UNIV.
OF
MICH.

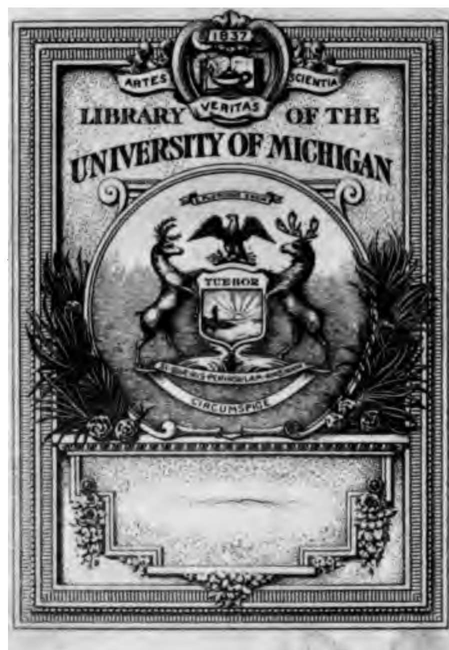

1837
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

LOQUELA

N° 1, Meimaand 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANBIEDEN, *bood aan, aangeboden.* = Aanbevelen, met een schuimw., *recommandeeren.* — « 'k Zou die maarte durven aanbiên aan elk ende een. » Geh. *Wercken.*

AANSCHRIJVEN, *schreef aan, aangeschreven.* = Bij geschrifte geven, opdragen, toekennen. — « Dat huis is heur aangeschreven deur heur' moeie. » Geh. *Coyghem.*

AANTWEEFELEN, *tweefelde aan, aangetweefeld.* = In de hand steken, aanplichten, met schoone, vleiende woorden doen aanveerden. — « Ze trachten je dat aan te tweefelen. » Geh. *Ghistel.*

ALLENGERHAND, *allengerhand aan.* = Allengskens, bij Schuermans, allenkerhand. — « 't Begint allengerhand aan te beteren. » Geh. *Brugge.*

ASCHRANT. = Asserant (De Bo), astrant (Schuermans). — « Ge moet aschranter zijn en den kaas van uw brood niet laten pakken! » Geh. *Zele, Sint-Niklaas.*

AVALLIG. = Aanvallig. — « Hij kan daar zoo avallig zijn dat 't te vele schilt! » Geh. *Reckem.*

Waarschijnelijk zal 't niet uitspreken der *n*, van 't w. *aanvallig*, de oorzake zijn dat het w. *avallig, uivallig, ouvallig* (De Bo) in Fr. Vlanderen en elders nog, ten onrechte den zin gekregen heeft van slim, enz. Z. De Bo, *i. v.*

BEDRAGEN, *bedroeg, bedragen.* = Voorengaan zonder tusschenheid, bereiken, sprekende van den tijd. — « Ze hebben tot Cijs Velghemans gestolen den (zaterdag) nacht die den zondag bedroeg. » Geh. *Sint-Denijs*, in West-Vl.

Als men zegt « de schuld *bedraagt* 1000 fr., » het w. *bedraagt* bediedt ook *bereikt* (Fr. *atteint*) 1000 fr.

BEDRANKEN, *bedrankte, bedrankt.* = Bij dranke worden, zijn. — « Ze komen bedrankt thuis. » Geh. *Coyghem.*

De Bo, *i. v. bedranke*, zegt dat hij *bedrankt* eenmaal gehoord heeft, en dat het ook bij Schuermans staat.

BEKLAPPEN, *beklapte, beklapt.* = Spraakveerdig toespreken. — « Zegt dat ge wilt: in ne' winkel, een mensche wilt algelijk beklapt zijn. » Men wilt dat de winkelweerd u met der talen bezig houde. Geh. *Oostende.*

BELES, het. = Kerkdienst over 't lijk van een kind, ook van een volwassen mensch, en bestaande uit niet anders als de belezinge. — « Hij is begraven in den achternoene, met een beles. » Geh. *Dixmude.*

BELUIKEN. *belook, beloken.* = Sluiten. — « Ze waren overeengekomen dat hij den kost zou hebben voor 't werk dat hij deed; en ze betaalden alzoo malkaâr met beloken beurzen. » Geh. *Inghelmunster.*

BESPRINGEN, *besprang, besprong, besprongen.* = Aangaan, ondernemen. — « Met uw inkomen, ge kunt gij wel zulk ne pacht bespringen. » Geh. *Inghelmunster.*

BEWANDELEN, *bewandelde, bewandeld.* = Op wandel leeden. — « Dat peerd moet binst den winter alledage ne keer bewandeld worden: 't heeft daar deugd van. » Geh. *Coyghem.*

BINSWAARD. = Binnen. — « Hij vezelt en hij houdt zijn' woorden binswaard. » Geh. *Wynghene.*

BLIJVEN HANGEN *in, bleef, gebleven.* = Bezig zijn met. — « Als ge zulke gedachten hebt en daarin blijft hangen, 't zal nog erger zijn. » Geh. *Brugge.*

BOKER, den. = Bookhamer (Schuermans), boothamer (De Bo) om vlas te boken of te booten. — « Hij gaf hem ne slag op zijn hoofd met den boker. » Geh. *Oost-Vlanderen.*

BROEDER. Z. De Bo. — « Vrouwe, ge ziet er frisch en gezond uit! Ja-ja'k: 'k ben den broeder! » Geh. *Brugge.*

Die vrouwe en was zoo wel niet als dat ze eruit zag.

BROKKEN *deelen, deelde, gedeeld.* = Overeenkomen, in vrede en vriendschap leven met malkaâr. — « Ze'n zou zij de brokken niet meer kunnen deelen met heur zustere: ze gaat verhuizen. » Geh. *Inghelmunster.*

Elders heet dat de pinse deelen.

BUITENLUIKER, den, tweevoud *buitenluikers.* = Waterblâren (Schuermans), met een schuimw. *waterreisters.* — « Doet de buitenluikers toe, de zonne brandt te nij'g. » Geh. *Exaerde, Zele, Overmeire.*

DEE, zachtlange *éé*, gelijk Fr. *dé.* = Die, van een man of mangeslachtig wezen sprekende; anders is 't *die* of *dat.* — « Dee man heeft daar schuld aan en die vrouw ook, maar dat kind niet. » Geh. *Antwerpen* en in de *Kempen.*

DJAGONZE, de, stemzate op *-gon-.* = Vuil vrouwmensch, die al in slunsen en palullen hangt; vuile moeie, die achter niet en kijkt. — « Dat is eddjagonze! Dat is eggonde! » Geh. *Veurnambacht.*

Gonze kan eene gedonkerde uitsprake zijn van *ganze, gande,*

gonde, q. v. Wat *dja-* betreft, z. De Bo, *i. vv. djawaai, djawoel.*

DOORN, den. = Winde, *q. v.* — « De twee doorns, voor O. L. Vrouwe en voor Sint Joseph, stonden vul keersen. » Geh. *Kortrijk.*

ERSEKOTEN, *ersekootte, geersekoot,* uitspr. *essekoten.* = Overleggen (De Bo) in 't schaverdijnen. — « He kan schoone ersekoten. » Geh. *Adinkerke.*

Het w. is eene nevengedaante van *orsekoten, arsekoten* (De Bo); en 't beteekent treden op 't ijs daar of daar gelijk het *ors* of het peerd treedt, als 't in 't *orsekot* (De Bo) of in den rosmeulen gaat.

Met *ers, ars, ors* kan men *werte, warte, worte; zwert, zwart, zwort; herst, harst, horst; sperte, sporte; wertel, wortel* vergelijken.

FLENTIG. = Flenteloos (De Bo). — « Hij en komt maar rechts uit zijn ziekte, en hij ziet er zoo flentig uit. » Geh. *Bavichove.*

Vrglkt *goed* en *goeloos.*

GEPS, de. = Tandlooze mond. — « Hij zette zijne geps open! » Geh. *Hamme.*

Vrglkt De Bo en Schuermans, *i. v. gespe, gesp.*

GERRELEN, *gerrelde, gegerreld.* = Met de beenen wijd vaneen staan of gaan. — « Hij ging al gerrelen, en hij viel schier, van zattigheid. » Geh. *Eecloo, Asper, Bassevelde, Sint-Maartens-Leerne.*

GONDE, de. = Djagonze, *q. v.*

Gonde zal eigentlijk *gande, ganze* beteekenen; zooals *goeze,* dat met den zelfsten zin als scheldwoord gebruikt wordt en dat de vrouwelijke *gans* beteekent.

HALFVOETS, het. = « Den tolsvoet, het deel van de zool tusschen den tert en den hiel, de voetholte, de kameruur, » (De Bo). In 't Fr. *la cambrure.* — « Ze'n loopender niet dikke, de schoemakers, die het halfvoets wel kunnen uitwerken. » Geh. *Iseghem.*

Eertijds zal men gezeid hebben, sprekende van het tegendeel van den wrijf, het stuk *te halfs voets,* uitgesproken *tholfsvoets, tholsvoets, tholsvoet.* Vandaar het misdregen w. « *den tolsvoet.* » Aan *het halfvoets* en is er maar de eerste *-s-* onvallen van *het halfsvoets.* Vrglkt *barvoets, blootvoets.*

Tolsvoet, zegt De Bo, « is waarschijnelijk verbasterd uit *'t hol des voets,* Fr. *le creux du pied.* »

Hadde Deken De Bo het bestaan van 't w. *halfvoets* gekend, hij en zou den oorsprong van zijnen *tolsvoet* uit het Fr. niet 'weest halen hebben. Daarenboven, *creux du pied* en vinde ik in geen Fr. woordenboeken!

HANGEL, den. = Scheldwoord dat men vuil, ongeschikt vrouwvolk toezegt. — « Beziet dien vuilen hangel van dat vrouwmensch! » Geh. *Eecloo.*

HARING, den. = Dikke, grijze smoor. — « 't Is nen haring, 't en zal maar nen haring zijn. » Geh. *Ruysseleê, Aeltre.*

Kiliaen heeft *haere, urens pruina.* Vrglkt De Bo, *i. vv. haren, harië.*

HOOGE. = Luide, geweldig. — « 'k Hebbe woorden gehad met hem, maar 't en ging niet hooge. » Geh. *Inghelmunster.*

HUTTEN, *hutte, gehut.* = Tot eenen hut, eenen hucht worden, Fr. *faire souche.* — « Die boontjes hutten goed. » Geh. *Coyghem.*

Vrglkt *Trutten.*

KAAIKEN, het. = 't Gene overblijft van de kleengekorven stukskens zwijnensmeer, als er 't vet uit gesmolten is. — « Me gaan te noene kaaikens eten van 't verken. » Geh. *Eecloo, Zele.*

Z. Schuermans, *i. vv. kaai, kaaien, afkaaien.*

Het w. is ook te Antwerpen bekend en reeds door Kiliaen en Plantijn geboekt. In West-Vlanderen en in de woordenboeken heeten de kaaien, de kaaikens « kanen, kaantjes, » Fr. *cretons.*

KARIEREN. *karierde, gekarierd.* = Mennen, voeren. — « Kariert ellijdtje 't peerd. » Geh. *Poperinghe.*

KELDEREN, *kelderde, gekelderd.* = Van gezwingeld vlas sprekende, het in den kelder leggen, om het wak te doen worden, tot zwaarder wegens. Kelders worden ten dien einde verhuurd. — « Jan won tachentig pond groote op zijn vlas, met het te kelderene. » Geh. *Hoogleé.*

KIMMINGE, de. = Gezichteinder, Fr. *horizon.* — « 'k Geloove dat 't nu allichte gaat overgaan: 't begint al te klaren aan de kimminge. » Geh. *Oostvleteren.*

KLAARZEN, *klaarsde, geklaarsd.* = Bereiden, gereed doen. — « Je moet eerst de stove en toen 't eten klaarzen. » Geh. *Veurne.*

KNIP, den. = Nakende stervenstijd. — « Haast u: hij ligt op den knip! » Geh. *Brugge.*

KONIJNEVEESTJE, het. = Peperbolle, *pimperbole* te Rijssel. — « De kramer verkochte konijneveestjes. » Geh. *Eecloo, Lovendeghem.*

KRIEKEMURRIG. = Kriekemurw (De Bo). — « Dat kind is kriekemurrig, het trunt en het kriept altijd. » Geh. *Eecloo.*

KRINKELSCHOKKE, de. = Erwete waarvan men boonen en schokken pleegt te eten; de krinkelschokken verschillen van de plooschers, doordien dat ze gedraad worden, gelijk de suikerboontjes, eer men ze te viere doet. — « 't Gene Deken De Bo in zijn Kruidwoordenboek krombekken, peelerweten, peultjes, zwijntjes heet, heeten wij krinkelschokken. » Geh *Sint-Denijs,* in West-Vlanderen.

KRUFFELEN, *kruffelde, gekruffeld.* = Kruipen. — « Hij kwam uit zijn bed gekruffeld. » Geh. *Antwerpen.*

KRUIEEGDE, de. = Eegde (De Bo) om te kruien, te wieden. De uitvinder van die kruieegde steunt hierop, dat zijne eegde maar zulk gewas uit en trekt dat zeer ondiepgaande wortels heeft; en dat diepe geworteld is, b. v. vlas, dat ze 't laat staan. — « Boer Devroe heeft zijnen vlaschaard gekruid met de kruieegde; maar, gaat kijkt ne keer naar dien vlaschaard: als ge hem al den eenen kant genaakt, hij wikkelt al den anderen, van 't kruid! » Geh. *Bavichove.*

KWAKKELKARTEEL, het. = Kwakkelhuis, kwakkelkooie, kwakkelbuur. — « 't Hangen drie kwakkelkarteelen aan den gevele. » Geh. *Gulleghem.*

LIJMEN, *lijmde, gelijmd.* = Krieken, Latijn *lucescere.* — « Dat moet gebeurd zijn in 't lijmen van den dag. » Geh. *Coyghem.*

LOT. Z. De Bo, *i. v.* — « Zijn lichaam was geheel lot gestampt. » Geh. *Ardoye.*

MARTELARE, den. = Een die maar half zijn werk en kan doen. — « En ja, ge verstaat; dat is lijk als men zegt: g'hebt apostels en g'hebt martelaars; g'hebt smeds en g'hebt sjouwers. Als hij op nen winkel wrocht hij en hadde maar twee frank daags. » Geh. *Brugge.*

NETEBUK, den. = Neutebuk (*Loq.* 1889, blz. 51), ook kleen, nijdig, kwaad, venijnig veintje. — « Dat is een netebuk van e veintje. » Geh. *Ghistel.*

OMMEKARIEREN, *karierde omme, ommegekarierd.* = Ommedrijven, omverre, overhoop drijven. — « Gaje 't al ommekarieren de'? » Geh. *Poperinghe.*

Z. De Bo, *i. vv. karieren, wegkarieren, buitenkarieren, voortkarieren.*

OPSPELEN, *speelde op, opgespeeld.* = Verkwisten, opmaken, verbrassen. — « Hij heeft al zijn geld opgespeeld. » Geh. *Ghistel.*

Het w. heeft den zin van *spillen* en niet dien van *spelen.*

OVERKOMEN, *kwam over, overgekomen.* = Overhebben, te veel hebben. — « Wij kwamen twee zakken eerrappels over. » Geh. *Isenberghe.*

PINSE, de. Z. *Brokken deelen*, en vrglkt De Bo, *i. v.*

PLOOSCHER, den. = Erwete die geplooscht wordt eer men ze tot eten bereidt. — « 't En zijn geen krinkelschokken die 'k geplant hebbe, 't zijn plooschers. » Geh. *Sint-Denijs,* in West-Vlaanderen.

POLEERZEN, *poleersde, gepoleersd.* = Eigentlijk over *pol* (bol, hoofd) over *eers* gaan; half tuimelende, lastig, moeielijk gaan. — « 't Hadde geildig gereind, en 'k hadde eene ure verre door d'hore te poleerzen. » Geh. *Lichtervelde.*

Bij De Bo heeft het w. eenen anderen, maar geen tegenstrijdigen zin.

RAKEROEIER, den. = Een die rakeroeit of raakrooit (De Bo). — « 't Zijn al klappers en rakeroeiers. » Geh. *Brugge.*

REMMINGE, de. = Plaatse waar remmig gars groeit, waar 't gars remmig is. — « Zwicht u van ze in de remminge te laten loopen. » Geh. *Loo.*

Z. *Loquela* 1891, blz. 70, *i. v. Remmig.*

RIJZEN, *rees, gerezen.* = Oneigentlijk, gram worden. — « Voor één woord dat men zegt, hij rijst tot de balke. » Geh. *Brugge.*

ROODIGHEID, de. = Roodheid, roodwezen. — « 't Is ne sleuter van roodigheid. » Geh. *Thielt.*

Dat wierd gezeid van eenen strijkbout, die gloeiende rood uit

het vier kwam. Het w. *sleuter* geldt hier zoo vele, mijns dunkens, als brandijzer, Fr. *cautère;* bij voorbeeld het brandijzer dat men Sint Hubrechts sleuter heet, en dat men gloeiende rood maakt, om er de honden meê te branden, tegen de verwoedheid.

RUFFEL, den. = Naam die men levende, lastige, roerzieke kinders of dieren geeft. — « Gij kleine ruffel daar! » Geh. *Antwerpen.*

SCHAARZIEKTE, de. = Slag van klem, klinke, *tetanos*, dien de schapen krijgen, na 't scheren. — « De schapen moeten van passe geschoren worden, wat 't weêre aangaat, anders krijgen ze de schaarziekte. » Geh. *S.-Denijs,* in West-Vl.

SCHEI, den. = Al dat men scheien kan. — « Hij was zoo plat als ne schei. » Geh. *Eecloo, Bassevelde.*

SCHEIEN, *scheide, gescheid.* = Werpen met iets dat plat is en snel op de lucht vaart, vleieren (De Bo). — « Een schalie scheien. Hij scheide den bodem van die doze tot over het dak van de kerke. » Geh. *Eecloo, Bassevelde.*

In den Engelschen *slang*, of leege volkstale, hoort men b. v. *shy it at him:* schei' het, (werp'et) naar hem.

SCHEIEN, *scheide, gescheid.* = In scheien (Schuermans), in schieren (De Bo) slaan, klieven. — « Ge moet dat bol scheien, in twee drie scheien slaan. » Geh. *Beirvelde, Asper, Merendre, Maldeghem, Eecloo, Sint-Niklaas.*

SCHEISTEEN, den. = Steen waarmeê men scheien kan. — « Met nen scheisteen den top van den boom afwerpen. » Geh. *Eecloo, Bassevelde.*

SCHERLEBEEN. = Schrijdelings. Z. *Scherlewiep.*

SCHERLESPRIET. = Schrijdelings. Z. *Scherlewiep.*

SCHERLEWIEP. = Schrijdelings. — « Hij zat scherlewiep, scherlebeen, scherlespriet op dien boom, te peerde te rijen. » Geh. *Sint-Niklaas, Maldeghem, Lovendeghem.*

SCHOBBELSCHOTE, de. = Schommelschote (De Bo). — « Die jongen he't ton al mee ekkee' esschobbelschote ekkregen, en 'n is begun' groeien. » Geh. *Oostvleteren.*

SCHOEPEN, *schoepte, geschoept,* korte *oe.* = Rooven, pakken, stelen. — « Leg' ma' je' lukken op de schouwfrieze: ze zu'n gauw geschoept zijn. » Geh. *Ghistel.*

SCHRAMPEL, den. = Schram, schribbel. — « De schrampels stonden op zijn aanzichte: hij hadde gevochten. » Geh. *Ghistel.*

SCHUDDERARE, den. = Een die schuddert, beeft. — « Wu'k ne schudderare van nen boom! » Geh. *Inghelmunster.*

Dr de Jager zegt, in zijne Frequentativen, dat Deken De Bo het w. *schudderen* opgeeft als West-Vlaamsch; *schutteren, schuttelen*, ja, maar *schudderen* niet. Waarschijnelijk bestaat het w., en zal 't mij wel iemand opvangen en toezenden.

Kiliaen heeft: « Schudden, schudderen, beven. *Tremere, horrescere, inhorrere.* Schudderen... *cachinari.* » Dat is lachen dat men schudt. In 't Engelsch beteekent *to shudder* beven van schrik, *inhorrere.*

SCHULLE, de. = Flisse, bieze (De Bo) in 't kaartspel. — « 'j He'd 'n deel schullen in z'n hand. » Geh. *Veurne.*

SLEUTER, den. Z. *Roodigheid.*

SMASTEREN, *smasterde, gesmasterd.* = Smeieren, murtselen, smetteren, smoeselen. — « Hij was geheel gesmasterd en al in stukken gereden. » Geh. *Beirvelde, Asper.*

SNORRE, de. = Scheldwoord op een babbelziek, lichtzinnig vrouwmensch. — « Wel, 't is zu'k 'n snorre! » Geh. *Inghelmunster.*

SPANTIJD, den. Z. *Loquela* 1889, bldz. 31. Wordt ook van dienstknechten gezeid. Geh. *Beirvelde.*

TE HOOPE EN TE VAME. = Met een schuimwoord, bij geheele *massen,* bij heele *bressen.* — « 't Hout (van 't gebroken schip) strandde t'hoope en te vame. » Geh. *Veurne.*

TJIEPEVLEESCH, het. = Vleesch van een nuchteren kalf. — « Ze verkoopen daar tjiepevleesch. » Geh. *Thielt.*

TJOLEN, *tjoolde, getjoold.* = Doen zoo, b. v. iets doet dat, op een geweldig vier gezoden of gebraden, afgezet, of op een minder vier aan zij-zelven overgelaten wordt. — « Laat ze » (die braadperen) « ton stillekes tjolen. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

TOELEG, den. = Bezet, erflating, schenking bij uitersten wille. — « Zij heeft eenen toeleg gehad van heuren heere. » Geh. *Brugge.*

TROG, den. = Geslotene berie, waar men zieken, erg gekwetsten, dooden in verport. — « Het lijk is in den trog naar 't oudemanhuis gedaan. » Geh. *Thielt.*

TRUTTEN, *trutte, getrut.* = Voortzetten, Latijn *procreare.* — « En al dat volk komt van daar naar hier weunen, en dat hut en trut, en alzoo wordt de prochie vergeven. » Geh. *Coyghem.*

VERLIJD, het. = 't Gene iemand verleden, bedreven heeft; 't gene waaraan hij schuldig is of geacht wordt, en dat aanschouwd wordt als bij geschrifte staande, in eene verledene oorkondschap. — « Hij is zijn verlijd gelezen! » (Fr. *on lui a dit son fait;* bij Kramers : ze hebben hem zijnen tekst gelezen). « 't Is zeker sedert dat ze daar mijn verlijd afgelezen hebben bij u, dat ge naar hier niet meer omme en kijkt? » Geh. *Ghistel.*

VLOEREN, *vloerde, gevloerd.* = Vloerachtig, vloerde doen zijn, sprekende van gewrocht land. — « Houten rollen zijn beter als ijzerene : de ijzerene vloeren te vele. » Geh. *Sint-Denijs,* in West-Vl.

VLOT. = Overvloedig, druk. — « 't Is vlot werk tegenwoordig. » Geh. *Brugge.*

Ik zou een nader en een omstandiger voorbeeld willen van 't gebruik van dit w.

VLUGGE, de. = Overvloedigheid, drukte. — « Dat ge wildet wachten (eer ik u bediene) tot dat de vlugge weg is. » Geh. *Thorhout.*

WAKKEREN, *wakkerde, gewakkerd.* = Wakker krijgen, wakker maken. — « Hij en kan hem (ze' zelven) 's nuchtens niet wakkeren. » Geh. *Dixmude.*

WINDE, de. = IJzeren lichtstander, bestaande uit eenen pekkel, of drie-vierbeenden voet, die, pinnewijs al boven, twee of meer kroonen draagt; die kroonen zijn om 't hoofd van den lichtstander vast, zoo nochtans dat ze draaien kunnen. Op die draaiende lichtkroonen staander pinnen en keersepijpkens, die alonder elk met zijn panneken voorzien zijn, tegen 't leken. — « Zet die groote beêvaartkeerse op de winde en laat ze branden tot morgen. » Geh. *Coyghem.*

Men heet de *winde* ook den doorn, *q. v.*

WROETER, den. = Ploeg om veuren uit te rijden, om eerrappels uit te doen. — « Ge gaat dat moeten met den wroeter doen. » Geh. *Merendre.*

ZALE, de. = Gerechtszale. — « 'k En he' nog nooit moeten naar de zale gaan. 'k En he' nog nooit op de zale geropen geweest. » Geh. *Ardoye.*

ZEILEN, *zeilde, gezeild.* = Scheien, *q. v.*, vleieren (De Bo). Geh. *Eecloo, Beirvelde, Overmeire, Belcele, Exaerde.*

ZILKEREN, *zilkerde, gezilkerd.* = Mijmeren, met een schuimw., *mazeneeren.* — « Die mensch zilkert te vele. » Geh. *Wynghene.*

Bij Plantijn (z. onder 't w. *vogel*) staat *zurken, zurkeren* vertaald door « *desgoiser comme les oiseaux, gringoter, ou gringuenoter. Garrire, cantillare auium more.* Van daar tot tegen eenszelven spreken, binnen 's monds ruinen, rullen, razen, mijmeren, en is 't maar ne stap, voor 't gene den zin aangaat. En van woordswegen en is er ook wel geen zwarigheid. Ja, het woord *zurkelen* zal bij ons bestaan hebben, of nog bestaan; anders hoe de woorden *zurkelhoofd, zurkeltrutte* uitgeleid, die De Bo vertaalt, het eerste, door « Een dwaas mensch die 't al zegt wat hij weet of peist; » en 't andere, door « Spotnaam dien men geeft aan eene dubbe, eene grillige of gemelijke kwezel? »

Het moeskruid dat men *zurkel* of *zulker* heet, *zuring,* in de woordenboeken, *Rumex* bij de geleerden, en kan hier toch niet gelden! Neen, een *zurkelhoofd* is 't hoofd van een die te vele *zurkelt, zulkert, zilkert;* een die dwaas, dom, gek *gezurkeld, gezulkerd* of *gezilkerd* is; een die raast, die suft, die malt, die van den weg af is. En eene *zurkeltrutte* is nog een schakel of twee erger.

De stam *zur-,* met *-k* uitgebouwd, *zurken,* van waar *zurkelen,* omzet *zulkeren, zilkeren,* heeft zijne weêrga in den stam van 't Grieksch w. *syr-inx,* van waar *syringa;* en in *sur,* van 't herhalend Latijnsch w. *su-sur-o,* enz.

ZURKELKOUSE, de. = Zulkertrutte (De Bo). — « 'k En he'n nooit zu'k ezzurkelkouse egenekkommen. » Geh. *Veurne.*

Z. onder *Zilkeren.*

ZURKELTREZE, de. = Zurkeltrutte (De Bo). — « 't Is zo'k 'n zurkeltreze van e vrouwmensch! » Geh. *Brugge.*

Z. onder *Zilkeren.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

N° 2, Wiedmaand 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANSTOOTEN, *aangestooten komen*. = Aangegaan komen, half spottender wijze gezeid. — « Hij is hier komen aangestooten zonder kruis of munt. » Geh. *Antwerpen*.

AFBRENGEN, *bracht af, afgebracht*. = Ontleeren, ontwennen. — « Ons Janneken heeft de gewente van in 't mul te spelen, dat moet hem afgebracht worden. » Geh. *Mazel* of *Maxenzele*.

AFZEG, den. = Opzeg, afwijzinge, met een schuimw., *congé*. — « Jan heeft bij Trine zijnen afzeg gekregen. » Geh. *Mazel* of *Maxenzele*.

Vrglkt het w. *uitwijs, Loquela* 1889, blfz. 15.

ARG. = Steeg, ongemakkelijk, al knarzende, van een verroest slot gezeid. — « Dat slot gaat arg! » Geh. *Iseghem*.

BÄÄ *hebben, hadde, gehad*. = Op zijne hoede zijn tegen dat men iets werpt, om het af te weren. — « 'k Ga smijten naar u : he'-je bää? — Neen-ik, wacht. Nu he'k bää : smijt maar! » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

Bij De Bo, *blè, blèe*.

BAARDWATER, het. = Water dienende tot het baardscheren. — « Haalt mij wat baardwater : 'k ga mij scheren. » Geh. *Meenen*.

BAIER, den. = Een die bait (De Bo, *i. v. baaien*, behendig wegnemen), lapname te Brugge. — Pier Vanderbrugghen, gezeid « den baier. » Geh. *Brugge*.

BEDDE, het. = De grond waarop de ijzerweg ligt. — « 't Bedde van den ijzerweg ligt ne keer diepe tot Zedelghem. » Geh. *Thorhout, Zedelghem*.

BERGEN, *bergde, gebergd*. = Bergachtig worden. — « Laat uw gespan eens asemen : 't begint hier van deeg te bergen. » Geh. *Mazel* of *Maxenzele*.

BEURZEN, *beursde, gebeursd*. = In eene beurze, broekzak, enz. steken. — « Jongen, ge zijt bezig met appels te beurzene. » Geh. *Thielt*.

BLAASSANCTJE, het. = Luide geverwd, vierkantte parkske, in drie of vier reken van vijf, zes, zeven of acht, op een blad papier gedrukt, en verbeeldende, onder andere, de vertellinge van Duimke. Die sanctjes worden uitgesneden en de

jongens spelender om; namelijk A legt het zijne, met dat van B, op zijne hand; hij werpt en blaast ze beiden omhoogewaard; volgens dat ze nu met den gedrukten of met den aarkant nedervallen, behooren ze aan A of aan B. — « In de Blasiusdagen, te Rumbeke, verkoopen de kramers blaassanctjes. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy, Rolleghem-Capelle*.

BOETZAK, den, korte *oe*, stemzate op *-oe-*. = Boekzak (De Bo), reiszak. — « Hij hadde zijnen boetzak laten staan in de wachtzale en hij was alzoo voortgereên! » Geh. *Meenen*.

Ik schrijve *boetzak* liever als *boutzak*, of *boudzak*, omdat ik het woord aanzie als ontlijkt (*k-k = t-k*) uit *boekzak*; *-tzak* schijnt immers gemakkelijker om uit te spreken als *-kzak*.

BOUW. Z. *Van houw*.

BOUWS. Z. *Noch houws*.

BRAVE. = Vroom, groot, sterk, geildig. — « Dat is een brave mande : de die zal gaan. » Geh. *Watou*.

DESTELEN, *destelde, gedesteld*. = Distelen, distels voortbrengen. — « Dat stuk land destelt geweldig. » Geh. *Sinte-Maria-Laethem*.

DOMPELWEDER, het. = Onvast, ongewis weder : nu regen, dan zonnenschijn. — « Ik en ga niet uit, bij zulk dompelweêr! » Geh. *Synghem*.

DOOL-ENDE, het. = Doolweg, onspeur, verderf. — « Die jongen leeft ne keer slecht : hij is waarlijk op zijn doolende gedreven. » Geh. *Wanneghem*.

DOPPEN, *dopte, gedopt*. = Betalen. — « Hij zal moeten doppen, willen of niet. » Geh. *Mater*.

FUTTIG. = Fut (De Bo) inhebbende. — « Dat is een futtige jongen : hij zalder komen! » Geh. *Brugge*.

FRUNS, den. = Snuit, wroete van 't verken. — « 't Zit altijd met zijnen fruns in 't slijk. » Geh. *Beirvelde*.

GEMERG, den. = Gespeel, speelgenoot, bijzit, *concubinus*. — « Die vreemdeling, dat was heure gemerg. » Geh. *Beveren-bij-Rousbrugge*.

Mergen is spelen, 't minnespel spelen te zeggen; van daar *vermergen, merginge, mergtucht*, en andere middeleeuwsche woorden, die men eertijds in de handschriften als misschreven aanzag, en veranderde (verbeterde!) in *mengen*. Vrglkt het Engelsch w. *merry*, en z. Verscheidenheden... door A. de Jager, bll. 235, 337.

GOEZE, de, korte *oe*. = Doodslag. — « We gaan hem de goeze geven. » Geh. *Brugge*.

GROEN. = Flauw, deerlijk, zonder gehalte, van redens

gezeid. — « Houdt op, met al uwen groenen klap! » Geh. *Brugge*.

GROENING, den. = Een die nog groene, jong, onervaren is in 't leven, en die dat aan zijne redens en aan zijne doeningen laat hooren of zien. — « Je zij' zu'k 'n groening, da'-je 't wiste! » Geh. *Brugge*.

GROOT *gaan, ging, gegaan.* = Zwanger zijn, sparen, *parturire*. — « Terwijlen dat ze groot ging he' ze ekkee' geweldig verschoten. » Geh. *Iper, Kortrijk, Brugge*.

Kramers zegt dat 't w. verouderd is; tot Iper, en elders nog, hoort men 't alledage.

Wie zou er durven houden staan dat wij, Vlamingen, ons het gebruik van elk schoon, goed, echt woord zouden moeten ontzeggen, van zoo haast als het in Holland verouderd is, of door den eenen of den anderen Kramers als verouderd, met een kruisken daarbij, aangeteekend wordt?

HAMES, het. = Sneê broods, die maar al den eenen kant korste en heeft, en die al den anderen kant zonder korste en scherp is gelijk een hames of houmes. — « Moet ik hamessen snijen? » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

HEBBINGE, de. = Hetgene iets of iemand hebben moet (De Bo); oneigentlijk, rossinge, preuvelinge. — « Hij heeft daar eene schoone hebbinge gehad. » Geh. *Kortrijk*.

HEILICHT, het en den. = Weêrlicht die maar een bloot flikkeren en is, die niet gepaard en gaat met donder en bliksem; in 't Limburgsche zeebrand, bij ons de zoelte (De Bo) die speelt. — « Ziet eens hoe 't weêrlicht! Och arme, 't en is maar heilicht. De verveerderik, hij meende een stallicht, een dwaallicht te zien, en 't en was maar heilicht. » Geh. *Mazel* of *Maxenzele*.

Schuermans kent het w. en spelt het *heilicht, heillicht, ijllicht;* hij weet ook van *heilichten, heillichten* of *ijllichten*. Hij vermeldt den volgenden uitleg: « *heillicht* = heel, geheel, al licht, zonder donder of bliksem; ook *ijllicht* = *ijel, ijdel* licht. » Zou 't niet *heidlicht, heilicht* zijn, d. i. licht dat *heidt? Heideren, heiden* is bij Kiliaen *coruscare:* « Het heydert, het heydt, » zegt hij, « *micat æther, coruscat.* »

Bij Kiliaen vindt men nog het w. heydinghe *coruscatio, fulgetrum*, en heyder, *clarus, coruscus, resplendens*, in 't Hoogduitsch *heiter*, bij Schuermans *heier*. Verdam verklaart Schuermans' *heilichten* door *heidelichten*, en hij zegt dat ze dat in 't Mecklenburgsche *heidblicken, heidblucken, heidlüchten* heeten.

Daar bestond ook vroeger, en gewis bestaat er nog ievers, een w. *heiweder*, d. i. heet, helder zomerweder, en daarop slaat het spreekwoord (z. Verdam):

Heiweêr
en is geen schreiweêr.

HEMELWAARDS. = Op sterven. — « De man ligt hemelwaards: in een ure is hij overleden. » Geh. *Paschendaele*.

HERMEN, z. *Loq.* 1889, blz. 43. — « Hoe kunnen ze daar hermen, in zoo 'n kleen kotje? » Geh. *Brugge*.

HOUW. Z. *Van houw*.

HOUWS. Z. *Noch houws*.

KAARTEBLEND. = Beu, moe van te kaarten. — « Je zou kaarten da' je kaarteblend komt. » Geh. *Veurne*.

KERWEIEN, *kerweide, gekerweid.* = Vermaakwerk doen, lappen en tappen. — « De metsenare, de temmerman heeft 'n bitje gekerweid op het hof. » Geh. *Bavichove*.

Vrglkt De Bo, *i. v. kraweie*.

KLAPKAARTE, de. = Kaarte daar te vele bij geklapt wordt. — « Maar 't wordt eene klapkaarte: ge moet zwijgen als ge kaart. » Geh. *Veurne*.

KLUITEZOEKER, den. = Stokoude man, Lat. *silicernium*. — « Laat dien kluitezoeker gerust zijn' wegen gaan! » Geh. *Eerneghem*.

KOELVAT, het. = Botertubbe, zanevat (De Bo). — « Zij is bezig met boter te verwerken in 't koelvat. » Geh. *Eerneghem*.

KOEVAT, het. = Koelvat, bij misverstand? Geh. *Eerneghem*.

Bemerkt zij nochtans dat *koel, koelke* verkleengedaanten zijn van *koe*, die *vaccula, vachette*, koeiken beteekenen. *Koelkesfeeste* is te Rousselaere *koeikesfeeste*. Vrglkt *visch, vissel, visselke*, enz.

KRAKELING, den. = Kransterling (De Bo). — « Ze gaan krakelingen bakken. » Geh. *Brugge*.

Vrglkt Kramers, *i. v.*

KWIJLEBABBE, de. = Kwijldoek, zeeverlap. — « Doet 't kind zijne kwijlebabbe aan. » Geh. *Brugge*.

LAKE, de. = « Veure die uitgesteken is in den middel van een rek land, om het land te werken. » — « De haze lag in de lake en hij dook hem daar weg. » Geh. *Westoutre*.

De Bo geeft aan dat w. eene andere beteekenisse.

LANKEREN, *lankerde, gelankerd.* = Lanke (De Bo) kijken, rekhalzen, over schou're kijken. — « Ze lankeren ne keer alhier en ne keer aldaar, om te weten of er niemendalle te krijgen en is. » Geh. *Coyghem*.

LOS, den. = Uitweg, henenvloed. — « Dat water heeft zijnen los al de Tantestrate. » Geh. *Coyghem*.

MARSCHEN, *marschte, gemarscht.* = Maschen, masschen, massen (De Bo). — « Hij zal 't wel kunnen marschen. » Geh. *Lichtervelde*.

MASCH *zijn.* = Het kunnen maschen of masschen (De Bo). — « De peerden en zijn 't niet masch om dat voer hooi uit dien meersch te trekken. » Geh. *Lichtervelde*.

Zou dat geen andere uitsprake zijn van 't w. *mansch?*

Vrglkt De Bo, *i. vv. maschen, masschen, massen*, en *Loquela, i. v. marschen*.

MISKAAID. = Bekaaid (De Bo). — « Heel die zake van dat huwelijk te wege zal op het ende nog miskaaid uitvallen. » Geh. *Westoutre*.

MOORDJOK, uitspr. *mordjok*, stemz. op *-djok.* = More, moze, slijk. — « 't Is al mooze en moordjok da' je hoort en ziet. » Geh. *Oostvleteren*.

NIPSCH. = Gierig. — « Foei, dat nipsch wijf! » Geh. *Brugge*.

NOCH HOUWS NOCH BOUWS. = Niets, geen woord. — « Hij kwam in, en hij en zei noch houws noch bouws. » Geh. *Wynghene.*

ONGERAAKT. Z. De Bo, Schuermans, *i. v.*, en *Loq.* 1886, blfz. 60. — « Is dat een leelijk, ongeraakt huis! » Geh. *Brugge.*

Het huis was oud, vervallen en vuil.

OORTJESPLIJTER, den. = Splijtmijte, gierigaard. — « Wie heeft er ooit van zulk nen oortjesplijter gehoord? » Geh. *Eerneghem.*

OPSTEKEN, *stak op, opgesteken.* = Al hoogende maken dat er meer geld geboden wordt voor iets, in eenen koopdag, dat heet men iets opsteken. — « Hij stak dat stuk huisgerief op tot dat het voor 60 fr. toegeslegen wierd. » Geh. *Scheldewaards.*

OVENJONG, het. = De jongste maat van eene bende steenbakkers, die niet anders te doene en heeft als helpen steen en kolen overgeven. — « Laat 'n meê voor 'n ovejong. » Geh. bij de steenbakkers.

OVERLOMMERDHEID, de. = Zedelijke gesteltenisse van iemand die overlommerd is. — « 't En is eigentlijk uit geen ware kwawilligheid dat hij dat doet: dat is louter uit overlommerdheid, en omdat hij dat gezelschap niet en durft laten. » Geh. *Wynghene.*

OVERLOMMEREN, *overlommerde, overlommerd.* = Onder zedelijk bedwang hebben, houden. — « Die jonkheid loopt vele met dien overgewaaiden fransch, en hij is er geheel van overlommerd. » Geh. *Wynghene.*

OVERVALMEN, *overvalmde, overvalmd*, stemzate op *-val-*. = Met de twee uitgestrekte valmen overgrijpen. — « Ze'n kosten dien dikken boom nie' overvalmen. » Geh. *Isenberghe.*

PAVANEN, *pavaande, gepavaand.* = Doen zoo de pavanen (De Bo) plegen. — « Hij kent er 't fijne van om te kroppen en te pavanen. » Geh. *Brugge.*

PLAK EN STAK, het. = Leem en latten. — « Hij weunt in een kotje van plak en stak. » Geh. *Dixmude.*

ROEFELEN, *roefelde, geroefeld.* = Robbelen, rotelen, geruchte maken. — « Wat hoore ik da', boven? 't Is grootmoeders stok die roefelt. » Geh. *Veurne.*

ROEFELINGE, de. = Robbelinge, rotelinge, geruchte. — « 'k Hoorde erroefelinge in 't peerdstal: 't waren de peerden die roefelden tegen de bardens. » Geh. *Veurne.*

SAMPIEREN, *sampierte, gesampiert.* = Biezen trekken bij 't rijtuigschilderen. — « Hij kan geheel wel sampieren. » Geh. *Brugge.*

Daar moet een Fr. w. onder schuilen. Welk is het?

SAMPIERTER, den. = Rijtuigschilder die sampiert. — « 't Is een goe sampierter. » Geh. *Brugge.*

SCHAAPSBOK, den. = Schapenbok (*Loq.* 1889, blfz. 14). Geh. *Sint-Maartens-Leerne.*

SCHREEFDE, de. = Schreve, schreef (Kramers). — « Gij en meugt over die schreefde niet gaan. » Geh. *Eerneghem.*

Vrglkt *eegde, zeefde.*

SCHRIJDEN, *schreed, geschreden.* = Onder 't gaan 't een been voor of na 't ander zetten. — « 'k En zal niet te zeerder gaan, maar 'k zal te wijder schrijen. Van als ik uit mijn bedde schrije ze is gram op mij. » Geh. *Heule, Kortrijk.*

SCHRIKKEN, *schrikte, geschrikt.* = Springen. — « Als 't slot van 't lichaam ('t herte) schrikt, 't is gedaan met den mensch. » Geh. *Gent.*

SLAGWOORD, het. = Rijm, klankrijm. — « Hij gebruikt nog al dikkens slagwoorden in zijn' redens. » Geh. *Lichtervelde.*

SLIJTE, de. = Slijttijd, tijd van 't jaar als men het vlas slijt. — « Dat is in de slijte gebeurd, 't verleden jaar. » Geh. *Lichtervelde.*

Misschien wel *slijtte* te schrijven?

SNETSEN, *snetste, gesnetst.* = Slinzen (De Bo). — Tegen die te veel onrijpe appels gesnetst hebben: « Jongens, de bezeman komt om zijn geld; ge zult leeren snetsen! » Geh. *Beirvelde, Zele, Overmeire, Sint-Niklaas.*

Vrglkt Schuermans, *i. vv. snatsen, snetsen.* Bij De Bo is *snetsen* babbelen te zeggen.

SPAAN, het. = Schier, spander. — « Is dat een mager spaan van een mensch! » Geh. *Brugge.*

SPAREN, *spaarde, gespaard.* = Groot gaan, *parturire.* — « 'k Komen kijken oft er nie' e' metje te vingen en is, onger je jonge dochters: me' wuuf spaart, moe' je weten. » Geh. *Iper.*

SPIJTIG. = Scherp, spitswijs uitloopende, staande. — « Een boom zonder blad, vlas zonder ippens, staan spijtig. Dat is spijtig vlas: 't zijn lijk ginstetoppen. Dat peerd moet entwat he'n dat niet en deugt: zijn haar staat te spijtig. » Geh. *Bavichove.*

SPOELEN, *spoelde, gespoeld.* = Armen praat, flauwen klap uitgaan. — « Hij is weêral bezig met spoelen! » Geh. *Ghistel.*

SPROTWEDER, het. = Smoorende weder, voordeelig voor de sprotvangers. — « 't Is oprecht sprotweêre vandage (21 Junij). » Geh. *Thorhout.*

Sprot (Engelsch *sprat*, Fransch *esprot*) heet de kleene zeevisch, die gemeenelijk den Latijnsch-Griekschen name *sardina, sardine, schardijn, scharding* draagt.

STEPERWEKE, de. = Weke vóór kermeszondag. — « 't Is gebeurd te verleên jare, in de steperweke. » Geh. *Watou.*

STIJFAARD, den, uitspr. *stijvaart.* = Laatste of de twee laatste pannekoeken die men uit eenen beslagpot bakt: ze'n « gaan » niet, ze blijven stijf en stram. — « Ge meugt gij den stijfaard voor u houden! » Geh. *Rousselaere.*

STIJF. = Gewillig, geildig, sprekende van tijdmate. — « 't Is stijf viere! » Geh. *Brugge.*

STOMPERACHTIG. = Overtrokken, nevelach-

tig. — « 't Heeft twee drie dagen stomperachtig weêre geweest. » Geh. *Dixmude.*

STOPSEL, het. = Zokken. — « Hij kwam op zijn stopsel binnengestreken en 't en hoorde 'm niemand. » Geh. *Paschendaele.*

SUIKERPRUIME, de. = Daaie, dadel. — « Ze verkochten suikerpruimen, met van die lange steenen in. » Geh. *Oostende.*

TIKKEBOKKEN, *tikkebokte, getikkebokt.* = Tukkebollen (De Bo). — « z'Heeft daar enthoelange zitten tikkebokken, en ze is ton in slape gevallen. » Geh. *Kortrijk.*

't Woord bediedt eigentlijk *tikken* en *bokken*, *tukken* en *bokken*, met den hoofde.

TINSEN, *tinste, getinst, aan.* = Plukken, pilkeren, pluizen. — « De taarte stond op tafele en de jongens hebbender aan getinst. » Geh. *Bavichove.*

TOEP, den, korte *oe.* = Slagen, meest te stokke. — « Hen he't da toep ekkregen! » Geh. *Haringhe.*

TOEPINGE, de, korte *oe.* = Pak slagen, meest te stokke. — « Hen he't daar ettoeping' had! » Geh. *Haringhe.*

TOEZEGGEN, *zei toe, toegezeid.* = Toekennen, toeeigenen, toeschrijven. — « z'He'n hem zoo dikkens de dood toeezzeid en he leeft nog! » Geh. *Veurne.*

TRUTSELEN, *trutselde, getrutseld.* = Snoepen, sneukelen. — « Als hij geld heeft hij en doet niet als trutselen. » Geh. *Beirvelde, Exaerde, Maldeghem, Overmeire.*

Bij Schuermans staat er : « *Vertrisselen, vertritselen,* versnoepen, verkwisten : *hij vertrisselt zijne centen aan suikerderij* (Waas). »

TRUTSELEN, *trutselde, getrutseld.* = Verloren, onnoodig, nutteloos trutselwerk doen. — « Hij trutselt geheele dagen : 't en komt niet anders van als een deel trutselwerk. » Geh. *Eecloo, Zele.*

TRUTSELWERK, het. Z. *Trutselen.*

UITKOKEREN, *kokerde uit, uitgekokerd.* Z. De Bo. 't Wordt ook van land gezeid. — « 't Is altemets goed als 't land ne keer kan uitkokeren. » Geh. *Lichtervelde.*

UITZETTEN, *zette uit, uitgezet.* = Uitstellen, verdagen. — « Je gaat da' moeten uitzetten toe up 'en anger kee'. » Geh. *Watou.*

VAAIME, de. = Vademe, vame. — « Drie vaaimen dikke. » Geh. *Veurnambacht.*

VALME, de. = Vame, Fr. *brasse.* — « Haalt eene valme twee-drie zakkeband. » Geh. *Westoutre.*

Het w. staat, met den zin van handen, armen in den Hêliand; b. v. v. 380, (Moritz Heyne, 1883), staat er, van onze lieve Vrouwe te Bethlehem, dat zij het heilig kind Jesus

mid irô folmun twêm
legda lioflîko, luttilna man,
that kind an êna kribbiun.

Dat is, woord voor woord :

med 'eure valmen tween
legde lieflijke, luttelen man,
dat kind in eene krebbe.

In andere woorden :

« Met heure twee handen legde zij lieflijk het kleen manneken, het kind, in eene krebbe. »

VALMEN, *valmde, gevalmd.* = Meten met de twee uitgestrekte valmen. — « Valmt dien boom ekkee'. » Geh. *Isenberghe.*

VAN HOUW NOCH BOUW. = Van niets. — « Hij en weet noch van houw noch van bouw. » Geh. *Wynghene.*

VERDOEN, *verdeed, verdaan.* = Herdoen. — « Hen ha' dat werk kwalijk eddaan, nla' 'n he't 't verdaan. Je moe' je' bezoek verdoen. » Geh. *Poperinghe.*

VERSCHUIVEN, *verschoof, verschoven.* = Drijven, zoo men eenen berdelen vloer doet. — « Temmerman, ge gaat moeten komen om den berdvloer van mijne slaapkamer te verschuiven. » Geh. *Coyghem.*

VOETWATER, het. = Water om de voeten erin te wasschen, of waarin voeten gewasschen wierden. — « Ik drage dat water beneên te wege : 't is voetwater. » Geh. *Meenen.*

WATERLAGE, de. = Lage schooven die de breedste is, en gevolgentlijk verst uitzit, in eenen koornschelf. — « Hij kost aan de waterlage reeken met zijn hand. » Geh. *Oost-Winkel.*

WATERSCHOOF, den. = Schoof die met 't gat omhooge op de graanmandels (de stuiken) gebonden wordt. — « 't Zat een mussche op den waterschoof en 'k schoot ze eraf. » Geh. *Oost-Winkel.*

WEGVORTEN, *vortte weg, weggevort.* = Vortende verdwijnen. — « Heel ze' rik is wegevvort van de kanker. » Geh. *Iper.*

WINNEN, *won, gewonnen, naar.* = Naderen, nader komen. — « Ik zie dat wij begunnen te winnen naar den torre van O. L. V. te Poperinghe. » Geh. *Watou.*

WUPPE, de. = Sprong. — « In 'en haai en ewwuppe, 't is verangerd. » Geh. *Veurne.*

ZAKZAAD, het. = Inlandsch lijnzaad; het Russensch lijnzaad heet men tunnezaad. — « Ik zaaie liever zakzaad als tonnezaad. » Geh. *Eyne.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Tonnezaad* en *smete.*

ZATE, de. = Tijd zittens, z. De Bo. — « Nog een zate (op 't gerid van Ghistel naar Moere), en 't is ton aan mij van af te stappen. » Geh. *Ghistel, Moere.*

ZETTEN, *zette, gezet.* = Te prijze zetten, onder zekere omstandigheden. — « Gij hebt een koe te koope. Een koopman komt. Gij looft uw dier. Koopman biedt u meer als dat 't, bij zijn' wete, weerd is. Gij weigert en hij vertrekt. Koopman heeft uw koe gezet. Andere kooplieên bieden u min, en gij hebt op 't einde moeite om de koe aan den man te krijgen. » Geh. *Sinte-Maria-Laethem.*

ZOET. = Zacht, niet hard, b. v. van hout. — « Dat zijn zoete iepen. » Geh. *Watou.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

N° 3, Hooimaand 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

ACHTERNAME, den. = Toename, geboortename. — « Hij heet Vandecasteele voor zijnen achtername. » Geh. *Kortrijk*.

BEDIEREN, *bedierde, gebedierd.* = Widieren, *q. v.*

BEERLEEDER, den. = Groot, zwaar mensch. — « Zulk nen beerleeder van ne vent! » Geh. *Beernem*.

BIESOORM, den. = Bijsworm (De Bo). — « Als de biesoorms rijpe zijn, ge moet ze uitduwen. » Geh. *Wackene*.

BIJLEG, den. = 't Gene bij uitersten wille toegeschreven wordt aan iemand, boven 't gene hij anderszins en neffens andere zou te verwachten gehad hebben. — « Hij heeft Jan eenen bijleg geschreven, omdat hij er peter van was. » Geh. *Lichtervelde*.

BIJSTIER. Z. De Bo. — « Dat en maakt mij noch rijke noch bijstier : 't is mij gelijk. » Geh. *Beernem*.

BLEK, den. = Met een vreemd w. *troef*. — « Wat is den blek? » Geh. *Eeghem*.

Vrglkt *Blekken*.

BLEKKEN, *blekte, geblekt.* = Blijken, getoogd zijn. — « Wat is er troef geblekt? Hertens. » Geh. *Ghistel*.

BOKEREN, *bokerde, gebokerd.* = Bakelen (De Bo). — « Als 't brood uit den oven komt, men steekt er de vlegelstaven in, die moeten gebokerd (gebakeld) zijn. » Geh. *Beirvelde, Overmeire*.

BOKEREN, *bokerde, gebokerd.* = Bewerken, slaan met den boker, den book, den boothamer, zoo men 't vlas doet. Geh. *Oost-Vlanderen*.

BOMMEKET, den. = Bolleket (De Bo). — « M'n bommeket ligt in de Reye! » Geh. *Brugge*.

BONTE PIER. Z. De Bo, *i. v.* Den bonten Pier spelen, op zijnen bonten Pier spelen. — « Dat is ne rare jongen : hij speelt vier keeren daags den bonten Pier, op zijnen bonten Pier. » Geh. *Thielt*.

BROEL, den. = Breu, breul (*Loquela* 1887, hlfz. 66). — « Wij waren in den broel van 't volk en wij verloozen malkaâr. » Geh. *Bavichove*.

BUCHT, den. Z. De Bo. 't Woord bediedt ook het eetgereedschap, potten, pannen, witteberden, vorken, lepels, dat ter tafel gediend heeft. — « Ge moet nog eerst den bucht afwasschen, en ton meugt je voort gaan doen op het land. » Geh. *Wackene*.

DEISTERE, den. = Afgang, buikloop. — « Daarvan krijg-je den deistere. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Deister*.

DIJBEREN, *dijberde, gedijberd.* = Stijberen, sdijberen (De Bo), aarzelen, trutselen, toeven. — « He bluuft daar altijd dijzelen en dijberen. » Geh. *Westoutre*.

DJOEKEN, *djoekte, gedjoekt.* = Djokken (De Bo). — « Ku't da' gaan, os ze daar ossan komen djoeken? » Geh. *Westoutre*.

DOKKEREN, *dokkerde, gedokkerd.* = Stuiken, stooten, stampen; vandaar gestuikt, zwaar, kloek doen zijn. — « Dat zijn al gedokkerde boomen die hier staan! » Geh. *Wynghene*.

Die *gedokkerde* boomen waren zware, kloeke (Fr. *solide*) boomen. Vrglkt het w. *stampen* : « Eenen gestampten duivel! »

DRIELING, den. = Dopperling (De Bo) die driemaal dopt. Z. *Tweeling*.

DRIKKEN, *drikte, gedrikt.* = Sluipen. — « Hij kwam langs de hage gedrikt en hij sloeg de appels af. » Geh. *Asper*.

DUIVELSDOMDAG, den. = Duivelsdoemdag (De Bo). — « Ze'n zullen daar alzoo geen duivelsdomdag meer kunnen houden. » Geh. *Beernem*.

EENHAVIG. = Eenhandig. — « Dat kind is veel te eenhavig : ge moet het anders leeren. » Geh. *Handsaeme*.

EERSELINGE, *ee* gelijk *ai*, in 't Fr. *faire*. = Ruggewaards. — « 't Water loopt eerselinge. » Geh. *Bavichove*.

EIKER, den. = Mondkweerne, tandkweerne, de twee reken tanden, waartusschen het voedsel gemalen of hermalen wordt. — « Als zijn eiker gaat, hij zou blijven eten! » Geh. *Vladsloo*.

Vrglkt De Bo, *i. vv. elkeren, heikeren, helkeren, hulkeren*.

Het oorspronkelijke woord is *edeker, eeker, eiker;* vanwaar *edekeren, eekeren, eikeren*. Van Maerlant gebruikt het w. in zijnen rijmbybel, vs. 5341, waar hij zegt, sprekende van de dieren waarvan 't de Joden toegelaten was te eten :

> Die niet edekeren, alse dat swijn,
> Moesten hem ongheorlovet sijn.

Het w. *ede-* beteekent *her* of *weder*, en het w. *reken, rikken* is knabbelen te zeggen; vandaar *edereken*, omzet *ede-*

keren, eikeren. Vergelijkt *kwedepere, kweepere* en *kweipere.* Voor *edekeren, edereken* zegt men ook *ederkouwen.* Ziet meer over dat w. in *Taal- en Letterbode,* VI. 187—88.

Voor *eikeren,* Fr. *ruminer,* hoort men nu meest *kwernen; kwernen* heeft eene bijgedaante *kernen,* en in Fr. Vlanderen zegt men *kèren* (De Bo); van *ede* en dit *-keren* kan ook *edekeren* gekomen zijn, dat geheel eenvoudig en zonder omzet *herkwernen* zou bedieden.

FEISTEREN, *feisterde, gefeisterd.* = Peisteren, *q. v.*

FLETSE, de. = Slunse, vodde, scheldw. op haveloos, zedeloos vrouwvolk. — « Laat die fletse loopen. » Geh. *Lichtervelde.*

FLISSEN, *fliste, geflist.* = Vleien. — « Hij kan wel flissen en flären. » Geh. *Lichtervelde.*

GEDOESCHEN, *gedoeschte, gedoescht,* korte *oe.* = Gedieschen, geboeien, gebokken (De Bo). — « Mijn herte en kan dat niet gedoeschen, als ze oude menschen kwaad doen. » Geh. *Lichtervelde.*

GEEST, den. = Spook, bijtebouw, verkeer, Fr. *revenant.* — « Ge'n moet alzoo van d' geest niet maken : al uw geweld en zal niet baten, man. » Geh. *Beernem.*

Vrglkt *Zant,* van den zant droomen.

GODSCH. Z. De Bo, *i. v.* — « Alle Godsche keeren dat hij komt, hij zoekt ruize. » Geh. *Lichtervelde.*

HAAIWAAI, den. = Haaibaai (De Bo), wandel, loop, dril, drets. — « Hij heeft ze' werk laten staan en hij is weêral op den haaiwaai, met zijns gelijken! » Geh. *Lichtervelde.*

HEU, het. = Wei, hui, waterachtigheid die op de kerremelk, op den kerrepap komt. — « Is dat pap? 't En is maar heu! » Geh. *Westoutre.*

HURTE, de. = Rande, *q. v.* — « 't Is al bij hurten, bij randen dat hij geeft, nu vele en dan weinig. » Geh. *Westoutre.*

JACHTBALGEN, *jachtbalgde, gejachtbalgd.* = Jaagbalgen (De Bo). Geh. *Bavichove.*

KARRESNAK, het. = Snak (De Bo) van eene driewielkarre. — « Hij zat van vooren op het karresnak, als ik hem tegenkwam. » Geh. *Sinte-Kruis, bij Brugge.*

KLAKNAT. = Vetnat, *q. v.*

KREMPELING, den. = Kind, boom of iets anders dat niet wel en groeit. — « 't En heeft altijd maar ne krempeling geweest. » Geh. *Bavichove.*

KUITE, de. = Keute, gewrichtshoofd (De Bo). — « Kijkt naar dat oud peerd : zijn kuiten steken uit. » Geh. *Bavichove.*

KWAZOT, *kwaadzot.* = Dulzot, gevaarlijk zot. — « Is hij zot? Ja-hij : hij is kwazot. » Geh. *Brugge.*

KWIJTSTEL, den. = Kwijtscheldinge. —

Uitstel
en is geen kwijtstel.

Geh. *Beernem.*

LEU-LEU. = Loei-loei, *q. v.*

LEUGEN, de. Z. De Bo, *i. v.* = Met een schuimw. het *portaal* van de kerke. —

Hij peist dat hij een kerke is,
en hij en is nog geen leugentje.

Geh. *Lichtervelde.*

LOEI-LOEI. = Lutse-lutse (*Loquela* 1891, blfz. 75). — « Hij kwam loei-loei, leu-leu naar huis : ben ik er vandage niet, 'k bender morgen. » Geh. *Oost-Roosbeke.*

LOEIEN, *loeide, geloeid.* = In loeien zetten, sprekende van vlas. — « Hij hadde zijn vlas geloeid op het slijtstik. » Geh. *Lichtervelde.*

MELKEN, *melkte, gemelkt.* = Weenen. — « Hij stond daar te melken gelijk een kind. » Geh. *Eecloo.*

'MIK, den. = Met een schuimw. *punt.* — « 'k He' al twee keers op de' mik gestaan om te vragen of ik mochte meêdoen. » Geh. *Kortrijk.*

« Op het punt zijn, » Fr. *être sur le point,* krijgt nu overal de overhand, en de echte en goede volkswoorden, gelijk *op den mik staan,* met duizend anderen, worden « *verningleezeerd!* »

MOERVET, het. = Gezwel, van eene akernote groot, dat de koeien van onder aan hunne pooten krijgen. Het breekt uit rond den schoe of tusschen de teen. Ze staander wel drie maanden meê en verliezen zeere hun vleesch. — « 't Is geheel zelden dat de koeien 't moervet hebben. » Geh. *Lichtervelde.*

Men heet het *moervet* ook den *waterkanker.*

MUL, het. = Voedsel, eetware. Zonder meervoud (De Bo). Gebruikt in 't meervoud, b. v. : — « Alle goe mullen mag hij. » Geh. *Brugge.*

ONDER AL. = Onder andere. — « Onder al warender twee die nog niet gelot en hadden. » Geh. *Bavichove.*

ONGEDOEG, het. = Ongedoef (De Bo). — « Wat is dat daar een ongedoeg in die herberge! Wat gebeurt er hier, 't is lijk ongedoeg. » Geh. *Beernem.*

Een *gedoeg* is eigentlijk iets dat men *doegt, doet;* te *doen* heeft : eene zake, eene *affaire,* zoo men zegt met een schuimw.; een *ongedoeg* is dus eene onzake, eene wanzake, eene « *affaire* » die niet en gaat, een twist, een krakeel, een gevecht.

ONGESNOEKT. = Onbeschoft, ruw van lijve of van redens. — « 't Is zulk een ongesnoekte vent! » Geh. *Ghistel.*

ONTGEESTEN, *ontgeestte, ontgeest.* = Ontslapen, van de wereld niet meer weten. — « Ge zijt lijk 'n brokke ontgeest, geloove ik? » Geh. *Oost-Roosbeke.*

OPETEN, *at op, opg'eten.* = Uitstaan, herden, verdragen, doorzien. — « En dien boozen winter, die' m' he'n moeten opeten van d' jare! » Geh. *Heule.*

PAMPEREN, *pamperde, gepamperd.* Z. De Bo. — « Ze pamperen hu'l'der peerden met witte wertels en kerremelk. » Geh. *Westoutre.*

PEISTEREN, *peisterde, gepeisterd, aan.* = Traagzaam bezig zijn, paggelen, tiggelen, knoeien aan iets. — « He ku't da' bluven peisteren en feisteren an etwat van niet. » Geh. *Westoutre.*

RALJE, *rallie,* de. Z. De Bo. = Een lang en mager

vrouwmensch. — « Beziet mij dat meiske! Wel! Van waar komt die ralje tochs! » Geh. *Thielt.*

RANDE, de. = Vlage, Fr. *boutade.* — « 't Is al bij randen en bij hurten dat hij geeft: nu vele en dan weinig. » Geh. *Westoutre.*

REKE-OP. = Aanhoudend, zonder tusschenheid. — « 't Is alledage reke-op schoo' weêre. » Geh. *Kortrijk.*

RIKZAGE, de. Z. De Bo. Het w. heeft ook de oneigene beteekenisse van *teebijter, q. v.* — « En laat die rikzage niet in! » Geh. *Lichtervelde.*

ROOIEN, *rooide, gerooid.* = In rooien, in reken zetten, planten, inleggen, b. v. boonen, met een zaaituig aan de zole. — « Ze hebben geheel den voornoene boonen gerooid. » Geh. *Westoutre.*

RUIMBUSCH, den. = Schalmbusch (De Bo). — « Ze brandden ruimbusschen, en dat heet zeere. » Geh. *Lichtervelde.*

SCHEEF *gaan, ging, gegaan.* = Buiten maten, meer als draagbaar gehinderd zijn in 't vermogen, de geldmiddels. — « Is uw zone in 't lot gevallen? Ja-hij, maar 't is best dat ik er niet scheef van en ga. » Geh. *Thielt.*

SCHOFFELSCHOTE, de. = Korte tijd werkens met haaste en geweld. — « Wij gaan toen ne keer een schoffelschote doen, en 't zal gedaan zijn. » Geh. *Westoutre.*

SCHOUWWEG, den. = Schouwstrate (De Bo). — « Ge moet zien dat ge den weg onderhoudt: 't is ne schouwweg, en als de schouwers komen ze zullen u aanspreken. » Geh. *Lichtervelde, Sint-Andries bij Brugge.*

SCHURRE, de. = Stuk rôling, afgekloven stuk van 't eersgat van eenen boom. — « Legt nog een schurre of twee aan 't vier. » Geh. *Bassevelde, Merendre, Asper, Beirvelde.*

Schurre is de Oost-Vl. uitsprake van *schorre*, dat eigentlijk een afgespleten steen bediedt; de zin bedraagt dus ook een afgespleten stuk hout.

SEGENOVER. = Tegenover. — « He weunt recht segenover tuzent. » Geh. *Westoutre.*

Vrglkt *sedenover, Loquela* 1889, hlfz. 30.

SLAGGAT, het. = Ingang van eenen slag (De Bo). — « Hij stond mij af te wachten aan 't slaggat, tegen dat ik van 't stik kwam gereên. » Geh. *Lichtervelde.*

SLENDEREN, *slenderde, geslenderd.* = Bij Kramers *slenteren.* — « Zij slendert geheele dagen deur de straten. » Geh. *Brugge.*

Dr de Jager, Frequent., behandelt het w. *slenderen* breedvoerig. De Bo gebruikt het w. *rondslenderen* om *rondweilen* te verdietschen. Z. De Bo, *i. v.*

SLOEP, den. = Sloef (De Bo). — « 't Is ne sloep van ne vent: en gaat er niet omtrent. » Geh. *Lichtervelde.*

SLOOF, den. = Sloef (De Bo), met een schuimwoord, *capote.* — « De Pastor dei zijne' sloof aan en bij ging rechtuit meê. » Geh. *Wackene.*

SMIERIG. = Termig, *q. v.* — « Dat is een smierig beestje. » Geh. *Westoutre.*

SNIBBERLING, het. = Snubberling, *q. v.*

SNOBBELING, het. = Iet dat door het *°snobben* voortgebracht wordt: een kerveling, een snijdeling, een knippeling. — « Haast u maar (met dat werk), 't zal allichte wel genoeg zijn: 't en komt op geen snobbeling! » Geh. *Bavichove.*

Ik gisse dat *°snobben*, afbijten, kerven, snijden, knippen bediedt, omdat *snôppa*, de weêrga van 't w. bij 't Volk in Zweden, knippen beteekent; in 't Engelsch *to snob, to snub.* Vrglkt De Bo, *i. vv. snebbe, snibbe.*

SNUBBERLING, het. = Snekkerling, afgesnekkerd stuk. — « Is dat wel stovehout dat ge bringt? 't Zijn al snubberlingen, snibberlingen! » Geh. *Bavichove.*

Vrglkt *Snobbeling.*

SUSSCHEN. = Tusschen. — « Susschen die twee en is er ma' kleen verschil. » Geh. *Clercken.*

TAFFELINGE, de. = Pak slagen, roefelinge, trommelinge. — « Hij heeft daar 'n taffelinge gekregen! » Geh. *Lichtervelde.*

TALFEN, *talfte, getalft.* = Tjalfen (De Bo). — « Hoort den hond ne keer talfen! » Geh. *Westoutre.*

TATERARE. Z. De Bo. Het w. bediedt ook een die onbehendig zijn werk doet. — « 't En is ma' nen taterare in zij' schrijven en in al zij' werk. » Geh. *Bavichove.*

TEEBIJTER, den. = Een die rikzaagt (De Bo), verveelt. — « 't Is zu'k een teebijter: 't is te ontziene als hij in huis komt. » Geh. *Lichtervelde.*

De eigene beteekenisse van *teebijter* is *carabe doré*, zegt De Bo.

TERMIG. = Wel termende, wel hermende. — « Dat is ettermig zwijntje da' me daar he'n. » Geh. *Westoutre.*

Vrglkt *smierig*, en z. *termen*, De Bo; *hermen, termen, Loquela* 1889, hlfz. 43.

TINTERARE, den. = Een die tintert. Z. *Tinteren.*

TINTEREN, *tinterde, getinterd.* = Tinten (De Bo) op de hage slaan. — « Hij tinterde alsan om te weten wie dat er bij mij gevroegmaald hadde, maar 'k he' dien tinterare zoo wijs gelaten als dat hij was. » Geh. *Lichtervelde.*

TOEWEIEN, *weide toe, toegeweid.* = Al weiende (De Bo) toegaan, verstopt worden. — « Die vore is togeweid: herdelft ze maar. » Geh. *Beernem.*

TRA, de. Z. De Bo. *In tra houden, hield, gehouden.* = Goed houden (De Bo). — « Eet maar » (koekestuiten): « 'k zal ik u alsan in tra houden. » D. i.: koekestuiten snijden, beuteren en gereed leggen, zoo dat de andere gereed zij tegen dat de eene op is. « Ge moet d'horloge in tra houden »: optrekken en zorgen dat ze den rechten tijd wijst. Geh. *Coolscamp, Lichtervelde.*

TRENTEN, *trentte, getrent.* = Weenen. — « Ge'n moet daar niet staan trenten! » Geh. *Eecloo.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. Trenen*, en z. *trinten, trunten.*

TRINTEN, *trintte, getrint.* = Trenten, weenen. Geh. *Beirvelde, Maldeghem.*

TRUNTEN, *truntte, getrunt.* = Trenten, trinten, weenen. Geh. *Beirvelde, Maldeghem.*

TRUWEL, den. Z. De Bo. — « 'k Ga eerst de truweltjes van uw' klakke snijen » : de drommen, de väzels, de draadtjes, de pluizelingen. Geh. *Lichtervelde.*

TWEELING, den. = Dopperling, dobberling (De Bo), keiling (Kramers), Fr. *ricochet*, die tweemaal dopt. — « Ik heb eenen tweeling gesmeten en gij eenen drieling. » Geh. *Beernem.*

UIT *zijn op.* Z. De Bo. — « Hij is erop uit om u te bedriegen. Hij is er weêre op uit, vandage. Hij is uit op e peerd. » Geh. *Thielt.*

UITTINTEREN, *tinterde uit, uitgetinterd.* = Tinterende (iemand) doen klappen; (iets) te weten komen. — « Hij ha' mij geren uitgetinterd. Hij heeft dat geheem weten uit te tinteren. » Geh. *Lichtervelde.*

VERBLOUWEN, *verblouwde, verblouwd.* = Verslaan, overwinnen, achtersteken, kleene maken, vernederen, en gevolgentlijk met verdriet, met afjunste kwellen. — « Ze hebben den Burgemeester zelve verblouwd met die prachtige bruiloft. » Geh. *Beernem.*

Blouwen (Kiliaen, Verdam, De Bo); Hoogduitsch *blæuen;* Engelsch *to blow;* Middelhoogduitsch *bluen, bliuwen;* Oudhoogduitsch *bliwan, pliuwan;* Gotisch *bliggwan*, is slaan te zeggen. Vlas *blouwen* met den *blouwel* is bij Kramers nog vlas *booten* met den *boothamer.*

Vrglkt De Bo, *i. v*, en *Loquela* 1882, bldz. 34.

De nevengedaante (*o* = *eu*) **verbleuwen*, in de uitsprake **verbleun*, zou allichte, eenen tweeden uitgang *-en* aanveerdende, *bleünen, verbleunen* worden; welk *bleunen, verbleünen*, en dat met den zin van *verblouwen*, bij De Bo werkelijk geboekt staan.

Vrglkt *klouwen, kluwen, klouwenen, kluwenen, kloen, kleun* en *kleunen.*

Kleunen en *bleunen, klouwen* en *blouwen* zijn waarschijnelijk zinverwant in den grond, gelijk *kloppen* en *klomp.*

VERBRÄKELEN, *verbrækelde, verbrækeld.* = Met een schuimwoord, *verbasterdeeren*, ontaarden. — « 't En ziet er maar een verbräkelde uit. » Geh. *Dixmude.*

VERBRINSELEN, *verbrinselde, verbrinseld.* = Te niete brengen, verkwisten, verteren. — « Hij heeft het al verbrinseld dat hij hadde. » Geh. *Lichtervelde.*

VERPOEFEN, *verpoefte, verpoefd.* = Overpoefen (De Bo). — « Laat de jongens hun' bekomste eten, maar en verpoeft ze niet. Hij is nog verpoeft en verkwaarsd van ten noene. » Geh. *Beernem.*

Z., bij De Bo, de ww. *poefen, oppoefen, overpoefen, verkwaarsen.*

VETNAT. = Dwers deur nat. — « 't Regende geheel den weg, en, als wij thuis kwamen wij waren vetnat, klaknat. » Geh. *Thielt.*

VLIEG-UIT, den. Z. De Bo. Het w. past men ook op vrouwvolk toe. — « Met zu'k ne vlieg-uit van e vrouwmensch en zal hij niet verre geraken. » Geh. *Lichtervelde.*

VOORTDOEN. Z. De Bo. — « Doet Hendrik voort met Mary? Neen-hij : hij heeft ze laten zitten, ze hebben gebeeld. » Geh. *Thielt.*

Niet beelen is voortdoen.

VOORUIT, den. = Voorhof, opene werf, begersd of niet, voor 't huis. — « Dat huis heeft ne groote' vooruit. » Geh. *Poucke.*

VULZET, den, stemzate op *vul-*. = 't Gene waarmeê een muur vulgezet, opgevoegd, dichtgestreken is. — « Vorst en dooi doen dezen winters den vulzet van onzen nieuwen muur uitbrokkelen. » Geh. *Noordschote.*

WAGEN, den. = Als mate, b. v. van schorse: groote wagen 100 kilo, kleene wagen 90 kilo. — « Hij heeft drie wagens schorse verkocht. » Geh. *Westoutre.*

WEDIEREN. *wedierde, gewedierd.* = Widieren, *q. v.*

WIDIEREN, *widierde, gewidierd.* = Wegmaken, kwijt geraken. — « Waar he'n 'k-ik dat ewwidierd? » Geh. *Westoutre.*

Bij De Bo heeft het w. den zin van ijdel maken, ruimen, Fr. *vider.*

WIJDBREEDIG. = Wijd, verre. — « Ze wennen nog al wijdbreedig van malkaâr. » Geh. *Ghistel.*

ZABBERWEDER, het. = Regenachtig weder, als 't zonder geweld regent en blijft regenen. — « Dat zabberweêr kan een geheelen dag aanhouden. » Geh. *Synghem.*

ZANGELING, den. = Zantekoorn. — « Ik heb u wat zangeling te zenden dien ik opgezangd hebbe. » Geh. *Westoutre.*

ZANT. den. = Heilige, sanct, *sanctus.* — « Wat schilt er met dien jongen? Hij droomt van de zanten! » Geh. *Beernem.*

Van de zanten droomen is (bij mijdspreuke?) zoo vele te zeggen als van de kwikken, van de duivels droomen : leven houden, geweldig zijn.

ZINK, den. = Leegte, diepte. — « Ge'n kunt hem van hier niet zien : hij is in den zink. » Geh. *Sinte-Maria-Laethem.*

ZOELDE. = Vol zoelheid, zoel (De Bo), zwoel. — « 't Weêre is zoo zoelde : 'k geloove dat 't gaat dunderen. » Geh. *Oost-Roosbeke.*

ZONDAGKLOKKE, de. = Klokgelui dat hier en daar 's zaterdagavonds den zondag aankondigt. — « De zondagklokke verblijdt menige leêge flokke. » Geh. *Thielt.*

ZOTHOOFD, het. = Snak (De Bo), dat is het voorwiel met het schijfhoofd van eene driewielkarre. — « Hij heeft het zothoofd van zijne driewielkarre afgereên. » Geh. *Eyne.*

ZWEILEN, *zweilde, gezweild.* = Fladderen, om en weêr vliegen. — « De jas hing te zweilen in de lucht. » Geh. *Asper.*

ZWIJMTE, de. = Bezwijminge, zwijm. — « Ik kreeg al met ne keer 'n zwijmte in mijn hoofd, en ik viel van boven tot beneên. » Geh. *Brugge.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 4, Oestmaand 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröénta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANSPANNEN, *spande aan, aangespannen.* = Aangaan, om te spreken. — « Jan spande Cijs aan, rechtover de kerke, en hij zei : Cijs, ga-de meê? » Geh. *Asper.*

Spannen heeft hier den zin van *vatten, vangen; dus aanspannen* = *aanvatten.* Men hoort nog, en men zei in de Middeleeuwen, de lieden doen *vangen* en *spannen.*

AFBRUINEN, *bruinde af, afgebruind.* = Afbraden. — « Ge moet het vleesch goed afbruinen. » Geh. *Sinte-Maria-Laethem.*

AFSTAMMEN, *stamde af, afgestamd.* = Verzuimen, loochenen, ontduiken. — « Karels Jantje begint de leeringe af te stammen. » Geh. *Asper.*

AFTEMMEREN, *temmerde af, afgetemmerd.* = Afsluiten al temmerende. — « Hij heeft zijnen lochting afgetemmerd met berd. » Geh. *Thielt.*

Aangeteekend op het zeggen van zaliger Deken De Bo.

APPELMAN, den. = Man die appels verkoopt. « De appelman, het appelmanneke komt om zij' geld, » zegt men, tegen jongens die ziek zijn van te veel appels of van onrijp ooft g'eten te hebben. — « Zwicht u maar, of 't appelmanneke zal om ze' geld komen! » Geh. *Wynghene.*

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

Z. *Bezeman.*

APPELMAN, den. = Onpasselijkheid die veroorzaakt wordt deur het eten van te veel appels. — « Hij heeft weêre al den appelman : hij heeft te vele geslinsd. » Geh. *Wynghene.*

APPELMANNETJE, het. = Bevallig knaapke, met blozende, ronde kaakskes. — « Zulk een schoon knechtje : alla 'en appelmannetje. » Geh. *Brugge.*

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

BAKENS, z. *Beukens en bakens.*

BEUKENS EN BAKENS. = Eigentlijk, beugen- en zwijnenvleesch; oneigentlijk, overvloed, voorraad van alles. — « 't En is hier wel geen beukens en bakens, maar wij komen toch toe! » Geh. *Rousselaere.*

BEZEMAN, den. = Man die bezen verkoopt. « De bezeman komt om zijn geld : ge zult gij leeren snetsen, » zegt men tegen jongens die ziek zijn van onrijp ooft te eten. — « Wacht maar : de bezeman zal wel om zijn geld gaan komen! » Geh. *Beirvelde, Zele, Overmeire, Sint-Niklaas.*

Vrglkt *Appelman.*

BLEEKBEK, den. = Iemand die bleek van aanzichte is. — « Eene mutse met bloeroo linten is goed voor nen bleekbek. » Geh. *Thielt.*

BLOKSCHAVE, de. = Kortschave (De Bo). — « Schaaft dat op met de blokschave. » Geh. *Lisseweghe.*

BOMME, den. = Bom (De Bo), bodeme, bodem, boom : goed, draagbaar land, koorneerde. — « Dat land is deur de bomme erreên. » D. i., te diepe geploegd, bij zoo verre dat de goede grond onder en de kwade boven ligt. » Geh. *Alveringhem.*

BOOTVLOERDE. = Gebootvloerd. — « De lucht zit bootvloerde : 't zal regenen. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

Z. *Bootvloeren.*

BOOTVLOEREN, *bootvloerde, gebootvloerd.* = Boothameren, kattevellen (De Bo). — « De lucht bootvloert, zit gebootvloerd : 't zal regenen. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

DJANE, de. = Scheldname op een dwaas, dutsachtig vrouwmensch. — « 't Is zu'k 'n djane. Die djane van dat wijf! » Geh. *Lichtervelde.*

DOBBELSCHOT, het. = Schot dat op eenen stap van een ander schot staat, tusschen twee weiden, belettende het vee tot bij malkaar te komen. — « 't Staat een dobbelschot op den dam, tusschen Ko's wee en Karel's. » Geh. *Mannekensvere.*

Z. *Schuifschot, draaischot.*

DRAAISCHOT, het. = Schot dat bestaat uit eene draaistake, die van onder in eene oude wagenbosse of enkel in de eerde zit en draait; verder uit twee loodrechte staanders, die, op gelijken afstand van de draaistake staande, eraan vastgetemmerd zijn bij middel van drie 'f vier waterrechte regels. Als 't draaischot toe is, dan staan de twee staanders en de draaistake in eene rechte reke met de twee sluitstaken, die aanzijds het draaischot in den dam of het mennegat staan, en waaraan men ze, met een keten of anderszins, kan vastmaken en alzoo het draaischot sluiten. Tegenwoordig en zijnder maar weinig draaischoten meer te ziene. — « Het draaischot stond open en de veerze is weg. » Geh. *Monnekensvere.*

Z. *Schuifschot, dobbelschot.*

DRAAISTAKE, de. Z. onder het w. *draaischot.*

DREEL, den. Z. De Bo. = Lichte aanrakinge, bij voorbeeld van den eenen bal tegen den anderen, op het bolleberd of

den *billiard*. — « Ge moet de bolle hebben met een kleen dreelke slinks. » Geh. *Hoogleé*.

ELDEREN, *elderde, g'elderd*. = Trekkevellen, *q. v.* — « Die koe begint te elderen. » Geh. *Thielt*.

FÄTEL, den = Vinger. — « 'k Ga u op uw' fätels geven, als ge niet g'rust en zijt. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

FLIPIER, den. = Oude kleêrverkooper, Fr. *fripier*. — « Hij heeft na' de' flipiers geweest om een broek. » Geh. *Lichtervelde*.

Het woord is ontlijkt : (*r-r*) = (*l-r*).

GELEÊN, *eé* zachtlange *e*. = Gijlieden, gij. — « Ga-je geleên (geleêns, geleêre) daar haast begunnen zwijgen? » Geh. *Brugge*.

GELEÊNS. = Geleên, *q. v.*

GELEÊRE. = Geleên, *q. v.*

GEMAKKELIJK. = Gewis, zonder twijfel, van 's zelfs, van eigen, alleszins. — « Ga-je naar Brugge gaan? 'k Gaan gemakkelijk naar Brugge gaan. » Geh. *Poperinghe*, *Cortemarck* en elders.

GISPEN, *gispte, gegispt*. = Bij middel van eene gispe (De Bo) eerrappelbollen of klijtebollen, die op het uiterste ende van die gispe gesteken zijn, snel door de lucht doen vliegen. — « Ile kan drie stikken lands verre gispen. » Geh. *Poperinghe*.

GOED, het. = Goeds (De Bo), gebroken kool- of ander oliezaad; ook gebrokene voorslagkoeken, waaruit, bij de olieslagers, de olie gedwongen wordt. Het eerste is voorslaggoed, het andere is opwerkgoed of opwerk. — « Haalt goed! De goedbak staat zonder goed. » Geh. *Hoogleé*.

GOEZEN, *goesde, gegoesd*. = Gooien, smijten, luizen. — « Ze goesden dien hond in 't water tot over de' kop. » Geh. *Rolleghem-Capelle*.

GOEZEN, *goesde, gegoesd*. = Zoeven, snoeren, ruischen. — « Hij smeet achter mij : 'k en vong het niet, maar de turf goesde langst mijne ooren. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

GROENROK, den. = Rekpuid, rekker. — « De groenroks en laten ons niet slapen. » Geh. *Oost-Vlanderen*.

GRUNS, den. = Die met niemand overeen en komt. — « Zoo ne gruns! » Geh. *Sinte-Maartens-Leerne*.

Z. *Grunselaar*.

GRUNSELAAR, den. = Groenvinke, gersrul, *Fringilla chloris*. — « 'k Weet ne grunselaar wonen. » Geh. *Beirvelde, Oost-Winkel*.

De *grunselaar* wordt ook *gruns* geheeten.

HANSKE-UIT-DE-MANDE. = Zonder raam of schik, nu dit nu dat, goed-kome-'t-uit. — « Hij leert Hanske-uit-de-mande. » Geh. *Beernem*.

HERREBEKKER, den. = Ruizemaker, twistzoeker. — « Zwicht u van dien herrebekker! » Geh. *Maldeghem, Beirvelde*.

Herrebekken staat bij De Bo en *her-becken* in Kiliaen, met den zin van kijven, *contendere verbis*.

HERTEBEURZE, de. = Beurze die de buitenvrouwliên met een lint om hunne lenden gebonden dragen, en waarin zij, bij voorbeeld, stoel- of kaartegeld bewaren. — « Wacht : 'k he' nog ne stuiver of twee in mijn hertebeurze. » Geh. *Hoogleé*.

HILZEVIJLEN. = Einzevijlen, zeinzevijlen (De Bo). — « Ge zijt weêr bezig met hilzevijlen! » Geh. *Lichtervelde*.

Ik schrijve *hilzevijlen* met *h-*, omdat het w. mij alzoo gezonden is. Niets en belet er van *ilzevijlen* te schrijven. Maar wat is dat *einze-*, *zeinze-*, *hinze-*, *ilze-*, *hilze-*, waarmeê *vijlen* hier verhuwlijkt is? Zou 't *helzevijlen*, d. i. *halzevijlen*, iemand *hilzen*, *helzen*, *halzen*, ten *halze* liggen, en *vijlen* niet zijn? Van *half* heeft men *halfte*, *halte*, *helte*, *hilte*muur : zoo van *hals*, *helze-*, *hilze*vijlen; dat ware *hilzen* en *vijlen*. Verdam, in zijn Middelndl. Wdb., spreekt van « iemant te doot helsen. »

Hilzevij'en ontlijkt (*l-l*) = (*n-l*) geeft *hinzevijlen*.

Wie weet er nog andere gedaanten van dat woord?

HINKELKA, de. = Hinkelbomme (De Bo). — « Hij smeet hem met de hinkelka een gat in zijn hoofd. » Geh. *Beernem*.

HOTTEN, *hotte, gehot*. = Wrongelen. — « De melk is gehot. » Geh. *Arendonck*.

HOUW, den. = Snede, pluk, Fr. *récolte*. — « Dat en is maar toebak van den tweeden houw. » Geh. *Lichtervelde*. Een die zundag wekedag zijn' beste dingen draagt, maakt al zijn' dingen van eenen houw. — « Ge'n meugt uw nieuw dingen maar 's zundags aandoen : ge zoudt het gij al van eenen houw maken. » Geh. *Heule*.

HUISTEKNUISTE. = Mingeldemangele, hoop over soop. — « 't Ligt hier weêrom al huisteknuiste dat er is. » Geh. *Hoogleé*.

KATTEVEL, het. = Geboothamerde, gebootvloerde lucht. — « De lucht zit vul kattevellen : 't zal regenen. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

KELE, de. = Putkuipe. — « De kele van den regenbak, van den steenput moet hermetst worden. » Geh. *Brugge*.

KELEN. *keelde, gekeeld*. = Door den hals steken met de spoore, in 't hanegevecht. — « Als de haans in den hals gesteken zijn, ze zijn gekeeld. Somtijds zijn ze de bille, somtijds het herte afgesteken. » Geh. *Bavichove*.

KERNEMELKSTEEN. Z. *Loq*. 1884, hlfz. 10. Kerremelksteen is *acetas plumbi* of suiker van lood, loodazijnzuurzout, dat in water wegsmelt tot eene bleeke, melkachtige oplossinge, gelijkende aan kernemelk en die ook wit water, *eau blanche*, *eau de Goulard* geheeten wordt. Geh. *Brugge*.

KERSTDAGTJOK. den. = Kersttjok (De Bo). — « De Kerstdagtjok wierd aangeleid en hij brandde tot 's anderdags. » Geh. *Lichtervelde*.

KETSEN, *ketste, geketst*. = In ketsen zetten. — « Ziet dat ge 't hooi ketst : 't ga' rein'. » Geh. *Lichtervelde*.

Vrglkt De Bo, *t. vv. kets, ketsen*.

KLERK, = Rekpuid. Z. *Rekker*, *groenrok*. Geh. *Oost-Vlanderen*.

KRAKEN, *kraakte, gekraakt.* = Rekken, rikkekikken, zoo de puien doen. — « Het kraken van de puiten, bij zomernachte, is onverdragelijk. » Geh. *Lichtervelde.*

KREVELEN, *krevelde, gekreveld.* = Pakken maken, zoo sterfzieke en veege lieden plegen. — « Hij lag al en krevelde : iedereen zei : Hij gaat sterven. » Geh. *Thorhout.*

Vrglkt *Loquela* 1890, blz. 11, *i. v. Krevelare.*

LABAK, den, *ladebak.* = Olieblok (De Bo). — « Wij hebben eenen ijzeren labak gezet. » Geh. *Hoogleé.*

LARROEN, den. = Kleen toeluikend ladeken, aanzijds in eene groote kofer. — « Hij hadde den brief in den larroen van zijne kofer gedoken. » Geh. *Westoutre.*

't Is 't Fr. w. *larron*, d. i. een *dief;* als of men zeide een ladeken dat plaatse steelt in 't ruim van de groote lade.

LEÊGAARD, den. Z. De Bo, *i. v.* Ook om den keer van 't zwingelwiel gemakkelijk te doen draaien. — « Hij zwingelt met den leêgaard. » Geh. *Bavichove.*

LEÊN, zachtlange *e*, zoo kort mogelijk uitgesproken. = Leden, lieden, gijlieden, gij, zijlieden, zij. — « Je moe' leên dat azzoo doen. z'He'n leên zu'k 'n jongens. » Geh. *Westoutre, Isenberghe.*

LEESKANT, den, scherplange *ee.* = Kant van eenen weg waar de lees, de leeze, het slag of het speur van de wagens ligt. — « Hij schoof zoo fijn tegen mijn beenen in, langs den leeskant, dat er geen gevaar en was van erin te loopen. » Geh. *Oost-Vlanderen.*

LOOS. Z. De Bo. Als men dekt met geterd papier, zoo legt men 't papier op berd, of wel loos, dat is, zonder berd eronder, en op de bloote latten. — « Ze hebben dat kotje loos gedekt : 't (papier) en zal 't niet lange houden. » Geh. *Lichtervelde.*

LOOSCHORRE, stemzate op *loo-?* = Buiten gevaar, frisch en gezond. — « Ja, moeder is genezen : ze is wederom looschorre. » Geh. *Brugge.*

't Woord kan *loodschorre, loosschorre, loosgorre, laadschorre, laatschorre, laaschorre* zijn : bij de uitsprake en is 't niet te onderkennen. Wie heeft er 't w. nog gehoord?

NEGENOOGE, de. = Alziender, een die op alles let. — « Hij zal wel gezien hebben dat 'k in de vergaderinge niet en was : 't is zoo 'n negenooge. » Geh. *Oostende.*

NEUTE, de. = Dom kind, ook kortstaltig, gierig mensch. — « Dat is 'n neute van e meiske. » Geh. *Beirvelde, Asper.*

De eigentlijke zin van 't w. wijst hetgene de ontleedkundigen *glans* heeten. Z. De Bo, *i. v.*

NIJDIGHEID, de. = Brandsneê (De Bo). — « Waarom wet gij alzoo uw scheers op uwe hand? Om er de nijdigheid af te wetten. » Geh. *Brugge.*

NIJSTEN, *nijstte, genijst.* = Knijzen, knorren. — « Moe'-je daar alzoo geheele dagen zitten nijsten? » Geh. *Oostende.*

NIRREWAARDDEURE. = Neêrewaard-, nederwaardeure, met een taai schuimw. *absluit,* Latijn *absolutè,*

Fr. *absolument.* — « Hij en wilde nirrewaarddeure daar niet van hooren » Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt, bij De Bo, het w. *opperwaarduit*, dat meest *oppewaarduit* gesproken wordt.

NUKKEN, *nukte, genukt.* = Neuken (De Bo), bruien. — « Wat nukt me die veint! Wat nukt u dat? Die zake en nukt mij niet. Het nukt me weinig, dat ik winne of verlieze. » Geh. *Brugge.*

OLIEBROOD, het. Z. De Bo. — Oliebrood en is geen koekepoer; oliebrood is lijnzaadmeel; koekepoer is wijder van zin : het begrijpt het poer van alle gebrokene stampkoeken. Geh *Hoogleé.*

OPPEWAARDUIT. = Nirrewaarddeure, *q. v.* — « 't Wierd oppewaarduit geweigerd. » Geh. *Kortrijk.*

OPPEWÄÄRDUIT. = Oppewaarduit, *q. v.* — « 't En is oppewäärduit geen waar. » Geh. *Heule.*

OPWERK, het. Z. onder het w. *Goed.*

OPWERKGOED, het. Z. onder het w. *Goed.*

OPWERKZAK, den. = Stampzak (De Bo) die in de opwerkla gebezigd wordt, bij de olieslagers. — « Wij hebben nieuwe opwerkzakken gekocht. » Geh. *Hoogleé.*

Vrglkt bij De Bo het w. *voorslagzak.* De *opwerkzak* verschilt van den anderen alleenelijk hierin dat hij alleszins minder is.

PARLAFFE, de, stemzate op *-laf-.* = Stuk, brokke, uitgestrektheid. — « Eene geheele parlaffe land heeft hij onbezaaid laten liggen. » Geh. *Oostcamp.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

PEERDEWIPPE, de. = Peerdewachterke, peerdeboeverke, *motacilla.* — « De peerdewippe is moeielijk om vangen. » Geh. *Eecloo.*

PUTTEGELD, het. = Loon van den puttemaker, om een graf te maken. — « 't Vriest dat 't kraakt; 't ware nu kostelijk dood gaan : 'k zou moeten dobbel puttegeld betalen. » Geh. *Lauwe.*

RAPEGAAI. = Rapekaai (De Bo). — « Ze smeten appels en peren te rapegaai. » Geh. *Beernem.*

RAPEKA. = Rapekaai (De Bo). — « Stuivers te rapeka smijten. » Geh. *Beernem.*

REKKER, den. = Rekpuid (De Bo). — « De gracht zit vol rekkers. » Geh. *Oost-Vlanderen.*

SCHOT, het. Z. *Dobbelschot, draaischot, schuifschot.*

SCHUIFSCHOT, het. = Schot met twee tweelingstaanders, van weêrzijden den doortocht; tusschen die tweelingstaanders worden afsluitende berdels, regels geschoten of geschoven. — « Ons schot is een schuifschot. » Geh. *Mannekensvere.*

Z. *Draaischot, dobbelschot.*

SLAGWOORD, het. = 't Laatste woord dat een schouwspeelder zegt in eene rede, en dat aan den volgenden spreker het begin op- en ingeeft van dezes eigene rede. — « Hij en hoorde 't slagwoord niet wel en hij viel deruit. » Geh. *Wackene.*

SLUITSTAKE, de. Z. onder het w. *draaischot*.

SLUNSEKUL, den. = Slunsevent (De Bo), een die rondgaat om slunsen te koopen. — « Geeft ze aan den slunsekul (uwe oude kleêrs), en ze zullen nog entwat weerd zijn. » Geh. *Wytsgaete*.

SNIJBAK, den. = Schroobak (De Bo), bak waarin de snijdelingen (De Bo), de schroolingen (De Bo) van de koeken, 't zij lijnkoeken, 't zij koolzaadkoeken, ontvangen worden. — « Eer de koeken in den handel komen, worden ze, op gelijke langde, aan beide uiteinden, een weinig afgesneden en afgerond. De snijdelingen, de schroolingen vallen in den snijbak, den schroobak. » Geh. *Hoogleê*.

SPARTELEN, *spartelde, gesparteld*. = Sparken, mierelen (De Bo), van bier, wijn gezeid. — « Dat is sterk bier: het spartelt, het spertelt. » Geh. *Lichtervelde*.

SPERTELEN, *spertelde, gesperteld*. = Spartelen, sparken, *q. v.*

STERREBLEND, bij Kramers *sterblind, teenemaal blind*. = Dronken, bij dranke, uit der maten zat. — « Hij kan hij daar zitten tot dat hij sterreblend is en dat ze hem moeten naar huis lee'n. » Geh. *Beernem*.

STROP, het. = Slaaplijf, jakke. — « Kijkt, nichte, 'k he' hier een strop voor u. » Geh. *Rousselaere*.

'T. = Dat. — « Van zoo 't hij komt laat het mij weten. » Geh. *Kortrijk*.

TJIKKETJAKKEN, *tjikketjakte, getjikketjakt*. = Kwellen. — « Ge zoudt hem moeten zien, hoe hij daar getjikketjakt zit, dobbel toe van de waters! » Geh. *Ichteghem*.

TREKKEVELLEN, *trekkevelde, getrekkeveld*. = Eenen zwaren uier krijgen, zoo de koeien plegen als ze bij de bate zijn. — « Die koe begint te trekkevellen. » Geh. *Thielt*.

UITWARMEN, *warmde uit, uitgewarmd*. = Blijven warmen bij 't vier tot dat 't uit is. — « Wij gaan de stove uitwarmen, eer wij naar bedde gaan. » Geh. *Hoogleê*.

UITZETTER, den. = Met een schnimw. *commissionaris*. — « De brouwers van Aalst verkoopen hier veel bier. Komen zij zelve hun bier aanbevelen? Neen-z', maar zij hebben hier uitzetters. » Geh. *Moerbeke*.

VERGELIJK, het. = 't Gene vergeleken kan worden en gelden neffens iets anders. — « Dat en is geen vergelijk, van 's zundags met uwe vuile kleêren aan te staan. Dat en is geen vergelijk, alzoo krijschen, voor zulk ne groote' jongen. » Geh. *Cortemarck*.

Men zou ook zeggen: Dat en gelijkt niet, insteê van Dat en is geen vergelijk.

VERZURKELEN, *verzurkelde, verzurkeld*. = Dom, dwaas, zot, razend maken. — « Zou-'je u niet verzurkelen in een oortjepanneke! » Geh. *Beernem*.

Men zegt ook, met den zelfsten zin: « Zou-je u niet verdommen, vernibbelen, veroorbaren, » enz. B. v. als men iemand ziet groot en belachelijk beslag maken: « 't Waait waar hij voorbijgaat, » zegt men, « Zou-je u niet... »

Vrglkt *Loquela* 1891, blz. 8. *i. v. zilkeren*, en De Bo, *i. vv. verzulkeren, vernibbelen, veroorbaren*.

VOORSLAAN, *voorsloeg, gevoorslegen*, stemzate op *voor-*. = Gebroken kool- of ander oliezaad den eersten keer slaan, om er de vlugste olie uit te dwingen. — « Het goed wordt eerst gevoorslegen en naderhand opgemaakt. » Geh. *Hoogleê*.

VOORSLAG, het. = Voorslagla, waar de voorslag (De Bo) door den voorslager bewrocht wordt. — « De meulenmaker heeft aan 't voorslag gewrocht. » Geh. *Hoogleê*.

VOORSLAGER, den. = Degene die voorslaat, die 't voorslag, de voorslagla begaat. — « De voorslager is ziek. » Geh. *Hoogleê*.

VOORSLAGGOED, het. = Voorslag (De Bo), d. i. gebroken kool- of ander oliezaad, dat, uit den goedbak in de panne gedaan en verwarmd zijnde, in den stampzak gesloten wordt en dan voor de eerste maal geslegen. — « Het voorslaggoed is uit. » Geh. *Hoogleê*.

Bij De Bo, *i. v. voorslag*, staat er dat de voorslag eerst verwarmd en dan in den goedbak gedaan wordt. Met oorlof: het goed wordt in den goedbak gedaan, in de panne verwarmd, en, in den stampzak zittende, tusschen de schroon in de la gesteken en geslegen.

VOORSLAGKOEKE, den. = Koeke van gebroken kool- of ander oliezaad, die in de voorslagla gemaakt wordt. — De voorslagkoeken zijn groote, dikke koeken, veel meerder als de koeken die in den handel komen; er zit nog veel olie in, daarom worden zij van her gebroken en geslegen. Geh. *Hoogleê*.

VOORSLAGLA, de. = Voorslag, *q. v.* Dat is de la, de lade, waarin de voorslag bewrocht wordt. — « De voorslagla heeft moeten hersteld zijn, maar ze gaat nu wel. » Geh. *Hoogleê*.

WIJDGATE. = Wagenwijd, gapewijd, rekkewijd. — « De deure staat wijdgate open. » Geh. *Thielt*.

WISPELKAPEELE. = Rapekaai (De Bo). — « Ze gooiden 't al te wispelkapeele dat er op het kraam lag. » Geh. *Beernem*.

Bij De Bo is *wijsterkapeele* hoop over soop te zeggen.

Wispelen heeft hier den zin, niet van fluiten, schuifelen, maar wel van *kwispelen*. Bij Kiliaen verbeelden *wispelsteerten* en *kwispelsteerten* het zelfste gedacht.

ZEEVAAN, het. = Zeevan, *q. v.* — « De kinders he'n zeevaantjes, zeeventjes meêgebracht van Oostende. » Geh. *Wynghene*.

ZEEVAN, den. = Zeeschulpe die de gedaante heeft van eenen van. — « De kinders zoeken zeevannegjes langs strange. » Geh. *Cortemarck*.

ZWABBELEN, *zwabbelde, gezwabbeld*. = Niet gespannen zijn, ruimte hebben, bewegen. — « Mijn schoen zijn te groot: mijn' voeten zwabbelen derin. » Geh. *Kortrijk*.

't Woord staat bij De Bo en bij de Jager, Frequent., met nauw verwante beteekenissen.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

N° 5, Pietmaand 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröénta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AASZAKKER, den. = Een die wel voor zijnen aaszak zorgt (?) hebzuchtig, krijgachtig mensch. — « Zwicht er u van : 't is zulk een aaszakker! » Geh. *Lichtervelde.*

AFLENSEN, *lenste af, afgelenst.* = Afranselen, aframmelen, afpreuvelen, afrossen. — « Ze hebben hem daarvooren leelijk afgelenst, tusschen vier oogen. » Geh. *Lichtervelde.*

AFSPOTTEREN, *spotterde af, afgespotterd.* = Haastig af- of herwaards spoeden. — « Ik wachtte al een halve ure achter hem als hij op een ende afgespotterd kwam, tenden asem. 'k Geloove dat ze niet en gaan komen. 't Doet toch : daar komen ze afgespotterd. Hij kwam den meulenwal afgespotterd als hij den schabeletter zag. » Geh. *Brugge.*

Z. De Bo, *i. v.* **spoeteren**, dat eigentlijk **spouteren** diende geschreven te worden, als uitbouw met **-eren**, van **spouten**, Hoogduitsch **spalten**, d. i. splijten, b. v. te Oostende visch spouten.

ATTREMENTEN, de. = Ettermenten (De Bo). — « Hij sloeg het al in attrementen dat er in geheel 't huis was. » Geh. *Lichtervelde.*

BAKE, de. = Stok, pertse, stake, met een stuk papier erboven in, een berdelken, eene vlagge of iets zulks eraan, dienende de landmeters om er van verre naar te kijken en om afstanden, hoeken te meten. — « Ze gaan een nieuwe strate trekken deur ons land : de baken staan al. » Geh. *Lichtervelde.*

BEREN, *beerde, gebeerd.* = Kneden (De Bo). Men zegt ook brood beren. — « Bakker Jan en hee't 't nog niet vaste om wel zijn brood te berene. » Geh. *Beernem.*

BEREN, *beerde, gebeerd, bee* gelijk *bè* in 't Fr. *bête.* = Tieren, grollen, kijven. — « He beert assan up me! » Geh. *Veurnambacht.*

't Woord is Kiliaen bekend en Verdam boekt het *s. v. baren,* met den Veurnambachtschen zin.

BOENEN, z. De Bo. — « Eene nieuwe eeken stande boent altijd, en maakt zwart 't gene men er eerst in doet, b. v. waschgoed. » Geh *Woumen.*

BOF, den. = Reden om te boffen. — « Hoe staat 't met uwe eerrappels? Ba, 't en is niet veel bof op. » Geh. *Reckem.*

BOLLE, de. = Straal (De Bo), spellewerksters gereedschap. — « Ze werken 's navonds met de bolle, om de licht te sparen. » Geh. *Brugge.*

BRANDEN, *brandde, gebrand.* = Gloeien, rood komen. — « 'k Ha' gebrand van schaamte! » Geh. *Lichtervelde.*

BRANDNIEUWE. = Verschgemaakt, vonkelnieuwe, splenternieuwe. — « Alla, vrouwtje, koopt hier e keer e paar schoone schoen : ze zijn brandnieuwe. » Geh. *Brugge.*

« Brand-nieuw, *jam* vier-nieuw, » zegt Kiliaen.

Bran-new is nu 't geijkte Engelsch w. voor ons *brandnieuwe.* « 't Zou moeten *brandnew* geschreven zijn, » zegt Skeat, « zoo 't in de oude Engelsche werken nog te vinden is. Burns schrijft het *brent-new*, en Kiliaen *brand-nieuw.* »

BRIELKOT, het. = Kot, waar van alles in gedaan wordt : kolen, eerdappels uitgegoten, getemmerd, enz. — « Neffens het huis staat er een brielkotje, en daarin zaten ze weggesteken. » Geh. *Lichtervelde.*

BROKKELIJN, de, meervoud. = Gekapte blomkoolen, gereed gedaan met eiers. — « Ze waren bezig met eenen goeden scheutel brokkelijn te eten. » Geh. *Haringhe.*

't Is 't Fr. w. *brocoli*, beter *broccoli*, dat eigentlijk de kleengedaante is van het Italiaansch w. *brocco*, welk *brocco* in 't Latijn vertegenwoordigd is door *broccus*, scherpe pinne, scherpe tand. Het Italiaansche *brocco, broccolo*, meervoud *broccoli*, beteekent de scherpe spruitjes van de Italiaansche spruitkoole. Van 't zelfste *broccus* hebben de Franschen hun *broche*, (*brosse* zeggen de schoemakers), *brochette, embrocher, brochure, brochage, brochet.*

BUITENDOCHTER, de. = Dochter van de huisvrouwe, uit heur voorgaande huwelijk. — « Karel trouwt een weduwe, die eene dochter heeft van haren eersten man; die dochter is Karel's buitendochter. » Geh. *Reckem.*

BUITENLAND, het. = Land dat men gebruikt in buitenpacht (De Bo). — « Hij is zijn buitenland onderpacht van zijnen gebuur. » Geh. *Lichtervelde.*

CANJAARD, den. = Troetelname dien men geeft aan een kind, eenen hond; meest aan huisdieren, honden, katten, die toef doen, die mooi staan om iets lekkers te krijgen. — « Ah die canjaard! » Geh. *Brugge.*

Cagnard is luiaard in 't Fr., en *cagna* is teve, ook lichtekooie, in 't Italiaansch.

DAUWER, den. = Dauwworm, dauwpier, regenworm. — « Waarachter gaan die anden? Achter de dauwers. Wat zijn dat? En wel, dat zijn tettingen (De Bo), die 's navonds uit het gars kruipen. » Geh. *Veurne.*

DOOD-AAN-DE-EERDE. = Tendenuit moe en afgemat. — « 'k Ben dood-aan-de-eerde gebeuld, met dat zand voeren. » Geh. *Beernem.*

DRIEMIER, den. = Deerlijk kind, krempeling. — « 't En is maar nen driemer van ne jongen, die Cijs. » Geh. *Reckem.*

EET, den, *ee* gelijk in 't Fr. *eté.* = Ate (De Bo). — « Wanneer zijn die peren aan hunnen eet? Dat is « op hunne ate » (De Bo), rijpe genoeg om g'eten te zijn. » Geh. *Handsaeme.*

EGGE, de. = Kracht, moed, vastberadentheid. — « Als hij dat hoorde, hij ging met eene egge voort. » Geh. *Beernem.* Z. De Bo, *i. v. negge, egge.*

FIJKFAKKEN, *fijkfakte, gefijkfakt.* = Kruimen, zwalmplakken, met een schuimw. *rotseeren.* — « 'k Hebbe mijnen gevel doen fijkfakken. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.* Vrglkt *Loquela* 1888, blz. 37; 1889, blz. 4.

GARENKOP, den. = Garenkrop (De Bo). Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

GEBOERTE, het. = Het boerenwerk, het bedrijf op den akker. — « 't Is bezonder goe weêre voor 't geboerte, ennee'? » Geh. *Rousbrugge.*

GEMEUGEN, *gemeugde, gemeugd.* = Herden, doogen, straffe, kwaad gevolg uitstaan. — « Heeft hij misdaan, 'k moet het ik gemeugen. » Geh. *Kortrijk.*

HAAKS. = In den haak. — « Een huis haaks bouwen is zoodanig de kappe bouwen dat de kepers van den eenen muur aan den anderen kunnen. » Geh. *Lichtervelde.*

HAGEDOCTEUR, den. = Genezer, die zonder keurbrieven in 't wilde docteurt. — « Hij en is hij maar 'n hagedocteur, maar 'k ben ik algelijk genezen. » Geh. *Lichtervelde.*

HEMEL, den. = Bovenste bodem van een platte keerne. — « Giet ton heet water op den hemel van de keerne. » Geh. *Lichtervelde.*

HOLLEKROT, het. = Dwerg. — « Dat is ne keer een hollekrotje van e veintje! » Geh. *Ichteghem.*

IEMAN NIET. = Niemand. — « Wie heeft dat gedaan? Ieman niet. » Geh. b'oosten *Antwerpen.*

Ieman niet, ie man niet beteekent zoo vele als *ooit man niet, nooit man iet.*

KADOTTERARE, den. = Babbelare, taterare. — « 't En is van z'leven zulk geen kadotterare uitgekomen. » Geh. *Denterghem.*

KADOTTEREN, *kadotterde, gekadotterd.* Z. De Bo. = Babbelen, tateren. — « Als ze bijeen zijn, zij kadotteren te gare dat 't schauwe geeft. » Geh. *Denterghem.*

KAFZICHTER, den. = Eigentlijk een die kaf zicht, of het zeefde om kaf mee te zichten; oneigentlijk een die zijn werk maar half en doet, knoeier, paggelare. — « Met zulk nen kafzichter, zulk nen Kramer Jan, en geraakt ge nooit nievers. » Geh. *Rousselaere.*

KALLEPOEP, den. = Tapmutse, peluwmutse, of, zoo men zegt, pullemutse. — « Hij ha zijnen kallepoep aan. » Geh. *Land van Aalst.*

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

KAVELEN, *kavelde, gekaveld.* = 't Kaf van 't graan doen. — « Dat graan is wel gekaveld. » Geh. *Denterghem.*

KAVELINGE, de. = Kaf en ook gesneden stroo. — « Gaat om wat kavelingen en bestelt den ezel. » Geh. *Denterghem.*

KELDERBOER, den. = Brouwers dienstman, die den kelder ga slaat. — « Jan is kelderboer in Pier Hopken's Brouwerije. » Geh. *Leuven.*

KIJK-UIT, den. = Wezen, aanzichte, met eenen bijzin van schalkheid. — « 't Is ne leelijke kijk-uit. » Geh. *Veurne.*

KIJSTERACHTIG. = Gelijk een kijzemijze (De Bo), vijsgezind, kwezelachtig. — « 't Zijnder twee in dat huis, die zoo kijsterachtig zijn. » Geh. *Beernem.*

KIJSTERIJE, de. = Nauwgezetheid. — « 't Is louter kijsterije van zijnen kant. » Geh. *Beernem.*

KIMMER, den. = Kimme (De Bo), een kuiperswoord. — « De kimmers, dat zijn de enden van de duigen, die uitsteken aan den boôm. » Geh. *Veurne.*

KLAUWIEREN, *klauwierde, geklauwierd.* = Met de klauwen, de wortels, vaste in den grond staan. — « Dat is een (een eeke) die wel geklauwierd staat. » Geh. *Lichtervelde.*

KORT INGESPANNEN. = Haastig, gram. — « Met dat ik nog al kort ingespannen ben, overloope ik nog al dikkens mij zelven. » Geh. *Thielt.*

KOSTKOOPER, den. = Die ievers zijnen kost, zijne tafel koopt, Fr. *pensionnaire.* — « Ze hebben in dat klooster eenige kostkoopers, d. i. oude iefvrouwen, die hunnen kost koopen. » Geh. *Reckem.*

KRAMER JAN, den. = Kramer, krameraar (De Bo), kafzichter, knoeier, paggelare. Z. *Kafzichter.*

KRANSTERLINGSTJE, het. = Princessestrek (De Bo). — « Moeder heeft kransterlingstjes meegebrocht van de pand. » Geh. *Brugge.*

KROT, het. = Dwerg. — « Dat krot, dat kleen krot, 't zit overal an! » Geh. *Kortrijk.*

KUFFEL, den. = Schurk, schobbejak, deugeniet. — « Die kuffel van die jongen : dat hij hem zwichte! » Geh. *Asper.*

KUFFELEN, *kuffelde, gekuffeld.* = Porren, zenden, jagen. — « Hij had mij al genoeg gekweld : ik heb hem buiten gekuffeld. » Geh. *Asper.*

LAMPETTEN, *lampette, gelampet.* = Overdadig drinken, zuipen. — « En zegt dat hij kan lampetten, wi'-je! » Geh. *Brugge.*

LEME, de. = Centime, 0 fr. 01. — « Ik hebbe (in 't kloppen, kaartspel) nog 'n leme te goed op u. » Geh. *Thorhout.*

LOEIEN, *loeide, geloeid.* = In loeien (De Bo) zetten. — « Hen he' van d'jare ze' vlas elloeid. » Geh. *Watou.*

LOOPENDE WERK, het. = Werk dat staande

en gaande gedaan wordt. — « Moeder, je moe' je' dochter loopende werk geven : zittende werk (b. v. spellewerk) dat en deugt nie' voor dat kind. » Geh. *Iper*.

MEÊGOED, het. = Goed dat de voerman, de bode, meê heeft en thuis bestelt. — « De voerman van Alveringhem staat hier dikkens met meêgoed, en hij laadt hier ook 't ommegoed. » Geh. *Veurne*. Z. *Ommegoed*.

MENSCHACHTIG. = Menschaardig (De Bo), geern bij menschen en vriendelijk dermeê. — « Mr N. N. is nog al menschachtig : wij waren stijf wel gekomen bij hem. » Geh. *Zandvoorde-bij-Oostende*.

MESSEWEGEL, den. = Kerkwegel (vrglk *messeboek* = *kerkboek*. — « Ik kwam hem tegen op den messewegel. » Geh. *Poperinghe*.

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

MUGGELINGE, de. Z. De Bo. — « Ons stroo en is maar muggelinge meer : de ratten he'nder in gezeten. » Geh. *Lichtervelde*.

OMMEGOED, het. = Goed daar de voerman, de bode ommekomt. Z. *Meêgoed*.

ONTLASTEN, *ontlastte, ontlast* = Dat belast was, in den berg, lossen, terughalen, en betalen dat ertoe staat. — « 'k Heb al vier keers moeten heuren knopring en heuren trouwring ontlasten. » Geh. *Reckem*.

ONTVANGEN, *ontving, ontvong, ontvangen*. = Als vroedvrouwe een geboren wordende kind behandelen. — « 't Is ik, die dat kind ontvangen hebbe. » Geh. *Coyghem*.

OPSTEKEN, *stak op, opgesteken*. = Van vogels gezeid, de twee geslachten te gare steken tot den kweek. — « Hebt ge al opgesteken? Ik heb opgesteken met drie koppels (canarieveugels). » Geh. *Reckem, Couckelaere*.

ORNAAL, den. = Straal (De Bo), ordinaal (Schuermans). — « Ze hebben den ornaal gebruikt om gevijven te spellewerken » Geh. *Arendonck*.

De grond van 't w. is 't Latijnsche *urinale*, Fr. *urinal*, eene pisflassche. Z. *Bolle*, en *straalbol*.

OVERSCHIETEN, *overschoot, overschoten*, stemzate *schie-*. = Onganscb, onversch, geblutst, ondoorzichtig worden, zoo b. v. krieken doen die te lange in den regen en in den wind op den boom gestaan hebben. — « Die krieken en deugen niet meer : ze zijn overschoten. » Geh. *Coyghem*.

PATRIJSKE, het. = Keurig, vet postje, daar elk naar staat en dat als belooning, of tot bewijs van gunste of goedkeuringe verleend wordt. — « Naar N. N. gaan! Ik zou 'k-ik ook zulk een patrijske willen! » Geh. *West-Vlanderen*.

PEERDACHTIG. = Die geern peerden ziet, met peerden ommegaat, te peerde rijdt, peerden voert, enz. — « Onze jongen is peerdachtig, maar hij leert algelijk wel. » Geh. *Iseghem*.

REEDEN, *reedde, gereed*. = Met een schuimw., *fabrikeeren*. — « Zijne doeninge is duigen ree'n, voor de kuipers. » Geh. *Beernem*.

RIJZEN, *rees, gerezen*. = Glijden, sleeren, slieren. — « De jongens waren bezig met baantjes te rijzen op het ijs. » Geh. *Antwerpen*.

Dus bediedt *rijzen* snel bewogen worden, Latijn *ferri*, van stede veranderen, 't zij 1° opwaards, b. v. het kwik *rijst* in 't weêrglas; 't zij 2° neerwaards, b. v. Van Beers' *rijzende* blâren; 't zij 3° watervlak, voor- of achterwaards, slinks of rechts, b. v. baantjes *rijzen*.

ROBBELDJOKKEN, *robbeldjokte, gerobbeldjokt*. = Robbelen en djokken, met geruchte rollen, schokken, daveren. — « De karre kwam gerobbeldjokt over de calcie. Die hinne robbeldjokte in 't keernwiel, tot dat ze dood was. » Geh. *Lichtervelde*.

SMETE, de. = Slag, speur, bane. — « Hij was daarmeê geheel en gansch uit zijn smete : zedelijk gezeid, voor radeloos, besluitloos. » Geh. *Beernem*.

SNIEPER, den. = Korte en snijdige regenvlage. — « Essniepertje zou vele deugd doen! » Geh. *Zuidkote*.

SPIEREN, *spierde, gespierd*. = Snoeien, snoeken, de spieren van eenen boom afkappen, langs het bul. — « De boomen moeten gespierd worden, als de tijd daar is. » Geh. *Harlnghe*.

Spiere, bij Kramers *spier, brin;* IJslandsch, Deensch, Zweedsch, *spira;* Engelsch *spire;* Hoogduitsch *spiere;* 't w. is eene spruite, een scheute, een loot, een tak te zeggen. Geen *spiere* is dus zoovele gezeid als geen takske, geen spruitje, niets; en boomen *spieren* is boomen de *spieren*, de takken afdoen. Vergelijkt eene bijgedaante van *spieren*, met ingevoegde *-l-*, onder *splieren, Loquela* 1885, blz. 13.

Zoo is *peisteren*, *peisterplaats* veranderd in *pleisteren, pleisterplaats* (Kramers); zoo is *paveien* (Fr. *paver*) *plaveien*, *patijn platijn* geworden. Z. Dr Jan te Winkel's *Gram. figuren*, bl. 289.

SPIT, het. = Halm spitgers (De Bo), dat de jongens gebruiken om er braambeiers op te spitten. — « Me' spit is vul. » Geh. ——— ?

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

SPORRE. = Sporrig (De Bo). — « Als de wind in den Oosten zit, 't is dikwijls sporre en stijf drooge. » Geh. *Reckem*.

STEÊHUIS, het. = Stadhuis. — « Hen is te zien up 't steêhuis. » Geh. *Belle*, in Fr. Vl.

STRAALBOL, den. = Bolle, ornaal, straal (De Bo), ordinaal (Schuermans). — « 's Avonds werken ze bij den straalbol. » Geh. *Leke*.

TEREN, *teerde, geteerd*, *ee* gelijk *ai* in 't Fr. *taire*. = Gelage, weerdschap, maaltijd houden. — « Wanneer teert de gilde? » Geh. *Arendonck*.

UITVLOGE, de. = Uitstap, wandelinge. — « Als ge ne keer een uitvloogske doet, komt ons bezoeken. » Geh. *Woumen*.

Vrglkt het w. *vloge*, bij De Bo.

VEMMEREN, *vemmerde, gevemmerd*. = Verru-

wen, verven. — « De muur moet nog gevemmerd worden. » Geh. *Thielt*.

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

VERBAREN, *verboer, verbaard.* = Gebaren (De Bo). — « 'j En verboer-d-hij van niet. » Geh. *Ghistel.*

VERGAREN, *vergaarde, vergaard.* = Eidragend worden. — « Ge kunt gemakkelijk zien dat die canariepuppe allichte gaat leggen : zij vergaart al. » Geh. *Reckem.*

Vrglkt *Loquela* 1889, hlfz. 63, *i. v. vergaren.*

VERKALVEN. *verkalfde, verkalfd,* uitspr. *verkolven.* Z. De Bo, *i. v.* — « Wantje Cuypers, al de snee' wegvagen, is evollen en het heur 'n hand ebbroken; ma' 't en he' nie' kun' verkalven, Docteur Venneman was er rechtuit bij. » Geh. *Iper.*

VERMONDEN, z. De Bo. — « Ge meugt me gelooven, ge'n hebt er niet vermond geweest. » Geh. *Woumen.*

VERSPORTEN, *versportte, versport.* = Van nieuwe, van andere sporten voorzien. — « Wij gaan allichte die leere moeten versporten. » Geh. *Coyghem.*

VERTUITELEN. *vertuitelde, vertuiteld.* = Vermangelen, verwisselen. — « Wilt gij dien grooten appel vertuitelen tegen twee peren? » Geh. *Antwerpen.*

Vertuitelen staat in Kiliaen, en *tuitelen* bij Schuermans, met den zin van *ruilen, verwisselen.*

VERZAAIEN, *verzaaide, verzaaid.* = Herzaaien. — « Hij gaat moeten zijn koorn verzaaien. » Geh. *Meenen.*

VEUREN, *veurde, geveurd.* = Snijden, met den zin van snel varen. — « Hij smeet den steen dat hij over 't water veurde. » Geh. *Wackene.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

VLIEGMUITE, de. = Vogelhuis, groote vogelkevie, vogelbuur. — « Ge zoudt moeten een' vliegmuite hebben. » Geh. *Reckem.*

VOORDAM, den. = Voorland (De Bo). — « Je moet nog den voordam schuren. » Geh. *Dixmude.*

De steêlingen zeggen nu meest den *trottoir.*

VUILPOTSHAVE, de. = Eene mij onbekende have; het woord dient om een vuil, onnuttig huis of huishouden bij te vergelijken. — « 't Is daar lijk vuilpotshave, in dat huis : men zou benauwd zijn van derin te gaan. » Geh. *Woumen.*

WIESTERWAASTER. = Hijsterkapeele (De Bo). — « De stuiken waren al wiesterwaaster gewaaid. » Geh. —?

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

WISPE, de. = Gispe (De Bo), roede (van de weegschale?) — « Dat is nog op de wispe. » Geh. *Slijpe.*

Men sprak van iet dat nog niet gebeurd, voltrokken, afgedaan en was. Het staat nog in *balance*, hoort men nu meest.

Het woord *wispe*, dat ook Engelsch is, lood vroeger *wipse*, zegt Skeat, en de grondzin ervan is *wippen*, op en neêr bewegen; vandaar *wippe, wuppe;* met *-se* uitgebouwd, *wipse*, *-ps-* omzet *-sp-*, *wispe.*

ZAAT, *zate*, de. = Scheepstimmerwerf. — « Hij is op de zaat aan een ongeluk gekomen. » Geh. *Antwerpen.*

ZAKKEN. *zakte, gezakt.* = In eenen zak binden en aldus gebonden in 't water smijten. — « Men zou den duivel zakken als hij stille ligt. » Geh. *Beernem.*

ZEEMEREN. *zeemerde, gezeemerd.* = Zeeveren, vochtigheid opwerpen, van land sprekende. — « In 't noordende van Noorschoote zeemert de grond te lange om goe terwe op te bringen. Dat komt door de jaarlijksche overstroomingen. » Geh. *Woumen.*

Men vindt ook *zeeuweren.* Z. de Jager, Frequent.

ZEILEN, *zeilde, gezeild.* = Zwieren, Latijn *vagari.* — « Ze zeilt de prochie rond van d's enuchtens tot 's enavonds. » Geh. *Poperinghe.*

ZERE, de, 1e *e* gelijk *è* in 't Fr. *père.* = Zeerd (De Bo). — « Na Brugge gaan, in zu'k weêre, 'k he' der de zere van! » Geh. *Thorhout.*

ZESLOF, het. = Lof, dat ten zessen begint. — « Hij is naar Alewijne naar 't zeslof gegaan. » Geh. *Reckem.*

ZETE, de. = Tijd zittens. — « Zet u een zete, en ontsteekt. » Geh. *Reckem.*

ZICHTE, de. = Zeefdevol, hoeveelheid koorn, zaad, enz. dat in eenen keer gezicht wordt of kan worden. — « Ge zult nog een zichte of twee moeten zichten. » Geh. *Beernem.*

ZIENDLINGE. = Zienlinge, *q. v.* Geh. *S.-Maria-Laethem.*

ZIENLINGE. = Te ziene, Latijn *evidenter.* — « Die mensch wordt zienlinge van God gestraft. » Geh. *Asper.*

ZIMPE, de. = Plaatse in een stuk land, die altijd zweet, die nooit en vervriest en waaruit water neêrwaards afloopt. — « Dat 't niet en ware van die zimpe, 't zou een goed stik lands zijn. » Geh. *Zillebeke.*

ZITTENDE WERK, het. = Werk dat zittende gedaan wordt. Z. *Loopende werk.*

ZOETSTEEN, den. = Oliesteen, waarop het scheers « gezet » wordt. — « Ge gaat mijn scheers eenigte keeren moeten over den zoetsteen halen. » Geh. *Spiere.*

ZOKEN, *zookte, gezookt.* Z. De Bo, *i. vv. zoken, soken*, en *Loquela* 1888, hlfz. 80, *i. vv. zoken, zokeren.* Laten zoken, d. i. stille, gerust, laten zijnen gang laten gaan. — « Gij zoudt dat geren weten : en vraagt er niet achter, laat het e bitje zoken, 't zal allichte uitkomen, en ge zult het toen weten zonder vragen. Als de eerrappels gekookt zijn, zet ze van 't vier en laat ze e bitje zoken. Iemand is kwaad op u, laat zijn' kwaadheid e bitje zoken, eer je bij hem gaat » Geh. *Poperinghe.* « Dat vleesch gaat nog al lange moeten zoken eer 't zochte genoeg is. Dat opzet van daar nen steenweg te leggen zal nog al wat tijd moeten zoken. » Geh. *Woumen.*

Het Engelsch w. *to soak* is geheel en gansch ons *zoken;* 't is eene wisselgedaante van *zuiken, zook, gezoken*, dat zelve eene wisselgedaante is van *zuigen, zoog, gezogen;* dus, wat den grondzin betreft : vochtigheid inzuigen, vochtigheid laten inzuigen.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 6, Bamesse 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — Matth., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröenta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANHULLEN, *hulde aan, aangehuld.* = Opheulen (De Bo). — « Ze zijn bezig met de eerrappels, den toebak, aan te hullen. » Geh. *Mater.*

AANZWARTEN, *zwartte aan, aangezwart.* = Weêr zwart of zwarter maken dat van zijne zwartheid ten geheele of ten deele beroofd was. — « Hij heeft zijnen baard wat doen aanzwarten, door den haarlegger. » Geh. *Brugge.*

ABBEDILIËN. = Akkebiliën (De Bo). — « Hij is weg, met al zijne abbediliën. » Geh. *Brugge.*

AFDOKKEN, *dokte af, afgedokt.* = Betalen, leggen, afleggen. — « Je zijt verloren : dokt maar af! » Geh. *Brugge.*

AF ZIJN, *ervan af zijn.* = Iet onbeslist laten. — « 't Was, geloove ik, in 't jaar 1880, of 81... nu, 'k wilder van af zijn, dat ons huis brandde. » Geh. *Brugge.*

APPELTAND, den. = Lust om appels te eten. — « Ge gaat moeten uwen appeltand uittrekken : wij en hebben geen appels meer. » Geh. *Beernem.*

ASSEL, den. = Bond fijn hout. — « Hij en heeft geen kolen en hij brandt assels. » Geh. *Vlaamsch Henegouw, en Brabant.*

Het w. kan *hassel, harsel* zijn ook.

BAF, den. = Etinge, eetmaal, buikvullinge. — « 't Zal van den avond weêr franken baf gaan zijn bij Mr Van Dit of Van Dat. » Geh. *Oostende.*

BENDE, de. = Tweehonderd, wat min of wat meer kruiers, onder eenen ploegbaas of meer, die gezamentlijk het kruiwerk gaan doen. — « 'k Moete zeere naar huis om teten te maken : me liggen trouwens met de bende. De bende gaat morgen van tonzen naar Sander Glorieux's. » Geh. *Coyghem.*

BESCHINKEN, *beschonk, beschonken.* = Met een wortelvast schuimw., *tracteeren.* — « Waarmeê ga-je beschinken, Ko? 'k He'n hoord da' jul'der Pieter deruit is. » Geh. *Oost-Cappel,* in Fr. Vlaanderen.

Veel van ons leelijkste schuimgespuis is in Fr. Vlaanderen onbekend. « Je moe je nie' geneeren » en zeggen ze daar niet, maar : « Je moe je nie verongemakken, » enz.

BESMERTEN, *besmertte, besmert.* = Kwellen met

smertelijk zeer. — « Hij is gestorven van 't rhumatijs : hij heeft daar lange jaren meê besmert geweest. » Geh. *Kortrijk.*

BLEIEREN, *bleierde, gebleierd.* = Blaieren (De Bo). — « Doet de deure toe : de keerse bleiert. » Geh. *Oostende.*

BOKIJZER, het. = Kneukelijzer, in 't Fr. *sortie de bal, coup de poing.* — « Bokijzers zijn gevaarlijke wapens. » Geh. *Hooglede.*

BRAUW, den. = Het land tusschen de vore die men ploegt in 't gaan en de vore die men ploegt in 't keeren, als men met eene kegge werkt of met eenen ploeg die niet en verriestert. Bij ieder vore die men rijdt versmalt de brauw; eindelijk en is hij maar eenen halven voet meer breed, en dan heet hij de kwakkelbrauw. — « 'k En ga niet thuizewaard eer ik mijnen brauw afgewrocht en hebbe. » Geh. *Lichtervelde, Bavichove.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Brauw, kwakkelbedde.*

BRAUWE, de. = Balke (De Bo), barm, opgeheulde grond, waarin de eerdappelstruiken groeien. — « Hij is bezig met brauwen te maken in de eerdappels. » Geh. *S.-Maria-Laethem.*

CAPELHUIS, het. = Houten beeldsteê, om er b. v. een lieve-vrouwken in te zetten. — « Wij hebben dat capelhuizeken gekocht in 't sterfhuis van de weeuwe Bourgeois. » Geh. *Coyghem.*

CONQUESTE, de, uitspr. *konkeste.* = Winste. — « Herbergdochters, brouwers peerden en meulenaars koen, daar en is niet veel conqueste aan te doen. » Geh. *Poperinghe.*

CONQUESTE, de. = Afzetsel door inleg, Fr. *marcotte*, van den *Dianthus Caryophyllus L.*, te Brugge geheeten *gentile*, uitspr. *sentile.* — « Hij zat met 25 conquesten van zijn schoonste sentilen op de blommemart, en ze zijn al verkocht. » Geh. *Brugge.*

DRIEDE. Z. De Bo. — « Ja, 't is nu al op 't driede jaar dat 'n da weunt. » Geh. *Hondschoote,* in Fr. Vlanderen.

DRIFT, den. = Tijd, gelegentheid, moete. — « j' He' nog drift, d. i. Gij hebt nog tijd genoeg. » Geh. *Oostende.*

DUIKHOOFDEN, *duikhoofdde, geduikhoofd.* = Het hoofd tusschen de schouders trekken, zoo b. v. de katten plegen. — « Ziet ze daar zitten duikhoofden! » Geh. *Passchendaele.*

-ES. Na 't woord gevoegd, als teeken van toebehoorte, eigendom. — « Wiens kleed is dat? 't Is moederes. Wiens klak is dat? De vaderes. » Geh. *Kempen, Meetjesland.*

FRANK. = Vrij, onbelemmerd, geweldig, bijkans overmatig groot, geildig. Z. *Baf.*

FRIBBEL, den. = Het werk van een die een draadtje fribbelt, wribbelt (De Bo), tusschen vinger en duim : kleen, gemakkelijk werk. — « Dat en zou mij toch maar ne fribbel werk zijn, om zulk een deurtje in te loopen. » Geh. *Woumen.*

FRIMMELEN, *frimmelde, gefrimmeld.* = Fribbelen, wribbelen (De Bo). — « Hij frimmelde seffens die twee draadtjes aaneen. Hij frimmelde 't in stikken (het kruid) en hij smeet het weg. » Geh. *Woumen.*

FRUTTE, de. = Flimpe, kwalijk uitgevallene zake. — « 't Zal nog ne keer een frutte gaan zijn : let erop. » Geh. *Kortrijk.*

De heeren zeggen ne *fiasco*, met een Italiaansch schuimw.

GABEEN, het. = Een of eene die vele op wegen en straten is; die 't gaan, die 't reizen niet en ontziet. — « Onz' Mary : 't en is nievers zulk geen gabeen te vinden. » Geh. *Marcke, Sweveghem.*

GEWAAG, het. = Roeringe, begin, b. v. van eenen stoet, van eene plechtigheid. — « Is er al gewaag, d. i. Ziet gij b. v. de processie al afkomen? » Geh. *Oostende.*

GROOTENAARKEN, het. = Grootje, halfstuiverstik. — « Steekt een grootenaarke onder de zulle, en gij en zult die tooveresse niet hebben. » Beeldelijk gesproken als men een bezoek verwacht van iemand die onwillekomme is. Geh. *Beernem.*

Op de grootenaarkens stond er een kruis, daarom wierden ze aanzien als hulpe tegen 't bezoek van tooveressen.

HAAMSCHEI, het. = Haamschier (De Bo). — « Hij sloeg 'n het haamschei in zijnen nekke. » Geh. *Beernem.*

HEERHOND, den. = Speelhond, die eenen heere toebehoort. — « Iederen keer dat hij uitgaat hij is lijk nen heerhond. » Geh. *Beernem.*

HEIKERACHTIG. = Dat geheikerd heeft, dat van het heikeren weet. — « Dat heikerachtig vlas is kwaad om zwingelen, 't is kort en lang, en al weërkanten rattesteertte. » Geb. *Couckelaere.*

HEIKEREN, *heikerde, geheikerd.* = Mager, hard komen, en zonder jeugd. — « Het hooi, het vlas heikert. » Geh. *Wackene.*

HEIKEREN, *heikerde, geheikerd.* = Watertanden, verlangen, hankeren, eetlust, drinklust te kennen geven, b. v. zoo de peerden doen, als ze hunne haver verwachten. — « 't Peerd staat te heikeren achter zijn' havere. » Geh. *Wackene, Beernem.*

HEULEN, *heulde, geheuld.* = Aanhullen, opheulen (De Bo). — Eerrappels, toebak heulen. Geh. *Asper.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Heulen.*

HODDEMAN, den. = Slunseman, slunsepijt, voddeman. — « De hoddeman is een arme, rondzwervende neringsman, hier zooals overal. » Geh. *Diest* en ommelands.

Vrglkt het w. *hodde, Loquela* 1889, blfz. 11.

Zou 't enkel toeval zijn, dat *hodde, todde* en *vodde* een en 't zelfste beteekenen?

HODDEMANSGETUIG, het. = Getuig, kruiwagen, enz., van een man die rondgaat om hodden te koopen. — « Ge ziet wel dat hun winkel dooreenvalt als een hoddemansgetuig. » Geh. *Diest, Klein Vrankrijk, Sint-Truyen* en ommelands, en gelezen in een dagblad van *Diest.*

KAASKLEED, het. = Dun, leuzig geweefsel, dat dient om te bespannen. — « z'He'n den zolder bespannen met kaaskleed. » Geh. *Zillebeke.*

In 't Engelsch *cheese-cloth.*

KARREBOER, den. = Boer die maar een peerd en heeft. — « Ze' vader is een karreboertje van tegen tonzent. » Geh. *Lichtervelde.*

KARREBOEREN, *karreboerde, gekarreboerd.* = Karreboer zijn. — « Zijn' ouders he'n nog een tijdeke gekarreboerd, en nu weunen ze op 'n schaaphofsteê. » Geh. *Lichtervelde.*

KATTERAP. = Zoo rap als eene katte. — « Dat spook van dien hond : hij is katterap. » Geh. *Passchendaele.*

KEIBAK, den. = Zijger, klenzer, Fr. *filtre.* — « Kuischt eerst de keien van den keibak. » Geh. *Poperinghe.*

KELTE, de. = Verkoudheid. — « 'k He 'n kelte, 'n verkeltheid betrapt, en 'k en weet niet waar. » Geh. *Beernem.*

KET, den, meervoud *de ketten.* = Geld, duimkruid. — « Zijn de ketten gekomen? 'k Verlange om betaald te zijn. » Geh. *Brugge.*

KINTE, de, *ki-* gelijk het Fr. *qui.* = Aanhang, rot, pak, bende, Fr. *clique.* — « Met dat dat nog al 'n groote kinte is, ge'n kunt daar niet aan doen. » Geh. *Coolscamp.*

KLAK, den. = Stoofsel van appelmoes, sirope, suiker en verderen toebehoor. — « Als ge gedaan hebt, ge meugt komen klak eten. » Geh. *Zillebeke.*

KLEED, het, meerv. *kleêrs.* = Met een schuimw. *harnachure,* 't getuig dat 't peerd aanheeft, als 't werken of rijden moet. — « Doet dat peerd zijn kleêrs af. 'k Ga 't peerd zijn kleêrs afpakken en 't laten in de wee loopen. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

KLEEDEN, *kleedde, gekleed.* = Met een schuimw., *harnacheeren,* een peerd al zijn getuig aandoen. — « Haalt maar 't peerd uit, het is al gekleed. Ik ga de peerden rechtuit klee'n en seffens weg. 't Peerd staat gekleed op stal. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

KLIBBEL. = Klibber (De Bo). — « Grootvader staat nog klibbel, voor z'n jaren. » Geh. *Passchendaele.*

KNIJZELINGE, de. = Knagelinge, brijzelinge, mijzelinge. — « 't Viel wat knijzelinge van snee', maar 't en sneeuwde niet dwersdeure. » Geh. *Lichtervelde.*

KOELT-DE'-PAP, den. = Duts, zonder verweer of tegenzeg. — « 't En is maar ne koelt-de'-pap : hij zou hem laten bedriegen daar hij bij staat. » Geh. *Woumen.*

KONIJNENEUZEN, *konijneneusde, gekonijneneusd.* = Gedurig de neuze optrekken, den asem opsnuiven door de neuze, zoo de konijntjes doen. — « Konijneneuzen is

een opneemsel dat bij kinders nog al gemeene is. » Geh. *Brugge.*

De Engelschen heeten dat *to snivel*, en van iemand die 't doet zeggen ze : *He snivels like a buck.*

Dat ware bij ons *bokneuzen.*

KRINKEL, den, *krinkeltje*, het. = Bedekt slecht huis. — « 't Is van vooren winkel en van achter krinkel. 't Is e winkeltje met e krinkeltje. » Geh. *Brugge.*

KRUL, den. = Het krullen (De Bo). — « Hij heeft weêral drie dagen gekruld. 't En is den eersten keer niet dat hij op de' krul is. » Geh. *Rousselaere, Lichtervelde.*

KWAKKELBRAUW, den. = Smalle brauw. Z. *Brauw.*

KWETSEN, *kwetste, gekwetst.* = Steken, lijvewaards in, met de spooren. Wordt van de vechthaans gezeid. — « Zijn hane en kwetst niet genoeg : hij steekt scheef. » Geh. *Bavichove.*

LAMIEREN, *lamierde, gelamierd.* = Lijmen, krieken (van den dag). — « Met het lamieren van den dag was hij op de been'. » Geh. *Oostende.*

Zou 't Fr. w. *lumière* daar niet in schuilen?

MELKEN, *melkte, gemelkt.* = Inhalen, intrekken, met den drakebucht. — « Ge moet uw' drake melken : 't gaat kwa weêre worden. » Geh. *Loo-ten-Hulle.*

MESSEPATER, den. = Pater die priester is en Messe doet. — « In 't klooster van Westvleteren zijnder veel meer messepaters als broeders. » Geh. *Westvleteren.*

MOKKELEN, z. De Bo. = Gemokkeld zijn op iets. Gezind, belust zijn. — « Hij is erop gemokkeld om meê te gaan naar de kermesse. » Geh. *Passchendaele.*

MOLLESCHUPPE, de. = Schuppe om molde, molle, moude te scheppen en te verporren; molleberd, mollebard, bij De Bo. — « 'k He' dat stik land g'effend met de molleschuppe. » Geh. *Beernem.*

OELÄÄRZEN, *oelæærsde, geoelæærsd.* = Woelläärzen, met den eers oelen, woelen, wringen. — « Hij ging ton al oeleerzen voort, lijk 'n vette koe. » Geh. *Heule.*

ONBEJARIG. = Minderjarig, onbejaard, onmondig. — « De kinders zijn daar nog al onbejarig. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

ONSTUIMERIK, den. = Een die onstuimig, ruwlokte, verraads te werke gaat. — « Zwicht-je van dien onstuimerik! » Geh. *Poperinghe.*

ONTSTEKEN. = Hoog rood van aanzichtverwe. — « Die mensch is stijf ontsteken. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

OPHULLEN, *hulde op, opgehuld.* = Aanhullen, *q. v.* — Eerrappels ophullen, toebak aanhullen. Geh. *S.-Maria-Laethem, Nederbrakel.*

OP 'T STAAL *komen, kwam, gekomen.* = De stalen vechtspooren aangedaan worden, om voor goed in de matte te gaan. Wordt gezeid bij de hanegevechten. — « Wijten z'n hane en heeft niet wel gepreufd, maar hij zal verbeteren als hij op 't staal komt. » Geh. *Bavichove.*

OVERGANG, den. = Het gaan, het gezet worden van den vechthane over den boord van de matte, in de matte of in 't eigentlijke vechtkrijt. — « Marcellijns hane was de bille afgesteken in den overgang. » Geh. *Bavichove.*

PEERACHTIG, *ee* gelijk *ai* in 't Fr. *paire.* = Kegelde (De Bo), peergedaantig. — « De pot (van dien gazepot) is te rond, hij en is niet peerachtig genoeg : de asschen en valt niet genoeg deure. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

PINSE, de, *pi-* gelijk in 't Fr. *pigeon.* = Gepijndheid. — « He zat daarmeê geweldig in de pinse. » Geh. *Veurne.*

Het Fr. w. *pince* is Germaansch, zegt Brachet, komende van pitsen, pintsen, pinsen, Fr. *pincer, pince, pincette;* gepijndheid, pijne, Lat. *pœna*, zijn schuimwoorden.

PLAK, het, z. De Bo. Ook de uitgeplakte huwelijksbannen. — « Ze' plak en is nog niet drooge, en hij zou al willen beelen. » Geh. *Paschendaele.*

PLAKKET, het. = Oud geldstuk, ter weerde van 0 fr. 32. — « 'k Geve 't u voor een plakket. Waar is Jan? Jan is de plakketten gaan afroepen. » Geh. *Brugge, Heule.*

PLAT. = Van trekkende peerden gezeid : niet ganzereke, Fr. *en flêche*, maar kop en kop, Fr. *de front.* — « Die weg is te nauwe om er met vier peerden plat te rijen. » Geh. *Coyghem.*

PUZZE, de. = Blekken drinkvat, waarin de werkliên hun drinken meêdoen. — « Laat me e keer aan je puzze klokken. » Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. putse, puzze.*

RIJKELING, den. = Een die rijke is. — « Rijkelings ziekte en schamerlings hutsepot zijn overal bekend. » Geh. *Iper.*

RIJSSCHE, de. = Rijze, *q. v.*, ruize, riesche (De Bo). — « He was daar up rijssche van ze' leven. » Geh. *Poperinghe.*

RIJZE, de. = Ruize, riesche (De Bo), *au hasard*, in 't Fr. — « Hen het dat op de rijze eddaan. » Geh. *Poperinghe.*

SCHAMERLING, den. = Een die schamel, d. i. arm is. Z. *Rijkeling.*

SCHEEL, het. = Schiedel (De Bo). Het woord gebruikt men beeldsprakig, om te zeggen belet van kwaad te doen. — « Wacht maar, ik zal hem een scheel aandoen, en hij zal mij wel gerust laten. » Geh. *Poperinghe.*

SCHEENEKKENS VOLK, het. = Rijfraf, slecht volk. — « 't Is ook een van scheenekkens volk. » Geh. *Beernem.*

Scheenekke zal vroeger *scheeve nekke* geweest zijn, en misschien ievers eens bekenden man's name.

Vrglkt *Zweeghem*, dat men zegt voor *Sweveghem ;* 'k zal 't u *geên* voor 'k zal 't u *geven*, enz.

SCHEERLING, het, *ee* gelijk *ai*, in 't Fr. *paire.* = Loop van eene vloerbolle die zeer sleep staat en zeere loopt. — « Speelt daarin met een scheerling. Schiet ze daaruit met een scheerling. » Geh. *Bavichove.*

SCHERDTE, de. Z. *Te scherdte.*

SCHOE, den. = Uitsprong van 't metsewerk beneden

aan eenen muur. — « Die muur is met een schoe gebouwd : je moe jen wijngaard wel een voet dervan af planten. » Geh. *Brugge.*

SCHOKKEN, *schokte, geschokt.* = [1] Hoesten, [2] hoesten zoo de koeien doen die hun longers vol stof zitten en die daarvan ziek worden. — « Van 't geweldig schokken heeft hij beginnen bloed spuigen. Hoort die koe schokken : ze is ziek. » Geh. *Zillebeke.*

SCHREEMEN, *schreemde, geschreemd.* = Geluid geven zoo sommige vechthaans doen, onder 't vechten. — « Een hane die schreemt is verloren. » Geh. *Bavichove.*

SLAG, het. = Rondetje, met een schuimw., *tourneetje.* — « Ga-je ons een slag pinten jeunen ? » Geh. *Brugge.*

SLAG OF VAL. = Eens of anders. — « 't Zal van de achternoene slag of val zijn : hij zal kooper bedijgen of niet. » niet. » Geh. *Staden.*

SLEPEGE, de, *-pe-* gelijk in 't Fr. *pénétrer.* = Eene die sleept, ronddoolt, nooit of zelden thuis en is. — « 't En is maar esslepege ! » Geh. *Poperinghe.*

SNEBBERDEBELLE, de. = Fret, krot; scheldwoord op een snaterend, spertelachtig vrouwmensch. — « Dat is 'en snebberdebelle van e wuvetje ! » Geh. *Brugge.*

SPRINGBEEN, het. = Een of eene die veerdig is om te dansen en te springen. — « Dat springbeen dat ze is : ze zou geheele dagen dansen ! » Geh. *Sweveghem.*

STAAL, z. *Op 't staal.*

STEENSTAP *gaan, ging, gegaan.* = Gaan met den gang van een die op nen steenstapweg gaat, die van den eenen steenstap (of stapsteen) op den anderen schrijdt. — « Die vent gaat altijd steenstap. » Geh. *Passchendaele.*

STEENSTAP, den. = Stapsteen, stepsteen (De Bo). Z. *Steenstap gaan.*

STEENSTAPWEG, den. = Weg waar steenstappen langs liggen. Z. *Steenstap gaan.*

STINKEN, *stank, stonk, gestonken.* = Tegensteken. — « Die veint stonk in mijne oogen. » Geh. *Reckem.*

Het w. *stinken* beteekent welriekend zijn, in 't oud Fransch; stuiven, opvliegen gelijk stof, in 't Angelsassensch; opvliegen, bespikkelen, in 't IJslandsch. De zeggenschap « hij stonk in mijne oogen » bewaart misschien een speur van den oorspronkelijken zin van 't w. *stinken.*

TE SCHERDTE. = Schrijlings, scherrelinge. — « Het mannevolk rijdt te scherdte, en maar zelden zijlings. » Geh. *Beernem.*

TIGGELSLIJPERE, den. = Vloerbolle die sleert in 't schieten. — « Legt die bolle uit : 't is 'en tiggelslijpere. » Geh. *Bavichove.*

TWEERIESTER, den. = Ploeg, zole, met twee riesters, Fr. *jumelle.* — « Met de kegge en kunt ge niet verriesteren, gelijk met 'n zole, of met nen tweeriester. » Geh. *Lichtervelde.*

UITSLETSEN, *sletste uit, uitgesletst.* = Uitschieten, van den voet afschieten. — « Mijn schoen sletsen uit. » Geh. *Kortrijk.*

UITWARMEN, *warmde uit, uitgewarmd.* = Warmen, bij 't vier zitten, tot dat 't vier uit is. — « 't En is nog maar tiene : wij zullen de stove uitwarmen, en ton na bedde gaan. » Geh. *Brugge.*

VAL, den. Z. *Slag of val.*

VERKELTEN, *verkeltte, verkelt.* = Eene verkoudheid krijgen. — « Ze zijn rechtuit verkelt, die heerejongens, als ze ten boerewaard komen. » Geh. *Beernem.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Kelten.*

VERKELTHEID, de. = Verkoudheid. Z. *Kelte.*

VERRAADSCH, z. De Bo. 't Wordt ook van lieden gezeid die ruwlokte, ongeschoeft van voeren zijn; die verraads en onvoorziens te werke gaan. — « Dat is evverraadsche vent : 'k en moe'n der niet van he'n. » Geh. *Poperinghe.*

VERSNOEPEREN, *versnoeperde, versnoeperd* (hemzelven). = Den vasten breken, iets eten of drinken als men behoorde nuchter te blijven. — « Ze hadde heur entwaar versnoeperd aan een teugske room. » Geh. *Beernem.*

VERSPEETEN, *verspeette, verspeet.* = Verspeeken, verspikken, verspitten (De Bo). — « Ge moet dien guano verspeeten : de zakken worden versleten. » Geh. *Loo-ten-Hulle.*

VERTIER, het. = Verkeer, met een oud schuimw., *affairens.* — « 'k En hebbe geen vertier met dien mensch. » Geh. *Wevelghem.*

VETGIERIG. = Van land gezeid, dat niet wel de vette bij en houdt, en gevolgentlijk meer als ander moet gevet worden om goê vruchten op te brengen. — « Dat vetgierig land komt schadelijk, als de vette zoo diere is. » Geh. *Ramscapelle.*

VINGEREN, *vingerde, gevingerd.* = (Een kalf) de vingers in den mond doen, en, terwijl 't de vingers zuigt, melk te zuipen geven, om 't alzoo te leeren drinken. — « Jan en heeft nooit moeten gevingerd zijn : hij zuipt dag en nacht. » Geh. *Beernem.*

VOORBEELDINGE, de. = Voorbeelden, te zamen genomen of gedacht. — « Moeder was 'n brave vrouwe : z'heeft heur kinders altijd goe voorbeeldinge gegeven. » Geh. *Walle-bij-Kortrijk.*

WATERSLAG, den. Z. De Bo. Puidetje-paddetje-waterslag smijten is dobberlingen maken, keilen. — « Wi' m' e lestje puidetje-paddetje-waterslag ? » Geh. *Brugge.*

WEGGIJSPEN, *gijspte weg, weggegijspt.* = Snel wegloopen. — « Als hij dat hoorde, hij gijspte weg, en m'en zagen hem niet meer. » Geh. *Lichtervelde.*

WIKKE, de. Z. *Loq.* 1886, hlfz. 16. — « Wel Heere, waa' van da'-je zu'k ebbestrut makt ! 't Is effelle wikke ! » Geh. *Poperinghe.*

ZEILEGE, de, *-le-* gelijk in 't Fr. *léger.* = Slepege, *q. v.* — « 't Is zu'k ezzeilege ! » Geh. *Poperinghe.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

N° 7, Alderheiligen 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

A'. = An (De Bo), indien, is 't dat. — « A' je na Gent gaat, laat het mij weten. A' je fraai zijt ge meugt meêgaan. A' me thuis kwamen hij was weg. A' 't past en a' 't niet te late en is. A' ge wilt ge kunt. An ze meêgaan en a' 't hij thuis blijft, ik blijve ook thuis. A' 'k valle, raapt mij op. An ze zij komt, ik kom ook. » Geh. *Sweveghem, Deerlyk.*

AFKETSEN, z. De Bo. — « Als ze kwaad zeggen, je moet dat afketsen en van wat anders kouten. » Geh. *Poperinghe.*

AFKETSEN, *ketste af, afgeketst.* = Schielijk in tweeen springen, in 't Engelsch *to snap.* — « Ze velden eenen boom die vast lag met eene touw : de touw ketste af, en de boom viel op een deel jongens die daar aan 't spelen waren. » Geh. *Brabant.*

ARM, *onder den aarme.* = Onder den slinkeren arm, naar de slinkere zijde, in 't spelen met de krullebolle. — « Een die met zijne rechtere hand bolt en algellijk zijn' bate wilt rechts houden, moet slinks uitsteken. Schiet onder den aarme! » Geh. *Bavichove.*

BEELEN, z. De Bo, *i. v.* — « Ik ga te achternoene Jan gaan bezoeken. Ja ja-g', ge zult wel beelen, als ge ziet hoe gleddig dat is! » Geh. *Reckem.*

BEKLEEDINGE, de. = 't Zaaigewas, de note die 't land bekleedt. Z. *Loquela* 1891, hlfz. 89, *i. v. Bekleed.* — « De bekleedinge van 't land maakt dat het niet meer uit en droogt. Dat is : De vruchten zijn al zoo groot, en staan al zoo wel in hun lisch, dat de grond beschauwd (beschaduwd) is, en dat de vochtigheid deur de zunnestralen niet meer en kan opgelekt en opgetrokken worden. » Geh. *Lichtervelde.*

BELANGE. = Bij lange. — « 't En is belange alzoo niet : 't schilt vele. » Geh. *Poperinghe.*

BENEÊN DE' STEERT. = Beneên de weerde. — « Ik heb mijne goederen aan den notaris aangegeven beneên de' steert. » Geh. *Oostnieuwkerke.*

BESCHAUWEN, *beschauwde, beschauwd.* = Beschaduwen. Z. *Bekleedinge.*

BINNENLAST, den, *binnenlasten.* = Gemeentelasten. — « Ze vader is ontvanger van de binnenlasten. » Geh. *Hoogleê.*

BLAD, het. = Tonge. — « Die mensch klapt met twee bladtjes : tegen Jan volgens Jans en tegen Karel volgens Karels gedacht. » Geh. *Rousselaere.*

BLEND *kerkhof,* het. = Kerkhof daar men niet meer en begraaft. — « Welk is de naaste weg naar het blend kerkhof tot Heestert? » Geh. *Sweveghem.*

BLUTSEPOEPE, de, korte *oe.* = Musschejong zonder vederen. — « Je moet dien nest nog niet uittrekken : 't zijn nog blutsepoepen. » Geh. *Brugge.*

BOUTE, de, uitspr. *boekte,* korte *oe.* = Strijksteen. — « 't Is best met twee bouten strijken : binst dat de eene in 't vier zit, je strijkt met de andere. » Geh. *Oostende.*

BOUTJE, het. = Jongentje, manneke. — « Boutje, kom' e keer hier! » Geh. *Oostende.*

Ik en hebbe 't woord *boutje* (te Oostende) niet anders hooren bezigen of 't en zij om een jongentje toe te spreken.

DEE, z. *Loquela* 1891, hlfz. 2. — « De uitsprake van *dee* en is niet gelijk in 't Fr. w. *dé*, maar gelijk *ee* in *zeer.* Bericht uit *Antwerpen.*

DEUR. = Want. — « 'k En ga geen koopen, deur 'k en he'n geen geld. » Geh. *Poperinghe.*

DOBBEL-END-DRIE. = Dobbel-en-drie (De Bo). — « Hij heeft het nu ne keer al ten vullen ; en zij' geld, dat hij in zijn huis gesteken heeft, hij zal 't dobbel-end-drie weêre hebben. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

DRAAIEN, *draaide, gedraaid.* = Op draai zijn. — « Hij heeft geheel de weke gedraaid! » Geh. *Bavichove.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Draai.*

DRANKGELD, het. = Geld dat betaald wordt of te betalen is ter oorzake van drank. — « Om drankgeld te hebben hadde zij schulden gemaakt en heuren trouwring vaste gezet. » Geh. *Reckem.*

DUINEKNEEKER, den. = Duinekijte (De Bo). — « Zwicht u van dien kerel : 't is 'en Breeningsche duinekneeker! De duinekneekers zijn tot alles bekwaam : ze leven met stelen en moorden. » Geh. *Oostende, Brugge.*

Men heet te Brugge ook duinekneekers de jongens die naar de gemeenteschole gaan, nabij den Duine.

ECCE-HOOM, den, uitspr. *eksioom,* zachtlange *oo.* = *Ecce homo,* verbeelding van den lijdenden, gegeeselden en met doornen gekroonden Zaligmaker. — « Zij hebben mij zoo-

danig gestampt, geslegen, en gesteken met hun mes, dat ik een exioom was om zien. » Ingediend, door een boerejongen, bij 't Gerecht te *Brugge*.

ELLEBOGE, den. Z. *Knie*.

FOKKEGE, de, *-ke-* gelijk *qué* in 't Fr. *attaqué*. = Fokke, kloene, *q. v.*

GAANDE *maken*. = Opmaken. — « Waarom hebt gij uwe gebuurvrouwe alzoo mishandeld? Omdat zij mijn vrouwe geheele dagen in heur huis aantrok en gaande maakte tegen mij. » Geh. *Oostende*.

GELDER, den. = Een die beschikt over de uitgave van 't geld. — « Mijn vrouwe en kan geen quittancie teekenen, van 't gene gij mij schuldig zijt, trouwens 't is ik die de gelder ben. » Geh. *West-Roosbeke*.

GERIJD, het. = Gerij bij Kramers. — « 't Is op sommigte dagen veel gerijd deur de Vrouwstrate. » Geh. *Kortrijk*.

GIJPS, de. = Gijspe (De Bo), wisse. — « 't Is gelijk van welk hout dat gij gijpsen snijdt. » Geh. *Brabant*.

GISTEBOONE, de, *gi* gelijk *guê-*, in 't Fr. *guêtres*. = Olieboone (De Bo). — « Foei! 't Is 'en gisteboone in den caffee! » Geh. *Sweveghem*.

Het w. kan klankverkort zijn uit *geersteboone*; bij 't gehoor is 't mij onmogelijk te onderkennen of het *giste-* of *geerste-* is. Mij dunkt nochtans dat *gisten* (eene boone die gist) het grondgedacht is.

GOEDBAK, z. De Bo. — « De voorslager heeft eenen goedbak, om er 't voorslaggoed in te doen; en de opmakers hebben er ook eenen, om er 't opwerk in te doen. » Geh. *Hoogleê*.

GOEDSJEUGDIG. = Goedsheugig (De Bo). — « Trine he' me dat wijs gemaakt en 'k he'n 't ik, och Heere, goedsjeugdig geloofd. » Geh. *Brugge*.

GOE-KOME-'T-UIT. = Op goe geschie, op goed geluk. — « Ik en wete niet of dit mijn zantekoorn u van eenig nut zal zijn, maar ik zende 't u toch goe-kome-'t-uit. » Geh. *Brugge*.

GROEZE, de, *groezeke*, het. = Reuve, reufke; bij Kramers roof, roofje. — « Laat het gerust (het gekwetste lid): 't zal een groezeke op komen. » Geh. *Waereghem*.

Het w. beteekent eigentlijk de groene reuve die den grond bedekt, de gersgroeze. Vrglkt Schuermans, *i. v.*, en *Loquela*, *i. v. zweerd*, 1890, blz. 87, 24.

HAAR, het. = Ruwheid die een gezaagd berd bedekt en die door de tanden van de zage veroorzaakt is, ook zageling geheeten. — « De strijkblok (De Bo) dient om het haar of zageling af te schaven, en de sneê van het reeschaafijzer te sparen. » Geh. *Brugge*.

HALEN, z. De Bo. — « Jan is ewwangelingsje gaan halen. » D. i. gaan doen. Geh. *Fransch Vlanderen* en *Veurnambacht*.

HANGER, den. = Hangend vat waarin blommen groeien, met een schuimw., *suspension*. — « 'k He' mijnen hanger verkocht: hij vroeg te veel oppas. » Geh. *Avelghem*.

HAPSAARDER, den. = Schimpw., als of men in 't Fr. zeide *drôle de corps*. — « Wat is dat voor een' hapsaarder? » Geh. *Brugge*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Hapsaard*.

HAZETRUK, den. = Hazetuk (De Bo). — « 'k En he' niet vaste geslapen: 'k en he' maar 'n hazetrukske gedaan. » Geh. *Gulleghem*.

HERTVLAMME, de. = Zo, zode, in 't Fransch *pyrosis*. — « Iederen keer dat ik vele stuipe, achter eten, ik krijge de hertvlamme. » Geh. *Noorden v. Brugge*.

HERTVLOOIE, de, uitspr. *erflooie*. = Zwart gekriel, dat op het loovergewas aast en voortzet. — « Dat boomke krielt van de hertvlooien. » Geh. *Noorden v. Brugge*.

HEULING, het, *heulingen*. = Heulspanen, boorlingen (De Bo) die de blokmakers (bij ons kloefkappers) uit de houten schoen (blokken of kloefen) booren. — « Wij branden heulingen. » Geh. *Brabant*.

INVOUD, den. = Gevouden en hergevouden boord van weefsel of gewaad, dat gezoomd wordt tegen 't uitloopen. — « Om te zoomen moet men een boordeken inplooien en 't gene ingeplooid is nog nen keer; en toen dien tweemaal geplooiden boord naaien. 't Gene men inplooit heet men den invoud. » Geh. *Alveringhem*.

JAARPENNING, den. = Jaarlijksche bijdrage, gifte, junste, tot eenig goed werk, broederschap, gilde, Fr. *cotisation annuelle*. — « Ik ga u den jaarpenning van Sint-Joseph geven. » Geh. *Reckem*.

KARLEES, de, scherplange *ee*. = Karreleeze, karreweg, leeze, speur van een karre. — « 'k Moest deur 'n straat daar een leelijk vuil karlees was. » Geh. *Oost-Vlanderen*.

KAROEI, het. = Bucht in 't algemeene, brol; dan, bucht van volk, rijfraf, gespuis. — « 't Huis heeft gebrand; ze hebben een deel goeds buitengesmeten, dat niet gebrand en heeft, maar 't en is al maar karoei. Sedert dat ge daar weg zijt, en ga 'k daar niet meer: 't zijn nu walen die daar weunen en 't zijn dronkaards, en 't vrouwvolk loopt achter de soldaten. 't Is al karoei thoope. » Geh. *Reckem*.

KARRELAST, het. = Groot last, eindlooze arbeid. — « Een idioticon schrijven en uitgeven b. v. is karrelast. » Geh. *Brugge*.

KIEKELEN, *kiekelde*, *gekiekeld*. = Fijn kakelen, zoo de hennekiekens doen. — « Horkt hoe dat ze kiekelen achter hu'l'der moertje! » Geh. *Staden*.

KIJSKASSEN, *kijskaste*, *gekijskast*, *ij* gelijk in 't Fr. *qui*. = Met een schuimw., *profiteeren*. — « Als 't zoo verre kwam dat hij ondervond dat er daar niemendalle meer te kijskassen en was, zoo is hij er allichte van deure getrokken. » Geh. *Brugge*.

KLAKBILLE, de. = Gebrek aan de bille, dat De Bo beschrijft onder het w. *klakbeen*. Wordt van menschen gezeid die met eene halve spakke gaan. — « 'k Meende dat ik daar ne flinkschen soldaat ging zien, en 't was een lang, mager mensch, met 'en klakbille. » Geh. *Kortrijk*.

KLAWIJTEREN, *klawijterde, geklawijterd, -wijt-* gelijk *huil-* in 't Fr. *huitième.* = Doen zoo iemand doet die b. v. valt en snel tracht weêr op de been te geraken; zoo een gevangen dier doet, om te ontsnappen; zoo men in 't water doet, als men niet zwemmen en kan. — « Hij viel van zijn peerd, maar ge hadt hem moeten zien klawijteren! » Geh. *Brabant.*

KLOENE, de. = Traag, onveerdig vrouwmensch; trunte, slumpe, fokkege, Fr. *lambine.* — « Zwijgt van die kloene, die slumpe, die fokkege: 'k he'n der genoeg van! » Geh. *Poperinghe.*

KLOEPER, den, korte *oe.* = Hapening. — « Hij en zou geenen kloeper ten besten geven! » Geh. *Bever,* in Henegouw.

KNIE-OVER-ELLEBOGE, *over knie over elleboge.* = Met de knien en de ellebogen te gronde, op knien en ellebogen kruipende, geweldig. — « Alsan knie-over-elleboge werken en der nog niet geraken, 't en geeft toch geen' moed. » Geh. *Rousselaere.*

KNUTTELPAP, den. = Pap met knuttels in, kluitjespap, knoptjespap (De Bo). — « Moeder gaat knuttelpap maken. » Geh. *Lichtervelde, Bavichove.*

KONKELFLOEZEN, *konkelfloesde, gekonkelfloesd.* = Murtsemalen, bedekt raadslaan, heimelijk beramen, vezelen. — « Ge'n moet daar alsan niet staan konkelfloezen. Ze konkelfloezen alsan tegen mij. » Geh. *Kortrijk.*

Vergelijkt *Schuermans, Kramers, Vercoullie, de Jager (Freq.)* en an, *i. v. konkelfoezen;* Jacob Grimm Wrtrb., *i. v. kunkelfusen.*

KRABBE, z. De Bo. — « De haver en is nog geenen voet lang, en de krabbe zit er al in. » Geh. *Harlebeke.*

KUITEN, *kuitte, gekuit.* = Ruiten (De Bo). — « Hij ging dit en dat zeggen; maar, als 't erop aankwam, hij en heeft noch gekuit noch gemuit. » Geh. *Brugge.*

Kuijtemuiten, dat wel *kuiten* en *muiten* is, staat in Vander Schueren's *Theutonista* vertaald door *trufari, ribaldizare, lenonizare, scurrari, ioculari.*

Het w. *kuiten* maakt ook deel van 't w. *kuitebuiten* (kuiten en buiten), en 't bediedt makelen, zegt J. Vercoullie, in zijn Beknopt Etym. Woordenboek.

LADDER, den. = Caffee daar te veel water in is. — « Heet dat ladder maar geen caffee? » Geh. *Antwerpen.*

Schuermans heeft *ladder* en *ledder* opgeteekend en vertaald door « slechte, flauwe koffie. » Verder heeft hij *leuter, zeepleuter,* m., zeepsop: *dat kleid moot door ne zeipleuter getrocht weerden* (Limb.). Van: *louter, zuiver?* »

Ik vermoede dat *ladder, ledder* en *leuter* (*dr* = *tr*) het zelfste woord zijn, en de weêrga van het Engelsch w. *lather,* zeepschuim, het Zweedsch *lœdra* (uitspr. *leudra*), doen schuimen, IJslandsch *laudhr, lœdhr,* schuim, *laudhra* schuimen, *leydhra* wasschen. *Ladder, ledder* ware dan in den grond een schimpname, alsof men zeide die caffee is lijk zeepzop, 't is zeeplooge, 't is waschwater, 't is scheutelwater, 't is greppezop, enz.

LAVUT, het, stemzate op *-vut.* = Slagen. — « Als ge niet en zwijgt, ik ga u lavut geven. » Geh. *Werveke.*

LEÊN, de. = Lenden, *lumbi* (De Bo). Wordt gezeid van de vruchten op stam. — « 't Heeft te vele geregend: de vruchten en he'n geen leên, en ze vallen omme. » Geh. *Rousselaere.*

LUCHTEN, *luchtte, gelucht.* = Kijken. — « Hij is naar hem gaan luchten achter den hoek, maar hij en heeft hem niet gezien. » Geh. *Gulleghem.*

Bij Kiliaen is luchten *aspicere.* Vergelijkt ook De Bo, *i. v.*

LUKKEN, *lukte, gelukt.* Z. De Bo, Fr. *étrenner.* — Jans grootvader heeft het kerkhof gelukt. D. i.: Jans grootvader is de eerste die binst het jaar, b. v. 1890, op het kerkhof begraven is. Geh. *Lauwe.*

MACHTIG. = Geweldig, sprekende van reuke of stank. — « Dat is een machtige reuke van dien muscus. » Geh. *Oostende.*

MARTELARE, z. *Loquela* 1891, blz. 5. — « In elken stiel zijn er veel martelaars en weinig apostelen. » Geh. *Antwerpen.*

MOERE, de. = Veelte. — « Was er daar nog veel volk? Ja-ja 't: de moere en de masse. » Geh. *Hoogleê.*

NOOTE, de. = Note, vrome (De Bo). — « 't Vlas is van d' jare eggoe noote. » Geh. *Poperinghe.*

NOOTEN, *nootte, genoot.* = Noten (De Bo). — « Wu'k ga-je gij al nooten van d' jare? » Geh. *Poperinghe.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. benoten, benooten.*

NEUKEN, *neukte, geneukt, in.* = Bruien, brillen, in. — « Ik neuken d'rin: dat 'n doet dat 'n wult! » Geh. *Hondschoote,* in Fr. Vlanderen.

OPMAKEN, *maakte op, opgemaakt.* = Gebrokene voorslagkoeken herslaan, om er tot de laatste olie, zoo verre dit mogelijk is, uit te dwingen. — « Het goed wordt eerst gevoorslegen en dan opgemaakt. » Geh. *Hoogleê.*

OPMAKER, den. = Degene die opmaakt, bij de olieslagers. — « 't Is een van de opmakers weg. » Geh. *Hoogleê.*

OPWERK, het. = Gebrokene voorslagkoeken, die de opmakers verwerken. — « Gij gaat moeten zorgen voor opwerk, 't mijne is bijkans uit. » Geh. *Hoogleê.*

OVER STRING. = In onverschil, in ruize, in struive. — « 'k He' daar 'en botte over string geweest met Narden, maar 't is weêr effen. » Geh. *Rousselaere.*

Als de peerden over hunne stringen geschreden hebben, dan en gaat het voeren niet te wel meer; ze moeten weêr binnen en tusschen hunne stringen gedaan zijn.

OVERUREN, *overuurde, g'overuurd.* = Over de gewone ure, over 't gewone peil werken. — « Me' mag er alle zaterdage overuren, maar me'n krijgt daarom geen vinnigen duit te meer. » Geh. *Woumen.*

PALINGSCHARE, de. = Zwalmesteert, *q. v.*

PANEEL, het. = Plat gesmeed hoofd van een houvast (Kramers), met of zonder nagelgaten erin. — « 't Paneel van den houvast brak af en de deurstijl kwam los. » Geh. *Brugge.*

PEERDSHOORN, den, uitspr. *persoorn.* = Snijerlingen van den hoef, den hoorn van een peerd. — « Peerdshoorn branden in een huis, als 't al wel toegestopt is, is goed tegen de weegluizen. » Geh. *Loo.*

PUPPEN *zetten.* = Eigenlijk (De Bo) kruiden, geneesgoed, op flasschen, met b. v. geniver of brandewijn, te trekken zetten; oneigentlijk iemand (*alicui*) puppen zetten is hem bedriegen. — « Hij wordt puppen gezet van de schooiers. » Geh. *Lichtervelde.*

RANSELEN, *ranselde, geranseld.* = Pogend werken met handen en voeten, rabbelen (De Bo). — « Ga-j' haast uphouden van assan up de stoelen te ranselen? » Geh. *Bulscamp.*

SCHÄÄR, het. = Scheerranke (De Bo). — « Tot op tien voet hooge wordt het schäär afgesneden. » Geh. *Poperinghe.*

SCHÄÄRLIJK. = Schrikkelijk. — « 't Is schäärlijk heet! » Geh. *Poperinghe.*

SCHRAAL. Z. Kramers. Van land gezeid, zandachtig. — « Dit stuk is schraalder als 't andere. » Geh. *Ramscapelle.*

SLUMPE, de. = Slimpe (De Bo), kloene, *q. v.*

SMORTE, de. = Vuil hoor, vuile more, zoo als er ligt in de vuilgreppen, bachten de huizen. — « Die wegen liggen vuil: 't is lijk smorte! » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

SNIJDIG. Z. De Bo. — « Dat peerdtje staat snijdig. » Geh. *Noorden van Brugge.*
De zin was hitsig, vlijtig om te loopen.

SPOORE, de. *Te spoore en te messe staan.* = Te spoore en te zweerde (De Bo). — « Men zou wel altijd meugen te spoore en te messe staan, of men is de jongens geen meester meer! » Geh. *Hoogleê.*

SPORTE, de. = Kleene kerf, smalle verdeelinge in de tijdmate, stekke, met een schuimw. *minute.* — « En 'j kwam ton op de laatste sporte zeggen dat wij mosten 150 fr. verdieren van pacht! » Geh. *Thorhout.*

STEERT, z. *Beneên de' steert.*

STEERTEN, *steertte, gesteert.* = Steertte hangen. — « Uw kleedsel steert te stijf; 't hangt al veel te steertte. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

STEERTTE. = Steertwijs, steertachtig. Z. *Steerten.*

STRIJKSTEEN, den. = Stuk ijzer, dat men heet en in het strijkijzer steekt, om gewaschen goed te strijken. — « Steekt den strijksteen in 't vier: ik ga bin e letje begun' strijken. » Geh. *Sweveghem.*

STRING. Z. *Over string.*

TETSEN, *tetste, getetst.* = Tatsen (De Bo). — « Hij is genageld en getetst. » D. i. berecht en reisveerdig naar de eeuwigheid. Geh. *Rousselaere.*

TIETJE, het. = Ei, eiken. — « Past op: ge zoudt de tietjes breken. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy,* van kinders.

UITREGENEN, *regende uit, uitgeregend.* = Uitreinen (De Bo). — « De tijd heeft mij ontbroken om u te schrijven, maar nu dat wij uitgeregend zijn, uit het ruggepikken, verhaaste ik mij u te melden... » Geh. *Rousselaere.*

VERBERGEN, *verborg, verborgen.* = Innemen, veroorbaren, gebruiken. — « Hoeveel pinten melk kunt gij wel verbergen op eenen dag? » Geh. *Meulebeke.*

VERGAUWELOOZEN, *vergauweloosde, vergauweloosd.* = Door gebrek van gade- of gaslaan, hinder krijgen, gekrenkt worden, Fr. *se détériorer.* — « Ik en wille, in zulk nen vorst, die hemden niet wasschen; want, al droogen, zouden ze te zeere verslijten en vergauweloozen. » Geh. *Reckem.*
Vrglkt De Bo, *i. v.*

VERKOPPEN, *verkopte, verkopt.* = Van nieuwe koppen voorzien. — « De smed heeft tien bouten verkopt. » Geh. *Thielt.*

VERTROUWEN, *vertrouwde, vertrouwd.* = Met te trouwen iets eigendom maken van een ander. — « Ze was rijke, maar ze heeft al heur goed vertrouwd. Ze hadde beter jong gebleven. » Geh. *Woumen.*

VEZELWERK, het. = Netewerk, neuzelwerk (*Loq.* 1881, blfz. 18). — « Ik en hebbe geen geduld genoeg om zulk vezelwerk te doene. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy.*

VOERGELD, het. = Geld dat betaald wordt voor 't voeren van iets, met een schuimw., *transport.* — « Vichtig centimen voor de boodschap, m'nheere, en tien centimen voergeld. » Geh. *Reckem.*

VOERMANNEN, *voermande, gevoermand.* — « Karels vader voermant op Rousselaere, en in den tijde voermande hij op Smuide. » Geh. *Woumen.*

VUILGREPPE, de. = Greppe die te lande bachten 't huis de vuiligheid uit de keuken voert. Z. *Smorte.*

WETENSCHAP, de. = Wete, kennisse. — « Ik zal waarschijnelijk bij eenige dagen naar Brugge gaan. — Als ik er de wetenschappen van hebbe, ik zal aan de statie zijn, om u af te wachten. » Geh. *Ramscapelle.*

WEZEN, het. = Voorgevel, Fr. *façade.* — « Ze zou'n moeten die nieuwe capelle met het wezen naar de kerke bouwen. » Geh *Coyghem.*

WIEP, den. = Caffee daar te veel water in is. — « Al dat ge daar te drinken krijgt is enkel wiep. » Geh. *Brabant.*

WOETEN, den, korte *oe.* = Het zwijn. — « Woeten is nog ne keer uitgebroken. Ze hebben daar ne' vette' woeten. » Geh. *Hoogleê.*

ZEEMERACHTIG. = Zeeverachtig. — « Dat kind en is altijd zoo zeemerachtig niet: zou 't zijn tanden krijgen? » Geh. *Woumen.*

ZEEMERLAP, den. = Zeeverlap. — « Doet 't kind z'n zeemerlap aan. » Geh. *Woumen.*

ZWALMESTEERT, den. = Smijter (De Bo), Fr. *habit en queue de morue,* « stalen pen » (Kramers). — « Mijnheer heeft z'n zwalmesteert, z'n palingschare an: hij gaat naar de bruiloft. » Geh. *Alveringhem.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

N° 8, Kerstmaand 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróenta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANDOEN, *deed aan, aangedaan*. = Ontsteken. — « De kamer waarop ze vuur aandoen om iets te laten droogen. Ge moet de stoof aandoen : het is zoo vochtig in huis. » Geh. *Weert, Coursel.*

AFWIJS, het. = Bewijs dat men afwezig was van eene plaatse op zekeren bepaalden tijd, *alibi* in 't Fr. — « Hij was beticht van zaterdag nacht op de hofsteê van Karel Veranneman gestolen te hebben, maar hij heeft kunnen zijn afwijs doen, en hij is vrij gelaten. » Geh. *Hooglede.*

AMETS. = Altemets, nu en dan. — « Amets hier amets daar : zelden thuis. » Geh. *Brabant.*

AVANCE, de, Latijn-Fr. schuimw., van *ab-ante, avant, avantse, avance*. = Voordeel, bate, winste, oorboor. — « De zieke man heeft veel *avance* gehad van dat geneesgoed. Hij en doet dat niet meer : hij en heeft er geene *avance* meê. Wat *avance* dat ik schrijve : hij en antwoordt toch niet. 't En is geene *avance* dat gij schoone spreekt : 'k en kan 't u niet toestaan. Gaat maar voort, hij en wilt niet meêgaan : 't en is geene *avance*. » Geh. *Vlanderen.*

Vrglkt *Kanse-avance.*

BAKELAAR, den. = Klutter, *q. v.* — « Doet de bakelaars van die koe. » Geh. *Bavichove.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

BAKVEURE, de. = Veure die in de leegte, (in den bak?) tusschen twee rikveuren geploegd wordt. — « Hij schoot nen haze, die in de bakveure lag. » Geh. *Haringhe.*

BEKKENEERDIG, *ee* gelijk Fr. *ai* in *faire*. = Beknerig, baknerig (De Bo). — « Dat peerd is bekkeneerdig naar 't eten : 't heeft trek in zijn eten en 't doet hem deugd. 'k En ben ik niet bekkeneerdig naar dat erfdeel. » Geh. *Noorden van Brugge.*

BEUNIGEN. Z. De Bo. Het w. wordt gezeid van stroo dat zwart komt, berst, afslaat onder 't derschen. — « Mijn stroo is gebeunigd : 't en is maar goed voor strievelingstrooi. » Geh. *Veurnambaekt.*

BIDZALIGER, den. = Man of vrouwe die men zendt om, in steê van anderen, te gaan dienen, beêgangen te doen; ook om te nooden en te beden ter begravinge. — « Ze

hadde beloofd van naar Halle te gaan, maar ze viel ziek en ze heeft den bidzaliger gezonden. » Geh. *Haringhe.*

Daar moet in die streken een werkw. *°bidzaligen* bestaan, dat den zin draagt van bidzalig zijn, als bidzalig aanzien en met beêgangen belast worden ; vandaar waarschijnelijk de name *bidzaliger* · een die *°bidzaligt* voor de menschen, een die als bidzalig uitgezonden wordt.

Vrglkt De Bo, *i. v. Bidzalig.*

BONTEGOED, het. = Kleen waschgoed, handdoeken, neusdoeken, slaapmutsen, hand-, tafeldwalen, enz. — « Strijkt gij 't bontegoed, 'k zal ik de grootste brokken voor mij houden. » Geh. *Woumen.*

BOTS. = Schier, bijkans. — « Hij maakt 'em bots kwaad ! » Geh. *Brabant.*

BRITS. Z. De Bo, Kramers. Op de brits slapen. = In 't gevang zitten. — « Jan zal mogen op de brits gaan slapen : dat zal hem leeren vechten ! » Geh. *Haringhe.*

DUIPENEKKEN, *duipenekte, geduipenekt*. = Duikenekken (De Bo), leege getoomd, moedeloos zijn. — « Hij zit daar geheele dagen te duipenekken in zijnen hoek. » Geh. *Zillebeke.*

ERFVEL, den, uitspr. *erfl*. = Aarvol, armvol. — « Hij bracht eenen erfvel hout meê naar huis. » Geh. *Limburg, Brabant.*

Vrglkt Schuermans, *i. vv. Armvol, ervel.*

EZELFIJGE, de. = Dadel, vrucht van de dadelpalme, die men in de schipwinkels verkoopt in korven, gelijk de fijgen. — « Te kermesse verkoopen ze daar ezelfijgen. » Geh. *Moorslede.*

FAGGE, de. = Onwerkzaam, onnuttig, slordig, vuil vrouwmensch. — « Die Trine is toch effagge van evvrommensch ! » Geh. *Haringhe.*

GEBOERTE, het. = De boeren, al dat boer is of boerenneringe doet. — « Gelijk het nu gaat, 't geboerte en kander niet meer aan bestaan. » Geh. *Iper.*

GEEREN, *geerde, gegeerd*, scherplange *ee*. = Geervoren, geerende voren ploegen, b. v. op 't ende van een stik lands, waar men met de rechte voren niet effen uit en komt. — « Ge gaat daar nog moeten dat endeke geeren. » Geh. *Haringhe.*

GESULLIG. = Kadullig (De Bo), dutsachtig, fraai en al te meêgaande. — « De vrouwe van dien dronkaard is al veel te gesullig. » Geh. *Haringhe.*

GOEBE, de, korte *oe*. = Zedeloos, haveloos vrouw-

mensch, ronse. — « Cisca? Zwijgt van die goebe! » Geh. *Haringhe*.

HALFVEL, de, uitspr. *halft*. = Handvolle. — « Eene halfvel stroo of twee. » Geh. *Brabant, Limburg*.

HAVEREN, z. De Bo. — « 'k He' me' jongen nie' letter g'haverd, omdat hij naar de zundagschole niet en wilt gaan! » Geh. *Lichtervelde*.

HEMELBLOMTJE, het. = *Myosotis palustris*, With. Vergeet-mij-niet. — « Trekt mij daar ne keer een van die hemelblomtjes. » Geh. *Poelcapelle, Passchendaele*.

HIJGELEN, *hijgelde, gehijgeld*. = Hijchelen (De Bo), lang en geweldig asem halen, dat 't piept; b. v. na een vlage hoestens, of zoo degene doen die de kinkhoest hebben. — « Ons kind en heeft de kinkhoeste niet, anders 't zou hijgelen. » Geh. *Thorhout*.

Hijgelen is uitbouw met *-el-* van *hijgen*.

HULTE OVER KNULTE. = Stik over rik (De Bo), Fr. *à travers champs*. — « Hulte over knulte is 't wel eene ure van hier: » Geh. *Woumen*.

Bij deze en andere zulke zegwijzen is het eerste w. *over* weggevallen en 't andere gebleven. Dus ware 't hier eigentlijk *over stik over rik, over hulte over knulte*.

Voor *hulte* en *knulte*, z. De Bo.

INKLAPPEN, *klapte in, ingeklapt*. = Als anderen klappen ook iet zeggen. — « 'k En hebbe geen slechte redens gesproken, maar altemets ne keer ingeklapt. » Geh. *Moschroen*.

JOKTE, de. = Jeukte. — « Zwijg', 'k en kan niet herden van de jokte. » Geh. *Harlebeke*.

KAALLAP, den. = Kaalaard (De Bo). — « Al die kaallaps en zie 'k niet geerne op 't hof komen. » Geh. *Noorden van Brugge*.

KALVERBEEN, het, *kalverbeenen hebben*. = Bij dranke, bebierd zijn. — « Hij kwam thuis als 't entwaar elve was, en hij ha' kalverbeenen. Geh. *Heule*.

KANSE-AVANCE, de. = Ongewis voordeel, twijfelachtige bate. — Tusschen twee dingen die omtrent gelijkig zijn in gewichte, prijs, hoedanigheid, staat men in beraad, niet wetende wat gekozen. « Ba! » zegt men toen, « 't is al kanse-avance: 'k en zou 't eene voor 't ander niet trekken. » Geh. *Sweveseele*.

Z. *Avance*.

KATTEMELK, de. = Melk die nog niet ontroomd en is. — « Drinkt etteuge melk: 't is kattemelk. » Geh. *Veurnambacht*.

De katten lekken geerne de kappe of bovenste lage van de melk, eer ze ontroomd is.

KEETE, de. = Hommelkeete (De Bo), geheel 't gebouw waar men hoppe droogt. — « Zijn keete is afgebrand. » Geh. *Haringhe*.

KEIEN, *keide, gekeid*. = Snel loopen. — « Ik roeide naar dien hond en die keide, jongen! » Geh. *Brabant*.

KIEVEKUDDE, de. = Kruip-uit, krevelkot. — « Dat is een kievekudde van een huis, waar dat die kantjager in weunt. » Geh. *Lichtervelde*.

'T Was zake van een armtierig huizeken, met strooien dak, leemen vloer, enz.

KLETSER, den, *kletserke*, het. = Slagpriem, Fr. *allumette chimique au chlorate de potasse*, uit Zweden, en die in brande schiet met eenen klets. — « Geeft mij e kletserke, 'k ga 't vier ontsteken. » Geh. *Thielt*.

KLUTTER, den. = Knippel gedroogde drek, en andere vuiligheid, die aan 't haar van de koeien en van de schapen hangt, omtrent de hespen en tenden den steert. — « Doet de klutters van die koe, of liever laat ze hangen: 't vel zal te meer wegen. » Geh. *Lichtervelde*.

KNIJSZAK, den. = Knijspinse (De Bo). — « 't Is 'en eendelijke knijszak! » Geh. *Noorden van Brugge*.

KOBBESTEKKERTJE, het. = Kobbebijtertje (De Bo). — « En rooft dat nestje niet: 't is e kobbestekkertje dat daar weunt. » Geh. *Noorden van Brugge*.

KOM-UIT, den. = Het tijdstip wanneer gezaaid zaad kiemt en uit den grond kijkt. — « Dat vlas is van twee komuiten. » Geh. *Lichtervelde*.

KRUIS. Z. De Bo. Een kruise kalk is tien razieren, en 't wordt onder 't meten geteekend met vijf staande schreefkes, en vijf liggende, die deur de staande loopen. — « Vier kruisen kalk, 't is al dat twee sterke peerden trekken kunnen. » Geh. *Sint-Denijs, in West-Vlanderen*.

KWENEN, *kweende, gekweend*. = De kwene spelen, doen gelijk een kwene, moedeloos, herteloos zijn. — « 't Zijn eendelijke dingen gelijk die vint kan kwenen! » Geh. *Zillebeke*.

LUMIEREN, *lumierde, gelumierd*. = Luimen, loeren. — « Hij lumiert erop om dien vogel te vangen. » Geh. *Mechelsche*.

MALEDAME, den. = Een die mallendabel is. — « Ze broêre is uitgeteerd: 't en was maar e maledame. » Geh. *Werveke*.

Maledame zal wel uit *mal-aidable* geboren zijn: 't en was maar e *malaidabel*, misverstaan *maledame*.

MALLENDABEL, stemzate op *ma-*, bezonderste op *-da-*. = Gebrekelijk, kreupel, krom, scheef, ellendig, van menschen gezeid. — « Hoe is 't met Jan? Hij en is maar mallendabel, hij verslecht zeere. » Geh. *Werveke*.

Mallendabel is het overgewaaid Waalsch w. *mal-aidable*, dat L. Vermesse *(Diction. du patois de Lille, Douai, Crepin 1867)* vertaalt door *Qui a triste mine, qui parait souffrant, qui a l'air de manquer du nécessaire*.

MARTIJNTJE, het. = Kort pijpken, batske, knagerke, knorre, kolveke, reuntje (De Bo). — « Pe Saems rookt uit een martijntje. » Geh. *Lichtervelde*.

MATSEN, *matste, gematst*. = Eenen mats (Schuermans), klets, lap geven. — « Hij matste hem dat het jammer om zien was. » Geh. *Brabant*.

MOT. = Mottig (De Bo), lastig, gemelijk. — « Pier is

fraai, maar Jan is 'n bitje muttere : 'k en weet er geene' weg meê altemets. » Geh. *Harlebeke.*

NIE' OP AL. = Niemendalle. — « Wat zegt gij daar? Nie' op al. » Geh. *Meenen.*

OEKEREN, *oekerde, geoekerd.* = Drillen, draaien, werkloos rondloopen, zuipen, enz. — « Hij heeft weêral geheel de weke g'oekerd en geen oordtje verdiend. » Geh. *Passchendaele.*

OOSTERS. = Scheel. — « Hij ziet 'n bitjen oosters. » Geh. *Meenen.*

In 't Zweedsch zegt men voor scheel kijken *titta i nordvest*, b. v. *Petter læste Guds ord med dat ena œgat och tittade i nordvest med det andra.* Dat is : Pieter las Gods woord met de eene ooge en keek in noordwest met de andere.

OPLENGEN, *lengde op, opgelongen.* = Verdunnen, langer van plasch maken, met een bijgedacht van verflauwen. — « De soupe is te dik : we zullen ze wat oplengen. De herbergier lengde zijnen korten drank op met er water bij te doen. » Geh. *Sinte-Maria-Laethem.*

Z. *Loquela* 1891, n° 12, hlfz. 93, *i. v. Opgelongen.*

OP RUI *gaan.* = Op zwier, op dril gaan. — « Ze gaan alle maandagen op rui. » Geh. *Oostende.*

PARLEMADE, de, stemzate op *-ma-*. = Beuzelinge, prulle, dwaas gezegsel. — « 't Zijn al parlemaden. Eene parlemade die geene aandacht en verdient. » Geh. ——?

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

PATER, den. Z. De Bo, *i. v.*, en *Pateren.*

PATEREN. Z. De Bo. — De butteboonen worden, een weke of twee vóór Bamesse, gepaterd om te droogen. De pater bestaat uit eene pertse die rechte in den grond staat en die in beuren stand gehouden is door een sint Andries kruis van twee stokken. Die stokken zitten ook in den grond ; daar waar ze kruisen zijn ze aan de pertse vastgebonden ; de twee bovenste, schuins uitstekende tuiten dienen als twee arms of okselingen, die, van weêrkanten de pertse, de eerste lagen hutteboonen zullen ontvangen en eenen voet hooge boven den grond houden. Op die eerste lage worden nog andere lagen boonen geklast, de wortels in-, de blâren uitewaards, tot op ruim drie meters hoogte ; op de opperste lage wordt er dan eene kallemoeie (De Bo) of strooien kappe gezet, tegen 't beregenen. Om wille van die kappe zeggen ze *pater* tegen geheel 't gevaarte. Geh. *Haringhe.*

PELE, de. = Vlies dat op gekookte melk komt, als ze eenigen tijd van 't vier is. — « Zwicht u, en geeft mij de pele van de melk niet. » Geh. *Thielt.*

PIJLDE, z. De Bo. — « Die jongen is lang en pijlde. » Geh. *Lichtervelde.*

PRIJE, de. = Deerlijk, teerzeerig, ziekelijk mensch. — « 't En is maar 'n prije van e jongentje, dat Jantje. » Geh. *Noorden van Brugge.*

REEUWEN, *reeuwde, gereeuwd.* = Begraven, overleven, doodleven. — « Die oude man zal nog al zijn jongens reeuwen, schaft erop ! » Geh. *Poelcapelle.*

REKE MAKEN. = Alleding elk op zijn plaatse zetten, schikken, te kante doen. — « Maakt reke, jongens, me gaan eten. » Geh. *Oostende.*

Reke maken is zoovele als *reken, rekenen,* Latijn *ordinare, ordine disponere.*

REUZE STAAN *in iets.* = Reus, reusch (De Bo) staan in iets. — « Ze stonden al reuze daarin, dat moeder, die zoo oud is, nog koste werken lijk een' jonkheid. » Geh. *Woumen.*

RIKVEURE, de. = Rugvore, de eerste vore die men ploegt, namelijk op den rik (De Bo) van een stik land. — « 't Land ligt hoogst in 't midden, rijdt daar een' rikveure in. » Geh. *Haringhe.*

ROERVINKACHTIG. = Doende, ongedurig. — « Ja 'k wete 't, je kinders zijn roervinkachtig, dat 't te vele schilt. » Geh. *Moschroen.*

RONSE, de. = Zedeloos, haveloos vrouwmensch. — « Dat is mij 'en ronse van e wijf ! » Geh. *Woumen.*

RUI. Z. *Op rui.*

SCHEPPIGHEID, de. = Schebbigheid (De Bo), de schebben, schubben, witachtige vliezelingen, die uit het hoofdhaar vallen of geweerd worden. — « Mijn hoofd zit vul scheppigheid. » Geh. *Sweveghem.*

SCHOF *doen.* = Lange verblijven, letten, pekken. — « Hij heeft daar weêr schof gedaan ! » Geh. *Oostende.*

SCHREEP, *ee* gelijk in *twee, reep, kleen.* = Nauwelijks, kuime, met rooie, met ruize, met moeite. — « Ze kwamen schreep toe, om hunnen pacht te betalen. » Geh. *Noorden van Brugge.*

SENTEVENTEN, *senteventte, gesentevent.* = Onder den prijs verkoopen, mostaard eten (De Bo). — « Hij heeft al zijnen levaart moeten senteventen, of hij bleef vorten in zijn huis. » Geh. *Rousselaere, Thorhout.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Schenteventen* en *schandeventen.*

SLOKTE, de. = Slakte (De Bo). — « Hebt gij een verrokken of verbranden hand, kookt kelderslekken met potsuiker, en doet dat derop, en, achter twee, drie keers smoutens, zalder slokte inkomen. » Geh. *Dixmude.*

Vrglkt *slap* en *slop, snak* en *snok, krakke* en *krokke.*

SNOEREN, *snoerde, gesnoerd.* = Snel loopen. — « Ik roeide naar dien hond, en die snoerde, jongen ! » Geh. *Brabant.*

SNOS, den. = Chicoreie. — « Is dat caffie ? 't Is snos ! » Geh. *Brabant.*

STAPSTAAN, *stond stap, stap gestaan.* = Te gebode staan, gehoorzamen. — « De kinders en willen geen stap meer staan voor vader en moeder. » Geh. *Hooglede.*

STEKMARBEL, den. = Marbel om ermeê te stekken, niet om ermeê te rollen of te smijten. — « Geeft mij daar ne keer mijnen stekmarbel. » Geh. *Lichtervelde.*

STOEPE, de. = « Opening in den tas, » zoo zegt Schuermans. Ja, maar alle openinge in den tas en is geen stoepe. — Als er eene karre oestgoed binnen de schure rijdt en neffens

den tas komt te staan, dan werpt er een met de vorke de schooven op den tas. De tas verhoogt na mate de karrevracht verleegt; en dat komt zoo verre dat de man die met de vorke de karre ontlaadt de hoogte van den tas niet meer en zou kunnen bereiken, ware 't niet dat men in den tas eene plekke open en niet volgetast en liete; in die openinge, in de stoepe, staat iemand die de schooven, zoo ze van de karre afgegeven worden, aanveerdt, benaargeeft (De Bo), en naar 't bovenste van den tas beweegt. Geh. *Zelszaete*.

Stoepe is verwant met *stap* gelijk het oud Fransche *passet* met *pas*.

Het schuimw. *passeetje* (De Bo) kon dus bekwamelijk vervangen worden door dit echt Germaansch woord *stoepe*.

TAFFELINGE, de. = Pak slagen. — « 'k He 'em daar 'n taffelinge gegeven, dat hij 't lange zal onthouden. » Geh. *Meenen*.

TEGENSPOEDIG. = Ongewillig, niet meêgaande, van jongens gezeid. — « Mijn jongens, ze'n zijn wel niet boos, maar 'k hebbe er algelijk ruize meê : ze'n zijn maar tegenspoedig. » Geh. *Moschroen*.

TEL, den. = De talmerken b. v. op de bladzijden van eenen boek. — « Mijn gezichte verflauwt en 'k en vond den tel niet in den messeboek. » Geh. *Cuerne*.

TE WERS *in*. = Verlegen, ongerust in. — « Gij knuft gedurig. 'k En bender niet in te wers. » Te Elverdinghe heb ik gehoord *te wets*.

Uit een handschrift van zaliger Deken De Bo.

TOELEGGEN Z. De Bo. Men gebruikt het w. met den zin van de boete betalen, gestraft worden, kwaad gevolg van iets onderstaan. — « Pietje, je moet beleefder zijn tegen den baas, of je gaat er aan toeleggen (weggeschopt worden). Als 't weêre nie' en betert, 't geboerte gaat er aan toeleggen (de boeren zullen groote schâ onderstaan). Zwijgt, of je gaat er aan toeleggen (een vage langst uwe ooren krijgen). 't Is den tweeden keer da' Jan steelt, ma' van dezen keer gaat hij der aan toeleggen (gestraft worden door de wet). Ik met Treze trouwen? 'k Zounder aan toeleggen (ongelukkig zijn). 'k En mag dat hout, die verwe niet gebruiken, 'k zounder aan toeleggen (slecht of schadelijk werk doen, omdat b. v. het hout of de verwe minderachtig is). » Geh. *Iper*.

TOOVERMETE, de. = Tooveringe, tooveresse. — « En ze riepen achter mij da' 'k 'en toovermete was en 'en deugeniete, maar 'k gebaarde dat ik het al niet en hoorde, en 'k ging voorts. » Geh. *Heestert*.

Het w. is zeer merkweerdig, daarom zette ik het hier. Deken De Bo heeft het gehoord, maar hij en zegt niet waar. Bij Kiliaen is Meete. j. kerf. *Crena;* bij L. Meijer kerf.

VAREN, vreemd voorkomen. Z. De Bo. — « 't Zal ons varen, als 't verlof uit is. »

De zanter die dat Vlaamsch w. in 't Brabantsche gehoord heeft teekent aan dat *varen*, Fr. *naviguer*, in zijne streken *væren* uitgesproken wordt (*æ* gelijk *ai*, in 't Fr. *faire*); en *varen*, vreemd voorkomen, met de zachtlange *a*, gelijk in 't Fr. *vareuse*.

VERKOMEN. *verkwam, verkomen*. = Te niet gaan, te kwiste gaan. — « 't Regent veel te veel dees jaar, 't koorn is er al heel en gansch van verkomen. » Geh. *Beeringen*.

Bij Kramers is dit w. verbeteren, weêr tot de gezondheid komen, te zeggen. Vrglkt De Bo, *i. v*.

VERROTSEN. *verrotste, verrotst*. = Verslijten. — « Dat kleed is heel verrotst. » Geh. *Oostham*.

VERTUITEN, *vertuitte, vertuit*. = Verrichten, doen. — « Gij en hebt daar niet te vertuiten bij die menschen : blijft gij liever thuis. » Geh. *Rousselaere*.

VERZANGELEN. *verzangelde, verzangeld*. = Verbranden, drooge worden onder den brand van de zunne. — « 't Is te vele verzangeld goed (korte en verbrande herels) in dat vlas. » Geh. *Lichtervelde*.

VISCHSPAAN, het. = Gatte spaan, om visch uit de zo te heffen. — « Men doet dat met het vischspaan, anders is de visch te nat. » Geh. *Meenen*.

In de woordenboeken staat *visehspaan* vertaald als of het een schuimspaan ware om kokenden visch te schuimen, of een lepel om gekookten visch te deelen en te dienen aan tafel.

Daar is te Brugge een *Vischspaanstraatje*.

VOET. Z. *Witte voet*.

VUILBROEK, de. Z. *Vuilbroeken*.

VUILBROEKEN. *vuilbroekte, gevuilbroekt*. = Een kaartspel spelen waarbij de verliezer de vuilbroek geheeten wordt. Geh. *Woumen*.

WAARZEGGEN, z. *Loquela* 1890, blfz. 8. Nog geh. *Kortrijk, Vijve-Sinte-Baefs*.

WEGEN, *weegde, geweegd*. = Heen en weêr gaan, varen, lijden. — « Mijn reengenoot moet mij over zijn land laten wegen. » Geh. *Bree*.

WEGFIJFELEN. *fijfelde weg, weggefijfeld*. = Behendig, stolinge weren, ontdragen. — « Terwijlen hij knecht was op dat hof heeft hij enthoeveel geld weten weg te fijfelen. » Geh. *Noorden van Brugge*.

WITTELAP, den. = Broeder van de christelijke leeringe, *frère des écoles chrétiennes*, die twee witte lapkes onder hunnen kinne dragen. — « Dat kind is besteed bij de wittelaps, om te leeren. De wittelaps he'n die schole overgenomen. » Geh. *Haringhe, Kortrijk*.

WITTE VOET *Een wit voetjen hebben*, bij iemand. = Meer willekom zijn, meer in de gunsten staan. — « Ja-maar, Jan heeft daar nog een wit voetjen : hij en moet maar roeren en hij krijgt al dat hij vraagt. » Geh. *Oost-Roosbeke*

WULPE, de. = Zekere groote zeeschelpe die men vindt op 't strange, in West-Vlanderen. — « 'k He'n daar op strange zulk e groote schoone wulpe gevonden. » Geh. *Blankenberghe*.

Vrglkt De Bo, *i. vv. Wullok, willok*.

ZOEI. = Zaaide, verleden tijd van zaaien. — « Hij zoei terwijl dat 't woei. » Geh. *Winkel-Sint-Eloy*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

N° 9, Jaarmesse 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — Matth., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröénta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANSTOOTEN, *stootte aan, aangestoot.* = Aankleeden, aantoortelen (De Bo., Fr. *accoutrer.* — He'-je 't gezien hoe dat hij aangestooten was, met de kermesse? Geh. *Kortrijk.*

AFKAP, den. = Korte lemen, kort schif. — Men moet den afkap in zakken doen, wilt men hem kunnen verzenden. Geh. *Kortrijk.*

AFMAREIEN, *marede af, afgemareid.* = Afwerken, afbeulen, afslaven. — Met g'heele nachten naar Brugge om beer te rijene, ze zijn afgemareid. Geh. *Thorhout.*

Mareien, kas-mareien is het werk van dengene die van zee naar stad en van stad naar zee rijdt, om of met verschen visch. Het w. [illegible] het Fransch w. *chasse-marée.* Z. De Bo, i. v. *kasmarei*, en volgende.

BEGOMME! = Belot, *q. v.* — Begomme, je gaat dat begun' doen, zegge 'n 'k-je! Geh. *Veurne.*

BEGOMMELINGE! = Belot, *q. v.* — Als ik dat opg'eten hadde, 'k ha' begommelinge nog meer honger als van te vooren! Geh. *Veurnambacht.*

BEGOTTELINGE! = Belot, *q. v.* — Hij zal 't begottelinge nog al opeten! Geh. *Isenberghe.*

BELLEN, *belde, gebeld.* = Bellen krijgen, zoo de haver doet. — « De mossels zijn best in 't bellen van de havere. » Geh. *Hamme.*

BELOT! = Bevestigende, versterkende uitroep, mijdspreukig gebezigd voor begot, bij God. — Was Jan daar ook? 'k Geloove 't wel, belot! Hij kreeg belot veel slagen! Geh. *Poperinghe.*

BESCHEMELIJK. = Loos en boos, valschelinge, dievelinge. — Ze haalde die kwijtinge beschemelijk uit, omdieswille dat het een' valsche was. Geh. *Thorhout.*

De uitsprake verschilt weinig of niet van *beschimmelijk.*

BIERKLOKKE, de. = Klokke die 's zaterdags 's avonds den zondag verkondigt. — Haast u: de bierklokke luidt. Geh. *Thielt.*

BISSCHIEN. = Misschien. Geh. *Antwerpen.*

BOEFKE, het. — *Toupet*, met een schuimw. — Zijn haar lag in een boefke, met krullen. Geh. *Lichterrelde.*

BOF, den. — Het boffen. — 't En is daar geen bof op: ze'n boffen daar niet meê. Geh. *Cayghem.*

BOTERWIJF, het. = Bonte vlinder. — 's Zomers vliegen de boterwijven. Geh. *Hamme.*

BRAKE. = Ongetrouwd. — Die twee jongmans gaan nog brake blijven. Geh. *Poperinghe.*

BUITEN, den. = Weder. — 't Is een pijnelijke buiten, m'nheere, ik beve van de koude. Geh. *Poperinghe.*

DAT-DAT, uitsprekens *'t dat, tat.* = Versterkinge van dat, als of men zeide dat daar. — Die 't dat gebouwd heeft en kent er niets van. Geh. *Wynghene.*

DERSCHEN, *dorsch, gedorschen.* = Dwingen, kwellen, straffen. — « 't Is hier, op mijn herte » (borst), zei de veint, « da'k zoo gedorschen zijn. » Hij was angborstig. Geh. *Thorhout.*

DJEUZELEN, *djeuzelde, gedjeuzeld.* = Met onvaste stappen gaan. — « 't Is zoo aardig, op ne' martdag langs d'huizen djeuzelen: ze zou'n wel peizen da'-je dronke' zijt, » Geh. *Kortrijk.*

DRAAILOOS. = Draaiziek, half gek. — Jef is wat te draailoos: ge'n kunt daar geen staat op maken. Geh. *Hamme.*

EERWEETPONKE, de. = Eerweetscheule. — Smijt de eerweetponken in 't zwijnekot. Geh. *Veurne.*

EETVEERDIG. = Gereed om te eten, met een schuimw., *appetit* hebbende. — Dient maar op: 'k ben ik-ik eetveerdig. Geh. *Lichterrelde.*

EGENKOMSTE, de. = 't Gene met een Fr. w. doorgaans *oppositie, lutte* geheeten wordt. — 't En is niet geestig vandage (in de kiezinge), trouwens « 't en is hier geene egenkomste. » Geh. *Poperinghe.*

END. = Ende, en. — Willen me ik end gij der naartoe gaan? Geh. *Wynghene.*

EVELINGEN. = Evelinge (Schuermans), seffens, aanstonds. — Gaat er eens evelingen omme! Geh. *Nevele.*

FEEP, de, *ee* uitspr. gelijk in 't Fr. w. *fée.* = Groene koornpijl, dien men omhoogewaards aftrekt om er een pijptuig van te maken. Het hol gedeelte wordt afgenepen tot op 0 m. 06 of 7; dan wordt het dunste ende plat geduwd en in den mond gesteken; men blaast [illegible] de feep feept. Geh. *Baelen*, in de Kempen.

FEPEN. *feepte, gefeept.* = Op de feep spelen, pijpen zoo de feep doet.

Z. *Feep.*

Het Kempische *fepen* moet verwant zijn met het Hoogduitsche *fiepen*, dat Jacop Grimm in zijnen woordenboek vertaalt door *sibilare*.

Hartig, Lehrbuch 1. 40, aangehaald door Grimm, zegt aldus : « *Fiepen* heet men het, als, in de oestmaand, het smal vee of de jonge ree'n, van den bok gejaagd zijnde, een piepend angstgeschrei laten hooren. » Dan voegt Grimm daarbij : « *Fiepen* houdt het midden tusschen 't Hoogduitsch *pfifen* en het Nederduitsch *pipen*. In het Ertsgebergte luidt het w. *pfiepen*. »

Bij Kramers is *feppen* drinken, pooien te zeggen; vrgikt *siffler, flûter*, d. i. ook drinken, pooien in 't Fr.

GEBUURSCHAP, de. = Recht, gebruik, geplogentheid onder gebuurs. — Leenen en thuis dragen en is geen gebuurschap. Geh. *Thielt* en ommelands

Gebuurschap bij Kramers en is dat niet.

GEDEELIG. = Meêdeelzaam. — 't Is een eigen-bakhuisvriend : hij en is niet gedeelig. Geh. *Hamme.*

GEHAND *op.* = Geoefend, bedreven. — Houden die vrouwen schole? Neen-z' : ze zijn wel genoeg geleerd, maar ze'n zijnder niet op gehand, om schole te houden. Geh. *Poperinghe.*

GERS EN GERS *weunen.* = Zoo gelegen zijn van grond, dat de weide van eenen gebuur aan de weide van den anderen raakt. — Wij hebben lange gers en gers geweund : hoe en zou 'k hem niet kennen? Geh. *Poperinghe.*

GOUDSLECHT. = Zeer slecht, alderslechtst.

Z. *Straatschouwer.*

Zou *goudslecht* geene mijdspreuke zijn, die uit eerbied gebezigd wierd, insteê van *Godsch slecht* of *Godsslecht*? Zoo is immers de geboortename *Heiregouts* uit *Heere Gods* ontstaan.

GROENE *zijn.* = Huwbaar en huwsgezind. — Zwijgt ervan, van dat vrouwmensch : 't is al wel drie jaar dat ze groene is ! Geh. *Gheluwe.*

HERTSCHEUTE. = Met eene hertscheute, met eene scheute naar of door 't herte. — Dat ik hem (mijnen vijand) moste tegenkomen, 'k schoot hem.... hertscheute dwers deur ze' lijf! Geh. *Gulleghem.*

INGEKIPTHEID, de. = Ingeborentheid, ingeaardheid. — Die ravel naar 't geld is ingekiptheid bij hem. Geh. *Thorhout.*

IN KENNESSE *geven, gaf, gegeven.* = Den rechter aandienen, aanklagen. — Als ze me nog 'n keer scheldt, 'k zal 't in kennesse geven. Geh. *Brugge.*

IN KENNESSE *nemen, nam, genomen.* = Als den rechter aangediend, aangeklaagd, aanveerden. — 'k Zal naar den commissaris gaan en hem vragen dat hij 't zou in kennesse nemen. Geh. *Brugge.*

JUFFER, de. = Iefer (De Bo), van balkwerk sprekende. Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt Schuermans, *i. vv. joeffers, juffers.*

KAFFIERUSCH, den. = Kaffiezak, om kaffie op te gieten. — Als ge eenen nieuwen kaffierusch gemaakt of gekocht hebt, ge moet hem eerst in water en kaffiegruis koken. Geh. *Lichtervelde.*

KENNESSE. Z. *In kennesse.*

KEPEREN, *keperde, gekeperd.* = Kruiswijs vlechten. — Eene uurwerkketen van gekeperd peerdshaar. Geh. *Antwerpen.*

KERKEPINANT, den. = Kerkpilaar, ook pilaarbijter. — Dat is toch ne kerkepinant van ne vent! Geh. *Kortrijk.*

Z. Kramers, *i. v. penant.*

KETTER, den. = Kettersla̱g (De Bo). Z. onder *Koeidjakke.*

KEZELEN, *kezelde, gekezeld.* = Eenigszins korrelachtig zijn, zoo de zoete lies, de verkensreuzel somtijds is. — Geheel 't vat zoete lies is gekezeld. Geh. *Antwerpen.*

Een *kezel* is een kei, ook het gruis van keien, korrelinge van keisteen; dus ware *gekezeld* korrelachtig, gegraand, zandachtig te zeggen.

KLABAUW, den. = Dwazerik, lompaard. — Ha gij groote klabauw, dat ge zijt! Geh. *Gheluwe.*

KOEIDJAKKE, de. = Koeizwepe. — Was dat ne ketter, iederen keer dat hij sloeg met z'n koeidjakke! Geh. *Nevele.*

KROEZELEN, *kroezelde, gekroezeld.* = Smeren, brijzelen, breken. — Hij heeft weêr al zijn eten dooreen gekroezeld. Geh. *Rousselaere.*

KURRIACHTIG. = Ruttelachtig, pruttelachtig. — Ze is nog al dikkens een bitje kurriachtig! Geh. *Thorhout.*

Vrglkt *kurriën, Loquela* 1887, blz. 45.

LAP. den. = Weefsel, weefpeil, geweven stuk. — Als ik mijnen lap indrage, ton zal ik u eenen nieuwen hoofddoek meêbringen. Geh. *Spiere.*

Te Kortrijk zeggen ze : Als ik m'ne koep (Fr. *coupe*) indrage.

LEGVELD, het. = Veld waarop de turf uitgespreid en geschreven wordt.

Z. *Schrijven.*

LEPEN, *leepte, geleept.* = Lijpen (De Bo). — De handdoeken zijn moeielijk om zoomen, omdat ze lepen. Geh. *Westnieuwkerke.*

LETTERVAST *zijn.* = Geletterd zijn, geleerd zijn, kunnen lezen en schrijven. — Gaat bij den dien, met je zake : « hen is hij lettervast. » Geh. *Westnieuwkerke.*

LIJM, den. = Gemik der oogen, *visée*, van waar het schuimw. *viseie, verzeie.* — Ze zaten der alle twee, en mijn' Cisca hield er de' lijm op; ze'n dorsten al vooren niet uitgaan, maar ze schampten al achter weg. Geh. *Thorhout.*

MAAKSEL, het. = Bouwsel, Fr. *membrure, structure.* — 't En is geene opgeblazentheid, geen vettigheid (sprekende van eene geildige koe), maar maaksel, m'nheere. Geh. *Poperinghe.*

MEIBRUID, de. = Verbeeldinge van de mei, die eertijds te lijve of anderszins vertegenwoordigd en ingehaald wierd.

— Lize is op heur zomersche, vandage : 't is gelijk 'n meibruid! Geh. *Heule*.

MONDSPEL. het. = Het eten en 't drinken. — 't Mondspel gaat voor al, als ge wilt deur de wereld g'raken! Geh. *Lophem* en elders.

NEKKER, den. = Ruitgedaantig lemmer, dat met een korten steel in eenen hecht zit, en dat dient om runderen te nekken, d. i. den nekke, de nekpeze af te steken. — Hij ging eraan te wege met zijnen nekker, maar hij miste ze, en ze ontsprong het. Geh. *Lichtervelde*.

OMSLOOF, den. = Omslag, waarin men brieven, oorkonden, enz. bewaart of verzendt. — Sedert dat ik aan 't schikken ben van die geschriften, hebbe ik al 2000 omslooven verbezigd. Geh. *Gent*.

Chemise, enveloppe heet men eenen omsloof in 't Fr.

ONSANSAMIG. = Onsassamig, onsasamig (De Bo). — Een onsansamige man. Een onsansamig huis. 't Is er onsansamig in dat huis. Geh. *Loo*.

OVER. = Voorbij, gedaan, uit, van kwaad weder gezeid. — 't Heeft geheel den nacht geregend en 't is nu over. Geh. *Vlaanderen*.

PAAIE, de. = Rollewagentje, waarin men de kleene kinders steekt en ommevoert, als men ze wilt paaien. — Steek'et in de paaie, dat 't zwijgt! Geh. *Sweveseele, Ruddervoorde*.

PEKKELEN. *pekkelde, gepekkeld*. = Met de pekkels dokken, op en neêr bewegen, niet vaste staan. — De tafel pekkelt : 't vat gaat sturten. Geh. *Poperinghe*.

PIEREN. *pierde, gepierd*. = Lezen of naaien bij schemeravond of bij schaarsch licht. — Pieren is slecht voor de oogen. Geh. *Antwerpen, Audenaerde*.

PIJKEDIJSENDAG, den. = Ingebeelde dijsendag, die nooit en komt. — Ge gaat meugen meêgaan op pijkedijsendag, als de slekken bijzen. Geh. *Vlamerdinghe*.

PIJZE. de. = Katte. — De pijze, het pijzeke is ermeê weg. Roept de pijze. Pijze, pijze, pijzeke, komt! Geh. *Wynghene*.

PINTEN, *pintte, gepint, achter iet*. = Vragen, zoeken te hebben, te krijgen. — Je moet daarachter zoo geweldig niet pinten : je'n gaat 't algelijk niet krijgen! Geh. *Adinkerke*.

PLEKTE. = Waar b. v. ijdele plekken in zijn. — De sala staat wat plekte. Geh. *Poperinghe*.

PODDEREN, *podderde, gepodderd*. = Zonnepolken (De Bo) zoo de hinnen doen, in 't zand, als 't heet is. — d'Hennen lagen en podderen in 't zand. Geh. *Poperinghe*.

POEREN. *poerde, gepoerd*. = Van regenwolken sprekende, porren, bewegen, roeren, runnen, kappelen, toe een schieten. — 't Weder poert : 't zou allichte kunnen regenen. De wolken poeren t'hoope. Geh. *Veurne, Gulleghem*.

POERMADELJE, de, stemz. *-del-*. = Gruis, brijzelinge. — Hij kwam thuis en hij sloeg het al in poermadelje dat er was. Geh. *Meulebeke*.

POKE, de. = Buidel, podde. — Die gast heeft 'n goe' poke geld zitten. Geh. *Gulleghem*.

Van *poke* komt het Fr. w. *poche*. Vrglkt De Bo, *i. vv. kaaspoke, luizepoke*.

PONKELE, den. = Konkel, midden van eene diepte. — De waterput kwam drooger en drooger ; ze gingen derin en ze maakten in den middele eenen ponkele, dat is eene uitgediepte plekke, om voort te kunnen water scheppen. Geh. *Harlebeke*.

POTDICHTE. = Zoo dichte als een pot, namelijk die noch gatte, noch geborsten en is. — « 't Is potdichte, » zei Limpe, en 't kroop een zwijn deur d'hage. Geh. *Harlebeke*.

POTKALIJNE, de. = Een of eene die altijd wilt bezig zijn met de keukenzaken, zonder recht of reden. — Gaat voort en laat mij gerust : ge zijt eene oprechte potkalijne! Geh. *Alveringhem*.

Kalijne is verkort uit *Kathlijne, Katharina*. Z. De Bo, *i. v. kalijne*.

PRITSEPEEUWEN, *pritsepeeuwde, gepritsepeeuwd*. = Ridsepeeuwen, ridsepeelen, rudsepeeuwen (De Bo). — Ze'n doen daar geheele dagen niet anders als strijen en pritsepeeuwen! Geh. *Heule*.

Het w. bestaat uit *prutsen* (De Bo), anders *pritsen*, zoo ze te Kortrijk zeggen, en *peeuwen* (De Bo), dat op zijn eigen al kijven beteekent. *Prutsen* en *peeuwen* is *prutsepeeuwen, pritsepeeuwen, ritsepeeuwen*, gelijk *murtsen* en *malen murtsemalen* is, enz.

PUGGE, de. = Buggel, budde, kleenstaltig mensch. — 't Was nog een pugge als ze vader stierf. Geh. *Veurnambacht*.

PULLE, de. = Peule, scheule, schokke. — De pullen van de eerweten zijn goed voor de zwijns. Geh. *Veurne*.

PUNTEN, *puntte, gepunt, achter iet*. = Pinten, *q. v.*

RAADVOEREN, *voerde raad, raadgevoerd*. = Raadscheren, raadslagen, raadschaffen. — Wij gaan moeten raadvoeren, om te weten wat dat we gaan doen met die mislukte bezaaidhede. Geh. *Westnieuwkerke*.

RABUIZE, de. = Mocienisse, kwalijk overeenkomen, ruize. — Men moet altijd trachten rabuize te ontgaan. Geh. *Lichtervelde*.

REMMIG. = Stijf, straf, strem, slecht, hard (gers). — Dat is remmig gars! Dat gars is remmig! Geh. *Loo*.

RIPSTEERTIG. = Dat bij scherpe steerten of stersen (van haar sprekende) langs de ooren hangt. Geh. *Westnieuwkerke*.

RUSCH, den. Z. De Bo. — Een rusch is een zak, waardeur de wevers looge leken van wijasschen. Geh. *Lichtervelde*.

Vrglkt *kaffierusch*.

SCHAVEN, *schaafde, geschaafd*. = Vluchten, wegbijzen. — Als hij de steêwacht geware wierd, g'hadt 'n moeten zien schaven. Geh. *Kortrijk*.

Noë sendde eerst uut den raven
Hine quam niet, hi ginc henen scaven,

zegt Vader Maerlant, *Sp. Hist*. I. 1. XIIII, V. 2.

SCHERUWE, *sche-*, uitspr. gelijk in *schene*, stemz. op *sche-*. = Scheluw (De Bo), aardig, slonk, boos, van 't weder sprekende. — De wind in den noorden of in den noordwesten en zit daar alledage maar scheef en scheruwe. Geh. *Thorhout.*

SCHRIJVEN, *schreef, geschreven.* = (Den turf, den bagger, het moer, die op het legveld uitgespreid ligt, en die al de noodige bewerkingen ondergaan heeft) met de turfpen in vierkantte klompen verdeelen, schrijvende van boven tot beneden en van den eenen tot den anderen kant. — Waar zijn de boeren het best geleerd? Te Baelen. Waarom? Omdat ze daar al kunnen schrijven, namelijk turf schrijven met de turfpen. Geh. *Baelen*, in de Kempen.

SCHROEP, den. = Krijgel, schraapzuchtig mensch. — Hij en is toch zulk geen schroep, dat hij 't al zou willen? Geh. *Vevele.*

SLEUVEREN, *sleuverde, gesleuverd.* = Slooven, slooveren (De Bo). — Zijn' kousen sleuveren langs zijn' been'. Geh. *Rousselaere.*

De Bo heeft het w., met eenen anderen zin, t. w. dien van *slurren, slorpen.*

SMOORDONDER, den. = Gevaarlijke donder, die dikwijls valt als de lucht betrekt zonder regen. — 'k Ben benauwd van de smoordonders. Geh. *Poperinghe.*

STRAATSCHOUWER, den. = *Inspecteur* (zoo ze nu meest zeggen, met een schuimwoord) van straten en wegen. — « 't Was goudslecht weêre, en de straatschouwer kwam erdeure, om alles na te zien. » Geh. *Ghistel.*

STROPPEN, *stropte, gestropt.* = Tenden (zijne erve, zijn gebruik) zijn. — Pieter, is dat uw land? Ja-het, m'nheere, tot aan 't dijkstje : « me stroppen da. » Geh. *Poperinghe.*

STRUIK, den. = Huk (De Bo). — Hij zat op zijnen struik, bezig met in 't zaad te wie'ene. Geh. *Avelghem.*

TANDSTROOI, het. = Eigentlijk strooi om de tanden te strooien, van daar oneigentlijk rugge die men vroeg pekt om te kunnen vroeg bakte hebben en eten. — 't En was nog niet rijpe, maar wij hadden tandstrooi noodig. Geh. *Thorhout.*

TENTELOOS. = Vervallen, armtierig, bouwvallig. — Mijn huizeken en is maar tenteloos, m'nheere! Geh. *Thorhout.*

TINTEN, *tintte, getint.* = Met de tinte (den pijl) op de peze zetten. — Uwe pijl en was niet wel getint : 't is daarvan dat ge een' schampscheute gedaan hebt. Geh. *Lichtervelde.*

TINTEPLEKKE, de. = Tinte (De Bo). — Doet de tinteplekken uit dat papier. Geh. *Lichtervelde.*

TRIFTER, den. = Trachter, trechter, Hoogduitsch *trichter.* — Ge'n kunt een flassche niet vul gieten zonder trifter. Geh. *Moorseele.*

TURFPEN, de. = Slag van vierland, met eenen steel van 6 of 7 m. lang, dienende om turf te schrijven.

Z. Schrijven.

UITPODDEREN, *podderde uit, uitgepodderd.* = Podderende doen uit en boven komen. — « d'Hennen he'n 't gezaaid graan uitgepodderd. » Geh. *Poperinghe.*

UITVRAGEN, *vroeg, gevraagd.* = Oorlof vragen om uit (schole, vergaringe, enz.) te blijven. — Ga-je na schole niet de'? Neen-ik : 'k heb uitgevraagd. Geh. *Gheluwe.*

Een schoon w. om *permissie* te vervangen.

VERKETELBUISCHEN, *verketelbuischte, verketelbuischt.* = Opmaken, verkijskassen. — 'k En hebbe mijn geld nooit verketelbuischt in snoeperije. Geh. *Lichtervelde.*

Z. den eigenen zin van 't w. bij De Bo.

VERKINKELEN, *verkinkelde, verkinkeld.* = Opmaken, verkijskassen. — 'k En hebbe nooit mijn geld verkinkeld in snoeperije. Geh. *Lichtervelde.*

VISCHGAARD, de. = Vischperse, angelroede. — Hij is met de vischgaard uit gaan visschen. Geh. *Baelen*, in de Kempen.

VLOEIDE. = Onstuimig, ongerust, woelziek : *pétulant, turbulent* vertaalt het de zender. — De jongen heeft een goed herte, maar hij is te vloeide. Geh. *Wervieke.*

VOETELING, den. = Zokke. — Hij is bezig met mij een paar voetelingen te breien. Geh. *Pervyse.*

Voeteling is een Germaansch w., *zokke, sokke, sok*, Latijn *soccus*, is een schuimwoord.

VRAGEN, *vroeg, gevraagd.* = Betrekken, voor 't gerecht doen komen, met een schuimw. *calengieren.* — Als hij dat nog éénen keer durft zeggen, 'k ga hem vragen. Geh. *Poperinghe.*

WATERKOEKE, den. = ... ?

Het w. bedied eene menschenziekte, maar welke en wete ik niet. — Dat kind heeft den waterkoeke : ge moet gaan dienen. Geh. *Caneghem, Waereghem.*

WERKELING, den. = Werkman. — 't Was een werkeling van Brugge die geholpen heeft. Geh. *Bekeghem.*

WURPSEL, het. = Welfsel, hemel, vouwte van den middenbeuk in de kerke. — Wij gaan uilen zoeken op het wurpsel. Geh. *Baelen*, in de Kempen.

Dat wurpsel te Baelen is geheel met baksteen gesteken. Vrglkt Vandale, *i. v. Worp.*

ZE. = Hemzelven, zijn eigen, « *zich.* » — « Hij wascht ze, » dat is hij wascht ze zelven, heb ik van eenen inboorling van Bouchout, tusschen Lier en Antwerpen, gehoord. A. V. W. *Antwerpen.*

ZINNELIJK. = Ongehandig, moeielijk te bezigen. — Dat is een zinnelijk berd : men kan 't bijkans in de (schuif)tafel niet krijgen Geh. *Lichtervelde.*

ZWALLIE, de, stemzate op *zwa-*. = Ovenpale. Geh. *Baelen*, in de Kempen.

ZWIJGERTJE, het. Z. De Bo. — 't Zijn zulke valschaards : ze zitten altijd ievers in een zwijgertje. Geh. *Poperinghe.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

N° 10, Sporkele 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *ἔπεα πτερόεντα*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANVOLGEN, ***volgde aan, aangevolgd.*** = Niet achterblijven. — Licht gelaan volgt wel aan. Geh. ***Desselghem.***

AFLISPEREN, ***lisperde af, afgelisperd.*** = Rakelings, lijze weren, afdoen, afslaan, afschieten, aftrekken. — Hij wiste hij die peren af te lisperen dat het niemand gewarc en wierd. Hij heeft weêral den oppergaai afgelisperd. Geh. ***Heule.*** Z. ***Lisperen, weglisperen.***

ALLE-RIJSCHE. = Goed kome 't uit, ***au hasard, dans le tas***, in 't Fr. — « Slaan alle-rijsche, lijk als Labaere dorsch. » Geh. ***Loo.***

BIJ ONTIJE. = Te ontijde. — Schooiers die alzoo bij ontije komen en zijn niet te betrouwene. Geh. ***Wynghene.*** Het w. ***ontijd*** staat bij Kramers, ***te ontijde*** ook, maar ***bij ontijde, bij ontije*** niet.

BLOOT ***schieten, schoot, geschoten.*** = Schieten en geenen gaai treffen. — Gij zijt een perselekker : gij schiet altijd bloot. Geh. ***Lichtervelde.***

GOD-LOONEN, ***godloonde, gegodloond***, stemzate op ***-loon-***. = (Iemand) bedanken met God loone u te zeggen. — Ik hebbe u voor den bewezen dienst hertelijk te God-loonen. Hij God-loonde mij met de tranen in de oogen. Geh. v. Deken De Bo, zr, ***Elverdinghe.***

GRONDMETER, den. = Stuk lood, dat de angelaars aan hunnen vischhaak doen, eer zij met aas inleggen ; zij laten dat lood zinken om de diepte van 't water te meten, en daarbij nemen ze waar hoe hooge zij hunne penne moeten vastmaken aan het angelsnoer, opdat de vischhaak met het aas den grond niet en genake. — 'k En kost den grond niet meten, 'k had mijnen grondmeter verloren. Geh. ***Brugge.***

HEELEN, ***heelde, geheeld.*** Z. De Bo, 1e uitgave, bl. 1467b. — Als een oven versch gemaakt is, moet men hem eerst geildig heeten en hem alzoo gereed maken om er later in te bakken. Dat is den oven heelen. Geh. ***Poperinghe*** en ommelands.

KAVE, de. = Muile, tote, smoel. — 'k Ga-je ne slag op jen kave geven. Geh. ***Kortrijk.***

KERKLEUGENE, de. = Leugene (De Bo). — Hij stond mij af te wachtene in de kerkleugene. Geh. ***Wynghene.***

KLOKHUIS, het. = Kerkleugene waar de klokstringen hangen, en waar men gaat om te luien. — De lijkbare hangt in 't klokhuis. Geh. ***Wynghene.***

KODUIN, het. = Herte, lichte lever en nieren van een geslacht zwijn. — Wij gaan 't koduin koken. Geh. van Deken De Bo, zr, ***Pollinkhove, Beveren-bij-Rousbrugge.***

Het w. was vroeger ***coldune*** geschreven en veel edelder van bediedenisse, blijkens het volgende, uit een handschrift, dat een chronijksken bevat van Groningen uit de jaren 1500, en dat berust op het Provinciehuis te Groningen, kl. 12° van 124 bldzz. groot papier, n° 964 ; het eindigt met het jaar O. H. 1534 :

« Als desse byscop desse tyenghe had, dat syn neve hartigh Albert doet was ende de heren myt schanden moesten ruemen, ys hie ghecomen met die rydderschap ende steden des ghemenen stychtes van Utrecht ; end hebben een bestant ghemaeket, iiij jaer lanck. Ende alsoe braeken sie op van Groenynghen ende nemen den doeden hartich mede ende foerden hem na Eemden ; daer wort syn coldune of ingheweyde begraven. »

Het bovenstaande wierd mij afgeschreven en bekend gemaakt door Prof. Dr Paul Alberdingk-Thijm.

Leibnitz, scriptores rerum Brunswicensium, Hannover 1707—1711, 3e deel, bl. 272, aangehaald door J. en W. Grimm, in hun woordenboek, ***s. v. kaldaunen***, gebruikt het w. ***caldunen*** bijkans in den zelfsten zin, daar hij zegt : « ***Keiser Frederichs caldunen worden graven to Antiochien unde de lichname to Surs.*** »

Als De Bo nu zegt, ***i. vv. kaduinen, koduinen*** : « Die beenhouwer heeft dit jaar veel zwijns gekaduind, » of « gekoduind, » zoo gebruikt hij daar het w., dunkens mij, na den eersten en eigensten zin ervan, te weten een dier van zijn ***koduin***, zijn ingewand berooven, ontweien, dood doen om te eten ; welke beteekenisse verder bij overdracht wisselt en verloopt tot dood doen op allerhande wijze, opeten, uitdrinken, breken, vernietigen ; b. v. als men zegt « eenen appel koduinen, eene flassche wijn, eenen boek, een mes, eenen spegel koduinen, enz. »

Het w. bestaat, verschillig van gedaante en min of meer uitgebreid van beteekenisse, in meest al de Germaansche volkstalen van Europa ; benevens ook in 't Poolsch, in 't Boheemsch, en nog meest van al in de Keltische spraakstammen. « Men leidt het w. ***kaldaunen*** geerne af van het Keltische ***coluddyn*** (derm) ***coludd*** (ingewand), » zegt Friedrich Kluge, in zijn ***Etym. Wœrterb.*** ; « in allen gevalle heeft het een vreemdaardig, ongermaansch uitzien. »

KREKELKOT, het. = Krevelkot (De Bo). — Kleene kraamkes : 't waren-lijk krekelkotjes ! Geh. ***Wevelghem.***

LACHAAIEN, *lachaaide, gelachaaid*, stemzate op *-chaai*. = Lachachen (De Bo). — Moet ge daar alsan staan zot zijn en lachaaien? Geh. *Emelghem*.

LAMOEREN, *lamoerde, gelamoerd*. = Lamoezen (De Bo). — Te veel lamoeren doet kwaden dienst. Geh. van Prof. Borremans, zaliger, *Sint-Truyen*.

Al onze kanten zeggen ze *lamoezen*, z. De Bo. Waarschijnelijk zit het Fr. *l'amour* daartusschen.

LEITEN, *leitte, geleit*. = Greten, spotten. — Met iemand leiten. Geh. en aangeteekend van Deken De Bo, zr, *Oost-Nieuwkerke*.

LEITERARE, den. Z. *Leiteren*.

LEITER, den. = Een die leit. — Hij is zoo een leiter. Z. *Leiten*.

LEITEREN, *leiterde, geleiterd*. = Flikflooien, vleien, lamoezen, Fr. *flagorner*. — 'k En make niet van dat leiteren, van al die leiteringe, van dien leiterare. Geh. en opgeteekend v. Deken De Bo, zr, *Oost-Nieuwkerke*.

LEITERINGE, de. Z. *Leiteren*.

LEUREWERK, het. = Werk van leuren, straatjongenswerk. — De deure is beschreven met krijwit : 't is 'og eens al leurewerk. Geh. *Kortrijk*.

LIJZE. = Lijzig (De Bo). — Lijze hooren, lijze gaan, lijze slapen. 't Land ligt lijze. Geh. *Kortrijk*.

LISPEREN, *lisperde, gelisperd*. = Rakelings voorbijgaan, vliegen. — De pijl, de houtschelfer, de steen, de kogel, de kaatsebal lisperde langs, achter mijne oore. Geh. *Heule*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Weglijsperen*.

LOEZE, de. = Slag, kaaksmete. — Hij kreeg een' loeze dat hij ommevloog. Geh. *Poperinghe*.

De Bo heeft *loezen* en *loezinge*, maar *loeze* niet; toch niet met den zin van slag. Vrglkt De Bo, *i. v. Luischen*.

LUTSE-LUTSE. = Traag, stillekens aan, op 't eeuwig gemak. — Hij komt daar lutse-lutse, op zijn eeuwig gemak. Geh. *Gulleghem*.

MAASNAALDE, de. = Naalde om ermeê te mazen. — Ze is veerdig met de maasnaalde. Geh. *Desselghem*.

MASSEN, *maste, gemast*. = Slinzen, gulzig eten. — « G'hadt 'n moeten zien massen! » Geh. *Veurne, Wijtsgaete*.

MATOTE, de. Z. *Verstaie*.

MAZEGAT, het. = Venster. — « Trouwen is gemak, zoo lange als dat de speleman in 't mazegat zit. » Geh. *Wynghene*.

MAZEN, *maasde, gemaasd*. = Masschen (De Bo). — Ze kan veel beter op het hakkeberd *(piano)* spelen als kousen mazen, als koeien melken. Geh. *Desselghem*.

MEE. = Meer. — 'k En kan nie' mee. Geh. *Heule*.

Snik,
springt over me' rik,
lop na de zee
en 'n kom ni mee!

MEEGAT, het, uitspr. gelijk in *meêgang*. = *Meengat, menegat, mengat, mennegat, menneweg (De Bo). — Hij miste 't meegat, en hij reed in de' gracht. Geh. *Hoogleê*.

De *n* van *meengat* is verdwenen uit het w., gelijk de *n* uit *lijwaad, lijzaad, wijgaard*, enz.

Vrglkt *Loq*. 1882, blfz. 18, 19, *i. vv. Eeklipsch, eepijlde*.

MEÊLISPEREN, *lisperde meê, meêgelisperd*. = Al lisperende meêdoen, zoo lisperen dat het gelisperde meêkomt. — Hij heeft dat blomke dat op tafel lag, die halsdoekspelle, dat briefken ook al meêgelisperd. Geh. *Heule*.

Vrglkt *Lisperen*.

MEESEN, het. = Meisen, meid, meiske. — Ons meesen heet Lucie. Geh. *Alveringhem*.

MEESKE, het. = Meiske. — 't Meeske kwam al krijschen naar huis. Geh. *Alveringhem*.

MEÊSLAG, den. = Goede uitval. — Hij hadde voor dienen keer meêslag, maar al de ander' keeren sloeg het hem tegen. Geh. *Kortrijk*.

MEESTERIJE, de. = Geneesgoed, *medicine*. — Lelieblaârs op fijne olie is goe meesterije tegen de verbrandheid. Geh. *Harlebeke*.

MEISEJONG, het. = Meiske, *q. v*.

MEISKE, de. = Kant van eene bolle tegenover den kant die de bate heet. — De bolle ligt op heur meiske, op heur meisejong. Geh. *Denterghem*.

MENEGAT, het. = *Meegat, q. v*.

MENEN, *meende, gemeend*. = Mennen (De Bo). — Als 't droog weêre is elk meent zijnen oest. Geh. *Hoogleê*.

MESCHBERIE, de. = Vierwielde wagen, waarvan de kasse afgedaan is en vervangen door eenen berdelen boôm, waarop men mesch laadt en voert. — Ze voeren mesch met de meschberie. Geh. *Gulleghem*.

MESDAG, den. = Dag op welken men moet Messe hooren. — Van de vier mesdagen van deze maand en heeft hij maar éénen mesdag moeten loochenen. Geh. *Kortrijk*.

MEUGE, de. = Met een algemeen schuimw. *gouste*. —

« Elk zijn' meuge, »
zei de zeuge,
en ze at... etc.

Wild en is zijn' meuge niet, hij eet liever rundvleesch. Geh. *Vlaanderen*.

MEULENROE, de. = *Meulen-ende*, bij Kramers *molenwiek*. — « Hij is zoo scheef als een' meulenroe. » Geh. *Sweveghem*.

MIJKE, de. = Mijte, mijt, in de woordenboeken; het tiende van eenen cens. —

Die niet en ziet op 'n mijke
en zal nooit konnen reike'.

Een' mijke is hem te vele, als 't is dat hij moet betalen. Geh. *Oost-Vlaanderen*.

MILTAUWE, de. = Auwe van miltezaad, *Milium*

effusum (De Bo). — Geeft het canarieveugelken een' miltauwe. Geh. *Heule, Gulleghem.*

MOESEBEIER, den, korte *oe.* = Beier van den Egelentier, *Rosa canina L.* (De Bo). — Moesebeiers ingeleid, dat is goed met gebraden vleesch. Geh. *Poperinghe.*

MOEVE, de, korte *oe.* = Scheldw. tegen een zwaarlijvig, lui vrouwmensch. — Steekt ze buiten, die leelijke moeve! Geh. *Veurne.*

MOKKELINGE, de. = Vuiligheid, moze, slijk. — Hij is met zijn' beste kleers in de mokkelinge gevallen. Geh. *Brugge.*

OKERBOOM, den. = Okernoteboom, *Juglans regia L.* — « Me zu'n 't huus an den okerboom binden. » D. i. alleene laten. « Hij heeft zijn Fransch aan den okerboom geleerd. » D. i. hij en kan geen. Geh. *Staceghem.*

OMMEREUNEN, *reunde omme, ommegereund.* = Omroden. — « De cauchie ommereunen, met eppijkhouweele. » Geh. *Poperinghe.*

ONGENOT, het. = Ontevredentheid, ongenoegen, of iets daartusschen in. — « Hij zal ton meugen schuifelen van ongenot, gelijk de pover op de snee'. » Geh. *Kortrijk.*

De *pover* (De Bo) is de rooborst, *Lusciola rubecula.*

ONTWEKKEN, *ontwiek, ontwekte, ontwekt.* = Ontkiemen, schieten, uit- en boven komen. — 't Is groeizaam, openeerdig weêre: 'k he' klaver gezaaid en ze ontwekt al. Geh. *Heule.*

OOGENAAIER, den. = Naalde, akkernaalde, hinkerbinkernaalde (De Bo). — En loopt achter de oogenaaiers niet: je zoudt in den dijk vallen! Geh. *Vladsloo.*

OORMSPICHTIG. = Oormsteekte, wormstichtig (De Bo). — Die tafel, die appels zijn oormspichtig. Geh. *Wynghene.*

OP-END-OP, uitspr. *ip-ent-ip.* = Aan de betere hand, genezende, bekommende. — Als ik een bitje op-end-op was, ging ik hem gaan bezoeken. Geh. *Kortrijk.*

OPHOOPENDE. = Ophoopte, *q. v.*

OPHOOPTE, uitspr. *ophopte.* = Met eenen 'ophoop. — De mande was ophoopte, ophoopende, ophoppende vul appels. Geh. *Heule.*

OPHOPPENDE. = Ophoopte, *q. v.*

OPPEWAARDVAGER, den. = Kobbejager (De Bo). — Pakt den oppewaardvager en doet den waaier toe boven de deure. Geh. *Heule.*

OPREESEMEN, *reesemde op, opgereesemd.* = In volle reesems opmaken. — De boontjes hangen opgereesemd onder de euzie. Geh. *Wynghene.*

OVENSTAKE, den. = Stake, kodde, om 't vier in den oven te rokelen, te omroeren. — « Schrijven?.. Ja-ja-hij: hij kan schrijven met den ovenstake, lijk ik! » Geh. *Wevelghem.*

OVENTOTE, de. = Ovenmond. — « Dat gaapt lijk 'n oventote! » Geh. *Gulleghem.*

OVERSCHOTSEL, het. = Overschot, overscheute, bleveling. — Met de overschotsels van dat nieuw kleed heeft ze dat kleen kinderrokske kunnen vulmaken. Geh. *Wynghene.*

OVERSOOP. = Hoop over soop, oud Fr. *c'en dessus dessous.* — 't Ligt daar weêr al oversoop. Geh. *Kortrijk.*

PALIJFE, de, stemzate op *-lijf-.* = Groot stuk, dat ievers van afval, afgebroken wordt, aanhangt. — Ze smeten de palijfen innewaards af, dat het rookte, bij 't wegbreken van dat oud huis. Geh. *Meulebeke.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Barlaffe.*

De Bo riekt hier Fransch, maar 't Fr. *balafre* staat geboekt als *origine inconnue.* Zou niet, omgekeerd, het Fr. w. van 't Vl. komen?

PALMESTEERT, den. = Lange staf, krulwijs ontpeeld, met bosseboom en blommen gepint, die op Palmezondag meêgedaan wordt naar de kerke, om aldaar gewijd te worden. — « Hoe langer palmesteert, op Palmezondag, hoe langer vlas! » Geh. *Wijtsgaete.*

Hier heeft het w. *steert* den zin van *virga*, welk *virga*, bij de ontleedkundigen ook *penis*, bij 't volk nog *steert* heet. Vandaar de ww. *drilsteert, plaagsteert, vraagsteert,* die zoovele bedieden als *drilpijt, plaagpijt, vraagpijt.* Z. De Bo, *i. v. Pijt.*

PROMMELEN, *prommelde, geprommeld.* = Foefelen, fommelen, frommelen. — Ik gaf hem dat papier en hij prommelde 't alzeere in zijnen zak. Geh. *Lampernesse.*

PUNTELEGE, de, *-ege*, uitspr. gelijk in te *wege.* = Eene die punt, poogt en niet voort en doet aan heur werk. — « Je moet 't heur niet doen doen: 't is toch zoo een puntelege, je 'n gaat t' jare en veertien dagen niet he'n; 't gaat verslijten in heur' handen. » Geh. *Adinkerke.*

PURREMEN, *purremde, gepurremd.* = Murruwen, zacht, eetbaar worden, na den pluk. — Die pere is gepurremd. Die pere is te hard, laat ze nog wat purremen. Daar zijn peren die moeten lange purremen om goed te zijn. Als men de peren te lange laat purremen, ze worden lot. Geh. *Heule.*

PURREMNEST, den. = Mok, polk, duik, hol in 't hooi, in of tusschen bedde en bolster, waarin men peren of appels wegsteekt om te purremen; ook schuilhoek waar geld wegzit. — Ik ben mijnen purremnest gestolen. Die gebuur heeft ne goe purremnest: 'k zou daar willen deelen. Geh. *Heule.*

RAKELGAAI, den. = Gaai, die op een der rakels van de gaaiperse staat; noch oppergaai, noch zijgaai, noch kalle. — Hij heeft twaalf rakelgaais geschoten, maar geen een zijgaai. Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Gaai, kalle, gaaiperse.*

RECHTE, de. = Rechtstrekkende richtinge. — In de rechte is 't eene ure van hier. Geh. *Heule.*

RECHTEGEN. = Rechtuit, onbewimpeld. — Dat is een rechtegen mensche. Geh. *Fr. Vlanderen.*

REINEBOGE, den. = Regenboge. —

Reineboge omhooge,
'k zijn zoo geren in 't drooge;
reineboge, waterzak,
'k zijn zoo geren twersdeur nat,

dat zingen de jongens, en dan loopen ze, als of 't de reineboge gehoord hadde, en dat hij ze ging straffen met een' sturtvlage. Geh. *Veurnambacht.*

REUNING, den. = Reuninge (De Bo). — Ze branden heel 't jaar reuning. Geh. *Poperinghe.*

REUTELEN, *reutelde, gereuteld.* = Heutelen (De Bo) opsmijten, om te weten wie eerst of tweeds te spelen heeft, met welken maat men spelen moet. — Eer wij spelen, laat ons reutelen. Geh. *Poperinghe.*

RIBBE, de. = Rip, kerf, rete. — Kijk! Is er een ribbe in uwen schoe de'? Geh. *Kortrijk.*

RIBBELEN, *ribbelde, geribbeld.* = Met geruchte (iets) werpen, schieten. — Hij schoot en hij ribbelde de bolle van de stake. Geh. *Pithem.*

RIFFE, de. = Mager stuk vee. — 't En is maar een' riffe: ge'n zult ze niet kwijt geraken! Geh. *Brugge.*

RIJSACHTIG. = Rijsde, *q. v.*

RIJSCHE. Z. *Alle-rijsche.*

RIJSDE. = Dunne, rank, schraal, teer, gelijk een rijs, rijsachtig van gestalte. — Dat rijsde meiske daar heeft zeker eten te kort in zijn huis. Geh. *Heule.*

ROEFEN, *roefte, geroeft.* = *Roeven.* — De kave roefte te vele: wij hebben ze doen toemetsen. Geh. *Werveke.*

ROEVEN, *roefde, geroefd.* = Ruischen zoo de wind doet, b. v. in een' kave, deur een speigat. — De wind roeft. De wind was aan 't roeven in de kave, dat 't eendlijk was. Geh. *Werveke.*

SANSELARE, den. = Een die sanselt. Z. *Sanselen.*

SANSELEN, *sanselde, gesanseld.* = Drinken en zuipen, pooien. — 't Is daar geheele dagen leeg loopen en sanselen. Geh. v. Deken De Bo, z[r], te *Clemskerke.*

SCHABBE, de. = Het laatst overblijvend ende van een stik laken. — « Omdat 't esschabbe is he'nk het voo' zoo vele min had. » Geh. *Poperinghe.*

SCHABBERLING, het. = Spaanderken, splenterken. — 't Is e schabberlingsken hout in mijne ooge gestekt. Geh. *Kortrijk.*

SCHALIELAND, het. = Blekland (De Bo). — 't Is al van dat rotsachtig schalieland. Geh. *Leffinghe.*

SCHERMINKEL (het) *jagen, jaagde, gejaagd.* = *Charivariser* of *charivarier*, in 't Fr. — Zij hebben aan dat huis 't scherminkel gejaagd. Geh. v. Deken De Bo, z[r], *Elverdinghe.*

SCHERMINKELJACHT, de. = *Charivari*, in 't Fr. — Zij hebben gisternacht scherminkeljacht gehouden voor dat huis. Geh. v. Deken De Bo, z[r], *Elverdinghe.*

SCHERVE, de. = Schrede. — 't En is maar een scherve of twee verschee'n. Geh. *Oost-Nieuwkerke.*

SCHERVEN, *scherfde, gescherfd.* = Scherven (schreden) doen, scherbeende staan. — He zou gemakkelijk over dien dijk kunnen scherven, met zijn' lange beenen. Geh. *Oost-Nieuwkerke.*

SCHIJTHAME, de. = Schijtknie (De Bo). — Laat den steert van dat peerd groeien tot beneên zijn' schijthamen. Geh. *Heule.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Haam, hame.*

SCHOENDELEN, *schoendelde, geschoendeld.* = Schudden, schingelen (De Bo). — Hij en zal 't niet meer hergaan: hij heeft te stijf geschoendeld geweest (al vechten) tegen Jans schoonbroêre. Hij heeft al genoeg en te vele met één' schoendelinge of schoenjelinge. Geh. *Heule.*

SCHOENDELINGE, de. Z. *Schoendelen.*

SCHOENJELEN, *schoenjelde, geschoenjeld.* = Schoendelen, *q. v.*

SCHOENJELINGE, de. Z. *Schoendelen.*

SCHOLEBROOD, het. = Slagen, die men krijgt als m'ophoudt van naar schole te gaan; als men opgeleerd en de schole ontgroeid is. — « 'k He'n ik ook me scholebrood had, lik ennanger. » Geh. *Poperinghe.*

SCHOT, het. = Afsluitinge van weiden, die bestaat uit getweelingde, in den grond staande schotstaken, en riggels die ertusschen geschoten worden. — De koe zou over 't schot springen. Geh. *Coxyde.*

SCHOTSTAKE, de. = Stake van een schot. — « He' kijkt lijk en uil op esschotstake. » Geh. *Veurnambacht.*

SLEINZEN, *sleinsde, gesleinsd.* = Sleinen (De Bo). — 't En doet geheele dagen niet anders als regenen en sleinzen. Geh. *Dixmude.*

SLERIACHTIG, *e* gelijk *ee* in *peerd*, of *ai* in 't Fr. *faire.* = Sledderig, slibberachtig. — En gaat al den eerdeweg niet: 't is te sleriachtig. Geh. *Wynghene.*

TAAIAARD, den. = Taai ijzer. — Hadden ze taaiaard gebezigd, om de duimen van de klokke van te smeden, ze'n hadden zoo lichte niet begeven. Geh. *Kortrijk.*

TE MEÊ. = Te mede, voordeelig, genegen. — Heur zuster en heur broêre waren heur te meê, maar heur vader en koste ze noch gezien noch geluchten. Geh. *Kortrijk.*

VERSTAIE, de. = Verstand, wetenschap, handigheid. — « He wil karten en hen he't er geen verstaie van! » Geh. *Veurne.*

Anderen, ook in 't Veurnsche, zeggen: « He'n he't er geen *matote* van! »

WEGLISPEREN, *lisperde weg, weggelisperd.* = Al lisperende weggletsen, onbemerkt weggeraken. — Als hij 't ievers miskorven heeft, hij zal hij ton weglisperen, zonder dat 't entwie geware wordt. Geh. *Heule.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Weglijsperen*, en *Loquela*, *i. vv. Lisperen, aflisperen.*

WEGPROMMELEN, *prommelde weg, weggeprommeld.* = Wegfoefelen, wegduffelen, wegstoppen. — Waar heeft hij weêral mijnen besten halsdoek weggeprommeld? Geh. *Lampernesse.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

N° 11, Lente 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANGAANDE ***komen.*** = Gegaan, gaande komen. — Hij kwam hij daar alzoo ten tienen aangaande. Geh. ***Ruddervoorde.***

AANHOUDER, den. = Bijslaper, pol, ***concubinus.*** — Dat en is heure vent niet : ze'n zijn niet getrouwd, « 't is heuren aanhouder. » Geh. ***Reckem.***

AATJE-PAAIS ! = Uitroep als er twee verzoenen, malkaar kussen, kop en kop tegen malkaar loopen, enz. — Aatje-paais ! Was dat ne stuik : hij viel bijkans omverre ! Alla, toe, aatje-paais, en zijt weêre vrienden ! Geh. ***Kortrijk.***

Aatje, Kortrijksch voor ***aaitje***, is op zijn eigen kus, zoen te zeggen ; en ***paais*** ook. Z. De Bo, ***i. v. Aai.***

BERRIE, de. = Stuk land van eenderhande (welke ?) gedaante. — Op die berrie en he' 'k nog nooit gemist, nog nooit geenen mislukten oest gehad. Geh. ***Thielt.***

Ik vermoede dat eene ***berrie*** een langwerp-vierkantachtig stuk is, gelijkende den bodem van eenen vierwielwagen. Z. De Bo, ***i. v. Berrie***, en ***Loquela*** 1891, blz. 76, ***i. v. Meschberie.***

BESCHARTEN, ***beschartte, beschart.*** = t'Hoope krijgen, t'hoope scharten, krijgende of winnende vergâren. — 'k En kan 't niet meer bescharten om mijn huishure te betalen. Geh. ***Brugge.***

BETERREN, ***beterde, beterd.*** = Betergen, met een schuimw. ***plagen.*** — 'k Ben gelijk van 't kwaad beterd om te gaan drinken. Geh. ***Brugge.***

BEVATTIG. = Goed van begrijp, vlug van bevattinge. — Dat is een bevattig kind : 't zal zeere leeren. Geh. ***Wackene.***

Het w. ***bevattelijk*** staat bij Kramers vertaald door ***intelligent;*** bij ons bediedt dat w. ***intelligible***, bevatbaar; voor ***intelligent***, dat al te dikwijls als schuimw. gebezigd wordt, zeggen wij ***bevattig.***

BINNEN LICHTE, ***binlichte.*** = Binnen korten tijd, onverwijld. — Gaat vooren, 'k zal ik-ik binlichte achterkomen. Geh. ***Heule*** en overal in Vlanderen.

BLOOT. = Enkel, zonder meer. — Hij werkt daar al vier weken voor den blooten kost. Hij en kreeg daar niet anders als bloot water. Geh. ***Brugge, Kortrijk.***

BOT, den. = Stoot, hurt, korte tijd, tijdtje. — z'He'n nog nen bot naar Reckem naar schole gegaan, maar ze gaan nu naar Moscroen. Geh. ***Reckem.***

Vrglkt De Bo, ***i. vv. Bot, botte.***

BREESPEUR, het. = Breedspeurde wagen, breedloop (De Bo). Het w. wordt gebezigd sprekende van breedlijvige lieden. — « Is dat 'n breespeur van e vrommensch ! » Geh. ***Kortrijk.***

BRUIDJAAR, het. Z. ***Hengstejaar.***

DIENLIJK. = Kunnende dienen, bruikbaar. — Is die pot niet dienlijk om er die blomme in te planten ? Geh. ***Reckem.***

DJANFELEN, ***djanfelde, gedjanfeld.*** = Gaan, treden zoo men deur de moze, deur 't slijk doet. — « Komt gij dan bij nachte alzoo naar huis gedjanfeld, als 't geheel den dag gereind heeft ! » Geh. ***Wijtsgaete.***

DORSCHELING, den. = Schoof koorn, die uitgedorschen is. Z. ***Kantschoof.***

De Vlaming die de spreuke gebruikte, die onder 't w. ***kantschoof*** vermeld is, wilde zeggen dat hij liever met eene deerlijke jonge dochter trouwde als met eene weduwe.

DRONKENSCHAP, de. = Dronkenheid. — Dat en was maar in dronkenschap gezeid. Geh. ***Brugge.***

FLUTSEN, ***flutste, geflutst.*** = Missen, brodden, met slechten uitval doen. — Beziet ze maar (die teekeninge) ; dat is met d'hand gemaakt, dat en is niet geflutst. Geh. ***Brugge.***

GAAIBERD, het. = Kalleberd, ***q. v.***

GAAPKNOK, den, uitspr. ***gapknok.*** = Knok, hoek nabij den uitgang van de kerke, waar zekere lieden te zamen staan de menschen aan te gapen, te bezien en te bezeggen, die uit de kerke komen, na de goddelijke diensten. — Te Waereghem is er een gaapknok, te Dervichten en is er geen, maar de gapers staan daar in twee reken langst den kerkwegele. Ge zoudt beschaamd zijn als ge erdeure gaat, want elk weet het zijne. Geh. ***Waereghem.***

GEBLAZEN. = Onvaste. — 't Panneel van die deure en zit er maar geblazen in : de dieven zou'n 't allichte uitstampen. Geh. ***Kortrijk.***

GERUIME. = Ruim, gewillig. — Ge zijt al te geruime : ge'n meugt daar zoo veel geld niet vooren geven. 'k He' geruime 'n halve ure moeten wachten. Geh. ***Kortrijk.***

N. N. en N. N. « ein grume ennen dolder pennepisse... eupgesneuckelt. » Kortrijksch handschrift van 1736, dikwijls bij De Bo vermeld, onder andere bij de ww. ***Aars, alsan, aver, azijl***, enz.

GEZWIJG, het. = Met een schuimw. *silentie.* — Binst de ure van 't gezwijg en mag er niemand bij gaan. Geh. *Kortrijk.*

GIERIGAARD, den. = Weg langs welken er geen herbergen en staan, ook teersweug, teersweg geheeten. — Als hij naar 't dorp komt, hij komt altijd al den gierigaard. Geh. *Wackene.*

GIJSPE, de. = Scheldw., dat een ondeugend, kwelziek vrouwmensch toegepast wordt. — « 't Is zu'k 'n gijspe van e vrommensche! » Geh. *Wijtsgaete.*

GRONDEN, *grondde, gegrond.* = Verwen met de eerste lage verwe. — Laat die' jongen die deuren gronden. Geh. *Brugge.*

HEMELSCH GEWELD. = Met een schuimw., *force majoor,* Fr. *force majeure.* — Die perelare is ommegewaaid en hij heeft uw dak beschadigd : 'k en moete ik die scha niet instaan, want dat is hemelsch geweld. Geh. *Rousselaere.*

HENGST, den. = Licht schuitje. — Hij vaart op den IJzer, met zijnen hengst. Geh. *Loo.*

Bij Kramers bedıedt het w. *hengst* een groot, onverdekt vaartuig.

HENGST *laten, liet, gelaten.* = Ongeschoren, ongesneden laten, de ranken niet scheren. — Het vierde jaar laat men den hommel hengst. Geh. en opgeteekend v. Deken De Bo, zaliger, *Poperinghe.*

HENGSTEJAAR, het. = Het vierde jaar van den hommel. — Het eerste jaar heet Inlegjaar, het tweede Roozejaar, het derde Bruidjaar, het vierde Hengstejaar. Geh. en opgeteekend v. Deken De Bo, z^r^, *Poperinghe.*

INLEGJAAR, het. Z. *Hengstejaar.*

INSTAANS. = In te staan, te vergoeden. — Ik zal u mijn vendel leenen, maar als ge 't schendt of kwijt geraakt, 't is instaans. Geh. *Kortrijk.*

KAASBROKKEN, *kaasbrokte, gekaasbrokt.* = Eigentlijk brokken, raspen gelijk men kaas doet; v. d. kwaadsprekende in stukken trekken. — Zij kan somwijlen heur gebuurs wat zitten kaasbrokken, maar 't gene dat ze ervan zegt is algelijk waar. Geh. *Moscroen.*

KALLEBERD, het. = Schuins staande, breed berd aan wier bovenste negge ijzeren pinnen vastgemaakt zijn; op die pinnen zitten houten kallen of gaaien; die kallen bolt men af om prijs, met kleene halfplatte gaaibollen. — In den Keizer staat er een kalleberd. Geh. *Inghelmunster.*

Vrgl. De Bo, *i. v. Gaaibollen.*

KANTSCHOOF, den. = Schoof van koorn dat op den kant van 't stik gewassen is, gevolgentlijk niet vrij van 't plukken, 't onder de voeten treden, enz. van de voorbijgangers. — 'k He' nog liever ne kantschoof als nen dorscheling. Geh. *Gulleghem.*

KERF, den. = *Anus. podex.* in 't Latijn. — Hij is op zijnen kerf gevallen. Geh. *Heule.*

KERVEKE, het. = Nok, tinte van den pijl, Fr. *le coche.* — Het kerveke van uwen pijl is te nauwe of de peze is te dikke. Geh. *Heule.*

KETEN, de. = Handsvollen gesleten vlas, die, de wortels vaneen gespreid, de toppen tegeneen rustende, op het slijtstik in korte of lange reken staan. — Het vlas stond in ketens op het stik. Geh. *Wijtsgaete.*

KUTTEREN. *kutterde, gekutterd.* = Kijven, strijen, knoteren. — 't Is eeuwig en ervig kutteren en strijen dat grootvader doet. Geh. *Lichtervelde.*

KUTTERING, het. = Een kleen of oud mensch die kuttert. — Dat leelijk oud kuttering dat 't is! Geh. *Lichtervelde.*

Eene vrouwe die kuttert is *eene (de) kutteringe,* eenen man die kuttert heet men *eenen (den) kuttering;* een kleen of oud mensch *een (het) kuttering.*

KWAKKEBEEN, het. = Jong mensch, die nog niet vast te beene en is, wiens beenen nog kwakken. — Dat en zijn maar jonge kwakkebeenen : 'n loopt er niet achter. Geh. *Brugge.*

LED. het. = Met een schuimw. *graad* van afstamminge. — Ze' vader was, 't zevenste led al, orgelmaker van ambachte, en hij, hij was hij 't achtste led. Geh. *Brugge.*

Of zal men *let* schrijven? Is 't meervoud *leden* of *letten?*

LEGEREN, *legerde, gelegerd.* = Van kinde geliggen, in 't kinderbedde komen. — Ik moste bij 'n vrouwe blijven die gelegerd was. Geh. *Moscroen.*

LEGKIEKEN, het. = Kieken dat gekweekt wordt niet om 't in den pot te steken, maar om 't te laten eiers leggen. — 'k En kweeke geene andere als legkiekens. Geh. *Brugge.*

LEINZELEKKERE, den. = Eigentlijk, een die de leinze lekt; overdrachtelijk hulpe van eenen wagenaar, van een die met de peerden gaat, achterlooper, drevel. — Zijn' broere is linzelekkere tot Jan Vandaele'ns. Geh. *Wijtsgaete.*

« Die leinselekers ein alwaerigh geswaetelt, gepeckt, gefleurt, gereutelt en geveert. » Kortrijksch handschrift, 1736, z. De Bo, *i. vv. Aars, alsan,* enz.

LICHTE. de = Korte wijle, moete. — Loopt ne keer met 'n lichte naar vaders en haalt 'n mate koorn. Geh. *Wackene.*

LILAAK. den. = Syringaboom, *Syringa vulgaris L.* — « Hen he't 't ende van den hof vul lilaak ezzet. » Geh. *Veurne.*

Nil is in 't Persisch de name van 't *Indisch* gewas, dat ons eene welgekende blauwe verwe levert, en dat de Grieken *indikon,* de Spanjaarden, en anderen die 't hen nazeggen, *indigo* heeten. Van dit Persisch w. *nil* komt *nilak,* dat blauwachtig te zeggen is. Het w. is, na verder verloop, *lilaak, lilac, lilas, lila* geworden, dat de name is van een uitlandsch, blauwwendig bloeiend tuingewas. De kleendere lilaakboom heet nog bij onze hoflieden *lilas* of *Syringa Persica.*

LILAAKHAGE, de. = Hage van lilaakhout. — 't Veugeltje zat te schuifelen in d' lilaakhage. Geh. *Veurne.*

LILAAKHOUT, het. = Lilaak, *q. v.* Geh. *Veurne.*

LOMPE, de. = Lomme, loeme (De Bo). — 't Was een lompe in 't ijs, en hij viel derin. Geh. *Lichtervelde.*

LOOCHENEN, *loochende, geloochend.* = Ver-

keerd wijzen. — Die weegschale en loochent nooit. Geh. *Kortrijk.*

MAALJE, de. = Geld. — Hij zal moeten maalje dokken. D. i. Hij zal moeten betalen. Geh. *Kortrijk.*

In 't Fr. zegt men, b. v.: *Avoir maille à partir avec la justice,* d. i.: Met het gerecht eene maalje, eene mijte te splijten of te verdeelen hebben.

Vrglkt De Bo, *i. vv. Malie* en *dokken.*

MAGER. = Ontverruwd, ontbloot, of schier ontbloot, van de verruwe die op iets gelegen heeft. — De deure stond zoo magere dat de verruwe er bijkans al inschoot. Geh. *Brugge.*

NUCHTERSCHAP, de. = Nuchterheid. — Had hij dat in nuchterschap gezeid, 'k zou 't kwalijk genomen hebben, maar de man was zat! Geh. *Brugge.*

ONNOOZEL. *Loquela* 1890, hlfz. 54. — 't Hadde eene hagelvlage gevallen in den tijd dat de perelaars in bloeie stonden: « De blommen gingen al onnoozel geslegen zijn en niet bekwame om te spennen. » Geh. *Rousselaere.*

OOGSKE, het. = Tijdeken slapens. — 'k Ga algelijk een oogske doen, eer ik voortwerke. Geh. *Wackene.*

OORDTJE, het. = Letje, tijdtje, met twee schuimw. *momentje, pooizeke.* — Wacht 'n oordtje: 'k ga gaan komen. Geh. ——— ?

Vrglkt De Bo, *i. v. Oord.*

OP DE BEETE. = Met een taai Fr. schuimw., *op het punt,* Lat. *in eo ut.* — Ik stond lijk op de beete om die arme menschen te gaan helpen. Geh. *Brugge.*

Wat de *beete* is staat bij Kiliaen, De Bo en anderen.

OPPRIKKELEN, *prikkelde op, opgeprikkeld.* = Fijn, scherp, *à quatre épingles* optooien. — Ze stond gisteren weêr al opgeprikkeld met eene splenternieuwe mutse, waarder een geheele hoop blommen in zaten. Geh. *Heule.*

« M'es nu blicksteers preus met 'lammië, ast mé en tackuyt tackin gekerfitelt batteleûllie getoomt es, en mé sin festeine batien en splinter splanter nieuw hagkeirelke eup geprikkelt es. » Kortrijksch handschrift 1736, z. De Bo, *i. vv. Aars, alsan,* enz.

Dat is, in duidelijker spellinge: Men is nu bliksteerts (bliksems) preusch met 't lammeje ('t lammeke, 't kindtje), als 't met een tak-uit tak-in gekerfijteld (*dentelé*) *batte-l'œil*-eje (fransche mutsgedaante, wier gekerfijtelde pijpen *battent l'œil,* d. i. voor de oogen hangen) getoomd is (*coiffé*), en met zijn *fustainen* (*futaine,* bombazijn) baaitjen en splinter-splanter nieuw nachtkerelke (slaapcapotje) opgeprikkeld is.

OPZEGGEN, *zei op, opgezeid.* = Laten varen, laten voorbijgaan, laten voorbij zijn. — Als me 'n keer Paaschen opgezeid he'n, 't is ton te late. Geh. *Brugge.*

OVERBRIEVEN, *briefde over, overgebriefd.* = Van den eenen aan den anderen, van de een' plaatse naar eene andere, bij middel van eenen brief, bekend maken, overdragen. — G'hebt er altijd die gereed zijn om 't over te brieven, als er iemand entwat mispekkeld heeft. Geh. *Brugge.*

OVERKLAPPEN, *klapte over, overgeklapt.* = Overdragen. — Als ik te late inkome, je'n moet 't gij seffens niet gaan overklappen. Geh. *Brugge.*

PAASCHKOEKE, den. = Groote koeke, koekebrood, dat te Paaschen gebakken wordt. — Hij is zoo goed en zoo brave: hij heeft een herte gelijk ne paaschkoeke. Geh. *Heule.*

PEERDEWERK. het. = Werk dat met behulp van peerden gedaan wordt te lande. — Als het koorn in is, ton zal 't peerdewerk gaan beginnen. Geh. *Veurne.*

PEKAALDE. = Alen, aren, auwen dragende, die gebogen hangen, die eene pekke gelijken, pekveerdig zijn, naar de pekke verlangen, zoo gezeid. — 't Koorn is pekaalde, 't is zoo naar rijpe. 't Koorn moet af, 't is pekaalde. Geh. *Wijtsgaete.*

PEUREN, *peurde, gepeurd.* = Zuiveren, kuischen, door afzonderinge van de onreinigheid die iets, b. v. zaad, bevat. — Ze zijn bezig met zaad te peuren, om 't morgen te zaaien. Geh. *Wijtsgaete.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Peuren, puren.*

PLUIMEN, *pluimde, gepluimd.* = Kwaadsprekende bezeggen. — Ze pluimden hem daar dat hij noch scheutel noch lepel meer en ha'. Geh. *Inghelmunster.*

POOIE, de. = Poge, poginge. — Men kan daar niet aan geraken zonder pooie te doen. Ge moet pooie doen om te kunnen toekomen. Geh. *Wackene.*

PROESTEN, *proestte, geproest.* = Eigentlijk niezen, wordt oneigentlijk van een ongerust, knagend geweten gezeid. — Mijn' conscientie proest! Geh. *Moscroen.*

RAVE, de. = Een vrouwmensch die raaft, ravelachtig is, snijdig achter den kost. — Dat was een rave van een wijf! Geh. *Veurnambacht.*

REKARME. = Met alle geweld. Z. De Bo. — Die drachtbuizen (Fr. *drains*) loopen rekarme. Geh. *Thielt.*

ROOZEJAAR, het. Z. *Hengstejaar.*

SCHELDEN, *schold, gescholden.* = Leelijk, onteerend zijn om hooren, om verweten te worden. — 'k Wilde dat ik boete krege: boete en scheldt alzoo niet gelijk kot. Geh. *Ruddervoorde.*

SJOEP, den, *sj* uitgespr. gelijk Fr. *ch,* korte *oe.* = Toep, top, uiterst en bovenst ende van eenen boom. — De sjoepen zijn al verkocht. Geh. *Helderghem* en ommelands.

Vrglk Kiliaen, *i. vv. Sop, top, tsop;* Schuermans, *i. vv. Sop, tsjop, tsop, top;* De Bo, *i. vv. Toep, top;* het Hoogduitsch, *i. v. Zopf.*

Van dit eigen Germaansch w. hebben de Fr. hun *toupet* gemaakt.

SLAKKEBAKKEN, *slakkebakte, geslakkebakt.* = Slakken en bakken, niet meer stevig en vast zijn. — Met den winter zal 't werk weêr al gaan slakkebakken. Geh. *Brugge.*

SNERVEN, *snerfde, gesnerfd.* = Snerpen. — Pijne... dat ik in mijnen nekke gesnerfd was van 't zeer. Geh. *Brugge,* buiten.

SNIJDIGHEID, de. = IJver, Lat. *ardor, acies.* — Als gij ze ('t werkvolk) nen dreupel geeft, ze zijn vol snijdigheid. Geh. *Merckhem.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Snijdig.*

SPOELE, de. = Scheldw. tegen een verstandeloos mensch. — o Gij onnoozele spoele, zwijgt! Geh. *Harlebeke.*

SPOOKSULFER, de. = Sulfer die spookt, poeft, als men ze in brande wrijft. — De spooksulfers betalen rechten in Vrankrijk. Geh. *Reckem.*

STERRELINGE. = Rechtuit, zonder ommekijken. — Ge moet daar sterrelinge naartoe gaan en niet benauwd zijn. Geh. *Eessen.*

STOFKULTE, de. = Kulte, vodde, slunse, om het stof te weren. — En smijt die oude voeringe niet weg: ze kan dienen om der stofkulten van te maken. Geh. *Sint-Winocsberghen*, in Fr. Vl.

Vrglkt De Bo, *i. v. Kulte.*

STUIPEN, *stoop, gestopen.* = Doodgedaan worden, Latijn *occumbere, occidi.* — « 't Gaan veel zwijns stuipen, met den aanstaanden kerstdag. Van nu voortaan 't gaander vele stuipen Dat er maar vele en stuipen en dat ze ons maar pooten en ooren en bringen. Al de zwijns gaan moeten stuipen: 't begunt te vriezen in den bak, en ze'n vetten ton niet meer. » Geh. *Sweveghem.*

De dichters zouden dit schoon beeldend woord kunnen aanwenden om edeler sterven af te malen als dat van onze algoede zeugen en bargen; b. v.:

Nooit heeft hij slaafsch voor 's vijands voet,
kusveerdig, neêrgekropen;
maar, vrij en blij, vol mannenmoed
en 't zweerd in d'hand, gestopen!

TEERSWEG, den. = Gierigaard, weg langs welken de teerzen, d. i. de gierigaards gaan, om in de gelegentheid niet te komen van ievers te moeten eene pinte bier koopen. Geh. *Heule, Cuerne, Kortrijk.*

Te Kortrijk wordt het w. *teers* gesproken als of er *teis* stonde; en eenen Kortrijkschen *teersweug* hebbe ik door *rue Theys* vertaald gezien, als of *Monsieur Theys* ievers een vermaard man ware, in de geschiedenisse van Kortrijk!

TESTEN. *testte, getest (het eenszelven).* = Gewend maken. — Hebt gij 't u daar kunnen testen? Ik heb er mij gauw getest. Geh. *Helderghem* en ommelands.

Vrglkt *Schuermans, i. v. Tessen*, en De Bo, *i. v. Teste.*

TJOKKELIEREN. *tjokkelierde, getjokkelierd.* = Moeite, poge doen. — Hij zal hij tjokkelieren en draaien tot dat 't gaat. Geh. *Inghelmunster.*

De Bo heeft dat w. en boekt er den eigentlijken zin van, met voorbeelden.

TOESCHRIJVEN. *schreef toe, toegeschreven.* = Beloven bij geschrevene oorkonde, bij geschreven uitersten wille. — Dat huis, waarin dat ze weunt, is heur toegeschreven van heur' meesteresse, naar heur' dood. Geh. *Kortrijk.*

TUKKER. den. = Pensejager, laveier (De Bo). — De gendarms hebben daar nen tukker geschoren. Geh. *Maria-Lierde.*

ULIEDEN. = U. — « M'nheere, ik komen naar ulieden om troost. Als ik het van ulieden niet en krijgen, waar moet ik gaan? » Geh. *Brugge.*

VEREEREN. *vereerde, (vereerd met den weg).* = Uitgeleed doen. — 'k Ga u 'n ende vereeren met den weg. Geh. *Heule.*

VEREUVEREN, *vereuverde, vereuverd.* = Hoogmoedig worden, preusch zijn. — Ge'n moet de kinders niet loven daar ze 't hooren: ze vereuveren daarin. Dat hij 't wiste dat ge dat goedkeurt, hij zouder in vereuveren. Geh. *Wackene.*

VERHEBBELIJKEN. *verhebbelijkte, verhebbelijkt.* = Verbeteren van gezondheid, na eene ziekte. — 'k Ben stijf verhebbelijkt in veertien dagen. Geh. *Brugge.*

Bij De Bo heeft *verhebbelijken*, met den zin van hebbelijker, schoonder maken.

VERKERVEN. *verkorf, verkierf, verkorven.* = Opkerven, kerven tot dat het al gekorven is; ook bedorven, geschonden, beschadigd worden door dien dat er kerven in iets komen. — Ik hebbe al mijnen roltoebak verkorven. Mijn rechtere schoe is geheel verkorven en mijn slinkere schoe kerft ook al een bitje. Geh. *Heule.*

VERZOENEN. Z. *Loq.* 1890, blz. 56. — 't Geld verzoent den arbeid. Geh. *Kortrijk.*

Anderen zeggen *verzoet* den arbeid.

VLIEGEN. *vloog, gevlogen.* = Niet loodrecht staan. — Die muur (van Sint-Gillis kerke) vliegt. Geh. *Brugge.*

VLUGGE, de. = Het midden. — 't Was in de vlugge van de mart (te Brugge), rechtover 't afgebrand *gouvernement*, dat hij zijn geld gestolen wierd. Geh. *Brugge.*

VOETDONK. den. = Donk, futsel stroo (De Bo), dienende voor die in huis komen om hun' voeten aan af te vagen. — Ge'n moet niet peizen dat ge mij gaat doen dienen voor uwen voetdonk: verre zij van daar! Geh. *Harlebeke.*

WAARSCHUWEN, *waarschuwde, gewaarschuwd.* = Bedrijvend werkw. — « Ik waarschuwen 't je van te voorings. Ha' je me die zake gewaarschuwd. » Geh. *Brugge.*

WAARZEGGEN. Z. De Bo. — Een battewachter, die moet zijnen dienst doen langs den ijzerweg, van 's morgens ten vieren tot 's avonds ten zessen, iederen keer dat er een tog voorbijrijdt, bekondigt die zake, zeggende: « Ik moete ik hier waarzeggen van 's nuchtens ten vieren tot 's navonds ten zessen. Geh. *Kortrijk.*

WEÊRMARE. de. = Mare die 't weder voorspelt. — Snoeck's Almanak staat alle jare vul weêrmaren. Geh. *Inghelmunster.*

WETE-WEL. den. = Een die den name of de daad heeft van alles te willen weten, van alles onderricht te zijn. — Zwijgt, 't is zo'k ne wete-wel! Geh. *Harlebeke.*

WIJDSEL. het. = Met een schuimw. *ordinatie.* — Hij heeft gisteren zijn laatste wijdsel ontvangen, en hij gaat morgen zijne eerste Messe doen. Geh. *Brugge.*

ZWEE, de, *-wee-*, uitspr. gelijk *we-* in *weder.* = Zwa (De Bo), zwade. — Het gars lag in zwee'n gemaaid. Geh. *Wijtsgaete.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

N° 12, Oostermaand 1891. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANKOMEN, *kwam aan*, *aangekomen*. = Groot worden. — 't Is als de kinders beginnen aan te komen dat m'er nog meest moet vooren zorgen. Geh. *Lichtervelde.*

AL VOOREN. = Op voorbate, bij voorraad. — 'k Bedanke u al vooren, van de moeite die gij wilt doen om dat te achterhalen. Geh. *Kortrijk.*

De Vlamingen weten verschil tusschen al vooren *(d'avance)* en alvooren *(par devant)*; bij 't eerste w. spreken zij *al* en *vooren* vaneen, bij 't andere aaneen.

BAAIEN, *baaide, gebaaid*. = Behendig op iemand den winnenden slag doen, b. v. in 't knikkerspel. — Je ligt gij daar? « Wacht e bitje : me zu'n je daar e kee' gaan baaien ! » Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

BEKLEED. = Begroeid, bestaan. — Hij heeft een huis, en een schoon stik land bekleed met terwe en eerrappels. Geh. *Brugge.*

BESTANDSEL, het. = Middel van bestaan, neringe. — 't Is zeker 't zelve bestandsel dat die twee broers boven water houdt. Geh. *Gent.*

BLOOTE, het, *op een bloote staan, stond, gestaan.* = Staan waarder niets en is : beroofd, onvoorzien zijn van alles. — 't Is overmorgen nieuwjaar, wij en hebben geen dreupel morgenwijn in huis : zendt zeere om 'en flassche of zesse porto, anders, als er iemand komt, wij zouden op 'en bloote staan. Geh. *Brugge.*

CAUDAARD, den, uitspr. *koddaar*, stemz. op *-aar-*. = 't Ende naast het lijf van eenen rundersteert, dat met de huid geweerd wordt, door den slachter. Het stuk komt den huidevetter toe, die 't aan de arme lieden verkoopt, welke lieden het bereiden tot voedsel. — « Hij en eet zij' leven geen vleesch, of 't en zij altemets ne caudaar. » Geh. *Kortrijk.*

CAUDAARDETERE, den. = Een die caudaard eet. — Een van die caudaardeters daar heeft het gedaan. Geh. *Kortrijk.*

CAUDARDE, de. = Caudaard. — Caudarde, dat en is geen slecht eten : 't is beter als peerdevleesch. Geh. *Kortrijk.*

Tusschen Lichtervelde en Thorhout staat (of stond) er eene herberge, daar 't was van « In den Kodaert verkoopt men drank. »

DENDELE, den. = 't Ende, 't gat, de klinke (De Bo) van de bolletra. — De bolle daakt den dendele. Geh. *Brugge.*

DJESTÉNÄRE, den. = Een die djest. — « 'k En houde van geen djestenäärs : g't deure voort ! » Geh. *Sweveghem.*

DJESTEN, *djestte, gedjest.* = Den gek spelen, gebaar maken. — 't Is altijd djesten dat hij doet ; ge'n kunt daar geen gezonde redens uit krijgen. Geh. *Sweveghem.*

DOKE, de. = Wijf, vrouwmensch, verkort uit Judoca, Judoke. — 't Was daar nog eene oude doke of twee, die 't lijk waakten. Geh. *Cortemarck.*

DOODBIJZEN, *bees dood, dood gebezen.* = Bijzen ter dood toe : met een geweldig bijzen, met eenen fellen bijs, dood en stille vallen. — « 'k He' gepeisd dat da' weêre 'em ging doobijzen. » Geh. *Heule.*

DOOLKRUID, het. = Kruid dat van zulker kracht is, zeggens het Volk, dat al die erop komt te terten verdolen zal. — « Onnoozele vint : he'-je op doolkruid getorten de', dat gij den weg niet gevonden en hebt ? »

Vrglkt hetgene onder 't w. *Elf* staat.

DORF. = Dierf, dorst, durfde. — En hij en dorf mij tochs niet genaken. Geh. *Gent.*

DUISTEN. = Duist, duizend. Z. *Kaad.*

DUL. = Aardig, mal, dwaas. — Achter geld gaan voor iemand vreemds, dat is nog al dul. Geh. *Eerneghem.*

EENDLIJK. = Eenlijk. Z. De Bo, *i. v. Eendelijk.* — « Hij wierd daar in 't pittje van de' winter, 's navens late, met vrouwe en kinders, van z'n huismeester up strate gezet : zijn da' geen eendlijke dingen ? » Geh. *Brugge.*

ELF, den. = Kabouterman, kwelgeest. — « Boer Jan ze' knecht heeft t' verleê weke wel tien uren omme van zijn huis geleed geweest, door den elf. » Geh. *Sleydinghe.*

Van den elf geleed zijn heet men elders op doolkruid getorten hebben. Ik wete iemand die een geheelen voornoene besteedde om eenen brief in de post te steken, geen twee straten verre van t'zijnen, en hij doolde nuchters monds tot dat 't noene was : hij was van den elf geleed, hij had op doolkruid getorten.

Vrglkt hetgene onder het w. *Doolkruid* staat.

FABELA, den, stemzate op *-la.* = Deel van de vrouwenmutse dat al achter, van 't strop nederwaards, den nekke dekt. — Een mutse met een falbelatje, met een fablatje. Geh. *Brugge.*

't Is 't Fr. w. *falbala; furbelow* zeggen de Engelanders.

FABLA. den, stemzate op *-la.* = *Fabela, q. v.*

FALEIE, de. = Paleie (De Bo). — 't Viel 'n g'heele faleie eerde voor zijn' voeten. Geh. *Veurnambacht.*

Ingaande *p* = ingaande *f.*

FEBBEKE, het, stemz. op *feb-.* = Truntje, kwezelke. — Die twee gezusters zijn twee voorzichtige febbekes. Geh. *Antwerpen.*

GRIELEN, *grielde, gegrield.* = Bedeeld, beschaard worden met lekkerding, b. v. op Sint Martensdag. —

Allerheiligen,
Allerzielen,
die niet en vast
en zal niet grielen.

Geh. *Antwerpen.*

GRIJZELDE, de, stemzate op *-zel-.* = Verdrietig, kriepachtig, klaagziek vrouwmensch. — Ge zoudt u aan de katte geven, als ge met zulk 'n Grijzelde gescheuteld zijt! Geh. *Brugge.*

HÄRIKADÄRI. = Hier en daar, hoop over soop, 't een deur 't ander. — « 't Ha' gebrand, en al 't huisgerief lag daar härikadäri op het hof. » Geh. *Wackene, Kortrijk.*

Z. *Verhærikadæriën.*

HEILEN, *heilde, geheild,* uitsprekens *hei'en.* = Heelen, z. De Bo, 1e uitgave 1467b, en *Loquela* 1891, blz. 73. — « In nen nieuwen oven en kan men zoo maar seffens niet gaan bakken : 't gewelfsel en de vloer moeten al langerhand gedroogd en veerdig gemaakt worden : dat heet men hei'en. w'Hemmen drij dagen in onzen oven moeten vier maken, om hem te hei'en. » Geh. *Mazel,* anders *Maxenzele.*

HERINNERNESSE, de. = Geheugen, herinneringe, met een schuimw. *memorie.* — « 'k En he'n daar geen herinnernesse van. » Geh. *Brugge.*

HIJTSE, de. = Hijse (De Bo). Z. *Trijtse.*

HOEKS-SNOEKS. = Hoekte-snoekte (De Bo), ongeschikt. — Dat lag al hoeks-snoeks in mijne' pandere. Geh. *Avelghem.*

HONSEN, *honste, gehonst.* = Ronsen (De Bo), mooschen, pudderen. — Wat hoore ik hem daar altijd honsen en kronsen op de' zoldere? Geh. *Veurnambacht.*

Vrglkt *hreiger, heiger, reiger : hr = h = r?*

HORLOGEGEZICHTE, het. = Keeroogde, scheel gezichte. — Wie zouder zulk een horlogegezichte willen? Geh. *Gent.*

De slingerschijve van sommige oude uurwerken verbeeldde een aanzichte, met oogen die weg ende weder keerden.

IJFENAATJE, het. = Gierig, nauwgezet, neetachtig vrouw- of mannemensch. — « Zwijgt, 't is zu'k 'n ijfenaatje van e veintje, van e wuvetje! » Geh. *Brugge.*

Niets en belet er van 't w. ook *nijfenaatje* te spellen. *Nijferen, nijfelen, nijfen* zijn bestaande werkwoorden, die al in den grond *nijpen* bedieden.

IJfenaatje = nijfenaatje = nijpe-na-tje?

Heeft die gisse eenigen grond, dan is een *nijfe-na,* of *nijpe-na* een die *na,* die *nauwe,* die al te nauwe pleegt te *nijpen;* een *genijpig* (De Bo) mensch, een *nijpe-de-vijze?*

Mevrouw de Aapinne hiet *Rukenau,* in Reinaert de Vos; bij ons zou zij een *rieke-na,* een *riekenaatje* zijn.

KAAD. = Kwaad, erg, boos. —

Zweren zijn ka' puisten :
van een' ge krijgt er duisten.

Geh. *Kortrijk.*

Kiliaen kent het w. *kaad,* dat hij *kaet* spelt en door *stercus,* (drek) *oletum* vertaalt. « Van daar, » zegt Halbertsma, *Lexic. Fris.,* « komt het w. *bekaden, bekaaien, bekaaid.* » Bij ons is *bekaaid* uitvallen en, met oorlof, *bescheten* uitvallen, mislukken, 't zelfste.

KABASHOFKEN, het. = Hofken buiten stad, dat men bij dage bezoekt, en dat niet ingericht en is tot vernachten. — Hij is 's zomers den ganschen dag op zijn kabashofken. Geh. *Antwerpen.*

KALLE FOKKE, de, stemz. op *-fok-.* = Puppe van lappen en vodden gemaakt, gelijk men er te lande, en bij de arme kinders in steê, tegenkomt. — Ze is weêr al bezig met een' Kalle fokke te maken. Geh. *Kortrijk.*

De stemzate wijst dat het w. *Kalle (Katharina)* hier geldt als eigenname van de fokke of puppe. Vrglkt *Kalle puppe, Pietje veugelke, Jan bul,* enz. Om die reden en drukke ik de ww. *Kalle* en *fokke* aan malkaar niet.

KANT, het. = Geweld, kracht, met een schuimw. *effect.* — « 't Kant da'-je geeft en wringt niet, Pee! » Geh. in 't bollespel, *Hoogleê.*

KARN, den, « meervoud *karnen,* verkleenw. *karntje.* = Kerf, kertel, Fr. *dent, entaille.* — De karnen van een planteblad. » Geh. v. Deken De Bo, zr, *Veurnambacht.*

KARNEN, *karnde, gekarnd.* = Karnen, karns maken, met karnen, karns voorzien, in karnen, karns doen, leggen, snijden, kertelen, kerven. — « Fijn of grof gekarnde bloembladeren. » Geh. v. Deken De Bo, zr, *Veurnambacht.*

KARN UIT, KARN IN. = « Kerf uit, kerf in. — Een balskraagje karn uit, karn in. » Geh. v. Deken De Bo, zaliger, *Veurnambacht.*

KLEM, den. = Klinke (De Bo) *tetanos.* — « Zwicht een peerd van de koude, als 't wonden heeft : het zou kunnen den klem krijgen. » Geh. *Coyghem.*

Vergelijkt *klem, mondklem,* bij Kramers.

KOBBEVLIEGE, de. = Roodbalgde, bloedzat zomervliegske, dat, met zijn opgezwollen achterlijf, eene kobbe gelijkt. — 't Is een kobbevliegstje : vang't en doet 't dood! Geh. *Brugge.*

KOPPEN, *kopte, gekopt.* = Pronken, koppig zijn. — Ja maar, 't en valt hier niet te koppen, peis-je! Geh. *Brugge.*

KOUDELIJK. = Min als *koud,* meer als *koudachtig.* — Die kamer is toch zoo koudelijk, met al die deuren daarin. Geh. *Helkijn.*

KRAPPIG. = Scherp, ruw, onder den tast. — Hoe is 't met de tonge? « Altijd nog 'n bitje krappig. » Geh. *Couckelaere.*

KRIEKELARE *zijn, was, geweest.* = Hulpe gevraagd worden. — Ik hebbe geheel mijn leven kriekelare geweest. Geh. *Kortrijk.*

't Was een rijke moeie, die dat zei, en ze had zeer dikwijls binst haar leven hare arme neven en nichten geholpen. Elk kwam op tijd en stond moeiewaards, om... krieken te plukken.

LAMOERZEN. *lamoersde, gelamoersd.* = Lamoeren, lamoezen. — « Ik he' mijn hondtje gelamoersd, en 't hee' mij gebeten. » Geh. *Meulebeke.*

Vrglkt *Loquela* 1891, blz. 75, *i. v. Lamoeren.*

LANGE DIJSENDAG, den. = Vergelijkw. tegenover een langstaltig mensch. — « Is da' ne lange vint : 't is lijk langen Dijsendag! » Geh. *Ichteghem.*

Welk een van de Dijsendagen de lange Dijsendag heet, dat en wete ik niet. Wie weet het?

LANTERFAAIE, de. = Traag, lui vrouwmensch. — « Dat is ne keer 'n lanterfaaie! » Geh. *Hoogleé.*

LEITE, de. = Lente (De Bo) : in 't vrouwgeslachte, 't gene bij De Bo, in 't mannelijke, een leiten, een leiti (leiting) heet. — Ziet ze daar komen, die leite van dat vrouwmensch! Geh. *Audenaerde.*

LEKELING, den. = Geleekte, afgedrupte kleene hoeveelheid. — De vloer ligt vul lekelingen van was. Geh. *Coyghem.*

LIJTSE, de. = Hijtse, hijse (De Bo). Z. *Trijtse.*

Waarschijnelijk zal *lijtse, lhijtse* geboren zijn uit het aankleven van de *-l* van *al* met de volgende *h-*, in den zeg : « 't Zijn *al hijtsen* en trijtsen, » misverstaan : « 't Zijn *al lijtsen* en trijtsen. »

LOOS. = Las, leesde. — 't En warender maar twee die *loozen.* Geh. *Thielt.*

LUIZEN, *luisde, geluisd.* = Luischen, luizen, loezen (De Bo). — « 's Zomers, ze gaan hulder da' gaan luizen, in 't boomforeest. » Geh. *Iseghem.*

Daar was sprake van gasten die, zoo lang als zij waren, daar gingen liggen en noenstonden tusschen de boomen.

MARULLE, de. = Kaartspel dat elders *mariage* heet. — Wat gaan wij spelen : de marulle? Geh. *Hoogleé.*

MIKKE, den. = Wikkel, gisse. — Hij heeft dien voorraad kolen gekocht bij hoope en bij mikke. Geh. *Eerneghem.*

MINGELDEMANGELE. = Al dooreen, hoop over soop. — 't Ligt hier weêrom al mingeldemangele! Geh. *Hoogleé.*

ONTIJD, den. Z. *Ten ontije.*

OPGELONGEN. = In water opgelost, verdund, uitgelangd. — Suiker opgelongen in louter water. Geh. *Gent.*

Opgelongen verraadt een werkwoord *oplingen, oplengen, oplangen,* dat ik niet gehoord en hebbe; den verleden tijd (long op, lengde op?) en hoorde ik ook niet.

OPSLAAN, *sloeg op, opgeslegen.* = Verergeren, toenemen. — Hoe gaat 't met uw' vallinge? Ja, ze is weêr opgeslegen, sedert acht dagen. Geh. *S.-Lodwijks, onder Deerlyk.*

REEDEN, *reedde, gereed.* Z. De Bo. Het w. dient

ook als men van sterfhuizen, nalatenschap, spijsbereidinge spreekt, enz. — Wie is er hier belast met dat sterfhuis te ree'n? Paling reedt zijzelven. Geh. *Handsaeme.*

ROKELSTOK, den. = Stok om den oven te rokelen, ovenstake, ovenkodde.

Eene Aprilsche pote
is een Meische rokelstok.

Geh. in Oost-Vlanderen, door j[hr] Ph. Blommaert, en overgedrukt uit zijn handschrift.

RUIDE, de. = Kluit, fak eerde. — De jongens waren bezig met smijten naar m'kaar, met ruiden. Geh. *Oost- en Westvleteren.*

SCHERFELKE, het. = Schelferke. — Iederen keer dat ik vage komender scherfelkes steen van den vloer. Geh. *Sweveghem.*

SCHERP. = Helder blinkende, stralende. — De mane staat scherp van den avond : 't gaat vriezen. Geh. *Brugge.*

SCHICHT, den. = Strekkend, niet gebogen deel van wederkanten het peerdijzer, Fr. *éponge.* — « Alle twee de schichten van het peerdijzer zijn gesprongen, tusschen den tweeden en den derden nagele. » Geh. *Eerneghem.*

Een Kortrijksche hoefsmid, daarover geraadpleegd, zegt dat hij geen Vlaamsch w. en weet om *les éponges* van een hoefijzer eenen name te geven. De *schicht* is bij hem het straal, *la fourchette* van den hoef. Waarom en zouden de deelen van 't hoefijzer die langs *den schicht* van den hoef liggen *de schichten* niet geheeten worden?

SCHIETEN. *schoot, geschoten.* = Weven, de schietspoele werpen. — « Hoor-je mij' vader schieten? » Geh. *Coyghem.*

SCHUIFELBOUT, den. = Scheuvelbout, scheuvel (De Bo). — « Ge zijt ne schuifelbout : vertrekt van hier! » Geh. *Harlebeke.*

SLIJSE, de. = Vrouwmensch, met verachtinge gezeid; bijkans zoo erg als *slunse*, erger als *sloore.* — Gij leêge slijse, dat ge zijt! Geh. *Hoogleé.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

SPEEKHAMER, den. = Hamer om te speeken, om speeken in de bosse van 't rad te slaan? — Twintig avegeers en sergeanten, en drie speekhamers. Geh. *Sinte-Kruis-Maele, bij Brugge.*

Avegeer, z. De Bo, *i. v.*; Kramers, *i. v. avegaar; sergeant,* in 't Fr. *serre-joint*, klemhaak, lijmtange, bij Kramers ook « sergent. »

STAAN, *stond, gestaan, op.* = Bij openbaren koopdag instel geboden of laatst gehoogd hebben op iets. — Karels huis hangt in de belle; 't wierd zaterdag ingesteld : 't is Jan Coomans dieder op staat. Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Belle.*

STRENSE, de. = Stresse (De Bo), verwarde, vernestelde zake, ruize, moeienisse, nopens geld, onvrede of anderszins. — « Dat zijn daar al strensen, in dat huis : ze'n zullender nooit deure geraken; 't en is geen aankomen aan! » Geh. *Kortrijk.*

SWÄTEL, den. = Hagemake (De Bo), *Curucca garrula*. — « 't Weunt ne swätel in d'hage. » Geh. *Gulleghem*.

TEN ONTIJE. = Ten ontijde, buiten den anderszins bestemden en bepaalden tijd, tusschen de uren, als men moete heeft, als men geen ander werk en verlet. — Zij kan ten ontije nu en dan nog een paar kousen breien. G'en moet u niet haasten, doet dat ten ontije, doet dat in de schofuren, in de noenstonden. Geh. *Audenaerde*.

TIENDUISTER, den. = Vrechtwagen met 10.000 k. (b. v. kolen) gelaan, op den ijzerweg. — 'k Ga nen tienduister gaan lossen. Geh. *Eerneghem*.

TIMPEL, den. = Tippel, toppel, hoogste spitse van eenen gevel. — Hij zoude e kee' moeten van den timpel speerzen! Geh. bij 't opzetten van den geveltop van 't gouwhof te *Brugge*.

TJINGELEN, *tjingelde*, *getjingeld*. = Afbieden, dingen onder 't koopen. — Hij en is geen goe koopman: hij en kan niet genoeg tjingelen. Geh. *Eerneghem*.

TRIJTSE, de. = Trijse (De Bo). — 't Zijn al hijtsen en trijtsen! Geh. *Inghelmunster*.

TRIPOTIJZE, de. = Naam van een ingebeeld of waar geweefsel, dat men zegt meêgebracht te hebben, als de kinders onbescheidene en nieuwsgierige vragen doen: b. v. als moeder van de mart komt: — Moeder, wat voor een kleed hebt gij meê voor mij? Een van

Engelsche tripotijze,
den derden draad zijde.

Geh. *Haringhe*.

TWIJFELLOT, het. = Bij de krijgslotinge, een lot waarbij men niet vaste deruit of derin en is. — « Is Jan deruit? 'k En weten 't niet: hij heeft 'en twijfellot. » Geh. *Brugge*.

UILSHOL, het. = Hol dat de dekkers, bij middel van hoepels, in 't stroodak maken, om licht en lucht op den zolder in te laten. — Hij stak zijn hand door 't uilshol en hij deed teeken naar mij. Geh. *Lichtervelde*.

UITLIGGER, den. = Lichtschip, Fr. *bâteau-phare*. — Dat draaiende licht ginder is het licht van den uitligger van Wielingen. Geh. *Heyst*.

UITZENDBRIEF, den. = Omzendbrief, Fr. *circulaire*. — Hij heeft uitzendbrieven doen drukken om te laten weten dat hij verhuisd is. Geh. *Rousselaere*.

UITZIEN, het. Z. De Bo, *i. v.* — « Geen werk he'n: 't is 'n uitzien, met vier kleene kinders! » Geh. *Brugge*.

VERHALEN, *verhaalde*, *verhaald*. = Achterhalen, inhalen, zoo snel gaan dat men andere die voorengaan nevens- en voorbijkomt. — Daar kwamen twee heeren achter, en z'he'n ons verhaald aan den hoek van Berghe'ns hofsteê. Geh. *Moorseele*.

VERHÄRIKADÄRIËN, *verhærikadæride*, *verhærikadærid*. = Verhalvezeulen en vereuverleêren, sprekende van schoen. — « Die schoen kunnen wel verhärikadärid zijn, dat ze nog eenen tijd meêgaan. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt hooger 't w. *hærikadæri*.

VLIEGEPIERE, de. = Piere (De Bo) om vliegen te vangen. — Een' vliegepiere is een glazen getuig, dat eenige zoetigheid bevat; de vliegen vinden den weg om erin, maar niet om eruit te geraken, en zij verzuipen. Geh. *Anseghem*.

VONDEL, den, uitspr. *voengel*, korte *oe*. = Kwa jongen. — « Dat is evvongel van ejjongen! » Geh. *Poperinghe*.

Vrglkt daarbij 't gene vermeld staat onder 't w. *Vondelbrugge*, *Loquela* 1888, blz. 72.

VOORALEER. = Eer, voor en aleer. Z. *Vooreer*.

VOOREER. = Eer, vooraleer, voor en aleer. — « Hij en zal geen geld hebben vooreer hij zijn lesse en kan. » Geh. *Kortrijk*.

WACHTSTOK, den. = Iemand die thuiswacht. — « Moeder bleef thuis voor de' wachtstok. » Geh. *Brugge*.

WIES, den. = Hond. — Die hond is allemans wies. Geh. *Hamme*.

Bij De Bo staan *wiest*, *wiestje* en *wiesten* aangeteekend, met den zin van hond, te weten in de kindertale.

De stemme die men gebruikt om eenen hond te roepen, *hws-hws*, anders *wies* of *wiest* uitgebeeld, zal wel de oorsprong zijn van 't w. *wies*, in allemans *wies*.

WIKKEL, den. = Gisse. — 'k En zou zulk goeds niet willen koopen bij hoope en bij wikkele. Geh. *Eerneghem*.

WILSTER, den. = Weister (De Bo). — Ge moet hem 'n bitje zijnen wilster laten. Geh. *Ruddervoorde*.

WULF, den. = Tandbederf, Latijn *caries*. — Suikerbakkers krijgen den wulf in hunne tanden. Geh. *Brugge*.

ZEEKARKOUWE, de. = Zeekarkole (De Bo). — Ze' vader vischt achter krabben en zeekarkouwen. Geh. *Brugge*.

ZEEVERSLABBE, de. = Kwijlebabbe, zeeverlap. — « Doet 't kind z'n zeeverslabbe an! » Geh. *Brugge*.

ZIELTJESPAP, den. = Koekenpap, met zoetemelk bereid, dien men bij kinderbegravingen ten besten geeft, of plag te geven. — Jantje is naar de begravinge, om te meugen zieltjespap eten. Geh. *Gent*.

ZITTEN, *zat*, *gezeten*, *op*. 't En zit niet op. = Hij en kan niet betalen, hij is onvermeugende. — 'k Zou hem betrekken om hem te doen betalen, maar 't en zit niet op. Geh. *Brugge*.

ZUCHTIG. = Ziek. — 'k Ben 't jaar deure altijd ziek of zuchtig. Geh. *Brugge*.

ZWADDERAAR, den. = Een die zwaddert. — 't Is zulk ne zwadderare! Geh. *Hansbeke*.

ZWADDEREN, *zwadderde*, *gezwadderd*. = Drinken, zuipen, 'empen, zabberen. — 't Is geheele weken drinken en zwaddere. 'at dat volk doet! Geh. *Hansbeke*.

ZWARIG. = Zwanger. — 't Is jammer van dat wijf: ze is in zwarigen staat in de Reye gesukkeld en verdronken! Geh. *Brugge*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

WETENSWEERDIGHEDEN

Bijblad van LOQUELA Oostermaand 1891

N° 179. « De *Flamands de France.* Het jaarboek voor 1891 van het Vlaamsch Genootschap van Frankrijk *(Annales du Comité Flamand de France, Tome XIX)* is nog op het einde des jaars verschenen bij Bacquet te Duinkerke. Deze keer is het bijzonder belangrijk, vooral voor onze taalvorschers en voor de beoefenaars van de geschiedenis onzer Dietsche letterkunde in het algemeen. Immers naast eenige belangrijke en uitvoerige opstellen op geschiedkundig gebied *(Observations sur l'acte de fondation de l'insigne collégiale de Saint-Pierre de Cassel, suivies de notes biographiques sur les prévôts qui l'ont gouvernée; travail posthume d'Ignace de Coussemaker; — Notice sur une rente de l'hôpital de Selin à Mardyck, par M. l'abbé Théodore Leuridan; — Les Subventions accordées aux littérateurs, aux savants et aux artistes par les Gouverneurs des Pays-Bas au XVII*e *siècle, par Jules Finot; — Note sur le budget de la ville d'Hazebrouck en 1686, après l'annexion française, par M. G. De Groote;* — en *Notice sur l'hôpital Saint-Jacques à Bergues, par M. l'abbé R. Flahault)* — naast deze geschiedkundige opstellen bevat dit jaarboek eene verhandeling over de nog hedendaags in volle gebruik zijnde Vlaamsche spreektaal der stede Belle *(Bailleul* in het Fransch), in Frankrijk, *Département du Nord,* uit de penne des kundigen taalvorschers de *Abbé D. Carnel,* en getiteld *Le dialecte Flamand de France; étude phonétique et morphologique de ce dialecte tel qu'il est parlé spécialement à Bailleul et ses environs* (ook afzonderlik verschenen bij *Bouillon* te Parijs). Deze titel duidt genoegzaam aan, wat daar in deze verhandeling te vinden is. Ik kan daar slechts aan toevoegen, dat het een zaakrijk en uitvoerig opstel is, voor de kennis van onze Nederduitsche gouspraken van groot belang. Opmerkelik en voor een Nederlandsch gezind gemoed verblijdend is het, dat, volgens 't gene in deze verhandeling wordt medegedeeld, de grenzen van het Vlaamsche taalgebied in Frankrijk onveranderd gebleven zijn, sedert *E. De Coussemaker* in 1857 zijn werk *Délimitation du Flamand et du Français dans le Nord de la France* schreef. *« Rien n'y est changé depuis, »* schrijft *Carnel.* Dit blijkt ook uit een kaartje, bij de verhandeling gevoegd, van die landstreek in Fransch-Vlaanderen, waar bijzonderlik de Belsche tongval heerscht, de stad Belle met heuren naasten omtrek, de dorpen Berthen, Sint-Jans-Kapel, Vleteren (Flêtre), Meteren, Merris en Oud-Berkyn (Vieux-Berquin) bevattende.

Vervolgens brengt dit Jaarboek ons nog eenen afdruk van een oud Vlaamsch kluchtspel, bezorgd en met een voorbericht en aanteekeningen voorzien, door den *Abbé C. Looten.* Dit *« kluchtspel, »* getiteld *De verheerelyckte Schoenlappers of de Gecroonde Leersse, tot een Vasten-Avont-spel tooneelwys opgestelt,* is van den te recht zeer vermaarden Duinkerkschen dichter *Michiel De Swaen,* volgens *Looten, écrite en vers alexandrins, suivant le système de versification pratiqué par Hooft et Vondel,* en volgens eene aanteekening van de oorspronkelijke uitgave « vertoont geweest op de saele van Rhetorica binnen Duynkercke, in den vasten-avont-tydt des iaers 1688. »

Beide stukken, zoowel de verhandeling over de Belsche spreektaal, als het kluchtspel van *De Swaen* met de aanteekeningen van *Looten,* en tevens eenige Oud-Vlaamsche oorkonden in de verhandeling van *Flahault* over St-Jacob's Gasthuis te St-Winoxbergen, leveren den Nederlandschen taalvorscheren rijke stof op voor hunne onderzoekingen. Met nadruk vestigen wij hunne aandacht op deze geschriften. Ook wijzen wij er met blijdschap op, hoe verdienstelik en met zooveel toewijding onze taal- en letterkunde nog beoefend wordt in deze uiterste westmarke van ons taalgebied, en daar nog leeft en tiert, zelfs onder de ongunstigste omstandigheden, door het

overheerschen der Fransche taal. Dit strekt tot beschaming van hetgene men doet (of beter: niet doet) in zoo vele andere gouen binnen onze eigene landpalen, waar geen strijd heerscht tegen het Fransch als in België en Frankrijk, of tegen het Hoogduitsch als in Noordwestelik Duitschland, maar waar op volkseigen en volksaardig taal- en letterkundig gebied ook weinig of geen leven en vertier is. »

Haarlem, Dec. 1891. JOHAN WINKLER.

Uit *De Nederlandsche Spectator, 16 Januarij '92, n° 3, bij Martinus Nijhoff, te 's Gravenhage.* — Bll. 21—22.

N° 180. « Laat ons bij Holland in de leer gaan! » (Mac Leod. *Congres van Gent 1891).*

« Ik vrees niet hier neêr te schrijven, » zegt de heer Aug. Gittée in de *Toekomst,* 1892, bl. 22, « dat wij, Vlamingen, ons moeten buigen, zoodra het Hollandsch taalgebruik gesproken heeft.

En, zoo gaat hij op bl. 25 voort, als ik zeg wij, bedoel ik wel meest ons volk, dat van de Hollandsche boeken niet houdt, omdat het ze niet verstaat of verteert, doch ook eenigszins onze ontwikkelden. »

Zoo 't nu waar is, dat wij, Vlamingen, (volgens hetzelfde tijdschrift, 1891, bl. 385), « onze taal over 't algemeen zeer weinig kennen en haar zoo slordig mogelijk schrijven; » dat wij « knoeiwerk leveren, » dat wij « ellendige taal schrijven in boeken, dag- en weekbladen en tijdschriften, » eene taal, « waarvan wij zoo weinig kennen, dat alle beschaafde lieden ons met eene ezelskap naar een hoekje verwijzen mogen; » kortom dat wij « Zuidnederlandsch » schrijven, namelijk een, in vele opzichten, onhebbelijk iets, een gedrochtelijk uitspruitsel des onverstands; » — dan staat ons niets anders te doen, tenzij van ons hert eenen steen te maken, het hoofd in den schoot te leggen en — vrije Vlamingen! — ons het dwangkapotje te laten welgevallen!

Voor die nu nog zouden aarzelen, geven wij ons de moeite van uit *de Roos van Dekama,* eene studie van den heer J. A. van den Bosch, onlangs in *Taal en Letteren* (II, bl. 1—14) verschenen, de vreemde woorden en uitdrukkingen te kippen, welke daar recht charmant in figureeren; wij zijn gepersuadeerd, dat zij na de lectuur van deze serie fransche en andere vreemde expressies, welke als het aroma van deze studie uitmaken, totaal van 't advies zullen zijn van den heer Mac Leod: « Laat ons bij Holland in de leer gaan! » Want al is het hollandsch van sommige schrijvers « een bastaardspraakje geworden, overvloeiende van fransche woorden en uitdrukkingen, » — dat wordt nu eenmaal zoo het gebruik en — buigen moeten we!

Ziehier de belangrijke lijst:

A. — Amusant, auteur, anorganische dingen, antipathie, aesthetisch, abstract, absoluut, autoriteit, het ancien regime, anachronisme, antiek, fijnste aroma.

B. — Het Byrontype.

C. — Zelfstandig centrum, constitutioneel, compleet, contrabande, conventie, *cum suis,* contract, concentreeren.

D. — *(Duitsche aanhalingen van verscheiden lijnen, niet vertaald.)* Dualisme, daemon.

E. — Excepties, epidemische krankheid, exceptioneele.

F. — Figureeren, faits et gestes, fatum.

G. — Gemotiveerd, de genialiteit zijner slimheid, grotesken humor, geobjectiveerd, geblazeerdheid.

H. — Humor.

I. — Elk individu, de idee, ideeën, intrige (sic), intrigeroman, intrigekunstenaar, dat inspireert de idee, intuïtie, illustratie, ideale, bij instinct, idylleachtige samenleving, instrument, identiteit, interessant, individualiteit, illustreeren.

K. — Het karakteristieke, karakteriseeren, kostuum, katastrophe, bonte kaleidoscoop, verdienstelijke karakteristiek.

L. — Lectuur, logisch, litterair kunstgenot.

M. — Metaphysisch oogpunt, mysterieuze natuur, huiselijke metaphysica, van moment tot moment, moment na moment, melodramatisch, moderne.

N. — Nationaliteitsbewustzijn!

O. — Onartistieke, organisch, onpoëtisch.

P. — Phantazie, phantazeert, poseert, practijk, profetie, par acquit de conscience, privilegie.

Q. — Quasi-helden.

R. — Reliquie, de romantiek, reproductie, recensie, respectabel, religieuze zekerheid.

S. — Partij- en secteleus, symphonie, *Schicksaltragödie,* sympathie.

T. — Type, typische beteekenis, tooverformule, *Tugendheld,* typisch-noodwendig, traditie, tragisch genot, totaalindruk.

Als wij daar nu bijvoegen, dat (op 14 bl.) vele van die woorden vijf zes keeren voorkomen, dan zal de *totaalindruk* van onze bijdrage op den lezer wel de volgende zijn :

« Laat ons bij Holland in de leer gaan, » maar — studeeren wij eerst grondig fransch, duitsch en andere talen, anders — kunnen wij de hollandsche schriften « noch verstaan noch verteren! »

Namen, Februari 1892. D. Claes.

Uit *Het Belfort, maandschrift gewijd aan Letteren, Kunst en Wetenschap (6 frank 's jaars). Gent, Drukkerij A. Siffer, 7e jaar, n° 5,* bl. 347—48.

N° 181. « Een derde en laatste punt. Welk zal het nut zijn van ons werk en van de Idioticons in 't algemeen?...

De Idioticons, die, na korten tijd, voor ieder Vlaamsche streek zullen bestaan, zullen aan al de welmeenende taalkundigen van Zuid en Noord toonen wat schatten er in de volkstaal begraven liggen: duizenden woorden die reeds als dood met een kruisken geteekend stonden, en toch nog alle dagen, levend en frisch, van de lippen des volks rollen; honderden spraakkundige vormen die verloren gezeid wierden en toch met vette letters in de levende grammatica van kind en werkman nog gedrukt staan; duizenden woorden die eene *nuance* bevatten, waarvoor de woordenboeken met hunnen mond vol tanden staan; eene macht van treffende, schilderachtige spreekwijzen en spreekwoorden waar het volk zijnen zegel op gezet heeft, den zegel van eenvoudige poëzie en fijne opmerkzaamheid.

Verwonderd over al die schatten, beschaamd over hunne onwetendheid, beschaamd over hunne vroegere beslissingen, beschaamd over de armoede hunner zoogenoemde algemeene taal, zullen zij zich haasten om te vergaren en hunne fouten te herstellen.

Met liefde zullen zij dan al de Idioticons onderzoeken, en, na alles streng gewikt en gewogen, na het kaf van het graan gescheiden te hebben, zullen zij, door een algemeenen woordenboek, den Nederduitschen taalschat vaststellen.

En dan, dan zal het schreeuwend onrecht ophouden waardoor er vandaag nog zoovelen ons taaleigen als bucht en uitschot aanzien, waardoor er zoovelen in ons taalrepubliek aan de Vlamingen het burgerrecht ontkennen, aan de Vlamingen waar nochtans de Hollander Clignett het volgende van getuigen moet: « Dat zij (de Vlamingen) zich beroemen dat wij de vroegere beschaving van het Nederduitsch aan hunne gewesten te danken hebben, dat bijna alle onze eerste Nederduitsche schrijvers van daar herkomstig zijn, en dat het hunne gewesten zijn, welke de oudste gedenkstukken onzer Tale opleveren. » En, is eens ons taaleigen erkend, zoo en zal geen Hollander meer schokschouderende naar ons mogen luisteren, of minachtende ons mogen toesnauwen: Spreekt Nederlandsch, wij en verstaan u niet.

Dan ook zal onze taal op vaste en onwrikbare gronden gevestigd zijn. Zij zal immers geworteld staan in het herte van 't volk, van het volk dat altijd langs den kant der Klauwaarts stond en altijd staan zal, van het volk dat de spraakmakende gemeente is, van het levende volk dat alleen aan de tale leven geeft.

Dan ook zal er eene nieuwe letterkunde ontstaan: eene letterkunde die de trouwe weerspiegel zal zijn van de deftige volkstaal en die uitblinken zal door bevallige eenvoudigheid, door sierlijke losheid en levendige poëzie, afgeluisterd rond den Vlaamschen heerd; eene letterkunde waarvan de taal niet enkel tot den geest, maar tevens tot het hert en de ziele van 't volk gaan zal; eene letterkunde waarvan de helden niet alleenlijk, gelijk nu, als Vlamingen handelen, maar ook als Vlamingen zullen spreken en dus zullen leven in hun volle leven, in werk en woord; eene letterkunde bij wier lezen des werkmans oog van vreugde schitteren zal, omdat hij

zal kunnen zeggen: die taal is mijne taal, en wat ik spreek is weerdig erkend om in de boeken gedrukt te worden.

Dan ook zal ons volk lezen en veel lezen. En hier haal ik geerne eene oude overlevering aan. De koningin van Saba, om Salomons wijsheid te beproeven, verscheen vóór hem met twee gansch gelijke bloemen: de eene was natuurlijk, de andere gemaakt; en Salomon moest haar van verre kunnen zeggen welke de natuurlijke was. De wijze Koning wenkte eenen zijner dienaren die kort daarna met eene bie afkwam. Salomon liet het bieken uitvliegen: naar de eerste bloem zag het niet om, maar nauwelijks was 't aan de andere gekomen, of het kroop in haren kelk. Dat is de natuurlijke, zei Salomon, en de andere is gemaakt.

Meest al de boeken die wij nu hebben, zijn ook maar gemaakte bloemen, waar de bie, het volk, geenen honing in vindt, en daarom leest het niet. Maar komen eens de dagen van het rijk der volkstaal, dan zal het volk met drift naar onze boeken vliegen: in die natuurlijke bloemen zal het voedsel vinden en spijze naar zijnen smaak bereid; het zal ze lezen en herlezen om er tot het laatste druppelken honing uit te putten.

Zet u dan aan 't werk, gij volksschrijvers, en benuttigt die goede gesteltenis van het volk. Vergenoegt u niet meer met het volk door verdichte en zoutelooze verhalen te vermaken, gelijk men een kind met een klaterken paait. Excelsior! Hooger op!... Verlicht, veredelt, onderwijst ons deugdzaam Vlaamsche volk. »

Uit *Rede van den Eerw. Heer Amatus Joos, professor in de Normaalschool te Sint-Niklaas, op de Feestvergadering van 2 Mei 1886. Sint-Niklaas, Drukk. E. Dalschaert-Praet,* bll. 9–11.

TAALWETENSCHAPPELIJKE MINGELMAREN

N° 6. — 1° *Nieuwe Boeken.* — Van Helten's *Altostfriesische Grammatik* wordt nog al streng beoordeeld, omdat zij zoo duister is. Hare weerde vermindert, omdat de geschiedenis der friesche Wetten, tot nu toe, op geen vasten grond en steunt: men kan de gedaanten niet bespreken en onder malkander niet vergelijken, omdat men niet weet uit welke eeuw zij herkomstig zijn.

De volgende woordenboeken zijn verschenen: Bij Hirzel, te Leipzig: *Mittelhochdeutsches Taschenwörterbuch*, door Lexer, prijs 5 M; en te Osterwieck bij Zickfeldt: *Lexikon der niedersächsischen Schriftsteller,* door Eckart, prijs 4 M.

Aangaande de klankleer vermelden wij: *Die Hauptprobleme der Indogermanischen Lautlehre seit Schleicher,* door J. Bechtel, bij Vandenhoeck en Ruprecht te Göttingen, prijs 9 M. en *Klankleer der Limburgsche Sermoenen,* door J.-H. Kern, bij Fock te Leipzig.

2° *Tijdschriften.* — De voorstaanders der gejikte boektaal meenen dat alle moeilijkheden in de spraakkunst vereffend zijn: uit een opstel van Dr Kollewijn in *Taal en Letteren* kunnen zij vernemen dat wij nog ver van daar verwijderd zijn. De taalgeleerde bespreekt in den numero van 1 Februarij '92:

De geslachten der zelfstandige naamwoorden in het Nederlandsch.

Het *Tijdschrift voor Nederlandsche Taal en Letterkunde* bevat o. a. eene studie van J.-W. Muller over 't woord *boegseeren* en beoordeeling van J. te Winkel over *Karel ende Elegast,* opnieuw uitgegeven door Dr Kuiper. (X. n° 4).

3° *Aanteekeningen.* — J. Vercoullie schrijft over eenheid van Taal in 't *Ned. Museum* (15 Februarij '92): Om tot de eenheid te komen moeten wij, volgens zijne meening, de *hegemonie* van Holland (?) erkennen!

In den grooten Woordenboek der Nederlandsche Taal beginnen de jonge taalgeleerden de woorden die in *Biekorf* staan op te nemen.

J. Cl.

Loquela, een blad voor eigenvlaamsche taalliefhebberije en voor eigenvlaamsche taalgeleerdheid. Prijs 2 fr. 50; voor de Heeren studenten 1 fr. 50. 't Gene de *penne* betreft te zenden: *n° 13, in de Handboogstrate, tot Kortrijk;* al 't andere naar den uitgever, ontvanger, enz. *J. Demeester, op de Zwijnsmart, tot Rousselaere.*

De Heeren studenten gelieven den prijs 1 fr. 50 (0 fr. 25 meer als vroeger) na te zien en te vergelijken tegen den bijvoeg van *Wetensweerdigheden* enz. die hun geleverd wordt.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 1, Meimaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröénta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFFLEREN, *fleerde af, afgefleerd, -fler-, -fleer-*, gelijk Fr. *flair*. = Afrossen. — « Ze hebben hem daar eens wel afgefleerd. » Geh. *Kempenland*.

Vrglkt Schuermans, *i. vv. Fleer, affledderen*.

AFSNOKKEREN, *snokkerde af, afgesnokkerd*. = « Bedrijvend werkwoord, frequentatif van Afsnokken, afrukken. — De jongens snokkerden de bloemen af, in 't voorbijgaan. » Aangeteekend door zaliger Deken De Bo, geh. *Elverdinghe*.

AFSNUITEN, *snoot af, afgesnoten*. = Achterhouden, niet meer geven zoo men plag, ontnemen. — « De boeren en geven ons ook al geen boterammen, geen eerrappels meer, zei de mandemaker : me zijn dat nu ook al afgesnoten. » Geh. *Brugge*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Snuiten*.

AFSPEIEREN, *speierde af, afgespeierd*. = « Onzijdig werkwoord, afschijnen, helder afsteken, van kleuren. Afschijnen, afsteken, van schitterende kleuren, Fr. *contraster, trancher*. — Rood bij wit speiert af. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, 1874. Z. *Rond den Heerd*, X. 52.

AFT. = Acht. — « 'k He' zeven of aft keers geklopt, en 't en dei niemand open. » Geh. *Kortrijk*.

AKSTERSPICHT, den. = « Soort van specht met rooden steert, de grootte van een meerlaan, Fr. *pic, épeiche*, *l. picus major*. — De aksterspicht heeft in zijn vlerken zwarte en witte pluimen, en is rood onder aan den steert. Als hij met den bek op het bul of de branken van de boomen slaat, maakt hij een groot klepperend gerucht. » Aangeteekend door zaliger Deken De Bo.

ALBIJTJES. = Albij, bijkans. — « 'k Ben albijtjes gereed. » Geh. *Kortrijk*.

ALDEREERST. = Zelfs, alleens. — « Zij en moeten aldereerst niet geroepen zijn om vroeg op te staan, den dag van hunne eerste communie. » Geh. *Kortrijk*.

ALHEEN, *ee gelijk in twee, been, steen*. = Alheel, Fr. *tout-à-fait*. — « 't Is alheen schoone dat 'n z'n ouders kent en bijstaat. » Geh. *Poperinghe*.

ALHEENE. = Gansch en geheellijk. — « 't En is alheene dat niet dat 'n wilt zeggen : 't is alheene etwat el. Ge moet gij uwen rok alheene kuischen eer da'-je uitgaat. » Geh. *Poperinghe, Sint-Winox-Berghen*.

ALHEENEGANSCH. = Alheelegansch, alteenegader. — « 't En is alheenegansch niet schoone da'-je wegloopt als je er meest van doene zijt. » Geh. *Poperinghe*.

ALLEENE-GODS. = Geheel en gansch alleene. — « Hij is te midden den nacht alleene-Gods naar huis gekomen. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

ALLEENS. = Zelfs. — « Hij en kan alleens niet rechte klappen ! » Geh. *Kortrijk*.

ALLEKLAPPER, den. = Een die 't al wilt weten, zeggen en te zeggen hebben. — « Zwijgt van dien alleklapper : als hij daar is 't en heeft niemand niet te zeggen. » Geh. *Veurne*.

ALLENDIG. = Ellendig. — « 't Is 'en allendig dingen als 't altemale zoo diere is. » Aangeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Iper*.

ARM, den. « Onder den arm *gaan* of *staan* van iemand. = Van iemand afhangen, hem verplicht zijn. — Heeft hij mij den dienst geweigerd dien ik hem gevraagd heb, ik getroost het mij ; want ik en moet althans onder zijnen arm niet staan. » Opgeteekend door Deken De Bo zaliger, en geh. *Poperinghe*.

ARM. = « Nauwelijks, met moeite, Fr. *à peine*, het contrarie van ruim. — Hij is arm drie jaar oud. Hij was arm eenige maanden getrouwd, of zijne vrouwe stierf.

Wordt gebruikt vóór een getal, en gemeenelijk met een gevoel van deernis. » Opgeteekend door Deken De Bo zaliger, en geh. *Poperinghe*.

ARM. = Ellendig van krankheid. — « De zieke vrouw is zoo arm. Och, mijnheer, ik ben zoo arm, zei de kranke rentier. » Opgeteekend door Deken De Bo zaliger, en geh. *Poperinghe*.

In 't Engelsch zegt men *poorly*, met den eigensten zin.

ASSCHENPOEZE, de. = Vrouwe die van huis tot huis asschen gaat koopen. — « De asschenpoeze is daar : zegt dat ze morgen komt. » Geh. *Kortrijk*.

AUW, den. = « Hetzelfde in 't Poperingsche als *aal*, m. *auwe*, v. *aar*, Fr. *épi*. — De tarwe schiet hare laatste vane, zij zal haast in den auw staan. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, geh. *Poperinghe*.

AVE-MARIJ, de. = Tijds genoeg om een Ave-Maria, eenen Weest-gegroet te zeggen. — « Wacht 'en Ave-Marijtje, en ik ga meê met u. » Geh. *Kortrijk*.

Bij Kramers staat *Amery* met den zelfsten zin, en in Halbertsma's *Lexicon Frisicum* ook.

AVENDVLOOGSJE, het. = Avonduitstapken, avondwandelingsken. — « Daar zijn menschen die 's zomers altijd een avendvloogsje doen. » Geh. *Veurne*.

AVER. Z. *Van aver te aver*.

AVERECHTS. = Niet stipt. — « Het uurslag kan zoo wel juiste (rechts) gaan als averechts. » Geh. *Inghelmunster*.

BAAF, den. = Mond, met verachtinge gezeid. — « Zwijgt, en houdt uwen baaf! » Geh. *Loo*.

BAARDGELD, het. = Scheerloon, geld dat men den scheerder geeft voor 't scheren van den baard. — « Verre van drinkgeld, 'k en krijge altemets geen baardgeld van mijn vrouwe! » Geh. *Kortrijk*.

BAARD MAKEN (den), *miek, gemaakt*. = Den baard afdoen, Fr. *damer le pion* (De Bo). — « g'Hebt leelijk den baard gemaakt geweest : binst dat gij al den eenen kant van de kerke gingt met den blok (om geld), N. N. was al den anderen kant gegaan, en ge mocht gij weêre keeren. » Geh. *Kortrijk*.

BAARD SLAAN *in, sloeg b., b. geslegen*. = Wel toetrekken, iets zonder sparen tot spijze gebruiken. — « Als ze dien kom eerrappels zagen staan, 't is dat ze er baard in sloegen! » Geh. *Hooglede*.

BABBEZAKKEN, *babbezakte, gebabbezakt*. = Drinken, zuipen. — « Als ze' wijf dood en begraven was, is hij beginnen drinken en babbezakken. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Verbabbezakken*.

BAFTE, de. = Zwaarlijvig, onbehagel, onhebbelijk, slordig vrouwmensch. — « Is dat 'n bafte : me' zou loopen als me' ze ziet! » Geh. *Kortrijk*.

BAFUITE, de, stemzate op *-ui-*. = Vuistslag op den rugge. — « Wij en spelen om geen knikkers, wij spelen om bafuiten. » Geh. *Lauwe*.

BAMISKALF, het. = Eigentlijk, kalf dat omtrent Bamisse geboren is; oneigentlijk lomperik. — « Dat is mij een bamiskalf van ne veint! » Geh. *Ronse*.

BEDUIKEN, *bedook, bedoken*. = Verbergen, buiten zicht houden. — « 'k Stond ik bachten dien boom, om mij te beduikene. » Geh. *Kortrijk*.

BEHENDIG, uitspr. *b'hendig, bendig*. Z. De Bo, *i. v.*

't Woord heeft in Vlanderen zijnen ouden oorspronkelijken zin bewaard. — Een die begeerde over de Leye te steken, en nog met den ijzerweg naar Brugge te reizen, riep naar den oversteker : « 'n Bitje b'hendig, brave man, 'n bitje b'hendig : 'k en he' niet veel tijd over! » Geh. *Kortrijk*.

« *Allons, habile :* 'k ben gepresseerd! » zouden velen nu zeggen, het Vl. w. *behendig* door 't Fr. *habile* vervangende. De oprechte Franschmans zeggen *vivement!*

BELONGERD *zijn, o* uitspr. gelijk korte *oe*. = Benitteld (De Bo), verliefd. — « Hij is belongerd om met vier te spelen. Hij is achter dat meiske belongerd. » Geh. *Thielt, Eeghem*.

BENS, de. = Stok. — « Die deugeniet moet bij mij niet komen : ik zal er met de bens achter gaan en hem wegbenzen. » Geh. *Kempenland*.

BETEREN, *beteerde, beteerd, -er-, -eer-* gelijk in *scheren, weerd, peerd*. = Kweeken, opbrengen. — « Als 't God belieft, me gaan uit dien jongen » (dat weezekind dat wij kweeken) « ne goe veint beteren. » Geh. *Meulebeke*.

Bij Kramers is *beteren goudronner* te zeggen. Dat ware *beterren* bij ons.

BETREMPELEN, *betrempelde, betrempeld*. = Betrampelen (De Bo), betrappelen, betreden, onder de voeten treden. — « Ge'n weet het niet, maar ge betrempelt zoo veel kostelijke kruien onder uwe voeten! » Geh. *Elseghem*.

BIEZEMELK, de. = Riestemelk, biest (De Bo). — « Men geeft de biezemelk aan de nuchtere muttens. » Geh. *Ronse*.

BLEND *schieten, schoot, geschoten*. = Schieten zonder eenen gaai te vellen, in 't gaaischieten. — « Ik en Jan, wij deên te gâre in de prijsschietinge : ik haalde vijf vogels af, maar Jan schoot keer voor keer blend, zoo dat wijder elk twee en half hebben. » Geh. *Wijtsgaete*.

BLOOT. *Zijne hand in den blooten leggen*. = Niets kunnen verrichten, bekomen, achterhalen : verloren stappen, woorden doen. — « 'k Ben gegaan om u uit den slag te helpen, maar 'k lei overal mijn hand in den blooten. » Geh. *Kortrijk*.

BOK. Z. *Knietje-bok*.

BORGSPRAKE, de. = Belofte; gegeven, geschreven woord van iemand die borge zal zijn. — « 'k En kander nooit aan verliezen, want daar is geteekende borgsprake op. » Geh. *Ronse*.

Nu zeggen ze liever *garantie*, dat zelve een verfranscht Germaansch w. is.

BROODJAGER, den. = Niet kantjager, zoo als bij misslag staat (*Loquela* 1892, blz. 92), maar pensejager, wildstroper, een die achter wild jaagt om zijnen kost te winnen. —

DAARENDER = Daarenwaard. Z. *Hieres*.

DAARENDERS. = Daarenwaards. Z. *Hieres*.

DAARES. = Daarwaards. Z. *Hieres*.

DIEPERIK, den. = Grafput. — « Hij is den dieperik in! » Geh. *Aelst*.

FLAUWMARE, de. = Mare, zeg van kleenen, belachelijken inhoud. — « Ik wete nog veel vertelsels en flauwmaren, maar 't steekt mij op de moeite van ze al op te schrijven : hier zijnder eenige. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

FLINK, de. = Sletse, luie loopster, onhebbelijk vrouwmensch, of nog erger. — « Ik ken iemand die vóór 't gerecht moest komen, omdat hij van eene dochter zegde dat zij eene flink was. » Geh. *Kempenland*.

GALGEPIT, den. = Kuil die ievers gedolven is om den gang onveilig te maken. — « Als men te Wijtsgaete in den bosch van Godsschalck gaat, men moet opletten en het pad niet

verlaten, want de oude eigenaar heeft daar overal galgepitten doen maken, van eenen man diepe; somtijds staan die pitten vol water en men zouder alleene niet uitkunnen. » Geh. *Wijtsgaete.*

GEHORTGAT, het, uitspr. *gortgat.* = Hortegat (*Loquela* VI. 42, 50), mennegat. — « Jan heeft het gehortgat gemist en hij is in den gracht gereên. » Geh. *Ronse.*

GERA, het. = Gisse, het gissen, de gisse — « 'k Heb dat moeten op het gera doen : 'k ha' de mate verloren. » Geh. *Waereghem.*

GERRE. = Ger (*Loquela* 1893, blz. 83), weg, dronken. — « 'k Liep met zeven haasten om dat peerd te koopen, maar, als ik daar kwam 't was gerre. Dat is toch een ongelukkige mensch : 't en gaat geen zondag voorbij of hij is gerre. Hij heeft gisteren weêre al gerre geweest. » Geh. *Lendeleé.*

GROEN. = Niet zoo de gemeene man is : aardig, drollig, knoddig, vijs, onervaren. — « Ik ga geerne met Jan : 't is zoo ne groene. Ik ga 's zondags niet geerne met hem uit : 't is zoo ne groene, als hij wat gedronken heeft. Hij is nog te groen om mij te bedriegen. » Geh. *Kempenland.*

HAARRIJM, den. = Ruwrijm, Fr. *givre.* — « 't Staat haarrijm op het lijwaad, dat 's winters buiten ligt. » Geh. *Kortrijk.*

HAGEBEIER, den. = Doornhagebeier, doornbeier, doornbeze. — « Als de snee' ligt, de veugels leven met hagebeiers. » Geh. *Ouckene.*

HANDPOT, den. = Moen, *q. v.* — « Hij was verblijd als hij Jan zag opkomen, met eenen handpot vol eten. » Geh. *Ronse.*

HIERENDER. = Hierenwaard. Z. *Hieres.*

HIERENDERS. = Hierenwaards. Z. *Hieres.*

HIERES. = Hierwaards. — « Kom wat hieres, hierender, hierenders, dan kom ik straks wat dares, daarender, daarenders. » Geh. *Kempenland.*

KATTEKOSTER, den. = Koster-lap, *q. v.*

KEER. Z. *Te keere.*

KLINKVINGEREN, *klinkvingerde, geklinkvingerd.* = Klibberen. — « Hij stond te klinkvingeren van de kou. » Geh. *Ronse.*

KNIETJE-BOK *doen, deed, gedaan.* = Knielen dat 't bokt. — « Nog e cappelleke! » zeien twee dronke' wijfs, bij nachte, en ze deien knietje-bok vóór de deure van een' herberge. Geh. *Coyghem.*

KOSSEMOOSCH, den. = Plaats daar gekossemooscht wordt. Z. *Kossemooschen.*

KOSSEMOOSCHEN. *kossemooschte, gekossemooscht.* = Onzindelijk, onnuttig, vuil te werke gaan in 't huishouden, 't eten bereiden, het bezigen der spijzen. — « Die kok zou 'k niet willen : ze kan zoo kossemooschen. Zoo 'n kossemoosch van een huishouden en heb ik nooit gezien. Ik en ga niet geerne bij Peer Vuylbaerts eten : 't is zoo 'n kossemooscher aan tafel. » Geh. *Kempenland.*

KOSSEMOOSCHER, den. = Een die kossemooscht. Z. *Kossemooschen.*

KOSTER-LAP, den, stemzate op *-lap.* = Tweede koster, hulpkoster. — « Hij heeft nog een tijdeke koster-lap of kattekoster geweest, eer hij gaan leeren is. » Geh. *Ronse.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Peetje-lap*, waar hij Despars aanhaalt die zegt van koning Philips van Vrankrijk : « Dat zy hem niet en hielden dan voor eenen coninck by faveure ghemaect ende ghecozen, ofte zo men ghemeenelick zegt, voor eenen Coninck Lapkin, ghemerct dat trechte hoir in Inghelant was. »

KUILING, den. = Kakkernest (De Bo). — « Jantje daar, dat is de kuiling van nen hoop van zeven. » Geh. *Ronse.*

KUTSEN, *kutste, gekutst.* = Handel drijven. — « Wat deed 'n van ambachte? He kutste ellijtje in 't geld. » Geh. *Dixmude.*

LAP. Z. *Koster-lap, peter-lap.*

LEIBLARE, de. = Leiblomme, *q. v.*

LEIBLOMME, de. = Pompelblomme (De Bo), *Nymphea alba* bij de geleerden. — « Hij is in 't water gevallen, al leiblommen te trekken. » Geh. *Oost-Vlanderen, langs de Leye.*

MELKBOER, den. = Dorpeling die melk levert in stad. — « Maar de melkboer zit van den nuchtend ne keer lange weg! » Geh. *Kortrijk.*

MELKHOF, het. = Hof, hofsteê waar men om melk gaat. — « 't Deert ons dat Adolf Libberecht uitscheedt van boeren : 't was voor geheel den Baling toch zulk een goed melkhof. » Geh. *Belleghem.*

MENGELHOOP, den. = Vethoop, of kafput, waar men kruid, eerrappelgroeze, enz. laat liggen rotten, om die verrotte mengelinge, ten uiteweerdkomende, op de meerschen te strooien. — « Vergâart dat kruid en smijt het op den mengelhoop. Voert wat mengelhoop op den meersch. » Geh. *Oost- en West-Vlanderen.*

MOEN, den. = Tweepot (Schuermans), twee eerden potten aan malkaâr gebakken, met eene oore tusschen beiden, en dienende om 't werkvolk eten in te dragen. — « Langs den weg brak hij den moen en verloos hij 't eten. » Geh. *Sinay.*

MUILIJZER, het. = IJzeren getuig dat men runddieren in hunne muile doet, terwijlen men met der hand er b. v. eenen geheel ingeslikten, asem belettenden, eerrappel uithaalt. — « Ze zijn te late gekomen met 't muilijzer, en de koe is versmacht. » Geh. *Coyghem.*

MUILSLOT, het. = Mondslot, muileband. — « Manneke, als ge niet 'n kunt zwijgen, 'k zal u een muilslot koopen en opzetten : 't zal dan te moeten zijn. » Geh. *Ronse.*

OLDE, de. = Oude, elde. — « Men kan geenen boom verplanten op zulk eene olde. » Geh. *Rousselaere.*

ONTUCHTER, het. = Vroegmaal, inbijt, ontbijt. — « 'k En ben van den morgen in tijden naar schole niet gekomen : 'k heb moeten met 't ontuchter gaan, bij mijn' vader, op den ijzerweg. » Geh. *Ronse.*

PETER-LAP, den. = Peetje-lap (De Bo), stedehouder van den peter. — « 'k He' peter-lap gestaan, voor mijn broêre. » Geh. *Heule.*

PLAK, den. = Kerf, rekeninge. — « 'k Zal 't laten maken » (dat nieuw kleed), « maar 't is op uwen plak. » Geh. *Kortrijk.*

POTOMMENS. = Rondom den pot, overal om, om end' om. — « Ja-ja, 't moet wel waar zijn : 't is potommens gekend. » Geh. *Ronse.*

PRONKINGE, de. = Prijkedag, paanderinge (De Bo). — « Moeder en is niet thuis : ze is naar de pronkinge, te Belle Moeiens. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

REEKEN, *reekte, gereekt.* = Schrijden. — « Dat peerd en loopt niet schoone : 't reekt te verre vanvooren. » Geh. *Lendeleê.*

RIDDEREN, *ridderde, geridderd.* = Loopen, verkeeren. — « Dat meiske begint te ridderen : 'k en wille 't in mijn huis niet meer. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

ROGGELEN, *roggelde, geroggeld.* = De kele ruimen. — « Dat roggelen en speekelen staat leelijk in de kerke. » Geh. *Ronse.*

SCHAVEIE, de. = Riole, vuilnis, zijp, in stad, onder de straten ingericht. — « De schaveien zijn verstopt. » Geh. *Ninove.*

SCHOEPEN, *schoepte, geschoept,* korte *oe.* = Behendig stelen. — « Hoe is hij aan dat geld gekommen? Hij moet het ievers geschoept he'n ! » Geh. *Kortrijk.*

SPEKSPONNIEUWE. = Vonkelnieuwe (De Bo), brandnieuwe (*Loquela*). — « Die lepels blinken alsof 't speksponnieuwe waren. » Geh. *Brugge.*

SPEUREN, *speurde, gespeurd.* = Op de schenen loopen, van wielen gezeid, die op de schenen loopen van den ijzerweg. — « Die karre speurt schoone op den tram. » Geh. *Niepoort.*

SPOTTEREN, *spotterde, gespotterd.* = Met haaste iets doen, Fr. *se dépêcher.* — « Waarom spottert ge alzoo? Uw werk en zal niets beteekenen. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

STRIS, den. = Stres (De Bo). — « Drinkt 's nuchtens ne stris melk of twee, warm uit den eur. » Geh. *Gulleghem.*

STRISSEN, *striste, gestrist.* = Stressen (De Bo). — « De melk strist uit den eur. » Geh. *Gulleghem.*

TE KEERE. = In eenen en den zelfsten keer, in eenen en den zelfsten bekwamen tijd. — « Men kan geen' twee peerden te keere beslaan. De Pastor en kan geen' twee messen te keere doen. » Geh. *Ronse.*

TSOLLEN, *tsolde, getsold.* = Mooschen (De Bo), kwalijk leven. — « Hij heeft lange met Jans dochter getsold. Hij is van den weêrwolf getsold. » Geh. *Ronse.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. Tsollen.*

UITWINDEN, *wond uit, uitgewonden.* = (Een peerd) doen loopen, draven, enz., om te laten waarnemen of 't geen gebreken en heeft. — « Windt ne keer dat peerd uit, eer wij van geld spreken. » Geh. *Noorden van Brugge.*

VAN AVER TE AVER, uitspr. *vanavertaver.* = Onverwachts. — « Als er van aver te aver iemand komt, 't is gelijk van waar, ge weet nu wat ge moet doen. » Geh. *Kortrijk.*

VAN EEN TOT AL. = Allen, niemand, uitgeweerd. — « Van een tot al hebben ze mij verlaten. » Geh. *Kortrijk.*

VERBOUWEN, *verbouwde, verbouwd.* = Herbouwen. — « Me gaan ten uitkommen ons huis verbouwen. » Geh. *Poperinghe.*

VERDUIVELEN, *verduivelde, verduiveld.* = Naar den duivel helpen, te niete bringen. — « Hij heeft al zijn goed verduiveld en versast. » Geh. *Ronse.*

VERHALEN, *verhaalde, verhaald.* = Afhalen (van ware gezeid), in wisselinge, over schuld. — « Ik wille wel t'jul'ders na de bakkerije kommen, ma je moet 't t'uzent kommen verhalen in winkelware. » Geh. *Poperinghe.*

VERSASSEN, *versaste, versast.* = Eigentlijk, door het sas doen; oneigentlijk, door het keelsas doen, of anderszins te niete brengen.

Z. *Verduivelen,* en vrglkt Schuermans, *i. v.*

WAKERSBRIEF, den. = Stuk blaassanctjes (*Loquela* 1891, blz. 9), met de geschiedenisse van Duimke of het ganzespel erop, die de wakers of nachtroepers omtrent Sint-Niklaasdag, de kleenen te geschenke bringen. — « Ze verkoopen daar almanaks en wakersbrieven en diergelijke tantewantjes. » Geh. *Ronse.*

WEGBENZEN, *bensde weg, weggebensd.* = Met de stok wegjagen. Z. *Bens.*

WEIGER, den. = Walg, tegenzin, afkeer. — « 'k En kan 't niet gebeteren, maar 'k heb nen weiger van taatjespap : 't is heuge tegen meuge als ik er ete. » Geh. *Ronse.*

WEKKEREN, *wekkerde, gewekkerd.* = Wakker maken. — « Wilt gij mij ten vijven wekkeren, als 't u belieft? » Geh. *Ronse.*

ZOETEMELK, de. = Liefde, verliefdheid, wederzijdsche minnezucht. — « 't Is zoetemelk tusschen die twee. Hoe is 't met Jan en uwe dochter? 't Is nog altijd zoetemelk, 't is nog altijd aan den zoetemelkskant. » Geh. *Cobbeghem bij Assche.*

ZOETEMELKSKANT, den. = Liefde-, minnekant. Z. *Zoetemelk.*

ZOETEMELKSWEKEN, de. = Eerste weken na 't huwelijk, Fr. *lune de miel,* Engelsch *honey-moon.* — « Laat de zoetemelksweken eens voorbij zijn : ze zullen vechten! » Geh. *Cobbeghem bij Assche.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

N° 2, Wiedmaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANWIJZEN, *wees aan, aangewezen.* = Opleggen. — « Hij wees al de schuld aan zijn' schoonbroêre. » Geh. *Couckelaere.*

AFKALVEN, *kalfde af, afgekalfd.* = Afkabbelen (Kramers). — « De baren kalven een deel van den duine af. » Geh. *Blankenberghe.*

AFKAMPEN, *kampte af, afgekampt.* = Doen tenden zijn, sluiten, afmaken. — « Ge moet die mauwe (die gij breidt) afkampen : ze is lang genoeg. De weg, de dreve is afgekampt. » Geh. *Emelghem.*

AFSCHOELIËN, *schoeliede af, afgeschoelied.* = Verslijten. — « Eene afgeschoeliede broek. » Geh. *Beveren-bij-Rousbrugge.*

AFSLEKKEN, *slekte af, afgeslekt.* = Afeten, als de slekken de eters zijn. — « Als 't niet genoeg en vriest, de vruchten zullen rijsschen van afgeslekt te zijn. » Geh. *Rousselaere.*

AFSLEPEN, *sleepte af, afgesleept.* = Met den sleep (hoop menschenvangers van staatswegen) afloopen. — « Napoleon dee' g'heel Ouckene afslepen achter *déserteurs* (vendelvluchters). » Geh. *Rousselaere.*

AFSLOOVEN, *sloofde af, afgesloofd.* = Afgaan, afreizen. — « In hoeveel tijd kunt gij dat afslooven, van A. tot B. ? » Geh. *Keyem.*

AFTJOUWEN, *tjouwde af, afgetjouwd.* = Al tjouwende (De Bo souwende, sjouwende) onbruikbaar, moe, krachteloos maken. — « Als je knecht zijt bij een euverheid, je tjouwt daar je beenen af! » Geh. *Oedelem.*

ATE, de. = Eetlust, honger, met een schuimw., *apetijt.* — « Dat hij neerstig wrochte, hij zou wel ate krijgen ! » Geh. *Ghistel.*

BAKKERSNOTE, de. = Kleen gebak van terwendeeg, gedaan bijkans gelijk een' note, en dat bij sommige bakkers te krijgen is. — « 'k Zal u nen dikkèn (0 fr. 10) geven, om bakkersnoten te koopen. » Geh. *Heule.*

BAKS. = Achtergesteken, overwonnen. — « Da'-je moste egen mijn om 's zeerst loopen, je ware allichte baks. » Geh. *Poperinghe.*

BAKTE, de. = Scheldwoord dat men een vrouwmensch toevoegt. — « Zwijgt van die Cisca : 't is zulk een leêge bakte! » Geh. *Sint-Denijs.*

BAKTE *hebben.* = Om geen eten moeten bekommerd zijn. — « Hij heeft voor lange bakte (hij ligt om sterven). » Geh. *Clercken.*

BALANTEN, *balantte, gebalant*, stemz. op *-lant-*. = Gekken, kluchten slaan, zotten klap uiteendoen. — « Me'n gaan nu niet meer balanten, maar me gaan uit neerst kouten. » Geh. *Oost-Roosbeke.*

BALGACHTIG. = Lomp, ongeschoft, zwaarlijvig. — « Jan is een driekantte, balgachtige kerel. » Geh. *Thielt.*

BALING, den. = Balling, banneling. — « Wij zijn al balingen op de wereld. » Geh. *Fr. Vlanderen.*

BALKE. Z. *Naast de balke.*

BALLEIE, de, stemzate op *-lei-*. = Eene die al te luide, al te geweldig spreekt; die gewonelijk roept, schreeuwt, als ze spreekt. — « Is dat mij 'en balleie van e vrouwmensch! » Geh. *Kortrijk.*

Deken De Bo zaliger zegt dat « de uitgang *-ege* bij streken vergaat in *-eie*, b. v. :

Babbelege = babbeleie.
Klappege = klappeie.
Naaiege = naaieie.
Spinnege = spinneie.
Waschege = wascheie. »

Zoo kan *balleie* ook bij streken **ballege* zijn, en dat laat het bestaan van een werkwoord *ballen* vermoeden, dat luide roepen zou beteekenen. Het w. *ballen* bestond vroeger in 't Engelsch; nu schrijft men het *to bawl*, en beiden beteekenden luide roepen. Z. Skeat, *Etym. Dict.*, *i. vv. Bawl, bull, bellow;* de Hoogduitsche woordenboeken, *i. v. Bellen;* en De Bo, *i. vv. Balei, baleien.*

BALLEIEN, *balleide, geballeid.* = Spreken gelijk eene balleie, luide roepen, tieren, schreeuwen. — « Moe'-je alzoo staan balleien : z'hooren 't achter strate! » Geh. *Kortrijk.*

BAMESSCH. = Octobersch. — « Emmeische pote is ebbamessche ovenperse. » Geh. *Poperinghe.*

BANDEN, *bandde, geband.* = Met den band, den hoepel spelen. — « Laat ons e letje banden! » Geh. *Kortrijk.*

BANDROE, de. Z. De Bo. — « 't Vergaat al in schrijven en wrijven, in wissen en bandroên. » Geh. *Coyghem.*

BANE, de. = Ruimte gronds, waarover de vinkevangers-

nette slaat. — « 'k Zag er nog eenigte (vinken) in de bane vallen, en 'k trok. » Geh. *Gulleghem.*

BANEN, *baande, gebaand.* = Den weg bereiden, baanbreker zijn — « De kerkbaljuw stierf en hij zei dat hij ging banen voor den pastor. » Geh. *Kortrijk.*

BAREN. *baarde, gebaard.* = Baarwijs in beweging komen, zoo 't water doet, onder 't geweld van den wind. — « De wind stond op en 't water begoste te baren. » Geh. *Ingelmunster.*

BARNEN. *barnde. gebarnd.* = Branden, hitte geven. — « De zunne barnt deur de boomen. » Geh. *Rousselaere.*

BATE, de. *Uit zijn' bate geslegen.* = Het spoor bijster. — « Met een woord is hij uit zijn' bate geslegen, al heeft hij een' tonge van lintjes. » Geh. *Thielt.*

BATE, de. = Beternisse, betere gezondheid. — « De zieke is gisteren berecht, maar hij is vandage een beetje op de bate. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, geh. *Heule.*

BATSE. de. = Kort, eerden rookhoorntjen of pijpken; beschadigde toebakpijpe, b. v. die heuren steert half of bijkans geheel kwijt is. — « 'k Zal om 'n kluite batsen, batskes zenden. Hebt ge mij geen pijpe? Ja-ik, Karel, 'k heb daar nog eene liggen, maar 't en is maar een batse. » Geh. *Kortrijk.*

BATSE. de. = Kleengestaltig kind, buggel, butse. — « o Gij kleene batse! » Geh. *Kortrijk.*

BEBROKS, stemzate op *-broks.* = Bij brokken, in brokken, in stukken. — « Hen he'd heele ze broek bebroks esscheurd. » Geh. *Adinkerke.*

BEDADDEREN. *bedadderde, bedadderd.* = Bevuilen, bezoedelen. — « 't Staat hier altijd al bekletst en bedadderd : de maarte is te leêg dat ze entwat verwascht! » Geh. *Kortrijk.*

BEDENKEN, *beduchte, beducht.* = Tot een ander gedacht, een ander besluit komen, Fr. *se raviser.* — « Je beduchte hem en hij kwam weêre meê naar huis. » Geh. *Vladsloo.*

BEDOEN, het. = Bezigheid, werk. — « 'k He' der nen halven dag mijn bedoen in gehad, om dat kind te helpen zijn' lesse leeren. » Geh. *Kortrijk.*

BEDREEZEN, *bedreesde, bedreesd.* = « Bedrijvend werkwoord, durven, de stoutheid hebben, Fr. *oser.* — Ik had dat niet bedreesd. » Aangeteekend door zaliger Deken De Bo, geh. ——?

Vrglkt het Hoogduitsche *dreist*, ons *driest* en De Bo, *i. vv. driestig, druistig.*

BEELE, de. = Ongeschik, met een schuimw., *wanorde.* — « 't Huis ligt in beele. » 't Huis was afgebroken en de brake lag hoop over soop. Geh. *Denterghem.*

BEEMELK, de, *ee* gelijk in *twee, been, steen.* = Biestemelk. — « De beemelk van 't gekachteld peerd. » Geh. *Lauwe.*

BEERBOER, den, *ee* gelijk in *keer, zeer, leeren.* = Boer die eenen beer houdt, ten dienste van de zwijnenkweekers. — « Jan heeft lange bij nen beerboer geweund. » Geh. *Clercken.*

BEERLEEDERE, den. = Die met den beer (z. *beerboer*) uitgaat, ten dienste van de zwijnenkweekers. — « Dat is een felle gast, 't ware rechts een om beerleeder te zijne. » Geh. *Clercken.*

BEEROORE, de, *ee* gelijk *ai, è,* in 't Fr. *faire, père.* = Gebak van platgerold-, thoopegekruld-, harden deeg, zonder moes erin. — « Toe Bertens verkoopen ze beerooren. » Geh. *Iper.*

BEEROTTER, den, *ee* gelijk *ai, è,* in 't Fr. *faire, père;* stemzate op *beer-.* = Ingebeeld (?) dier, dat in de Leye verkeert. — « Zwijgt, of 'k ga-je bij den beerotter steken! Waarom en durf-je langs de Leye niet gaan? Moeder heeft gezeid dat den beerotter mij zou pakken en derin trekken. Hoe gij 'n beerotter dat gij zijt! » Geh. *Kortrijk, Harlebeke, Denterghem.*

Die *beerotter* zeggen zeggen ook *beerwulf,* insteê van *weerwulf.*

BEFREUZELEN. *befreuzelde, befreuzeld.* = Bezoedelen, bemoezen, vuilmaken. — « Ze' mond was befreuzeld van ekkeusterare dat 'n eten hadde. » Geh. *Brenthoek, Vlamertinghe.*

BEGELEN, *begelde, gebegeld.* = Mislukken, beelen. — « Zij hebben dikwijls dit of dat aangegaan, maar 't heeft altijd al gebegeld. Die in 't seminarie gebegeld hebben zijn lijk geheel buiten hu'lder smete. » Geh. *Vlamertinghe.*

Begelen kan *beielen, beilen, beelen* geworden zijn; *begelen* en *beelen* komen, van zinswegen, even schoone overeen.

BEGOUDEN, *begoudde, begoud.* = Vergouden, vergulden. — « z'He'n 't haantje van den torre begoud. Een boek met e begoude sneê. » Geh. *Iper:*

BEHOORZEN. *behoorsde, behoorsd.* = « Behooren. — Ge behoorsdet dat te doen. » Ze behoorsden (uitspr. *boosten*) daarachter te kijken, eer 't te late is. Ze behoorsden (*boozden*) in de vaart te vallen, als ze zoo ongehoorzaam zijn. Aangeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Loo.*

BEKINDERD. = Die geerne en bekwamelijk met kinders ommegaat. — « 't Is verloren : iemand die niet bekinderd en is en zal nooit deugen om schole t'houden. Die dochter en dient niet voor kindermeisen : ze'n is niet bekinderd genoeg. » Aangeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Kortrijk.*

BEKNEURIËN, *bekneuride, bekneurid.* = Verlegen, bekommerd worden. — « Zijn vrouwe is ziek en hij is er geheel in bekneurid. » Geh. *Ooteghem.*

BELANG, het = Toebehoorendheid, tedoens, recht, plicht. — Een die kwam om Sente Kathrine te dienen, zei : « 't En is daar anders geen belang aan of 't en zij zeinen en keersen, ennee'? » Geh. *Marcke.*

BELBEENDE, stemzate op *bel-.* = Baarbeende, blootbeende, zonder kousen of schoen aan. — « Kijkt hoe dat arm kind daar alzoo belbeende kan op strate loopen! » Geh. *Kortrijk.*

BERIBBELEN, *beribbelde, beribbeld.* = Beknibbelen, met een schuimw., *critiqueeren.* — « 't Is altijd beknibbelen en beribbelen dat ze doet. » Geh. *Brugge.*

De Bo kent *rebbelen* met den zin van *rammelen*, en *tegenrebbelen*, dat elders *tegenribbelen* gesproken wordt.
Z. *Tegenribbelen.*

BEWIJZEN. *bewees, bewezen.* = Bewezen worden, blijken. — « Dat 't klaar bewees dat hij dien brand gesteken heeft, hij zou opgehouden zijn. » Geh. *Aerseele.*

BLOOTTJE. het. = Ongekleedheid, naaktheid. — « Het kind stond daar, geheel in zijn blootje, als wij binnenkwamen. » Geh. *Kortrijk.*

BOUT, den, korte *oe.* = Grendel, in 't Engelsch *bolt.* — « Ze' vader zit achter den bout » (in 't gevang). Geh. *Noordpeene*, in *Fr. Vl.*

BOUTEN. *boutte, gebout*, korte *oe.* = Grendelen. — « Je moet de deure bouten, eer da'-je slapen gaat. » Geh. *Noordpeene*, in *Fr. Vl.*

DAG *hebben.* = Goed onthaal genieten, willekomme zijn. — « Hij en heeft daar alzoo geen dag meer bij Pieter. In den tijd waren de steenen te koud waarover hij ging : nu is hij er gekomen lijk nen hond in een beenhouwerswinkel. » Geh. *Lichtervelde, Brugge, Kortrijk.*

DOMSEN. *domste, gedomst.* = Opzwellen, gedijgen, gelijk den deeg, als hij « gaat; » in 't Hoogduitsch *dumsen*, *aufdumsen.* — « Duivels meel en domst niet. » Geh. *Oost-Vlanderen.*

Die schoone gestafrijmde spreuke heeft misschien geholpen om dat oud w. *domsen* te bewaren.

DRIETELEN. *drietelde, gedrieteld.* = Met een schuimw., *scheutelen.* — « Pier zat al zeven jaar lang met dat zot wijf gedrieteld. » Geh. *Sijsseele.*

DROEF. = Niet goed. — « Na twee dagen liggens en is 't brood maar droef. Droeve boeken lezen is gevaarlijk. Droeve erpels. Een droef peerd. Droeve schoen. » Geh. *Belle*, in *Fr. Vl.*

EUVEREN. *euverde, g'euverd.* = Bate doen, Lat. *proficere.* — « Ze zijn zij'der van niet tot iet gekommen : met e kleentje begun' en altijd euveren. » Geh. *Deerlyk.*

GIFTELINGE. = Als gifte, voor nieten, met een schuimwoord, *gratis.* — « 't Gene dat ik giftelinge kan krijgen en ga 'k niet koopen. » Geh. *Avelghem.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Giftelijk.*

GRONDGELD. het. = Grondlasten, Fr. *contributions foncières.* — « Het staat den eigenare toe het grondgeld te betalen. » Geh. *Moschroen.*

INGANG. den. = Jaaringang, begin van 't jaar. — « 'k Wensche u ne zaligen ingang. » Geh. *Moschroen.*

KATTEKNIJZER, den. = IJzeren netwerk boven 't waterglas van eene blende-vinkenkooie. — « Ware der geen katteknijzer aan de kooie geweest, ik was mijn' beste vinke kwijt. » Geh. *Couckelaere.*

KEERSEN, *keerste, gekeerst.* = Eene of meer keersen ontsteken of doen ontsteken, voor het beeld van eenen heilige, dien men dienen wilt. — « Zeinen en keersen, 't is al dat er toe staat. » Geh. *Marcke.*

Vrglkt onder 't w. *Belang.*

KEERZEVINKE, de. = Bogaardsvinke, *Fringilla cœlebs*, bij de wetenschap. — « Hij is gaan keerzevinken vangen. » Geh. *Fransch Vlanderen.*

KLEKEREN. *klekerde, geklekerd.* Z. De Bo, *i. v.* De koeien klekeren, als ze met een van hunne achterste pooten achteruit slaan, en schudden, om de vuiligheid kwijt te geraken die tusschen hunne tee'n zit. — « He'-je Blare zien klekeren? » Geh. *Davichove.*

KLOKSLAANDE. = Op de uurklokke geslegen. — « Dat vrouwmensch stond daar twee klokslaande uren achter strate te babbelen. » Geh. *Ouckene.*

KORTE NEKKE. = Geldnood. — « Jan is altijd met de' korten nekke. » Geh. *Noordpeene*, in *Fr. Vl.*

KRAMENIER, den. = Kramer (De Bo). — « De krameniers staan op de mart. » Geh. *Kortrijk.*

KREMEL, den. = Huis, dat te kleene is voor dieder in wonen. — « Wij zitten hier in ne kremel, wij zitten hier gekremeld, met al die kinders. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

KREMELEN, *kremelde, gekremeld.* = In eenen kremel wonen, gehuisd zijn. Z. *Kremel.*

LAAISTOK, den. = Met een schuimw., *fakkel;* ook smerig dingen, vuile zake. — « Zoo smerig als nen laaistok. » Geh. *Wevelghem.*

LIJSTEVRIJ. = Niet bedekt door de lijste. — « Dat stuk schilderwerk meet, lijstevrij, omtrent eenen meter vierkantte. » Geh. *Iseghem.*

LOFFENIEREN, *loffenierde, geloffenierd.* = Lochtenieren (De Bo). — « Hij was bezig met loffenieren, binst dat 't schoon weêre was. » Geh. *Kortrijk.*

De Bo heeft *lochting* en *lofting;* van dit laatste zal eerst **loften*, en van *loften *loftenieren, (ft = ff) loffenieren* gekomen zijn.

LOKKEMOL, den. = Al te dunne, te stijf gewaterde drank of lepelspijze. — « Jan en Marie zijn gevraagd te Pierens. 't Zal wat zijn : lokkemol zullen ze krijgen, en niet anders! » Geh. *Moorseele.*

MOELOOS. = Laf, bevangen, zwoel. — « Dat weêre is te moeloos : 't gaat dunderen. » Geh. *Brugge.*

MUIZENMAALTIJD, de. = Ate, eten zonder drank. — « Ze'n hebben daar niet anders genut als een muizenmaaltijd. » Geh. *Sint-Omaers*, in *Fr. Vl.*

NAAST DE BALKE. = Bovenste, oppervlakte. — « Gij hebt toch goe melk, bazinne! » « Ja-maar, » zei-ze, « als ge-gij komt, ik geve u de melk van naast de balke. » Geh. *Damme.*

NA. = Te, tot. — « Na Steenwerk weunt 'en. » Geh. *Belle*, in *Fr. Vl.*

NEKKE. z. *Korte nekke.*

NEUKEN, *neukte, geneukt*, uitspr. *nukken* (z. De Bo, *i. v.*) = Telen, voortbrengen. — « Hij is lijk van de ratten geneukt : » zulk een fijne zeurare is hij. Geh. *Kortrijk.*

OMMENDEN, *ommendde, ommend*, stemzate op *-end-*. = Bezorgen, bedoen, bewerken. — Een goe' knape, die bij twee oude liên inweunt, zegt : « Ik moet het ik-ik daar al ommenden. Zoo lange als dat Cisca te beene is 't zal gaan : ze zal 't zij al ommenden. » Geh. *Bavichove.*

ONDIEPE, stemzate op *on-*. = Zeer diepe, niet peilbaar met de gewone middels, zonder bereikbaren grond. — « 't Midden van den Blankaert is ondiepe. » Geh. *Woumen.*

OPHOUDEN, *hield op, opgehouden.* = Aanhouden. — « Dat 't klaar bewees dat hij dien brand gesteken heeft, hij zou opgehouden zijn. » Geh. *Aerseele.*

PALINGSCHOLE, de. = Stede in een water waar palingen te gâre zitten. — « Wij kwamen op een palingschole, en we stekten paling bij de macht. » Geh. *Aertrycke.*

PARRE, de. = Padde. — « Schupt eppuid buiten, en je krijg' epparre in de plekke. » Geh. *Zermeseele*, in *Fr. Vl.*

PEMELARE, den. = Niet wel wassend, niet toenemend, geen deugd van zijn voedsel hebbend mensch, dier, gewas. — « 't En is maar ne pemelare van e kind : 't en zal niet blijven leven. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

RAS. = Spoedig, vroeg. — « 'k En dacht niet dat Karel zoo ras ging trouwen. » Geh. *Oedelem.*

RAUW. = Niet slap, moeielijk buigbaar. — « Sedert dien val gaat hij met ne' rauwe' knie. » Geh. *Coyghem.*

SCHAFTE, de. = Schof, getij. — « Hij en heeft nog maar 'n schafte gewrocht. » Geh. *Coxyde.*

SCHREBDE = Vernukkeld, misgroeid, onvolwassen, gezeid van koorngraan. — « Dat is schrebde graan! » Geh. *Sinte-Kruis.*

SNELDERKE, het. = Snellaardeken, mooiaardeken, somtijds averechts gezeid en gemeend. — « Hebt gij dat snelderke » (dat leelijk, kwalijk gekleed vrouwmensch) « daar niet tegengekomen? » Geh. *Kortrijk.*

SNIJERIJE, de. = Deel van 't werk der bie'n dat jaarlijks uitgesneden wordt. — « Wij en hebben maar weinig snijerije van de jare. » Geh. *Ruddervoorde.*

SPAZIEKTE, de. = Doodziekte, sterfziekte. — « Jan heeft de spaziekte : hij gaat dood. » Geh. *Sint-Truyen.*
Vrglkt De Bo, *i. vv. Spa, spahoeste.*

STAAN, *stond, gestaan.* = Niet ontwijken. — « 's Avonds late witte katten zien, dat en deugt niet, om wille van de spokerije; maar zwarte katten en zijn ook niet te stane. » Geh. *Oedelem.*

STAVELEN, *stavelde, gestaveld.* = Korten drank verkoopen, bij vaten en flasschen. — « Hij heeft in den tijde nog gestaveld, maar hij is allichte ten onderen gegaan. » Geh. *Aertrycke.*

STEERT, *te leege van.* = Te leege van staat, van stand in de samenlevinge. — « We zijn wij'der te leege van steert, om met zulke menschen te meugen verkeeren. » Geh. *Deerlyk*

TEGENRIBBELEN, *ribbelde tegen, tegen geribbeld.* = Tegenspreken, tegenrebbelen (De Bo). — « Als ge daar blijft staan tegenribbelen, 'k ga u buiten doen. » Geh. *Wynghene.*
Z. *Beribbelen.*

'T EN DEE'. = 't En dede, dat het niet en dede, en ware, Latijn *nisi.* — « 't En dee' dat 't zoo koud is, ik zou uitgaan. 't En dee' dat die jongens zoo kleene zijn, ze zouden kunnen hunne ouders helpen. » Geh. *Zulte.*

TONSEN. = Toen. — « 't Zal tonsen te late zijn. » Geh. *Boekenkerke*, in *Fr. Vl.*

TONSTEN. = Toen. — « 't Is tonsten da'-j' ha' behooren te kommen kijken. » Geh. *Kortrijk.*

UITGANG, den. = Jaaruitgang. — « 'k Wensche u ne zaligen uitgang. » Geh. *Moschroen.*

VERBEELDEN, *verbeeldde, verbeeld.* = Drukken, door den druk bekend maken. — « Wie heeft er die mare doen verbeelden? » Geh. *Ledeghem.*

VERDURSTEN. *verdurstte, verdurst.* = Geweldig dorsten, over zijn van den dorst. — « 'k Ga mijn peerd nog wat water geven, trouwens 't is geweldig verdurst van die schrikkelijke hitte. » Geh. *Dudsele.*

VERGETSEN, *vergetste, vergetst.* = Verkwisten, verdoen, te niete bringen. — « Zijn spaargeld zal daar allichte vergetst zijn. » Geh. *Ghistel.*

VESTENBROOD, het. = Vesperei (De Bo), brood dat men om vier uren na middag eet. — « Hebt gij al uw vestenbrood g'eten? » Geh. *Sint-Denijs, in W.-Vl.*

VLAAMSCHGELEERD. = Onderwezen in 't Vlaamsch. — « Peis-je da 'k meer als vlaamschgeleerd ben, omdat gij mij eenen franschen brief schrijft? » Geh. *Couckelaere.*

VLUCHTIG. = Geneigd om te vluchten. — « Ik hadde toen een vluchtig peerd, » en 'k en dorst het niet aangaan om in te spannen. Geh. *Dudsele.*

VOLKWIJTEN, *volkweet, volkweten.* = Kwijten, met versterkten zin. — « 'k Heb altijd, tot nu toe, mijn' plichten volkweten, als vader des huisgezins. » Geh. *Kortrijk.*

WATEREN, *waterde, gewaterd.* = Overwateren (De Bo), onder water steken. — « Had hij zijnen meersch gewaterd, hij ha' beter gers gehad. » Geh. *Iseghem.*

WENTEL, den. = Wrongel, verwarde hoop, streuvel. — « 't Koorn ligt al in wentels : 't en zal maar moeielijk pikken. » Geh. *Dudseele.*
De Bo boekt eene andere beteekenisse van 't w. *wentel.*

WOLKEN, *wolkte, gewolkt.* = Ontstaan, worden, veranderen, bewegen zoo de wolken doen. — « 't Zou wel kunnen sneeuwen : 't wo'kt zoo aardig. » Geh. *Sinte-Kruis.*

ZIJHOUDENDE *goed.* = Zijdehoudende (De Bo). Geh. *Couckelaere.*

ZOKKESLISSE, de. = Kamermuile, Fr. *pantoufle.* — « 't Zal tavond beter gaan met uw' voeten, als ge uw' zokkesliskes aan hebt. » Geh. *Kortrijk.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

N° 3, Hooimaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFDOMMELEN, ***dommelde af, afgedommeld.*** = **Hol over bol neêrwaards tuimelen. — « Hij dommelde den berg af, zonder eerde te genaken. » Geh. *Astene.***

AFLUISTEREN, ***luisterde af, afgeluisterd.*** = **Afkijken, bezien. — « Hij heeft geheel het huis afgeluisterd, van boven tot beneden. (P. Vermeulen, s. j. Antwerpiensis : te Vlamertinghe.) » Aldus opgeteekend door z^r Deken De Bo.**

Vrglkt *luisteren*, met den zin van *kijken*, *Loquela* I. 11.

ARLANG, **den, stemzate op *-lang*. = Iemand die nooit nievers en is met hetgene hij doet, die altijd uitstelt. — « Met dien arlang, om te helpen, en krijgt gij nooit gedaan! » Geh. *Sint-Winox-Bergen.***

Vrglkt De Bo, *i. vv. Arlan, harlan.*

ARMGELD, **het. = Godspenning. — « Geeft mij 10 centimen armgeld, en 't kalf is verkocht. » Geh. *Lophem.***

ASSCHERLING, **den. = Assel, asseling (De Bo). — « 't Vlas krijgt te veel asscherlingen naast den top. » Geh. *Sint-Denijs, in W.-Vl.***

BIJZETTEN, **z. De Bo.**

Het w. wordt ook overdrachtelijk gebruikt, sprekende van gezondheid, geldvermogen, enz. — « Ge'n moet daar geheele nachten niet uitblijven : ge'n hebt van eigen niet vele (van gezondheidswegen) bij te zetten. Pieren en heeft niet vele bij te zetten (van geldswegen) : trouwens hij verdrinkt het al. » Geh. *Brugge, Kortrijk, Iper.*

BLOK SLEPEN, ***sleepte den blok, d. bl. gesleept.*** = **Doen ten dwange, met tegenzin, doodgaan. -- « 't Is al wel tot dat 't ne keer den blok te slepen is. » Geh. *Thielt.***

BLOKSLEPER, **den. = Die te beloken Paaschen laast te biechte gaat. — « Hij zal weêr al bloksleper zijn, van de' jare! » Geb. *Gulleghem.***

BLOOT ***schieten, schoot, geschoten.*** = **Blend schieten. Z. *Loquela* 1892, blfz. 4. — « Ik haalde vijf vogels af, maar Jan schoot keer voor keer bloot. » Geh. *Ghistel.***

BOCHT, **den. = Bucht (De Bo). — « Smijt al dien bocht buiten! » Geb. *Bouckenkerke*, in Fr. Vl.**

BOOMNOTE, **de, uitspr. *bomneute.* = Akerneute**

(De Bo), *Juglans.* — « Ze zit up de mart me' boomnoten. » Geh. *Fr. Vlanderen.*

BURRELEN, ***burrelde, geburreld.*** = **Malsch groeien, vei schieten. — « Sedert dien regen is het kooren beginnen te burrelen, vooral dát dat veil lag. » Geh. *S.-M.-Leerne.***

DAMMELEN, ***dammelde, gedammeld.*** = **Dralen. — « Ge staat daar te dammelen en ge'n doet niet voort! » Geh. *Oost-Vl., Leyewaards.***

Dammelen* is uitbouw van *dammen*, dat met de voeten trappen bedïedt (*Loquela* IV. 52) : *Dammelen* is dus staan trappelen en niet voortgaan. Vrglkt *hukkelen.

***Talmen* (Kramers *lambiner*) omzet uit *tammelen* (Vercouillie) zal wel 't zelfste w. zijn.**

DJAGONZE, **z. *Loquela* 1891, n° 1, blfz. 2.**

Bij De Bo staat het w. *jonze* met den zelfsten zin. In Veurnambacht zegt men *gonde*. Z. onder *djagonze*, en ter aangewezen stede, blfz. 3.

DOOD, **de. = Het slaan, het slachten. — « De koeien worden nu al verkocht voor de dood. » Geh. *Dixmuide.***

DRIJFGERS, **het. = Tegenover maaigers, gers waarop het noot, het vee gedreven wordt, om te wee'n. — « 't Is waar, 't is 'en drooge zomer, maar 'k ben ik nog van de gelukkige : 'k he'en nog alsan veel drijfgers voor m'n koeien. » Geh. *Iper buiten, Noordschote, West-Vleteren.***

FOEFE, **z. De Bo. — « Os 't zunne is, je moe' foefen d'rup leggen. » Geh. *Belle,* in Fr. Vlanderen.**

GEBIJEN, ***gebijde, gebijd.*** = **Genaken, inhalen. — « Haast u wat : ge kunt ze nog gebijen, de twee makkers die vroeger vertrokken zijn. » Geh. *Ronse.***

GERRELEN, ***gerrelde, gegerreld.*** = **Scherrelen (De Bo). — « Hij gerrelde, ge hadt met ne kordewagen tusschen zijn' beenen kunnen rijen! » Geh. *S.-Maria-Leerne.***

GOEN. = **Gongen. — « Me goen daar na toe. » Geh. *Belle,* in Fr. Vl.**

GRANEN, ***graande, gegraand.*** = **Tot graan bedijgen. — « Met dat hard weêre en heeft het kooren het in lange zoo schoone niet gehad om te bloeien en te granen. » Geh. *Spiere.***

Vrglkt De Bo, *i. v.*

GROEITE, **de. = Het gegroeid, het gewassen zijn, binnen een en den zelfsten groeitijd. — « Al dit vlas is van de zelfste groeite : is binnen het zelfste jaar gegroeid. » Geh. *Harlebeke.***

Vrglkt De Bo, die twee andere beteekenissen van dit w. opgeeft.

HAANDEGESCHREI, het. = Hanegeschrei. — « 't En is maar 'en haandegeschrei van hier. » Geh. *Cassel*, in Fr. Vl.

HEEGER, den. = Reiger. — « 'En is zoo mager als 'n heegere. » Geh. *Noordpeene*, in Fr. Vl.
Vrglkt *Loquela* II. 11.

HERTEUTEREN, *herteuterde, herteuterd*. = Herstellen, vermaken, met een erg schuimw., *repareeren*. — « Mietje, 't en mag er niet af om 'en nieuwe mutse te koopen : met de oude te laten herteuteren kunt ge weêr al ne rek voort. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

HUKKELEN, *hukkelde, gehukkeld*. = Dralen. — « Alla, Piet, niet te hukkelen : de tijd is te kostelijk, man ! » Geh. *Oost-Vl., Leyewaards*.
De Bo heeft het onuitgebouwde *hukken*, met den eigensten zin. *Hukken, hukkelen* is dan op de *hukken* blijven zitten, niet voortdoen.

IN PIJE, uitspr. *impie*, stemzate op *pije*. = In onverschil, in twist, in kwalijke overeenkomste. — « Hij is in pije met hem : hij en zal 't hem niet willen vragen. » Geh. *Oostende*.
Vrglkt De Bo, *i. vv. pij, pije*.

IPPENTAKKEN, *ippentakte, geippentakt*. = Van vlas gezeid, dat sprietelt ten toppewaard. — « 't Is jammer dat die vlasgaard zoo geippentakt is. » Geh. *Anseghem*.

IPPENTAKTE. = Geippentakt, sprietelende naast den top (van 't vlas). — « Ippentakte vlas en geldt zoo vele niet als 't andere. » Geh. *Anseghem*.

JUNSTEKASSE, de. = Kasse, blok, waarin de lieden die te kerke gaan hunne liefdadige of godvruchtige junsten steken, hunne aalmoesen, liefdepenningen. — « Steekt nen stuiver in de junstekasse, ter eere van O. L. V. » Geh. *Middelkerke*.
Z. *Weêrjunstekasse*.

KANNEBLOMME, de. = *Syringa vulgaris*. — « Onze-lieve-Vrouwen autaar pinten met kanneblommen. » Geh. *Oudenburg*.

KINGKONGKA, stemzate op *-ka*. = Kwalijk, mis, niet wel. — « Bij zulk nen ijzerbijter en kunt ge niet wel doen : 't is altijd kingkongka. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

KIVITEIERS, de. = Sproeten. — « Dat jongentje heeft kiviteiers. » Geh. *Noorden van Brugge*.

KLODDE, de. = Klodder (De Bo), bakelaar, klutter, (*Loquela* 1891, nº 8, blfzz. 57, 60). — « Die koe komt van ne vuilen boer : beziet me ne keer die klodden aan heur' billen ! » Geh. *Brugge* en om.

KLOEKTE, de. = Kloeksel (*Loquela* VII. 51). — « Die man is ne keer verbeterd en vervet : met die kloekte — dat kloeksel : — hij bekomt lijk water en wind ! » Geh. *Lichtervelde*.

KNEUVEL, den. = Stokske of beentje, dat dient om den string in de treite (De Bo) en aan 't gareel vast te leggen. — « Hij heeft den kneuvel verloren : hij en kan niet inspannen. » Geh. *Sinay*.

KNEUVELSTEKER, den. = Leinzelekker (*Loquela* X. 84). — « Hij is kneuvelsteker tot Verhaeghens. » Geh. *Sinay*.

KNOOP, den, meervoud *knopen*. = Vloek. — « Hij en kan geen tien woorden spreken, of der is 'en knoop tusschen. » Geh. *Oostende*.

KOBBOLIE, de. = Vocht gewonnen uit kobben, die men levende in eene flassche steekt en daar laat verteren in olie van de olive en franschen brandewijn. — « Kobbolie, dat is goed tegen gekwetstheid, verbrandheid, wonden, enz. Ge doet dat daaraan met een slunsken, en 't bijt geweldig, maar dat en duurt maar ne pinkoog ; en 's anderendags, of den derden dag, meugt gij 't slunske wegsmijten : 't is genezen. » Geh. *Kortrijk*.

KOEKAARD, den. = Koekuit, duivel. — « Die jongen, hij is lijk van den koekaard bezeten, zoo dom is hij ! » Geh. *Oostende*.

KOORNMAAND, de. = Augusti, de 8ste maand van 't jaar. — In *Biekorf* 1892, bl. 355 en volgende, wordt uiteengedaan hoe de twaalf maanden in echt en verstaanbaar Dietsch behooren te heeten, te weten : I. *Nieuwjaarmaand*, II. *Schrikkelm.*, III. *Lentem.*, IV. *Grasm.*, V. *Bloeim.*, VI. *Zomerm.*, VII. *Hooim.*, VIII. *Koornm.*, IX. *Herfstm.*, X. *Zaaim.*, XI. *Slachtm.*, XII. *Winterm.* Zoo zullen voortaan de maanden heeten in *Loquela*.

LEED, het. = Moeite, ongemak. — « Wij hebben veel leed met die zieke koe gehad, en toch is zij gestorven. » Geh. *Peer, Bree*.
't Woord *leed* diende wel om de schuimwoorden *miserie*, *ambras* te vervangen.

LEEKOORTS, de, *ee* gelijk in *twee, been*. = Koorts die op de zelfste ure wederkeert. — « Dat ik die leekoorts kon kwijt geraken, ik ware allichte genezen. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

LOOP *van gers*, den. = Recht dat besproken wordt bij 't verkoopen van kweekenoot (zoo men nu met een schuimw. *beestiaal* zegt), en krachtens hetwelke het verkochte noot of vee mag blijven loopen in 't gers van den verkooper, zoo lange als de gersgang lijdt, b. v. tot tenden Bamesse. — « Een landbouwer die zijn vee verkocht heeft met loop van gers is er afhandig van. » Geh. *Zuyenkerke*.

MANEN, *maande, gemaand*. = Bedelen, schooien. — « Hij is zoo arm : hij zal moeten gaan manen. » Geh. *Sint-Truyen*.

MART *maken, maakte m., m. gemaakt* iets. = In stukken slaan en langs den vloer luizen. — « Als hij dronken is, hij zou geheel zijnen huishoud mart maken. » Geh. *Lichtervelde*.

MEUGEN, het. = Zin, smake, met een ingeworteld schuimw., *gouste*. — « Laat hem kiezen : die mensch heeft ook zijn meugen. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

MISKOM, den. = Iets dat miskomt, kwalijk komt, ongewenscht komt. — « 't Oostje is geschoren : 't en is geen miskom meer aan. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

MOEDERPATIJN *alleene*. = Moederziele allleene.

— « En ik zat ik daar moederpatijn alleene! » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

MOENEN, *moende, gemoend.* = Kussen. — « Dat was mij daar een poenen en een moenen, zonder ende of grond! » Geh. *Fr. Vlanderen.*

Vrglkt *Poenen.*

MOT. = Rut (De Bo). — « Ik ben mot (gespeeld). » Geh. *Antwerpen.*

OKKELNEUTE, de. = Akernote, *Juglans.* — « Ze zit up de mart, met okkelneuten. » Geh. *Armentiers,* in Fr. Vl.

OMENDEN, *omendde, omend,* stemzate op *om-*. Z. *Loquela* XII. 15, *i. v. ommenden.* — « Cisca, ze zal 't zij al omenden. » Geh. *Thorhout.*

Men verzekert mij dat *omenden* met de stemzate op *om-* gesproken wordt; en dat 't, na 't verstaan des Volks, te ontleden is als komende van *om, omme* en *enden,* dat is van 't eene ende van iets tot aan 't ander ende geraken; alsof men zeide, in 't Fr., *parvenir à nouer les deux bouts.* Een andere ontledinge ware : *ommenden* = omwenden, (*mw* = *mm*); nog een andere : *omenden,* miszeid voor amenden, Fr. *amender,* Latijn *emendare :* de boete (van alles) betalen. Die de waarheid weet, aangaande dat zeldzaam woord, late ze hooren.

OOKEN, *ookte, geookt.* = « Ook » zeggende aanduiden. — « Hij was hij ook bij de bende. Wien ookt gij daar, Jan? » Geh. *Oostvlanderen.*

OPENBORSTEN, *borstte open, opengeborsten.* = Openbersten. — « De meloenen zullen openborsten, als ze rijpe zijn. » Geh. *Belle,* in Fr. Vl.

OVERZAGE, de. = In 't Fr. *relevé de compte.* — « Maakt mij eene overzage van de waren die gij mij gezonden hebt. » Geh. *Kortrijk.*

PEISTERKOE, de. = Koe die men peistert, z. De Bo, *i. v.* — « Ze'n he'en maar eppeisterkoe! » Geh. *Cassel, Sint-Omaars,* in Fr. Vl.

PEMELAAR, den. = Een die pemelt, kleeneter. — « o Gij pemelare, doet voort! » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

PEMELEN, *pemelde, gepemeld.* = Kieskouwen, met lange tanden eten. — « Toe, rap, kind: eet ne keer deure, in de plekke van daar alzoo te zitten pemelen! » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

PENNEKEERSE, de. = Penekeerse (De Bo). = Lichtmiskeerse, gewijde keerse. — « Ontsteekt de pennekeerse : 't dundert! » Geh. *Catsberg,* in Fr. Vl.

PIJLSTEERTROCHE, de. = Stekelrog (Kramers). Geh. *Oostende.*

PINKOOG, den. = Oogpink (De Bo). — « 't En duurt maar ne pinkoog. » Geh. *Kortrijk.*

PLUT. = Rut (De Bo). — « Ik ben plut (gespeeld). » Geh. *Bouchout,* bij Lier.

POENEN, *poende, gepoend.* = Kussen. — « Dat was mij daar een poenen en een moenen, zonder ende of grond! » Geh. *Fr. Vlanderen.*

POENI, den. = Poening, poezelige jongen. — « Dat is ne poeni van ne jongen! » Geh. *Ooteghem.*

POENI, den. = Buik. — « 't Is ne jongen met nen dikken poeni. » Geh. *Ooteghem.*

PRIEM, den. = Breinaalde. — « Cisca heeft heuren priem verloren. » Geh. *Fr. Vlanderen.*

RIP, het. = Heize, rosteel. — « Het rip hangt daar te hooge : de peerden en krijgen geen eten genoeg. » Geh. *Fr. Vlanderen.*

ROOVERSKOOP, den. = Koop beneden de weerde, zoo Deken De Bo het w. uitlegt, en veroorkondt uit *Rond den Heerd,* II. 384.

Het w. *rooverskoop* en de zeg *Eenen rooverskoop doen,* is gangbare tale in Zweden, luidens het volgende uit *Folklif och Smaoberættelser* van *Ernst Ahlgren, Stockholm Z. Hæggstræms Færlagsexpedition. Ivar Hæggestræms Boktrykeri 1887.* Op bll. 184—185 van dien vertelselboek stelt *Ernst Ahlgren* zekeren ouden jonkman, Herr Tobiasson vóór, die, op Julavond, eenen kerstboom koopt, *fær femtio œre,* voor vijftien oordtjes : « *Det ær ræfvarekæp, sade karlen.* » Dat is rooverekoop (rooverskoop) zei de jongen (de kerel). » In 't Deensch zegt men insgelijks, en met den zelfsten zin, *ræverkjæb.*

SCHEMERHOEDTJE, het. = Blaker, in 't Fr. *abat-jour,* om over eenen lichter te zetten. — « Zet het schemerhoedtjen op de lampe. » Geh. *Temsche.*

SCHREPER, den. = Twijfelachtig, niet vastbeslissend lot. — « Heeft uw broêre er hem ingetrokken? 'k En weet niet : 't is ne schreper dat hij getrokken heeft. » Geh. *Iseghem.*

SLAGHAMER, den. = Sterhamer (De Bo), hamer, die in 't slachthuis gebezigd wordt, om runderen de sterre in te slaan. — « Hij heeft den osse gemist, met zijnen slaghamer. » Geh. *Kortrijk.*

SLAGORGE, den, stemzate op *-gor-*. = Windmaker, beslagmaker. — « Die slagorge steekt mij tegen! » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

SLINZER, den. = Een die slinst (De Bo). — « Gij leelijke slinzers : ge gaat zeer in ul'deren buik krijgen van al die peren te eten. » Geh. *Iper.*

SPREEKWOORD, het. = Woord sprekens, het spreken van een woord. — « 't En is daar maar een spreekwoord om de trappen op te (mogen) gaan. » Geh. *Kortrijk.*

STALMELKER, den. = Koeiboer die melk naar stad voert of uitverkoopt. — « 't Weunen veel stalmelkers rond Brugge. » Geh. *Jabbeke.*

Bij De Bo is *stalmelker* (*stalboer*) anders van bedied.

STEEKPEERD, het. = Schrijwiel, Fr. *vélocipède, bicyclette.* — « 'k Zalder met mijn steekpeerd achterrijden en hem trachten in te halen. » Geh. *Varsenaere.*

De beste verdietschinge van *vélocipède* is schrijwiel. *Steekpeerd, wielpeerd* ware goed, maar *-peerd* en is geen Germaansch woord.

STEERTEN, *steertte, gesteert.* = Lastig vragen,

vragen en hervragen. — « Ge'n moet daar altijd niet staan vragen en steerten : 'k en wil 't u niet zeggen, 'k en ga 't u niet geven. » Geh. *Brugge*.

Vrglkt De Bo, en *Loquela* 1891, n° 7, hlfz. 55, *i. v. steerten*. Men zegt ook *vragen en talen*.

STEPEREN, *steperde, gesteperd*. = Helpen, hulpwerk doen, bij iemand die werkt. — « 'k Zal morgen een beetje komen steperen. » Geh. ommelands *Oostende*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*

STOF, het, *geen stof*. = Niemendalle. Z. De Bo, *i. v.* Vondel, op 't einde van Palamedes, Van Lenneps uitgave, zegt :

Soo schaet hem niet een stof.

TEG, den. = Grepe, feem, handelinge, handveerdigheid, Fr. *le fion*. — « Hij en weet den rechten teg niet ! » Geh. *Oostende*.

TE VRECHTE. = Met vrecht. — « Ko is te vrechte naar Jabbeke gereên. » Geh. *Varsenaere*.

TOEREKELEN, *rekelde toe, toegerekeld*. = Thoope scharten, sprekende van de asschen en de brandende kolen van 't heerdvier. — « Rekelt het vier toe, en laat ons gaan slapen ! » Geh. *Lichtervelde*.

TOOVERMETE, de. = Tooveresse, tooveringe, eene die toovert, tooveren kan, of als kunnende tooveren aanzien wordt. — « De jongens liepen achter dat oud vrouwken, en zij zeiden dat 'n toovermete was. » Geh. *Moen*.

De Bo kent het w. *leugenmete*, en leidt den helft van 't w., te weten *-mete*, af van het schuimw. *meter*. Bij Kiliaen bediedt *meete, mete* « *crena*, kerf. » Na mijnen zin is *leugenmete, toovermete* zoovele als *leugengat, toovergat*, of iets in dat geweste.

TRIJLTRUL, den, stemzate op *trijl-*, uitspr. *trijl-* gelijk in 't Fr. *trilogie*. = Zakkeband (De Bo) ? — « Trijltrul : Harlebeeksche zijde, drie draên om 'en handsvulle. » Geh. *Kortrijk*.

UITBUIDELEN, *buidelde uit, uitgebuideld*. = Uitschudden, uitspannen. — « Boer Jan heeft te weeldig geleefd, en nu wordt hij uitgebuideld. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

VEIL. = Vei (De Bo). — « Waar dat 't kooren veil lag begint het te burrelen. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

Geil en *gei* beteekenen, wat den grond van 't w. aangaat, het zelfste : dus *g-* = *v-* ?

VEKKE, de. = Hoere, in 't toppenspel (De Bo). — « Mijn vekke is wel in vijf stikken gekapt. » Geh. *Iseghem*.

VERDOOLGANG, den. = Doolhof, Grieksch-Fr. *Labyrinthe*. — « Hier zi', m'nheere, lag de verdoolgang, als ik ne jongen was ! » Spreker toogde waar de doolhof gelegen was, te midden de brake van 't oud buitenhof der Bisschoppen van Doornijk. » Geh. *Helkijn*.

VERKNEDEN, *verkneedde, verkneed*. = Herkneden. — « 't Brood en is niet genoeg ekkneed : de bakker ha' 't moeten verkneên. » Geh. *Belle*, in Fr. Vl.

VERSPELEN, *verspeelde, verspeeld*. = Verloren, ten onschepe, ten ondomme laten komen. — « Dat 't ne keer

koste regenen, 't zou al zeere toekomen : 't voedsel (de vette) en is niet verspeeld. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

VERTOERELOEREN, *vertoereloerde, vertoereloerd*. = Verkwisten, verteren, te niete brengen. — « Als ze al hun geld vertoereloerd hebben, ze moeten toen krebbebijten. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

VERWEKKEN, *verwekte, verwekt*. = Ontstaan, verwekt worden. — « 't Is effermentatie die verwekt in 't korn, als 't te lange ligt. » Geh. *Belle*, in Fr. Vl.

VLISSEN, *vliste, gevlist*. = Vleien, met een schuimw., *flatteeren*. — « Gaat voort, gij, met uw' vlissende muile ! » Geh. *Eeghem*.

VOETEN, *voette, gevoet*. = Rechten, op zulker wijze dat een man zijne voeten op de onderste sporte van de leêre zet, terwijl een andere met beider arms die leêre omhooge steekt, tot dat ze rechte staat, waar ze staan moet. — « Komt, laat ons te gâre die leêre voeten ! » Geh. *Kortrijk*.

VOORTGANG, den. = Groeistip, tijd groeiens. — « 't Is jammer dat wij nu geen vlage regen of twee en krijgen : 't vlas gaat trouwens in twee voortgangen opkommen. » Geh. *Dottenijs*.

WEÊRJUNSTEKASSE, de. = In 't Fr. *débit automatique*, getuig daar men een stuk gelds in steekt en daar men, mits dien, zekere ware doet uitkomen. — « Van zoo haast als hij aan eenen franschen stuiver geraakt, hij loopt ermeê naar de weêrjunstekasse, om sukela. » Geh. *Middelkerke*.

Vrglkt *Junstekasse*.

WEMELBOOR, het. = Spijkerboor. — « De temmerman ha ze' wemelboor vergeten. » Geh. *Cassel*, in Fr. Vl.

WIK, den. = Dingen, zake, doeninge, met een schuimw. *bagetelle*. — « Omdeswille van zulk ne' wik ! » Geh. *Oostroosbeke*.

Vrglkt *Loquela* VI. 16 ; X. 64, *i. v. Wikke*.

WINDDREUPEL, den. = Enkele regendreupel, die, door den wind gejaagd, hier of daar eene regenvlage aanboodschapt. — « 't Gaat regenen : 't vallen gestadig winddreupels. » Geh. *Rumbeke*.

ZEEBLAKE, de. = Weêrlicht zonder donder, bij avondtijde. — « 't En is geen weêrlicht, 't en is maar zeeblake. » Geh. *Temsche*.

ZEGGEN, *zei, gezeid*. = Bestellen, met een schuimwoord, *commandeeren*. — « Hoe is 't : gaat ge mij een pinte zeggen ? » Geh. *Coyghem*.

ZONHOED, den. = Zonnehoed (Kramers), zonnenhoed. — « Een strooien zonhoed komt wel te passe, als 't zoo heet is. » Geh. *Kortrijk*.

ZONNENHOED, den. = Zonnehoed (Kramers). — « Ware 't niet van onzen zonnenhoed, ons hoofd zou verbranden. » Geh. *Elseghem*.

ZOUTTENAAR, den. = Een die te Knocke in 't zoo gezeid Zoutte woont. — « Ik ben een echte Zouttenare, maar 'k weune al zes jaar t'Heyst. » Geh. *Knocke*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfonsweg.

LOQUELA

N° 4, Koornmaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AKKERBUK, den. = Scheldname, dien men, b. v. eene kwalijk bedegene, magere, oude koe geeft. — « Knippelt 'n voort, dien akkerbuk, dien steenbuk! » Geh. *Hooglede, Staden.* Vrglkt *Loquela* IX. 51, *i. v. Neutebuk.*

ALIDA, den, stemzate op *al-*. = « Bij beenhouwers, het lendenstuk van eenen os, Fr. *aloyau*. De spiering van den alida, Fr. *le filet de l'aloyau.* » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. ——— ?

BAGA, stemzate op *-ga*. = Beslag, bij De Bo *bagaai, blagaai.* — « Hij maakt weêral van den baga! » Geh. *Passchendaele.*

BAGAMAKER, den. = Beslagmaker, een die van den baga maakt. — « 't En zijn nievers zulk geen' bagamakers! » Geh. *Passchendaele.*

BAKE, de. = Eigentlijk, rugge, romp (van 't zwijn), dan geslacht en opgehangen zwijn. — « Kijkt, wat groote bake van een zwijn! » Geh. *Reninghe.*

Bake en heeft hier de beteekenisse niet van *zwijn* : « Kijkt wat groot *zwijn* van een *zwijn* » ware immers onzin; de zeggenschap bediedt : Dat zwijn is een' groote bake te wege, als 't zal doodgedaan zijn.

Vrglkt Verdam, *i. v. Bake.*

Vrglkt nog *Loquela* IV. 1; V. 1; en De Bo, *i. vv. Bakenier, zwijnebake, zwijnebakenier, bakzwijn.*

Dit laatste w. « *bakzwijn* » diende gewis *baakzwijn* geschreven te worden, ofschoon 't klankverkort gesproken wordt; gelijk *kaaktand, schaapwulle, slaaplaken*, enz., die men *kaktand, schapwulle, slaplaken* uitspreekt.

BEELDEMAGER. = Mager als een beeld. — « Als hij weêrekwam van Hoogstraeten, hij was beeldemagere. » Geh. *Thielt.*

BEERTELEN. z. De Bo.

Het w. wordt ook overdrachtelijk gebruikt, met den zin van kijven. — « Ik zegge 't hun genoeg dat ze moeten brave zijn, maar men kan niet altijd booten en beertelen. » Geh. *Passchendaele.*

BEGARZEN, *begarsde, begarsd.* = De eigenschap hebben of doen hebben van garsboter. — « De boter is goed

om in te leggen : ze is al een' weke of viere begarsd. Dat is : De koeien, uit wier melk die boter gewonnen is, loopen al een' weke of viere in 't gars. » Geh. ommelands *Brugge.*

BEGARZEN, *begarsde, begarsd*, uitspr. *begazzen.* Z. De Bo. — « Hij en is niet dikkels meer gekommen, want hij zag wel dat er niet vele te begarzen en was bij ons. » Geh. *Oostende.*

BEURZEZIEK. z. *Loquela* V. 41. — « Dat receptje is beurzeziek. » Nopens een voorschrift of recept dat, op papier geschreven, reeds lange in iemands beurze, broek-, veste- of dijzak gezeten had en verre versleten was. » Geh. *Poperinghe.*

BINNENFIMPELEN, *fimpelde binnen, binnengefimpeld.* = Binnensluipen. — « 'k He' dat gat gestopt in d'hage, omdat de jongens aldaar binnenfimpelen. » Geh. *Sint-Denijs*, in W. VI.

BLENDOOGSJE, het. = Bonespel (De Bo), duikertje-weg. — « Laat ons e lijdtje blendoogsje spelen. » Geh. *Hoogstaden.*

BOLLEBUIZE, *ballebuize*, z. De Bo. In de Naergelatene Tooneelstukken en rymwerken van Karel-Lodewyk Fournier, te Yperen, by Annoy-Vande Vyvere, drukker en boekhandelaer, Rysselstraet, n° 10, MDCCCXXI, VI° deel, bladz. 56, staet er dat eene bollebuize « een appel » is, « met deeg bekleed en gebakken. »

BREKELEN, *brekelde, gebrekeld*, uitspr. *bre-* gelijk *brai-* in 't Fr. *braire.* = Brikkelen (De Bo), mengelen; 't een allier, 't andere aldaar door malkaar laten henengaan. — « 's Zomers is 't geestig bij 't hout zitten : de wind komt daar gebrekeld deure. » Geh. *Lichtervelde.*

BRUTSELEN, *brutselde, gebrutseld.* = Koken, braden, op 't keukenvier gereed maken. — « 't Is al een ure dat zij bezig is met brutselen, en ze'n is nog niet gereed. » Geh. *Sint-Denijs*, in W. VI.

Vrglkt Schuermans, *i. v.*

DJANE, de. = Eigentlijk *Johanna;* verder een dom, hersenloos vrouwmensch. — « 't Is zulk een' djane van een vrouwmensch! » Geh. *Lichtervelde.*

DOORMELKEN. *molk door, doorgemolken.* = Overmelken, *q. v.* — « Ge'n moet ze maar deuremelken. » Geh. *Reninghe.*

DRETSEN. *dretste, gedretst.* = In 't bollespel, als de bolle, insteê van recht naar stake of naar eene andere bolle

te loopen, zijwaards afloopt, ze dretst. — « Zou die bolle wel dretsen de'? Ne', ze dretst! » Geh. *Brugge.*

EEKENHERTE, het. = Herte van eekenhout, wagenschot. — « De beste tafel is in eekenherte geschilderd. » Geh. *Thielt.*

EET, den. = Eten, teten, 't gene ten eten veroorbaard wordt. — « Eerdappels, dat is hun eet, 's avonds. » Geh. *Oost-Roosbeke.*

Vrglkt *Loquela* I. 10, *i. v.*

ELVENDERTIG. = Ontal, 'k en weet niet hoevele. — « Hij is de elvendertigste van zijn' schole. Hij speelt de elvendertigste clarinette. Hij zingt den elvendertigsten tenor. Van dien elvendertigsten (dwazerik) en moet gij niet anders verwachten. Hij is deur eene elvendertig geschoren. » Geh. *Kortrijk, Beveren* bij Harlebeke.

Door hoe menigvuldiger tanden van 't scheerrek dat er draden geschoren worden, hoe nauwer en hoe dichter die draden liggen in de scheerte die moet geweven worden; hoe nauwer en hoe geslotener dan ook de webbe of het weefsel is, dat ervan geweven wordt. Eene webbe die geweven wordt van eene keten die geschoren is op elvendertig draden, « door eene elvendertig, » is zeer nauwe. Zeer nauwe zijn, op menschen toegepast, dat is gierig zijn. « Deur eene elvendertig geschoren » zijn is gierig zijn.

ENDELINGE, de. = Endelkant, waar iets tenden is. — « 't Is busch aan de endelingen, en van weêrskanten van dat stuk land. » Geh. *Reninghe.*

ENTWIEMAND. = Iemand. — « 't Gaat moeten entwiemand kommen helpen: 'k en kan 't ik alleene niet meer gedaan krijgen! 't Was daar entwiemand thuis! » Geh. *Rousselaere.*

HAAR OVER HAAR. = Top over top, kop over kop (De Bo). Z. *Verkommenschepen.*

HURDE, de. Z. De Bo. — « Giet ge water in zu'k weêre, de grond komt hard lijk 'n hurde. » Geh. *Thielt.*

INKEPOT, den. = Intepot. — « Haalt mijn' penne en mijnen inkepot. » Geh. *Gheluwe.*

KADIJSTER, den, stemzate op *-dijs-*. = Slag, stoot, schop. — « 'k Was ik daar ook, als ze vochten: maar zegt dat ze kadijsters deelden! » Geh. *Oost-Roosbeke.*

Vrglkt *Loquela* X. 44, *i. v.*

KALUNTE, de, stemzate op *-lun-*. = Kalle, bijs, kork, waarop men centen zet (De Bo). — « Laat ons e letje achter de kalunte smijten, met de kalunte spelen. » Geh. *Wijtsgaete.*

KATTJESPEL, het. = Spel dat bestaat in malkaâr te kwellen, met stuiken en stooten, aan malkaâr te trekken, en dat vergaat of dreegt te vergaan in twist. — « 't Is eerst piokken (De Bo) en 't vergaat in kattjespel. » Geh. *Stavele.*

KERZEL. = Korzel. — « Je'n moet daar heele dagen zoo kerzel niet zijn! » Geh. *Reninghe.*

KETTE, de. = Pinker (Kramers). — « Willen wij wat de kette slaan? » Geh. *Wijtsgaete.*

KLOEFEBOORELINGE, de. = 't Gene dat uit eenen kloef geboord wordt, boorelinge (De Bo) van kloefen. — « Kloefeboorelinge is goed om vier te maken. » Geh. *Lichtervelde.*

KOEKETAND, den. = Lust om koeken te eten. — « De kermesse is voorbij: ge gaat moeten uw koeketandtje uittrekken. » Geh. *Stavele.*

Vrglkt *Loquela* XI. 41, *i. v. Appeltand.*

KRAMMATTE, de, stemzate op *kram-*. = Hurde van gevlochtene wissen en hout, waarmeê men de dijken bezet, langs den waterkant, om ze te beschudden tegen 't doorspoelen van 't water, bij hoog tij, ebbe of vloed. De krammatten zijn vastgespijkerd met houten krammen. — « De krammatten moeten vernieuwd zijn. » Geh. *Assenede.*

KWIKKELEN, *kwikkelde, gekwikkeld.* = Babbelen, tateren. — « Ons Heere weet waarover dat 't vrouwvolk altijd moet kwikkelen! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

LEPELEEGDE, de. = Ploeg met negen lepelwijsde scharren, dienende om den stoppel omme te rijen. — « Haalt de lepeleegde, de zevenscharre, de negenscharre, en lepelt den terruwstoppel. » Geh. *Haeringhe.*

Aldus beschrijft zaliger Deken De Bo de *lepeleegde*:

« *Lepeleegde, lepelegge,* v. Bij landbouwers, een ijzeren getuig, tusschen ploeg en egge, om de bovenkorst van den akker te breken en om te rijden, ten einde het onkruid uit te roeien, Fr. *extirpateur.* De lepeleegde bestaat uit een raam, op drie of vier wielen, en met zeven of negen horizontale lepels of ploegscharren onderaan, en daarom ook *zevenschar* of *negenschar* geheeten. De lepeleegde wordt door twee peerden voortgetrokken, en doet in korten tijd hetzelfste werk dat anders met beerploeg, benoote, molder of valke verricht wordt. »

LEPELEN, *lepelde, gelepeld.* = Met de lepeleegde 't land ommedoen. — « Wij zullen moeten dien terruwstoppel lepelen. » Geh. *Haeringhe.*

LODDERE, den. = Een die rondgaat om gebuurs, magen en kennissen uit te noodigen naar een uitveert. — « He't de loddere hier al ewweest? Grootvader is overleden. » Geh. *Woumen.*

Men heet te Woumen den loddere ook den bidzaliger: Jacob P...... was aldaar wijleneer bidzaliger of loddere, en de jongens riepen achter hem:

Ko paloddere,
ga' voddere!

De geboortenamen *De Lodder, De Loddere* zijn in Vlaanderen genoeg bekend.

Vrglkt *Loquela* X. 30, *i. v. Lodder.*

LOKE, de. = Reke uitgetrokkene hutteboonen, ook afstand tusschen twee zulke reken. — « De hutteboonen liggen getrokken en in loken verdeeld op het stik. » Geh. *Haeringhe.*

MARLIEREPUT, den. = Maarlput (De Bo). — « Niet verre van dien marliereput. » Geh. *Reninghe.*

MISBRODDEN, *misbrodde, misbrod.* = Van goed kwaad maken of worden. — « 't Ging schoon weder zijn, maar 't is weêr al misbrod. Hij misbrodt het altemale. » Geh. *Kortrijk.*

MISDOEN, *misdeed, misdaan*. = Krenken, beschadigen, bederven. — « Gij misdoet uwe oogen met sterrelinge in de stravve zunne te kijken. » Geh. *Lichtervelde*.

NEGENSCHARRE. de. = Lepeleegde, *q. v.* Aldus beschrijft zaliger Deken De Bo de *negenscharre*, bij hem het *negenschar* :

« *Negenschar*, o. Bij landbouwers, soort van ijzeren egge op drie of vier wielen, met negen ploegscharren, in plaats van eggetanden, om, door twee peerden voortgetrokken, de bovenkorst van den akker te scheuren, en alzoo 't onkruid uit te roeien, Fr. *extirpateur*. »

Z. *Lepeleegde*.

NESSCHIGHEID de, ook *nesschighijd, nesscheghij'*. = Vocht, vochtigheid. — « Als ge op die blâren duwt, 't loopt nesschigheid uit. De nesschigheid van den toebak. » Geh. *Heule*.

OKSELSPICHT, den. = Spichtig, spits schroodtje goeds, dat bij 't maken van hemden onder den arm ingenaaid wordt. — « Ziet dat ge de okselspichten niet kraafs in en naait! » Geh. *Woumen*.

ONGETOEF, het. = Ongeval, zwarigheid, ziekte. — « Moet gij nog verre loopen om Pastor of Docteur, als er ongetoef in uw huis is? » Geh. *S.-M.-Leerne*.

Toeven is, bij Kiliaen, De Bo en anderen, wel onthalen, wel behandelen; en *getoef* (De Bo) is goed onthaal, 't gene waarmeê men *getoefd*, gediend is; *ongetoef* ware dus 't gene waarmeê men niet gediend en is, ongeluk, zwarigheid, ziekte.

Ongedoef (De Bo) heeft eenen anderen zin, te weten, dien van groot gedruisch, met een schuimw. *rumoer*.

ONTIJD, den. = Nacht. — « 't En deugt niet bij nachte en ontijde over strate loopen. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

Vrglkt *Loquela* X. 93, *i. v.*

ONWEÊREN. *onweêrde, geonweêrd*. = Donderen, bliksemen, enz. — « 't Heeft den geheelen Godschen nacht liggen onweêren! » Geh. *S.-M.-Leerne*.

OPENDEEFELEN, *deefelde open, opengedeefeld*. = Deefelende doen opengaan. — « Eiers, die men op de zondagsche kleêren van die Heerkens gooide en opendeefelde. » Geh. *Haeringhe*.

OPHOOPTE. = Opgehoopt. — « De stande is ophoopte vul eerrappels. Eene ophoopte stande. » Geh. *Oost-Roosbeke*.

OVERMELKEN, *molk over, overgemolken*. = Zonder vernieuwen of bekalven, (een' koe) voortmelken. — « Ze gaan Blare overmelken. » Geh. *Reninghe*.

OVER ZIJN, z. De Bo.

Nog gebruikt in : — « Hij was over van gramschap. 'k Ben over van 't zeer. Hij was over van blijdschap. » Geh. *Kortrijk, Iper, Brugge*.

PALODDERE. den. Z. onder *Loddere*.

PANUKKELEN. *panukkelde, gepanukkeld*, stemzate op *-nuk-*. = Troetelen, koesteren, paplammeren, wel bezorgen. — « Grootvader is alsan droefgeestig en ziekelijk : 'k moete dien ouden man e bitje panukkelen, om hem goeden moed te geven » Geh. *Iper*.

PEERDSVOETJE, het. = Peerdewachterke, peerdeboevertje (De Bo). — « De peerdsvoetjes zitten vele langs de versche akkerschellen, achter 't gewormte. » Geh. *Lichtervelde*.

REIEBEDEIE, de. = Lediggang, geloop van de eene herberge in de andere. Z. onder *Werkader*.

REKE OF STREKE. zonder *r-* of *str-*. = Fr. *sans rime ni raison*. — « Hij ging tot bij hem, en, zonder reke of streke, gaf hij hem 'en vage in zijn open aanzichte. » Geh. *Lichtervelde*.

RIJSTEREN. *rijsterde, gerijsterd*. = Riesteren (De Bo), om en voorwaards spoeden, zwerven, kruipen. — « De slekken hebben hier geheel den nacht rondgerijsterd. » Geh. *Haeringhe*.

RONDWARIJSTEREN. *warijsterde rond, rondgewarijsterd* Z. *Warijsteren, rijsteren*.

ROUWKLACHTE. = Lijkrede. — « Die de rouwklachte uitgesproken heeft was een bejaarde priester. » Geh. *Ledeghem*.

SCHAARSCHHIJD, de, uitsprekens *sgasid, sgasi, -si, -sid*, gelijk in 't Fr. *réussite* = schaarschheid. — « 't En zal van de jare geen' schaarschhij' zijn in de eerrappels. 't Is schaarschhijd in de beutere. » Geh. *Thielt*.

In Vlaanderen hoort men (*ei* = *ij*) *vreien* en *vrijen, veiligheid* en *vijligheid, schaarschheid* en *schaarschhijd, schaarschhij', nesschigheid* en *nesschighijd, nesschighij'*, enz.

SCHARTELEN, *schartel.e, geschartelde*. = Scharten (De Bo). — « 't Is al twee uren dat ik schartele aan dat werk, en 'k en gerake niet tenden. 't Is twaalf jaar dat ik schartele om m'n zieke' man te kweeken. » Geh. *Iper*.

SCHEURCANDEEL, het. = Scheurlanke (De Bo). — « Kijkt dat scheurcandeel daar loopen! » Geh. *Stavele*.

SCHUIVEN, *schoof, geschoven, z.* De Bo.

Het w. beteekent ook loopen; ervan deure schuiven is zoo vele als wegbijzen. — « Een pensejager zag twee hazen zitten hunne ooren kammen : hij pakte zijn' pijpe (zijn roer) en hij wenschte den eenen een nieuwjaar. De andere pakte zijn' pooten onder zijne oksels en hij schoof ervan deure. » Geh. *Lichtervelde*.

SLAG, het. = Geslegen (geslacht) vleesch — « 't Is versch slag : 't en zal niet zochte koken. » Geh. *Kortrijk*.

SLAVENDEL, het. = Vendel, slunse, loopziek vrouwmensch. — « Ziet dat slavendel daar loopen! » Geh. *Wackene*.

SLAVENDELEN, *slavendelde, geslavendeld* = Gelijk een slavendel achter strate loopen. — « Ze is goed om gansche dagen te slavendelen! » Geh. *Wackene*.

SLEKKAARD, den, *-zijn*. = Traag zijn, b. v. in 't insteken van koolzaadplanten. — « Ga-je weêral slekkaard zijn? Geh. *Stavele*.

STAANDE. = Wel in stand. — « 't Was nog zulk een staande mensche : 't is te verwonderen dat ze zoo zeere gestorven is. » Geh. *Brugge*, van een Veurnambachter.

STEEGER, den. = Walg. — « Zwijgt van zulke spijze, zulken klap : 'k heb er ne steeger van. » Geh. *Gent, Themsche.*

STEEGEREN, *steegerde, gesteegerd.* = Walg verwekken. — « Vette spijze steegert mij. » Geh. *Gent, Themsche.*

STEENBUK, den. = Akkerbuk, *q. v.*

STREKE, z. *Reke.*

TAP, den. = Eigentlijk, pijt (De Bo); oneigentlijk, mensch, kerel. — « Zwijgt van dien gelukkigen tap : 't slaat hem al meê. » Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Ezelpijt*, en *Loquela, i. v. -pijt.*

TJEUTEKA, de. = Eigentlijk, de kade, de kaaie, de ka (De Bo) die dient in het tjeutejagen, het zeugejagen (De Bo); oneigentlijk, seuteka, onnoozel vrouwmensch, talmster (De Bo). — « 't Is zu'k 'n tjeuteka van een wijveke! » Geh. *Thielt.*

TWEENEGGEN, *tweenegde, getweenegd.* = Twee neggen krijgen. — « Het ijzer tweenegt, alswanneer het dóór den pletmolen getrokken of onder den hamer niet plat en wilt gaan; 't is een teeken dat er eene slechte plaatse in den draad van 't ijzer is. — « Baas, het ijzer tweenegt daar! » Geh. *Thorhout.*

UITBEEREN, *beerde uit, uitgebeerd.* = Met den beer, den beerploeg (De Bo) uitploegen, uitrijen. — « Als de toebakblâren af zijn, dan worden de toebakstalen, met de wortelinge, uitgebeerd. » Geh. *Marcke.*

Uitberen, *-er-* gelijk *-air-* in 't Fr. *braire*, is iets anders, te weten eene boterbewerkinge.

VAL, den. = Afslag. — « 'k En kan mijn' vette koe niet verkoopen, met dien val van 't vee, in Veurnambacht. » Geh. *Passchendaele.*

VEISCHOTTE. = Veischottig (*Loquela* VII. 39). 't Woord wordt gebruikt sprekende zoo van land zoo van 't gene erop wast. — « Veischotte land brengt veischotte vruchten voort; en in veischotte vruchten en zit er geen beschot. » Geh. *Iper.*

Vrglkt verder *vrijschotte* en *vierschotte* (*Loquela* IX. 96).

VERCLASSEN, *verclaste, verclast.* = Van de een' classe in de andere opschuiven. — « Achter 't lang verlof gaat mijn broêre meugen verclassen. » Geh. *Iseghem.*

VERHELPEN, *verhielp, verholpen*, iemand aan iets. = Helpen aan iets. — « Kunt gij mij aan geen liedtje verhelpen : wij en weten niet wat zingen. » Geh. *Ghistel.*

VERKOMMENSCHEPEN, *verkommenscheepte, verkommenscheept.* = Verkoopmanschappen, verwisselen, verhandelen, verkoopen. — « Wij zullen die twee peerden zien te verkommenschepen top over top, haar over haar. » Dat is : Zonder van weêrskanten bij of toe te leggen, Fr. *sans soulte.* Geh. *Lichtervelde.*

VERNIPPELEN, *vernippelde, vernippeld.* = Vernibbelen (De Bo). — « Ik was eene halfure te vroeg op de mart, en ik stond mij te vernippelen. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

VRIJKES, de, meervoud van *vrijke*, dat het verkleenwoord is van *vrijde* (De Bo). = Houten, ijzeren bekken- of schettewerk, dat men in eene opene venster zet, om te koop gestelde waren zichtbaar en vrij te doen zijn. — « Ton warender nog vrijkes, en ze kostender gemakkelijk overreeken en koeken wegfoefelen. » Geh. *Thielt.*

VRIJSCHOTTIG. = Veischottig (*Loq.* VII. 39). — « Wij zoeien twee jaar te reke vlas op het zelve land, maar 't was vrijschottig land. » Geh. *Handsaeme.*

Vrglkt hooger, bij 't w. *Veischotte.*

VRIJZEGGEN. het, stemzate op *-zeg-*. = Het doen van een die onvervaard alles rechtuit zegt. — « Dat is een die 't vrijzeggen gepacht heeft : hij en zal aan de brokke niet bersten! » Geh. *Wynghene.*

VRIJZEGGER, den. = Een die 't vrijzeggen oefent. — « Jan is ne vrijzegger, lijk ze vadere. » Geh. *Thielt.*

VUILKERTE, de. = Scheldname, dien men een onhebbelijk, onzindelijk, onzedig vrouwmensch geeft. — « En die vuilkerte, ze gaat dat ton aan alle man vertellen! » Geh. *Thielt.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Kertesmerte*, en bij Kiliaen het w. « Kerte, *podex et cunnus.* »

WARIJSTEREN, *warijsterde, gewarijsterd*, stemzate op *-rijs-*. = Rijsteren, met versterkend *wa-*. — « Een' leure van e vrouwmensch, een' sloore, die overal warijstert, rondwarijstert. » Geh. *Woumen.*

WEGBLAUWEN, *blauwde weg, weggeblauwd.* = Eigentlijk, iets zoo blauwen (De Bo) dat het niet achterhaald en wordt, geblauwd blijft; oneigentlijk, begraven zonder kerkelijken dienst. — « Ja, ze gaan doen met mij gelijk met de zwijntjes, onder den Hollander : ze gaan mij wegblauwen, als ik dood ben. » Geh. *Lichtervelde.*

WERKADER, den. = Drift, zucht naar 't werk. — « Die jongen is klaar van den werkader gestorven. 'k He'n verdriet in mijn' dochter : ze'n is maar goed om daar te zitten, ze'n hee' geen' werkader in. Ze'n heeft geen werknadere in : ze is liever op de reiebedeie. » Geh. *Kortrijk, Iper.*

WERKARE, den. = Werkadere, werkader, *q. v.* — « De werkâre is ook gebroken bij Mietje. » Geh. *Sweveghem.*

WERKNADER, de. = Werkader, *q. v.*

Wie weet of de spreuke :

Hij heeft een aârke
van zij' vaârke

niet te verstaan en is een *aderken* (b. v. het *werkaderken*) van zijn vaderken, insteê van een *aardken* of een *haarken?*

WETTEN, *wette, gewet.* = Verzetten, sprekende van de twee beenen van een die loopt. — « Als zij' vader met de spanrieme buitenkwam, ton kost hij wel zijn beenen wetten! » Geh. *Thielt.*

ZEVENSCHARRE, de. = Lepeleegde, *q. v.*

ZOMERLAUW. = Lauw gelijk het weder, 's zomers. — « 't Is zomerlauw vandage, en 't is nog zoo verre van de Meimaand! » Geh. *Fr. Vlanderen.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's H^{n} Alfonsweg.

LOQUELA

N° 5, Herfstmaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

ACHTTIENTAALDERTJE, **het. = Zevenzanger (De Bo), *fauvette contrefaisant, rossignol bâtard.* — « 't Zit een achttientaaldertje te zingene in den hof. » Geh. *Noorden v. Brugge.***

AFREESEMEN, ***reesemde af, afgereesemd.* = Af, van den reesem doen. — « Men gooit de gepaterde boonen in den tas, waar men eene geheele perse in eenen trek afreesemt, en men valt aan 't derschen. » Geh. *Haeringhe.***

AFSTOVVEN, ***stovde af, afgestovd.* = Geld bijeenkrijgen, b. v. met het vertier van waren. — « Wij gaan in 't korte een' karre en een ezeltje koopen, maar we moeten eerst nog een bitje afstovven. » Geh. *Oostende.***

BAARDBRANDERKEN, **het. = Kort tabakpijpken. — « En smoort ze' leven uit geen baardbranderke, uit geen knolleken : daar krijgt ge de kanker af! » Geh. *S.-M.-Leerne.***

BAKTE BROOD, **de. = Korte tijd. — « Ze zijn weêr vrienden, maar 't en zal maar een' bakte brood duren. » Geh. *Bavichove.***

BANG, **den. = Schrik, benauwdheid. Z. *Borteldag.***

BECELAARZEER, **het, de *Becelaarzeeren.* = « Velziekte, met bruine puistjes of knopjes, die zeer doen, en te Becelaere gediend worden. *Korijnzeer,* zie *Idioticon.* » Aldus aangeteekend door zaliger Deken De Bo. Geh. *Becelaere.***

BEMEL, **den, stemzate op de eerste zachtlange -*e*-. = Dwerg. — « Zwijgt, jongen, ge'n zijt nog maar nen bemel! » Geh. *Iseghem, Harlebeke.***

BESCHIJT, **het. = Bekommerdheid, verlegentheid, bezorgdheid. — « Als er daar iemand, of en ware 't maar een vallinge krijgt, 't is seffens een beschijt van de ander' wereld. » Geh. *Bavichove.***

BIJPAKKIG. **= Teerzeerig, naarnemende, licht geraakt, weemoedig. — « Moeder is danig bijpakkig : ze schreemt (weent) voor nen niet. » Geh. *S.-M.-Leerne.***

BLAUWEN, ***blauwde, geblauwd.* Z. De Bo.
Een lijk blauwen is een lijk doen begraven van 't geld dat**

men den eenen en den anderen daartoe afgebedeld heeft. Geh. *Oostende.*

BORTELDAG, den. = Lotdag, dag daar het Volk eenen bijgeloovigen bang van heeft. — « Als ge op de borteldagen zaait of 't verken slacht, zoo bortelt het koorn uit den grond, en 't spek uit de pan, zegt het volk. » Geh. *Beeringen.*

Waarschijnelijk en heeft het w. ***borteldag*** met ***bortelen*** (Kiliaen, Schuermans, De Bo) geen uitstand, 't en zij in de meeninge van 't Volk.

Zou ***borteldag*** geen klankverkorte uitsprake zijn van ***boorteldag***, dat ware *geboortendag* ($n = l$)? Vrglkt ***vastelavond.***

BOUTEN, den. = Eigentlijk, Boudewin, Boudin, Bouden, Bouten; oneigentlijk, manskerel. — « Met dien kloeken bouten kunt gij werk afleggen. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

BRAAI, den. Z. *Spekbraai.*

BUIKLIJSTE, de. = Lijste die, op de hoogte van de bovenste leune van de stoelen, aan den wand gespijkerd is, om 't kwetsen van dien wand te beletten. — « Hij viel omme en zijn hoofd schampte tegen de buiklijste, dat 't bloedde. » Geh. *Kortrijk.*

DJE. = Je, jij, gij. — « A'-dje peist, da-de ligt daar en 't en komt niet van... » Geh. *Kortrijk.*

DOENDIGAARD, den. = Een die doende is (De Bo). — « Dat is een doendigaard : hij en kan niet gerust zijn! » Geh. *Bavichove.*

DRAKEVEL, het. = Een of eene die door geen arbeid te vermoeien, door geen gevaar te weêrhouden en is. — « Dat is een drakevel van een wijf : ze brandt zij deur alles! » Geh. *Noorden v. Brugge.*

DRUMKANT, den. = Hellende, sleepe kant, glooiende kant, b. v. van eenen dijk, van eenen trakelweg; kant die drummende, schoorende gewrocht is, om de hoogte te beletten in de leegte te schieten. — « Hij lag te slapen op den drumkant van de vaart. » Geh. *Bavichove.*

Nu zeggen ze liever ***talu;*** van 't Latijnsche ***talus,*** voet; van waar ***talon, talonner.***

DRUZZELEN, ***druzzelde, gedruzzeld.*** = Dreuzelen (De Bo), sukkelen, zieketierig zijn. — « 't Is al lange dat 'n druzzelt. » Geh. *Stavele.*

GALGHOND, den. = Uiterst booze jongen. — « Wacht u, gij galghond! » Geh. *Stavele, Proven.*

GAREN, *gaarde, gegaard.* = Verzamelen, bijeenrapen. — « Waar zijn ze? Ze zijn gaan eiers gâren. » Geh. *Fr. Vl.*

GAT, het. Z. De Bo. In 't gat trekken. 't Een peerd wordt in 't gat getrokken van 't andere. Legt twee peerden nevens malkaâr aan een harnas : als 't eene zijn' steke niet en staat, 't laat hem in 't gat trekken. — « Mijn peerdtje en is maar kleene, maar 't zit negge in : 't en zal hem in 't gat niet laten trekken. » Geh. *Lichtervelde.*

GRAANTJEZOUTTELDER, den. = Zouttelder, klossetelder (De Bo). Geh. *S.-M.-Leerne.*

HANEGESCHREI, het. = Ongroote uitgestrektheid. — « Wat heeft hij om te bedrichten? Een hanegeschrei lands! » Geh. *Lichtervelde.*

HANSJE *van alle kunsten*, het. = Een die alle slag van neringen uitoefent, bekwaam is uit te oefenen, uitoefent zonder dat het zijne eigene neringe of kunste zij. — « Hansje van alle kunsten is daar weêr al! » Geh. *Stavele.*

HAVERKRABBE, de. = Haverbelle (De Bo). — « 't Is lijk de wind die zoetjes ruischt in de haverkrabben. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

Vrglkt *Loquela* XI. 53, *i. v. Krabbe.*

KADIJSTER, den. = Niet drek in 't algemeene, maar, met oorlof, een op zijn eigen van dit slag. — « Hij heeft in ne kadijster getorten. » Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt *Loquela* X. 44, *i. v.*

KANIJFEL, den, stemzate op *-nijf-*, uitsprake gelijk het Fr. *canif.* = Dikke boteram. — « Ze heeft hem daar ne kanijfel gesneên! » Geh. *Noorden v. Brugge.*

't Woord schijnt mij eene andere uitsprake van **knijfel, knibbel, knippel*, dat bij De Bo den zelfsten zin draagt; in dat geval zou 't van éénen oorsprong zijn met het Fr. w. *canif*, en 't Engelsch *knife*, die beiden van *knijpen* afkomstig zijn. *Canif* ware dan eigentlijk een *knijpmes*, een *knipmes; kanijfel, *knijfel*, een *afgeknepen*, afgepraamd, afgesneden stuk brood; en *kanijfel* van terwe (*Loquela* VI. 44) ver(k)nepene, niet volwassene terwe.

Vrglkt bij De Bo de ww. *kalei* en *klei*, die 't zelfste taalverschijnsel opleveren. De geleerden hebben 't met den indischen name *svarabhakti* vereerd.

KANIJFELEN, *kanijfelde*, *gekanijfeld*, stemzate op *-nijf-*. = Altijd bezig zijn met het een of 't ander te verzinnen en te knutselen, dat hoewel van kleene weerde of belang in zijn eigen, nochtans werkzaam vernuft en schranderheid te kennen geeft, zoo als gedaanten teeken, houten beeldetjes snijden, speeltuigen maken, enz., zonder het geleerd te hebben; bij De Bo *nijferen.* — « Wat kanijfelt die jongen daar? » Geh. *Loo.*

Kanijfelen zal oorspronkelijk **knijfelen* geweest zijn. Om de moeielijkheid van de uitsprake zal men ofwel eene *-a-* tusschen de *k-* en de *-n* gevoegd hebben; ofwel de *k-* laten vallen.

Vrglkt het Fr. *canapsa* (Littré) dat ons knapzak is, *canif* ons knijf, enz.

Ik heb dikwijls jongens weten *nijferen*, of *kanijfelen*, met een' brokke van een *(canif)* oud pennemes.

KARRE, de. Z. De Bo. Iemand van de karre steken is hem zijne geliefde ontvreien. — « Ze heeft langen tijd met Jan

gegaan, maar Pol heeft Jan van de karre gestoken. » Geh. *Oostende.*

KAZEKANT, den. = Kant, afgesnedene spie kaas, met de korste eraan. Z. *Spekbraai.*

KLINKE, de. Z. *Vange.*

KNOLLEKEN, het. = Baardbranderken, *q. v.*

KOBBE, de. = Het hoogste van een buikte stuk lands. — « De kobbe van mijnen vlasgaard heeft vele afgezien van de droogte. » Geh. *Bavichove.*

Andere bediedenissen van *kobbe* staan bij De Bo.

KREVELTJE, het. = Kruimel, brijzel. — « 't En is geen kreveltje, geen kruimelingstje brood in geheel m'n huis. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

KRUIMELING, het. = Kreveltje, *q. v.*

KWAADAARD, den. = Ondeugend mensch, booswicht. — « Ze zullen dien kwaadaard nog moeten kort steken. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

KWAADZAK. = Kwaadaardig, boos, kwellijk mensch. — « Met zulk ne kwaadzak en zalder nooit niemand overeenkomen. » Geh. *Avelghem.*

LANTEERNE, de. = « Bij horlogiemakers. Toortel, Fr. *pignon.* De lanteerne is vast aan den as van 't schrikwiel. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, geh. ———?

LEPEL, den. = « De lepels van de onruste in eene horlogie zijn twee plaatjes die overhands in de tanden van het schrikwiel grijpen, Fr. *palettes de l'échappement.* »

Z. *Onruste.*

LINZE, de. = Luns (Kramers). Z. De Bo, *i. v. lijnslikker.* « De linze is uit » zegt men als er iemand, of als er volk zotte voeren uitmeet. — « 'k He' dien trouw gezien, 's navens : de linze was uit, wi'-je! » Geh. *Bavichove.*

LOEIE, de. Z. De Bo. — « Andere en zetten hunne hutteboonen in geen' paters, maar in loeien, gelijk het vlas, maar altijd met de bouten (wortels) innewaards, en de blâren al buiten. » Geh. *Haeringhe.*

LOOD, het. = « Plombeerlood, Fr. *plomb.* — Het lood geven, Fr. *boujonner.* Het lood wordt gegeven aan den hommel van Poperinge. Het lood krijgen of ontvangen, geplombeerd worden. Het lood hebben, geplombeerd zijn. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Poperinghe.*

LOOZE KASSE, de. = Kasse, die, van buiten bezien, den wand gelijk is, achter welken zij verborgen zit. — « 'k Zat in de looze kasse en 'k hoorde al dat er geklapt wierd. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Loquela* III. 75, *i. v. Looze deure.*

NOMBERWIEL, het. Z. *Verdeelwiel.*

ONRUSTE, de. = « In eene horlogie is eene spil met twee lepels (Fr. *un axe à deux palettes*) die de beweging regelt tusschen den slinger en het schrikwiel of schakelrad. De onrust heet in 't Fr. *échappement*, en is geenszins te verwarren met het schrikwiel (Fr. *roue d'échappement*, *roue de ren-*

contre), noch met den slinger (Fr. *pendule, balancier*). » Aldus zaliger Deken De Bo.

ONTWERRELAAR, den. = Ontwernaar (*Loq.* IV. 43), ontwerrelkam. — « Noch schare noch ontwerrelaar en kwam er over zijn hoofd. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

OORKONDE *beleeden, beleên*, de. = Met een schuimw., *informatie* beleeden (De Bo, *i. v. Beleeden*). — « Ze hebben leugens van u verteld, en gij loopt naar Jan en Tone om te achterhalen wie de eerste leugenare was : dat is oorkonde beleên dat gij doet. » Geh. *Lichtervelde.*

De steêliên zijn veel geleerder, zij zeggen immers « *informatie* » beleên, eene « *enquête* » doen; en die 't willen op zijn hoog Vlaamsch hebben, kouten van een « *inkwest.* »

OPENSPARKELEN, *sparkelde open*, *opengesparkeld*. = Opensparkelen (De Bo). — « Als hij mij zag, hij sparkelde zijne oogen open. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

OPRIJSCHEN, *rijschte op, opgerijscht*. = Opruischen, ophuischen (De Bo). — « Als ze iemand altijd oprijschen, hij zou op een ende gram worden en een ongeluk doen ook. » Geh. *Heule.*

OVERGOTEN, z. De Bo. Men zegt « Met de dood overgoten zijn » voor zeer deerlijk, bleek, tenden deruit zien, de doodverwe aanhebben. — « Het volk, in zijne oude dichtveerdigheid, overgiet de menschen met de dood gelijk de eerrappels met de solse. » Geh *Lichtervelde.*

OVERKLEM, den. = Overstap (De Bo). — « Ze stonden te gâre te klappen aan den overklem. » Geh. *Snaeskerke.*

PALE, de. = Klets met de vlakke hand op de kake. — « Je ga' rechtuit eppale krijgen. » Geh. *Leysele, Stavele, Poperinghe.*

PEERDEMEULEN, den. = Meulen, draaiend gevaarte, voorzien van houten peerden, waarop het kermesvolk omvaart. — « 't Staan te kerremesse twee peerdemeulens op de plaatse. » Geh. *Ruddervoorde.*

PLOMBEERLOOD, het. Z. *Lood.*

POEKEL, den. = Puikel, aren (De Bo). — « Hij is van ne poekel gestekt : zijn hand is gezwollen. » Geh. *Oostende.*

PUDDEREN, *pudderde, gepudderd*. = Peuteren (De Bo). — « Wat pudder'-je daar? » Geh. *Stavele, Proven, Poperinghe.*

Vrglkt eenen anderen zin van *pudderen, Loquela* II. 27.

RANKE, de. Z. De Bo. — Men zegt nog, b. v. : « Dat is 'en ranke van ne veint, voor een lange, dunne veint! » Geh. *Noorden v. Brugge.*

REBBANK, den. Z. De Bo, die handschriftelijk daarbij voegde : « Fr. *bahut.* »

RUTTELINGE, de. = Pak slagen, preuvelinge (De Bo). — « Je gaat 'n ruttelinge krijgen as je thuis komt! » Geh. *Brugge.*

SAVOOIZER, den. = Slechtaard, schurk, slechte klapper. — « Zwicht er u van : 't is zu'k ne savooizer. » Geh. *Moschroen.*

SCHAKELWIEL, het. = Bij horlogiemakers, het zelfde als schrikwiel, Fr. *roue de rencontre.* Aldus zaliger Deken De Bo. Geh. ——— ?

SCHIERS. = Schier, bijkans. — « Hij en hadde schiers niet genoeg om te levene. » Geh. *Heule.*

SCHOBBE, de. = Peule, schokke. — « De schobben van de boonen, van groene dat zij waren, zijn nu hard en rostachtig gedroogd. De boonen ruttelen in de schobben. » Geh. *Haeringhe.*

SCHRIKWIEL, het. = « Schakelrad in eene horlogie, Fr. *roue de rencontre.* » Aldus zaliger Deken De Bo, en geh. ——— ?

SCHUIM *van goud*, het. = Glit, loodglit, Fr. *litharge.* Aldus zaliger Deken De Bo. Geh. ——— ?

SLAWIJTERARE, den, stemzate op *-wij-*. = Een die veel en groot beslag maakt. — « 't Is zulk ne slawijterare! » Geh. *Wackene.*

Zelfs waar men de *ij* als *ei* uitspreekt, b. v. te Wackene, zegt men *slawieterare*, met *ie* kort.

Daar zal ievers een werkw. *°wijteren*, uitbouw met *-er-* van *wijten*, samengesteld *verwijten*, bestaan hebben, dat, gesterkt met het stemzaatlooze *sla-*, *°slawijteren* geleverd heeft, en van daar *slawijterare.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. slabakken, slabijse, slavelse.*

SLEUVER, den. = Sleep, hangend, slepend stuk van een kleed; verder sloore, geslunst vrouwmensch. — « Wat een sleuver van een vrouwmensch gaat er daar? » Geh. *Oostende.*

SMETPEZE, de. = Smetdraad, smetkoorde (De Bo). — « De smetpeze zwarten om een bul te smetten. » Aangeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. ——— ?

SMOUTERINGE, de (niet *smoutéeringe*). = Vettinge, *q. v.*

SMOUTINGE, de. = Vettinge, *q. v.*

SOLSE, de. = Fr. *sauce*, of met een eigen Vlaamsch w. dope. Z. *Overgoten.*

SPEKBRAAI, den. = Schelle spek.

Nen spekbraai en nen kazekant,
dat maakt ons boerenleven plaisant.

Zoo zingen de boerenmeisens thuis. Geh. *Limburg.*

SPELSPEELDER, den. = Met een schuimw., *arlequin*, posternel (*polichinelle*), kunstenmaker, hansworst. — « Al zulke spelspeelders van jongens, daar en kan ik geen weg meê. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

SPROOI, z. De Bo. Men zegt ook sprooi land. — « 't Land ligt sprooi. Van als 't 'en bitje regent de sprooiegheid (De Bo) zal algelijk weg zijn. » Geh. *Bavichove.*

STEKEN, *stak, gesteken.* Z. De Bo. — « Eens bloed steekt, als men geheel 't lichaam deure kreevelinge gevoelt, en gelijk spellen die steken. » Geh. *Lichtervelde.*

STERRE, de. = Eigentlijk, sterre (De Bo), sterne, voorhoofd; oneigentlijk, 't gene waarvan de ontroerde sterre de zetel is, na den zin van 't Volk : dulligheid, gramschap. — « Als

hij dat hoorde, hij schoot in zijn' sterre : Wie, zeid' hij, « enz. Geh. *Lichtervelde*.

Hij liep « *sterren* tegen wind ; » of, bij erger misverstaan, « tegen *sterren* en wind ; » dat hoort men bij 't Volk. 't Is eigentlijk *sterne, ster'n'* (voorhoofd) tegen wind.

« Hij schoot in zijn' *sterre* » zal ook wel, in den grond, miszeid zijn voor « *het* schoot in zijn' sterre : » in zijn' hersens?

STIJKEN, *stijkte, gestijkt.* = Stooten, iemand eenen stuik geven. — « Je'n moe' me alsan nie' stijken ! » Geh. *Proven.*

STOMPE, de. = Stomp (Kramers). Iemand op een' (op de) stompe zetten is, met een schuimw., iemand in den *ambras* zetten of laten. Die zonder vermaan zijn werk, zijnen dienst loochent, zet zijnen baas op een' stompe. — « 't En is toch niet schoone alzoo een mensch op de stompe te zetten. » Geh. *Oostende.*

STRAFBANK, den. = Fr. *sellette*, dat Kramers aldus vertaalt : « Bankje *n*, waarop in de gerechtshoven een beschuldigde zich moet nederzetten, om gehoord en gevonnist te worden, bank *f.* der beschuldigden. » — « Ge zult ook nog wel op het strafbankske moeten zitten. » Geh. *Wynghene.*

TATELDAGE. = Nooit — « Wanneer zal ik die boeken thuis krijgen, peis-je? Tateldage. » Geh. *Oostende.*

Is dat *te ateldage*, gelijk *te middage, te avond, te morgen ;* ofwel is 't *tateldage*, gelijk *zaterdage, zundage, in casu temporali ?*

TJONKELEN, *tjonkelde, getjonkeld.* = Vlechtebeenen, gaan gelijk de dronkaards. — « Als 't een gat in den nacht was kwam hij eindelijk al tjonkelen thuis. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

Vrglkt Schuermans, *i. v.*

TREITE, de. Z. De Bo. « Met de treite af liggen » bediedt ook ziek zijn. — « Is Pee ziek? Ja-hij : hij ligt met de treite af. » Geh. *Barichove.*

TREKKEN, *trok, getrokken.* Z. De Bo. Men zegt ook *Planken trekken.* — « Als 't stijf schuw weêre is moeten de meulenaars ontzeilen (De Bo) ; maar dat en is dikkens nog niet genoeg, ze moeten daarbij nog planken trekken. Dat is die planken die van ends-end-tends aan 't meulen-ende vast zijn aftrekken, om aan den wind nog min grepe te laten. » Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt *Water trekken.*

VANGE, de. = « Bij horlogiemakers, eene ijzeren baar die in den kavel van den toortel van 't wiel van 't slagwerk valt, om 't slag te sluiten, als het genoegzaam geslegen heeft (b. v. als het drie geslegen heeft, opdat het geen vier zou slaan). Ook *klinke* geheeten. » Aldus zaliger Deken De Bo. Geh. ———?

VERDEELWIEL, het, « of *Nomberwiel*, » het. = « Bij horlogiemakers, het wiel dat de uren verdeelt, zoodat het maar een slaat als het een is, drie als het drie is, zeven als het zeven is, enz. » Aldus zaliger Deken De Bo. Geh. ———?

VERKETSEN, *verketste, verketst.* = Verkijskassen, al ketsende, rondzwierende, kwijt geraken, verteren. —

« Hij heeft weêr een' geheele weke leêg geloopen en al ze' geld verketst. Hij zou de kleêren van ze' lijf verketsen. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

Vrglkt *Ketsen*, bij De Bo.

VERKLAKKEBAKKEN, *verklakkebakte, verklakkebakt.* = Nutteloos bewerken, te kwiste bringen. — « Houdt hem daaraf : hij zou 't al verklakkebakken ! » Geh. *Proven.*

VERREGEZET. = Bijkans tenden. — « Dat werk is verregezet. « Djoos is gister berecht. Hoe gaat 't ermeê? Hij is verregezet, de man. Karel is verregezet (van geldswegen) : hij moet verhuizen. En stoort u niet in heur zeggen : 't wijf is verregezet (half zinneloos). » Geh. *Kortrijk, Brugge, Iper.*

VERSTIJVERIK. = Vervrieswinter, *q. v.*

VERVRIESWINTER, den. = Een die b. v. met zijne handen in zijn' zakken staat, te verstijven van de koude. — « Die vervrieswinter, die verstijverik is te leêg dat hij roert! » Geh. *Stavele, Proven.*

VETTINGE, de. = Pak slagen, preuvelinge (De Bo). — « Dat hij een' goe' vettinge, smoutinge, smouteringe krege, hij zou he'en dat hij verdient. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

VINKEPOT, den. = Vinkenest. — « 'k Gaan e'vinkepot haaln, uit den appelboom. » Geh. *Vleteren*, in Fr. Vl.

Bij ons heet dat *een' vinkenest rooven.*

Vrglkt *Loquela* VI. 9, *i. v. Aksterpot.*

VOERMANSCHAP, de. = Voermans neringe. — « Sichten dat de tram loopt en gaat 't maar half zoo wel meer in de voermanschap. » Geh. *Wynghene.*

WATER *trekken.* = 't Gene de zonne doet, na den zeg van 't Volk, als er lange, bleeke striemen zonnewaards loopen. — « 't Zal rein kommen : de zunne trekt water. » Geh. *Lichtervelde.*

WATERHEERE, den. = Kale, looze heere, heere in den schijn. — « Zwicht u van de waterheeren : 't zijn al tandetrekkers ! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

WELDOENDE. = Welhebbende, met een schuimw., *gefortuneerde.* — « Dat waren, in den tijd, nog al weldoende menschen. » Geh. *Reninghe.*

Well to do (people) bediedt het zelfste, in 't Engelsch.

WERVEL, den. = Wervelken, werveling (De Bo). — « 't En is niet van veel kinders te hebben, als ge maar brood en vindt, wanneer gij den wervel van 't deurke van de spinde draait. » Geh. *Stalhille.*

WIELEN, *wielde, gewield.* = De handen aan 't wiel of aan de wielen slaan van eenen wagen, die zonder die hulpe moeielijk voort kan. — « Karel, wij zijn aan de Broelbrugge : we gaan moeten wielen. » Geh. *Kortrijk.*

ZOOTJE, het. = Zode (Kramers). — « Wansje, ga' je 'n zoòtje meêbringen voor me, als je binnenkomt (van zee)? 'k Heb daar 'n goe zoòtje visch gekocht op de kaaie. » Geh. *Oostende.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfonsweg.

LOQUELA

N° 6, Zaaimaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFFIKKELEN, *fikkelde af, afgefikkeld.* = Afrossen. — « Hij heeft zijnen hond daar geweldig afgefikkeld. » Geh. *Herenthout.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. Fikkelen.*

AFLEEDER, den. = Uitweg langs welken het water, b. v. van eenen regenbak die vol is, over- en wegvloeit; in 't Fr. *le trop-plein.* — « Waar is den *trop-plein* van dien regenbak? De afleeder, Baas? Alhier zi'. » Geh. *Harlebeke.*

AFWIKSEN, *wikste af, afgewikst.* = Afpriegelen, afrossen. — « Ik zal hem eens goed afwiksen. » Geh. *Mechelen.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. Wiksen.*

ALLA! stemzate op *-la*, bij De Bo *alah!* = Alledaagsche uitroep, die bij alle Vlamingen gebezigd wordt, en die nu eenen aanwakkerenden, nu eenen toestemmenden, nu eenen afwerenden zin draagt. — « Alla, ga-w'! Alla, toe de', nog een stapke! Hoevele vraag'-je? Tien stuivers. Alla, ne'! Alla, den goên avond! Alla, tot later! Alla-alla : laat mij gerust! Alla,... 't doet zeer peis-je! »

Deken De Bo schijnt te vermoeden dat dit ons *alla!* het nagezeid Fransche *hola!* zou zijn; en (daarop gesteund?) zoo en geeft hij 't woordeken maar eenen « verbiedenden » zin. « Alla, ga-je haast opstaan? » is nochtans verre van verbiedende! Ook zou 't wonder schijnen hadden ze in Brabant van *hola! arra! arre! erre!* gemaakt.

Vrglkt Schuermans, *i. vv. Arè! arra! arre!*

BAKELSPELLE, de. = Spelle om een kind te bakelen, doekspelle (*Loquela* IX. 66), Fr. *épingle de sûreté.* — « Zonder bakelspellen en kan ik niet werken. » Geh. *Leuven.*

BARE, de. = Dwersstuk van eenen rooster. — « De stove en brandt niet goed, omdat de baren van den rooster te dichte bij malkaâr liggen. » Geh. *Kortrijk.*

BAST, den. = 'Barnst, baanst (De Bo). — « 't Is zoo drooge als bast. » Geh. *Veurnambacht.*

BEELEN, *beelde, gebeeld.* Z. De Bo.

'**t Is beter gebeeld**
als kwalijk getrouwd.

Geh. *Kortrijk.*

BLEDDER, de. Z. De Bo. — « Die ze' zet verbrandt moet up de bledders zitten. » Geh. *Veurnambacht.*

BLOOTOORE, de. = Bloodaard, benauwderik. — « Hoe gij blootoore : durf'-je niet meer? » Geh. *Stavele.*

BLUSCHKE, het. = Bluschkoolke, buschkoolke, bakkerskoolke. 't Bluschke blazen : ertegen waaien, den pot trekken, de boete betalen, bekeven worden. — « Als dat uitkomt, ge zult het bluschke blazen! » Geh. *Piottenland.*

BOEREGE, de, stemzate op *-eg-*, lange *e* gelijk in *zegen, regen,* te *wege.* = Een vrouwmensch die boert, die 't al verboert, verkwist en vermooscht. — « M'n man verweet gister m'n schoondochter voor 'n boerege. Die Bruggenege daar is 'n boerege van e' vrouwmensch : als heur man kwam te sterven, hij en ha' geen broek meer om aan te doene. » Geh. *Iper.*

BOVELING, den. Z. De Bo. — « Het vriest dat de bovelingen bersten. » Geh. *Veurnambacht.*

BOVENROEDE, de. = Bandroe, die naast den veurst van 't strooien dak zichtbaar en boven 't stroo ligt. — « N. N. is schuldig eenen bond bandroen en bovenroen. » Geh. *Gulleghem.*

BOEREJAAR, het. = Een jaar dat vele opbrengt in de akkernote, in de veldvrome. — « 't En zijn nu al geen boerejaren meer gelijk eertijds. » Geh. *West-Vlanderen.*

BRAKE. = Ongehuwd, wepel. — « Wij gaan brake blijven. » Geh. *Poperinghe.*

BUITEN, den. = Weder, luchtgesteltenisse. — « Bij donder, bliksem, hagel, regen is 't een pijnelijke buiten. Wat pijnelijke buiten! » Geh. *Poperinghe.*

DEISTERAAR, den. = Truntelaar, truntebaas, die niet goeds en doet. — « Houdt dien deistereer van ons af! » Geh. *Piottenland.*

Vrglkt Schuermans en De Bo, *i. vv. Dijsteren, deisteren, deister, bedeisteren;* en den geboortename *Dedeyster.*

DOODZWEET, het. Z. De Bo. — « Wel wat slechte kafee : 't is lijk doodzweet! » Geh. *Lichtervelde.*

DULTE, de. = Gramschap, dulligheid. — « Hij schoot in zijn' dulte en hij gaf 'n ne klets. Als hij in zijn' dulte is, hij zou moorden doen. » Geh. *Gulleghem.*

DUTTE, de. = Traag, lamlendig vrouwmensch. — « Is dat toch een' dutte : ze'n is nooit nievers! » Geh. *Zonnebeke.*

EGENKOMSTE, de. = Tegenkomste, were, strijd, met een schuimw., *lutte,* t. w. als 't kiezinge is. — « 't En is

niet geestig vandage : 't en is geene egenkomste. » Geh. *Poperinghe.*

EIGENSTUURS. = « Spontaan » (Kramers), zonder van buiten 't lijf komend hulpmiddel. — « 'k En kan nooit afgaan eigenstuurs. » Geh. *Kempenland.*

ELFURENLIJK, het. = Begravinge, lijkdienst om elf uren. — « 't Zal weêr een elfurenlijk zijn. » Geh. *Mechelen.* Z. onder *Lijk.*

ELVENDERTIG. Z. *Loquela* XII. 27. — Als men te Gent gevraagd wordt naar een getal dat men niet en weet of niet en begeert te uiten, zoo antwoordt men : « Elvendertig en 'n kleintje. » Geh. *Gent.*

FLEPSCH. = Flauw, hongerig, slap. — « Ik ben flepsch. Dat kleed hangt daar flepsch neêr. » Geh. *Mechelen.*

GEDIET, het. = Getrek, gedoe. — « Gij stom gediet (lompe, onhandige kerel)! » Geh. *Mechelen.*

Misschien behoorde 't w. *gedied* geschreven te zijn, als komende van *gedieden.*

GEHAND. Z. De Bo — « Houden die nunnen schole? Neen-z' : ze zijn genoeg geleerd, maar zij en zijnder niet op gehand. » Geh. *Poperinghe.*

GESMIERIG. = Gemakkelijk om smeren, uitbreiden, b. v. onder 't mes. — « Die rapen koken zoo gesmierig als butter. » Geh. *Veurnambacht.*

GORTIG. = Geweldig, nijdig. — « Giet zoo gortig niet! » Geh. *Mechelen.*

GROENE *blijven, bleef, gebleven.* = Niet ten achteren gaan, in geld- en handelszaken; blijven van gestaathede zoo men is. — « Als 't niet en betert, wij gaan moeten naar Vrankrijk gaan : anders, wij en kunnen wij hier niet meer groene blijven. 't Is al wel, wij hebben nog genoeg om te leven en eenige jaren voort te doene; maar 't is zake van groene te blijven. » Geh. *Inghelmunster.*

HAGEBEIER, den. = Doornbezie (De Bo). — « Hij is zoo rood als nen hagebeier. » Geh. *Lichtervelde.*

HANDWEVER, den. = Wever die met der hand, zonder bijgevoegden toestel, de schietspoele werpt. — « 'k Aanzie hem voor nen handwever. » Geh. *Kortrijk.*

HEIT, den. = Helt, helft. — « 't Es da' den heit van den tijd ruize! » Geh. *Heule.*

HERSTENDRAAD, den. = Herstdraad (Schuermans), draad die met herst, harst ingewreven is, en dien de schoemakers gebruiken om schoen te naaien. — « Hij had het vastgemaakt met eenen herstendraad. » Geh. *Mechelen.*

HUIZENMELKER, den. = Een die veel huizen, meest werkmanshuizen bezit, en die leeft met 't gene de huurloon dier huizen hem inbringt. — « Die gierige huizenmelker! » Geh. *Mechelen.*

IJDEL. = Wijd vaneen. — « Die bende veugels vliegt ijdel. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

KAMBEURZE, de. Z. De Bo. — « Zijn' kambeurze openzetten is aan 't schreemen (weenen met luider stemme) vallen. » Geh. *Vlamertinghe.*

KARSTINNE, de. = Kwaad wijf, stoute prij. — « Wee die met zulk een' karstinne te doen heeft! » Geh. *Mechelen.*

Dat zal eene andere uitsprake zijn van *kerstinne, christinne,* dat zoo vele zegt als christene vrouwe, vrouwe in 't algemeen, vrouwe uit den hoop, vrouwe zoo als er vele zijn, booze vrouwe. In 't Italiaansch is *christiano* een mensch te zeggen, en in 't Vlaamsch zegt men een harde *christene,* voor een hard mensch.

Vrglkt het Fr. w. *vilain,* dat in den grond niet anders en beteekent als *hofstedeling.*

KERKHAMER, den. = Karthamer, kerthamer (De Bo). — « Hout klieven met den kerkhamer. » Geh. *Poperinghe.*

KNAK. = Kort af, bitsig, hebbig; kort af, bitsig, hebbig sprekende. — « Iemand knak antwoorden. Ge zijt zoo knak vandaag! » Geh. *Mechelen.*

KNEP, den. = Kinne. — « Hij greep hem bij zijnen knep. » Geh. *Mechelen.*

Vrglkt Schuermans, *i. v.*

KREVELARE, den. = Dood. (*Loquela* X. 11.) — « Dat dat moste gebeuren, hij haalde er zijnen levende' krevelare an! » Geh. *Lichtervelde.*

KROOS, het, *oo* gelijk in *boos, loos.* = Klokhuis van eenen appel, eene pere, Fr. *trognon* (De Bo). — « Hij at den appel en smeet het kroos, het slokhuis naar mij. » Geh. *Geel, Hoogstraten, Morkhoven.*

LEÊGAARD, den. = Ledigaard, haring die ledig, leêg, ijdel is : die noch melke noch kijte en bevat. — « Laat den dien liggen : 't is 'en leêgaard. » Geh. *Brugge.*

Vrglkt twee andere zinnen van dat w. bij De Bo.

LEEPEN, *leepte, geleept.* Z. *Uitleepen.*

LIJK, het. = Begravinge. — « Hij is naar 't lijk van ze' zuster. » Geh. *Mechelen.*

Vrglkt De Bo, *i. v.,* en het w. *Elfurenlijk.*

LODDEREN, *lodderde, gelodderd.* = Los hangen, weg en weder slaan. Z. *Uitleepen.*

LOTEREN, *loterde, geloterd : pieren loteren* = Pierwormen uit doen komen, met den riek (greep) in den grond te steken en met de vuist op den steel te kloppen. — « Hij is gaan pieren loteren. » Geh. *Mechelen.*

MUIZEBREIL, den. = Muizebreidel, breidel om muizen te breidelen. Z. *Talperingel.*

OOREKRUIPER, den. = Oorbeeste, sprietworm, sprietoorm, oorworm, vorke (De Bo). — « 't Zitten oorekruipers in dat schof. » Geh. *Kortrijk.*

OPBOEFEN, *boefte op, opgeboeft.* = Oppoefen (De Bo). — « Ge'n moet u zoo niet opboefen, zoo veel niet eten. » Geh. *Mechelen.*

De Fr. ww. *bouffer, bouffir, pouffer* behooren hier thuis.

OPGEZET. = Verheugd, blijgeestig, welgezind. — « Mie heeft wel verkocht op de mert : ze komt geheel opgezet naar huis. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

PEKELHEKS, de. = Gierig, vrekkig wijf. — « 't En

is zulk geen' pekelheks, zulk geen' pin (Schuermans), zulk geen' gierige tang (Schuermans) in geheel 't land. » Geh. *Mechelen.*

PLATDRAAD, den. Z. De Bo. — « Als ge een stik aanlegt, 't en mag geen platdraad in loopen. » Geh. *Lichtervelde.*

POORIJZER, het, *oo* gelijk in *hooren.* = Peurstok, peurestok (De Bo). — « Pooren op paling is visschen met kuip en poorijzer, om paling te vangen. » Geh. *Mechelen, Boom.*

PRINSEN, *prinste, geprinst.* = Gaan met drukkend voetgeweld, gelijk men deur slijk en moze doet. — « Hij heeft meugen door regen en smoor, deur dikke en dinne daar naartoe prinsen. » Geh. *Lichtervelde.*

Br- en *pr-* wisselen geerne; zoo hoort men *bronken* en *pronken*, *brol* en *prol*, *brondelen* en *prondelen*. **Brinsen*, uitgebouwd met *-el-*, *brinselen* (De Bo), kan ook bestaan hebben. En *prinsen* (*pr-* = *br-*) kan eene nevengedaante zijn van **brinsen*, het onuitgebouwde *brinselen*. Door regen en smoor, door dikke en dinne moeten brinselen ware gang- en verstaanbaar Vlaamsch bij ons.

Vrglkt De Bo, *i. v. Brinselen.*

RAKKE, de. = Vernepeling, enkeling die afsteekt in een kudde : die minderachtig is. — « Je gaat 't (dat zwijn) niet kunnen verkoopen : 't en is maar errakke. » Geh. *Stavele.*

REEPEN, *reepte, gereept.* = Met eenen reep, met reepen vastleggen. — « Ge moet dien boom reepen langs den kant waar de laatste trekwortel blijft. Eer dat we den balke optrekken, we moeten hem reepen. » Geh. *Kortrijk, Iper.*

REGGE, de. = Dreg, dregge (Kramers). — « De regge greep in zijn' krage en wij trokken hem uit het water. » Geh. *Harlebeke.*

RIJDEN, *reed, gereden.* = Nu hier nu daar liggen, verloren, langs den grond, den vloer liggen. — « Wa' leit daar weêr te rijen? Hij laat z'n boeken, z'n kleêren rijen. » Geh. *Mechelen.*

RUIME. = Geruime (*Loquela* X. 82). — « 't Is ruime vichtig voet lang. » Geh. *Veurnambacht.*

SCHIFTTE. = Schiftig (De Bo), ook het tegendeel van gesloten, dat met een kleen getal, ijdel en wijd vaneen liggende draden (keten en inslag) geweven is. — « 't Lag een doekske schiftte zijde op, en je kost erdeure zien. » Geh. *Brugge.*

SCHORMEN, *schormde, geschormd.* = Schermen. — « Hadde ik voor mijn' jongens niet geschormd, hij hadde ze doodgeslegen, in zijnen dronken kop! » Geh. *Kortrijk.*

SCHRANSEL, den. = Buik, mage. — « Hij heeft daar weêr zijnen schransel volgespeeld. » Geh. *Mechelen.*

SCHRIK, het. = Schuw (De Bo), schouw, *terriculum* (Kiliaen). — « Jan is mager lijk esschrik. » Geh. *Veurnambacht.*

Een schrik, om vogels te verschrikken, bestaat gemeenelijk uit twee menschewijs gevoegde stokken, waaromtrent een oude hoed, oude kleeren gehangen worden. Zulke stok- en voddemans ziender doorgaans uit der maten mager en deerlijk uit.

SLECHT. = Effen, niet heuvel- of bergachtig. — « Dat is hier al slecht land! » Geh. *Fr. Vlanderen,* nabij Cales.

SLOKHUIS, het. = Kroos, klokhuis, *q. v.*

SLUNSEDEKKER, den. = Kiel, schabbe, Fr. *cache-misère.* — « 'k He' mijne' slunsedekker aan, regen' het 't en steekt niet in. » Geh. *Lichtervelde.*

SMOORDONDER, den. = Gevaarlijke donder, die dikwijls valt, als de lucht betrekt, zonder regen. » Geh. *Poperinghe.*

SNIKKE, de. = Breede beitel, wiens handhave een rechthoek is, dragende eenen breeden lemmer, die van vooren snijdt. — « De snikke dient om de gaten in den meulenasse te kappen, waarin de hekkens zitten. » Geh. *Lichtervelde.*

Bij De Bo is de snikke « een lange platte beitel, wiens lemmer omtrent zes vingers breed is, en dien de wagenmakers bezigen. »

SPINNEN, *spon, gesponnen.* = Verliezen, in 't spel.—

De eerste winders
zijn de laatste spinders.

Geh. *Alveringhem.*

Dat is te zeggen : Die eerst winnen in 't spel verliezen op 't einde dat zij gewonnen hadden, en moeten gevolgentlijk spinnen, uitspinnen, betalen.

TAAITE, de. = Taaiheid, taaigheid (Kramers). — « Dat leêr en heeft zijn' taaite niet. » Geh. *Gulleghem.*

TALPERINGEL, den. = Ringel om talpen te ringelen (De Bo). — « Die man verkoopt van alles : tot muizebreils en talperingels toe. » Geh. *Lichtervelde.*

TANG, de. = Wijf, vrouwmensch, met verachtenden zin. — « 't En is nergens zulk een' gierige tang. » Geh. *Mechelen.*

Bij Schuermans is eene « luie tang » een « lui meisje of wijf. »

TAP, den. Z. *Loquela* 1892, blz. 31. — « Kijkt 'n da' staan lijk ettap! » Geh. *Veurnambacht.*

'T DEES. = Het dees, het deze. — « 't Dees is eene geheel andere zake. 't Deze is goed : dat en deugt niet. » Geh. *Dermonde, West-Vlanderen.*

TEMMEREN, *temmerde, getemmerd.* = Huisbouwen; een huis laten, doen bouwen. — « Zoo, je broêre gaat temmeren de'? » Geh. *Loo.*

TETSEN, *tetste, getetst.* = Tatsen (De Bo). — « Iemand zijn schoen tetsen is hem bereiden voor de eeuwigheid. » Geh. *Vlamertinghe.*

TJEUTEN, den. = Dwazerik, sul. — « Is dat toch ettjeuten van evveint! » Geh. *Veurnambacht.*

TREITEN, *treitte, getreit.* = Rijen, trekken, te voete gaan, reizen. — « Hij zal algelijk nog naar Gits meugen treiten, in al dat slecht weêre. » Geh. *Lichtervelde.*

UITBUIDELEN, *buidelde uit, uitgebuideld.* = Uitstellen, uitsteken tot een volgend jaar, te weten om tot de eerste heilige communie aanveerd te worden. — « Jan Speekens zeune is een uitgebuield broodtje : hij en heeft zijne eerste communie niet mogen doen. » Geh. *Gent.*

UITLEEPEN, *leepte uit, uitgeleept.* = Langer, wijder worden door 't gebruik, van kousen of schoen sprekende. — « Dat leept uit, die kous leept uit. Zijn' schoenen zijn uiteen geleept : ze lodderen aan zijn' voeten. » Geh. *Mechelen.*

UITSPINNEN, *spon uit, uitgesponnen.* = Uitlangen, dokken, betalen. — « Hij heeft daar leelijk meugen uitspinnen. » Geh. *Kortrijk.*
Vrglkt *Spinnen.*

VEELTE, de. = Groote hoeveelheid. — « Je zijt flauw, je moet vleeschzop drinken : de veelte daarvan niet, want je'n zoudt 't niet vermeugen. » Geh. *Brugge.*
Vrglkt *Loquela* X. 32.

VEL, het. = Slunse, vodde. — « Een' moeder moet de kleêren naaien, als ze niet en wilt dat heur' jongens in slunsen en vellejes loopen. » Geh. *Lichtervelde.*

VERBOEFEN, *verboefte, verboeft.* = Overmatig opvollen met spijze. — « Jan heeft weêr te veel g'eten : hij heeft hem verboeft, hij is verboeft. » Geh. *Mechelen.*

VERTEEKEN, *verteekte, verteekt.* = Verteekenen, herteekenen, eene andere, nieuwe teekeninge van iets maken. — « 'k Zal dat ontwerp van versierschilderinge moeten verteeken. » Geh. *Zonnebeke.*

VISCHPLOTE, de. = Eene die met visch rondgaat. — « Hij stinkt lijk 'n vischplote, lijk ne vischploter. » Geh. *Kortrijk.*
Vrglkt De Bo, *i. v. pleute.*

VISCHPLOTER, den. = Een die met visch rondgaat. Z. *Vischplote.*

VUIST, den. = Vuistslag. — « Dat hij met mij te doen hadde, hij zou vuisten krijgen. » Geh. *Avelghem.*

WELLE, de. = Werre, warre. — « Hij was leelijk in de welle daarmeê. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

WERKADER, den. = Werkzaam, arbeidzuchtig mensch. — « Djooske was 'en werkader, in z'n tijd ; maar z'n broêrè Brozen en heeft nooit geen werkader geweest. » Geh. *Iper.*
Vrglkt *Loquela* XII. 32.

WREVE, de. = Afrossinge, pak slagen. — « 'k Ga je 'n wreve geven, als je niet en zwijgt. » Geh. *Gheluwe.*

ZONDERASEM, het, stemzate op *-as-*. = Asemloosheid, met een schuimw., *asthma.* — « Ze zat zij daar dood » (tenden alle wegen) « van 't zonderasem. » Geh. *Kortrijk.*

In Kiliaen's tijd bestond er al een naamwoord, dat, gelijk het bovenstaande, met *zonder-* samengesteld is, te weten het w. *zondereinde,* dat de name is van den kruisdistel.

Alzoo schrijft Kiliaen :

« Sonder-eynde *jam* kruys-dijstel. *Eryngium, capitulum martis, centum capita. q. d. sine fine : est enim cardum « (carduus ?) » longè lateque prorepens : unde et Hispanicè corredor i. cursor, siue excursor dicitur.* »

Bij Dodoens heet het gezeide gewas ook « *eyndeloos* » en « *sonder-ende.* »

Onder de geboortenamen zijnder waarschijnelijk vele die met het w. *zonder-* gemaakt zijn.

Te Thienen, Hougaerden, Leuven, bij voorbeeld, wonender lieden die *Sondervorst* heeten. Zonder *vorst* bediedt zonder uitstel, *(frist* in 't Hoogduitsch); ofwel zonder *overheere (sine principe)*; ofwel zonder *vor(e)st*, zonder forest, zonder woud. 't Eerste zal wel 't naaste zijn : een haastige Jan zou gemakkelijk aan den toename geraken van Jan zonder uitstel, of Jan *Sondervorst.*

In 't Antwerpsche wete ik twee gemeenten *Zondereygen* en *Zonderschot*, wier namen beginnen met *zonder-*. De eerste name kan eene gemeente bedieden waar niemand eigenaar en is, of niemand eens andermans eigendom (slave) ; de andere eene gemeente waar geen schot (belastinge) betaald en wordt.

In Johan Winkler's *De Nederlandsche geslachtsnamen*, bl. 448, vinde ik het volgende :

« Zondervan en Sondervan. Vele nederlandsche geslachtsnamen bestaan uit eenen plaatsnaam met het voorzetsel *van* daarvoor... Die namen komen by ons volk zóó talrijk en algemeen voor, dat niet slechts vreemdelingen aan zulke namen den Nederlander herkennen, maar dat zelfs, in de Nederlandsche Volksspreektaal, vooral in de noorderlike gewesten, in het dagelikscle leven een geslachtsnaam een « *van* » genoemd wordt. « *Hoe is je van ?* » in plaats van « *Hoe is uw geslachtsnaam ?* » — die spreekwyze kan men algemeen by het noordnederlandsche volk hooren gebruiken. Deze byzondere beteekenis van dit woord heeft aanleiding gegeven dat deze of gene, die geen geslachtsnaam, geen *van* had, en die er toch een wilde of moest (in 1811) aannemen, zich Zondervan, Sondervan, dat is : « *Zonder geslachtsnaam* » noemde. »

Op bl. 452 van het zelfste werk wordt men bekend met iemand die *Zonderland* ; en, op bl. 453, met nog iemand, ja, die *Zonderkop* heet.

De zeer dienstveerdige en vriendelijke Heer Johan Winkler was zoo goed mij, uit Haarlem, op den 19sten in Slachtmaand 1893, nog het volgende toemaatje te laten geworden.

... « Ik kan U nog daarbij voegen : *Zondergeld* en *Sonderhave*, beiden als maagschapsnamen hier in Noord-Nederland voorkomende.

Verder de plaatsnamen *Zonderwijk*, een gehucht bij den dorpe Veldhoven in Noord-Brabant, en *Zonderland* (ook *Sonderland* en *Sunderland* geschreven), eene sate bij den dorpe Lutke-Wierum, in Friesland. Deze twee plaatsnamen zouden oorspronkelijk ook « *Zuiderland* en *Zuiderwijk* » kunnen beteekenen, en ik acht dat waarschijnelijk.

Verder is hier nog eene soort van peer bekend, die men « *Zonderzieltjes* » noemt, omdat er geene of bijna geene klokhuizen, en althans geene pitjes in de klokhuizen, in voorkomen. Anders en heb ik het klokhuis in appel of peer nooit het zieltje hooren noemen. »

Wie weet of men elders bij 't Volk niet en hoort : 't *Zonderherte* van die lieden gaat verre. 't *Zondervaak* is ook een' plage. 't *Zondergeld* komt dikwijls kwalijk, enz. ?

ZUIPZET, het. = Zuipgat, dronkaard. — « Dat is ezzuipzet van evveint ! » Geh. *Veurnambacht.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfonsweg.

LOQUELA

N° 7, Slachtmaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFSCHIETEN, *schoot af, afgeschoten.* = Storten, uitgeven. — « Ik heb twintig frank moeten afschieten, om te doen gelijk de andere. » Geh. *Kortrijk.*

AZEN, *aasde, geaasd.* = Met aas groot kweeken. — « Een g'aasde kouwe en deugt nievers toe. » Geh. *Rousselaere.*

BARENDE VROUWE, de. = Meltevrouwe, *q. v.* — « Zwicht u : 't is de barende vrouwe ! » Geh. *Lichtervelde.*

« Anderen beweren, dat het eene vrouw is, die zonder biecht in het kraambed gestorven is. In den hemel kan zij niet komen, dan vaart zij nederwaards ter helle, maar vermits zij door de uitgestane smarten reeds genoeg geboet heeft, mag men haar daar niet opnemen, en nu vaart zij rond en zoekt eene andere verblijfplaats op. » Aldus *Mr L. Ph. C. van den Bergh*, in zijne *Proeve van een kritisch woordenboek der Nederl. Mythologie, Utrecht 1846*, bl. 361, met verzendinge naar *Wolf, Niederlandsche Sagen*, n° 519. Z. nog De Bo, *i. v. Varen.*

BARM, den. = Lankwerpig verhoog, opgezwollentheid in 't lijf. — « Ik hebbe eenen barm in mijn lijf, van gesnoerd en gespannen te zijne. » Geh. *Kortrijk.*

BEIAARD, den. = Baaiaard, lukslag (De Bo) of het tegendeel daarvan. — « Hij heeft daar nen beiaard gevangen ! Dat is : Hij heeft mislukt. » Geh. *Kortrijk.*

BESLIS, het. = Beschijt (*Loquela* XII. 33). — Een « Lijske vol beslis » is iemand die, in alle dingen bemoeid, veel het hooge woord wilt hebben. » Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt *Beslissen*, in de woordenboeken.

BESNIJSTEREN, *besnijsterde, besnijsterd.* = Bevuilen, bemokkelen, bekladden. — « Vuile jongen : j'he' geheel je schrijfboek met inte besnijsterd. Als die jongen thuis komt, hij is altijd met moze besnijsterd. Dat kind en kan geen pap eten zonder hem heel te besnijsteren. » Geh. *Iper.*

BESPELEN, *bespeelde, bespeeld.* = Troetelen, spelend toeven. — « Ekkind wilt bespeeld worden. Rijke menschen en he'en geen' voldoeninge van hu'lder kinders : ze'n bespelen ze nooit ; ze steken ze in d'handen van kindermeisens ; ook en zijn ze zoo geern niet gezien van hu'lder kinders als wijl'der. » Geh. *Iper.*

BINNEN, den. = Woninge, verblijf binnen stad. — « Hij heeft eenen buiten en eenen binnen. » Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt *Buiten*, in de woordenboeken.

BLEINE, de. = Bledder, bladder, blaar, blare (De Bo). — « Die zijn gat verbrandt moet op de bleinen zitten. » Geh. *Antwerpen.*

BRAKKEN, *brakte, gebrakt.* = De brakke (De Bo), den straatjongen spelen. — « Heeft Seppe geleerd binst dat hij met u in den hof was ? Wat zoude-'ij : hij en heeft niet anders gedaan als gebrakt en gerakt. » Geh. *Kortrijk.*

BRODSPEL, het. = Breekspel, ruize, oneenigheid. — « 't Is genoeg dat Jan daarbij komt, om dat 't seffens brodspel zou zijn. » Geh. *Kortrijk.*

BUCHCHELEN, *buchchelde, gebuchcheld.* = Buchtelen (*Loquela* VIII. 26). — « 'k Eten ik 's 'n avens hollandsche kaas : een mensche en moet daar zoo lange niet aan buchchelen om gereed te maken, gelijk aan vleesch en visch. » Geh. *Iper.*

DEBBELEN, *debbelde, gedebbeld.* = Kieskouwen, met lange tanden eten, leeveren, bleeven. — « Je'n moet daar niet zitten debbelen : je moet eten ! » Geh. *Iper.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

DJULTEN, den. = Tjulten (De Bo). — « 't Is zulk een djulten ! » Geh. *Moorseele.*

DRAGEN, *droeg, gedregen.* = Luiden. — « Hoe draagt zijn name, zegt gij ? » Geh. *Desselghem-Beveren.*

Hoogdragende woorden zijn dus hoogluidende woorden.

DUTS. = Nauwe, gierig, b'hendig. — « Dat 'n zoo duts op ze' geld nie' en ware ! » Geh. *Stavele.*

ELVENDERTIG. Z. *Loq.* XII. 27. — « Die leerling is voor den elvendertigsten keer gestraft. » Geh. *Antwerpen.*

ELVEREBBE, de. = Lang, mager mensch. — « Ai, wat elverebbe van ne veint ! » Geh. *Moorseele.*

GABBEREIE, de, stemzate op *-eie.* = Eene die vele gabbert. — « Jantje, je zijt er zoete mee, moe'-je met die gabbereie trouwen : je'n gaat niet vele moeten jen tonge verslijten ! » Geh. *Iper.*

GELDDUIVEL, den. = Een die alles ten besten heeft, en gereed is te doen of te laten, om aan geld te geraken. — « Die gelddnivel zou ze' zieke verkoopen. » Geh. *Kortrijk.*

HOLLANDER, den. = Zachte iep, *Ulmus campestris L.* — « De hollanders dragen breeder blad en prachtiger kroone als de harde iepen, die in 't (Ipersch ?) fransch *ormeau fine-feuille* heeten. » Geh. *Iper.*

KAAD. = Kwaad. — « Kathrijn (Katrien) zou bij ons kwade Katharina beteekenen. » Geh. *Kempen*.

KABRNANE. de, stemzate op *-nan-*. = Kane, kaan, *creton, grillon, regrigne* (Kramers). — « Ik ete geern kabrnaân in den hutsepot. » Geh. *Moorseele*.

Zoo ze te Moorseele van *kanen kabrnanen* maken, zoo maken ze te Kortrijk van *radijzen rammedijzen*.

Hier schijnt onloochenbaar 't gene Deken De Bo zaliger eenen « lasch in den grondvorm » plag te heeten. Vergelijkt zijn *Idioticon*, onder het w. *fladakken*. Nochtans zou ik vele der woorden die daar aangehaald worden anders uitleggen.

KANTGERS, het. = Gers dat langs de kanten van wegen, grachten, dijken en beken groeit, en daar de kantkoeien (*Loquela* X. 61) op gekant worden (De Bo). — « De koetjes van de ko(r)tweunders en he'en deurgaans anders niet te eten als kantgers, en ze'n zijnder niet beter om, verre van daar! » Geh. *Noordschote*.

KEUKENEN, *keukende, gekeukend*. = De keuken gaslaan, keukenwerk doen. — « Ge zijt wel met een' keukenmaarte die niet en kan keukenen! Ik kan nog al wel keukenen: 'k he' 't altijd moeten doen. » Geh. *Cuerne*.

LIGKOE, de. = Koe die geheele zomers in de meerschen verblijft. » Geh. *Beveren-bij-Harlebeke*.

LIJVERD, het, uitspr. *leIvrt*. = Lijnwaad. — « Hij heeft twee ellen lijverd gekocht. » Geh. *Antwerpen*.

LODDER. de. = Iemand, bezonderlijk eene vrouw, die door slecht gedrag opspraak wekt. — « Zwicht u van die lodder! » Geh. *Antwerpen*.

Vrglkt *Loquela* XII. 28, 30.

LOKKEMOL. den. = Melk, water en suiker, bij de boeren. — « Lokkemol, dat is kwenekermesse. » Geh. *Moorseele*.

Misverstaan voor *lokkemolken?*

LOOP, den. = De vier pooten van een geslacht stuk vee, z. *Loquela* III. 20. — « 'k He'n drie loopen » (twaalf koeipooten) « meer in de brouwste eddaan, en m'n bier en rekt nie' mee'. » Geh. *Iper*.

MANEGAPEN. *manegaapte, gemanegaapt*. = Te bedde liggen en niet kunnen slapen, ook dom en verwaaid staan rondkijken. — « 't Is een ongemakkelijk dingen, 78 jaar oud zijn: men ligt den helft van den tijd te manegapen, zonder te kunnen een ooge luiken. Gaat weg: wat staat gij daar te manegapen. » Geh. *Iper, Iper buiten*.

MANEGAPER. den. = Een die manegaapt, met den tweeden zin: dwaas, dom mensch, leegelooper. — « Ba' wat da'-je zegt: 't is een hoop manegapers: ze'n kunnen ons geen kwaad. Gij manegaper, ga-je begun' werken? » Geh. *Iper, Iper buiten*.

MARELIJF. het. = Plat lijf, niet voorwaards uitpuilend lijf, borstloos schijnend vrouwenlijf. — « Ziet ze daar gaan, met heur marelijf! » Geh. *Kortrijk*.

Men zegt van eenen platgegroeiden tak, dat hij van de mare bereên is; een lijf dat plat is kan om de zelfste reden een marelijf heeten.

Vrglkt De Bo, *i. v. Mare*.

MELKRING. den. = Meldring (De Bo), trouwring. — « Als men trouwt, de bruid moet het trouwhemde geven en de veint geeft den melkring, den meltring, den meldring aan de bruid. » Geh. *Poperinghe, Iper*.

MELTEVROUWE. de. = Draaiwind, varende vrouwe. Z. De Bo, onder het w. *Varen*. — « Loopt zeere weg: daar komt de meltevrouwe! » Geh. *Wonmen*.

« *Rond den Heerd* (1881, n° 39, bl. 312) zegt dat een draaiwind of varende vrouwe, te Wonmen, eene Meltevrouw heet. Zou dit niet voor Melvrouw zijn, met de euphonische *t*, even als men voor Melring (trouwring, *anneau nuptial*) te Poperinghe zegt Meltring en Melkring, met de euphonische *t* of *k*, zoo *Rond den Heerd* (jaar 1876, n° 7, bl. 52) in 't lange uitlegt? Meltevrouw ware dan eene Huwvrouw, een *ee-wijf* bij Kiliaen, misschien Freja (*Venus*)? »

Tot hier toe een handschrift van zaliger Deken De Bo.

In *L. Meyer's Woordenschat, Amsterdam, By Jan Boom 1731*, leze ik: « *Maalschat, melschat*, huwlijksgoedt, bruidtschat. » En Kiliaen weet van « Mellen *jam* maelen *ducere uxorem, conjugari*. »

Daarop gesteund zegt Deken De Bo (*Rond den Heerd*, als boven) dat het rechte woord *melring* is, en hij haalt oorkondschap aan, waaruit blijkt dat men vroeger schreef in de trouwboeken, b. v. van Elverdinghe: zulk een en zulk eene zijn « gemelt, » dat is getrouwd, op zulk of zulk eenen dag.

Het w. *mellen*, malen, verhuwelijken, wierd nog gebruikt op het einde van de jaren 1600, namelijk *door den Eerw. P. F. Io: a Castro, Minderbroeder*, in zijn werk *De ongemaskerde Liefde des Hemels, Antwerpen, Wᵉ Ioris Willemsens, 1686*, bl. 152, waar hij zegt:

> Want die sijn willen met sijn liefde voeght te saem,
> Die doet een offerand' aen Godt seer aen-genaem.
> Godt heeft een wet van liefd' de menschen, willen stellen,
> Maer heeft den vrijen wil daer mé niet willen mellen:
> Om dat hij on-gepraemt, sou in 't verkiesen staen,
> En soo ons liefde sou, tot Godt, gewilligh gaen.

Van *malen*, anders *mellen*, hebben wij nog ons *gemaal*, Hoogduitsch *gemahl; gemaalinne, eegemaal*, dat is echtgenoot. *Melvrouwe* kan *mellevrouwe*, *ll* ontlijkt *ld*, *meldevrouwe, meldvrouwe, meltvrouwe, meltevrouwe; melschat, melleschat, meldeschat, meldschat, meltschat, melteschat* geworden zijn, volgens gekende en veroorkonde stafverwordingen. Vergelijkt b. v. *spelle* en *spelde*, *handkalool* en *hantekalooi*, enz.

MELTRING. den. = Trouwring. Z. *Melkring*.

M'N ROKS! = 't En kan mij niet schillen, 't is mij eender, 'k en trekke 't mij niet aan! — Cisca, 't is tijd van naar uw werk te gaan! « Ja-ja, m'n roks! » Geh. *Kortrijk*.

In Cisca's beleefde meeninge wilt dat zeggen: Aan mijne roks! Eertijds hoorde men te Brugge, in zulke en diergelijke gevallen, *men rouks!* Dat zoo vele geldt als *me'n roek's*, mij en roekt des niet, 't en roekt mij niet deswegen, ik ben roekeloos in die zake.

Vrglkt Ed. de Dene, in zijn testament, bl. 265.

NIJDIG. Z. De Bo. — « De stekkers van zwarte doorns zijn nijdiger als de die van de witte. » Geh. *West-Vleteren.*

NOG. Z. *Vele en nog.*

OLKAAN, den, ook *alkaan, orkaan,* z. De Bo, en de woordenboeken. = Meltevrouwe, *q. v.* — « 't Zijnder die de olkaans kunn' zenden : die van de brabbesongs zijn, questie kunn' ze zij-der da' niet? » Geh.

OVERZEREN, *zeerde over, overgezeerd, e, ee* gelijk *ai* in Fr. *faire.* = Overloopen, overkoken. — « De pap zeert over, haast u! » Geh. *Moorseele.*

PAPPOTS ENDEKLOKKE. = Noeneklokke, beêklokke 's noens, die vermaant dat de pappot (Kramers) gereed is. — « Zeere naar huis : pappots endeklokke luidt! » Geh. *Moorseele.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Endeklokke.*

PRUTTELEN, *pruttelde, geprutteld.* = Knoteren (De Bo), knorren — « Oude menschen pruttelen geerne. » Geh. *Iper, Brugge.*

RABATTEKOP, den. = Scheldwoord, dat men doende, geweldige jongens, ook dom-preusche ielvrouwen toepast. — « Dat ze oppassen, die rabattekoppen! » Geh. *Kortrijk.*

RAKKEN, *rakte, gerakt.* = Rakkelen (De Bo) zonder den uitbouw, breken, te kwiste helpen.

Z. *Brakken.*

RAMMEDIJZE, de, stemzate op *-dijze.* = Radijze, randijze, *Raphanus radicula.* — « 'k He' al nieuwe rammedijz'jes gezien op de mart. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Kabrnane.*

RINGELING, het. = Eigentlijk ringsken, rolleken; bezonderlijk een rolwerk, bestaande uit een snoer, wier een ende aan den vrijen bovensten hoek eener deure vast is, dat over een gegroefd wielken (het ringeling) loopt, en dat benedenwaards voorzien is van een gewichte. Die de deure opendoet, haalt het gewichte op; laat hij de deure los, 't gewichte, met zijnen toebehoor (het ringeling) haalt ze weêrom toe — « 't Schilt iets aan 't ringeling van de kerkdeure : ze'n slaat niet toe. » Geh. *Moorseele.*

ROEPZAAL, de. = Verkoopzaal. — « 'k Heb het gekocht in de roepzaal. » Geh. *Antwerpen.*

SCHAAPHOF, het. = Schaapgoed, schaaphofstede (De Bo). — « Hij weunt op het schaaphof, bij zijn' oom. » Geh. *Wevelghem.*

SCHENDIG. Z. De Bo. — « De beuter is schendig diere! » Geh. *Kortrijk.*

SCHOBBELINGE, de. = Schoffelinge, schommelinge, groote haaste. Z. *Te schobbelinge.*

SCHOTTEREN, *schotterde, geschotterd.* = Luide sprekens uitvallen; met geweld, met nadruk spreken. — « Achter dat hij gepreêkt had, schotterde hij nog ne keer, om het de menschen goed te doen onthouden. » Geh. *Lokeren.*

SCHOUWVROUWE, de. = Meltevrouwe. — « Te uzen heeten ze dat esschouwvrouwe. » Geh. *Veurnambacht.*

Een schouwheere is, bij De Bo, « iemand die van rechtswegen iets *schouwt*, dat is bezichtigt en onderzoekt of iets volgens de wetten is of niet. De ambtenaren die de straten en de grachten gaan bezichtigen of zij in goeden staat zijn, heeten schouwheeren, Fr. *commissaires voyers.* De mannen van 't parket en de heelkundigen die het lijk gaan onderzoeken van eenen vermoorden of verongelukten mensch, zijn en heeten ook schouwheeren. »

« Het toezicht of de schouwing was voorheen aan den Landschrijver met twee eigenerfden opgedragen... Dit is thans op de plaatselijke besturen of aan schouwheeren overgegaan. » Dus Mr *Jan Pan, Drentsche woorden en spreekwijzen,* in *A. de Jager's Archief voor Nederlandsche Taalkunde,* I. 339, *i. v. Pand.*

Misschien zullen de oude Veurnambachters, die eerst het w. *schouwvrouwe* uitvonden, het onverwacht, straffend en gevreesd bezoek van den wervelwind aan 't bezoek en het omkomen van den schouwheere vergeleken hebben, daarbij, wie weet, het w. *vrouwe* in zijnen ouden zin van koninginne, ja afgodinne of goddelijk wezen bezigende.

SCHUIVEN, *schoof, geschoven,* z. *Loq.* XII. 30. — « 't Was al twaalf ure door, en hij schoof nog niet. Als hij aan eenen goeden bik zit, dan schuift hij niet gauw. » Geh. *Antwerpen.*

SLEEPWEGEL, den. = Wegel dien de gaande en de komende man sleept, b. v. door eene wee, en dien de eigenaar of pachter met volle recht mag dempen. — « z'He'en verleden zomer een sleepwegeltje gemaakt in mijn weetje, maar 't en gaat van d' jare geen waar zijn. » Geh. *Iper-buiten.*

SLEKKEDERIUS, den. = Tragerik, lamlendigaard. — « Die koster is ne keer ne slekkederius! » Geh. *Kortrijk.*

SNAP, den. Z. *Te snappe.*

SNEUTE, de. = Het gerieken, de reuke, de locht, Fr. *vent, flair.* — « Ze zullen wel opkomen als ze maar de sneute en he'en dat er iets te betrapen is. » Geh. *Moorseele.*

SPEITWEE, den. = Speitweeg, pooiweeg bij De Bo. — « Het graan vloog tegen den speitwee. » Geh. *Waereghem.*

SPITTEN, *spitte, gespit.* = Naaldesteken doen, al naaiende. — « 'k Zal wat te zeerder spitten, om gedaan te krijgen. » Geh. *Kortrijk.*

SPOUTEREN, *spouterde, gespouterd, ou* gesproken als korte *oe.* = Smeieren, tot moes duwen, bezonderlijk sprekende van gekookte eerdappels, die men tot eene hondenof kattenmaaltijd gereed doet en stooft, met wat melk, vet, enz. — « Spoutert de eerrappels die over zijn voor den hond. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Loquela* VIII. 64, *i. v. Spouteren.*

STAKE OM STAKE *zijn.* = Wel overeenkomen, éénen string trekken. — « Jan en Ko zijn altijd stake om stake. » Geh. *Cuerne.*

STRIJKSTOK, den. = Enkeling, met eenen bijzin die misachtinge uitgeeft. — « Dat 't niet en ware van dien stouten strijkstok van die maarte! » Geh. *Kortrijk.*

TEPPE, den. = Tap (*Loquela* XII. 31). — « Ik ga trouwen met N. N. Gij gelukkigen teppe! » Geh. *Antwerpen.*

TE SCHOBBELINGE. = Te snappe, *q. v.*

TE SNAPPE. = Zeer gauwe, haastiglijk. — « Ze wilde mij beginnen verwijten en te bij komen, maar 'k ging te snappe, te schobbelinge, weg. » Geh. *Desselghem.*

TETTEWETTERIJE, de. = Ziekte van weinige aangelegentheid, gebaarde, ingebeelde ziekte, kwakkelziekte. — « Is Threze ziek de'? Ba', neen-z' : 't is tettewetterije. » Geh. *Iper.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Tettewette, tètewète.*

TEUTELEN, *teutelde, geteuteld.* = Teuteren (De Bo), traagzaam, langzaam werken. — « Moet ge daar alzoo zitten teutelen: haast u, dat 't gedaan geraakt. » Geh. *Moorseele.*

TOEMERT, den. = Toemaat (De Bo, Schuermans) nagers. — « Zij rekenen op den toemert. » Geh. *Kempen.*

TOPBOOL, het, meervoud *topbolen.* = Bovenste deel van het bool, (Hoogduitsch *bohl*). het bol, bet bul van eenen boom. — « Dat stuk hout is uit het topbool gezaagd. » Geh. *Asper.*

Vrglkt Schuermans, *i. vv. Bool, bol;* en De Bo, *i. v. Bol.*

TROUWHEMDE, het. Z. onder *Melkring.*

VELE EN NOG. = Zeer vele, meer als vele. — « Warender vele? Ja'et, vele en nog. » Geh. *Kortrijk.*

VERBEDEN. *verbad, verbeên.* = Verbidden. — « Ze wilt het zij altijd al verbeên. » Geh. *Kortrijk.*

VERBENA, de. = Eene die 't al zoekt te verbeên, te verbidden, kwezel. — « Die twee verbenatjes zitten altijd in de kerke. » Geh. *Kortrijk.*

Verbena, Verveine, is anderszins de name van het ijzerkruid.

VERKIJKEN, *verkeek, verkeken.* = Al kijkende verliezen, verwaarloozen, vergadeloozen, veronachtzamen. — « Jan ha' moeten schrijver zijn up 't stadhuis, maar 'j hee't z'n kanse verkeken. » Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*, en bij 't w. *kanse,* zijn kanse verzitten.

VERPLOOIEN, *verplooide, verplooid.* = Misplooien, in een kwade voege slaan, verbrodden. — « Als ik hoorde dat die maarte den name hadde dat ze dronk, 'k zegge: 't is misplooid: mijnheere en zal ze niet huren. » Geh. *Kortrijk.*

VERSTEEDSCHEN, *versteedschte, versteedscht.* = Worden zoo men in steê is. — « Die jongen is geheel en gansch versteedscht van voeren (met een schuimw., van *manieren.*) » Geh. *Lichtervelde.*

VERTIJFEREN. *vertijferde, vertijferd.* = Vertijberen, vertijperen (De Bo), verhuizen. — « De katte en doet anders niet als vertijferen met heur' jongskes. » Geh. *Deerlyk, Bottenhoek.*

VERTUITELEN. *vertuitelde, vertuiteld.* = Verwisselen, vermangelen, verruilen. — « Wilt gij uw pennemes vertuitelen over drie appels en eenen pennestok? » Geh. *Antwerpen.*

Vondel gebruikt het onuitgebouwde *vertuiten,* met den zelfsten zin, in zijne *Ode aan den Rhijn,* waar hij zegt:

De Roer, die 't baar met riet vertuit,
De Neckar met een riem van trossen;
De Lip, gedost in mos en kruid
Van overhangende eikebosschen;
En zooveel andere. . . .

« Ver-tuytelen, » zegt Kiliaen, « *Permutare, commutare: et Malè permutare.* »

VLEESCHPENNE, de. = Ganzenpenne. — « Ik schrijve liever met een' vleeschpenne als met een stalen penne. » Geh. *Beveren-bij-Harlebeke.*

VREIL, den. = Vlegel, vleil, vlei. — « Jan kreeg een slag van den vreil op z'n nekke. » Geh. op de reinen van *Fr. Vlanderen.*

VRIJSTAKE, de. = Stake te midden eenen openen werf staande, b. v., in vroeger dagen, te Deynze. — « 'k zal u afwachten aan de vrijstake. » Geh. *Deynze.*

Wrijfstake (De Bo) is iets anders.

WATEREN, *waterde, gewaterd.* = 't Vloerwater, 't vuil water, 't waschwater lossen, kwijt geraken. — « Al welken kant watert dat huis? » Geh. *Kortrijk.*

WAZE, de. Z. *Loquela* I. 13. — « Jan wint geld lijk waze. » Geh. *Veurnambacht.*

WELHEBBER. den. = Welhebbend, weldoende (*Loquela* XII. 40) mensch. — « Dat zijn welhebbers. » Geh. *Antwerpen.*

WIELINGE, de, tweev. *wielingen.* = Slafkousen, waggen, *guêtres* (De Bo). — « Doe je wielingen aan, om na Belle te gaan. » Geh. *Oost-Vleteren.*

Ik vermoede dat *wielingen* een gerapte uitsprake is van *wingelingen*, andere gedaante van *windelingen.*

ZEEMSNIJER, den. = Een die uitgaat om biekorven te snijden (De Bo, *i. v. snijden);* overdrachtig en beeldsprakelijk, een die uitgaat, met korf en schippe, en... die op de reinigheid van wegen en straten past. — « 'k He' daar ne zeemsnijer tegengekommen. » Geh. *Thielt.*

ZODE, de. = Voorraad van iets. — « Jan is van den nacht zijn zoodtje (duiven) gewisseld (gestolen). » Geh. *Barichove-Beveren.*

ZOEKT-DEN-KOST, den. = Tafelschuimer, een dieder op uit is om overal zijne voetjes onder tafel te steken. — « Iefvrouw Zoekt-den-kost is weêral op dril. » Geh. *Brugge.*

ZONDERZIELTJE, het. = Slag van appel zonder klokhuis, of met een klokhuis en zonder kornellen. Z. *Loquela* XII. 47. — « Hij kwam te mart met eenen korf zonderzieltjes. » Geh. *Haarlem.*

ZOTTEMUTSE, de. = Meltevrouwe, *q. v.* — « Zwicht u: 't komt een zottemutse! » Geh. *Essen.*

ZWICHT, den. = Groote hoeveelheid, getal; met een schuimwoord, *masse.* — « Warender veel peerden op de mart? 't Warender bij de zwichte. » Geh. *Moere.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfonsweg.

LOQUELA

N° 8, Wintermaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *epea pteröënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFBULSTEN, *bulstte af, afgebulst.* = Bedwelmen met bulst, d. i. met den rook, die uit brandenden bulst komt. — « Jan heeft al zijn' bie'n afgebulst, in leêge korven gesteken en naar de melle gedaan. » Geh. *Sleydinge.*

AFDRIJVEN, *dreef af, afgedreven.* = Door 't gedreven vee doen afeten, doen afwee'n. — « 'k Ga eerst het naaste bilksken afdrijven. » Geh. *Noordschote, Iper-buiten.*

BAANLIGGER, den. = Baanstroper, struikroover. — « Dat is ne schuwe weg, om 's wille van de baanliggers. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

BAARDBRANDERKE, het. = Kortbranderke, *q. v.*

BALOORIG. = Moe en mat, slaperachtig. — « 'k Ben baloorig van 't danig werken. » Geh. *Overmeire.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Baloorde.*

BUGGELEN, z. De Bo. 't Woord bediedt ook kijven, knorren, bassen. — « Ge'n moet daar altijd niet staan buggelen tegen dien jongen! » Geh. *Lichtervelde.*

BUISSCHEN, *buisschte, gebuischt.* = Voldoen, volvoeren, gedaan krijgen. — « Jan ging het aan om, tegen eenen eerlijken loon, dagelijks de gazette te dragen rond het dorp; na drie weken most hij 't opgeven : hij en kost het niet buisschen. » Geh. *Moscroen.*

Buisschen beteekent hier eigentlijk doen buisschen; treffen dat het buischt; zoo vlakke 't doel raken, dat het bokt. Hij en kost het niet bokken of gebokken (De Bo) bediedt albij 't zelfste : raken dat 't bokt. Vergelijkt *slaan* en *slagen.*

BULST, den. = Baanst, banst, bast, benst, stuifzwam, *Lycoperdon* L., vroeger gebezigd om vier in te slaan. — « Met bulst sloeg men eertijds vier. » Geh. *Sleydinge.*

DJULF, den. = Dulf, dulst (De Bo), vuistslag op den rugge. — « Ze spelen om djulfen. » Geh. *Woesten.*

DRAMOTSEN, *dramotste, gedramotst,* stemzate op *-mot-*. = Niet stille liggen, niet stille staan, niet stille zitten; roeren, bewegen, en al roerende, bewegende, leven houden, geruchte maken. — « Hoort! 't peerd dramotst : zou 't de balgpijne he'en? » Geh. *S.-M.-Leerne.*

DRAVINDEL, den, stemzate op *-vin-*. = Vendel, hemdesleppe. — « Hij liep achter strate in zijnen vliegenden dravindel. » Geh. *Kortrijk.*

DUIMAVEGEER, den. = Schudavegeer, om schudgaten te booren van eenen duim doorsneê. Z. *Schudavegeer.*

EERSZAKKEN, *eerszakte, g'eerszakt.* = Eigentlijk, op den eerszak, op den aarszak zitten; oneigentlijk, thuis zitten, half ziek zijn. — « 'k Hebbe al lange g'eerszakt : 'k he' nu 'n vallinge dwersdeure. » Geh. *Wynghene.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Aarszakken.* Ware 't woord te ontleden als komende van *aars* en *hakken*, zoo De Bo schijnt te beweren, de uitsprake en zou niet *eerssakken* zijn, maar *eerzakken.* Vergelijkt b. v. *zwijnshaar*, uitspr. *zwijnzaar, zwijnshutsepot*, uitsp. *zwijnzutsepot*, en *zwijnszoppen*, uitspr. *zwijnssoppen, zwijnszog*, uitspr. *zwijnssog*, enz.

EFFENLANDSCH. = Even hooge en even leege, onveranderd. — Dezen tijd van 't jaar « zijn 't meest effenlandsche marten : » ze'n slaan noch op noch af. Geh. *Wynghene.*

EURSEL, het. = Voorlop van zog, die den eur (De Bo) van de koeien doet zwellen. Wordt beeldelijk gezeid van de zwellende wolken, die staan om te regenen. — « 't Zal nog regenen : 't zit wat veel eursel in den eur. » Geh. *Wynghene.*

Het Indisch wangeloove, luidens de *Vedas* of *weet*boeken der Indische volkeren, loopt dikke vol van koeien, die gestolen worden, die heroverd worden, die kuddewijs in de lucht loopen, die de menschen voeden, onderhouden, rijke maken, enz., enz.

Die Indische, Vedasche koeien zijn oorspronkelijk de wolken.

Wie weet of dit *eursel*, dat dreegt te regenen, geen verlorene brokke en is uit de oud-Indische zegwereld?

GEISTEREN, *geisterde, gegeisterd.* = Eigentlijk, gensteren, sperkelen; oneigentlijk wordt het w. gebruikt om 't geweld van een gevecht, eene ramutselinge beeldender wijze na te zeggen. — « 't Heeft er gegeisterd op Vastenavond, in het Koorenblommeke : ze vochten lijk de duivels uit d'helle! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Het w. *geisteren* staat ten overvloede veroorkond in de Jager's *Woordenboek der Frequentativen*, b. v. uit De Brune's *Banketwerk*, I. 140 :... « Een gloeyende kole die... haar hitte en geysteren uytgeeft. »

Geister staat tegenover *genster* gelijk *veister* tegenover *venster.* Vrglkt nog *geizer* met *genzer* (ganzer, genezer).

GEZINTE, de. = Gezindheid, met een schuimwoord, *opinie.* — « 't Zijn veel aardige gezinten onder de erfgenamen. » Geh. *Wynghene.*

GODSHEUGENDIG, stemzate op *-heug-*. = Goedsheugig (De Bo). Geh. *Overmeire*.

GODSJEUGENDIG. = Godsheugendig, *q. v.* Geh. *Overmeire*.

GOEDSJEUGENDIG. = Godsheugendig, *q. v.* Geh. *Overmeire*.

HAAK, den, tweevoud *haken*, de. = Handen. — « Ik smeet mijne haken uit als ik dat hoorde. » Geh. *Wynghene*.

HOORNTJE, het. = Kortbranderke, *q. v.*

INNET. = Ten zeersten net, netter als net. — « Die menschen zijn innet; 't en zijn geen' nettere. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

Vrglkt *Loquela* X. 28, *i. v. Inbrave*.

KABAAS, den, stemzate op *-baas*. Z. De Bo. — « Ne kabaas van een vrouwmensch? »

Opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

KAGAAIEN, *kagaaide, gekagaaid*, stemzate op *-ga-*. = Trijfelen (De Bo). — « Wat staat gij daar te kagaaiene? » Geh. *West-Nieuwkerke*.

Opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

KALABBERKAMER, de, stemzate op *-lab-*. = Kamer daar men kalabberinge in thoope smijt. — « Geheel zijn huis is lijk ekkalabberkamer. » Geh. *Veurne*.

In 't Engelsch *lumber-room*.

KALABBERMANDE, de, stemzate op *-lab-*. = Mande, korf, daar men kalabberinge (De Bo) in vergaârt. — « Smijt dat in de kalabbermande. » Geh. *Veurne*.

In 't Engelsch zou men dat *lumber-box* heeten.

KALLAARD, den. = Eigentlijk, een die geern kalt, babbelt, onzin vertelt: onnoozel, dwaas, laatdunkend mannemensch. — « Is 't dat die kallaard te achternoene komt, ik blijve thuis! » Geh. *Iper*.

Callaert is een bekende geboortename.

KANAAITJE, het, stemzate op *-naai-*. = Dreelken (De Bo) met den kin. — « Geeft moeder e kanaaitje. » Geh. *Rousselaere*.

Opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

KANE, de. = Koolzaadpeule.

Opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

KAPOTTIG. = Toegevend, gedwee, meêgaande, laatlijende. — « Dat is een kapottige: ze'n heeft geen verweer. » Geh. *Bulscamp*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Kapotig*, den tweeden zin.

KAROOIE *zijn*. = Maar half en half van gezondheidswegen. — « 't Is al drie weken dan 'k ma' karooie en zijn. » Geh. *Bulscamp*.

Eene karooie is een getrek dat, vergeleken bij ander voertuig, lastig vooruitgaat, sukkelt. Die karooie is sukkelt ook, en is niet wel op de beenen, daar hapert wat.

KARUTTELSPAAN, het, stemzate op *-rut-*. = Houten krekel, die de belle vervangt op Witten-Donderdag. — « De jongen ging vóór Ons Heere met het karuttelspaan. » Geh. *Poperinghe*.

KATTELETTER, den. = Gotische, duitsche boekstaf, Sinte-Pieters letter. — « Cisca gaat nog naar de kerke met nen boek met katteletters. Een oud liedtje, met katteletters gedrukt. » Geh. *Sleydinge*.

KLAKKERENNE, de. = Renne die toeklakt, slagmuite. — « Vinken vangen met de klakkerenne is geestig. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

KLOKKEI, het. = Ei dat de klokke werpt, als ze terugkomt van heure reize naar Roomen, volgens de gekende kinderwetenschap. — « De voorwinkel van dien suikerbakker ligt vol klokkeiers. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt *Loquela* VI. 92, *i. v. Klokei*.

Kiliaen vertaalt *klock-ey, klots-ey, swalp-ey* door *ovum requietum, non recens, putidum*. De Bo vertaalt *swalpei* door *klutsei*, « een bebroed ei dat niet uit kan kippen, hetzij dat er geen veugelsel in is, hetzij dat de kiem dood is. »

En alzoo is 't dat de kinders een oud w. bewaard hebben en er eenen nieuwen zin aangehecht. Even alzoo is 't gegaan met het w. *aardappel*, dat bestond eer de Americaansche *solanum tuberosum* alhier bekend was. Kiliaen heeft, reeds in 1599, het w. « Aerd-appel. *jam* verckens-brood. *Cyclaminus, rapum terræ*. » Verckens-brood vertaalt hij verder door « seughenbrood. *Cyclaminos, cyclamen, panis porcinus: rapum terræ: tuber terræ: artonita, rapum porcinum*. »

Cyclamens en zijn geene aardappels meer: 't woord is gebleven, maar 't bediedt eene andere zake als vroeger.

Vergelijkt het Fr. w. *mousquet*, dat vroeger een sperwer bediedde, en nu is 't een schietgewere.

KNAPPER, den. = Kind dat kan alleene eten. — « 'k Zat daar met vier knappers, en m'nen veint kwijt! » Geh. *Lichtervelde*.

KNOOPHOUT, het, uitspr. *knophout*. = Houten schijveken, dat, overtrokken, b. v. met laken of ander gewaad, dient als knoop. — « Ik en kan mijnen frak niet meer knopen: al de knoophoutjes zijn uit de knopen gevallen. » Geh. *Heule*.

KODDEKE, het. = Kortbranderke, *q. v.*

KORTBRANDERKE, het. = Martijntje (*Loq.* XI. 60), kort rookhoorntje. — « Hij smoorde zijn kortbranderke, zijn baardbranderke, zijn muilbranderke, zijn hoorntje, zijn ruintje, zijn koddeke, zijn neusbranderke. » Geh. *Lichtervelde*.

LAKERTJE, het, stemzate op *la-*. = Laketje (De Bo). — « Gee' me e lakertje, me kindtje! » Geh. *Adinkerke*.

LANDEWAAI, de, stemzate op *Lan-*. = Langewade, gehuchte op Merkhem, dat men ook *Langdewa* en *Langedwa* hoort heeten? — Als men daar gaat bellen, ze'n haasten hu'lder niet om open te doene; en, als ge maar letter tijd en hebt, 't is een verdrietig staan: « 't is lijk Landewaai! »

LANGELINGS. = Van langsen, van langsten, in de langde. — « De broodkant wordt langelings gesneden. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

MUILBRANDERKE, het. = Kortbranderke, *q. v.*

NEUSBRANDERKE, het. = Kortbranderke, *q. v.*

NIEWELLIGHEID. = Onpasselijkheid. — « 't is veertien dagen da'k me werk he' moeten laten staan, deur m'n niewelligheid. » Geh. *Iper*.

ONDERGENTSCH. = Onder, nabij Gent wonende. — « Die ondergentsche, die ondersteedsche halen veel geld uit stad, met hu'lder melk en hu'lder groensel. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

ONDERSTEEDSCH. = Onder, nabij de steê, de stad wonende. Z. *Ondergentsch*.

ONOOGELIJK. = Onbevallig, oogkwetsend. — « Dat klein torreke op die groote kerkekuipe is onoogelijk. » Geh. *Maldeghem*.

OOD, het, meerv. *oden*, de; met zuivere, ongemengde *o*, gelijk in *boden*. = Geldstukken; zoo men zegt, duiten, centen, kluiten, vinken, enz. — « Ha' 'k oden, 'k zouder vandage weg meê weten : 't is verloren maandag. 'k Zou wel om een pintje gaan, ma' 'k en he' geen' oden. Hij heeft oden. Hij heeft veel oden. Klappen en oden is twee.

Dat klappen oden ware,
'k klapte g'heel den nacht !

Dat praten oden ware, 'k zou mijn hoofd in nen zak steken en praten tot dat hij vol is.

Ne musquetaire ;
ne' lange' frak ;
weinig oden,
nen diepe' zak :
's zondags op de rout',
met zijne' castooren hoed.

Anders ook : Ne musquetaire...,

zonder oordtjes
in zijnen zak, enz.

Woorden en zijn geen' oden. Klappen en zijn geen' oden. 'k En he' geen oden meer. Dat 't niet en ware van de oden ! » Geh. *Iper-buiten*, *Kortrijk*, *Brugge*, *Brussel*, *Oudenaerde*.

Neffens « klappen en zijn geen' *oden* » hoort men dagelijks « klappen en zijn geen' *oorden*. » In Gelderland luidt het :

Mooie praatjes
ben' geen geld.

Hier :

Zeggeld
en is geen leggeld.

Ook :

Woorden
en zijn geen' oorden.

Oord staat bij De Bo aangeteekend als eene Fr.-Vlaandersche bijgedaante van *woord*, en 't bediedt het zelfste als *woord*. Ik hoorde veelmaal, langs de Vlaamsche zeekust : « Mag ik joen 'en oord, 'en oordtje spreken ? »

Dus « klappen zijn of is oorden » (woorden), en « klappen en zijn of en is geen oorden » (centen) : 't is alle twee waar, en daarin ligt de aardigheid van die spreuke.

P. J. Harrebomée, in zijn *Spreekwoordenboek der Nederlandsche taal*, *Utrecht*, *Kemink en Zoon*. 1861, I. 150ᵃ,

vermeldt « klappen zijn geen oordjes. » Bladz. 310ᵇ van zijn derde deel, geeft hij daarover den volgenden uitleg :

« *De Antwerpsche Sancho-Pança. Verzameling van ongeveer 700 spreekwoorden, uitdrukkingen en vergelykingen, die dagelyks onder het volk voorkomen. Almanach voor 1849. Antwerpen, Buschmann. Kl. 8°. De « tweede uitgaef » verscheen in den almanach voor 1850.*

Sancho-Pança, bl. 37, heeft het eerste woord, dat tweederlei beteekenis heeft, door eene omschrijving verduidelijkt, en daardoor den waren zin aangewezen. Zoo luidt zijne opgave : *Klappen of praten zyn geen oorden*. De munt die wij thans bijna uitsluitend in den diminutiefvorm benoemen kwam vroeger meermalen met haren oorspronkelijken naam voor. Ofschoon *oord* thans meestal alleen in den zin van *plaats* of *streek* gebezigd wordt, had men vroeger als munt zoowel een *oord* als een *oordje*, dat is : een *kwart*, en niet bepaald juist van een *stuiver*, hoewel meest gebruikelijk.

Op 11 *Febr.* 53 leest men : Klappen en zyn geen oden. Dit *oden* zal waarschijnlijk eene misstelling voor *oorden* wezen ; ofschoon 't ook zijn kan, dat men met *oden* werkelijk aan *oorden* dacht, daar de *r* achter een klinker menigmaal werd uitgelaten. Om bij *ode* aan *lierzang* te denken, gaat niet, 't zou eene wat al te flauwe vergelijking geven. »

Schuermans, in zijn *Idioticon*, kent insgelijks *oden* — oorden, duiten, centen ; en hij boekt *oden* als Antwerpsch, Kempensch dietsch.

Dus en kan *oden* geene « misstelling, » (geen misdruk) zijn voor *oorden*, zoo 't Harrebomée vermoedt.

Wat is het dan ? Inzonderheid, hoe zou de gemengde, scherplange *oo* van *oorden* de ongemengde, zuivere *o* van *oden* geworden zijn ? Was de oorspronklijke *oo* van *oord* zuiver ?

OOGELIJK. = Bevallig, schoon om oogen. — « Een hooge torre op die groote kerkekuipe zou oogelijker zijn. » Geh. *Maldeghem*.

OPSCHUDDEN, *schudde op*, *opgeschud*. = Schudden, *q. v.*

PILLEMUTSE, de. = Pullemutse, peluwmutse (De Bo). — « De wereld zal nog vergaan in pillemutsen. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

PITTEN, den. = Lastig, kwaad, aardig mannemensch. — « Zij heeft ne pitten van ne veint. Ze staken pitten in de pit. » Geh. *Stalhille*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*

POETELAAR, den, *poetelaartje*, het. = Bevallig, dik, mollig kindtje. — « Kom hier me' poetelaartje, geeft gij moeie e piepertje. Dat is e poetelaartje van e veintje ! » Geh. *Iper*.

PRIEMVLECHTER, den. = Zeuttelder (De Bo). — « Wat priemvlechter, wat spelleslijper is mij datte ! » Geh. *S.-M.-Leerne*.

REEUW. = Reeuwsch (De Bo). — « Hespe koken geeft eene reeuwe reuke : 'k en kan daar niet tegen. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

RIJPEERD, het. = Oneigentlijk, bewijsreden. — « Loopt naar de maan, met al uwe flauwe rijpeerdtjes ! » Geh. *S.-M.-Leerne*.

RUINTJE, het. = Reuntje (De Bo), kortbranderke, *q. v.*

SCHORSEBERD, het. = Scholfe, schulfe, schaalstuk, scholpe, korste, afgezaagd kantstuk van eenen boom (De Bo). — « Legt dat schorseberd over den gracht. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

SCHUDAVEGEER, den. = Avegeer (De Bo) om schudgaten te booren. — « 't Is 'en avegeer lijk een' anderen, maar in groote werkwinkels, waar dat er veel gereedschap is, zijnder avegeers, duimavegeers, tweeduimavegeers, vijfquarters, zesquarters, die niet anders en dienen of 't en zij om schudgaten te booren, en ze heeten de die schudavegeers. » Geh. *Iper, West-Vleteren.*

SCHUDDEN. *schudde, geschud.* = Vergâren met 't gene De Bo « schutnagels » heet. Z. den uitleg dier bewerkinge bij De Bo, onder 't w. *schutnagel.* — « Je moet 't gebint eerst voor een verbei thoope bringen, zegge schudden, opschudden, met schudnagels, en als 't al wel voegt en sluit, voor goed vergâren en toeslaan met tappen. » Geh. *Iper, West-Vleteren.*

SCHUDGAT, het. = Gat dat geboord wordt met den schudavegeer, om er eenen schudnagel in te slaan. Z. *Schudavegeer.*

SCHUDNAGEL, den. = Schutnagel (De Bo). Z. onder *Schudden.*

SLONZER, den. = Sluieraar, talmer, draler. — « Dat is ne slonzer : hij en is nooit nievers. » Geh. *Wynghene.*

SLOOVE, de, Ipersche uitspr. *slove.* = Houten rolle, daar de timmerliên hunnen smetdraad op winden. — « m'Heeten dat rolletje t'Iper ook azzoo : esslove. » Geh. *Iper, West-Vleteren.*

SPELLESLIJPER, den. = Priemvlechter, *q. v.*

SPINDERMUIZE, de, *spindermuiz'je*, het. = Pieskadotterke (*ie* kort), tierlewiewietje, Fr. *toton* (De Bo), in 't Engelsch *teetotum, totum.* — « Dat is e rap, pertig veintje : 't is lijk e spindermuiz'je. » Geh. *Gulleghem.*

Het Vlaamsch speeltuig is zeer eenvoudig een knoophoutje; in 't middenste hol van dat knoophoutje wordt eene pinne tot den halfsten van heure langde vast- en doorgesteken. De plompe of botte helft van die pinne wribbelt de speler dan tusschen zijnen voorensten vinger en zijnen duim; latende schielijk het schijverend houtje, met de scherpe helft van zijne draaipinne, op tafel vallen en daar staan schijveren tot dat het dood is en zijwaards ommevalt.

Het Engelsch speeltuig was vroeger een vierkantte stulleken of teerlingsken, van gewisser dikten, voorzien van eene draaipinne, op de wijze zoo boven gezeid is. Op een der zijvlakken van 't stulleken stond P, op het tweede N, op het derde D, op het vierde T. Die boekstaven las men in 't Latijn *Pone* (legt in), *Nil* (niemendalle), *Dimidium* (trekt den helft), *Totum* (trekt den vollen inleg). De winste of het verlies was beslist door den boekstaf die boven lag, als het spindermuizeken ommeviel. Van den laatsten boekstaf *T, Totum*, heet het spel en het speeltuig in 't Engelsch *teetotum*, of *totum.*

Men vindt in Engelland zeskantte en achtkantte totums, met alderhande merkteekenen.

STREUVELEN. *streuvelde, gestreuveld.* = Kweeken met malingdrinken, voorzien van streuvelinge, sprekende van koeien. — « Je moet de koeien wel streuvelen. » Geh. *Bulscamp.*

Streuvelen is bij De Bo *strevelen, strieuwelen, strievelen, striebelen, strewelen,* en bediedt eigentlijk strooien, van stroo voorzien; verder van alles voorzien dat tot het veekweeken vereischt is; ook van drinkgeld voorzien.

STREUVELINGE, de. — 't Gene waarmeê men b. v. de koeien streuvelt. Z. *Streuvelen.*

TICHCHEL, den. = Tegel (De Bo). — « Dat wijf moet op heuren tichchel draaien. » Die vrouwe had eenen zeer lastigen man. Geh. *Lichtervelde.*

TURREMUTSE, de. = Torremutse, pillemutse. — « Een' pillemutse en een' turremutse, dat is een en 't zelfste. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

TWEEDUIMAVEGEER, den. = Schudavegeer om schudgaten te booren van twee duim doorsneê. Z. *Schudavegeer.*

VERDEMMEN, *verdemde, verdemd.* = Op eenen anderen dem, op een ander stik land gaan. — « Jan, ge'n kunt al niet veel werk afleggen als gij driemaal daags moet verdemmen, en verre vaneen. » Geh. *Sleydinge.*

VERLEZEN, z. De Bo en de woordenboeken. Het woord bediedt ook ontwerriën, sprekende van 't hoofdhaar. — « Cisca is bezig met heur haar te verlezene. » Geh. *Lichtervelde.*

VERWURKELEN, *verwurkelde, verwurkeld.* = Verwulkeren, verwilkeren. — « Op dien heeten dag is deze versch verplante blomme staan verwurkelen. » Geh. *Sleydinge.*

VIJFQUARTER, den, uitspr. *vuufkartr.* = Schudavegeer om schudgaten te booren van vijf quart doorsneê. Z. *Schudavegeer.*

VRIJBOOM, den. = Vrijheidsboom (Kramers). — « De vrijboom is verdroogd, en ze hebben een' vrijstake in de plekke gezet. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

VRIJSTAKE, de. Z. *Loquela* XII. 56. Tot naderen uitleg en beter verstand van 't woord, = Stake die den vrijboom van 1830 vervangt. Z. *Vrijboom.*

WRINGSEL, het, uitspr. *vrinksl, i* gelijk in 't Fr. *vrille.* = Handhave van den avegeer. — « De handhave van den avegeer heeten wij 't wringsel. » Geh. *Iper, West-Vleteren.*

ZADER, den. = Boom die zaad draagt, tegenover zijnen geslachtgenoot of weêrga die geen en draagt. — « Onder de boekenboomen, de esschen, de popeliers, zijnder die zaders zijn en zijnder die geen zaders en zijn. Zaders worden min gezocht van de timmerliên. » Geh. *Oost-Vleteren, Iper.*

ZESQUARTER, den, uitspr. *zeskartr.* = Schudavegeer om schudgaten te booren van zes quart doorsneê. Z. *Schudavegeer.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfonsweg.

LOQUELA

N° 9, Jaarmesse 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFBATTEN, *batte af, afgebat.* = Afstuiken, met de voorloopschave. Z. *Afstuiken.*

AFSTUIKEN, *stuikte af, afgestuikt.* = Met den voorlooper of de voorloopschave, bij groote hoeveelheid schavelingen, afschaven. — « Als ge die planken afgestuikt, afgebat hebt, ik zal ze dan opreeden. » Geh. *Brugge.*

BANKHAAK, den. = IJzeren spille, die aan 't bovenste einde voorzien is van eenen schuinschen ijzeren arm of haak; de ijzeren spille wordt in de gaten van den schaafbank geslegen, op zulker wijze dat de haak, die tenden teewijs en plat uitloopt, hetgene eronder komt te liggen vastpraamt tegen het blad van den werk- of schaafbank. — « Hij heeft hem den kop ingeslegen met eenen bankhaak. » Geh. *Brugge.*

BANKHAAKGAT, het. = Een van de ronde gaten, in 't blad van den werk- of schaafbank, daar men den bankhaak in slaat. — « De mond van dat geschut was zoo wijd als een bankhaakgat. » Geh. *Brugge.*

BEENTJE *leggen, lei, geleid.* = Overleggen (De Bo), ersekoten. — « 'k He' van de winter leeren beentje leggen aan eenen goeden schaverdijnder. » Geh. *Moschroen.*

BEESTACHTIG. = Geern met beesten, koeien, kalvers, schapen, enz. ommegaande. — « Al mijn' kinders zijn beestachtig : ze zouden zij seffens 'n koe bij den steert pakken en voortdrijven. » Geh. *Kortrijk.*

BEKEMELEN, *bekemelde, bekemeld.* = Bekijven, bestrijden, Fr. *semoncer.* — « Dat ik moeste te late thuis komen, 'k zou bekemeld zijn van mijn wijf. » Geh. *Wevelghem.*

De grond van dit w. en zal wel de name van den *kemel* niet zijn, maar waarschijnelijk een oud Vlaamsch w. *'kemen*, uitgebouwd met *-el-*, *kemelen*, verwant aan *kavelen, kabbelen, kauwen, keuwen, keeuwelen*, dat *bijten*, *knabbelen* bediedt. Vergelijkt *schreeuwen* en *schreemen.*

BETRETSEN, *betretste, betretst, eenszelven betretsen.* = Tot eens doel komen al tretsende. — « Hij zal hij hem wel betretsen (hij zal hij wel deur de wereld geraken). » Geh. *Eecloo.*

Waar de *d* eene *r* of eene *l* ontmoet, verandert ze geerne in

t, dus (*dr* = *tr*). *Betretsen* aanzie ik als eene verwordinge van *bedretsen* (De Bo).

Vrglkt nog bij De Bo *bedretelen* en *betretelen.*

BEUGEL, den. = Binnenkant van eene kromte in eenen boom. — « Dat stuk hout wierd gezaagd uit den beugel van eenen abeele. » Geh. *Wynghene.*

BEUGEL, den, *beugeltje*, het. = Oorijzer (Kramers). — « In 't noorden van Brugge droegen de meiskes, die hunne eerste communie moesten doen, vroegertijds altemaal beugeltjes, tot de armste toe; wier blekken beugeltjes te Brugge gemaakt wierden, en hun om Godswille van de welhebbenden gejeund. » Geh. *Dudseele.*

BEUGELEN, *beugelde, gebeugeld.* = Beugelwijs passen, sluiten. — « Het oorijzer is een zilveren, somtijds ook een koperen hoofdtooisel, dat schoone rond het hoofd beugelt. In Vlaanderen beugelt het oorijzer rond het achterhoofd. » Geh. *Damme.*

BIEZEGESPE, de. = Schoegespe, die hierin van de roozegespe verschillende was, dat ze van effene, onbesnedene, zelveren biezen gemaakt waren. — « Biezegespen, dat zijn de zwaarste en de kostelijkste. » Geh. *Damme.*

BLAD, het. = Waterpas stuk beuken- of olmenhout, dat het bovenste deel uitmaakt van 's timmermans werk- of schaafbank. — « De werkbank bestaat uit het blad en de vier pooten. » Geh. *Brugge.*

BLOOTOORE, de. = Bloodaard. — « 't Is zuk ebblootoore van ejjong'n! » Geh. *Stavele.*

BOLTE, de. = Bonte (De Bo). — Hoe lange he'-je te Poperinghe geweest? Elf jaar. « 't Is esschoone bolte ennee'? » Van een Kortrijknaar, die elf jaar te Poperinghe geweund hadde. » Geh. *Moschroen.*

CIFER, den. = Katcijfer (De Bo). — « Ge gaat moeten ne cifer zetten, om die muize te vangen. » Geh. *Heule.*

DENNEDUNSEL, het. = Sperresnoei. — « Dennedunsel is goede branding. » Geh. *Leuven.*

DENNEKOP, den. = Sperrebotte, pijnappel. — « Ze maken vier met dennekoppen. » Geh. *Eecloo.*

DUIVER, den. = Duivenmelker. — « Die duivers en kijken niet nauwe, als 't erop aankomt, om 's zundags Messe te hooren of niet. » Geh. *Ardoye.*

DULLEN, *dulde, geduld.* = Dul, dol zijn, als een dol mensch handelen, spreken. — « Ze loopen geheele en halve nachten al moosschen en al strijen en al dullene. Als ze hem

niet rechtuit in en laten, hij staat daar ton te dullene, dat al de gebuurs ontwekken. » Geh. *Sweveghem.*

Zaliger Deken De Bo heeft het w. te twee verschillige stonden gehoord, en opgeteekend in dezer voegen :

« Dollen, dullen, o. w. In dolheid zijn, razen, l. *furere*. Gij zoudt gij iemand doen dollen, Fr. *vous mettriez quelqu'un en fureur.* »

« Dullen, *dulde, heb geduld*, o. w. Dollen, razen, woeden, Fr. *être furieux, être en grande colère*. Dullen en razen. Een gevaarlijke vent als hij aan 't dullen gaat. »

« Dollen. *Vetus sax. insanire.* » zegt Kiliaen.

Verdam boekt het w. *dullen* in zijn Middelnederl. Wdb. en haalt uit Jacob van Maerlant eene zeggenschap aan, die men nu nog hoort in Vlaanderen, te weten :

Wachti meer so te dulne.

Zoo 't gene Kiliaen, in 1599, aanteekent als *vetus*, oud, verouderd, is bij ons nog brandnieuwe !

FIJKEL, den. = Kwalijkgezindheid. — « Hij was dien dag in ne fijkel en hij en wilde niet spreken. » Geh. *Eeeloo.*

Vrglkt De Bo, *i. v. fijtelen.*

FIJNSCHAVE, de. = Kortschave (De Bo). — « Ik zie geern de timmermans, maar ik ben benauwd van hun fijnschavetje. » Geh. *Brugge.*

FUIZEN, *fuisde, gefuisd.* = Blazen, vierspuigen, zoo de katten doen, als ze gram of vervaard zijn. — « Zoo haast gij de deure opendoet, de hond bast en de katte fuist. » Geh. *Clercken.*

GALGHOND, den, uitspr. *galgond*, niet *galchond.* = Heel droeve jongen. — « Zwijgt : 't is zuk eggalghond ! » Geh. *Stavele.*

GEBIJDEN, *gebeed, gebeden*, uitspr. *gebeien, gebeed, gebeën*. Z. De Bo. — « 't Zal ne strange winter zijn voor die 't gebijdt. Ik heb van mijn leven veel gebeën. » Geh. *Sinte-Maria-Audenhove.*

Zaliger de eerw. Heer Decorte, een Oost-Vlaming, plag naar den uitleg van dat w. te vragen.

GENIETEN, *genoot, genoten.* = Uitstaan, afzien, herden, dulden, verdragen. — « Die heeren doen dat ze willen : ze jagen met honden en brakken, over stik over rik, en 't is wij die 't al moeten genieten. » Geh. *Gulleghem.*

GLAZEN *caffee.* = Dunne, klare, slechte, flauwe. — « Al dat ge krijgt 't is glazen caffee, zonder melk. » Geh. *Kortrijk.*

GROENE. = Lui, lafhertig? — « Dat is mij een groene deugeniet van nen koewachter : z'n koeien en zijn nog niet gegeven. Den dien en moet ik niet hebben om te helpen het veulen omverre smijten : hij ziet er mij te groene uit. » Geh. *Oost-Vlanderen.*

HALFVELEN, *halfveelde, gehalfveeld.* = Tot op den helft verminderen, in tween deelen, sprekende van eene hoeveel- of hoegrootheid. — « Hij zegt dat hij twintig hazen heeft zien loopen. Ja-ja, halfveelt het maar, en schikt dat hij der tiene gezien heeft. » Geh. *Becelaere.*

HEIBEI, den. = Stulbul (De Bo). — « Hij zou beter al zijnen heibei verkoopen als daarmeê zijn huis te laten vervullen. » Geh. *Wynghene.*

Vrglkt De Bo, *i. v. haaibaai.*

INSTOPPEN, *stopte in, ingestopt.* = Insteken tot stoppens toe. — « 't Was een gat in mijnen kloef, en 'k hebbe er eenen duts werk ingestopt. » Geh. *Kortrijk.*

IJZERTJE, het. = Oorijzer (Kramers), beugeltje, *q. v.* — « De oude vrouwliên droegen hier eertijds ijzertjes : nu is die dracht achtergebleven. » Geh. *Sinte-Kruis, Beernem, Oostcamp.*

KACIFER, den. = Katcijfer (De Bo). — « De kacifers worden hier gemaakt met een *tailloire* met brood, en een *fourchette.* » Geh. *Nieuwkerke*, Vrankrijkwaard.

Z. *Cifer*

KANE, de. = Lage spek die om het lijf wast van menschen en dieren. — « En wel en wel, Mijnheer de brouwer : je staat goed in je kane ! » Geh. *Haesebrouck.*

KARDJOELEN, *kardjoelde, gekardjoeld.* = Kijven zonder erg, woorden hebben, krakeelen. — « Ze zei zij dit, en 'k zei ik-ik dat ; en ze zei zij weêre, en ik ook : en m'he'n wijder alzoo een bitje gekardjoeld. » Geh. *Moschroen.*

KARRELAPPER, den. = Slechte werkman, nievers toe goed. — « 'k En zou zu'k geen karrelappers op mijn hof willen. » Geh. *Lichtervelde.*

Vrglkt De Bo, *i. v. karrelappen.*

KAZAKKEN, meervoud, de. = De bende, z. *Loquela* 1891, bldz. 41. — « 'k Moete gaan helpen naar Del Haverie'ns, te Dottenijs : ze hadden de kazakken, en z'he'en 't opgesteken. Waarmeê dat hij zou trouwen : met eene die alhier afgekomen is met de kazakken ! » Geh. *Coyghem.*

KEERKE, het, scherplange *ee.* = De helft van een duitje, de helft van eene *centime.* — « Dat kost een duitje en e keerke. » Geh. *Eecloo.*

KEERZAGE, de. = Boogzage, wier blad somtijds maar een halven centimeter breed en is, en die dient om allertier omtrekken te zagen. —

KEMELEN, *kemelde, gekemeld.* = Den rugge omhooge steken, zoo de katten doen. — « De katte stond en kemelde vóór de veister. » Geh. *Brugge.*

« Men leest in Th. van Ryswycks Eppenstein, bl. 135 :

Hy liep op hand en beenen rond,
en kemelde als een kat.

Met dit woord bedoelt de Dichter blijkbaar : maakte een kemelsrug. Het woord dat mij voorkomt door hem gesmeed te zijn, is alzoo eene afleiding van het zelfstandig naamwoord *kemel*, met een anderen vorm *kameel.* »

Aldus Dr de Jager, in zijne Frequentativen, schijnbare Frequentativen, bl. 53.

Het w. en zal wel door Th. van Ryswyck niet gesmeed zijn ; maar te Antwerpen, zoo wel als te Brugge, is het van over ouds een echt en schoon volkswoord.

Schuermans boekt de ww. *kemel, kemelen, verkemelen,*

met den zin van 't Fr. *bévue :* slecht werken, bederven met misslagen te begaan; en hij zegt dat die woorden *overal* gebruikt worden.

KEMELRUGDE. = Met eenen rugge gegroeid of gebouwd gelijk eens kemels rugge. — « Dat peerd, die muur is kemelrugde. » Geh. *Iper.*

KENE, de. = Klove, Fr. *gerçure.* — « Zijne handen waren vol kenen. » Geh. *Eecloo.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. keensel.*

KLEENE JONGENS URE, de. = Ure op welke het betaamt dat de kleene jongens naar huis gaan. — « Alla, Jantje, naar huis : 't is kleene jongens ure. » Geh. *Oost-Vlanderen.*

KNIJSPALUL, den. = Knijzend, kriepachtig mensch. — « Ge zijt zo'k ne knijspalul : zwijgt en doet voort ! » Geh. *Wynghene, Lichtervelde.*

KNOOP, den, *knooptje*, klankverkort *knoptje*, het. = Bewrocht uiterste van den beugel, van 't oorijzer, dat, van weêrkanten het hoofd, uit de mutse kijkt. — « Grootmoeder droeg een gouden oorijzer met gouden knooptjes. » Geh. *Damme.*

KOKEGOED. = Goed om gekookt en als voedsel gebruikt te worden. — « Men keurt de eiers met ze in 't water te leggen : die zinken zijn kokegoed, die zwemmen zijn bebroed. » Geh. *Wynghene.*

KRÄÄSBÄÄS, den, *ææ* gelijk *ai* in *traire.* = Krisbris, stulbul (De Bo). — « 't Is al kräässbääs dat hij aan ze lijf heeft. » Geh. *Wynghene, Kortrijk.*

KREMPER, den. = Koortsachtig ongemak. — « Hij zit vol krempers van koortsen. » Geh. *Eecloo.*

KROTTJE, het. = Dutske, truizeke, bosje (Kramers). — « 'k Zou mij in e krottje stoppe krullen, van gepijndheid. » Geh. *Vladsloo.*

Krottje kan klankverkort zijn uit *krote* (De Bo), *kroot, krootlje, krottje.*

KULLOORE, de. = Een die geern kult, kwelt, plaagt. — « Zwijgt van die kulloore : 't en is nouwer zuk geen ! » Geh. *Stavele.*

KWIJLEBABBE, de. = Kwijldoek (Kramers), zeeverlap. — « Doet dat kind z'n kwijlebabbe aan, eer ge 't pap geeft. » Geh. *Brugge.*

LIPPE, de. = Beweegbare helft van de bankschroeve, waarmeê 't hout tegen den schaafbank gepraamd wordt, bij middel van den wringstok en de schroeve. — « De lippe moet op bekwamen afstand gehouden worden van den poot des schaafbanks. » Geh. *Brugge.*

LOEVIG. Z. De Bo. — « Dat beeld is veel te loevig voor zoo 'n capelletje. 'En loevige vent. Zijn dat toch loevige kleêren ! » Geh. *Oostende.*

LUCHTKOKER, den. = Luchtkave, toestel om versche lucht in 't schip te trekken, Fr. *ventilateur.* — « Dien omgebogen trachter daar, op het schip, dat heeten ze den luchtkoker. » Gezonden uit Romont, in Zwitserland, en geh. *Nieupoort.*

LUL-LUL. = Traag, op zijn eeuwig gemak. — « He kwam da' lul-lul na ze werk : 'k ha'n hem kun'n esschup ge'en ! » Geh. *Stavele.*

MARTKRAAIE, de. = Martwijf, vrouwe die op de mart zit en waren te koope biedt. — « Ja, als ge die martkraaie wilt gelooven ! » Geh. *Kortrijk.*

MEIBOOM, den. = Gepelde, geschilde en anderszins gepinte sperre, die men op meiavond vóór een kruisbeeld of een wegcapelleken plant. — « Wij gaan tavend den meiboom planten, op den Knok. » Geh. *Wevelghem.*

MET DER DAAD. = In der daad, voorwaar. — « 'k En wete 't met der daad niet waar hij belonden is. » Geh. *Kortrijk.*

MOORELEN, *moorelde, gemooreld.* = Met gulzigheid, met groot geweld groeien, zoo de boomen doen die in daartoe bekwamen grond staan. — « Die boomen zullen moorelen in dien veien grond ! » Geh. *Wynghene.*

MUNTE, de. = Trok, dag-, maand- of jaarwedde. — « Jan is verhoogd van munte, sedert dat hij daar is. » Geh. *Deerlyk.*

MUTTEN, den. = Dommerik. — « 't Is zulk ne mutten ! » Geh. *Eecloo.*

Mutten bediedt nuchter kalf, bij De Bo.

NAALDE, de. = Zilveren haarpriem, scherp al den eenen, lepelwijs uitgeslegen al den anderen kant ; welke naalde de vrouwliên vroeger in hun haar gesteken droegen, slinks omtrent het slag van hun hoofd. — « Grootmoeder was boos, omdat ik heur naalde uit heur haar getrokken hadde. » Geh. *Damme.*

NE. = En, het loochenwoord. — « Ne'n doet dat niet. Hij 'n hoorde noch ne zag. Hij ne deed niet als vloeken en zweren. » Geh. *Gent.*

NIEUWMAARISTIG. = Die geern nieuwmaren hoort of vertelt. — « Jan is de nieuwmaaristigste vent van geheel 't dorp. » Geh. *Wynghene.*

Dat leelijk w., met zijnen walschen steert, is in 't sliet gekropen van ons oud Vl. en schoon w. *nievingel,* in 't Engelsch *newfangle,* d. i. *vingel, vangel,* (vangzuchtig) achter nieuws.

OESTMEI, den. = Gepinte meitak die op het laatste voer gesteken wordt, als men den oest indoet. — « Maakt den oestmei gereed, jongens : 't is 't laatste voer ! » Geh. *Heule.*

ONMEUGENDE. = Onpasselijk. — « Hij was onmeugende van te vele te rooken. » Geh. *Eecloo.*

PLATE, de. = Gouden tooisel, dat de vrouwliên eertijds op hun voorhoofd droegen, en dat het meeste deel somtijds van den voorschedel overdekte. — « Te Brugge en maken de goudsmids nu geen platen meer, trouwens dat en verkoopt nu niet gelijk eertijds. » Geh. *Damme.*

PLIKKEN, *plikte, geplikt.* = Pleken, de pele afdoen, blikken (Kramers), Fr. *décortiquer, écorcer.* — « Die persen en zijn nog niet geplikt, ze liggen nog in hu'l'deren ruwen. » Geh. *Wynghene.*

Blikken, plikken en is het zelfste niet als *blekken, blessen*

(De Bo); bij *blikken, plikken* geldt het de geheele pele; bij *blekken, blessen* een deel van de schorse.

REISGEBED, het. = Gebed dat men bidt als iemand in zijnen doodstrijd ligt. — « Ze hebben al drie keers de reisgebeden voor heur gelezen, en zij leeft nog! » Geh. *Kortrijk*, buiten.

RIJDEN, *reed, gereden*. — Bereden, bekropen zijn. — « Heure mantel reed roste van de vlooien. » Geh. *Rousselaere.*

RONDSLENDEREN, *slenderde rond, rondgeslenderd.* = Ronddweilen (De Bo). — « Als ze geheel den achternoene rondgeslenderd hadde, ze wilde ton 's navens nog uitgaan. » Geh. *Lichtervelde.*

Z. *Slenderen.*

ROOZEGESPE, de. = Schoegespe, zoo er 't vrouwvolk plag te dragen, benoorden Brugge; ze waren van besneden en versierd zelver. — « Ik heb grootmoeders roozegespen gevonden in een oude kasse. » Geh. *Damme.*

SCHAVIAREN, *schaviaarde, geschaviaard.* = Rondreizen te lande met eenen pak goed, sayette, naalden, enz. — « Als hij lange herberge gehouden hadde, hij heeft ton beginnen schaviaren. » Geh. *Lichtervelde.*

Vergelijkt *Loquela* 1888, blz. 7, *i. v. saviaren.*

SLOT, het. = Eirond, open- en toegaande, gouden tooisel of mooitje, dat de vrouwliên eertijds (en nog) op de borst droegen, aan een ketentje, een snoer of een lint vastgemaakt; en dat omtrent den keelput kwam te hangen. — « Zij heeft heur gouden slot verloren te Brugge. » Geh. *Damme.*

SPEURWAAL, den. = Sperwer. — « De speurwaals pakken de duiven. » Geh. *Loochristi.*

Vrglkt De Bo, *i. v. sporrewaan;* Schuermans, *i. v. speuregaal.*

STOOTHAAK, den. = Stuikhaak, *q. v.*

STUIKHAAK, den. = Viervlakkig, rechthoekig hout, dat loodrecht in den schaaf- of werkbank gespannen zit. Dat hout is eenige duimen langer als de dikte van het blad des schaafbanks, en 't kan al onder met den hamer opwaards gedreven worden, tot dat het uitkijkt boven de vlakte van het blad. Tegen den rand van 't uitkijkende hoofd des stuikhaaks schoort de timmerman het hout dat hij schaven wilt. — « In de oudere schaafbanken zat, waar nu de stuikhaak zit, een ijzeren, getande platte haak, of kramme; die haak was eigentlijk de stuikhaak of stoothaak. De twee namen zijn gebleven, de haak en wordt niet meer gebruikt, en is vervangen door het bovengemeld stuk hout, dat nauwkeuriger het stuikhout of het stoothout zou heeten. » Geh. *Brugge.*

TIBBELEN, *tibbelde, getibbeld.* = Tuimelen. — « Hij tibbelde, hij tubbelde, dat hij zoo dronke was. » Geh. *Clercken.*

TREKKEN, *trok, getrokken,* de zage *trekken.* = Den eenen tand rechts, den volgenden slinks omhalen en uitewaards dwingen, met het trekijzer. — « Men werkt moeielijk met eene zage die niet getrokken en is. » Geh. *Brugge.*

TUBBELEN, *tubbelde, getubbeld.* Z. *Tibbelen.*

Het *tibbelen, tubbelen* van De Bo is een ander woord.

UITBERSTEN, *borst uit, uitgeborsten.* = Geweldiglijk uitkomen. — « De hitte berst uit mijn lijf! » Geh. *Lichtervelde.*

VERKIJSKASSEN, *verkijskaste, verkijskast.* -*Kij-* uitspr. gelijk het Fr. *qui.* = Maken en breken, vermooschen, altijd herzetten, herleggen, veranderen. — « Dat volk en doet niet anders als altijd al verdoen en verkijskassen. » Geh. *Woumen.*

VERPRULLEN, *verprulde, verpruld.* = Verpruddelen, verprubbelen, verpreuvelen (De Bo). — « Ik ben sedert gisteren 'n bitje verpruld, m'nheere. » Geh. *Oyghem.*

VERSCHSLAGS. = Versch, onlangs geslegen zijnde. — « In zulk een hitte, 't vleesch en kan niet goed zijn: men moet het verschslags eten. » Geh. *Deerlyk.*

VERSNOEVEN in, *versnoefde, versnoefd.* = Als of men zei versmooren, vereenzelvigd worden in. — « Die vrouwe en is van hier niet; zij is ons vreemde, maar, sedert dat ze bij ons gekomen is, is ze geheel en gansch versnoefd in ons familie. » Geh. *Audenaarde.*

VLEGGEREN, *vleggerde, gevleggerd.* = De vlerken bewegen, zoo azende vogeljongen, gramme, getergde veugels doen; vlederen zoo de *vleder*muizen doen, in 't Engelsch *to flutter.* — « 't Veugeltje pekt en 't bijt en 't vleggert. » Geh. *Vladsloo.*

VOORENTJE, het. = Onoverdekt ruim, vóór het huis, dat met een schettewerk, hage of were van den openbaren weg gescheiden is. — « Hij weunt in een huis met e voorentje. » Geh. *Kortrijk.*

WEPEL. = 't Gene met een Fr. w. al te dikwijls gezeid wordt *liber.* — « Marie bezorgde zieke liên. Ze was bij eenen zieken man om hem te dienen; iemand die dat niet en wist vroeg haar of ze wepel was, en, in 't geval van ja, of ze wilde komen en zijne zieke vrouwe oppassen. » Geh. *Heestert.*

WIKKEL, den. = Het wikkelen, het bewegen, b. v. van iemand die gaat, wandelt. — « Als ik zitte, 'k en kan maar moeielijk opstaan, omdat ik zoo oud en zoo stijf geworden ben; maar, als ik ne keer in den wikkel ben, dat gaat ton. » Geh. *Thielt.*

WINDERLING, den. = Windeling (De Bo). — « Spaart dat lijwaad: 't kan dienen voor winderlingen. » Geh. *Kortrijk.*

WRINGSTOK, den. = Ronde stok, die deur 't hoofd van de houten schroeve zit, die deel maakt van de bankvijze (De Bo) of bankschroeve (Kramers). — « Twee houten knobbels beletten den wringstok van uit te vallen. » Geh. *Brugge.*

ZEELINGE, de. = 't Gene gezeeld (De Bo), gestort, gestrooid wordt. — « De vloer ligt vul zeelinge van vlas, kaf, koorn, water. Vaagt de zeelinge uit den vloer in den mulhoek. » Geh. *Clercken.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 10, Schrikkelmaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

———————

AAN. = Met malkaâr overeenkomende, als vrienden. — « 't Is weêrom aan. » Dat is : ze zijn weêrom vrienden. » Geh. *Antwerpen en ommelands.*

Z. *Af.*

AANVEERDEN, *aanveerdde, aanveerd,* stemzate op *-veer-*, uitsprake *anvœærden*, väär = Fr. *vaire, vert.* — « De vaart of de tocht ergens heen ondernemen, zich op weg begeven naar, » zoo Verdam den zin van het middeleeuwsch w. *Aenvaerden* beschrijft, in zijn woordenboek. — « Ons leêg goed is waterblend van 't vloed, en... dat ze ekkee' mosten de' broek aanveerden! En, lijk edduivel, ze aanveerdden de' broek! » Geh. *Merckhem.*

De vrouwe die dat woord gebruikte wilde zeggen dat haar leêg goed, waterblend geworden door 't vloed, waarschijnelijk den weg stalwaard niet en ging vinden en den broek, de broeken inloopen.

In de oudhoogduitsche oorkonden heeft het woord *aanveerden*, oudhoogduitsch *anafartón*, alreê den zin, dien 't bewaard heeft bij de boeren van 't Merckhemsche.

Vrglkt het w. *Waterblend.*

AF. = Met malkaâr niet overeenkomende. — « 't Is af. » Dat is : hunne overeenkomste is gebroken. Geh. *Antwerpen en ommelands.*

Z. *Aan.*

ANKERNAGEL, den. = Nagel om 't platte einde van eenen muuranker aan 't balkhout vast te slaan. Z. *Scheenagel.*

BEKNIPPEN, *beknipte, beknipt.* = Aannemen, leeren. — « Dat gaat drie jaar naar schole en dat 'n heeft nog niemendalle beknipt. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

BEWEBBELEN, *bewebbelde, bewebbeld.* = Sprekende van glazen ruiten: bevuilen, eenigszins ondoorzienbaar maken, zoo de glazen ruiten worden die eenen tijd ongekuischt zijn gebleven. — « Je moe' je ruiten kuisschen : ze zijn weêr alheele bewebbeld. » Geh. *Reninghe.*

BINNENLOS, den. = Los. — « Hij kwam den binnenlos afgereên. » Geh. *Tieghem, Avelghem, Anseghem.*

Vergelijkt het w. *peerdelos, Loquela* V. 62.

BLIJFWAFEL, den, meervoud *blijfwafels.* = Wafels, die te Everghem en ommelands gebakken worden op den derden meidag, om daarmeê de geblevene dienstboden te toeven. — « Den derden Meie bakt men te Everghem en omstreken blijfwafels voor de dienstknechten en de maarten. Immers 't is den 2ⁿ Meie de dag der algemeene verhuizinge van knechten en meisens. Van te vooren hebben deze die willen of moeten verhuizen eenen nieuwen dienst gezocht, en dien avond komt de boer, die dien knecht of dat meisen gehuurd heeft, met karre en peerd naar de hofsteê, waar de knecht of 't meisen wonen, om de koffers en de lieden. Op de karre kruipen dan de knecht of 't meisen, met eene kennisse, en de geniverflassche in 't midden; en, al zingen en drinken, trekken zij naar hunnen nieuwen thuis. Voor 's anderdags 's noens ontbiedt iedere boer ter maaltijd de ouders (alleenlijk de ouders) van de knechten en meisens die gebleven zijn, en van de nieuwe toegekomene. Men bakt *blijfwafels,* en 's noens, na andere gerechten, eet men van die wafels. Dat men er geildig leute maakt is wel te verstaan. » Geh. *Everghem.*

BOINNE, de. = Vrouwelijke bode, vrouwe die dienst doet als bode. — « Wij hebben gevraagd aan de boïnne van Passchendaele wat er was van dat ongeluk, en ze'n wist het niet. » Geh. *Iper, Lauwe, West-Vleteren,* enz.

BROEK, z. *Open broek, aanveerden, leêg goed.*

BUITENIJE, de. = Met een schuimw., *extra-muros* — « De stad met de buitenije. » Geh. *Mechelen.*

« Chynsboek der stad ende buitenyen der stad Mechelen, beginnende met het jaer 1661. »

DAKEREN, *dakerde, gedakerd.* = Bakelen (De Bo), zoo de geweldige zonne doet op al dat onder heur gestraal komt. — « De zonne dakert op den muur. Het dakeren van de zonne op het pannen dak doet den wijngaard deugd. » Geh. *Rousselaere buiten.*

Bij Kiliaen staat: « Daeckeren. *vetus Flandricum.* Volitare, motari, mobilitari. Et Vibrare, coruscare. »

Bij Verdam is *dakeren* « Waaien, wapperen, hetzelfde als mnl. blaken en blaaien. »

Baven en daven, ver*baasd* en ver*daasd* beteekenen 't zelfste bij ons : zou *bakeren* (bakelen) en *dakeren* geen derde voorbeeld zijn van ingaande *b-* = ingaande *d-*?

Vergelijkt De Jager's Frequentativen, *i. v.;* en het *Belfort,* April 1894, in 't *Bijblad,* over 't handteeken van J. Claerhout.

DEUGEL, den. Z. *Loquela* VIII. 66.

De deugel en is niet alleenlijk een tap, maar ook bezonderlijk

een plat, vierkantte stuk hout, dienende om twee berden negge en negge aaneen te voegen. Met eenen gatbeetel kapt men in elk berd een gat, na de gedaante van den deugel; men steekt den deugel half in 't een half in 't ander berd; men slaat of men praamt beide berderen dichte toe; men boort gaten door berd en deugel; en men slaat daar tappen in en dóór. — « Ieder van de schoone iepen tafels in den rifter heeft drie deugels. » Geh. *Iper, Kortrijk.*

DIBBEL, den. = Flauw, krääs, teerachtig mensch. — « Hij zouder wel meê zijn, kwame hij te trouwen met zulk eenen dibbele! » Geh. *Thorhout.*

DOODKAMER, de. = Kamer waarin een zieke onlangs overleden is. — « 'k En zou'n ik up menheerens doodkamer niet willen slapen, voor geen goed! » Geh. *Reninghe.*

DOORTOCHT, den. = Afgang, buikloop. — « Iederen keer dat ik rouwe peren ete krijge ik er den doortocht van. » Geh. *Lendelede.*

DOPPE. = Seffens, met een inwortelend schuimwoord, *immediatelyk*, of onmiddellijk, dat weinig beter is. — « Ik zal iemand zenden doppe achter de' vespertijd. » Geh. *Belleghem.*

DRAADHOUT, het. = Hout dat met draad gezaagd of daarbij geschaafd is: het tegendeel van endhout. Z. *Endhout.*

DUITENKLIEVER, den. = Oordtjesplijter (De Bo). — « Weg met dien duitenkliever! » Geh. *Noorden van Antwerpen.*

ENDHOUT, het. = Hout dat tegen draad, rechthoeks of daaromtrent, gezaagd of daarbij geschaafd is: het tegendeel van draadhout. — « Endhout zuigt water, maar draadhout niet. » Geh. *Iper.*

FLUPIER, den. = Fripier, oudekleêrverkooper. — « 't Is eindelinge in d'handen van de flupiers gerocht. » Geh. *Rousselaere.*

Het w. is door 't Volk ontlijkt van (-*r*- -*r*-) tot (-*l*- -*r*-), vrglkt *fruitenier* en *fluitenier.*

FRUTTEN, *frutte, gefrut.* = Verhuizen, z. De Bo. — « Threze heeft moeten frutten: 't water stond een voet hooge in heur huis. » Geh. *Poperinghe.*

Men geeft mij te verstaan dat, gelijk het Volk *vruizen* zegt voor *verhuizen*, het ook *frutten* kan gezeid hebben voor *verhutten*. Ja, maar men zegt wel *vruizen* met een' *v*, maar niet *fruizen*, met een' *f*, gelijk men *frutten* zegt en nooit *vrutten.*

Het Engelsch w. *to flit*, Middelengelsch *flitten*, *flutten*, Deensch *flytte*, Zweedsch *flytta*, heeft de zelfste beteekenisse als ons *frutten.*

Misschien is *frutten* (*r*-*n*) gemakkelijker van uitsprake als *flutten* (*l*-*n*). Vrglkt het w. *flupier.*

De grondzin van 't w. ligt in 't w. *vlieten, vloten*, d. i., op het water varende, van steê veranderen.

GEEFSCH. = Geren gevende, goedgeefsch (De Bo). — « Hij en is bij lange na zoo geefsch niet als dat ze wel en zeggen! » Geh. *Kortrijk.*

GOED, het. Z. *Leëg goed* en vrglkt De Bo, *i. v.*

HERBEREN, *herbeerde, herbeerd, -ber-, -beer-,* gelijk *-bère*, in 't Fr. *réverbère.* = Eene tweede maal, beren, z. De Bo, *i. v.* — « Drie moeielijke dingen zijn herberen, herbakken en hertrouwen. Hij heeft geheel zijnen boek moeten herberen. » Geh. *Ardoye.*

KABUISCHEN, *kabuischte, gekabuischt*, stemzate op -*bui*-. = Geweldig buischen, zoo de spoken doen, na 't oud wangeloove, op de zolders, in de huizen daar 't spookt, daar 't verkeert. — « Ze zeien dat ze daar bij nachte altijd entwat hoorden kabuischen op den zolder, en niemand en dorst gaan kijken wat dat 't was. » Geh. *Rousselaere.*

KAMER, de. = Ruimte van binnen en tusschen de drie of vier bovenaardsche trekwortels, die 't eersgat van een boombol uitmaken: daar waar die wortels met den boom staan om ineen te loopen. — « Met dat zulk een bul al onderwaards niet rond en is, valt het schâlijk voor den timmerman: de zachte iepe maakt dikkels groote kamers. » Geh. *West-Vleteren.*

KLEMMER, den. = *Ulmus campestris.* Z. De Bo.

Daar zijn acht slagen van *Ulmus campestris;* de klemmer is de *Ulmus fastigiata*, *ormeau pyramidal.* — « 't Is verschil tusschen de klemmers en de andere olms: de andere olms groeien met de takken omleege, bijkans waterstrekte of *horizontaal*, zoo ze dat heeten; maar de klemmer draagt zijne takken omhoogewaard, bijkans gelijk de Italiaanders. » Geh. *West-Vleteren.*

KNOP, den, meerv. *knoppen.* = Duiten, schijven, geld. — « Hij heeft geen knoppen! » Geh. *Antwerpen.*

Het w. *knoppen*, *knopen* bediedt ook *hoden* (*testiculi*) in West-Vlanderen, b. v. in den zeg: « Loopt naar de knoppen, hij is naar de knoppen. » Z. De Bo, onder het w. *Pijfer.*

« Hij en heeft geen' *knoppen* » en « hij en heeft geen *hoden*, » zoo 't een zoo 't ander, is twijfelzinnig.

Vergelijkt *Loquela* XII. 67, *i. v. hoden.*

KOOLKAAIE, de. = Aard, kaaie langs het water, waar men kolen uit de schepen lost en te koope laat liggen. — « Zij hadden daar een' koolkaaie langs de Schelde. » Geh. *Worteghem.*

KROO. = Verleden tijd van kruien, met den kruiwagen voeren. — « Hij kroo mest. » Geh., van eene oude vrouwe, *Wyneghem.*

KRULLAARD, den. = *Ulmus modiolina, ormeau à moyeux, tortillard.* De krullaard draagt breede, ronde blâren, en wast krom van hout; 't hout komt den wagenmaker wel te staden. — « Die gastjes, die daar staan en groeien, heeten wij krullaards, omdat ze meest altijd krom en scheef gegroeid zijn; en dat is het beste en 't voordeeligste voor ons: wij hebben wij veel krom hout van doene, b. v. voor wagenkassen, opper- en onderscharieren, karresnakken, enz. » Geh. *West-Vleteren.*

KRUIPENDE LAND, het. = Land dat kruipt, verkruipt, met een onhebbelijk schuimw., *moveerende* grond; land waar de kwelm hooge ligt en de eerde doet voortkruipen. — « Als je in kruipende land nen dijk steekt, je mag zeker zijn dat, achter drie weken, jen dijk na den bliksem is. » Geh. *Noordschote.*

« De familienaam *Crupelant*, » zegt zaliger Deken De Bo,

Rond den Heerd, XIII. 232, « is geene kreupel hand, maar kruipland of kruipende land, het zelfste als kruipende aarde die de eigennaam is van eene plaats of geweste tusschen Cachtem en Ardoye. En even als drijfzand of drijvende zand, *sable mouvant*, een zand is dat los ligt en voor den wind drijft en opstuift, zoo zal kruipland en kruipende aarde een onvaste grond zijn, door den kwelm bewogen, en die gedurig roert en verkruipt, *sol mouvant*. »

Te Iper-buiten, langs den steenweg naar Zonnebeke, ligt er nog een *kruipende eerde*, bij de geleerden en op de landsafteekeningen *kruipt in de eerde*. Die kruipende eerde is nog gekend onder den name van Carton's Casteeltje.

KUISCHSEL, het, uitspr. *kuussl*. = 't Gene aangewend (b. v. mul van geslepene tiggels) wordt om iets al wrijvende te kuisschen, te doen blinken. — « 'k En hebbe geen kuisschel meer om de messen te kuisschen. » Geh. *Kortrijk*.

LAND, z. *Kruipende land*.

LEÊG GOED, het. = Ledig goed, veerzen die nog niet drachtig geweest en zijn. — « Al 't leêg goed zat in 't gars en, hadde 't vloed nog wat aangeloopen, 't ging waterblend komen en misschien de' broek aanveerden. » Geh. *Merckhem*.

Vrglkt *Waterblend*, *aanveerden* en *broek*.

LENGACHTIG. = Verlangende, begerig. — « Een ziek mensch en is maar meer lengachtig achter de ruste. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

LOS, den. = Landslag, koutergat, landlos (De Bo); uitweg, enz. Z. *Loquela* V. 61. Met een schuimw., *carriere*. — Te Kortrijk is een los een wagenweg ten innewaarde 's lands. Geh. *Tieghem*, *Avelghem*, *Anseghem*.

MALAANDIG, stemzate op *-aand-*. = Ziekelijk, deerlijk, teer. — « 't Is zulk een malaandig kind, dat letste daar! » Geh. *S.-M.-Audenhove*.

MENDEEN, stemzate op *-een*. = Medeen, meteen, dadelijk, seffens. — « Hij zal mendeen gaan komen. » Geh. *Kortrijk*.

MOETELIJK. = Korzel, misselijk, moeielijk om meê omme te gaan. — « Hij is geheele dagen toch zoo moetelijk. » Geh. *Thorhout*.

MOND TANDEN, den. = Twee rijen tanden (Kramers), Fr. *un râtelier*. — « Ik ga ne mond tanden opofferen aan Sente Aplonia. » Geh. *Kortrijk*.

Daar was sprake van een snoer, besteken met 32 wassen tanden, zoo men er bij de waslichtmakers krijgen kan, en die gehangen worden bij 't beeld van Sente Appollonia, om te beteekenen dat men door hare voorsprake begeert verlost te zijn van de tandzwere.

NAAM DES VADERS, den. = Voorhoofd, hoofd, hersenen. — « Hij heeft het hoog in zijnen naam des Vaders! » Geh. *Noorden van Antwerpen*.

De zin was : Hij is hooveerdig, trotsch.

NEVENWOORD, het. = Wisselwoord. — « Voor de *welle* hebbe ik nog een nevenwoord gehoord, te weten den *werf*, dat het zelfste bediedt. » Geh. *Thorhout*.

OOLIJK. = Lui, onwerkzaam. Z. De Bo.

Oolijk zweet
is gauwe g'reed.

Geh. *Coyghem*.

Elders zegt men :

Leêgaards zweet
zit gauwe g'reed.

OPEN BROEK, den. = Broek (Weiland, Kramers, De Bo) waarvan 't gebruik alle jare openvalt, te stokke geleid en verhuurd wordt; verschillende daarin van de andere broeken, die maar te stokke geleid en worden alle negen jaar. — « Broeken en opene broeken en dienen deurgaans niet voor drijfgers (*Loq.* XII. blfz. 18), noch om afgedreven te worden door » ('t kweekenoot, het noot, anders gezeid) « het vee, maar voor maaigers; met dat verschil dat de broeken verpacht worden voor negen jaar, terwijlen dat de opene broeken alle jare te stokke geleid worden, zoo dat de pacht alle jare open ligt voor de meestbiedenden. De pachter moet de opene broeken die hij te stokke legt zelve vetten. Daarom is dat dat te stokke leggen veel hooger komt in prijs als een geweune pacht. » Geh. *Noordschote*.

PLAAGSTOK, den. = Plaagsteert (De Bo). — « Och, gij zijt zulk ne plaagstok : zwijgt! » Geh. *Gent*.

Stok en steert bedieden eigentlijk hier *mentula*, *penis*.

POETELAAR, den. = Pieper, kus. — « 't Kind gaf zijn vader eenen poetelaar, en hij was gepaaid. » Geh. *Fr. Vlanderen*.

REKKELIJK. Z. *Loquela* IX. 51. — « De Hollander (*Ulmus campestris*, *L. Vulgaris*) is een rekkelijke boom. Een rekkelijke boom? Ge zijt een geleerd man en ge'n weet dat niet? Jantje, hoe zou je meester in schole dat zeggen : een' rekkelijken boom? Een' schoonen boom, een' rechten, prachtigen boom, vader. » Geh. *West-Vleteren*, *Voormeseele*.

SCHEENAGEL, den. = Nagel met platten kop. — « Ge'n meugt niet te vele slaan op de scheenagels, of de kop zeert in den grond, en ge staat daar; maar ankernagels he'en zulk nen dikken kloeken kop, dat ge daar ne geheelen dag meugt op keien, en ze'n wetender niet van. » Geh. *Iper*.

SCHEERS, het. = Platte, lange deugel. Het scheers dwerscht het berd, van ends en tends : de deugel niet. — « Wij gebruiken 't scheers, als 't is dat wij vreezen voor 't krullen van 't pauneelhout. » Geh. *Iper*, *Kortrijk*, *West-Vleteren*.

SCHOU, uitsprekens *schow*. = Schol, verleden tijd van schillen. — « Het schou veel! » Geh., van eene oude vrouwe, *Wyneghem*, *Capellen*.

SMALBLAD, het. = *Ulmus stricta* van De Bo. Geh. *Iper*.

SMIJTEN, *smeet*, *gesmeten*. = Werken, krom trekken; sprekende van hout dat beweegt, door wakte of droogte. — « Esschen en abeelen smijten stijf. » Geh. *West-Vleteren*.

SPELNAGEL, den. Z. *Loquela* XI. 70.

Het w. is nog in zwang, hier en daar, buiten stad. — « Spelnagels, zoo de buitenliên zeggen, heeten wij in stad poonten. » Geh. *Iper*.

SPIEREWINKEL, den, stemzate op *-winkel*. = Schijvermutse, zothoofd van eene deerne. — « Met zu'k espierewinkel ingespannen zijn voor maarte, 't is wat te zeggen! » Geh. *Heninghe*.

STAPEI, het, stemzate op *-ei*. = Overijld geloop, gevlucht, onschiklijk gewar. — « Dat was daar een stapei, » als ze hoorden dat er brand uitgebroken was. Geh. *Ophasselt*.

Het w. *stampede* in 't Engelsch heeft heel nabij den zelfsten zin.

STEEKTE, de. = Met een schuimw., *concurrentie*. Z. De Bo, *i. v.* — 't Was een boer die, met den afslag van de vette kalvers, zijn kalf niet en wilde laten. « Wij zullen 't slaan, » zegt hij alzoo, « met de kermesse, en 't 20 of 30 centimen min laten, de' kilo, voor de steekte. » Geh. *Thorhout*.

STOMPACHTIG. = Weinig van zegs. — « z'Heeft g'heel heur leven stompachtig geweest. » Geh. *Thorhout*.

TEUVEL, den. = Deugel, *q. v.* — « Bij de wagenmakers is een teuvel ook een tap, die de velgen van een wiel thoope houdt. » Geh. *West-Vleteren*.

UITEWEERDKOMEN, het. = Lentetijd, vroegjaar. — « Als ten uiteweerdkomene het weêre meêwilt, 't gaat een goede oest zijn. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

Oostwaards spreekt men ten *uiteweerdkomende*, of bijkans alzoo. Men hoort insgelijks voor b. v. *al lachene*, zoo de oudsprakige Westvlamingen nog zeggen, elders (en in de boekentale) *al lachende*.

VERKOORNEN, *verkoornde, verkoornd*. = Verstoppelen (De Bo). — « Verkoornen, een stik land verkoornen valt schadelijk uit. » Geh. *Thorhout*.

VERKOORNINGE, de. = De note die gewonnen wordt als men verkoornt. — « Boerke, 't en is maar kleen graan, en nochtans is 't van de jare overal vul graan! Ja, m'nheere, di'-de is verkoorninge : 'k geloove 't wel! »

VERLUCHTEN, *verluchtte, verlucht*. Z. De Bo. Wordt ook van levende, bezielde wezens gezeid. — « 'k Ga mij wat gaan verluchten. » Geh. *Iper, Brugge, Kortrijk, Lauwe*.

« Dat nyemandt hem vervordere achter dezen daege eenige verckens ofte geyten te laeten loopen lancx des sheeren straete...; ten waere dat zy deselve verckens ofte geyten deden verluchten. » *Fruin, Rechten Dordrecht, 1570*, aangehaald door Edward Gailliard, in zijne *Keure van Hazebroek*, I. 287.

VERTAAIEN, *vertaaide, vertaaid*. = Van stijf onstijf worden, taai bedijgen. — « De moortel, de poteerde lag zoo stijf als een been : ze zal vertaaien met in huis te liggen. Zijn tonge was eerst stijf, maar zij vertaait. » Geh. *Cuerne*.

VERZUCHT, den. = Zucht, verzuchtinge, z. De Bo, *i. v.* — « Hij gaf ne groote' verzucht, en hij en antwoordde niet meer. » Geh. *Heule*.

Het w. staat in de *Trivmphe van het heyligh Lyden Christi Iesv... door den Eerw. Heere Gabriël Iakemijn, Priester*. (Brugge, bij....?) goedgekeurd 17 Aprilis 1632, door I. Vande Velde, Can. et Archipr. lib. cens., bl. 337 : « Hoe menighen diepen ende jammerlijcken versucht ghy aldaer gaeft! »

VINGEREN, *vingerde, gevingerd*. = Behendiglijk wegrooven. — « Steekt dat geld weg : hij zal 't u vingeren. Ge zult het gevingerd zijn. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

Vrglkt De Bo, en *Loquela* VII. 15, waar 't w. met twee andere bediedenissen geboekt staat.

VOETELINGEN, z. De Bo. Geh. *Noorden van Antwerpen*.

WAGENKOT, het. = Wagenhuis, wagenschuur (Kramers). — « 'k En he'n me' leven nie' evvongen in ewwagekot! » Geh. *Fr. Vlanderen*.

Met die spreuke bediedt men 't volgende : Mijn leven is mij meer weerd als dat ik mij noodeloos in 't gevaar zou stellen van het te verliezen. 't Woord *wagenkot* is mondsgemeene door heel Vlanderen.

WATERBLEND. = Waterblind, blindachtig, bedwelmd, doolachtig, door het zien van te veel blank water. — « Met den vloed was ons leêg goed » (nooit gekalfd hebbende veerzen) « waterblend geworden. » Geh. *Merckhem*.

WATERJACHT, de. = Jacht op watergevogelte. — « Ze'n meugen maar op waterjacht gaan als de koeien uit de broeken zijn. » Geh. *West-Vleteren*.

WELLE, de. = Overgekromde, overslaande negge van eene dakpanne. — « De metsenare riep : Bringt ne keer een brokke welle, van die gebrokene panne daar! » Geh. *Thorhout*.

WERF, den. = Welle, *q. v.* Geh. *Thorhout*.

WETE-WEL, den. Z. *Loquela* X. 88.

Het w. is mondsgemeene in 't West-Quartier. — « Jan Darloge is ne wete-wel. » Geh. *Iper*.

WINDERLING, den. Z. *Loquela* XII. 56.

Daar is een verschil tusschen winderlingen en slafkousen, in 't Fr. *guêtres :* De winderlingen en komen maar tot aan de knoezels, de slafkousen bedekken de voeten. — « Wij maken een verschil tusschen winderlingen en getten. » Geh. *Kortrijk*.

WITTEZEMEL, den. = Verscheidenheid van koorn. — « Inlandsch koorn heeten wij alhier wittezemel. » Geh. *Iperbuiten*.

WREED. Z. De Bo, *i. v.* 't Woord *wreed* wordt ook op hout toegepast, dat hard en moeielijk om verwerken is. — « Harde iepen, dat is te wreed voor ons (timmerliên) : we laten dat voor de wagenmakers. » Geh. *Iper*.

ZEILPERSE, de. = Donderspille, donderpinne, donderscherm. — « 't Staat een zeilperse op ons huis. » Geh. *Ardoye*.

Is dat eene perse die den bliksem aantrekt gelijk de *zeilsteen* 't ijzer?

ZEVENQUARTER, den. = Avegeer om gaten te booren van zeven quart wijd in de doorsneê. — « Een zevenquarter heeft een wringsel van wel twee meters lang; en, als ik mijnen man helpe draaien, ik moet mij fraai schooren, als 't is dat hij met den zevenquarter werkt. » Geh. *Oost-Vleteren*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfonsweg.

LOQUELA

N° 11, Lentemaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *epea pteröenta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFHALEN, ***haalde af, afgehaald.*** = **Gevangen, voor 't gerecht, of naar 't gevang halen. — « z'He'n Jan gister avond afg'haald en in 't kot gesteken. » Geh. *Iper, Brugge, Sint-Pieters-Jette.***

AFTOOGEN. **Z. *Loquela* VI. 65. — « Ge zijt het leelijk afgetoogd van zale! » Dat is: Men heeft eene grootere, betere, schoondere zale gebouwd als de uwe. Geh. *Kortrijk.***

AMMAN, **den. = Veldwachter. Z. *Garare.***

AZIJNLEGGER, **den. = Azijllegger (De Bo), een wiens neringe het is hier eenige weken lang in de blakende zonne te leggen en te laten azijn worden. — *Azijnlegger* of *azijllegger* is een beter woord en een ouder als *azijnbrouwer*, dat bij Kramers staat. Geh. *Brugge.***

BEKELAND, **het. = Land dat bevloeid is, dat bate heeft van eene beke. — « 't Ligt tuzent nog al veel bekeland. Gaat en werkt gij na 't bekeland, ik blijve bij 't hof. » Geh. *West-Vleteren.***

In *Les trois cartulaires de la Prévôté ou abbaye de Saint-Martin à Ypres, Bruges 1880, t. I. p. 426,* staat er eene oorkonde van 16 Junij 1364, die luidt: « Item eene line beikelands in Paeldingstic. » Dat ware in hedendaagsch dietsch: eene lijne bekelands, in 't Palingstik.

Noch *beekland*, noch *bekeland*, noch *beikelant* en vinde ik ievers gedrukt.

BELEGGEN, ***belei, b leid.*** **Z. De Bo. — « Pieren belegt van d'jare z'n wee met z'n leëg goed. » Geh. *West-Vleteren.***

BEREKKIGE. **de, stemzate op *-rek-*. = Een vrouwmensch die den dienst doet van eenen berekker, eene die berekt (*Loquela* VIII. 41, 49). — « 't Woord *berekkige* is nog levende versch te Kortrijk. » Geh. *Kortrijk.***

In *Les trois cartulaires* (z. onder *Bekeland*), bl. 306, n° 431, luidt eene oorkonde van 15 Jan. 1333—1334: « Ende jeghen jouvrouwe Marie van Thoroud, als bereekigghe vanden voorseiden gasthuse... »

BERG, **den. = Mannelijk verken. — « 't En was daar nu ne keer niemand thuis, om berg en beeste te bezorgen. » Geh. *Clercken.***

BINDEGE. **de. = Eene die bindt Z. *Wienege.***

BLOEWEGGE. **de. = Bloedwegge, bloedwigge, bij De Bo, bloedbleine. — « Dat rood, blauwachtig puistje daar, wat zou dat zijn? 't Is misschien 'n bloewegge. » Geh. *Sweveghem.***

Kiliaen boekt het w. *wegge* met den zin van een langwerpig brood; eene *boterwegge* of een *wegge boters* is bij hem eene *massa*, een klomp boters; bij Shakespeare (z. *Skeat, Etym. Dict i. v. wedge*) is 't een klomp metaals, en in 't gewestelijk Engelsch is *wig* een koeke te zeggen. Het w. *bloewegge* kan dus gemakkelijk een wegge, een klonter, een knorreken, een korrelken bloeds beteekenen, dat, tusschen vel en vleesch ontaderd, is blijven zitten.

Z. Schuermans, *i. v.*

BLUSSCHEN, ***bluschte, gebluscht.*** **— Temmen, bedaren. —**

> De willetjes groeien in de busschen,
> en de kaantjes groeiender tusschen,
> om die willetjes te bluss.hen.

Geh. *Zuyenkerke.*

BOERERIJE. **de. = Boerderij (Kramers). — « 't Is vele noodig in eene boererije. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop*. Geh. *Veurnambacht.***

BROEK VAN 'T GAT. **het. = Kaartspel, waarbij men gedrien of gevieren elk met zes kaarten om ter meest handen speelt, moetende altijd volgen, en, dit onmogelijk zijnde, den sneukelpak of doodboek te keere gaan. Die eerst zijn kaarten kwijt is wint. — « Willen wij een half uurke broek van 't gat? » Geh. *Rousselaere.***

BRUGGENEGE. **de, *-ege* gelijk in *wienege*. = Vrouwmensch van Brugge. — « Nanne, de Bruggenege, is dood. » Geh. *Iper.***

BUILEN, ***builde, gebuild.*** **= Puilen. — « Hij zit daar te hoesten dat zijne oogen uit zijn hoofd builen. » Geh. *Kortrijk.***

DAG, **den. = Met een schuimw., *crédit*. — « Jan en heeft daar geen dag meer. » Geh. *Brugge.***

Vroeger was dat w. meer gebruikt als nu; b. v. zoo staat er bij *Edward Gailliard, Keure van Hazebroek*, I. bl. 380, uit Leydensche oorkonden van 't jaar 1450: « Desgelijcs selmen ijzer ende colen mogen vercopen op 12 weken dach. »

DAGRAAD, **den. = *Convolvulus sepium* L. — « Dagraden gaan trekken in de hagen. » Geh. *Kortrijk.***

***Dageraad* is bij De Bo eene holblomme, *Tigridia Paronia*, Red.**

DIEUW, verleden tijd van *douwen, duwen.* — « Hij dieuw in mijn hand, maar sprak geen woord. » Geh. *Noorden der gouwe Antwerpen.*

Vrglkt houwen *hieuw*, brouwen *brieuw*, enz.

DJEEFELEN. *djeefelde, gedjeefeld.* = Deefelen (De Bo). — « Ge'n moet daar in 't hoor niet staan djeefelen ! » Geh. *Lendelede.*

END. = En, ende. — « Menschen gelijk ik end gij en zou'n daar niet gaan. » Geh. *Ruddervoorde.*

FONKEDIJZEN, *fonkedijs le, gefonkedijsd.* stemzate op *-dijz-*. = Meêslaan, lukken. — « 'k He' overal bezien om mijn peerdtje te verkoopen, maar 't en wilde niet fonkedijzen. » Geh. *Zillebeke.*

GARARE, den. = Gaderare, gemeente-ontvanger. — « Onze oude menschen, hier in 't gesticht, ze hebben aardige oude woorden over hu'lder : ze heeten den ontvanger van de gemeente den *gârare*, en den veldwachter den *amman.* » Geh. *Voormeseele.*

Vrglkt *Loquela* VII. 34.

GERS, het. = Zake van weinig belang, bedied, weerde. — « Die twee, ze zou'n vechten om e gers ! » Geh. *Kortrijk.*

GERVE. de, meervoud *gerven*, verkleenw. *gerv'je.* — « De weegluizen hoekeren in de gerv'jes van den berdelen vloer. 't Zit vuiligheid in de gerv'jes van de tafele. » Geh. *Kortrijk.*

Bij De Bo staat het werkw. *gerven* aangeteekend, in de spreuke « stekken en gerven, d. i., zegt hij, in 't Fr. : *Donner des coups de langue, brocarder et tanner.*

Nu dat de bediedenisse van 't w. *gerve* bekend is, zou men stekken door *donner des pointes*, en gerven door *taillader, donner des taillades* kunnen vertalen ; of nog beter, door *frapper* (met de tonge) *d'estoc* (stekken) *et de taille* (gerven).

Zou *gerven* uitbouw zijn, met *-v*, van *gerren*, en *gerve* van *gerre, garre*, dat Kiliaen vertaalt door *rima*, en dat alreê in 't oudhoogduitsch aanwezig is ?

Vrglkt De Bo, *i. v. Gerrebekken.*

GEZAG, het. = Zien. — « Dat heeft hij gedaan in 't gezag van iedereen. » D. i. : daar 't alleman zag. Geh. *Lier.*

GRAZEN, *graasde, gegraasd.* = Grijzelen, krijzelen, schraven (De Bo). Bij voorbeeld, poteerde die niet geheel fijn en is, daar zand onder gemingeld is, graast onder den vinger van die ze bewerkt. — « Hoort ge die eerde grazen. Als ge met zandpapier, met zavelpapier wrijft, het graast in mijn' tanden. » Geh. *Rousselaere.*

GROEIEN, *groeide, gegroeid.* = Verouderen, leven. — « Jan groeit op zijn 81ste. » Dat is : Jan is de 80 voorbij. Geh. *Dixmude.*

GROEZE, de. = Dries, z. De Bo. — « De groeze draagt langen tijd vruchten zonder te moeten evvet zijn. *Dries* en is niet te dikkels ezzeid tuzen, ma *groeze* wel. » Geh. *West-Vleteren.*

GROOTHEERE, den, *grootheers*, de. = Latouwe, Fr. *laitue*, die men heet *grosse blonde d'hiver.* — « De grootheers staan redelijk open, men zaait ze met October. » Geh. *Iper buiten, West-Vleteren.*

JEUKEN, *jeukte, gejeukt.* = Scharten, wrijven. — « Jeukt me ebbitje op me' rik : 'k en kan 't nie' meer herden ! » Geh. *Clercken.*

JUITEKOKEN, *juitekookte* (jutekokte), *gejuitekookt* (gejutekokt). = Juitekokeren (De Bo). — « Wi' me wa' gaan juitekoken ? » Geh. *Iper.*

KANTEPIJT, den. = Een die handel drijft in kanten, kleenhandelaar, tusschenhandelaar in kanten. — « Zijn vader was een kantepijt, en hij heeft den handel voortgezet en veel geld vergaârd. » Geh. *Kortrijk.*

KUTS, den. = In 't Fr. *revendeur*, bij De Bo, die spreekt van *boterkuts, eierkuts, keunekuts, vlaskuts, werkkuts*, enz. Hij kent ook het w. *kutsege* en zegt, bij voorbeeld : « De burgers zijn misnoegd als er kutsegen op de markt komen, want de boter, de eiers, enz. slaan dan op in prijs. » Het w. *kuts* behoort tot onze middeleeuwsche tale, luidens *Les trois cartulaires* (z. onder *Bekeland)*, waar het als geboortename te voorschijn komt in eene oorkondschap van den 27 *Octobris* 1399, aldus : « Doen te weitene allen lieden dat Jan Paelding, filius Loy, poortere in Ypre, heift ghecocht ende ghecreghen ervelike, tsinen bouf *(behoef)* ende tsins hoirs bouf, jeghen Denis Gansekuts ende Lauwereinse sijn wijf, poorters in Ypre... »

LARIBOOM, den. = *Larix europæa*, D. C., *Pinus Larix* L., lorkenboom in de boeken. — « Wij hebben op ons veld veel lariboomen staan, groote en kleene. » Geh. *West-Vleteren.*

Vrglkt bij De Bo *Larius, lariusboom.*

LEPELDE. = Wepel, z. *Lepele.*

LEPELE. = Wepel (De Bo), zonder gade, ongegaad, b. v. van aanden sprekende. — « Die aande is lepele, is lepelde. » Geh. *Lendelede.*

LEPELEN, *lepelde, gelepeld.* = Met de krulbolle, al wiggelwagelen, doen om aan stake te geraken. — « Als ge lepelt ge zult er komen. » Geh. *Lendelede.*

LOSMAKEN, *miek, maakte los, losgemaakt.* = Met een schuimw., *leveren.* — « Losgemaekt 10 ossen. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

LOT, z. De Bo. — « Mijn' handen zijn lot van te werkene. » Geh. *Kortrijk.*

MATE. Z. *Mondiges-mate.*

MELKWIED, het. = *Sonchus* L., z. De Bo. Het w. is een oud, en was al gebezigd als geboortename over 500 jaar, luidens *Les trois cartulaires* (z. onder *Bekeland)*, bl. 473, oorkondschap van 6 Junij 1390 : « Te effene ende tontfane, ewelike ende ervelike, up een huus twelke toebehoorde Arnoud den busschere ende nu es meester Willem melcwieds. »

MONDIGES-MATE. = Met meer als gespaarzaamheid. — « Zijn dat gierige menschen : 't is er al mondiges (mondekens) mate ! » Geh. *Langemarck.*

OOLIJKHEID, de. = Luiheid. — « Hij zou in bedde blijven liggen tot 's noens, uit louter oolijkheid. » Geh. *Heestert.*

OPENZEELEN. *zeelde open, opengezeeld.* = Openstrooien, enkel ende een, uit- en ommestrooien, b. v. lange vette, met de vorke, eenen stok of den greep, vaneen- en openschudden en strievelen. — « Gaat naar 't land en zeelt de lange vette schoone open. » Geh. *Lauwe.*

OPTREKKEN, *trok op, opgetrokken.* = Op stal trekken, als behoorende, b. v. tot eenen stel ossen : in stal gewegen. — « Op stal getrocken dertien ossen van oude. Van Loo markt opgetrocken 12 ossen, waeronder 5 van oude. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

PEERDESLECHT. = Zeer slecht, zeer ziek. — « 'k Ben oprecht peerdeslecht vandage. » Geh. *Kortrijk.*

POCHELEN, *pochelde, gepocheld.* = Zoo gaan, treden, loopen, dat de voeten gerucht maken bij 't genaken van den vloer, of den grond. — « g'Hadt dat oud manneke moeten hooren pochelen met zijn' kloefen ! » Geh. *Kortrijk.*

Bij De Bo is *pochelen* hoesten, en bij Kramers is *pochen* grootspreken, boffen.

REGENROEPER, den. = Merelaar. — « De regenroeper is daar, hoor' j'hem : 't gaat regenen. » Geh. *Clercken.*

RINGELOOZEN. *ringeloosde, geringeloosd.* = Bingbarlooizen (De Bo). — « 'k He' geringeloosd, te kermesse. » Geh. *Lauwe.*

RINGHAAK, den, uitspr. *rinkaak, i* gelijk in 't Fr. *ris.* = Groote ijzeren haak, voorzien van eenen ring. Als men een geveld boombol wilt verporren, zoo slaat men er den ringhaak in, en men trekt, bij middel van dien haak en touwgereedschap of gewand, den boom waar men hem hebben wilt. — « Ba' ja 'k, 'k weet ik wat e' ringhaak is : dat dient om boomen te verwendelen. » Geh. *West-Vleteren.*

RONDZEELEN, *zeelde rond, rondgezeeld.* = Rondstrooien, hier en daar laten vallen en liggen. — « Dat kind is bezeten om zijn speelgoed in huis rond te zeelen. » Geh. *Heule, Lauwe, West-Vleteren.*

SAP, den. = Tjap (De Bo). — « Met nog zu'k'n sap, je gaat ervan deure ! » Geh. *Brugge.*

SCHERFELEN, *scherfelde, gescherfeld.* = Bij scherven, bij scherfelkes (*Loquela* X. 49) vaneen gaan, verslijten. — « De schorren die op den dam liggen scherfelen, ze scherfelen af en ze verslijten zeere. » Geh. *Sweveghem.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Schelfer, schulferen.*

SMOKKELWEDER, het. = Smokelweder (De Bo). — « 't Is dikkens smokkelweêre in 't najaar. » Geh. *Kortrijk.*

SNEBBELEN, *snebbelde, gesnebbeld.* = Dunne boterhammen snijden. — « Ge'n moet voor mij niet snebbelen : snijdt maar deure ! » Geh. *Wynghene.*

SNEEUWER, *witte sneeuwer,* den. = *Galanthus nivalis* L. — « We heeten hier die blomtjes sneeuwers, of witte sneeuwers. » Geh. *Iper.*

SNEUKELEN, *sneukelde, gesneukeld.* = In een spel met elk zes kaartebláren, dat *Vuilbroeken* heet of *Broek van 't gat* spelen, als 't is dat men niet volgen en kan, een blad nemen van den doodboek of den sneukelpak. — « 'k En kan niet verder : 'k ga moeten sneukelen. » Geh. *Veurnambacht.*

SNEUKELMARIAGEN, uitspr. *-marjaaizen, -marjaaisde, gemarjaaisd.* = Getween een kaartspel spelen, hebbende elk negen kaarten : die 't hand ophaalt mag eerst in den sneukelpak gaan. — « Ze hebben g'heel d'hoomesse zitten sneukelmariagen. » Geh. *Veurne.*

SNEUKELPAK, den = Hoop kaartebláren die overblijft, als aan elkeen der spelers zes kaarten gedeeld zijn, Fr. *le talon.* Z. *Sneukelen.*

SNINZEN, *snans, gesnonzen.* = Slinzen (De Bo). — « Ge zult u ziek sninzen aan die groene appels ! » Geh. *Hansbeke.*

SNOPPELINGE, de. = Baatgevend werk, zake, verrichtinge. — « Onze notaris heeft Pier-Ooms sterfhuis meugen vereffenen : hij heeft daar 'n snoppelinge gehad ! » Geh. *Oost-Vlanderen. Leyewaards.*

SOESELE, den. = Name dien men verachtelijk vrouwvolk scheldt. — « 'n Trekt u dien soesele maar niet aan ! » Geh. *Gulleghem, Emelghem.*

SPAJOLE, de. = Spaansch vrouwmensch, vrouwenname uit Spanjen. — « Ze zeien dat heur' moeder 'n spajole was. » Geh. *Poelcapelle.*

SPERKELEN, *sperkelde, gesperkeld.* = Sprinkelen, *q. v.*

SPERREWABEL, den. = Sperrewapper (De Bo). — « Men heet hier sperrewabel de vrucht van de sperre. » Geh. *S.-Maartens-Leerne.*

SPRANGDIEF, den. = Prangdief, Fr. *réceleur.*

Warender geen' sprangdieven,
't en waren geen' hangdieven.

Geh. *Beirevelde.*

SPRINKELEN, *sprinkelde, gesprinkeld.* = Sparkelen (De Bo) zoo b. v. oud bier pleegt. — « Het bier sprinkelt of sperkelt, als er kleene perelingskes opwaards uitkrielen. » Geh. *Kortrijk.*

SPROOITE, de = Sprooiheid, broosheid, brokelheid. — « De sprooite van 't weder is schadelijk. De sprooite van 't Veneetsch glas. » Geh...? Opgeteekend door zr Deken De Bo.

STALBEESTE, de. = Stuk hoornvee op stal, tegenover garsbeeste. — « Zijn stalbeesten en vetten niet. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

STEL, den. = Zaken (b. v. ossen) die bij malkaâr behooren, omdat ze gezamentlijk en op den zelfsten tijd ievers gesteld zijn (b. v. op stal). — « Stel beesten beginnende 8 Septembris 1820. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

STERKSEL, het, uitsprake *steksel,* z. De Bo. — « 't Vergaat al in knopen en sterksel. » Dat is : 't komt op niet uit, 't en baat niet. Geh. *Gulleghem.*

STRUBBEL, den. = Stoppel. — « Je zou-je kwetsen aan de strubbels van ze' baard. » Geh. *Veurne, Leffinghe.*

STRUWE. de. = Geschil, oneenigheid. — « 'k He' lange in struwe gelegen met mijn' schoonouders. » Geh *Adinkerke.*

STUBBEREN. *stubberde, gestubberd.* = Haperen, dubben, aarzelen. — « 'k He' lange staan stubberen, eer ik he' durven in uw huis komen : 'k en dorst onder uwe oogen niet kommen, weende dat ik u misdaan ha'. » Geh...?

TJUL, den. = Sul, tjulten (De Bo). — « Hij staat daar ton en kijken lijk nen tjul! » Geh. *Lendelede.*

TRAME. de = Tra, bolletra. — « Die veint bolt gemeenelijk in twee tramen. » Geh. *Heule*

TRAMPEL, den. = Trant, haai en draai. — « 't Is toch 'n gewoonte altijd den zelfsten trampel te beleven. Niet altijd den zelfsten trampel : baas, schenkt ne keer iets anders. » Geh. *Gent.*

UITKOOP, den. = Uitinge bij verkoop, verkoop, vertier. — « Uitkoop beesten van den stel beginnende 1sten October 1817. Aen Bouve, 10 ossen en 2 tweetanders... Januarij 1818, 2de stel, aen B... 4 ossen, om hedent te weiren. » Aldus in den Grootboek van een Veurnambachtschen vetlegger. Geh. *Veurnambacht.*

VERHUISHOUDEN, *verhuishoudde, verhuishoud.* = Verkwisten, verbezigen in den huishoud. — « 'n Verdrinkt gij uw geld niet, » zei de vrouwe tegen heuren man, « 'k en zal 't ik niet verhuishouden. » Geh. *Wynghene.*

VERMINDEREN, *verminderde, verminderd.* = Krachten verliezen, verdeerlijken, met een leelijk schuimw., *vereadukken.* — « Jan verminderd da'-je 't met oogen ziet » Geh. *Brugge, Iper,* en elders nog.
Vrglkt De Bo, *i. v. Minderachtig.*

VERWENDELEN. *verwendelde, verwendeld.* = Van hier naar daar iets, dat langwerpig is en rollen kan, b. v. een geveld boombul, verporren. Z. *Ringhaak.*
Het w. *verwendelen* blijft nader zijnen oorsprong, het w. *wenden,* als het gewonelijke *wentelen,* der woordenboeken.

VERWENTELEN. *verwentelde, verwenteld.* = Verwendelen, *q. v.* Geh. *Wynghene.*

VERWINTELEN. *verwintelde, verwinteld.* = Verwendelen, *q. v.* Geh. *Kortrijk.*

VIGGELING. het. = Eigentlijk, snijderling, snipperling; wordt gezeid van sneeuw, brood, vleesch. — « 't Begun' weêr al viggelingen van snee te vallen. » Geh. *Ardoye.*

VONTEGELD, het. = Jonste van doopvader of doopmoeder, bij 't kersten doen van een kind. — « Hij heeft tien gulden gegeven als vontegeld. » Geh. *Wynghene.*

VUILBROEKEN. *vuilbroekte, gevuilbroekt.* = Broek van 't gat spelen. Geh. *Veurne.*
Vrglkt onder *Sneukelen.*

WASCH, den. = Het gewasschene kleêr- of slaapgoed. — « 't Begint te regenen : 'k ga mijne' wasch inpakken. » Geh. *Moschroen.*

WASCHSEL. het, uitspr. *wassl.* = Hetgene bij 't schuren, het wasschen van den vloer of iets anders, met het waschwater wegstroomt. — « De sterfput, de afleeder is vervuild, verstopt gerocht, van 't wasschel van den watersteen en van den vloer. » Geh. *Kortrijk.*

WATERGAT, het. = Gat, windgeweste waar de wind gemeenelijk zit als 't regent of zal regenen. — « 'n Betrouwt het niet : de wind zit in 't watergat. » Geh. *Gulleghem.*

WEEK. = Ongesteld, onpasselijk, ziekachtig. — « 'k Gevoele me week aan mijn' mage. De weeuwe Laevens heeft weeke kinders. 't Is een weeke man, hij en belooft geen lang leven. » Geh. *Iper.*

WEGDREEFELEN. *dreefelde weg, weggedreefeld.* = Wegdrenten, wegleken (De Bo), wegsmelten, wegsluipen. — « Als ze zagen dat vader kwam, ze dreefelden weg. » Geh. *Harlebeke.*

WEGDWEEFELEN. *dweefelde weg, weggedweefeld.* = Wegdrenten, wegleken (De Bo) wegsmelten, wegsluipen. — « Als ze zagen dat vader kwam, ze dweefelden weg » Geh. *Harlebeke.*

WEREN, *weerde, geweerd.* = Als verkocht weghalen, z. De Bo, *i. v.* — « Januarij 1818, 2de stel. Aen B. 4 ossen (verkocht) om hedent te weiren. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

WIENEGE, de, stemzate op *wie-, -ege* gelijk in *regen, tegen.* = Eene die wiedt; bij Kramers, eene wiedster. — « Al de vrouweliên die tuzent op den akker werken hebben elk eenen name, navolgens 't werk dat ze doen : eene wienege, dat is eene die wiedt; eene *zantege,* dat is eene die zant; en eene *bindege,* dat is eene die schooven bindt. » Geh. *West-Vleteren.*

WITTE SNEEUWER. Z. *Sneeuwer.*

ZANDPAPIER, het. = Glaspapier (De Bo). Z. onder *Grazen.* Geh. *Kortrijk.*

ZANTEGE, de. = Eene die zant. Z. *Wienege.*

ZAVELPAPIER, het. = Glaspapier (De Bo). Z. onder *Grazen.* Geh. *Brussel.*

ZEELINGE, de. = Het zeelen, de daad, ook het uitwerksel van het zeelen. — « Droef kind, met al uw' zeelinge, ge gaat moeder nog gram maken. » Geh. *Heule.*
Vrglkt De Bo, *i. v. Zeelen,* en hooger *Openzeelen, rondzeelen.*

ZEERTE, de. = Met een schuimw., pijne, wee, zeer doen. — « 'k En kost mijne oogen niet verdragen van de zeerte. » Geh. *Everghem.*
Bij De Bo is *zeerte* snelheid te zeggen.

ZWEERDE. het. Z. *Loq* IX. 87 ; X. 21. — « Hoe ! 't zweerde ? Ja-ja, 't zwijnevel : dat woord is stijf ezzeid tuzent. » Geh. *West-Vleteren.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfonsweg.

LOQUELA

Nº 12, Oostermaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AAFS. = Averechts. — « 'k He' me' kouse aafs aneddaan. » Geh. *Loo.*

AAFSCH. = Lomp, bot, onbeleefd. — « Van nen aafschen boer zou-je zulk 'n antwoorde krijgen. » Geh. *Kortrijk.*

AAFSCHEN, *aafschte, geaafscht,* uitspr. *aafsgen, aafste, gaafst.* = Uit de rechtere hand, slinks om, een bolle stakewaards schieten, b. v. in 't vloerbollen. — « De bolle ligt slinks van den nagel. Waart gij slinksch, ge zoudt kunnen nen blijver schieten en op stake liggen. Ba', dat en is niet : ik zal aafschen, ik zal ze aafschen. » Geh. *Ruddervoorde.*

AALBIE, de. = Pauw, strontbie, strontstrale, *eristalis tenax.* Geh. en aangeteekend door zaliger Deken De Bo.

AALM, het. = Gerief, gereedschap, b. v. potten, ketels, eemers, kuipen, tubben. — « m' Ha'en wij'der ons aalm buitengezet, om regenwater te vangen. » Geh. *Kortrijk.*

AALTJE, het. = Kleene pezeling van paling. — « De gracht krielt van de aaltjes. » Geh. *Werveke.*

AALVLIEGE, de. = *Teichomyza fusca. Muquart.* Geh. en aangeteekend door zaliger Deken De Bo.

AANBORGER, den. = 't Gene zaliger Deken De Bo mij aldus beschreven naliet : « Aanborger, m. Zoo heet ieder iemand die recht heeft zijn vee te laten grazen in een vrijgewei. Om aanborger te zijn van de gemeene weiden te Assebrouck bij Brugge, moest men als dusdanig opgeschreven zijn in eenen regiester daartoe bestemd, hetgeen zeven pauwen kostte. Eene zingende Mis voor de afgestorvene aanborgers van de gemeene weiden. — Het woord bestaat nog; maar aangezien de vrijgeweiden nu verdwijnen, zal het ook wellicht vergaan. » Geh. *Assebrouck.*

AANDUREN, *duurde aan, aangeduurd.* = Voortduren. — « Dat zou hier nog al lange kunnen aanduren, eer ze beginnen : ik ga voort. » Geh. *Kortrijk.*

AANPEZEN, *peesde aan, aangepeesd.* = Snelder voortgaan, den stap verdapperen. — « 't Wordt avond : ge moet beginnen' aanpezen, of wij gaan te late thuis komen. » Geh. *Heule.*

AANPLECHTEN, *plechtte aan, aangeplecht.* B.

w. = « Hetzelfde als aanpleiten, dringend aanraden. Iemand iets aanplechten. — In Gelderland zegt men *plegten* voor *pleiten.* Z. Weiland op *pleit,* o. » Geh. en aangeteekend door zaliger Deken De Bo.

AANPLEGEN, *pleegde aan, aangepleegd.* = Aanplechten, aanplichten, *qq. v.* — « Ge moet het hem wel aanplegen, dat hij moet met ons doen, anders 't en zou niet gaan. » Geh. *Woumen.*

Het bestaan van *aanplegen* neffens *aanplechten* en *aanplichten,* al met eenen en den zelfsten zin, doet mij geweldig twijfelen of het schuimw. *pleiten,* dat van 't Latijnsch *placitum* afkomstig is, wel de grond zou zijn van deze drie schoone en welgekende volkswoorden, zoo 't Deken De Bo zaliger schijnt te gelooven.

Daarenboven en is *aanpleiten* noch in Weiland noch in den grooten woordenboek bekend. Het Geldersche *plegt* voor *pleit* (Weiland) kan eene oudere gedaante van *placit-um* zijn.

AANPLICHTEN, *plichtte aan, aangeplicht.* = Aanbevelen, Fr. *recommander.* — « Ik heb hem dat sterk aangeplicht. Ik heb dat huis gekocht, enkelijk omdat hij het mij zoodanig aanplichtte. Ik zou dien dienstbode niet aanveerd hebben, haddet gij hem mij niet aangeplicht. » Geh. en aangeteekend door zaliger Deken De Bo. — « 't Is mijn schoonvader die mij dat aangeplicht heeft, dat ik mijn dochter zou op ne modewinkel doen. » Geh. *Kortrijk.*

Z. *Handplichtig.*

AANZEGGEN. Z. De Bo. « Bedrijvelijk werkwoord. = Schelden, verwijten, met woorden aanranden. — Zij is zoo batsch : zij zou seffens iemand aanzeggen. Hij kan iemand geweldig aanzeggen. Het is lastig van zoo gedurig aangezeid te worden. Zij zegt mij altijd aan. Zij maakt mij telkens gram, dat ze mij aanzegt. — Vgl. *Aangaan.* » Geh. en opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

AANZEILEN, *zeilde aan, aangezeild.* = Aangaan, beginnen. — « Ze hebben te gåre dat werk aangezeild, en ze hebben het te gåre volwrocht. » Geh. *Ruddervoorde.*

AANZIEN, het. Z. *Van aanzien.*

AANZIENDE, z. *Van aanzien.*

AANZIENE, z. *Van aanzien.*

AANZIENESSE, z. *Van aanzien* en *Loq.*, I. 81.

AFDAVEREN, *daverde af, afgedaverd.* = Afrossen, afranselen. — « Ze hebben hem daar eens wel afgedaverd. » Geh. *Antwerpen.*

AFDEELEN, *deelde af, afgedeeld.* = « Aferven, » door geboorte, afstamminge, deelachtig worden in, onderhevig zijn aan, sprekende « meest van ziekten en ondeugden; » ook onbedrijvend gebezigd. — « Hij heeft die oploopendheid afgedeeld van zijne moeder. Hij en heeft het van niet verre afgedeeld. De zinneloosheid deelt zeer dikwijls af. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Iseghem.*

AFDRINKEN, *drank, dronk af, afgedronken.* = Met te drinken afdoen, voltrekken, den last van gebezigde ate of drank weren, doen voorbijgaan. — « Als de Pruisen in 't land lagen, ze aten veel spek en eiers, en ze dronken 't af met geniver. Als wij 's noens wel wijn gedronken hebben, wij drinken 't 's avonds af met Leuvensch bier. » Geh. *Ouckene.*

AFDUIMEN, *duimde af, afgeduimd.* = Duimen tot dat de zane af(van) de melk is. — « Ze hebben de zane eerst wel afgeduimd, eer ze de melk geleverd hebben. » Geh. *Emelghem.*

AFFLOTSEN, *flotste af, afgeflotst.* = Afschuiven, van schoen gezeid, die te wijd zijn en onder 't gaan niet vast en blijven sluiten aan den voet. — « Mijn' schoen zijn te wijd : ze flotsen af. » Geh. *Kortrijk.*

AFGAAN, *ging, gong af, afgegaan.* = « Afgedaan worden, afgehouwen worden, sprekende van hout of vruchten. — Wanneer gaat uwe tarwe af (wanneer wordt zij afgepikt)? Dit busch gaat alle zes jaar af (wordt om de zes jaar afgehouwen). » Ebbusch die alle jare afging. Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Elverdinghe.*

AFGAAN. Z. De Bo. — « Hij heeft hij ton Jan afgegaan en Tone gelijk gegeven. Gij zegt : Zoovele is de prijs, en als gij 't afgaat, is dat onrecht? » Geh. *Kortrijk.*

AFHAAIEN, *haaide af, afgehaaid.* = Afwachten. — « De jongens haaiden ons broêre af, om op z'nen wagen te meugen zittene. 'k Haaide hem af als hij uit de kerke kam. » Geh. *Handsaeme.*

AFHANKEREN, *hankerde af, afgehankerd.* = Hankerende in handen, in 't bezit krijgen. — « Gij en moet dien jongen zijn stuiten niet afhankeren. » Geh. *Kortrijk.*

Z. De Bo, *i. v. hankeren.*

AFKEZEN, *keesde af, afgekeesd.* = Afknagen. — « Laat mij dat vleesch (van dat beentje) afkezen. Laat mij dat beentjen afkezen. » Geh. *Kortrijk.*

AFKNIKKEN, *knikte af, afgeknikt.* = Knikkende doen afvallen. — « Dat ze naar vader kwamen vragen om te trouwen, bijlo, 'k zou mijn hoofd afknikken (blijde zijn van toe te stemmen). » Geh. *Kortrijk.*

AFKNOPEN, *knoopte af, afgeknoopt.* = Werkende, arbeidende verrichten. — « 'k He'n wat (werk) afgeknopt vandage! » Geh. *Adinkerke.*

BEDOKENS. = Heemelijk, dievelinge. — « Bedokens weg ervandeure trekken, zonder 't gelage te betalen. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

BEKUISCHEN, *bekuischte, bekuischt.* = Bekuisen (Schuermans), uitzetten, uitsteken, uitmeten. — « Hij heeft weêr wat bekuischt : hij zal ervan krijgen. » Geh. *Zoersel.*

BEROEREN, *beroerde, beroerd.* Met een erg schuimw., *derangeeren.* — « Mijnheere, en neem' 't niet kwalijk dat ik u komme beroeren : 't is om te vragen wat... enz. » Geh. *Gulleghem, Lauwe.*

BROODJAGER, den. = Kautjager (De Bo), bedelaar, Godswilleman. — « De boschwachter heeft weêr eenen broodjager geklist (gepakt). » Geh. *Zoersel.*

DAUWROOZE, de. = Kruid dat de boeren bezigen als tuchtekruid (De Bo). — « Geeft Blare wat dauwrooze. » Geh. *Lichtervelde.*

Wie kent er dat kruid? Wie weet het mij te zenden als 't bloeit, of nader te beschrijven? Hoe heeten 't de geleerden?

DRAAIZAGE, de. = Keerzage. Z. *Loquela* 1892, blz. 68. — « Ja, ja, 'k weet genoeg wat 'en keerzage is; maar me zegt t'Iper ook 'en draaizage daartegen. » Geh. *Iper.*

GIFTELINGE. = Met een schuimwoord *gratis.* — « Hoevele hebt gij daarvooren betaald? 'k Heb het giftelinge gekregen. » Geh. *Sweveghem.*

GROENEKIJKER, den. = Katte. — « Kijkt, 't is onze groenekijkere : hij is zoo mager als een hout, van puiten te pakkene. » Geh. *Lichtervelde.*

HANDPLICHTIG. = Handdadig. — « Hij wordt handplichtig erkend in de moord van zijne zuster. » Geh. *Beverloo.*

Z. *Verhandplichten.*

HARING, den. = Lichte smoor, nevel. — « Lowie, 't smoort. Ba', 't en is maar nen haring. » Geh. *Ruysselede.*

Smoorende weêre is goed weêre om haring te vangen. 't En is maar nen *haring* : 't en is maar nen *haringsmoor?*

Het Engelsch w. *hoar*, Angelsassensch *hær*, IJslandsch *hærr*, is wit, grijsachtig wit te zeggen; vandaar komt *hoar-frost*, ruwrijm, brimmel; en *hoar-hound*, (witte) *marrubium vulgare.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. harie, harrie.*

HERTJEGRUST. = Met een gerust en onbekommerd herte. — « Moeie, je zij'-gij assan wel ezzind. Och kind, waarom al die bekommernessen : die hertjegrust voortgaan kommender ook. » Geh. *Iper.*

HERTJEGRUST, het. = Zieltje zonder zorge (Kramers), met een Fr. w. *sans-souci*, of *sans-cisou*, zoo anderen dat heeten. — « Jan is 'en hertjegrust : God schept den dag en Jan gaat erdeure. Wacht-je van dat hertjegrust van dien Jan. » Geh. *Iper.*

HOOS, de. = Peperhuisken, papieren zak, om [illegible] te bestellen. — « Doet het (zout) in een [illegible] nemen. » Geh. *Leuven.*

KAARDEN. = Van kaarden[illegible] kaarden hage rond ons hof. » Geh. *West*[illegible]

KAARDENBOOM, den. = [illegible] *campestris L.* — « Smijt die kaardenboo[illegible] Geh. *Westvleteren, Sint-Niklaas.*

KAMOES, den, stemzate op *-moe*[illegible] — « Ge'n moet daar al die kamoeskes niet[illegible] *Audenaerde.*

KANTEMANTINGE, de. = Woordentwist. — « 't Is daar geheele dagen een kantemantinge en een gekijf zonder einde. » Geh. *Asper*

Het w. zou moeten van *kanten* en *manten* komen, die mij onbekend zijn als werkwoorden. Misschien zalder het Fr. *quant à moi* onder schuilen ?

KARNAKKELEN, *karnakkelde, gekarnakkeld.* Z. De Bo. — « Die peint is heelegaar gekarnakkeld, d. i. heeft omgekrolde, bevuilde hoeken, verscheurde en verhakkelde randen. Die muur is gekarnakkeld, d. i. de kalk is eraf geschelferd, de verf afgeblot, hij moet op nieuw bezet en herschilderd worden. » Geh. *Antwerpen.*

KEIZEREN. *keizerde, gekeizerd.* = Keizer (koopman) maken. — « Hij vroeg drie frank en hij was rechtuit gekeizerd. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

KLUWEN, het. = Onbehendig, onhandig, onbedreven mensch. — « o Gij kluwen, dat gij zijt : kunt gij dat maar zoo wel aaneenfaselen ? » Geh. *Gulleghem.*

't Is, staf voor staf, het Engelsch w. *clown.*

KNEU ! = Uitroep van iemand die knijst, knoeit, kreunt. — Och zwijgt ! 't Is geheele dagen « kneu, kneu, 'k he' mijn kouse verloren ! » Geh. *Heule.*

Bij De Bo beteekent *kneu* het geneun (gekneun ?) der koeien.

KNOEIEN, *knoeide, geknoeid.* = Knijzen, kreunen. — « Wat ligt gij daar weêr over te knoeien ? » Geh. *Zoersel.* Vrglkt *Kneu.*

KOMST. Z. *Op komst.*

KRIEKELAAR, den. = Eigentlijk kriekeboom, oneigentlijk herbergschuld, die met krijt op de schaalje aangeteekend staat, in de gedaante van eenen boom. — « Als ze ne goên kriekelare staan hebben, dan pissen ze weg. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

Vrglkt De Bo, *i. v. boom*, eenen boom kaarten.

LONGERLOOZE, de. = Geneeskruid voor menschen die weinig asem hebben ; ook voor koeien die de drooge bleine hebben. — « De longerlooze en is geen groen kruidgewas, 't gelijkt beter aan wit, droog, kort, hard mosch. 't En groeit maar in droogen zavelgrond ; 't is een slag van m... mosch, dat in 't gewone mosch gemingeld staat. » ... *terveld*e.

Z. onder *Dauw...*

LOOP, den. = ... einde daarva... — « Hij ... proce... « ...

... n ... m ... mil- ... 't veel ...

n... n...

NIPPIG. = Nipsch, *q. v.*

NIPSCH. = Gierig, bijhoudende. — « Wat heeft het zoo nipsch, zoo nippig te zijn ? » Geh. *Zoersel.*

OP KOMST. = Zullende komen, (van kindergeboorte gezeid), op schuit, te verwachten, verwachtende. — « Daar is wat op komst bij Vrouw Vanginderachter. » Geh. *Zoersel.*

OVER STREEK = Over stier, buiten stier, achter tijd (De Bo). — « Zoo zij over streek wat haperden met het geld, schreef hij hun eenen brief. » Geh. *Zoersel.*

PALIJSTEREN, *palijsterde, gepalijsterd*, stemzate op *-lijst-*. = Ploeteren (Kramers), Fr. *patauger.* — « Wij hebben wel eene ure verre door de mooze moeten palijsteren. » Geh. *Audenaerde.*

PIJL EN LOOD, *pijl* gelijk *pil-* in *pilaar.* = Gewikt en gemeten, recht ; met een alledaagsch schuimw. *juiste* ; ook nauwelijks, met ruize, met rooi. — « 't Zal pijl en lood zijn, als Jan maar niet te late en komt. Gij twee en ik twee is viere : 't is pijl en lood. 't En was maar pijl en lood dat hij deraan koste. 't Is pijl en lood dat hij derdeure kan. » Geh. *Oostende, Dudzeele, Ghistel.*

Skeat, in zijn *Etym. Diction.* van de Engelsche tale, zegt dat de schipliên vroegst van al met eenen *pijl*, met eenen langen staf, de diepte van 't water maten ; vandaar het w. *pijlen* (niet *peilen*, pegelen), de diepte des waters meten. Later zou men met een grondlood, een dieplood, een zinklood, een *pijllood* de diepte des waters gepijld of gemeten hebben ; en vandaar zou het w. *pilool* (Kramers), Fr. *pilote* afkomstig zijn.

Het bestaan langs de zeekust van het bovenstaande *adverbium pijl en lood* schijnt dit aanschouwen te bevestigen.

PORRE, de. Z. De Bo. 't Woord bediedt nog knorre, knuist, klomp, of 't gene men in 't Fr. eene *somme* heet. — « Die veint heeft daar een' schoone porre geld vergaârd. » Geh. *Sweveghem.*

SCHILDERKOTTJE, het. = Schilderhuisje (Kramers). — « Hij stond doodgevrozen in zijn schilderkottje. » Geh. *Lichtervelde.*

SCHROK, het. = Stuikhaak. Z. *Loq.* 1892, blz. 71. — « Stuikhaak ! Me'n zou'n wij'nder timmermans t'Iper dat ...et verstaan. M'heeten dat 't schrok bij ons 't Zijnder ijzerne ...houtene : ze gebruiken de ijzerne os ze panneel schaven. » ... *Iper.*

SMEELEN, *smeelde, gesmeeld.* = Misnoegdheid ...zen, de neuze opsteken. — « En wel, wat zei de koster van ... nieuwe schoens ? Smeeld' hij der niet over ? » Geh. *Eerne...*

Vrglkt Schuermans, *i. v. smelen.*

SNIBBER, den. = Snibberling (Schuermans) ... ...ijne snibbertjes bij elkaâr gewacht, ... Geh. *Zoersel.*

... *steef, gesteven.* Z. De Bo. ... ...e, ... slaat gij maar. ... ...r hem ? 't En ... ...ichtervelde.

...K, de. Z. *Over streek.*

STUG. = Kloek, struisch, van zin en van lijve; geildig, gezond. — « o Wat is dat een stug kind! » Geh. *Ternath, Antwerpen.*

STUGGEN. *stugde, gestugd.* = Stug, stevig, sterk, vast doen zijn, steunen. — « Zet dezen paal nog maar bij den muur: dat stugt toch ook al. Een dikkop (glas korten drank), als men schrik heeft, dat stugt altijd, dat maakt u stugger, stouter. » Geh. *Antwerpen.*

'STURTEBEDDE. het. = Stortbed (Kramers).

Het w. is ook gebruikt bij de metsenaars, als zij eenen loop, eene pijpe metsende, niet loodrecht op- en neêr en metsen, maar scheef. Het schuins, uit de rechte loopende deel, op zijn geheele genomen, heeten zij het verloop; den wand van 't verloop, waarop het schietlood van boven neêr in den loop of pijpe geschoten, vallen, stooten, *sturten* zou, heeten zij het sturtebedde. — « Eene kave en kan, om de eene of de andere reden, niet loodrechte opgebouwd worden; alsdan bouwt men ze met een verloop. Dat vertrek en blijft niet reukeloos, omdat het sturtebedde geen scheute genoeg en heeft. Wij en kunnen die kave rechte boven de vieringe niet zetten: wat gaan me daarmeê doen? De kave metsen met een sturtebedde. Kunt gij de zate van 't vertrek boven den put niet krijgen, bouwt de pijpe met een sturtebedde. » Geh. *Iper.*

TINGELKURTS. den. = Netelkurts (Kramers). — « De tingelkurtsen komen uit met roode werfelkens op het vel. » Geh. *Gent.*

TJONKELEN. *tjonkelde, getjonkeld.* = Moeielijk gaan. — « 't Is een ongelukkig tjonkelen, over al die vervrozene knorren! » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt Schuermans, *i. v.*, en De Bo, *i. v. Tjonkelvoet.*

UITGIETEN, *goot uit, uitgegoten.* = Schuren, spoelen, schoonmaken met water te gieten; de vuiligheid, met het gegoten water, van den vloer uit den huize doen. — « Ik ga van den voornoene een beetje mijn huis uitgieten: ze komen na den noene met de berechtinge. » Geh. *Kortrijk.*

UITTJUITEN, *tjuitte uit, uitgetjuit.* = Uitgreten, uittreten (De Bo). — « Als ik dien jongen iet opleg, staat hi' me daar uit te tjuiten. » Geh. *Zoersel.*

VAARD *hebben, had, gehad.* = Heemwee hebben, niet gewend worden, niet hermen. — « Ik heb daar in 't begin veel vaard gehad. » Geh. *Zoersel.*

Vrglkt De Bo, *i. v. varen.*

VALLEN. *viel, gevallen.* = Geliggen, bevallen, in 't kinderbedde komen. — « Ze kan alledagen vallen. » Geh. *Zoersel.*

VAN AANZIEN. *van aanziene, van aanziende, van aanzienesse.* = Bij der ooge. — « Ik en ken hem maar van aanzien, van aanziene, van aanziende, van aanzienesse. Ik heb hem nog gezien, maar en wete zijnen name niet. » Fr. *Je ne le connais que « pour l'avoir vu.* » Geh. *Heule.*

Zaliger Deken De Bo, die het bovenstaande gehoord en aangeteekend heeft, voegt daarbij: « De Friezen zeggen *ik ken him fen oansjœnde* (Halbertsma, *Lexic. Fris.* 828, op *eansicht*). » Nog een ander voorbeeld staat in Halbertsma's *Rimen ind Teltsjes*, Dimter 1881, bl. 25: *Den noch ién, hwette lytser ind swart fen oansjœnde; mar dy eak net sluwch wier, ind wol tweintich boeken met extoarjes fen buwten koe:* Dan nog een, wat lijtser (*minder*) ende zwart van aanziende; maar die ook niet slof (*traag*) was, ende wel twintig boeken met histories van buiten kon.

VERBRETSEN, *verbretste, verbretst.* = Ombringen, verkwisten, vermooschen. — « Hij heeft in een jaar tijds geheel zijn erfdeel verbretst. » Geh. *Audenaerde.*

VERFRIKKEN. *verfrikte, verfrikt.* = Verrompelen, verfompelen. — « Mijn zijden kleed is geheel verfrikt van erop te zitten. » Geh. *Lauwe.*

VERHANDPLICHTEN, *verhandplichtte, verhandplicht.* = Verrichten, uitvoeren, bezorgen. — « In zoo een huis met kinders is er wat te verhandplichten! » Geh. *Weert.*

Kiliaen kent het w. *handplichten,* dat hij aldus boekt:

« Hand-plichten. *Vti, frui, manu tractare.* »

« Hand-plichten het gheld. *Occupare, exercere pecuniam.* »

Daarbij voegt Van Hasselt het volgende:

« Ende mach een Rentier oock... doen beschryven den ghenen die den pandt bewoont ghehandeplicht ende gedefructueert heeft. In 't Landrecht van Ruermond, bl. 25. *Venit autem a* plegben. *fungi: ut* syn ampt pleghen, *infra: et a quo hodiedum* verpleghen. »

VERLOOP, het. Z. *Sturtebedde.*

VIERE, de. = Cifer, katcifer. Z. *Loq.* 1892, blfz. 66. — « 'k He'n gisteravond 'en viere gezet, om die ratte te vangen die ons alledage uit 't Ipertje komt knijzen. » Geh. *Iper.*

Waarschijnelijk zal het w. *katcifer* de Vl. uitsprake zijn van *quatre-chiffre;* de stokken waarop de rattevalle steunt kruisen en dwerschen malkaâr bijkans gelijk de schreefkens die een viere, bezonderlijk eene oudewetsche 4 uitmaken.

WAFELSCHUIMER, den. = Een die van 't een huis naar 't ander gaat, b. v. te nieuwjaartijde, hopende van wafels te eten te krijgen. — « Jan de wafelschuimer is er dezen keer kwalijk van afgekomen. » Geh. *Kortrijk.*

WIJT, de. = Betichtinge. — « Als er een pot of een panne gebroken is, Marie heeft de wijt. » Geh. *Zoersel.*

WURREN, *wurde, gewurd.* = Wedden. — « Ik wil wurren dat het zal schoon weêr zijn. » Geh. *Alsemberg.*

ZALIG. Z. *Loquela* 1892, blfz. 80. — « Ik zal Mevrouw maar goed involgen: ik zou er nog kunnen erven! Erven? Ge zijt er zalig meê! » Geh. *Zoersel.*

ZIEN, de. = Zane van de melk. — « De zien van de melk dient om boter te maken. » Geh. *Erondeghem.*

ZWOLTE, de. = Gezwel, gezwollentheid. — « Die zwolte in mijnen vinger is onverdragelijk. » Geh. *Brussel.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op de Zwijnsmart.

LOQUELA

Nº 1, Bloeimaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFDRIJVEN, *dreef af, afgedreven*. Z. *Drijfgers*, en vrglkt *Loquela* XII. 57, *i. v. Afdrijven*.

AFDURSCHEN, *durschte af, afgedurscht*. = Afderschen (Schuermans, De Bo), afdorschen (Kramers); oneigentlijk, slaan tot dat 't genoeg is. — « Ze hebben hem daar afgedurscht! » Geh. *Mechelen*.

AFPRIEGELING, de. = Priegeling, *q. v.*, maar versterkt.

AFTRASSEN, *traste af, afgetrast*. = Afbedelen, afknijzen. — « Die trasser heeft dat kind zijnen boteram afgetrast. » Geh. *Maxenzeele*.

ASSELIJF, het. = Het deel van den asse, dat begrepen is tusschen den een' en den anderen hurter, van den een' en den anderen arm. — « Het asselijf in den assenblok vastmaken. » Geh. *Iper*.

ASSENBLOK, den. = Stuk hout waarin 't asselijf vastgemaakt ligt, niet ijzeren bouten en assebanden. Z. *Asselijf*.

BEGOEDEREN, *begoederde*, *begoederd*. = Begoeden, begoedigen (De Bo). — « Wij betalen wij 1 fr. 50, voor ons hondtje; maar de begoederde man geldt meer. » Geh. *Iper*.

BESCHOTLAND, het. = Land dat veel beschot geeft. — « Da's goe beschotland : 't bringt veel meer up os 't anger stik, dat ernevenst ligt. » Geh. *West-Vleteren*.

BIJWEUNDER, den. = Huisgenoot. — « De duivel en zou u niet willen, voor bijweunder, in d'helle! » Geh. *Kortrijk*.

Bij Kramers is *bijwoner* 1° gebuur, 2° een die iets bijwoont, b. v. eene plechtigheid.

BLOES. = Blies, verleden tijd van *blazen*. — « Daar, zei hij, en hij bloes de keerse uit! » Geh. *Aerseele, en ommelands*.

Z. De Bo, *i. v. Blazen*.

BOUT, den, uitspr. *bowt*. = Bold, bolt, bouwd, bouwt (De Bo), ale, beer. — « Den bout uithalen, met bout mesten. » Geh. *Antwerpen*.

DEURVLOGENTHEID, de. = Met een schuimwoord, *pleuris, pleuritis* (Kramers). — « Hij is dood van een deurvlogentheid. » Geh. *Mechelen*.

DRIJFGERS, het. Z. *Loquela* XII. 18. — « In de broeken dient 't eerste gers voor maaigers, en den amat voor drijfgers, om afgedreven te worden door 't vee. » Geh. *West-Vleteren*.

DU, uitspr. *doe*, korte *oe*. = Tweede persoon enkelvoud. — « Du schelm! du deugeniet! » Geh. *Antwerpen, en ommelands*.

Vrglkt Schuermans, *i. v. Doe*.

DURSCHING, de. = Dorsching, bij ons derschinge; oneigentlijk, vrecht slagen. Z. *Vossing*.

EENDER. = Eenerlei, Fr. *tout un*. — « Dat hij kome of blijve : 't is eender, 't is mij eender, 't is mij al eender. » Geh. *Antwerpen*.

EGEENMAAL, stemz. op *-een-*. = Nog eenmaal, nog eenen keer, wederom. — « Hij is daar egeenmaal, met zijnen dwazen klap. » Geh. *Breedene, Brugge*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Agin*; en *Loquela* VII. 21, 86, *i. vv. Ogeens, og ne keer*.

ERMHERTIG, uitspr. *erremettich*. = Armhertig, deerlijk, schrap. — « 't Is er maar ermhertig, in dat huis! » Geh. *Mechelen*.

FUTJE, het. = Furte (De Bo). — « Als hij in zijn futje schiet, hij zou ongelukken doen. » Geh. *Wynghene*.

FUTTEL, den. = Furte (De Bo). — « 't Is 'n braaf jong, maar als ze in heure' futtel is, ze is te ontziene. Als ik in m'ne' futtel ben, 'k en ontzie niemand. » Geh. *Brugge*.

GEDOEN, het. = Dingen, ding, schepsel, mensch. — « Dat is een stom gedoen » (van een mensch)! Geh. *Mechelen*.

GLORIETTE, de. Z. De Bo.

Deken De Bo zaliger veroorkondt dat w. uit Pater Poirters, zonder te melden in welk werk van dien schrijver hij 't gevonden heeft. In *Het leven van de H. Rosalia patronerse tegen de peste Beschreven door* (Pater Poirters) *eenen Priester der Societeyt Iesu... T'Antwerpen, Bij de Wedue ende Erfgenaemen van Ian Cnobbaert... Anno 1658*, bll. 143—144, staat er : « O wanneer sal die langh-ghewenschste doot in haer witt' Sattijnen cleedt met haer gulde pijltjen tot my comen, niet om een wonde, maar alleen een streepken in mijn hert te snijden, ende ick en sal van 't sterven, dat de andere soo bitter valt, niet meer wercks maecken, dan of ick door een groen glorietteken gongh' om in eenen Bloem-hof te wandelen. »

GOED GEDAAN *zijn, was, geweest*, stemz. op *ge-*

daan. = Bij dranke zijn, of daaromtrent. — « Hij was goed gedaan, als hij terugkwam. » Geh. *Antwerpen.*

HEEM, het. Z. *Houtheem.*

HEL. = Snel, zeere, haastig. — « Hij kan hel loopen. » Geh. *Limburg.*

Vrglkt Schuermans, *i. v.*

HOUTHEEM, *ee* gelijk in *twee, been, zeem.* = Houthem. — « Houtheem en ligt niet verre van Comen. » Geh. *Zillebeke, en ommelands.*

Hier heeft het Volk het woord *heem* in zijne oude, ongekrompene gedaante bewaard.

JAARGANG, den. = Jaarlijksche loop van den tijd tusschen 't eerste en 't laatste van de landwinninge; eertijds, en nog bij Kiliaen, jaerschare. — « De een jaargang en is de andere niet, voor het koorn. » Geh. *Oost-Roosbeke.*

JEFFEN, *jefte, gejeft.* = Rooken, smooren. — « Wij hebben gejeft, jong! » Studentenw., geh. *Mechelen.*

Jef, bij Schuermans, is Joseph te zeggen.

KAMPDOP, den. Z. Schuermans. — « Den kampdop doet men bovenarms gaan; van omhoog neêrwaards werpende; den zetdop doet men gaan als men hem langsheen den grond werpt, en het snoer terug trekt. » Geh. *Mechelen.*

KAPBARD, het. = Hakbord, hakkebord (Kramers), het bekend keukengerief, om groensel of vleesch kleene te kappen. — « 't Is Wantje, die al dat leven houdt, al kappen op heur kapbard! » Geh. *Brugge.*

KAPBERD, het. = Kapbard, *q. v.* Geh. *Kortrijk.*

KARDEKOES. den, *oe* kort, stemzate op *-oes.* = Fr. *quart de pouce,* « Instrument, » zegt Kramers, « om het aantal draden op eene gegeven ruimte te begrooten. » — « De stikke-, de lijwaadkooper en kan z'ne' kardekoes niet missen. » Geh. *Moorseele.*

KENNE, de. = Kennef (Schuermans, Tuerlinckx, De Bo); kenneve (Kiliaen); kelf (Tuerlinckx). — « De verkens de kenne aandoen. » Geh. *Lier.*

KERENTUIN, den. = Twee even wijd vaneen, grondvast en loodrecht staande, ijzeren of meest houten, staken, waterrecht doorschoten met eene schee of twee; in twee groeven, boven op de staken, rusten en draaien de twee spillen van de draai- of tonnekeerne. Aldus gesteund, op eenen kerentuin, wordt de keerne geschoud, en laat men ze droogen. — « De kerentuin staat buiten 't huis, gewonelijk nabij de deure. » Geh. *Iper-buiten, Noordschote, West-Vleteren, en elders.*

KLAVERIJETERWE, de, uitspr. *klaverieterwe.* = Klaverterwe (*Loquela* IV. 67). — « Klaverijeterwe is alderbeste terwe! » Geh. *West-Vleteren.*

KLOS, de. = Peergedaantig deel van den kamp-, of van den zetdop. — De jongens zeggen: « 't Is pinras! » of « 't is pinlul! » wanneer, bij 't spelen met den dop, top of non, de pin uit de klos vliegt. Geh. *Mechelen.*

KLOTTER, den. = Aardkluit, ruike (De Bo). — « Na 't ploegen moeten de klotters van 't land, met de egge vaneen en effen gereêu worden: dat heet men in de Antwerpsche polders het land slechten. » Geh. *Mechelen.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Slechten.*

KNAK. = Korzel, kort, lichte gestoord. — « Hij is wat knak: zwicht u! » Geh. *Mechelen.*

Vrglkt Schuermans, *i. v.*

KOECHEN, *koechte, gekoecht.* = Poefen. — « Er-op slaan, dat 't koecht. » Geh. *Antwerpen.*

KOECHEN, *koechte, gekoecht.* = Uitstaan, afzien. — « Hij zal koechen, eer hij er van af is! » Geh. *Mechelen.*

KOOLKUIL, den. = Steenkoolgroeve, koolput, *koolmijn,* met een schuimwoord. — « Kuilhout, dat is hout dat de koolgravers gebruiken in de koolkuilen. » Geh. *Hasselt.*

KOP, den. *Geenen kop aan iets kunnen krijgen.* = Iets niet kunnen verstaan, begrijpen. — « Hoe hij zijn geld opgemaakt heeft, daar en kan ik geenen kop aan krijgen. » Geh. *Antwerpen.*

KOP OF LETTER *spelen, speelde, gespeeld.* = Opgooien, *q. v.*; kruis of munte spelen (Kramers). — « Ze zijn betraapt, bezig zijnde met kop of letter te spelen. » Geh. *Mechelen.*

KORDEEL, het, stemzate op *-eel,* scherplang *ee.* = Snoer, met vischhaken eraan, en eenen steen; om het onder water te houden, en visch ermeê te vangen. — « Hij is gaan visschen met het kordeel. » Geh. *Mechelen.*

De Bo en Schuermans hebben 't w., met andere bediedenissen.

KOSTKOOPER, den. = Kostganger (Kramers), tafelier, die ievers in de tafel is, zijn tafel koopt. — « Hij heeft daar lange eenen kostkooper, eenen tafelier of twee gehad, maar zij zijn elders gegaan. » Geh. *Brugge, Iper.*

KUILHOUT, het. = Stompen sparhout, die in de koolkuilen gebruikt worden om de uitgegraven gangen te schooren. — « Dennenboomen, bijzonder dienstig voor den handel, zoo als zware kepers, wormen (?) en kuilhout. » Geh. *Hasselt.*

Z. *Koolkuil.*

LABBERENSIE, de, stemzate op *-ren-.* = Labberlente, laberente (De Bo). — « Wij zitten weêr al in de labberensie. » Geh. *Beveren, bij Harlebeke.*

't Woord komt van *lafru, laura, lafyrinthos, labyrinthos,* dat, in 't Grieksch, eene lane, een wandelpad bediedt.

LETTER. Z. *Kop of letter.*

LICHTMAAIKEN, het. = Lichtmadeken, vunkmaaie (*Loquela* XIII. 72), blekworm. — « 'k Heb daar een lichtmaaiken gezien. » Geh. *Antwerpen.*

MEN. = Ik, hij, zij, het, gij. — « Men (gij) staat daar, en men (gij) zegt niets. Men (ik) doet wel, en men krijgt ondank. Zeg, komt men (gij) morgen? » Geh. *Boom.*

NOCH HOUW NOCH BOUW. = Niets. — « Ik en wist daar noch houw noch bouw van. » Geh. *Kortrijk.*

Die dat middeleeuwsch w. gebruiken, denken dat ze zeggen *noch houw noch g'bouw, noch houw noch gebouw.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Bo.*

ONDERAS, het, stemzate op *ond-*. = De hoeveelheid dat een wagenasse onderast, of dat men hem doet onderassen. — « Wij geven gemeenelijk, in deze streke, eenen halven duim onderas aan de assen van de wagens. Ge moet min of meer onderas aan de assen geven, volgens de streken : in de een' streke staan immers de steenwegen ronder als in de andere. Wagens die op smalle steenwegen loopen vragen meer onderas. » Geh. *Iper*.

ONDERASSEN, *onderaste, geonderast*. = 1° Zoo de armen van eenen wagenasse uit hun waterpas buigen, dat het wiel dat erop zit niet loodrecht, maar schuins en schier *onder* den *asse*, den weg raakt, die, zoo 't bij steenwegen 't recht is, rond, bol of buikte staat. 2° Sprekende van eenen wagenasse (gevolgentlijk van den wagen) aldus uit het waterpas gebogen zijn. — « Hoevele he'-j' onderast? Zou-je willen vele onderassen : 'k moet vele over smalle steenwegen. Dat ge niet en onderastet, de binnenhelft van 't beslag van je' wielen zou versleten zijn als de buitenhelft nog nieuwe is. Je moet zoo onderassen, dat heel 't beslag van je' wielen op den buik van den steenweg draagt. Wij (wagenmakers, rijtuigmakers) meten den arm van den asse : bij voorbeeld, is een arm 12 duim lang, wij onderassen een duim. Een wagen loopt lastig, 't zij dat hij te vele of te letter onderast. Als de wielen niet genoeg en onderassen, ze'n dragen maar op de binnenhelft van 't beslag. » Geh. *Iper*.

Vrglkt *Speur*.

ONDERKOMELING, den. = In wasdom achtergeblevene. — « Zijn broêrs zijn felle gasten : hij is een onderkomeling. » Geh. *Antwerpen*.

ONDERVLOGENTHEID, de. = Deurvlogentheid, *q. v.*

OPGOOIEN. *gooide op, opgegooid*. = Barlikken, berlikken (Schuermans), opsmijten, lijken, klinkemutsen (De Bo). — « Ze waren bezig met op te gooien, als de meester kwam. » Geh. *Mechelen*.

Het w. *lijken* (De Bo) en 't w. *-likken* (*bar-, berlikken*) worden eenvoerdig en gelijk uitgesproken.

OPRILLEN, *rilde op, opgerild*. = Opgooien, *q. v.* Geh. *Piottenland*.

Rillen heeft hier den oorzakenden zin van *doen rillen* : in de twee handen schudden, klutsen, rutselen, en dan omhoogewerpen, zoo men de centen doet, bij dien aard van getuisch.

ORGELAAR, den. = Een die rondgaat, en orgelt, met eenen draaiorgel. — « Te kermesse zijnder hier altijd orgelaars, die gaan orgelen, van de eene herberge naar de andere. » Geh. *West-Vleteren*.

Die in de kerke orgelt is de orgelist.

PADDENGERAK, het. = Puiterek (De Bo). — « 't Water ligt vol paddengerak. » Geh. *Piottenland*.

Kiliaen boekt het w., met den zelfsten zin.

PINLUL, stemzate op *pin-*. Z. *Klos*.

PINRAS, stemzate op *pin-*. Z. *Klos*.

POOK, de, *oo* gelijk *au* in Fr. *pauvre*. = Zak, daar men

hoppe in verzendt. — « Ik heb eene pook hop verkocht. » Geh. *Piottenland*.

POOK, de. = Leelijk, vuil vrouwmensch. — « Laat die pook haren gang gaan. » Geh. *Mechelen*.

POOKNAALD, de. = Naalde om poken, hopzakken toe te naaien. — « Hij stak me, met zijn pooknaald. » Geh. *Piottenland*.

PRIEGELING, de. = Vrecht slagen. Z. *Vossing*.

PRUTOOG, de. = Weeroog (Schuermans), etterende ooge. — « Jan met zijn' prutoog. » Geh. *Mechelen*.

RET. = Recht. — « 't Eene is ret, en 't anger is krom. 't Is erret stoksjche. » Geh. *Vleteren, in Fr. Vl.*

RUIG, den. = Ruigaard (Schuermans), slechterik. — « Met dien ruig moet-ge niet omgaan. » Geh. *Thienen*.

RUS. = Alles kwijt, in 't spel. — « Ik ben rus! » Geh. *Mechelen*.

Vrglkt De Bo en Schuermans, *i. v. Rut*.

RUSSCHEN, *ruschte, geruscht*. = Op gang zijn, zullen gebeuren. — « Zijt voorzichtig in uw spreken, want daar ruscht iet. » Geh. *Mechelen*.

RUTSELEN, *rutselde, gerutseld*. = Hutsen, schudden. — « De nummers voor de loterij goed onder een te rutselen! » Geh. *Mechelen*.

SCHACHT, den. = Aardigaard, vijs man. — « Die schacht weet altijd en overal zijn uitkomen. » Geh. *Mechelen*.

SMIJTING, de. = Vossing, *q. v.*

Kiliaen boekt dat w.

SMURCHT, den. = Vrek, potter, gierigaard. — « 't Is de leelijkste smurcht, de leelijkste smurft, van stad. » Geh. *Mechelen*.

SMURFT, den. = Smurcht, *q. v.*

SNOEKHOUT, het. = Hout dat uit de boomen gesnoekt wordt, zwaarder als snoeieling. — « Hij viel uit den boom en hij lag in 't snoekhout, met zijn been af. » Geh. *Isenberghe, Oost-Roosbeke*.

SPAJOLETTE. de, stemz. op *-let-*. = Plat franschbroodtje, oude gedaante van 't gene men nu pistoleetjes, franschbroodtjes heet. — « Wij hadden nog met opzet spajoletten doen bakken, tegen dat hij kwam, en 't was al kwalijk. » Geh. *Jonckershove*.

Espagnolette is in 't Fr. eene jonge Spaansche vrouwe, en heeft nog andere beteekenissen.

Vrglkt De Bo, *i. v.* « Spanjonetje, *Linaria bipartita* Willd. »

SPEUR, het. = Spel, ruimte, die de wielbusse heeft om, tusschen den hurter en de lenze, weg en weêr te gletsen, langs den gesmouten arm van den wagenasse. — « Dat ge de busse van 't wagewiel te letter speur gaaft, te vele deedt spannen, tusschen den hurter en de lenze, het wiel zou springen, telkens dat het van den steenweg gletst. » Geh. *Iper*.

SPODDEREEREN, *spoddereerde, gespoddereerd*. Z. *Spodderen*.

SPODDEREN, *spodderde, gespodderd*. = Gaan,

treden, loopen, zoo als men door het slijk pleegt : baggeren (Schuermans), deefelen (De Bo). — « Door al dat slijk heen moeten spodderen, 't is wat te zeggen ! » Geh. *Mechelen.*

Sommigen zeggen *spoddereeren*, en bezigen liever een half schuimwoord als een geheel dietsch.

STEÊBELLE, de. = Tot Iper nog bestaande belle of klokke, gelijk er gewonelijk eene in de uurslagen staat, en die de Franschen *timbre* heeten ; met eene houten handhave, daar die belle op vast zit. Het uitkijkende hoofd van die handhave draagt een weg- en weêrvallend ijzeren hamerken, dat buitenwaards den boord van de belle slaat, en doet luiden. — « Over vichtig jaar hiet men nog de berichten, die met de steêbelle aangekondigd wierden, hallegeboden, en de jongens riepen :

't Is 't hallegebod,
de Heeren zijn zot.

Geh. *Iper.*

STUIKER, den. = Stekvogel, z. *Schuermans, Tuerlinckx*; en, overdrachtelijk, Een die erg achter 't vrouwvolk zit. — « Die stuiker zou beter mijn huis voorbijgaan, anders... » Geh. *Thienen.*

In 't Ipersche zegt men Stekker; beide woorden bedieden eigentlijk stek-, klampvogel, in 't Latijn, *accipiter.*

TAFELEN, *tafelde, getafeld.* = Rakende liggen, daken. — « De ijzeren latten van een drijfhuis, van een broeikasse, moeten gelijk gekromd zijn, om het glas erop te doen tafelen. » Geh. *Lichtervelde.*

TAFELIER, den. = Kostkooper, *q. v.*

TEEKENEN, *teekende, geteekend.* = Zwellen, zoo ~~de slapende bollen van de boomen doen, ten uitewaardsgange~~ 's jaars. — « De winter is uit, en de boomen beginnen al te teekenen. » Geh. *Iper, en ommelands.*

TRASSER, den. = Een die trast, aftrast. Z. *Aftrassen.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. Trassen*, en hooger *Aftrassen.*

TUIN, den. Z. De Bo.

Om 't gene De Bo leert, aangaande den Vlaamschen zin van het w. *tuin*, te staven, diene het volgende, uit *De Sonnebloeme oft vande over-een-cominge vanden menscheliicken wille met den godtliicken In 't Latyn gemaekt door den Eerw. P. Hieremias Drexelius ende nu in de Neder Duytsche tale overgheset door de Eerw. P. Francisc De Smidt, beyde Priesters der Societeyt Iesv. T'Antwerpen by de Weduwe van Ian Cnobbaert anno 1538*, bl. 181 : « Wat is dit anders dan met den Philosooph Socrates 't venijnigh cruyt al lachende te drincken ? Oft, om beter te segghen, Wat is dit anders dan met den H. Apostel Andreas het cruys, oock van verre begroetende, t'om-helsen ? Voorwaer alsoo groet men (soo men seght) den tuyn om den hof; ende bemindt men den boom om de vruchten. »

Zoo hoort men nog : « Goendag ! » zei de vos tegen den tuin : maar 't zat een' hinne achter.

UIT *zijn, was uit, uit geweest op.* = Op zoek zijn achter, omgaan om. — « 't Weêre is op raad uit : 't en weet niet wat doen. » Geh. *Beveren, bij Harlebeke.*

UITKEEREN, *keerde uit, uitgekeerd.* = Uitgeven, tot betalinge besteden. — « Acht honderd fr. pacht : 'k en kan ik dat niet uitkeeren ! » Geh. *Brugge, Kortrijk, West-Vleteren, en elders.*

VECHTEN, *vocht, gevochten.* = Weg en weder slaan, zoo de wielen doen, die niet effen op den weg en dragen, omdat ze kwalijk geonderast zijn. — « Wijlieden smeds en wagenmakers heeten dat vichten. Als de wielen vichten, 't is lastig voor de peerden. » Geh. *Iper, West-Vleteren.*

VLEURIS, het. = Fleuris, fleures (De Bo), deurvlogentheid, *q. v.*

VOORSCHOOT, den. = Gevel, het deel van 't huis stratewaards. — « Men heet 'en zoor een klein, smal, mismaakt huis, of, b. v., een met nen grooten voorschoot en geen ruim eraan. » Geh. *Mechelen.*

WAGGELING, de. = *Soupe*, met tapioca in. — « 't Eerste gerecht was waggeling. » Geh. *Piottenland.*

WATERGERS, het. = Vlotgras (De Bo). — « Kleene menschen gaan watergers (ook vlotgers geheeten) gaan snijen, in de beken, en ze geven 't aan hu'lder zwijns. » Geh. *West-Vleteren.*

WIJVENTOEKER, den, korte *oe.* = Vrouwenslager, vrouwenkweller. — « 't Is wonder hoe zulk een wijventoeker aan eene tweede vrouw geraakt is. » Geh. *Mechelen.*

Toeken, toek, staan bij Schuermans, als bediedende *slaan, slag.*

WIKSING, de. = Eigentlijk, het gedaan werk als men met wiks (schoeblink), schoen gewikst (geblonken) heeft ; oneigentlijk, vrecht slagen. Z. *Vossing.*

ZEEVEREN, *zeeverde, gezeeverd.* = Doorslaan, zweeten, Fr. *suinter*, van wakke muren gezeid. — « Die keldermuur zeevert, winter en zomer. » Geh. *Lichtervelde.*

ZETDOP, den. Z. *Kampdop.*

ZOOR, de, *oo* gelijk *au* in Fr. *pauvre.* = Krekelkot, (*Loquela* X. 74), kruip-in, kruip-uit (De Bo). — « Zij woont in 'en zoor, niet wijd van de vaart. » Geb. *Mechelen.*

Het w. *zoor* is « droog, dor, stram » te zeggen bij Kramers ; en 't heeft verwantschap met het oud Hoogduitsch ; met het Engelsch (*sear, sere*) ; met 't Grieksch (*austêros, 'saur-têros, 'saus-teros*, Fr. *austère, austérité*) ; met 't sanskrit, enz.

Het w. bestaat, onder Fr. gedaante, in *saur, saure,* (*hareng*) *saur, sauret* (gedroogde, gerookte haring), *saurage, sauré, saurer, saurin, saurir, sauris, saurissage, saurisserie, saurisseur*, enz.

Zou eene *zoor*, bij ons eene *zore*, eigentlijk geen kot, geen keete, geen huizeken zijn, daar men haring in zoort, een *fumarium* (Kiliaen), een rookhuis, daar de rook niet uit en kan ; *une saurisserie, une chaumine enfumée* ; en verder 't is gelijk welk armzalig, vernepen huizekotje ? Z. Kiliaen. *i. vv. Soore, sore, soren, sooren.*

Vrglkt *Voorschoot.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's H^n Alfons weg.

LOQUELA

Nº 2, Zomermaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *èpea pteröënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AARDIG DOEN. = Ongewoon, koddig, zeldzaam, zijn, schijnen, te werke gaan. — « Dat doet aardig, als ge eenen tijd op zee gevaren hebt en dat ge toen weêr aan land stapt. 't Doet aardig, als ge voor den eersten keer uw korte broek aantrekt. Hij kan daar zitten aardig doen : ge zoudt zeggen dat hij mist. » Geh. *West-Vlanderen.*

ACHTERROEWE, de. = Achterronge. Z. *Roewe.*

ACHTERRONGE, de. = Achterroewe, *q. v.*

AFBEUKELEN, *beukelde af, afgebeukeld.* = Met den beukel, den beugel, de kane, Fr. *le collet* (De Bo) van den ploeg, zoo te werke gaan, dat hij wegschuint van de ploegbalke, en dat het roepeerd daarbij niet meer rechte op den ploeg en trekt, maar overzijds en schuins. Zoo trekken het handpeerd, dat op den oever, en het roepeerd, dat in de vore trekt, gelijk, en de ploeg rijdt eene rechte vore. — « Ge moet afbeukelen : ge loopt scheef. In zwaar land moet men altemets afbeukelen, al en ploegt men maar met één peerd. » Geh. *West-Vleteren.*

Om af te beukelen moet men 't marteel, den dijselhamer (De Bo) niet dóór de ploegbalke, maar dóór den beukel en neffens de ploegbalke steken.

AFKRUIMEN, *kruimde af, afgekruimd.* = Afdoen, afsteken, afploegen, afrijden met den ploeg die voorzien is van de kruimscharre. Z. *Kruimscharre.*

AKAARDE. Z. *Loquela* VIII. 73. — « 't Was 'en planke die akaarde over de beke lag. De deure is akaarde open. » Geh. *West-Vleteren.*

AKEERDE, *-eer-*, gelijk in Fr. *pair, braire*, stemz. op *ak-*. = Akaarde (*Loquela* VIII. 73), akerre (De Bo). — « De deure stond akeerde open. » Geh. *Voormeseele.*

ASSEBAND, den. Z. De Bo. = Ook ijzeren band, daar de wagenasse en 't asselijf meê gebonden en bevestigd is. — « 't Asselijf ligt met bouten en assebanden vaste om den asse gebonden. » Geh. *West-Vleteren.*

BALKE, de. *Balken* of *balkskes* van den veêrploeg. = Twee vierkantte staven, die in 't voorstuk van den veêrploeg vaste zitten, en, door 't achterstuk geschoven, op vereischten afstand vaste geschroefd worden. — « De veêrploeg » (Kramers)

« bestaat uit het achterstik, het voorstik, de twee balken, de veêre en 't geleed » (De Bo). Geh. *Iper.*

BEGUNNEN, *begoste, begost* zwijgen, krijschen, opstaan, gaan, eten, enz. = Bijkans zoo vele als of men zeide : nu zwijgen, krijschen, opstaan, gaan, eten, enz. — « Ga-je begun' zwijgen ? 't Zal begun' gaan : scheedt er uit. Ga-je begunnen krijschen ? Gaat dat leêgvel haast begun' opstaan ? Dat begoste mij tegen te steken en 'k zegge : 'k en wachte niet meer. » Geh. *Brugge, Kortrijk, Iper,* en *ommelands.*

De schaduwe van zin die er eigentlijk bestaat tusschen *ga-je zwijgen* en *ga-je begun' zwijgen*, enz. is nauwelijks met woorden omschrijfbaar.

BENDSCHAVE, de. = Plattebendschave, *q. v.*

BEUKEL, den. = Beugel, kane, Fr. *collet* (De Bo). — « Den beukel scheef zetten, dat heeten wij afbeukelen. » Geh. *West-Vleteren.*

BINNENLAGE, de. = Hertlage, *q. v.*

BLAZEN, *blies, geblazen.* Bij orgelblazers, de messe, 't lof, den Te Deum blazen. = Den orgel blazen, terwijlen dat men messe, lof, den Te Deum speelt. — « Wat komt Jan hier doen ? Hoe ! 't is ezzingende messe : Jan komt de messe blazen. » Geh. *Iper.*

BUK, den = Messing (Kramers), Fr. *languette.* Z. De Bo, *i. v. Bukschave,* en *Loquela, i. v. Mannetjesploeg.*

BULLAARD, den. = Bolaard, bollaard, bolhoofd, boveling (De Bo). — « Bovelingen of bullaards zijn aanzien als vrucht, maar opgaande boomen niet. » Geh. *West-Vleteren.*

DISCHBOOM, den. Z. *Dischland.*

DISCHHOFSTEDE, de. Z. *Dischland.*

DISCHHUIS, het. Z. *Dischland.*

DISCHLAND, het. = Grond die aan den disch, aan 't armbestier toebehoort, dischgoed (De Bo). — « Hurkt, we weten wijlieder te spreken van dischland, en van veel zulke dingen : van dischhuizen, dischboomen, dischhofsteên, dischgrond, enz. » Geh. *West-Vleteren.*

DOEN, *deed, gedaan.* Z. De Bo, en de ww. *Aardig doen, leelijk doen, schoone doen.*

DRIJVEN, *dreef, gedreven.* Z. *Gielbak,* en De Bo, *i. vv. Zetten, drijven.*

DROOGSMONDS. = Zonder genutten drank. — « Ze kwam op heur zokken kijken of we niet en zopen, maar we zaten daar droogsmonds te klappen. » Geh. *Iper.*

STRUWE. de. = Geschil, oneenigheid. — « 'k He' lange in struwe gelegen met mijn' schoonouders. » Geh *Adinkerke.*

STUBBEREN. *stubberde, gestubberd.* = Haperen, dubben, aarzelen. — « 'k He' lange staan stubberen, eer ik he' durven in uw huis komen : 'k en dorst onder uwe oogen niet kommen, weende dat ik u misdaan ha'. » Geh...?

TJUL, den = Sul, tjulten (De Bo). — « Hij staat daar ton en kijken lijk nen tjul! » Geh. *Lendelede.*

TRAME, de = Tra, bolletra. — « Die veint bolt gemeenelijk in twee tramen. » Geh. *Heule.*

TRAMPEL. den. = Trant, haai en draai. — « 't Is toch 'n gewoonte altijd den zelfsten trampel te beleven. Niet altijd den zelfsten trampel : baas, schenkt ne keer iets anders. » Geh. *Gent.*

UITKOOP. den. = Uitinge bij verkoop, verkoop, vertier. — « Uitkoop beesten van den stel beginnende 1sten October 1817. Aen Bouve, 10 ossen en 2 tweetanders. . Januarij 1818, 2de stel, aen B... 4 ossen, om hedent te weiren. » Aldus in den Grootboek van een Veurnambachtschen vetlegger. Geh. *Veurnambacht.*

VERHUISHOUDEN, *verhuishoudde, verhuishoud.* = Verkwisten, verbezigen in den huishoud. — « 'n Verdrinkt gij uw geld niet, » zei de vrouwe tegen heuren man, « 'k en zal 't ik niet verhuishouden. » Geh. *Wynghene.*

VERMINDEREN, *verminderde, verminderd.* = Krachten verliezen, verdeerlijken, met een leelijk schuimw., *vereadukken.* — « Jan verminderl da'-je 't met oogen ziet » Geh. *Brugge, Iper,* en elders nog.

Vrg'kt De Bo, *i. v. Minderachtig.*

VERWENDELEN. *verwendelde, verwendeld.* = Van hier naar daar iets, dat langwerpig is en rollen kan, b. v. een geveld boombul, verporren. Z. *Ringhaak.*

Het w. *verwendelen* blijft nader zijnen oorsprong, het w. *wenden,* als het gewonelijke *wentelen,* der woordenboeken.

VERWENTELEN. *verwentelde, verwenteld.* = Verwendelen, *q. v.* Geh. *Wynghene.*

VERWINTELEN. *verwintelde, verwinteld.* = Verwendelen, *q. v.* Geh. *Kortrijk.*

VIGGELING. het. = Eigentlijk, snijderling, snipperling; wordt gezeid van sneeuw, brood, vleesch. — « 't Begint weêr al viggelingen van snee te vallen. » Geh. *Ardoye.*

VONTEGELD. het. = Jonste van doopvader of doopmoeder, bij 't kersten doen van een kind. — « Hij heeft tien gulden gegeven als vontegeld. » Geh. *Wynghene.*

VUILBROEKEN. *vuilbroekte, gevuilbroekt.* = Broek van 't gat spelen. Geh. *Veurne.*

Vrglkt onder *Sneukelen.*

WASCH, den. = Het gewasschene kleêr- of slaapgoed. — « 't Begint te regenen : 'k ga mijne' wasch inpakken. » Geh. *Moschroen.*

WASCHSEL. het, uitspr. *wassl.* = Hetgene bij 't schuren, het wasschen van den vloer of iets anders, met het waschwater wegstroomt. — « De sterfput, de afleeder is vervuild, verstopt gerocht, van 't wasschel van den watersteen en van den vloer. » Geh. *Kortrijk.*

WATERGAT. het. = Gat, windgeweste waar de wind gemeenelijk zit als 't regent of zal regenen. — « 'n Betrouwt het niet : de wind zit in 't watergat. » Geh. *Gulleghem.*

WEEK. = Ongesteld, onpasselijk, ziekachtig. — « 'k Gevoele me week aan mijn' mage. De weeuwe Laevens heeft weeke kinders. 't Is een weeke man, hij en belooft geen lang leven. » Geh. *Iper.*

WEGDREEFELEN. *dreefelde weg, weggedreefeld.* = Wegdrenten, wegleken (De Bo), wegsmelten, wegsluipen. — « Als ze zagen dat vader kwam, ze dreefelden weg. » Geh. *Harlebeke.*

WEGDWEEFELEN. *dweefelde weg, weggedweefeld.* = Wegdrenten, wegleken (De Bo) wegsmelten, wegsluipen. — « Als ze zagen dat vader kwam, ze dweefelden weg » Geh. *Harlebeke.*

WEREN. *weerde, geweerd.* = Als verkocht weghalen, z. De Bo, *i. v.* — « Januarij 1818, 2de stel. Aen B. 4 ossen (verkocht) om hedent te weiren. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

WIENEGE, de, stemzate op *wie-, -ege* gelijk in *regen, tegen.* = Eene die wiedt; bij Kramers, eene wiedster. — « Al de vrouweliên die tuzent op den akker werken hebben elk eenen name, navolgens 't werk dat ze doen : eene *wienege,* dat is eene die wiedt; eene *zantege,* dat is eene die zant; en eene *bindege,* dat is eene die schooven bindt. » Geh. *West-Vleteren.*

WITTE SNEEUWER. Z. *Sneeuwer.*

ZANDPAPIER, het. = Glaspapier (De Bo). Z. onder *Grazen.* Geh. *Kortrijk.*

ZANTEGE. de. = Eene die zant. Z. *Wienege.*

ZAVELPAPIER, het. = Glaspapier (De Bo). Z. onder *Grazen.* Geh. *Brussel.*

ZEELINGE. de. = Het zeelen, de daad, ook het uitwerksel van het zeelen. — « Droef kind, met al uw' zeelinge, ge gaat moeder nog gram maken. » Geh. *Heule.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Zeelen,* en hooger *Openzeelen, rondzeelen.*

ZEERTE, de. = Met een schuimw., pijne, wee, zeer doen. — « 'k En kost mijne oogen niet verdragen van de zeerte. » Geh. *Everghem.*

Bij De Bo is *zeerte* snelheid te zeggen.

ZWEERDE. het. Z. *Loq* IX. 87; X. 24. — « Hoe! 't zweerde? Ja-ja, 't zwijnevel : dat woord is stijf ezzeid tuzent. » Geh. *West-Vleteren.*

Tot Rousse'aere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfonsweg.

LOQUELA

Nº 12, Oostermaand 1892. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AAFS. = Averechts. — « 'k He' me' kouse aafs aneddaan. » Geh. *Loo.*

AAFSCH. = Lomp, bot, onbeleefd. — « Van nen aafschen boer zou-je zulk 'n antwoorde krijgen. » Geh. *Kortrijk.*

AAFSCHEN, *aafschte, geaafscht*, uitspr. *aafsgen, aafste, gaafst.* = Uit de rechtere hand, slinks om, een bolle stakewaards schieten, b. v. in 't vloerbollen. — « De bolle ligt slinks van den nagel. Waart gij slinksch, ge zoudt kunnen nen blijver schieten en op stake liggen. Ba', dat en is niet : ik zal aafschen, ik zal ze aafschen. » Geh. *Ruddervoorde.*

AALBIE, de. = Pauw, strontbie, strontstrale, *eristalis tenax.* Geh. en aangeteekend door zaliger Deken De Bo.

AALM, het. = Gerief, gereedschap, b. v. potten, ketels, eemers, kuipen, tubben. — « m' Ha'en wij'der ons aalm buitengezet, om regenwater te vangen. » Geh. *Kortrijk.*

AALTJE, het. = Kleene pezeling van paling. — « De gracht krielt van de aaltjes. » Geh. *Werveke.*

AALVLIEGE, de. = *Teichomyza fusca. Muquart.* Geh. en aangeteekend door zaliger Deken De Bo.

AANBORGER, den. = 't Gene zaliger Deken De Bo mij aldus beschreven naliet : « Aanborger, m. Zoo heet ieder iemand die recht heeft zijn vee te laten grazen in een vrijgewei. Om aanborger te zijn van de gemeene weiden te Assebrouck bij Brugge, moest men als dusdanig opgeschreven zijn in eenen regiester daartoe bestemd, hetgeen zeven pauwen kostte. Eene zingende Mis voor de afgestorvene aanborgers van de gemeene weiden. — Het woord bestaat nog; maar aangezien de vrijgeweiden nu verdwijnen, zal het ook wellicht vergaan. » Geh. *Assebrouck.*

AANDUREN, *duurde aan, aangeduurd.* = Voortduren. — « Dat zou hier nog al lange kunnen aanduren, eer ze beginnen : ik ga voort. » Geh. *Kortrijk.*

AANPEZEN, *peesde aan, aangepeesd.* = Snelder voortgaan, den stap verdapperen. — « 't Wordt avond : ge moet beginnen' aanpezen, of wij gaan te late thuis komen. » Geh. *Heule.*

AANPLECHTEN, *plechtte aan, aangeplecht.* B.

w. = « Hetzelfde als aanpleiten, dringend aanraden. Iemand iets aanplechten. — In Gelderland zegt men *plegten* voor *pleiten.* Z. Weiland op *pleit*, o. » Geh. en aangeteekend door zaliger Deken De Bo.

AANPLEGEN, *pleegde aan, aangepleegd.* = Aanplechten, aanplichten, *qq. v.* — « Ge moet het hem wel aanplegen, dat hij moet met ons doen, anders 't en zou niet gaan. » Geh. *Woumen.*

Het bestaan van *aanplegen* neffens *aanplechten* en *aanplichten*, al met eenen en den zelfsten zin, doet mij geweldig twijfelen of het schuimw. *pleiten*, dat van 't Latijnsch *placitum* afkomstig is, wel de grond zou zijn van deze drie schoone en welgekende volkswoorden, zoo 't Deken De Bo zaliger schijnt te gelooven.

Daarenboven en is *aanpleiten* noch in Weiland noch in den grooten woordenboek bekend. Het Geldersche *plegt* voor *pleit* (Weiland) kan eene oudere gedaante van *placit-um* zijn.

AANPLICHTEN, *plichtte aan, aangeplicht.* = Aanbevelen, Fr. *recommander.* — « Ik heb hem dat sterk aangeplicht. Ik heb dat huis gekocht, enkelijk omdat hij het mij zoodanig aanplichtte. Ik zou dien dienstbode niet aanveerd hebben, haddet gij hem mij niet aangeplicht. » Geh. en aangeteekend door zaliger Deken De Bo. — « 't Is mijn schoonvader die mij dat aangeplicht heeft, dat ik mijn dochter zou op ne modewinkel doen. » Geh. *Kortrijk.*

Z. *Handplichtig.*

AANZEGGEN. Z. De Bo. « Bedrijvelijk werkwoord. = Schelden, verwijten, met woorden aanranden. — Zij is zoo batsch : zij zou seffens iemand aanzeggen. Hij kan iemand geweldig aanzeggen. Het is lastig van zoo gedurig aangezeid te worden. Zij zegt mij altijd aan. Zij maakt mij telkens gram, dat ze mij aanzegt. — Vgl. *Aangaan.* » Geh. en opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

AANZEILEN, *zeilde aan, aangezeild.* = Aangaan, beginnen. — « Ze hebben te gâre dat werk aangezeild, en ze hebben het te gâre volwrocht. » Geh. *Ruddervoorde.*

AANZIEN, het. Z. *Van aanzien.*

AANZIENDE, z. *Van aanzien.*

AANZIENE, z. *Van aanzien.*

AANZIENESSE, z. *Van aanzien* en *Loq.*, I. 81.

AFDAVEREN, *daverde af, afgedaverd.* = Afrossen, afranselen. — « Ze hebben hem daar eens wel afgedaverd. » Geh. *Antwerpen.*

AFDEELEN, *deelde af, afgedeeld.* = « Aferven, » door geboorte, afstamminge, deelachtig worden in, onderhevig zijn aan, sprekende « meest van ziekten en ondeugden; » ook onbedrijvend gebezigd. — « Hij heeft die oploopendheid afgedeeld van zijne moeder. Hij en heeft het van niet verre afgedeeld. De zinneloosheid deelt zeer dikwijls af. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Iseghem.*

AFDRINKEN, *drank, dronk af, afgedronken.* = Met te drinken afdoen, voltrekken, den last van gebezigde ate of drank weren, doen voorbijgaan. — « Als de Pruisen in 't land lagen, ze aten veel spek en eiers, en ze dronken 't af met geniver. Als wij 's noens wel wijn gedronken hebben, wij drinken 't 's avonds af met Leuvensch bier. » Geh. *Ouckene.*

AFDUIMEN, *duimde af, afgeduimd.* = Duimen tot dat de zane af (van) de melk is. — « Ze hebben de zane eerst wel afgeduimd, eer ze de melk geleverd hebben. » Geh. *Emelghem.*

AFFLOTSEN, *flotste af, afgeflotst.* = Afschuiven, van schoen gezeid, die te wijd zijn en onder 't gaan niet vast en blijven sluiten aan den voet. — « Mijn' schoen zijn te wijd : ze flotsen af. » Geh. *Kortrijk.*

AFGAAN, *ging, gong af, afgegaan.* = « Afgedaan worden, afgehouwen worden, sprekende van hout of vruchten. — Wanneer gaat uwe tarwe af (wanneer wordt zij afgepikt)? Dit busch gaat alle zes jaar af (wordt om de zes jaar afgehouwen). » Ebbusch die alle jare afging. Opgeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Elverdinghe.*

AFGAAN. Z. De Bo. — « Hij heeft hij ton Jan afgegaan en Tone gelijk gegeven. Gij zegt : Zoovele is de prijs, en als gij 't afgaat, is dat onrecht? » Geh. *Kortrijk.*

AFHAAIEN, *haaide af, afgehaaid.* = Afwachten. — « De jongens haaiden ons broêre af, om op z'nen wagen te meugen zittene. 'k Haaide hem af als hij uit de kerke kam. » Geh. *Handsaeme.*

AFHANKEREN, *hankerde af, afgehankerd.* = Hankerende in handen, in 't bezit krijgen. — « Gij en moet dien jongen zijn stuiten niet afhankeren. » Geh. *Kortrijk.*

Z. De Bo, *i. v. hankeren.*

AFKEZEN, *keesde af, afgekeesd.* = Afknagen. — « Laat mij dat vleesch (van dat beentje) afkezen. Laat mij dat beentjen afkezen. » Geh. *Kortrijk.*

AFKNIKKEN, *knikte af, afgeknikt.* = Knikkende doen afvallen. — « Dat ze naar vader kwamen vragen om te trouwen, bijlo, 'k zou mijn hoofd afknikken (blijde zijn van toe te stemmen). » Geh. *Kortrijk.*

AFKNOPEN, *knoopte af, afgeknoopt.* = Werkende, arbeidende verrichten. — « 'k He'n wat (werk) afgeknopt vandage! » Geh. *Adinkerke.*

BEDOKENS. = Heemelijk, dievelinge. — « Bedokens weg ervandeure trekken, zonder 't gelage te betalen. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

BEKUISCHEN, *bekuischte, bekuischt.* = Bekuisen (Schuermans), uitzetten, uitsteken, uitmeten. — « Hij heeft weêr wat bekuischt : hij zal ervan krijgen. » Geh. *Zoersel.*

BEROEREN, *beroerde, beroerd.* Met een erg schuimw., *derangeeren.* — « Mijnheere, en neem' 't niet kwalijk dat ik u komme beroeren : 't is om te vragen wat... enz. » Geh. *Gulleghem, Lauwe.*

BROODJAGER, den. = Kantjager (De Bo), bedelaar, Godswilleman. — « De boschwachter heeft weêr eenen broodjager geklist (gepakt). » Geh. *Zoersel.*

DAUWROOZE, de. = Kruid dat de boeren bezigen als tuchtekruid (De Bo). — « Geeft Blare wat dauwrooze. » Geh. *Lichtervelde.*

Wie kent er dat kruid? Wie weet het mij te zenden als 't bloeit, of nader te beschrijven? Hoe heeten 't de geleerden?

DRAAIZAGE, de. = Keerzage. Z. *Loquela* 1892, blz. 68. — « Ja, ja, 'k weet genoeg wat 'en keerzage is; maar me zegt t'Iper ook 'en draaizage daartegen. » Geh. *Iper.*

GIFTELINGE. = Met een schuimwoord *gratis.* — « Hoevele hebt gij daarvooren betaald? 'k Heb het giftelinge gekregen. » Geh. *Sweveghem.*

GROENEKIJKER, den. = Katte. — « Kijkt, 't is onze groenekijkere : hij is zoo mager als een hout, van puiten te pakkene. » Geh. *Lichtervelde.*

HANDPLICHTIG. = Handdadig. — « Hij wordt handplichtig erkend in de moord van zijne zuster. » Geh. *Beverloo.*

Z. *Verhandplichten.*

HARING, den. = Lichte smoor, nevel. — « Lowie, 't smoort. Ba', 't en is maar nen haring. » Geh. *Ruysselede.*

Smoorende weêre is goed weêre om haring te vangen. 't En is maar nen *haring* : 't en is maar nen *haringsmoor?*

Het Engelsch w. *hoar,* Angelsassensch *hær,* IJslandsch *hærr,* is wit, grijsachtig wit te zeggen; vandaar komt *hoar-frost,* ruwrijm, brimmel; en *hoar-hound,* (witte) *marrubium vulgare.* Vrglkt De Bo, *i. vv. harie, harrie.*

HERTJEGRUST. = Met een gerust en onbekommerd herte. — « Moeie, je zij'-gij assan wel ezzind. Och kind, waarom al die bekommernessen : die hertjegrust voortgaan kommender ook. » Geh. *Iper.*

HERTJEGRUST, het. = Zieltje zonder zorge (Kramers), met een Fr. w. *sans-souci,* of *sans-cisou,* zoo anderen dat heeten. — « Jan is 'en hertjegrust : God schept den dag en Jan gaat erdeure. Wacht-je van dat hertjegrust van dien Jan. » Geh. *Iper.*

HOOS, de. = Peperhuisken, papieren zak, om waren in te bestellen. — « Doet het (zout) in een hoos, ik zal het meênemen. » Geh. *Leuven.*

KAARDEN. = Van kaardenhout. — « 't Staat eene kaarden hage rond ons hof. » Geh. *Westvleteren, S.-Niklaas.*

KAARDENBOOM, den. = Hernlaar (De Bo), *Acer campestris L.* — « Smijt die kaardenboomen, die kaarden uit. » Geh. *Westvleteren, Sint-Niklaas.*

KAMOES, den, stemzate op *-moes.* = Plechtplegerije. — « Ge'n moet daar al die kamoeskes niet aan maken! » Geh. *Audenaerde.*

KANTEMANTINGE, de. = Woordentwist. — « 't Is daar geheele dagen een kantemantinge en een gekijf zonder einde. » Geh. *Asper*.

Het w. zou moeten van *kanten* en *manten* komen, die mij onbekend zijn als werkwoorden. Misschien zalder het Fr. *quant à moi* onder schuilen?

KARNAKKELEN. *karnakkelde, gekarnakkeld.* Z. De Bo. — « Die print is heelegaar gekarnakkeld, d. i. heeft omgekrolde, bevuilde hoeken, verscheurde en verhakkelde randen. Die muur is gekarnakkeld, d. i. de kalk is eraf geschelferd, de verf afgeblot, hij moet op nieuw bezet en herschilderd worden. » Geh. *Antwerpen*.

KEIZEREN. *keizerde, gekeizerd.* = Keizer (koopman) maken. — « Hij vroeg drie frank en hij was rechtuit gekeizerd. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

KLUWEN, het. = Onbehendig, onhandig, onbedreven mensch. — « o Gij kluwen, dat gij zijt : kunt gij dat maar zoo wel aaneenfaselen? » Geh. *Gulleghem*.

't Is, staf voor staf, het Engelsch w. *clown*.

KNEU ! = Uitroep van iemand die knijst, knoeit, kreunt. — Och zwijgt! 't Is geheele dagen « kneu, kneu, 'k he' mijn kouse verloren! » Geh. *Heule*.

Bij De Bo beteekent *kneu* het geneun (gekneun?) der koeien.

KNOEIEN, *knoelde, geknoeld.* = Knijzen, kreunen. — « Wat ligt gij daar weêr over te knoeien? » Geh. *Zoersel*.

Vrglkt *Kneu*.

KOMST. Z. *Op komst*.

KRIEKELAAR, den. = Eigentlijk kriekeboom, oneigentlijk herbergschuld, die met krijt op de schaalje aangeteekend staat, in de gedaante van eenen boom. — « Als ze ne goên kriekelare staan hebben, dan pissen ze weg. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

Vrglkt De Bo, *i. v. boom*, eenen boom kaarten.

LONGERLOOZE. de. = Geneeskruid voor menschen die weinig asem hebben; ook voor koeien die de drooge bleine hebben. — « De longerlooze en is geen groen kruidgewas, 't gelijkt beter aan wit, droog, kort, hard mosch. 't En groeit maar in droogen zavelgrond; 't is een slag van mager mosch, dat in 't gewone mosch gemingeld staat. » Geh. *Lichtervelde*.

Z. onder *Dauwrooze*.

LOOP, den. = Bestaan van iets van 't beginnen tot het einde daarvan. — « Hij heeft drie maanden kot en nog twee processen op den loop. » Geh. *Lichtervelde*.

MOEISTEERT, den. = Iemand die hem geern moeit, b. v. met anderliên zaken. — « Dat is ne moeisteert van e vromensch! » Geh. *Kortrijk*.

NEUKEN, *neukte, geneukt.* = Kijven. — « Ze zullen vandeeg neuken, omdat ik zoo laat thuis kom. Ik zal veel neuken(s) krijgen. » Geh. *Zoersel*.

NIP. = Eigentlijk, nauwe, spannende, niet ruim genoeg; oneigentlijk, gierig. — « Mijn broek is wat nip. Dat wijf is zoo nip : 't en is niets van te krijgen. » Geh. *Zoersel*.

NIPPIG. = Nipsch, *q. v.*

NIPSCH. = Gierig, bijhoudende. — « Wat heeft het zoo nipsch, zoo nippig te zijn? » Geh. *Zoersel*.

OP KOMST. = Zullende komen, (van kindergeboorte gezeid), op schuit, te verwachten, verwachtende. — « Daar is wat op komst bij Vrouw Vanginderachter. » Geh. *Zoersel*.

OVER STREEK = Over stier, buiten stier, achter tijd (De Bo). — « Zoo zij over streek wat haperden met het geld, schreef hij hun eenen brief. » Geh. *Zoersel*.

PALIJSTEREN, *palijsterde, gepalijsterd*, stemzate op *-lijst-*. = Ploeteren (Kramers), Fr. *patauger*. — « Wij hebben wel eene ure verre door de moze moeten palijsteren. » Geh. *Audenaerde*.

PIJL EN LOOD, *pijl* gelijk *pil-* in *pilaar*. = Gewikt en gemeten, recht; met een alledaagsch schuimw. *juiste;* ook nauwelijks, met ruize, met rooi. — « 't Zal pijl en lood zijn, als Jan maar niet te late en komt. Gij twee en ik twee is viere : 't is pijl en lood. 't En was maar pijl en lood dat hij deraan koste. 't Is pijl en lood dat hij derdeure kan. » Geh. *Oostende, Dudseele, Ghistel*.

Skeat, in zijn *Etym. Diction.* van de Engelsche tale, zegt dat de schipliên vroegst van al met eenen *pijl*, met eenen langen staf, de diepte van 't water maten; vandaar het w. *pijlen* (niet *peilen*, pegelen), de diepte des waters meten. Later zou men met een grondlood, een dieplood, een zinklood, een *pijllood* de diepte des waters gepijld of gemeten hebben; en vandaar zou het w. *piloot* (Kramers), Fr. *pilote* afkomstig zijn.

Het bestaan langs de zeekust van het bovenstaande *adverbium pijl en lood* schijnt dit aanschouwen te bevestigen.

PORRE, de. Z. De Bo. 't Woord bediedt nog knorre, knuist, klomp, of 't gene men in 't Fr. eene *somme* heet. — « Die veint heeft daar een' schoone porre geld vergaârd. » Geh. *Sweveghem*.

SCHILDERKOTTJE, het. = Schilderhuisje (Kramers). — « Hij stond doodgevrozen in zijn schilderkottje. » Geh. *Lichtervelde*.

SCHROK, het. = Stuikhaak. Z. *Loq.* 1892, blz. 71. — « Stuikhaak! Me'n zou'n wij'nder timmermans t'Iper dat niet verstaan. M'heeten dat 't schrok bij ons. 't Zijnder ijzerne en houtene : ze gebruiken de ijzerne os ze panneel schaven. » Geh. *Iper*.

SMEELEN, *smeelde, gesmeeld.* = Misnoegdheid toogen, de neuze opsteken. — « En wel, wat zei de koster van zijn' nieuwe schoens? Smeeld' hij der niet over? » Geh. *Eecloo*.

Vrglkt Schuermans, *i. v. smelen*.

SNIBBER, den. = Snibberling (Schuermans), snipper. — « Mijne snibbertjes bij elkaâr gezocht, of ze nog iets goeds bewaren. » Geh. *Zoersel*.

STIJVEN, *steef, gesteven*, z. De Bo. — « Dat peerd is kwaad van trekke, en, slaat gij maar, 't en zal toch geenen string stijven. Voor hem? 'k En zou voor hem geenen string stijven! » Geh. *Lichtervelde*.

STREEK, de. Z. *Over streek*.

FLINKEN, *flinkte, geflinkt. Een oogsken flinken.* = Een oogsken maken, knippen (De Bo). — « Ga-je weêral begun'n oogsjes flinken, flikken? » Geh. *Iper, West-Vleteren.*

HANKEREGE, de, halve stemzate op *-ege*, eerste *e* van *-ege*, gelijk *é* in 't Fr. *thé.* = Eene die hankert (De Bo). — « Ga-je begun'n zwijgen, gij hankerege, da'-je zijt! » Geh. *Iper.*

HEETE HONGER, den. = Gahonger, geehonger; bij Kramers, geeuwhonger, Fr. *boulimie.* — « Krijg-je den heeten honger de'? » Geh. *West-Vleteren.*

In H. Meert's *Westvlaamsch Idioticon, Belfort, Juli 1894,* staat « *heelen hoenger* = geeuwhonger. » Maar 't kan misdrukt zijn.

HENNEPOT, den. Z. De Bo. — Het w. en de zake zijn hier mond- en volksgemeene. Geh. *Iper.*

INSLAAN, *sloeg in, ingeslegen.* = Onder 't luiden van wagende, zwaaiende klokken, eene of meer niet wagende klokken slaan en doen galmen, met aan den klippel te trekken; ook, alzoo geluid worden. — « Wij zullen één klokke luiden en twee inslaan; twee klokken luiden en de derde inslaan. Alle drie de klokken en luiden niet; 't en is maar de groote en de kleene: de middelbare, die geborsten is, slaat in. » Geh. *Iper.*

JAGER, den. = Vierkantte stuk hout, dat, met eene leêren ooge verbonden aan de snukkoorden, beweegbaar in den labak zit; en dat, gesnukt, de schietspoele doet weg- en wedervliegen. — « Met de rechtere hand snukt de wever, en doet hij de jagers spelen, en met de andere slaat hij » de la. Geh. *Lauwe.*

Velen zeggen nu liever de *sasseurs!*

KAGAAIEN, *kagaaide, gekagaaid.* Z. *Loquela* IX. 27; XII. 59. Ook = Leven houden achter straten en wegen, kindervoeren, geksvoeren, lachemart uitmeten, zoo 't jong buitenvolk pleegt, als ze in stad komen drinken en blijdag houden; bij De Bo, kallegaaien, kallewaaien, kallewanten. — « Als je e keer 78 zijt, je'n kun' niet meer in de feesten, langs marten en straten kagaaien, lijk de jonkheden! » Geh. *Iper.*

KARRESLAG, den. = Slag, speur, leeze van een' karre. — « Volgt den karreslag: hij leedt naar de hofsteê. » Geh. *Iper.*

In H. Meert's *Westvlaamsch Idioticon, Belfort, Juli 1894,* staat er: « *Karreslag* = wagenspoor. »

KEGGE, de. = Buitengewoon groote, dikke neuze. — « Is dat 'n kegge! » Geh. *Iper.*

Het w. schijnt verwantschap te hebben met *kegel;* in 't Engelsch is *a kegge* een tonneken; en ook, al dat dikbuikte is, b. v. een hond of een ander dier.

KOEKAUWEL, den. = Peerdekoole, *Brassica oleracea acephala* (De Bo). — « Dat gewas heeten wij koekauwel. » Geh. *Iper-buiten.*

KOPPELEN OF LETTEREN, ook *kop of letter, koppelen of letteren smijten, smeet, gesmeten.* = In 't opgooien (*Loquela* XIII. 5), in 't lijken (De Bo) de centen zoo omhoog werpen, en laten te gronde vallen, dat ze *koppelen,* dat is den (konings)kop laten zien; of *letteren,* dat is den letter, de munte laten zien. — « Koppelen of letteren, dat heet men te Thienen barlikken. » Geh. *Mechelen.*

KORT. = Gramstoorig, gram, korzel. — « Hij is dikkes zoo wat kort. Hij was in 'n kurte *colère!* » Geh. *Mechelen.*

KRASSELJAREN, de. = Versterfjaren, *q. v.;* ook ontdochterjaren. — « Mijn meiske en is alsan niet wel, maar 't zijn de krasseljaren die dertusschen spelen. » Geh. *Iper.*

KROMSEL, het. = Kaamsel (Kramers), bekwaamsel (Schuermans), kaam, kaan. — « Op bier dat in een teile staat, om de kraan aan 't biervat, op azijn komt kromsel. » Geh. *Mechelen.*

Z. Schuermans, IIe d., *i. v. Bekromsel,* onder 't w. *Bekwam;* en verder het w. *Bekwaamsel.*

KRULSILDERIJE, de. = Fr. *Céléri blanc frisé.* — « De krulsilderije wordt meest in de casteelhoven gekweekt, daarom heet ze ook casteelsilderije. » Geh. *Iper-buiten.*

KWEEKE, de. = Hof, daar men boomen kweekt voor den verkoop. — Langs den weg van Kortrijk naar Lendelede staat er een kweeke. Op den gevel van 't huis van den kweeker stond er vroeger: « *In de Kweeke...* » Nu hebben ze 't veranderd en, met een half schuimw., gezet: « *In de Kweekerie.* » Geh. *Lendelede.*

KWEEKE, de. = Vogelkweeke, kooie, daar de vogelvangers de gevangen vogels in steken en kweeken, die ze levend bewaren willen. — « Hij pakte de kweeke op en hij keek: 't zaten vier destels in. » Geh. *Kortrijk.*

LABAK, den, stemzate op *la-.* = Bak tenden de bane van de weefla, daar de jager in zit. — « De labak aan mijne rechtere hand is in stukken gestuikt. » Geh. *Lauwe.*

LEEP, *-ee-* gelijk in *zeep.* = Oolijk, doortrapt, geslepen, slim, schalkachtig. — « Een mensch moet opletten met die leepe jongens. » Geh. *Iper.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Leep* en *loep.*

LEEPIGHEID, de. = Oolijkheid, doortraptheid, geslepentheid, slimmigheid, schalkheid. — « 't Is al leepigheid dat er in zit, in dien jongen. » Geh. *Iper.*

LUIKER, den. = Oogschele. — « De luikers van m'n' oogen doen zeer! » Geh. *Brugge, Iper.*

LUKKEBOONE, de. = Iemand dien 't al meêslaat, die in alles en altijd wel lukt, die lukslagen (De Bo) pleegt te doen. — « Je zijt ellukkeboone: je wint altijd! » Geh. *Iper, Brugge.*

Het w. zal wel een ouder *lukt-de-boone* vertegenwoordigen, dat gekrompen is en *lukkeboone* geworden. Vergelijkt *altemets* en *allemets,* en *al te bot,* bij De Bo, bijvoegsel, *allebot, allevot,* en, misverstaan, *allevoet.*

MERRENBOL, den. = Marbel, Fr. *bille, chique* (De Bo). — « Eene druif gelijk een merrenbol. » Geh. *Mechelen.*

MOERE, de. Z. De Bo. Ook = Moere van caffee, caffeemoere. — « Smijt de moere op strate! » Geh. *Iper.*

MOES, het. Z. De Bo. — « Moes is 't gene de Waals, onder andere tot Inghene (Enghien), *del amplumus* (appelmoes) heeten. Ge hebt er van appels, peren, pruimen, enz. » Geh. *Poperinghe.*

MOEZEWULF, den. Z. *Loquela* V. 90. — « Men zegt dat, b. v. tegen een jongen die een bleuzende, bevuilde paptote heeft; tegen een kind dat dikke, roo' kaken heeft, die met vuiligheid belaân zijn, als of het moes gelekt hadde. » Geh. *Poperinghe*.

MOOI. = Schoone, lief, vrij, pertig. — « Kindtje, steek'-je mooi handtjen uit. Dat is toch e mooi dingske! Komt, mooi kindtje! Het hondtje mooi » (op zijne achterste pootjes) « doen staan. Sta' ne kee' mooi, en sprikt » (spreekt, bast) « voor 'n bitje » (beetje). « 't Is al goekoop-mooi » *(magnifique et pas cher)* « dat ze aanheeft. Mooi en vult den derrem niet.

't Hoofd mooi,
en de reste vooi.

Van buiten mooi,
en van binnen fooi.

Van buiten mooi,
en van binnen rooi.

Van buiten mooi,
en van binnen strooi;

schoone kleêrs en e geknopt hemde! » Geh. *Kortrijk, Iper, Alveringhem, Fr. Vlanderen* en *ommelands*.

Vrglkt *Loquela* VI. 40; VII. 95, *i. v. Vermooien*.

MUILE, de. = Mond van de schave (De Bo), elders bek geheeten. — « Tegen den mond zeggen wij de muile van de schave. » Geh. *Iper*.

MULLIG. = Mulzig (De Bo). Z. *Achtlander*.

ONBEKWAAM, het. = Kromsel, *q. v.* — « Het onbekwaam van 't bier. » Geh. *Antwerpen*.

Waarschijnelijk is dit w. in zwang gekomen door zulke welweters die 't w. *kaamsel*, *kwaamsel* niet en verstonden en 't op eigen hand vervingen door *onbekwaamsel*, als of zij wilden zeggen, 't geen het bier onbekwaamt, *onbekwaam* maakt, om gedronken te worden.

Bij Schuermans, in zijn *tweede deel*, vinde ik, voor *kaam* en 't gene daar aan- en toebehoort: *Bekwaam, bekwam, bekwamp, kamsel, komsel, bekamsel, bekomsel, bekromsel, bekaansel*, en licht ook (zegt Schuermans) *bekwaamsel; bekomt* of *bekrompt* bier. In 't Hoogduitsch luidt het w. *kahm*, en 't heeft een ontal bijgedaanten; in 't Engelsch is 't *coom, kean* en *keans;* in 't IJslandsch *kam*. Bij Kiliaen *kiem* (mucor) *kiemig* (mucidus). In Grimm's Woordenboek worden *schuim, schamen, schimel, spuma*, enz. bij *kaam*, enz. vergeleken.

PANEKOOREN, het. = Paneterwe (De Bo). — « In onze streke is 't panekooren wel gekend. » Geh. *Iperbuiten*.

Niet te verwarren met « Vogelpanik, *Panicum italicum L., millet des oiseaux* » (De Bo).

Vrglkt *Wulleterwe*.

PINNING, den, stemz. op *-ning*. = Poonein (De Bo), Fr. *pois nain*, blauwe velderwete, met korte schokken. — « Mijn oom is zadenier: bij hem kan ik vroege, heete, koude erweten, krombekken, zwijntjes en blauwe pinnings krijgen. » Geh. *Iper-buiten*.

PLOEGHIELE, de. = Hiele van den ploeg. — « Van vooren op het zoolhoofd zit het inspit; van achter is het zoolhoofd met eene dikke ijzeren schene beleid, en die schene, met het hout, is de ploeghiele. » Geh. *West-Vleteren*.

POEIMUUR, den, uitspr. *poeimeur*. = Poeiweeg, pooiweeg (De Bo). — « Hij sloeg hem omverre en hij viel tegen den poeimuur. » Geh. *West-Vleteren*.

Weeg is ons eigen Dietsch w., dat door het schuimw. *muur* verdrongen wordt, gelijk zoo menige andere.

POTTEN, *potte, gepot*. = Een zoo genaamd kaartspel spelen, passen (Kramers). — « Ik pas, ik pot, ik speel. » Geh. *Mechelen, Brussel*.

Z. Schuermans, *i. v.*

ROEFKE, het. = Eetkamerke naast de keuken, daar men eet als er geen voorname gasten en zijn, als er geen volk en is buiten 't gewone eetgezin. — « Wij zullen in 't roefken eten: 't is er warm. » Geh. *Gent*.

RONDSTRIEBELEN, *striebelde rond, rondgestriebeld*. = Rondstrooien, sturten, zeelen. — « Ze' geld lag overal rondgestriebeld. Die jongens zou'n 't al rondstriebelen dat er in huis is. » Geh. *Iper*.

ROOD-ONTSTEKEN, stemzate op *ontsteken*. = Ontsteken (*Loquela* XI. 45). — « Cissen is rood-ontsteken van d'n djeniver. » Geh. *Iper*.

RUISCHER, den. = Langsteertige vloer- en straatborstel, die met geen zwijnsborstels, maar met straffe, bruine uitlandsche houtvezelingen getapt is, die onder 't vagen geweldig ruischen: te Kortrijk, stratevager. — « De ruischers vervangen nu meest overal de roebezems. » Geh. *Iper*.

In H. Meert's *Westvlaamsch Idioticon, Belfort, Juli 1894*, staat er, met een kortklankteeken op de *u*: « *Rusche* = borstel, uitspr. *rusj-ge*. » Zonder meer!

Alle *ruischers* (niet *ruischen*) zijn borstels, ja, maar alle borstels en zijn geen' *ruischers*.

SCHUDAVEGEER, den. Z. *Loquela* XII. 63. — « Bij den uitleg van het w. *schudavegeer* zijn twee drie gedaanten van avegeers opgegeven, die geen schudavegeers en zijn; *duimavegeers, tweeduimavegeers, vijfquarters* en *zesquarters* en kunnen niet dienen als schudavegeers. Om gebinden en posten van deuren of kassijnen te schudden, gebruiken wij *tweequarters* en *driequarters:* dat zijn schudavegeers. » Geh. *West-Vleteren*.

SLAGNETTE, de. = Slagnet (Kramers). — « Wij hebben al 't garen gereed, om een' nieuwe slagnette. » Geh. *Kortrijk*.

SMIJTING, de. = Pak slagen. — « Wacht, ik zal u 'n smijting geven, zoo ge niet op en houdt! » Geh. *Mechelen*.

SNUIFKEGGE, de. = Groote snuifneuze. — « Zie-je'n da' zitten, met z'n snuifkegge! » Geh. *Iper*.

SNUK, den. Z. *Snok*, *snuk* (De Bo) ook. = Ende van de touwe, van 't snoer, dat de wever in de rechtere hand houdt, om den jager te snukken. — « Hij heeft een houtjen aan den snuk vastgemaakt, om gemakkelijker te snukken. » Geh. *Lauwe*.

SNUKKEN, *snukte, gesnukt*. Z. *Snokken, snukken*

(De Bo) ook. = Snukken, aan den snuk, die de jagers beweegt. Z. *Snuk* en *jager*.

SNUKKOORDE, de, meervoud *snukkoorden*. = Stel koorden, snoeren, die uitkomen aan den snuk, en die ingericht en verbonden zijn om, bij 't snukken van den wever, de jagers te doen spelen en de schietspoele uitschieten. Z. *Snukken* en *jager*.

SPRINKNETTE, de. = Nette, net om vogels te vangen op het veld, en die maar een blad en heeft. Z. *Blad*.

SPRUITSILDERIJE, de. = Fr. *Céléri plein blanc*. — « De spruitsilderije spot lichte, in zwaren wakken grond. » Geh. *Iper*.

STEÊMESSAGIER, den. = Uitklinker, omroeper (Kramers) die met de steêbelle uitklinkt. — « De uitklinker heeft tot Iper een gewone belle, en hij klinkt zaken uit die de steê niet aan en gaan. De uitklinkers, die steêzaken uitklinken, klinken met de steêbelle en heeten steêmessagiers. » Geh. *Iper*.

Waarom niet *steêboden?* Z. *Steêbelle*.

STEPERWEKE, de. Z. *Loquela* XI. 14. = Weke vóór Tuindag. — « 'k Ben geboren in de steperweke. » Geh. *Iper*.

STRATEVAGER, den. = Ruischer, *q. v.* — « Zwijgt, of ik sla met den stratevagere! » Geh. *Kortrijk*.

STRIEBELEN, *striebelde, gestriebeld*. Z. De Bo, *i. vv. Striebelen, striewelen, strevelen, strewelen;* en *Loq.* XII. 64, *i. v. Streuvelen*. = Toetakelen, handhaven, ambachten, van moeienissen, onwille, lastigheid, slagen, wonden voorzien. — « 'k Ben gestriebeld met mijn werk : 't en gaat noch ter roe noch ter hand! Cissen » (die gevochten ba') « was gestriebeld! » (gewond, gekrabbeld, zwart en blauw geslegen, zijn' dingen gescheurd, zijn haar uit, tanden kwijt). « Je zou me geern striebelen » (den uil van 't spel maken, bij 't vier zetten, foppen, 't gelage, den pot doen betalen) « en nee'! » Geh. *Iper*.

TOLEKAKE, de. = Eene tolekake is een halfrond uitgezaagd, twee duim dik, onderhalf meter lang, halven voet breed stuk berd, dat aan zijne weêrgade, de andere kake, verbonden is met vier schee'n : twee al vooren en twee al achter. Tusschen de twee middenschee'n zit de tole, met heure twee duimen, gelijk de klokken in den klokstoel, in de twee tollekaken, zoo dat ze rollen kan. Aan de voorenste en aan de achterste schee zijn de ketens vast, daar het getrek aan gespannen wordt. Geh. *West-Vleteren*.

TOLLE, de. = Tole (De Bo). — « De tolle of de tole loopt tusschen de twee tole- of tollekaken. » Geh. *West-Vleteren*.

TOLLEKAKE, de. = Tolekake, *q. v.*

TREK, den. Z. De Bo, *i. v.* — « Men weeft dikker met den langen, den grooten trek; maar zeerder met den kleenen, den korten. » Geh. *Lauwe*.

UPPERLA, de. = Bovenste hout van de weefla, hout boven de riedtjes. — « Mijne upperla is rad in tween geslegen. » Geh. *Lauwe*.

VENTERLATERRE, stemzate op *-terr-*. = Vantroteer (De Bo). — « Hij liep er venterlaterre naartoe. » Geh. *Moorseele*.

't Is 't Fr. *ventre à terre*, een leelijk schuimwoord. Te vierklauwe, zeggen de Vlamingen.

VERHOOR, het. = De zittende rechters, ter dingstede. — « 't Is vandage de eerste keer dat Jan voor 't verhoor moet komen. » Geh. *Iper*.

VERSTERFJAREN, de. = Jaren der « menopausis » (Kramers), Fr. *âge critique*. — « Onze gebuurnege en is alsan maar deerlijk : ze is in heur' krasseljaren, in heur' versterfjaren. » Geh. *Iper*.

Z. *Krasseljaren*.

VIERVOETWEG, den. Z. *Loquela* X. 40. — « Dat is 'n weg of 'n wegel, waar je deure mag met viervoeters, te verstaan met koeien of peerden; ware 't met karren of wagens, ze zou'n je in de boete slaan. » Geh. *West-Vleteren*.

VIERVOETWEGEL, den. Z. *Viervoetweg*.

VLIEGENDE, het. = Weefallaam daar men de schietspoele meê doet vliegen, veel snelder weg- en weêr vliegen als de schietspoele die uit der hand geschoten of geworpen wordt. — « Hij weeft al lange met 't vliegende. » Geh. *Lauwe*.

VLUGGE, de. = Gevlieg van vogels, vliegende vogelbenden. — « Als ge uitzit om vogels te vangen, en dat er geen vlugge en is, 't is verdrietig. » Geh. *Kortrijk*.

VUNDEREN, *vunderde, gevunderd*. = Op de hage slaan, bij iemand, om 't gene hij liefst zou duiken te weten te komen, dat is dien mensch vunderen.. — « Wacht tot dat hij komt : ik zal hem eens vunderen. » Geh. *Hoogstraeten*.

WEEUWHOF, het. Z. *Loquela* VI. 96.

« Daar zijn, tot Iper, twee eigentlijke weeuwhoven, de *Keerskorf*, op Sint-Jacobs, en 't *Rijke Claren weeuwhof*, op Sinte-Pieters. 't *Heilig Geestje*, op Sint-Niklaais, en heeft het aanzichte niet van een weeuwhof, of het schoon aan weduwen verleend wordt. De *Tien geboden*, op Sinte-Niklaais, en de *Pestebille*, op Sinte-Maartens, hebben 't aanzichte, maar en zijn geen weeuwhoven : men aanveerdt er getrouwde lie'n. In de eigentlijke weeuwhoven worden ook oude jonge dochters aanveerd, en men woont er voor nieten. » Geh. *Iper*.

ZAAIEEGDE, de. = Achttander, *q. v.*

ZESKETING, den. = Zesketting, *q. v.*

ZESKETTING, den. = Groote ketting, of keten, die gebezigd wordt aan wagens, hurtsen, enz. — « Legt den zesketting aan. » Geh. *Piottenland*.

ZESTANDER, den. = Eegde om strobbels af te eegden, om zeer vuil land te ree'n. — « Rijdt erover met den zestander. » Geh. *West-Vleteren*.

ZIERELTJE, het. = Zierel (De Bo). Z. *Ziertje*.

ZIERTJE, het. = Zierel (De Bo). — « 't En is nog geen ziertje, geen ziereltje, geen zietje van weg. 't En is geen ziertje vet aan g'heel den veint. » Geh. *Iper, Brugge, Harlebeke*.

ZIETJE, het. = Zierel (De Bo). Z. *Ziertje*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's H^n Alfons weg.

LOQUELA

N° 4. Koornmaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

ALLEZOLEVEN ! = Al zijn leven, al iemands leven, zoo lang iemand leeft, altijd; vandaar : gewisselijk, naar alle waarschijnelijkheid. — « 't Zal allezoleven hij zijn, die 't gedaan heeft. » Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt *Alzeleven*, en De Bo, *i. v. Leven.*

ALZELEVEN. = Allezoleven, *q. v.* — « 't Is alzeleven vader die daar komt! 't En zal alzeleven toch hij niet zijn, die 't kind gestolen heeft! 't En is alzeleven, 't en is zeleven, geen waar! » Geh. *Heule* en *ommelands.*

Vrglkt *Allezoleven*, en De Bo, *i. v. Leven.*

BEEKLAND, het. = Bekeland (*Loquela* XII. 81). Z. *Haverije.*

BETUIMELEN, *betuimelde, betuimeld.* (*Loquela* VIII. 65). — « Ge hebt mijn' schoone melkkanne gebroken : ge gaat ze moeten betuimelen. Jan heeft bouwgrond gekocht, achter Sente-Pieters : hij gaat hem meugen diere betuimelen. Willen wij daar 'n pinte opzetten? Ja toch, maar ge gaat ze gij betuimelen. » Geh. *Iper.*

Strijken wil zeggen, onder andere, *doen liggen, leggen;* zoo b. v. : « Den mast strijken, de vlagge strijken, de wapens strijken. » Men doet ook geld liggen, men legt, men strijkt geld. « Hij zal mogen strijken » is zoo vele als « hij zal mogen betalen. » Gevolgentlijk zou *bestrijken* ook betalen kunnen beteekenen. Zegge *kunnen*, want voor dien zin van *bestrijken* en wete ik geene oorkondschap. Ja maar, *tuimen, tuimelen* heeft ook eenen veroorzakenden zin, en bediedt *doen vallen, vellen, doen liggen, leggen.* « Hij zal mogen *strijken* » en « hij zal mogen *leggen* » bediedt een en 't zelfste : mogen geld strijken, geld leggen, betalen. *Tuimen, tuimelen* kan dan ook geld leggen bedieden, en *betuimelen*, in 't Ipersche, bediedt inderdaad betalen.

Die *tuimt* of *tuimelt* heeft of doet eene *tuime.* Wederom, *tuime*, bij De Bo, beteekent (aan)*val;* of, zoo hij 't zelve uitleendoet : « Fobe, aanval van eene kinkhoest, vallende ziekte, enz., Fr. *accès.* Hij krijgt nu en dan eene tuime. Ik vrees dat hij in eene tuime zal blijven. »

BONTEN. *bontte, gebont.* = Botten, botsen. — « De kaatsebal bontte over d'hage. » Geh. *Iper.*

Vrglkt *Bonte* en *bonteren*, bij De Bo.

BUT, den. = Groote korf, houdende 13×32=416 drooge haringen. — « 'n But, om rechtveerdig Gods te zijn, moet 416 haringen houden. » Geh. *Iper.*

CREMBOELI, den, *cre-* gelijk in 't Fr. *crême*, stemzate op *-li.* = Cremoli, *q. v.* — « Ze maken daar den besten cremboeli van stad. » Geh. *Kortrijk.*

CREMOLI, den, *cre-* gelijk in 't Fr. *crême*, stemzate op *-li.* = 'Kremmelij (De Bo), gerecht, bestaande hoofdzakelijk uit geronnen, gewrongelde melk, eiers, enz., en dat met broodsuiker, *macarons*, eerdbezen, wijn genut wordt. — « Cremoli is aangename, als 't heet weêre is. » Geh. *Vleteren, in Fr. Vl.*

De Bo zegt, *i. v. 'Kremmelij*, « Verbastering van Fr. *crême bouillie.* »

Crême bouillie, gezoden room, alzoo en kan 't gerecht daar sprake van is toch niet heeten : 't en is noch *room*, noch *gezoden* room.

Ware 't *crême-bouillie*, als of men zeide roompap, roomachtige pap, dan voegde 't beter, maar noch *crême bouillie*, noch *crême-bouillie* en vinde ik in de Fr. woordenboeken. Men hoort de Vlamingen zeggen : *cremboeli, 'kremmelij* (De Bo), *cremoli.*

Een echt Vlaamsch w. ware *wrongelpap.*

DIKKE. = Geildig, volleden, volkomen, geheel. — « 't Zal dikke negen zijn, eer ge thuis geraakt. 'k Moete dikke duist frank betalen. » Geh. *Kortrijk.*

DRIEBROEK, den. = Broek (De Bo) van nen boom, die, tenden 't bul, met drie spillen opwaards groeit : driespriet. — « Een driebroek is moeielijkst om in te klemmen. » Geh. *West-Vleteren.*

EENSZINS. Z. *Loquela* IX. 3. — Is 't vlas vele gevallen van den regen? « Neen 't, » zei Kootje Squenet (Jacob Esquenet, 90 j. oud) : « 't ligt nog al eenszins. » Geh. *Coyghem.*

ERVACHTIG. = Erfgoed hebbende, begoederd. — « N. en N, dat zijn ervachtige menschen. » Geh. *Coyghem.*

GASSEREERD. = Stout, boud, durvende, ongevreesd, onbevreesd, onbeschaamd, frank. — « 't Is een gassereerde kerel : hij en is nievers van benauwd. 'k En ben ik niet gassereerd genoeg, om dat te gaan vragen. Ge'n meugt zoo gassereerd niet zijn, als ge bij de menschen gaat. Een gassereerd meisen : 't is lijk ne knecht. » Geh. *Brugge, Kortrijk, Iper*, enz.

In *De belydenisse van S. Augustyn* (in het Duytsch overgheset door eenen Eerweerdighen Pater der Societeyt Iesu) *T'Hantwerpen by Gaspar van Gaesbeeck... 1693*, wordt het volgende : « *O tortuosas vias ! Vœ animæ audaci, quæ spe-*

ravil, si a te recessisset, se aliquid melius habituram » vertaald door : « O kromme ende verdraeyde weghen des wereldts! Wee de ziele die stout ende geassureert is ende hoopt, soo sy van u, Heere, af-wijckt dat het haer beter zijn sal. » *Lib. VI. C. XVI.*

Vrglkt Tuerlinckx en Rutten, *i. v. Geassureerd.*

GEBREK, het. = Noodigheid, behoefte, b. v. in een huishouden : boter, melk, eiers. — « Pe Burgemeesters maarte komt hier (naar onz' hofsteê) achter al heur gebrek. » Geh. *Ingoyghem.*

GERZEMERT, de, uitspr. *gezzemet.* = Gars-, gras-, gersmart. — « Hij woont op de gerzemert. » Geh. *Brussel.*

GULDE, de. = Gilde. —

Steek'-je in gulden,
je steek'-je in schulden.

Geh. *Vleteren, in Fr. Vl.*

HALTERHAGE, de. = Helthage, Fr. *haie mitoyenne*, middelhage. — « Ze zijn in onverschil gekomen om eene halterhage. » Geh. *Locre.*

Gelijk *helt* het volle w. *helft* verbeeldt, zoo staat *halterhage* voor *halfterhage.*

Vrglkt *Loquela* IX. 11, *i. v. Hallepit.*

HAVERIJE, de. = Stuk land, daar 't goed haver zaaien is, daar haver gewillig groeit, daar haver op staat. — « Goe land is 't genoeg op d'haverije, te Dottenijs : 't is trouwens al beekland : van die keuteleerde. » Geh. *Coyghem.*

HEULE, de. Z. De Bo. — « Een freite (De Bo) is een' heule, om van de bane op het land te geraken. » Geh. *Coyghem.*

IJNAGEL, den. = Lijnagel, nijnagel, *q. v.*

KEUTELEERDE, de. = Eerde, aarde, grond, die keutelt, onder 't bewerken ; die keutelwijs, kluitwijs, klontwijs, blijft aaneen hangen. Z. *Haverije.*

KNEU, den. = Kno, *q. v.* — « Ne kneu is een die altijd kriept en knotert. » Geh. *Cortemarck.*

KNEU ! = Napoetsende uitroep, om iemand die lastig is, die kreunt en knort, te bespotten. — « Ja, 't is weêr al kneu ! kneu ! 'k he' m'n kouse verloren ! » Geh. *Heule.*

Vrglkt *Kno, neu, kneuzelen*, en De Bo, *i. v. Kneu.*

Bij Kramers is *kneu* eene vlasvinke, *kneubeurs* een spaarbuidel, *kneunest* een vlasvinkennest en een spaarpot, en *kneupenning* een spaarpenning.

KNEUZELEN, *kneuzelde, gekneuzeld.* = Onduidelijk, binnensmonds, half hoorbaar spreken, gelijk « kneu ! kneu ! » zeggen. — « Waarom alzoo kneuzelen ? Houdt op van kneuzelen : 'k en versta niet wat dat ge zegt. » Geh. *Heule.*

Het w. *kneuzelen*, dat ook eene bijgedaante *neuzelen* heeft (De Bo), en heeft geenen uitstand met de *neuze, nasus*, zoo men gemakkelijk doch verkeerd zou beweren. Anders zou *neuzelwerk, neuzelinge* (De Bo) werk zijn dat met de neuze gedaan wordt, terwijl het, integendeel, *knutselwerk*, prullewerk, kleenwerk bediedt.

De kracht van 't w. zit in *kn-*, en dat verwantschapt het met

knauwen; *knagen, knijzen, knoeien, knabbelen, knuiven, knuffelen, knorren*, enz.

Kneuzelen, neuzelen en is niet *nasiller, parler du nez*, met geslotene, verstopte neuze spreken ; « door den neus » spreken, zoo men, dwaas genoeg, in de woordenboeken leest.

Daar bestaat, ja, *een* w. *neuzelen*, van *neuze* · overal de neuze bijsteken, met verstopte neuze spreken ; en een *ander* w. *neuzelen* bijgedaante *kneuzelen : kn-*, met geslotene *tanden*, binnensmonds spreken, *neulen* (Kramers), *kneunen, neunen, knollen, knullen, knoteren, kneuteren* (De Bo).

Het w. *neuze, nasus*, dat door alle talen heengrijpt, begint altijd en overal met *n-* zuiver, nergens, nooit met *kn-, gn-, hn-*.

Bij De Bo is « *Verknoezelen* doen kennen, uiteendoen, verklaren, wijs maken, Fr. *expliquer, détailler*. Den staat van eene zaak verknoezelen. Hij wist niet hoe zijne ziekte verknoezeld aan den geneesheer. Ik zal het u verknoezelen. Hij verknoezelde mij dat alzoo. »

De Bo en de Jager (Frequentativen) pogen vergeefs dat w. uit te leggen ; ware 't eenvoudigste niet zeggen dat *-knoezelen*, van *verknoezelen*, eene andere gedaante is van *kneuzelen ;* gelijk *smoezen-smeuzen, smoezelen-smeuzelen* wisselgedaanten zijn van een en 't zelfste w. ?

Dan zou *verknoezelen*, **verkneuzelen* eigentlijk bedieden, in de oore vezelen, stillekens, zoetjes vermonden, vertellen « onder ons, » op een eeuwig zwijgen, *susurare, soufler à l'oreille, submissâ voce tradere ;* Grieksch *muein, mysterion ;* en dan, met uitgebreideren zin, *quocumque modo* bekend maken, uiteendoen ?

Dat zal wel 't naaste zijn !

KNO, den, *-no* gelijk *-naud*, in 't Fr. *Renaud.* = Een die kreunt, knotert, lastig is. — « En ik, met die' kno daar liggen : 't en is niet uithoudelijk. » Geh. *Kortrijk.*

KROONEPATEEL, het. = Pateel (De Bo) daar eene kroone van gemaakte blommen op gedregen wierd, in begravingen. — Tot over weinig jaren gingen, voorenaan in den lijkstoet van jonkheden, te Dixmuide, eerst, een die een houten kerkhofkruis droeg, dat met bosseboom en met blommen gepint was ; dan, een die « Ons Heere op het kussen » droeg, te weten eenen gekruisten God, tusschen twee kinderen, die elk, op een pateel, « het kroonepateel, » eene kroone van gemaakte blommen droegen. « Wie droeg er 't kroonepateel op Jan Dewilde'ns begravinge ? » Geh. *Dixmuide.*

KWEEKE, de. Z. *Loquela* XII. 20. — « Eene queecke of boomforeestjen. » Dus in een Belleghemsch handschrift, van 1781. « Everaerts van de Kweeke. » Die Kweeke is een hofsteê tusschen Belleghem en Kortrijk. « De Cure » (Pastorije) « had oock een queexken lighhen, buyten den huydighen hof. » Uit een bescheed van 1600.

LEES, de, *-ee-* gelijk in *zeer, zweet.* = Leeze, speur van een wiel, in 't Hoogduitsch *Gleise*, voor *Geleise*, oud Hoogduitsch *Waganleisa*, bij ons, *wagenleeze* (*Loquela* VIII. 96). — « Ik heb het w. *lees*, spoor van een wagenrad, gehoord in « de lei, » op den zuidkant van » *Antwerpen.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Leeze*, en Schuermans, *i. v. Lees.*

LIJNAGEL den. = Nijnagel, *q. v.* — « Als men de

lijnagels, de ijnagels eenigen tijd afsnijdt, dan en krijgt men geene meer. Kinders en jongens hebben meest ijnagels of lijnagels. » Geh. *Heule.*

LIJSDE. = Lijze, lijzig (De Bo). — « 'k Ben straf lijsde : 'k hoore al da'-je zegt. » Geh. *Iper.*

MOOIMAKERSDAG, den. Z. De Bo. — « Tot Iper is mooimakersdag, bepaaldelijk de woensdag vóór kleen Heilig Sacramentdag, de woensdag in de aflaatweke, de woensdag vóór den octaafdag, den andag, van Heilig Sacramentdag. Op dien dag mooiden en tooiden de schoolkinders hun' schole, met meien, blommen en reesems van uitgeblazen eiers; en ze liepen rond al zingen, van

't Is vandage mooimakersdag,
en morgen kleen Sacramentdag.

't Waren bezonderlijk de spellewerkegen, die toen blijdag hielden : ze kozen eene koninginne, ze kroonden ze met blommen, ze voerden ze, op gemeide en beblomde wagens, naar Voormeseele of elders op den buiten, enz. Sedert jaren is dat mooimaken en dat leute hebben tsamen, met het spellewerk, geheel en al vervallen. » Geh. *Iper.*

NEU ! = Kneu ! *q. v.* — « Neu ! neu ! 'k he' m'n kouse verloren ! » Geh. *Passchendaele.*

Bij De Bo is *neunen, geneun, kneunen,* met of zonder *k-*, « mummelen, sprekende van os of koe die een zacht en langzaam gemompel laat hooren. De koe ligt en neunt. Hoort ge den os neunen? »

Bij Belgen die gewonelijk Fransch spreken hoore ik, b. v. : « *Elle est un peu neu-neu.* » Dat bediedt : zij is wat kwezelachtig, truntachtig, bevreesd (of willende bevreesd schijnen) van te misdoen of te misspreken. Littré en kent *neu-neu* niet : 't kan weêr al louter Vlaamsch zijn, gelijk het alledaagsche *chic*, dat iets beteekent dat wel « in zijn *schik* » is.

NIJNAGEL, den. = 1° « Eigentlijk, een nagel in een schaar of mes, een nietje, aan beide zijden plat geslagen, » of genijd. (Z. De Bo, *i. v. Nijden*). Dus Weiland.

2° « Oneigentlijk, een stukje van den nagel eens vingers, van den overigen nagel afgescheurd, en met zijnen wortel in het vleesch vasthechtende; ook wel *taainagel, nagelwortel* genaamd. » Dus Weiland.

3° Klove die, aan de eene of de andere zijde van eenen vingernagel, in den nagelrand komt, en al dieper en dieper scheurt, tot bloedens toe.

4° Afvlassinge, afvezelinge van de opperhuid (of bast) over de nagelwortels, die bij dunne, smalle riemkes en pelskes loskomt. — « Ik heb eenen nijnagel willen afbijten, en mijn vinger bloedt ervan. »

Voor *nijnagel* 1° (in Holland *niet, neet*) hoore ik nu *rivet, rivetten* slaan; voor *nijden* (in Holland *nieten, neeten*) *riveeren;* en voor *nijder* (in Holland *nieter, neeter*) *riveur,* met drie hatelijke schuimwoorden.

J. Beckering Vinckers, in *De Taal- en Letterbode... Haarlem, De erven F. Bohn, 1870,* 1e jaargang, bl. 296, zegt het volgende, over het Angelsassensch w. *angnægl, dolor ad ungulam*, nijdnagel : « *Angnægl* is dan eigentlijk een pijnverwekkende nagel, en deze benaming steunt op dezelfde aanschouwing, waarvan verscheidene namen van dit zelfde euvel uitgaan, als daar zijn *nijdnagel, nijpnagel* of *dwangnagel,* bij Kiliaen ook *nijdtvel, nijdtvleesch* en *nijpvleesch. Angan, nijpen, nijden* en *dwingen* zijn woorden die zoo weinig in beteekenis verschillen, dat zich alle door één Latijnsch woord, *premere,* laten weêrgeven, en door *drukken. dringen, knellen, kwellen, pijnigen,* laten omschrijven. Alle genoemde benamingen voor het hier besproken euvel beduiden dus *kwellende, pijnigende, pijnlijke* nagel. »

Kiliaen en, op hem gesteund, Ten Kate, aanveerden dat ons w. *nijdnagel* niet anders en is als eene vertalinge van het Fr. w. *envies.* « Synonieme uitdrukkingen (noodnagel, dwangnagel, nijpnagel. Ags. *angnægle*, Eng. *agnail*) pleiten er voor, dat de eig. bet. is « drukkende, knellende nagel, » en dat het volksgeloof volgens hetwelk een nagelwortel beduidt dat men benijd wordt (Fr. *les envies*, « nijdnagel ») eerst later door volksetymologie ontstaan is. » Dus Dr Johannes Franck, *Etym. Woordenboek.*

« *Envie* 7°, » zegt Littré, « *Nom donné à des taches que les enfants apportent en naissant, et auxquelles on s'imagine trouver de la ressemblance avec certains objets dont la mère a eu envie pendant sa grossesse.* »

« *Imaginations*, » zegt Kramers, « (Méd.) 2° Moedervlekken f. *pl.*, vlekken op de huid van pasgeboren kinderen. »

Laat de Franschen hunne *envies* om overal en altijd baas te spelen; en bemerkt dat zij ook *envies* zeggen, en *imaginations*, tegen 't gene wij, recht en duidelijk genoeg, *moedermaal, moedervlekke* heeten.

NIJPVLEESCH, het. = Nijdnagel, nijnagel. — « Het nijpvleesch, dat omtrent de nagels van de vingers groeit, kan in 't kwaad smijten, als 't niet bezorgd en is. 'k Ga 'n windeke rond dat nijpvleesch doen. » Geh. *Audenaerde.*

Kiliaen boekt dat w. als *Flandricum;* en, als wisselnamen ervan, geeft hij : « Nijd-nagel, nijd-naghel, nijd-vel, nijdvleesch, nijp-naghel, nijp-naghel, dwanck-naghel, en naeghel-dwanck. » Onder *nijd-naghel* zet hij : « *Reduuia vel rediuia, paronychia : cutis circa radices vnguium resolutio atque fissura. q. d. vnguis inuidiosus. vulgi enim opinio est, ei cuius cutis extra vnguem se soluit, inuideri plerumque ab aliquo : gallo Fland. enuies. q. d. inuidiæ.* »

Plantin vertaalt de ww. « Nijdtnagel, nijdtvleesch, oft tanagel » door « *Les sayes autour les ongles des doigts. Reduuia.* »

Bij *tanagel* (Weiland *taainagel*) voege ik nog, uit Franck's *Etym.*, den wisselname *noodnagel;* uit Weiland *nagelwortel;* en, uit Halma, *nagelriem.*

De opperbast, die boven de nagelwortels ligt, vlascht en splijt af, bij sommigen, in kleene riemkes; en die riemkes heet Plantin *les sayes* (in 't Vl. de rokken, de rok) *autour les ongles des doigts.* De vingers van die nijnagels hebben zijn inderdaad als gerokt, en hangen al in riemen en slunsen.

OVERDOEN, *overdeed, overdaan. Eens zelven overdoen.* = Overdaad doen, in eten of drinken. — « Ik hadde mij overdaan, dien keer. » Geh. *Kortrijk.*

PAKKLEED, het Z. Kramers. = Bij de kleermakers, een kleed, een vierkantte stuk katoen, doek, gemeenelijk

zwart, om nieuw dingen in thuis te dragen. — « Als hij mijnen nieuwen frak weêr in zijn pakkleed geknoopt hadde, hij ging ermeê voort : 'k zalden morgen weêrebringen, zeid' hij. » Geh. *Coyghem.*

PEPERKRUID. het. = *Satureia hortensis L.*; bij De Bo : « Boonekruid. Soort van kruid dat de keukenmeid in de boonen stooft, ook Keule genaamd, Fr. *sarriette.* Men zegt ook Keulie. » Dodoens zegt dat Keule de brabantsche name is van *Satureia hortensis*, en hij bevestigt De Bo, zeggende : « Daerom wordt sy » (de keule) « seer nuttelijck ghedaen ende ghesoden by de Boonen, Turcksche-boonen, ende andere dierghelijcke pluck-vruchten. » Verder : « In Italien heet sy *Peuerella*, oft in 't Latijnsch *Piperella*, omdat sy soo scherp op de tong is als Peper. Sommighe ghebruycken. . Keule in hun spijsen, in stede van Peper, om den wille van haeren bijsteren scherpen smaeck. » Van een hedendaagsch kruidkenner hoore ik « dat men dit kruid gebruikt als men buikwee heeft, en geen menthe en kan krijgen ; maar dat het, bij overmaten ingenomen, de ingewanden ontsteekt. » Dus opgepast ! — « Mijn' nichte, die nonneken is, heeft, in den hof van 't klooster, een geurig kruideke staan, met fijne blomkes, en 't heet peperkruid. » Geh. *Iper.*

RIJNAGEL. den. = IJnagel, lijnagel, nijnagel, *q. v.* — « Het w. *rijnagel*, te Brugge *nijnagel*, is hier genoeg gekend, maar 't en staat in De Bo niet. » Geh. *Oostende.*

SLAGWATER. Z. *Loquela* VI. 46. — « Als ze aan 't kouten is, ze kout slagwater. » Geh *Coyghem.*

SPAARKEERSE. de, *spaarkeerske*. het. = Lang, dun, roeten keerske. — « 'k Ontsteke ik al dikkels e spaarkeerske, om lange en profitig te branden. » Geh. *Dixmuide.*

STAPANS. = Staans voets, aanstonds, dadelijk, rechtuit.

Het volle woord was, in de middeleeuwen, *stap an stede*, alsof men zeggen wilde, zonder eenen *stap* van de *stede* te heffen, daar men staande was : zonder verterten. — « Dit om stapans te Kerstdaghe aen 't landt te komen. » Uit eenen Dixmuidschen pachtbrief van 1778.

Zou dat oud, schoon, stafrijmende woord, in gewillig honderd jaar tijds, uit de sprake van ons volk verdwenen zijn ? Wie hoorde 't ooit te monde ?

Sedert dit schrijven heb ik eene oude, ongebezigde woordenlijste gevonden, die zaliger Deken De Bo toegezonden wierd uit Veurne. Het w. *stapans* staat er aldus in vermeld, als « Veurnsch taaleigen : » ... « Stapaans, aanstonds, zonder eenig verwijl. »

Navragende, bij echte Veurnambachters, hebbe ik 't w. zelve, en zeer duidelijk, met de stemzate op *-ans*, uit den levenden monde aangeteekend. — « Hij zal stapans gaan kommen. Ik zal daar stapans meê gedaan maken. Stapans moet ik weg. » Geh. *Veurne, Isenberge,* en *ommelands.*

STREKE *zijn, ben, was, geweest.* = Veerdig zijn, met een schuimw., *klaar zijn*, gedaan hebben. — « Zijn je' patatten esschrood ? Ja-z', ik ben streke. 'k Ben streke met mijn werk. 'k En ga vandage niet streke geraken : 'k ga 't uitstellen tot morgen. » Geh. *Iper, Kortrijk.*

TRIBOEL. den, stemzate op *-boel*. = Boel, kaboel, verwarde, roerende hoop. — « Wij waren met zestien knechtebrakken op den hoek : dat was 'en triboel ! » Geh. *Coyghem.*

Bij de Waals, in West-Vlanderen, is *triboulage* hutsepot van volk te zeggen.

TWEEBROEK. den. = Broek (De Bo) van nen boom, die, tenden 't bul, met twee spillen opwaards groeit : tweespriet. — « Een tweebroek is gemakkelijk om in te klemmen. » Geh. *West-Vleteren.*

VARKE, het. = (Vaàrke, vaderke) trouwknecht (De Bo). — « Jan Ceyse moet varke staan voor zijn' broêre, die trouwt. » Geh. *Belleghem.*

VERHESSELEN, *verhesselde, verhesseld.* = Verhefselen (Kiliaen), met hefsel, hessel, meel verdeesemen (De Bo). — « Hij kout van bakken, en wij en hebben nog niet verhesseld. » Geh. *Bruggewaards.*

VEUGELBEKTE. Z. De Bo, *i. vv. Vogelbekte, veugelbekte.* — « Oude eekene balken zijn teêr van veugelbekte te worden. » Geh. *Coyghem.*

VOLDOEN, *voldeed, voldaan.* Z. *Loquela* VIII. 48 ; X. 7. Den Heere *voldaan hebben.* = Overleden zijn. — « 'k Wensche dat ik den Heere voldaan hadde : ik zie toch zoo af ! » Geh. *Iper, Brugge, Kortrijk.*

VOORZOLEN, *voorzoolde, gevoorzoold.* = Voorploegen, met de zole (De Bo). — « Men zoolt als het land, aanstonds na 't zolen bezaaid zal worden ; men voorzoolt, als 't gevoorzoolde land nog eenige weken moet onbezaaid blijven liggen. Als men eene oude klaverije met koorn gaat bezaaien, moet men het stik eerst voorzolen en eenige weken gevoorzoold laten liggen, tot dat de wortels van de klaver gevort en verteerd zijn : die verteerde wortelinge is goe vette. » Geh. *West-Vleteren.*

WALGEN, *walgde, gewalgd.* = Verteerd, melkachtig voedsel of pap uitwerpen ; en, zoo de duiven doen, de duivejongen in hunnen bek geven. — « De duiven walgen, als ze in 't eerste hunne jongskes azen. » Geh. *Iper.*

WASCH, den. Z. *Loquela* XII. 87. — « Men pakt den wasch in » (het vuil goed, om te wasschen) en « men pakt den wasch uit » (het schoon goed, als het thuis komt). Geh. *Antwerpen.*

WASCHWARE, de. = Ware, die men van doene heeft om de waschte te slaan, b. v. zeepe, bleekblauw, enz. — « Waschware en ander diergelijke : 't loopt al op, voor ne werkman ! » Geh. *Coyghem.*

WINDBERG, den. = Windsberg, windberg, windbalke (De Bo). — « Leggen van veurstpannen op twee windbergen van het huys van de Papestrate. » Handschrift van 1789, tot *Iseghem.*

ZEELINGE, de. = Gezeeld zaad, gestort, verloren koorn. — « Wat groeit er daar, alzoo in groene striepen, op die brake ? 't Is zeelinge van de stuiken dieder op gestaan hebben. » Geh. *Coyghem.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

N° 5, Herfstmaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröénta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFHALEN. *haalde af, afgehaald.* = Schraal, mager doen worden. — « Te veel zwemmen haalt af. » Geh. *Antwerpen.*

AFSJIKKEN, *sjikte af, afgesjikt.* Z. *Doeskop.*

ALZOO, *alzoo* zijn. = Zwanger, zwanger zijn. — « Als die vrouwe alzoo is. 't Is weêr alzoo met heur. Iederen keer dat 't alzoo is. » Geh. *Kortrijk.*

Men bezigt het onbepaald *alzoo* om 't bepaalde *zwanger* te mijden. Vrglkt *Ding* en *insch.*

ARM, den. = Deel van de stellinge van eene zage. Z. *Stellinge.*

AVONDSCHOFKEN, het. = Avondvloogsje (*Loquela* XII. 3). — « Zij doen dagelijks hun avondschofken te zamen. » Geh. *Antwerpen.*

BALKE, de. = Staander (De Bo), Fr. *traverse*, deel van de stellinge van eene zage. Z. *Stellinge.*

BARE, de. = Houten, met ijzer beleide schene, die op de winde van den derschmeulen gevezen ligt, en die 't koorn uit de aren slaat. Z. *Winde.*

BEKANSEN. Z. De Bo. — « Is maandag in de kermesweke al bekanst » (besproken en toegezeid) « voor de messe? » Geh. *Coyghem.*

BEKWELLEN. Z *Loquela* VIII. 9. — « 't Is al drie jaar dat Karel die ziekte bekwelt. » Geh. *Rousselaere.*

BELES, het. = « Bewierooking, besproeiingen en gebeden rondom de doodkist, bij den lijkdienst » (Kramers); met een Fr. w. *absoute.* — « De onbejaarde kinders van geringe liên worden begraven met 'en beles. Ze bebben mijnheer Kerckhove weggevoerd naar Laecken, maar hij heeft hier eerst 'en beles g'had. De geestelijken zijn om het lijk gegaan naar de statie, en achter 't beles zijn ze meêgegaan naar 't kerkhof. » Geh. *Dixmuide.*

Vrglkt *Loquela* IV. 57, en De Bo, *i. v. Beles.*

BESTOPPEN, *bestopte, bestopt.* = Beduiken (*Loquela* XII. 3). — « Hij bestopte zijn hoofd achter eenen boom. » Geh. *Kempenland.*

BIE. Z. *Muizen*

BIL, de. Z. Schuermans. *Op zijn' bil slagen.* = Achterhouden 't geen men schuldig is weêr te geven. — « Jan moet eenen frank noten gaan halen : hij koopt er voor 75 centimen, en den overschot slaagt hij op zijn' bil. » Geh. *Mechelen.*

BUITENLAND, het. = Verreland (*Loq.* XII. 95). — « Hij is ergens in 't buitenland aan zijne dood gekomen. » Geh. bezuiden *Antwerpen.*

DERSCHMEULEN, den. = « Dorschmachine » (Kramers). Z. *Winde.*

DING. = Van eene (ongunstige of gunstige) gemoedsgesteltenisse, die men met een ander als 't onbepaalde w. *ding* niet zeggen en kan. — « 'k Wierd ding, en 'k zei hem z'n zaligheid. 'k Meende dat ze mij gingen 't huis ontzeggen, maar, integendeel, ze waren stijf ding. » Geh *Kortrijk, Brugge,* en elders.

Vrglkt *Alzoo, insch,* en, bij De Bo, *Dinge.*

DOESKOP, den. = Koppigaard, geweldenaar, wildeman, boos, roekeloos mensch. — « Die in zijn' jonkheid den doeskop uithangt, zal later sjirken, sjikken, afsjikken ; zal ervan stoppen, zal er eene pijp van smoren, zal zijnen pere zien. » Dat is : zal er naberouw, verdriet, dere, leedwezen bij hebben. Geh. *Mechelen.*

Vrglkt Schuermans, *i. vv. Does, doezen.*

DOORSCHROPPEN, *schropte door, doorgeschropt.* = Met de schropzage doorzagen. — « Eenen batten, een berd doorschroppen. » Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Schurpzage.*

EENMALIG GODS. = Meer als alle andere, als overal elders, eenlijk, met een leelijk schuimw., *exstrordenaire.* — « Jan:... hij kan eenmalig Gods werken! » Geh. *Iseghem.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Eenmalig.*

GEKAWAUWER, het. = Het werk van die aan 't kawauweren zijn. — « Ruzie maken ondereen, zoo lang het niet te hevig is, dat heet hier woorden hebben. Waar eenigen woorden hebben, daar wordt er hard gesproken ; en, zijn er wijven bij, dan is het gekawauwer. » Geh. *Mechelen.*

Z. *Kawauweren.*

GLEIWERK, het. = Gleierwerk, gleierswerk, gleiers (De Bo). — « Al mijn gleiwerk, al mijn steengoed is gebroken! » Geh. *Mechelen.*

GOD. Z. *Eenmalig Gods.*

GRISELDE, de, uitspr. *grizalde.* = Kwaad, lastig vrouwmensch. — « Hij is er wel meê, en met zoo'n griselde getrouwd zijn! » Geh. *Noorden v. Brugge.*

HAAR, het. = Bij timmerlien, ruigte, die op een berd blijft staan, als 't gezaagd en nog niet geschaafd en is; ook het zageling geheeten. — « De strijkblok (De Bo) dient om het haar of 't zageling af te schaven, eer men reedt, en om alzoo de sneê van 't reeschaafijzer te sparen. » Geh. *Brugge*.

HAND, de. *Voor de hand* zagen. = De boogzage gebruiken, om berd van alle dikten op verschillige breedte te zagen. — « Zaagt gij voor d'hand, ik zal schroppen. » Geh. *Brugge*.

HAPPEN. Z. *Loquela* X. 18, en XII. 90, *i. v. Hapte*. « Eene lange partije... happende ten oost-, zuyd- ende noordkante... Zooveel roeden zaeyland, in twee recken, met meersch, ten west-eynde wat happende... Zooveel roeden land, met meersch, daermede happende, zuydwaert. »

Dus in eenen Iperschen plakbrief, van 't jaar 1785.

INS. = Eens (De Bo). — « Als m'aan 't spelen is, men zou ins kleêren verspelen. » Dat is: *Iemand* zou *zijne* kleêren verspelen. Geh. *Werveke*.

INS. = Eens. — « Ins van me' leven he'k dat geweten, en 't was te Kerstdage, in 't jaar 20. » Geh. *Heule*.

INS. Z. *'s Ins*.

INSCH. = Eensch, alsof men zei, in 't Latijn, *unius-, alicujusmodi*, van eene ongunstige gemoedsgesteltenisse, die men, met gekende woorden, niet wel zeggen en kan; kwalijk gezind, tenden geduld, staande om gram te worden, gram en niet gram. — « Als hij lange genoeg gegreet en gegekt hadde; als hij lange genoeg bezig geweest hadde met stekken en gerven, 'k wierd insch, en 'k zei hem het nauwste. Blijft liever thuis, met uwe verkondheid: 't is beter als in dien inschen wind te loopen nieuwjaren. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt *Alzoo* en *ding*, welk laatste w. met gunstigen of ongunstigen zin gebruikt wordt. *Insch*, met zijne verwantschap, is altijd ongunstig van bediedenisse.

De Bo vermoedt dat er verwantschap bestaat tusschen *eng* en *insch*, dat hij *einsch*, *engsch* en *eingsch* spelt. Het w. kan even zoo wel van *een* afgeleid worden. Vrglkt *Ins*, *insten*.

INSCHIGHEID, de. = Gemoedsgesteltenisse van iemand die insch is; hoedanigheid van iets dat insch is. — « 't Is louter van inschigheid dat hij u alzoo toegesproken heeft: komt op eenen anderen keer, en hij zal 't vergeten hebben. De inschigheid van dat weder is onverdragelijk. » Geh. *Kortrijk*.

INSLECHTEN, *slechtte in*, *ingeslecht*. = Ineegden, ineggen. Geh. *Vijve*.

INSTEN. = Eensten, eens. — « Dat kan insten ne keer gebeurd zijn, dat hij dat gedaan heeft. Maar insten ne keer, en niet meer. » Geh. *Heule*.

INZE. = Eenze (De Bo). — « 't Is 't inze: men mag 't verteren. Als ins volk, als inze kinders » (iemands kinders) « niet meê en willen, 't en gaat al thoope niet. » Geh. *Werveke*.

INZEGRINZIGHEID, de. = Insche grinzigheid. — « Hij zei dat alzoo met een' inzegrinzigheid. » Geh. *Wynghene*.

INZEN. = Eenzen (De Bo). — « Men zou daarbij inzen asem kwijt geraken. » Dat is: *Iemand* zou *zijnen* asem kwijt

geraken. « Men moet niet nauwe zien om grond af te staan, als 't van den inzen is. » Dat is: *Iemand*... als 't van den *zijnen* is. Geh. *Werveke*.

INZIGHEID. = Einschheid, eingschheid (De Bo). — « Hij is van eene inzighcid zonder weêrga. » Geh. *Heule*, *Wynghene*.

KABASSEN. *kabaste*, *gekabast*, stemz. op *-ass-*. = Kabazen (De Bo), gearmd gaan, gelijk man en vrouw. — « Ze kwamen op de Meir gekabast. » Geh. *Antwerpen*.

KAKELNESTJE, het. = Liefkind, troetelkind. — « Jantje is moeders kakelnestje. » Geh. *Antwerpen*.

KAWAUWEREN, *kawauwerde*, *gekawauwerd*. = Kawauwen, wauwelen, kawauwelen (De Bo). — « Het w. kawauweren bootst heel goed het luidruchtig, het snebberend gelater der wijven na. » Geh. *Mechelen*.

Z. *Gekawauwer*.

KEERSEPIJPE, de, *snijen*, *sneed*, *gesneên*. = *Keersepijpen*, *pijpekeersen*, *q. v.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Pijpe*. Het w. *keersepijpe* is ongeboekt: 't zal hier zake zijn van een papieren pijpe, die gesneden en om den voet van de keerse gewonden wordt, om ze vast te zetten, en niet van eene « kandelaarspijp » (Kramers).

KEERSEPIJPEN. *keersepijpte*, *gekeersepijpt*. = *Pijpekeersen*, *q. v.*

KEERZAGE. de. = Boogzage (De Bo), met dat verschil, dat het blad soms luttel meer als een stroo breed en is. — « De keerzage dient om allerhand omtrekken en tooisel uit te zagen. » Geh. *Brugge*.

KLOKKEREN, *klokkerde*, *geklokkerd*. = Aanstooten (Schuermans, Bijvoegsel), aankleeden, met eenen bijzin van slordigheid; aantoortelen (De Bo), Fr. *accoutrer* — « Alzoo geklokkerd zijn, voor een welhebbend man: 't is schand! » Geh. *Mechelen*.

Bij Schuermans vinde ik *verslokkeren* tegenover *verslokeren* (De Bo). *Klokkeren* kan, in Oostvlanderen, Brabant of elders, ook eene bijgedaante *klokeren* hebben, of gehad hebben, die 't w. in de oorije zou doen vallen van *onbeklokerd* (De Bo), dat waarschijnelijk kwalijk beklokerd, onhebbelijk aangedaan, zal bedied hebben.

Wie weet of *slokeren* geen verwordinge en is van *'sklokeren*, verslunst, verslenst worden, met slunsen bekleed zijn, in slunsen vallen, gekleed zijn gelijk eene (*'skloke?*) *sloke* (De Bo).

De *k* kruipt geerne uit ende in, tusschen *sl*. Tot voorbeeld diene 't slavoensch w. *slav*, in 't Latijn *sclavus* en *slavus*, van daar 't Fr. *esclave* en ons *slave*. Wij zeggen *klabakken* en *s(k)labakken*, met den zelfsten zin. Om *sluiten* uit te leggen, bieden ons de geleerden het w. *claudo*, met eene gegiste bijgedaante *'sclaudo*. *Klomp*, *slomp* en *lomp* kunnen verwant zijn, door een bestaan hebbende *'sklomp*; *klutsen*, *s(k)luts* en *lutsen*; *klappen*, *s(k)lappen* en *lappen*; *klokken*, *s(k)lokken* en *lokken* schijnen verwant.

Genomen nu dat de vroegste zin van *klokke* zou kleed geweest zijn (in 't Eng. *cloak*) en van daar *'kloken*, *'klokken*, *klokeren*, *klokkeren*, *beklokeren*, *'beklokkeren*, 't en ware

niet moeielijk den anderen zin van *klokke (campana)* daaruit af te leiden.

Z. de Jager, Frequentativen, *i. v. Klokeren.*

KLOSSEDRAGER, den. = Roedrager (Kramers). — « Ze' vader is klossedrager in de kerke. » Geh. *Noorden van Brugge.*

KNIPPEL, den, *knippels.* = Knobbelig gebak, van terwen deeg, in melk gekookt en met gesmolten beuter overgoten. — « Knippels bakken, op nen bekaaiden dag. » Geh. *Noorden van Brugge.*

KNOZZEDRAGER, den. = Roedrager (Kramers). — « De knozzedrager ging rond met de schale, binst de hoogemesse. » Geh. *Noorden van Brugge.*

KONKELEMONKEL, den. = Konkelfonkel, *q. v.*

KONKELFOES, den. = Konkelfonkel, *q. v.*

KONKELFONKEL, den. = Handelinge, doeninge van die konkelfonkelen. — « Daar is konkelfonkel, konkelfuis, konkelfoes, konkelemonkel in 't spel. » Geh. *Mechelen.*

KONKELFONKELEN, *konkelfonkelde, gekonkelfonkeld.* = Konkelen, konkelfoezen (Kramers). Z. *Opleggen.*

KONKELFUIS, den. = Konkelfonkel, *q. v.*

KWAKKELACHTIG *zijn, was, geweest.* = Draaiachtig (De Bo). — « 'k Ben alsan zoo kwakkelachtig : het walgt mij, als ik op eten peize. » Geh. *Brugge.*

LERVEN, *lerfde, gelerfd,* met (b. v. het eten). = Kwistend, achteloos, roekeloos, spelend omgaan met (het eten). — « Toe, kind, dat heeft nu al lang genoeg geduurd ; lepel en telloore weg : ge lerft met Jesukens eten! » Geh. *Mechelen-buiten.*

Men hoort ook, te Antwerpen en te Mechelen, *leven* met, voor *lerven* met.

Vrglkt De Bo, *i. vv. Leeven, leeveren, bleeven;* en Kiliaen, *i. vv. Larve* (tonge) en *larven,* dat hij omschrijft met : « Slabben, *lambendo bibere.* »

Lerven zou dus eigentlijk bedieden : met de *larve,* met de tonge, bezig zijn in 't eten ; slabberen, slobberen, slurpen, en de helft laten ontvallen, zoo lustlooze, speelzieke kinders plegen.

LEUR, de. = Vrouwenborst. — « 't Is lastig : dat kind hangt me den heelen dag aan de leur ! » Geh. *Mechelen.*

Het w. *lokken, aanlokken, verlokken* is ook verwantschapt met een w. *lokke,* bij De Bo, *lokkemam,* vrouwenborst.

Ons Germaansch woord *leuren,* d. i. trekken, lokken, aanlokken, is in 't Fr. w. *leurre, leurrer* verbezigd geworden.

LEUR, de. = Wijf dat met heur spelen laat. — « Foei! 't is 'en leur ! » Geh. *Mechelen.*

LOOPEN, *liep, geloopen.* = Buiten de smette (De Bo) zagen. Z. *Steke.*

LUTSEN, *lutste, gelutst.* = Trutselen. — « Ge'n moet daar zoo lange niet lutsen : komt voort ! » Geh. *Kortrijk.* Vrglkt De Bo, *i. v.*

MAANTJE, het. = Oogstraal, 't aldermiddenste van

de uitwendige ooge, dat bij de katten, in helder licht, een splete gelijkt ; en bij de menschen, nauwe of wijd, een rondeken is. — « 'k En zie geen' maantjes in heure oogen meer : zou ze blend worden ? » Geh. *Kortrijk.*

MEESCHOE, *mee-* gelijk *mai-,* in 't Fr *maître.* = Weeschoe (De Bo). — « 'k He' mij meeschoe gestorten. » Geh. *Gulleghem.*

MELTSCHAP, het. = Huwelijk, z. *Loq.* XII. 52, *i. vv. Melkring, meltevrouwe, meltring.*

« Welcke apparente conjointen te kennen gaven datter tusschen him apparent huywelyck stont te gebeuren, nemaer, voor eenigen bandt van 't selve huywelyck ofte meltschap, hebben sy principaele comparanten... : behoudens de toelaetinghe van onse moeder de heylighe, catholique, apostolique ende roomsche kercke : doen stipuleeren... »

Dus in een huwelijksverdrag, verleden te Brugge, in 't jaar 1784.

MISSE, de. = Mishuwelijk, ongelijk huwelijk. — « Als hij met dat meisen trouwt, 't is 'n misse in de familie. » Geh. *Kortrijk.*

MOVEEREN, *moveerde, gemoveerd.* = Aanporren, verwekken, bewegen, verleiden, Fr. *induire.* — « Om zoo boos te zijn als hij is, moet hij daartoe gemoveerd geworden zijn door zijn maats, op den winkel. » Geh. *Kortrijk.*

MUIZEN, *muisde, gemuisd. De bie muizen.* = De bie steken (De Bo, Schuermans), eruit muizen. — « Als hij van vervolgen hoorde, muisde hij straks de bie. » Geh. *Mechelen.*

MUIZEN, *muisde, gemuisd. Eruit muizen* = De bie muizen, *q. v.* — « Als hij zag wat er kwam, muisde hij eruit. » Geh. *Antwerpen.*

ONTFRUTSELEN, *ontfrutselde, ontfrutseld.* = Iets open-, losdoen, met craan te frutselen, te prutselen (De Bo). — « Zij heeft weêr den Iets (van heur' schorte) ontfrutseld, en heur schorte is afgevallen. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

OPLEGGEN, *legde op, opgeleid.* = Afspreken, overeenkomen, aangaande wat elk te doen heeft in een spel, eenen strijd, om de tegenspelers, de tegenstrijders te bedriegen, te overwinnen. — « Zwicht u, mannen : 't is hier opgeleide pandoer ; 't spel is gereed gemaakt ; 't spel is gekonkelfonkeld ; 't is winkel, 't is comedie, ze spelen politiek. » Geh. *Mechelen.*

OVERZIJDSCH, stemz. op *-zijdsch.* = Over éêne zijde, langs éêne zijde gebruikbaar, b. v. snijdende. — « De overzijdsche boordschave dient om slagen, b. v. van opschuivende ramen, te verbreeden, of « op te loopen » (De Bo). » Geh. *Brugge.*

Kramers w. « *Overzijdsch : Qui est de l'autre côté,* » is afgeleid van *overzijde,* en draagt de stemzate op *over-.*

PERE *zien.* Z. *Doeskop.*

PIJP *smoren.* Z. *Doeskop.*

PIJPEKEERSEN, *pijpekeerste, gepijpekeerst.* = Bij drukkersgasten, beginnen bij de keerse te werken, het keersewerk, het avewerk (De Bo) beginnen, keersebegietinge (*Loq.*

I. 3) houden. — « Wij hebben gisteravond gepijpekeerst, gekeersepijpt, en 't warender twee half dronke'. » Geh. *Kortrijk, Brussel.*

PIJPKEERSE, de. = Gepijpte keerse, keerse met eene papieren pijpe om den voet, en staande in eenen kandelaar. Z. *Pijpkeersen* en *keersepijpen.*

PLOOI, de. *Tusschen de plooien vallen.* = Van weinig belang, niet hoog op te nemen zijn. — « Dat hij nu en dan te laat gekomen is, dat valt tusschen de plooien. » Geh. *Antwerpen.*

RUNSELEN, *runselde, gerunseld.* = Rimpelen. — « Thoope gerunseld, lijk 'en fijge. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

SCHROPPEN, *schropte, geschropt.* = Schurpen (De Bo). — « Schroppen, dat is met de schropzage, schurpzage of schorpzage (De Bo) zagen. » Geh. *West-Vleteren.*

'S INS. = 's Eens, met een ingeworteld schuimw., *taccoord*, Fr. *d'accord.* — « Ze waren seffens 's ins. Wildet gij overkomen, en dat toestaan, wij zouden nog kunnen 's ins g'raken. » Geh. *Heule.*

SJIKKEN, *sjikte, gesjikt.* = Sjirken, *q. v.* Z. *Doeskop* en *afsjikken.*

Is dat het Fr. *chiquer*, of is 't eene wisselgedaante van *sirpen*, *sjirpen* (Schuermans), dat zoo vele bediedt als *piepen.* Bemerkt dat *pruimen*, eigentlijk tabak pruimen, Fr. *chiquer*, ook den zin draagt van dere, leedwezen, naberouw hebben en laten zien ; en dat men ook zegt *stoppen*, en eene *pijp smoren.*

SJIRKEN, *sjirkte, gesjirkt.* = Sjikken, *q. v.* Z. *Doeskop* en *afsjikken.*

~~SLAAN, *sloeg, geslegen. De zage slaan.* Z. onder~~ *Trekijzer.* Geh. *Brugge.*

SLAPAKEN, het, stemz. op *slap-*. = Slaaplaken. — « z'He'nden in e' slapaken gedraaid. » Geh. *Gulleghem.*

Vrglkt *Loquela* VII. 28, *i. v. Slabbaken.*

SLINKZWEER, den. = Kind van rechtzweers, verwant in 3° *æquali.* — « Jan Vanhier en Cisca Vandaer zijn slinkzweers. » Geh. *Sint-Denijs*, in W.-Vl.

SNEBBER, den. = Praat- en praalziek jong mensch. — « Die jonge snebber van die' Jan (van dat Lieneke), hij (of zij) veracht zijn (of haar) eigen volk, omdat ze geen schoon fransch genoeg spreken ! » Geh. *Mechelen.*

STEENGOED, het. = Gleiwerk, *q. v.*

STEKE, de. = Het steken, met de zage, als een ander trekt. — « Die binnen den bank staat heeft de steke, en zegt tegen den trekker dat hij moet licht zagen, zonder wringen of duwen ; en zien dat hij niet en « loopt, » dat is, dat hij buiten de smette niet en zaagt. » Geh. *Brugge.*

STELLINGE, de. = Raam (Kramers), Fr. *chassis*, getuig om het blad van eene boogzage te spannen en bruikbaar te maken ; het bestaat uit twee armen ; door 't een ende van elken arm zit een gedraaide bout ; in 't midden steunen die twee armen wederzijds op de balke ; aan 't ander ende van elken arm spant de koorde, en tusschen de sprinkels van de koorde zit de wringlatte. Bij middel van de bouten draait men 't blad,

en bij middel van de wringlatte, kort of langt men, spant of lost men de stellinge, het zageblad en de zage. — « Men prijst het lossen van de zage, als ze ongebezigd blijft, en dat men wilt de sterkte van heure arms bewaren. » Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Boogzaag.*

STULTE, de. = Stilte, steelte (De Bo), stelte ; ook stomp, stuk hout dat uit den grond steekt. — « Hij liep tegen een' stulte, die hij niet en zag, omdat 't zoo donker was, en hij viel omverre. » Geh. *Noorden v. Brugge.*

TOESNEBBEREN, *snebberde toe, toegesnebberd.* = Geweldiglijk, met haastige, bitsige onbeleefdheid, toespreken. — « Hoe durft ze, die poep, haar eigen moeder alzoo toesnebberen ! » Geh. *Mechelen.*

TREKIJZER, het. = IJzeren, stalen allaam, om de zage (de tanden van de zage) te trekken. Z. *Loquela* XI. 71, *i. v. Trekken.*

Men trekt ook de zage met eene slechte driekantte vijle, die men tusschen den eersten en den volgenden tand steekt, en, alzoo twee tanden teenegader dwingende, omme- en uit de rechte reke trekt. De zagen die te hard van staal zijn moet men slaan, met een deurslag, over eenen harden blok.

Volgens den volkszeg bij de timmerlien is het *trekken* van de zage eene uitvindinge des boozen.

Sint Joseph, namelijk, de beschermheilige der houtbewerkers, stond eenen boom aan 't zagen, en hij en gerochte er maar moeielijk deure.

De booze en looze vijand, die dat zag, zegt hij alzoo : « Wacht ! ik zal wel maken dat gij er in 't geheele niet meer deure en kunt. »

~~En wat doet hij mij ?~~

Hij trekt beurtelings nu den een' nu den anderen tand van Sint Joseph's zage, alhier aldaar, ommewaards en scheef.

Als Sint Joseph weêr aan 't zagen viel, zoo ging het noodwendiglijk veel beter : de tanden stonden wijder, de sneê of de *tere* (*Loquela* II. 10 ; VIII. 53) was grooter, en 't bovenste van 't zageblad en spande er niet meer in.

En alzoo bedroog de booze vijand zijn eigen zelven !

WINDE, de. = In den derschmeulen, een toestel, bestaande uit den asse, drie of meer hoepels die om en in den asse staan, en daar duimdikke houten baren van langsten op gevezen zijn, makende gelijk eenen langwerpigen trommel, of rolle. De baren zijn met ijzer beleid, en, geweldig zeere omrollende, slaan ze de koornaren het graan uit, na mate die, op rolwerk loopende, in de winde varen. — « De winde droei dat ge geen baren en zaagt. » Geh. *Bavichove.*

WRINGLATTE, de. = Wringsel, wringstok (De Bo), deel van de stellinge van eene zage. Z. *Stellinge.*

ZETTEN, *zette, gezet.* Een' zage *zetten.* = Met de vijle de tanden van de zage scherpen. — « Alle zagen moeten gezet zijn, maar men moet ze eerst trekken, met het trekijzer. » Z. *Loquela* XI. 71, *i. v. Trekken.*

ZWART GELD, het. = Kopergeld. — « Ze'n aanveerden geen zwart geld meer, in dien winkel. » Geh. *Kortrijk.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's H[n] Alfons weg.

LOQUELA

Nº 6, Zaaimaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröénta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

APPELBLAUW, het. = Appelblauwe verwe. — « 't Appelblauw en zit niet, op rood. » Geh. *Brugge*.

APPELBLAUW. = Groenwendig blauw. — « Appelblauw, zeegroen, met filiamorte » *(feuille-morte*, donkergeluwe) « strieptjes. » Geh. *Brugge*.

APPELKUTS, den. Z. *Loquela* VI. 73. = *Appelmarsjang*, zoo ze nu zeggen. — « m'Ile'n onze appels verkocht aan den appelkuts : hij komt er maandage omme. » Geh. *Emelghem*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Kuts*.

Luidens *Les trois cartulaires* (z. *Bekeland*, *Loq*. XII. 81) bl. 117, oorkonde van 't jaar 1249, gebruikten « *Meus* » of Bartholmeus « *Appelcuts* » en « *Joannes Appelcuts* » elk twee lijnen grond, (en dat is nu 647 jaar leên) « *jacentes supra viam versus Thourout, et ibi juxta*. »

Hoe lange en zal 't w. *appelkuts* niet gangbaar geweest zijn bij 't Volk, eer 't als geboortename geboekt wierd?

Verdam, in zijn *Middelnederlandsch Woordenboek*, verorkondt *Appelbloeseme*, *appeldachtig* (appelachtig), *appelgarnate*, *appelgrau* en *appelvaer* (appelverwig), *appelhac*, *appelcoper* en *appelmangere* (appelkoopman), *appelkijn*, *appeltasseye* (appelgebak) en *appeltere* (appelboom). *Appelkuts*, dat zóó oud is en dat nog leeft, en kent hij niet. Hij boekt nochtans *cuts*, *cornecuts*, *hoenrecuts*, *cutsige*, *cutsege*, *coornecutseggbe*, *cutsen* en *cutser*.

BATE, de. = Met een schuimw., *remedie*, *remezie*, hulpe. — « Is uwe pap niet zoete genoeg, de bate » (de suikerpot) « staat erbij. » Geh. *Kortrijk*.

BECUWE, de, stemzate op *-uw-*. = Sneppe. — Als Pastor Becuwe, nu (1896) Deken van Sint-Amands te Belle, ingehaald wierd als herder van Bolleseele, in Fransch Vlanderen, zoo smoorde 't stijf. « 't Is jamer, » zeiden de Bolleseelenaars : « me'n zion uzen nioewn Paster niat ! » — « An de becuwen kommen, 't smoort a'tijd ! » zei de klokluier, een Bolleseelnare van 90 jaar oud. Geh. *Bolleseele, in Fr. Vlanderen*.

Al de jagers weten dat bij smoorende weêre de bonte kraaien overkomen, gevolgd door de becuwen, anders gezeid de sneppen.

Het w. *Becuwe*, *Bécuwe* is een gekende geboortename in 't Ipersche, en die mag in de reke staan met *Nachtegaele*, *Vincke*,

Axters, *Valcke*, *Craeye*, *Craene*, *Pauw*, *Mussche*, *Meese*, *Capoen*, *Lepeleer*, *Ottevaere*, *Cocquyt*, *Roothaan*, *Rotgans*, enz. Z. *Johan Winkler*, *De Nederlandsche geslachtnamen*, *Haarlem 1885*, bll. 383—384.

Gelijk men in 't Fr., van *tête*, *têtu*, *têtue*, van *grain*, *grenu*, *grenue* maakt, zoo miek men eertijds, van *bec*, *becu*, *becue*, en dat was de name van de sneppe. Vrglkt *bec*, *bécasse* en *bécot*.

BEDONDEREN, *bedonderde*, *bedonderd*. = Bedodderen (Rutten), bedudden (Kiliaen), listig bedriegen, foppen. — « Dat is een dien men gemakkelijk zou kunnen bedonderen. » Geh. *Mechelen*.

Dr *E. G. Graff*, in zijnen *Alhochdeutscher Sprachschatz*, *V. 150*, teekent het w. *bidonarón* (bedonderen) aan, met de bediedenisse van *verbazen*, dat al niet te verre af en ligt van *bedriegen*.

BEIAARDEN. Z. De Bo. —

> Ge'n kount niet beiaarden
> en de processie gaan.

Geh. *Coyghem*.

BESMEELEN, *besmeelde*, *besmeeld*. = Voor belachelijk uitgeven, begekken, bespotten. — « Zij heeft het er nog al in gezien, van heure vriendinnekens te besmeelen, omdat hun haar zoo fijntjes niet opgedaan en is als 't heure. » Geh. *Kempen*, tegen *Holland*.

BIECHTHUIZEKE, het. = Ombouwde, omtemmerde biechtstoel. — « 'k Heb uwen name zien staan boven een biechthuizeke, in de hoofdkerke. » Geh. *Rousselaere*.

BOKKEN. Z. De Bo. — « 't Zal hard vriezen : horkt hoe dat de menschen bokken, al voorbijgaan, op de calcie ! » Geh. *Moorseele*.

BOONE, de. Z. *Groene*, *wilde boone*.

BOTTE, de, *botten*. = Eigentlijk, leerzen. Op zijn' botten gaan, dat is uit gaan drinken, op de lappen (de zoollappen) zijn. — « Hij is weêr op zijn' botten. » Geh. *Mechelen*.

BURSTELEN, *burstelde*, *gebursteld*. = Vechten. — « Ze zijn weêr aan 't burstelen. » Geh. *Mechelen*.

CAMPERDOOI *loopen*, *liep*, *geloopen*, stemzate op *-dooi*. = Verloren, in doolaards bende loopen. — « Sedert dat ze' vader hertrouwd is, heeft die jongen camperdooi geloopen. » Geh. *Dickebusch*.

Misschien is *camperdooi* een Waalsch w., *camp perdu*, *champ perdu;* op zijn Vlaamsch *camperduui*, *camperdooi?*

CRISPIJN, het. = Krispijn (De Bo), werktafel van den schoemaker.

De schoemaker, eenen morgen,
voor zijn' zaken uitgegaan,
hadde, zonder veel zorgen,
zijn crispijntje laten staan.

Geh., in een volkslied, *Iper*.

CRISPIJNEBLOMME, de. = *Coreopsis tinctoria L.* en *Calliopsis DC.* — « M'n vader was schoemaker, en 'k bestak hem allejare me' crispijneblomtjes. » Geh. *Iper*.

DICHTNEMEN, *nam dicht*, *dicht genomen*. = « Attrapeeren » (Kramers), beetnemen, bedriegen. — « Past op, mannen, laat u niet dichtnemen : het spel is gekonkelfonkeld. » Geh. *Mechelen*.

DRESCHTENNE de. = Den (De Bo) daar men op derscht, in 't open veld. — « 't Is zoo effen als 'en dreschtenne. » Geh. *Piottenland*.

DUIMEN, *duimde*, *geduimd*. = Eene pinte ledig drinken tot aan 't peil, daar men ze met den duim vasthoudt; oneigentlijk, met uitgebreiden zin, drinken, zuipen. — « Hij kan wel duimen! » Geh. *Kortrijk*.

ECHEL, den. = Lijklake, Fr. *sangsue ;* of is 't egel, Fr. *hérisson?* — « 'k Heb kou gelijk een echel. » Geh. *Mechelen*.

De ineengekrompene *egel*, het stekelverken, doet als of het « kou had ; » en een lijklake, of *echel*, kan ook voor een koudhebbend wezen gelden.

EERSELEN, *eerselde*, *g'eerseld*, *eer-* gelijk in *peerd*, *zweren*, *neerstig*, en met sisselende *-s-*. = Niet gestand doen, loochenen, eten. — « Hij had mij 100 fr. beloofd, als 't was dat ik in 't lot viel ; ik bender in gevallen, maar hij heeft zijn woord g'eerseld. » Geh. *Wynghene*.

Z. de Woordenboeken, *i. vv.* *Woord* en *eten*.

FEERTIG. = Veertig, 40. — « Feertig maal feertig is zestienhonderd. » Geh. *Kortrijk*. *Z. Tveertig*.

FICHTIG. = Tviftig, *q. v.*, vijftig, 50. — « Fichtig van de die en feertig van de andere, doet al te gåre tnegentig. » Geh. *Kortrijk*.

FILIAMORTE. Z. *Appelblauw*.

FLESCHKE. het. = Eentje uit de flesch, uit den fleschwinkel (Schuermans), borrel. Z. *Meeske*.

FLUIT, de. = Foef, *q. v.*

FOEF, de. = Mislukte zake. — « 't Zal weêr al 'en foef, 'en fluit zijn. » Geh. *Mechelen*.

Une foufe is te Rijssel een vodde, een slunse.

GEKAJOETER, het, stemzate op *-joet-*. = Getier, stemgeweld, leven. — « Zegt uw' redens fatsoenlijk : al dat gekajoeter haalt toch niets uit! Dat is : daarmeê en verkrijgt men toch niets. » Geh. *Merchtem*.

GOB, de. Z. *Goe gob*.

GOBBIG. = Goedaardig, goedgeefsch. — « Jan en zijn wijf zijn twee gobbige menschen. » Geh. *Beeringen en ommelands*.

GOEBE, de, korte *oe*, *goebbe*. = Gabbe (De Bo, Schuermans), gobbe, goebe, goebbe, gawe (Schuermans). — « Een' groote sneê, in de hand of elders, is een goebbe. » Geh. *Huldenberg, in Brabant*.

De overgang van *goebe* (*incisura*, *apertura*, *cunnus*) tot *goebe* (*mulier*) en is niet lastiger om achterhalen als dien van trunte (De Bo) en pijt (De Bo en *Loquela* VI. 33 ; IV. 13, *i. vv.* *Calciepijt*, *sterlepijt*), in hunne twee beteekenissen.

Hoe klanknadoende het w. *goebe* (De Bo, rommelpot) en *goeben* (Schuermans, op den rommelpot spelen) er ook uit zie, zoo zal 't gewis oorspronkelijk uitstand hebben met *goebe* (*incisura*, *cunnus*), om de uitwendige gelijkenisse en gedaante beider zaken.

GOEBE. de, korte *oe*, *goebbe*. = Vrouwenkleed, op zijn geheele, van boven tot beneden. — « 't Kwam daar eene iefvrouwe met een' zijdene goebe an. » Geh. *Houthulst*.

Het w. *goebe* (*Loquela* XI. 58—59) bediedt ook een vrouwmensch, bepaaldelijk een zedeloos, haveloos vrouwmensch : geen wonder draagt het vrouwen*kleed* en het vrouw*mensch* den zelfsten name. Vrglkt onder andere *kerel*, een manne*mensch*, en *kerel* (nachtkerel, slaapkerel, wettekerel) een manne*kleed*. De Fr. ww. *gilet*, *jaque* (jakke), *jaquette* (jakske) hebben eenen gelijkslachtigen oorsprong.

GOEBER. den, korte *oe*, *goebber*. = Strot, kele, kraag. — « Nog één woord, en ik hebbe u bij den goeber! » Geh. *Hoogstraeten*.

Dit w. verraadt het bestaan of het bestaan hebben van een werkwoord *goeben*, dragende den zin van gapen, zwelgen, inzwelgen, Fr. *gober*, van *gob*, mond, b. v. in *tout de gob*, *tout de go*, *entrer tout de go*, binnenkomen zonder vragen of kloppen, alsof de deure *gape*wijd open stonde.

De (zoo gezeid keltische?) stam *gob* zit in ons *gobbelen* (Schuermans), *gobelen* (Kiliaen), *gubbelen* (Schuermans), d. i. braken ; en 't Engelsch *to gobble*, inzwelgen, en geluid geven uit de kele, zoo de turksche haans doen.

Vrglkt *Goebe*.

GOE GOB, de. = Goedaard, goedbloed, goejan. — « 't Is een goe gob van een vrouwmensch, 't is een goe gob van nen jongen » Geh. *Beeringen en ommelands*.

GREUZELINGS. = In greuzelen (Schuermans), in gruis. — Zijn eetgerief... « hij heeft het greuzelings capot geslagen! » Geh. *Mechelen*.

GRIJPEN, *greep*, *gegrepen*. = Met een schuimw., *arreteeren* (Kramers), aanhouden. — « De dief die 't geld van den ontvanger estolen hadde he' rechtuit eggrepen ewwist. » Geh. *Meteren*, in *Fr. Vlanderen*.

GROENE BOONE, de. = Olieboone (De Bo). Geh. *Dadiseele*.

HALFSCHEUT. de, den. = De helft van een scheut, *q. v.*

HANEPOOTJE, het. *'t Hanepootje aan de deur hangen*. = Oneigentlijk, toonen dat men binnengespeeld is, zijn' schaapkens op 't drooge heeft, rijk geworden is. — « Sedert dien tijd hangt hij 't hanepootje, 't hennepootje aan de deur. » Geh. *Piottenland*.

HENNEPOOTJE, het. Z. *Hanepootje*.

HUTTEN, *hutte, gehut.* = Tot eenen hut, (bij Schuermans hocht) worden, huttewijs groeien, struiken (*Loq.* I. 11). — « Uze boontjes, uze erreweetjes hutten schoone, van d'jare. » Geh. geheel 't *Westquartier.*

INTJE, het. = Eentje. — « Al achtereen gelijk de meulenaars koeien : en hij en ha' maar intje. Geeft mij intje ! Intje tinnegâre. » Geh. *Werveke.*

KALKNAGEL, den. = Verkalkte hardheid onder den nagel van eenen menschenvinger of tee. — « 'k Hebbe vele afgezien van dien kalknagel. » Geh. *Moorseele.*

KARDEUR, de. = Deure daar men met de kar in kan. — « Hij giet het nat door zijn' keel als was ze een' kardeur. » Geh. *Mechelen.*

KAVIEKEN, het, stemzate op *-vie-.* = Kaveetken, kroegsken, kabberdoesken (De Bo). — « Hij verkwist zijn geld en zijn gezondheid, met de kroegliggers, in 't een of 't ander vuil kavieken. » Geh. *Mechelen.*

Kavieken zal wel *kavietken* (*tk = kk = k*), de Mechelsche uitsprake zijn van ons *kaveetken;* en *kaveetken, kaveete,* is *'veete = beete* (De Bo, Kiliaen), met het stemzaatlooze *ka-*ervooren gezet. Eene *beete* is eigentlijk dat waarop of waarin menschen of dieren, b. v. duiven, *beeten,* afstappen, nederkomen, van den orse, uit de lucht, of anderszins.

KILO, den. = Borrel. — « Ne kilo crop zetten. » Geh. *Piottenland.*

KLEPPER, den. = Een die er dwers door gaat, die stoute stukken waagt en ze moedig uitvoert. — « Spreekt mij van kleppers : Jan, dat is een klepper. » Geh. *Mechelen.*

Vrg'kt Schuermans, *i. v.*

KLEUTEL, den = Knuttel, kneutel (De Bo). — « Moeder gaat kleutels bakken. » Geh. *Gent.*

KLUPPELKOEK, den. = Langwerpig platte koek, daar men, bij den kremer, onder-of-boven om speelt. — « Hij speelt geerne om kluppelkoek. » Geh. *Mechelen.*

Nadere inlichtingen over de eigenheid van den *kluppelkoek* en van 't *onder-of-boven* spelen krege ik zeer geerne.

KLUPPER, den. = Klippe, zware dikke boteram. — « Wat ne klupper heeft hij weêr al meê ! » Geh. *Mechelen.*

KNAUWEN, *knauwde, geknauwd,* drank, b. v. kortnat, *knauwen.* = Met lust in den mond houden en omwenden, zonder rechtuit in te zwelgen. — « Hij knauwt zijnen genever. » Geh. *Mechelen.*

Mâcher son vin hoort men van die Fransch spreken.

KROCHSTOEL, den. = Leunstoel, ligstoel, bedstoel, daar een oud ziek mensch b. v. gemakkelijk in kan zitten en krochen. — « Hier zi', peken, in den krochstoel ! » Geh. *Mechelen.*

Vrglkt Schuermans, *i. vv. Krochen, krochpot, krocher, gekroch;* en Kiliaen, *i v.* « Krochen. *Gemere, ægras ore ciere voces.* »

KROEGLIGGER, den. = Een die om zeggens in de kroeg ligt of woont. Z. *Kavieken.*

LAMMEREN, *lammerde, gelammerd.* = Braken.

— « Hij hadde hem overdaan in 't bier, en hij moste lammeren. » Geh. *Beveren aan de Leye.*

LOENEFAAS, den, stemz. op *-loe-.* = Deugeniet, schelm. — « Zwicht u voor dien loenefaas ! » Geh. *Mechelen.*

MEESKE, het. = Borrel. — « Geeft me daar eens e fleschke, e meeske. » Geh. *Antwerpen.*

Mees is de bekende kortnatstoker.

MUIZEKUIL, den. = Muishol, kuil, gat, dat de muizen gegraven, geknaagd hebben. Z. *Pullen.*

OUDERSCHE JONKHEID, de. = Oudersche jongknecht, oudersche jongman (De Bo). — « 't Waren daar al oudersche jonkheden thoope » Geh. *Wynghene.*

PALATEREN, *palaterde, gepalaterd,* stemzate op *-la-.* = Fladakken (De Bo), fleisteren, mouwvagen. — « Hij is weêr aan 't palateren ! » Geh. *Piottenland.*

PLUDDE, de, uitspr. *u* gelijk *e* in 't Fr. *le, me, ce.* = Leeglooper, weerdeloos werkman. — « Die pludde is weêr naar Nellekens, hem gaan laten portraiteeren : » (op de plak gaan drinken). Geh. *Mechelen.*

POLFEREN, *polferde, gepolferd.* = Eigentlijk, met de *polferla,* de *pulferlade* (Schuermans, Bijvoegsel), met vierslag en tondel, bezig zijn om vier te slaan ? Oneigentlijk, onbehendig, her end wederher, bij de gisse, werken, kerven, branden, snijden, moosschen (De Bo), « *docteuren.* » — « Ziet hoe ongelukkig dat kind daar is : het wast heel en gansch ineen ; de doctoors hebben daar zitten aan polferen, en nu is 't schaap ellendig gesteld voor heel zijn leven. » Geh. *Mechelen.*

Met *polfer, pulfer (pulvis)* ware 't moeielijker in 't bovenstaande zeggen eenen zin te krijgen.

POOTJE, het. Z. *Ree, hane-, hinnepootje.*

PORRET, het, stemzate op *-et.* = Beslag, omslag van (vleiende) woorden, Fr. *ambages.* — « Alla, alla ! Ge'n moet al dat porret niet maken : zegt waarvan dat er sprake is, zegt waarop dat 't aankomt, zegt wat dat ge begeert. » Geh. *Kortrijk.*

PULLEN, *pulde, gepuld.* = Pilken, pulken, pulkeren (De Bo), plukken, pluizen. — « Aan een rap of roof » (reuve) « pullen. Als Jantje om brood moet, dan pult hij er langs alle kanten aan, bij zoo ver dat de randen van 't brood met muizenkuilen voorzien zijn. » Geh. *Mechelen.*

RADAAI, den, stemzate op *-daai.* = Slampamp, Fr. *ribotte.* — « Hij is weêr al op radaai. » Geh. *Mechelen.*

Vrglkt Schuermans, *i. vv. Raddaai, raddaaien, raddij.*

REE, de. *'t Pootje van de ree.* = 't Hane-, 't hennepootje, *q. v.* — « Hij hangt ook al 't pootje van de ree uit. » Geh. *Brabantsch Walenland.*

Hier en daar ziet men inderdaad eenen reepoot dienen als handhave van de belle.

RUSSING, de. = Rossing, pak slagen. — « Iemand 'en felle russing geven. » Geh. *Mechelen.*

SCHEUT, de, den. = Groote borrel. — « Als hij bij geval 'en scheut, 'en halfscheut pakt, dan is hij zat. » Geh. *Mechelen.*

Schuermans teekent *scheut* aan als den name eener maat, die, o. a., de drankslijters bezigen.

SJOEFEN, *sjoefte, gesjoeft*, korte *oe*. = Zuipen, buizen, gulzig zwelgen, slorpen. — « Die kan sjoefen, zulle! » Geh. *Mechelen*.

SJOEFER, den. = Een die sjoeft, die pleegt te sjoefen, die « 't mag. » — « Die sjoef, hij kust telkens den boom van 't glas, als hij 't leêg gesjoeft heeft. » Geh. *Mechelen*.

SLAGEN. Z. *Bil*.

SMEERLAP, den. = Borrel. — « Hier zeggen ze, 's maandags, tegen 'en borrel ne smeerlap. » Geh. *Rumpst*.

SPRUITELING, den. Z. De Bo. Het w. dient bij de oprechte Vlamingen om te zeggen 't gene anderen, met een schuimw., *affiliatie* heeten. — « Hoeveel spruitelingen heeft het klooster van Ruysseleê al? » Geh. *Desselghem*.

TEGENSTRUBBELEN, *strubbelde tegen, tegengestrubbeld*. = Tegenstribbelen (Kramers). Geh. *Mechelen*.

TEN, den. = *Dem, den, dent, deint* (De Bo). — « Op den ten, op het tenkleed, dorschen. » Geh. *Piottenland*.

TENKLEED, het. = Demkleed, denkleed, dentkleed, deinkleed (De Bo). Z. *Ten*.

TINNEGARE. = Teenegare, teenegader. — « Pakt een tinnegare : 't zal beter gaan. Ge klapt al tinnegare, en 'k en versta den een' uit den anderen niet. » Geh. *Heule*.

TROUWHERTIG. = Ongeveinsd, Fr. *naïf, naïvement*. — « En hij kwam hij daar alzoo trouwhertig vragen naar olie van calciedsteenen. » (Op nen verzenderkensdag). Geh. *Swêveghem*.

Kramers heeft het w. heel nabij met dien zelfsten zin.

TRUWEELDER, den. = Metser die met den truweele werkt, gevolgentlijk geen die moortel beert of anderszins dient. — « Dat wie te werke stelt eenen metser-truweelder... » Uit een verband tusschen de « mede-ondergesprokenen » Jac. en Eug. Feys, P. en Fr. Derre, Fr. Ampe, Hil. Van Iseghem, Alb. Fergeson, Ramon Boulet, Karel de Gheldere, P. Meyns, De Pauw en Desmidt, zijnde, 't jaar 1812, huns getwaalven, metsenaarsbazen in *Brugge*.

TVEERTIG. = Veertig, 40. Z. *Tviftig*.

Eertijds zei men *ende, ent* (insteê van het hedendaagsche *enne, en*). Dus, al tellende, b. v. (40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49) zei men eenen keer (40) *veertig*, de volgende keeren, van (41) voort, tot aan (49) medebegrepen, en was 't niet een *en* veertig, maar *een ende veertig, een end veertig, een ent veertig, eenentveertig, twee-, drie-, viere-, vijve-, zesse-, zeven-, achte-, negentveertig* : negenmaal *-entveertig*, tegen eenmaal *veertig*. Alzoo is 't gekomen, zeggen de geleerden, dat men hedendaags bij 't volk hoort, niet (40) *veertig*, maar *tveertig, tfeertig*, en, de eerste *t-* weggelaten, *feertig*; niet (50) *vijftig*, maar *tviftig, tfiftig, tfichtig, fiftig, fichtig*; niet (60) *zestig*, maar *tzestig, tsestig, sestig*; niet (70) *zeventig*, maar *tzeventig, tseventig, seventig*; niet (80) *achtig, achtentig, achentig*, maar *tachtig, tachtentig, tachentig*; niet (90) *negentig*, maar *tnegentig*.

Men leze daarover *De Grammatische figuren in het nede landsch, door Dr Jan te Winkel, Kuilenburg, Blom Olivierse*. 1884, bll. 52—54.

TVIFTIG. = Vijftig, 50. Z. *Loq*. IX. 79. — « Tvee tig, tviftig, tzestig, tzeventig, tachentig, tnegentig... is hor derd. » Geh. *Sint-Niklaas*.

UILEGAT, het. = Openinge in berdelen, baksteen of andere wanden en weegen, daar de uilen door kunner verder gelijkdanige, meest langwerpige openingen, b. v. in arduinen gelent van eene brugge. — « Ge waart rechts aan uilegatjes van de nieuwe brugge, als ik u geware wierd, ma gij en hebt mij niet gezien. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt *Loq*. X. 95, *i. v. Uilshol*; en De Bo, *i. v. Ravega*

UITHALEN, *haalde uit, uitgehaald*. = Verkrijge te wege brengen. Z. *Gekajoeter*.

UITINGE, de. Z. *Loq*. I. 52; II. 27; IX. 55; X. 1 *Les trois cartulaires* (z. *Loq*. XII. 81, onder 't w. *Bek land*) bl. 799, 800, oorkonde van 11 Dec. 1458 : « Item, a van den tweesten processe, nopende de utijnghe van den wijne, teen sprutende ter cause vander maniere die de voorseide rel gieusen houden, int peneghen ende uuten vander wijnen, die legghen moghen theurer theere, ende ooc simperlic vercopen te sekeren ghetale toe van vaten. »

UITPLAK, den. = Afschrift, bewijs dat de gebod van bruid of bruidegom uitgeplakt, uitgehangen geweest zijn aan 't Wethuis. — « Ik moete nu nog na Tempu, achter mijn uitplak! » Van een trouwer, die onlangs in dienst geweest tot *Tempu*, Estaimpuis. Geh. *Sint-Denijs*, in W.-Vl.

~~UITSJOEFEN, *sjoefte uit, uitgesjoeft*. = Ui~~ zuipen. — « Hij kreeg ook een pot bier en hij sjoefte hem a gauw uit. » Geh. *Mechelen*.

VERHABBEZAKKEN, *verhabbezakte, verhal bezakt*. = Onbezorgd, kwalijk onderhouden, kwalijk gehaven gekleed laten, of doen zijn. — « Dat huis is heel verhabbezak Hoe durft hij zoo verhabbezakt op straat komen? » Geh. *Mechelen*.

Vrglkt Schuermans, *i. v.*, De Bo, Meijer, Kiliaen, en ander *i. vv. Verhabbezakken, verbabbezakken*, enz.

VERNEUKEN, *verneukte, verneukt*. = Benade ligen, hinderen. — « Dat vasten verneukt mij. » Geh. *Mechelen*

Vrglkt De Bo en Schuermans, *i. v.*

VERWASSEN, *verwaste, verwast*. = Verwa verwassene groeven maken. — « De veerschaven (Kramers de ploegen verwassen, als de voorkant der planke die gesteke wordt niet effen en is. » Geh. *Brugge*.

WILDE BOONE, de. = Olieboone (De Bo). Ge *Brugge*.

ZIELHOND, den. = Zielverkooper (Schuermans). « Wee, die zijne ziel verkoopt aan den zielhond. » Geh. *Antwerpen*.

ZWAAR. = Bij de drukkers, zwart, vet. — « Die lijste (Fr. *cadre*) « is te zwaar voor kleenen druk. » Geh. *Oostend*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

N° 7, Slachtmaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANEENFUTSELEN. *futselde aaneen, aaneengefutseld.* = Aan iets futselen (De Bo) tot dat 't aaneen is, aaneenfoefelen (De Bo). — « 't Zijn al enden en tuiten, maar hij zal hij dat wel weten aaneen te futselen. » Geh. *Adinkerke.*

AFPERSEN, *perste af, afgeperst.* = Met persen afmaken, afsluiten. — « De weg was afgeperst, en wij moesten verre omme gaan. » Geh. *Houthem.*

AFSNIJDEN, *sneed af, afgesneden.* Z. onder *Prulle.*

AFZITTEN, *zat af, afgezeten.* = Met een schuimwoord, *déraillee ren :* niet meer loopen, maar zitten, *af* de schenen, *af* de biezen, in 't zand of in 't land, sprekende van den vierwagen die den tog voert. — « Heeft de trein (de tog, het convooi) afgezeten? Neen-hij, maar 't zijn twee togs op malkaâr geloopen: » Geh. *Staceghem,* bij *Kortrijk.*

ALHEENE. = Alheele, geheel en gansch, bij De Bo *alleene.* — « Hij is nu alheene genezen. Gij hebt het » (voorgezongen en opgeschreven liedtje) « nu alheene. » Geh. *Poperinghe.*

ALLINS. = Alheens, alheels, Fr. *en tout.* — « E'n wint allins zoo vele niet, dat 'n kan z'n huishure betalen. » Geh. *Poperinghe.*

ALS GAKS. = Akskaks, enz. Z. De Bo. — « 'k Zalder ik als gaks ne keer naartoe gaan, om te vragen hoe dat 't gaat met hem, en ondertusschen, trachten te weten wie dat er gister in zijn huis vernacht heeft. » Geh. *Kortrijk.*

AZEN. *aasde, g'aasd.* = Opkweeken met aas, zoo men met geroofde vogeljongen doet. Z. de Woordenboeken.

'En g'aasde rave 'n deugt niet.

Geh. *Rousselaere.*

BAALJE, de. Z. *Binnen de baalje.*

BECUWE. Z. *Loquela* XIII. 41. Te Brugge, Reninghelst, Oostduynkerke, La Bassée, Steenwerck, zijnder lieden dien hunnen name *Becu* spellen; te Brugge, Lichtervelde, Leke, Steenkerke, Nipkerke, Steenwerck, spellen ze *Becue;* te Westoutre, Dranoutre, Pollinckhove, Iper, Belle, Cales, Teteghem, Ekelsbeke, Hondschoote, *Becuwe;* te Iseghem woonde er een die *Pecqu* hiet, en die teekende *P. Q.:* al *becuwen* of sneppen thoope!

BEEN, het. Z. de Woordenboeken, en *Grate.*

BINNEN DE BAALJE, z. De Bo, *i. v. Balie,* den eersten zin. — « Jan gaat trouwen, en al dat binnen de baalje is » (al 't roerende) « is 't zijne. » Geh. *Pollinckhove.*

BLOKSTOEL. den. = Kakstoel (De Bo). — « Gij zaat nog in den blokstoel, als ik al uit visschen ging. » Geh. *Adinkerke.*

BLOKSTOELREDEN, de. = Kinderklap, kinderachtige praat, gelijk van een kind dat nog in den blokstoel zit. — « Dat zijn allemaal blokstoelredens : dat en houdt niet in. » Geh. *Adinkerke.*

BOERNOOM, den, stemzate op *-noom.* = Hutsepot, met kabrnaân derin. — « Och moeder, wanneer gaan me boernoom eten? » Geh. *Moorseele.*

Het w. *Kabrnaân,* z. *Loquela* XII. 51 ; en vrglkt I. 33.

BOMBARD, het. = Bomberd (*Loquela* I. 81), bodembard. — « 't Bombard ligt en steunt op de sterkhouten » (De Bo). Geh. *Westvleteren.*

BOOMBLADSTILLE. = Heel stille, zonder gewaai van wind : zoo stille dat er geen blad, geen boomblad en verroert. — « 't Was er heet en boombladstille. » Geh. *Houthem.*

BROODNOODIG, uitspr. *broonoodig.* = Zoo noodig als brood. — « En ja, 't ware een geluk, kosten wij ook ons deel krijgen : wij hebben 't broonoodig! » Geh. *Kortrijk.*

BRUIDZWORM, den. = Bruidzwerm, derde biezwerm, derde zwerm bie'n, die, binnen een en 't zelfste zomergetije, zwermt; zoodanig, dat zoo genomen, uit biekorf X, A zwermt; uit A, B; en uit B, de bruidzwerm C, al in 't zelfste zomergetije. — « Van d'jare en moeten wij geen bruidzworm verwachten : 't heeft te late zomer geweest. » Geh. *Vlamertinghe.*

Bij De Bo heet het *derde* jaar van den hommel ook het *Bruidejaar,* en (*Loquela* X. 82, 83) het *Bruidjaar.*

Misschien zal het woordendeel *bruid-,* met den zin *derde,* van de hommelboeren naar de biemelkers verloopen zijn.

Bij Kiliaen en bij Verdam staat er nog een ander w. *bruid,* dat, onder ander, *ale, bolt, beer* beteekent; vandaar, bij Kiliaen, het Hollandsch w. *bruyd-leyder,* beer-, alevoerder; en, bij Verdam, « bruutwech (bruudwech), znw. m. Van bruud, bruyd, *d. i.* drek. Kil. 93 : ... mlat. *brodium* en vandaar o. a. Fr. *brouet. Een weg, waarlangs mest naar het land gebracht wordt, beerweg.* »

Is misschien het *bruidjaar,* bij de hommelkweekers, het jaar als zij er met *bruid,* met ale, met beer naartoe moeten, om den

hommel zijne behoorlijke veite te doen krijgen? 't En ware alheele zoo dichterlijk niet, maar toch!

Die 't weet late 't mij ook weten!

CAROTEZWART. = Van menschenhaar sprekende, rood, roste. — « Dat vrouwmensch, ge weet wel, met heur carotezwart haar! » Geh. *Kortrijk.*

CASSATE, de. = Kassade, kas (De Bo). — « Als 't nog eenen keer gebeurt, 'k ga hem zijn' cassate, de cassate geven. » Geh. *Kortrijk.*

Het Fr. w. *cassade* en draagt den bovenstaanden zin niet meer, in de woordenboeken: « Cassade schalcheyt, » zegt Mellema; « *cassade* noodleugen, » enz., zegt Kramers, maar *casser aux gages, casser un soldat,* is ook, ten naasten aan, iemand *'t mes aan de kant* geven. Z. onder *Mes.*

DATE, de. = (Miszeid) daad, schuld, handplichtigheid in iets. — « Als ge, bij zulke menschen, niet wel op en let, ge zoudt gij den name en de date he'en, en zijlieden zouden met de kluiten wegloopen. » Geh. *Kortrijk.*

DEI, den. = Drek (De Bo), ook, oneigentlijk, dwaze, onnoozele klap. — « Hij wilde kluchtig zijn, maar alla, 't was dei: 't liep van de schippe! » Geh. *Pitthem.*

DOBBELE RIETMUSSCHE, de. = Groote karrekiet, *Acrocephalus turdoïdes* (Winkler, *Idiot.* 436). — « 't Zijn hier dobbele en kleene rietmusschen. » Geh. *Zillebeke, Dickebusch.*

DOP. = Met een oud schuimw., *juist, juiste, percys,* in 't Vl. *rechts, krak.* — « 't Was dop viere als de duive in 't slag viel. 't Is dop zesse dat 't gerid vertrekt. » Geh. *Deerlyk.*

DOP! = Uitroep om eenen slag, eenen val na te beelden. — « Dop! en hij ha' 't meê. Dop! en 't was op z'n kake. » Geh. *Deerlyk.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Evedoppe,* en *Loquela* VI. 11; IX. 90, *i. v. Doppe.*

EGINS, EGIN. = *Negins, negin, q. v.*

FOKKELEN, *fokkelde, gefokkeld.* = Tjolen (De Bo), krasselen, sukkelen, dompelen, nooit nievers zijn, veel ruize hebben, veel ruize doen en niet geraken, b. v. in den huishoud. — « Sichten dat vader in 't ongerce is, ze'n doet zij niet anders als fokkelen en tjolen. » Geh. *Kortrijk.*

GEDEWEN, bijkans *gedeven.* = Verleden deelwoord van *duwen,* bij ons *gedowen.* — « Hij heeft mij sterk de hand gedewen. » Geh. *Mechelen.*

Vrglkt *Loquela* XII. 83, *i. v. Dieuw.*

GEDIESCHEN, *gedieschte, gedieschl.* = Uitstaan, herden, geboeien (De Bo). — « 't Stinkt in de panne, van den scharding, dat ge 't niet en kunt gedieschen. » Geh. *Adinkerke.*

Vrglkt *Loquela* IV. 42, *i. v. Gedisschen.*

GEHERT. Z. De Bo, *i. v.,* en *Loquela* VI. 33, *i. v. Herten.* — « Van poteten, je zijt daarvan gehert. » Geh. *Merckhem.*

GELEG, het. = Verdiep, met een schuimw., *stage.* — « Hij weunde daar op 't eerste geleg. » Geh. *Houthem.*

GEREED EN BREED. = Veerdig ten gebruike, voor de hand, te grepe. — « Dat gaat best van al, als men in eens eigen huis is, daar altijd alle dingen g'reed en breed, an en bij is. » Geh. *Deerlyk.*

GRATE, de. Z. de woordenboeken. — « Hij en vindt hij daar noch graten noch been'n in. » Dat is: Geen moeielijkheid, geen zwarigheid, geen last, geen ongemak, geen onruste. Geh. *Kortrijk.*

GRENDEL, den. = Duivel. — « Dat wijf is de grendel van d'helle! » Geh. *Brugge.*

Grendel was vroeger een van de namen des boozen vijands, zoo als *Tange.* Beide eigennamen des boozen zijn geboortenamen geworden, bij ons. Vergelijkt den geboortename *Dendievel* die waarschijnelijk eene verwenschinge verbeeldt, als of men zei, in 't Hoogduitsch, *zum Teufel!* in 't Fr. *au diable!* Zoo was de geboortename *Goderis* vroeger *God eere us! God eere ons!* Iemand die de gewente hadde dezen of genen uitroep dikwijls te bezigen, kreeg eertijds gemakkelijk dien uitroep tot eenen lapname, die, met der tijd, geboortename kon worden ook.

Die nader over *Grendel* begeert ingelicht te zijn, leze *Beéwulf,* zoo hij wilt, in de Dietsche vertalinge ervan door *Dr Simons,* en die onlangs verschenen is onder de uitgaven van de *Koninklijke Vlaamsche Taalvroedschap.*

GRINSPOT, den. = Grinzend, snauwend, dwersch, onvriendelijk, insch mensch. — « 't Is mij onmogelijk met die'en grinspot overeen te kome'. » Geh *Leuven.*

HANGEL, den. Z. De Bo. — « Schrijv' het met 'en zwarte kole, bachten den hangele. 't Is met 'en zwarte kole, ze zullen 't met 'en zwarte kole bachten den hangel schrijven. » Dat is gezeid van iets dat dood aan de eerde, vergeten en gezwegen is, zal of zou moeten blijven. » Geh. *Harlebeke.*

HEELE. = Heel, geheel, zeer. — « 't Is heele wel. 't Is heele goed. » Geh. *Poperinghe.*

Vrglkt *Alheene.*

HOMMEL, den. Z. *Oude hommel.*

INDELIJK. = Eendelijk (De Bo). — « 't Is een indelijk, 't zijn indelijke dingen, alzoo moeten sterven en niet ziek zijn. 't Is indelijk om hooren, als ge onschuldig zijt en dat ze 't al up u steken. 't Heeft indelijk gevrozen, van den nacht. » Geh. *Kortrijk en ommelands.*

KADAVEREN, *kadaverde, gekadaverd.* = Daveren, schudden, beven, bibberen. — « 'k Zat daar te kadaveren: 'k en koste mij niet verwarmen. » Geh. *Beveren aan de Leye.*

KLUITJE, het. = Gekluit, gelapt en getapt kleed, broek, rok, schoe. — « 'k En ben maar op mijn gemak in de weke, als ik mij' kluitjen an he'. » Geh. *Kortrijk.*

KNOTSE, de. = Kodde, koddigheid, kluchte. — « Ze is weêral bezig met alle slag van knotsen te vertellen. » Geh. *Deerlyk.*

KREETBEET, de, 1° *-ee-* gelijk in *peerd, steert;* 2° gelijk in *geweest, geeft.* = Kleen deeltje van iet lekkers, daar men liever een groot stuk van hadde. — « Ha, ge geeft me maar zoo'n kreetbeet! » Geh. *Antwerpen.*

LETTER. Dat is 'en ander letter. = Dat is een ander paar mouwen; in 't Engelsch: *That's another pair of shoes.* — « As je van geld spreekt, dat is 'enander letter. » Geh. *Houthem.*

LOBBE, de. = Gepijpte kant, gepijpte schroo fijn goed, zittende, langs één zijde, in de middenplooie van een manshemdeborst. — « Ik hebbe den tijd geweten dat het mannevolk hemden droegen met lobben. » Geh. *Sweveghem.*

Lobbe (*lobos*) is een Grieksch w.

LOOPEN, *liep, geloopen.* Z. De Bo. = Loopen, in een rijtuig gespannen. — « Een peerd dat loopt en betaalt niet. » Geh. *Westvleteren.*

MEDINS. = Med eens, met eens. Z. *Zoomedins.*

MES, het. Zijn *mes van kante* leggen, geven. = Verhuizen, iets opgeven. — « Als 't u niet aan en staat, geeft gij maar (legt gij maar) uw mes van kante. » Geh. *Adinkerke.*

Vrglkt *Loquela* VII. 79, *i. vv. 't Mes en de kant.*

't Mes *aan* de kant, 't mes *van* kante, dat zal wel de ware beeldspreuke zijn, en niet deze die ik (*Loquela* VII. 79) vroeger gehoord en geboekt hadde, te weten, iemand *'t mes en de kant* geven.

Iemand *'t mes van kante, 't mes aan den kant*, met een schuimw., de *cassade* (De Bo), de *cassate* geven, ware dus even zoo vele gezeid als iemand *uit den broode* doen, wegjagen, buitensmijten; en *'t mes van kante, 't mes aan den kant* leggen, zoo vele als uitschee'n van *broodaat*, berdgenoot, huisgenoot, en verder nog huisbewoner te zijn.

Men zegt ook *zijnen lepel wegsmijten*, voor, eigentlijk, uitschee'n van eten; of, oneigentlijk, in iets niet meer meêdoen, sterven, *tamquam conviva satur*, zoo Horatius dat ievers heet.

Vrglkt De Bo, *i. v. Lepel.*

MOLLEREÊ, de. = Mollerede, uitpuilende, opgestekene grond, daar de mol onder gereden heeft. — « De Mandelbeke, dat komt van 'en mollereê: hadden de menschen dat gemaakt, ze hadden 't rechte getrokken. » Geh. *Pitthem.*

NEGIN. = *Negins, q. v.*

NEGINS, NEGIN, doove *e*, en stemz. op *-ins*, *-in*. = Nog eens, wederom. — « Is hij daar negins, negin al? 't Zal negins, negin al gaan veranderen. » Geh. *Kortrijk en ommelands.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Agein, ageins, negein, negeins*, en *Loquela* VII. 21, 86; XIII. 2, *i. vv. Ogeens, og ne keer, egeenmaal.*

ON. = An, in (De Bo), indien. — « On 't bree' naân zijn. » D. i.: indien het breede naden zijn. Geh. *Kortrijk.*

ONWILLE, den. Z. *Loquela* VIII. 23, 69. — « Geheele dagen moeten uwen onwille zien, dat is toch al te verdrietig! » Geh. *Brugge.*

ONRAAD, den. = Zedelooze, ontuchtige, berispelijke doeninge. — « Hij heeft een meisen bij hem weunen, daar vele toe te zeggen is, die geenen name en heeft: maar, 'k en zou algelijk niet durven houden staan dat hij » (die oudersche jongknecht) « daar onraad meê doet. » Geh *Kortrijk.*

OUDE HOMMEL, den. = Hommel, hoppe van 't vierde jaar, van 't hengstejaar (*Loquela* X. 83). — « 't Eerste jaar » (van den hommel) « is 't inlegjaar, het tweede 't roozejaar, het derde 't bruidjaar, en 't vierde ouden hommel. » Geh. *Vlamertinghe.*

PEPERARE, den. = Gierigaard, vrek, spaarziek mannemensch. — « Dat is ne peperare, die ze' potje zelve kookt: 'k en trouwe met zulk geen! » Geh. *Rousselaere.*

PIJKEPOKKEN, *pijkepokte, gepijkepokt*, stemzate op *pijk-*, uitspr. gelijk het Fr. *pique.* = Wiegen, wiegewagen, rennen, den stoel daar men op zit over end weêre wagen, douwen, b. v. met een kind op den schoot. — « Ze zitten daar geheele dagen te pijkepokken met dat kind, en 't schreemt altijd voort. » Geh. *Deerlyk.*

POTIJZER, het. Z. De Bo. — « 't Houdt daar al thoope lijk e potijzer. » Dat is: Die twee, die drie, of meer komen wel overeen, zijn altijd 's eens in alles, en kijven nooit, zijn elk van en met den anderen tevreden. Geh. *Sweveghem.*

PRESSEN, *preste, geprest.* = Met een ander en nog erger schuimw., *presseeren*, Vl. *branden.* — « 't En prest » ('t en brandt, 't en ligt in 't vier) « niet: wacht tot morgen. » Geh. *Adinkerke.*

PRULLE, de. = Leugen. — « j'He't daar epprulle ovvessneên! » Geh. *Poperinghe.*

In den zin van 't volk moet het w. *prulle*, in den grond, iets beteekenen, dat kan afgesneden worden. Zou de grondzin eene *vodde* zijn? *Vodden* vertellen is ook leugens wijsmaken.

RUDDER OF NIET = Male of mantel (De Bo). — « De koe moste kalven en de peerdemeester ging werken rudder of niet, zei hij. » Geh. *Ruddervoorde.*

Vrglkt, bij Schuermans, *Ridder of mis.*

SCHEUTE, de. = Tuime, fobe, Fr. *accès.* — « Dat hij ne keer 'en zotte scheute krege, en u een been afsloege, 't ware ton te late. Als hij in zijn' scheuten is, hij kan geweldig lachen. » Geh. *Heule.*

SCHORREKAP, den. = Brokkelingen van gekapten schorresteen, « *porphyre*, » zoo men zegt in 't Fransch, en daar men de trakelwegen, de voetbanen, enz. meê hard en vaste maakt. — « De weg naar Sent-Amands, de nieuwe trakel langs de Leye, is geleid met schorrekap. » Geh. *Kortrijk.*

SLAGWATER. Z. *Loquela* VI. 46. — « Als ze aan 't kouten is, ze kout slagwater. » Dat is zeere en vele. Geh. *Iper.*

SLETERIG. = Dat in sleters, in slunsen hangt, dat versleten is. — « Sleterige (bed)lakens. Eenen sleterigen rok aanhebben. Ze laat heur dingen zoo sleterig kommen, dat er geen vermaken meer aan en is. » Geh. *Beveren, aan de Leye.*

SMOKKESMUL, den, stemz. op *-smul.* = Keppe, troetelkind, lieveling, tot en van kleene kinders gezeid. —

Kom' hier, m'n zoete smokkesmul,
os moeder je ziet, heur herte komt vul.

Geh. *Iper.*

SMULLETJE, het. = Kleen, poezelachtig kindtje. — « Och m'n smulletje toch, 'k zien je zoo geren! » Geh. *Iper.*

SPANTE, de. = Tijdruimte, in 't algemeen. — « Hij ligt over eerde, » (hij ligt in lijke, hij ligt gelijkt, afgeleid, vóór de veister) « van zaterdag tot donderdag : en dat is eene geheele spante! » Geh. *Adinkerke*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*, die eenen nauweren, bepaalden zin boekt; en *Loquela* III. 59, *i. v. Spante*.

SPIJKEREN, *spijkerde, gespijkerd*. = Eigentlijk, in den spijker, Latijn *spicarium*, in de schure doen, wegleggen, wegsteken; en, van daar sparen, spaarzaam, gesparig te werke gaan met iets. — « Ga-j' ze » (de boterammen) « spijkeren de'? » Geh. *Poperinghe*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*

SPIJZIË, de. = Spijs (De Bo), soepe, oud vl., wellinge. — Eene oude vrouwe, als er geen oogske vet op heur wellinge en stond, plag te zeggen :

Spijzië, spijzië,
ik zie 'k ik u,
maar ge'n ziet gij mij niet !

Geh. *Heule*.

STERRETJES-AVOND, den. = Avond vóór Kerstnacht, als de bakkers op den hoorn tuiten, om te laten weten dat ze cadetjes gebakken hebben. — « 't En zijn nu maar drie bakkers meer, die cadetjes tuiten, op sterretjesavond. » Geh. *Iper*.

STOUTHAMER, den. = Stout, onversaafd mensch, met een leelijk schuimwoord, *g'assereerderik*. — « Ge zult nog ne' keer de' stouthamer moeten spelen : ik en durve hem dat niet zeggen. » Geh. *Kortrijk*.

Stouthaemer is een gekende geboortename, slachtende *Haemerken, Haemers, Aemerlinckx*, en a[n]; z. Johan Winkler's, *De Nederlandsche geslachtsnamen*, II. 364—65.

SWOBBELKE, het. = De daad van iemand die swabbelt (De Bo), die goeds dat gewasschen wordt om- en weêr beweegt in 't water. — « Ge'n moet de handdwalen niet sparen : 't en is maar een swobbelke te meer! » Geh. *Kortrijk*.

TAALJE, de. = 't Zestienste van eene elle (De Bo). — « De smake en is maar 'en taalje! » zoo zei een arm, braaf wijf, tegen heur' hongerige jongens, als ze nauwelijks genoeg hadde om hun den buik te vullen. Ze wilde zeggen : Ge'n smaakt het eten maar als 't in den zwelg is : van de tonge tot tenden 't kelegat, dat is, na heur verstaan, de verrente van een taalje. Geh. *Kortrijk*.

TJOTEKOTE, de. = Seuteka, seute (De Bo). — « Zwijgt, 't is zo'k 'en ellendige tjotekote van e wijf da'k he'! » Geh. *Kortrijk*.

TJOTEKOTEN, *tjotekootte, getjotekoot*. = De tjotekote spelen, handelen gelijk een' tjotekote. — « Ge'n moet daar niet zitten tjotekoten. 't Is altijd voort tjotekoten dat ik doe; 'k en g'rake nievers! » Geh. *Kortrijk*.

UCHTERMESSE, de. = Vroegmesse, eerste messe. — « De menschen gaan naar de uchtermesse, in den winter, met ne lanteerne, als 't is dat ze van verre moeten komen. » Geh. *Moorseele*.

Vrglkt De Bo, *i. vv. Uchter*.

VALLEN, *viel, gevallen*, over iets. = G'ergerd zijn, gestoord zijn, weten in iets. — « Als hij het niet en weet, hij en zalder niet over vallen. » Geh. *Kortrijk, Brugge*.

VERDOEN, *verdeed, verdaan*. = Herdoen, herhalen, hergaan. — « 't Is Jan Staes, die je komt bezoeken, maar, zij-je belet, e gaat 't verdoen. » Geh. *Belle*, in *Fr. Vlanderen*.

Kramers boekt dat w. bijkans met dien zelfsten zin.

VERJAMMERD *zijn*, op iets. = Hunkeren naar iets, dat men niet hebben, niet doen, niet zien en kan of en mag. — « Ik zat kamervast en ik zag u op wandel gaan; ik moet het zeggen zoo als 't is : ik was op u verjammerd. Ik was op uw geluk verjammerd; ik was erop verjammerd. » Geh. *Kortrijk*.

VIERIJZER, het. = IJzeren tuin, die vóór 't vier gezet wordt, en die de kinders belet in 't vier te loopen of te vallen. — « Zet het vierijzer : de kleene zou hem kunnen branden. » Geh. *Iper*.

Bij Kramers is 't *vuurijzer* 't gene wij den *brandel* heeten, in 't Fr. *le chenet*.

VOORBARD, het. = Bard, dat, alvooren, het ruim van de wagenkasse omsluit, weêrga van 't achterbard (*Loquela* IX. 33). — « Gelijk de vlaken (De Bo) slinks en rechts de wagenkasse omsluiten, zoo doen 't achter- en 't voorbard, achter en vooren. » Geh. *Westvleteren*.

ZEGGEN *toe* iets. = Ongunstige en gegronde bemerkingen maken op iets. — « 't Is daar nog al iets toe te zeggen, immers 't en is niet al goud dat blinkt. » Geh. *Brugge*.

In de *Keure van Hazebroek van 1336*, uitgegeven *door Edw. Gailliard, Gent, A. Siffer, 1895*, bl. 251, staat er : « Echter, dat ne gheen vleeschauwer ne mag slaen beesten daer toe te segghene es. »

ZERK, den. = Grafsteen (De Bo). —

't Zijn meer huizen als kerken,
meer zullen als zerken.

Geh. *Beveren aan de Leye, Kortrijk*.

ZOOMEDINS. = Zoo med eens, zoo met eens, rechtuit, seffens. — « 'k Gaan zoomedins, 'k gaan medins, 'k gaan zoomedinsten gaan kommen. » Geh. *Dixmuidewaards*.

ZOOMEDINSTEN. = Zoomedins, medins, *q. v.*

ZULLE, de. Z. De Bo. Eene huwhave (schuimwoord, *dote*) die buiten de zulle niet en gaat. = Die beloofd is en niet gegeven. — « Zij was eene huwhave beloofd, maar 't en zal buiten de zulle niet gaan. » Geh. *Pollinckhove*.

ZWIJMELEN, *zwijmelde, gezwijmeld*. Z. De Bo. — « Dat is een lastig voeren, aan die lange ijzeren roên, al over den vorst : ze zwijmelen te vele. » Geh. *Sint-Denijs*, in W.-Vl.

ZWORM, den. = Zwerm, zwarm (De Bo). — « Wij zeggen hier altijd *zworm* en *zwormen*. » Geh. *Westvleteren, Vlamertinghe*.

ZWORMEN, *zwormde, gezwormd*. = Zwermen. Z. *Zworm*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's H[n] Alfons weg.

LOQUELA

N° 8, Wintermaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pterôënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANZICHTEVLEESCH, het. = Deel van de oppervlakte des lijfs, dat, gelijk het aangezichte, aan de koude gewend is. — « Hebt gij geen koud, manneke, met uw dun broekske, boven op uw vel? Nooit : 'k ben geheel aanzichtevleesch ! » Geh. *Audenaerde*.

APPELS *schudden, schudde, geschud*. = Eigentlijk, den appelboom, of takken daarvan, zoo bewegen, zoo schudden, dat er de appels afvallen; oneigentlijk, op zulker wijze de klokken luiden, dat de klokslagen op geen welluidende mate malkaâr en volgen, maar nu 1, 2, 3, nu 3, 2, 1, nu 2, 1, 3, enz. mingelen en kappelen. — « Hoor : ze schudden nog ekkee' appels ! » Geh. *Alveringhem*.

Vrglkt *Inslaan, Loquela* XIII. 19.

BECUWE, de. Z. *Loquela* XIII. 41, 49.

In eene verordeninge uitgeveerdigd door de wetheeren van Haesebroeck, op den 22 Febr. 1712, staat er, Art. 29, als volgt : « Verbieden voorts aen alle cutsers, balloteurs ende opslaeghers te coopen, op de marckdaeghen ordinaire, booter jn sticken, eyeren, kieckens, duyvejonghen, perdrissen, sneppen, becuwen ende alle andere diergelycke waerden, ten sy naer den thien heuren geslaeghen voor middaegh.... »

BIESTEKKER, den. = Bietjesstekker (De Bo). — « Te Sleidinghe heeten ze den biestekker biezenstekker, maar een *biezenstekker* heet ook een schoemakers allaam, zegt De Bo. » Geh. *Destelbergen*.

BIEZENSTEKKER, den. = Biestekker, *q. v.*

BLÄÄ *hebben, had, gehad*. = Vare, vreeze h. — Jongens die smijten naar malkaâr, roepen, eer ze smijten :

« He'-je blää ! »

En de antwoorde is :

« Nin-'k, ma' je meug'
nie' smijten da' 'k het he'e' ! »

Geh. *Gheluwe*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Blè, blèè*.

BLUTSZAKSTJE, het. = Vederloos vogeljong. — « 't En waren nog maar blutszakstjes, en en hee' ze uit ettrokken ! » Geh. *Poperinghe*.

BOELE, de. = Aande, eendvogel, goele (De Bo). — « 't Zit 'n boele, en een zweemken, in den dijk ! » Geh. *Destelbergen*.

BOERENZWALM, den. = Witgattje (De Bo). Geh. Geh. *Destelbergen*.

BOOMKLEMMER, = Klaverkattje (De Bo). — « Te Sleidinghe heeten ze de boomklemmers klaverkattjes. » Geh. *Destelbergen*.

BOORD. Z. *Over een b.*

BOSCHDUIVE, de. = Rijmduive, *q. v.*

Bij De Bo is er sprake van *valduiven, valmduiven*, bij Kiliaen *valm-duyve*, die de zelfste ring- of rijmduiven zijn, en die *valduiven* heeten, niet omdat zij *vallen*, maar omdat zij *valuwe, valme*, dat is blauwachtig, van verwen zijn. Vrglkt *zwaluwe* en *zwalme*, en z. De Bo, *i. v. Valduif*.

BOSCHLAWERKE, den. = Steenlawerke, kantlawerke, *qq. v.* Geh. *Destelbergen*.

BOUT, den. = Leugen. Iemand eenen bout opdraaien : eene leugen wijsmaken, ophangen. — « Ge zoudt mij weêrom geren 'enen bout opdraaien, doe-je? » Geh. *Bavichove*.

BOUT, den. = IJzeren allaam, spille, die, gewarmd zijnde, dient om den kant van een mutse of van een krage te pijpen : pijpijzer (De Bo). — « 'k Heb eenen bout om spaansche kragen te pijpen : hij is wel 200 jaar oud. » Geh. *Ardoye*.

DJOEVER, den. = Eerdappelbal, dien men op den top van eene wisse steekt en daaraf jaagt, mits de zwaaikracht. — « Komt, laat ons djoevers gaan trekken. » Geh. *Dermonde*.

DOMINEE, den. = Mooreende, *q. v.*

DUIKELING, het. = Duikaande, duikeend. Z. *Spieringstekker*.

DUIMEN, *duimde, geduimd*. = Met den duim behendiglijk eenige knikkers terug en in de hand houden, met het inzicht, als 't nood doet, van ze in of uit den mok of het puttje te laten rollen, en 't winnende getal te volmaken. Dat gebeurt bij 't *schokken* (De Bo). — « Niet te duimen, hoor-je 't, of 'k en spele niet ! » Geh. *Gheluwe*.

DUIVEPAKKER, den. = Sperwer. Z. *Spooregaal, spreeuwaal*. Geh. *Destelbergen*.

EERTRUNSEL, den = Grunseleer, *q. v.*

Vrglkt Schuermans, *i. v.*

ELLEKNUISTJE, het. = Ellekeuttje. Z. *Loquela* V. 42; IX. 74. — « Mijdt u : ge stuikt tegen mijn elleknuistje, en 't zindert tot in mijn scho'ere. » Geh. *Ardoye*.

ELSMEEZE, de. = Elsvinke (De Bo). — « De elsmeezen dragen al nest. » Geh. *Destelbergen.*

FIKKE, de. = Snetse, nete, sporruwaan, spook, wicht, of zulkdanig iets, daar men de kwade, rustelooze, doende kinders meê scheldt. — « Ah gij fikke, ga-je dat gerust laten? » Geh. *Gheluwe.*

Vrglkt *Loquela* IX. 47, en De Bo, *i. v.*

GAAN en LOOPEN. *Gaan.* = Gestadiglijk, als gewone, niet afwisselende, bezigheid. *Loopen,* ongestadiglijk, nu en dan, als hulpe of vervanger van die gaat. — « Ga-je met de peerden, Jan? Nin-'k, ma 'k loopender nog al vele meê. » Geh. *Poperinghe.*

GARENKETEL. den. = Ketel daar men 't garen in ziedt. — « Zet de *soupe* af: ze kookt lijk ne garenketel. » Geh. *Avelghem.*

GEKARSTE *petatten,* uitsprekens *gekaste* p. = Geschelde, gekookte en dan gebradene eerdappels. — « Ze eten meest gekarste petatten 's avonds, als 't vasten is. » Geh. *Clercken.*

GELINK. = Gelijk. — « Als hij begint leelijk te doene, 't is rechts gelink nen beer. » Geh. *Wynghene.*

« Ghelync ende inder maniere, » vinde ik in Brugsche handschriften van de jaren 1500.

GEMAAKT. = Kunstmatig, niet uit de gewonelijke oorbronne gewonnen. — « Gemaakt water. Hij verkoopt wijn, maar 't is gemaakte wijn. » Geh. *Poperinghe.*

GREIZE, de. = Reit (De Bo). — « De gracht, de wal ligt groene van de greize. » Geh. *Audenaerde.*

GROENSELEER, den. = Grunseleer, *q. v.*

GRUNSELEER. den. = Gruns, grunselaar (*Loq.* XI. 27). — « De gruns heet eertrunsel, te Huysse; groenseleer, te Overmeire; daar zijn enkele en dobbele groenseleers, de dobbele heeten ook ortolaan. » Geh. *Destelbergen.*

HALVE EENDE, de. = Halve aande. Z. *Spieringstekker.*

HALVE SNEPPE, de. = Labber, *q. v.*

HANG. den. = Dat deel van 't geslachte vee dat de beenhouwer buitenhangt, 't herte, de roeper, de zware lever, enz. — « 'k Hebbe eenen hang gekocht, en wij zullen daar weeldig meê zijn. » Geh. *Audenaerde.*

HAVERATTJE, het. = Hagerattje, weute, *q. v.*

HEEREKNECHTEN. = Eerdappels met de pele. — « Wat hebt gij g'eten? Heereknechten, met de kazakke. » Geh. *Sweveghem.*

HOEPER, den. = Goeber (*Loquela* XIII. 44). — « Hij giet zijn fortuin door den hoeper. Wat door den hoèper kan, kan door den poeper. Hoe kan hij 't (b. v. al dat vleesch) door den hoeper krijgen? » Geh. *Kl. Vrankrijk, Diest,* en ommelands.

HURST, den. = Glooinge, b. v. van een dijk, *slope* in 't Eng., hellinge, hellende, schuinsche grond, die van menschenhanden opgevoerd is. — « Hij lag te slapen op den hurst van de vaart. » Geh. *Oostvlanderen.*

Vrglkt Schuermans, *i. vv. Horst, hurst.* Jacob Grimm, in zijn woordenboek, veroorkondt het w. *hurst,* met den zin van begroeide *Anhœhe.*

Hurst is nu meest overal door 't Latijnsch-Fransche *talus, talu* van de bane gestooten.

KANTLAWERKE, den. = Boschlawerke, steenlawerke, *qq. v.* Geh. *Overmeire.*

KOEKOEKSPEEKSEL. het. = Kraaisnot (De Bo). — « 'k Hebbe 't aaneengeplakt met koekoekspeeksel. » Geh. *Audenaerde.*

KOPPELDRAAD, den. = Drom (De Bo) om twee kloefen tot een paar te koppelen. — « 'k Hadde een paar nieuwe kloefen, en de koppeldraân en waren nog niet afgesneên. » Geh. *Ardoye.*

KRESSELKE, het. = Kretserke (Schuermans). — « Koopt mij 'n doze kresselkes, om 't vier te ontsteken. » Geh. *Audenaerde.*

KRUISBOGE, den. = Schare (De Bo), *martinet noir,* in 't Fr. — « Dien vogel heeten wij kruisboge, schreemer of sichel. » Geh. *Destelbergen.*

LABBER. den. = Lapper, poelsneppe (De Bo). — « Men heet de labbers ook halve sneppen. » Geh. *Destelbergen.*

LANGSTEERT. = Meeze-langkote. Geh. *Sleidinghe.*

LIBBEKEN. het. = Schroodtje, afgesneden deelken van stoffegoed. — « Pakt een libbeken laken en wrijft het ermeê. » Geh. *Audenaerde.*

Het Eng. w. *to lib, to glib* is ons *lubben, gelubben,* dat ook snijden, namelijk *castrare* bediedt.

LIGBANK, den. = Met een schuimw., *canapé.* — « Ze hebben de zieke eenen ligbank gekocht, en daarop slaapte ze nu en dan. » Geh. *Kortrijk.*

LOKPOER, het. = Afval, mul van cicoreiboonen. — « 'k En hebbe niet anders als wat lokpoer erbij gedaan. » Geh. *Audenaerde.*

LOOPEN. Z. *Gaan.*

LUCHTLAWERKE. den. = Hemellawerke (De Bo), in 't Eng. *skylark.* — « Bij ons zijnder luchtlawerken, steen- of boschlawerken en polderlawerken. » Geh. *Destelbergen.*

MAAKSEL, het. = 't Geen dat b. v. 'n koe 'n koe maakt: 't onmisbare van heuren bouw, zonder het toevalliglijk bijkomende, niet eigentlijk toebehoorende. — « 't Is een schoone koe, en, daarbij, 't en is geen vettigheid, noch geen opgeblazentheid van eten, ziekte of anderszins: 't is altemale maaksel. » Geh. *Poperinghe,* en ommelands.

MACHT. Op zijn' macht *staan, liggen.* = Zoo liggen, staan, dat de macht die de staander, de ligger, het staande of het liggende heeft ten oorboore kan komen en dienstig zijn. — « Een metsersdiender en staat op zijn macht niet, als de stellinge te leege is en hem belet de briken te bewegen daar ze zijn

moeten. Berdels liggen op hunne macht, als ze noch te kort, noch te lang, noch te smal, noch te breed en zijn, om overal te dragen en te daken, daar 't behoort. » Geh. *Poperinghe.*

MEEZE-LANGKOTE, de. = Meeze-langsteert (De Bo). — « Langsteert, of meeze-langkote, zoo men te Sleidinghe zegt. » Geh. *Destelbergen.*

MEIWULPE, de. = Slag van regenvogel, ***pluvier, charadrius,*** bij de geleerden. — « Daar zijn goudpluviers, zelverpluviers, meiwulpen en witgatljes. » Geh. *Destelbergen.*

MOOREENDE. de, *oo* gelijk in ***moorgans.*** = Mooraande, zwarte aande. Z. *Spieringstekker.*

MOORGANS, den, *oo* scherplang, of gelijk in *oore.* = (Zwarte?) gans, slag van ganzen. — « Daar zijn mooreenden en moorganzen. » Geh. *Destelbergen.*

MUIZEPAKKER, den. = Sperwer. Z. ***Spooregaal, spreeuwaal.*** Geh. *Destelbergen.*

OMMELEGGERKE ***doen, spelen.*** = Worstelen, om te zien wie den anderen kan ommeleggen. — « Laat ons ne keer ommeleggerke doen, durf-je? » Geh. *Gheluwe.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Omleggen.*

OVENJAN, den. = Ovendekker, ovenmetserke (De Bo). — « 't Weunt daar een ovenjan, met vier eierkens. » Geh. *Overmeire.*

OVER EEN BOORD *staan.* = Overende, op sprieten staan, ***en émoi,*** en, vertaald uit 't Fr., « in opschudding. » — « Ze hebben Jans maarte albij vermoord van den nacht, en geheel 't dorp staat over een boord van den nuchten. » Geh. *Oyghem.*

Men zei vroeger : « De klokke over een boord slaan, » 't gene ze nu uit het Fransch vertalen en zeggen « alarm kloppen. » Misschien zal men 't oude ***men slaat er over een boord*** misverstaan en vervangen hebben door ***men staat er over een boord, ze staan er over een boord.***

OVER D'HALVE DEURE *zijn.* = Bij dranke. — « Jan was weêr al over d'halve deure, gisteren. » Geh. ***Beveren op de Leye.***

PEKKELEN, ***pekkelde, gepekkeld.*** = Onvaste op de pekkels, de pooten staan, b. v. zoo een tafel, wier pekkels ongelijk van langden zijn. — « 'k En he'n me' zage nie' meê, dat 't ze altemets » (de tafel) « moste pekkelen. » Geh. *Poperinghe.*

PIETERNELLEWATER. = Regenwater, dat rechte uit de locht (niet van 't dak) gevangen wordt, op Sente-Pieternellendag, den laatsten in Bloeimaand. — « Pieternellewater, dat is goed voor de oogen. » Geh. *Sweveghem.*

PLEKTE. = Met plekken erin of erop. Z. De Bo. — « Dat koorn staat plekte. » Geh. *Poperinghe.*

POLDERLAWERKE, den. = Verscheidenheid van leeuwerken, die in de polders thuis behooren. — « Wij zeggen ook zoetelievekens, tegen de polderlawerken. » Geh. *Destelbergen.*

PREUTELHOZE, de. = Weute, *q. v.* Geh. *Overmeire.*

PREUTELKOUSE, de. = Weute, *q. v.* Geh. *Destelbergen.*

PRUTSCHOLE. = Bewaarschole, voor de minste kinders van al. — « Ge zaat nog in de prutschole, als ik al ging gaan werken. » Geh. *Gheluwe.*

RAALDE, de. = Riesschurre, *q. v.*

RIESSCHURRE, de. = Rietschurre, rietschorre, rietscharre, ***rallus aquaticus,*** bij de geleerden. — « Ze zeggen, te Destelbergen, een raalde, wij zeggen een riesschurre. » Geh. *Overmeire.*

Vrglkt *Loquela* VII. 22—23.

RIETSNEPPE, de. = Verscheidenheid onder de sneppen. — « Daar zijn, onder de sneppen, boschsneppen, watersneppen, bloksneppen, rietsneppen en halve sneppen, of labbers. » Geh. *Destelbergen.*

RIJMDUIVE. de. = Ringduive, ringelduive. — « De rijmduiven heeten hier ook stokduiven en boschduiven. » Geh. *Destelbergen.*

De wissel (*ng* = *m*) en is niet zeldzaam : men hoort ***longers*** en ***lommers, bonge*** en ***bomme, schongelen*** en ***schommelen, ringduive*** en ***rijmduive.***

SARA, de, stemzate op *sa-.* = Vrouwmensch, met afkeuringe gezeid. — « o Gij franke Sara! zwijgt. » Geh. *Kortrijk.*

Sara was Abrahams echtgenoote, zoo men weet

SCHREEMER, den. = Kruisboge, schare, *q. v.*

SICHEL, den. = Kruisboge, schare, *q. v.*

SLAGER, den. = Mannelijke kwakkel. — « Ik hebbe twee kwakkels gekweekt : eenen slager en een' zije. » Geh. *Destelbergen.*

SPIELUIT, den, stemz. op *-uit.* = Spierluit (De Bo, Schuermans). — Den ***aureolus*** der geleerden, anderszins den goudvogel, den goudspicht, heeten wij ***spieluit,*** en de Sleidinghenaars ***spoeluit.*** Geh. *Destelbergen.*

SPIERINGSTEKKER, den. = Een zwemvogel, die bij de aanden behoort. — « Halve eenden, spieringstekkers, duikelingen, mooreenden, of dominees, en zweemkens, dat zijn al zwemvogels. » Geh. *Destelbergen.*

SPOELUIT, den. = Spieluit, *q. v.* Geh. *Sleidinghe.*

De naamgeschiedenisse van den ***spieluit,*** den ***spierluit,*** den ***spoeluit*** staat in 't lange en in 't breede uiteengedaan, voor die gadinge heeft, in *Loquela* III. 96—99.

SPOOREGAAL, den. = Sperwer, muizepakker, duivepakker. — « 't Gene wij eenen spooregaal heeten, heeten ze te Overmeire eenen spreeuwaal. » Geh. *Destelbergen.*

SPREEUWAAL, den. = Sperwer. Z. *Spooregaal.* Geh. *Overmeire.*

Vrglkt *Loquela* XI. 71, *i. v. Speurwaal.*

SPROKKELEN, ***sprokkelde, gesprokkeld.*** = Sparken, sperken (De Bo). — « Als 't koorn rijpe is, en dat er de zonne op bakelt, hoort men het sprokkelen. » Geh. *Audenaerde.*

STEENLAWERKE, den. = Verscheidenheid onder de leeuwerken. — « Men heet de steenlawerken ook bosch-

lawerken, en, tot Overmeire, kantlawerken. » Geh. *Destelbergen.*

STOKDUIVE, de. = Rijmduive, *q. v.*

STOUTHALS. = Stouterik, stouthamer (*Loquela* XIII. 55). — « Dat is mij ne stouthals van ne jongen! » Geh. *Beveren op de Leye.*

Bij *Prosper De Vynck*, in zijn *Wekelyck vermaeck, geseyt Evangelischen Raeds'man*, Brugge 1645, staat het w., bl. 107, aldus aangewend:

Als dien stout-hals durfde poghen
Te bekoren sijnen Godt.

Bij Schuermans vinde ik *stijfhals*, als benaminge van een die hardnekkig of bijhoudende is; bij d'Arsy, « *Kuylhaen, kuylhals, Grand beuveur, biberon,* » dat eigentlijk zoo vele zegt als een die overdadig geerne *kuyte*, *keyte* of bier drinkt, biervliege. Z. Kiliaen, *i. vv. Kuyte, kuyt-haen.*

Verder, bij den zelfsten d'Arsy, « *Loerhals, Homme frauduleux, Deceveur. Trompeur.* » Kiliaen heet zulk een eenen *loers-hals.*

Het w. *goethals* moet vroeger een ingoed mensch beteekend hebben, eer 't de welbekende geboortename wierd, gelijk meer andere halsnamen, b. v. *Corthals, Sterchals, Lanchals, Cromhals, Scheefhals*, enz. Z. Johan Winkler, *Geslachtsnamen*, bl. 347.

STOUTHAMER, hoedanigheidswoord, dat de stemzate op *-ha-* draagt. = Stout, onversaafd, frank, ongevreesd. — « 'j Is stouthamer, peis-je! » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Loquela* XIII. 55, *i. v.*

TOILETTE, de. = Pakkleed. Z. *Loquela* XIII. 30. — « Jan, ge hebt de toilette ievers vergeten: gaat en haalt ze. » Geh. *Brugge.*

TONGE, de. *Tongen* in een' kave metsen, die te geweldig trekt. = Uitspringende briken in den loop van de kave metsen, die, van weêrkanten, tak-uit tak-in staan en den trek belemmeren. — « 'k He' doen tongen in mijn' schouwe metsen, opdat ze zoo wijd niet en zou zijn en min trekken. » Geh. *Kortrijk, Ghistel.*

Kramers zegt: « Tong (scheidsmuur) in een schoorsteen, put, etc. *languette.* » Ja, dat is een tonge metsen; *tongen* metsen, dat is wat anders.

TREITE. de. = Hagetreite (De Bo), weute, *q. v.*

TREUTJE, het. = Keuntje (De Bo). — « Een treutje is een koninksken, *un roitelet*, in 't Fr. » Geh. *Destelbergen.*

VETTJE, het. = Eenerhande vogel, die bij 't waterwild geteld wordt. Z. *Zandlooper.* Geh. *Destelbergen.*

VINGERRAPERS! = Uitroep om het recht te handhaven van, met de eene hand de vingers van de andere op te rapen, met het inzicht van ze langer te maken en den afstand tusschen twee knikkers met de spanne, den strek (De Bo), de vame (De Bo), de perzonge (De Bo) te kunnen afmeten. Die dat recht verbiedt roept: — « Zonder vingerrapers! » Geh. *Gheluwe.*

VRIEZEGANS, den. = Vriesgans (De Bo). — « Op het w. *zeeduif* verzendt De Bo naar het w. *vriesgans*: een vriesgans, of zoo wij zeggen een vriezegans, en is geen zeeduive. » Geh. *Destelbergen.*

VUIL. = Onrechtveerdiglijk verkregen of behouden. — « Ze hadden nog al veel goed, maar geen dat vuil was. » Geh. *Poperinghe.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Zwart.* 't Eng. w. *foul* heeft ook dien zin.

WAAI, den. = Groeze (De Bo) van caroten. — « Laat ons te gåre onze wortels den waai afsnijen. » Geh. *Dermonde.*

WEESDOM, den. = Weezegeld, weezegoed (De Bo), weezepenningen. — « Dat ze al doen dat ze willen, die deugenieten van die erfgenamen: ze'n kunnen toch aan die kinders hunnen weesdom niet. » Geh. *Kortrijk.*

WEUTE, de. = Hagemake (De Bo), *curruca garrula*, bij de geleerden. — « Weute, haverattje, treite, preutelkouse, preutelhoze, dat zijn vijf namen van éénen en den zelfsten vogel. » Geh. *Destelbergen.*

WITGATTJE, het. = Slag van regenvogel. Z. *Meiwulpe.* Geh. *Destelbergen.*

WOUTER, den. = Weiting (De Bo), *graculus*, bij de geleerden. — « Mijn broêre kweekt ne wouter. » Geh. *Destelbergen.*

ZALUWAARDIG. = Getaand, vreemd van verwen, leelijk, schuw, onnuttig (De Bo), ongehavend. — « Zot en zaluwaardig zien. » Geh. *Wynghene.*

Vrglkt Kramers, *i. vv. Zaluw, zaluwachtig.*

Bij Kiliaen staat: « Saluwe. *Vetus Flandricum. Sordidus, impurus. Gallicè sale.* » Dat oud Vl. w. *zaluwe* is het Eng. *sallow*, mid. Eng. *salow*, het Angelsassensch *salu*, het oud Hoogduitsch *salo*. Het Fransch heeft dat woord verbezigd in zijn *sale, salement, saleté, saligaud, salir, salissant, salisson, salissure, salope, salopement, saloperie, salopette.*

Zonder het stafrijmen dier twee *z- z-*, ware 't w. *zaluwaardig* al langen tijd verloren. Wie heeft het nog elders gehoord?

ZANDLOOPER, den. = Vogel die tot het waterwild behoort. — « Onder 't waterwild wete ik, onder andere, van raalden, vettjes en zandloopers. » Geh. *Destelbergen.*

Een *zandlooper* is bij De Bo een slag van leeuwerke. Bij Kramers verbeeldt het w. *zandhoen* ook meer als éénen vogel.

ZEEDUIVE, de. = Zeemeeuwe. — « 't Is verboden zeeduiven te schieten, langs de zee. » Geh. *Overmeire.*

ZIJE, de. = Vrouwelijke kwakkel. Z. *Slager.* Geh. *Destelbergen.*

ZOETELIEVEKEN, het. = Polderlawerke, *q. v.*

ZWEEMKEN, het. = Zweem (Schuermans), slag van aandeken. Z. *Boele.* Geh. *Destelbergen.*

Kiliaen boekt: « Sweem, sweemer, sweemerken. *Rusticula minor, gallinago minor.* »

ZWIJGERTJE, het. = Heemelijk, bedoken drinkhuis, daar b. v. 't vrouwvolk kan zitten drinken, zonder den name te hebben. — « Ze zit al liever in 't zwijgertje, als in heur huis en bij heur jongens! » Geh. *Poperinghe.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hⁿ Alfons weg.

LOQUELA

N° 9, Nieuwjaarmaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANGAAN, *ging aan, aangegaan.* = Met woorden kwellen, lastig vallen, hertefretten, rikzagen. — « 'k En zou mij niet dronke' drinken, ware 't da'-je me niet zoo gedurig aan en ginge! » Geb. *Iper.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Aangaan.*

AANGAANEGE, de, stemzate op *aan-*, voorlaatste *e* gelijk de eerste *e* in *negen.* = Eene die gewend is mondelings aan te gaan, aan te randen, te kijven, te rikzagen. — « Lite is 'en aangaanege : ze'n zou voor den helschen duivel niet zwijgen! » Geh. *Iper.*

BANDGELD, het. = Eigentlijk de weerde in gelde van den stalband, dien de veekooper aan den boer zou moeten uitkeeren, en die in handen van den stalknecht behoort en thuisgeraakt. — « Zoovele van de koe, met het bandgeld daarbij, is zoovele. » Geh. *Moerbeke.*

BANKEDEEL, het. = Eet- en drinkmaal. — « Die menschen moeten tenden geraken : 't is daar heele dagen bankedeeltje. » Geh. *Iper, Brugge.*

BLIKSMAGER, den. = Mijdspreuke? om niet te zeggen blikslager, bliksem (De Bo). — « Zwijgt van dien bliksmager van dien jongen! » Geh. *Beveren-bij-Rousselaere.*

Of zijn de lastig opeenvolgende *bl-* en *sl-* de oorzake dat het w. alzoo verminkt is? Men hoort ook *slapmaken*, ja, *slabbaken*, voor *slaaplaken.*

Z. *Doksmager.*

DJAMMELEN, z. *Ver-, voort-.*

DJONZE, de. = Jonze (De Bo), gonde, djagonze (*Loq.* XI. 2, 3; XII. 18). — « 't Was daar een oude leelijke djonze, 't was lijk 'n toovermete. » Geh. *Iseghem.*

DOBBELARE, den. = Een die, met den teerlingbak, de eene herberge uit en de andere ingaat, waar 't kermesse is; en die de lieden laait om tegen hem te dobbelen, dat is met de dobbelsteenen in zijnen bak te smijten, om baze- of amandelnoten. — « Zwicht u van den dobbelare : als hij ziet dat gij niet meer en verliest, hij zal voortgaan. » Geh. *Rousselaere.*

DOBBELEN, z. *Dobbelare* en *Loquela* VIII. 90.

DOKSMAGER, den. = Mijdspreuke? om niet te zeggen *dokslager, doksem (De Bo). — « Zwijgt van dien doksmager van dien jongen! » Geh. *Beveren-bij-Rousselaere.*

Z. *Bliksmager.*

DRAFRIEK, den. = Riek, dien men bezigt om te roeren in de brouwte, brouwerschuppe, Fr. *fourquet.* — « Sint Aarnoud, beschermheilige van de brouwers, wordt verbeeld met eenen drafriek. » Geh. langs de Leye, in *Oost-Vlanderen.*

DRASEM, den. = Stuk ijzer dat van onder aan de steenbalke is, daar waar de steenbalke op de nokke van de meulenstake draait. — « Dat stuk ijzer heeten de meulenaars den drasem. » Geh. *Dranoutre.*

EEPIJLDE. *Loquela* II. 19. — « Dat koorn staat eepijlde! » Geh. *Sweveghem.*

ELVENDERTIG. Z. *Loquela* XII. 27, 50.

« *Frisiorum numeri hoc ordine procedunt*, 38 acht-ind-thritich, 39 neóggen-ind-thritich, 40 fjirtich, 41 ién-ind-fjirtich, *Frisii urbani* ien-ind-feertich, *non autem* elf-ind-dartich, (*undecim et triginta*), *qua forma Frisii rident nimis scrupulosam disceptationem vel fastidiosam agendi rationem. Frisii urbani* Dat gaet dar alles op syn elf-ind-dartigs, *ibi res minimæ attente et tarde fiunt. Phrasis orta est e comitiis Frisiæ, ubi delegati 40* » (30?) « *pagorum et 11 urbium summa accuratione et lento gradu de commodis reipublicæ agebant.* »

Dus J. H. Halbertsma, in zijn *Lexicon Frisicum.*

P. J. Harrebomée, in zijn spreekwoordenboek, legt dit nog nader uit : « Is eene zaak *op zijn elf-en-dertigst,* » zegt hij, « dan is ze in de uiterste puntjes, alles punctueel, zonder een klaviertje over te slaan. Men kan echter alles overdrijven, ook het meest ordelijke, en wie dat doet, *blijft altijd in de punten van elf-en-dertig.* Beide spreekwoorden zijn van Frieschen oorsprong, waar de provinciale staten uit afgevaardigden der 11 steden en 30 grietenijen bestonden. »

« *Puntjes* en *klaviertjes* » daar gelaten, dat gelijkt er toch beter aan.

« Op zijn elf-en-dertigst, » zegt Kramers, « *tout à son aise, dans le meilleur ordre.* Hij moet alles op zijn elf-en-dertigste hebben, *c'est un homme qui aime ses aises; ou : il est fort minutieux.* »

« Op zijn elf-en-dertigste gekleed zijn, » zegt Schuermans, II. 79, Fr. *être pimpé à quatre épingles.*

GELEED, het. = Met een schuimwoord, *canton.* — « Tweede canton ofte geleet, geheeten den Oost-canton. » Uit den Landboek van *Coyghem.* Geb. te.....?

GELUKZAK, den. = Gelukskind, een dien 't al meêvalt. — « Ha, gij gelukzak ! Zijt ge daar? » Geh. *S.-M.-Leerne.*

HAKZAK, den. = Zak waarin, b. v., de boonen meêgedregen worden, die men gaat inhakken. — « Vader is gaan boonen inhakken, en hij heeft zijnen hakzak vergeten. » Geh. *Veurne.*

« *Inhakken,* » zegt Schuermans (II. bl. 136) « of *onderhakken* » is « met de hak (akkertuig) onder de aarde kappen of dekken : hij hakt de aardappels in (Brab.) »

HECHTIG. = Gehecht, met een leelijk schuimwoord, *g'attasseerd.* — « Zendt mij dat roozenhoedtje weêre, want ik bender zeer hechtig aan. » Geh. *Rumbeke.*

HEIKEREN, *heikerde, geheikerd.* = Zeelen, scheisteren (De Bo). — « Ge'n moet de asschen alzoo over den vloer niet heikeren : 't huis ligt al vuil genoeg ! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

HEIKERINGE, de. = Zeelinge, scheisteringe (De Bo). — « 't Was een' heikeringe en een scheisteringe zonder ende of grond, als 't voer graan uitscheet. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

HILLEGAT, het. = Hinnebedrille, *q. v.*

HINNEBEDRILLE, de. = Zot, wild, lichthoofdig meiske. — « 't Is zulk een' hinnebedrille, zulk een hillegat : houdt ze maar thuis ! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

HODEN, z. *Ood.*

INHAKKEN, *hakte in, ingehakt.* = Met de hakke, de houwe, het land opendoen, er plantzaad inleggen en 't met de hakke weêre toedoen. — « Vader is gaan boonen inhakken. » Geh. *Veurne.*

KEEREN, *keerde, gekeerd.* = IJdelen, uitdrinken. — « Nu en dan een' pinte keeren, dat en komt niet kwalijk. » Geh. *Ouckene.*

KERWEIERIJE, de. = Overwerk, werk buiten de uren, kerweiewerk. — « Met mijn' daghure en wat kerweierije nu en dan, kan ik geraken. » Geh. *Kortrijk.*

KLAKKEDJOORE, de, stemzate op *-djoore.* = Zwepe, djakke. — « Hij ging achter de koeien, met zijn' klakkedjoore. » Geh. *Berchem, bij Audenaerde.*

Z. *Ladjooren.*

KLETSER, den. = Die in de kerke met de schale gaat. — « De kletsers gaan hier ook naar de maaltijd, als 't uitveerd is. » Geh. *Coyghem.*

KNEUTEN, *kneutte, gekneut.* = Kreunen, kriepen. — « Dat oud kraam en doet ze' leven niet anders als kneuten en knoteren. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

KONKELHOOFD, het. = Los, onverstandig, lichtzinnig hoofd (mensch). — « Op alzoo een konkelhoofd en meugt gij geen staat maken. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

KORTRESSE, de. = 't Gene op een boerenhof niet voorhanden en is, en dat men te winkel moet halen. — « Ze gaan naar Pierens, op het dorp, om al hu'lder kortresse. » Geh. *Marcke.*

KRAZELAAR, den. = Krasselaar (De Bo), krazelpot, *q. v.*

KRAZELEN, *krazelde, gekrazeld.* = Krasselen, met veel moeite geen of kleen voordeel doen. — « Alzoo zitten krazelen gelijk die krazelaars, gelijk dien krazelpot : 'k liepe nog liever de Leye in ! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

KRAZELPOT, den. = Een die krazelt, *q. v.*

KREBBENERIG, *-er-* gelijk *air* in 't Fr. = Van een peerd gesproken, dat de krebbe niet en ontziet, veerdig is om in de krebbe voedsel te zoeken en te veroorboren. — Vrouw Jans Vanhierengunter kwam kijken naar 't peerd, dat heur baas gekocht had en kwam in 't stal te doen. « Ha, » zei vrouw Jans, « 't zal een goed zijn : 't is krebbenerig ! » Het peerd stond al te zoeken en te knasperen in zijn' krebbe. Geh. *Rousselaere.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Beknerig, baknerig, generig ;* en *Loquela* II. 10, *i. v. Mondnerig.*

KUIMEN, z. De Bo. — « Hij kuimt alsof hij te dikke ware. 't Is geheele dagen kuimen en kuchchen. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

KWAKMADOEZE, de, stemzate op *kwak-, oe* kort. = Zwaarlijvig, lomp, traag, slordig vrouwmensch. Z. onder *Wappen.*

LANDJOOREN, *landjoorde, gelandjoord,* stemzate op *-djoor-.* = Handhaven, te keere gaan, ranselen. — « Ik moet ik ze al dikkens (de kinders) ne keer landjooren met de' stok ! » Geh. *Coyghem.*

Landjoren, blijkens de stemzate, moet ofwel een Fransch, toch een vreemd w. zijn, ofwel 't is *-djooren,* met het stemzaatlooze *la-,* dat, vóór eene *d* ingespannen, eene *-n* bijneemt en, insteê van *ladjooren, landjooren* zou maken.

In 't Rijsselsch Waalsch is *cachoire, clachoire* een' zwepe, een' djakke ; op zijn Vlaamsch uitgesproken, bij Kiliaen *ketsoore, kletsoore;* bij De Bo *klassoore, klaksoore;* bij Kramers en anderen *kletsoor;* bij Schuermans *klitsoor.* Te Berchem bij Audenaerde hoorde ik *klakkedjoore,* altijd met de stemzate achterwaard 's woords. Daarvan kan ook *kladjoore,* en, met afval van de *k-, ladjoore* geworden zijn; en *ladjooren,* (met de zwepe) te keere gaan.

Het woord *ladjoore* bestaat, hoore ik zeggen, te Poperinghe, en bediedt eene ......? Misschien zal *ladjoore* de Poperingsche geboortename *Lazoore* geworden zijn, en, beeldelijk, zoovele beteekenen als de man met de ladjoore, met de zwepe : *Dewaeghenaere?*

Het Waalsch woord *cachoire* ware in 't Fr. *chassoire,* van *chasser,* Vl. gedaante *kaatsen, ketsen,* voortdrijven, b. v., met de zwepe, een ketsepeerd.

LANDKUIPE, de. = Kuipe, stande, om beer of bolt (De Bo) van den beerwagen op 't land te dragen ; zij is omtrent een derde minder als de ruimkuipe. — « Me gebruiken wijl'der de landkuipe, om den bouwt van den wagen op 't land te dragen en te zeelen. Ge'n zoudt met die zware ruimkuipen deur de verschgeploegde schollen niet geraken. » Geh. *Iper-buiten.*

LOOPWERK, het. = Werk dat een die blijft zitten niet doen en kan. — « Mietje zit met eenen verbranden voet, daarmeê heeft moeder al 't loopwerk. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

MADOEZE, de, stemz. op *-doeze.* Z. *Kwakmadoeze.*

Eene *doeze* (duese) is in 't Westfaalsch een *ungehobeltes frauenzimmer*, een ongeschaafd vrouwmensch. Een *dees* is bij Schuermans « een die plomp en grof van lijf is. » Van daar waarschijnelijk, met het stemzaatlooze *ma-*, eene *madoeze;* samengesteld met *kwak-*, eene kwakmadoeze : eene doeze, eene madoeze die kwakt, als ze verterdt.

Vrglkt *Loquela* VI. 67, onder *Maguit*.

MUKKELEN, *mukkelde, gemukkeld.* = Eten, zoo de tandeloozen plegen. — « Tnegentig jaar oud zijn, en nog zoo smakelijk zitten mukkelen ! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

OESTEN, *oestte, g'oest*, uitspr. *owst'n.* = Koornauwen rapen op den stoppel. — « De jongens moeten oesten : ze'n kunnen naar schole niet gaan. » Geh. *Moen.*

OESTSEL, het. = Zantetijd, tijd als men oest, dat is koornauwen raapt, op den stoppel. — « Als het oestsel zal uit zijn, komen de jongens weêr na schole. » Geh. *Moen.*

OOD, *oden*. Z. *Loquela* XII. 61.

Die oden heeft
kan den hemel koopen ;
en die geene en heeft
kan na den duivel loopen.

Geh. *Brussel.*

« Die veint heeft oden, 'k belove 't u ! 'k Wilde da'k van zijne oden ha' ! Klappen en oden is twee ! » Geh. *Kortrijk.*

Zou 't gene ik tot hiertoe *oden* gespeld hebbe niet dienen *hoden* gespeld te worden ? Immers omdat de *h* bij de Vlamingen nauwelijks verneembaar uitgesproken wordt, uitgenomen in woorden waar ze voor- of achterwaards werkt op de staven die ze komt te genaken, bij voorbeeld in *sterfhuis* niet *sterv-'uis*, in *lichaam* niet *lik'aam ?*

Dan hadden wij hier een oud woord voor de hand, dat Kiliaen *testiculi* vertaalt en dat ook in de andere Germaansche talen aanwezig is. Van eenen hodenlooze (*eunucho*) zegt het volk dat hij « geen geld in zijne beurze » en heeft. « Geen geld » beteekent hier, buiter beeldsprake, « geene hoden. » En alzoo kan 't w. *hoden*, dat ik in zijnen eigenen zin in de levende tale nooit tegen en kwam, bij ons bewaard gebleven zijn, te weten met zijne oneigentlijke beteekenisse van geld, kluiten, oorden, enz.

OPNEEMSEL, het. = Aanwensel (Kramers). — « Als een mensch een keer een opneemsel opgenomen heeft, hij geraakt er moeielijk van af. » Geh. *Brugge, Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Opnemen.*

OVERHAALFEESTE, de. = Beschinkinge die gebeurt bij den boer, als hij ten vollen verhuisd is. — « Geheel de gebuurte is gevraagd op de overhaalfeeste. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

OVERWEGEN, *overwoeg, overwogen*, stemzate op *-we-*. = Dienen tot last. — « 'k Zal mijnen jongen laten Latijn leeren : dat en overweegt niet. 't En overweegt niet, twee ambachten kunnen. » Geh. *Kortrijk, Lauwe, Iper, Brugge, West-Vleteren.*

PEERDEKESMEULEN, den. = Peerdemeulen (*Loquela* XII. 37). Geh. *Antwerpen.*

PER DOMINI. Z. De Bo.

« *Perdums* : it. *Perdumnus*, wordt van den gemeenen man gebruikt, als iets in vergelijkinge gesteld zijnde geen onderscheid gevonden en wordt. Dan heet het : « Dat is een Perdums : » dat is eenderlei, of dat komt op een en 't zelfste uit. 't Is te denken dat die zeggenschap voortskomt van het woordenbegrip : *Per Dominum*, enz., waarbij in de Messen der katholijken vast alle gebeden besloten worden. » Dus Michaël Richey, in zijn *Idioticon Hamburgense*, Hamburg, 1755.

ROEI-AL, den. = Een die 't al breekt en te kwiste doet of zou doen. — « 't En is zulk geen roei-al ievers te vinden, als die jongen ! » Geh. *Moschroen.*

RONSDOMME, uitsprekens *ronzdomme.* = Rondsomme. — « Dat hof ligt ronsdomme in watere. » Geh *Kortrijk.*

RUIMKUIPE, de. = Kuipe, stande, om beer of bolt uit den huize, of uit den put, wagenwaards te dragen. Z. *Landkuipe.*

RUTTELEN, *ruttelde, geruttelde.* = Rotelen (De Bo). — « Hij ruttelt van de schulden ! » Geh. *Iseghem.*

SCHOELKE, het, lange *oe.* = Schoetje, kinderschoe. — « Mantje (kleene Amand), doet uw' schoelkes an ! » Geh. *Zonnebeke, Kortrijk.*

Vergelijkt het Rousselaersch w. *koelke* (koelkes feeste) voor koeike; verder *wegelke, vischelke, briefelke, kruimelke*, en meer andere, die, met *-el* en *-ke* of *-tje*, als tweemaal verkleend verschijnen.

SLUITEN, *sloot, gesloten.* = Van boomgewas sprekende, ophouden van zap en levensvocht te voeren, zoo 't gebeurt te winterwaard. — « Ge meugt dien boom gerust verplanten : hij is gesloten. » Geh. *Wynghene.*

SNIJER, den, uitspr. *snier.* = Snijder, kleermaker? — Die vrouwe is in de tachentig, en « ze ging lijk ne snijer. » Dat is : ze ging dapper aan. Geh. *Sweveghem.*

SNUTTEREN, *snutterde, gesnutterd.* = Snoeien, snipperen. — « Die hage moet wat gesnutterd zijn. » Geh. *Overmeire.*

Bij Kiliaen staat dit w. als een Vlaamsch w. bekend, en vertaald door « snipperen, *resecare, secare, incidere.* »

Bij De Bo bediedt *snutteren* snoepen, sneukelen.

SPEELKATTE, de. = Lichtveerdige, onbeschaamde, zedelooze jonge dochter, lichtvinke (Kramers). — « Die herbergmeiskes zijn iedereens speelkatte. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

SPELNAGEL, den. = Parijspoont. — « Nu zeggen ze poonten, parijspoonten, maar vroeger waren 't spelnagels. » Geh. *Iper, Kortrijk.*

SPIT, het. = Op een snoer, of anderszins aaneengespitte, aaneengereesemde toebakbláreu. — « De spitten toebak hangen onder de euzies te droogene. » Geh. *Coyghem.*

SPLETNAGEL, den. = Fr. *rivet*, klinknagels (Kramers). — « Spletnagels en rivetten, dat is al 't zelfste ; maar, als de smeds hu'lder rivetten zelve maken, ze heeten ze spletnagels. » Geh. *Iper.*

SPOKEN, *spookte, gespookt.* = Werken, bewerken

met het spook. — « Hij is bezig met het hapte stik te spoken. Hij is bezig met spoken, met 't derde peerd. » Geh. *Coyghem.*

SPOOK, het. = Fijn- en dichtgetandde eegde, die men gewonelijk van achter aan de rolle hecht, om het land dat de rolle gerold heeft te spoken, dat is, weêrom open te breken, fijnder en mulziger te maken. — « Haalt het spook uit het wagenhuis en maakt het vast aan de rolle. » Geh. *Coyghem.*

STEERTJESGELD, het. = Drinkgeld, dat gegolden wordt bij 't verkoopen van een zwijn. — « Hij is weg met 't zwijn, en hij en heeft geen steertjesgeld betaald. » Geh. *Moerbeke.*

STILLE-GIERIG. = Bedektelijk gierig, gierig dat het niet en schijnt, dat het in de oogen niet en loopt. — « Kout van Karelke's geven : 't is het stille-gierig! » Geh. *Lichtervelde.*

STRIELE, de. = Streke, grille. — « Een vrouwmensch heeft dikkens nog al aardige strielen in. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

TANDEN, *tandde, getand.* = Met de tandschave (De Bo) bewerken. — « Baas, 'k en kan niet lijmen : Jan heeft (het hout) vergeten te tanden. 't En is geen schrijnwerker die zijn hout niet en tandt, eer hij 't lijmt. Als 't hout wel getand is, ge gaat gij lijmen dat je 't met geen' hamer en zult vaneen slaan. » Geh. *Iper.*

TE GRIJPENDEELE *geven, gaf, gegeven.* = Beneden den prijs, half voor nieten, voor nieten, weggeven, verkwisten. — « Wacht u : ge'n moet het niet al te grijpendeele geven. » Geh. *Helkijn.*

TRANSELE, den. = Boel, hutsepot, rommelzo. — « 't Is daar ne g'heele transele in dat huis : ze bergen gestolen goed, ze'n betalen niet, de man is van ze' wijf, de dochters... alla, 't es ne g'heelen transele! » Geh. *Kortrijk.*

UITAUWEN, *auwde uit, uitg'auwd.* = In de auwe, in de are, in de belle staan. — « De haver is al uitg'auwd. » Geh. *Noordpeene, in Fr. Vlanderen.*

UITSCHIJTEN, *scheet uit, uitgescheten.* = Uitschieten (De Bo). — « 't Voer graan scheet uit : 't was misladen en dat was mij daar een' scheisteringe en een' zeelinge op den grond! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Wegens *scheisteringe* en *zeelinge*, z. De Bo, *i. v. Zeelen.*

VANG, den. = Innewaardste van de hand, waar de M pleegt in te staan. — « 'k Ben gekwetst in den vang van mijne hand. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

VERDJAMMELEN, *verdjammelde, verdjammeld.* = Weg- en weêrdjammelen, verporren, verzetten, verhandelen, bewegen. — « Ge'n meugt dien zak niet vele verdjammelen : 't fruit zou botsen en builen. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Vertjammelen en *versjammelen* (Schuermans I.) beteekenen het zelfste. De grond van 't w. is *dam-*, van daar *dammen*, uitgebouwd *dammelen*, dat bij de Jager (Frequentativen) geboekt staat, met den zin van iets geweldig, herhalend aanraken met voeten, handen, vingers. Het woordenlid *da-* verloopt geerne tot *dja-*, *tja-*, *sja-*, *sa-*.

Z. *Voortdjammelen.*

VERDONDEREN, *verdonderde, verdonderd.* = Met den donder treffen, slaan. — Ge zult wat geduld moeten hebben met dat kind in de leeringe : « 't Hee't trouwens nog verdonderd geweest. De terrewe is verdunderd. » Geh. *Coyghem, Ghistele.*

Bij Schuermans staat er :

« *Verdonderen*, door den donder getroffen worden : *die boom is verdonderd.* (Brabant en elders). »

Dr de Jager, in zijn *Woordenboek der Frequentativen*, zegt, aan het w. *donderen*, 't gene volgt :

« *Verdonderen* eindelijk is de oudste afleiding in het nederlandsch van allen. Kiliaen en de latere woordenboeken kennen haar echter niet. »

Daarop volgen aanhalingen uit Van Velthem, Huyghens, Vondel, Antonides, van ons w. *verdonderen*, maar geene eene die eigentlijk den zelfsten oorspronkelijken zin meêbrengt, dien 't w. bij ons nog dragende is.

VERGOOREN, *vergoorde, vergoord.* Z. De Bo, en *Loquela* VIII. 32. — « Het kind zat vergoord in zijn' teele pap. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

VERSTIEREN. *verstierde, verstierd.* = Den moederkolder krijgen. — « 'k En ga mijn beste koe niet meer lee'n, ze zou verstieren, volgens da'k zien : 'k ga ze liever vetten. » Geh. *Noordschote, S.-M.-Leerne.*

De Bo heeft *verstierd, verstierdheid.*

VOORTDJAMMELEN, *djammelde voort, voortgedjammeld.* = Voorttjaffelen, voorttjakkelen (De Bo). — « 'k He' nog voortgedjammeld tot den noene, met mijnen zeeren voet. » Geh. *Heule.*

VUNKMAAIE, de. = Vonkmade, blekworm. — « 't Zitten veel vunkmaaien in die nauwe dreve. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Vrglkt bij Schuermans het w. *vuurmade.*

WAARKEN, het. = God-beware-ken, kruisken, met « God zegene en God beware u » daarbij. — « Toe, Karelke, tog na vader, om e waarken! » Geh. *Rolleghem.*

WAPPEN, *wapte, gewapt.* = Met zware, luie, lompe stappen treden, gaan. — « Die kwakmadoeze komt daar gewapt, alsof ze lood in heur kloefen hadde. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

ZEELINGE, de. = Stortinge, strooiinge, scheisteringe (De Bo). Z. onder *Uitschijten.*

ZENDINGE, de. = Gezondene (groote) menigte, na 't wangeloove van sommigen. — « Waartoe dat rattekip? Zwijgt, m'he'en hier 'en zendinge van ratten. » Dat is, zoodanig veel ratten, alsof 't een zendinge ware, die ons door toovermiddels gezonden is. Geh. *Coyghem.*

ZOO-VOORT. = Zoo b'hoort, zoo behoort, zoo 't behoort. — « Dat en is niet zoo-voort gedaan : ge moet het herdoen. » Geh. *Kortrijk.*

ZWEEMEN, *zweemde, gezweemd.* = Overvloeien, vlamen. — « Het vat stond zweemende vol melk. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's H^n Alfonsweg.

LOQUELA

Nº 10, Schrikkelmaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróenta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AAN. = Met malkaâr overeenkomende, als vrienden. — « 't Is weêrom aan. » Dat is : ze zijn weêrom vrienden. » Geh. *Antwerpen en ommelands.*

Z. *Af.*

AANVEERDEN, *aanveerdde, aanveerd,* stemzate op *-veer-*, uitsprake *anvœærden*, väär = Fr. *vaire, vert.* — « De vaart of de tocht ergens heen ondernemen, zich op weg begeven naar, » zoo Verdam den zin van het middeleeuwsch w. *Aenvaerden* beschrijft, in zijn woordenboek. — « Ons leêg goed is waterblend van 't vloed, en... dat ze ekkee' mosten de' broek aanveerden! En, lijk edduivel, ze aanveerdden de' broek! » Geh. *Merckhem.*

De vrouwe die dat woord gebruikte wilde zeggen dat haar leêg goed, waterblend geworden door 't vloed, waarschijnelijk den weg stalwaard niet en ging vinden en den broek, de broeken inloopen.

In de oudhoogduitsche oorkonden heeft het woord *aanveerden,* oudhoogduitsch *anafartôn,* alreê den zin, dien 't bewaard heeft bij de boeren van 't Merckhemsche.

Vrglkt het w. *Waterblend.*

AF. = Met malkaâr niet overeenkomende. — « 't Is af. » Dat is : hunne overeenkomste is gebroken. Geh. *Antwerpen en ommelands.*

Z. *Aan.*

ANKERNAGEL, den. = Nagel om 't platte einde van eenen muuranker aan 't balkhout vast te slaan. Z. *Scheenagel.*

BEKNIPPEN, *beknipte, beknipt.* = Aannemen, leeren. — « Dat gaat drie jaar naar schole en dat 'n heeft nog niemendalle beknipt. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

BEWEBBELEN, *bewebbelde, bewebbeld.* = Sprekende van glazen ruiten: bevuilen, eenigszins ondoorzienbaar maken, zoo de glazen ruiten worden die eenen tijd ongekuischt zijn gebleven. — « Je moe' je ruiten kuisschen : ze zijn weêr alheele bewebbeld. » Geh. *Reninghe.*

BINNENLOS, den. = Los. — « Hij kwam den binnenlos afgereên. » Geh. *Tieghem, Avelghem, Anseghem.*

Vergelijkt het w. *peerdelos, Loquela* V. 62.

BLIJFWAFEL, den, meervoud *blijfwafels.* = Wafels, die te Everghem en ommelands gebakken worden op den derden meidag, om daarmeê de geblevene dienstboden te toeven. — « Den derden Meie bakt men te Everghem en omstreken blijfwafels voor de dienstknechten en de maarten. Immers 't is den 2n Meie de dag der algemeene verhuizinge van knechten en meisens. Van te vooren hebben deze die willen of moeten verhuizen eenen nieuwen dienst gezocht, en dien avond komt de boer, die dien knecht of dat meisen gehuurd heeft, met karre en peerd naar de hofsteê, waar de knecht of 't meisen wonen, om de koffers en de lieden. Op de karre kruipen dan de knecht of 't meisen, met eene kennisse, en de geniverflassche in 't midden; en, al zingen en drinken, trekken zij naar hunnen nieuwen thuis. Voor 's anderdags 's noens ontbiedt iedere boer ter maaltijd de ouders (alleenlijk de ouders) van de knechten en meisens die gebleven zijn, en van de nieuwe toegekomene. Men bakt *blijfwafels*, en 's noens, na andere gerechten, eet men van die wafels. Dat men er geildig leute maakt is wel te verstaan. » Geh. *Everghem.*

BOÏNNE, de. = Vrouwelijke bode, vrouwe die dienst doet als bode. — « Wij hebben gevraagd aan de boïnne van Passchendaele wat er was van dat ongeluk, en ze'n wist het niet. » Geh. *Iper, Lauwe, West-Vleteren,* enz.

BROEK, z. *Open broek, aanveerden, leêg goed.*

BUITENIJE, de. = Met een schuimw., *extra-muros.* — « De stad met de buitenije. » Geh. *Mechelen.*

« Chynsboek der stad ende buitenyen der stad Mechelen, beginnende met het jaer 1661. »

DAKEREN, *dakerde, gedakerd.* = Bakelen (De Bo), zoo de geweldige zonne doet op al dat onder heur gestraal komt. — « De zonne dakert op den muur. Het dakeren van de zonne op het pannen dak doet den wijngaard deugd. » Geh. *Roussselaere buiten.*

Bij Kiliaen staat: « Daeckeren. *vetus Flandricum.* Volitare, motari, mobilitari. Et Vibrare, coruscare. »

Bij Verdam is *dakeren* « Waaien, wapperen, hetzelfde als mnl. blaken en blaaien. »

Baven en daven, ver*baasd* en ver*daasd* beteekenen 't zelfste bij ons : zou *bakeren* (bakelen) en *dakeren* geen derde voorbeeld zijn van ingaande *b-* = ingaande *d-*?

Vergelijkt De Jager's Frequentativen, *i. v.;* en het *Belfort,* April 1894, in 't *Bijblad,* over 't handteeken van J. Claerhout.

DEUGEL, den. Z. *Loquela* VIII. 66.

De deugel en is niet alleenlijk een tap, maar ook bezonderlijk

een plat, vierkantte stuk hout, dienende om twee berden negge en negge aaneen te voegen. Met eenen gatbeetel kapt men in elk berd een gat, na de gedaante van den deugel; men steekt den deugel half in 't een half in 't ander berd; men slaat of men praamt beide berderen dichte toe; men boort gaten door berd en deugel; en men slaat daar tappen in en dóór. — « Ieder van de schoone iepen tafels in den rifter heeft drie deugels. » Geh. *Iper, Kortrijk.*

DIBBEL, den. = Flauw, krääs, teerachtig mensch. — « Hij zouder wel meê zijn, kwame hij te trouwen met zulk eenen dibbele! » Geh. *Thorhout.*

DOODKAMER, de. = Kamer waarin een zieke onlangs overleden is. — « 'k En zou'n ik up menheerens doodkamer niet willen slapen, voor geen goed! » Geh. *Reninghe.*

DOORTOCHT, den. = Afgang, buikloop. — « Iederen keer dat ik rouwe peren ete krijge ik er den doortocht van. » Geh. *Lendelede.*

DOPPE. = Seffens, met een inwortelend schuimwoord, *immediatelyk,* of onmiddellijk, dat weinig beter is. — « Ik zal iemand zenden doppe achter de' vespertijd. » Geh. *Belleghem.*

DRAADHOUT, het. = Hout dat met draad gezaagd of daarbij geschaafd is: het tegendeel van endhout. Z. *Endhout.*

DUITENKLIEVER, den. = Oordtjesplijter (De Bo). — « Weg met dien duitenkliever! » Geh. *Noorden van Antwerpen.*

ENDHOUT, het. = Hout dat tegen draad, rechthoeks of daaromtrent, gezaagd of daarbij geschaafd is: het tegendeel van draadhout. — « Endhout zuigt water, maar draadhout niet. » Geh. *Iper.*

FLUPIER, den. = Fripier, oudekleêrverkooper. — « 't Is eindelinge in d'handen van de flupiers gerocht. » Geh. *Rousselaere.*

Het w. is door 't Volk ontlijkt van (*-r- -r-*) tot (*-l- -r-*), vrglkt *fruitenier* en *fluitenier.*

FRUTTEN, *frutte, gefrut.* = Verhuizen, z. De Bo. — « Threze heeft moeten frutten: 't water stond een voet hooge in heur huis. » Geh. *Poperinghe.*

Men geeft mij te verstaan dat, gelijk het Volk *vruizen* zegt voor *verhuizen*, het ook *frutten* kan gezeid hebben voor *verhutten*. Ja, maar men zegt wel *vruizen* met een' *v*, maar niet *fruizen*, met een' *f*, gelijk men *frutten* zegt en nooit *vrutten*.

Het Engelsch w. *to flit*, Middelengelsch *flitten, flutten*, Deensch *flytte*, Zweedsch *flytta*, heeft de zelfste beteekenisse als ons *frutten*.

Misschien is *frutten* (*r-n*) gemakkelijker van uitsprake als *flutten* (*l-n*). Vrglkt het w. *flupier*.

De grondzin van 't w. ligt in 't w. *vlieten, vloten,* d. i., op het water varende, van steê veranderen.

GEEFSCH. = Geren gevende, goedgeefsch (De Bo). — « Hij en is bij lange na zoo geefsch niet als dat ze wel en zeggen! » Geh. *Kortrijk.*

GOED, het. Z. *Leêg goed* en vrglkt De Bo, *i. v.*

HERBEREN, *herbeerde, herbeerd, -ber-, -beer-,*

gelijk *-bère,* in 't Fr. *réverbère.* = Eene tweede maal, beren, z. De Bo, *i. v.* — « Drie moeielijke dingen zijn herberen, herbakken en hertrouwen. Hij heeft geheel zijnen boek moeten herberen. » Geh. *Ardoye.*

KABUISCHEN, *kabuischte, gekabuischt,* stemzate op *-bui-*. = Geweldig buischen, zoo de spoken doen, na 't oud wangeloove, op de zolders, in de huizen daar 't spookt, daar 't verkeert. — « Ze zeien dat ze daar bij nachte altijd entwat hoorden kabuischen op den zolder, en niemand en dorst gaan kijken wat dat 't was. » Geh. *Rousselaere.*

KAMER, de. = Ruimte van binnen en tusschen de drie of vier bovenaardsche trekwortels, die 't eersgat van een boombol uitmaken: daar waar die wortels met den boom staan om ineen te loopen. — « Met dat zulk een bul al onderwaards niet rond en is, valt het schâlijk voor den timmerman: de zachte iepe maakt dikkels groote kamers. » Geh. *West-Vleteren.*

KLEMMER, den. = *Ulmus campestris.* Z. De Bo.

Daar zijn acht slagen van *Ulmus campestris;* de klemmer is de *Ulmus fastigiata, ormeau pyramidal.* — « 't Is verschil tusschen de klemmers en de andere olms: de andere olms groeien met de takken omleege, bijkans waterstrekte of *horizontaal,* zoo ze dat heeten; maar de klemmer draagt zijne takken omhoogewaard, bijkans gelijk de Italiaanders. » Geh. *West-Vleteren.*

KNOP, den, meerv. *knoppen.* = Duiten, schijven, geld. — « Hij heeft geen knoppen! » Geh. *Antwerpen.*

Het w. *knoppen, knopen* bediedt ook *hoden* (*testiculi*) in West-Vlanderen, b. v. in den zeg: « Loopt naar de knoppen, hij is naar de knoppen. » Z. De Bo, onder het w. *Pijfer.*

« Hij en heeft geen' *knoppen* » en « hij en heeft geen *hoden,* » zoo 't een zoo 't ander, is twijfelzinnig.

Vergelijkt *Loquela* XII. 67, *i. v. hoden.*

KOOLKAAIE, de. = Aard, kaaie langs het water, waar men kolen uit de schepen lost en te koope laat liggen. — « Zij hadden daar een' koolkaaie langs de Schelde. » Geh. *Worteghem.*

KROO. = Verleden tijd van kruien, met den kruiwagen voeren. — « Hij kroo mest. » Geh., van eene oude vrouwe, *Wyneghem.*

KRULLAARD, den. = *Ulmus modiolina, ormeau à moyeux, tortillard.* De krullaard draagt breede, ronde blâren, en wast krom van hout; 't hout komt den wagenmaker wel te staden. — « Die gastjes, die daar staan en groeien, heeten wij krullaards, omdat ze meest altijd krom en scheef gegroeid zijn; en dat is het beste en 't voordeeligste voor ons: wij hebben wij veel krom hout van doene, b. v. voor wagenkassen, opper- en onderscharieren, karresnakken, enz. » Geh. *West-Vleteren.*

KRUIPENDE LAND, het. = Land dat kruipt, verkruipt, met een onhebbelijk schuimw., *moveerende grond;* land waar de kwelm hooge ligt en de eerde doet voortkruipen. — « Als je in kruipende land nen dijk steekt, je mag zeker zijn dat, achter drie weken, jen dijk na den bliksem is. » Geh. *Noordschote.*

« De familienaam *Crupelant,* » zegt zaliger Deken De Bo,

Rond den Heerd, XIII. 232, « is geene kreupel hand, maar kruipland of kruipende land, het zelfste als kruipende aarde die de eigennaam is van eene plaats of geweste tusschen Cachtem en Ardoye. En even als drijfzand of drijvende zand, *sable mouvant*, een zand is dat los ligt en voor den wind drijft en opstuift, zoo zal kruipland en kruipende aarde een onvaste grond zijn, door den kwelm bewogen, en die gedurig roert en verkruipt, *sol mouvant*. »

Te Iper-buiten, langs den steenweg naar Zonnebeke, ligt er nog een *kruipende eerde*, bij de geleerden en op de landsafteekeningen *kruipt in de eerde*. Die kruipende eerde is nog gekend onder den name van Carton's Casteeltje.

KUISCHSEL, het, uitspr. *kuussl*. = 't Gene aangewend (b. v. mul van geslepene tiggels) wordt om iets al wrijvende te kuisschen, te doen blinken. — « 'k En hebbe geen kuisschel meer om de messen te kuisschen. » Geh. *Kortrijk*.

LAND, z. *Kruipende land*.

LEÊG GOED, het. = Ledig goed, veerzen die nog niet drachtig geweest en zijn. — « Al 't leêg goed zat in 't gars en, hadde 't vloed nog wat aangeloopen, 't ging waterblend komen en misschien de' broek aanveerden. » Geh. *Merckhem*.

Vrglkt *Waterblend*, *aanveerden* en *broek*.

LENGACHTIG. = Verlangende, begerig. — « Een ziek mensch en is maar meer lengachtig achter de ruste. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

LOS, den. = Landslag, koutergat, landlos (De Bo); uitweg, enz. Z. *Loquela* V. 61. Met een schuimw., *carriere*. — Te Kortrijk is een los een wagenweg ten innewaarde 's lands. Geh. *Tieghem*, *Avelghem*, *Anseghem*.

MALAANDIG, stemzate op *-aand-*. = Ziekelijk, deerlijk, teer. — « 't Is zulk een malaandig kind, dat letste daar ! » Geh. *S.-M.-Audenhove*.

MENDEEN, stemzate op *-een*. = Medeen, meteen, dadelijk, seffens. — « Hij zal mendeen gaan komen. » Geh. *Kortrijk*.

MOETELIJK. = Korzel, misselijk, moeielijk om meê omme te gaan. — « Hij is geheele dagen toch zoo moetelijk. » Geh. *Thorhout*.

MOND TANDEN, den. = Twee rijen tanden (Kramers), Fr. *un râtelier*. — « Ik ga ne mond tanden opofferen aan Sente Aplonia. » Geh. *Kortrijk*.

Daar was sprake van een snoer, besteken met 32 wassen tanden, zoo men er bij de waslichtmakers krijgen kan, en die gehangen worden bij 't beeld van Sente Appollonia, om te beteekenen dat men door hare voorsprake begeert verlost te zijn van de tandzwere.

NAAM DES VADERS, den. = Voorhoofd, hoofd, hersenen. — « Hij heeft het hoog in zijnen naam des Vaders ! » Geh. *Noorden van Antwerpen*.

De zin was : Hij is hooveerdig, trotsch.

NEVENWOORD, het. = Wisselwoord. — « Voor de *welle* hebbe ik nog een nevenwoord gehoord, te weten den *werf*, dat het zelfste bediedt. » Geh. *Thorhout*.

OOLIJK. = Lui, onwerkzaam. Z. De Bo.

Oolijk zweet
is gauwe g'reed.

Geh. *Coyghem*.

Elders zegt men :

Leêgaards zweet
zit gauwe g'reed.

OPEN BROEK, den. = Broek (Weiland, Kramers, De Bo) waarvan 't gebruik alle jare openvalt, te stokke geleid en verhuurd wordt; verschillende daarin van de andere broeken, die maar te stokke geleid en worden alle negen jaar. — « Broeken en opene broeken en dienen deurgaans niet voor drijfgers (*Loq.* XII. blfz. 18), noch om afgedreven te worden door » ('t kweekenoot, het noot, anders gezeid) « het vee, maar voor maaigers; met dat verschil dat de broeken verpacht worden voor negen jaar, terwijlen dat de opene broeken alle jare te stokke geleid worden, zoo dat de pacht alle jare open ligt voor de meestbiedenden. De pachter moet de opene broeken die hij te stokke legt zelve vetten. Daarom is dat dat te stokke leggen veel hooger komt in prijs als een geweune pacht. » Geh. *Noordschote*.

PLAAGSTOK, den. = Plaagsteert (De Bo). — « Och, gij zijt zulk ne plaagstok : zwijgt ! » Geh. *Gent*.

Stok en steert bedieden eigentlijk hier *mentula*, *penis*.

POETELAAR, den. = Pieper, kus. — « 't Kind gaf zijn vader eenen poetelaar, en hij was gepaaid. » Geh. *Fr. Vlanderen*.

REKKELIJK. Z. *Loquela* IX. 51. — « De Hollander (*Ulmus campestris*, *L. Vulgaris*) is een rekkelijke boom. Een rekkelijke boom? Ge zijt een geleerd man en ge'n weet dat niet? Jantje, hoe zou je meester in schole dat zeggen : een' rekkelijken boom? Een' schoonen boom, een' rechten, prachtigen boom, vader. » Geh. *West-Vleteren*, *Voormeseele*.

SCHEENAGEL, den. = Nagel met platten kop. — « Ge'n meugt niet te vele slaan op de scheenagels, of de kop zeert in den grond, en ge staat daar; maar ankernagels he'en zulk nen dikken kloeken kop, dat ge daar ne geheelen dag meugt op keien, en ze'n wetender niet van. » Geh. *Iper*.

SCHEERS, het. = Platte, lange deugel. Het scheers dwerscht het berd, van ends en tends : de deugel niet. — « Wij gebruiken 't scheers, als 't is dat wij vreezen voor 't krullen van 't panneelhout. » Geh. *Iper*, *Kortrijk*, *West-Vleteren*.

SCHOU, uitsprekens *schow*. = Schol, verleden tijd van schillen. — « Het schou veel ! » Geh., van eene oude vrouwe, *Wyneghem*, *Capellen*.

SMALBLAD, het. = *Ulmus stricta* van De Bo. Geh. *Iper*.

SMIJTEN, *smeet*, *gesmeten*. = Werken, krom trekken; sprekende van hout dat beweegt, door wakte of droogte. — « Esschen en abeelen smijten stijf. » Geh. *West-Vleteren*.

SPELNAGEL, den. Z. *Loquela* XI. 70.

Het w. is nog in zwang, hier en daar, buiten stad. — « Spelnagels, zoo de buitenliên zeggen, heeten wij in stad poonten. » Geh. *Iper*.

SPIEREWINKEL, den, stemzate op *-winkel*. = Schijvermutse, zothoofd van eene deerne. — « Met zu'k espierewinkel ingespannen zijn voor maarte, 't is wat te zeggen! » Geh. *Reninghe*.

STAPEI, het, stemzate op *-ei*. = Overijld geloop, gevlucht, onschiklijk gewar. — « Dat was daar een stapei, » als ze hoorden dat er brand uitgebroken was. Geh. *Ophasselt*.

Het w. *stampede* in 't Engelsch heeft heel nabij den zelfsten zin.

STEEKTE, de. = Met een schuimw., *concurrentie*. Z. De Bo, *i. v.* — 't Was een boer die, met den afslag van de vette kalvers, zijn kalf niet en wilde laten. « Wij zullen 't slaan, » zegt hij alzoo, « met de kermesse, en 't 20 of 30 centimen min laten, de' kilo, voor de steekte. » Geh. *Thorhout*.

STOMPACHTIG. = Weinig van zegs. — « z'Heeft g'heel heur leven stompachtig geweest. » Geh. *Thorhout*.

TEUVEL, den. = Deugel, *q. v.* — « Bij de wagenmakers is een teuvel ook een tap, die de velgen van een wiel thoope houdt. » Geh. *West-Vleteren*.

UITEWEERDKOMEN, het. = Lentetijd, vroegjaar. — « Als ten uiteweerdkomene het weêre meêwilt, 't gaat een goede oest zijn. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

Oostwaards spreekt men ten *uiteweerdkomende*, of bijkans alzoo. Men hoort insgelijks voor b. v. *al lachene*, zoo de oudsprakige Westvlamingen nog zeggen, elders (en in de boekentale) *al lachende*.

VERKOORNEN, *verkoornde, verkoornd*. = Verstoppelen (De Bo). — « Verkoornen, een stik land verkoornen valt schadelijk uit. » Geh. *Thorhout*.

VERKOORNINGE, de. = De note die gewonnen wordt als men verkoornt. — « Boerke, 't en is maar kleen graan, en nochtans is 't van de jare overal vul graan! Ja, m'nheere, di'-de is verkoorninge : 'k geloove 't wel! »

VERLUCHTEN, *verluchtte, verlucht*. Z. De Bo. Wordt ook van levende, bezielde wezens gezeid. — « 'k Ga mij wat gaan verluchten. » Geh. *Iper, Brugge, Kortrijk, Lauwe*.

« Dat nyemandt hem vervordere achter dezen daege eenige verckens ofte geyten te laeten loopen lancx des sheeren straete...; ten waere dat zy deselve verckens ofte geyten deden verluchten. » *Fruin, Rechten Dordrecht, 1570*, aangehaald door Edward Gailliard, in zijne *Keure van Hazebroek*, I. 287.

VERTAAIEN, *vertaaide, vertaaid*. = Van stijf onstijf worden, taai bedijgen. — « De moortel, de poteerde lag zoo stijf als een been : ze zal vertaaien met in huis te liggen. Zijn tonge was eerst stijf, maar zij vertaait. » Geh. *Cuerne*.

VERZUCHT, den. = Zucht, verzuchtinge, z. De Bo, *i. v.* — « Hij gaf ne groote' verzucht, en hij en antwoordde niet meer. » Geh. *Heule*.

Het w. staat in de *Trivmphe van het heyligh Lyden Christi Iesv... door den Eerw. Heere Gabriël Iakemijn, Priester*. (Brugge, bij....?) goedgekeurd 17 Aprilis 1632, door I. Vande Velde, Can. et Archipr. lib. cens., bl. 337 : « Hoe menighen diepen ende jammerlijcken versucht ghy aldaer gaeft! »

VINGEREN, *vingerde, gevingerd*. = Behendiglijk wegrooven. — « Steekt dat geld weg : hij zal 't u vingeren. Ge zult het gevingerd zijn. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

Vrglkt De Bo, en *Loquela* VII. 15, waar 't w. met twee andere bediedenissen geboekt staat.

VOETELINGEN, z. De Bo. Geh. *Noorden van Antwerpen*.

WAGENKOT, het. = Wagenhuis, wagenschuur (Kramers). — « 'k En he'n me' leven nie' evvongen in ewwagekot! » Geh. *Fr. Vlanderen*.

Met die spreuke bediedt men 't volgende : Mijn leven is mij meer weerd als dat ik mij noodeloos in 't gevaar zou steilen van het te verliezen. 't Woord *wagenkot* is mondsgemeene door heel Vlanderen.

WATERBLEND. = Waterblind, blindachtig, bedwelmd, doolachtig, door het zien van te veel blank water. — « Met den vloed was ons leêg goed » (nooit gekalfd hebbende veerzen) « waterblend geworden. » Geh. *Merckhem*.

WATERJACHT, de. = Jacht op watergevogelte. — « Ze'n meugen maar op waterjacht gaan als de koeien uit de broeken zijn. » Geh. *West-Vleteren*.

WELLE, de. = Overgekromde, overslaande negge van eene dakpanne. — « De metsenare riep : Bringt ne keer een brokke welle, van die gebrokene panne daar! » Geh. *Thorhout*.

WERF, den. = Welle, *q. v.* Geh. *Thorhout*.

WETE-WEL, den. Z. *Loquela* X. 88.

Het w. is mondsgemeene in 't West-Quartier. — « Jan Darloge is ne wete-wel. » Geh. *Iper*.

WINDERLING, den. Z. *Loquela* XII. 56.

Daar is een verschil tusschen winderlingen en slafkousen, in 't Fr. *guêtres* : De winderlingen en komen maar tot aan de knoezels, de slafkousen bedekken de voeten. — « Wij maken een verschil tusschen winderlingen en getten. » Geh. *Kortrijk*.

WITTEZEMEL, den. = Verscheidenheid van koorn. — « Inlandsch koorn heeten wij alhier wittezemel. » Geh. *Iperbuiten*.

WREED. Z. De Bo, *i. v.* 't Woord *wreed* wordt ook op hout toegepast, dat hard en moeielijk om verwerken is. — « Harde iepen, dat is te wreed voor ons (timmerliên) : we laten dat voor de wagenmakers. » Geh. *Iper*.

ZEILPERSE, de. = Donderspille, donderpinne, donderscherm. — « 't Staat een zeilperse op ons huis. » Geh. *Ardoye*.

Is dat eene perse die den bliksem aantrekt gelijk de *zeilsteen* 't ijzer?

ZEVENQUARTER, den. = Avegeer om gaten te booren van zeven quart wijd in de doorsneê. — « Een zevenquarter heeft een wringsel van wel twee meters lang; en, als ik mijnen man helpe draaien, ik moet mij fraai schooren, als 't is dat hij met den zevenquarter werkt. » Geh. *Oost-Vleteren*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfonsweg.

LOQUELA

Nº 11, Lentemaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *èpea pteröènta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFHALEN, *haalde af, afgehaald*. = Gevangen, voor 't gerecht, of naar 't gevang halen. — « z'He'n Jan gister avond afg'haald en in 't kot gesteken. » Geh. *Iper, Brugge, Sint-Pieters-Jette.*

AFTOOGEN. Z. *Loquela* VI. 65. — « Ge zijt het leelijk afgetoogd van zale! » Dat is : Men heeft eene grootere, betere, schoondere zale gebouwd als de uwe. Geh. *Kortrijk.*

AMMAN, den. = Veldwachter. Z. *Garare.*

AZIJNLEGGER, den. = Azijllegger (De Bo), een wiens neringe het is bier eenige weken lang in de blakende zonne te leggen en te laten azijn worden. — *Azijnlegger* of *azijllegger* is een beter woord en een ouder als *azijnbrouwer*, dat bij Kramers staat. Geh. *Brugge.*

BEKELAND, het. = Land dat bevloeid is, dat bate heeft van eene beke. — « 't Ligt tuzent nog al veel bekeland. Gaat en werkt gij na 't bekeland, ik blijve bij 't hof. » Geh. *West-Vleteren.*

In *Les trois cartulaires de la Prévôté ou abbaye de Saint-Martin à Ypres, Bruges 1880, t. I. p. 426,* staat er eene oorkonde van 16 Junij 1364, die luidt : « Item eene line beikelands in Paeldingstic. » Dat ware in hedendaagsch dietsch : eene lijne bekelands, in 't Palingstik.

Noch *beekland*, noch *bekeland*, noch *beikelant* en vinde ik ievers gedrukt.

BELEGGEN, *belei, b leid.* Z. De Bo. — « Pieren belegt van d'jare z'n wee met z'n leêg goed. » Geh. *West-Vleteren.*

BEREKKIGE. de, stemzate op *-rek-*. = Een vrouwmensch die den dienst doet van eenen berekker, eene die berekt (*Loquela* VIII. 41, 49). — « 't Woord *berekkige* is nog levende versch te Kortrijk. » Geh. *Kortrijk.*

In *Les trois cartulaires* (z. onder *Bekeland*), bl. 306, nº 431, luidt eene oorkonde van 15 Jan. 1333—1334 : « Ende jeghen jouvrouwe Marie van Thoroud, als bereekigghe vanden voorseiden gasthuse... »

BERG, den. = Mannelijk verken. — « 't En was daar nu ne keer niemand thuis, om berg en beeste te bezorgen. » Geh. *Clercken.*

BINDEGE. de. = Eene die bindt. Z. *Wienege.*

BLOEWEGGE. de. = Bloedwegge, bloedwigge, bij De Bo, bloedbleine — « Dat rood, blauwachtig puistje daar, wat zou dat zijn? 't Is misschien 'n bloewegge. » Geh. *Sweveghem.*

Kiliaen boekt het w. *wegge* met den zin van een langwerpig brood; eene *boterwegge* of een *wegge boters* is bij hem eene *massa*, een klomp boters; bij Shakespeare (z. *Skeat, Etym. Dict i. v. wedge*) is 't een klomp metaals, en in 't gewestelijk Engelsch is *wig* een koeke te zeggen. Het w. *bloewegge* kan dus gemakkelijk een wegge, een klonter, een knorreken, een korrelken bloeds beteekenen, dat, tusschen vel en vleesch ontaderd, is blijven zitten.

Z. Schuermans, *i. v.*

BLUSSCHEN, *bluschte, gebluscht.* = Temmen, bedaren. —

De willetjes groeien in de busschen,
en de kaantjes groeiender tusschen,
om die willetjes te blusschen.

Geh. *Zuyenkerke.*

BOERERIJE, de. = Boerderij (Kramers). — « 't Is vele noodig in eene boererije. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

BROEK VAN 'T GAT, het. = Kaartspel, waarbij men gedrien of gevieren elk met zes kaarten om ter meest handen speelt, moetende altijd volgen, en, dit onmogelijk zijnde, den sneukelpak of doodboek te keere gaan. Die eerst zijn kaarten kwijt is wint. — « Willen wij een half uurke broek van 't gat? » Geh. *Rousselaere.*

BRUGGENEGE, de, *-ege* gelijk in *wienege*. = Vrouwmensch van Brugge. — « Nanne, de Bruggenege, is dood. » Geh. *Iper.*

BUILEN, *builde, gebuild.* = Puilen. — « Hij zit daar te hoesten dat zijne oogen uit zijn hoofd builen. » Geh. *Kortrijk.*

DAG, den. = Met een schuimw., *crédit*. — « Jan en heeft daar geen dag meer. » Geh. *Brugge.*

Vroeger was dat w. meer gebruikt als nu ; b. v. zoo staat er bij *Edward Gailliard, Keure van Hazebroek*, I. bl. 380, uit Leydensche oorkonden van 't jaar 1450 : « Desgelijcs selmen ijzer ende colen mogen vercopen op 12 weken dach. »

DAGRAAD, den. = *Convolvulus sepium* L. — « Dagraden gaan trekken in de hagen. » Geh. *Kortrijk.*

Dageraad is bij De Bo eene hofblomme, *Tigridia Pavonia*, Red.

DIEUW, verleden tijd van *douwen, duwen*. — « Hij dieuw in mijn hand, maar sprak geen woord. » Geh. *Noorden der gouwe Antwerpen.*

Vrglkt houwen *hieuw*, brouwen *brieuw*, enz.

DJEEFELEN, *djeefelde, gedjeefeld.* = Deefelen (De Bo). — « Ge'n moet daar in 't hoor niet staan djeefelen ! » Geh. *Lendelede.*

END. = En, ende. — « Menschen gelijk ik end gij en zou'n daar niet gaan. » Geh. *Ruddervoorde.*

FONKEDIJZEN, *fonkedijsde, gefonkedijsd*, stemzate op *-dijz-*. = Medslaan, lukken. — « 'k He' overal bezien om mijn peerdtje te verkoopen, maar 't en wilde niet fonkedijzen. » Geh. *Zillebeke.*

GARARE, den. = Gaderare, gemeente-ontvanger. — « Onze oude menschen, hier in 't gesticht, ze hebben aardige oude woorden over hu'lder : ze heeten den ontvanger van de gemeente den *gârare*, en den veldwachter den *amman*. » Geh. *Voormeseele.*

Vrglkt *Loquela* VII. 34.

GERS, het. = Zake van weinig belang, bedied, weerde. — « Die twee, ze zou'n vechten om e gers ! » Geh. *Kortrijk.*

GERVE, de, meervoud *gerven*, verkleenw. *gerv'je*. — « De weegluizen hoekeren in de gerv'jes van den berdelen vloer. 't Zit vuiligheid in de gerv'jes van de tafele. » Geh. *Kortrijk.*

Bij De Bo staat het werkw. *gerven* aangeteekend, in de spreuke « stekken en gerven, d. i., zegt hij, in 't Fr. : *Donner des coups de langue, brocarder et tanner.*

Nu dat de bediedenisse van 't w. *gerve* bekend is, zou men stekken door *donner des pointes*, en gerven door *taillader, donner des taillades* kunnen vertalen ; of nog beter, door *frapper* (met de tonge) *d'estoc* (stekken) *et de taille* (gerven).

Zou *gerven* uitbouw zijn, met *-v*, van *gerren*, en *gerve* van *gerre, garre*, dat Kiliaen vertaalt door *rima*, en dat alreê in 't oudhoogduitsch aanwezig is ?

Vrglkt De Bo, *i. v. Gerrebekken.*

GEZAG, het. = Zien. — « Dat heeft hij gedaan in 't gezag van iedereen. » D. i. : daar 't alleman zag. Geh. *Lier.*

GRAZEN, *graasde, gegraasd.* = Grijzelen, krijzelen, schraven (De Bo). Bij voorbeeld, poteerde die niet geheel fijn en is, daar zand onder gemingeld is, graast onder den vinger van die ze bewerkt. — « Hoort ge die eerde grazen. Als ge met zandpapier, met zavelpapier wrijft, het graast in mijn' tanden. » Geh. *Rousselaere.*

GROEIEN, *groeide, gegroeid.* = Verouderen, leven. — « Jan groeit op zijn 81ste. » Dat is : Jan is de 80 voorbij. Geh. *Dixmude.*

GROEZE, de. = Dries, z. De Bo. — « De groeze draagt langen tijd vruchten zonder te moeten evvet zijn. *Dries* en is niet te dikkels ezzeid tuzen, ma *groeze* wel. » Geh. *West-Vleteren.*

GROOTHEERE, den, *grootheers*, de. = Latouwe, Fr. *laitue*, die men heet *grosse blonde d'hiver*. — « De grootheers staan redelijk open, men zaait ze met October. » Geh. *Iper buiten, West-Vleteren.*

JEUKEN, *jeukte, gejeukt.* = Scharten, wrijven. — « Jeukt me ebbitje op me' rik : 'k en kan 't nie' meer herden ! » Geh. *Clercken.*

JUITEKOKEN, *juitekookte* (jutekokte), *gejuitekookt* (gejutekokt). = Juitekokeren (De Bo). — « Wi' me wa' gaan juitekoken ? » Geh. *Iper.*

KANTEPIJT, den. = Een die handel drijft in kanten, kleenhandelaar, tusschenhandelaar in kanten. — « Zijn vader was een kantepijt, en hij heeft den handel voortgezet en veel geld vergaârd. » Geh. *Kortrijk.*

KUTS, den. = In 't Fr. *revendeur*, bij De Bo, die spreekt van *boterkuts, eierkuts, keunekuts, vlaskuts, werkkuts*, enz. Hij kent ook het w. *kutsege* en zegt, bij voorbeeld : « De burgers zijn misnoegd als er kutsegen op de markt komen, want de boter, de eiers, enz. slaan dan op in prijs. » Het w. *kuts* behoort tot onze middeleeuwsche tale, luidens *Les trois cartulaires* (z. onder *Bekeland*), waar het als geboortename te voorschijn komt in eene oorkondschap van den 27 *Octobris* 1399, aldus : « Doen te weitene allen lieden dat Jan Paelding, filius Loy, poortere in Ypre, heift ghecocht ende ghecreghen ervelike, tsinen bouf (*behoef*) ende tsins hoirs bouf, jeghen Denis Gansekuts ende Lauwereinse sijn wijf, poorters in Ypre... »

LARIBOOM, den. = *Larix europæa*, D. C., *Pinus Larix* L., lorkenboom in de boeken. — « Wij hebben op ons veld veel lariboomen staan, groote en kleene. » Geh. *West-Vleteren.*

Vrglkt bij De Bo *Larius, lariusboom.*

LEPELDE. = Wepel, z. *Lepele.*

LEPELE. = Wepel (De Bo), zonder gade, ongegaad, b. v. van aanden sprekende. — « Die aande is lepele, is lepelde. » Geh. *Lendelede.*

LEPELEN, *lepelde, gelepeld.* = Met de krulbolle, al wiggelwagelen, doen om aan stake te geraken. — « Als ge lepelt ge zult er komen. » Geh. *Lendelede.*

LOSMAKEN, *miek, maakte los, losgemaakt.* = Met een schuimw., *leveren.* — « Losgemaekt 10 ossen. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

LOT, z. De Bo. — « Mijn' handen zijn lot van te werkene. » Geh. *Kortrijk.*

MATE. Z. *Mondiges-mate.*

MELKWIED, het. = *Sonchus* L., z. De Bo. Het w. is een oud, en was al gebezigd als geboortename over 500 jaar, luidens *Les trois cartulaires* (z. onder *Bekeland*), bl. 473, oorkondschap van 6 Junij 1390 : « Te effene ende tontfane, ewelike ende ervelike, up een huus twelke toebehoorde Arnoud den busschere ende nu es meester Willem melcwieds. »

MONDIGES-MATE. = Met meer als gespaarzaamheid. — « Zijn dat gierige menschen : 't is er al mondiges (mondekens) mate ! » Geh. *Langemarck.*

OOLIJKHEID, de. = Luiheid. — « Hij zou in bedde blijven liggen tot 's noens, uit louter oolijkheid. » Geh. *Heestert.*

OPENZEELEN. *zeelde open, opengezeeld.* = Openstrooien, enkel ende een, uit- en ommestrooien, b. v. lange vette, met de vorke, eenen stok of den greep, vaneen- en openschudden en strievelen. — « Gaat naar 't land en zeelt de lange vette schoone open. » Geh. *Lauwe.*

OPTREKKEN. *trok op, opgetrokken.* = Op stal trekken, als behoorende, b. v. tot eenen stel ossen : in stal gewegen. — « Op stal getrocken dertien ossen van oude. Van Loo markt opgetrocken 12 ossen, waeronder 5 van oude. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

PEERDESLECHT. = Zeer slecht, zeer ziek. — « 'k Ben oprecht peerdeslecht vandage. » Geh. *Kortrijk.*

POCHELEN, *pochelde, gepocheld.* = Zoo gaan, treden, loopen, dat de voeten gerucht maken bij 't genaken van den vloer, of den grond. — « g'Hadt dat oud manneke moeten hooren pochelen met zijn' kloefen ! » Geh. *Kortrijk.*

Bij De Bo is *pochelen* hoesten, en bij Kramers is *pochen* grootspreken, boffen.

REGENROEPER. den. = Merelaar. — « De regenroeper is daar, hoor' j'hem : 't gaat regenen. » Geh. *Clercken.*

RINGELOOZEN. *ringeloosde, geringeloosd.* = Bingbarlooizen (De Bo). — « 'k He' geringeloosd, te kermesse. » Geh. *Lauwe.*

RINGHAAK, den, uitspr. *rinkaak, i* gelijk in 't Fr. *ris.* = Groote ijzeren haak, voorzien van eenen ring. Als men een geveld boombol wilt verporren, zoo slaat men er den ringhaak in, en men trekt, bij middel van dien haak en touwgereedschap of gewand, den boom waar men hem hebben wilt. — « Ba' ja 'k, 'k weet ik wat e' ringhaak is : dat dient om boomen te verwendelen. » Geh. *West-Vleteren.*

RONDZEELEN, *zeelde rond, rondgezeeld.* = Rondstrooien, hier en daar laten vallen en liggen. — « Dat kind is bezeten om zijn speelgoed in huis rond te zeelen. » Geh. *Heule, Lauwe, West-Vleteren.*

SAP. den. = Tjap (De Bo). — « Met nog zu'k'n sap, je gaat ervan deure ! » Geh. *Brugge.*

SCHERFELEN. *scherfelde, gescherfeld.* = Bij scherven, bij scherfelkes (*Loquela* X. 49) vaneen gaan, verslijten. — « De schorren die op den dam liggen scherfelen, ze scherfelen af en ze verslijten zeere. » Geh. *Sweveghem.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Schelfer, schulferen.*

SMOKKELWEDER, het. = Smokelweder (De Bo). — « 't Is dikkens smokkelweêre in 't najaar. » Geh. *Kortrijk.*

SNEBBELEN. *snebbelde, gesnebbeld.* = Dunne boterhammen snijden. — « Ge'n moet voor mij niet snebbelen : snijdt maar deure ! » Geh. *Wynghene.*

SNEEUWER, *witte sneeuwer,* den. = *Galanthus nivalis* L. — « We heeten hier die blomtjes sneeuwers, of witte sneeuwers. » Geh. *Iper.*

SNEUKELEN, *sneukelde, gesneukeld.* = In een spel met elk zes kaarteblâren, dat *Vuilbroeken* heet of *Broek van 't gat* spelen, als 't is dat men niet volgen en kan, een blad nemen van den doodboek of den sneukelpak. — « 'k En kan niet verder : 'k ga moeten sneukelen. » Geh. *Veurnambacht.*

SNEUKELMARIAGEN, uitspr. *-marjaaizen, -marjaaisde, gemarjaaisd.* = Getween een kaartspel spelen, hebbende elk negen kaarten : die 't hand ophaalt mag eerst in den sneukelpak gaan. — « Ze hebben g'heel d'hoomesse zitten sneukelmariagen. » Geh. *Veurne.*

SNEUKELPAK, den = Hoop kaarteblâren die overblijft, als aan elkeen der spelers zes kaarten gedeeld zijn, Fr. *le talon.* Z. *Sneukelen.*

SNINZEN, *snans, gesnonzen.* = Slinzen (De Bo). — « Ge zult u ziek sninzen aan die groene appels ! » Geh. *Hansbeke.*

SNOPPELINGE. de. = Baatgevend werk, zake, verrichtinge. — « Onze notaris heeft Pier-Ooms sterfhuis meugen vereffenen : hij heeft daar 'n snoppelinge gehad ! » Geh. *Oost-Vlaanderen. Legewaards.*

SOESELE, den. = Name dien men verachtelijk vrouwvolk scheldt. — « 'n Trekt u dien soesele maar niet aan ! » Geh. *Gulleghem, Emelghem.*

SPAJOLE, de. = Spaansch vrouwmensch, vrouwenname uit Spanjen. — « Ze zeien dat heur' moeder 'n spajole was. » Geh. *Poelcapelle.*

SPERKELEN, *sperkelde, gesperkeld.* = Sprinkelen, *q. v.*

SPERREWABEL, den. = Sperrewapper (De Bo). — « Men heet hier sperrewabel de vrucht van de sperre. » Geh. *S.-Maartens-Leerne.*

SPRANGDIEF, den. = Prangdief, Fr. *réceleur.*

Warender geen' sprangdieven,
't en waren geen' hangdieven.

Geh. *Beirevelde.*

SPRINKELEN, *sprinkelde, gesprinkeld.* = Sparkelen (De Bo) zoo b. v. oud bier pleegt. — « Het bier sprinkelt of sperkelt, als er kleene perelingskes opwaards uitkrielen. » Geh. *Kortrijk.*

SPROOITE, de = Sprooiheid, broosheid, brokelheid. — « De sprooite van 't weder is schadelijk. De sprooite van 't Veneetsch glas. » Geh...? Opgeteekend door zr Deken De Bo.

STALBEESTE, de. = Stuk hoornvee op stal, tegenover garsbeeste. — « Zijn stalbeesten en vetten niet. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

STEL, den. = Zaken (b. v. ossen) die bij malkaâr behooren, omdat ze gezamentlijk en op den zelfsten tijd ievers gesteld zijn (b. v. op stal). — « Stel beesten beginnende 8 Septembris 1820. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

STERKSEL. het, uitsprake *steksel,* z. De Bo. — « 't Vergaat al in knopen en sterksel. » Dat is : 't komt op niet uit, 't en baat niet. Geh. *Gulleghem.*

STRUBBEL, den. = Stoppel. — « Je zou-je kwetsen aan de strubbels van ze' baard. » Geh. *Veurne, Leffinghe.*

STRUWE, de. = Geschil, oneenigheid. — « 'k He' lange in struwe gelegen met mijn' schoonouders. » Geh. *Adinkerke.*

STUBBEREN, *stubberde, gestubberd.* = Haperen, dubben, aarzelen. — « 'k He' lange staan stubberen, eer ik he' durven in uw huis komen : 'k en dorst onder uwe oogen niet kommen, weende dat ik u misdaan ha'. » Geh..?

TJUL, den. = Sul, tjulten (De Bo). — « Hij staat daar ton en kijken lijk nen tjul! » Geh. *Lendelede.*

TRAME, de = Tra, bolletra. — « Die veint bolt gemeenelijk in twee tramen. » Geh. *Heule.*

TRAMPEL, den. = Trant, haai en draai. — « 't Is toch 'n gewoonte altijd den zelfsten trampel te beleven. Niet altijd den zelfsten trampel : baas, schenkt ne keer iets anders. » Geh. *Gent.*

UITKOOP, den. = Uitinge bij verkoop, verkoop, vertier. — « Uitkoop beesten van den stel beginnende 1sten October 1817. Aen Bouve, 10 ossen en 2 tweetanders... Januarij 1818, 2de stel, aen B... 4 ossen, om hedent te weiren. » Aldus in den Grootboek van een Veurnambachtschen vetlegger. Geh. *Veurnambacht.*

VERHUISHOUDEN, *verhuishoudde, verhuishoud.* = Verkwisten, verbezigen in den huishoud. — « 'n Verdrinkt gij uw geld niet, » zei de vrouwe tegen heuren man, « 'k en zal 't ik niet verhuishouden. » Geh. *Wynghene.*

VERMINDEREN, *verminderde, verminderd.* = Krachten verliezen, verdeerlijken, met een leelijk schuimw., *vercaduken.* — « Jan vermindert da'-je 't met oogen ziet. » Geh. *Brugge, Iper,* en elders nog.

Vrglkt De Bo, *i. v. Minderachtig.*

VERWENDELEN, *verwendelde, verwendeld.* = Van hier naar daar iets, dat langwerpig is en rollen kan, b. v. een geveld boombul, verporren. Z. *Ringhaak.*

Het w. *verwendelen* blijft nader zijnen oorsprong, het w. *wenden,* als het gewonelijke *wentelen,* der woordenboeken.

VERWENTELEN, *verwentelde, verwenteld.* = Verwendelen, *q. v.* Geh. *Wynghene.*

VERWINTELEN, *verwintelde, verwinteld.* = Verwendelen, *q. v.* Geh. *Kortrijk.*

VIGGELING, het. = Eigentlijk, snijderling, snipperling; wordt gezeid van sneeuw, brood, vleesch. — « 't Begun' weêr al viggelingen van snee te vallen. » Geh. *Ardoye.*

VONTEGELD, het. = Jonste van doopvader of doopmoeder, bij 't kersten doen van een kind. — « Hij heeft tien gulden gegeven als vontegeld. » Geh. *Wynghene.*

VUILBROEKEN, *vuilbroekte, gevuilbroekt.* = Broek van 't gat spelen. Geh. *Veurne.*

Vrglkt onder *Sneukelen.*

WASCH, den. = Het gewasschene kleêr- of slaapgoed. — « 't Begint te regenen : 'k ga mijne' wasch inpakken. » Geh. *Moschroen.*

WASCHSEL, het, uitspr. *wassl.* = Hetgene bij 't schuren, het wasschen van den vloer of iets anders, met het waschwater wegstroomt. — « De sterfput, de afleeder is vervuild, verstopt gerocht, van 't wasschel van den watersteen en van den vloer. » Geh. *Kortrijk.*

WATERGAT, het. = Gat, windgeweste waar de wind gemeenelijk zit als 't regent of zal regenen. — « 'n Betrouwt het niet : de wind zit in 't watergat. » Geh. *Gulleghem.*

WEEK. = Ongesteld, onpasselijk, ziekachtig. — « 'k Gevoele me week aan mijn' mage. De weeuwe Laevens heeft weeke kinders. 't Is een weeke man, hij en belooft geen lang leven. » Geh. *Iper.*

WEGDREEFELEN. *dreefelde weg, weggedreefeld.* = Wegdrenten, wegleken (De Bo), wegsmelten, wegsluipen. — « Als ze zagen dat vader kwam, ze dreefelden weg. » Geh. *Harlebeke.*

WEGDWEEFELEN. *dweefelde weg, weggedweefeld.* = Wegdrenten, wegleken (De Bo) wegsmelten, wegsluipen. — « Als ze zagen dat vader kwam, ze dweefelden weg » Geh. *Harlebeke.*

WEREN, *weerde, geweerd.* = Als verkocht weghalen, z. De Bo, *i. v.* — « Januarij 1818, 2de stel. Aen B. 4 ossen (verkocht) om hedent te weiren. » Aldus in den Grootboek... Z. *Uitkoop.* Geh. *Veurnambacht.*

WIENEGE, de, stemzate op *wie-, -ege* gelijk in *regen, tegen.* = Eene die wiedt; bij Kramers, eene wiedster. — « Al de vrouweliên die tuzent op den akker werken hebben elk eenen name, navolgens 't werk dat ze doen : eene *wienege,* dat is eene die wiedt; eene *zantege,* dat is eene die zant; en eene *bindege,* dat is eene die schooven bindt. » Geh. *West-Vleteren.*

WITTE SNEEUWER. Z. *Sneeuwer.*

ZANDPAPIER, het. = Glaspapier (De Bo). Z. onder *Grazen.* Geh. *Kortrijk.*

ZANTEGE, de. = Eene die zant. Z. *Wienege.*

ZAVELPAPIER, het. = Glaspapier (De Bo). Z. onder *Grazen.* Geh. *Brussel.*

ZEELINGE, de. = Het zeelen, de daad, ook het uitwerksel van het zeelen. — « Droef kind, met al uw' zeelinge, ge gaat moeder nog gram maken. » Geh. *Heule.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Zeelen,* en hooger *Openzeelen, rondzeelen.*

ZEERTE, de. = Met een schuimw., pijne, wee, zeer doen. — « 'k En kost mijne oogen niet verdragen van de zeerte. » Geh. *Everghem.*

Bij De Bo is *zeerte* snelheid te zeggen.

ZWEERDE. het. Z. *Loq* IX. 87; X. 24. — « Hoe! 't zweerde? Ja-ja, 't zwijnevel : dat woord is stijf ezzeid tuzent. » Geh. *West-Vleteren.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfonsweg.

LOQUELA

Nº 12, Grasmaand 1893. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANZICHTE, het. = Latijn *species*, Fr. *cachet*, bij voorbeeld *cachet artistique*. — « Dat 't nieuw spoorhuis van Iper een aanzichte hadde gelijk de Halle, 't zou beter zijn. Dat stik werk heeft een aanzichte. » Geh. *Iper*.

AARDIGHEID. de. = Mannelijkheid, Latijn *virilia*. — « Waar houdt het hem? 'k En wete 't niet, maar 't is, geloove ik, in zijne aardigheid, dat hij gekwetst is. » Geh. *Brugge*.
Vrglkt het w. *kodde*, bij Kiliaen en De Bo, *virilia*, tegen *kodde, koddig, koddigheid*, dat is kluchte, kluchtig, kluchtigheid.

AFHOEKEN, *hoekte af, afgehoekt*. Z. De Bo. Tot nader verstand : — « Waart ge met tienen, om 'n dulle koe of t'hoekene, ge'n zoudt er niet in lukken. De pensejagers hoeken d'hazen af, om ze te knippen. » Geh. *Iper-buiten, West-Vleteren*.

ARM. den. = Het deel van den asse dat de twee einden uitmaakt en van weêrskanten begrepen is tusschen den hurter en de lenze; in 't Fr. *fusée de l'essieu*. — « Aan de armen van den asse draaien de wielen. » Geh. *Iper*.

BASTEN, *bastte, gebast*. = Bassen, baffen, blaffen. — « Basten zonder bijten is beter als bijten zonder basten. » Geh. *Vleteren*, in Fr. Vl.

BEULEN, *beulde, gebeuld*. = Beurlen (De Bo). — « Hij heeft een koe hooren beulen, maar hij en weet niet in wat stal. » Geh. *Vleteren*, in Fr. Vl.
Vrglkt *feurle, feule*.

BEZITTEN. *bezat, bezeten*. = Blijven zitten op, b. v. het werk. — « De dochter die veel kant wilt maken moet heur werk bezitten » : *assidua esse operi*. Geh. *Sweveseele*.

BLIKSLAGER, den, niet blekslager, Fr. *ferblantier*, maar = Scheldwoord, dat men de kwajongens toevoegt, als of men zei Bliksteert (De Bo). — « Ha gij blikslager, 'k ga je gaan krijgen! » Geh. *Brugge*.
Vrglkt *Loquela* XIII. 65, *i. v. Bliksmager*.

BLIKSLAGERS! = Bliksems! — « Blikslagers, 't wordt late : 'k moet naar huis! » Geh. *Brugge*.

BLIKSLAGERSCH. = Bliksemsch. — « Die blikslagersche jongens : ze'n laten me nooit gerust! » Geh. *Brugge*.

BOOTEN. *bootte, geboot*. = Slaan met den booter. Z. *Booter*.

BOOTER. den. = Houten, effenbaande, karnlooze boothamer, dienende om eerden vloers meê effen te booten. — « Wij booten onzen schuurvloer, onzen derschvloer effen, met den booter. » Geh. *West-Vleteren*.

BRAPALING, den. = Braadpaling, groote, duimdikke paling, dien men in strubbekens snijdt. Z. De Bo, en *Loquela*, XIII. 94, *i. v. Strubbe*.

DOORSTAFFELEN. *doorstaffelde, doorstaffeld*. = Doorstampen, doortrappelen. Z. *Staffelen*.

GEWUNSTE, de. = Gewente, gewoonte. —

> Hebben is hebben
> en krijgen is de kunste,
> maar houden is de gewunste.

Geh. *Vleteren*, in Fr. Vl.

HAPTE. = De gedaante hebbende van eene happe. — « 't Hapte stik is met klaver bezaaid. » Geh. *Deerlyk*.

HOLPOORTIG. = Verstierd. — « Holpoortige koeien en slaan niet klaar; ze'n worden nie' ezzocht, omdat ze niet klaar en slaan. » Dat is omdat het geslegen vleesch donker rood is, insteê van schoone wit, zoo als 't moet zijn. Geh. *Iper-buiten, West-Vleteren*.

HONDEFURREL. den. = Geeselzwepe, met veel steerten, dienende om de honden uit de kerke te jagen. — « Te Dudseele, over 50 jaar, hong de hondefurrel nog, ongebruikt, in de leugens, in 't zuivel, in 't portaal, in 't paradijs van de kerke; 't was een ronde, onderhalf voet lange eeken staf, met eenen ijzeren minsel topwaards, en met negen geknobbelde geeseltouwtjes. » Geh. *Wynghene*.
Z. *Hondefurrelare*.

HONDEFURRELARE. den. = Dienstman, die de honden uit de kerke furrelt. — « Over ouds was er in veel kerken iemand belast met de honden uit de kerke te furrelen : hij hiet de hondefurrelare. » Geh. *Wynghene*.
Vrglkt De Bo, *i. vv. Feule, feurle, feurlen, furl, furle, furrel, kattefeurel, kattefurrel*.

KARNBOOTER, den. = Kerfboothamer (De Bo). — « Dat is een boothamer met karns in, die dient om vlas te booten. » Geh. *West-Vleteren*.
Voor het w. *Karn*, z. *Loquela* IX. 75, X. 92.

KATTEKLAUW, den. = Kattepoot (De Bo). — « Die katteklauw : ze breekt al dat zij genaakt! » Geh. *Kortrijk*.

KLAAR SLAAN, *sloeg, geslegen.* Z. onder *Holpoortig*, en vrglkt, voor den zinbouw, De Bo, *i. v. Inzwelgen.*

KNIKKEREN, *knikkerde, geknikkerd.* = Bolrond worden, gelijk eenen knikker. — « Hij » (de luchtbal) « en is nog niet vul, maar hij knikkert. » Geh. *Kortrijk.*

KOBBESTEKKERTJE. het. = Kobbebijtertje (De Bo). — « Die vent is toch mager : 't is lijk e kobbestekkertje. » Geh. *Noorden van Brugge.*

KOORNZANGE. de. = Zante koornaren. Z. *Tervezange.*

LEDIG *(leëg)*. = Nog nooit bekalfd. — « Een' leêge veerze. » Geh. *West-Quartier.*

LEÊG GOED. Z. *Loquela* XIII. 77. — « Dat is jong goed, kalvers en veerzen, die nog niet bekalfd en zijn geweest, al deureen genomen. » Geh. *Iper-buiten.*

MAAG. Z. *Man en maag.*

MAN EN MAAG. = Iedereen — « Vraagt het aan man en maag, of ik niet wel en handele met mijn' schoonmoeder. » Geh. *Lichtervelde.*

Men hoort meest verkeerd « man en maagd » zeggen. Kramers (1884) heeft het woord nog.

MARULLE. de. Z. De Bo. — « Ze klapt lijk 'n marulle ! » Geh. *Kortrijk.*

MOEREN, *moerde, gemoerd.* = Met het vereischte allaam, namelijk met de moerplate, eenen draad om eenen ijzeren bout, eene koperen buize, enz. draaien. — « Slaat den top af van die doombuize : de draad is kwalijk gemoerd. » Geh. *Kortrijk.*

MOERSTUK. het. = Fr. *cuve de macération*, bij de brouwers. — « Hij heeft twee nieuwe moerstikken doen zetten. » Geh. *Kortrijk.*

NOTE. de. Z. De Bo. — « De preêkstoel, de biechtstoel kraakt en piept : hij en is nog in zijn' note niet. » Dat is : Hij is nog te nieuwe, nog niet gesloten. » Geh. *Lichtervelde.*

ONSANSAMIG. = Onsassamig, *q. v.*

Die dit w. eerst gebruikten hadden waarschijnelijk 't schuimw. *onsanse* (De Bo) in den zin.

ONSASSAMIG. Z. De Bo. « Ook *onsansamig*, adj. = Wild, woest, onbezonnen, ruwlokte. Een onsassamige vent. — Onsassamig en ruwlokte zijn. Ook van dingen die onfatsoenlijk zijn. Eene onsassamige straat (moeielijke straat om haar slijk of oneffenheid). Een onsassamige boom of stok (die scheef en krom, of knoestig en onhebbelijk is). Een onsassamig huis. Een onsassamig alaam. Een onsassamig werk. Dit w., in 't Ipersche en Fr. Vl. veel gebruikt, heeft daaromtrent dezelfde beteekenis als Onpetjuistig dat men in 't Kortrijksche bezigt. »

Dus Deken De Bo zaliger, in zijne nagelatene aanteekeningen.

ONSASSAMIGAARD. den. = « Die onbezonnen te werke gaat en dus 't een en 't ander breekt of schendt is een onsassamigaard (een ruwlokte duivel). »

Dus Deken De Bo zaliger, in zijne aanteekeningen, als boven.

ONTLANDEN. *ontlandde, ontland*, stemzate op *-land-*. = Het land (de aarde) rondom eenen boom, dien men vellen gaat, wegspitten, wegruimen, dat is dien boom ontlanden. — « Eer dat je eenen boom velt, ge moet hem ontlanden. » Geh. *West-Vleteren.*

OOLIJKAARD. den. = Luiaard. —

Tegen avend en noen
heen 't de oolkaards al te doen.

Geh. *Vleteren*, in Fr. Vl.

OPKERRIËN, *kerride op, opgekerrid.* = Verkinderen, Fr. *dépérir* (De Bo). — « Met al dien harrie (De Bo), de vruchten kerriën op. » Geh. *Lichtervelde.*

OVERFAMEN, *overfaâmde, overfaâmd.* = Overvâmen, overvademen, binnen de ruimte van de twee arms grijpen. — « Die boom was zoo dikke, 'k en kost 'n niet overfâmen. » Geh. *Clercken.*

PAASCHESLEUTER, den = *Primula Auricula* L., Reukela (De Bo). — « Een struik Paaschesleuters. » Geh. *Kortrijk.*

PERDESCH, het, stemzate op *-desch.* = Zet, achterste, ook uitpuilende vrouwenborst. — « Hij keerde zij' perdesch, en ze gaven hem troef d'rop. Zij heeft alzoo e' perdesch ! » Geh. *Harlebeke, Kortrijk.*

Vrglkt Schuermans, *i. vv. Barddak, bardek, berdes, bordas;* De Bo, *i. vv. Bordes, pardak;* Verdam, Middelnederl. Wrdnboek, *i. v. Bordessche;* en de Fr. Wrdnboeken, *i. vv. Brèteche, bertesche, bretesse. bretèque.*

PIJNELIJK. = Jammer. — « Karel Moeneclaey en heeft niet kunnen na de kermesse kommen. Doet 'n niet? Dat is pijnelijk ! » Geh. *Vleteren*, in Fr. Vl.

PUISTJESZIEKTE. de. = Scharlakenkoorts, Fr. *scarlatine.* — « 't Kind heeft de puistjesziekte : doet 't alleene slapen. » Geh. *Waermaerde.*

RAKE. de. = Klap, vermondinge, straatmare; Latijn *fama.* — « 't Is nu overal de roep en de rake, dat Jan gaat trouwen. 'k En weet niet of 't waar is, maar 't is al veertien dagen de roep en de rake. » Geh. *Brugge.*

« Maar nog veel grooter bevestiging van ons gevoelen geven de reeds in de oudste dialecten in overdrachtelijke beteekenis voorkomende derivata; oud hoogduitsch *rahha*, expositio, causa; angelsassensch *racu*, narratio; oud hoogd. *rahhôn, rachjan*, disserere, loqui; oud sassensch *rekkian* en angels. *recjan*, exponere, dicere. » Dus W. L. Van Helten, *Taal- en Letterbode*, III. 85.

REUNINGBLOK. den. = Uitgereunde wortelblok. — « Hij is om een karre reuningblokken. » Geh. *Hollebeke.*

RONDDRILLEN, *drilde rond, rondgedrild.* = Ronddretsen (De Bo). — « Hij en is maar goed om geheele Godsche dagen rond te drillen, rond de steê te drillen. » Geh. *Kortrijk, Brugge, Iper*, en overal.

RONKE, de. = Vrouwe die ronkt, knotert, preutelt. —

't Is 'en oude ronke,
z'heê't eggoe ponke.

Geh. *Vleteren*, in Fr. Vl.

SAS, den. = « But, pugge, schrobbe, Fr. *semonce*. — Iemand eenen sas geven. Eenen sas krijgen. » Aangeteekend door zaliger Deken De Bo, en geh. *Brugge*.

SCHEER, het, *-eer* uitgesproken gelijk Fr. *-air*, in *faire, taire*. = Drukte, overlast, veelte van te doen werk. — « Wij zitten in 't scheer, van de weke : wij en weten niet waar eerst gaan. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt De Bo, *i. vv. Scheer, scheier*.

SCHIKKIG. Z. *Loquela* V. 63, VIII. 53. = Met twee erge schuimwoorden, *fatsoenlijk, ordentelijk*. — « 'k He'n 't verlede' weke nog hooren zeggen, dat mijn Trijntje esschikkig meesen is. Dat is esschikkige boom. » Geh. *Proven, West-Vleteren*.

SCHOBBELEGE, de, de eerste *e* van *-ege*, gelijk de eerste *e* in *degen*, met de halve stemzate erop. = Eene die schoffelachtig is. — « 'k En wil die werkvrouwe nie' he'n : 't is ne schobbelege. » Geh. *Iper*.

SCHRANKEN, *schrankte, geschrankt*. = Beurtelings afwisselen (De Bo). — « Onze koeien schranken in 't kalven : en alzoo hebben wij 't jaar deure beuter en melk. » Geh. *Sweveseele*.

SCHRIJVEN. *schreef, geschreven*. = Schilderen, verruwen. — « Dat is melk : ge zoudt ermeê schrijven ! » Geh. *Staden*.

Daar wierd geboft met veie, malsche, ongedoopte melk.

SLABAKEN. het, stemzate op *sla-*. = Slaaplaken. — « Hij en heeft niet zoo vele als slabakens om op zijn' bedde. » Geh *Meulebeke, Avelghem*.

SPEEKHAMER, den. = Hamer om speeken in de wielbussen te slaan, doorgaans van ijzer en wegende 6-7 kilo. — « Als ge in gekookte wielbussen van krullaardshout een speeke slaat, met den speekhamer, dat zeert erin gelijk in een' rape. » Geh. *West-Vleteren*.

SPRIGGELEN, *spriggelde, gespriggeld*. = Spiggelen, spikkelen (De Bo). — « Ik zag er vierlingskens en drielingen, de eene heel gespriggeld grauw met een kruiske op hun kopje. Gespriggelde (aanden) met eene witte penne onder hunne vlerken. » (*Rond den Heerd*, IX. 325). Aangeteekend door zaliger Deken De Bo.

STAFFELEN, *staffelde, gestaffeld*. = Stampen, trappelen. — « Het peerd stond en staffelde. Vandaar Doorstaffelen, verstaffelen, enz. » Geh. ——— ? Opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

STEKELING, den. = Fr. *bouture*. — « Twintig roozelaars, stekelingen van drie jaar. » Geh. *Poperinghe*.

STIJPEREN, *stijperde, gestijperd*. = Spotten, vol spottekens komen, sijperen (De Bo). — « Het vlas stijpert : het komt vul spotten. » Geh. *Gulleghem*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Sijperen*.

STOMPERACHTIG. = Verdossemd (De Bo), beneveld, smoorend, smokkelachtig — « Dat is stomperachtig weêre vandage : 't stinkt als je buiten gaat. » Geh. *Harlebeke*.

STOPPEDONKE, de. = Donke, donk (De Bo) stoppe. — « Pakt esstoppedonke en vaag' je bloed of. » Geh. *Adinkerke*.

STOPPELDONK, den. = Stoppelduts, groote geweldige staar, dwazerik. — « Met dien stoppeldonk en kan ik geenen weg, om te werken. » Geh. ——— ?

STROOBATSE, de. = Scheldname voor een kleenen kwajongen. — « Oe gij leelijke stroobatse ! 't Is zulk een stroobatse ! Hoe durf-je, voor zulk een stroobatse ! » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt De Bo, *i. v.* Den zin dien De Bo opgeeft heeft het w. ook te Kortrijk.

STRUBBE, de. = Moot (Kramers), Fr. *tronçon*. — « Eenen brapaling in strubbekens snijen, om te faarzen, te rollen en te braân. » Geh. *Brugge*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*, en z. *Brapaling*.

STUITESTEKKER, den. = Tafelschuimer. — « Die stuitestekker is overal te vinden, daar 't kerremesse is. » Geh. *Iper*.

TERVEZANGE, de. = Zante terruwaren. — « Jan het twee tervezangen, twee koornzangen esstolen. » Geh. *Vleteren*, in Fr. Vl.

TOORTELEN, *toortelde, getoorteld*. Z. De Bo. = Knoeiend schrijven. — « Hij toortelde zijnen name op dat papier en 't was daarmeê effen. » Geh. *Sweveseele*.

TUITER den. = Stoomfluite, Fr. *sirène*, dienende om de werklieden te verwittigen, in stoomspinhuizen, enz. — « Hoor-je den tuiter van Raeskes weverskot te Sweveghem ? Hij is altijd een stekke vooren bij onze uurklokke. » Geh. *Deerlyk*.

UITINGE. Z. *Loquela* I. 52, II. 27, X. 15. — Als men dingelt, zegt de koopman eindelinge : « Pak' maar meê :

Is 't geen' winninge,
't is tochs uitinge »

Geh. *Iper, Eessen, West-Vleteren, Isenberge*.

VARTIG. = Vortig, vort, rot. — « Zoo vartig as emmispel. » Geh. *Vleteren*, in Fr. Vl.

VERDIJSELEN, *verdijselde, verdijseld*. = Opmaken, te niete doen, verkwisten. — « 'j Heeft weêr al zijn' oordtjes verdijseld ! » Geh. *Kortrijk*.

VEREERSCHELEN. *vereerschelde, vereerscheld*, uitspr. *v'ræœselen*. = Achterwaards, terug halen, ruggewaards bewegen. — « Gij gaat moeten uwen stoel, uwe karre, uw kraam wat vereerschelen, of ze gaan u omverre loopen. » Geh. *Heule*.

Het w. schijnt niet van *aars, eers* te komen, immers dan ware 't *veraarzelen, vereerzelen*, met een' *z*. Wij spreken *vereerselen* met een *s*, verloopen uit *-sch*, van *eersch ?*

VERGAAN, *verging, vergong, vergaan*. = Al gaan, al gaande verteren. — « Ik zou dat glas drank moeten verzitten, ik en kan geenen weg : gij, integendeel, zult er tien zulke vergaan, eer gij weêre thuis zijt. » Geh. *Reninghe*.

VERHAPPEN, *verhapte, verhapt*. = Liggen, strekken na de gedaante van eene happe. — « Een stuk lands,

een weinig verhappende in de hage voor het woonhuis. » Geh. *Langhemarck.*

VERKLOOTEN, *verklootte, verkloot.* = Vermooschen (De Bo). — « 't Is jammer van mijn kleed : 't is heel verkloot van de zunne, van den regen. » Geh. *Beveren, bij Harlebeke.*

VERRELAND, het. = Land dat buiten de hofsteê ligt en door den boer gebruikt wordt. — « Ga werkt gij naar 't verreland, 'k zal ik hier op d'hofsteê werken. » Geh. *West-Vleteren.*

VERSMEDEN *(versmeên)*, *versmeedde, versmeed.* = Verdijselen, *q. v.* — « 'k En ga m'n laatsten cent niet versmeên. » Geh. *Zillebeke, Zonnebeke.*

VERSTAFFELEN, *verstaffelde, verstaffeld.* = Verstampen, vertrappelen. Z. *Staffelen.*

VERTAAIEN, *vertaaide, vertaaid.* = Taaier worden. — « Zet de beuter wat in de kelder : ze zal vertaaien. » Geh. *Heule.*

VERZITTEN, *verzat, verzeten.* = Verteren al zittende, al zitten. Z. *Vergaan.*

Vrglkt Kramers, en De Bo, *i. v.*

VRIJ. = Schoone. —

Mij' kind,
vrij kind.

Geh. *Vleteren,* in Fr. Vl.

WOLKEREN, *wolkerde, gewolkerd.* = Met wolken voorzien, met wolkachtige plekken geteekend zijn. Gewolkerde abeele, *Populus canescens,* in 't Fr. *Grisard, grisaille.* — « Hij kocht een dikken gewolkerden abeele, en hij zond hem naar den *plaquage*-meulen te Gent : ze hebben hem daar in *plaquage* gezaagd, en hij heeft er fraai veel geld van gemaakt. » Geh. *Iper, West-Vleteren.*

ZASSAAM. = Zatsaam, oude spellinge *sassaem.* Z. *Onsassamig, zoozame.*

In *Francisci Junii F. F. Observationes In Willerami Abbatis Francicam Paraphrasin Cantici canticorum. Amstelodami, Apud Christophorum Cunradi, Typis et sumptibus Authoris* CIϽIϽCLV. *Prostant apud Adrianum VLACQ.* bll. 216—217, leze ik het volgende :

« Sat, sad, *Satur... Ab hoc* sat *est* sassem, sassaem, satsaem, *Lascivus, petulans, protervus ; ut proprie sic dicatur, Qui ad omne votum fluente fortunâ prioris conditionis obliviscitur, nihilque non protervè ac petulanter perpetrat ; dum quotidie magis magisque superfluentibus bonis saginatur. Nostratibus elegantissimo vocabulo* brood-dronken *nuncupatur Cui nimiâ felicitate motum est caput ; qui per luxum animi et per improbam satietatis lasciviam, ut loquitur A. Gellius, VII, 16, parata atque facilia fastidit. Decantatissimum est illud Ovidii lib. II de arte, vers. 437 :*

Luxuriant animi rebus plerumque secundis,
Nec facile est æquâ commoda mente pati. »

Zassaam, zoo 't ook bij Kiliaen staat, *sassem*, is boekvast en bekend, onder andere in de *Goddelycke wenschen... nagevolgt de Latijnsche van den Eerw. P. H. Hvgo Priester*

der Societeit Iesu, door Ivstus de Harduyn P. Eerst t'Hantwerpen, by Hendick Aertsen... herdruct, By P. I. Paets, 1645, bl. 98 : « Jonas komt uyt die schroomelijcke spelончke van dit sassem beestelijck lichaem, als of hy seffens ghevanghen ende los hadde gheweest. »

Het w. *Zassaam*, met den zin van geweldig, onweêrstaanbaar, vinde ik nog in den *Christeliicken Waerseggher... Deur den E. Heer P. Ioannes David, Priester der Societeijt Jesv. T'Antwerpen in de Plantijnsche Druckerije, By Ian Moerentorf. M.D.CIII,* bl. 140 : « Den wille wordt seer wel by dien grooten ijseren hamer vergheleken, daer de timmer-lieden mede al aandrijven in d'werck, wat sy willen, met gheweldt, ende dien sassamen hamer, veur wient al wijcken moet, sy oock daerom *Willeken* heeten. »

Ik vinde het w. *zassaamheid* bij Jan David, in zijnen *Toetssteen tot beproevinghe, ende oeffeninge der geender, Die haer tot de volmaecktheyt des Christen levens begheiren te begheven. Door den Eerw. P. Joannes David, Priester der Societeyt JESU. T'Antwerpen, By Martinus Nutius, inde twee Oyevaers, Anno DC.VIJ.* bl. 293 : « Daer op seggh' ick, dat het niet al gheleghen en is in het styf ende straf slaen, met ghewelde ende met sassaemheyt van slaghen, alsmen vier slaen wilt. »

Wederom, geschreven *sassemheydt*, in *Het leven vande H. Maghet Geertrvyt Abdisse tot Eisleben,... Over-ghestelt uyt den Latijne in nederlandtsche tale, door C. D. W. T'Hantwerpen, By Hieronymus Verdussen, op onser lieuer Vrouwen Kerck-hof, inde X Gheboden, 1606,* bl. 154 : « Ende dat hebt ghy (o God) begost in dien Advent... met eene beweginghe, door de welcke mijn herte soo beroert is geweest, dat my alle ionckheyts sassemheydt heeft begost onsmakelijc te worden. »

ZIN, den. Bij De Bo, *i. v zin*, te voegen : zijnen zin hebben. = Koppig, hoofdig zijn, pronken. — « De stove heeft heuren zin vandage : ze'n wilt niet trekken. » Geh. *Sweveseele.*

ZIJN EN BLIJVEN ! = Afscheidspreuke bij den laatsten handdruk, eer twee vrienden malkaâr verlaten ; dat is te zeggen : vriend zijn en vriend blijven. — « Alla, Jan, zijn en blijven ! » Geh. *Olsene.*

ZOOZAME, stemzate op *-zame.* = Stilmoedig, bezadigd, bedaard, niet opschietende. — « Die mensch is altijd stille en zoozame : 't is lijk een lam ! » Geh. *Gheluwe.*

Vrglkt De Bo, *i. v. onsassamig,* Kiliaen, *i. vv. sassem, sassaem, satsaem,* en hooger *zassaam.*

De zin van *'zatsame*, verbeeld door 't gehoorde *zoozame, zozame, zezame*, is geheel anders en komt overeen met den zin van het w. *satigh* (zatig), bij Kiliaen *placidus, modestus, temperans.*

Laat ons aanveerden dat er een w. *zassaam* bestaan heeft, komende van *zad (zat, satur)* ; en een ander, komende van *zat* (zitten, *sedere)*.

Misschien is het gehoorde *zoozame* eene verkeerde uitsprake, en een laatste speur, van een oud w. *zatzame, sedatus,* bezadigd.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

N° 1, Bloeimaand 1894. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFMAGEREN, *magerde af, afgemagerd*. Z. *Loq.* VIII. 1, *i. v.*; VI. 79, *i. v. Opmageren*; De Bo, *i. v. Uitmageren*. — « 't En zal niet regenen : 't weêre is afgemagerd. » Geh. *Voormeseele*.

BAAIEN. = Baldwin, Boudin, Bouden, Bauwen, Bouten, —

« 't Ga' waaien, »
zei Baaien ;
« 't ga reenen, »
zei Djeenen ;
« 't gaat erau, »
zei Jan ;
« 't houdt op, »
zei Djob ;
« 't ga' begunn'n, »
zeien de nunn'n.

Geh. *Alveringhem*.

In het *Rituale Romanum... in usum Sacerdotum Missionis fœderati Belgii. Amstelodami, Apud Viduam F. J. Van Tetroode. 1815*, staat, bll. 151—173, onder de *Nomina vernacula Hollandorum*, « Bayen, *Balduinus, M. 8 Jan.* »

BERD. het. = Met een schuimw., *tafel*. —

Elke kramer
staat voor zijn berd.

Geh. *Opdorp*.

De aangenaamheid dier spreuke zit hierin, dat ze, met een woord, twee zinnen zegt, t. w., « Staat voor zijn berd, » bediedt, *eerstens*, dat elke kramer zoo staat dat zijn berd vóór hem is, niet achter of bachten hem ; *tweedens*, dat hij de ware, die op zijn berd ligt, voor- of voorenstaat, met raad en daad ; dat hij ze, als goed, goekoop uitroept, verdedigt en verkondigt. Slacht het Brugsch bagijntje, dat wijleneer zoo heiliglijk ontroerd was, omdat ze gezeid, ja gedrukt hadden « dat het zijnen doek tegen zijn herte droeg. » Inderdaad, het gebruik van den wijngaarde te Brugge brengt meê dat zij den bagijnendoek of wiele ontploken op hun hoofd, geploken tegen hun herte (dat is vóór hunne borst, en niet tegen hunnen zin) nettekens weggesteken plegen te dragen.

BETTE, de. = Eigentlijk, Elisabeth ; oneigentlijk, vrouwmensch, met eenen bijzin van stoutheid, boosheid. — « Dat is 'n kwa bette. Die met zulk 'en bette ingespannen is !.. » Geh. *Veurnambacht*.

BIJZEN. *bees, gebezen*, van 's menschen hoofdhaar gezeid. = Van den hoofde weg willen, onlegbaar, ontembaar, krulgierig zijn. — « Ze heeft den *typhus* gehad, en ze hebben moeten al heur haar afsnijen ; 't is weêregegroeid, en 't is sedert dien dat 't alzoo bijst. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*

BLEKKERACHTIG. = Zeer helder, overhelder van verwen. — « Zulk een kleed is te blekkerachtig voor uwe jaren. » Geh. *Veurne*.

Vrglkt De Bo, *i. vv. Blekkeren, speiergoed*.

BOSCHLEEUWERKE, den. = Boschlawerke (*Loquela* XIII. 58). — « Wij hebben boschleeuwerken, die ook houtleeuwerken, steenleeuwerken en siepleeuwerken heeten. » Geh. *Leerne*.

BRIELPOTSMESDAG. den. = Algemeen ongeschik, daar 't al verkeerd en over ende ligt of gaat. — « Als die jonkheden hier twee dagen geweest he'n, 't is ieder keer brielpotsmesdag. » Geh. *Poperinghe*.

Vrglkt *Vuilpot*.

BRUIDSPOT, den. = Pot daar de slunse in ligt, daar de bakker zijn' pale meê afvaagt. — « 't Lag in den bruidspot gevallen, en 'k en zag het niet. Geh. *Veurne*.

DEURBEREN, *deurbeerde, deurbeerd*, uitspr. *e, ee*, in *-ber, -beer*, gelijk *ai* in 't Fr. *taire*. = Beren tot dat er, op en neder, slinks en rechts, niet meer aan te beren en is. — « Is de beuter te stijf gezouten, laat ze eenen tijd in 't water staan, en deurbeert ze ne keer of twee. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Beren*, kneden, *depsere*.

DEUREJASSEN, *jaste deure, deuregejast*. = Deuregieten. — « Jast er nog wat water deure (deur den caffeezak). » Geh. *Ghistel*.

DEURJAS, den, stemzate op *deur-*. = Deurrosch (*Loq.* XIII. 66). — « 't En is maar deurjas ! » Geh. *Ghistel*.

DIJSENDAG. Z. De Bo. — « 't Is 'en lange Dijsendag van evvint. Wat lange Dijsendag is dat ! » Geh. *Alveringhem, Kortrijk*.

Vrglkt *Loquela* X. 69, 93, *i. vv.* Lange *Dijsendag*, pijke *Dijsendag*.

DONSET. = Danstet, van *dansen, dons, gedonsen*. Z. De Bo, *i. v. Dansen*. — « Al donset gij op uw hoofd, 'k en zal 't nog niet gedoogen. » Geh. *Alveringhem*.

DOORSTEKEN, stemzate op *-stek-*. = Daar eene steke in zit, bevrucht, van eiers sprekende. — « Eiers die niet

deursteken en zijn, zijn goed om te koken of te zuipen, maar niet om te laten broên. » Geh. *Ghistel.*

GALEISWINKEL. = Gleierswinkel, winkel daar gleierswerk verkocht wordt. — « Zij stond daar toen en kijken, lijk en aap in e galeiswinkel. » Geh. *Veurnambacht.*

GEDIESCHELIJK. = Herdelijk, uitstaanbaar. — « Dien dag en was 't niet gedieschelijk van de koude. » Geh. *Ghistel.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*; en *Loquela* IV. 42, *i. v. Gedisschelijk.*

GOEBE, de, korte *oe.* = Wijdgemond mensch, ook lapname. — « Goebe, van Winendaele, gaat naar al de kermessen. » Geh. *Ghistel.*

Goebe van Winendaele kost een pinteglas vol bier met den openen in zijnen mond steken, en, omhooge ziende, al 't bier dat erin was laten binnenloopen, zonder eenen leek te sturten.

HAKEN EN WEREN, *-er-* van *weren* uitgesproken als *air* in 't Fr. = Eigentlijk, van de een zijde, slaan met den haak, met de haken (den klauw, de klauwen), en, van de andere zijde, dat slaan afweren; oneigentlijk, strijden, vechten, kijven, krakeelen, kwalijk overeenkomen, moeienisse hebben onder elkander. — « Het gaat daar met haken en weren. » Geh. *Opdorp.*

Dat *haak* en *klauw*, *haken* en *klauwen* wisselnamen zijn van een en 't zelfste dingen en van een en 't zelfste doen, blijkt, onder andere, uit de *Synonyma Simonis Pelegromii*, (Brussel?) 1555, waar, bl. 223, het w. *stelen* vertaald wordt door « *Inuncare*, Clauwen, den baec vueren, *Accrocher. Inuncare nummos, apud Lucilium.* »

Wederom, de zelfste deelen van den hondenvoet heet men « Sent Hubrechts *haken* » en « Sent Hubrechts *klauwen*; » ievers « zijnen *haak* inslaan » (De Bo) en ievers « zijne *haken* inslaan » (Schuermans), dat is ievers zijnen *klauw*, zijne *klauwen* inslaan.

Haken en weren is dus, na mijnen zin, slagen geven en slagen weren, met den haak, met den klauw, zoo b. v. vechtende katten doen : *se porter et parer alternativement des coups de griffe.*

Haken en weren is een van die tweelingwoorden, die, verwassen gelijk de twee Siammerbroeders, overal te zamen gebezigd worden. Zoo hoort men *roepen* en *tieren*, *kappen* en *kerven*, *loopen* en *berschen*, noch *zien* noch *geluchten*, *slaan* en *smijten*, *drinken* en *swollen*, *lachen* en *galferen*, *wikken* en *wegen*, — *haken* en *weren.*

Haken en *weren* moet al eene oude spreuke zijn : Verdam vindt ze in de *Oude Nederlandsche Spreuken en Spreekwoorden, uitg. door G. J. Meyer, 1836*, bl. 108 : « Altyts een haken of een weeren. »

Verdam verstaat hier het w. *haken*, alsof het beteekende *haken*, verlangen naar iets!

Ik vinde de zelfste spreuke in *Den Doolhof der Ketteren, door P. Ioannem David, Priester der Societeyt Iesu. T'Hantwerpen, By Ioachim Trognæsius. M.DCV* (1605), bl. 353 : « Wanneer ist oyt ghehoort, dat iemandt... sijnen edeldom, heerlickheydt, rechten, priuilegien, patrimonien, verwachte goedinghen, met al sijn eere ende welstandt verworpen

heeft? Ter contrarien, waer uyt rijsen ende spruyten alle gheschillen, processen, krackeelen, oorloghen, haecken ende weeren, dan elck om sijn recht ende voordeel te beschermen, teghen de ghene diet schijnen te willen verkorten : oft om wederom te krijghen uyt de handen van de ghene diet eenichsins ontvremdt ende tot hen seluen ghetrocken hadden? »

Wederom wordt de spreuke aangehaald, uit *Ogier, de Seven Hoofsonden, 173*, door D[r] de Jager, in zijn *Woordenboek der Frequentatieven in het Nederlandsch*, I. bl. 188, *i. v. Hakelen, haken :*

> — Gij sijt een Tyran, een ongenadigh Beul
> Van mij, en van u selfs : u haecken en u weiren
> En dient maer, om den Segen uyt ons huys te keiren.

Vele van die tweelingwerkwoorden verliezen, door 't menigvuldig en 't dagelijks gebruik, hun bindwoordeken *ende*, *en*, versmeltende aldus tot een enkel samengesteld werkwoord. Zoo b. v. hoort men *hinken* en *pinken*, naast *hinkepinken*; *hutsen* en *klutsen*, naast *hutseklutsen*; *rokken* en *spinnen*, naast *rokkespinnen*; z. De Bo, *i. v. Flikflooien.*

In dezer voegen is *haken* en *weren* ook ons dagelijksche *hakeweren* geworden, dat sommigen van het vreemde *argueeren* zouden willen afleiden!

Bij De Bo is « *Hakeweren* (klemtoon op *ha*, zware *e* in *we*), *hakeweerde*, *gehakeweerd* (Fransch Vlaanderen *hakeweerd*, zie *ge*), o. w. Twisten, hakelen, hakketeeren, harrewarren. Met iemand hakeweren. Zij zijn altijd aan 't hakeweren. »

Als bijgedaanten van 't w. geeft De Bo *Hakkeweren*, *Hakewerren*, *Hakewèrien*; en als afleidsels *Hakeweerder*, *Hakewering*, *Hakeweersel.*

Z. *Hakeweerderije, strijen en hakeweren.*

HAKEWEERDERIJE, de. = Hakeweringe, hakeweersel (De Bo), dwersdrijverije, tegenkantinge, Fr. *chicane.* — « 't Is daar altijd twist en hakeweerderije onder dat volk. » Geh. *Kortrijk.*

HAKEWEREN. Z. *Haken en weren, strijen en hakeweren.*

HALS-OVER-NEKKE. = Hak-over-ende (*Loquela* X. 18). — « Hij viel hals-over-nekke in 't slijk. » Geh. *Beveren, bij Harlebeke.*

HAVERHARD. = Hard, krachtig, gespierd, taai, gelijk een peerd dat wel gehaverd wordt, dat geen haver te letter en heeft. — « Jan staat tegenwoordig haverhard : 'k zou liever met hem eten als tegen hem vechten! » Geh. *Opdorp.*

Het w. stafrijmt schoone en 't bewaart den ouden zin van *-hard*, den prachtigen uitgang van zoo vele onzer germaansche doop- en geslachtnamen, zoo als Adelhard (Allaert), Bernhard (Beernaert), Everhard (Everaert), Geerhard (Geeraert), Gevehard (Geevaert), Lybhard (Lijbaert), Liedhard (Lietaert), Meginhard (Meynaert), Reginhard (Reynaert), Snelhard (Snellaert), Volkhard (Volkaert), Walhard (Wallaert), Willehard (Willaert), en meer andere.

Jammer is 't dat wij altijd voort die oude germaansche namen eenen ongermaanschen steert aannaaien en blijven zeggen, b. v. « Broeder *Bernardus* en Vader *Gerardus*, » in steê van Broeder Beernaert en Vader Geeraert.

HENNE, de. Z. de woordenboeken. 't W. wordt schamel, arm, hulpeloos vrouwvolk toegepast. — « 't Is 'en arem' henne. Wat arem' henne van e vrouwmensch is dat! » Geh. *Alveringhem.*

HOUTLEEUWERKE, den. = Boschleeuwerke, *q. v.*

INKEER, den. = Terugbestelling, wedergave, vergoedinge, met een leelijk schuimw., *restitutie*, of, gelijk anderen zeggen *rejusticie*. — « Die gestolen heeft moet inkeer doen, of 't en wordt hem niet vergeven. » Geh. *Veurne.*

INKEEREN, *keerde in*, *ingekeerd*. = Inkeer doen, teruggeven, wedergeven, vergoeden. — « Hij zal 't moeten inkeeren, 't gene hij mij ontdregen, te kort gedaan heeft. » Geh. *Veurne.*

KEUTJE, het. = Keuntje, *roitelet* (De Bo), *Troglodytes*, bij de geleerden. — « 't Weunt een keutje, een peetjekeut in de houtmijt. » Geh. *Leerne.*

Keut, *kout*, meervoud *keuten*, *koten*, heeft de zelfste bediedenisse als het grieksch w. *troglé*, te weten een hol, zoo er de ratten en de muizen weten te knagen; de Vlamingen hebben dien rechten zin vast als ze zeggen « mijn huis en is geen kot: 't is eene achterdeure aan. » Een *kot*, een *keut* is een huis zonder achterdeure aan: *troglé*. *Peetje-keut* is dan zoo vele als *Pietje-kot*: *Peetje* die in 't *kot* kruipt of zit; *Pietje kotzaat* of *kossaat*, het *koterke*, het *keuterke*, het *keutje*.

Tot Eecloo, zegt Schuermans, heet men den kaafvager *Peetjekaaf*; en de booze heet *Peetje-pek.*

Men heet het vogelken, in Vlanderen en elders, wel het *keuningske*, maar dat het w. *keuntje* de « verkorte vorm » zij van « keuningje, koningsken, » zoo De Bo beweert, dat kan ik kuime aanveerden. Liever hoorde ik dat ze 't vogelken het *keuntje*, het konijntje, heeten! In 't Orleansche heeten ze 't wel *le ratereau*, *le ratillon*, en te Brie *le bœuf*, zegt Buffon.

't Waarschijnelijkste is, na mijnen zin, dat *keuntje* misverstaan en verworden is uit *keutje*, (kotkruiperke) *troglodytes.*

KNIKKER, den. = Schepene. — « De burgemeester en de twee knikkers gingen vooren op. » Zonder erg gezeid van eene oude vrouwe, en geh. *Kortrijk, Sweveghem.*

KNOKELPERE, de. = Vuistslag. — « Hij kreeg daar twee knokelperen, die hij lange zal onthouden. » Geh. *Opdorp.*

KOEIFRAAI. = Uit der maten fraai, dat men niet fraaier en kan. — « Zwijgt van onzen baas: hij is koeifraai! » Geh. *Ghistel, Rousselaere.*

LAAT, den. = Nalating, « ommissie » (Kramers). —

> 'k He' liever den laat
> als de daad.

Geh. *Opdorp.*

LANG. Z. *Dijsendag.*

LENS. = Lents (De Bo). — « 'k Ben lens en flenterachtig: 'k en weet niet wat er mij let. » Geh. *Veurne.*

Voor *Flenterachtig*, z. De Bo, *i. vv. Flentachtig, flenterachtig.*

LOUW, den. = Tinke, zeelt, *Cyprinus tinca*, bij de geleerden. — « Hij gaapt gelijk ne louw. » Geh. *Opdorp.*

MEUGEN. *mocht*, *gemeugen*. = Konnen lijden, geren zien. — « Ik mag hem wel. Hij en mag hem niet. » Geh. *Opdorp.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

NETTEL. den. = Nittel, netel, tingel. Z. De Bo. — « De nettels en bijten in deze maand niet. » Geh. *Alveringhem.*

OPROKKEN, *rokte op*, *opgerokt*. = (Vlas) op de rokke doen, om te spinnen. — « De eene rokt op en de andere spint af. » Geh. *Opdorp.*

Wordt gezeid van wijfs die dapper aan 't zeggen zijn.

PALM, den. = Gehandigheid, gemak, 't gene iemand naar de hand gaat. — « Laat hem het doen: dat is rechte zijn palm. » Geh. *Opdorp.*

PIJNE-MOORD! stemz. op *moord*. Pijne-moord! roepen. = Moord! roepen. — « Hij kreeg slagen en hij riep pijne-moord! » Geh. *Kortrijk.*

PROSSEN, *proste*, *geprost*. = Vuilvellen (De Bo). — « De huid is 't prossen weerd. » Geh. *Opdorp.*

PUIDEWIJN, den. = Water, borre. — « Wijn drinken? Ja-je: puidewijn. » Geh. *Alveringhem.*

PUW, den. = Puid (De Bo). —

> Puw,
> grijp, grap, gruw:
> he'-je me nooit eggrepen,
> grijp me nuw!

Geh. *Alveringhem.*

De puiden en zijn geen dieren die iemand grijpen en in 't water halen zouden, of konnen zij ook. Maar 't oud Germaansch wangeloove wist van man- en vrouwelièn, van vorsten en vorstinnen te razen en te prazen, die, in puiden veranderd en in 't water verwenscht, door menschen verhelpelijk en redbaar waren; de die misschien, hadden ze 't schoone, zouden wel ievers een mensch in hun puidevel willen krijgen hebben, en zelve vrij geworden zijn. 't Is nog geweten, in de kinderwereld ten minsten, dat de puiden, hoe onnoozel ook als gerrebekkers en springers, toch bij nachte zekere lieden bij hunne tee'n gaan trekken. Puidetee'n, zoo men Shakespeare gelooft, dienen bovendien de heksen, met nog anderen toebehoor daarbij gekookt of gestoofd, om tooverdrank te bereiden. Genoeg en zoovele is ervan, dat de puid, ja, een schuldeloos dier, maar ook een ingebeeld wan- en wonderwezen is, na den zin onzer heidensche voorouders; welke zin blijft leven bij hunne en onze kinders. 't Is 't gene daar de bovenstaande tooverrijmkes, of bezweerwoorden, speur van laten zien.

RASSIG. = Vlijtig, rap om geld te winnen, dul achter de winste. — « Heel Pierens huisgezin, dat is rassig volk: dat zit achter 't geld, ge'n kunt niet meer. » Geh. *Voormeseele.*

RUIVEN, *ruifde*, *geruifd*. = De blombladeren verliezen, laten vallen. —

> De schoonste blommen
> ruiven 't eerst.

Geh. *Opdorp.*

Bij Kramers is *ruien*, en bij Kiliaen *ruyven*, gezeid van

vogels die vervederen; ook van kreeften, die hunne schulpe, van menschen die hun haar verliezen.

SLINKS *vallen, viel, gevallen.* Z. De Bo, *i. v. Slunks vallen*, en Kramers, *i. vv. Slinks, slinksch.* — « Avocaat Quaeraet zei dit of dat, maar Boer Jan en viel ook niet slinks, en hij zei hem 't nauwste weder. » Geh. *Alveringhem.*

SLIPKEN, het. = Snibbeken, snebbe (*Loq.* IV. 13), snedeken. — « Hij verdient een slipken in zijne oore : hij is vergeetachtig. » Geh. *Opdorp.*

SLIJPSJE, het. = Eigenheid van doen en denken. — « Je moet die' mensch kennen : en hed esslijpsje op z'n eigen. » Geh. *Iper.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Slijpe, sluipe.*

SPANNEN, *spande, gespannen.* = Doen spannen, trekken. — « Jan en Karel spannen één zeel; » ze doen, ze spannen samen. Geh. *Opdorp.*

STEKE, de. = Keeste van een ei, vogelsel, hanetred. — « Ik zal u een eitje slaan en er de steke uitdoen. » Geh. *Ghistel.*

STEKELBAK, den. = Kraaivisch (De Bo). — « Hij heeft stekelbakskes, eenen stekelbak gevangen. » Geh. *Sint-Niklaas.*

Bij Schuermans is *stekelbak* zoovele als *stekelbakker.*

STIKKEN-OF-G'HEEL. = Buigen-of-bersten, *per fas et nefas.* —

't Zalder kommen,
stikken-of-g'heel !

Geh. *Opdorp.*

STRIJEN EN HAKEWEREN. = Strijden (met den woorde) en kwalijk overeenkomen. — « 'k En ben ik niet geweune van te hooren strijen en hakeweren. » Geh. *Meulebeke, Emelghem.*

TIEREN, *tierde, getierd.* = Aarden, geslachten, slachten.

'T Zijn goede jongen,
die na hun ouders tieren.

Geh. *Opdorp.*

Een kind, dat b. v. na zijn' vader tiert of aardt,

heeft een aardtje
van ze' vaârtje,

dat sommigen denken dat het een *haartje* is!

TIJD-GENOEG. = Eigenname van een ingebeeld mensch, die altijd tijd genoeg had, na zijnen zin, en te late begon aan 't gene hij te wege was; oftewel van een bestaan hebbenden Jan of Pier, die plag te zeggen : « 't Is tijd genoeg, 'k hebbe tijd genoeg. » —

Tijd-genoeg
zaaide te Bâmesse boekweit.

Tijd-genoeg liet zijnen oest vorten,
en hij en ha' maar no schoof.

Geh. *Opdorp, Veurnambacht.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Tijd-genoeg;* Schuermans, *i. v. Tijgenoeg;* Kiliaen, *i. vv. Tijd-lijd, lijdden-tijd.*

TROK, den. = Trek. Z. De Bo. —

Houdt u aan dien trok,
en ge zult goe zager worden.

Geh. *Opdorp.*

VALLEN, *viel, gevallen.* = Wezen, zijn. Z. *Slinks vallen.*

VUILPOT. = Vuilaard, vuilerik, vuilik. — « Die vuilpots van die jongens, die hier komen m'n deure besmeren ! » Geh. *Kortrijk,* en elders meer.

Het w. *-pot* staat hier als een uitgang, die *-man* beteekent, en dien men vergelijken kan bij *-hals*, in *stouthals;* bij *-oore*, in *domoore;* bij *-rik*, in *botterik;* bij *-pijt*, in *netepijt;* bij *-kul*, in *slunsekul;* bij *-gat*, in *beggelgat;* bij *-zet*, in *zuipzet;* bij *-kouse*, in *preutelkouse*, enz.

Bij De Bo staan aangeteekend : *Knijspot, knul-, lul-, lulle-, moosch-, raas-, rul-, sluier-, sluwer-, snorrel-, snuister-, swatel-* en *taterpot.*

Bij Schuermans : *Greefpot, grol-, grom-, grommel-, knor-, rammel-, ronk-, tater-* en *zeeverpot.*

De grondzin van *pot* is *drinkvat* (*pot-are*), volgens de geleerden. Die oude zin blekt nog deure in *potbier, potflassche, potje-rol, potnat*, enz. De Germanen hadden den roep dat ze diepe drinkers waren : geren met den bek in 't nat, zelden zonder pot in de hand. Is 't daarom dat de uitgang *-pot* bij ons zoovele als *-man* te zeggen is? Zoo hoort men hedendaags eene vlaamsche eevrouwe den lof van hare wettige wederhelft uitspreken, en zeggen : « Ja, God zij gedankt, dat ze-zij nog al ne fraaien dronkaard heeft, en dat ze niet en mag klagen. »

VULLINGS. = Stapans, varings, aanstonds, dadelijk. — « Ik kome vullings. Vullings ben ik daar. » Geh. *Massemen.*

WEREN. Z. *Haken en weren.*

WETENSCHAP, de. = Kennisgeving, zoo men ze in de boeken leest. — « Gij, ge zijt altijd wel gekommen, en 't en is niet noodig dat wij d'r wetenschap van he'en. » Geh. *Noorden van Vlanderen.*

WITGAT. het. = Rietsneppe (*Loquela* XIII. 62). — « Het witgat rekenen wij onder de sneppen. » Geh. *Leerne.*

Vrglkt De Bo, en *Loquela* XIII. 64, *i. v.*

ZEEL, het. = Met een schuimw., *koorde.* Z. de woordenboeken. — « Ge zoudt daaraan werken dat uw haar in zeelen hangt, » (van 't zweeten). « Hij staat er met een rot zeel gebonden. Hij is tenden zijn zeel. Ze spannen één zeel. Ze trekken al aan 't zelfste zeel. » Geh. *Opdorp.*

ZEMELDRAAD, den. = Ingebeeld garen, dat zou uit zemelen gesponnen zijn. — « Dat hangt aaneen gelijk zemeldraad. » Geh. *Opdorp.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. Zemelknooper;* en De Bo, *i. vv. Boonen knopen.*

ZWEE, de Z. De Bo. — « Dat en heeft geen zwee. » Geh. *Alveringhem.*

ZWEEPGEZAG. het. = Gezag, dat met herhaalde zweepslagen, met lijfstraffend geweld verkregen is. —

Zweepgezag
en dougt nie'.

Geh. *Opdorp.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

N° 2, Zomermaand 1894. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

ABABBEL, de, stemzate op *-abb-*. = Kaaksmete. — « 'k Ga u eene ababbel geven ! » Geh. *Antwerpen.*

AFBLOMMEN, *blomde af, afgeblomd.* = Uitbloeien, ruiven (*Loquela* XIV. 6). — « Al die struiken zijn afgeblomd. » Geh. *Sint-Niklaais.*

AKKERMANNETJE. = Kwiksteert, peerdewachterke (De Bo). — « Ze heeten het akkermannetje in West-Vlanderen ook peerdeboevertje, en in de woordenboeken kwiksteert. » Geh. *Leerne.*

ALLEKLAPPER, den. = Wetewel (*Loq.* VI. 24; X. 88), welwete, welweter (De Bo). — « Met zulk nen allekiapper en zij-je niet vrij da'-je e woord spreekt. » Geh. *Alveringhem.*

APEJONG, het. = Eigentlijk, jong van eenen aap; oneigentlijk, oolijk, wakker kind. — « Ha, gij apejong, dat ge zijt : wat he'-je daar weêr al uitgerecht? » Geh. *Kortrijk.*

ASSCHENPOT, den. = Aschpot (Kramers). — « Men zou slapen da' me'n hoofd krijgt lijk ennasschenpot. » Geh. *Alveringhem.*

BAST, den. = Banst, baanst (De Bo). — « 't Is zoo drooge als bast » Geh. *Alveringhem.*

BEGEERZEN, *begeersde, begeersd*, uitsprake *-geerz-* gelijk *-gaise*, in 't Fr. *Portugaise.* = Begessen (*Loq.* VII. 25). — « Hij heeft lange geleefd, maar hij heeft het algelijk moeten begeerzen. » Geh. *Caneghem.*

BESTRUTST. = Bestrut, bestrutst (De Bo). — « Ze was bestrutst lijk 'n klockhenne. » Geh. *Alveringhem.*

BLAUWE HAGEMUSSCHE, de. = Blauwe koornmussche (De Bo). — « De blauwe hagemusschen zijn vogels die niet en verlanden. » Geh. *Leerne.*

BOOS. = Bedriegelijk, anders zijnde als dat 't en schijnt. — « Dat is ebboos glas : 't gaat veel meer in als dat je 'n peist. » Geh. *Poperinghe.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

BOVELING, den. = Kopwilge, bollaard. Z. De Bo. — « En is lijk uit ebboveling ekkapt. 't Vriest dan de bovelingen bersten. » Geh. *Alveringhem.*

BRAAKRAPE, de. = *Rapum maius*, bij Kiliaen; braakraap, tolraap, dikke, groote raap : raap die op braak gelegen land gewassen is, bij Schuermans. — « Hij trok een paar oogen gelijk braakrapen. » Geh. *Opdorp.*

Te Alveringhem zouden ze zeggen « Een paar oogen lijk zoutvaten. »

BRAVE. = Van manden, korven, pinten, kannen gezeid, ruim, daar vele in kan. — « Dat is 'n brave mande, 't kan twaalf steen eerrappels in ! » Geh. *Watou.*

BROODBIJTERSNEST, het, uitspr. *broobijtersnest.* = Nest, daar broodbijters, broodeters (d. i. menschen) een dreksel, een drijtsel, eenen drijt in ontrocht zijn; stede, hoek, kant, daar een drijt ligt. — « Jongen, lop zoekt, langs d'hage : 't is daar ebbroobijtersnest. » Geh. *Godsvelde, in Fr. Vlanderen.*

Vrglkt *Tuinduive.*

DOORNHAGE. = Hagedoornheg (Kramers). — « 'k He' der mij tegen geweerd lijk 'en doornhage. » Geh. *Kortrijk.*

Daar was sprake van invallende kwade gedachten.

DRAAD *scheren, schoer, geschoren.* = Leven. — « Die mensch is nu wel, maar algelijk, hij en zal geenen langen draad scheren. » Geh. *Rousselaere.*

DROEF. = Kwaad, vort, ondeugend, bedorven. — « Je zijt daar al wel meê, meê 'en hoop droeve patatten ! Droef brood en bloot water. » Geh. *Fr. Vlanderen.*

DUIVEPAKKER, den. = Sperwer, duivenstooter (Schuermans). — « Sperwers heeten wij duivepakkers, musschepakkers, muizepakkers. » Geh. *Leerne.*

D'ZOT, uitsprake *tsot.* = De zot, den zot, in 't kaartspel. — « 'k He' d'zot. D'zot en is nog niet uitgekommen. » Geh. *Kortrijk.*

Alzoo hoort men « *d'zak,* » voor de, den zak; « *d'schole,* » voor de schole; « *d'Scheld,* » voor de Schelde; « *d'boek,* » voor de boek; « *twijl, twijle, twijlen* » (De Bo), voor de wijl, de wijle, de wijlen, enz.

EERDRUNSEL, den. = Eertrunsel (*Loq.* XIII. 58). — « Eerdrunsel, grunselaar, groening, zoo heeten wij de vlasvinke. » Geh. *Leerne.*

FIGGE, de. = Afgewrocht, versleten trek- of draagdier. — « Die figge van dat peerd en deugt nower meer toe. » Geh. *Veurnambacht.*

Bij De Bo is een *vikke* of een *fikke* « Een slecht mes, dat

weinig of niet snijdt, » en *Figgelen, fikkelen, viggelen* is, met zulk een mes, of anderszins onbehendiglijk, snijden.

FLIOEN, het. = Frioen (De Bo). — « Kijken lijk eflioen. » Geh. *Alveringhem.*

GEMAAKTE MANNEKES. = Makemannetjes (*Loquela* X. 30). — « 't En zijn maar gemaakte mannekes : 't en is zoo erg niet ! » Geh. *Antwerpen.*

GROENE MUIZELAAR, den. = Raapvogel, *q. v.*

GROENE PATREEL, den. = Raapvogel, *q. v.*

GROENING, den. = *Eerdrunsel, q. v.*

HAGEMUSSCHE, de. Z. *Blauwe hagemussche.*

HAKKEWERRIE, de, stemzate op *hak-*. = Hakeweringe (De Bo). — « Dat is daar 'en hakkewerrie in dat huis ! » Geh. *Alveringhem.*

HAPPESTEERTEDIKKE. = Zoo dikke als de steert, de steel van de happe. — « 't Vriest happesteertedikke. » Geh. *Alveringhem.*

HESPEMOUWE, de. = Mouwe van een vrouwenkleed, die spant tot bij den elleboge en die van daar voort opgebolsterd is, tot boven de schouder. — « Ze heeft heur schoon nieuw kleed met hespemouwen laten maken. » Geh. *Kortrijk.*

HOF, den. = Ring, wiel rondom de zonne, de mane. — « De mane zit in nen hof : 't gaat regenen. » Geh. *Heule, Wynghene, Belleghem, Lauwe.*

HOFHOND, den. Z. de woordenboeken. — « Jan kan altemeê uitschieten lijk 'en hofhond. » Geh. *Alveringhem.*

HOOFDSTIK, het. = (Hoofdstuk), hoofdvleesch, hoofdflakke (De Bo). — « Je gaat ton esschell' hoofdstik he'n. » Geh. *Godsvelde, in Fr. Vlanderen.*

IJSWAGEN, den. = IJsslede. — « Ze voerden bier thuis, op 'en ijswagen. » Geh. *Veurne.*

KAPLEEUWERK, den. = Zoetelieveke, polderlawerke (*Loquela* XIII. 61, 64). — « De kapleeuwerk draagt een kapken op zijn hoofd. » Geh. *Leerne.*

KARREKIETEKOLLEKEN, het. = Karkiet (Kramers), karretjiet (De Bo). —

« De karrekietekollekens zitten in 't riet :
men hoort ze genoeg, maar me'n ziet ze niet. »

Geh. *Leerne.*

Kolleken is, te Sint-Niklaas, de kepname voor *Colette*, dat zelve verworden is uit het grieksche *Nikolaos*, overwinnaar des volks. *Kolleke* is ook vrouwke, toovervrouwke te zeggen.

KATTEBEIER, den. = Braambeier, braambezie. — « Ga-w', me gaan kattebeiers gaan trekken ! » Geh. *Godsvelde, in Fr. Vl.*

KEERZEVINKE, de. = Appelvinke, kernvinke (Kramers), *coccothraustes vulgaris.* — « De keerzevinke en is de gewone slagvinke niet. » Geh. *Leerne.*

KEUVEL, den. Z. De Bo. Ook = Overkleed, dat men de kinders aandoet, om hun ondergoed te bevrijden. — « Niet te laten spelen zonder zijnen keuvel aan.

Sente Niklaais vougeltje
heeft e roo zijde' keuveltje. »

Geh. *Veurne.*

KLOP, den. = Verhoog, 't gene, op de koopdagen, boven den eigentlijk geboden en aanveerden prijs betaald moet worden, b. v. 10 °/₀. — « 't Kost mij tien frank, en met den klop elve. » Geh. *Avelghem.*

KNAUW, den. = Bijtende toesprake, knoteringe, knabbelinge. — « Let maar op, of ge zult weêral knauw krijgen. » Geh. *Veurne.*

KNORPOT, den. = Een die altijd knort. — « Die knorpot en is nooit voldaan. » Geh. *Veurne.*

KOLFRECHT, het. = Vuistrecht, Fr. *le droit du plus fort.* — « Ze maken kolfrecht en ze pakken dat ze willen. » Geh. *Opdorp.*

KOMEN, *kwam, gekomen* tegen iets of iemand, stemzate op *tegen.* = Gemoeten, tegenkomen. — « Den eersten keer da'k tegen hem kome, 'k ga 't hem zeggen. » Geh. *Kerkhove.*

KUK, den. = Hoenderkieken ; ook kleen Turksch, Engelsch hoen. — « Hij ha' drie kukken loopen, in zijn hof. » Geh. *Woumen.*

Het w. bestaat in 't Engelsch, daar *chuck* een jong kieken beteekent, en gebezigd wordt met den zin van kleen keppe, b. v. in « *come here, my chuck !* » (kom hier, mijn keppe). Wie weet of *keppe*, met zijne weêrgedaante *kippe* (De Bo), in den grond het zelfste niet en bediedt. De Bo zegt het *kippen* en het *keppen* van den dag. Eene *kip*, eene *kippe* (eene *keppe ?*) is immers een hoen te zeggen. Bij Schuermans is 't *keb, kebbe,* en hij vermoedt den zelfsten oorsprong.

« In mijne jeugd, » zegt L. A. te Winkel, *Taalgids* III. bl. 235,... « waren *kuk* en *kukken* te Arnhem in gebruik voor *kus* en *kussen*, en waarschijnelijk is dit nog zoo ; ook verzekert men mij, dat *kukkelen* nog te Utrecht gehoord wordt.

Ook bij De Bo beteekenen *bekeppen, bekeppelen* zoo vele als *bekukkelen*, en *verkeppen* zoo vele als *verkukkelen.*

Kuk en *keppe* zijn dus het zelfste, na mijnen zin. En wat wonders ? Heeft de Zaligmaker, onder het beeld van de klokhenne met heure kukskens, ons de liefde zijns goddelijken herten niet voorengesteld ? en 'n zijn wij zelve de *keppen* ons Heeren niet ? Wat is *mon chou,* in 't Fr. : is 't *mon chouc, my chuck* : mijn kuk, mijn' keppe ?

KUKKEL, den. = Eigentlijk, kuksken, jong kieken, jong hoen ; oneigentlijk, kleene jongen, onvolwassen vernepeling, in 't algemeene. — « 't En zijn nog maar kukkels. Twee kukkels van jongens. Dat kind en groeit niet : 't zal e kukkel blijven. » Geh. *Iper.*

KUKKELBENDE, de. = Eigentlijk, eene bende kukkels, jonge kiekens ; oneigentlijk, 't gene bij De Bo eene keutelbende, eene keuteljacht heet : een bende kleene jongens. — « Geheele dagen die kukkelbende omtrent je, dat moet lastig zijn ! » Geh. *Veurne.*

KUSTE, de. = Kunste, konste. — « Alzoo zou-je ebboer ze' kusten afvragen. » Geh. *Alveringhem.*

KWISTI, den, *i-i*, gelijk in 't Fr. *midi*. = Half gek mensch, sul, klaai. — « 't En is maar ne kwisti. Met zulk ne kwisti en kunt ge niet voorts. » Geh. *Avelghem*.

LANGSTEERTJE, het. = Meeze-langsteert (De Bo). — « De pumpermeeze » (De Bo) « legt van 18 tot 21 eiers; het langsteertje legt er 9. » Geh. *Leerne*.

LAWETE, de, stemzate op *-we-*. Z. De Bo. — Als ze te Ouckene rondgaan om te vragen naar de begravinge, de boodschap begint met : « 't Is met de lawete... » Maar hier, te Wytsgate, begint ze met : « Ge zijt begroet, van N. N., om... enz. » En de bode draagt eene roede in zijn' hand, van groen hout, 0 m. 30—0 m. 40 lang. Geh. *Ouckene-Wytsgate*.

Van waar komt mij nu dat w. *lawete?* Is 't van *laten* en *weten*, of is 't het w. *wete*, versterkt met het stemzaatlooze *la-*, gelijk in *lapeie, labaaien, lavutteren, lavetse, lavendel*, enz.

Vrglkt *Loquela* I. 3, *i. v. Laweten*.

LEGGEN, *lag, gelegen*. = Liggen. Z. De Bo, *i. v. Liggen*.

Lange wegen leggen
tusschen doen en zeggen.

Geh. *Iper*.

MONDROOVEGE, de, uitsprekens *moe'rovege*, korte *oe*, en *-ve-* gelijk in Fr. *trouvé*. = Eene die *moe'rvooft*, dat is mondrooft. — « Zwijgt, gij leelijke mondroovege : g'hangt aaneen van de leugens! » Geh. *Iper*.

Vrglkt De Bo, *i. vv. Mondrooven, mondroover*.

MUIZELAAR, den. Z. *Groene muizelaar*.

MUIZEPAKKER, den. = Duivepakker, *q. v.*

MUSSCHEPAKKER, den. = Duivepakker, *q. v.*

NEUTEPEUTEN, *neutepeutte, geneutepeut*. = Heutepeuten, heutepeutelen (De Bo). — « En is weer entwa' bezig met neutepeuten. » Geh. *Alveringhem*.

NUDDELEN, *nuddelde, genuddeld*. = Nudderen (De Bo). — « 't Is nu al lange genoeg daaraan genuddeld : scheedt eruit en laat het zijn. » Geh. *Veurne*.

OPTAKELEN, *takelde op, opgetakeld*. = Opkleeden, opreeden, met eenen bijzin van onhebbelijkheid. — « Voor zulk een rijk man alzoo opgetakeld gaan : 't is een schande! » Geh. *Veurne*.

OVERLEGGEN, op het ijs, met schaverdijnen aan. Z. De Bo. — « Hij kan overleggen! Ja-hij : met zijn haar tegen 't ijs. » Geh. *Alveringhem*.

OVERSCHREEUWEN, *overschreeuwde, overschreeuwd*. = Overroepen (De Bo). — « Ze zeggen dat hij jaarlijks honderd pond aan den armen geeft, maar dat is stijf overschreeuwd. » Geh. *Veurne*.

PATREEL, den. Z. *Groene patreel*.

PLADIJZEN, *pladijsde, gepladijsd*, stemzate op *-dij-*. = Kadullen (De Bo), Fr. *duper*, foefen, foppen. — « Gij en zult hem niet pladijzen! » Geh. *Opdorp*.

Bij Kramers staat : « *Pla(d)dijs*, f. (*pl.* -zen), *Plateuse, plane* (*de mer*), *plie*, f. *carrelet* m. (*Pleuronectes platessa*) = schol. » Dat is een schuimwoord.

Het werkwoord *pladijzen* aanzie ik als een dietsch w., bestaande uit het w. *-dijzen* en het stemzaatlooze *pla-*.

Het werkw. *Dijzen* (*Loquela* VIII. 61) bestaat op zijn eigen, met den zin van *foefen, foppen*.

Vrglkt het w. *Plandizen*, in Dr de Jager's *Woordenboek der Nederlandsche Frequentatieven*, I. bl. 451.

POTVUIL, stemzate op *-vuil*. = Zoo vuil als een pot. — « 't Is al potvuil, dat we hier uithalen : 't en heeft in geen jaar gekuischt geweest. » Geh. *Bisseghem*.

PREUTELKOUSE, de. = Eigentlijk, preutelachtig vrouwmensch (Schuermans); oneigentlijk, weute (*Loquela* XIII. 64), *corucca garrula*. — « Daar zijn spaansche en gewone preutelkousen. » Geh. *Leerne*.

PUTTERKEN, het. = Distelvinke. — « Men heet dat vogelken een putterken, omdat men 't leert water putten. » Geh. *Leerne*.

Vrglkt Schuermans, *i. v. Putter*.

RAAPVOGEL, den. = Vlasvinke (De Bo), geelvink (Kramers). — « Wij heeten de vlasvinken hier groene patreels, groene muizelaars, en raapvogels. » Geh. *Leerne*.

Kiliaen weet van eene « Raep-vincke. *Chloris : auicula raporum semina edens*. »

RIJDEN, *reed, gereden*. = Tjolen, trondelen (De Bo). — « Zorgelooze menschen laten alles rijden, en geraken alzoo veel kwijt. » Geh. *Antwerpen*.

RISPE, de. = Rups (Kramers). — « 't Kruipt 'n rispe op uw mouwe! » Geh. *Kortrijk*.

RUIZEN, *roos, gerozen*. Z. De Bo. — « 'k He' ne steen in Boer Jans veis'er gerozen. » Geh. *Tieghem*.

SCHERDE, de. = Schrede, schree. Z. *Stap-en-scherde*, en De Bo, *i. v.*

SCHIJFTAFEL, de. = Schuiftafel (De Bo). — « Laat de jongens op de schijftafel spelen. » Geh. *Veurne*.

SCHIJPSCHOOIEN, *schijpschooide, geschijpschooid*, *ij* gelijk *y*, in 't Fr. *physique*. = Rondloopen, ronddolen, nooit thuis zijn. — « Ze schijpschooit, den heelen dag, strate op strate neêre : wa' zou 'k daarmeê gaan trouwen! » Geh. *Iper*.

SCHUD-DERING, den. = Dering die los en onvaste ligt in de deringmoere : die hem niet steken en laat. — « 't Is schud-dering : je zoud 'n wel moeten uithalen met manden. » Geh. *Poelcapelle*.

SCHULPPADDE, de. = Schildpad (Kramers). — « De schulppadden eten geren sala. » Geh. *Kortrijk*.

SEGENKOMMEN, *kwam segen, segengekommen*. = Tegenslaan, mislukken, overnoene gaan. — « 't Is gelijk waaraan dat 'n begunt, 't komt al segen. » Geh. *Alveringhem*.

SMETTE, de. = Smetdraad, smetkoorde (De Bo). — « Dat de smette dwers deur 't bul koste slaan, 't zou veel arbeid gespaard zijn. Ja-'et, » zei de zager : « de oude smette koste da-de, maar ze is verloren. De die was van puidhaar gemaakt. » Geh. *Poelcapelle*.

SMIJTEN, *smeet, gesmeten.* = Slaan. Z. De Bo. — « Pakt den hamer en smijt nen nagel in dat berd, dat 't vaste ligt. » Geh. *Kerkhove.*

SNIESTER, den. = Gemiste zake, mislukte bakste. — « 't Is weêral 'en heele sniester, met dat werk. » Geh. *Alveringhem.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

SPECHT, den. Z. *Steenspecht.*

SPLETRING, den. = Vingerring die, bij middel van eene lene, open- en in twee deelen splet, en daar men b. v. een stersken haar kan in steken; Fr. *anneau brisé;* ook stalen ring, die tweemaal omloopt, op hemzelven sluit, en kan gedeeltelijk opengepraamd en gesplet worden, zoodanig dat men, deur de splete, eenen anderen ring met dien spletring kan aaneen- en vaneenschakelen. — « Mijn broere heeft moeder, op heuren dag, eenen spletring gegeven, met van zijn haar derin. M'n spletring is ebbroken : 'k en weet nie' waa' b'lenden mee m'n sleuters! » Geh. *Iper.*

STAP-EN-SCHERDE *gaan.* = Zeere, met groote haaste gaan. — « Kijkt! De koster gaat stap-en-scherde naar de kerke : zouder wel 'n berechtinge zijn de'? » Geh. *Voormeseele.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Half, stap en half.*

Als ze vroegen aan den geneesheere (ofte den geizer) van N. N., of hij niet wat zeerder en ha' willen gaan, om des wille dat Jan, Pier of Cisca stijf slecht lag, zoo placht hij te antwoorden :

'k En zal niet te zeerder gaan,
ma' 'k zal wat te wijder schrijen.

En dan schreed hij groote, wijde schreden, of *scherden.*

STEENBUKSKE. het, = Steenzweertje — « 'k He' e steenbukske in mijnen hals, en dat kan ne kee' zeer doen! » Geh. *Moorseele.*

STEENSPECHT, den. = Een der velerhande spechten (Kramers) : *Picus*, bij de geleerden. — « Ik kenne groene spechten » (*Picus viridis*) « grijze spechten » (*Picus*...?) « en steenspechten » (*Picus*...?) Geh. *Leerne.*

STURTEWAGEN, den. = Wagen die ontladen wordt door het doen omwippen of kippen van de kasse. — « *Sturtewagen* en *sturtekarre*, dat zijn twee woorden die hier mondsgemeene zijn. Te Gent, *Quai de l'Evêché*, verkoopt eene Marie Sturtewagen *articles de luxe.* » Geh. *Iper.*

Bij Kramers vinde ik « Stortkar, tuimelkar. *Tombereau.* » Z. *Loquela* XIII. 87, *i. v. Sturtekarre.*

TERSTEÊ. = Zoo 't behoort, met zorge. — « Ge moet dat terstee wegleggen, anders en vindt ge 't niet meer. » Geh. *Sint-Niklaais.*

TRIEK. = Trok, trak, van trekken. — « 't Is wel, zei hij, en hij triek ervan deure. Hij triek de peren af, daar hij aan koste, en hij gaf ze mij. » Geh. *Ardoye, Iseghem.*

TUINDUIVE, de. = Eigentlijk, zonder bediedenisse? oneigentlijk, een drijt, een menschengedreksel. — « Die in eenen menschendrek terdt vangt 'en tuinduive. » Geh. *Heule.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. Grasduiker*, en vrglkt *Broodbijtersnest.*

De zin van *tuin-* is hier *hage*, immers langs en achter den tuin (de hage) niet in den tuin (den hof) is 't, dat men zulke vindevogels tegenkomt.

UITWAZEN, *waasde uit, uitgewaasd.* = Wazen (De Bo). — « Ze hebben de vaart uitgewaasd. » Geh. *Veurne.*

UITZEND, den. = Met een schuimw., *belastingsbiljet.* — « 'k En he'n nog m'n uitzend nie' ekkregen van d'jare. » Geh. *Veurne.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

VERTRAPPELEN, *vertrappelde, vertrappeld.* = Onder de voeten doodtrappelen. — « Bij dien laatsten brand, te Rijssel, is er (hebben ze) een mensch vertrappeld. » Geh. *Kortrijk.*

VERZWELG, het. = Verloop, sturtebedde (*Loquela* XI. 95, 96). — « Als ge twee kaven ineen wilt bringen, uit gespaarzaamheid of anderszins, ge doet dat met e verloop; en zulk e verloop heet hier e verzwelg. Ommers dat verloop is lijk 'en kele, die den rook verzwelgt, van de een kave in de andere. » Geh. *Iper.*

VEUREN. *veurde, geveurd*, achter iets. = Vorschen, naspeuren. — « Hij veurt erachter, om te weten waar dat geld gebleven is. » Geh. *Alveringhem.*

VIERSTAAN, het. = Hekken om 't vier, den heerd af te sluiten. — « Zet het vierstaan, eer dat 't ge uit den huize gaat : de kinders mochten in 't vier loopen. » Geh. *Veurne.*

Vrglkt *Loquela* XIII. 56, *i. v. Vierijzer.*

VLOT. = Wakker, gereed om op te staan. — « Ik lag al lange al vlot, als gij kloptet. » Geh. *Opdorp.*

VOORSTAP, den. *De voorstap zijn.* = De oorzake zijn, den eersten stoot geven, eene zake in gang steken, eerst beginnen. — « Die Heeren klagen van den ledggang, van het spelen, met een schuimw., van de *grève*, maar 't is zijl'der, die de voorstap zijn. » Geh. *Kortrijk.*

WEEKSCH, *ee* gelijk de Fr. *é.* = Dat meest van al op de wekedagen gebruikt of gedregen wordt. — « 'k He' m'ne' weekschen hoed aan vandage. Geeft mij mijne' weeksche frak : hij is wel genoeg. » Geh. *Kortrijk.*

WEESTER, het, *ee-* gelijk *ai* in 't Fr. *air, traire.* = Welster, walster, wolster, *cuir de porc* (De Bo). — « 't Is zoo taai als weester. » Geh. *Alveringhem.*

ZANDWEGELTJE, het. = Moeielijke omstandigheid, b. v. van iemand die veel schulden heeft en weinig geld. — « Wij hebben schoon kouten, als wij in 't zandwegeltje zijn. » Geh. *Alveringhem.*

Vrglkt bij De Bo, « De karre, » anderen zeggen de kanne « op den zandberg hebben » : eene moeielijkheid te boven gekomen zijn.

ZIE-DE-MIJ-WEL, den. = Preusche, ijdele mooiaard. — « Zwijgt van dien zie-de-mij-wel : iedereen lacht met hem! » Geh. *Opdorp.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's H^{n} Allons weg.

LOQUELA

N° 3, Hooimaand 1894. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *epea pteroënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

BEKRIJSSCHEN, *bekreesch*, *bekreesschen*. = Beweenen (De Bo). — « Daags te vooren was de vrouwe alteenegare zot. De manshoofden (De Bo) hadden daar veel leute meê, en wij'der, de wuivers (de wijven) moesten het bekrijsschen. » Geh. *Bray-Duinen*.

BESLIMMEN, *beslimde*, *beslimd*. = Onderwijzen, scholen, leeren. — « Gij kunt fransch schrijven en spreken, ja, ook Vlaamsch spreken, maar kunt gij 't schrijven? Neen-'k, menheere : 'k en zijn zoo verre niet beslimd. » Geh. *Adinkerke*.

BEWEEZEN, *beweesde*, *beweesd*. = Van weezepenningen, weeshave, weesdom voorzien. — « Dat kind is 14,000 fr. beweesd. » Geh. *ommelands Thielt*.

BLIJVEGE, de. = Weduwe, vrouwe wiens echtgenoot overleden is. — « De blijvege is de slechtste. » Geh. *West-Quartier*.

't Woord *blijvege* wordt als Poperingsch veroorkond door Edward Gailliard, in zijne *Keure van Hazebroek*, II. 244 : « Dies zal den blijver oft blijvege vooren uyt houden een bedde gestoffeert ende... ende zal boven-die de blijvege behouden haren meltrinck, sonder dien in deele te moeten bringen. »

Blijvege, *meltring*, *melkring* bestaan alle drie nog, springlevende versch, in 't Poperingsche.

BLOED, den. Z. *Schamele bloed*.

BOOTKIN, het. = Schuite die de groote waleschepen volgt. — « *Tu vas te faire écraser ton* bootkin, *bâtelier. Bâtisse, attache le* bootkin, *j' te dis !* » Geh. *langs de Leye*.

Over oude tijden zullen de Waals dat w. uit het Vlaamsch overgenomen hebben, en bewaard zoo als 't dan gesproken wierd. Nu zeggen wij *bootken*, *booltjen*, *bootje*. Vrglkt onze oude ww. *boekkin*, daar later eene *-s-* ingevoegd is, en eene *-i-* verdoofd tot *-e- :* de Franschen hebben er hun *bouquin*, *bouquiniste* van gemaakt; en ons oud w. *mannekin*, nu *manneken*, is bij hen *mannekin* (*mannequin*) gebleven.

BOT. den. *Den bot beschudden*. = Den blok schrepen (*Loquela* XIII. 66). — « Hij zal fel moeten den bot beschudden ! » Geh. *Antwerpen*.

BOUT, den. = Zwans, steert. — « m'He'en uuz hondtje ebbitje van ze bouttje ovvessneên. » Geh. *Veurnambacht*.

Vrglkt *Loquela* XIII. 91, *i. v.*

BOUT, den. Z. De Bo, en verder het w. *Scheers*.

DERTIGEN, *dertigde*, *gedertigd*. = Dertig jaar lang bestaan. — « Als een uitweg gedertigd is, kan hij nog betwist worden? » Geh. *ommelands Thielt*.

DRIFT, den. = Zin, geneigdheid, met een schuimw., *gouste*. — « 't Is daar ievers iets tegen zijnen drift, en hij en gaat er over de zulle niet meer. » Geh. *Rousselaere*.

ERGERSWILLE. Z. *Om ergerswille*.

FOOIE, de. Z. De Bo, en *Rotterdamsche fooie*.

FUIK, den. = Slag op den rugge, dulf, dulst (De Bo). — « De jongens spelen te Heule om dulsten, hier is 't om fuiken. » Geh. *Avelghem*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*

GALEI, den, stemzate op *-lei*. = Kwajongen, deugeniet. — « Ha gij galeien ! zei 't kwezeltje, tegen de jongens, die achter haar geroepen hadden. » Geh. *Adinkerke*.

Vrglkt *Loquela* XII. 81 ; XIII. 3, *i. vv. Beutergalei*, *galeiswinkel*.

GAPEN, *gaapte*, *gegaapt*. = Den mond open doen om te spreken. — « Ik was gegaapt om het te zeggen, maar 't viel mij in en ik zweeg. » Geh. *Adinkerke*.

Nu zou men zeggen, met een alledaagsch schuimw. : « Ik was op het *punt*, ik stond op het *punt* van het te zeggen. »

GEEDOOPEN, *geedoopte*, *gegeedoopt*, stemz. op *gee-*. = Ga, gauw, haastig doopen, straks na of vóór de volle geboorte, als er gevaar is van sterven. — « Ze hebben 't wicht gegeedoopt, en eene wijle nadien was 't overleden. » Geh. *Maeseyk*.

Vrglkt *Vergeerijpen*.

GEEHONGER, den. = Heete honger (*Loquela* XIII. 19). — « Men zou zeggen dat hij den geehonger heeft, als hij ievers vóór een goed maal zit. » Geh. *Maeseyk*.

Vrglkt *Vergeerijpen*, *geedoopen*.

Moeten wij nu Kramers verkeerd w. *geeuwhonger* aanveerden, en ons echt w. *geehonger* laten varen? Moeten wij, met onze noorderbroeders, missen en zeggen, b. v. : « Hij is van den *spanjaard* gesneden, » of mogen wij blijven zeggen « Van den *spanader* gesneên? »

GERREPIE, den, stemzate op *-pie*. = Rietmussche. — « Te Cuerne heeten ze de rietmussche gerrepie en elders rietljikker. » Geh. *Cuerne*.

GEVELING, het. = Gerief, allaam, kleed, of zoo

iets, daar men door gifte eigenaar van geworden is. — « Dat paletootje dat hij aan heeft en staat hem niet te wel : men ziet dat 't e' geveling is. » Geh. *Ruysselede*.

HAARNATJES, stemz. op *haar-*, *-natjes* lange *a*. = Bijkans, zeer nabij. — « 'k Was haarnatjes mijn been gebroken. » Geh. *Avelghem*.

Elders zeggen ze : « 't En schilde geen haar, of... »

HOOFDIJZER, het. = Gouden, zilveren, blekken hoofdbeugel, die vroeger, overal in Friesch Vlanderen, van de vrouweliën om het hoofd gedregen wierd, als haarband en hoofdtooi. — « Bazinne Oste, van Sinte-Kruis bij Brugge, heeft heur gouden hoofdijzers verkocht, en ze heeft voor elk 50 fr. gekregen. Als de meiskes, te Damme, hunne eerste communie gingen doen, lieten de ouders hunne kinders blekkene hoofdijzertjes maken, te Brugge. » Geh. *Brugge*.

Uit Loo ontvange ik de volgende « prysie van de vlietende ende inhaevende catheylen, bevonden ten sterfhuyse van Mary Magdalena Boonifaes, overledene huysvrouwe van sieur Jacobus Brandt, anno 1731. Baguen ende juweelen van d'overledene : alvooren een gouden cruys, met eene gouden keten, twee silver hooftijzerkens, wanof een met gouden hoofden, een zilver sinteurbeuckel, item nogh eenen gouden minnecnooprinck, een paer silver beuckels, met een silver ryncxken, gepresen door den goudtsmidt. »

HUMSTIG. = Homstig (De Bo). — « 't Riekt hier humstig, 't is lijk of er etwat beschimmeld ware. » Geh. *Adinkerke*.

INLEG, den. = Eetware die ingeleid, ingemaakt, kunstmatiglijk, tot tijd ende wijle, bereid en bewaard zal worden. — « 'k Zijn nu g'rust voor lange : 'k he'n vandage men inleg ekkocht. » Geh. *Iper*.

KIJNEBABA. den, stemzate op 't laatste *-ba*. = Kijnebabbe, kijnekalle (De Bo). — « 'k En he' me' leven zu'k ne kijnebaba tegengekomen. » Geh. *Kortrijk*.

KLADOELIEGAT, het. = Iemand, 't zij vrouwe of man, die 't kladoeljen gewend is. — « 't Is 't meeste kladoeliegat van wel vijf uren in 't ronde. » Geh. *Adinkerke*.

KLADOELJEN, *kladoeliede*. *gekladoelied*. stemzate op *-doe-*, korte *oe*. = Straatmaren vertellen. — « Je zit geheele dagen te kladoeljen in anderliên huizen. Heel de prochie vulkladoeljen met etwat. » Geh. *Adinkerke*.

KOORDE, de. = Brandhoutmate. — « Twintig koorden hout gekocht, tegen zoovele de koorde. » Geh. *Lichtervelde*.

KULTE, de. = Vodde, lap, schroo lijnwaad, om een gekwetst of verzworen lid te vermaken. — « Trekt zeere de kulten van jen hand, de genezer is daar om 't te vermaken. » Geh. *Ghyvelde*.

Vrglkt De Bo, *i. v*.

MINNEKNOOPRING, den. = Ring met eenen minneknoop voorzien, meltring, trouwring. Z. *Hoofdijzer*.

MOET, den. = Bovenste van 't hoofd, *vertex*, z. De Bo. — « Waar moet ge 't water gieten, als ge een kind doopt? Op den moet van zijn hoofdeken. » Geh. *Kortrijk*.

MOTTER. = Mouter, murruw (De Bo). — « De peren zijn motter. » Geh. *Adinkerke*.

OM ERGERSWILLE. = Met inzicht van kwaad, dere, nadeel te doen. — « Een' leugen liegen, niet om ergerswille, maar om beterswille. » Geh. *Moscroen*.

OMSTREK, het, stemzate op *-strek*. = Ommeland, omliggende, omstreke. — « 't Omstrek van Cales is platachtig. » Geh. *Adinkerke*.

OM VERZINKEN. = Met alle geweld, met groote kracht. — « Die mensch werkt om verzinken, tegen alle weêrekeeren. » Geh. *Lichtervelde*.

ONDERBALG, den. = Onderbuik. Z. *Rotterdamsche fooie*.

ONNUCHTEREN, *onnuchterde*, *onnuchterd*. = Ontbijten. — « 'k En he'n, 'k en zijn nog ni' onnuchterd, en 'k moen al werken. » Geh. *Duinkerke en ommelands*.

OPDOEN, *deed op, opgedaan*. = Voorraad koopen, b. v. van groensel, om in te leggen. — « 'k He' me' groensel oppeddaan, voo' den inleg. » Geh. *Iper*.

OPGETROKKEN. = Opgetogen, ontgeest, verstrooid. — « 'k Zijn opeltrokken met te kijken in julderen hof, » zei de smed : en hij miste van deure. Geh. *Iper*.

PENNINGKEERSE, de. = Penekeerse, pennekeerse, penningkeerse (De Bo). — « Allegotje's penningkeerse » dat heb ik geheel mijn leven gehoord, te Loo, met den zin van flauw keerslucht, lantelucht, *quinquet*lucht, enz. B. v. : de *quinquet* en lucht maar half, van den avond : 't is lijk Allegotje's penningkeerse. Ik en kan bij zulke lucht niet naaien : 't is lijk Allegotje's penningkeerse. Ze kan daar geheele godsche wintersche avonds in heur keuken zitten, bij een doo' stove en met een lantje, lijk Allegotje's penningkeerse. » Geh. *Loo*.

Weet er mij niemand te melden wie *Allegotje* is, of was ?

PIESGROND, den. = Spieaarde (De Bo) tusschen zand en klijte. — « Piesgrond en spiesgrond, dat is 't zelfste. » Geh. *Adinkerke*.

PRENTE, de. = 't Gene de zetstaven achterlaten, als ze, met inte bedaan, op iets gedrukt geweest zijn. — « 'k Zou geren ne kerkeboek koopen, maar 't moet groeve prente zijn. » Geh. *Kortrijk-buiten*.

RIETTJIKKER, den. = Gerrepie, *q. v*. Geh. *Harlebeke*.

RIJPTE, de. Z. De Bo. — « Ons peerd heeft de rijpte. » Geh. *Lichtervelde*.

ROTTERDAMSCHE FOOIE, de. = Zeven schoppen in den onderbuik. — « Wat is dat, een Rotterdamsche fooie, da'-je dien jongen gaat geven als hij nog 'en keer visschkraaie roept achter je? Dat is zeven schuppen in z'n onderbalg : dat is het! » Geh. *Ghyvelde*, op den *Ouden*, den *Duin*, *Bray-Dunes*.

SAUCEKOKER. = Moei-al in de keuken. — « Ze is met ne saucekoker getrouwd! » Geh. *Harlebeke*.

SCHAFTE, de. = 't Gene men, in eenen keer, te

eener stonde, iemand verschaft, geeft, schenkt. — « Die mensch heeft mij een dienst bewezen en 'k heb hem gister 'en schafte visch gedregen. » Geh. *Zuidcote.*

Vrglkt *Loquela* XII. 15, *i. v.*

SCHAMELE BLOED, den. = Arme sukkelaar, ellendige duts. — « Geeft dien schamelen bloed een stik brood! » Geh. *Adinkerke.*

SCHEERS. het. Z. De Bo. — « m'He'en genoeg verkocht, vandage : me gaan 't scheers in den bout steken » (den winkel sluiten). Geh. *Kortrijk.*

SCHEIE, de. = Smalle onweêrsvlage, die plotselings losbreekt, met wind, en die maar op een striepe gevoeld en wordt. — « 't Is een leelijk ongeweerte in de lucht. Ba', 't en zal maar 'en scheie zijn. » Geh. *Ter Panne.*

Vrglkt *Loq.* VII. 94, VIII. 76, *i. v.;* en IX. 74, *i. v. Hagelscheie;* XI. 6, *i. vv. Schei, scheien;* en De Bo, *i. v. Schie.*

Wie weet of De Bo's woord *schie* niet en behoorde *schije, schij* gespeld te worden; en of *scheie* daar geene andere uitsprake van en is? Vergelijkt *vrijen* dat men ook *vreien, veiligheid* dat men ook *vijligheid, schaarsheid,* dat men ook *schaarshijd, schaarshij',* zelfs in West-Vlanderen, pleegt uit te spreken. In dat geval moest men *schije* schrijven, en niet *scheie;* en het Oost-Vlandersche *schei, scheien* behoorde men *schije, schijen* te spellen.

Het Engelsch w. *sky,* bediedende het gehemelte, eigentlijk eene wolke, is een geheel ander w., dat met *schaduwe* verwant is.

SLAGEN, *sloeg, geslagen.* = Slachten, dooddoen. — « Die beenhouwer slaagt wekelijks twee ossen. » Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt *Loquela* XIII. 71, *i. v. Slaan.*

SLICHTEN, *slichtte, geslicht.* = Slechten, effen maken met den grond, afvoeren. — « Met dien meulenwal te slichten zou men een schoon stik gronds winnen. » Geh. *Adinkerke.*

SPELLE. Z. *Steke-de-spelle.*

SPIESGROND, den. = Piesgrond, *q. v.*

STEITEN. *steitte, gesteit.* = Deugen, z. De Bo. — « 't Zijn al liedtjes die niet vele en steiten. » Geh. *Rousselaere.*

STEKE-DE-SPELLE. = Onvriendschappelijk, haat-en-nijdig, dwers. — « 't Gaat daar nog altijd steke-de-spelle, tusschen die twee. » Geh. *Lichtervelde.*

STEL EN VEL *hebben, had, gehad.* = In den toestand zijn van een die, op eenen koopdag, een huis instelt, zoekende instelgeld op te doen, en die koopman en eigenaar bedijgt van 't huis dat hij ingesteld heeft : die 't huis, zoo men zegt, aan zijn' vingers heeft. — « Daar! Jan heeft nu stel en vel! » Geh. *Oost-Roosbeke.*

STROOBEUTER, de. = Winterboter, boter die 's winters gekernd wordt, als de koeien stroo en ander wintervoedsel eten, op stal. — « Stroobeuter is wit en onziende. » Geh. *ommelands Iper.*

Bij Kiliaen is « Stroo-boter *Butyrum hyemale.* »

TEGEN ALLE WEÊREKEEREN. = Om verzinken, *q. v.*

TEI, den. = Helft, b. v. van een ei. — « Snijdt dat ei in twee teien, en geeft den canarievogel een. » Geh. *Rousselaere.*

Bij De Bo is *tei* 1° een dienstknecht, 2° een hond, 3° (*teihaak*) een mes. Zou dit Rousselaersch w. *tei* niet uit *teg-, tegen* verloopen zijn, gelijk *rein* uit *regen, zeinsel* uit *zegensel?* Dan ware *tei* de *tegen*helft, de wederhelft, de weêrsplete.

TUINWEKE, de. = Weke die volgt op Iper-Tuindag. — « In de tuinweke en wordt er maar weinig ewrocht. » Geh. *Iper.*

TUNNE, de. *Op een tunne eten.* = Zonder berdgenoot. — « Ge'n eet gij toch ook op geen tunne : 'k ga tuwent komen eten. » Geh.

Daar op een tunne g'eten wordt en kan niemand zijn' voeten onder 't berd steken, en gemakkelijk meêdoen.

VAME, de. = Stroomate. -- « Een vame stroo, dat is twintig vuisten, in den omtrek. » Geh. *Lichtervelde.*

VEL, het. Z. *Stel en vel.*

VERGATSE, de, stemzate op *-ga-.* = Vergeter, vergetege, z. De Bo, *i. v.* — « 'k Ben toch zulk 'en vergatse, zei 't wijf. » Geh. *Rousselaere, Kortrijk, Harlebeke.*

VERGEERIJPEN, *vergeerijpte, vergeerijpt,* stemzate op *-gee-.* = Te gee, te ga, te gauw rijp worden, miswassen. — « Dat koorn is vergeerijpt. » Geh. *Maeseyk.*

Dit *ga, gee* is het Hoogduitsche *jæh,* haastig, en 't komt nog vooren in de ww. *gadood, geehonger, geedoopen.*

VERGEETSCHAAP. het. = Vergatse, vergeetse, vergeetschappe, *qq. v.* — « 't En is zijn ('t en is heur) schuld niet : 't heeft (z'heeft) altijd zu'k e vergeetschaap geweest. » Geh. *Couckelaere.*

Heeft het volk *-schap,* van *vergeetschap,* in een *schaap;* of, averechts om, *-schaap* van *vergeetschaap* in den uitgang *-schap* veranderd? Wat uitstand heeft een schaap met vergeten of vergeten zijn? Ganzekudden worden geteld eer men ze binnendoet, schapenkudden misschien ook : zoo kander van een *vergeetschaap* sprake zijn. Het *verloren,* het *verdoold,* het *vergeten* schaap *(het vergeetschaap)* is misschien een en 't zelfste bij 't volk; en van daar is overdrachtelijk een *vergeetschaap,* iemand die vergeetachtig is?

VERGEETSCHAPPE. de. = Vergatse, vergeetse, *qq. v.* — « 'n Belast er, om de liefde Gods, Belle Bulckens niet meê : 't is zu'k e vvergeetschappe. » Geh. *Adinkerke.*

VERGEETSE, de. = Vergatse, *q. v.* — « o Gij vergeetse dat gij zijt! » Geh. *Harlebeke.*

VERGENOEGD. = Beu (De Bo). — « Mossels! 'k bender vergenoegd van. » Geh. *Adinkerke.*

VERHAAIEN, *verhaaide, verhaaid.* = Verbeiden, afwachten (*Loquela* I. 43, 52; VI. 16). — « Ze'n zei maar altijd zeggen : 't een woord en verhaaide 't andere niet. » Geh. *Alveringhem.*

VERHAARZELEN, *verhaarzelde, verhaarzeld,* *-r-,* in de uitspr., onhoorbaar. = Droog worden, sprekende

b. v. van eene waschte, Fr. *se sécher*. — « Het gewasschen lijnwaad is reeds verhazeld, het zal haast droog zijn. » Ook van planten die verslensen, Fr. *se faner*. — « Dat uitgerukt onkruid is al geheel verhazeld en verdroogd. » Geh. *Harlebeke*.

Opgeteekend door zaliger Deken De Bo. Z. *Loquela* I. 36.

VERKADUTSEN, *verkadutste, verkadutst*. = Verdutsen (De Bo). — « Dat oud wijf is veel verkadutst sedert overjaar. » Geh. *Harlebeke*.

Opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

VERKLADOELJEN, *verkladoeliede, verkladoelied*. = Verklappen, vermaren. — « 't Minste dat er gebeurt, ze verkladoeliet 't zij de prochie deure. » Geh. *Adinkerke*.

VERKLOMPEREN, *verklomperde, verklomperd*. = Verklonteren. — « Hij viel met zijn hand in ne plasch verklomperd bloed. » Geh. *Harlebeke*.

Opgeteekend door zaliger Deken De Bo. Vrglkt De Bo, *i. v. Klomperen*.

VERKRULLEN, *verkrulde, verkruld*. = Al krullende van houdinge, gedaante, doeninge veranderen. — « 'k Verkrulde bijkans van te lachen. » Geh. *Couckeluere*.

VERKWABAKKEN, *verkwabakte, verkwabakt*. = Bederven, verkwisten, te niete doen. — « Ik heb mijn gezondheid verkwabakt door den zwaren arbeid. » Geh. *Hansbeke*.

'k En wete niet of de stemzate op *-kwa-* of op *-bak-* valt : wie zal 't mij berichten?

VERKWEEKEN, *verkweekte, verkweekt*. = Onkweekbaar, oud, krank worden of maken. — « Ja-maar, 'k ben al verre verkweekt! » Dat is : 'k Ben al oud en krank. Geh. *Ingoyghem*.

VERKWIJTEN, *verkweet, verkweten*. = Kwalijk kwijten, verwaarloozen, vergauweloozen. — « 'k En zegge niet dat hij zijn' plichten verkwijt, 'k zou moeten liegen, maar hij en neemt de zaken niet ter herten. Hij en verkwijt zijn' plichten niet, maar... 't is ne *maar* bij. » Geh. *Kortrijk*.

VERLAANTE, de. = Verlaantheid, verlaanschap. — « De dienstboden, in volle verlaante, liepen weg en weêre in huis. » Geh. *Beveren bij Rousselaere*.

Opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

VERMINKEN, *verminkte, verminkt*. = Ontblijven, achterblijven, op onvoldoende wijze te werke gaan, zondigen, *deficere*. — « 'k He' twee drie keers verminkt in 't gebed. » Dat is : niet, of kwalijk gebeden. » Geh. *Kortrijk*.

VERNACHTEN, *vernachtte, vernacht*. = Eenen nacht ouder worden. — « Men kan 't brood niet wel snijen eer 't vernacht is. » Geh. *Sweveghem*.

VERSABBELEN, *versabbelde, versabbeld*. = Zaploos, vochtloos, uitgedroogd worden. — « Die wijndruiven zijn heel versabbeld : ze hebben te lang gelegen. » Geh. *Beverloo*.

Vrglkt Schuermans, *i. v. Versebbelen*.

VERVOORDEELEN, *vervoordeelde, vervoordeeld*. = Later wijzen als den echten tijd. — « Ons uurslag vervoordeelt een vierendeel van eene wijle op nen dag. » Geh. *Harlebeke*.

VERWURKELEN. *verwurkelde, verwurkeld*. = Verwilkeren (*Loquela* XII. 64). — « 'k Geloove 't wel, de blâren waren verwurkeld. » Geh. *Asper*.

VERZEEVEREN, *verzeeverde, verzeeverd*. = Verzeeuwen, na te veel drank. — « 's Anderdags kwam hij geheel verzeeverd op zijn werk. » Geh. *Gent*.

VERZEVENJAREN, *verzevenjaarde, verzevenjaard*. = Van eenen loop van tijd die zeven jaar geleden heeft in eenen volgenden treden. — « 't Kind is gister voor den eersten keer verzevenjaard. Iederen keer dat een mensch verzevenjaart, zoo verandert hij van gedachten. Hij heeft sommige van zijne schulden laten verzevenjaren eer hij ze betaald heeft. » Geh. *Turnhout*.

Sommigen spreken 't w. alsof er stond *verzeuvejaren*. Vrglkt Schuermans, *i. v*.

VERZINKEN, *verzonk, verzonken*. Z. *Om verzinken*.

VERZUNDAGEN, *verzundaagde, verzundaagd*. = Den zondag overbrengen. — « Wij gingen 's zaterdags naar Vlissinghe, bleven daar verzundagen, en keerden den maandag weêre. » Geh. *Ter Panne*.

VERZUNDAGEN, *verzundaagde, verzundaagd*. = Nader komen aan de hoedanigheid (van net en welgekleed te zijn) die men 's zondags heeft. — « Hij verjongt als hij op zijn beste is ; hij verzundagt stijf. » Geh. *Rousselaere*.

VERZWAARZEN, *verzwaarsde, verzwaarsd*, *-r-* in de uitsprake onhoorbaar. = Zwaarder worden, zwaarder maken, verzwaren. — « De ziekte verzwaarst, Fr. *s'aggrave* : ze hebben zijn straffe te Gent verzwaarsd. » Geh. *Dixmude*.

Opgeteekend door zaliger Deken De Bo.

Vrglkt *verklaren verklaarzen, baren baarzen*.

VOORKELDER, den. = Kelder naast de strate. — « Die menschen koken in hunnen voorkelder. » Geh. *Kortrijk*.

WAARNEMEN, *nam waar, waargenomen*. = Bij openbare kiezinge kiezen. — « Jan en is niet waargenomen bij de laatste stemminge, maar, had hij moeten waargenomen zijn, 'k had er ook mijn deel in g'had, deure 'k he'n voor hem gestemd. » Geh. *Wytsgate*.

WEÊREKEEREN, *keerde weêre, weêregekeerd*. Z. *Tegen alle weêrekeeren*.

WIEGEBAND, den. Z. Kramers. — « Hij is met den wiegeband aan den hals begraven. Dat wilt zeggen dat hij, reeds oud zijnde, met een jonge vrouwe getrouwd, gestorven en begraven is. » Geh. *Adinkerke*.

WUIVERS, de. = Hoogduitsch *die Weiber*, de wijven, met twee meervoudsuitgangen, *-er* en *-s*, gelijk *kinders, schoenen, ziektens, brokkens*, enz. Geh. *Oostende*.

Z. *Bekrijsschen*.

ZILTE, de. Z. De Bo. — « De peerden krijgen ook de zilte. » Geh. *Lichtervelde*.

Z. *Rijpte*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's H^n Alfons weg.

LOQUELA

N° 4, Koornmaand 1894. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens. en tot nog toe *épea pteröénta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFSCHURSEN, *schurste af*, *afgeschurst*. = Schurs-, schorswijs afvallen. — « Het *plafond* schurst af. » Geh. *Rumbeke*.

BAKKERSBROOD, het. = Koopbrood, *q. v.*

BEHOORZEN, *behoorsde*, *behoursd*, uitspr. *b'hoozen*, *b'hoosde*, *b'hoosd*. = Behooren. — « Je behoorsde dat te doen. En ha' b'hoorsd daarbij te zijn, en 'en hand toe te steken. » Geh. *Veurnambacht*.

In het Testament van Edward De Dene, bl. 796, staat er : « Twelk geen leven behoorste gheseyt te zyne. »

Vrglkt *Loquela* IX. 17, *t. v. Behoozen*; en z. verder, *Voorzen*, *vooizen*.

Vrglkt nog : *aanranden* en *aanranzen*, *baren* en *baarzen*, *bekooren* en *behoorzen*, *dieren* en *dierzen*, *drummen* en *drumzen*, *gieren* en *gierzen*, *gnirren* en *gnirzen*, *grinnen* en *grinzen*, *halen* en *haalzen*, *klaren* en *klaarzen*, *kleenen* en *kleenzen*, *knarren* en *knarzen*, *knorre-* en *knorzestok*, *lamoeren* en *lamoerzen*, *meer(der)en* en *meerzen*, *na(de)ren* en *naarzen*, *schoonen* en *schoonzen*, *slinden* en *slinzen*, *verkwaân* en *verkwazen*, *verzwaren* en *verzwaarzen*, *vieren* en *vierzen*, *voor(der)en* en *voorzen*.

De uitbouw *-zen*, een werkwoord toegevoegd zijnde, dat op *-ben*, *-gen*, *-ken*, *-pen*, *-ten* uitloopt, verandert noodzakelijk in *-sen*. Alzoo zou *dubben* **dubsen* of **dupsen*, *dragen* **draagsen*, *steken* **steeksen*, **smijken smijksen*, *eten* **eetsen* worden.

Misschien is *smijksen* alzoo uit **smijken*, *botsen* uit *botten*, *ketsen* uit *ketten*, *hotsen* uit *hotten*, *etsen*, bij klankverkortinge, uit **eetsen*, *eten* (doen *ineten* met sterkwater), *splitsen* uit *splitten*, *spletten*, *splijten* ontstaan.

Misschien ook hadde vroeger de uitbouw *-zen*, *-sen* eenerhande kracht, om de beteekenisse van een werkwoord te veranderen, zoo dat b. v. *grinnen* grimlachen en *grinzen* spotlachen, leelijk lachen zou beteekenen.

BEDIJGEN, *bedeeg*, *bedegen*. = Bekomen (Kramers), vremmen (De Bo), verhemmen, verhermen (*Loquela* VII. 48; IX. 43; X. 2), beter worden, niet meer troosteloos, niet meer verschrikt zijn. — « 'k Verschoot ervan, als ik hoorde zeggen

dat hij onverwachts gekommen was; dat moeder ging sterven, enz.; maar « an 'k ebbiltje bedegen was, » ik zei: In Gods z'n namen, 't en is niet aan te doene. ». Geh. *Dieren*, *in Fr. Vlanderen*.

BEER, den. = Latijn *ursus*. — « Hij heeft macht gelijk nen beer. »

« Sente Kathrine avond
springen de beren uit de hagen. »

Geh. *Ooteghem*.

Het w. *hagen* zal hier den zin hebben van struikgewas, bosch, het gewoon verblijf van den beer; en de twee spreuken moeten in den tijd geboren zijn, als er nog beren in Vlanderen verkeerden. Ook laten velen nu den beer varen en zeggen : Hij heeft macht gelijk e' peerd.

BEVAARDE MAN, den. Z. *Zouter*.

BIERDURST, den. = Lust om bier te drinken. — « Durst of geen : hij heeft hij altijd bierdurst, die vent. » Geh. *Ooteghem*.

BIJTEN, *beet*, *gebeten*. = Eten. — « 't En is daar niet anders te bijten als nen haring, als 't vrijdag is. » Geh. *Ooteghem*.

BOERETJOLE, de. = Eene die vele gewrocht heeft bij den boer. — « 't Heeft zulk een boeretjole geweest, geheel heur leven lang. » Geh. *Ooteghem*.

BONTE, de. = Vlage, aanval (De Bo), met een schuimw., *pooze*. — « c Krijgt alle vijf voet ebbonte van hoesten. » Geh. *Poperinghe*.

BRUGGE, de. Z. *Brugstole*.

BRUGSTOLE, de. = Stole, wier twee benden op de borst, bij middel van eene brugge, of dwersstuk, verbonden zijn. Eene stole die alzoo niet verbonden en is heet een' kruisstole. — « Gekocht twee nieuwe brugstolen, om biechte te hooren; en een' kruisstole, om de hoogemesse. » Geh. *Rumbeke*.

DIEPEN, *diepte*, *gediept*. = Dieper zetten. — « Die pereboomen moeten gediept worden, ten Alderheiligen. » Geh. *Rumbeke*.

DOELSTOK, den. = Busse, schietgewere, om in den doel met te schieten, zoo de bosseniers deden, en de gildemannen van de Heilige Barbele nog doen; met een schuimw., *crbijn*. — « In den gildeboek van de Heilige Barbele, te Iseghem, staat, onder 't jaartal 1600, de *doelstock* vermeld; het woord is te Iseghem nog in zwang, en een groote zware doelstok is te ziene in 't gildhuis. » Geh. *Iseghem*.

DOODWAKEN, *waakte*, *wiek dood*, *doodge-*

waakt. = Iet dat leeft waken tot dat het, ten gevolge van dat waken, dood is. — « Een' katte zou 'n ratte doodwaken. Dat is : ze zou vóór den schuilhoek van de ratte zitten waken, tot dat ze, niet durvende uitkomen, gezwolten is van honger. » Geh. *Brugge.*

DOORTREKKEN, *doortrok, doortrokken*, stemzate op *-trek-*, *-trok-*. = Sprekende van een geding, dat geding voor eenen anderen dingbank brengen, in beroep gaan met een geding; bij De Bo, versteken. — « Ze hebben dat geding doortrokken van Ou'enaerde naar Gent. » Geh. *Quaremont.*

DUIMEN, *duimde, geduimd.* = Geweld, lijvelijke macht gebruiken, met een schuimw., *force* doen. — « Ze duimen en ze doen om boven te geraken, maar 't en zal niet helpen. 't En zal morgen (Alderheiligen avond) geen duimen aan zijn, om naar de biechte te gaan. » Geh *Rumbeke.*

Donner un coup de pouce, zegt de Fransch.

ETEN, *at, g'eten.* = Verbranden, tot asschen maken. — « Die stove eet geweldig veel kolen. De een' stove eet meer kolen als de andere. » Geh *Ooteghem.*

Consommeeren of *consumeeren* zou nu de zeg zijn.

FLUTSE. de. = Hoeveelheid water, of ander nat, dat door den wind, of anderszins, in slaande, stortende beweging gebracht is. — « De wind slaat het water bij geheele flutsen van 't zinken vloerdak. » Geh. *Ooteghem.*

GELUID, het. Z. *Vliegende geluid, vlieger.*

GIERZEN, *giersde, gegiersd*, uitsprake *giezen.* = Met gier, met begeerte, afjunste, honger, kijken, verlangen, hunkeren. — « Cisca, geeft dat kind ook een boteram ; 't zit er al zoo lange op te gierzen : zijn hert zou overloopen. » Geh. *Bouwel.*

Vrglkt *Behoorzen.* Z. Schuermans, *i. v.*, en Kiliaen, die zegt : « Ghiersen. *jam* ghieren. *Auide petere.* »

GRETSELING, het. = Een enkeling, een deelken op zijn eigen genomen, van de gretselinge. Z. *Gretselinge.*

GRETSELINGE. de. = Een deel gretselingen (*Loquela* VII. 59) thoope, bijeen gedacht. — « De erreweten en waren niet genoeg, als ik ze deuregesteken hebbe, en 't ligt te veel gretselinge, 't liggen te veel gretselingen in de zoppen. » Geh. *Ooteghem.*

HAALZEN, *haalsde, gehaalsd.* = Halen, volhouden, slikken, trekken. — « De beke en kost het niet meer haalzen, van al 't water. » Geh. *Veurnambacht.*

Elders zegt men « De beke en kost het niet meer halen. »

Vrglkt *Behoorzen, vooizen, voorzen.*

HAPEREN. *haperde, gehaperd.* = Raken, genaken, haken, klessen. — « Het anker haperde de kleêren van den verdronken matroos, en wij haalden hem naar boven. Het kind liep te wege naar buiten, maar 't haperde de deure, en 't viel. Dat is een lange Dijsendag van een mensch : als hij tonzent binnenkomt, hij hapert de balke. » Geh. *Bray-Duine, in Fr. Vl.*

Men zal nooit zeggen, b. v. : Zonder oorlof en moogt gij den gewijden kelk niet *haperen.* Het is de Recolletten verboden geld te haperen. En hapert de stove niet : ze brandt.

HEILIGDAG. den. = Kale plek in den baard. — « Sedert dien heeft hij die heiligdagen in zijnen baard. » Geh. *Antwerpen.*

Bij De Bo zijn 't mesdagen, en het w. *heiligdag* boekt hij, *i. v. Mesdag*, als Antwerpsch.

HEULING, den. = Honing, heuning, honingdauw, meruwe (De Bo). — « Het hollandsch vlas weet vele van den zwarten heuling. » Geh. *Kortrijk.*

De Bo kent zwarten, geelwen, rosten en witten heuning ; en waarschijnelijk zou zijn w. *beunigen* moeten *b'heunigen*, *beheunigen*, en *beunig, b'heunig', b'heunigd, beheunigd* geschreven worden. Men zal 't misvat hebben, als of 't uit *beunen -ig* samengesteld ware, in steê van uit *be-* en *-heuning.* Beide gedaanten van 't w., met *-ig* en met *-ing*, vindt men in 't middeleeuwsch dietsch en in de andere verwante talen.

HOOIOPPEREN. *hooiopperde, gehooiopperd.* = Hooioppers maken ; ook, overdrachtelijk, werken, schikken, bezig zijn, gelijk een die hooioppert. — « Dat zal heur » (die verhuizende dienstmeid) « varen, dat ze van al die jongens verlost is ! En ja, ze heeft daar » ze vroeger woonde « moeten hooiopperen in de jongens : 't was allejare een ! » Geh. *Ooteghem.*

-I. = -Ine, -ijn, -ene, -en. B. v. Houti, houtijn, houten: ijzeri, ijzerijn, ijzerine, ijzeren. — « Tot Avelghem is 't 'n glazi, tot Heghem 'n papieri, en tot Oo'eghem 'n laki kerke. » Geh. *Ooteghem en ommelands.*

Z. *Stoeli.*

KLETSER. den. = Schaleman, een die in de kerke met de schale gaat en kletst, om de lieden zijne aanwezigheid en zijn begeer indachtig te maken. — « Kunt ge mij geenen dikken wisselen ? De kletser is daar. » Geh. *Coyghem.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

KOOPBROOD. het. = Brood dat men koopt, dat men niet zelve en bakt, te Thielt bakkersbrood. — « Van wat brood ga-je eten ? Van dat koopbrood ? Geh. *Ooteghem.*

KOTER. den. = Duive die pleegt te kote te zitten, die niet en reist. — « Waarom zoo kwaad zijn op dien jongen ? Hij houdt duiven, ja-hij, maar 't en zijn ma' koterkes. » Geh. *Rumbeke.*

KRUISSTOLE, de. Z. *Brugstole.*

KWANTEPANNE. de. = Panne om kwanten, anders gezeid heetekoeken in te bakken. — « Smout de kwantepanne : 't is morgen O. L. V. Lichtemesse. » Geh. *Coyghem.*

KWISPELING, het. = Een gekwispeld dreupelken nats. — « Waarvan liggen al die kwispelingen op den vloer ? De vloer ligt vol kwispelinge (vol afgekwispeld) water. » Geh. *Ooteghem.*

KWISPELINGE, de. = Een deel kwispelingen thoope, bijeen gedacht. Z. *Kwispeling*, en vrglkt *gretselinge, gretseling.*

LAWETE, de. Z. *Loquela* XIV. 13. — « De bode, die te Wijtsgate, met den groenen stok in de hand, de lawete gaat doen dat er iemand overleden is, zegt, eer hij 't sterfhuis verlaat, tegen zijnen stok :

S'ok, ga-je gij meê met mij,
'k Ga 'k-ik meê met u.

Dat het w. eigentlijk van *laten en weten* komt, blijkt uit de volgende aanhalingen uit de *Placcaet-boucken van Vlaenderen*, IV. 1. bl. 166 :

« Item, van alle protesten, laetweten ofte billietten van appellen ofte betreckeu soo in vierschaere van schepene... als in den Raedt van Vlaenderen... » Ordonnantie op het Segel-Recht, » 12 Mei 1730.

Id., blz. 409 : « Ende alsoo de inthimatien ofte laet-weten dewelcke geschieden op de voorsz. proceduren van afwinninge... niet en zyn formele acten van jurisdictie... » Regl. voor de kasselnij van Kortrijk, 13 Oct. 1702.

Id., bl. 410 : « Nemaer... sullen de selve inthimatien ende laet-weten moeten geschieden by beslotene brieven. . » Id. Met hertelijken dank ontvangen van Heer Edw. Gailliard.

LOKKELOOIEN, *lokkelooide, gelokkelooid*. = Lamoezen, paluffen, kadullen, toeven. — « Ik wierd daar zoodanig gelokkelooid, dat ik er niet meer van tusschen en kon van ja te zeggen. » Geh. *Rumbeke*.

Lokkelooien (z. *Loquela* XIV. 3, *i. vv. Haken en weren*) bestaat uit twee werkwoorden, te weten *lokken* en *looien*. Van een werkwoord *looien* is gehandeld, *Loquela* XIII. 85, *i. v.*

LUISTERPENNE, de. = Potloodpenne, *crjong* zeggen ze nu. — « Hij heeft altijd zijn luisterpenne in zijnen zak. » Geh. *Belleghem*.

MAARS, den, uitsprake *maas*. = Naars, aars, eers, zet, achterste. — « Hij heeft er met zijnen maars op gezeten, en 't is geheeleganseh plat! Hij viel op zijnen maars. 'k Ga u (slagen) op uwen maars geven! » Geh. *Kortrijk*.

Maars, naars, aars, eers zijn vier wisselgedaanten van een en 't zelfste woord. Z De Bo, *i. vv.*

Het schuimw. *mers, mars, meers, maars* (van *merx, merc-s, mercier, mercerie*) dat is kramerskorf, van waar *Meersseman, Mersman, Maarsman, Mae(r)seman, Mazeman*, zit waarschijnelijk hier in 't spel, en men heeft, misschien uit beleefdheid, *maars* voor *naars, aars* gezeid.

Met een dergelijk inzicht heet men den *aars*, den *eers* van 't gebraden kieken het pijkenaas, en zoo mijdt men, met het een woord *pijkenaas*, twee andere, min of meer onhebbelijke woorden, te weten den *prijk* of den *prijker*, en den *aars* of den *eers*.

MESSELEGGER, den. = Mesdrager (Kramers), *porte-couteau* in 't Fr. — « De tafel is vele verbeterd met die messeleggers : 't is g'heel wat anders. » Geh. *Ooteghem*.

OPENLEGGEN. *lei open, opengeleid*. Hemzelven, haarzelven *openleggen*. = Uitbreiden, vermenigvuldigen, met een schuimw., *developpeeren*. — « Dat is een klooster dat hem danig zeere opengeleid heeft. » Geh. *Rumbeke*.

PEERDEN, *peerdde, gepeerd*. = Van peerden voorzien. — « Voor zulk een groot hof, hij » (de boer) « en staat algelijk maar slecht gepeerd. » Geh. *Rumbeke*.

PISBAK, den. = Met een hatelijk schuimw., *piscine*, dat vischput beteekent. — « Eertijds hiet men *urinaalsteen*, 't gene men nu *piscine* heet ; en van daar komt de Brabantsche geboortename *Arnaelsteen, Ernaelsteen*. » Geh. *Sint-Denijs*.

PREUVEN, *preufde, gepreuft*. = Bewijzen, bewijskracht hebben. — « Dat hij daarbij was, dat en preuft niet dat hij 't gedaan heeft. » Geh. *Sint-Denijs*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*

SCHRONZE, de. = Schram, schrap (Kramers); schribbel, schrab, krab (De Bo). — « Kermesmaandag nuchtend droeg hij 'en schronze op zijn' kake, en geen' kleene ! » Geh. *Rumbeke*.

SLAPER, den. = Elleboogde buize, daarvan een deel onder grond zit en 't water afleedt, dat het ander deel, uit eene opgaande buize, ontvangt. — « Wij zullen 't water, met eenen slaper, onder den vloer, naar den gracht lee'n. » Geh. *Belleghem*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*

SMERTEVINGER, den, stemzate op *smerte-*. = Zeere vinger, smertende vinger. Welk vingerzeer mag het zijn? — « Sichten dat ik dien smertevinger gehad hebbe, en kan ik geenen vingerhoed meer verdragen. » Geh. *Rumbeke*.

SNIJDER, den. = Kleersnijder, kleermaker. — « Hij gaat lijk ne snij'er. » Dat is : Hij gaat zeere. Geh. *Ooteghem*.

SPORIG. = Standvastiglijk, zonder ophouden, met geweld, met weêrstand. — « Moet 't nog eenige dagen zoo sporig droogen, wij en gaan aan 't land niet meer kunnen, om te zaaien. » Geh. *Coyghem*.

Vrglkt De Bo, *i. vv. Sporig, sporrig;* en Kiliaen, *i. v. Wedersporig*.

SPRONKE, de = Klove, kene, borste. — « 'k En mag aan mijn' neuze niet meer kommen : ze is al één' spronke. » Geh. *Ooteghem*.

STELLINGE. de. = Hoogtemate bij de metsenaars : 4 voet hooge. — « Die muur is nu 'n stellinge hooge gemetst. » Geh. *Rumbeke*.

STOELI, den. = Stoeling, stoelmaker. — « Te stoeli's maken ze kloeke, deugdelijke stoelen. » Geh. *Ooteghem*.

Z. *I*.

STOLE, de. Z. *Brug-, kruisstole*.

TJOLE, de. = Djole (De Bo). Z. *Boeretjole*.

TRAPPELWAGEN. den. = Schrijwiel, met een half of een geheel schuimw., *wielpeerd, flossepeerd, velo*, en wat dies meer is. — « Een trappelwagen, dat loopt zeere ! Hij is daar weêr al op zijnen trappelwagen. » Mondsgemeene te Ghijvelde en ommelands in Fr. Vl., Geh. *Langemarck, Woumen*.

VERGROEIEN, *vergroeide, vergroeid*. = Al groeiende, en door gevolg van groeien, doen ophouden van bestaan. — « Op mijn nieuw hof ben ik overmand van de pemen, en dat goedtje, 't vergroeit lijvelijk al de vette. » Geh. *Moen*.

Onze thujsliggerkes, als ze weêrekeeren van 't *pensionnaat*, heeten dat *absorbeeren*.

VERKAZEN. *verkaasde, verkaasd*. = Verkwaarzen, vernoegen, vernoeven (De Bo), beu worden. — « De verkens zijn verkaasd. » Geh. *Lichtervelde*.

De *w* is hier weggevallen, gelijk in *dwaas daas, Quatrecht*

Katrecht, kwalijk kalijk, kwernen kernen, enz. De grond van 't w. is *kwaad, verkwaden, verkwadn, verkwazen, verkazen.*

Vrg'kt *Behoorzen* en z. *Verkwazen.*

VERKLIBBEREN, *verklibberde, verklibberd.* = Klibberder worden, verkwikken. — « Hij is vele verklibberd, sichten dat 't schoon weêre is, en dat hij kan uitgaan. » Geh. *Dixmude.*

Opgeteekend door zaliger Deken De Bo. Vrglkt De Bo, *i. vv. Klibber, klibberachtig.*

VERKROOZEN, *verkroosde, verkroosd.* = Doen kroos, geld opbrengen, b. v. in den berg van bermhertigheid. — « Vrouw Dinge zat in nesten en ze gaven heur voor raad van heur goudewerk te verkroozen. » Geh. *Vlamertinghe.*

VERKWAASDHEID, de. = Toestand van een dier dat verkwaasd of verkaasd is. — « De peerdemeester kan de verkwaasdheid helpen. » Geh. *Poperinghe.*

VERKWAZEN. *verkwaasde, verkwaasd.* = Vernoegd, vernoefd (De Bo), beu, moe van eten, lustloos worden. — « Dat peerd is verkwaasd g'eten. De koe heeft te veel rapen g'eten : ze is verkwaasd. Jan heeft zoo veel hutsepot g'eten dat hij verkwaasd is. » Geh. *Poperinghe, Oostvleteren, Handsaeme.*

Deken De Bo dacht dat het w. uitstand hadde met 't Engelsch w. *to quarry,* daarom misschreef hij 't *verkwaarzen,* met eene *r.*

Z. *Verkazen.*

VERSCHOEIEN, *verschoeide, verschoeid.* = Het onderste van eenen muur vermaken, verbouwen. — « Die muren gaan moeten verschoeid worden : ze zijn eeuwig verre uitgekankerd. » Geh. *Belleghem.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

VERSCHOONZEN, *verschoonsde, verschoonsd,* uitsprake *verschoonzen.* = Schoonder worden. — « 't Gaat vele verschoonzen, als al die oude boomen geweerd zijn. » Geh. *Poperinghe.*

Vrglkt De Bo, *i. v.,* en z. *behoorzen.*

VERVLIEGEN, *vervloog, vervlogen.* = Al vliegende van stede veranderen, z. de woordenboeken. — « Als er een sterre vervliegt en dat ge Geloofd zij Jesus-Christus ! zegt, of drie dorpen noemt in eenen asem, ge verlost een zielken uit het vagevier. » Geh. *Ooteghem, Wynghene.*

VIERDE, de, *vierdtje,* het. = Met een schuimwoord, *quart, quartje, kart, kartje, quartier, quartiertje, kartier, kartiertje, kertier, kertiertje.* — « 'k Ha'n daar ook gern ervierdtje van had, van dat zwijn. » Geh. *Bieren, in Fr. Vl.*

't Is, och arme, naar Vrankrijk, dat we moeten, om eigen Vlaamsche en oude woorden weêre te halen, die wij verloren hebben !

VIERZEN, *viersde, geviersd.* Z. De Bo. Op iets *geviersd* zijn. = Op iets geluimd, gebekt, gehert zijn ; vierig zijn om iets te doen, te hebben, te krijgen. — « Hij was erop geviersd om met mij meê te gaan, en bate te trekken nevens mij, maar niet te doene ! » Geh. *Veurnambacht.*

VLIEGENDE GELUID. het. = Wagende (niet inslaande) geluid, met al de klokken, drie of viere, die in eenen torre hangen ; geluid van eerste *classe,* als, tot Iper, de vliegers opkomen en deel nemen in 't uitveerd. — « 't Is 't vliegende geluw voor Mevrouw N. N. : de vliegers komen op. » Geh. *Iper.*

VLIEGER. den. = Blauw-lakenen rouwmantel, voorzien van eene krage, die over de schouders hangt en geren opvliegt, als 't waait ; en van een vierarmde rood-lakenen kruis, 't stedewapen van Iper, dat op dat deel ervan genaaid is, en dat de rechter borst bedekt. Dien *vlieger* dragen twaalf schamele ouderlingen, als z'j in de groote uitveerden tegenwoordig zijn. Die twaalf ouderlingen heeten, te Iper, de *vliegers,* de *vliegertjes,* en zulke uitveerden heet men het *vliegende geluid.* — « 't Zijnder die meenen dat de *vliegers* « *vliegers* » heeten, omdat ze maar uit en komen als 't vliegende geluid is; 't is averechts om : ze heeten « *vliegers* » omdat ze, op de uitveerden, eenen *vlieger* aanhebben. Als de *vliegers,* twee drie uren en nog, in 't spel geweest hebben, dan krijgen ze eenen frank en een vollaardetje. 't En zijn, te Iper, maar negen *vliegers* meer, van de twaalve die er waren en zouden moeten zijn, navolgens den luid van 't bezet. Als 't alzoo voortgaat, met tijd van jaren, en zullender, bij gebrek aan *vliegers* (het kleed) geen *vliegers* meer zijn (geen vliegerdragende ouderlingen). » Geh. *Iper.*

VLIEGER, den. = Een die den vlieger draagt. Z. hooger.

Over het w. *vlieger* raadplege die daartoe gadinge heeft, Kiliaen, *i. v.;* en Edward Gailliard, *Glossaire Flamand, i. v.* Men vergelijke ook de Fr. ww. *volant, falbala,* bij De Bo *verbela,* in 't Engelsch *furbelow.*

VOOIST. = Voorst, verst, wijdst afgelegen. — « Klopt aan 't vooiste deuregat. 't Vooiste stal staat open. Dat is 't vooiste dat ik smijten kan. 't Is 't vooiste van m'n onthoud. 't Vooiste en 't hawaardste van die reke huizen, 't zijn alle twee de zijne. » Geh. *Heule.*

Bij De Bo staan insgelijks *vooisnoer* en *voorsnoer.*

VOOIZEN, *vooisde, gevooisd.* = Voorzen, vooruit geraken, voorderen, voorwaards gaan. — « 't Stond een wagen uit de schenen en dwers over de bane geloopen. Wij hebben moeten wachten tot dat hij weêr op de schenen en op eene nevenbane gesteken was. Ze zijn daarmeê veerdig, en nu gaan wij vooizen ! » Geh. *Heule.*

Niet te verwarren met *vooizen* (De Bo), dat een schuimw. en van *vox, voix* afkomstig is.

VOORZEN, *voorsde, gevoorsd.* = Voorderen, vooruit geraken — « Ons werk en voorst niet. Alzoo en kunnen wij niet voorzen. » Geh. *Dixmude.*

Vrglkt *vooizen,* en belet hoe dit goed woord, met zijne weêrga, *voorzen* en *vooizen,* allengskens de bane aan 't ruimen is, en plekke aan 't maken, voor dat leelijk schuimw. *av'nceeren.*

VRIJERSAVOND, den. = Donderdagavond. — « Op vrijers (vreiers) avond heeft hij hier laatst geweest. » Geh. *Heestert.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

Nº 5, Herfstmaand 1894. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröénta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

ACHTERKELDER, den. = Kelder die nevens den voorkelder (*Loquela* XIV. 24) ligt, binnenwaards en verwijderd van de strate. — « Wij koken in den voorkelder en wij verwasschen in den achterkelder. Ons groensel ligt in den achterkelder. » Geh. *Brugge, Iper.*

AFDANKEN, *dankte af, afgedankt (eenszelven).* = Zijn ontslag vragen, met een schuimw., zijn *demissie* geven, doen. — « Dat ge zoo rijke waart als hij, zoudt ge u niet afdanken? » Geh. *Ooteghem.*

AMPER. Z. *Loquela* VII. 89; VIII. 58, 73; XIII. 3. — « Die grauwe perinnen » (slag van appels) « zijn zoo zuur als amper. » Geh. *Iper.*

BEENREKKINGE, de. = Uitgang, zonder ander doel als het wandelen, het beenrekken. — « Ga-je op reize? Neen-ik: 't en is maar een beenrekkinge dat ik doe. » Geh. *Iper.*

BEGAAN, *beging, begaan.* = Bezorgen. — « De handelszaken willen wel begaan zijn, hedendaags. » Geh. *Deerlyk.* Nu beginnen ze te zeggen *gesoigneerd!*

BEK EN NEKKE. = Hoofd en hals. — « In die strate, ge zoudt daar, bij nachte, bek en nekke breken. » Geh. *Iseghem.*

BERGSTEEN, het. = Rood, donkerbruin, ijzerachtig steen, dat uit den Kemmelberg, den Roônberg, den Catsberg gegraven wordt. — « De Calvarieberg van Sint-Pieters, te Iper, is gemaakt met bergsteen. » Geh. *Iper.*

BLANKE *vol.* = Geheel vol. — « Was er veel volk? Ja-'et, de kerke was blanke vul! » Geh. *Moorseele.*

BLEEKWEÊRE, het. = Weder dat voordeelig is om te bleeken. — « 'k En moste wel niet wasschen, maar 't was zulk schoon bleekweêre, van dez' dagen, dat ik het algelijk gedaan he'. Is dat schoon bleekweêre vandage! » Geh. *Ooteghem.*

BOKKEN, *bokte, gebokt.* = Van gepekte haver sprekende, in *bokken* zetten, vier pekkelingen haver kruiswijs tegen elkander, en vervolgens onder de risten vastbinden. — « De haver staat gebokt, op het haverland. » Geh. *Aspelaere.*

BOTS. = Flak (De Bo), volkomen, teenemaal, geheel en gansch, louter. — « 'k He' 't bots vergeten! » Geh. *Wachtebeke.* Vrglkt Schuermans, *i. v.*

CADEE, den. Z. Schuermans, Rutten.

Cadee is een schuimwoord, dat in zijne grondtale, 't Fransch en 't Waalsch, *cadet* geschreven wordt en dat bij de Walen en bij ons dreksel, doel (De Bo), *stercus* beteekent. — « Let op, of ge terdt in ne cadee! » Geh. *Brugge, Kortrijk* en elders.

Cadet, in 't Provençaalsch *caplet*, van *caput* hoofd, bediedt hoofdeken, hoofdtje, hoofd naast het hoofd; en 't w. beteekent, in 't hedendaagsch Fr., de zoon naast den oudsten zoon, die vroeger het hoofd van 't maagschap was. Het schijnt dat die tweede zoons, *les cadets*, meest tot den krijgsdienst bestemd waren, van daar bij Kramers: « Cadet, *élève d'une école militaire, aspirant de marine;* » en « Cadettenschool, *école militaire.* »

'T Is ook zoo in 't Engelsch.

Van daar komt misschien wel de zin van 't w. *cadee*, dat Schuermans en Rutten aanteekenen, b. v. in « ne felle *cadee*, ne vijze *cadee*, ne *cadee* van ne jongen, *cadee* van wijn, van toebak; dat is andersche *cadee*, bonus *cadee*, Jan is ne *cadee* in 't schilderen, in 't spelen, » enz.

Vroeger wierd het w. *cadee*, met den zin dien Schuermans en Rutten hem toekennen, *cadet* geschreven.

In *Den lof der suyverheydt door P. Valentinus Bisschop Priester der Societeyt Iesu. Van Nieuws oversien ende verbetert T'Antwerpen By Hieronymus Verdussen M.DC.XXVI*, 2e deel, bl. 152, staat er:

« *S. Aug. epist. 70.* Wy lesen by den heyligen Augustinus van eenen sekeren grooten Cadet met name Bonifacius eertijts Gouverneur van Afriken. »

Te Kortrijk hutst men de kleene kinders op de knie, met:

Holandsch Jantje,
hoep cadee!
hoep cadee!
holandsch Jantje,
't gaat zoo geren meê!

De Vlamingen spotten geern met de Franschen, en 't woord dat bij 't krijgshaftig zuidervolk voor uitmuntend, overtreffend geldt, dient bij ons om 't leegste en 't vuilste eenen name toe te voegen. « 'k Heb in ne *cadee* getorten, 't lag daar ne *cadee* » is er verre van af van iets dat voortreffelijk of uitmuntend is te beteekenen!

Vergelijkt verder het w. *Schildewacht*.

Nu, daar zijn honderd voorbeelden van woorden die eenwerf een *gebak*, anderwerf *drek* of zoo iets bedieden; b. v. knuttels, nunneveesten, nonnefortje, Fr. *pet-de-nonne. Cadee* en *cadettje, qq. v.*, zijn waarschijnelijk in 't zelfste geval. Vrglkt *taarte, paté*, enz.

CADETTJE, het. = Heetbrood (De Bo), sterretje, sterrekoeke, *qq. v.* — « Als ze uit den oven komen, dekken ze de cadettjes met een wullen dekkleed, om ze warm te houden. » Geh. *Iper.*

CADETTJESAVOND, den. = Sterretjesavond (*Loquela* XIII. 55). — « Op cadettjesavond tuiten de bakkers cadettjes, te Iper. » Geh. *Iper.*

COLIJKSTEEN, den. = Kleen, afgerond korrelken roodachtig wit marbel, dat men in de poteerde, in gebakkene eerdenware, in 't zand vindt, en dat de jongens bewaren, ja, inzwelgen, tegen het colijcompas, *colica passio*, anders gezeid het buik- of het lijfwee. Daar wordt zelfs gezeid dat er colijksteentjes gevonden worden in den afgang zulker lieden, die van 't buikwee aangedaan zijn, eer en zonder dat zij ooit colijksteentjes ingezwolgen hebben. — « Kijkt! 't zit een colijksteentje in dien eerden pot gebakken : haal'et eruit! » Geh. *Brugge, Veurnambacht.*

Bij lijders aan zoo gezeid verknopte, ineengeschovene darmen, worden knikkers, kwikzilver, enz. ingezwolgen, om, door 't gewichte, te doen scholen.

Z. *Geluksteen.*

DESGOUSTE, de, eerste *e* gelijk *ai* in Fr. *mais, dais, ou* korte *oe.* — « Ze heeft daar een desgouste van gekregen. » Geh. *Kortrijk.*

Gouste en *desgouste* zijn uit het oud Fransch *goust* en *desgoust*, door vroegere Vlamingen, overgenomen. *Desgouste* is bijkans geheel verdwenen. Mochte *gouste* of *goeste*, met *goesting* daarbij, ook allichte ruimbaan maken voor *smake, gadinge, zin,* enz.

DONKER. = Bruin, niet wit, van brood sprekende. — « 'k He' daar hespe g'eten, met donkere boterammen : en ge staat daar kloek van. » Geh. *Kortrijk.*

DUIVELSLEÊR, het. = *Cahutchu (u = ou)*, bij de Indianen, *caoutchouc* in 't Fr., ezelpijt, duivelsvel, moerevel (De Bo). — « Geriekt-je 't niet, hoe dat dat duivelsleêr stinkt? » Geh. *Ooteghem.*

DUMMEREN, *dummerde, gedummerd.* = Dommeren (De Bo), half slapen. — « 'k He' achter eten wat gedummerd. » Geh. *Gheluwe.*

FLAMAKKE, de, stemzate op *-akk-*. = Vleister, vleisteert, mauwvaagster, vlabakster. — « o Die flamakke van die katte : kijkt ze streelen! » Geh. *Wachtebeke.*

Schuermans boekt *Flamakken* en *flamakker*, met den zelfsten zin. Bij De Bo is 't *fladakken*, en hij kent een w. *plamakke*, dat zoovele zegt als het schuimw. *plaaster, pleister*, Grieksch *emplastron.*

Van *pleister* komt *pleisteren*, plaasters, plaasterkalk leggen; en *(pl- = fl-) fleisteren*, vleien. Even alzoo is *plamakken* plaasteren, en *(pl- = fl-) flamakken* vleien.

Pla- en *fla-* zijn stemzaatlooze voorvoegsels. Welk zou de eigentlijke zin zijn van *mak, makke, makken? Mokkelen* (De Bo) *smeeken* en 't Hoogd. *schmeicheln* bedieden ook vleien.

GAPERSBANK, den. = Bank, die om en om, tegen de uiterste wanden, binnen de kerke, stedevastgemaakt staat,

en daar de kinders, en de lieden op zitten, die geenen stoel en betalen. — « Hij zit gemeenelijk op den gapersbank, bij de kleine jongens. » Geh. *Aspelaere.*

GELUKSTEEN, den. = Colijksteen, *q. v.* — « Als de jongens een geluksteentje vinden, ze zwelgen 't in. » Geh. *Aelbeke.*

Welk is nu de echte, ware name? Is 't *geluksteen* of is 't *colijksteen?* 't Eene kan mishoord en misverstaan zijn voor 't andere. Bij De Bo staat de vrucht van *Physalis alkekengi* vermeld, onder den name van *kolijke krieken*, anders ook *krieken-in-zakjes, krieken-in-den-zak, krieksken-in-'t-hemd* geheeten.

HAGEBINDER, den. = Een dien 't zijn werk is hagen te binden, te vermaken, te stoppen. — Dit is het gebed van eenen hagebinder, als hij voor den eersten keer de nieuwe mane ziet :

'k He' de nieuwe mane gezien :
'k bidde God dat ze mag doen vliên
de waters uit mijn' tanden,
de doorens uit mijn' handen,
in Gods name, mochte 't zoo geschiên!
Amen.

Geh. *Avelghem.*

HANDELEN, *handelde, gehandeld.* = Ambachten (De Bo), met de hand bestraffen, zonder geweld of gramschap, slagen geven. — « Doet da'k u zegge, of 'k zal u ne keer handelen. » Geh. *Kortrijk.*

HERHALEN, *herhaalde, herhaald.* = Herdoen. — « 'k En was niet thuis, als gij mij zijt komen bezoeken : ge moet dat ne keer herhalen.

Falen
is herhalen. »

Geh. *Ooteghem.*

HOOIOPPEREN. Z. *Loquela* XIV. 28. — « Ja, ja, ze is zij binnengespeeld : ze mag zij nu hooiopperen in 't geld! » Geh. *Ooteghem.*

HOUDVASTER, den, stemz. op *-vast-*. = Dievenvasthouder, dievenvanger, vanger, landswacht, landsknecht, met twee schuimww., *hapsaard, gendarm.* — « Hij en zal niet wegloopen, met die twee houdvasters bij hem! Als de houdvasters komen, dan zal hij wel benauwd zijn. » Geh. *Gent.*

Zou dat geen naklank zijn van 't oud w. *houtvorster*, stemzate op *hout-, houtverster, houtveurster, veurster*, bij Kramers, « houtvester, *garde-forestier?* » Dan is 't een Dietsch w. op een schuimw. gesmeed; immers *vorster* komt van *vorst, forestis, foreest, forêt, boomvereest*, dat zelve van 't Latijnsche *foris*, buiten, oningesloten, afkomstig is.

IN *zijn, was, geweest.* = In gang, aan den gang zijn, begonnen hebben. — « Zagen is lastig, maar ne keer dat men erin is! Ne keer dat ge erin zijt » (in 't spreken tot eene toehoorderschap) « 't gaat van 's zelfs. Jan is geheel de weke derin » (in den drank). Geh. *Iper* en elders.

KATTINNE, de. = Wederhelft van den kater, zijkatte. — « Wij hebben vier kattejongen, en 't zijn alle viere kattinnen. » Geh. *Iper.*

KAVE, de. = Gemetste openinge, die benedenwaards

in de waterleidinge, bovenwaards in den openbaren weg uitkomt, en die daar, met een ijzeren of steenen deksel, toegemaakt en verblind is; in 't Fr. *regard d'égout*, dat Kramers vertaalt door « *kijkgat*. » — « Ze kropen in de kave van de duwiere en van daar tot aan de plekke daar de waterleidinge over eenen metsenare ingestort was. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt *Loquela* I. 11, II. 35—40, X. 73, *i. v. Kave*.

KEIKOP, den. = Naam dien men de Poperinghenaars toepast. — « Men zegt de Poperingsche keikoppen, de Ipersche kinders, de Brugsche zotten, enz. » Geh. *Poperinghe*.

KERSTDAGKIND, het. = Arm kind, van eenige dagen of eenige weken oud, dat te Kerstdage, om Gods wille, aanveerd, gekleed, verpleegd wordt, door welhebbende liên, of welhebbender liên kinders, die er, tegen Kerstdag, kousen en ander gerief voor gereedmaken. — « Jonkvrouwe, ga-je van d'jare niet e Kerstdagkindtje nemen? 'k Doe, vrouwtje, 'k ga je kleentje nemen, voor me Kerstdagkind. » Geh. *Iper*.

KLOERINGE, de. = Fooie, drinkgelage, begietinge, ter gelegentheid van 't betrekken van een nieuw huis, een andere hofsteê. — « Boer Jan hield kloeringe, omdat hij op zijn nieuwe plekke was. » Geh. *Avelghem*.

Vrglkt Schuermans, *i. v.*

KORTMAKEN, *miek, maakte kort, kortgemaakt*. = Niet lange vertoeven, niet lange leven. — « 't Is wel dat hij 't daar kort maakte, of hij was buitengesteken. Jan is ziek, en hij gaat het kortmaken. » Geh. *Iper*.

KROENSEGE, de, stemzate *kroens-*, eerste *e* van *-ege* gelijk de eerste *e* in *tegen*. = Eene die kroenst. — « Ha gij vaddige kroensege, doet voort met je werk! » Geh. *Iper*.

KROENSEN, *kroenste, gekroenst*, korte *oe*. = Kronsen (De Bo). — « Ga-je daar blijven kroensen an je *corset*? » Geh. *Iper*.

LANGMAKEN, *miek, maakte lang, langgemaakt*. = 't Tegendeel van kortmaken. — « Ge'n moet het daar niet langmaken. 't Is te vreezen dat de zieke het niet lang en zal maken. » Geh. *Iper*.

LEI, den. = Welgelegentheid, toeganklijkheid, sprekende van ligginge van huis en land. — « Die hofsteê staat te verre buiten den lei. » Geh. *Avelghem*.

LIG, den. = Lei, *q. v.* — « Die hofsteê staat te verre buiten den lig. » Geh. *Autryve*.

MADAME, de. = Gemantelde (De Bo) hoop koorenschooven. — « 't Koorn op madamen zetten is 't zelfste als mantelen, met dat verschil dat er, bij nat weder, een schoof, met de aren langs onder, overgekeerd en op vastgebonden wordt. » Geh. *Aspelaere*.

NAAT-EN-NIJD, den. = Haat en nijd. — « 't En is niet anders als naat-en-nijd tusschen die twee huisgezinnen. » Geh. *Kortrijk*.

NOOTZIEKTE, de, *oo* gelijk in *koolbrander, boodschap*, klankverkort *notziekte*, vrglkt *boodschap bodschap*, enz. = Ziekte, zeer in den noten, de gewrichten; bij Kramers « *gewrichtziekte, rhumatisme articulaire*. » — « Die mensch is halve jaren gekweld met de nootziekte. » Geh. *Wachtebeke*.

De steêvlamingen zeggen liever het *rimmattijs*, het *roozemattijs*, en wat dier meer is!

OUWWISSE, de. = Wijdouwwisse (De Bo). — « Ouwwissen, » zeggen ze, te Coyghem, tegen 't gene de schoolmeesters « teenbosschen, wijmbosschen » willen geheeten hebben. Geh. *Coyghem*.

OVERZWAKKEN, *zwakte over, overgezwakt*. = Ruggewaards omslaan, omvallen, gezeid van iets dat niet wel voorwaards en steunt. — « Als ik een kleen kind was, zat ik op moeders 'n arm, ik zwakte over en ik brak 'n rebbe. De leêre zwakte over en de schilder viel dood op den grond. » Geh. *Brugge*.

PEZEWEVER, den. = Gierigaard. — « Zwijgt van dien pezewever: hij zou 'n oordtje in tween bijten! » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*

PIKHAAK, den. = Eigentlijk, eene koornauwe die pikhaakt (De Bo), daar veel en zwaar kooren in zit; oneigentlijk, de beste, het beste. — « 't Zijn veel naaisteregen op 't dorp, maar Cisca, dat is de pikhaak. » Geh. *Ooteghem*.

PLAKKER, den. = Met een schuimw., *plaff'neur*. — « Hij werkt te Robays, in Vrankrijk: hij is immers plakker van ambachte. » Geh. *Moen*.

PLOEVEN, *ploefde, geploefd*. = Met de ploegschave werken, bewerken. — « Jan, de temmerman, en zijn hulpe waren bezig met ploeven. Gerabot of, beter gezeid, geploefd hout. » Geh. *Rolleghem-Capelle*.

PUISTEKOEKE, den. = Sterrekoeke, *q. v.*

SCHÄTEREN, *schæterde, geschæterd*, uitsprake bijkans *scheiteren*. = Schateren. — « Hij loech dat hij schäterde. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt *blaten blæten, kwaken kwæken*, enz.

SCHILDEWACHT, den, uitspr. *schillewacht*. = Dreksel, *stercus*. — « Als ge achter dien hoek omgaat, zwicht u van schillewachten! » Geh. *Brugge*.

Cadee (*cadet*) en schildwacht zijn twee woorden, die bij den krijgshandel hunne oorspronkelijke beteekenisse hebben, en die door 't spotzieke volk in eenen anderen zin gebruikt worden.

SCHOLEN, *schoolde, geschoold*. = Van genuttigd voedsel sprekende, den gewonen weg volgen, dóór de ingewanden. — « 'k Heb eenen drank genomen om te scholen. Het schoolt seffens, als ge dat inneemt. » Geh. *Kortrijk*.

SCHOTSCH. = Roerziek, rusteloos, woelziek. — « Blijft toch stille: ge zijt zoo schotsch! » Geh. *Leuven*.

Z. Schuermans, *i. v.*

SCHROEFTANGE, de. = Fr. *serre-joint*, met een schuimw., *serzjant*. — « De schroeftange dient om berdels wel in- of aaneen te pramen, 't zij in 't nagelen, 't zij in 't lijmen. » Geh. *Thorhout*.

Kramers vertaalt « schroeftang, *tenailles à écrou*, » en « *serre-joint* klemhaak m. = *sergent*. »

SLEEP, *ee* gelijk *ee* in *weelde, geefsch*. = Van brood

gezeid, te weinig gebakken, dat aan 't broodmes laadt en blijft hangen. — « Dat brood is sleep » (klankverkort *slip*) : « 't laadt aan 't mes. » Geh. *Thorhout*.

SPOTTERWIEL, het. = Spouterwiel, *q. v.* Elfen-op geh. *Clercken*.

SPOUTERWIEL, het, *ou* korte *oe*. = Schrijwiel, Fr. *vélo*. — « Hij kwam er naartoe gereên, op zijn spouterwiel. » Geh. *Iper*, buiten.

Vrglkt De Bo, *i. v. spouteren*, dat ik hem liever tot *spalten* (Kil.), *spauten, spouten* zage terugleiden als tot *spoeden*, zoo hij doet. Men zegt immers ook *spetteren, wegspetteren* voor *spotteren, spouteren, wegspotteren, wegspouteren*. Z. De Bo, *i. vv.*

STERREKOEKE, den. = Koeke van terwen blomme, die in de gedaante van een sterre gebakken is. Men heet ze ook puistekoeken, omdat ze alonder plat, alboven met vijf zes knobbels op puisten gebakken zijn. Die fransch willen spreken heeten ze *briochen*, te Kortrijk *artisjokken*. — « 'k Ga-je wat puistekoeken, wat sterrekoeken koopen, an 'k na steê gaan. » Geh. *Iper*.

STERRETJE, het. = Sterrekoeke, *q. v.* — « Op Kerstavond buiten de bakkers sterretjes; daarom heet men Kerstavond sterretjesavond. » Geh. *Iper*.

STOEL, den. = Zate, stede om te zitten. — « De honden hebben geren ne gemakkelijke' stoel, zei ze, en ze pakte hem op heuren schoot. » Geh. *Ooteghem*.

TIJDVERLET, den. = Een die nievers toe en deugt. — « Met zulk nen tijdverlet, zulk nen tijdversmoor, van ne knecht en zij'-je nooit nievers. » Geh. *Brugge*, buiten.

De Bo heeft het w., met eenen anderen zin.

TIJDVERSMOOR, den. = Tijdverlet, *q. v.*

TJOLE, de. = Slunseziekte, *influenza*. — « Als ge ne keer de tjole gehad hebt, ze keert dikkens weêre. » Geh. *Ooteghem*.

TRAAMHOND, den. = Hond die, tusschen de tramen van een tweewielkarre gespannen, die tramen draagt en de karre voorttrekt. De honden die buiten de tramen trekken en niet en dragen heeten trekhonden. — « Onze traamhond is dood : wij moeten nu 't brood te lijve thuisdragen. » Geh. *Iper-buiten*.

TREKHOND, den. Z. *Traamhond*.

UITSCHOT, den. = Uitschietende, uit te schieten geld, middels, *moyen, moyens*, zoo ze nu beginnen te franschen! — « Hij en ha' den uitschot niet om op eene groote hofsteê te gaan. » Geh. *Wachtebeke*.

UITVRIEZEN, *vroos uit, uitgevrozen*. = Vriezen, zonder tusschenval van dooien en hervriezen, tot tenden den winter. — « 't Is veel beter dat 't uitvriest, dat de winter uitvriest, als altijd dat halen en bringen. » Geh. *Kortrijk*.

VERDOEN, *verdeed, verdaan*. = Sprekende van schuldbrieven, omzetten, Fr. *convertir*. — « Ze gaan wederom de Belgische obligatiën verdoen. Zijn uwe weerden al verdaan? » Geh. *Kortrijk*.

VERTREDEN, *vertrad, vertreden*, eenszelven *vertreden*. = Wandelen, weg- en wedergaan, met een schuimw., *spasieren*, Fr. *se donner du mouvement*. — « In afwachting dat de zitting aanvangt, laat ons ons wat gaan vertre'en. » Geh. *Oplinter*.

VILTE, de. = Eigentlijk, vilke, vulke, veulen (De Bo); oneigentlijk, lichtzinnig, doende meiske, dat looze streken inheeft, zonder oneerbaar of boosaardig te zijn. — « 't Is zulk 'n vilte van een jong! » Geh. *Ooghem, Wackene*.

WALE, den. = Franschman, tegenover de Fransche Vlamingen. — « Ga-je zwijgen, jongen : de commisen zijn daar, en de Wale is erbij! » Geh. *Ghijvelde, en ommelands*.

WEGDRUMZEN, *drumsde weg, weggedrumsd*. = Wegdrummen. — « Ze wilden mij met drie 'f vieren wegdrumzen, maar 'k bleef staan. » Geh. *Poperinghe*.

Vrglkt De Bo, *i. v. Drumzen*, en *z. behoorzen*.

WELLIGHEID, de. = Voldoeninge, met een leelijk schuimw., *contentement*. — « Als ze zulk een peerd zullen krijgen, ze'n zullen niet weten wat doen van welligheid. » Geh. *Ooteghem*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*

WIJNSTOKER, den. = Wijnsteker, iemand die handel drijft in wijn. — « Gij zult naar den wijnstokers moeten gaan om de rekeninge van den wijn dien hij ons geschaft heeft. » Geh. *Kortrijk*.

Bij De Bo is « vette *stoken* » de uitgespreide vette zoo *stoken*, d. i. *steken*, dat ze gemakkelijk zij om in te rijden met den ploeg. Wijn *stoken* is wijn van 't een vat in 't ander *steken*, wijn versteken, verlaten, dat een van de bezonderste bezigheden is van den wijnhandelaar. Nu hoort men wijnmarchand, lakenmarchand; onze Vlaamschsprekende voorouders zeiden wijnsteker, wijnstoker, lakensnijder, enz.

WOLKEN, *wolkte, gewolkt*. = Golven, bewegen gelijk wolken, van koorn gezeid, als 't van omhooge bezien wordt, en 't erover waait. — « Maar die vruchten wolken daar ne keer schoone ennie'? » Geh. *Heestert*.

ZOUTER, den. = Die voor den eersten keer, als matroos, deel neemt in de IJslandvaart, en die belast is met het zouten van den kabeljouw; hij leert ondertusschen ook het varen, en bij zijne tweede IJslandvaart wordt hij bescheept als bevaarde man. — « Jan, de zouter, liet hem inschrijven als bevaarde man; de schipper zal staan kijken, als hij ondervindt dat 't zijne eerste reize is! » Geh. *Ghijvelde, in Fr. Vl.*

Desoutere is een gekende geboortename, zoo elk weet; en *Desuttere, Desittere* ook, maar *Desuttere* is 't Latijnsche *sutor*, schoenmaker; men vindt dus ook *Deschoesuttere* en *Deschoesittere*.

ZWELTEN, *zwolt, gezwolten*. = Met een schuimw., *creveeren*. — « Wat kunt ge gaan doen met een peerd dat gezwolten is? » Geh. *Tieghem*.

Nog een middeleeuwsch woord, dat allengskens, naast zoo veel andere, uit de bane gestooten wordt, door het fransche *crêver*. De Bo veroorkondschapt het w. uit de oudheid : het leeft nog overal in Vlaanderen, en, och ja, blijve 't er leven!

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

Nº 6, Zaaimaand 1894. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AARBEIACHTIG. = Arbeidachtig, lastig, moeielijk om gebruiken : van land gezeid, dat zeer gezaaid en verre verschee'n ligt. — « Dat plekske ligt stijf aarbeiachtig. » Geh. *Wynghene*.

AVER, uitbouw met *-er* van *af, ave*. = Verwijderd, verre af. — « Hij zat in den aversten hoek van de kerke. » Geh. *Aspelaere*.

AVONDLIJK. = 's Avonds late. — « Hij komt altijd zoo avondlijk : wij en hebben geen tijd om malkaâr te spreken. » Geh. *Wachtebeke*.

BEDELAARKE, het, uitsprake *bedelærke*. = In 't spel, verminkte, kromme, aardige knikker; oordtje met een holleken in, of zulk speelgerief, dat geteekend is, en daar de jongens, of de groote menschen, zeggens toch, het geluk, het lukken, het winnen aan vasthechten. — « 't Is 'en bedeleerke, 'k ga 't sparen, 'k en ga 't niet uitgeven. » Geh. *Harlebeke*.

Sommige lieden hebben den name dat ze *bidzalig* zijn (*Loq.* X. 1; XI. 1). Misschien is 't daar de reden van den name *bedeleerken*. Z. *Biddere*.

BEGGELARE, den. = Beggelaar (De Bo). — « Me' zou 't ontzien daar in te gaan, voor dat beggeleerke van dat hondtje : 't bast, van als je binnenkomt tot dat je deuregaat. » Geh. *Kortrijk*.

BIDDERE, den. = Bedelaarken, *q. v.* — « 'k Ben mijnen bidder kwijt. Verliest gij uwen biddere, ge'n zult niet meer winnen. » Geh. *Veurnambacht*.

De jongens bewaren hunnen *biddere*, dragen hem te lijve, op hope van te winnen. Als 't op een uiterste komt, en dat ze hunnen *biddere* rijsschen, dan winnen ze vast.

Welk mag wel, bij de Vlaamsche heidenen, de bediedenisse van 't oud w. *bidden* geweest zijn, daar 't w. *biddere* van gemaakt is? Gewis en was het de christelijke zin niet, dien wij nu aan 't woord hechten.

Bidden is, in de oudere zustertalen, Grieksch *peithô*, Latijn *fido* : betrouwen hebben. En dat *fido* zit in 't woord *biddere* onzer speelgasten : ze betrouwen erop, ze verlaten er hun op, ze *verbeiden* er vast goeden uitslag en goede hulpe van, zonder eigentlijk te bidden of te vragen, van hunnen kant.

Biddere ware dus datgene daarop gebeden, gebeid, gesteund, betrouwd wordt. Zulken uitbouw, met *-er*, heett men nog b. v. in *lacher, lachertje*; dat is iets daar men om lacht; *schelder*, dat is een eerrappel die gescheld wordt, enz. Z. De Bo, bij *-er*.

BINNENBEURZEKE. = Spaarpottje, appelke tegen den durst, gespaard geld. — « Ge'n moet voor hem niet verlegen zijn : hij heeft hij nog een binnenbeurzeke. » Geh. *Sweveghem*.

DELPER, den. = Drempel, dorpel. — « Hij stond, op den delper van zijn huis, naar mij te wachten. » Geh. *Dermonde*.

DILTE, den. Z. De Bo. — Als de boeren puffen, met oorlof, zoo zegt men : « Boer, jen dilte zinkt. » Geh. *Ooteghem*.

DOEL, den. = Fak, fakke deurwortelden gronds, die een boom uit de eerde heft, als hij ommewaait, ommevalt. — « De boom lag omme, met geheel zijnen doel. » Geh. *Harlebeke*.

Vrglkt De Bo, *i. v.*

DONDERSTEEN, den. = Geluksteen, colijksteen, hemelsteen, melksteen, *qq. v.* — « De die, ze wint altijd : ze heeft een dondersteentje ! » Geh. *Gent*.

FLIKKERKE, het, in 't meervoud *flikkerkes*. = Met een Italiaansch w., dat eigentlijk bruidsuiker, kindkeistensuiker, werpsuiker, Fr. *dragée* bediedt, *confetti*. — « 't Kwam daar, op den laatsten vastenavonddag, een vastenavondzot bij mij, en ik kreeg geheel mijn gezichte vul flikkerkes ! » Geh. *Kortrijk*.

Gelijk *wiggelen* en *wikkelen*, *figgelen* en *fikkelen*, *sniggelen* en *snikkelen*, zoo bestaat *flikkeren* (De Bo) en *vliggeren* (Ten Kate, II. 486), *fliggeren* (Kiliaen, *i. v.*) *vliggeren, fliggeren*, Angelsassensch *fliccerian*, Engelsch *to flicker, to fligger*, dat is *volitare*, of vliegen, net zoo de uitgegooide *flikkerkes* of *confetti* doen.

Men zou 'k en weet niet hoe lange arbeiden, om *confetti* te verdietschen, en, op 't ende van 't spel, nog zetten : *confetti*, in 't Dietsch *konfetti*; of, met de Kollewijnisten, *konfittie*. 't Volk en heeft daar zoo veel ruize niet meê : het haalt het seffens ievers een oud woord voor den dag, dat 't Volk alleene onthouden heeft, en, doppe! 't kind heeft zijnen welvoegenden name vast !

De achttienste eeuwe wierp suiker, de negentienste werpt papieren *confetti*, ofte flikkerkes : wat zal *le vingtième siècle* werpen? Socialen.... suiker, gewis !

FUIMELEN, *fuimelde, gefuimeld*. = Wegsteken, verduiken, valsch spelen, zeuren. — « g'Hebt nog eens al gefuimeld ! » Geh. *Wynghene*.

Vrglkt *Loquela* VIII. 18, *i. v.*

FUIMELINGE, de. = Het fuimelen, *q. v.* — « 't Gaat hier fuimelinge omme. » Geh. *Wynghene.*

GELD. Z. *Te gelde.*

GODSWILLESTOK, den. = Bedelstok (De Bo), stok van een die, om Gods wille, zijn brood gaat en bidt. — « Die mensch, 'en is versleten lijk eggodswillestok. » Geh. *Alveringhem.*

GOOLE, de. = Wild, onbedacht jong vrouwmensch. — « Zotte goole, ziet maar toe, eer ge u verbrandt zonder vier! » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

Vrglkt, bij De Bo, eenen anderen zin van 't w.

HALZEN, *halsde, gehalsd.* = Eenen hals maken, tot eenen hals, met eenen hals groeien, pijlde opschieten. — « Die sala en zal niet kroppen : ze halst. » Geh. *Wynghene.*

HEMELSTEEN, den. = Geluksteen, colijksteen, *qq. v.* — « Die hemelsteentjes en groeien in de eerde niet : ze vallen uit den hemel, uit de lucht. » Geh. *Poperinghe.*

HERKRACHT, de, stemzate op *her-*. = Weerbots, Fr. *ricochet.* — « 't Was deur de herkracht, dat de kogel hem genaakte. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

HEULINGE, de. = Snijlingen, die de kloefkapper uit het binnenste van eenen kloef haalt. — « Legt wat heulinge aan 't vier. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

Het w. komt van *heulen, holen, hol* maken.

INHAVEN, *haafde in, ingehaafd.* = Toevallen, te recht komen, onder dak geraken. — « 't Was al late in den nacht, en 'k en wiste niet waar ik ging inhaven. 't Is al wel, ge spreekt van naar Dingendorp te gaan, maar bij wien ga-je daar inhaven? » Geh. *Aeltre.*

INLOOPEN, *liep in, ingeloopen.* = Van schoen, leerzen, kloefen gezeid : water drinken, niet waterdichte zijn. — « 'k Ben nat aan mijn' voeten : mijn' schoen loopen in; ze drinken water. » Geh. *Moorseele.*

INVLOED, den. = Inval, huis daar men gewonelijk betnaar gaat. — « Als Ka naar 't dorp komt, heeft ze heuren invloed te Dingens. » Geh. *Wynghene,*

KAMBEELEN, *kambeelde, gekambeeld,* stemzate op *-beelen.* = Heffen en leggen, beraadslagen, overleggen, met eenen zin van heemelijkheid. — « Wat zit gij daar te gâre te kambeelen? » Geh. *Wachtebeke, wijk Langeleede.*

KARRELEES, de, *-ee-* gelijk in *twee, been, leeren.* = Karreslag (*Loquela* XIII. 19). — « Hij dronk eenen teug water uit een karrelees, uit de karreleezen. » Geh. *Mechelen.*

Vrglkt De Bo, en *Loquela* VIII. 96, *i. v. Wagenleeze.*

KERKHAMER, den. = Kerthamer, karthamer (De Bo). — « Hout klieven, met den kerkhamer. » Geh. *Poperinghe-buiten.*

KETTER, den. = Ketterende (De Bo) korte donderslag. — « De donder zal gevallen zijn, met dien laatsten grooten kettere. » Geh. *Kortrijk.*

KIJKEN. Z. *Te kijken.*

KLEENIGHEID, de. = Kleengestaltigheid. — « 'k En wete niet wie dat 't was, maar 't dunkt mij dat 't Marianneke moest zijn : 'k he' 't willen verkennen aan zijn' kleenigheid. » Geh. *Ooteghem.*

KLOEFEZETTER, den, uitspr. *klowfizetter.* = Kind aan wien 't recht toekomt van, op Sente Niklaaisdag, zijnen kloef te zetten en Sente Niklaaisgoed te verwachten. — « Te Marie's hebben ze ook al drie *klowfizetters!* » Geh. *Ooteghem.*

KLOFFER, den. = Kloef. — « Die mensch gaat baast zijn kloffers laten staan » (sterven). Geh. *Loochristi.*

KNORRE, de. = Gramschap, korzelheid, haastige misnoegdheid. — « Al met eenen keer schoot hij in zijn knorre : niet te doene, zei hij, 'k en hebbe maar een woord! » Geh. *Wynghene.*

KNORREN, *knorde, geknord.* = De knorren van eenen gevelden boom, onder 't kappen en 't houwen, mee afkappen. — « Valt er te knorren? » zoo vroeg er iemand, op eenen koopdag, aan den roeper. En dat was om te weten of hij, in geval van koopen, den tronk en de knorren mochte meêkappen. « Niet te knorrene! » wierd er geantwoord. Geh. *Wynghene.*

KOEIFRAAI. = Zeer fraai. — « Alla, die mensch is koeifraai. » Geh. *Ghistel.*

KOEKEDRAGEGE, de, voorlaatste *e* van 't w. gelijk de eerste *e* in *geven.* = Vrouwe of dochter, met rouwgewaad aan, die, in de uitveerden, te Iper, eenen grooten vollaard ten *autare* of ten wijsteene draagt. In dien vollaard zit er een stuk geld, hij wordt in eenen doek gedragen, en hij blijft, na de *offerande* of den opdracht, op den wijsteen liggen. Na den dienst wordt hij verdeeld; en, van den deken nederwaard, tot den laatsten messediender, heeft er elk zijn deel van. — « Zou-je willen voor me ten besten spreken, da'nk zou meugen koekedragege zijn! » Geh. *Iper.*

Uitgenomen in dit geval heeten ze te Iper eenen koeke, of koekebrood, eenen *vollaard.* Z. De Bo, *i. v.*

KRIOEL, het. = Eigentlijk, *kriewel, gekriel,* dan ook bucht van volk, rijfraf; krensen, uitschot van graan, met een Fr. w. *rebut.* — « Ge'n moet daar niet gaan : 't en is er maar al krioel. Strooit het krioel vóór de hinnen. » Geh. *Waermaerde.*

KROT, de. = Krotte (De Bo); slijk, aarde, modder. — « Hij 'n heeft noch krot noch mot. » D. i. : Hij is doodarm. Geh. *Aalst, en om.*

KUIMEN, *kuimde, gekuimd.* = Hoesten. — « 'k He' zoo 'n valling : 'k he' geheel den nacht moeten kuimen. » Geh. *Gent.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

KWA PEE, de, *ee* gelijk in *mee, twee, stee,* stemzate op *kwa.* = Bittere pee, kwade pede, met een schuimw., *suikereiwortel,* en 't gene daaruit gedroogd, gebrand en gemalen wordt. — « Hij gaat uitschee'n van kwa pee'n te zaaien. 't Is te veel kwa pee in de caffee. » Geh. *Dixmude.*

LUIPINGE, de. = Eene die luipt, die een scheef

gezichte zet en huilt, weent. Z. De Bo, *i. vv. Luipen, leepen.* — « Die verwenschte luipinge : ze bleet geheele dagen! Gij leelijke luiper, zwijgt! » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Loquela* X. 19, *i. v. Luiper.*

MAKEN. Z. *Te gelde maken.*

MEÊSLOOVEN, *sloofde meê, meêgesloofd.* = Behendiglijk, steelsgewijs meênemen. — « 'n Laat geen goed op den toog liggen, 't stratevolk zou kunnen binnenkomen en 't meêslooven. » Geh. *Kortrijk.*

Het w. *sloove*, in 't Engelsch *sleeve*, beteekent, in den grond, 't gene dienst doet, of gebezigd wordt, als eene *mouwe*. *Slooven* ware dus zoo vele als *mouwen*, in de mouwe, in de *sloove* steken, verbergen. Vandaar *meêslooven* en *wegslooven, qq. v.* Vrglkt *moffel* en *moffelen, wegmoffelen.*

MELKSTEEN, den. = Dondersteen, geluksteen, colijksteen, hemelsteen, *qq. v.* — « De geluksteentjes heeten ze hier colijksteentjes of melksteentjes. » Geh. *Brugge.*

MOT, den. = Aarde, grond, stof, slijk. Z. *Krot.*

ONVERDEELIG. = Onvoordeelig, nadeelig, met een schuimw., *onprofytig.* — « Op verschillige stonden eten en drinken, dat komt al te onverdeelig, in een huishouden. » Geh. *Kortrijk.*

OPEN, sprekende van den winter. = Zonder vorst, als de eerde open blijft. —

Een opene winter
is een vet kerkhof.

Geh. Wachtebeke.

OVERDOMPELEN, *overdompelde, overdompeld.* = Overheerschen, als baas handelen, niets laten te zeggen hebben. — « De nieuwe maarte heeft het al te zeggen, bij die Vrouwe, en ze zou ook mij willen geheel overdompelen. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Overdommelen.*

OVERHAND, de. = Macht, gebied, bedwang. — « Als de jongens groot worden, men 'n zouder allichte geen overhand meer op hebben. » Geh. *Kortrijk.*

OVERLETTEN, *overlette, overlet.* = Onderzoeken, aandachtiglijk, nauwkeuriglijk naspeuren, b. v. het geweten, om te biechten. — « Overlet u ne keer wel, en laat den Pastor komen, om uw biechte te hooren. » Geh. *Avelghem.*

PEESCHELLE, de. = Schijve die, van dwersten, van eene pee, eenen peewortel, met een schuimw., van eene *carote* gesneden is. — « 't Is al wel en gemakkelijk gezeid « koop'et! » maar waarmeê betalen? Met peeschellen? » Geh. *Aeltre.*

POENE, de. = Overgroote, dikke enkeling, in zijn slag, b. v. een neuze, vlooie, enz. Z. De Bo, *i. v.* — « 't Was een eendlijke poene » (van 'n vlooie) « die 'k daar gevangen hebbe : ze kwelde mij al geheel den nacht! » Geh. *Moorseele.*

PRAZELEN, *prazelde, geprazeld.* Z. *Loq.* X. 13. Iemand die, door eene lichte geraaktheid getroffen, niet teenemaal de sprake belet en benomen en is, prazelt. — « Ze is half lam, al den eenen kant, en ze prazelt lijk 'n bitje. » Geh. *Kortrijk.*

Prazelen is heel 't Vlaamsche land deure bekend, maar in boeken en komt ge 't nooit tegen : *prevelen* wel, dat klinkt immers geleerder! Op tien keers dat onze boekmannen van bidden spreken, zullen ze 't negen keers *prevelen* heeten.

RAAM, het. = Met een schuimw., *venster, veister.* — « De deure is gegrendeld : ze gaan moeten deur 't raam zien in huis te geraken. Een huis met alvooren twee ramen. » Geh. *Kortrijk.*

RAPEN, *raapte, geraapt.* = Tot rapen groeien. — « 't Is loof genoeg, maar 't en raapt niet! » Geh. *Wynghene.*

ROERINGE, de. = « Opschudding » heeten ze 't nu, die 't Fransche *agitation* in de dagbladeren willen vertalen. — « Met al die roeringe van de stemminge, 'k heb al mijn werk verlet. » Geh. *Ooteghem.*

ROOFSCHEUTE, de. = Behendige, bedekte kunst- of handgrepe. — « Hij geraakt overal aan, of ware 't met roofscheuten. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

SCHEUTE, de. Z. *Te scheute.*

SCHOMMELARE, den. = Een die met meer als noodige en betamende haaste zijn werk doet. — « Dat 't nog die schommelare niet en ware, die mij komt helpen! » Geh. *Kortrijk.*

SCHOMMELINGE de. = Vrouwmensch die te werke gaat gelijk den schommelare. — « Die schommelinge : ze zou 't al breken dat ze genaakt. » Geh. *Kortrijk.*

SLABBEZAKKEN, *slabbezakte, geslabbezakt*, stemzate op *slabb-*. = Slabakken, slabokken (De Bo, Schuermans), slabbakken (Kramers). — « Met den winter slabbezakt het werk deurgaans. » Geh. *Ertvelde.*

Slabbezakken schijnt een tweelingwerkwoord, en gebouwd uit *slabben* en *zakken*. *Slabakken* is geheel iets anders, van woordswegen; het schijnt mij samengesteld uit *bakken, bokken* (slaan) en het stemzaatlooze *sla-*, dus met eene enkele *b* te schrijven.

Vrglkt *Klabakken, Loquela* VII. 59.

SLOOVEN, *sloofde, gesloofd.* = Bedektelijk, behendiglijk stelen. — « Hij heeft daar zoo seffens een paar kousen gesloofd, op de mart. » Geh. *Kortrijk.*

Z. *Meêslooven, wegslooven.*

SNOS, den. = Kwa pee, of, met een schuimw., *suikereicaffee.* — « Zij doet te veel snos in heuren caffee. » Geh. *Sinay.*

SPINDE, de. = Beluik, ruim, kruip-uit, kot. — « Dat is nog al een schoon huis, maar 't is zulk een kleen spindeke van een keukentje. » Geh. *Kortrijk.*

SPLETTE, de. = Lankwerpige openinge in den rok, beneden de heupen, daar men met de hand binnen kan. —

Nieuwe meesters
nieuwe wetten,
nieuwe roks
nieuwe spletten.

Geh. *Kortrijk.*

STAMPER, den. = Oliestamper, olieslager. — « Stamper's peerd is dood. Naar Stamper's gaan, om melk. » Geh. *Ooteghem.*

STINKEN, *stank, stonk, gestonken.* = Ten uitersten, zonder eigentlijken stank, tegensteken. — « 't Verveelt mij dat 't stinkt. Hij stinkt van hooveerdigheid. » Geh. *Deerlyk.*

T'DAT, uitsprekens *tdat, tat.* = Te dat, tot dat, Latijn *usquedum, donec.* — « 'k Ga wachten t'dat de vlage over is. » Geh. *Kortrijk.*

TE GELDE *maken, miek, maakte, gemaakt.* = Verkoopen, verwisselen tegen geld. — « Ware ik als gij, 'k miek mijn huis, en al mijn huisallaam, te gelde. » Geh. *Kortrijk.*

TE KIJKEN *liggen, lag, gelegen.* = In « *chapelle ardente,* » nog kwalijker, in « de brandende » of in « de brandcapelle liggen, » zoo nu de zeg is. — « Als 'n dood was, ellei te kijken. z'He'n d'n te kijken elleid. » Geh. *Iper.*

TE SCHEUTE *staan, stond, gestaan.* = Met een hatelijk schuimw., op het *punt* zijn. — « Hij stond te scheute om weg te rijen, om te komen, om te trouwen. » Geh. *Kortrijk.*
Vrglkt De Bo, *i. v. Schoot.*

TOEPE, de, uitspr. *towpe.* = Fr. *barette, bonnet de prêtre.* — « De pastor ha' zijn *towpe* an. » Geh. *Ooteghem.*
Vrglkt De Bo, *i. v.*

TRAFFELEN, *traffelde, getraffeld.* = Eigentlijk, *trappelen*, over end weêr gaan en staan; oneigentlijk, arbeiden, bezig zijn. — « Hij stond daar en traffelen van korzelheid. » Geh. *Kortrijk.*
Vrglkt *Loquela* VIII. 8, *i. v.*

TROMMELKE-BOT, het, stemzate op *-bot.* = Handtrommel. — « Als 't bruiloft is, zoo loopen ze rond met 'n trommelke-bot. » Geh. *Moorseele.*
Dit w. is op den zelfsten leest geschoeid als *vogel-grijp, peter-lap,* en andere.

VAARZEN, *vaarsde, gevaarsd.* = Varen. Z. De Bo. — « 't Vaarsde me, dan 'k daar nu heel alleene was. » Geh. *Poperinghe.*
Vrglkt *Loquela* XIV. 25, *i. v. Behoorzen.*

VERDOMMEN, *verdomde, verdomd.* = Verrampzaligen, *q. v.*

VERFRANKEN, *verfrankte, verfrankt.* = Franker (De Bo) worden. — « Ze is stijf verfrankt, met naar schole te gaan. » Geh. *Kortrijk.*

VERKARRELAPPEN, *verkarrelapte, verkarrelapt.* = Karrelappen (De Bo) tot dat er niet meer aan te lappen en is. — « Dat huis is heel verkarrelapt : 't en is maar goed meer om af te breken. » Geh. *Veurnambacht.*

VERNACHT. = Dat eenen nacht oud geworden is, dat eenen nacht lang bestaan heeft. — « Vernachte » (te weten gezodene) « eerrappels en deugen niet. » Geh. *Brugge.*
Z. *Loquela* XIV. 23, *i. v. Vernachten.*

VERNIJD. = Nijdig, gram. — « Jan is vernijd op zijn broêre : hij en kan hem noch zien noch geluchten. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Loquela* IX. 40, en z. VI. 92, en De Bo, *i. v.* nog twee andere bediedenissen van 't w. *Vernijd.*

VERONNOOZELEN, *veronnoozelde, veronnoozeld.* = Door ouderdom, ziekte, armoe, kranker, dutsachtiger, deerlijker worden. — « Die mensch veronnoozelt alledage. » Geh. *Meulebeke.*

VERRAMPZALIGEN, *verrampzaligde, verrampzaligd.* = Rampzaliger maken, van landgebruik sprekende, voor den nieuwen aankomer : schadelijker, lastiger, onvoordeeliger maken. — « Hij heeft die doeninge stijf verrampzaligd, stijf verdomd. » Geh. *Wynghene.*

VLAGE, de. = Met een schuimwoord, *masse, massa,* groote hoeveelheid, overvloed, macht. — « Als 't crispineblomtje aan 't bloeien is, 't is evvlage van blommen! » Geh. *Iper-buiten.*

VLIEGEN, *vloog, gevlogen.* = Doen zoo de vlieguits (De Bo) doen : op den drevel (De Bo), op den loop zijn. — « Die jongens en kunnen niet stille zijn : 't is altijd ketsen (De Bo) en vliegen, dat ze doen. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

VOLKUISCHEN, *volkuischte, volkuischt.* = Kuischen, tend er niet verder meer aan te kuischen en is. — « Mag ik eerst mijnen vloer volkuischen, de schoen volkuischen, eer ik die boodschap doe? » Geh. *Kortrijk.*

VUILE, de. = Vuiligheid, ongemak, moeielijke toestand. — « Als 't erop aankomt, 'k en zou hem algelijk in de vuile niet laten; 'k zou hem nog helpen uit de vuile trekken. » Geh. *Veurnambacht.*
Ons w. *vuile* is geheel en al de weêrga van het Hoogduitsch w. *Fæule,* dat Jacob Grimm aanteekent, in zijn woordenboek : « **Fäule,** » **zegt hij,** « *f. 1, putredo, caries,* **fäulnis,** *Oudhoogduitsch* fûli, *Middelhoogduitsch* viule, *besonders an leib und fleisch der menschen und thiere.* »
Vrglkt bij dat w. de woorden *volle,* in handsvolle, *oude, koude;* en, in de middeleeuwsche tale, *gezonde* (gezondheid), *goede* (goedheid), enz.

WATERBORRE, de. = Waterbronne. — « Daar zijn waterborren en zavelborren, hier in 't land. » Geh. *Over-Yssche.*

WEGSLOOVEN, *sloofde weg, weggesloofd.* = Steelsgewijs, bedektelijk wegnemen. — « 'n Laat dat daar niet liggen tjolen : komt Jan derop, hij zal 't wegslooven. » Geh. *Kortrijk.*
Z. *Meêslooven.*

WIMPER, den. = Wenkbrauwe. — « Die man daar, met zijne dikke bruine wimpers. » Geh. *Kortrijk.*
Kramers zegt dat « *wimper* eigentlijk Fr. *cil* » beteekent, d. i. het haar dat op den rand der oogschelen staat. De oorsprong van *wimper,* te weten *windbra, wimbra, wimbre, wimpre, wimper,* geeft de Kortrijknaars gelijk tegen Kramers.
Les cils zijn de oogevleggers, de oogevleggen, z. De Bo, *i. v.*

ZAVELBORRE, de. = Bronne, bronader, daar zavel, zand, met het water, uit opborrelt. — « Daar, aan die zavelborre, is dat ongeluk gebeurd. » Geh. *Over-Yssche.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

N° 7, Slachtmaand 1894. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFKALVEN, *kalfde af, afgekalfd.* = Afkavelen, afkelderen; bij 't wegvallen van den ondergrond, afvallen, neêrzakken, sprekende b. v. van zavelgrond, van den boord van eenen dijk. — « De boorden van dien visch put kalven altijd af. » Geh. *Zoersel.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Inkalven, inkalveren, uitkalven.* Het w. schijnt omzet uit *kavelen*, en met *kalf, vitulus*, en heeft het geen uitstaans.

AFZITTEN, *zat af, afgezeten.* Z. *Loquela* X. 49. — « Hij heeft 200 fr. boete, of acht dagen kot. Hij en kan hij dat niet betalen, hij gaat 't moeten afzitten. » Geh. *Dranoutre.*

AKSMEKAKS. = Als kaks, als geks, *quansuis* (De Bo). — « Hij kwam aksmekaks om te vragen hoe dat 't ging, maar 't was om te zien of Jan thuis was. » Geh. *Avelghem.*

BAKHARING, den. = Engelsche haring, die hier toekomt in toegenagelde bakken, en in 't ijs gedaan. — « De bakharingen en zijn onze panharingskes niet weerd. » Geh. *Iper.*

BEETBERDELKE, het. = Een berdelke omtrent 't krielgat van den biekorf, daar de bie'n op beeten. — « 't Beetberdelke zat vol bie'n. » Geh. *Harlebeke.*

BEHEUNIGEN, *beheunigde, beheunigd*, uitsprekens *bejeunigen.* = Beunigen (De Bo). — « De boonen, de erweten zijn, de hommel is beheunigd. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

Vrglkt *Loquela* XIV. 28, *i. v. Heuling.*

BIDDAG, den. = Dag van de gedurige aanbiddinge.— « Als 't biddag is en werken de boeren niet. » Geh. *Iper.*

BLOK, den. = Bosse van 't spinnewiel. — « Om den blok van 't wiel ligt de hoepel en op den hoepel loopt de peze. » Geh. *Thorhout.*

BLEEVE, de. Z. De Bo. — « De katten laten bleeven in hunnen kom. » Geh. *Boesinghe.*

BORDEEL, het. Z. *Spaansch bordeel.*

BOTTEKAKE, de. = Dommerik, die moeielijk leert. — « Zwijgt, 't is zulk 'n bottekake van ne jongen. » Geh. *Moschroen.*

BREIDEN, *breidde, gebreid.* = Hier en daar, op afstand zetten, leggen. — « Zit er veel volk aan de biechtstoelen? Ja-'et, maar al gelijk, ge kunt overal wel aan : ze zitten trouwens schoone gebreid. » Geh. *Rumbeke.*

BUK *staan, stond, gestaan.* = Over kant staan, niet plat liggen. — « De jongens smijten op, met slaghoutdozekens, « Ik winne : twee die liggen en een dat buk staat! » Geh. *Rousselaere.*

DINZELEN, *dinzelde, gedinzeld.* = Verdinnen, verdunnen, van uitkomend zaaigewas. — « Je ga moeten de sala dinzelen. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

DINZELING, den. = Een gedinzéld scheutje sala, of ander groen. — « 't Zijn dinzelingen van sala, die me gaan eten. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

DOORMETEN, stemzate op *-met-*. = In doorsneê, zoo men zegt. — « Dat eeken bul was 0 m. 03, deurmeten; in de vame wat meer als 0 m. 07. » Geh. *Sysseele.*

FLOKKIG. = Voos, z. De Bo. — « Die rape is flokkig. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

GANG. = Ga, gaat. — « Gang ne keer meê, met dien mensch, en toogt hem den weg. Te naaste weke zal 't *marche* gang zijn. » Geh. *Vijve-Sinte-Baafs.*

GAUSE, de. = Gebruikelijke pegel, mate, b. v. in koorenhandel. — « Jan de bakker koopt een hektoliter rogge, zonder van gewichte te spreken; maar weegt de hektoliter zoo veel kilo niet, volgens de gause van de streke, de koop en is van geender weerden : bakker Jan mag zijn rogge opsmijten en ze weigeren te betalen. » Geh. *Sysseele.*

't Is het Fr. w. *gauge, jauge.*

Vrglkt De Bo, *i. v. gause.*

GEDAAFD. = Gedaagd, bejaard. — « Gedaafde menschen weten daarvan nog te vertellen. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

GEDUREN, *geduurde, geduurd.* = Herden, uitstaan, afzien. — « Cijs kan dat nog al gemakkelijk geduren. » Geh. *Oostroosbeke.*

GEERNAARSKORRE, de. = Korre (De Bo) om geernaars meê te vangen : zij heeft kleen school, daar twee pijpsteerten door konnen. — « De visschers varen uit met de geernaarskorre, van half Schrikkelmaand tot Halfvasten. » Geh. *Adinkerke.*

GEHEELBAK, den. Z. *Krempeling*, en vrglkt De Bo, *i. v.*

GESLOTEN. = Op een zwijgen. — « Hij sprak mij gesloten, en hij zei : Ik ben 't. » Geh. *Rumbeke.*

GEVORVEN, uitspr. *evvorven.* = Geverruwd, geverfd. — « Dat deurtje is tweemaal evvorven, en 't en is nog niet schoone. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

GINZE. = Gindsche. — « 't Dede of 't ginze : 't eene is 't ander weerd. » Geh. *Waereghem.*

GRANEN, *graande, gegraand.* = B. v. een peerd, dat van ten boere komt, het graan-, het havereten gewendmaken. — « Men moet voorzichtig zijn, om een peerd te granen : 't zou kunnen een geraaktheid krijgen. » Geh. *Dadizeele.*

GRIEUWSCH. = Grieuwig (De Bo), gierig. — « Dat 'n nog zoo grieuwsch ni' en ware! » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

GRIJPEN, *greep, gegrepen.* = Nemen. — « Grijpt nog ebbotram. Grijpt ebbitje zout. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

HALFBAK, den. Z. *Krempeling,* en vrglkt De Bo, *i. v.*

HEBBERDERRE. = Dat op dat neder, ongeschikt, niet te kante. — « 't Stond daar al hebberderre, dat er was! » Geh. *Waereghem.*

HELLEBERDELLE. = Dat op dat neder, ongeschikt, niet te kante. — « 't Stond, of het staat daar altijd al helleberdelle, dat er is. » Geh. *Kortrijk.*

HOEPEL, den. = Dat deel van 't wiel (van 't spinnewiel) daar de peze om ligt en loopt. Z. *Blok.*

HONDEKOOTTE. = Gelijk een hondekot, van binnen open en ruim, met eenen nauwen toegang uitewaards. — « Die wonde is hondekootte : 't en is maar een kleen gatje om ziene, maar van binnen is 't eene wijde holligheid. » Geh. *Zillebeke.*

IN STATE. = Zonder veranderinge, *in statu quo ante.* — « De wortelkes (de peetjes) zijn uitgekomen, maar ze blijven in state (ze'n groeien niet meer), 's wille van de eerdvlooien. » Geh. *Brugge.*

KAPEREN, *kaperde, gekaperd.* = Rooven op zee, te schepe, bij wettigen oorloge. — « Als Vrankrijk tegen Engeland in oorloge lag, vraagde 't scheepvolk aan captein Jan Bart of zij mochten te kaperen gaan. » Geh. *Millam* (Mildredahem), *in Fr. Vlanderen.*

KATTENDEEG, den. = Kattendei, kattepurm (De Bo), kattendrek. — « Hij kijkt zoo vijs : 't is lijk een' die in ne kattendeeg gebeten heeft. » Geh. *Beveren aan de Leye.*

KEERLOF, het. = Lof, gedaan of gevraagd met den inzichte opdat een ziekte zou keeren, in 't goed (de genezinge) of in 't kwaad (de dood). — « Hij heeft zondage een keerlof doen doen. » Geh. *Moschroen.*

KINTE, de. = Hoop, gezelschap, bende. — « Wij waren daar met eene geheele kinte volk. » Geh. *Clercken.*

KLAMSCH. = Onbehendig, onhandig, lomp. — « Zijn handen staan (of zijn) geheel klamsch. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

KLIKWASCHTE, de. = Kleene, gedeeltelijke, niet algemeene waschte. — « 'k Ga nu mijn klikwaschte doen; en, bin veertien dagen, is 't dat 't weêre goed blijft, mijn groote waschte. » Geh. *Dickebusch.*

KLOFFER, den. = Kloef. — « Jan heeft ook zijn kloffers laten staan. » Dat is : Jan is overleden. Geh. *Loochristi.*

KLUFFE. Z. *Te kluffe.*

KREIEN, *kreide, gekreid.* = Koriën, kurriën (De Bo), bij de keuneslachters, de derms en 't ander gewei uit het net pelen, 't net op de borst openspree'n en alzoo 't geslegen keun oppinten. — « Vader was bezig met kreien, als hij al met eenen keer kwalijk kwam. » Geh. *Clercken.*

Zou 't Fr. jagerswoord *curée* hier in 't spel niet zitten?

KREMPELING, den. = Verbrand en onhebbelijk baksteen. — « Daar de steenoven van binnen verbrand is, daar is het krempeling; 't buitenste is halfbak, en 't middenste is geheelbak. » Geh. *Dudseele.*

KRUIDGIERIG. Z. *Loquela* X. 3. — « Rond Meesen, en die streke, en is het land niet kruidgierig : 't is al goe land. » Geh. *Dadizeele.*

LABBERLOT, stemzate op *-lot.* = Versleten. — « Zijn kleers zijn labberlot. » Geh. *Kempenland.*

LAP AAN DE OORE *werken, wrocht, gewrocht.* = Met den ploeg een schelle in de oude openstaande veure werken, zonder veure te schieten, en langs die schelle de oude veure uitwerken. — « Je gaat moeten lap aan de oore werken. » Geh. *Clercken.*

Die 't w. beter weet uiteen te doen gelieve mij te helpen.

LEEKVEE, den, stemzate op *leek-,* beide *ee* gelijk *e* in 't Fr. *lé-, vé-.* = Slechte, flauwe, uitgelangde caffee. — « Is dat caffee? 't is leekvee! » Geh. *Harlebeke.*

LIEFDE, de. = Groeizaamheid, groeite, voor zoo vele als ze bij 't weêre toekomt. — « 't En zit geen liefde in 't weêre. » Geh. *Oedelem.*

LOTTEKARSE, de. = Waterkarse, *Nasturtium officinale R.* — « Lottekarse is goed, bij gebraân vleesch. Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

MANNEKES, de. = Stijpers (De Bo) van 't spinnewiel. — « De vilten (De Bo) zitten in de mannekes vast. » Geh. *Thorhout.*

MEELVEN, *meelfde, gemeelfd.* = Murruw worden. — « Laat uwe appels eerst meelven. » Geh. *Audenaarde.*

MEELVIG. = Murruw, op zijnen aat, van peren en appels gezeid. — « Daar hebt ge nog vijf meelvige peren. » Geh. *Audenaarde.*

MEULENMANDE, de. = Mollemande, molmande, kansel, kalooi (De Bo). — « Hij heeft al een g'heele meulenmande kinders! » Geh. *Rumbeke.*

MOÊLOOS. = Eigentlijk, moedeloos, dat den moed beneemt; van 't weêre gezeid, laf, bange. — « Dat weêre is te moêloos : 't zal donderen. » Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

NEZELACHTIG. = Zieketierig, kriepachtig. — « 'k En weet niet, maar 'k ben lijk alsan zoo nezelachtig. » Geh. *Rumbeke.*

OMMEKIJK, den. = Oogenblik. — « In nen ommekijk is dat vergeten. » Geh. *Moschroen.*

ONTGEEST. = Ontzield, gestorven. — « Daar zat een vrouwmensch ontgeest op het land; men brocht ze naar huis, en ze bleef dood. » Geh. *Dudseele.*

OOGSKE. het. = Tand (De Bo) van den vlieger. — « 't Gesponnen garen loopt deur een van de oogskes van den vliegere. » Geh. *Thorhout.*

OPGANG, den. = Ontkieminge, keninge. — « 't Is alsan mager weère en dat en deugt niet: het vlas zal in twee opgangen uitkomen. » Geh. *Oedelem.*

OVERLAPTJE, het. = Briefomslag, briefhuisken, of, zoo men zegt, met een schuimw., *envelop.* — « He'-je me daar geen zijdetje papier, om nen brief te schrijven, en een overlaptje, om den brief daarin te steken? » Geh. *Aertrycke.*

PROSSEN, *proste, geprost.* = Pronken, bukken (De Bo). — « Dat kind staat daar te prossen: geeft het een kaaksmeet, en 't zal wel ophouden. » Geh. *Mechelen.*

PULSACHTIG. Z. De Bo, *i. v.* — « De Meetkerksche moeren en zijn niet al te goed voor 't vee: ze zijn te pulsachtig. » Geh. *Sente-Kruis.*

RECHTSTEGEN. = Rechtegen (De Bo), dadelijk, seffens. — « Vader gaat rechtstegen kommen. » Geh. *Isenberghe.*

RECHTSTUIT. = Rechtuit, dadelijk, seffens. — « 't Is rechtstuit zoo veel meer te betalen. » Geh. *Isenberghe.*

RIS. = Risschalig. — « Die boom is ris. » Geh. *Sint-Niklaas.*

RISSCHALIG. = Rieschaalde (De Bo). — « Een risschalige boom. » Geh. *Gent.*

RIJSCHALIG. = Rieschaalde (De Bo). — « Hout van rijschalige boomen. » Geh. *Assche, bij Brussel.*

ROKKEKROONE, de. = Rokhuis (De Bo). — « Hij had een mutske op zijn hoofd, 't was lijk 'n rokkekroone. » Geh. *Thorhout.*

ROMMELINGE, de. = Eigentlijk, geruchte, geroer (met den klopper op de deure?); dan, oneigentlijk, stonde, stap, tijdverdeelinge. — « 't Was alle rommelinge (alle stappe) een ander wijf, dat hij hadde: hij heeft vijf keers getrouwd geweest. » Geh. *Oedelem.*

ROTEN, *rootte, geroot.* = Rotewijs, op schik verhandelen, zetten, vertellen. — « Ik weet dat wel, maar 'k en kan 't niet roten, zoo als gij dat kunt. » Geh. *Aalst.*

SCHADDERAAR, den. = Arme, schamele werkmensch, krasselaar. — « Dat is goed voor groote boeren, maar voor ons, schadderaarkes, en kan dat niet zijn. » Geh. *Sint-Niklaas.*

SCHIPPERSMESSE, de. = *Missus*messe, gulden messe, die op gulden woensdag gezongen wordt. — « De matroozen en de stoombootlieden gaan in 's Heilig Kerst naar de schippersmesse. » Geh. *Gent.*

SCHREVE, de = Met een schuimw., de *frontieren.* — « e Weunt over de schreve. En is over de schreve ellopen. » Geh. *Adinkerke.*

SCHUIF, den. = Het schuiven, het geschoven worden. — « De zeebare kwam alzoo met ne schuif, en ik liep weg. » Geh. *Kortrijk.*

SCHUIFEERDE, de. = Vette kleieerde, die, bij lagen, tusschen zand en anderen grond ligt. Delft een gracht door de schuifeerde, en ze zal, in groote hoeveelheid en met groot gedruisch, toeschuiven. — « De vaart aan de Verbrande Meulen zal altijd toeluiken: 't is trouwens daar al schuifeerde. » Geh. *Iper.*

SPAANSCH BORDEEL, het. = Eigentlijk, spaansch slecht huis; het w. wordt gebezigd tot vergelijkinge met iets daar geen schik en is, daar 't al in 't midden staat. — Jan komt in, en hij ziet een deel gebezigde en ongewasschen glazen op tafel staan: « Hoe! » zegt hij, « 't is hier lijk een spaansch bordeel! » Geh. *Brugge.*

STAAT. Z. *In state.*

STANDROKKE, den. = Het staande deel van den rokke. — « Het onderste deel van den standrokke is de standblok » (De Bo). Geh. *Thorhout.*

STOOTSCH. uitspr. *stos.* = Bot, onbeleefd. — « Wat stootsche (stosse) kinders zijn mij dat! » Geh. *Land v. Waas.*

STROOMSGEMOED. = Langen tijd. — « Hij zou hij daar stroomsgemoed blijven zitten, tot dat 't avond is. » Geb. *Land van Waas.*

STROOPNET, het. = Net om sprot of scharding med te vangen; 't gelijkt de geernaarskorre en 't heeft kleen school (De Bo). — « Van ingaande Wintermaand tot half Schrikkelmaand vangen de pannevisschers sprot, met het stroopnet. » Geh. *Adinkerke.*

TE KLUFFE. Z. *Loquela* VI. 88. — « Hadde ik kunnen aan de hand geraken (in 't kaartspel), ge waart er te kluffe in. Hij wilde over de gracht springen, en hij sprong er te kluffe in. » Geh. *Lauwe, Belleghem, Kortrijk.*

TE VERWIJTE. = Om te verwijten, als verwijt. — « Dat wierd hem te verwijte gezeid, en daar ze 't altemale hoorden. » Geh. *Iseghem.*

TJANDERHAGE, de. = Tjanterhage (De Bo). — « 't Veugeltje weunde in eltjanderhage. » Geh. *Wercken.*

TJINGELEN, *tjingelde, getjingeld.* = Tjokken, *q. v.*

TJOKKEN *tjokte, getjokt.* = Piokken (De Bo). — « Als je niet op en houdt van me te tjokken en te tjingelen, 'k ga je m'n hand op je tote slaan. » Geh. *Iper.*

TOEKLOP, den. = Laatste slag, Godsklop (De Bo).

— « Dat zal hem den toeklop geven. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

TOOMEN, *toomde, getoomd.* = Met den toom, (een lang lint, dat boven aan de vane vast is) in de hand, meêgaan in den ommegang. — « Als ik kleene was, en mochte meêgaan in den ommegang, hebbe ik eerst getoomd. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

TOUTEREN, *touterde, getouterd.* = Kwellen, lastig vallen, kwalijk, vijandelijk behandelen. — « Dat vrouwmensch, zijn eigen wijf, bracht alle slag van ongelukken over Jans hof. Ja, zei er daar een, 't is van de die dat je meest getouterd wordt. » Geh. *Oedelem.*

TRINKETRANKE *dragen, droeg, gedregen.* = Kakstoeltje-wagenare, zetelken dragen (De Bo). — « Ze wilden hem trinketranke dragen, maar hij 'n wilde niet. » Geh. *Harlebeke.*

TSUFFELACHTIG. = Die lichte tsuffelt. — « Dat oud manneke is te tsuffelachtig, om die boodschap te doen : 't zou kunnen vallen en blijven liggen. » Geh. *Aertrycke.*

TUINBANE, de. = Bane, daar de gaaibolders den gaai (De Bo) in bollen. — « 's Zondags speelt hij geren in de tuinbane. » Geh. *Gent.*

TUINBOLLE, de. = Bolle om in de tuinbane mee te bollen. — « De tuinbollen en zijn op verre na zoo groot niet als de stakebollen. » Geh. *Gent.*

TUINGOTE, de. = Gote aanzijds de tuinbane; in die gote worden de gebruikte tuinbollen naar de bolders teruggerold. — « De tuingote stond vol water. » Geh. *Gent.*

TURKEI, het. = Ei van een turk (De Bo), van een turksche hinne. Z. *Verkwisten.*

UITTELLEN, *telde uit, uitgeteld.* = Van eenen onverdeelden eigendom, daar twee drie lieden in gerecht zijn, datgene elk betalen dat hem toekomt en alleene eigenaar blijven. — « 'k En hadde niet genoeg om mijn drie broers uit te tellen, en alzoo zijn wij zoo lange bijeengebleven. Nu hebbe ik ze uitgeteld, en 'k weune nu in en op het mijne. » Geh. *Kortrijk.*

UWENHOUT, het. = IJve, iepenboom (Kramers), spaansch hout (De Bo), *taxus baccata L.* — « 't Staat 'en hage van uwenhout rond den hof. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

In 't oud Hoogduitsch luidt het w. *iwa*, in 't Angelsassensch *iw, eow*; in 't Engelsch *yew*, in 't Hoogduitsch *eibe*. Van daar hebben de Franschen hun *if*.

VERGOED. = Verwoed, v'roed, dul. Z. De Bo, *i. v.*—

« Hond, hond,
vergoeden hond,
ik, al mijne weg,
en gij al joene weg,
deur de recht
van Sent Hubercht. »

Zoo zeggen de jongens, als ze eenen verwoeden hond tegenkomen. Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

VERKALTERINGE, de. = Verhitheid. — « 'k He'n evverkalteringe ekkregen, en 'k en raken ze niet kwijt. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

VERKEGELBOETEN, *verkegelboette, verkegelboet.* = Verkwisten, verteren. — « Dommerik, je verkegelboet het al dat je wint. » Geh. *Iper.*

Vrglkt *Loquela* X. 72, *i. v. Verketelbuischen.*

VERKWISTEN, *verkwistte, verkwist.* = Verbezigen, verbruiken. — « Verkoopt ge die turkeiers op de mart? Nee'-w', wij verkwisten ze zelve, om koeke te bakken, of om in de *sauce* te doen. » Geh. *Moschroen.*

VERLEGGEN, *verlei, verleid.* = Afkeuren, versteken, b. v. als nog niet goed tot den krijgsdienst. — « Jans broêre is verleid voor een jaar. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Verleggen.*

VERVEN. Z. *Gevorven.*

VERWIJT. Z. *Te verwijte.*

VERZINNEN, *verzinde, verzind.* = Van zin, van opzet veranderen. — « Hij was naar de kerke gekomen, in 't gedacht van zijnen paaschen te houden, maar, al met ne' keer hij verzinde, en hij ging voorts. » Geh. *Veurnambacht.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

VERZUNDAGEN, *verzundaagde, verzundaagd.* = Sprekende van geld, 's zondags verteren, bestieren. — « Ja, als hij entwat krijgt voor zijn moeite, 't is nog zoo veel te meer om te verzundagen. » Geh. *Kortrijk.*

VISCHKORRE, de. = Korre om op visch of platvisch te varen : ze heeft groot school. — « De visschers zijn somtijds twee dagen, twee dagen en half uit, op zee, als ze op den visch, of op den platvisch varen. » Geh. *Adinkerke.*

WUPPEBERD, het. = Berd, behoorende tot de wuppe (De Bo) van 't spinnewiel, en daar die spint op duwt met zijnen voet. 't Ander deel van de wuppe is het wuppestokske. — « 't Wuppeberd en 't wuppestokske, 't was altegâre gebroken. » Geh. *Thorhout.*

WUPPESTOK, den. Z. *Wuppeberd.*

ZULKERKADUL, den. = Kadul (De Bo) met zulker daarin. — « Hij is weêr al bezig met zulkerkadul te stampen. » Zoo spot men met den wekkerspeleman. Geh. *Kortrijk.*

ZWADDER, den. = Dril, loop, zwier, zuiptocht. Z. *Loquela* VIII. 16. — « Dat volk zal nog eens geheel den nacht op den zwadder zijn. » Geh. *Brugge.*

ZWARTDOORN, uitsprekens *zwadoorn*, den. = Zwarte doorn, *Prunus spinosa L.* Sleedoorn. — « e Zwartdoorn gastok. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

ZWIERSCHAKEL, den. = Schommel, schop. — « Op den zwierschakel spelen. » Geh. *Mechelen.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. Zwierschakelen.*

ZWIK, den. = Schommel, schop. — « Op den zwik spelen. » Geh. *Sint-Truiden.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. Zwok.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

No 8, Wintermaand 1894. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröénta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AACHSCH. = Aafsch (De Bo). Z. *Loq.* X. 1, *i. v.* — « Met nen aachschen slag, ge ligt omverre! » Geh. *Wynghene.*

AALDING, den. = Erfgenaam. — « Mijne aaldingen zullender de beste meê zijn. » Geh. *Brugge, Rousselaere.*

AALFOKKE. de. = Aalduts (De Bo). — « Hij liep erachter met de aalfokke en hij smeet er ale naar. » Geh. *Heule.*

AALKLEED, het. = Beerzeil, boldkleed (De Bo). — « Ge zult beter varen met een aalkleed als met die quarteelen. » Geh. *Desselghem.*

AALLEPELSTIJL, den. = Stijl, steel, steert van den aallepel (De Bo). — « Is dat ne lange veint: 't is lijk ons Heerens 'n aallepelstijl, ons Heerens 'n allepelstok. » Geh. *Lichtervelde.*

AALLEPELSTOK, den. = Aallepelstijl, *q. v.*

AALSTOK, den. Z. De Bo. —

> De penne wint meer
> als den aalstok.

Geh. *Passchendaele.*

AANDIENEN, *diende aan, aangediend.* = Overdragen, bekend maken, aanklagen. — « Dat zou moeten aangediend zijn in 't stadhuis. » Geh. *Kortrijk.*

AANEENSLEKKEN, *slekte aaneen, aaneengeslekt.* = Bij middel van slekken (Schuermans II) aaneenvoegen. — « Twee balken, twee stukken hout aaneenslekken. » Geh. *Bautersem.*

AANGETREK, het. = Lieden die men aantrekt, daarmeê men aanhoudt, ommegaat, verkeert. — « 't En is niet te verwonderen dat die jonkheid niet en deugt: geheel zijn aangetrek en deugt niet. » Geh. *Kortrijk.*

Bij De Bo heeft het w. nog een anderen zin.

AANGROEIELING, den. = Kleene eerrappel, die aan de scheuten groeit van eerrappels die in putten, doelen of kelders liggen. — « Doet de scheuten en de aangroeielingen van die oude eerrappels af. » Geh. *Desselghem.*

AANVEUZEN, *veusde aan, aangeveusd.* = Ophitsen, aanjagen. — « Twee jongens, die twist hebben in 't spel, aanveuzen om te vechten. » Geh. *Iseghem.*

AANVOLGEN, *volgde aan, aangevolgd.* = Volgen zonder ophouden, volgen en blijven volgen. —

> Lichte gelaan
> volgt wel aan.

Geh. *Desselghem.*

In *Den Doolhof der Ketteren door P. Ioannem David Priester der Societeyt Iesv T'Hantvverpen By Ioachim Trognæsius M.DCV* (1605) bl. 48, staat het w. gebezigd: « Soo hebben de Apostolycke mannen, van de Apostelen Priesters ghewyt zynde, Misse ghedaen, ende dit heylich sacrificie onderhouden, ende soo voordt tot onsen tydt toe, ende sal soo aenvolghen tot den lesten dach des wereldts. »

Te Beringen, en ommelands, zegt men « de kinders *aanvolgen*, » daar wij zouden zeggen *involgen*.

AANZIEN, het, stemzate op *aan-*. = Aanschouwbaarheid, herkenbaarheid bij der ooge. — « Ik kenne hem van aanziende » (aanziene). « Hij is alzoo 70 jaar, van aanziende. » Geh. *Caester.*

De Friesen gebruiken de zelfste zeggenschap; zoo zegt Halbertsma, in zijn *Lexicon Frisicum*, bl. 828, *i. v. eansicht*: « *Ik ken him fen oansjœnde* » (ik ken hem van aanziende); en, in zijne *Rimen end Teltsjes*, bl. 25: « *Den noch ién, hwette lytser ind swart fen oansjœnde.* » (Dan nog een, wat minder en zwart van aanziende).

AANZIENISSE, de. = Aanzien. Z. *Loquela* I. 81. — « Ik en kenne hem maar van aanzienisse. 'k Ken hem van aanzienis. » Geh. *Moschroen, Asper.*

AFMELDEN, *meldde af, afgemeld.* = In 't kaartspel, afloogen (*Loquela* VI. 65). — « Ik zal u uwen zestiender afmelden! » Geh. *Mechelen.*

Vrglkt *Melden.*

AFTOLLEN, *tolde af, afgetold.* = Aftellen (De Bo), afrossen. — « z'He'n hem daar afgetold! » Geh. *Alveringhem.*

AME, den. = Ademe, aseme. — « Hij lag om den ame uit te gane. » Geh. *Lichtervelde.*

BALG-ALLEMACHTIG, den. = Een die zeer vele eet. — « Die mensch kan eten! Horkt, zwijgt: balg-allemachtig en is nooit vul! » Geh. *Kortrijk.*

BEBEULEN, *bebeulde, bebeuld.* = Met zwaren, lastigen arbeid bewerken. — « Mijn man is lijnwaadbleeker, en ja, wij hebben daar een kleen plekske grond, en tusschen de uren bebeult hij dat nog altemale zelve. » Geh. *Kortrijk.*

BEK. den. = Benk, bank? Berd, boord boven de vierstee of langs den wand, daar men 't een of 't ander keuken- of tafelgerief op te pronken zet; kaafbank, kaafboord, vatebank, frieze (De Bo). — « De tinnen schotels staan op den bek. » Geh. *Zoersel.*

BIETEMAN, den. = Slokkeman, *q. v.* Geh. *Eecloo.*

BINDELINGEN, de. = Beenderlingen (De Bo). — « Doet uw bindelingen aan : 't is te veel slijk. » Geh. *Wachtebeke.*

BLAARDE *kijken, keek, gekeken*, uitsprekens *blarde.* = Verwezend (De Bo) kijken. — « Hij stond blaarde te kijken, als hij van dat ongeluk hoorde. » Geh. *Alveringhem.*

BLOECHAISE, de. = Bloedwagen, ingebeeld rijtuig, daar de kinders in meegevoerd worden, die op de groote strate loopen. — « Komt in huis : de bloechaise, de bloedcaros zou u meevoeren! » Geh. *Beirvelde, en ommelands.*

BLOEDCAROS, de. = Bloechaise, *q. v.* Geh. *Zele.*

BONCŒURIG. = Goedhertig, mededoogend. — « Jan is nog al e' boncœurige vent. » Geh. *Zillebeke.*

BRANDSEL, het. = Het aangebrande, het aangebakkene van gestoofde eerrappels. — « 'k Ete geren 't brandsel. » Geh. *Beirvelde.*

DAVERINGE, de. = Afrossinge. — « 'k Ga je 'en daveringe geven da' je 't onthoudt. » Geh. *Alveringhem.*

DAVERINGE, de. = Geprikkelde, gejaagde toestand. — « Hij is weer in zijn daveringe, in zijn doolmaand, in zijn' zeventien-gemete : hij zou 't al omverreslaan! » Geh. *Alveringhem.*

DERDELING, het. = Vat, dat het derde inhoudt van een tonne bier. — « Wij hadden een derdeling, een vierdeling ingedaan, maar 't bier was uit eer wij ten halfsten 't werk waren. » Geh. *Rousselaere.*

DEURSCHEEDIG. = Doorscheede, deurscheede (De Bo). — « Hij is altijd wat deurscheedig in zijnen kout. » Geh. *Wynghene.*

DJALKEN, *djalkte, gedjalkt.* = Dalken (Schuermans), deefelen (De Bo), ploeteren. — « Gaat daar over dag naartoe : wat moet ge zoo met den avond gaan djalken? » Geh. *Zoersel.*

DJINGELEN, *djingelde, gedjingeld.* = Bij 't lijf, bij de schouders, en met de twee handen, vastgrijpen en schudden. — « Wacht, ik ga-je e kee' djingelen! » Geh. *Poperinghe.*

DOODNIJPER, den. = Gierigaard. — « Ja, vraagt dien doodnijper iets! » Geh. *Antwerpen.*

DOOLMAAND, de. = Eigentlijk, Zomermaand, *Junij*; oneigentlijk, daveringe, zeventien-gemete, *qq. v.*

DROEF. = Bedorven, niet deugend, slecht. — « 't Is een hoop droeve patatten : ze'n zijn maar goed om op den vethoop te smijten. » Geh. *Watou.*

DULHONDENBROOD, het. = Mollebrood, *q. v.*

ERLEWEEREN, *erleweerde, g'erleweerd.* =

Argueeren, arguweren, aggerweren, arreweren, erguweren, eggreweren (De Bo). Herrebekken, twisten, kijven, ruize maken, geschil hebben. — « Die twee jongens erleweeren altijd, als ze samen zijn. » Geh. *Zoersel.*

FLUITE, de. = Frotte, *q. v.*

FROTTE, de. = Gemiste zake, kwade uitval, flimpe (De Bo). — « Ge docht daar eens wel mee te zijn, maar 't is 'n frotte, 't is 'n fluite, man! » Geh. *Zoersel.*

GERANT, het. = Gebruik. — « Jan en komt maar te meie in 't gerant van 't hof, dat hij gepacht heeft. » Geh. *Hamme.*

Vrglkt Schuermans, *i. v.*

HAAR *doen, deed h., h. gedaan.* = Haarzak doen (Schuermans), zeuren in 't spel. — « Gij doet haar, en zoo is 't nutteloos te spelen. » Geh. *Gheel.*

HAAST-JE. Z. *Olie van haast-je.*

HERTELIJK. = Dat hert, dat kloekte geeft. — « Spek en eiers, dat is een hertelijk eten. » Geh. *Hamme.*

JEUGDVLEESCH, het. = Vleesch, dat men gebruikt om er jeugd (De Bo) uit te zieden. — « Houdt dat voor jeugdvleesch, 't ander zullen wij braân. » Geh. *Hamme.*

KALOENS. = Scheelachtig. — « Die kerel kijkt kaloens. » Geh. *Hamme.*

't Is het bekende w. *loens*, met het stemzaatlooze *ka-* ertoegevoegd.

KAPPE-OVER-KEUVEL. = Het onderste boven. — « Die booswicht van dien vent, hij smeet mij kappe over keuvel in de gracht. » Geh. *Brugge.*

KARJOLE, de. = Kriole, z. De Bo, *i. v.* —

« Karjole, karjole,
den oest is in;
en, als de boer geen bier en tapt,
en, als de boerinne geen wafers en bakt,
't en is geen vulle karjole! »

Geh. *Alveringhem.*

KEMPEN, *kempte, gekempt.* = Eigentlijk, kemp, kamp, kamp-op geven, de wapens strijken, het vechten opgeven; oneigentlijk, vol, beu g'eten zijn, genoeg g'eten hebben, niet verder vermogen te eten. — « Ja-ja, 't is wel : ik kempe! » Geh. *Wackene.*

KEUVEL, den. Z. *Kappe-over-keuvel.*

KLOMP, den. = Klopper, *q. v.*

KLOPPER, den. = Koperen stuk van 0 fr. 10. — « Wat moet ge voor dat mes hebben? Ik geve er drie kloppers, drie klompen voor. » Geh. *Zoersel.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Kluite.*

KOEKEMOND, den. = Mokkemond, *q. v.* — « 't Was een oud sukkelaarke, met eenen koekemond. » Geh. *Zonnebeke.*

KONTE-KRAAFS, stemzate op *-kraafs.* = Verkeerd, dwers, tegen draad, tegen stroom, anders als zoo 't behoort. — « 't Gaat daar altijd al konte-kraafs! » Geh. *Alveringhem.*

KONTE-KRAAFS, den. = Dwarsdrijver, die 't al

kraafs wilt en doet. — « Die konte-kraafs : wie kander met zulk een huishouden? » Geh. *Dixmude.*

KWADE VLAGE, de. = Overdraagster, verkliksler. — « Gaat van hier, gij leelijke kwade vlage! » Geh. *Aspelaere.*

KWALSTEREN, *kwalsterde, gekwalsterd.* Z. De Bo. — « Hoe gaat 't met den zieke? Assan spuigen en kwalsteren. » Geh. *Alveringhem.*

KWATSEN. *kwatste, gekwatst.* = Geluid geven zoo 't water doet, dat ievers in zit en uitgetreden wordt. — « Ik was zoo nat dat mijn schoenen kwatsten van 't water. » Geh. *Zoersel.*

LEERACHTIG. = Leerzaam, geren en gemakkelijk leerende. — « Die jongen is stijf leerachtig. » Geh. *Rolleghem-Capelle.*

LIJSELIJK. = Gemeen, niet kostbaar. — « Lijselijke stoffe koopen, om een wekedaagsch kleed. » Geh. *Beirvelde.*

Lijzelijk, van *lijze* (De Bo), is een ander w. De *s* van *lijselijk* verbergt misschien een *t*, zoo dat het oorspronkelijk *'lijtselijk* zou zijn en tot *luttel* behooren. 't Kan ook misschreven zijn voor *leiselijk*.

Wie weet er meer van?

LOENS. Z. *Kaloens.*

LOETEPATJOE, den, stemzate op *-tjoe*. = Dwazerik. — « Koben is ne rechte loetepatjoe. » Geh. *Hamme.*

LOSGAT, het. = Mennegat (De Bo). — « Helpt wat meê, tot dat wij aan 't losgat geraken. » Geh. *Aspelaere.*

LULLEPOEPER, den. = Lulleman (Kramers). — « Laat dien lullepoeper met zijn weêrga! » Geh. *Alveringhem.*

MELDEN, *meldde, gemeld.* = In 't kaartspel, toogen, blijk geven dat men een derden, vierden, enz. heeft. — « Ik zal u nen zestiender melden. » Geh. *Mechelen.*

MOKKEMOND, den. = Mond met innewaards gevallene of getrokkene lippen. — « De die daar, met heuren mokkemond. » Geh. *Kortrijk.*

MOLLEBROOD, het. = Meerschelingen, met een leelijk schuimw., *campernoeljen* (*champignons*). — « Alle mollebrood, alle dulhondenbrood en is niet even goed om te eten. » Geh. *Aspelaere.*

MURK, den. = Een die altijd murkt, die zelden te vreden is. — « 't Is een murk, een nurk van ne vent : hij en is nooit te vreden. » Geh. *Zoersel.*

MURKELEN, *murkelde, gemurkeld.* = Murken, *q. v.*

MURKEN. *murkte, gemurkt.* = Kreunen, preutelen, ontevredentheid laten hooren. — « Ge moet er zoo gedurig nie' over staan te murken, te murkelen : het is nu toch zoo. » Geh. *Zoersel.*

MUURBREKER, den. = Eigentlijk, stormram (Kramers); oneigentlijk, geweldigaard, oversterk mensch. — « 't Is een deurendaal (De Bo), een muurbreker van ne veint. » Geh. *Alveringhem.*

NAAIEN, *naaide, genaaid.* = Met naaien iemand

gerieven, tegen loon of anders. — « Jan wordt tot zijn ooms genaaid en gewasschen. » Geh. *Moschroen.*

NIERE, de. Z. de woordenboeken. — « Uwe nieren liggen zoo zochte! Uwe niertjes liggen nog zoo zochte! » Dat is : Ge zijt nog zoo jong, zoo kindsch : zonder ondervindinge. Geh. *Kortrijk.*

NURK, den. = Murk, *q. v.*

OLIE *van haast-je.* = Spoed, rappigheid. — « Met ebbitje olie van haast-je zult je wel gedaan krijgen. » Geh. *Alveringhem.*

OPROBBELEN, *robbelde op, opgerobbeld, eenszelven oprobbelen..* = Opkleeden, aankleeden, schoone, treffelijk kleeden. — « Als ge oud wordt, ge moet u wat oprobbelen. » Geh. *Kortrijk.*

OP ZIJN AANZICHTE. = Zonder iets anders te kunnen toogen, tot bewijs van recht, oorlof, enz. als zijn bloot aanzichte. — « Mijn broêre is soldaat en hij is op zijn aanzichte van Antwerpen gekomen. Ik zal mijn zuster zien, eer ze sterft, of moeste ik op mijn aanzichte naar Brugge gaan. Hij en mag niet gezien zijn; hij mag wel naar Kortrijk komen, maar hij moet op zijn aanzichte komen; en komen ze hem ievers tegen, ze gaan hem stekken. Hij is op zijn aanzichte van den troep gekomen. » Geh. *Kortrijk, Beveren bij Rousselaere.*

De spreuke *op zijn aanzichte* is verder bekend als bij ons. In zijn *Idioticon Hamburgense* 1775, zegt Michael Richey, P. P., bl. 370, p. 209 : « *Eenem wat lehnen up syn reken Angesicht* » (Eenen wat leenen op zijn bloot aangezichte) : « *Einem leihen auf sein blosses Ansehn, ohne Pfand und Verschreibung* » (eenen leenen op zijn bloot aanschouwen, zonder pand noch geschrifte).

OVERZULKS. = Wat dat aangaat. — « Hoe is 't met de kinders? Dat gaat nog al, overzulks. » Geh. *Clercken.*

PAKKEMAN, den. = Slokkeman, *q. v.* Geh. *Sint-Niklaas.*

PAND. Z. *Terende pand.*

PINSEN, *pinste, gepinst.* Z. De Bo. — « 't En pinst maar als 't vel afgaat. » Geh. *Alveringhem.*

POLKEREN, *polkerde, gepolkerd.* = Polken (De Bo). Z. *Polleflokken.*

In de Jager's Frequentativen staat een *polkeren* vermeld, dat van het Poolsch w. *polka* afstamt.

POLLEFLOKKEN, *polleflokte, gepolleflokt.* = Pollefokken (De Bo). — « De jongens liggen daar te polleflokken en in 't zand te polkeren, lijk d'hinnen. » Geh. *Alveringhem.*

PREÊKVESPER, den. = Vesper daaronder gepreêkt wordt. — « Iederen eersten zondag van de maand is 't preêkvesper. » Geh. *Brugge.*

REK, het. = Deel, afdeeling van grond, land, gerzinge. — « De gemeene wee van 't Beverhoutsveld was eertijds in rekken verpacht, en elke pachter mocht op zijn rek het koeimesch oprapen en benuttigen. » Geh. *Oedelem.*

RONDBEENEN, *beende rond, rondgebeend.* = Rondloopen. — « Ik heb al drie weken rondgebeend en niet gevonden dat ik begere. » Geh. *Zoersel.*

Vrglkt De Bo, Schuermans, *i. v. Beenen.*

SCHOF, het. = Schuifla, z. De Bo. — « Sedert dien is hij daar in 't onderste schof. » Dat is : zijne eere, zijne achtinge, de vriendschap, zijn gezag kwijt. » Geh. *Kortrijk.*

SCHUDDEN, *schudde, geschud.* = Van overwolkte lucht sprekende, vaneen-, uiteengaan of beginnen gaan. — « Als de lucht schudt, 't is goe negge : 't gaat schoo' weêre worden. » Geh. *Kortrijk.*

SLOKKEMAN, den. = Bijtebouw (De Bo). — « Zwicht u, en 'n gaat bij 't water niet : slokkeman, pakkeman, bieteman zou komen, en u derin trekken. » Geh. *Beirvelde, en ommelands.*

SMINKEL, den. = Smikkel (Schuermans), smoel. — « Houdt uwen sminkel! » Geh. *Zoersel.*

SNETSELEN, *snetselde, gesnetseld.* = Snetsen, *q. v.*

SNETSEN, *snetste, gesnetst.* = Onrijp ooft eten. — « De jongens zijn geheele dagen bezig met snetsen, met snetselen. » Geh. *Zoersel.*

SPANTE, de. = Onbepaalde tijdruimte, tijdeken, met een schuimw., *pooze.* — « Als 't een spante geregend hadde, 't is toen helder weder geworden. » Geh. *Aspelaere.*

Z. De Bo, *i. v.*

SWOL, den. = Een die swolt (De Bo). — « 't En is maar een swol van een vent » Geh. *Alveringhem.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*, die dezen zin niet op en teekent.

TAREESTEN, *tareestte, getareest*, stemzate op *-ee-*, *ee* gelijk in *twee, been.* = Domsdag houden, leven houden. — « Alzoo vloeken en tareesten, dat en hebbe ik nog van me' leven niet gehoord! » Geh. *Massemen.*

Schuermans schrijft *tarreesten.*

TERENDE PAND, den. = Iets, b. v. een dier, dat in pande gegeven is en dat de pandhebber moet onderhouden ; bij overdracht op zaken of menschen toegepast die geen pand en zijn, maar die veel onderhoud van doene hebben. — « Een zieke in huis is een terende pand. » Geh. *Hamme.*

TRUNTE-BEZIJDS, de. = Truntachtig vrouwmensch, trunte-marunte (De Bo). — « Zwijgt van die truntebezijds, en laat ze loopen! » Geh. *Alveringhem.*

TSUFFELEN, *tsuffelde, getsuffeld.* = Subbelen, sobbelen (De Bo). — « Hij tsuffelde over ne steen en hij viel. » Geh. *Aertrycke.*

UITKLINKEN, *klonk uit, uitgeklonken.* = Voortvertellen. — « Dat zegge ik u onder ons, past op dat gij 't niet en gaat uitklinken. » Geh. *Brugge.*

VERDELVEN, *verdolf, verdolven.* = Herdelven, een gedelf, b. v. een gracht, al delvende, eenen anderen loop doen hebben. — « Ze hebben over jaar dien gracht verdolven. » Geh. *Kortrijk.*

VERDERTIGEN, *verdertigde, verdertigd.* = Dertig jaar zijn. — « Ik verdertige vandage; dat huis verdertigt. » Geh. *Hamme.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

VERPRULLEN, *verprulde, verpruld.* = Verbrodden, verbroddelen, verknoeien, misgedragen. — « Ge verprult geheel uw werk. Ge verprult u leelijk, tegenwoordig. » Geh. *Zoersel.*

VIERDELING, het. = Vat, dat het vierde inhoudt van een tonne bier. Z. *Derdeling.*

VLAGE, de. Z. *Kwade vlage.*

VLASSELKE. = Kleen, schamel, armtierig vlas. — « 't Is alzoo 't vlasselke! » Geh. *Zillebeke.*

VLEREMUIZEN, *vleremuisde, gevleremuisd.* = 's Avonds, bij nachte, uitgaan, uitzitten. — « Hij vleremuist te vele, om treffelijk te blijven. » Geh. *Hamme.*

VLERIK, den. = Vlerke, z. De Bo. — « Hij heeft een zaad in zijnen vlerik. » Dat is : Hij is half zat. Geh. *Kortrijk.*

VLIET, het. = Melkzije, om melk te vlieten. — « Haalt het vliet weêre, dat wij geleend hebben : wij hebben 't vandoene. » Geh. *Harlebeke.*

VOOIS. = Rijp, eetbaar. — « De hazenoten zijn voois en bruinachtig, als ze goed rijp zijn. » Geh. *Beirvelde.*

VRIJ. = Schoone, blinkende. — « Vrij lijk butter. » Geh. *Alveringhem.*

WASSCHEN, *wiesch, gewasschen.* Z. *Naaien.*

WATERSCHEP, het. = Stede, trap, steen, stand nabij een water, daar men water kan gaan scheppen. — « Hij zit daar, lijk den duivel op een waterschep. » Geh. *Alveringhem.*

WEZEN, het. = Leedwezen, droefheid, deernisse. — « Ik heb er wezen in dat ge dat kwalijk neemt. De kinders maken, hebben danig wezen in de dood van Meester Jan. » Geh. *Zoersel.*

Vrglkt *Loquela* I. 4, *i. v.*

WIJGWATER, het. = Wijwater (De Bo). — « Hij kijkt (leelijk) lijk edduivel die wijgwater ellekt het. » Geh. *Alveringhem.*

WINDERLINGEN, de. = Beenderlingen (De Bo). — « Winderlingen aan hebben, lijk de koeikoopers. » Geh. *Kortrijk-Walle.*

ZAKKEBAND, den. Z. De Bo. — « Dat hij zeere voor ne cent zakkeband koope! » Geh. *Alveringhem.*

De zin is : Dat hij hem verhange!

ZEVENTIEN-GEMETE, de. = Daveringe, doolmaand, *qq. v.*

ZWALPEREN, *zwalperde, gezwalperd.* = Speiten, spaarzen. — « Ge'n moogt niet te veel water gieten, als ge schuurt, het zou anders tegen den muur en de meubels zwalpen, zwalperen. » Geh. *Zoersel.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

N° 9, Nieuwjaarmaand 1894. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteröénta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANAZEN, *aasde aan*, *aang'aasd*. = Aanhoudend blijven azen, b. v. een stove genoegzamen toevoer van brandstoffe doen hebben. — « Die americaansche stoven azen hun eigen aan. » Geh. *S.-Niklaas*.

Nu zeggen ze *alimenteeren !*

AFDOMPEN, *dompte af, afgedompt*. = Onschadelijk doen zijn met in den heeten doom, den heeten domp, gesloten te houden; met een schuimw., *stereliseeren*. — « Als dat goed wel afgedompt is, 't en kan geen kwaad meer veroorzaken. » Geh. *S.-Niklaas*.

AFSULFEREN, *sulferde af, afgesulferd*. = Bij schelfers, bij schulpen afvallen, b. v. het witsel van eenen gewitten muur. — « Wij doen allejare den kelder witten, maar 't is verloren : 't sulfert altijd af. » Geh. *Vijve-Sente-Baafs*.

Vrglkt *Loquela* VIII. 86; IX. 1, 7, *i. vv. Aansulferen, sulferen*.

AMELOOSSTOK, den. = Ammeloosstok (De Bo). — « Men koste de kroten van zijn' sleppen slaan, met eenen ameloosstok. » Geh. *Beernem*.

In zekere bondels hout steekt men eene « ziele » van kleen hout, takkelinge. De *ameloozen* zijn zonder ziele gemaakt : ze zijn *ademloos*, *ameloos*. Zoo zeggen wij ook den *ame*, den *ademe* uitgaan, voor zieltogen, sterven, den mood steken. Daarom schrijve ik liever *ameloosstok*.

BALGBEETJE, het. = Stuk scheutelvleesch, scheutel (De Bo) van een geslacht zwijn. — « Pakt ebbalgbeettje meê, voor je moeder. » Geh. *Fr. Vlanderen*.

BEDAUWEN, *bedauwde*, *bedauwd*. = Zedelijk gesproken, zwart maken, verdacht maken. — « Ja, die Ko : bij bedauwt mij al daar hij kan. » Geh. *Kemmel*.

BEKLIJVEN, *bekleef, bekleven*. = Als voedsel verteren en batig worden ter gezondheid. -- « 't Beklijft al dat ik ete. » Geh. *Veurnambacht*.

BESTEED. Z. *Besteek*.

BESTEEK, den, uitspr. *bestik, -tik* gelijk *tech-* in *technique*. = Met een schuimw., *post*, *plaatse*, dienst daar men besteed is. — « Jan komt Pee tegen, die hem onlangs leden

bij eenen boer besteed heeft. « En wel, » zegt Jan tegen Pee, « ga-je kunnen landen in uwen nieuwen bestik? » Geh. *Bavichove*.

Het eigen w. zal *besteed* zijn, in de uitsprake *besteet* en (*-t* = *-k*) *besteek*. Welk w., met eene andere bediedenisse, te weten van *besteeksel*, geboekt staat bij De Bo.

Vrglkt De Bo, *i. vv. Landen* en *besteden*.

BLOK, den. Den blok schrepen. = De boete betalen, kwade gevolgen hebben van eene voorige daad, een voorig verzuim. — « Die zieke en wilt niet thuis blijven : ze zal wel ne keer den blok schrepen. » Geh. *Bavichove*.

Elders zeggen ze den blok *slepen*. Welke is de echte zeggenschap?

BOOMGAT, het. = Ruimte tusschen eenen boom en den naasten, op de wegen daar boomen langs staan. — « Hoe verre? niet verder verschee'n als een boomgat. » Geh. *Beernem*.

BRESSE, de. = Hoop, kudde, z. De Bo, *i. v.* — « 'k He' van den nuchtend 'en bresse kruiers gemoet : 't warender wel vichtig. » Geh. *Bavichove*.

BRUWIEREN, *bruwierde, gebruwierd*. = Turen, scherp kijken, gelijk eenen bruwier. — « 'k He' op de hoogte lange staan bruwieren en niemand gezien. » Geh. *Kemmel*.

BUL, het. = Bol van een boom, z. De Bo, *i. v.* — « 't Zal altijd entwat zijn, bul of gat! » Geh. *Beernem*.

CAFFEEROSCH, den. = 't Gene daar men heet water deure giet, om caffee te maken : de zak en 't gruis. — « Wij zullen nog eens opgieten deur den caffeerosch. » Geh. *Sinay*.

Vrglkt Schuermans en De Bo, *i. v. Rusch*. Het w. *rusch*, *rosch* bediedt eigentlijk eene bieze, en 't gene van biezen gemaakt wordt, b. v. een zije, om looge deure te leken. Het w. is verder overgegaan tot hetgene men nu gebruikt om caffee te leken. Hier en daar hoort men ook *rust* insteê van *rusch*.

DEURROSCH, den. = Geleekte looge, looge die deur den rusch, den rosch geloopen heeft, ook flauwen caffee heet men deurrosch of deurrusch. — « Giet wat van dien deurrosch op het land : 't is goe vette. 'k En drinke uwen caffee niet : 't is deurrusch! » Geh. *Aalst, S.-Niklaas*.

DEURRUSCH, den. = Deurrosch, *q. v.*

DEURRUSSCHEN, *ruschte deur, deurgeruscht*. = Met een schuimw., *filtreeren*. — « Ge zult moeten nog wat looge, nog wat caffee deurrusschen. » Geh. *Aalst*, *Gent*, *S.-Niklaas*.

DING, het. = De zake daar 't op aankomt. —

'T Eene is 't eene,
en 't ander is 't ding.

Geh. *Beernem.*

Men zegt ook :

'T Eene is 't eene,
en 't andere is Leffinghe.

Steene, dat men hoort in « *'t eene i...s 't eene.* » is de name van een dorp dat onverre van Leffinghe ligt. Zoo zegt men, met nog eenen schoonen rijmslag :

Zeggen is zeggen,
maar doen is een ding.

EERNE, den, *eer-* gelijk *air*, in 't Fr. = Loop, gang, gelijk er de wilde keuns in de aarde graven. — « Ik kwam door den bosch, en aan ieder sperre zag ik nen eerne. Die sperrebosch ligt vol eerns. » Geh. *Huysse.*

Het oud w. *eerne* geraakt, allengerhand aan, vervangen door twee schuimwoorden, te weten *pipe* en *mine.*

In 't Angelsassensch bediedt het w. *ærn* een huis, eene woninge. Z. *Beówulf* 2225. Misschien is 't het zelfste w.

EERNE, den, *eer-* gelijk *air*, in 't Fr. = Erne, ernte (De Bo), erne (Kiliaen). — « Deze vijle is staal tot in den eern toe. De eerns van de schee'n van den kerrebak zijn afgevort, omdat er altijd draf in gehaald wordt. » Geh. *Sleydinghe.*

FRANSCHE ONZE-VADER, den. = Vloek. — « Geen onze-vaders te lezen, of 't moeten Vlaamsche zijn ! » Geh. *Beernem.*

GELOOVE. *geheel 't geloove.* = Alles; zoo de Walen zeggen, *tout l'bataclan, toute la boutique.* — « Ik trok aan ne stok van 't oud strooien dak, en, al met eenen keer, 'k ha' g'heel 't geloove meê. » Geh. *Bavichove.*

HARST, den. = Ast, nast, harst (De Bo), eest (Kramers), droogoven; ook de hoeveelheid droogware die men, 's maals, op den harst doet; en, van daar, eene hoeveelheid kaarteblaren, die tot eene goede hand behooren. — « 'k Ga nen hast, 'k ga een schoon spel, 'k ga een' ladinge vergâren. » Geh. *Beernem.*

HEKWEEUWE, de. = Hageweeuwe, stoppelweeuwe (De Bo). — « Jan zal nog etwa meê 'en hekweeuwe trouwen. » Geh. *Fr. Vlanderen.*

HONDEPIJTJE, het. = Eigentlijk, pijtje, schachtje, *penis* van den hond; oneigentlijk, verachtelijke, schamele kleenigheid, die een hondepijtje gelijkt. — « Daar stond een hondepijtje van e keerske bij te branden. Hij en smoort maar hondepijtjes van cigaren. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Pijt.*

IJSGANG, den. = IJzel, Fr. *verglas.* — « Om de wille van den ijsgang en kwam ik gister uit mijn huis niet. » Geh. *Dermonde.*

INLICHTEN, *lichtte in, ingelicht.* = Eigentlijk, met licht in de hand, iemand die binnen komt den weg zichtbaar maken, z. Kramers; oneigentlijk, een blad uitgaan, op tafel smijten, in 't kaartespel. — « 'k Ga den zot, de hertens inlichten. » Geh. *Beernem.*

Vrglkt *Loquela* XIII. 72, *i. v. Uitlichten.*

Welk een schoon w. om *introduceeren, introduieren, introduiseeren* te mijden! « Spreker wierd ingelicht door twee van zijne oude vrienden, die hem vroeger gekend hadden, » b. v.

KOTTENHUIZEKEN. = Huizekottje. — « H. woont in een kottenhuizeken. » Geh. *Dermonde.*

KRUISSTEM, den. = Kruisstam, deel van den boom (De Bo) bij 't kaartspel. — « Jan lief, ge'n wint nog niet, ge'n wint nog maar den eersten boom van den kruisstem ! » Geh. *Sleydinghe.*

Vrglkt De Bo, Bijvoegsel, *i. v. Boom.* Sommigen verstaan het w. als of er stonde *kruist-hem.* Misschien te recht?

LADINGE, de. Z. *Harst.*

MATEMANDEKEN, het. = Mandeken daar matekens (maagdekens, jonge meiskes) blommen in dragen om te strooien, als 't ommegang is — « 't Hadde geheel zijn matemandeke vol blommen. » Geh. *Wachtebeke.*

Het w. *mateken* heeft Schuermans geboekt, in zijn 2de deel.

MOOR, den. = Stuk koperen vaatwerk, om water in te zieden. Z. De Bo. — « Hij weet hoe de moor ruischt. » Geh. *Beernem.*

Dat is : Hij verstaat (zoo gezeid, aan 't ruischen van den moor), wat er komen zal, wat er bedoeld wordt, waar 't peerd gebonden staat.

Uit het ruischen van den moor, het blazen van 't vier, enz. voorspellen de lieden 't gene er staat te gebeuren.

MUIZEPIJTJE, het. = Eigentlijk, pijtje, schachtje, *penis* van een' muize; oneigentlijk, 't gene kleen, scherp en schraal van gestalte, of van gedaante is. — « Dat is een muizepijtje van een kind! 't En schilde maar een muizepijtje, of 't was in zijne ooge. » Geh. *Kortrijk.*

MUIZESCHREEDTJE, het. = Schrede, zoo als er de muizen schrijden. — « Een muizeschreedtje nader, en 't was erop. 't En schilde geen muizeschreedtje. » Geh. *Kortrijk.*

NAAM DES VADERS, den. = Voorhoofd (*Loquela* XII. 77). — « Hij heeft ook haast gedaan met lezen en bidden : zijn naam des vaders staat al in zijnen nek. » Geh. *Limburg.*

De spreuke vat op iemand die kaal is tot in zijnen nekke, die oudgedaagd wordt en een langen tijd zal sterven.

NEST ZOEKEN, *zocht, gezocht.* = Doen zoo de hoenderen, als ze gaan leggen. — « Hoort d'hoenders kakelen en nest zoeken! » Geh. *Sleydinghe.*

ONDERHANDS. = Nu en dan, altemets, ondertusschen. — « 'k Zal onderhands ne keer komen kijken. » Geh. *Kemmel.*

Vrglkt *Overhands*, bij De Bo.

OPKRUINEN, *kruinde op, opgekruind.* = Eenen dijk opvoeren tot dat de kruine ervan voltooid zij. — « Waar zullen wij de eerde halen om dien dijk op te kruinen? » Geh. *In de Polders.*

OVER. = Met. — « Ik ga, over wel en over kwalijk, alle zundage na de Messe. » Dat is, met wel gaan en met kwalijk gaan meêgerekend, alle zundage. Geh. *Kortrijk.*

PEERDECRIMELEE. = Geheel en al zat en bij dranke. — « Zwijgt : hij was gisteravond weêral peerdecrimelee ! » Geh *Beernem*.

Anderen zeggen *steencrimineel*. Vrglkt *weegaarde* voor *weêrgade*, en meer zulke verkeerde woorden.

PEPERKOOREN. het. = Eigentlijk, zaad van den peperstruik; oneigentlijk, hetgene de Franschen « *tâche de beauté, tâche de naissance* » heeten, zegt Sleeckx. — « Zij heeft een peperkooren op heur rechter kake. » Geh. *Wachtebeke*.

Schuermans boekt dat men te Brussel, te Antwerpen, zoo wel in stad als te lande, *peperkoon*, ja te Antwerpen *peperkool*, en in 't Limburgsche *pepervlek* zegt. Te Beringhen hebbe ik *peperkorel*, en te Leuven *peperkous* (*-kows*) gehoord.

Dat het peperkooren *une tâche de beauté* zij, of ooit alzoo geheeten wierd, dat betwijfele ik sterk. In de Fr. woordenboeken vinde ik, ja, *mouche* met dien zin. Het hier bedoelde peperkooren heeten de Franschen, luidens Kramers, *envies*, welk woord hij vertaalt door « Vlek, pepervlek, moedervlek. »

Envies zijn ook nijnagels (*Loquela* XIII. 29), en merkweerdig mag het heeten dat het *peperkooren* te Gent, zeggens Schuermans, bekend is onder de namen « *niekoor, niekoorns* en *eekorenken* of *eekhorentje*. » Dat kan wel in den grond *niedkooren, nijdkooren, nijkooren* geweest zijn, en verward geworden met ons *kinkankhooren*, bij Kramers *kinkhoorn*, te Leuven *kijkhoorn* (Schuermans), te Gent wederom « *niekoor*, v. schelpen uit de zee, waar snuifdoozen van gemaakt worden; 2° snuifdoos van zeeschelpen gemaakt. » Dus Schuermans.

In 't Eng. bediedt *a peppercorn* eene geringe hoeveelheid, en bij ons heeft het w. nog andere bediedenissen gedregen.

In *Het leven vande Eerweerdighe Moeder Anna de S. Bartholomæo... Wtghegheven door den Eerw. P. F. Elias van S. Teresa, Carmeliet Discalce van Antwerpen. T'Antwerpen By Hendrick Aertssens, inde Cammerstraet, inde Witte Lelie. Anno 1632*, bl. 327, staat het volgende :

« *Catharina Berlinxs*, als sy door vehemente ende pestilenciale continuele cortsen ten uyttersten was gecomen, soo dat sy vol vande pitterses oft pepercoren was, ende datmen den laetsten aedem allen ooghenblicken verwachten, heeft men haer ghebrocht het beldeken van Moeder *Anna de Sancto Bartholomæo*, die sy oock aenroepen heeft, ende siet, terstonts is geschiet dat aen haer Moeder *Anna* sinnelijck is veropenbaert, diese gheseghent ende datelijck heeft ghenesen. *Approbatum Antuerpiæ Anno 1630, die 6. Martij.* »

Die Catharina Berlinxs was gewis zeer verre van met *tâches de beauté* bezet te zijn. Ook vertaalt Pomey nog « Peperkooren, peperkorrelen » door « *Papula pestifera*. » *Stephani Blancardi Lexicon medicum*, Leyden 1735, *i. v. Petechiæ*, zegt dat eene *pétéchie*, een vlekke van de bloedkoortsen, *la fièvre pétéchique* is, en in 't Dietsche een « peper-koorn » geheeten wordt.

Het w. *pétéchie*, zegt Littré, was, in 't Latijn van de jaren 1400, *pestichia*, een pesteplekke, geheeten, en 't woord gebruiken ze nog, die kouten van « de pokken en de petijten, » anders gezeid, « de petijtjes. » Z. De Bo, *i. v. Petijten*. Zoo dat Catharina, hooger vermeld, vol *pestichiis* zat, vol « pitterses oft pepercoren. »

Vader Cats weet van die kwade peperkoorens te spreken, daar hij zegt, (*Cats, Van Vloten, I. 445*a) :

Indien ghy recht bemint, geen pest of peper-koren,
Geen kool of vierigh seer, hoe diep het is geswooren,
En kan in eenigh deel verswacken uw gemoet,
Want rechte liefde schopt de vrese met de voet.

De Pastor van 't Princelijk Begijn-hof, te Brugge, zaliger Heer Petrus Ghesquier, spreekt daar ook van, in zijnen *Des Wereldts Proefsteen... T'Antwerpen, Gedruckt by de Weduwe ende Erfgenamen van Ian Cnobbaert, 1643*, bl. 183. Jae, zegt hij :

Jae, ons lijf zijn aengheboren
Kortsen, posten, peper-coren :
Vierigh seer', en watersucht
Doet den mensch veel onghenucht.

In het *Tractael der Tribulatie* van P. Petrus Ribadineira, S. J., vertaald *door Pater C. van Houcke, S. J., Antwerpen, bij Hendrick Aertssens, 1634*, bl. 53—54, staat 't w. *peperkooren* bekend onder den name en de gedaante van *peperkole*, in de volgende zeggenschap :

« Daer is een jongh-man edel van afcomste, rijck van goederen, ghesont van lichame, ende in de jeught sijns levens, ende sottigheydt der jonghe jaeren, die den toom is ghevende aen sijne onghetemde begeerlijckheden... hem selven, Godt, ende de doot... teenemael verghetende. Ist by aldien dat desen jongh-man met een onverwachte ende perijculeuse sieckte, met het pleuris, oft de peperkole soo wel geraekt wordt, dat de doot nu op sijn lippen sit, dat men hem seght, dat hij misschien in korte uren van dese werelt sal scheyden... » enz.

Waarschijnelijk was die Pater van Houcke, S. J., een Antwerpenaar : daar zegt men heden nog *peperkool* voor *peperkooren*.

Het w. *pesteplekke*, dat, in de jaren 1600—1660, de lieden deed schrikken en beven, bediedt nu, slecht weg, volgens Deken De Bo, eene « bijblijvende bruine vlek in het aangezicht. » Het w. *pesteplekke* is dus alleszins de echte weêrga van het w. *peperkooren*.

Eindelijk is *Peperkorn*, even als *Terwecooren*, en ander zulke meer, een geboortename, bij de Vlamingen.

RAMPEN. *rampte, gerampt*. = Beschadigen, met een leelijk schuimw., *rampeneeren* (De Bo). — « De donder is evvallen en en hee'd ebboom errampt. » Geh. *Veurnambacht*.

Vroeger waren de lieden gelijk bezeten om hunne beste en schoonste, eigen dietsche woorden eenen waalschen steert aan te zetten, en te zeggen, b. v. *redeneeren*, voor redenen; *hoveeren*, voor hoven; *herdeeren*, voor herden; gelukkiglijk is *die* woede voorbij, anders zeiden wij nog *eteeren, drinkeeren, speeleeren, werkeeren, parleeren, slapeeren*, enz.

RECHTUITE, de. = Vrouwmensch zonder geveinsde godvruchtigheid. — « 'k En ben ik geen' devote, ma' 'k ben 'n rechtuite. » Geh. *Kortrijk*.

RIESMELK, de. = Riestemelk (De Bo), biesmelk. — « Biesmelk heeten ze bij ons riesmelk. » Geh. *Veurnambacht*.

ROGGEBLOEIE, de. = Bloeisel van rogge. — « Roggebloeien genezen de korsen. » Geh. *Bavichove*.

ROSCH. den. = Rusch (De Bo) om looge te leken. — « Looge die drie keers door den rosch gedaan is. » Geh. *Aalst, S.-Niklaas.*

RUSCH. den. = Gereedschap om looge te leken (De Bo). — « Hij was zoo nat als nen rusch. » Geh. *Grimberghen.*

RUSCHASSCHEN. de, uitspr. *ruzzasgen.* = Asschen om looge te leken, deur nen rusch. — « Te Cuerne, bij Andries, verkoopt men ruschasschen. » Geh. *Kortrijk.*

RUST. den. Z. *Caffeerosch.*

SLAAN. *sloeg, geslegen.* = Slachten. Z. De Bo. — « Jan heeft zijn wijf geslegen : wij zullen moeten om vleesch gaan. » Geh. *Beernem.*

SNOBBE. de. = Snede, stuk, deel, aandeel. — « Pier Suikeroom is dood : Jan gaat daar weêr al 'en geildige snobbe he'n. » Geh. *Sleydinghe.*

Vrglkt *Loquela* XI. 22, *i. vv. Snibberling, snobberling, snubberling;* en XII. 86, *i. v. Snoppelinge.*

SNOLLEKEN, het. = Iets dat zoo gering is, dat men erachter snollen moet, om het te vinden : weerdelooze zake, onbeduidend gebrek, onbeduidend geschil. — « Als Karel in 't land werkt, ge'n kunt geen snolleken in zijn' voren zien, zoo rechte rijdt hij. Wij hebben twee jaar te gàre geweund en nooit geen snolleken g'had. » Geh. *Sleydinghe.*

Bij Schuermans staat er van een w. *snol,* dat bediedt « 3° ongelijkheid in het garen (hier en daar in Vlaanderen). »

SNOLLEN. *snolde, gesnold.* = Snuffelen, neuzen. — « Als hij in huis komt, hij en kan niet laten van in al de pottjes te gaan snollen, die op stove staan. » Geh. *Sleydinghe.*

SPA. de. = Spade. — « Hij klapt lijk 'n gebrokene spa. » Geh. *Beernem.*

Dat is : Hij klapt met eene haperinge, eene heerschigheid, eene rauwhalzigheid in de stemme, gelijk iemand die onlangs zat geweest heeft.

STANDESTIK. het. = Stuk, scheutel (De Bo), zwijnevleesch, rebbestuk van 't zwijn, dat in de stande, in de kuipe, in de brijne gedaan wordt, om te bewaren. — « Al de standestikken liggen in 't zout. » Geh. *Fr. Vlaanderen.*

STEENCRIMINEEL. Z. *Peerdecrimelee.*

Of wij zulke woorden, en de zaken die ze beteekenen, kosten uit het land krijgen! 't Zalder misschien toe helpen dat ze in hunne dronkene afschuwelijkheid geboekt staan.

STOKHUIS. het. = Moederhuis, klooster daar spruitelingen (*Loquela* XIII. 47) uit voortsgekomen zijn. — « Zuster Barbara is terug naar 't stokhuis. » Geh. *Limburg.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. Stokgoed.*

'T. = Dat. — « Hij wribbelt zijne duiten eer 't hij betaalt. » Geh. *Beernem.*

TE SCHERTS. uitspr. *te scheets, ee* gelijk *ai,* in *mais, jais.* = Om te lachen, uit lachedingen. — « 't En is maar te scherts, dat ik dat zegge. » Geh. *Wachtebeke.*

TOOFRESSE, de, stemzate op *too-.* = Tooveresse. — « Ze is daar weêr al, die toofresse! » Geh. *Sleydinghe.*

UITBUIZEN, *buisde uit, uitgebuisd.* = Bij middel van in 't land geleide potbuizen 't water uit het land trekken, met een schuimw., *draineeren.* — « Wij zullen 't water van dat stuk lands laten uitbuizen. » Geh. *S.-Niklaas.*

UITLICHTEN, *lichtte uit, uitgelicht.* = Met licht deurewaards, buitenwaards (iemand) den weg wijzen. — « Als 't meiskes tijd is (*Loquela* IX. 37) zou de bazinne de keerse ontsteken en de jonge dochters uitlichten, ware 't dat ze van 's zelfs niet zeere genoeg voort en gingen. » Geh. *Wercken.*

VERGADEREN, *vergaderde, vergaderd.* = Ineen loopen, kappelen, wrongelen, zoo de melk doet. — « Haast u : de melk vergaârt. » Geh. *Beernem.*

VERSCHUTTELEN, *verschuttelde, verschutteld.* Zij-zelven verschuttelen. = Ander kleêren aandoen, veranderen van kousen, schoen, hoed, enz. — « Hij was zoodanig nat, vuil en beslijkt, dat hij hem geheel en gansch heeft moeten verschuttelen. » Geh. *Zillebeke.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

VERWOED. = Veroed, wroed (De Bo). — « Hoe ouder hoe ver'oeder : slacht de wulvejongen. » Geh. *Beernem.*

Het Eng. w. *wroth,* dat De Bo aanhaalt om de spelwijze *wroed* te staven, en heeft met dit *verwoed,* door woede vervoerd, geen uitstand : het is de Engelsche gedaante van ons w. *wreed.*

VIERHONDERD. Ten vierhonderdsten uit. = Met alle kracht en geweld, zonder ommezien, zonder weêrhouden, zonder uitschee'n, zonder sparen. — « Ze zongen ten vierhonderdsten uit. Hij boert ten vierhonderdsten uit. » Geh. *Kortrijk.*

VLUGGE. de. = Gewone voorbijgang van volk; weg daar meest al 't volk, op zekere dagen of uren, voorbij moet, voorbij pleegt te gaan. — « De Baas van Sent Aernoud verhuist naar de groote Ooststrate : hij gaat daar nog meer verkoopen; en ja, 't is geheel in de vlugge, 't moet daar al voorbij. » Geh. *Veurne.*

Vrglkt *Loquela* IV. 14; X. 88 en XIII. 24, *i. v.*

VRIJ. Z. De Bo, *i. v.*, en *Loq.* VII. 96; X. 16; XII. 95. — « 't Is e vrij puiptje, da'-je daar he't! » Geh. *Adinkerke.*

WEUPELEN. *weupelde, geweupeld.* = Janken van wee, zoo de honden plegen. — « Ik tord het hondeken op zijn' tee'n, en weupelen, en wiepelen dat 't deed! » Geh. *Sleydinghe.*

WIEPELEN, *wiepelde, gewiepeld.* = *Weupelen, q. v.*

In *Loquela* VIII. 40 staat alreê 't onuitgebouwde *wiepen* geboekt, met de zelfste beteekenisse als *wiepelen, weupelen.* Tot *weupelen* behoort waarschijnelijk een onuitgebouwd *'weupen, wopen,* dat in 't Gotisch vertegenwoordigd is door *wopjan,* in 't Eng. door *weep,* in 't Grieksch door *epeoo, elpoo.*

Het w. *wopen,* met den zin van *weupelen,* weeklagen, staat in der *Minnen-Loep* van Dirc Potter, B. 1, 2964, aldus :

Wopen over dat valsche woert.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

N° 10, Schrikkelmaand 1894. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

ACHTERBASSE, de. = Basse (De Bo), stringkoker, naast het achterste van 't peerd. Z. *Voorbasse.*

AFKELDEREN, *kelderde af, afgekelderd.* = Zoo af- en vaneenvallen, dat er kelders, holligheden zichtbaar blijven, daar, waar 't afgevallene weg is. — « De barm is geheel afgekelderd. » Geh. *Beernem.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Uitkelderen.*

BAALJE. Z. *Eersgat, klak.*

BAALJEGAT, het. = Hofgat (De Bo) van een hof, dat met eene baalje, of balie, sluit. — « Hij stond daar lijk nen aap in een baaljegat. » Geh. *Beernem.*

BAKEREN, *bakerde, gebakerd.* = Blaken, branden. — « 't Droogt dat 't bakert. » Geh. *Beernem.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Bakelen.*

BALKE. Z. *Jouw!*

BASPIERE, de. = Bastiere, bassiere (De Bo). — « Een wagen met een groene baspiere. » Geh. *Beernem.*

De Vlamingen zeggen een *wijte.*

BEER, den, *-eer* gelijk *air*, in 't Fr. *ursus*, z. De Bo. — « Hij liep den beer in den bek. » Dat is : Hij kwam rechts dien mensch, die moeienisse tegen, die hij meende te ontgaan. » Geh. *Beernem.*

BELLEMOEIE, de. = Kallemoeie (De Bo), bovenste kappe van den schelf. — « 't Stond een strooien haantje op de bellemoeie van den schelf. » Geh. *Beernem.*

BIJZEN, *bees, gebezen.* = Bijzend, buiend weder zijn, stormen. — « Hoort ge de klokken van Meulebeke? 't Gaat bijzen, van den nacht. » Geh. *Bavichove.*

BRAKELBRAUW, den. = Kwakkelbrauw (De Bo). — « Hij schoot dien haze, terwijl hij over den brakelbrauw wupte. » Geh. *Beernem.*

BUL, het. = Bol (De Bo). — « Dat is een bul van een peerd! » De zin is Een lijvig, zwaar, groot peerd. Geh. *Beernem.*

« *Een bul van eenen vent,* een vent gelijk een boom, groote kloeke kerel, » zegt De Bo.

BULKEN, *bulkte, gebulkt.* = Bulten (De Bo) met

den bulkmeulen, anders gezeid den bultmeulen, werken. — « Bakker Jan was bezig met meel te bulken, met zijnen nieuwen bulkmeulen. » Geh. *Beernem.*

Bulten, bulken, in de woordenboeken *bullen, buidelen,* is in 't Fr. *bluter,* vroeger *beluter, bureter,* dat is eigentlijk zichten dóór *de la bure,* dóór groeven baai.

BULKMEULEN, den. = Bultmeulen (De Bo). Z. *Bulken.*

DOMPER, den. = Doofpot (Kramers), bakkersallaam, om kolen te dompen, te dooven. — « Wat zijt ge met eenen domper, eenen doover, die niet en sluit? » Geh. *Beernem.*

DOOVER, den. = Domper, *q. v.*

EERSGAT *van de baalje,* het. = Het zwaarste ende van den baaljeboom, den slagboom, die 't hofgat sluit. *Aan 't eersgat van de baalje hangen :* uitgeschud zijn, en van zijn hof moeten. — « Is 't dat hij hem alzoo blijft vergeten in den drank, boer Jan, hij zal allichte aan 't eersgat van de baalje hangen. » Geh. *Beernem.*

ETENZAK, den. = Knipzak, *q. v.*

GEMOETSEL, het. = Tegenkomste, gevarenisse (De Bo), gevaartenisse, met een schuimw., *aventeure,* of even nog erger, « lotgeval. » — « 'k Zal u ne keer al mijn' gemoetsels, al mijn' gevaartenessen vertellen. » Geh. *Beernem.*

GEVAARTENESSE, de. = Gemoetsel, *q. v.*

GRINZEN, *grons, gegronzen.* = Greinzen (De Bo), grijnzen (Kramers). — « 't Vriest dat 't grinst. 't Vriest dat d'honden grinzen! » Geh. *Beernem.*

HEESTEREN, *heesterde, geheesterd, ee* gelijk in *twee, zee, been.* = Heisteren, heiselen (De Bo). — « Hij heeft geheel den vloer vul lemen g'heesterd. » Geh. *Beernem.*

HUISTEN, *huistte, gehuist.* = Met huisten (*Loquela* V. 81) voorzien, huistteknuistte maken. — « Dat slag van eerrappels zijn g'huist en geknuist, ge'n kunt niet meer. » Geh. *Beernem.*

Vrglkt *Loquela* V. 81, 83, *i. vv. Huist, huistteknuistte.*

HULTEN, *hultte, gehult.* = Met hulten (De Bo, *Hulte)* voorzien. — « Dat stik land ligt g'hult en gebult, van 't een ende tot aan 't andere. » Geh. *Beernem.*

INREKEN, *reekte in, ingereekt.* = Reken, *q. v.*

IPPEN, den. = Zaadhuis, zaadbolleken van 't vlasch. — « 't Is nen ippen van ne jongen! » Dat is een kortgestuikte, kleene, dikke jongen. » Geh. *Beernem.*

Vrglkt *Loquela* VII. 27, *i. v. Ippen.*

JOUW! Z. De Bo. Jouw tot de balke! = Oppewaard uit (tot aan de zolder), teenemaal jouw. — « Met de eerste schote was ik jouw tot de balke. » Geh. *Beernem.*

KAMMELING, den. Z. De Bo. — « Ne kammeling stroo. » Geh. *Beernem.*

KANDEEL. den. Z. De Bo. Kandeel hebben. = Herte, gadinge hebben tot iets. — « Ik en hebbe geen kandeel om zoo verre te gaan. » Geh. *Beernem.*

KAVE. de. Z. De Bo. De kave van den *quinquet*, van het lichtvat. = 't Bovenste, 't smalste van de glazen buize, die op den lichter staat. — « Hij hield het boven de kave van den *quinquet*, en 't schoot in brande. » Geh. *Beernem.*

KERREMELKPLEKKE. de. = Verschroeide plekke, in eenen vlaschaard. — « 't Zijn te veel kerremelkplekken in 't vlas van d'jare. » Geh. *Beernem.*

KINDSCH *zijn in iets*. = Zonder wetenschap of kennisse van iets. — « 'k En ben daar niet kindsch in : ge'n moet het mij niet wijs maken. » Geh. *Beernem.*

KLAK *an de baalje*, den. = Klak (De Bo), gestampt eerrappelmoes, met zurkel daarin gestoofd. — « Ze gaan weêral klak an de baalje meugen eten, voor een' veranderinge! » Geh. *Beernem.*

KNAKE, de. = Waar Iser en Iperlee te gâre loopen. — « Hij is versmoord in de Knake. » Geh. *Loo.*

KNIPZAK. den. = Knapzak, etenzak, tetenzak, male. — « Nem : steekt dat in uwen knipzak, in uwen etenzak, in uwen tetenzak, en voort, na' schole. » Geh. *Beernem.*

KOPPEN. *kopte, gekopt*. = Bij 't kallestekken, korkschieten, boven op de kalle smijten, dat de centen rondspetteren. — « Hij heeft weêr al gekopt! » Geh. *Beernem.*

KWAZAAD, het. = Kwadied, slecht volk. —

Kwazaad
eu bederft niet.

Geh. *Beernem.*

KWEEKEN, *kweekte, gekweekt*. Z. *Water.*

LAAI, den. Z. De Bo. Het w. *laai* schijnt meer het licht, het schitteren van de vlamme te beteekenen als de vlamme zelve. — « Ne groote laai en e klee' vlammeke. » Geh. *Beernem.*

LIJFTOLLE, de. = Tolle, tole (De Bo) die te lijve getrokken wordt, lijfrolle (De Bo). — « Als ge den ronden dag aan de lijftolle gelegen hebt, ge gevoelt het in uw leên! » Geh. *Beernem.*

LUKKERVOETJE. = Luikvoetje, lutsvoetje (De Bo). — « Hij kan lukkervoetje over ne gracht springen van vier voet wijd. » Geh. *Bavichove.*

LUWEN, *lood, geloôn*. = Melken, trekken met der hand. — « Wij kwamen 'en koe tegen daar niet vele aan te luwen en was : » een magere koe. Geh. *Beernem.*

MALINGE, de. = Vrecht slagen. — « Hij zal tusschen vier oogen wel ne keer 'n malinge krijgen, let er op! » Geh. *Beernem.*

MAZENAAR, den. = Peerdepruime, groote pruime, die opensplet, zoodanig dat men den steen schoone bloot ziet liggen. — « De mazenaars, de peerdepruimen en zijn maar late rijpe. » Geh. *Beernem.*

Zou de *mazenaar* de *bâmespruime*, anders gezeid de *alteeze*, de *arteeze*, de *ateeze* niet zijn? Men zegt immers, met eenen rijmslag :

Geborsten lijk 'n bâmespruime.

MUURBREKERE, den, uitspr. *meurbrekere*. = Geweldige, ruwe kerel. — « Dat is mij ne muurbreker van ne jongen! » Geh. *Beernem.*

NEUKEL. den. = Neuk, stoot, slag, onder andere in 't bollen. — « Straft uw bolle en geeft die andere daar nen neukel, dat ze wel zeven keers ronddraait. » Geh. *Beernem.*

NIJPEN. *neep, genepen*. = Vriezen. — « Hoort ge de klokken van Meulebeke? 't Gaat nijpen, van den nacht. » Geh. *Bavichove.*

NOENELUWEN. *lood noene, noene geloden*. = Eigentlijk, luiden als 't noene is; oneigentlijk, erop aan komen, de boete te betalen zijn, berispinge te onderstaan zijn. — « Ja, 'k wille wel meêgaan, maar 't is op uwen kerf, als 't noeneluwt! » Geh. *Beernem.*

NOEZEN. *noesde, genoesd*. = Noeschen (De Bo). — « Een strate noezen en is 't zelfste niet als een strate dwerschen. » Geh. *Beernem.*

NOKKEN. *nokte, genokt*. = Eigentlijk, knopen; oneigentlijk, met geweld uitspreken, uitstooten, zoo bij 't vloeken gedaan wordt. — « Hij nokte allestappe een derdeure. » Geh. *Beernem.*

NUCHTER. = Weteloos. — « Zijn goed gaat verkocht zijn, en hij is er nog nuchter van. » Geh. *Beernem.*

OMPETENT. = *Impotent*, krank. — « 't En is daar niemand om 't werk te doene : 't zijn al zieke of ompetente menschen. » Geh. *Beernem.*

OORTE *smijten, smeet, gesmeten*. = Oorten, oortte, geoort (De Bo), van peerden sprekende, die hun hooi heisteren en kwisten. — « En geeft het niet te veel hooi : 't zou oorte smijten. » Geh. *Beernem.*

PAPE, den. = Kallemoeie (De Bo), bellemoeie. Z. *Topperke.*

PATJONKELEN. *patjonkelde, gepatjonkeld*. = Portiunculen, de kerke of de kerken bezoeken, en herbezoeken, om den aflaat van *Portiuncula* te verdienen. — « Moeder is naar Brugge gaan patjonkelen. » Geh. *Beernem.*

PEERDEPRUIME, de. = Mazenaar, *q. v.*

PERSCHERIK, den. = Perkel (De Bo). — « Hij heeft ons 'en halve mande perscherikken meêgegeven. » Geh. *Beernem.*

PIERELEN, *pierelde, gepiereld*. = Mierelen (De Bo), stralen, bijten, zoo zekere dranken doen in de neuze. — « Iederen keer dat ik van dat bier drinke, 't mierelt en 't pierelt in mijn' neuze. » Geh. *Beernem.*

PLANTHOUWE, de. = Houwe (De Bo) om te

planten, b. v. eerrappels. — « Hij sloeg 'n de planthouwe in z'ne' kop. » Geh. *Beernem.*

PLOEGBEUKEL, den. = Beugel van den ploeg (De Bo). — « 't Peerd sloeg, en 't sloeg den ploegbeukel af. » Geh. *Beernem.*

POEF, den, korte *oe.* = Frut (De Bo). — « 't Is te veel poef in dien caffee. » Geh. *Beernem.*

POEFEN, *poefte, gepoeft,* korte *oe.* = Doen poefen, spokken (De Bo) op 't vier, in de asschen. — « Me gaan ereweten, boonen poefen. » Geh. *Wackene.*

PROCHIEKANNE, de. = Ongemeen groote kanne. — « Ze zetten ton de prochiekanne op tafel, en elk valt aan 't caffeedrinken. » Geh. *Beernem.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Prochiekasse, prochiekot, prochiepot, prochietaarte;* en verder *prochiezak.*

PROCHIESTIER, den. = Eigentlijk, stier die ten dienste is van al de koeihouders van de prochie; oneigentlijk, geweldige, onverzaadbare ontuchtigaard. — « Die leelijke prochiestier dat hij is : ze moesten hem ophangen! » Geh. *Beernem.*

PROCHIEZAK. = Eenlijk groote, wijde zak. — « Is dat ne zak? 't Is lijk ne prochiezak. » Geh. *Beernem.*

PUIDEBLOOT. = Bloot, naakt gelijk ne puid. — « De veugeljongskes waren nog puidebloot. De jongens lagen daar puidebloot in hu'l'der wiegske. » Geh. *Beernem.*

RAAIDE. Z. De Bo. Ook = Hongerig. — « Ik komme raaide, van zoo lange te moeten wachten van eten. » Geh. *Beernem.*

RAAPZAAD, het. = Loofzaad. Z. De Bo. — « Ze zijn allemale naar de duivels om raapzaad. » Dat is weg voor goed. Geh. *Beernem.*

RAMIOLE, de. = Karmiole, hangelploeg (De Bo). — « Rijdt het stik omme, met de ramiole. » Geh. *Beernem.*

REKEN, *reekte, gereekt.* Sprekende van 't houtvier, in den heerd. = De gloeiende kolen, 't brandend hout met de asschen dekken en een kruisteeken in den aschhoop maken. — « Reekt het vier, reekt het vier in, reekt het vier toe : wij gaan gaan slapen. Wie heeft er gisteravond het vier toegereekt, het vier gerekend? » Geh. *Dranoutre.*

Vrglkt het Engelsch *to rake the fire.*

REKENEN, *rekende, gerekend.* = Reken, *q. v.* Wordt hier en daar gehoord, in steê van *reken.*

RIKZAGE, de. Z. De Bo. Ook = Een die rikzaagt. —

Ge zijt 'en rikzage,
en ge schrobt altijd!

Geh. *Beernem.*

ROLLEBABOLLEN. *rollebabolde, gerollebabold.* = Hol over bol rollen, rollebollen (De Bo). — « 't En is niet dat leutiger is als rollebabollen in 't hooi. » Geh. *Wackene.*

RONDKARIOTTEN, *kariotte rond, rondgekariot.* = In den omkring, van 't een naar 't ander kariotten. — « Zegt tegen de jongens dat ze moeten in huis komen, en daar niet blijven rondkariotten : 't wordt avond. » Geh. *Beernem.*

't Woord is afkomstig van 't Fr. *chariot, cariot.* Vrglkt De Bo, *i. vv. Kariot, kariotte, kariotten, buitenkariotten, voortkariotten, wegkariotten.*

SCHETTEN, de. Z. De Bo. Ook = Rosteel. — « Doet nog wat hooi in de schetten! » Geh. *Beernem.*

SCHOF, het. Z. De Bo. — « 't Zit schof, 't zit schuif in de wolken : 't en gaat niet regenen. » Geh. *Beernem.*

SCHOOLHOF, het. = Werf, met een schuimw., *cour,* daar de schooljongens spelen. — « Al de jongens speelden op 't schoolhof : hij alleene zat binnen. » Geh. *Beernem.*

SCHRAGEN. *schraagde, geschraagd.* = Schraven (De Bo); en, oneigentlijk, met vervelende lastigheid zeggen en herzeggen. — « Zwijgt : 't is altijd voort schragen en zagen dat gij doet! » Geh. *Beernem.*

SCHRAVELIG. = Al scharten en al schravelen, armtierig. — « Dat zijn menschen die schravelig leven, al is 't dat ze 's zundags altijd net gekleed zijn. » Geh. *Beernem.*

SCHROBBEN, *schrobde, geschrobd.* = Schurpen, met de schurpzage zagen. Z. *Rikzage.*

SCHUIF, den. Z. De Bo. Z. *Schof.*

SLAGWATER. = Aanhoudend, zonder onderbreken, altijd voort en altijd gelijk. — « Hij gaat hij alledage slagwater na de Messe! » Geh. *Beernem.*

Vrglkt *Loquela* VI. 46; XIII. 54, *i. v.*

SLAPER, den. = Borrel, limpe (De Bo), slaapmutse (De Bo). — « Schenkt ons elk ne slaper, en wij gaander van deure! » Geh. *Beernem.*

SLUNSEKUL. den. = Een die om slunsen gaat, voddeman; oneigentlijk, vuil, 't zij zedelijk of anderszins. — « Jan, 't en is algelijk maar ne slunsekul van ne vent. » Geh. *Beernem.*

SMOKKELREGEN, den. = Smokkelrein (De Bo). — « Ze gingen geheel den voornoene deur den smokkelregen, deur den smuikregen; en, als ze daar kwamen, 't was schoon weêre. » Geh. *Beernem.*

SMUTS, den. Z. De Bo. —

Die nen duts
trouwt voor den smuts,
verliest den smuts
en houdt den duts.

Geh. *Bavichove.*

SPAREN, *spaarde, gespaard.* — « Sparen! Me'n gaan nie' mee' sparen : 't stikske bachten de schure moet er ook an! » Geh. *Beernem.*

SPRAKE, de. = 't Gene een speler te spreken heeft, op schouwburg, met een schuimw., *rolle.* — « Iedereen moet zijn sprake opzeggen. Hij en koste zijn' sprake niet van buiten. De sprake van een die Sente Pieter verbeeldde, in den ommegang van 't Heilig Kruis, te Veurne. » Geh. *Beernem, Veurne.*

STRANG. Z. De Bo. — « Ze' wijf is veel stranger als hij. » Geh. *Beernem.*

STUIKVOET, den. = Tjonkelvoet, peerdevoet, Fr. *pied bot* (De Bo); en een die peerdsvoette is. — « Ge zult 'n gemakkelijk verkennen : hij gaat met ne stuikvoet, met e stuik-

voetje. Ze'n he'n maar twee knechtjes, en 't eene is e stuikvoetje. » Geh. *Heule.*

TEN HOOPEWAARD IN. = Zonder te roeken waar eerst, zonder te achten waar men begint, Fr. *dans le tas.* — « Alzoo ten hoopewaard in werken, dat is schadelijk. » Geh. *Beernem.*

TETENZAK, den. = Knipzak, *q. v.*
Vrglkt De Bo, *i. v. Teten.*

TJAFFELEN, *tjaffelde, getjaffeld.* Z. De Bo. — « Die mensch is verre getjaffeld : hij en zal 't niet lange meer houden. » Geh. *Beernem.*

TJIKHOUWEN, *tjikhouwde, getjikhouwd,* stemzate op *tjik-*. = Tuikhouwen (De Bo), geweldiglijk slaan, op een trekpeerd, b. v., met de zwepe — « 'k En zie ze niet geerne staan tjikhouwen op die arme peerden. » Geh. *Beernem.*

TJUIPER, den. = Duilpender (*Loquela* VII. 83). — « Teerzeerige, weemoedige kinders (ook groote lieden) staan altijd met hu'l'deren tjuiper gereed. » Geh. *Beernem.*
Bij De Bo is « *tjuipen* (wvl. *tjupen*)... het zelfste als *tjippen*, sprekende van een vink. De vinke tjuipt en pinkt als ze gram is. »

TOEREKEN, *reekte toe, toegereekt.* = Reken, *q. v.*

TOPPERKE, het. = Toppel, toppelke (De Bo). — « Het topperke van den schelf, dat er van boven opgezet wordt, dat heeten ze bij ons de bellemoeie of de pape. » Geh. *Beernem.*

TRUL, den. = Drol, drul (De Bo), groef geweefsel, webbe, dienende tot bodem van een zichtzeefde. Z. *Zichtzeefde.*

VOETERLINGEN, de. = Voetelingen (De Bo). — « Nieuwe voeterlingen aan een kouse breien. Moeder, wat he'-je meêgebrocht? Voeterlingen, voor aan Verhaghe'ns » (vragens) « beenderlingen! » Geh. *Bavichove.*
Beenderlingen staat bij De Bo.

VOORBASSE, de. = Basse (De Bo), stringkoker, naast de borst van 't peerd. — « De voorbasse is versleten, maar de achterbasse nog niet. » Geh. *Kortrijk.*

WAGENVOER, het. Z. De Bo. — « Is dat e wagenvoer van e wijf! » Geh. *Beernem.*

WATER, het *water kweeken.* = Eigentlijk, de waterzucht krijgen, broeden, laden, kweeken; oneigentlijk, zweeten. — « Zwijgt van dat boomvellen : men zou daarvan 't water in eens haar kweeken! » Geh. *Beernem.*

WEÊRWINNINGEN, de. = Uitslag van overjaarsch koorne. — « 't Staan veel weêrwinningen in de klavere. » Geh. *Clercken.*

WEGGE, de. = Sneê broods, zoo men de peerden geeft : groote dikke sneê. — « Met twee zulke weggen zal hij zijn bekomste hebben. » Geh. *Beernem.*

WEIENARE, den. = Een die met den jager, den weiman, meêgaat, om 't wild op te rapen en in de weitassche meê te doen. — « Hij is weêral uit, met zijnen hond en met zijnen weienare. » Geh. *Beernem.*
Bij De Bo is *weienaar* en *weiman* 't zelfste.

WERTSE, de. = Weerse (De Bo). — « Die drank is zoo zuur als een wertse. » Geh. *Beernem.*
Men heet ook *wertse* de gezodene spoelinge, het warm drankgemengsel, dat men aan de verkens en aan de andere staldieren geeft. — « Haast u, de wertse is bekan' koud. » Geh. *Poperinghe.*
Men spreekt doorgaans het w. uit als of er *wisse* stonde, en alzoo hebben ze, buiten Kortrijk, Doornijkwaards gaande, de oude herberge en brouwerije *In de Wertse,* in 't Fr. *A la Baguette* vernaamd!
Het w. *wertse* is uitbouw, met *-se,* van *wert-,* dat nog bestaat in 't Poperingsche *wertels,* uitsprekens (*rt* = *tt*) *wettels,* eene andere gedaante van *wortels.*
Bij Kiliaen is « Worte, werte oft meddigh bier, Ghe-soden mout. *Mustea ceruisia, et tepida : dilutum ex quo postea ceruisia coquitur : condimentum ceruisiæ, condimentum polentarium ; potionis siue pultis genus ex farina horrei torrefacti aliisque aqua perfusis constans, quæ post adiecta mistaque cereuisiæ recens coctæ colorem saporemque adfert : quibusdam etiam* nae-bier *et* nae-goed *dicitur.* Ang. *woorte.* vulgó braxium. »
In *A large Netherdutch and English Dictionarie by H. Hexam, Rotterdam, 1658,* staat er : « *Wort, or new beere, before it be clarified.* »
De ww. *werte, worte, wertse* zullen vroeger een afziedsel van *wortels* bedied hebben, 't zij met of zonder graan daartoe; dan, wie weet, afkooksel van graan, met of zonder wortels. Voegt daarbij dat 't w. *wort,* in 't Engelsch en in 't Duitsch, ook kruid bediedt, b v. hoppe.
Bij De Bo is meer als eene *wertse, weerse* of *wisse* (zoo men zegt) bekend. Z. *Bierweerse, gersteweerse, gruisweerse, lieweerse, lijnzaadweerse, moutweerse* en *slijmweerse.*
Wertse ware een goed w. om *tesane, tisane,* (Grieksch *ptisana*) *medecine,* en andere schuimwoorden, nu en dan zeer voegelijk, te vervangen.

WIND *snakken, snakte, gesnakt.* = 't Gene de katten doen, als ze ievers tegen eenen boom staan, en schijnen als of ze met hunne klauwen iets eruit wilden halen, snakken, trekken. — « De katte snakt wind uit den zuiden : 't gaat morgen uit den zuiden waaien, let er op! » Geh. *Beernem.*

ZEEMENDE. = Zeemhaarde (De Bo). — « Hij zat op een zeemende peerd. » Geh. *Beernem.*

ZICHTZEEFDE, het. = Zeefde.(De Bo) om deure te zichten; tegenover 't zeefde, dat dient om met den bal te spelen. — « Groeven trul van een zichtzeefde. » Geh. *Beernem.*

ZOTTE, het. = Niet gemeend, niet ernstig opzet. — « Ge'n moet maar ne keer uit uw zotte rijen, en niet om den prijs te winnen. » Geh. *Beernem.*
Vrglkt De Bo, *i. v. Leute.*

ZWINKELBEENEN, *zwinkelbeende, gezwinkelbeend.* = Zwinkelen (De Bo) met de beenen, gaan gelijk een die bij dranke is. — « Hij kwam ton al zwinkelbeenen naar huis, als 't al een gat in den nacht was. » *Beernem.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's H^n Alfons weg.

LOQUELA

N° 11, Lentemaand 1894. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANLOOIEN, ***looide aan, aangelooid.*** = Looien tot dat iemand ievers aan is, gelukken in de pogingen die men doet om iemand iets te doen aanveerden, koopen, gelooven; met eenen bijzin van behendigheid, schalkheid, doortraptheid, bedrog. — « Ze hebben mij eindelinge ook aan 't kiezerschap gelooid. Ik heb jaren lang aan 't betalen van die zes stuivers gelooid geweest. Hij heeft mij daar aan entwat » (b. v. een slecht peerd) « gelooid, die deugeniet! » Geh. *Kortrijk*.

Z. Looien en ***aanluchten.***

AANLUCHTEN, ***luchtte aan, aangelucht.*** = Iemand luchten (De Bo) tot dat hij eraan is, aanlooien, *q. v.* — « Ze hebben mij daar ook willen aanluchten, maar niet te doene : 'k en was ik onder geen hinne gebroed, moe'-je weten. » Geh. ***Kortrijk.***

AFLEDIGEN, ***ledigde af, afgeledigd,*** uitspr. ***afleëgen, leëgde af, afgeleëgd, -leë-*** gelijk in 't Fr. ***l'été.*** = Afdienen, afdekken, afdragen. — « Leëgt de tafel af. De tafel is afgeleëgd. » Geh. ***Wachtebeke.***

BEDJAMMELEN, ***bedjammelde, bedjammeld.*** Djammelen (***Loquela*** VIII. 37) op iets. — « Die peerden bedjammelen hu'l'der klaver, hu'l'der hooi. » Geh. ***Beernem.***

BEGRIJMEN. Z. De Bo. — « Ge'n begrijmt u maar aan ne zwarte' pot! » Geh. ***Heule.***

BEKAAID. Z. De Bo. — « Knippels bakken, op eenen bekaaiden dag. » Geh. ***Brugge.***

BEUTERGALEIE, de. = Galeie, galei, Fr. ***galée,*** dienende om zetwerk op te bewaren, dat in week- of dagbladeren telkens terugkomt, b. v. ***Stadsnieuws, Allerhande nieuws, Sterfgevallen,*** enz. — « Als ge wilt beginnen zetten, pakt de beutergaleie : ge zult er de titelreke op vinden. » Geh. ***Kortrijk.***

De grondbeteekenisse van 't w. ***galeie*** is roeischip; die veroordeeld waren tot den dwangarbeid moesten eertijds de galeien roeien, en men hiet ze ***galeiboeven.*** Neffens 't w. ***galeie*** staan ***galjoen,*** een groote galeie, het Fr. ***galère, galérien,*** en ***galjote,*** eene vrechtgaleie. Daar is een tijd gekomen dat de galeien, de galjoenen, de galioten, en verdere roeischepen, verwezen en versteken wierden, immers wijken moesten voor nieuwere vaartuigen. Men stak de galeiboeven in rasp- en tuchthuizen, en de oude, verwezene galeien dienden om alle slag van zaken in te bergen en aan den kant te steken. Alzoo is waarschijnelijk het w. ***galeie*** aan zijne tweede beteekenisse gekomen, te weten degene van ***wegzetberd,*** berd, boord of schip, daar de letterzetter zijnen zethaak op ijdelt en wegzet.

In 't vermaard Kortrijksch handschrift van 1736, daar Deken De Bo zaliger gedachten, zoo menig oud w. uit aangehaald heeft, is er sprake van iemand... « die bleunde, al houlaisen en paijbeenen, glinck een rennekokenne, wepias eup ne pipegael, deur d'hobette, de fresen, en genivers, bachten en barbacaan, en luickte het schu en 't waer zits de steeger, in en gelliote, by de spaenders en schieren. »

Die ***gelliote,*** of, beter gespeld, die ***galjote*** zou men nu eene rommelkasse, eenen brielhoek heeten : 't kottje bachten den trap, Fr. ***un lieu de débarras.***

't En zou ook niet al te wonderlijk schijnen, ware 't dat de zetters al 't gene gezet is en blijft, al dat geenen arbeid meer en vraagt, als ***beuter,*** en 't gene nog, met veel hoofd-, oog- en handarbeid, te zetten is als ***brood*** aanzagen. De ***beutergaleie*** ware alzoo het beuterberd, daar de gezette ***beuter*** op gespaard en bewaard wordt, die later bij 't wekelijksch en 't dagelijksch ***brood*** moet.

Die Verdam leest, op het w. ***Gleier, gleyerswerck*** (***Loquela*** XIII. 34, ***Gleiwerk***), zal gemakkelijk toegeven, dat het w. ***gleiwerk, gleierwerk, gleierswerk, gleiers*** (De Bo) niet anders en is als ***galeiwerk, galeierwerk, galeierswerk,*** te weten eerdewerk, dat op de ***galeien,*** te schepe, naar onze streken overgevoerd wierd; even als 't ***kraakporselein*** eigentlijk geen ***krakend,*** maar karaakporselein is, dat vroeger op de karaken of portugiesche vaartuigen, uit Japan, herrewaards overgebracht was. Z. verder ***Galeierwerk.***

Volgens Littré heeft ***la faïence*** (gleiers) heuren name van « ***Faenza, bourg d'Italie, où cette poterie a été inventée.*** » 't ***Gleiers*** zal vroeger italiaansche galeivrecht geweest zijn.

BIJSTIER. = Arm, schamel. Z. De Bo. — « An de boeren gen lof » (loof, raaploof) « en he'n, ze reken » (rekenen) « 't bijstier. » Geh. ***Meteren, in Fr. Vl.***

DJAMOEL, het, stemzate op ***-moel.*** = Djawoel (De Bo), met een schuimw., ***strabansie,*** groot geruchte, krakeel, oordeel, domsdag. — « Dat was mij daar een djamoel van de ander wereld! » Geh. ***Denterghem.***

DJAMOELEN, ***djamoelde, gedjamoeld.*** = Djamoel, leven houden, brielen. — « Ze djamoelden tot 's anderdags 's nuchtens. » Geh. ***Denterghem.***

DOEN. Z. De Bo. Zijn haar *doen*. = Opdoen, opschikken, opbinden, met een schuimw., *coiffeeren*. — « 't Is al tiene, en 'k moete nog mijn haar doen. » Geh. *Iper*, en meest overal.

DOEN. Z. De Bo. Eerrappels, groensel, vleesch *doen*. = Bereiden, ten middag- of avondmale. — « Wij en doen alledage geen vleesch. Den eenen keer eerrappels doen en den anderen keer groensel. » Geh. *Kortrijk*, en meest overal.

DRAAIHEUPEN. *draaiheupte, gedraaiheupt*. = Draaien met de heupen, preuschachtig gaan. — « Ze gaat daar al draaiheupen, ge zoudt zeggen ze'n kent niemand meer. » Geh. *Brugge*. .

DRAAISCHOUDEREN. *draaischouderde, gedraaischouderd*, uitspr. *draaischoeren, draaischoerde, gedraaischoerd*. = Draaien met de schouders. — « Als 't hoofd van de trommelaars in de processie gaat, je zoudt hem moeten zien draaischoeren! » Geh. *Brugge*.

EEROEST, den, *eer-* gelijk Fr. *air*. = Koornoest, graanoest. — « Wij zullen moeten sparen, tot dat ons Heere ons nen nieuwen eeroest verleent. » Geh. *Veurnambacht*.

FLEEM. = Fleeuw (De Bo). — « De vrucht van den bananaboom heeft 'n fleeme smake. » Geh. ommelands *Brugge*.

FLENTIG. = Gelijk een flente (De Bo), krachteloos, ellendig. — « Ik worde zoo flentig! » Geh. *Bavichove*.

GAFFEL. den. = Slokker, veelvraat. — « Met zulk 'n gaffel aan tafel, ge'n krijgt met ruize uw deel! » Geh. *Brugge*.
Bij De Bo draagt *gaffel* den zin van mond.

GALEIERWERK, het. = Gleierwerk (De Bo). — « Al ze galeierwerk is ebbroken. » Geh. *Poperinghe*, *Eessen*.

HAAR *in zijn' handen hebben*. = Rechtveerdig zijn, nooit gestolen hebben. — « Jan, dat is een die haar in zijn' handen heeft! » Geh. *Bavichove*.

HAK, den. = Eigentlijk, slag met een hakmes, of ander snijallaam of snijwapen, zoo gegeven als ontvangen (z. Kramers); oneigentlijk, hakkend, snakkend, toebijtend woord. — « Al dat ge daarvan krijgt is nen hak en nen houw. » Geh. *Veurnambacht*.

HAND. Z. *Haar*.

HEIE. de. = Bolle die hei, heie ligt (De Bo). — « Ware 't niet van die heie, 'k gerochte aan stake. » Geh. *Bavichove*.

HENNEV'RHANE. = Voor henne en voor hane, 's morgens heel vroeg, voor dag en dauw. — « Hij zou hennev'rhane opstaan, om te werken. » Geh. ommelands *Brugge*.
Vrglkt *V'rhinnev'rhane*.

HEUTE-NAATJE. het. = IJfenaatje, nijfe-naatje, nijpe-naatje (*Loquela* X. 91). Eigentlijk, iemand die gewend is *na*, nauwe te *heuten*, te heutepeuten, te heutepeutelen (De Bo). — « Zwijgt, 't is zu'k 'n heute-naatje van e veintje. » Geh. *Brugge*.
Het w. *heuten* schuilt in 't uitgebouwde *heutelen* (De Bo), en in *heutepeutelen*, *heutepeuten*, dat zoo vele bediedt als *heuten* en *peuten*, *heuten* en *peutelen*. Van *peuten* hebben

wij eenen anderen uitbouw, met *-eren*, in *peuteren*. Een *heute-naatje* is een heutelaartje, een *peuteraartje*, een prondelaartje, een poenderaartje, een prullemannetje, een *hoetelaartje* (Kramers).
Dit *hoetelen* zelve kan eene andere gedaante zijn van *heutelen*. Vrglkt *smoes* en *smeus*, enz. Z. *Loquela* XIII. 27, *i. v. Kneuzelen*.

HONDSMESSE, de. = Verward geruchte, djamoel, domsdag. — « 't Was daar rechts hondsmesse! » Geh. *Bavichove*.

HOUW, den. = Hak, *q. v.*

HULPE, de. = Vame, spanstrek, perzonge, perzomme (De Bo). — « De twee knikkers en lagen geen hulpe van een. » Geh. *Kortrijk*.

HULPENS! = Uitroep om het recht te eischen van te meten met de hulpe of men wint of verliest, in 't knikkerspel. — « Ik he' gezeid hulpens! Ik he' eerst gezeid zonder hulpens! » Geh. *Kortrijk*.

KAFKOE, de. = Koe van arme lieden, magere, onhebbelijke koe. Ook scheldname, dien men een leelijk, onhebbelijk vrouwmensch toevoegt. — « Ze'n hadden maar een arme kafkoe, en ze is dood! Kijkt die leelijke kafkoe daar gaan! Een kafkoe van een wijf. » Geh. *Iper*, *Kortrijk*.

KANNE, de. Z. De Bo. — « 'k En ben in geen kanne gebroed, gekweekt. » Dat is: 'k Ben verstandig genoeg om mij niet te laten bedriegen. Geh. *Bavichove*.

KEPPESTOEL, den. = Kakstoel (De Bo). — « 't He'n e keppestoel ekocht, voor me kleentje. » Geh. *Iper*.

KETSERKARRE. de. = Ketskarre (De Bo). — « Hij is met de ketserkarre om bakten. » Geh. *Beernem*.

KLEMIEREN. *klemierde, geklemierd*, stemzak op *-ier-*, eerste *e* doof. = Dagstriemen, krieken, kiemen. — « Hij was altijd op en te beene met 't klemieren van den dag. » Geh. *Brugge*.

KLUTSEN, *klutste, geklutst*. = Lutsen (De Bo). — « Hij kwam, op zijn eeuwig gemak, al lutsen en klutsen naar huis. » Geh. *Brugge*.

KLUTSEN, *klutste, geklutst*. = Eigentlijk, een klutsei, een zwalpei worden (De Bo); oneigentlijk, mislukken, kwalijk uitvallen, ten kwade keeren. — « Als je alzoo voort doet en onachtzaam zijt, je zake gaat klutsen. » Geh. *Poperinghe*.

KRUIME, de. = Kracht, bij De Bo kruimen. — « 't Zit kruime in zijn' vuisten! » Geh. *Bavichove*.

KUITEN, *kuitte, gekuit*. = Tjikhouwen (*Loquela* XII. 79), tuikhouwen (De Bo). — « Met genoeg te kuitene op zij' peerd, is hij erdeure g'rocht. » Geh. *Beernem*.

KUTSERKARRE, de. = Tweewielgerid, dat de kutsers gebruiken. — « Eertijds voerde hij zijn goed met den kordewagen, nu rijdt hij met een kutserkarre. » Geh. *Beernem*.

KWIKKELSTEERTEN, *kwikkelsteertte, gekwikkelsteert*. = Kwikkelen (De Bo) met den steerte. —

« 't Hondtje kwam al kwikkelsteerten zijn meester tegengeloopen. » Geh. *Brugge.*

LIJFSGENADIG. = Lijvelinge. — « Is dat toch lijfsgenadig regenen dat 't doet, vandage! » Geh. *Avelghem.*

LIJVELINGE. = Altijd voort, zonder ophouden, lijvelijk, lijfsgena (De Bo). — « Hij en deed niet anders als altijd maar lijvelinge slaan. » Geh. *Avelghem.*

LOOIEN. *looide, gelooid.* = Bedriegelijk, met listigheid knippen, afhandig maken. — « 't Is al om de menschen 't geld uit hunnen zak te looien. » Geh. *Kortrijk.*

Z. *Aanlooien, aanluchten.*

Dit w. *looien* zal misschien 't oude *loyen* zijn, daar Edward Gailliard van spreekt, in zijnen *Glossaire flamand, i. vv. Loy, loye, loyen, loytanghe, loyyser, loygheld.* De looier neep, kneep, knipte, met de *loodtange*, een merk in 't *lood*, dat de lakenwevers aan hunne lakens moesten hechten, om, mits betalinge van 't *looigeld*, genepen, geknipt, *gelood* of *gelooid* te worden, na de weerde van hun laken. Geen looien zonder nijpen, knippen.

In den hommelhandel wordt insgelijks het lood gebruikt, alsook bij den vervoerdienst, langs den ijzerweg. Nu vervangt *plombeeren* (z. Kramers) ons oud w. *looien;* zelfs hoort men, uit vlaamsche monden, b. v.: « ne *geplombeerde* » (voor een gediplomeerde of gekeurde) « peerdesmid. »

In 't Fr. zegt men (z. Littré): *Il a été plombé*, van iemand die geknipt, die genepen is van de napelsche pokken, ten gevolge van ontuchtigheid. Van zulk een zou men te Kortrijk ook zeggen dat ze er hem aan *gelooid* hebben, dat hij aan de pokken *gelooid* is.

MACHOCHELEN, *machochelde, gemachocheld.* = Geweldig veel kleederen aandoen, overkleeden. — « Kijkt hoe dat hij weêr gemachocheld is. » Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Machoche, machochel*, en Kiliaen, *i. vv. Machache, machachel.* Wat den uitleg van beiden betreft, dat blijve onverlet.

MAGER. = Met weinig drukinte. — « 't En mag maar geheel mager gedrukt zijn. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Vet.*

MALEN, *maalde, gemaald.* = Langs den eenen of den anderen kant van de bolletra bollen, zonder te ramen (De Bo) en zonder geweld. — « Maalt, en ge zult er komen. » Geh. *Bavichove.*

MOND, den. = Mondsprake, ruchtbaarheid. —

Groote zonden,
groote monden.

Geh. *Iper.*

OMMEDREVELEN, *drevelde omme, ommegedreveld.* = Ommeloopen, tegen iemand loopen en doen vallen. — « Zwicht u: ge zoudt mij ommedrevelen! » Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Drevelen.*

OOGE. Z. *Op de ooge ziens.*

OP DE OOGE ZIENS. = Oogeziens (*Loquela* X. 13. — « Hij verbetert op de ooge ziens. » Geh. *Brugge.*

PEKAUWEN, *pekauwde, gepekauwd.* = Pikhaken, pikhaakte zijn (De Bo), van koornauwen gezeid, die ommewaards hangen, na de gedaante van een pekke of van eenen pekhaak. — « Als 't kooren pekauwt, 't is tijd om den oest af te doen. » Geh. *Veurnambacht.*

PLAK, den. = Rand, schroo van een blad drukpapier, daar de stijfpap op gestreken wordt, om 't een blad aan 't ander te plakken, b. v. voor groote plakbrieven van verschillige stuks. — « 't Blad is groot, laat er maar nen breên plak aan. » Geh. *Kortrijk.*

ROKSJE, het. = Onderveste, of *gilet*, zoo de nieuwe Vlamingen zeggen. — « Hij deed zijn beste roksje an, om na d'hoogmesse te gaan. » Geh. *Dudseele.*

RONGER, den. = Ronge (De Bo). — « Daar zijn houten en ijzeren rongers. » Geh *Beernem.*

ROOIEN, *rooide, gerooid.* = Bij nachte uitgaan. Z. De Bo. — « Hij zal moeten uitschee'n van rooien, of hij gaat ievers aan een rampe komen. » Geh. *Rudderroorde, Ruysselede.*

RUIKEL. den. = Ruike, ruizel, z. De Bo. — « Jan smeet mee erruikel eerde na ze broere. » Geh. *Poperinghe.*

SCHARDEBEENEN, *schardebeende, geschardebeend.* = Scherrebeende (De Bo) gaan, staan, loopen. — « Als hij dat gezeid hadde, hij schardebeende zeere voort. » Geh. *Brugge.*

SCHEEWEEG. den. = Weeg, wand, die een ruim in twee'n scheedt, *cloison* zouden ze nu zeggen. — « Als we dien scheeweeg wegdoen, de zale is rechtuit nóg zoo groot. » Geh. *Brugge.*

't En is niet *scheeweg*, noch *scheewei*, maar *scheeweeg*, *-ee-* in *schee-* en in *-weeg*, gelijk in *twee, zee.*

SCHELLETJE, het. = Klokske, dat, achter 't slaan van de ure, de halve ure en 't vierendeel schelt; ook brandklokske. — « Hoort: 't schelletje luidt! » Geh. *Brugge.*

SCHERDEBEENEN, *scherdebeende, gescherdebeend.* Z. *Schardebeenen,*

SCHERFBARD, het. = Bard om op te scherven (De Bo), kapbard, kapberd (*Loq.* XIII. 3). — « Pakt het scherfbard van den nagele, en scherft die kruiden! » Geh. *Brugge.*

SCHIJVERHOOFD, het. = Zothoofd, *q. v.*

SMEUS, het. = Dat noch vast noch vloeibaar en is, b. v. vorte appels. — « De pere viel al in smeus, in smoes. In smeus, in smoes gestampte petatten. Zwijgt, of 'k sla je in smeus! » Geh. *Brugge.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Smeuzen, smoezen, smoeselen.*

SNEUKELING, het, uitspr. (het) *sneukelink*, niet (de) *sneukeling*(e). = Heute-naatje, *q. v.* — « Dat oud veintje, zwijgt ervan, 't is zu'k e sneukeling! » Geh. *Brugge.*

SPARTELEN, *spartelde, gesparteld.* = Sparkelen. — « 't Vier brandt dat 't spartelt, dat 't spertelt, dat de spertels deruit vliegen. » Geh. *Brugge.*

SPELDERIJN, het. = Pelderijn, pelorijn, pilorijn,

pellerijn (De Bo), Fr. *pilori*. — « Te Male staat er e spelderijn. » Geh. *Brugge*.

SPERTE, de. = Sperke, sparke. — « 't Peerd sloeg de sperten uit de steenen. » Geh. *Brugge*.

SPERTELEN, *spertelde, gesperteld*. = Spartelen, *q. v.*

STAAKBOLLE, de. = Bolle die naast of op de stake, die jouw ligt. — « Hij zal een staakbolle leggen. » Geh. *Bavichove*.

STAANSTOEL, den. = Kerkstoel, die, ten gebruike van iemand, hier of daar in de kerke, 't jaar deure, blijft staan. « Zij heeft ne staanstoel in de kerke, maar 't is zelden dat ze hem gebruikt. » Geh. *Brugge*.

STOKEREN, *stokerde, gestokerd*. Vette, mest *stokeren*. = Stoken (De Bo). — « Hij moste meê om mesch te stokeren. » Geh. Noorden van *Brugge*.

STORMHOZE, de. = Met een caribisch schuimw., dat de schipliên uit de Vooreilanden, of de *Antilles*, meêbrachten, *alkaan, orkaan* (De Bo). — « 't Is een stormhoze die opkomt! » Geh. *Brugge*.

STREUVERELLE, de, stemz. op *-elle*. = Stuiverelle (De Bo).

STROPE, de. = Sirope, in Holland stroop. — « Kerrepap met strope in. » Geh. *Caneghem*.

STUBBE, de. = Strobbe, strobbel (De Bo). — « Hij schupte tegen 'n stubbe, en hij vloog over zijn aanzichte in de' grond. » Geh. ommelands *Brugge*.

STURTEKARRE, de. = Stortkar, tuimelkar (Kramers). — « Hij voerde een vet zwijn in een sturtekarre, en 't vielder uit. » Geh. *Beernem*.

TEGEN. = Aan. — « En he' ze peerd verkocht tegen e voerman van Rijssel. » Geh. *Vleteren, in Fr. Vl.*

TE RIKKE *blauwen, blauwde, geblauwd*. = Zonder peerd, ezel, hond of rijtuig blauwen (De Bo), met de waren op den rik, den rugge. — « Als ze blauwen, 't is meest te rikke. » Geh. *Vleteren, in Fr. Vl.*

TERTEPUT, den. Z. De Bo, *i. vv. Terdeput, terteput, geterteput*. — « Vader is zoo flauw, hij valt nog den helt van den tijd in'den terteput. » Geh. *Beernem*.

TREKKEBEENEN, *trekkebeende, getrekkebeend*. = Trekhielen (De Bo). — « Hij ging er-eindelinge al trekkebeenen naartoe. » Geh. *Brugge*.

TRIJTE, de. = Trijtse (*Loquela* X. 95), trijse (De Bo), slunse. — « Heure rok, van onder, hangt al in trijten. » Geh. *Beernem*.

UITSCHUDDELING, den. = 't Gene uit iets anders (b. v. kort stroo uit lang) geschud is. — « Ge kunt die uitschuddelingen in 't stal verbezigen. » Geh. ommelands *Brugge*.

VERPOLLEPELBLADEREN, *verpollepelbladerde, verpollepelbladerd*. = In gruis slaan, met een schuimw., *verdemolieren, vermorsacreeren*. — « Hij heeft

het al verpollepelbladerd dat er in zijn huis was: en ja, dronke' zijn! » Geh. *Beernem*.

VET. Vette wulle, vette *sayette*, de. = Wolle met der ieke, sayette van wolle met der ieke. — « Hij heeft zijn zokken vermaakt met vette wulle, met vette *sayette*. » Geh. *Veurne*.

Vrglkt De Bo, *i. vv. Ieke, sayette* en *tjette*.

VET. = Met veel drukinte. — « Pakt wat min inte: de druk is veel te vet. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt *Mager*.

VISCHPAALJE, de. = Eigentlijk, schubbe, vischschubbe; oneigentlijk, Fransch stuk van 2 centimen. — « 't En is mij geen vischpaalje weerd. En hed evvischpaalje evvongen. » Geh. ommelands *Poperinghe*.

Paalje is 't Latijnsche *palea*, Fr. *paille, paillette*, dus een schuimwoord.

V'RHINNEV'RHANE. = Voor hinne en voor hane, slaapdronken, duizelachtig, maar half wakker. — « 'k Ben nog g'heel v'rhinnev'rhane: 'k en weet niet wat da' 'k doe. » Geh. ommelands *Brugge*.

WACHT-U-VAN-TOE *weven, woef, geweven*. = Weven zonder toe te snokken, slecht weven. — « 't Is nog nen keer geweven wacht-u-van-toe. » Geh. *Beernem*.

WAGENWIEL, het. = Eigentlijk, wiel van eenen wagen; oneigentlijk, zeker slag van tuimelboom of tuimelperte, daarbij de kunstenaar over de toppen van zijne als wagenspeeken uitgespreide arms en beenen, gelijk een wagenwiel, vooruitschijvert. — « De jongens liepen neffens ons rijtuig mee, en ze mieken, of ze smeten wagenwielen, om cenzen te krijgen. » Geh. *Beernem*.

WETEN, *wist, geweten*. = Bedieden, inhouden. — « Hoe is 't nu met dat ziek zijn, te Cissens? Ja, 't en weet al niet vele. » Geh. *Houthem, in Veurnambacht*.

WIEKE, de. = Groote schelle grond, land, brood, vleesch. — « Zijn dat wieken dat 'n ploegt! Gij hebt mij daar 'n wieke (van 't brood) afgesneên! Ik vroeg om nog een schelleke vleesch, en hij gaf mij daar een wieke: ze woeg wel e pond! » Geh. *Veurne, Adinkerke, Heule, Wercken*.

WIJTJEWATJE *bollen, bolde, gebold*. = Kortweg, korthoekig ramen (De Bo). — « Hij bolde wijtjewatje, en 't ging. » Geh. *Bavichove*.

WIPPETEENEN, *wippeteende, gewippeteend*. = Op de tee'n wippen. — « Hij kwam zeere tot bij mij gewippeteend, hij vezelde entwat in mijne oore, en hij was weêre weg. » Geh. *Brugge*.

WULGEBEK, den. = Wulvebek (De Bo). — « De wulgebek behoort tot den dijsel van den wagen. » Geh. *Beernem*.

WULLE, de. Z. *Vet*.

ZAAIPELE, de. = Zaadpele (De Bo), koolzaadpullem. — « Ze sliepen al te gâre in de zaaipelen. » Geh. *Harlebeke*.

ZETELSTOELTJE, het. = Keppestoel, *q. v.* — « De twee kleenen zaten elk in e zetelstoeltje. » Geh. *Belleghem*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

N° 12, Grasmaand 1894. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *epea pteröenta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFDWEILEN. *dweilde af, afgedweild.* = Afloopen, afdretsen, hier en daar dweilen, loopen, t'dat men tenden is. — « Ik en ga geheel 't dorp niet afdweilen (achter hulpe) om mijn kind te kleeden! » Geh. *Massemen.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Dweil, dweilen.*

AFSLINGEREN. *slingerde af, afgeslingerd.* = Veerdiger tonge, afgeven, afzeggen, uitspreken. — « Hij is goed om ievers een *complement* af te slingeren. » Geh. *Alveringhem.*

ASSCHENMANDE. de. = Mande, daar asschen in vergaard, bewaard, verpord wordt. — « 't Is lijk den dag halen met asschemanden. » Geh. *Alveringhem.*

De dag komt van 's zelfs. Wat zou 't zijn, en hoe lange zou men blijven beien, ware 't zake dat ze den dag moesten gaan halen, met eene asschemande teenegader? En hoe kunstig weten de dichtveerdige Vlamingen rechts die *duistere* asschenmande uit te steken, om den *helderen* dag erin te gaan halen?

BEK EN BEK. = Tegenover elkander, ook van menschen sprekende. — « Al mee en keer, 'k stoeg bek en bek met den veldwachter. » Geh. *Alveringhem.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

BELINGD. = Belengd, belangd, belangen stellende in iets. — « Ik ben belingd » (om te weten) « of hij zal komen. » Geh. *Massemen.*

Velen gebruiken liever het schuimwoord *curieus.*

BENAAR. Z. *Bet naar.*

BENNAAR. Z. *Bet naar.*

BETIJEN. (uitspr. *beteien*), *betoog, betogen.* = Begaan, doen. — « Laat mij maar betijen: ik zal 't wel goed brengen. » Geh. *Massemen.*

Vrglkt Verdam, *i. v. Betien;* en *Loquela* VII. 89, X. 1, *i. v. Beteien*, dat een ander w. is.

BET NAAR. uitsprekens (*tn* = *nn*) *bennaar, benaar* (De Bo). — Bet na, in, binnen. — « Jan, hij moet eerst alle capellekes » (herbergen) « bet naar gaan, eer hij voldaan is. » Geh. *Alveringhem.*

Het w. bestaat uit *bet* en *naar*, zoo Verdam opgeeft, *i. v.*, niet uit *be* en *naar*, zoo De Bo, *i. v. benaar,* schijnt te vermoeden.

Bet, bat, grondwoord van *beter, bate,* enz., bedieldt *meer: bet na* = *meer na, nader, naar.*

Jan David, in *Den Doolhof der ketteren, door P. Ioannem David, Priester der Societeyt Iesv. T'Hantwerpen, By Ioachim Trognæsius, 1605*, bl. 255, gebruikt dit w., zeggende: « Alsoo socht dien vuylen *Vagao Iudith* in den strick by Holofernem te brenghen, met dusdanighe vleydende woorden de selue aen-vallende: *En vreest niet, en schaemt u niet, ó goede dochter, tot mijnen Heere ende Meester bet naer te gaen:* u en sal gheen quaedt gheschieden, *maer ghy wordt grootelick vereert ende verheuen.* »

In zijnen *Christelijcken Waerseggher... T'Antwerpen, Inde Plantijnsche Druckerije, By Ian Moerentorf, 1603,* bl. 136, zegt de zelfste schrijver, sprekende van den bekoorenden Vijand: « Maer, can hy voorts onbelemmert ende onbelet tot in de Memorie gheraecken, ende daer een seker ghepeys formeren, ende dan, dat meer is, tot in t'Verstandt, als tot in de anti-camer oft veurcamer: (daermen anders goedt bescheydt en kennis moest gheuen, wiemen is, ende watmen begheert, eermen bet-naer en binnen gaet, ende audientie crijght) Soo en resteert hem niet meer, dan dat hy int binnenste gae, daer den Wille presideert: van wient al hangt... »

Nog eens, in zijnen *Toets-steen tot Beproevinghe ende Oeffeninghe der gheender. Die haer tot de Volmaecktheyt des Christen leuens begheiren te begheuen door... T'Antwerpen, By Martinus Nutius, inde twee Oyevaers, Anno 1607*, zegt de zelfste Pater Jan David, S. J., bl. 433, sprekende van de *Gheestelycke Vlucht:* « Alder-eerst neemt de Vlucht, al een nauwe straetken, gheheeten *Patientia.* Ghy suldter qualyck sonder: want ghy moet al dat weghelken passeren, soudet wel gaen.

Dan suldt ghy terstondt een kleyn ghehuchte vinden ghenaemt *Kleyn-moedicheyt.* Maer dat moet ghy ter slincker handt laeten ligghen, ende voor-by gaen, sonder daer yet te letten oft oock u hooft eens het naer te steken. »

En, bl. 436, schrijft die goede Jan David wederom: « Van daer suldt ghy komen, ende dat seer haest, aen een groot machtich pacht-hof, daer groote menichte van vette beesten wt ende in gaen, ende daer dagelycks groot bedryf is, daer vele maerten ende knapen in slauen en wrauen. Dat heet men naer myn beste ont-houdt: *Aentreckenden toef* oft *goede ciere;* Ick en hebt soo iuyste niet wel ont-houden. Daer pleechmen de passanten seere aen te trecken, ende wel te toeuen, soo dat sy dickmael vergheten voorts te gaen. Daer salmen u ooc (weet ic wel) betnaer ende binnen roepen, ende bouen aen t'hooghste eynde der tafel doen sitten, daer salmen u seere willen toeuen ende goede

ciere aen doen. Maer u hondeken *Discretie* dat sal u ghenoech toonen ende teecken gheuen, dat ghy daer niet letten en meught. »

BOL. = Van akkerland gezeid, licht, malsch; bij De Bo mul, mulzig, multer, vruchtbaar. — « Dat land ligt bol. Dat land ligt multer. » Geh. *Massemen.*

Multer zal ontstaan zijn uit **mulder, muldr,* (*dr* = *tr*) *multr, multer;* vrglkt *ginder ginter,* enz. *Mulder* zelve is uitbouw van *mul, mol;* welk *mol* ook *bol* kan geworden zijn. Vrglkt *mishanden bishanden, medeen bedeen,* enz.

De grond van 't w. is *malen : mul* is gemalen aarde; alzoo beteekent het w. ook maalloon, maalgeld.

BOOS. Z. De Bo. — « In drie scheuten den oppergaai afschieten, dat is al boos om doene. Nachtegaalnesten zijn boos om vinden. » Geh. *Alveringhem.*

BOOSWICHTEN, *booswichtte, gebooswicht.* = Kwa'ijk, niet overeenkomen, kijven, schelden, vechten. — « Die twee huishoudens weunen nu naast malkaar, en ze booswichten zij daar nu thoope. » Geh. *Massemen.*

Zoo *booswichten* van *booswicht,* zoo zal *kwaadwichten* van *kwaadwicht* komen, en niet van een anders onbekend werkw. *wichten,* zoo De Bo, na Schuermans, schijnt te beweren.

Vrglkt De Bo, *i. vv. Wichten, kwaad wichten.*

BOUT, den. = Steert. — « Hij en mag daar niet vele zijn boutje wikkelen. » Geh. *Alveringhem.*

De spreuke bediedt : Hij moet daar stille en gerust zijn; hij en is daar geen baas; hij en heeft daar niets te zeggen.

BRAAKHOUWE, de. Z. De Bo. Het w. spreekt men klankverkort uit, *brakhouwe,* en niet *braakhouwe;* vrglkt *schaapwulle, kaakland, slaaplaken,* enz. — « En hed ekkin » (eenen kinne) « lijk ebbrakhouwe. » Geh. *Alveringhem.*

BREED *loopen, liep, geloopen.* = Overvloedig, breed voor handen zijn. — « 't En loopt daar niet breed, in dat huishouden. » Geh. *Alveringhem.*

DOEN. Z. *Gedaan.*

DOENENS, het. = Zake, met een erg schuimwoord, *affaire.* — « Dat 't mijn doenens, dat 't mijn doens ware, 't zou anders gaan. 't Is al één doenens. » Geh. *Kortrijk, Alveringhem.*

DOENS, het. = Doenens, *q. v.*

EIEREN, *eierde, geëierd.* = Eiers leggen. — « 't Is daar altijd eieren of jongen. » Geh. *Opdorp.*

EZELDRONKEN. = Tenden uit dom, dwaas van dronkenschap. — « Horkt, e was ezeldronke'. » Geh. *Alveringhem.*

GAPENS, het. = Zeggens, *q. v.*

GAT-UIT, GAT-IN *klappen, klapte, geklapt.* = Kouten zonder samenhang, dat 't lijk gekapt stroo is, *ab hoc et ab hac.* — « Ze klappen gat-uit, gat-in, en ge'n weet waaraan u houden. » Geh. *Alveringhem.*

GEBIJEN, (uitspr. *gebeien*), *gebee, gebeën.* = Gebijden (De Bo), tegenkomen, ondervinden, beleven. — « Wie

weet wat wij nog al zullen gebijen? Ik hebbe ik-ik dat al gebeën. Hij kan 't ook nog gebijen. » Geh. *Massemen.*

GEDAAN. Op den asem, op de borst *gedaan.* = Aangedaan, gepakt. — « Hij was al lange stijf op zijnen asem, op zijne borst gedaan. » Geh. *Alveringhem.*

GOED *in de keerne.* = Van koeien sprekende, daar veel boter van komt. — « Molle is goed in de keerne, en veel beter als Blare. » Geh. *Alveringhem.*

GOED *in de seule.* = Van koeien sprekende, goed van baten (De Bo), veel melk gevende. — « Ons koetje en is niet groot, maar 't is goed in de seule. » Geh. *Alveringhem.*

HALFSTEERTTE. = Eigentlijk, tot ten halven steerte; verder, half opgedaan, onvoltooid : ten halven eenz. zoo de Vlamingen zeggen. — « 'k En wil hem niet meer : hij laat altijd zijn werk halfsteertte staan. » Geh. *Massemen.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Aars.*

HEKEL, den. Z. de woordenboeken. Door den hekel halen. = « Over den hekel halen » (Kramers). — « Ze hebben hem daar deur den hekel gehaald, tot dat 't genoeg was. » Geh. *Alveringhem.*

Wat is er nu beter : *over* of *door?* En waarom zou *over* wetenschappelijk, beschaafd dietsch zijn, en *door* niet?

HELLEN, *helde, geheld.* = Het woord *helle* bezigen. uit gramschap. — « Als 'n gram is, je zou den moeten hooren duivelen en hellen! » Geh. *Alveringhem.*

HOOFDFLAKKE, de. = Hoofdvleesch. Z. De Bo. — « Als 't (eten) niet wel genoeg en is, legt, of doet er jen hoofd bij : 't zal hoofdflakke zijn. » Geh. *Brugge.*

INGELMESSE, de. = Engelmis (De Bo); oneigentlijk, eene goede maaltijd. — « Hij heeft zijnen buik 'en ingelmesse, 'en zielmesse gedaan. » Geh. *Alveringhem.*

IJZER, het. = Hoefijzer, ijzer aan den hoef van 't peerd; oneigentlijk, zole van den menschenvoet. — « Hij is zijne ijzers gekeerd. » Dat is (zonder eerbied gezeid) overleden. « 't Zal hem varen, als hij ne keer zijne ijzers gekeerd is. » Geh. *Eessen.*

KAKEBEEN, het. Z. de woordenboeken. Een oud kakebeen van een vrouwmensch. = Een oud vrouwmensch, met verachtinge gezeid. — « En is toen nog gaan trouwen met 'en oud kakebeen van e vromminsch. » Geh. *Alveringhem.*

KALVERDOM. = Zoo dom als een kalf. — « Zwijgt van dien jongen : en is kalverdom. » Geh. *Alveringhem.*

KEERNE. Z. *Goed in de keerne.*

KIEKHOOFD, het. = Bij Kiliaen, « Kieckenhooft. *Caput pulli. Et metaphoricè, homo cerebri vacuus, inconsideratus, præceps, homo memoria et cerebro inbecillis.* — « 't Is zulk een kiekhoofd van ne jongen! » Geh. *Heule.*

KIEKSHOOFD, het, *kie-,* bij klankverkortinge, uitgesproken gelijk Fr. *qui.* = Hoofd van een kieken. — « Pap, meë broks, lijk kiekshoofden, derin. » Geh. *Alveringhem.*

KLAVERGARS, het. = Klavergers. Z. *Vetteweë* en De Bo, *i. v.* Geh. *Alveringhem.*

KOGELDRONKEN. = Dronken, tot rollens toe, gelijk nen kogel. Z. *Lamdronken.*

KRAAKTANDEN, *kraaktandde, gekraaktand* (De Bo). — « Als de kinders kraaktanden, 't is teeken dat ze wormes he'n. » Geh. *Alveringhem.*

KULOORE, de, stemzate op *kul-*. = Kulkerte, kulmete, kulklinke, vrouwe die kult. — « 't Is zu'k ekkuloore! » Geh. *Alveringhem.*

LAMDRONKEN. = Dronken, dat men noch gaan noch staan en kan. — « Hij was weêr al stom-, lam-, kogel-, peerdedronke'. » Geh. *Kortrijk.*

MAAI, de. = Made, maan, mane (De Bo). — « Hij heeft een' maai in den kop. » Hij is koppig. Geh. *Opdorp.*

MAROTE, de, stemzate op *-ro-*. = De puppe, die, in 't Jantje-claaisspel, het vrouwmensch verbeeldt. — « Klappen lijk emmarote. » Geh. *Alveringhem.*

Van *Marie* maken de Franschen *Marion, Marionne, Marionnette, Mariette, Mariot, Mariotte, Marot, Marotte.*

MINK, den. = Mik (De Bo). Z. *Tink.*

MOFFET, het, stemzate op *-et.* = Eigentlijk, vermufte, stinkende, onasembare lucht, Fr. *moffette, moufette;* ook stinkdier, visse, fisjauw. Bij ons is 't een scheldwoord, dat men vuile, stinkende lieden toevoegt. — « Zwicht-je dervan: 't is zu'k evvuil moffet! » Geh. *Alveringhem.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Muffen, uitmuffen;* en, in de woordenboeken, *vermuffen, vermuft.*

MOSSELMAN, den. Z. de woordenboeken. — « Hij zoekt het volk, gelijk de mosselmans. » Geh. *Opdorp.*

MULTER. Z. *Bol,* en vrglkt De Bo, *i. v.*

NAAKTE-SLOORE, de, klankverkorte uitsprake, *naktesloore,* stemzate op *-sloo-*. = Arme-clare (De Bo), *Colchicum autumnale* L. — « 't Staan naakte slooren open: gaat haalt er. » Geh. *Deerlyk.*

Die *naakte slooren,* of *naakte bagginen,* zoo men ze elders heet, en zijn in 't geheele niet te betrouwen, « want dat kruid, » zegt Dodoens, « binnen den lijfve ghenomen, maeckt het lichaem vol leucksels, ghelijck of het vernetelt waer, worgt ende nijpt de kele, quetst de inwendighe leden, alsoo dat ten laetsten bloedighen kamerganck volgt; ende alsoo doodet den mensche. » Daarom heet het ook *Colchicum,* dat is uit *Colchis* afkomstig. En *Colchis,* dat is een land, dat op de Zwarte Zee ligt, daar waar de Phasis erin loopt. 't Is van dien *Phasis,* dat de *phasianen,* anders gezeid de *fezanten,* in 't Dietsch, de woerhaans hunnen name hebben. *Colchis,* zeggen de geleerden, was eerst bevolkt door bruinverwige Gyptenaars (*kelainoopes*), die wel thuis waren in de kunste van vergif te brouwen. De vermaarde toovermete Medea was eene *Colchisneye,* die met het *Colchicum* zeer moorddadiglijk wist om te gaan.

OMZIENS. het. = Zeer korte stonde tijds. — « Hij liep, en hij was er in een omziens. » Geh. *Alveringhem.*

ONTGUNNEN, *ontgunde, ontgund.* Z. De Bo. — « In den hemel is er een hamme ten besten gegeven, voor de notarissen, en ze'n is nog niet ontgund. » Geh. *Alveringhem.*

OORDTJEPANNEKE, het. = Eerden panneke, dat maar een oordtje 'n geldt. Z. *Verzurkelen.*

OPDRAAIEN, *draaide op, opgedraaid.* Iemand den steert opdraaien. = Iemand vleiend bedriegen. — « Ze hebben hem willen den steert opdraaien, maar 't en heeft niet gelukt. » Geh. *Alveringhem.*

Vrglkt Schuermans, *i. v. Opdraaien.*

PAUWENHANE, den, stemzate op *ha-*. = Hij, van 't pauwgeslachte. — « Hij stond daar, preusch lijk ne pauwhane. » Geh. *Alveringhem.*

PAUWHANE, den, stemzate op *ha-*. = Pauwenhane, *q. v.* Geh. *Kortrijk.*

PAUWHINNE, de. = Zij, van 't pauwgeslachte. — « De pauwhinne legt verloren. » Geh. *Alveringhem.*

PLAK, het. = Pruimmoes, dat men op de boterammen doet. — « 'k Eten ze ik liever met plak als met butter. » Geh. *Poperinghe.*

REENEN, *reende, gereend, -ee-* gelijk in *twee, kweeken.* = Regenen. — « Os hongs of kats gars eten, 't ga reenen. » Geh. *Alveringhem.*

REEPER, den. = Repe, reepe (De Bo). — « En he'd eggebijt lijk erreeper. » Geh. *Alveringhem.*

RUWEEL, den, stemzate op *-eel.* = Raveel (De Bo). — « 't Is zu'k erruweel van ejjongen! » Geh. *Alveringhem.*

Vrglkt *Loquela* VII. 47, *i. v. Regeer-al.*

SAVELEN, *savelde, gesaveld.* Z. *Zetten.*

SCHARLUINEN, *scharluinde, gescharluind,* stemzate op *-luin-*. = Schenden, bederven, rampen, vermooschen. — Van koorn, daar de kwajongens doorgeloopen hadden: « Zie eens hoe dat koorn gescharluind is! » Van eenen gevel daar 't bezetsel bij plekken afgevallen was: « Wat is dat huis gescharluind! » Geh. *Massemen.*

Bij Kiliaen is een *schorluyn,* en in de woordenboeken, een *scharluin,* een schobbejak. Ik vermoe dat de kracht en de zin van 't w. in *-luin* zit, en dat *schar-* maar een stemzaatloos voorvoegsel en is, dat dien zin versterkt.

Vrglkt *Schermik, scherminkel, schermutselen, schermoes* (*Loquela* X. 37), *schermenten* (*Loquela* VIII. 28).

Schuermans boekt het w. *scharluinen,* en wilt er « *scheren* » en « *lui* » zijn in vinden.

SCHAVEEL, het, stemzate op *-eel.* = Bekwaamheid, geschiktheid om te schaveelen (De Bo), geschaveeld te worden. — « 't En heeft hier lijk al geen schaveel. » Geh. *Alveringhem.*

SEULE. Z. *Goed in de seule.*

SLAGZWIJN, het. = Zwijn dat vet genoeg is om te slaan, om dood te doen. — « En is vet lijk esslagzwijn. » Geh. *Alveringhem.*

SMEUS, den. = Vollijvig, vet, overvet mensch. — « 't Is essmeus van evvent. » Geh. *Poperinghe.*

SPEEKE, de. Z. de woordenboeken. — « Rijen dat men geen speeken en ziet. 't Is een speeke te kort in dat wiel. » 't Ontbreekt iets aan dat verhaal. Geh. *Heule, Opdorp.*

SPURRIE, de. = *Spergula Arvensis L.* Z. de woordenboeken. — « 't Komt uit gelijk spurrie, met een mikske. » Geh. *Opdorp.*

SPUT, het. = Spuns (De Bo). — « Foei, 't en is maar sput : ik drinke liever water! » Geh. *Alveringhem.*

STEKEDONKER. = Helledonker, pekdonker. — « Hij en dierf maar uitkruipen als 't overal stekedonker was. » Geh. *Alveringhem.*

STUITEMANDE. de. = Bedelkorf. — « Ge zult nog moeten met de stuitemande gaan. » Geh. *Alveringhem.*

TEGENWAGEN. *waagde tegen, tegengewaagd.* = Met de wage (De Bo), met den houten handboom, wagen (De Bo) tegen eenen anderen, die ook waagt; of wagen op iets, tot dat het nabij, tegen iets anders gewaagd is. — « Waagt gij alhier, ik zal tegenwagen. Waagt dien boom tegen die andere. » Geh. *Massemen.*

Vrglkt De Bo, *i. vv. Wage, wagen, achteruitwagen, opwagen, voortwagen.*

TINK, den. = Tik (De Bo). — « Hij en gaf noch tink noch mink, noch tinkske noch minkske meer. » Geh. *Alveringhem.*

VANNELAPPER, den. Z. De Bo. — « De vannelappers zijn da' : 't ga' reenen. » Geh. *Alveringhem.*

VEERTIG. = Vet, wel. — Daarmee zij-je veertig! » Geh. *Alveringhem.*

VERPIJNEN. *verpijnde, verpijnd.* Z. De Bo. — « Het slot is verpijnd : 'k en kan in mijn huis niet. Hij ziet eruit lijk 'n verpijnde ratte. » Geh. *Alveringhem, Heule.*

VERRAMPENEERELIJK. = Bij rampe ten onder te brengen. — « Kwaad goed en is niet verrampeneerelijk. » Geh. *Alveringhem.*

VERRE. Z. *Savelen, zagen, zetten.*

VERWEKOE, de. = Varrekoe, verrekoe, varwekoe, verwekoe (De Bo). De verwe koe is zulk eene die, zonder drachtig te zijn of nog te kunnen worden, blijft melk geven; en alzoo zeggen ze, die eene vallinge in hun hoofd hebben, en die alsan voort blijven vochtigheid door hunne neuze ontgeraken : — « Mijn neuze geeft lijk 'en verrewe koe. » Geh. *Alveringhem.*

VERZURKELEN. *verzurkelde, verzurkeld.* Z. *Loquela* X. 8, 31, *i. vv. Zilkeren, zurkelkouse, zurkeltreze, verzurkelen.* — « Je zou je verzurkelen in 'en oordtjepannetje! » Geh. *Alveringhem.*

VETTEWEE, de. Z. De Bo. — « Hij is in zijn' vettewee. » Dat is, zoo 't De Bo heet, « in zijn klavergers. » Geh. *Alveringhem.*

VEUREN. *veurde, geveurd.* = Lubben, *castrare* (De Bo). — « Hij is er altijd bij, als er een haantje te veuren is. Geld, voor dien hond te veuren! » Geh. *Alveringhem.*

VLAMMEN. *vlamde, gevlamd.* = Onbelet groeien, schieten, langer worden. — « Ga-je nu je baard laten vlammen? » Geh. *Alveringhem.*

VLASSEN, *vlaste, gevlast.* Z. De Bo. — « 'k Zald'n slaan dat 'n vlast. Hij klapt dat zijn' tonge vlast, dat zijn' tanden vlassen. » Geh. *Alveringhem, Heule.*

WATERKLOKKE, de. = Klokke, die men luidt over een lijk, dat om Gods wille, van den armen, begraven wordt. — « Jan is dood : hij zal met de waterklokke begraven worden. » Geh. *Heule.*

WIJGWATER, het. = Wijwater. Z. De Bo. — « e Kijkt lijk edduivel die wijgwater lekt. » Geh. *Alveringhem.*

WORP, den. = Eenerhande gemetene hoeveelheid poteerde. — « Een beuterpot van twee en half worpen (of wurpen). Pottjes van drie in ne worp (of wurp). » Geh. *Iper.* Z. *Wurp.*

WURP, den. = Worp, *q. v.*

Is dat misschien eene *schijve* poteerde? Immers men verkoopt de poteerde bij groote schijven, die aan boeren ruggebrooden gelijken.

Edw. Gailliard, in zijnen *Glossaire flamand*, bll. 563—564, zegt dat « *Les ardoises se comptaient... par* Worp, *par* Scoten *et par mille;* » en dat « *Schiller et Lübben, Mlln. Wtb., expliquent* Worp *par : Eine Zahl von 4 stück,* » een getal van vier stuks.

Aangenomen dat poteerde, gelijk baksteen, pannen, tiggels, schaaljen, enz. te schepe ingevoerd wierd, zoo zou men kunnen denken dat ze, van hand tot hand, in en uit het schip geworpen en gevangen, of gemuisd wierd (z. De Bo, *i. v. Muizen*); en dan zou elke hoeveelheid poteerde, die men 's maals of teenegader *worp* of *wierp*, een *worp* of een *wurp* zijn. Of is *worp* misschien gemeend als een dracht, een buikvol, een *lijfvol*, Fr. *une portée, une nichée?*

ZAGEN, *zaagde, gezaagd.* Z. *Zetten.*

ZEGGENS, het. = Zeggenisse, zeggenschap. — « Drie, zesse, tiene : 't is al een zeggens, 't is al een gapens. » Geh. *Alveringhem.*

ZETTEN, *zette, gezet.* Z. De Bo. *Verre gezet, verre gezaagd, verre gesaveld* zijn. = Bijkans tenden, versleten, bedorven, geleefd, opg'eten, verbruikt zijn. — « De verloftijd is verre gezet. Dat huis is verre gezaagd. Die broek is verre gesaveld. De hespe, de tunne, de flassche, de zomer is verre gezet. » Geh. *Alveringhem.*

ZIELMESSE, de. = Ingelmesse, *q. v.*

ZOPPENAT. = Zoo nat als een' zoppe (De Bo). — « 'k Zijn deur de' reen ekkommen, en 'k zijn zoppenat. » Geh. *Alveringhem.*

ZOT. Z. De Bo. Een vijze, een schroeve die zot is. = Die niet meer en grijpt, zonder grepe. — « Wat wilt ge blijven draaien en wringen aan een vijze die zot is? » Geh. *Beernem.*

ZOTHOOFD, het. = Schijfhoofd (De Bo). — « Het zothoofd, het schijvehoofd van mijn' snakkarre moet vermaakt zijn. » Geh. *Beernem.*

ZWEKING, den. = Zweping (De Bo). — « Eekene zwekingen in 't dak doen leggen. » Geh. *Brugge.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hr Alfons weg.

LOQUELA

N° 1, Bloeimaand 1895. « Loquela tua manifestum te facit. » — Matth., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANSPRAKE, de. Z. De Bo. — « 'k Loope lijk verdoold, sedert da'nk m'n ansprake verloren he'n : 't is nu al veertien dagen da'nk wewe (da'nk weware) zijn. Ieffrouw Soete houdt emmeise, vor 'en ansprake. Sedert da'nk me knecht kwijt zijn, 'k zijn m'n ansprake kwijt. » Geh. *Iper*.

AL *rechts, al slinks*. = Al de rechtere hand, al de slinkere hand. — « Als je an dien boom komt, 't is ton al rechts, al slinks. » Geh. *Bolleseele, in Fr. Vlanderen*.

ANIJSKALIJS, den. = Pijpdrop, in de woordenboeken; fijne stokskes kalijsiedrop. — « Anijskalijs is goed tegen de vallingen. » Geh. *Gent*.

BANNEN, *bande, geband*. = Door 't roepen van de huwlijksbannen als trouwer of trouwster bekend maken, in de kerke. — « Jan is tenden geband » (heeft al, heeft zijne drie bannen gehad) « en hij en doet niet voort om te trouwen. » Geh. *Rumbeke*.

BENAAIEN, *benaaide, benaaid*. = Al naaiende in 't lijkgewaad vesten. — « 't Lijk was al benaaid en esschrijnd, als ze toekwamen. » Geh. *Poperinghe*.

BERD, het. = Met twee schuimwoorden, *tafel, disch*, (*tabula, discus*). — « Hij steekt zijn voeten onder 't berd daar hij kan. Tafel is berd! » Geh. *Sint-Niklaas, Kortrijk*.

BESCHIEN. = Misschien, masschien, mag schien. — « Beschien dat 'n alhier weêrekeert. » Geh. *Iper*.

Vrglkt *Beshanden, beshand*, voor mishanden, mishand; *bedeen*, voor medeen, zoo medeen; *bermite*, voor marmite.

BIDKLOOSTER, het. = Klooster daar men bidt, daar het bidden de voornaamste bezigheid is, b. v. bij de schamel Claren, bij de Theresianen. — « Zij gaat naar een bidklooster, naar de Capucineskes, te Brugge. » Geh. *Rumbeke*.

BLAUWHALS, den. = Rape, met blauwen hals. — « Verschillende oorijen van rapen zijn blauw of groen van verwe om den hals. Is 't deel van de rape dat buiten den grond zit, de hals, (Fr. *le collet*) blauw, dan heeten ze blauwhalzen; is 't groene, dan heeten ze groenhalzen. » Geh. *Sint-Denijs* (W.-Vl.)

BOEVEREN, *boeverde, geboeverd*, korte *oe*. = Den boever (De Bo) spelen, boeverwerk doen. — « 't En gebeurt niet vele, dat 't vrouwvolk boevert. » Geh. *Rumbeke*.

BUISHAAK, den. = IJzeren hou-vast, die, als met eenen ijzeren vinger, de ronde buizen vasthoudt. — « Slaat ebbuishaaksje in den muur en legt er die regenbuize meê vast. » Geh. *Iper*.

BURSTELARE, den. = Kleerborstel. — « Ebburstelare en is ge'n zoeper. » Geh. *Bolleseele, in Fr. Vl.*

DA'. = Dan, den, de'. — « Ga-je nie' kommen da'? Is 't meeninge da'? Zij'-je daar al da'? Toe da'! Haast u da'! Zoo da'-zoo da'! » Geh. *Wynghene, Thielt* en om.

DEELVRIEND, den. = Erfgenaam van bloed- of rechtswegen. — « 't Waren al deelvrienden, die achter 't lijk gingen. » Geh. *Sinay*.

DE'. = Den, denne, dan. — « Zeggen ze aldaar esscherfvat tegen eschrijne? 'k En wisten ik da' niet de'. » Geh. *Bolleseele, in Fr. Vlanderen*.

Vrglkt De Bo, *s. vv. De, dè, te, tè*. De Bo boekt vragende, gebiedende zeggenschappen die met *de'* eindigen, b. v. : « Ga-je ni' kommen de'? Doet voort de', » maar geen loochenende gelijk deze : « 'k En wisten ik da' niet de'. »

DENNE. = Dan, den, de'. — « Ha'-je't vergeten denne? » Geh. *Brugge*.

DIEF. Z. *Loquela* I. 41. — « Hij en is hij daar niet dief van : hij zegt plat af dat 't waar is. » Geh. *Rumbeke*.

DOPKEN, het. = Uitgekipte, ijdele eierschale, bezonderlijk van woerhaans of patrijsen. — « Als de jongens eenen uitgebroeden patrijsennest vinden, in de jacht van ievers nen liefhebber, zoo krijgen ze van hem eenen stuiver voor ieder dopken. » Geh. *Machelen bij Deynze*.

DRAKENEND, den, stemzate op *dra-*. = Draakend (De Bo). — « Hij heeft zijnen drakenend moeten afsnijen, omdat hij over een besloten hof gevallen was. » Geh. *Ouckene*.

DWINGEN, *dwang, dwong, gedwongen*. = Overtreffen, z. *Loquela* VI. 49. — « Niets dat de aansprake (over 't graf) dwong van den Burgemeester : al die 't hoorden weenden. » Geh. *Rumbeke*.

EZELFIJGE, de. = Dadel. — « Ze zat met een kraam, en ze verkochte ezelfijgen. » Geh. *Dadiseele*.

FIJGE, de. *Geen fijge*. = Niets, noch dit noch dat. — « Mijn jongens zaten blauw van den honger en 'k en ha' geen fijge in huis! » Geh. *Kortrijk*.

FLEUTEMAN, de. = Een die op de fleute, op de *clarinette* speelt, terwijl de lieden dansen. — « Nijksje de fleuteman ga kommen, en ze gaan dansen. » Geh. *Bolleseele, in Fr. Vlanderen.*

FOORZEN, *foorsde, gefoorsd,* uitsprekens zonder *r, foozen.* = Vooizen (*Loquela* XIV. 32), voorzen, voorderen, voordeel doen, met een oud schuimw., *avance* zijn, *avance* doen. — « Ge zegt : 'k zou hier, 'k zou daar, maar dat en doet, dat en foorst al niet vele ! » Geh. *Rumbeke.*

GEBUREN, *gebuurde, gebuurd.* = Als gebuurs, wel overeenkomen, z. De Bo. — « Me geburen goed, en, om een welzijn, me moeten zwijgen lijk vermoord. » Geh. *Rumbeke.*

GEDEELTENISSE, de. = Het verdeelen, het verdeeld worden, onder de rechthebbenden, van nagelaten have en goed. — « Als die gedeeltenesse tons geschied is, elk heeft het zijne gehad ; en alzoo ben ik-ik aan die hofsteê gekommen. » Geh. *Rolleghem.*

GEGROPEN. Z. *Grijpen.*

GENIVERERRAPPEL, den. = *Helianthus tuberosus L, topinambour,* eerdpere. — « Ze maken korten drank van genivererrappels. » Geh. *Werveke.*

GERSEEGDE, de. = Eegde (De Bo) met zestien tanden, om de schellen en de gersvodden te breken, na 't ploegen. — « De woorden *gerseegde* en *lijnzaadeegde* en staan in De Bo niet. » Geh. *Sint-Denijs* (W.-Vl.), *Iper-buiten.*

GESCHIKKEN, *geschikte, geschikt.* = Schikken, bijeenvoegen, te gader laten zijn. — « 'k En weet niet hoe hij het in zijn hert kan geschikken, om 's zondags alzoo op straat te komen. » Geh. *Sinay.*

GRIJPEN, *greep, gegropen.* = Nemen. — « Grijpt nog escigare. Grijpt nog egglas bier. Jan, grijpt gij Cisca voor joen wettige huisvrouwe ? 'k He'n eppenne eggropen en 'k he'n m'n name ezzet. » Geh. *Bolleseele, in Fr. Vlanderen.*

GROENHALS, den. = Rape, met groenen hals. Z. *Blauwhals.*

HAZEMAAL, het. = Kortborstigheid, in 't Grieksch *asthma.* — « Hij weet stijf van 't hazemaal. » Geh. *Rumbeke.*

Vrglkt eerzame voor *exame,* korte reize voor *cortége,* bergmeter voor *baromètre,* enz.

HERMEN, *hermde, gehermd.* Z. *Loquela* IX. 43, en X. 2. — « Hij » (Jan, mijn zeune) « begoste daar te hermen, in die herberge, en sichten dien en kreeg ik er geene' kant meer aan. » Geh. *Rumbeke.*

HITSELEN, *hitselde, gehitseld.* = Hittig, hitsig worden : *exardescere.* — « Als ze hem ievers in te bij komen, hij hitselt even gauwe van dulligheid. » Geh. *Bekeghem.*

INKOM, den. = Het niet voorbijgaan, het in-, het binnenkomen. — « 't Is hier veel gaans en keerens. Ja'et, maar me'n zijn daarmeê niet, zonder den inkom ! » Zoo antwoordde eene die winkel hield. Geh. *Kortrijk.*

JEERST. = Eerst. — « In 't jeerste en was er da' ge'n kerke. » Geh. *Bolleseele, in Fr. Vlanderen.*

Overal komt men *jerst, jeerst* tegen, in de middeleeuwsche boeken.

KAASMAREIER, den. = Vischvervoerder, vischkraaie, Fr. *chasse-marée.* — « De kaasmareiers weun' te Rousselaere, op de Niemart. » Geh. *Rumbeke.*

KANT, den. *Eenen kant krijgen aan iets of iemand.* = Het spit wenden, over den weg geraken, overeenkomen, doen dat men moet doen met iets of met iemand. Z. *Hermen.*

KEUVELINGE, de. = Afval, brokkelinge, bucht ; 't gene overblijft bij iemand die lapt, vermaakt, herstelt. — « Jan de stoelvlechter is van den nacht zijn keuvelinge opgebrand. » Geh. *Kortrijk.*

KOEIHERD, den. = Koeier, koeiherder, koeiwachter (De Bo). — « Koeiwachter hoort men meest in 't noorden ; koeiherder, in 't zuiden, en 't onzent zeggen ze koeiherd. » Geh. *Belleghem.*

KORREN, *korde, gekord.* = Met de korre visschen, ook visschen in 't algemeen. — « Ge'n moet hier niet komen korren, ge zult maar vijfhoeks vangen en geen visch. » Geh. *Oostende.*

KORREVAARDER, den. = Visscherschip, dat uit korren vaart, dat vaart om met de korre te visschen. — « In 1885 was de Duitsche visschervlote 377 vaartuigen sterk. In 1894 was die vlote vermeerderd tot het getal van 456 vaartuigen, daarvan 64 stoombooten, al korrevaarders. » Geh. *Oostende.*

KRIJGSEL, het. = Afgeleid stuk kleedinge, dat men giftelinge gekregen heeft. — « Men ziet dat 't maar een krijgsel en is, dat ze aanheeft. » Geh. *Wachtebeke.*

KWABEK, stemzate op *kwa-.* = Eigenname van de brandklokke, de noodklokke, te Veurne. — « Als Kwabek luidt, 't is dat 't etwaarsten brandt. » Geh. *Veurne.*

LATTESPLIJTER, den. = Een die daklatten, latten splijt, met de lattebijle, voor zijn brood. — « Zij' vader was lattesplijter van neringe. » Geh. *Rumbeke.*

LEKSPA, de. = Lekspade, spa om lekveuren (De Bo) te delven, om te lekveuren (De Bo). — « Hij sloeg hem, met zijn lekspa, zoo geweldiglijk tusschen hals en nekke, dat hij in den grond stuikte. » Geh. *Staden.*

LIJNZAADEEGDE, de. = Eegde (De Bo) die nog fijnder is als de fijneegde (*Loquela* XIII. 18). — « De lijnzaadeegde wordt gebruikt om lijnzaad en ander fijn zaad in te eegden. » Geh. *Sint-Denijs* (W.-Vl.), en *Iper-buiten.*

LOOCHENEN, *loochende, geloochend.* = Verzuimen, niet bijwonen. — « Hij had tweemaal de Messe geloochend. 'k He' drie weken de Messe moeten loochenen, omdat ik mijn been gebroken ha'. » Geh. *Cuerne.*

Vrglkt De Bo, *s. v.*

MOLLEPOOTJE, het. = Afgesnedene poot, of hand, van eenen mol, dien sommigen over hun lijf dragen, om, bij dat dragen, geluk en voorspoed te hebben, zoo zij schijnen

te gelooven. — « 't Lukt hem al meê : hij heeft voor vast een mollepootje in zijnen zak. » Geh. *Deynze.*

Vrglkt Schuermans. *s. v.*

Zou de geboortename *Molhant* niet zulk eenen beteekenen, die een mollepootje, die eene molhand draagt; of toch een dien 't al meêslaat?

NEST, den. *Nesten zoeken, zocht, gezocht.* = Twist, ruize, moeielijkheden, oneenigheden zoeken. — « Ge'n moet hier geen nesten zoeken : daar 't welgaat laat het welgaan. » Geh. *West-Vlanderen, Antwerpen.*

NIEUWNESTIG. = Nieuwloopte, nieuwvingel, nieuwloopig, nieuwlooptig, zuchtig naar wat anders, naar wat nieuws. — « Zulke menschen zijn al te nieuwnestig : ge'n kunt daar niet op steunen. » Geh. *Moen.*

Dit prachtig woord schijnt van 't vogelvee overgenomen, b. v. van zulke hoenders die aanhoudend nieuwe nesten maken en verloren leggen.

NIJTIG. = Nijdig. Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt De Bo, *s. v. Blad,* meervoud *blaten.* Vrglkt nog *led* en *letten, schudden* en *schutten, puid* en *puiten.*

ONDERKOTIG. = Hondekootte (*Loq.* XIV. 51). — « Die wonde is onderkotig. » Geh. *Beveren aan den IJzer.*

Men vergelijke De Bo en *Loquela* VII. 46, *s. v. Onderkotig,* en men oordeele of *hondekootte, *hondekotig* ofwel *onderkotig* het echte woord is.

Men moet aleventwel bekennen dat een *hondekot* een zeer *onderkotig,* d. i. volgens De Bo, een bedriegelijk, ja een gevaarlijk dingen is, om er voorbij of te dichte bij te gaan. Van eenen ontmoortelden muur zou ik liever hooren dat hij *hondekotig* of *hondekootte* is als *onderkotig.*

OP. = Om. — « Je moet daa' zijn up t'n negen en half, of je zijt te late. » Geh. *Bolleseele, in Fr. Vlanderen.*

OS. = Of. — « Dat os niet, 't is al 't zelfste. 'k En wete niet os 'n ga' kommen os niet. » Geh. *Iper.*

Gelijk *os* voor *of,* zoo wordt *of* ten onrechte gebruikt voor *os* = *as* = *als,* en zoo hoort men b. v. « zoo groot, grooter *of* e peerd. Hij is ouder, zoo oud *of* ik, » voor *als* e peerd, *als* ik.

PALOVE, de. = Eene die paloofl. Z. *Paloven.*

Vrglkt, bij De Bo, de ww. *parloven* en *perloven; Loquela* I. 51, *s. v. parloven,* en X. 54, *s. v. parloge.*

PALOVEN, *paloofde, gepaloofd,* stemzate op *-lov-.* = Overdragen, pander-, paander- of pannedrager (De Bo) zijn. — « Dat is eppalove van ejjong : al dat ze hoort of ziet, ze gaat 't naar vader gaan paloven. » Geh. *Beveren aan den IJzer.*

PANHARING, den. Z. de woordenboeken. — « In deze streke heeten ze bezonderlijk panharingen « panharingsjes, » die kleene, vette, smakelijke haringskes, die ook, ja, in de panne gefruit worden, maar die ons hier toekomen van de Panne-Sente-Pieters. » Geh. *Iper* en ommelands overal.

PARLE, den, stemzate op *par-,* doove *-e.* = Geringe aanval van wee doen of ziek zijn : tjap, bij De Bo, tik, *atteinte, bobo,* in 't Fr. — « Hij heeft dezen keer ne groote' parle gehad.

Hij heeft nu al veel parlens gehad. Al die parlens en doen hem geen deugd. Met nog e parleken of twee is hij eraan. Ja, 't en is maar e parleken ! » Geh. *Sint-Niklaas.*

Zou dit w. niet mishoord zijn en misboekt van een die *prulle* hoorde? Wie helpt er mij?

PEESCHIJF, de. = Peeschelle (*Loquela* XIV. 45). Geh. *Antwerpen.*

PIJT, den. = Eigentlijk, schacht, *penis* (De Bo); oneigentlijk, mannemensch, met verachtinge. — « Onnoozele pijt, zwijgt en laat verstandige menschen klappen. » Geh. *Kortrijk.*

REPE, de. Z. De Bo, *i. v. Op de repe liggen.* = Over den hekel gehaald worden, op de tonge rijden, loopen. — « Hij heeft leelijk op de repe gelegen, sedert dat hij die fuike uitgemeten heeft. » Geh. *Rumbeke.*

REPPEREN, *repperde, gerepperd.* = Als repper (*Loquela* XIV. 77) behandelen, bespringen, dekken. — « De repper reppert de vooi. » Geh. *Saffelaere.*

Bij de Jager, *Frequent.* heeft *reppelen* 3 den zelfsten zin.

RIJDEN, *reed, gereden.* = Zeep krijgen. Z. *Loquela* XIV. 88.

ROOMEN, *roomde, geroomd.* = Door tusschenkomste van 't Pausdom, van 't hof van Roomen wettig en geoorlofd doen zijn. — « Zijn huwelijk zal moeten geroomd zijn. » Geh. *Cuerne.*

Vrglkt De Bo, *s. v.*

SCHERFHOUT, het. = Scherfvat, schrijne (De Bo), doodkiste. — « De temmerman kwam vragen of hij mochte het scherfhout maken, voor vader zaliger. » Geh. *Werveke.*

Misschien, uit misverstaan, voor *scherfvat?* In Oost-Vlanderen zou *scherfhout* uitgesproken worden als of het *scherfhaat, scherfvaat, scherfvat* ware.

SNELOOREN, *sneloorde, gesneloord.* = De ooren snel zetten, om te horken, z. *Loquela* VIII. 94. — « 't Roerde entwat in de' kelder en ik sneloorde om te weten wat dat 't was. 't Zat een haze te snelooren : ik verroerde en hij sprong uit het koolstik. De peerden snelooren, als er iemand onverwachts de staldeure opendoet. » Geh. *Iseghem.*

Vrglkt De Bo, *s. v. Snelooyen.*

SOMMER, den. = Zomer. — « De sommer is de schoonste tijd van 't jaar. » Geh. *Hamme.*

Het zelfste verschijnsel ontmoet men bij de woorden *zantje* en *santje, zap* en *sap, zei* en *sei, zeise* en *seise, zidderen* en *sidderen, zikkel* en *sikkel, zom* en *som, zoo b'hoort* en *soo b'hoort, zulker* en *sulker.*

SPEELKANTJE, het. = Spellewerkkantje, dat de jongens die leeren spellewerken tusschen hunnen gewonen werktijd maken, en daar zij den opbrengst van mogen sparen of verbezigen. — « Wij en kregen geen drinkgeld, zelfs geen zundagoordtje, en ja, buiten ons speelkantje. » Geh. *Kortrijk.*

STRUISEL, den. = Struifel, truisch. — « Een klakke met ne struisel. Een struiselke blommen. » Geh. *Harlebeke.*

TE SCHIJTS, den. = Afkeer, walg. — « Het zal u

te schijts geven van daarbij te komen. 't Geeft heur te schijts van hem te bezien. » Geh. *Sint-Niklaas*.

TIGGELGESTEK, het. = Gestek, b. v. bij 't opbulsteren van den rugge eener zate : dat tiggelwijs, ruitwijs, Fr. *en losange* gewrocht' is. — « Die spree'n zijn vol watte gestopt en gestekt ; 't gestek loopt ruitwijs : 't is tiggelgestek. » Geh. *Kortrijk*.

TWEEHANDER, den. = Zwepe, djakke, die men met de twee handen handhaaft, omdat ze zoo zwaar en zoo lang is. — « Hij kan djakken, met zijnen tweehander, dat ze 't hooren t'aan de kerke. » Geh. *Beveren aan den IJzer*.

UITSMIJTEN, *smeet uit*, *uitgesmeten*. = Van geld sprekende, uitschieten, uitgeven, zoo ze nu liever zeggen *débourseeren*, Lat. *profundere*. — « 'k He'n vele geld uitessmeten, vele geld moeten uitsmijten, om me kind ze' gezichte te doen weêrekrijgen, dat stoeg om blend te kommen. » Geh. *Iper*.

UITVIND, den. = Uitvindinge, vond, ontdekkinge. — « 't Is met dien laatsten uitvind, dat ge nu kunt hooren spelen, klappen en zingen van verre en van over lange. » Geh. *Kortrijk-buiten*.

VAL, den. = Scheute (De Bo), in de woordenboeken, « helling, glooing. » — « 't Dak en heeft geen val genoeg : 't is daarom dat 't hier deureregent. » Geh. *Iper, Kortrijk*.

VEELEN, *veelde, geveeld, ee* gelijk in *twee, zee*. = Op de vedele, op de veele (De Bo) spelen. — « 't Zijnder die veelen, 't zijnder die zingen. » Geh. *Bolleseele, in Fr. Vl.*

VELD, het. = 't Ruime buiten stad of dorp : land. — « 'k Gaan elfijdtje gaan wangelen in 't veld. » Geh. *Bolleseele, in Fr. Vlanderen*.

VEREENIGEN, *vereenigde, vereenigd*. = Vereeniger, eeniger, eenzamer worden. — « Met Emilie te trouwen, gaat 't tonzent stijf vereenigen : ze was immers het leven en de leute van geheel 't huis. » Geh. *Rumbeke*.

VERLEIEN, *verleide, verleid*. = Door leiheid, luiheid, nalatigheid verzuimen. — « Ik heb tweemaal mijn morgengebed verleid. » Geh. *Kortrijk-buiten*.

VERZEERDEN, *verzeerde, verzeerd, -eer-* uitspr. gelijk Fr. *air*. = Te kwiste helpen, vermoorden, ongezond, geheel ziek maken, Fr. *abimer*. — « Ge gaat u geheel verzeerden, met te willen uitgaan, in dat koud, vochtig weêre. » Geh. *Sweveghem*.

VERZEI, de, uitsprake *v'rza*, stemzate op *-za*. = Eigentlijk, het Fr. w. *visée*, gedacht, zin, verstand. — « Dát kind » (dat de borst weigert) « en heeft geen verzei van trekken. 't En heeft nog de verzei niet om bekend te maken wat er hem schilt. De zieke man lag buiten zijn verzei. » Geh. *Sint-Niklaas*.

Vrglkt De Bo, *s. vv. Vizeie, vizeien, fizeie, fizeien, verzeie, verzeien;* en de andere woordenboeken, *s. v. Verzieren*, dat vroeger *visieren, viseeren*, Fr. *viser* was. De vlaamsche taalgeest heeft eene *-r-* in 't w. gevoegd en 't alzoo ongelukkiglijk eene schijnbaar vlaamsche gedaante gegeven.

Verzei en zijn genootschap vallen allengskens weg, gelijk *baraat, soerse, persequeeren, lommer, vrijpostig, visioen*, en meer zulke leelijke schuimwoorden.

WAARZEGGEN. Z. De Bo. — « Een Americaansch peerd en zou mij niet dienen, trouwens mijn peerd moet alledage waarzeggen. » Geh. *Zillebeke*.

WEI *worden, wierd, geworden*. = Weien : met wei, met tranen beladen worden. — « Mijne oogen wierden wei, en ik in de kamer, om te krijschene. » Geh. *Rumbeke*.

WERIGHEID, de, *-er-* gelijk het Fr. *air*. = Ruimte om uit den weg te gaan, Fr. *de quoi se garer*. — « In die straten, daar trams rijen en schranken, en is er geen werigheid meer : ge zoudt aan een rampe liggen eer ge 't geware zijt. » Geh. *Kortrijk*.

WIEPEN, *wiepte, gewiept*. = Bedriegen, struffen, foppen, om den tuin lee'n. — « 'k He' mij laten wiepen. Ge zult u laten wiepen, als ge van dat vreemd goed koopt. » Geh. *Deerlyk*.

WIJD. = Verre. — « Schuiferscapelle, dat en is niet wijd van hier. » Geh. *Thielt*.

ZEEKEN, *zeekte, gezeekt*. = Met geweld uitewaarts stroomen, gudsen. — « Als de stier gesteken was, het bloed zeekte uit zijn' tote. » Geh. *Kortrijk*.

ZEERTE, de, *-eer-* gelijk Fr. *air*. = Zeerd, zeert (De Bo). — « 'k He' der de zeerte van ! » Geh. *Kortrijk-buiten*

ZESTIEN-EN-HALF. = 1 fr. 50. — « Zestien-en-half, in brabantsche stuivers, is 1 fr. 48 1/2, in Fransch geld. » Geh. *West-Vlanderen*.

ZESTIEN-EN-HALVE. = Zestien-en-half, *q. v.* Geh. *Antwerpen, Gent*.

ZESTIEN-EN-HALVEN. = Zestien-en-half, *q. v.* Geh. *Brugge*.

ZETTEN, *zette, gezet*. = Spelen bij den zet-maar-op (De Bo) : geld op het spel zetten. — « De zet-maar-ops roepen

Zet maar, met grepen :
ge zult winnen met schepen. »

ZIFT, het. = Zeef, zeefde, zeven. *Op een zift spelen*, dat is om kleen- of geenen loon, giftelinge iets doen of laten. *op geen zift spelen* is het tegendeel daarvan doen. — « Brouwer Jan, hij en speelt op geen zift, als hij dit of dat inricht ! » Geh. *Sint-Niklaas*.

Het *zift* komt te stede in 't bal slaan. Men speelt ook op het *zift* als men, met den duim of de vuist, op den beltrommel, op de rinkelbomme, op den handtrommel, op het trommelke-bot, op het boerhavezeven speelt. Leest den uitleg van dit laatste woord bij Deken De Bo, zaliger.

ZOEPER, den, korte *oe*. = Bezem, roebezem, camillebezem. — « De Belgiquenaars komen rond met *accordeons* en met zoepers. » Geh. *Bolleseele, in Fr. Vlanderen*.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

N° 2, Zomermaand 1895. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróenta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

—

AFRIJDEN, *reed af, afgereden.* = Af-, ommeploegen. Z. *Kam.*

AFSCHAMFELEN, *schamfelde af, afgeschamfeld.* = Afschampen (Schuermans, Kramers). — « Het mes, de bijle schamfelde af, slibberde af, en hij was wreed gekwetst. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

AFSLIBBEREN, *slibberde af, afgeslibberd.* = Afschamfelen, *q. v.*

ALS GAKS. = Alskaks, akskaks, askaks, aksmekaks, schaks (De Bo). — « Hij kwam als gaks om te schooien. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

AVERSTAVERS. = Zonder onderzoek, uit den hoop weg, goed kome 't uit, op goe geschie. — « Alzoo averstavers ne knecht huren, dien ge niet en kent noch en weet van waar hij komt of wat er van hem is, dat is rijschelijk en niet te raân. » Geh. *Bavichove.*

Vrglkt *Loquela* VIII. 15, *s. v. Van avelstavels.*

BAAIROK, den, stemzate op *baai-.* = Rok die te zelver tijde baai is, al van een stuk en niet sluitende in de leên. — « Ze hadde enthoeveel baairokskes gemaakt, gelijk de kinders er nu dragen. » Geh. *Rumbeke.*

BEKLETSEN, *bekletste, bekletst.* = Beklikken, beklakken (De Bo), met eenen klets, eenen klik, eenen klak, vloeibare of andere ware, 't zij welke ook, voorzien, beleggen, begooien. — « Al de korven zijn bekletst, al de schotels staan bekletst : 'k en weet niet waar de eerrappels, het vleesch, den pap indoen. Al de stoelen staan bekletst met lappen, vodden, boeken. » Geh. *Ronse.*

BETERSCHAP, de. = Bate, beteringe, vooruitgang in een ziekzijn. — « *Docteur*, 'k he' beterschap. Vandage is er beterschap. » Geh. *Kortrijk.*

Beterschap is een middeleeuwsch w. en 't had vroeger nog andere bediedenissen, in den handel, bij voorbeeld. Z. Verdam.

BLONDEN, *blondde, geblond.* = Blond doen worden, b. v. het water, met het op te roeren, met de moêre van 't water te doen bovenkomen, met erin te polsen of te flotteren. — « Om snoek te vangen moet ge 't water blonden. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

BUISTAP, den. = Tap daar men eene waterbuize meê open- of toedoet. — « Alle zeven jaar gaat de buistap open en ze laten 't water uit den vijver. » Geh. *Rumbeke.*

BULST, den. = Bulte, knobbel, in 't hoofd, op het lijf, te gevolge van een geweldigen val of stoot, bij voorbeeld. — « Hij ha' knulsten en bulsten van geslegen te zijne. » Geh. *Kortrijk-buiten.*

BUNTE, de. = Heuvel, hoogte, kobbe in 't land. — « De keibunte is ebbunte daar ze keien uithaald he'n; 't staat nu hout op. g'Hebt ton nog de zweetende bunte, da'nze zeggen. » Geh. *Zillebeke.*

De Bo weet van een w. *bunt*, dat mangeslachtig gebezigd wordt, b. v. een appel met eenen bunt.

Voor mij staan *bunte* en *bonte* tegenover malkaar, gelijk *slunse* en *slonse*, *vunte* en *vonte*, enz. *Bonte* (De Bo) aanzie ik als geneuzeld uit *botte*. Men zegt 'n *botte*, nen *bot* en 'n *bonte* schoo' weêre. Van *bunte* en heb ik niet anders als den lijvelijken zin gehoord.

Het w. komt bij ons tweemaal te voorschijn, als Germaansch, *bonte, botte, bot, bunte;* en als ongermaansch, *bonte, bont*, gespikkel, veelverwig, enz., dat het Latijnsche *punct-*, gestekt, vertegenwoordigt.

DIEVESULFER, de. = Spokesulfer, zoo er de dieven plegen meê te hebben om, bij donkerlinge, hunnen weg te vinden. Z. *Peksulfer.*

DIJK, den. *Eerde aan den dijk brengen.* = Voordeelig werk doen, zoden aan den dijk brengen (Kramers). — « Al dat klappen en brengt geen, niet veel eerde aan den dijk. Ga-je ook wat eerde aan den dijk brengen? » *Geh. Brugge, Kortrijk, Iper.*

DJOKKEN, *djokte, gedjokt.* = Hokken, *q. v.*

Vrglkt De Bo, *s. v.*

DOBBELGELET. = Dobbelgerebd, *q. v.;* die het dobbelgeletsel (De Bo) heeft. Geh. *Brugge.*

DOBBELGEREBD. = Eigentlijk, van dobbele of gedobbelde rebben voorzien; vandaar, kort, ineengestuikt, miswassen van gestalte. — « Dat meiske zal altijd kleene blijven : 't is dobbelgerebd. » Geh. *Kortrijk.*

DOOBETE, de. = Doodbete, bij De Bo, en bij Kiliaen doonepe, doodnepe. — « 'k Hadde 'n doobete in mijnen rechteren arm, en ze zeien : 't gaat een sterven van uwe naastbestaanden. » Geh. *Zillebeke.*

DOORN, den, *oo* gelijk *oa* in *oore, booren, koole, looge.* = Man, mannemensch. — « Als hij dat hoorde, m'n

doorn (hij) ging weg. Als ik thuis kwam, m'n doorn (ik) ging na bedde. 't Is evvijzen doorn van evvint! » Geh. *Zillebeke.*

DOORNESSE, de, stemzate op *-nesse.* = Vrouwmensch, vrouwenname. — « Ja, m'n doornesse (ik) en was niet benauwd : van als ik 'n zag, ik sprak 'n an, en ik zei : Deugeniet dat gij zijt! Die dulle doornesse van dat vrouwmensch! » Geh. *Zillebeke.*

DREMMELEN, *dremmelde, gedremmeld.* Z. De Bo. — « Hij (zoetaard) kwam daar achter heur hielen gedremmeld, maar 'k ('t meiskes moeder) was er evengauwe bij! » Geh. *Rumbeke.*

DRIEGGAREN, het. = Garen, daarmeê gedriegd wordt, Fr. *faux fil.* — « Kijkt, het drieggaren zit er nog in van de nieuwte! » Geh. *Kortrijk.*

FLEEBAKKEN, *fleebakte, gefleebakt.* = Met schoone woorden den schoonsten kant van iets vertellen. — « Ge'n moet niet fleebakken : vertelt het maar zoo 't is! » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

FLEEMUILEN, *fleemuilde, gefleemuild.* = Vleiende, fleisterende woorden en zeggenschap gebruiken. — « Met wat te fleemuilen zal ze 't wel krijgen! » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

FLOTTEREN, *flotterde, geflotterd.* = Op en neêr, weg en weêr bewegen, b. v. met de handen, of met iets anders, in 't water. Z. *Blonden,* en vrglkt De Bo, *s. v.*

GAUGE, de, uitspr. *gowze.* Z. De Bo, in den bijvoeg, en *Loquela* XIV. 50, *s. v. Gause.* — « Ik peisde zoo wel van in de eerste *gauge* (Fr. *série*) te zijne, en 'k en was maar in de tweede. » Geh. *Rumbeke.*

GEBOKKELIJK. = Herdelijk, uitzienlijk, geboeielijk (De Bo), dat te gebokken (De Bo) is. — « 't En was er niet gebokkelijk van de hitte, van den stank. » Geh. *Wynghene.*

GERAAK, het. Z. *Op Gods geraak,* en Schuermans I, *s. v. Geraak.*

GIERTIJ, het. = Gierstroom (De Bo), springtij. — « 't Was giertij en 't water stond tot op den steenweg. » Geh. *Themsche.*

GOEDOEN, het, stemzate op *-doen.* = Behagelijk gevoel van welwezen, bij voorbeeld, als 't buiten koud is, in een warme woninge. — « 'k Gaan ik hier blijven : 't is hier goedoen. » Geh. *Godewaardsvelde, in Fr. Vlanderen.*

GULZIG. = Geweldig, zeer, stijf. — « 't Is gulzig warm vandage! » Geh. *Bixschoote.*

HEID, de. = De gewone uitgang *-heid,* b. v. van *waarheid, schoonheid,* enz., op zijn eigen en als zelfstandig naamwoord gebruikt. — « 'k He'e gelogen, 'k en weet niet of 't uit nieuwsgierigheid was of uit eene andere heid. » Geh. *Kortrijk.*

Zoo leest men, bij voorbeeld in den Heeliand, dat Caiphas, om reden van zijne priesterlijke heid, de waarheid voorspelde.

HERREBEKKEN, *herrebekte, geherrebekt.* = Rekkebekken, *q. v.*

Bij De Bo bediedt het w., oneigentlijk, kijven.

HOKKEN. *hokte, gehokt.* = Stooten, zoo de wagens doen, die over den steenweg rijden; bij overdracht, woorden hebben, niet overeenkomen. — « Komt-je nog wel overeen? Ba' ja-w, maar altemets wat hokken en djokken. » Geh. *Moorslede.*

HONDEJACHT, den. Z. *Loquela* III. 82. — « Ons peerd kreeg den hondejacht van te vele geloopen te hebben. » Geh. *Staden.*

HOOGEN, *hoogde, gehoogd.* = Eigentlijk, op koopdagen een hooger bod doen als 't voorgaande; overdrachtelijk spreken, iets zeggen. — « Daar en wille ik niet op hoogen : dat en gaat mij niet aan. » Geh. *Kortrijk.*

HOOGWACHT, de. = « Hoofdwacht, *kortegaard* » (Kramers). — « Hij viel omverre, rechts als hij voorbij de hoogwacht kwam gegaan. » Geh. *Brugge, Kortrijk, Iper.*

IPERARE. = Iperling, een mannemensch van Iper. — « 't Is 'en Iperare : j'hoor' 'et an ze' tale. » Geh. *Iper.*

KAM, den. = Kwakkelbrauw (*Loquela* XI. 42, 45). — « Als de kam of de kwakkelbrauw ommegeploegd, afgereden is, blijft er eene veure die ze de spletveure heeten. » Geh. *Iperbuiten, Vlamertinghe, Boesinghe, Passchendaele.*

KEIBUNTE, de. = Name van een bunte, *q. v.*

KNULST, den. = Bulst, *q. v.*

KWIK, het. = Leven, doendigheid, roeringe. — « Dat kind : 't is al kwik dat eraan is! » Geh. *Kortrijk.*

LAATWETENTHEID, de. = Lawete (De Bo), kennisgevinge, kondschap. — « Ze deden ons de laatwetentheid dat hun vader overleden was. » Geh. *Wynghene.*

LANDESNEL, het. = Snel, bevallig, naar den smaak van de lieden die te lande wonen. — « 't Is e snel meiske. Ja-'et : alzoo van dat landesnel. » Geh. *Wynghene.*

LEK, den. = Lik (Kramers), eigentlijk, 't gene gedaan wordt als men lekt of likt; oneigentlijk, aai, streelinge of berispinge, bestraffinge, slagen. — « Met ne lek of twee, de kom was uit. 't Weêre is wankelbaar : ne lek voor nen blek. Hij kreeg nu en dan ne lek voor nen blek. Ik heb hem ne lek gegeven en wel zijn zaligheid gezeid. » Geh. *Brugge, Kortrijk, Iper.*

LICHTOORE, de. = Lichtzinnig vrouwmensch. Z. *Verzeie.*

Vrglkt bij De Bo *onnoozele oore, wilde oore, zotte oore.*

LIJF-STA-BIJ. = Lijfsgena, lijvemacht, te lijve, lijvelijk (De Bo). — « Acht dagen lang lijf-sta-bij regenen, 't is om al te versmooren dat er is. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

LOS. = Van weder gezeid, dooiende, openeerdig weder. — « Als 't los weêre wordt. » Geh. *Wachtebeke.*

LOUW. = Luw, lui, lei, leêg. — « 't Is jammer van die merrie, dat ze toch zoo louw is! » Geh. *Lemberghe.*

Vrglkt *huwelijk houwelijk, schuw schouw,* enz.

MEÊTJOEKELEN, *tjoekelde meê, meêgetjoekeld.* = Tjoekelen met, of naast, of als hulpe van een ander. Z. *Tjoekelen.*

MOERE. de. = Grond, dikkaard, ook van staande of loopende water gezeid. Z. *Blonden* en vrglkt De Bo, *s. v.*

MORGENLUCHT *luien*, *luide*, *geluid*, uitspr. *mergenlucht*. = Dag luiden, den eersten keer luiden, 's morgens vroeg, zoo de kosters plegen. — « Hij was daar al, eer ze mergen luidden. » Geh. *Aspelaere.*

MUILEN. *muilde*, *gemuild*. = De muile, den snater roeren, met geweld, overdadiglijk spreken, zeggen, roepen. — « Dat vrouwmensch en doet den godschen dag niet anders als razen en muilen. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

NEUKEN. *neukte*, *geneukt*. = Telen, *generare*, *procreare*. — « Zwijgt van dien deugeniet : hij is lijk van de ratten geneukt en van nen haze gerammeld ! » Geh. *Kortrijk.*

Dat wilde zeggen : hij geraakt overal in en hij en is door niemand te vangen.

Het w. *rammelen* (z. de woordenboeken) beteekent het zelfste als het bovenstaande *neuken*. Vrglkt het w. *geneuk* (De Bo), dat eigentlijk *progenies*, kroost bediedt en, bij uitbreidinge, kwaad volk.

NOORMANDER, den. = Tellende peerd, telganger. — « De pastor en de koster van Heule deden vroegertijds berechtingen, zittende elk op zijn noormanderken. » Geh. *Kortrijk.*

OP GODS GERAAK. = Op goed geluk af, op goe geschie, op goed kome 't uit. — « 'k Hebbe, op Gods geraak, daar eenen boek van 't berd gepakt, en 't is rechts het werk dat ik hebben moet. » Geh. *Saffelaere.*

OPSLIJTE, de. = Het vlasslijten, wanneer het geëindigd, gesloten wordt, met eene maaltijd. — « 't Is opslijte : tavond gaan we slijtpap eten ! » Geh. *Gits.*

PEKSULFERE, de. = Sulferpriem, stekke van kempstroo, al weêrkanten in gesmolten zwavel gedopt ; lange, oudewetsche zwavelstok. — « De peksulfers wierden door de spokesulferkes, door de dievesulferkes, door de slaghoutjes vervangen, alzoo over een vijftig jaar. » Geh. *Rumbeke.*

PERLUINTJE, het, stemzate op *-luin-*, uitspr. *-lui-* gelijk *lu-* in 't Fr. *lueur*. = Kleengestaltig mensch, dier of ander wezen. — « Wat e perluintje van e mes ! Zwijgt ! zu'k e perluintje, 't durft ook al spreken ! » Geh. *Stavele.*

REDDEL, den. = Een die zoo mager is, dat hij, om zoo te zeggen, reddelt (Schuermans), ruttelt in zijn kleeren. — « Die reddel eet genoeg, maar hij is altijd even mager. » Geh. *Saffelaere.*

REGENGAT. het. = Watergat (*Loquela* XII. 88). — « De wind zit in 't regengat : ge'n moet in lange geen goê weêre verwachten. » Geh. *Brugge, Kortrijk, Iper.*

REGEREN, *regerde*, *geregerd*, *re-* gelijk *rè-* in 't Fr. *règle*. = Regenen, reinen. — « 't En deed den geheelen dag niet anders als regeren en slegeren. » Geh. *Aspelaere.*

REKKEBEKKEN, *rekkebekte*, *gerekkebekt*. = Zoo de duiven doen, malkaâr liefkoozen met den bek. — « De duiven rekkebekken, herrebekken, op de veurst van 't huis. » Geh. *Ronse.*

Bij De Bo bediedt het w., oneigentlijk, kijven.

ROKKE, de. = Spinrokke (De Bo). — « Mijn rokke, mijn rok wordt afgesponnen ('k worde oud van jaren) en 'k en ben maar goed meer om zitterswerk te doen. » Geh. *Rumbeke.*

SAVOOIPEERD, het. = Bij de geleerden *libellula*, langlijvig kerfdier, met vier doorzichtige netvlerken. — « En loopt dat savooipeerd, dat waterpeerd niet vangen : ge zult in 't water vallen. » Geh. *Ronse.*

SCHADDEREN. *schadderde*, *geschadderd*. = Den schelm, den schurk, den dief spelen. — « Meêloopen met slecht volk en schadderen achter straten en wegen, dat doet hij ! » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

Vrglkt *Loquela* XIV. 53, *s. v. Schadderaar.*

SCHEER, het, *-eer* uitgesproken gelijk Fr. *air*. = Werk, daar veel arbeiders te zamen in werkzaam zijn ; ook stuk werks, in 't algemeene. — « Hij zit in 't scheer ! Een lastig scheer. Dat is een groot scheer ! » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *s. vv. Scheer, scheier.*

SCHOEFELSCHEUTE, de. = Scheute, haastig zeggen of doen van een die schoefelt : schielijke, haastige, gramme berispinge. — « Hij kreeg mij daar 'n schoefelscheute die naar den rook niet 'n smaakte. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

SCHOKKEBROÊRE, den. = Lijkedrager, reeuwer (De Bo), krijscher. — « Men neemt gewonelijk de schokkebroêrs onder de naaste gebuurs. » Geh. *Ronse.*

SCHOUW. = Schuw, schui. — « Dat peerd is schouw : als 't een keten hoort, of iets dat daaraan gelijkt, het zou te stikkewaard in stormen ! » Geh. *Lembeke.*

Vrglkt *Louw.*

SLAGHOUTJE, het. = Spokesulfer, dievesulfer. — « Slaghout, dat is *taille*, in 't Fr., maar slaghoutjes, dat zijn stekskes of houtjes, die met nen *slag* in brande schieten. » Geh. *Deerlyk.*

Vrglkt *Peksulfer.*

SLEEP, den, uitspr. gelijk *é* in 't Fr. *thé, l'épée*. = Bende deugenieten die, in den verdoken tijd, de onbeeedigde priesters opzochten en vingen. — « Hij wierd gepakt van de' sleep. » Geh. *Kortrijk, Rumbeke.*

SLEGEREN, *slegerde*, *geslegerd*, *-le-* gelijk *lait* in 't Fr. = Slegenen (De Bo). Z. *Regeren.*

SOBEREN, *soberde*, *gesoberd*. = Op den preêkstoel in de gebeden bevelen als zijnde in soberen staat van gezondheid. — « Hij heeft meer als eenen keer al gesoberd geweest. » Geh. *Wynghene.*

SPINSEN, *spinste*, *gespinst*. = Splitsen, splissen, van daar 't Fr. *épisser*. — « Spinst de twee enden van dat gesprongen zeel. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

SPLETVEURE, de. = Spletvore. Z. *Kam.*

SPOKESULFER, de. = Sulferpriem, die van geen kempstroo, maar van duimlange spoken (De Bo) gespleten hout gemaakt zijn. Z. *Peksulfer.*

STAKENEN. = Van een stake gemaakt, uit een stake

gekapt, dom, onverstandig, lomp van sneê. — « 't Is 'en bitje ne stakenen : hij en leert niet zeere. » Geh. *Rumbeke.*

TAROEFELEN, *taroefelde, getaroefeld*, korte *oe*, stemzate op *-roe-*. = Geweldig slaan met stok, zwepe, handen of vuisten. — « Ze hebben hem daar getaroefeld dat hij 't lange zal onthouden. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

THOOPETRUIZEN. *truisde thoope, thoopegetruisd.* = Met verschilligen bijeenkomen, de hoofden hier en daar thoopesteken, b. v. achter de rouwmaaltijd, bij eensen anderszins-gezinde, vijandelijke erfgenamen. — « Ze truisden thoope en ze spraken zoetjes. » Geh. *Wynghene.*

TIJGER, den. = Plekke, zoo er de tijgers op hun vel dragen. — « 't Vel van die slange was getijgerd met hier end daar nen tijgere. » Geh. *Zillebeke.*

TJOEKELEN. *tjoekelde, getjoekeld.* = Uitbouw met *-el-* van *tjoeken, q. v.* : tjoeken aan kleene zaken, tjoeken met de toppen van de vingers. — « Kent hij 't *horloge*maken? Neen-hij, maar zijn grootvader was *horloge*maker, en hij heeft daar nog aan meêgetjoekeld. » Geh. *Kortrijk.*

TJOEKEN. *tjoekte, getjoekt.* Z. *Loquela* VI. 80. — « Als ge gewend zijt te scheren en haar te snijen, en dat ge daarbij nog, in uw eigen keuken, moet zitten tjoeken, om tegen 's noens uwe eerrappels of uw' koolen gereed te krijgen, zie-je wel, dat en is dat niet! » Geh. *Kortrijk.*

TOEPE, de, korte *oe.* = Tuite, vrouwenmutse, overdrachtelijk, vrouwmensch. — « Die wilde toepe, Marie van Ginderover, was er ook bij. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

Vrglkt De Bo, *s. v. Tuite.*

UITVITSELEN, *vitselde uit, uitgevitseld.* = Losgaan, rafelen, ontwernen, ontdraden. — « De boord van heuren rok was uitgevitseld. Dat laken, die webbe, die zijde vitselt lichte uit. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

Vrglkt De Bo en Schuermans, *s. vv. Vitse, vitsen, vitselen, fitse.*

VAN AARDEN. Z. *Loq.* VI. 71. — « Die mensch is van aarden vele te spreken, vele te drinken, lichte dul te zijn. » Geh. *Brugge.*

VANNEN. *vande, gevand.* = Wannen, in de woordenboeken. Z. De Bo, *s v.*

Nen derschere is nen arme man :
derscht hij vele bij moet vele vann'n.

Geh. *Wynghene.*

VERLEIEN, *verleide, verleid.* Z. *Loquela* XV. 7. — « 'k He' tweemaal verleid van mijn avondgebed te doene. » Geh. *Kortrijk.*

VERSCHERZEN, *verschersde, verschersd.* = Verpreuvelen (De Bo), sprekende van gezondheid, klibberheid, veerdigheid, levendigheid. — « Ge zijt verschersd, sichten dat ik u laatst gezien hebbe. » Geh. *Rumbeke.*

De uitbouw *-zen* laat een onuitgebouwd werkw. *scherren* vermoeden en een hoedanigheidswoord *scher, scherre*, dat misschien de grond is van den geboortename *Scherre.* Dat zelfste w. *scherre* zit in Deken De Bo's *scherrig, gescherrig, verscherrigen*, dat is vlijtig, opgeruimd, welgezind ; vlijtig, opgeruimd, welgezind doen zijn.

VERSTOOVEREN, *verstooverde, verstooverd.* = Van schrik doen wegloopen. — « Wij hebben ze (de dieven) verstooverd, en ze hebben hunnen pak in den brand gelaten. » Geh. *Aspelaere.*

In 't Hoogduitsch beteekent *stœbern* wegjagen.

De *oo* in *verstooveren* wijst naar *au* in 't Hoogduitsch ; *verstooveren* wierde dus *verstauberen ; stauben* is *stuiven* : dus is *verstooveren* zoo vele als doen *wegstuiven*, gelijk stof voor den wind.

VERZEIE, de, stemzate op *-zeie.* = Gedacht, verstand. — « Alzoo een lichtoore en heeft nievers geen verzeie van. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

't Is 't Fr. w. *visée, visele*, daar *verzieren* ook bijbehoort.

VLOEGER. = Vroeger, tijdelijker. — « Ge moet vloeger vertrekken, of ge komt te laat aan. » Geh. *Lokeren.*

De twee *erren* van 't w. *vroeger* zijn ontlijkt en *l-r* geworden.

VRIJGANGER, den. = Een die vrij, los, onbeladen en onbelemmerd achter strate slentert. — « Hij zal vrijgangers kweeken van zijn jongens. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

VUILMUILEN, *vuilmuilde, gevuilmuild.* = Vuilemuilen (De Bo). — « Liever zwijgen als vuilmuilen op andermans kappe. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

WARMENESSE, de. = Warmte, z. *Loq.* V. 61 — « De warmenesse trekt van de een kamer in de andere. » Geh. *Waereghem.*

WATERPEERD, het. = Savooipeerd, *q. v.*

WEGSNISSEN, *sniste weg, weggesnist.* = Wegsluipen, heimelijk henengaan, wegleken. — « Als hij dat hoorde, hij sniste weg. » Geh. *Aspelaere.*

WEUPEL, den. = Schreeuw, roep, kreet, zoo ze nu liever zeggen. — « Hij gaf ne weupel, hij smeet ne groote' weupel uit, hij viel omverre en hij was dood. » Geh. *Audenaarde.*

In 't Gothisch is *whopjan*, in 't Engelsch *to whoop*, in 't oud Fransch *hupper*, ook *weupeles.*

WEUPELEN, *weupelde, geweupeld.* = Roepen, schreeuwen, janken. — « Hoort ge de koeiherders weupelen naar malkaar? » Geh. *Audenaarde.*

Vrglkt *Loquela* VIII. 40, *s. v. Wiepen.*

ZAKKELEUREN, *zakkeleurde, gezakkeleurd*, stemzate op *zak-*. = Moosschen, brielen, luieren, sleuren, zoo de woelzieke kinders plegen. — « Die kleene vlieg-uit en doet niet anders als zakkeleuren en broeks verslijten. » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

ZOP, het. Z. De Bo. — « Hij is met of van 't zelve zop overgoten. » Dat is van 't zelfste slag : 't is koeke van een deeg. Geh. *Wachtebeke.*

ZWABBELEGE, de, eerste *e* van *-ege* gelijk de Fr. *é*. = Eene die zwabbelt (De Bo). — « Ga-je zwijgen, gij zwabbelege! » Geh. *Iper.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hⁿ Alfons weg.

LOQUELA

Nº 3, Hooimaand 1895. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANZIJN, *was aan, aangeweest.* = Daar zijn, daar men, op gestelden tijd, moet zijn, verwacht is, komen zal. — « De bode is vroeg aan vandage. De geneesheer die pleegt alhier te komen en is nog niet aan. Was-je den dag later aan (als den dag dat men u maken moest) je was een aap! » Geh. *Alveringhem.*

Dit laatste zegt men tegen iemand die uit der maten leelijk is.

AANLEGGEN, *lei aan, aangeleid.* = Neerstig voortdoen met het werk, dat men aangevat heeft. —

« Legt maar aan:
de dagen en he'en niet aan;
en, zijn de boeren rijke,
ze'n zien niet geren kijken. »

Geh. *Marcke.*

ACHTE, de = Droog, plat, krakend, besuikerd deeggebak, dat, als eene achte gewrongen, bij de suikerbakkers verkocht wordt. — « Zendt om vijf-en-twintig achtjes, om de jongens meê blije te maken. » Geh. *Kortrijk.*

AFBEIDEN, *beidde af, afgebeid.* = Afwachten. — « Jantje, loopt zeere naar de statie om vader af te bei'en: hij komt met den trein van ten zessen. » Geh. *Iper.*

ANIJS-KALIJS, den. = Pijpje-drop, bij De Bo pijpje-kato. — « Anijs-kalijs is goed tegen de vallingen. » Geh. *Gent.*

BAARD, den. = Zane (De Bo) op het uitgeschonken bier. — « Dat is goed bier: 't heeft een baardeken. » Geh. *Alveringhem.*

BEUN. = Bo, beu (De Bo). — « Beun zijn van appels te eten. » Geh. *Alveringhem.*

BIERBAARD, den. = Baard, rand van bierschuim, die aan de lippen, in den baard blijft hangen, van die zanende bier gedronken hebben. — « Ze kwam uit den kelder, en ze ha' nen bierbaard aan! » Geh. *Kortrijk.*

BLAAIEN, *blaaide, geblaaid.* Z. De Bo. *Blaaiende weêre.* = Zonnig, openluchtig, windig weder. — « 't Is blaaiende weêre; 't is zulk weêre dat wij hebben moeten voor den ommegang. » Geh. *Avelghem.*

BORGEN, *borgde, geborgd.* = Borge staan, aansprekelijk zijn, voor iets of voor iemand. —

« Laat ze zorgen,
die dervooren borgen! »

Geh. *Baerle.*

BRANDEN, *brandde, gebrand. In iemands oogen branden.* = Van iemand gehaat zijn als het vier in zijne oogen. — « Hij die in mijne oogen brandt woont rechtover mijn deure. » Geh. *Sint-Niklaas.*

D', uitsprake *t.* = De. — « Ik woon in d' veelte van 't volk en zij in de bosschen. » Geh. *Sint-Niklaas.*

DERAF. Z. *Willen.*

DIJZER, den. = Iser, een water, in 't Veurnambachtsche. — « Hij is in den Dijzer gevallen. Hij weunt langs den Dijzer. Den Dijzer ligt toe. » Geh. *Loo.*

Vrglkt *ten dorse*, dat *ten horse, ten orse*, en, met een schuimwoord, *te peerde* bediedt; ook *dorseweg*, uitsprekens *dosseweg*, dat *horse-, orse-, peerdeweg* wilt zeggen. Z. De Bo, *s. vv. Dors, dorseweg.*

Wat is den Dijver, te Brugge? Zou 't den Vijver niet zijn? *In Vivario nostro*, zeiden de Graven van Vlanderen, eertijds.

DROOM. Z. *Mazeltjes droom.*

DROOMEN. Z. *Maaiedokke.*

DUIMEN, *duimde, geduimd.* = Met den duim of bij duimmate meetbaar zijn. — Hebt gij al 60 centimeters werk af? « 'k Zalder naar duimen. » Geh. *Sint-Niklaas.*

EENDRAADDE. = Van eenen draad, met eenen draad gemaakt. — « Mijn tapijt is tweedraadde getwijnd en 't uwe en is maar eendraadde. » Geh. *Rousselaere.*

EENZIG. = Eenseh, eender, gelijk. — « Dat ge dat doet of laat, 't is al verre eenzig. Dat is eenzig. 't En mag niet altijd al eenzig zijn. » Geh. *Land van Waes.*

ELK EN WELK. = Iedereen. — « Ze hebben 't gezeid tegen elk en welk. » Geh. *Sint-Niklaas.*

ERCHTS, uitspr. *erss.* = Rechts, reks, res (De Bo). — « Dat uurwerk gaat altijd voort, en 't is ers da'-je 't ziet. Is dat werken: 't is ers da'-je verroert! 't En is maar ers, 't is ers gebeurd en ze weten 't overal. » Geh. *Kortrijk.*

FIKKELEN, *fikkelde, gefikkeld.* = Haarklieven, vitten, met een leelijk Hollandsch schuimw., *sikkeneuren.* — « Ze fikkelen en ze kermijten op al dat er is! » Geh. *Rumbeke.*

GATHANGER, den. = Aanhanger. — « 't Is Heer

Van Hierenginder, met zijn gathangers, die komt spreken. » Geh. *Sint-Niklaas*.

GAUWTE, de. Z. De Bo. — « Ik kom met de vliegende gauwte ! » Geh. *Sint-Niklaas*.

GELARZIEREN, *gelarzierde, gelarzierd.* = Met een schuimw., *vernissen*, Hoogduitsch *glasiren*. — « Zwicht u, de gelenten zijn versch gelarzierd ! » Geh. *Sint-Niklaas*.

GIER, den. = Lust. — « Ik en heb geenen gier. » Geh. *Sint-Niklaas*.

GROOT. = Met 10 ten honderd verhoog. — « Dertig groote franks » (33 fr.) « is al een schoon geld voor dat stik schilderwerk ! » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt *Vuil*.

HEK, het. = Vierkantte openinge, in de bovenste halvedeure van een peerdstal, die met schetten of gelentingen gevrijd is; ook die bovenste halvedeure op heur geheele. — « 'k Zal 't peerd kammen met d'halvedeure en spegelen met 't heksje. » Geh. *Abeele, in Fr. Vlanderen*.

INWONIG. = Gerechtigd om in te wonen. — « Ik ben zoo goed inwonig als zij » (mijn zuster). Geh. *Sint-Niklaas*.

INZITTEN, *zat in, ingezeten*. = Inwonen. — « Ik zal zoo wel komen inzitten als gij » (mijn zuster). Geh. *Sint-Niklaas*.

JARELINGKALF, het. = Kalf van een jaar oud. — « God beware u van den duivel en een jarelingkalf : 't zijn alletwee leelijke beesten ! » Geh. *Blankenberghe*.

KEEREN, *keerde, gekeerd*. = Handhaven, baas zijn, met een schuimwoord, *meester zijn*. — « Jan en kan zijnen eigenen oven niet keeren en hij zou willen voor een ander bakken. » Geh. *Waereghem*.

KERMIJTEN, *kermijtte, gekermijt*. = Fikkelen, *q. v.*

KERTELINGE, de. = Snede, splete, rete in geweefsel, hout, enz. — « 't Was een kertelingske in heur kleed. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

KNIJTSEN, *knijtste, geknijtst*. = Het spel spelen dat te Brugge (z. De Bo) knibbelen heet. — « Laat ons gaan knijtsen. Ze waren bezig met knijtsen te gäre. » Geh. *Kortrijk*.

KORF, den. = Biekorf, biebuik. —

« Diepe in de' korf
is diepe in den houing. »

Dat is : hoe meer men pakt hoe meer men heeft ; als ge de keure hebt, ge moet toegrijpen. Geh. *Wachtebeke*.

KRACHT, de. *Het op zijn kracht hebben*. = Volgens de kracht van zijn verlangen, zijn wenschen, zoo goed als hij wenschen of begeren kan. — « De beevaarders van Lourdes hebben 't nu op hu'l'der kracht : zulk een schoon weere ! » Geh. *Rumbeke*.

KWIJT *zijn*. Z. *Willen*.

LAMENT, het. Z. De Bo = Iemand lament bachten zijne ooren lezen. Zijne zaligheid zeggen. — « Hij heeft hem

daar lament bachten zijne ooren gelezen, tot dat 't genoeg was. » Geh. *Veurnambacht*.

Voor *lament* vinde ik in oude kerkrekeningen *filamentum*.

LANG *liggen, lag lang, lang gelegen*. = 't Tegendeel van kort zitten, te kort hebben. — « Ik dacht dat ik schuld had, en ik heb te goed : nu lig ik lang. » Geh. *Sint-Niklaas*.

LETTEN, *lette, gelet*. = Hinderen, misdoen. — « Dat en kan mij maar weinig letten. Hij is bots gelet : zijt voorzichtig als ge tegen hem spreekt ! » Geh. *Sint-Niklaas*.

LICHT *geven, gaf licht, licht gegeven*. = In 't opengaan door 't licht getroffen worden, sprekende van de oogen. — « Ik gaf hem een pere en ze was op, uwe oogen en gaven geen licht ! » Geh. *Sint-Niklaas*.

LIJD, den. = Stap, met een schuimwoord, *ronde*. — « Laat ons nog een lijdtje dansen ! » Geh. *Kortrijk*.

LIJD-VOORT, den. = Iets dat dient tot dat men iets beters gereed heeft, iets dat dient voor een verbei. — « 'k Drage dat kleed, maar 't en is maar ne lijd-voort, ne rekvoort » Geh. *Wachtebeke, Deynze*.

LIJFROO, de, stemzate op *lijf-*, *oo* gelijk in *boos, schoone*. = Lijfroode (?) een getuig om koorn te kuischen 't Is eene schuins staande, berdelen gote, van zeefden voorzien en daar men, al boven, 't koorn in giet en laat loopen. 't Zuiver koorn loopt in eenen zak en 't kaf blijft eruit. — « Kuischt het met de lijfroo. » Geh. *Harlebeke*.

Wie weet er iets meer over dat woord ?

LOOPEN, *liep, geloopen*. = Te voete gaan. — « 't Kind en kan nog niet loopen. »

« 't Is lastig dragen,
dat loopen kan. »

Geh. *Brugge, Baerle*.

MAAIEDOKKE, *van Maaiedokkes droomen*. = Verbijsterd van zinnen zijn, de zaken niet zoo behoort wijs zijn. — « Wat ! ik betalen ? droom'-je van Maaiedokkes de' ? » Geh. *Iper*.

MAZELTJES DROOM, den. = Eerste slaap, bij overdracht, verbijsteringe van zinnen. — « Dat ik dat zou gaan betalen ? kom'-je uit Mazeltjes droom de' ? » Geh. *Brugge*.

Vrglkt *Maaiedokke*.

MEENSTE, de. = 't Gene iemand meent, 't gene iemand wilt zeggen. —

« Al lachende
zegt ne zot zijn meenste. »

Geh. *Baerle*.

MISSEN, *miste, gemist. Niets te missen hebben*. = Noch tale noch teeken, noch ruit noch muit geven, noch spreken noch steken. — « Ik sprak schoon, tot tweemaal toe, maar hij en had niets te missen. » Geh. *Sint-Niklaas*.

MUIZEL, den. = Eigenlijk, mijzel (De Bo); oneigentlijk, een kleene wijle tijds. — « Wacht ne' muizel, ik kom straks mee. » Geh. *Sint-Niklaas*.

NEÊRLAT, het. = Onderlat (De Bo), afdak. — « Een bakkerije met een neerlat. » Geh. *Rousselaere*.

ONGETOEF. Z. *Loquela* XIV. 77. — Als er een kind

vóór den tijd geboren wordt zal men hier zeggen : « Daar is ongetoef. » Geh. *Sint-Niklaas.*

ONVRIJ. het. = Dat deel van den vloer, daar al de deuren van de slaapkamers op uitkomen. — « Ze kwamen malkaâr tegen op 't onvrij, eer ze beneên kwamen. » Geh. *Kortrijk.*
Vrglkt *Loquela* VIII. 93, *s. v.*

PEERDEN, *peerdde, gepeerd.* = Arbeiden, met eenen bijzin van onmenschelijken peerdenarbeid. — « Als ge in 't begin misrekend hebt, dan kunt ge daarop peerden, om het weêr effen te krijgen. » Geh. *Gent.*

PEZEKESVLEESCH, het. = Hetgene men in 't Fr. *fricassée, blanquette de veau* heet. — « Ze eten alle weke ne keer pezekesvleesch. Pezekesvleesch in 't bruine, dat is fijn goed. » Geh. *Wachtebeke.*

PINKSKE. het. = Oogpinkske, oogenblik, kleene wijle tijds. — « Wacht een pinksken ! » Geh. *Sint-Niklaas.*

REEK. de. = Reke, schreve, smette (De Bo). — « Ik ben van mijne reek. » Geh. *Sint-Niklaas.*

REK-VOORT, den. = Lijd-voort, *q. v.*

ROEIER. den. = Roeispaan. —

« Vooren - eerst) - op den boot
heeft keure van den roeier. »

Geh. *Baerle.*

RUGGE. den. = Arendbekachtige kromte van de neuze. — « Pastor Vanden Broele, van Waerschoot, had 'en neuze met 'en beetje van ne rugge. » Geh. *Rumbeke.*

RUGGE. den. Z. de woordenboeken *Op een ze'ne' rugge boeren.* = Boeren zonder vetten, zoo men pleegt, als men, na gewissen tijd, het goed te verlaten heeft. — « Hij zal, van nu voort, op zijnen rugge beginnen boeren. » Geh. *Kortrijk-buiten.*

SCHAARS *vul.* = Sleek, vlamende, vliemende vol. — « De kuipe stond schaars vul melk. » Geh. *Alveringhem.*

SCHIETLOOF. het. = Loof dat dikke gezaaid wordt en dat men ongedurig laat schieten, om, met den uitkomene, niet de rapen, maar de groeze af te snijen en aan 't kweekenoot te geven. — « Dat schietloof staat schoone ! » Geh. *Sint-Denijs, in West-Vl.*

SCHRAAFKEN. het. = Schraagsken. — « Schraafkens om de tafel uit te langen. » Geh. *Sint-Niklaas.*

SCHUILHUIS. het. = Regenscherm, met een schuimwoord, *paraplu*, in Fr. Vlanderen *partleuie.* — « Ik meende dat ik ging moeten onder mijn schuilhuis gaan, en 't houdt weêr op van regenen. » Geh. *Wachtebeke.*

SENTEN UIT *Op het schip van Senten Uit.* = Men is op het schip van Senten Uit, anders gezeid van *Centen Uit* of van *Sinte Heinuit*, als men tenden de wereld, tenden alle wegen, have- en geldeloos is. — « Ten naasten jare is hij op het schip van Senten Uit. » Geh. *Wachtebeke.*

SLAG. den. = Werk, arbeid. — « Zijt gij nog aan dèn slag ? » Dat wilde zeggen : Hebt gij nog werk? Geh. *Sint-Niklaas.*

« Geenen slag werk hebben, geenen slag meer willen werken » staat bij De Bo.

SLOKKEPIER. den. = Een die vele eet. — « Dat is een slokkepierke ! » Geh. *Sint-Niklaas.*

SLUNSCH. = Slap, krachteloos, neêrhangende. — « Op den tweeden Cinxendag is 't beêvaart ter eere van Sent-Amand, voor de kinders die slunsch van leên zijn; en die beêvaart heeten ze Severen-slunsch. » Geh. *Severen-bij-Deynze.*

SMIJTTEUGEL. den. = Met een schuimwoord, *smijtcordeel* (De Bo). — « De boomvelders gebruiken den smijtteugele om den boom, dien ze vellen willen, al eene of andere zijde vast te leggen en, met eenen reep, over te halen. » Geh. *Kortrijk.*

SNAAR. den. = Gek. — « Jan is een halve snaar. » Geh. *Sint-Niklaas.*

SNAREMAN. den. = Snaar, gekkeman. — « En loopt er niet achter : die snareman en telt er niet. » Geh. *Sint-Niklaas.*

SPANNEKE. het. = Kleene spanne, kleene wijle tijds. — « Wacht nog een spanneken ! » Geh. *Sint-Niklaas.*

SPEGELEN. *spegelde, gespegeld.* = Met den borstel ('t vel van 't peerd) doen blinken. Z. *Hek.*

STUIK. = Met een schuimw., *plat*, vlak, effen, geheel en gansch. — « Nog zulk een jaar, en 'k ben stuik gerenueerd ! » Geh. *Stekene.*

STUIK, den. = Stuit, stiet, zet, gat : zate des lichaams. — « Het kind, de ruiter zit in of op zijnen stuik. » Geh. *Sint-Niklaas.*

STULLE. den. = Stuk, lap. Z. Kiliaen, *s. v.* — « 't Wordt er al verkocht, van stuk tot stulle. » Geh. *Oostacker.*

TE KLUFFE. = In een zet, haastig, schielijk, zeere. — « Loopt ne keer te kluffe naar steê ! » Geh. *Walle, Kortrijk-buiten.*
Vrglkt *Loquela* VI. 88, *s. v. Te kluffe.*

TREKKEN. *trok, getrokken.* = Slieren, sleeren, sledderen, glijden. — « De jongens waren bezig met baantjes te trekken. » Geh. *Godewaertsvelde, in Fr. Vlanderen.*

TWEEDRAADDE. = Van twee draden, met twee draden gemaakt. Z. *Eendraadde.*

UITLUIZEN, *luisde uit, uitgeluisd.* = Uit-, leêgplunderen —

« Nieuwejaren, nieuwe ruizen ;
nieuwe beurzen uit te luizen ;
ongemakken, anders niet,
dat op nieuwjaardag geschiedt :
muizen en ratten, op deez' dagen,
komen de ooren u af en knagen. »

Geh. *Blankenberghe.*
Vrglkt De Bo, *s. v. Luizen.*

UITWEDDEN. *wedde uit, uitgewed.* = Uitboeten, met wedde of boete belasten, vergelden. — « Wacht maar : 't zal u uitgewed worden ! » Dat is : Ge zult de boete betalen, gij eet uw wittebrood eerst, 't zal u ten nagelen, ten teenen uitzweren. Geh. *Sint-Niklaas.*

VANEENLOOPEN. *liep vaneen, vaneengeloopen.* = Eigentlijk, tegen iets loopen, op zoo iets loopen dat

het vaneen-, opengaat; oneigentlijk, dikwijls naar iets loopen. — « Hij en zal zijn broêrs huis niet vaneenloopen. » Geh. *Sint-Niklaas.*

VASTKLEFFEREN. *klefferde vast, vastgekletferd.* = Vastklampen. — « Het kind verschrikte en 't klefferde hem aan mij vast. » Geh. *Sint-Niklaas.*

VEEGHEID, de. = Veeg teeken (Kramers), teeken dat men haast sterven zal, ook voorgevoel. — « Dat die gierigaard al met eens milde wordt, 't is een veegheid. » Geh. *Sint-Niklaas.*

Vrglkt De Bo, *s. v. Vee.*

VERDUIKEN, *verdook, verdoken.* Z. De Bo. — « Verduikt u! » In 't kinderspel. Geh. *Sint-Niklaas.*

VERGOE. = Voorgoed. — « 't Was met « e vergoe gewere, » dat hij uitkwam. 't Was « e vergoe gevecht : » 't en was niet om te lachen. » Geh. *Harlebeke.*

« 't Loopen veel *vergoede* honds, » zegt men in Fransch Vlanderen, en dat is verwoede, v'roede honds of honden. Z. De Bo, *s. v.*

Mijneeuwvergoe, mijnvergoe (De Bo); *eevergoed*, 't is mijn *eevergoe'* waar (*Loquela* II. 33); *vergoedinge*, op mijne eeuwige *vergoedinge* (*Loquela* IX. 33), dat beteekent, geminkt of anders : op mijne *ee*(uwige) *vergoe*(dinge), verwoedinge : ik wille voor eeuwig, gelijk eenen hond, *vergoed, verwoed, v'r'oed, v'r'oedende*, razende dul zijn, is 't geen waar hetgene ik zegge, of doe ik niet hetgene ik belove.

Vrglkt daarover *Loquela* IX. 33, *s. v. vergoedinge*, benevens *goensdag*, zoo men in Brabant zegt, voor *woensdag*.

VERLAGEN, *verlaagde, verlaagd.* = Met lagen iemand zoeken te brengen daar men hem hebben wilt. — « Ze zijn bezig met mij te verlisten en te verlagen. » Geh. *Waesmunster.*

VERLISTEN, *verlistte, verlist.* = Met listen iemand zoeken te brengen daar men hem hebben wilt. — « Ze zijn bezig met mij te verlisten en te verlagen. » Geh. *Waesmunster.*

VIJZEKOKEN. *vijzekookte, gevijzekookt.* = Weg end weêre neerstig tateren, vezelen, kokerullen, afgeven, uitlaten. — « Die twee wijfs staan daar alsan te vijzekoken aan de kerkdeure, achter 't lof. » Geh. *Ruysseleê.*

Vijzekoken is een van die woorden die in twee stikken vallen, als men ze ontleedt; het zegt zoovele als *vijzen* en *koken*.

Steekt eerst de twee schuimwoorden *vijzen*, van 't Latijn *vitis*, Fr. *vis* (schroeven) en *koken* van 't Latijn *coquere* (zieden) buiten, en daar blijven u, aan de een zijde, *vijzen* (blazen, onluide spreken), uitgebouwd met *-st-*, *vijsten, vezelen, veeste;* aan de andere zijde, *koken* (spelen, prullewerk doen), uitgebouwd met *-er-*, *kokeren*. *Vijzekoken* is dus aan 't *vezelspel* liggen. Vrglkt *rijdekoken* (aan 't rijd-, aan 't renspel), *kokerullen* (aan 't rul-, aan 't ratelspel) liggen.

Zoo de Vlamingen *vijzen* zeggen, voor zoetjes praten, spreken; zoo zeggen ze ook *asemen*, bij voorbeeld : « Ge'n meugt er niet van asemen of niet van hoesten. » *Il n'en souffla mot*, zegt de Franschman.

Vrglkt *Loquela* II. 20, *s. v. Kokkebrokken.*

VLASLOOF, het. = Loof dat in een gewezen vlaschaard gezaaid is. — « 'k He' daar een stik vlasloof staan, ga-je 't koopen? » Geh. *Sint-Denijs, in West-Vl.*

VOETEN-*op-de-eerde.* = Stappen, voetstappen, Fr: *démarches*. — « Dat heeft veel voeten-op-de-eerde gekost om de zake zooverre te krijgen. » Geh. *Sint-Niklaas.*

VOLEINDEN, *voleindde, was voleind.* = Aan zijn einde geraken, vergaan, belenden, achterblijven, verzeilen. — « Waar mag dat voleind zijn : 'k en vinde 't nergens meer! » Geh. *Sint-Niklaas.*

VOORBIJKLAPPEN, *klapte voorbij, voorbijgeklapt.* = Meer, verder klappen als eene of andere behoorlijke mate. — « Hij en zal hij zijn neuze niet voorbijklappen. » Geh. *Wachtebeke.*

VORSING, de, misdrukt *vossing, Loquela* XIII. 16. Even als *neuken* en *rammelen*, zoo beteekent *vorsen, veursen, veurzen* (Schuermans, De Bo, Kiliaen) *gignere, generare, procreare*, of daartoe werkzaam zijn; b. v. : « De visschen zijn aan 't veurzen. » Van elk dier woorden wordt er w. afgeleid dat, oneigentlijk, eene preuvelinge, eene vracht slagen beteekent, te weten de ww. *neukinge, rammelinge* en *vorsinge*. Alzoo dient de uitleg die, *Loquela* XIII. 16, bij 't w. *vossing* staat, gewijzigd te zijn. Met den *vos* en heeft het w. *vorsing*, uitsprekens *vossing*, geen uitstaans.

VOSSING, de. *Loquela* XIII. 16. Z. *Vorsing.*

VUIL. = Met 10 ten honderd verhoog. — « Twintig vuile franks » (22 fr.) « voor zulk een oud stuk huisraad, is dat goekoop? » Geh. *Cuerne.*

WELK. Z. *Elk en welk.*

WIJTJE-WATJE, *wij-*, gelijk Fr. *-ui-* in *huître*. = Alhier en aldaar, wijster-waster (*Loquela* IX. 72). — « Dat vlas is toch zoo wijtje-watje gevallen van den eendlijke' regen! » Geh. *Rumbeke.*

WILLEN, *wilde, gewild.* 'k Wil deraf zijn. 'k Wil dat kwijt zijn. = Ik kan dat vergeten hebben. — « 't Is vijf jaar, neen zes jaar, of zeven jaar ('k wil deraf zijn, 'k wil dat kwijt zijn), dat hij van hier weg is. » Geh. *West-Vlanderen. Sint-Niklaas.*

WIPSE, de. *In de wipse draaien.* = In moeielijkheden, in nesten helpen. — « Zij zullen mij in de wipse draaien. » Geh. *Sint-Niklaas.*

ZATERDAG. = Weke, onbeperkte tijdruimte. — « De die zou geren trouwen met een die veel geld en lette zaterdagen heeft. » Dat is die veel geld heeft en weinig tijd meer te leven. Geh. *Kortrijk.*

ZEG, den. Z. De Bo, *s. v.* — « 't Is nu overal de zeg, dat hij gaat trouwen. Ge'n moet naar den zeg van 't volk niet horken. »

Zeggen en zijn geen zegels!

Geh. *Kortrijk, Sint-Niklaas.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

N° 4, Koornmaand 1895. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróenta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

ALOMMETREKKEN, *trok, getrokken*. = Met omwegen, kromme krinkels trekken, vertellen: er doekskes aan winden. — « Ge'n moet het niet alommetrekken, zegt het maar rechtuit. » Geh. *Sint-Niklaas*.

BELLEN, *belde, gebeld*. = Luide roepen, kijven. — — « De die kan bellen! » Geh. *Sint-Niklaas*.

BEUZELEN, *beuzelde, gebeuzeld*. = Zeuren, bedriegen in 't spel. — « Je moet eerlijk spelen en niet beuzelen. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen*.

Vrglkt eenen anderen zin van *beuzelen, Loquela* IX. 25.

BLUTS. Z. De Bo. — « 't Is te bluts om bloot te gaan. » Geh. *Poperinghe*.

BOTS. Z. *Loq*. XIV. 73. — « Hij leefde bots op stelen. Hij was bots gelet (beleedigd) als ik dat zei. » Geh. *S.-Niklaas*.

BUNT, den. = Leege poel, moerassige grond. — « 't Groeit lisch in den bunt. » Geh. *Hamme*.

CAFFIEGROND, den. Z. De Bo. Ook = Mul uit oude tronken, dat men gebruikt als heigrond, als heieerde, om er blommen in te kweeken. — « Haalt wat caffiegrond, uit die oude wulgen daar, en verpot er die fuchsias in. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

DAPPER. Z. *Loquela* XIV. 74. — « Als 't graan zoo dapper uitstaat. » Geh. *Waesmunster*.

DIENAAR, den. = Met een schuimw., *garde, garde-champêtre*, veldwachter; bij Kramers, dorpsdiender. — « Vraag'et aan den dienaar: de dienaar zal dat wel weten. » Geh. *Pardeels (Pradelles), in Fr. Vlanderen*.

DIJKKANTHEERE, den. = Tollenaar, Fr. *douanier*. — « De' dijkkantheeren zitten op de kanten van de dijken, op wacht. » Geh. *Godewaertsvelde, in Fr. Vl.*

DIK. = Kwaad, boos, gram. — « Hij maakte hem effenaf dik. » Geh. *Sinay*.

Belgen, balg, gebolgen bediedt ook 1) opzwellen (dik zijn) en 2) gram worden.

EIGENZELVEN. = Zelf, zelven. — « 'k Zei in mijn eigenzelven: 't Is wel! Ge'n meugt uw eigenzelven, ul'der eigenzelven geen ongemak aandoen. Hij heeft zijn eigenzelven verraân. Wij doen ons eigenzelven deugd. Eens eigenzelven vergeten in den drank. In eens eigenszelfs lucht staan is schadelijk. God heeft zijn eigenzelven veropenbaard, zijne eigenszelfs goedheid bewezen. » Geh. *West-Vlanderen*.

GEDOEN, het. = Gang des levens, der gezondheid. — « Hoe stelt gij 't al? Het oud gedoen. » Geh. *Sint-Niklaas*.

GEGIP, het. = Geschrei, geween, gekreun, geklaag, misbaar. — « Dat was mij daar een gegip en een geklaag! » Geh. *Sint-Niklaas*.

Bij de Hindelopers is *gepje* weenen, z. Halbertsma, *Idioticon Frisicum;* en *to gibber* is een oud Engelsch werkw., dat bij ons zou *gabberen* bedieden, of *gibberen* (Schuermans Idiotic.). Wij moeten een werkw. *gippen* hebben, anders en hadden wij geen *gegip*.

GEWARIGHEID. = Zinnelijke gevoeligheid, voelendheid. — « Hij en heeft geen gewarigheid in dat hand. » Geh. *Sint-Niklaas*.

Vrglkt *Loquela* VII. 19.

GEWELD, het. = Met een schuimw., *force*, kracht. — « 'k En he' bijkans het geweld niet meer van te hoesten. » Geh. *Sint-Niklaas*.

Vrglkt *Loquela* VII. 35, *s. v. Gewoute*, en Verdam, *s. v. Ghewelt*.

GIBBELEN, *gibbelde, gegibbeld*. = Braken, opsmijten. — « Als ik op zee ben, zoo moet ik gibbelen. 't Is van 't geweld van 't gibbelen dat hij krank geworden is. » Geh. *Sint-Niklaas*.

Dr de Jager, in zijne Frequentativen, haalt het w. aan, uit het *Kinderwerck*... 37:

« Gaet het soo niet in ons leven,
Ist niet vechten, loopen, streven,
Kibblen, gibblen, spot en gal,
Dat men meest siet overal. »

GUPSE, de. = Gispe (De Bo). — « Een gupse regen zou wel te passe komen. » Geh. *S.-Maria-Leerne*.

GUPSEN, *gupste, gegupst*. = Gispen (De Bo). — « Water gupsen over gedroogd lijwaad. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

GUSPE, de. = Gispe (De Bo). — « 'k Hadde geheel de guspe warm water over mij! » Geh. *S.-M.-Leerne*.

GUSPEN, *guspte, geguspt*. = Gispen (De Bo). — « Hij guspte mij een handsvol water in mijn aanzichte. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

HAARZAKKEN, *haarzakte, gehaarzakt*. = Den

baderzak (?) spelen, zeuren in 't spel. — « Ge'n moet niet haarzakken of ik schei uit! » Geh. *Sint-Niklaas.*

Vrglkt De Bo, *s. v. Haarzaker.*

HEMELEN, *hemelde, gehemeld.* = Uit het tegenwoordig leven scheiden, sterven. — « Jan is ook gaan hemelen! » Geh. *Sint-Niklaas.*

HEMELZOT. = Eigentlijk, zot, zuchtig, begerig om te sterven en naar den hemel te gaan; oneigentlijk, sterfziek. — « Zijt gij nu ook al hemelzot? Neen-ik, maar 'k en ben in 't geheele niet wel vandage. » Geh. *Iper.*

HERDERKESMESSE. de. = Tweede messe, die op Kerstdag gedaan wordt, *secunda missa, in aurora.* Z. *Kerstmesse.*

HERVARVEN, *hervorf, hervorven.* = Wederom verwen, eene andere verwe doen hebben. — « De staldeure was hervorven. Hij hervorf het kleed, en insteê van groene 't is nu zwart. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

HUKSKE-*tegen-de-eerde.* = Leege. — « Dat en doen ze nu niet meer, alzoo hukske-tegen-de-eerde bouwen. » Geh. *Rumbeke.*

IN-DEN-WEG, den. = Iets daar men niet en weet waar meê varen, waar het zetten, wat ermeê doen, b. v. een glas roode visschen, in een arm huishouden. — « Nen in-den-weg te meer! » Geh. *Sint-Niklaas.*

INKLEPPEN, *klepte in, ingeklept.* = Gelukken, slagen, bokken, hotten. — « Dat en zal niet inkleppen, manneke! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

KATTELAUWER, den. = Lapvelder, *q. v.*

Kattelauw (De Bo), met *a*, is zoo *lauw*, dat er de katten aandurven; *kattelouw*, met *o*, is zoo *louw*, zoo *luw*, zoo *lui*, zoo *lei* als 'n katte. Blijft te weten of bij 't Volk de katten als louw, lui of traag van aard te boeke staan.

KERSTMESSE, de. = Eerste messe die op Kerstdag gedaan wordt, *prima missa, in nocte.* — « Wij gaan met geheel 't huisgezin naar de Kerstmesse en naar de Herderkesmesse. » Geh. *West-Vlanderen.*

KIMSPEL, het, *ki-* uitspr. gelijk Fr. *qui.* = Bij Kramers, *kienspel, kiemspel*; bij Schuermans, *kienspel* of *kinspel*; spel daarbij men *kient* of *kint*, zegt Schuermans, dat is: « *Kien, kin,* ik heb *kien!* » roept, wanneer men 5 (*quinque, cinq*) talmerken te reke met kaarten bedekt heeft: lotospel. — « Het lotospel heet bij ons het kimspel. » Geh. *Sint-Niklaas, Belceele, Sinay.*

KREVEL. = Klibber (De Bo), wakker van gezondheidswegen. — « Het kind is krevel, is weêr krevel. » Geh. *Sint-Niklaas.*

Vondel (z. Oudemans) spreekt van iemand wiens kele krevel is.

KUIEN, *kuide, gekuid*, de *i* houdt den *j* klank. = Kuwen (De Bo) en, vandaar, iemand dit of dat, bij woord van monde, als toesprake, als antwoorde, als verwijt, zeggen. — « Als hij te stout is, 'k zou 't ik hem seffens kuien. 'k Zou zeggen: Wilt ge bier drinken, g't deure koopt er! » Geh. *Kortrijk.*

LAPVELDER. den. = Onhandig werkman, kreeselaar, broddelaar, kattelauwer, nietdeuge (Schuermans), enz. — « 't En is maar ne lapvelder, ne kattelauwer, een nietdeuge! » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Is dat nu een uit een oord dat Lapvelde heet? Is 't een die lapvel verwerkt, b. v. in 't schoelappen? Of is 't een die gelapveld is: die met lappen en vellen thoope hangt?

LEELIJK *zeggen, zei leelijk, leelijk gezeid,* uitspr *ljeowk* zeggen = Kwaadzeggen, kwaadspreken. — « Al dat ze doen is leelijk zeggen van hunnen evennaasten. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

LEEP-ENDE, het. = Leep-ende, vlasschende ende of einde van een zeel, een touwe, eenen klokstring. — « 't Leep-ende van den klokstring lag op den grond, hij tord erop en hij viel. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

Vrglkt De Bo, *s. v. Lijpende.*

LEKKER, den. Z. De Bo. Ook = Spekke, op een stokske, daar de kinders aan lekken. — « Je gaat ton ellekker he'n. » Geh. *Poperinghe.*

LETTEN, *lette, gelet.* = Misdoen, stooren, raken, te bij komen, Fr. *froisser.* — « Hij was bots gelet als ik dat zei. » Geh. *Sint-Niklaas.*

LEURIG. = Van gewassen gezeid, groen, frisch, jeugdig, vei. — « Die boomen, in Heer N. N. Ennens kamer, staan toch zoo leurig, al is 't dat 't winter is. » Geh. *Thorhout.*

Vrglkt *Loquela* VIII. 12, *s. v.*

LIJWEEKEN, *lijweekte, gelijweekt.* = Eigentlijk, lijn weeken, lijwaad, lijnwaad weeken; dat is dampen, wakken, zoo men elders zegt. — « Je moet nog lijweeken of wakken, eer da'-je de waschte strijkt. » Geh *Poperinghe.*

LUIZENADER, den. = Ingebeelde ader, of ander deel van 't menschelijk lichaam, daar de lijfluizen, de velluizen in woekeren, tot dat die ader openberst, van de overgroote menigte, zegt het volk, en dat de luizen den mensch, gelijk zij Herodes deden, opeten. — « Zijn luizenader is geborsten en hij is van de luizen opg'eten. » Geh. *Vijve-Sente-Baafs.*

MUIST, den. = Muis (Kramers), Fr. *thénard.* — « 'k He' zeer aan den muist van mijn hand. » Geh. *Sint-Denijs, in West-Vlanderen.*

NEFFENS. = Tegenover, rechtover. — « Je vader weunt neffens je. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen.*

Als men langs de strate gaat is het huis van A. bij voorbeeld, al de slinkere hand tegenover en neffens het huis van B. al de rechtere hand.

ONGELD, het. = Met een schuimw., *onkost.* — « Rekent het ongeld van de reize, 't verlet van jen tijd, de slete van je kleêrs. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen*

OPSTEKEN. *stak op, opgesteken.* = Opsmijten (De Bo, *Loquela* X. 46), koopmanschap weigeren te aanveerden. — « Hij had zijn peerd verkocht, maar ze hebben 't opgesteken. » Geh. *Dixmuide.*

PEELEN, *peelde, gepeeld.* = Niet overkant, over den smalsten kant blijven liggen, ommeklaaien, klaaien (De Bo),

over den breedsten kant ommevallen. — « Waarom een houten batten tusschen die twee ijzeren balken geleid en vastgeschroefd? Dat wordt gedaan opdat die ijzeren balken niet en zouden peelen » Geh. *Sint-Niklaas*

Ik vermoede dat *beelen* (De Bo) en *peelen* een en 't zelfste w. zijn, gelijk *bronken* en *pronken*, *bemel* en *pemel*, *baffen* en *paffen*, *bikkel* en *pikkel*, *bulsen* en *pulsen*, *boetsen* en *poetsen*. Het w. *peelen* heeft den lichaamlijken, den lijvelijken zin en 't bediedt het niet overkant, het niet rechte blijven staan, b. v. van een stuk hout, een gebakken bouwsteen, terwijl *beelen* het zedematig niet rechte blijven staan, het om- en te gronde vallen bediedt van een verdrag, een huwelijk, eene koomenschap.

Alzoo genomen zou men de twee geboortenamen *Beelaert* en *Peelaert* bekwamelijk kunnen uitleggen.

PEURIJZER. het. = Peurstok (De Bo). — « Het peurijzer dient om paling te peuren. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

PIELEMUTSE. de. = Peluwmutse, bij De Bo pullemutse. — « Hij stond vóór de deur te rooken en hij ha' zijn pielemutse op. » Geh. *Sint-Niklaas*.

PIELEWURM. den. = Pierworm, pier, *Lumbricus terrestris*. — « Hij vischt met pielewurms. » Geh. *Sint-Niklaas*.

Het w. is ontlijkt uit *pierewurm* (met twee *erren*) tot *pielewurm* (met *l-r*). Vrglkt het w. *vloeger*.

PREEMELEN. *preemelde, gepreemeld*. = Meeuwen, jammeren, zoo de katten plegen. — « Hurkt, de katte preemelt. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen*.

Dr de Jager, in zijne Frequentativen, geeft *premelen* als eene bijgedaante van *prevelen*. Hij treft het w. aan, zegt hij, in *Erasmus Colloq. Famil.* 152 : « Faunus begon vast te *premelen;* » en in *J. H. Kruls Minnel. Sanghrijmpjes*, 57 :

« Wat soete droomen zijnt,
Die ghy soo soetjes *premelt* binnensmonds ! »

Ik vermoede dat *prauwelen* (Sleeckx, Schuermans) binnensmonds pruttelen, uitbouw van *'prauwen*, ievers eene bijgedaante *'preeuwelen* zal gehad hebben. Vrglkt *mauwen meeuwen*. *'Preeuwen* kan *'preemen* geworden zijn gelijk *schreeuwen schreemen*. *'Preemen*, met uitbouw *-elen*, geeft *preemelen*. Dr de Jager geeft *prevelen*, *prebelen* en *prepelen* op als nevengedaanten van een en 't zelfste w.

PUITALLEENE. = Puidalleene, moederzielalleene, geheel en gansch alleene. — « 't Is al drie jaar dat ik hier puitalleene zitte. » Geh. *Kortrijk*.

Vrglkt *Loquela*, in de woordenlijste, *s. v. -Alleene*.

RATTEFEULE. de. = Slag van clachoire, zwepe of djakke, met verachtinge gezeid, alsof ze maar goed en ware om ratten te feulen. — « Is da' je broêrs clachoire? 't Is errattefeule! » *Beveren langs den IJser*.

Vrglkt De Bo, *s. vv. Feurle, feurlen, feule, feulen, furl, furrel, furle, kattefeurel, kattefurrel*.

ROESTEN, *roestte, geroest*. = Vastkleven gelijk roest. — « 't Vuil is een halven vinger dik op zijn gezicht geroest. » Geh. *Sint-Niklaas*.

RONSEFALEN, *ronsefaalde, geronsefaald* Z. De

Bo. Ook = Klappen dat 't niet aaneen en houdt, niet ernstig spreken. — « En weet niet wat dat 'n ronsefaalt. » Geh. *Poperinghe*.

ROOIEN. *rooide, gerooid*. Z. *Loq.* VI. 14. — « Vader is gaan boon'n rooien. » Geh *Millam, in Fr. Vlanderen*.

RUIFELEN. *ruifelde, geruifeld*. = Roefelen (De Bo), met de ruifelschoppe (De Bo) de begroeide oppervlakte van den grond weren, afdoen. — « Ge moet den middenweg van den blomhof ruifelen. » Geh. *Ronse*.

SCHARTELARE. den. = Een die schartelt. — « 't Heeft geheel ze' leven een schartelare geweest, en hij en zal nooit geen weelde he'en. » Geh. *Iper*.

SCHARTELEN, *schartelde, gescharteld*. Z. De Bo en *Loquela* XII. 30. — « 'k He' ziek geweest, maar 'k bender deure gescharteld. Die menschen hebben rooie om te leven, maar, met hu'lder beste te doen, schartelen ze toch derdeure. » Geh. *Iper*.

SCHIETSE. de. = Opschietend, korzel vrouwmensch. — « Dat is nu toch de meeste schietse die onder de zonne loopt : ze staat seffens al in vlamme en vier. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

SCHIPSTOEL. den. = Schopstoel, in de woordenboeken. Op schipstoel staan is onbeslist, onvast, ongewissig staan. — « Het stond hier altemale op schipstoel : wij en wisten niet of wij gingen moeten verhuizen of niet. » Geh. *Kortrijk*.

SLAGELINGS. = Slaglings, slaglinge (De Bo), slagelinge (Schuermans). — « Hij (mijn peerd) sloeg slagelings omver en hij was dood. » Geh. *Temsche*.

SLAKKIEREN. *slakkierde, geslakkierd*. = Slakker, slapper, min geweldig worden. — « De wind slakkiert. Mijn hoeste slakkiert. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen*.

SLOEBEREN, *sloeberde, gesloeberd*. = Snabbelen, snepperen, in 't spreken de woorden haastig en onvolmaakt uitspreken. — « Hij sloebert het al deureen : ge'n verstaat niet wat dat hij wilt zeggen. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen*.

SMERE, de, *-er-* gelijk Fr. *air*. = Priegelinge, slagen. — « Als 't nog gebeurt, je gaat een smere krijgen ! Geh. *Iper*.

SNOER, het. = Voorsnoer (De Bo), vlechssnoer (*Loq.* III. 59) van een zwepe. — « 't Snoer van je clachoire is of. » Geh. *Beveren langs den Yser*.

STALLEBERD, het = Berd dat beneden een winkelraam, buiten den huize vastgebecht is en dat dient als toogbank om er waren op uit te stallen en te koope te leggen. — « 't Was eertijds vele 't gebruik van stalleberden buiten de winkels te schuiven, maar 't en zijnder maar drie 'f viere meer te Iper. » Geh. *Iper*.

STOEI. = Stel (De Bo), sterk, stoorig, onganseh, niet meer versch. — « De roche komt stoei : ze is bijkans rot. » Geh. *Millam, in Fr. Vlanderen*.

STOORIG. = Dat een kwaden reuk geeft, doordien dat het niet meer gansch, niet meer versch en is. — « Smijt dien stoorigen visch op den messing. » Geh. *Wercken*.

TAFELEN, *tafelde, getafeld*. = Zijn zoo 't een tafel

behoort, flinks op heure vier pekkels staan. — « Ja, ze tafelt goed! » Geh. *Ouckene.*

TEGEN. = Ten opzichte van, betrekkelijk, wat aangaat, aangaande. — « 'k Zijn teêre, 'k en zijn maar teêre tegen het vloeken. » Geh. *Adinkerke*, en *Roosendaele, in Fr. Vlaanderen.*

Dat wilt zeggen teêr, flauw, wat dat het vloeken aangaat: lichte eenen vloek uitslaande.

TEMSTENAAR, den. = Temschenaar, een van Temsche. — « 'k Heb dat gehoord van eenen Temstenaar. » Geh. *Sint-Niklaas.*

TETSEN, *tetste, getetst.* = Zonder honger of eetlust, met de vingers of anderszins, kieskouwen in 't eten. — « Als 't was dat wij tetsten in ons eten, moeder was er rechtuit aan en bij. » Geh. *Brugge.*

TREZENEUS, de, stemzate op *tre-* = Entwat van niet. — « Hij heeft dat gekocht voor een trezeneus. » Geh. *Sint-Niklaas.*

Vrglkt Schuermans, *s. v. Trezeneus.*

TUK, den. = Met een schuimw., *tour, kanse*, gelegentheid, tijd, keer, beurte. — « Wij zullen onzen tuk afwachten. Wacht gij uwen tuk af, jongen. » Geh. *Sint-Niklaas.*

UITBIEDEN, *bood uit, uitgeboden.* = Iemand overtreffen in 't bieden, meer biedende als hij geboden heeft, bij een openbaren koopdag. — « Alla! zegt de roeper, menschen, biedt ul'der uit! » Geh. *Sint-Niklaas.*

Bij Kramers is « uitbieden... *cesser d'enchérir, de couvrir la mise d'un autre.* »

UIT-ENDE-IN. = Nu kwalijk dan wel, zelden gelijk gezind. — « Daar is weinig kwaad van te zeggen, maar ze is alzoo wat uit-ende-in. » Geh. *Sint-Niklaas.*

UITZETTEN, *zette uit, uitgezet.* = Uitstellen tot later. — « 'k Was te wege een hoed te koopen, maar 'k gaan 't nog wat uitzetten. » Geh *Iper.*

UITZITTER, den. = Beetwortel, beetrape die, als ze volgroeid is, met den knol uit den grond zit. — « Daar zijn uitzitters *(betterave disette mammouth)* en lange uitzitters *(betterave disette d'Allemagne)*. » Geh. *Iper-buiten.*

UITZITTER, den. = Koeiwortel, peerdewortel (De Bo). — « Wij heeten de koeiwortels uitzitters, omdat zij met hun groene krage buiten de eerde zitten. » Geh. [illegible]-*Vleteren.*

VERF *geven, gaf, gegeven.* = Blijkbaarheid geven, bewijzen. — « Alzoo slagelings omvervallen, dat geeft verf genoeg: hij was zat. » Geh. *Sint-Niklaas.*

VERGAFFELEN, *vergaffelde, vergaffeld.* = Op eene andere wijze, anderszins gaffelen, hergaffelen, van een anderen gaffel voorzien. — « Versplitsen en vergaffelen, » dat hoorde ik eens zeggen, en het had betrek op boomen leiden, b. v. perzik-, druivenboomen, langs eenen weeg. » Geh. *Sint-Niklaas.*

Ik gisse den zin van *vergaffelen* uit het evenveel bediedende *versplitsen*, dat er, als tweelingwoord, aan- en bijstaat. *Versplitsen* is, volgens Kramers, « *partager, diviser autrement.* »

Een *gaffel* is een spriet, een tweetandige vork, ook een « *division d'une branche en deux,* » zegt Kramers; *vergaffelen* komt dus bij boomsnijders alderbest te stade. Schuermans boekt *gaffelen* en *afgaffelen*; Dr de Jager, in den *Taal- en Letterbode*, 6en jaarg., blzz. 181—182, kent *gaffelen, begaffelen, ingaffelen. Vergaffelen* is hem onbekend.

Wie weet er meer van dat woord?

VERHAAL, het. = Bezigheid, doeninge, gedoe, werk. — « 't Is een lang verhaal, geheel dien hoop boonen draden, al dat groensel deuresteken. » Geh. *Voormezeele.*

VERHAARZELEN. Z. *Loquela* I. 36. — « De waschte verhaarzelt. » Geh. *Millam, in Fr. Vlaanderen.*

VERLATEN. = Daar niets meer aan te doen en is, Fr. *absolument.* — « Ge moet verlaten zat zijn, ge moet een verlaten dronkaard zijn, eer ze u straf geven. » Geh. *S.-Niklaas.*

VERLEESTEN, *verleestte, verleest.* Z. De Bo, *s. v.* — « Die 10 fr. 't is al dat ik kan verleesten. » Geh. *Gent.*

VERMOOZEN, *vermoosde, vermoosd.* = Mooze (De Bo), moozeloos maken, b. v. eenen vischput vermoozen, dat is de mooze, het goor eruit halen. — « Ze vermoozen hem (den vischput) » alle jare » Geh. *Fleteren, in Fr. Vlaanderen.*

VOORHAND, de. = Voordeel, bate, voorbate. — « Die meest durft, die heeft de voorhand. » Geh. *Sint-Niklaas.*

VUILSPOEL, het. = Waschwater, schotelwater, brielwater. — « 't Vuilspoel loopt in den beerput. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

WAKKEN, *wakte, gewakt.* = Lijweeken, *q. v.*

Vrglkt De Bo, *s. v.*

WEET, den. = 't Gene iemand weet, ook de door hen gewetene *waarom* van 't gene hij doet of laat. — « Ze weet zij wel heur weetje, als ze dat doet! » Geh. *Sint-Niklaas.*

WIJDIEREN, *wijdierde, gewijdierd.* = Widieren (De Bo), ijdel, ledig, schoon maken — « Je meugt de tafel wijdieren, de maaltijd is gedaan. » Geh. *Millam, in Fr. Vl.*

WILDTE, de. = Wildheid. — « Die jongen en weet met zijn wildte geenen weg. » Geh. *Sint-Niklaas.*

WUP, den. = Pinte, pinte bier. — « Geeft mij ne wup. Geeft ons nen dobbele wup. » Geh. *Kortrijk.*

ZODEKEN, *zooiken.* = Zo, z. *Loquela* VIII. 56. — « Schenkblad en glazen heb ik gekocht, en 'k hou ik geheel 't zooiken. » Geh. *Sint-Niklaas.*

ZURINGE, de. = Tegenigheid, ongemak, leed, verdriet. — « Alzoo zijn eigen vader zuringen aandoen, dat en is maar leelijk. » Geh. *Sint-Niklaas.*

ZWEERDSE, de, uitspr. *zwesse.* = Met gers begroeide uitgestrektheid grond. — « Hij heeft in eenen dag tijds eene geheele, die geheele zweerdse afgemaaid. » Geh. *Meirelbeke.*

Vrglkt *Loquela* IX. 87; X. 21, *s. vv. Zweerd, zweerdeke.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

Nº 5, Herfstmaand 1895. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AANSCHERREN, *scherdde aan, aangescherd*, uitsprekens *-er-* gelijk Fr. *air*. = Aanschrijden, bespringen, aanranden, aangaan, aanspreken. — « Ze'n zal heur van geen kwa volk laten aanscherren. 'k Moet dien man eens aanscherren en hem iets vragen. » Geh. *Sint-Niklaas*.

AANZIEN, *aanzag, aanzien*, stemzate op *-zien*. Z. *Groeten*.

AGELVAST. = Nagelvast. — « Al dat agelvast is behoort mij toe. » Geh. *Kortrijk*.

APPELHURSEL, den. = Appelbie (De Bo). — « Zwicht u van de appelhursels! » Geh. *Heule*.

BENEFFENS. = Benevens. — « Beneffens veel andere dingen warender ook drie koperen pannen. » Geh. *Iper*.

BIERWAGEN, den. = Lange, vervelende toesprake. — « Welk eenen bierwagen! » Geh. *Sint-Niklaas*.

Anderen zouden 't Fr. *tartine* vertalen en zeggen: « Welk eenen boteram! »

BLAUWE LETTEN, de. = Eerrappels met blauwe oogen, *pomme de terre Blanchard*. — « De letten van die patatten, dat is de oogen en de scheuten of keesten, die daaruit komen, zijn blauw en daarom heeten ze blauwe letten. » Geh. *West-Vleteren*.

BLOKJAAR, het. = Broeijaar, bruidejaar (De Bo). — « Het eerste jaar van den hommel is 't inlegjaar, het tweede het roozejaar, het derde het blokjaar en daarna is 't oude hommel. » Geh. *Iper-buiten*.

BOUTEN, den. = Eigentlijk, Boudewin; algemeen genomen, kerel, gast. — « Zij heeft daar ne gezonden bouten van ne jongen. » Geh. *Brugge*.

BREIEN, *breide, gebreid*. = Vlechten. Z. *Clachoiresnoer*, en vrglkt De Bo, *s. v.*

BRIESCHEN, *brieschte, gebriescht*. = Boffen, pochen, snoeven, zwetsen, grootspreken. —

« Boffen
en brieschen,
alle man
da-de kan! »

Geh. *Sweveghem*.

BROEIJAAR, het. = Bruidejaar (De Bo), bruidjaar, derde jaar van den hommel. — « Wij heeten 't derde jaar niet het bruidjaar, maar het broeijaar. » Geh. *Dikkebusch*.

Vrglkt *Loquela* X. 83, *s. v. Hengstejaar*.

BRUIDJAAR, het. = Bruidejaar (De Bo), broeijaar, blokjaar, *qq. v.* — « Als wij spreken van den hommel, wij zeggen inlegjaar, roozejaar en bruidjaar. » Geh. *Brielen bij Iper*.

BUITENBASSEN, *baste buiten, buitengebast*. = Met te bassen, met hondsche bottigheid in 't spreken, doen buitengaan of buitenblijven. — « Die twee notarissen en wisten geen weg met dat volk, zoo ze zonden ze naar den avocaat, die ze altemaal buitenbaste. » Geh. *Sint-Niklaas*.

BUSCHPALING, den. = Zwarte pee, *scorsonera hispanica*, schurseneelen. — « Als er gestoofde buschpaling op tafel komt, 't is kerremesse. » Geh. *Poperinghe*.

CAPPELWIJSDE. = Eene cappelle gelijkende. — « De gordinen zijn cappelwijsde, ze hangen cappelwijsde, wanneer ze opgebonden zijn gelijk de gordinen van een capelle of tabernakel, insteê van rechte deure en los te hangen, gelijk de *rideaux mystère*. » Geh. *Iper*.

CLACHOIRESNOER, het. = Smal, vlassen snoer, dat men bezigt om de keten te breien van een clachoire. — « 'k En he'n geen clachoiresnoer genoeg om voorts te breien: haalt er nog 'ethoevele bij. » Geh. *Beveren langs den Yser*.

CONVOLGE, de. = Hagewinde, *convolvulus sepium* L. — « Ons Heerens hemdekes heeten ze hier convolgen. » Geh. *Brugge*.

DJOMPELARE, den, uitspr. *djompelære*. = Een die djompelt, sukkelt. — « Zulk nen armen djompelâre zou'n ze moeten in een gesticht doen. » Geh. *Kortrijk*.

DJOMPELEN, *djompelde, gedjompeld*. = Dompelen (De Bo), sukkelen. — « Hij is bij navonde dronke' uit zijn huis gegaan en alzoo ievers in de vaart gedjompeld. » Geh. *Kortrijk*.

DRAGERSMESSE, de. = Messe die de gebuurs doen doen, die 't lijk gedregen hebben. Z. *Biekorf* 1895, bl. 324. — « 's Anderdags deden wij de dragersmesse lezen. » Geh. *Inghelmunster*.

EGENVINDEN, *vond egen, egengevonden*. = Tegenkomen. — « Den eersten dien 'k egenvinden, 'k gaan 't hem vragen. » Geh. *Fleteren, in Fr. Vlanderen*.

FLAMBEEUWMESSE, de. = Messe die, te Iper, gedaan wordt tot wederjunste voor 2, 4 of 6 flambeeuwen,

die eene kerke, of een klooster uit eenen lijkdienst ontvangen heeft. De vrienden van den overledene gaan naar die messe. — « Ze waren getienen in de flambeeuwmesse. » Geh. *Iper*.

FRAAIAARD, den. = Een die fraai, brave is; ook omgekeerd, een die niet fraai, niet brave en is. — « Ja, je zijt alletwee fraaiaards. Die fraaiaards liggen weêr aan 't vechten ! » Geh. *Iper*.

GEJAAN, den. = Jaan, geäan (De Bo). — « Is 't kruid al uit? Neen-'t : 't staat nog ne gejaan of twee. » Geh. *Meulebeke*.

GOMME, de. = Mage. — Als hij dat al « in ze' gommegje geslegen hadde, » hij en was nog niet voldaan. Geh. *Veurne*.

GROETEN, *groette, gegroet. Iemand groeten voor...* = Aanzien voor... — « Die mensch heeft mij eerlijk voldaan, leelijk bedrogen : men zouder hem niet voor groeten. » Bij Kramers : Men zou het hem niet aanzien. Bij ons, in West-Vlanderen : Men zouder hem niet vooren aanzien, stemz. op *-zien*. » Geh. *Sint-Niklaas*.

HEEREKNECHT, den. = Eerrappel met de pelle gekookt. — « Wu'k ga-me eten ? Heereknechten. » Geh. *Poperinghe*.

HEKKEN, het. Z. De Bo. — « Als ge wilt toekommen, je'n meugt geen wind deur je'n hekkens laten vliegen. Dat is moeilijker als water droogen op een hekkene. » Geh. *Alveringhem*.

HER-ENDE-NIEUW. *Op een her-ende-nieuw.* = Van her, eene tweede, eene herhaalde maal, wederom. — « Gij hebt gezeurd : op een her-ende-nieuw ! » Geh. *Brugge*. Bij Kiliaen staat *op een her*.

HOTTEKROT, den. Z. De Bo. — « 't En is maar hottekrot van volk, dat daar weunt. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

HUIKEN. *huikte, gehuikt.* = Schreeuwen, roepen. — « Ik sta der achter en roepen, maar ze'n huikt noch ze'n muikt. » Geh. *Harlebeke*.

JAARMESSE, de. = Messe, die gedaan wordt op of nabij den verjaardag van iemands overlijden. — « Maandag is 't de jaarmesse, te naaste weke zijn 't de jaarmessen voor vader. » Geh. *Iper*.

JAN-KADUL, den. = Pietje-Kadul (De Bo). — « Jan-Kadul hangt, met eenen ringele, in den hoek van den heerd. » Geh. *Poperinghe*.

KANT, den. = Eerst of laatst afgesneden stuk van een geheel brood. —

« 't Kantje
is voor Jautje,
en 't sneedtje
is voor Treetje. »

Geh. *Abeele, in Fr. Vlanderen*.

KAPOTTIG. = Kapotig (De Bo). — « e Kapottig meiske, e kapottig kanneke. » Geh. *Loo*.

KAVERIJS, het. = Kaafrijs, elzentak, daar men de kave meê vaagt. — « Houdt een voor een kaverijs en maakt de andere kort en kleene. » Geh. *Meulebeke*.

KIEKEPEKKER, den. = Een die zijn eten kieskouwt, die kieskeurig 't beste uit het andere raapt. — « Gij kiekepekkers, eet het al uit, of ge'n krijgt niet anders! » Geh. *Brugge*.

KLAVE, de. = 't Bovenste deel van 't voorberd, daar de uiteinden van de zijweegen of zijberdels van den kas of de kasse van den wagen of van de karre door- en vaste inzitten. — « Hij steunde met zijnen rugge tegen de klave. » Geh. *Meulebeke*.

KLAVERGERS, het = Klaver en gers, te gâre gegroeid, gemaaid, om aan 't kweekenoot te geven. — « Vandage klavergers en morgen wat anders. » Geh. *Lauwe, Iper-buiten*.

KLAVERHOOI, het. = Klaver die gemaaid en gedroogd, gelijk hooi, 's winters aan 't kweekenoot gegeven wordt. — « Smijt nen bondel klaverhooi af, of twee. » Geh. *Lauwe, Iper-buiten*.

KLOTTERKOST, den. = Flauw, dun, waterachtig voedsel. — « Wat ben ik met al dien klotterkost : hespe en roggen stuiten, dat is wat anders ! » Geh. *S.-M.-Leerne*.

KNUIST, den. = Beetrape, die met haren knol binnen en beneden den grond wast. — « 't Zijn bij ons beetrapen die uit den grond puilen en dat zijn uitzitters; de andere, die in den grond zitten, zijn knuisten. » Geh. *Iper-buiten*.

KNUISTE, de. = Zwart lekkerdingen of spekke, van sirope of gebranden suiker gebakken, daar de jongens blij meê te maken zijn. — « Ko Knuiste hiet de man, die zulke spekken biek. » Geh. *Poperinghe*.

KOEKELOERELOE, den. = Goudvogel, *oriolus galbula*. — « Horkt naar den koekeloereloe ! » Geh. *Berten, in Fr. Vlanderen*.

KOPPEN. *kopte, gekopt.* = Koppig zijn, koppigheid toogen, staan en pronken, pruilen. — « Niet te koppen, hoort ge't, manneke ! » Geh. *Gent*.

KRUIDEKE-*'n-naakt-mij-niet*, het. = *Mimosa pudica* L., ook teerzeerig, teergevoelig, licht gestoord mensch. — « 't Is zu'k ekkruidigje-'n-naakt-mij-niet : zwicht u ! » Geh. *Abeele, in Fr. Vlanderen*.

KURZEL, den. = Kwaadheid, gramschap, met een al te gewoon schuimw., *colère, clère*. — « Hij schoot in zijnen kurzel en hij vloekte dat 't schauwe gaf. » Geh. *S.-M.-Leerne*.

LET. het. = Ooge, botte van den eerrappel, ook de scheute, de keeste, die uit die ooge of uit die botte spruit. — « Als je eerrappels snijdt, om te planten, je moet zien da'-je tusschen de letten snijdt; en als je eerrappels plooscht of schelt, je moet de letten uitsnijen. » Geh. *Abeele, in Fr. Vlanderen*.

LETSE, de. *In de letse leiden.* = Verkeerd aanwijzen. — « Ge leidt me soms in de letse. » Geh. *Sint-Niklaas*.

LOMBAARD, den. = Zware brandel, heerdijzer, een van de twee zware brandels, daar men groot hout op steunt, om er vier onder te maken. — « Ge'n zoudt 'n met geenen lombaard omverresmijten ! » Geh. *Deerlyk*.

LONTE, de. *Op lonte liggen.* = Op loer liggen, Fr.

être à l'affût. — « Hij lag op lont om te weten of ze in 't dorp was. Hij ligt op lont om drinkgeld te hebben. » Geh. *Vurste.*

LOOKER, den. = Overgeleide hemdenhals. — « Ons Jantje ha' ze' schoone witte lookers aan. » Geh. *Poperinghe.*

Nu zegt men liever *cols.*

LUKKELIJK. = Bij een lukken, bij toeval. — « 't Was geheel lukkelijk, dat ik hem zag, dat hij daar was, dat het geweer geladen was. » Geh. *Sint-Niklaas.*

MINGELMANGEL, den. = Rommelzo, warboel. — « 't Is daar ne mingelmangel van al dat niet en deugt. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Vrglkt 't Fr. *Méli-mélo* en 't Engelsch *omnium-gatherum.*

MINK. Z. De Bo. — « En is mink an ze rechter hand. » Geh. *Poperinghe.*

MONK, de. = Eene die monkt (De Bo). — « Daar is de monk weêral! » Geh. *Sint-Niklaas.*

MUIKEN, *muikte, gemuikt.* = Onluide spreken, zacht stemgeluid geven, binnensmonds murkelen, ruinen. — « Ik sta der achter en roepen, maar ze'n huikt noch ze'n muikt. » Geh. *Harlebeke.*

De bovenstaande zal wel de oorspronkelijke zin zijn van *muiken, muiker* (De Bo) : die binnensmonds, onverstaanbaar 't en zij voor zijn eigenzelven, spreekt : die zijn inzichten gedoken houdt, hij muikt en is een muiker.

NIPSE, de. = Nepe, steke. — « Hij gaf mij een nipse. Zwicht u, of die doorns geven u een nipse. » Geh. *Gent.*

OM. = Van. — 't Is met « eccommistie om Ghekiere. » Geh. *Meesen.*

OP. Z. *Her-ende-nieuw.*

OPSTAAN, *stond op, opgestaan.* = Bij drukkers, gezet staan. Gezetsel dat had kunnen en mogen gebroken zijn. — « Die vorm staat al zoo lange op, mag hij nog niet gebroken worden? » Geh. *Kortrijk.*

PACHTVRIJ = Vrij van huishuie, geen pacht te betalen hebbende. — « De inwooners van 't Baggaertshof, te Kortrijk, zijn pachtvrij. Ze'n verweunen (De Bo) geen geld, trouwens ze zijn pachtvrij. » Geh. *Kortrijk.*

PALE, de. = Halfgebakkene baksteen of brike, uit den zijkant, niet uit het binnenste van den brike-oven. Bij De Bo halfbak. — « De palen brokkelen lichte uit. » Geh. *Abeele, in Fr. Vlanderen.*

Alzoo geheeten omdat ze, van verwen, aan eene pale (De Bo) eenen heetekoeke gelijken.

PANNE, de. Z. De Bo. —

« 't Is panne tot de' steert
en de reste klijte. »

Geh. *Poperinghe.*

PAPIEREN, *papierde, gepapierd.* = Vaneenscheuren gelijk papier, schudden, schingelen onder de handen, zoo men booze kinders doet. — « Wil-je niet brave zijn, 'k ga-je papieren! » Geh. *Poperinghe.*

PEERDENKLAVER, de. = *Trifolium incarnatum* L. — « De peerdenklaver is koude klaver en de engelsche klaver is heete klaver. » Geh. *West-Vleteren.*

RAAD, den. Z. *Te rade geven.*

REKEN, *reekte, gereekt, re-, ree-,* uitspr. Fr. *é, ée.* = Rekenen, denken, vermoeden. — « Reekt dat 't daarmee nog niet al en is Reekt dat er nog zullen komen. » Geh. *Poperinghe.*

Vrglkt De Bo, *s. vv. Keernen keren, rekenen reken, teekenen teeken.*

RENNEKOKE, de. = Rijdekakokke, *q. v.*

RIJDEKAKOKKE, de, stemzate op *rij-*. = Schommel, schongel, bij De Bo rijdekoker. — « Jantje zit op de rijdekakokke, op de rennekoke. » Geh. *Beveren langs den Yser.*

ROO'MEINEN, *roo'meinde, geroo'meind.* = Meniën (Kramers), beschilderen met roo'meine of menie, dat is minium-olieverwe. — « Eer ge die ijzeren staven in 't zwarte schildert, ge gaat ze eerst moeten roo'meinen. » Geh. *Rumbeke.*

Misschien was de schildersbaas een Oostvlaming en zei hij roo'*meinen* daar wij zouden roo'*mijnen* zeggen. In allen gevalle is de grond van 't w. roode *mijne* of rood *minium*, anders gezeid *loodrood.*

SLEEPVOL, scherplange *ee* (*ea*). = Sleekende vol (De Bo). — « De wee staat sleepvol water. » Geh. *Sint-Denijs, in West-Vlanderen.*

SMOKKESMUL, het. = Troetelkind, keppe, kuk. —

« Och, m'n lieve smokkesmul :
als je moeder je ziet, heur herte komt vul. »

Geh. *Iper.*

SNEÊ, de, *sneedtje*, het. Z. De Bo en *Loq., s. v. Kant.*

SNEÊ *hebben, had, gehad.* = Lust, gadinge, zin, moed, herte. — « Hij heeft er sneê op, om vogels te vangen. » Geh. *Sint-Niklaas.*

Vrglkt Schuermans en De Bo, *s. v.*

STEEGER, den. = Wanlust, walg. Z. *Steegeren.*

STEEGEREN, *steegerde, gesteegerd.* = Tegensteken, walgen, onsmakelijk zijn. — « Als het te zoet is steegert het. Als het te zoet is krijgt ge er ne steeger van. » Geh. *Sint-Niklaas.*

TE RADE *geven, gaf, gegeven.* = Raden, aanraden. — « De genezer gaf ons te rade, dat we'r zouden oliebrood opleggen. » Geh. *Moorseele.*

TET, uitspr. *t'l.* = Tot. Z. *Van ends t'l ends.*

Gelijk *tot*, vroeger *tote* uit *to te*, zoo is *tet* geminkt uit *te te;* zoo is *deze* uit *de ze, dede* uit *de de.* Vrglkt *ge gij, ik ik, me wijlder*, enz.

TE WEDDE *stellen, stelde, gesteld.* = Verwedden. — « 'k Zou durven 100 fr. te wedde stellen, dat hij 't gedaan heeft. » Geh. *Kortrijk.*

THUIS *zijn, was thuis, thuis geweest.* = Van drukstaven gezeid, onder de hand van den zetter, in de kassen, gereed, te gebruike liggen. — « 'k En zal dat werk uit dien

drukstaf niet kunnen zetten : 't en is niemendalle van thuis. » Geh. *Kortrijk.*

TOPPELTJEN-UIT. = Gram, toornig. — « Als ge hem te bij komt, hij is seffens toppeltjen-uit. » Geh. *Brugge, Kortrijk, West-Vleteren.*

Vrglkt *Loquela* VI. 16, *s. v. Toppen-uit.*

TUITESTEKKER, den. = Een die achter de tuiten ('t vrouwvolk) loopt. — « Die tuitestekker heeft hier de buitenwacht. » Geh. *Iper.*

TUSSCHENSLAG, het. = Met een dagelijksch schuimw., *tusschensoorte.* — « Is 't daar eene tamelijke herberge? Alzoo tusschenslag. » Geh. *Gent.*

UPPENKURF, den, uitsprake *uppekurf.* = Eigentlijk, kurf, korf, die, gelijk een uppen, rondom toesluit en geen zaad en laat vallen, gelijk de uppens of de zaadhuizekens van 't vlas; vandaar, oneigentlijk en bij overdracht, een koppig, besloten, eigenzinnig, onopenhertig mensch. — « 't En is maar 'en uppenkurf. » Geh. *Poperinghe.*

VAN ENDS T'T ENDS. = Van ends tot ends, van ends te ends, van ende te ende, van ends en te ends, van endsch en te ends (De Bo). — « 't Wegelingske ligt van ends t't ends vul zand gestrooid. » Geh. *Sweveghem.*

VERKRANKEN, *verkrankte, verkrankt.* = Verminderen van grootte, uitgestrektheid, diepte. — « Jan is bezig met eerde in eenen vischput te voeren, om dien vischput allengskens te dempen. Op de vrage : Hoe stelt gij 't al? antwoordt Jan : « En is » (de vischput is) « al vele verkrankt. » Geh. *Caestre, in Fr. Vlanderen.*

VERLEGGEN, *verlei, verleid. Geld verleggen.* = Uitgeven, in den handel steken, bestieren, uitleggen. — « Met 200 fr. te verleggen kunt ge er 50 winnen. » Geh. *Sint-Niklaas.*

VERSPITSEN, *verspitste, verspitst.* Z. de woordenboeken en vrglkt *Vergaffelen.*

VEURENDE, het. Z. De Bo, *s. v. Vooreinde.* — « Lange stikken en korte veurends maken. » Geh. *Poperinghe.*

VIERSTEÊ, de. = Kave, te weten 't deel daarvan, dat boven 't dak uitkijkt. — « 't Veugeltje zat up evviersteê te schuifelen. » Geh. *Caestre, in Fr. Vlanderen.*

VLAAMSCHE KLAVER, de. = *Trifolium incarnatum* L. — « Men heet de peerdenklaver hier vlaamsche klaver. Vlaamsche klaver is groote klaver, die men zelden aan de koeien geeft, maar die straf goed is voor de peerden. » Geh. *Iper-buiten.*

VOETINGE, de. Z. De Bo. — « De voetinge van die capelle ligt daar nog in den trakelweg, langs de Leye. » Geh. *Bisseghem.*

VORDEREN, *vorderde, gevorderd.* = In de voorbane zijn, vroeger als anderen iets hebben, zijn of doen. — « Jan is thuis berecht, vóór den Paaschtijd; zijne vrienden wenschen hem geluk en zeggen : « Je zijt evvorderd! » Geh. *Godewaertsvelde, in Fr. Vlanderen.*

Bij ons is dat w. *vorderen,* bij De Bo *voorderen,* schier overal vervangen door de schuimww. *avenceeren,* op *avance* zijn, 't en is geen *avance, avancement* krijgen, enz. Het blijft ons nog over in den schoonen heilwensch « *God vorder'-je!* » die westwaards algemeene is.

VROUWMESSE, de. = Zielmesse die, onder den lijkdienst, afzonderlijk gelezen en door de vrouwen gehoord wordt. — « De vrouwmesse wierd gelezen door eenen vreemden priester. » Geh. *Brugge, Kortrijk, Iper.*

WEDDE, de. Z. *Te wedde.*

WEÊRWILLIG. = Niet gewillig, weêrspannig. — « Met een weêrwillig kind en is geen huis te houden. » Geh. *Moerbeke.*

WEGFLIMPEN, *flimpte weg, weggeflimpt.* = Behendiglijk, ongemerkt uit de voeten, weggeraken, wegleken, wegpissen. — « Als 't op zijnen kant kwam, hij flimpte weg. » Geh. *S.-M.-Leerne.*

Z. bij De Bo eenen anderen zin.

WERK, het, meervoud, *de werken.* = Bolwerken, versterkingswerken, met een schuimw., de *fortificatiën.* — « Blomtjes gaan trekken in de werken. Het hoornwerk (Kramers *horenwerk*) is een van de ipersche werken. » Geh. *Iper.*

WERKENBLOMTJE, het. = Blomtje dat te Iper geplukt wordt, in de werken en in de verdronken wee'n: 't is de wilde tijlooze, het bakkruid, *Primula veris* L., *primula elatior, Jacq.* — « Als 't meie is loopen de kinders werkenblomtjes trekken, in de werken en in de verdronken wee'n, omtrent Iper. » Geh. *Iper.*

WONEN, *woonde, gewoond. Ievers in wonen.* = Ievers zoo in vastzitten, dat er geen gevaar en is van uitkomen. Een bank in een rijtuig kan ievers los op liggen, dan is er gevaar van afschuiven, losgeraken, omleege vallen; maar, zijnder pinnen aan elk einde van de bank, en vatten die pinnen in gaten die daartoe bestemd zijn, de bank woont in 't hout, daar die gaten in zijn. — « Geen gevaar van afschuiven onder 't rijen, Jan : hij (de bank) weunt erin. » Geh. *Deerlyk.*

WREED. *Wreed in zijn stringen staan.* = Van peerden gezeid, trekveerdig in zijn stringen staan, kloekte, macht, drift, bereidzaamheid hebben of toogen om te trekken. — « Dat peerd staat wreed in zijn stringen, spant wel zijn stringen! » Geh. *Sint-Denijs, in West-Vl.*

ZAK-ZONDER-ZORGE, den. = Kwalijk, zorgeloos gekleed, laatlijdend mensch. — « Ik sta hier lijk zakzonder-zorge, leelijk en vuil van te werken : mijn kleêren vallen van mijn lijf. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Loquela* XIV. 88, *s. v. Zorgzak.*

ZINKSEL, het. = Grauw zand, dat gemalen, in water gestort en laten zinken of bezinken zijnde, fijn en wit geworden is, lijk terwenblomme. — « Wij gebruiken 't zinksel, of 't zinkselwit om bleekblauw te maken van 't eerste slag; voor tweede en derde slag gebruiken wij albaster of plaasterwit. » Geh. *Iper.*

ZINKSELWIT, het. = Zinksel, *q. v.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

Nº 6, Zaaimaand 1895. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFLEGGEN, *lei af, afgeleid.* = Kind baren. — « Ze is, op 't ende, nog gaan afleggen in 't moederhuis, te... » Geh. *Oostende.*

AFMIERELEN, *mierelde af, afgemiereld.* = Met kwellende streken aftroggelen. — « Als hij wat heeft, hij wordt het afgemiereld van de andere jongens. » Geh. *Gulleghem.*

AFMUNKELEN, *munkelde af, afgemunkeld.* = Aftroggelen, met behendigheid, list, bedrog, in bezit krijgen. — « Hij heeft dien jongen al zijn marbels afgemunkeld. » Geh. *Poucke.*

BAARLAKEN, het. = Baarkleed, pelder. — « 't Is te verre gekomen, als je onder 't baarlaken ligt. Die gildelieden hebben een baarlaken, dat hun toebehoort! » Geh. *Kortrijk.*

BEDEESD, *-ee-* uitspr. gelijk in 't Fr. *aise.* = Verlegen, te mijde. — « Hij is er bedeesd van thuis gekomen. » Geh. *Veurne, Loo.*

Het w. is eene andere gedaante van *bedwaasd, bedaasd.*

BEDINSTEN. = Med-eens, med-eensten, seffens, dadelijk; ook binnen den middelen tijd. — « 'k Gaan bedinsten bij je zijn. Je kunt bedinsten de tafel afdienen. » Geh *Poperinghe.*

BEDRAAIEN, *bedraaide, bedraaid.* = Met iets (b. v. met stroo, werk, stoppe) dat men wringt, draait, omwinden. — « Ze hebben dien gepelden, ontbasten boom met stroo bedraaid en koeistront over dat stroo gesmeerd. » Geh. *Kortrijk.*

BEENREKKINGE, de. = Uitstap, uitgang, gang. — « Ik zal zelve tot daar gaan : 't zal een beenrekkinge zijn. » Geh. *Brugge, Kortrijk, Iper.*

BEERLAVELDJE, de, uitsprake *-eer-* gelijk Fr. *air*; *-el-* gelijk *-el* in *autel*, stemzate op *-el-*. = Drinkgeld dat, 's zaterdags, op voorbate van 's zondags, verkregen en verdronken wordt. — « 't Es vandage beerlaveldje! » Geh. *Kortrijk.*

Bière à la veille?

BEETE, de. = Dik stuk berd, een voet breed, vijf-zes voet lang, aan beide einden en op alle hoeken en neggen afgerond, geblonkt en omspannen met sarge; 't een einde draagt

op tafel, stoel, schrage, of staat vast onder een gewichte, 't ander schuift men in mouwen, in of dóór roks, en het dient tot grond, tot weêrstand, om er de mouwe, den rok op te strijken. — « Strijkt die onderbroek, dien rok op de beete. » Geh. *Kortrijk.*

BEETEN, *beette, gebeet.* Z. De Bo, *s. v.* — « Al waar de fufouters *(papillons)* beeten, ze schijten 't al vol fernijn. » Geh. *Sweveghem.*

BEGELEN, *begelde, gebegeld. Begelen,* zijn eigenzelven *begelen.* = Achteruittrekken, weigeren. — « Met dat ze hun ne keer, in 't seminarie, gebegeld hebben, ze zijn buiten hun smete. » Geh. *Oost-Nieuwkerke, bij Rousselaere.*

Vrglkt *Begelen, Loquela* I. 49; II. 25.

Zou dat *beelen* zijn? Vrglkt *regenen, reinen, reenen.*

BELADEN, *beladde, beladn.* Z. Kramers. — « Je waart zeker met de vreeze beladn, in julder kerke, als 't alzoo waaide? » Geh. *Bulscamp.*

BELPOORTE, de. = Poorte daar een belle hangt, daar men moet bellen, om binnen te geraken. — « Ge moet al de belpoorte gaan : al de kloppoorte en doen ze 's zundags niet open. » Geh. *Kortrijk.*

BEREKLOKKE, de, uitspr. *-ere-* gelijk in *père*, stemzate *be-*. = Avondklokke. — « De bereklokke is al geluid : zeere, kinders, naar huis! » Geh. *Kortrijk.*

Is het *berneklokke* (brandklokke) of *berenklokke*, klokke die waarschuwt tegen 't loopen van de beren?

BEROELTE, de. = Beroerte. — « Waarom maken ze al die b'roelte : 't es entwat van niet! » Geh. *Kortrijk.*

De tweede *r* van 't w. is ontlijkt; vrglkt *vloeger* voor *vroeger.*

BEROEREN, *beroerde, beroerd.* = Met een schuimw., *dérangeeren.* — « Gij zijt bezig met schrijven : ik kom u misschien beroeren? » Geh. *Dadiseele.*

BESCHOUDEN, *beschoudde, beschoud.* = Schouden (De Bo), in de schoude (De Bo) doen, uit de schoude (De Bo) trekken, met de schoude (De Bo) behandelen, handhaven, bewerken. — « Als 't zwijntje beschoud is, brengt het in de keuken. » Geh. *Adinkerke.*

Vrglkt De Bo en Kiliaen, *s. v. Schouden.*

BESTELDHEID, de. = Het versteld (De Bo), verbaasd, verlegen, aangedaan zijn. — « 'k En kost up ze' name niet komen van besteldheid. » Geh. *Veurnambacht.*

BINNENMOEZEN, *moesde binnen, binnengemoesd.* = Binnenmokkelen, binnenmuffelen, binnenspelen (De Bo). — « G'hadt het moeten zien, hoe hij dat (eten) binnenmoesde! » Geh. *Wielsbeke.*

BLACAPPEL, het, uitspr. *Blacappl*, stemzate op *-ca-*. = Blauwcappel, anders gezeid Wenemaerscappel. — « Die eerweerde heer doet dienst na (te) Blacappel. » Geh. *Serckel, in Fr. Vlanderen.*

BLOKJAAR, het. De *blokjaren*. = Tijd van 't leven als het lijf, als de gebeenderinge aan stevigheid en aan zwaarte toeneemt. — « Mijne arms, 't zijn lijk stokskes, en kijkt ne keer naar de uwe, hoe dikke! Ja-ja maar, ge zijt gij al oud, en ik, 'k en ben nog maar in mijn' blokjaren. » Geh. *Kortrijk.*

BOTSELINGE. = Plotselijk. — « Ze stond daar botselinge bij ons! » Geh. *Wynghene.*

BOUTEN, *boutte, gebout.* = Vliezen, *q. v.* Geh. *Poperinghe.*

BOUTSTEERTEN, *boutsteertte, geboutsteert.* = Vliezen, *q. v.* Geh. *Poperinghe.*

BRAKPOOTTE. = Brakbeende, beugelbeende, velgebeende (De Bo, *Loquela* VII. 42; V. 73, *s. vv.*) — « Dat hondtje, die jongen is brakpootte. » Geh. *Kortrijk-buiten.*

BREEBIJL, het. = Breedbijl, bijl, bijle om te beslaan (De Bo), Fr. *épaule de mouton.* — « Hij was bezig met eenen boom te beslaan, met het breebijl. » Geh. *Neêrlinter.*

CIESEKO, den, *-ie-* kort. = Dadel. — « Ze verkochten ciesekoon op dat kraam. » Geh. *Loo.*

CINXENMESDAG, den. = Tweede Cinxendag. — « 't Is gebeurd te verleden jare, op Cinxenmesdag. » Geh. *Iper.*

DEREGEN, stemzate op *-eg-*. = Er tegen, er naast aan- en bijliggende. — « Waar weunt N. N.? Gaat toe aan de kerke: hij weunt rechte deregen. » Geh. *Gheluwe.*

DOODGIETEN, *goot dood, doodgegoten.* = Uitgieten (Kramers), blusschen, lesschen, met vocht erop (b. v. op het vier) te gieten. — « In een-twee-drie was 't doodgegoten. » Geh. *Kortrijk.*

DROOMEN, *droomde, gedroomd.* Z. de woordenboeken. — « Uitgaan als 't zoo koud is, 'k en wil 't niet gedroomd he'en! » Geh. *Kortrijk.*

DUIVEKOTEN, *duivekootte, geduivekoot.* = Krakeelen, woorden hebben. — « Ze duivekoten altijd te gâre. » Geh. *Loo.*

Koter (De Bo), *kuyter, kuter* (Kiliaen) bediedt een slag van duiven: *columbus.*

EGYPTEKRUID, het. = *Reseda odorata* L. — « Zaait wat Egyptekruid: het zal goed rieken. » Geh. *Huysse.*

Reseda (nederzetter) van 't Latijn *resedere, resedare*, gold vroeger als weestillend van krachten. Waarom heet het *Egyptenkruid?*

GEBREK, het. = Benoodigdheden, 't gene men, b. v. in eenen huishoud, vandoen heeft. — « Wij gaan daar om al ons gebrek. » Geh. *Deerlyk.*

HAZEVEL, het. Z. De Bo. *In 't hazevel zitten.* = Angstig, benauwd, verlegen zijn. — « Zij en koste noch eten noch drinken meer, van geheele dagen in 't hazevel te zitten. » Geh. *Voormeseele.*

HINKELKANE, de. = Hinkelbomme (De Bo). — « Ze sloeg erop met heure hinkelkane. » Geh. *Dadiseele.*

HOEI-GROEI, den. = Twist, ruize, oneenigheid, woorden. — « 't Was over veertien dagen nog vulle vriendschap en 't is nu hoei-groei, ge'n kunt niet meer! » Geh. *Kortrijk.*

HULLEPANDER, den. = Hullepaander (De Bo). — « Ze had een half koekebrood meê en 't zat in heur'n hullepander. » Geh. *Loo.*

HURT, den. = Stoot, bots, tik; ook tijdeken. Middelneerlandsch *hort*, Fr. *heurt*, Engelsch *hurt.* — « Met nog een hurtje, hij is eraan. Hoe kleenen hurt het (tafelke) nog krijgt, het ligt omverre. » Geh. *Waereghem.*

KAVEZWART, stemzate op *-zwart.* = Zoo zwart als ('t binnenste van) de kave. — « 't Ei was bedorven, zich, 't was kavezwart! » Geh. *Oostroosbeke.*

KERSTMESDAG, den. = Tweede Kerstdag. — « Hij komt allejare op Kerstmesdag. » Geh. *Iper.*

KLATTE, de. = Spog, uitgespogene hoeveelheid speeksel, meest als 't op den vloer, op den grond ligt. — « Zwicht u van daar een klatte op te spuien. Men zou daar wel geen klatje meugen spuien! » Geh. *Kortrijk.*

KLATTE *was*, de. = Waskoek, in de woordenboeken, Fr. *gâteau, pain de cire.* — « Ze » (de zieke vrouwe) « is zoo geluwe als een klatte was. Geluw lijk een klatte was. » Geh. *Kortrijk.*

KLEPPERIG. = Klibber (De Bo). — « Dat manneke is nog klepperig voor zijne oude. » Geh. *Deerlyk.*

KLOES, den. = Eerdappels en (boom)appels te gâre gestoofd en deuregesteken. — « Bij veel treffelijke lieden wordt er hier nog kloes g'eten. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *s. vv. Kloerie, kloeriemoerie, kloeriën, kloesteren, koerie, koeriemoerie;* en de woordenboeken, *s. vv. Koesteren, aan-, door-, op-, ver-, voortkoesteren.*

En dat wij dat al uit *collocare, colcar, colcher, coucher, couche* zouden gehaald hebben?

KLOPPOORTE, de. = Poorte daar geen belle en hangt en daar men kloppen moet, om binnen te geraken. Z. *Belpoorte.*

KNULLEN, *knulde, geknuld.* = Blokken, met een schuimw., *studeeren*, met eene bijbeteekenisse van tegenzin. — « Als hij al wat tijd op zijne studie geknuld hadde, hij stond op en hij ging voorts. » Geh. *Veurne.*

KRAVE. *Zwart en krave.* = Donker, zoo 't bij sterre- en manelooze nachten is. — « Ik heb ze laten zitten tot dat 't zwart en krave was. » Geh. *Voormeseele.*

Bij De Bo staat het w. *kravelen*, dat uitbouw is, met *-elen*, van **kraven. Krave* is misschien verminkt uit *krave(donker)*, en dat ware dan zóó donker, dat men zijnen weg moet zoeken al *kraven*, al *kravelen*, of, met een schuimw., bij den *tast.*

KWASTER, den. = Een die kwast, kwist, te dikwijls, te vele, te geren drinkt. — « Ha, ge zijt ook al een van die kwasters! » Geh. *Blankenberghe.*

KWEEKELIJK. = Van zulker hoedanigheid, dat het kweeken, het wel tieren, het gulzig groeien van den oest erdoor bevoordeeligd wordt. — « 't Is kweekelijk weêre. Wij hebben van d'jare ne kweekelijke' zommere. » Geh. *Deerlyk.*

LIJMEN, *lijmde, gelijmd.* = Krieken. — « Dat moet gebeurd zijn in 't lijmen van den dag. » Geh. *Coyghem.*

LIJMEN, *lijmde, gelijmd.* = Van een wel gewet of wel gezet scheers gezeid : seffens het vel vatten en er schijnbaar aankleven, wanneer men op de hand beziet of het scherp genoeg staat. — « Als een scheers behoorlijk gewet en gezet is, het lijmt, het moet lijmen. » Geh. *Langhemarck.*

LUTTEREN, *lutterde, geluttcrd.* = Trutselen, paggelen, voetje voor voetje, zonder haaste, gaan. — « Ze gingen stillekes, al lutteren, naar huis. » Geh. *Heule.*

Vrglkt De Bo, *s v.*

MENSCHDOM, het. = Menschenkinderen, menschelijk geslachte, menschen. — « Wie zouder peizen, dat er zooveel menschdom is in de wereld ? » Geh. *Oostende.*

NAKENDE. Z. De Bo. — « 't Koekebrood was nakende opg'eten. » Geh. *Clercken.*

NOF. = En of. — « Gij zult vallen. Nof ik ! » Geh. *Wonterghem.*

Dat is zoovele als « *en of* ik ook viele ! » Z. De Bo, *s. v.*

OKKELNEUTE, de. = Okkernote, *Juglans regia* L. — « Jan hed okkelneuten eten. » Geh. *Abeele, in Fr. Vl.*

ONGEBOKKELD. = Schielijk, zonder overgangsstonden, almeteens zóó, almeteens anders, b. v. als 't een deel van een jaargetijde schielijk koud, 't andere schielijk warm bedijgt. — « Wij hebben van d'jare (1898) nen ongebokkelde' zommer g'hed. » Geh. *Avelghem.*

ONLIJDELIJKAARD. = Insch, kwaadaardig, lastig mensch. — « Zwijgt van dien onlijdelijkaard : 't en is daar geen huis meê te houden ! » Geh. *Poperinghe.*

ONTZINKINGE, de. = Doorzakking van de baarmoeder (Kramers). — « Ze zal moeten geholpen zijn : ze heeft eene ontzinkinge. » Geh. *Iper.*

OPZET, den. = Opgezette koopware; ook bergsteê, bouw, winkel, onwijd van de mart, daar koopwaren opgezet en « in den opzet » verkocht worden. — « Hij heeft ze' koorn verkocht in den opzet. » Geh. *Thielt.*

Vrglkt De Bo, *s. v. Opzetten. Dépôt* (of *dipo*) zeggen ze nu meest.

ORIESEL, het, stemzate op *-rie-*. = Oliesel. — « De biechte en 't heilig oriesel. » Geh. *Veurne en ommelands.*

Hier is eene ontlijkinge van *l-l*, of van *l-l-l*, in heilig oliesel, tot *r-l.*

OVERNAAST. = Onlangsleden, overlaatst (Schuermans II.) — « Overnaast ging ik hem bezoeken, en hij en was niet thuis. Als ik daar overnaast om geld ging, vond ik er den deurwaarder. » Geh. *Kortrijk.*

PAASCHMESDAG, den. = Tweede Paaschdag. — « De dag na Paaschen is 't Paaschmesdag. » Geh. *Iper.*

PANEKOORN. Z. *Loquela* XIII. 21.

Het panekoorn is 't gene de geleerden *blé velouté, blé à duvet*, ook *blé d'Australie* heeten ; het panekoorn behoort tot de verscheidenheid *blé blanc vélu*. Z. *Wulleterwe.*

POESTER, den, korte *oe*. = Druppel half caffee half cognac. — « De ijslandvaarders, als ze hunnen reisvoorraad komen koopen, zijn stijf gediend meê eppoester. » Geh. *Veurne.*

PROCHIEPOT, den. Z. De Bo. — « Bij bruiloften, rouwmaaltijden, enz. gaat men om *den* prochiepot, dat is om den ijzeren of koperen ziedketel, die de gemeente toebehoort en in 't gemeentehuis, b. v. te Deerlyk, bewaard wordt. » Geh. *Deerlyk.*

RUITEN, *ruitte, geruit*. Z. De Bo en *Loquela* III. 76 ; X. 63, *s. v.* — « 'k En he' daar niet durven van ruiten. » Geh. *Kortrijk.*

SALUINTJE, het. = Scheute van geplanten ajuin, die men op de sala snijdt. — « Sala, met saluintjes erop gesneden. » Geh. *Huysse.*

Waarschijnelijk zal 't w. uit *sala-ajuintjes* (sala-andjoentjes) ineengeloopen zijn.

SCHEREN, *schoer, geschoren*. Den hane scheren. = Den vechthane kam en lillen afscheren, afsnijden, met een scheers. — « Ik gebruike dat scheers om den hane te scheren. » Geh. *Zillebeke.*

SCHETTING, den. = Schette (De Bo), een van de schetten, die een schettewerk uitmaken. — « Hij weunt in 't huis daar die (ijzeren) schettingen vooren staan. » Geh. *Leffinghe.*

De steêliên heeten die schettingen een *grillage*, van *gril*, dat eenen rooster bediedt.

SCHILDE, z. De Bo. Schilde visch. = Visch die, niet meer versch zijnde, bij plekken verandert van verwe. — « Schilde roche. Die visch komt schilde : hij en is zijn geld niet meer weerd. » Geh. *Harlebeke.*

SCHOF, het. = Zwarte wolkstriepe, balk, die men aan de kimme ziet opkomen. — « 't Komt een schof in den westen. » Geh. *Wachtebeke.*

Vrglkt De Bo, *s. v.*

SLEPEN, *sleepte, gesleept*. = Van 't schietlood gezeid, dat, geschoten zijnde langs eenen weeg of wand, dien weeg of dien wand, die buikt of sleept, d. i. die niet valrechte en staat, slepende genaakt. — « Het schietlood sleept. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *s. v.*

SLINZEGE, de, eerste *e* van *-ege*, Fr. *é*. = Eene die slinst, die bezig is met slinzen (De Bo). — « Hoe gij slinzege : ge gaat ziek komen ! » Geh. *Veurnambacht.*

SPRINKELING, het. = Korte leeder, van twee drie sprinkels of sprengels (De Bo), trapleeder ? — « Geeft mij een sprinkeling, om de bollaards te kunnen vlessen. » Geh. *Wormhout, in Fr. Vlanderen.*

STRIJKERE, den. = Strijkstok, wetstok, die, met water en zavel bestreken, over de zeisensnee, nu al deze, nu al de andere zijde, gestreken wordt, om de zeisen te wetten. —

« Eerst met den boothamere en naderhand met den strijkere wet men de zeisen. » Geh. *Langhemarck.*

TEERMOEDIG. = Weemoedig, licht aangeraakt door droefheid, seffens aan den krijsch. — « 'k Was toen teermoediger als nu : 'k ha seffens moeten krijschen. » Geh. *Anseghem.*

TEERS, den, *-eer-* gelijk het Fr. *air.* = Droomstok. Z. *Loquela* I. 17, 33; IX. 42. — « Heft den teers op en doet de baalje open. » Geh. *Zillebeke.*

TERDEN, *tord, getorden.* = Te bij komen, kwetsen, beleedigen, verkleenen, Fr. *froisser.* — « Jan he't daarvan ettorren ewwist » (getorden geweest). Geh. *Veurnambacht.*

Vrglkt *Loq.* III. 42 en IX. 8, *s. v.*, en verder 't w. *Trappelen.*

TIENDUISTER, den. = Vrachtvervoerwagen, die 10,000 kilo dragen kan. — « Hij heeft een tienduister kolen doen komen. » Geh. *Kortrijk.*

TOEBAKBENST, den. = Benst, baanst (De Bo), daar gekorven toebak in bewaard wordt en daar de gebruiker uit « stopt. » — « 'k He'n hem 'en toebakbenst na z'n huis gezonden. » Geh. *Zillebeke.*

TRAPPELEN, *trappelde, getrappeld.* = Tot onderdanigheid, tot zwijgen brengen, vernederen, met hoogmoed behandelen ; doen, in 't zedelijke, zoo de hane doet, die de henne trappelt (De Bo), treedt, vogelt. — « Je moe' je nie' laten trappelen ! Je'n zou' gij mij niet trappelen ! » Geh. *Zillebeke.*

Vrglkt *Loquela* I. 20; IX. 54, *s. vv.*

TRIPPEN, *tripte, getript.* = Melken met ééne hand aan eene spene, om die spene uit te melken. — « Ze heeft bijkans gedaan : ze tript al. » Geh. *Stavele.*

Vrglkt De Bo, *s. vv. Strip, strippen.*

TROTTELEN, *trottelde, getrotteld.* Uitbouw met *-el-* van *trotten* (De Bo). = Met kleene stapkes trotten, weg en weêr loopen. — « Als de jongens daar altijd rond u trottelen, ge'n kunt niet voortdoen. » Geh. *Loo.*

TWIJFELARE, den. = Regenscherm van twee diensten, zon- en regenscherm ; Fr. *en cas;* ook twijfelbedde, *q. v.* — « 'k Zal mijnen twijfelare meêdoen. Ik slape op nen twijfelare. » Geh. *Kortrijk.*

TWIJFELBEDDE, het. = Bedde, dat te groot is voor een, niet groot genoeg voor twee slapers. — « Ik slape in een twijfelbedde. » Geh. *Blankenberghe.*

Lit bâtard hoore ik een twijfelbedde heeten, in 't Fr.

UITETEN, *at uit, uitg'eten, iemand, malkaar uiteten.* = Ware beneên de weerde verkoopen om steekte, en om alzoo (iemand, malkaar) nadeel te doen. — « Die twee zijn bezig met malkaar uit te eten. » Geh. *Kortrijk.*

UITTREK, den. = Lotelingen, die, ten gevolge van de lotinge, van het onderzoek, enz , uit hun dorp getrokken worden en binnen moeten. — « De velwachter moet morgen met den uittrek naar Iper. » Geh. *Zillebeke.*

Het *contingent* hoort men nu, steêwaards.

UVER, den. = Oever. — « Jan hed ennuver emmakt

langs de Steenbeke, die van Linde na de Leye lopt. » Ge *Serckel* (Sercus), *in Fr. Vlanderen.*

VARTIG. = Vortig (De Bo), vort, rot. — « Vart hooi en is ma' goed om up de' messepit te smijten. » Gel *Serckel, in Fr. Vlanderen.*

VLESSEN, *vleste, gevlest.* = Vlieschen (De Bo — Eenen bollaard vlessen, dat is eene tronkwilge 't jong ho afdoen. Z. *Sprinkeling.*

VLIEGEN, *vloog, gevlogen.* = Van 't schietlood g zeid, dat, geschoten zijnde langs eenen weeg of eenen wan die helt of vliegt, van dien weeg of van dien wand afwijkt. — « Het schietlood vliegt. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Slepen*, en De Bo, *s. v. Vliegen.*

VLIEZEN, *vliesde, gevliesd.* = Vliesschen, blok steerten (De Bo). — « Ze hebben dat peerd gebout, geboot steert, gevliesd, eer 't achttien jaar oud was. » Geh. *Kortrijk*

VOND, den. Z. de woordenboeken. — « Mij nog doe betalen toe, dat is de vond ! Weggaan en van niet gebaren dat is de vond ! » Geh. *Wynghene.*

WALMEN, *walmde, gewalmd* Z. De Bo. Het bijkans volgroeide vlas walmt, onder 't loopen van den wind. — « Als ik deureging, mij' vlas stond daar te walmen en te wikkelen ; als ik weêrekeerde, 't lag plat. » Geh. *Rousselaere.*

WIEKE, de. Z. *Loquela* XIII. 88. — « Is dat ewwieke, da-je me van die taarte essneên he't ! » Geh. *Loo.*

WINDOLIE, de. = Olie of olieachtig vocht, dat men de kinders geeft, tegen de winden. — « 'k Ga naar Dingens om windolie, voor ons kleentje. » Geh. *Kortrijk.*

WULLETERWE. Z. *Loquela* XIII. 16.

De wulleterwe is 't gene de geleerden *blé Tunstall, blé de Haie* heeten ; de wulleterwe behoort tot de verscheidenheid *blé blanc vélu* Z. *Panekoorn.*

ZEUGEKOTE, de. = Zeuge, zarre (De Bo), het kleeken hout, dat bij 't zeugekoten (De Bo) met de kolve geslegen of gedreven wordt. — « Hij sloeg de zeugekote van vóór mijn voeten weg. » Geh. *Wonterghem.*

ZONDAGLETTER, den = Gothische boekstaf Sint Pieters letter. — « Een ouden boek, gedrukt met zondag letters. » Geh. *Stavele.*

ZOOGERLEVER, den. = Kalverlever. — « Di vent kan vele drinken : he'n he't ezzoogerlever. » Geh. *Loo.*

ZUIGRANKE, de. = *Lonicera caprifolium* L. b de geleerden : kamperfoelie, Fr. *chèvre-feuille*, hoe langer h liever. — « 'k Heb een *gloriette* gemaakt en ze bekleed m zuigranken. » Geh. *Voormeseele.*

ZURKELFIJGE, de. = Zurkeltrutte (De Bo). « Dat is een zurkelfijge van een vrouwmensch ! » Geh. *Langhemarck.*

ZWIJNSPARK, het. = Verkensbocht (De Bo). « Hij zat in 't zwijnspark, bij de zwijns. » Geh. *Wonterghe*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons we

LOQUELA

N° 7, Slachtmaand 1895. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongebuekt, mijns wetens, en tot nog toe *epea pteröenta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

BEFIJNEN, *befijnde, befijnd.* = Stuk voor stuk, tot in de bijzonderheden, verhalen, verhandelen, uiteendoen. — « Ik heb nu weinig tijd, maar wij zullen dat later befijnen. » Geh. *Wachtebeke.*

BEHEUNIGEN. Z. *Loquela* XIV. 49, *s. v.* — « Is 't dat 't allichte nie' en reint, 't koorn gaat beheunigen. Als 't graan in den auw geschepseld is, maar nog niet rijpe; als 't koorn te gronde valt, omdat 't te gulzig is; of als 't, deur grooten wind of regen, niet meer en kan rechte komen, het beheunigt, 't en vulgroeit niet, 't blijft kleen graan, krevelare van graan of gebeheunigd graan. » Geh. *Bulscamp, Alveringhem, Kortrijk.*

BETE, de. = 't Gene men bijt, dat is eet : de mondbehoeften. — « Lastig is 't, kinders kweeken : 't is geheele dagen te zorgen

voor de bete
en de slete. »

Geh. *Iper.*

BEWEEGZAAM. = Boetveerdig, leedwezen gevoelend, niet hardnekkig. — « 'k Heb vele misdaan, maar mijn herte is beweegzaam over mijn' zonden. » Geh. *Kortrijk.*

BEZANGELEN, *bezangelde, bezangeld.* Met iets *bezangeld* zijn, b. v. met een vallinge. = Aangedaan, aangetast. — « Zoolange als dat ik alzoo » (met die vallinge) « bezangeld was, en dorst ik niet late uitgaan. » Geh. *Kortrijk.*

BEZE, de. = Schielijke en niet aanhoudende vlage regens. — « 't Regent 'n beze. 't Gaat 'n beze regenen. 't Heeft 'n beze geregend. » Geh. *Kortrijk.*

BEZEGENEN. *bezegende, bezegend.* = Met eene reliquie zegenen. — « Wilt gij, als 't u belieft, mijn kind bezegenen : 't heeft de plane. » Geh. *Kortrijk.*

BEZEI, het, stemzate op *-zei.* = Bevroedinge, verstand, besef, met een Fr. w. *idée.* — « Daar hebt ge geen bezei van. » Geh. *Maeseyk.*

Vrglkt *Loquela* XV. 16, *s. v. Verzeie.*

BIES, de. Z. *Brem.*

BIEZE, de. = Lankwerpige, ronde uitwas, die, ter dikte van een duim of meer, langs het bul van een boom loopt, somtijds van aan den wortel tot in de kroone. — « Boomen met biezen zijn dikwijls rieschaalde. » Geh. *Kortrijk.*

BIEZE, de = Schene, Engelsch *rail.* — « De stoomwagen is van de biezen geloopen. » Geh. *Kortrijk.*

BIJVANG, den. Z. *Loquela* IX. 90. — « Ik ga geheel mijnen bijvang in *order* stellen. Die kwa betaalder en moet op mijnen bijvang niet meer komen. » Geh. *Wachtebeke.*

Vrglkt Kiliaen, Schuermans, Pomey, *s. v.*

BOSCHROGGE, de. = Rogge die gewonnen is op uitgerood boschland. — « Boschrogge is fijne rogge en vele gezocht voor zaairogge. » Geh. *Sint-Denijs, in West-Vl.*

BREKEN, *brak, gebroken.* = Gezetsel losmaken en de drukstaven in hunne steden of kassen terugdoen; met een schuimw., *distribueeren.* Z. *Opstaan.*

BREM, den. = Brom, broem (De Bo), *Sarothamnus scoparius* Koch, bij de geleerden. —

« 't Es beter een brem
als een bies. »

Dat is : 't Is beter een die wat stijfkoppig en kwaad is als een schotelslad van een mensch. » Geh. *Beeringhen.*

BUITENSTRIJKEN, *streek buiten, buitengestreken.* = Uitstrijken, *q. v.* — « Ik en mijn broere zijn, te Jan Ooms, buitengestreken. » Geh. *Sint-Denijs, in West-Vl.*

DAUW, den. = *Rosée,* in 't Fr. Z. *Rijm.*

DORE, de. = *Camelina sativa* Crantz, bij de geleerden; *dorre,* bij De Bo; *vlasdotter, huttentut,* bij Kramers; *dodder, deder,* bij Vercoullie; *toter,* in 't middelhoogduitsch; *doder,* in 't middelengelsch; *dodder,* in 't engelsch en in 't deensch; *dodra,* in 't zweedsch. — « Van dore slaat men olie. » Geh. *Avelghem.*

Dore zal gekrompen zijn uit *dodere,* en *dodere* is uitbouw van *dod, dodde,* anders geklankt en uitgebouwd, *dud, duds, duts, dutske,* d. i. *knodske.* Het w. dient om 't geluw middenklontje of *klompke* van het ei, en om het *klompke* of het *knopke,* het zaadknopke van de *camelina,* dat is van de *dore,* eenen name te geven.

Het Limburgsch woord *huttentut,* elders ook *hutlentut,* ontlede ik *hut end dut, hut ende dut,* dat is de *hut,* struik, daar *doddekens, dutkens,* zaadknoppekens op groeien.

In Duitschland heeten ze de *dore* ook *Flachsdotter, Leindotter,* zegt Dodoens. Men kan het stroo van de *dore* zwingelen, verspinnen en (tot *dorelaken?*) verweven (Paque 488). Is of was dat dorelaken, van fijnheid of van verwen, eenigszins

gelijk aan *caméline*, en is 't daarom dat het gewas in 't Fr. ook den name *caméline* draagt?

Caméline, *camélot* en *camélotte*, zegt Littré, is laken, dat half of geheel van kemelwolle of, zoo men 't nu liever hoort, van « cameelwolle » geweven is.

Camille en *camomille* zijn twee : 't eene van *kamêlos*, *kemel*, 't andere van *chamai mêlon*, langs de eerde groeiend appelkruid.

Men zegt nog *crammille*, *dojer*, *duier*, *deulder*, ontlijkt uit **deurder*, dat zelve gekrompen is uit *dudderer*, *dodderer*. Vrglkt *verwer* en *verwerer*.

DUTSALLEENE. = Doodalleene, sullejenalleene (*Loquela* II. 71). — « Hij was dutsalleene thuis. Gij staat gij daar ton, dutsalleene! » Geh. *Wonterghem*.

ENDE, het. Z. *Te langen enden*.

FOBIE, de. = Aanval van kwalijkte of ongezondheid. Z. De Bo, *s. vv. Fobe*, *fobie*. — « Zij heeft onlangs nog een fobie gehad, maar nu is 't zoo goed als gedaan. » Geh. *Voormeseele*.

FRETTEN, *frette*, *gefret*. = Fressen, vreten. Z. De Bo. —

Daar de uilen aan de keersen fretten,
moet de koster op zijn zaken letten.

Geh. *Avelghem*.

FRUTTELEN, *fruttelde*, *gefrutteld*. = Foefelen, wroetelen, paggelen (De Bo, 2e zin), onbehendig traag, onuitvoermatig werken. — « Als hij (de timmerman) daar een heelen dag aan gefrutteld hadde, 't en was nog maar half gedaan en 't en beteekende niet : 't zijn al fruttelaars! » Geh. *Serckel, in Fr. Vlanderen*.

GEKUND. = Gekend. — « 'k He'n d'n ezzien, maar nie' ekkund. » Geh. *Serckel, in Fr. Vlanderen*.

GEMEELEN, *gemeelde*, *gemeeld*, stemz. op *-eel-*. = Grameelen (De Bo). — « Zij gemeelde op mij, als ik inkwam. » Geh. *Voormeseele*.

GEPRENTE, het. = 't Gene te boeke geprent staat. — « Kunt gij schrijven? Neen-ik, ik en kan maar mijn geprente » (lezen). Geh. *Wonterghem*.

GEZETSEL, het. = 't Gene met drukstaven gezet is. Z. *Opstaan*.

GEZONDIGHEID, de. = Gezondheid. — « Uit gaan wandelen, dat is goed voor de gezondigheid. » Geh. *Serckel, in Fr. Vlanderen*.

HENGST, den. Z. de woordenboeken. Domme, onverstandige lieden worden « hengst » gescholden. — « Hoe gij stommen hengst! » Geh. *Kortrijk*.

HOEK. = Welk, wat. — « Ge'n kunt niet peizen hoek e geestig, snel kind dat 't is! » Geh. *Sint-Niklaas*.

HOEKTE. Z De Bo. *Hoekte kaske*. = Hoekkas, hoekkast, *encoignure*, *écoinçon* (Kramers). — « Een hoekte kaske, met een buikte deure. Een hoekte kaske en staat in niemand ze' weg. » Geh. *Kortrijk*.

HONIG. Z. *Beheunigen*.

HOUDEN, *hield*, *gehouden*. = Niet vaneen-, niet losgaan. — « Zonder lijm en zal 't niet houden. 't En houdt niet als 't niet geschreven en is. Één nagele houdt meer als honderdduist woorden. » Geh. *Avelghem*.

HUIS, het. = Met een schuimwoord, *kamer*, *appartement*, *quartier*. — « Ik kome om mijnheer N. te spreken. 't Is wel, gaat en klopt : mijnheere is in zijn huis. » Geh. *Deerlyk*.

KANNEN *(kande? gekand?)* = Kennen. — « Die hier in vier of vijf jaar niet geweest en heeft, kwame hij nu, hij en zou de stad niet meer kannen! » Geh. *Oostende*.

KEER, den. = Keeringe (De Bo) — « 't Is dobbel in den keer. » Geh. *Iper*.

KENNEN. Z. *Kunde*, *gekund*.

KERMIKKEN, *kermikte*, *gekermikt*, uitspr. *krmikken*, met de stemzate op *-mik-*. = Braken, overgeven, bezonderlijk in dronkenschap. — « Hij heeft geweldig moeten kermikken. Hij heeft drie 'f vier keers gekermikt en achter strate ton nog! » Geh. *Kortrijk*.

Men zegt, te Kortrijk, « *mikken* om te spuwene, » dat is een aanzichte zetten als een die gaat braken. *Mikken* kan dus ook wel *braken* beteekenen, bijzonderlijk wanneer 't met het stemzaatlooze *ker-* versterkt is.

KERSTVERLOF, het. = Kerstvacantie (Kramers). — « 't Was een schrik van soldaten op kerstverlof. » Geh. *Oostende*.

KIJKEN, *keek*, *gekeken*. = Bekijken, bezien, aanschouwen. — « He'-je gisteravend het vierwerk ekkeken? z'Hen den (overleden pastor) te kijken elleid, in de voorkamer van z'n huis. » Geh. *Abeele, in Fr. Vlanderen, Iper*.

KNOSPER, de. = Vleeschkerze, *cœur de pigeon*. — « Knospers zijn van de beste kerzen uit. » Geh *Deynze*.

KOOLBLED, het. = Koolblad. — « Die mensch is genezen met kolblên en zoete butter up ze buik te leggen. » Geh. *Serckel, in Fr. Vlanderen*.

KRABEULEN, *krabeulde*, *gekrabeuld*. Z. De Bo. — « 't Er wordt vele gekrabeuld op de vaart, nu dat 't water zoo leege is en dat de schepen niet voort en kunnen. » Geh. *Wachtebeke*.

KRIEKEN, *kriekte*, *gekriekt*. = Uitschieten, kenen, kiemen. — « De rogge, de terwe begint al te krieken. » Geh. *Huysse*.

Vroeger zei men zoowel het *kraken* (het uitbersten) als het *krieken* van den dag. Dus *krieken* is *kraken* en kraken is bersten, opensplijten, zoo 't licht doet, als 't dag wordt, en zoo 't koorn doet, als 't *kriekt* of kiemt.

KUDDE, de. Z. de woordenboeken. Het w. wordt gebezigd als er sprake is van musschen, vinken, spreeuwen die hoopwijs vliegen of beeten. — « 't Komt daar een kudde van wel drieduist musschen op je land, en ge'n meugt er niet in schieten? Als de bosschen nog bestonden, kregen de boeren somtijds geheele kudden vinken, spreeuwen op hun land. » Geh. *Sint-Denijs, in West-Vl*.

KUNDÊ. = Kende. — « 'k Zag hem wel, ma 'k en kunde 'm niet. » Geh *Serckel, in Fr. Vlanderen.*

LUKKEDAG. den. = Nieuwjaardag. — « Jan en ik zijn vroeg op gang : 't is ommers lukkedag vandage. » Geh. *Veurnambacht.*

MEÊKWEEKEN, *kweekte meê, meêgekweekt.* = Wel meêslaan, wel toenemen, gedijgen, beklijven, onder het kweeken. — « Dat kind kweekt wel meê. 'k Ben gelukkig in mijn' kinders : ze kweeken wel meê. » Geh. *Iper* en elders.

NEUTE, de. = Treurziek vrouwmensch, trunte (De Bo). — « Och die neute dat ze is : ze'n kan tegen niets ! » Geh. *Wonterghem.*

Vrglkt *Loquela* XI. 29, *s. v.*, en XIII. 27, *s. vv. Kneu, kneuzelen.*

NIJPENDE. = Nauwelijks, kuime, met moeite. — « Als ge ten achten vertrekt, ge'n hebt maar nijpende een ure tijd. » Geh. *Kortrijk.*

OPGAREN, *gaârde op, opgegaârd.* = Thoope, bijeen vergaderen. — « De jongens spelen geren met steenen up d'n kezzel, en 'k he'n ze ik (die steenen) upeggaârd. » Geh. *Serckel, in Fr. Vlanderen.*

OVER ENDE OVER, uitsprekens *ovrendover.* = Geheel en gansch over. — « Hij zou over ende over de tafel springen. » Geh. *Sweveghem.*

PANEKAF, het. = Panekoorn (*Loquela* XIII. 16). — « Me zeggen *panekoorn*, maar nog meer *panekaf.* » Geh. *Sint-Denijs, in W.-Vl.*

PEIL, het. Z. De Bo. —

> Trouwen en wél trouwen
> is e groot peil, op éénen dag.

Geh. *Avelghem.*

PRONKERSBEDDE, het. = Bedde, dat te wijd is om er getween in te slapen ; daar twee slapers verre van malkaar kunnen in liggen en pronken. — « Zij hebben een pronkersbedde gekocht, voor 's zomers. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Loquela* XV. 47, *s. v. Twijfelbedde.*

RAK. Z. *Reken.*

REINEBOGE, den. = Reinboge (De Bo), regenboge.

> « Reineboge omhoge,
> 'k zitten zoo geren in 't droge ;
> reineboge, waterzak,
> 'k zijn zoo geren tweersdeur nat. »

En dan loopen de jongens huizewaard ! Geh *Eessen.*

REKEN, *rak, gereken.* = Rekenen. Z. De Bo, *s. vv.* Rekenen, reken. — « 'k Rak dat 't daarmeê ging genoeg zijn. 'k Rak dat ik met 20 fr. ging toekomen. Hij rak dat hij sterker was als ik. Ze raken (rekenden) dat 't ging vriezen. » Geh. *Iper.*

RIJM, den. = *Givre,* in 't Fr., 't gene de Hollanders rijp heeten. — « Met rijm en dauw iets thoope schieten, dat is zoo bouwen, zoo timmeren, zoo inrichten, dat het werk niet lange of niet lange genoeg thoope en houdt ; dat het, eer veel tijds, vaneen geraakt. En begint nooit met nen *azedek (architecte)*

om te bouwen : de die schieten 't thoope met rijm en dauw ! » Geh. *Avelghem.*

ROO KAF, het. = Rood kaf, roode, roodachtige terwe — « Ze heeten hier de *roo terwe roo kaf* of *roo pelle*, en de *witte terwe wit kaf* of *witte pelle.* » Geh. *Sint-Denijs, in W.-Vl.*

ROO PELLE, de. = Roo kaf, *q. v.*

ROOSTERSCHIPPE, de. = Groote koolschippe, wier blad, gemaakt zijnde als een rooster, het mul van de kolen deurelaat. — « Ze'n hebben met de roosterschippe niet geschept : 't is daarom dat er zooveel mul in die kolen is. » Geh. *Kortrijk.*

SCHAAPGAT, het. = Eers, Lat. *podex* van 't schaap. — « Zijn muileke gaat » (beweegt onder 't vele spreken) « lijk een schaapgat. » Geh. *Wonterghem.*

SCHORTEBLAUW, het. = Blauwe donst, die in de winkels te krijgen is en die gebruikt wordt om, onder 't wasschen, in 't water te doen en b. v. blauwe schorten hunne blauwte terug te doen krijgen. *Lakmoes,* Fr. *bleu de tournesol ?* — « Schorteblauw en is geen bleekblauw : 't schilt vele ! » Geh. *Moorseele, Kortrijk.*

SCHUIVEN, *schoof, geschoven.* = Met een leelijk schuimwoord, *avanceeren,* z. De Bo, *s. v.* — « Gij fruttelaars ! Dat is werken om niet te schuiven. Zulk werk en schuift niet. » Geh. *Serckel, in Fr. Vlanderen.*

SLETE, de. = 't Gene men slijt of verslijt van kleêrswegen. Z. *Bete.*

SLISSEN, *sliste, geslist.* = Schier rakelings voorbij snellen. — « Het spouterwiel (de *velo*) kwam langs mij geslist. » Geh. *Wachtebeke.*

SPREEKHUIS. het. = Met een schuimw., *spreekkamer, spreekplaatse.* — « Hij verwacht u in 't tweede spreekhuis. » Geh. *Iper, Brugge, Kortrijk, Gent,* overal in de eenzaten ofte kloosters.

STEDEN, *steedde, gesteed.* = Plechtiglijk bevorderen tot het steedsel, of, met een schuimw., de *professie.* — « 't Is de Deken die 't beggijntje N. N. gesteed heeft. De eerw. Heer N. N heeft zijn zuster helpen steden, in 't kleen hof. » Geh. *Gent.*

STEEDSEL, het. = Met een schuimw., *professie.* — « 't Is een steedsel in 't kleen hof. Sedert heur steedsel heeft ze nog dertig jaar geleefd. » Geh. *Gent.*

STREKKEN, *strekte, gestrekt.* = In 't rijden zoo verre van stede veranderen als het rad in eenen ommekeer kan geraken. — « Mijn spouterwiel *(velo)* strekt zooveel meters. » Geh. *Lendelede.*

TEE, den. Z. de woordenboeken.

Het scherp toeloopende, voorenste deel van eene ijzeren koolschippe heeten ze den tee. — « Wij gaander moeten nen nieuwen tee aanzetten : ze is vanvooren geheel versleten. » Geh. *Kortrijk.*

TE LANGEN ENDEN. = Te langen laatsten. — « Te langen enden wierd ik dat spel moe. » Geh. *Kortrijk.*

TERREWIEKE. de. = Eigentlijk, langgesteelde wieke of kwast, om terre mee te strijken; oneigentlijk, lange, magere vent, spicht. — « Kijkt nu eens naar die terrewieke daar! » Geh. *Gent.*

TRIJFELEN, *trijfelde, getrijfeld.* = Kwellend, vleiend, half spelend, half vechtend, troetelen, handhaven, zoo b. v. jongens doen, die ruize zoeken; minnezuchtigen die kwaad in d'zin hebben. — « Je moet alsan niet trijfelen; je moet me gerust laten: handen af, of 't gaat erop zijn. » Geh. *Iper.*

Vrglkt De Bo, Kiliaen, Oudemans, *s. v.*, en 't Eng. *to trifle.*

UITBEKKEN. *bekte uit, uitgebekt.* = Bekwijs uitkappen, b. v. een schroo papier. — « Men kapt en bekt alle slag van stoffen uit. » Geh. *Antwerpen.*

UITSTRIJKEN, *streek uit, uitgestreken.* = Uitschrappen, uitdelgen. — « Oomke heeft geheel zijn maagschap uitgestreken en al ze goed aan vreemde gelaten. » Geh. *Sint-Denijs, in West-Vl.*

In 't Engelsch beteekent *to strike out* het zelfste als het Vl. w. *uitstrijken.*

VARSCH. = Versch. — « Varsche geernaars. Varsche visch. Varsch water. Varsche melk. » Geh. *Brugge.*

VELDSCHEUTE. de. = Onhelder, vermeurd (De Bo), vermeuld (De Bo) water, bier of ander vocht. — « Is dat bier! 't Is lijk veldscheute. » Geh. *Huysse.*

Veldscheute is, bij voorbeeld, regenwater, dat, als 't vlaagt, van het *veld schiet* en vuil in de gracht of langs de voren loopt. Z. meer daarvan bij De Bo, *s. v.*

VERDOEN. *verdeed, verdaan.* = Herdoen, eene andere, eene tweede maal doen. — « Je gaat dat » (bezoek) « moeten verdoen. Verdoet dat, te naaste jare. » Geh. *Sercus, in Fr. Vlanderen.*

VERGOEKOOPEN, *vergoekoopte, vergoekoopt.* = Goekooper worden, doen worden, laten worden. — « Zijn boeren en gaan niet moeten verdieren, ze gaan vergoekoopen. Hij en zal zijn hofsteên niet verdieren (van pacht), hij zal ze vergoekoopen. » Geh. *Waereghem.*

VERSPORTEN. *versportte, versport.* = Van andere of nieuwe sporten voorzien, b. v. een leêre. — « 'k Ga, binst den winter, mijn eegde vertanden (De Bo) en mijn leêre versporten. » Geh. *Sint-Denijs, in West-Vl.*

VERSPRIETEN. *verspriette, verspriet.* = (Eene broek) van een anderen of nieuwen spriet (De Bo) voorzien. — De kleermaker zal moeten mijn broek verspriefen. » Geh. *Sint-Denijs, in West-Vl.*

VERSTE. het. = Meeste bate, voordeel. — « De boeren zoeken altijd hun verste. » Geh. *Vlamertinghe.*

VERVARSCHEN. *vervarschte, vervarscht.* = Ververschen. — « 'k Ga gaan zwemmen om me te vervarschen. » Geh. *Brugge.*

VERZEGGEN. *verzei, verzeid.* = Herzeggen. — « Als hij 't twee-drie keers verzeid hadde, toen verstoeg ik het. » Geh. *Serckel, in Fr. Vlanderen.*

VLINDERSIROPE, de. = Bij Kramers, vliersiroop, vlierstroop. — « Spekken van vlindersirope, teg vallingen. » Geh. *Iper, Brugge.*

Vlier is samengetrokken uit *vlieder*, dat bij Kiliaen, M Halbertsma, Oudemans en anderen te vinden is. Bij De staat *vlier* en *wilde vliendre*; bij d'Arsy, *vledder* en v boom. Jan van Ruusbroec, *Die gheest. Tabern.*, bl. 257, zegt: ... « te gadere gevoecht alse riet, ochte vlieder. »

Vlederboom zal ook, nevens *vledderboom*, bestaan hel gelijk, bij Kiliaen, *vlederick* nevens *vledderick*, vlerke. zeggen ook *vlindermuis* en *vliendermuis*, voor *vledern* Z. De Bo.

VOLLAARDBOTERAM. den. = Volla stuite (De Bo). — « Op Tuindag is er altijd een vollaardbote op tafel. » Geh. *Iper.*

VOLLAARDKOEKE. den. = Vollaard (De Bo « 'k Moete een vollaardkoeke bakken tegen zundag. » Geh. *I*

WEGZEGGER, den, stemzate op *weg-*. = Een den weg zegt, die zegt alwaar men gaan moet, om entwaa komen. — « Met zulk nen wegzegger zou je verdolen. » G *Leffinghe.*

WERKSCHORTE, de. = Schorte of voorsch die aangedaan wordt als men gaat werken, b. v. in den s op den akker. — « De zonne staat op met 'n werkschorte aan Geh. *Sweveghem.*

Die « werkschorte » is een lange striepe wolken, achter d welke de zonne opstaat en de lieden, naar hunne weerwijshe een helderen zonnedag, een goeden werkdag belooft.

WERZER. — Kwader, slechter, erger, wers. —
Hoe ouder, hoe werzer;
slaat de walvejongen.
Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *s. v. Wers.*

WITTE PELLE, de. = Witte terwe. *Hoo kaf.*

WULLEKAF, het. = Wulleterwe (*Loq.* XIII. 16) — « Het wullekaf geeft veel graan, maar 't is teer om in d auwe te keesten, als 't natte jaren zijn. » Geh. *Sint-Denijs in W.-Vl., Coolscamp.*

ZUIPEN. *zoop, gezopen.* = Zijpen. — « 'k Zuipe va de natte. Die wonde zuipt nog altijd. » Geh. *Iper, Kortrijk*

ZWIJNSLIPPE. de. = Onderste lippe van h zwijn, of die zulk een lippe gelijkt. — « Dat peerd heeft ee zwijnslippe, 't is een zwijnslipte peerd. De onderste lippe va een zwijnslipte peerd is te kort: zulke peerden en kunnen d *gourmette* of de kinketen uit hunne muile niet houden nog behoorlijk hun koorn rapen. » Geh. *Sint-Denijs, in West-Vl*

ZWIJNSLIPTE. Z. *Zwijnslippe.*

ZWONG, den. = Eigentlijk, helliuge, vandaar zwee schijn. — « De knechten hadden bedrog in d'zin, maar d bazinne hâd er gelijk ne' zwong van geware geworden. » Geh *Ertvelde.*

Van *zwingen* heeft men *zwong*, gelijk men van *singe zong* heeft.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

N° 9, Nieuwjaarmaand 1895. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AAN. Z. *Aanhebben.*

AANHAKKEN, *hakte aan, aangehakt.* = Balken, oplanden, aanaarden (De Bo). — « Ge zult vandage gedaan hebben met dat stuk eerappels aan te hakken. » Geh. *Land van Waas.*

AANHEBBEN, *had aan, aangehad.* = Niet verloren hebben, niet beroofd zijn van. — « De dagen en hebben bijna niets meer aan. » Dat is : Ze zijn erg gekrompen, verminderd. Geh. *Oostende.*

AANHEBBEN, *had aan, aangehad.* = Bekleed, geverruwd, bedaan zijn met. — « Hij heeft al de varwe aan, » d. i. : hij gaat sterven. « Hij ligt al met de varwe aan. » Geh. *Harlebeke.*

AANHODDELEN, *hoddelde aan, aangehoddeld.* = Met moeite vooruitgaan, nauwelijks voorwaards geraken, lastigheid hebben in 't gaan. — « Hij kwam daar aangehoddeld, gelijk een die half dood is. » Geh. *Maeseyk.*

AANKLEDSKE, het. = Kleen aanklad, onderlat (De Bo). — « Zet het allaam in 't drooge, daar, in 't aankledske. » Geh. *Lichtervelde.*

AANSCHOUWEN, *aanschouwde, aanschouwd.* = Schouwen, b. v. een lijk. — « Oom, die gaan dompelen was, al de kanten van Brugge, is versteven gevonden van de koude. En ginder hebben wij moeten 4 fr. geven, om het lijk te doen aanschouwen, van den aanschouwer. » Geh. *Lovendeghem.*

AANSCHOUWER, den. = De dienstman, die de lijken aanschouwt. Z. *Aanschouwen.*

AANSLAAN, *sloeg aan, aangeslegen.* = Aandoen, met haaste. — « Ochtevie, slaat zeere uwe mutse aan, en komt achter! » Geh. *Kortrijk.*

AANSLAAN, *sloeg aan, aangeslegen.* = Gram worden. — « Ik wilde nog 't een en 't ander zeggen, maar hij sloeg aan, en hij stak mij buiten. » Geh. *Brugge.*

AANSLAAN, *sloeg aan, aangeslegen.* = Stijf, klam, klef worden. — « Als de eerappels te lange van 't vier zijn, eer ze g'eten worden, ze slaan aan. » Geh. *Brugge.*

AANSLAAN, *sloeg aan, aangeslegen.* = Aanstranden, aanspoelen, aan land gedreven worden, uit de zee. — « 't Zijn twee kisten lijnwaad, oranjen, aangeslegen, van den nacht. » Geh. *Oostende.*

AANSLAGBERD, het. = Berd dat van dikten gezaagd is om aan te slaan, aan te nagelen. — « Geen beschaald berd, maar aanslagberd moet het zijn. » Geh. *Rudderrvoorde.*

AANSPRONG, den. = Ruimte, daar men zijnen haal, zijnen loop, zijnen aanloop nemen kan. — « Als wij wilden over die gracht springen, wij en hadden 't maar kort, want de aansprong en was maar van eenige voeten. » Geh. *Waasmunster.*

AANSWANSELEN, *swanselde aan, aangeswanseld.* = Aanslibben, aanspoelen. — « In den keer van een beke ligt er dikwijls aangeswanselde grond. » Geh. *Heule.*

AANTAKELEN, *takelde aan, aangetakeld.* = Aantoortelen (De Bo). — « g'Had Mie, van 't hoekske, moeten zien : hoe ze aardig aangetakeld was, op den Hoogdag! » Geh. *S.-Maria-Leerne.*

AANTREK, het. = Bijgebouw, aanklad, onderlat (De Bo). — « 't Allaam staat in 't aantrek. » Geh. *Heule.*

AANTREK, den. = Hertelijke deelneminge, ter hertenneminge. — « Die mensch is ziek : hij gaat dood van aantrek. » Geh. *Clercken.*

AANTREKKELIJK, stemzate op *aan-*. = Hoedanigheid van iemand die aantrek, hertelijk deel neemt, in iets. — « Die mensch is te aantrekkelijk. » Geh. *Clercken.*

AANVAL, den. = Aangenaamheid, bijval. — « Vlaamsche boeken te lezen geven, dat zou hier meer aanval hebben als te Rijssel. » Geh. *Vleteren, in Fr. Vlanderen.*

AANWAKKEREN, *wakkerde aan, aangewakkerd.* = Wakkerder doen groeien. — « Slappe vette, dat wakkert de jonge vruchten aan. » Geh. *Heule.*

AANZICHTE, het. = Wijzerplate van een tijdwerk. — « Hoeveel aanzichten gaan ze aan Sente-Maartens torre doen? Viere. » Geh. *Rolleghem, Inghelmunster.*

Vrglkt *Loquela* X. 25, *i. v.*

AARKANT, den. = Keerzijde, wederzijde, Fr. *le revers.* — « Alle dingen hebben hunnen kant en hunnen aarkant. Uw voorstel heeft veel goeds in, maar hij heeft ook zijnen aarkant. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo. Geh. *West-Vlanderen.*

« *Aarkant* is zooveel als anderkant; want *aâr* is ander, als blijkt o. a. uit *malkaar* = malkander. » Zaliger Deken De Bo.

AARVULLEN, *aarvulde, g'aarvuld.* = Armvullen, in de opene armen omvatten, omgrijpen, Fr. *embrasser.* — « Zegt dat ze malkaar aarvulden, als ze malkaar den eersten keer gemoetten! » Geh. *Kortrijk-buiten.*

AAS, het. = Voordeel, bate. — « Hij zal hij die zake eerst straf aanbevelen, en toen laten vervallen en vergaan, om er later zijn aas uit te halen. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Loquela* VI. 81, *i. v.*

AAT, den. = Etenslust, bekwaamheid, gesteldheid om te eten. — « Danke u: 'k en ben in mijnen aat niet. » Geh. *Kortrijk.*

ABATE, stemzate op *a-*. = Onbate, schade. — « Dat is abate voor hem. Dat is schade, verlies voor hem. Zou-je gelooven dat wij, door al die abaten, » (ziekte van echtgenoot en sterfgeval van vader) « fraai verachterd zijn? 't Bouwen van die nieuwe herberge, dat is al abate voor de oude. » Opgeteekend door zaliger Deken De Bo. Geh. *Werveke.*

ACHT, den. = Aandachtigheid, oplettendheid, meeninge. — « Zijn gebeden doen zonder acht. 'k Hebbe dat wel gezeid, maar 't was zonder acht. » Geh. *Kortrijk.*

ACHTDAGE, stemzate *acht-*. Kijken lijk achtdage. = Lange, zonder ophouden kijken. — « Hij staat daar te kijken lijk achtdage. » Geh. *Loo.*

ACHTEGALE, den. = Nachtegale. Z. *Achtegalen.*

ACHTEGALEN, *achtegaalde, g'achtegaald.* = Schuifelen, zingen, lijk nen achtegale, nen nachtegale. — « Ge zingt lijk nen achtegale! Ja, men zou alzoo achtegalen, dat me' een ze' klakker berst. » Geh. *Wynghene.*

ACHTEREN. = Achter, na. — « Achteren hem. Achteren uus. » Geh. *Brugge, Poperinghe.*

ACHTERGIMMELEN, *gimmelde achter, achtergegimmeld.* = Achtertalen, achterleeveren (De Bo). — « 't Is leelijk, als de jongens hunne ouders durven achtergimmelen. » Geh. *West-Vlanderen.*

Gimmelen moet uitbouw, met *-elen*, zijn van *gimmen*, dat eene bijgedaante heeft in *gummen* (De Bo).

ACHTERGOED, het. = Goed, eigendom, die achter 's eigenaars huis of hofsteê ligt. — « Jan zal zeker voor vader stemmen: hij weunt trouwens in ons achtergoed. » Geh. *Brugge.*

ACHTERGRIMMELEN, *grimmelde achter, achtergegrimmeld.* = Achtertalen, achterleeveren (De Bo). — « Als de jongens mij beginnen achtergrimmelen, 'k zou ze doodslaan! » Geh. *Rousselaere.*

ACHTERKLAPPEN, *klapte achter, achtergeklapt.* = Achtertalen, achterleeveren (De Bo). — « 'k He' mij' moeder achtergeklapt, en ze heeft mij slagen gegeven. » Geh. *Kortrijk.*

ACHTERKNEEUWELEN, *kneeuwelde achter, achtergekneeuweld.* = Achtertalen, achterleeveren (De Bo). — « Als ik entwat zegge, ge kneeuwelt het achter! » Geh. *Heule.*

ACHTERKNOTEREN, *knoterde achter, achtergeknoterd.* = Achtertalen, achterleeveren (De Bo). — « Gij hebt mij achtergeknoterd! » Geh. *Kortrijk.*

ACHTERKOMEN, *kwam achter, achtergekomen.* = Gelijken, in 't goed of in 't kwaad, in 't zedelijke of in 't stoffelijke. — « Karel komt stijf achter Jan. » Geh. *Poperinghe.*

ACHTERLATEN, *liet achter, achtergelaten.* = Verzuimen. — « 'k He' vader alle zondage weest bezoeken, en dat maar ne keer achter-, of twee, gelaten. » Geh. *Kortrijk.*

ACHTERLEUVEREN, *achterleuverde, achtergeleuverd.* = Achtertalen (De Bo). — « Durft ge mij nog achterleuveren, 'k steke u buiten! » Geh. *West-Vlanderen.*

ACHTERLIJS, den. = Lijs (De Bo). — « Hij bleef in den achterlijs staan. 't En is geen achterlijs aan dat huis. » Geh. *Sint-Lievens-Hauthem.*

ACHTERREKENEN, *rekende achter, achtergerekend.* = Narekenen, al rekenende onderzoeken of eene rekeninge récht gerekend is. — « Ge'n zoudt gij nooit achterrekenen, en ge zoudt gij alzoo twee keers betalen. » Geh. *Kortrijk.*

ACHTER ROTE. = Rekewijs, 't een achter 't ander, ganzereke. — « Ze kwamen al achter rote, gelijk de meulenaars koeien, en hij en ha maar eene. » Geh. *Middelburg.*

ACHTERSCHRIKKELEN, *schrikkelde achter, achtergeschrikkeld.* = Verzuimen, niet bijwonen. — « Hij was zoo ziek, dat hij twee keers zijn Messe heeft moeten achterschrikkelen. » Geh. *Kortrijk.*

ACHTERSMAKE, de. = Eigentlijk, nasmake; oneigentlijk, gevolg, achter-naatje, zwans. — « Sterven en is niet, maar 't is al de achtersmake! » Geh. *Kortrijk.*

ACHTERSNOER, het. = Snoer, dat de schorte achterwaards, om de dijen, toebindt. — « Marie, uwe achtersnoers hangen los. » Geh. *Kortrijk.*

ACHTERTEWWELEN, *tewwelde achter, achtergetewweld.* = Achtertalen, achterleeveren (De Bo). — « Dat achtertewwelen en gelijkt niet. » Geh. *Harlebeke.*

ACHTERWAARD. Z. *Van achterwaard 's jaars.*

ACHTERWAARDER. = In Noord Vlanderen, in 't Veurnambachtsche en in al dat boven Iper is. — « Jan is achterwaarder, is achterwaards, gaan vlas schudden. » Geh. *Gheluwe, Becelaere.*

ACHTERWAARD-OVER, den. = Dwazerik, dom mensch. — « Ha, gij'n dommen achterwaard-over, dat gij zijt! Nen dommen achterwaard-over van ne vent. » Geh. *Kortrijk.*

ACHTERWAARDS. = Achterwaarder, *q. v.*, en vrglkt De Bo, *i. v. Achterwaarts.*

ACHTERWAARDSJAARSCH. = Bot, dom, onbehendig, onbeleefd. — « Daar waart gij met eenen achterwaardsjaarschen bezig! » Geh. *Kortrijk.*

ACHTERWAARSTEREGE, de. = Achterwaarsterigge, *q. v.* Geh. *Gent.*

ACHTERWAARSTERIGGE, de. = Vrouwe die eene gelegene verzorgt, en heur kind ook, na dat de vroevrouwe voor goed weg is. — « De achterwaarsterigge zat bij den heerd, met het kind op heuren schoot. » Geh. *Leyekant, Oost-Vlanderen.*

ACHTERWAREGE, de. Z. De Bo. — « 't En is nouwers zulk 'n klapstrate, zulk 'n babbelgat te vinden : ze klapt lijk 'n achterwarege! » Geh. *Poperinghe.*

ACHTERWARINGE, de. = Achterwaarsterigge, *q. v.* Geh. *Kortrijk, Wevelghem.*

ACHTINGE, de. = Aandachtigheid, oplettendheid. — « Hij doet dikwijls zijn gebed zonder achtinge. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt *Acht.*

AFBEENDEREN, *beenderde af, afgebeenderd.* = Afleggen, te voete. — « Zoudt gij dat (van hier tot daar), tegen tavond, kunnen afbeenderen? » Geh. *Sinte-Margriete.*

AFGETREK, het. = Aangetrek, afdak (De Bo). — « Een huis met een afgetrek. » Geh. *Heule.*

AFLENZEN, *lensde af, afgelensd.* = Afranselen, afpriegelen, meest met eenen stok. — « Die vent wierd daar avvellensd, dat 't al en te vele schilde. » Geh. *Poperinghe, Haeringhe, Dranoutre, Reninghelst, Westoutre.*

AFLENZINGE, de. = Lijf vol slagen. — « Cissen he't'n 'en aflenzinge eggeven, dat 'n bijkans dood was. » Geh. *Westoutre.*

BABBELGAT, het. = Klapstrate, *q. v.* Z. *Achterwarege.*

BALK. Z. *Hooi.*

BEKROTTEN, *bekrotte, bekrot.* = Met krotte, slijk, drek, vuil maken. — « Zwijgt ervan : 't is lijk ebbekrot schaap. » Geh. *Alveringhem.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

BEUKENNOOT, de. = Boeknote (De Bo), boekenneute, note van *Fagus sylvatica L.*; overdrachtelijk, kleen boontje van een kind. — « Gij en waart nog maar 'en beukennoot, 't jaar dat ons huis afbrandde. » Geh. *Sint-Niklaas.*

BRULLEN, *brulde, gebruld.* = Breulen (*Loquela* VI. 66; VII. 83). — « Als we daar kwamen, 't brulde van 't volk. » Geh. *Alveringhem.*

DRAF, den. Z. *Ten drijf.*

DRIJF, den. Z. *Ten drijf.*

DROEVIGHEID, de. = Boosheid, kwaadaardigheid. — « Die jongen zit vul uitslag. Ja, 't is de droevigheid, die uitslaat. » Geh. *Alveringhem.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

FASELEN, *faselde, gefaseld.* = Onduidelijk spreken, zoo de kleene kinderen doen. — « 't Kind en faselt nog maar : gij en zult het niet verstaan. » Geh. *Sint-Niklaas.*

GETES, het. = Bekomste, behoorende, bekwame hoeveelheid voedsel, drank, of 't zij wat iemand, ook zedelijk gesproken, toekomt. — « Als de die heur getes heeft, de andere zullen wij wat uitstellen. » Geh. *Sint-Niklaas.*

Vrglkt *Loquela* VIII. 75, *s. v. Getes*; VIII. 78, *s. v. Tessen*; en Schuermans, *s. vv. Tessen, tesschen, testen.*

Of zou *tessen* de Brabantsche uitsprake zijn van *tesschen, tasschen* : iemand zijn *tassche*, zijnen buik, zijn veste vullen, zoo men zegt : hem zijn bekomste, zijn vulte, zijn *getesch* geven, hem tem maken? Men zegt immers ook eenen vogel tem *kweeken.*

Ik hale (*Loq.* VIII. 78) liever 't w. af van *tette*, Platduitsch *titte*, Zweedsch *tisse*, Engelsch *teat*, *tit*, Fr. *tette, téton, tétin. Tessen* is mij *tetten*, uitgebouwd met *-s*, *tetsen*, (*ts* = *ss*) *tessen*, de borst geven, « *tate jaen* » (geven) zoo de Friesen zeggen; verder, verzaden, zijn bekomste geven, mak en tem kweeken. Van daar *tetsch* (De Bo), week, slap, zoo de borsten zijn? *tetting* (De Bo), pierworm; *tettelen, tettelaar, tettelbeurs, tettenzuiger* (Schuermans), enz.; verder, bij De Bo, *tetsen* (*adlactare*), *titsen, tissen, tisschen, tissebrood, titsebrood, titser, tisser, tisscher.*

GODSCH. = Van God komende. — « 't Is al een Godschen dag lang, dat wij dat hooren. » Geh. *Alveringhem.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

HADEM, den. = Luiker (De Bo), zak-, vouw-, knipmes, zonder vlêre. — « Geeft me 'n keer jen hadem. » Geh. *Adinkerke.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

HOOI. *Het hooi over den balk smijten.* = Nutteloos verdoen, verkwisten. — « Nu is 't het hooi over den balk smijten, later zal 't uitgaan zijn met den bedelzak. » Geh. *Sint-Niklaas.*

HORK, den. Z. De Bo. *Op den hork slapen.* = Gebaren dat men slaapt en horken. — « Hij sliep op den hork en hij hoorde al dat er gezeid wierd. » Geh. *Alveringhem.*

KAMME, de. = Brouwerije. — « In die kamme brouwt men goed bier. » Geh. *Aspelaere.*

Vrglkt Schuermans, *i. v.*

KERKHOF. Z. *Lukken.*

KIJKEN. Z. *Achtdage.*

KLAPSTRATE, de. = Klap-, babbel-, praatziek vrouwmensch. Z. *Achterwarege.*

KNECHTEBRAKKE, de. = Knechtebrokke (De Bo). « Steekt ze buiten, die knechtebrakke, die knechteklakke! » Geh. *Alveringhem.*

KNECHTEKLAKKE, de. = Knechtebrakke. Z. *Knechtebrakke.*

KONTE. Z. *Kul-over-konte.*

KUL-OVER-KONTE. = 't Onderste boven. — « Hij viel kul-over-konte van al de trappen. » Geh. *Alveringhem.*

KWA STEEKTE, de. = Steekte (De Bo), met een bijgedacht van oneerlijkheid. — « Hij zal mij kwa steekte doen, is 't dat hij de keure heeft. » Geh. *Alveringhem.*

LOSTERREN. *terde los, losgeterd.* = Lostarnen, lostornen (Kramers) : de draden losdoen, daar iets bij aaneen-

houdt. — « Een kleed losterren en de lappen ervan tot iets anders vernaaien. » Geh. *Sint-Niklaas.*

Terren is vaneendoen, losdoen, losscheuren, bij Kiliaen ; in 't Hoogduitsch *zerren;* het w. is versterkt uit *teren*, Hoogduitsch *zehren*, Engelsch *to tear.*

LUKKEN, *lukte*, *gelukt.* = Eigentlijk, te nieuwjare beschenken. — « Als 't niet en verbetert » (met den zieke), « hij gaat 't kerkhof lukken. » Dat is : de eerste van 't nieuwjaar begraven zijn. Geh. *Alveringhem.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Lukken.*

MAAIE, de. = Eigentlijk, vrouwmensch die Maria heet; oneigentlijk, meisekind, kind. — « Hij kan geraken : hij en heeft trouwens noch kraaie noch maaie te bezorgen. » Geh. *Alveringhem.*

Vrglkt De Bo, *i. v.*

MATJES *toogen*, *toogde*, *getoogd.* = Matjes stellen, leggen, deelen, steken, geven, doen. Z. De Bo, *i. v. Matjes.* — « Hij zal u wel matjes toogen ! » Geh. *Alveringhem.*

NAARKANT, den. = Aarkant, *q. v.* Zaliger Deken De Bo. Geh. *West-Vlanderen.*

PASSECUTIE, de. = Kwade behandelinge, vervolginge, kwellinge, ellende. — « Dat oud manneke, 't mag blije zijn dat 't dood is : 't heeft te veel passecutiën g'hed, in zijn leven. » Geh. *Alveringhem.*

'T Is 't Latijnsch w. *persecutio.* Bij Schuermans staat *passekweeren* aangeteekend.

PLEEG, den, *-ee-* gelijk in *zeef*, *teef.* = Hetgene men pleegt, de geplogentheid. — « Wij zullen, naar den ouden pleeg, eerst ons kruis maken. » Geh. *Sint-Niklaas.*

ROTE, de. = Reke. Z. *Achter rote.*

SCHORTE, de. = Kleene wijle tijds. — « 'k En he'n da' maar esschorte ewweest, en 'k zijn ton rechtuit weêr huizewaard ekkommen. » Geh. *Alveringhem.*

SPETTEREN, *spetterde*, *gespetterd.* Z. De Bo. — « Met dat peerdeke zou-je na de mane rijen, dat de sterren achter de wielen spetteren ! » Geh. *Alveringhem.*

STEEKTE. Z. *Kwa steekte.*

STEKE, de. = Streke, afstand van de schouders tot aan de heupen, bij viervoetige dieren. — « Die koe is lang van steke. » Geh. *Marcke.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Slag.*

STREKE, de. = Afstand van de schouders tot aan de heupen, bij viervoetige dieren. — « Die koe is lang van streke. » Geh. *Alveringhem.*

Vrglkt De Bo, *i. v. Slag.*

TEN DRIJF- TEN DRAF. = Zeer haastig, met grooter snelheid. — « Je komt ton geloopen, ten drijf- ten draf, als 't te late is ! » Geh. *Alveringhem.*

TOESMAKKEN, *smakte toe*, *toegesmakt.* = Toeslaan (De Bo), van grond gezeid : stevig, stijde, stijf, ondoordringbaar worden, of doen worden. — « De grond ligt toegesmakt, van den geweldigen regen. » Geh. *Meirelbeke.*

TOOGEN. Z. *Matjes.*

UITPERREN, *perde uit*, *uitgeperd.* = Uitpeuren (De Bo) uitgieten, in 't Engelsch *to pour out.* — « Ze was bezig met het water uit te perren, daar ze de patatten in gekookt had. » Geh. *Sint-Niklaas.*

De Bo zou *peuren* liever *puren* geschreven zien, en het schijnt of hij vermoedde dat *peuren* een schuimw. is, afstammende van 't latijnsche *pur-us.* Hoe zou hij het met *uitperren* overeenbrengen ?

Perre (De Bo) is hoofd. Maakte men van *perre* een werkwoord *perren*, het zou kunnen bedieden 't hoofd, het bovenste, neerwaards hellen, *versare*, ommekeeren, Fr. *verser*, *précipiter :* gieten, storten, laten uit- of afloopen, *uitperren.*

De jongens « staan *te perre*, » maken « eenen *perreboom*, (geen pereboom) als ze op hun hoofd, op hunne *perre* staan.

Vrglkt den geboortename *Grysperre*, die *grijs hoofd*, en dien anderen geboortename *Wittebolle* beteekent.

Schuermans kent de ww. *parren*, *perren*, *omperren*, als Waassche ww. ; hij vertolkt ze : omwerpen, omstooten, omstorten, omklinken. « Pert eenige kruiwagens gruis in den put, » dat haalt hij aan, als voorbeeld.

Was *peuren* vroeger *peuderen*, *poderen*, en was *perren* *podderen*, zooals Dr J. Franck beweert, zoo kan *perre* ook eens *peddere*, *pedere* geweest zijn ; te weten, uitbouw, met *-re*, van *pede*, *peë*, een knorrestok, een stok met een dik *hoofd* daaraan. *Pede*, *peë* is nog de name van die kegeldanige wortelknorren, die bij de wetenschap *Daucus carota L.* heeten.

UITSLAAN, *sloeg uit*, *uitgeslegen.* = Roekeloos zeggen, uitspreken. — « Ge zult hem hooren arme vlaamsch, vuilen klap en groote vloeken uitslaan, zelfs als er onjarige kinders aan en bij zijn. » Geh. *Alveringhem.*

VAN ACHTERWAARD 'S JAARS. = Van kleen- of geender weerden. — « Gij zijt er wel mee, met dien Philosooph van achterwaard 's jaars ! » Geh. *Poperinghe.*

VEREERDEN, *vereerdde*, *vereerd*, *-eer-* gelijk *-eer-* in *peerd.* = Aanhakken, *q. v.*, balken (De Bo). — « Eerdappels vereerden en is niet lastig. » Geh. *Waarschoot.*

VERGOOREN, *vergoorde*, *vergoord.* = Overlast, overmachtigd, overdaan zijn, of doen zijn, van of in 't goor, het slijk, het waas ; en, overdrachtelijk, van of in andere dingen, b. v., het werk, de schulden, het genutte voedsel. Z. De Bo, *s. v.* — « Ik zou mij daarin vergoord eten ! » Geh. *Sint-Niklaas.*

VOLLEDEEREN, *volledeerde*, *gevolledeerd*, stemzate op *-ee-*, *ee* gelijk in *neef*, *zeef*, *geef.* = Op elkander voegen, passen, komen, malkaâr gelijken. — « Roode en blauwe dakpannen moeten volledeeren (van gelijke grootte zijn). Dat en volledeert (dat en voegt, en past) niet. » Geh. *Massemen.*

Bij Schuermans staat *voleindeeren*, *volèndeeren*, *vollondeeren*, en daar wordt bij gezeid dat het *voleinden* is, met den franschen steert *-eeren.*

Misschien speelt **valenteeren* (deugen ?) **volonteeren* (gewillig zijn ?) daaronder.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

N° 10, Schrikkelmaand 1895. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AFFLETEREN, *fleterde af, afgefleterd.* = Den eenen fleter na den anderen verliezen, fleter bij fleter verslijten, afvezelen, afrafelen. — « Die jas is geheel afgefleterd. » Geh. *Sint-Niklaas.*

ALE, de. Z. De Bo.

> Trouwen slacht ale dragen :
> ge moet daartoe met twee'n zijn.

Geh. *Avelghem.*

AUTAARDWALE, de. Z. De Bo. — « It. twee outaerdwale, IV. 84. » *Gailliard, Gloss. Flam.*, 246. In Van der Schueren's Theutonista heet eene autaardwale een *altaerlaken.*

BETRAPPEN, *betrapte, betrapt.* = Overhalen, *q. v.* — « Zij moeten eerst van den hane betrapt geweest zijn. » Geh. *Sint-Niklaas.*

BIJTEBOUW, den. = Botteman, *q. v.* — « Hij kijkt lijk nen bijtebouw. » Geh. *Brugge.*

In *Des Werelds Proef-steen... van P. Gheschier... Antwerpen, Wᵉ en Erfⁿ Jan Cnobbaert, 1643*, bl. 254, staat er :

> « Trauwje dan een byte-bauwe,
> Niet soo seker als den rauwe ;
> Elders lust, verdriet in huys,
> Over al een bitter cruys. »

BLAK. = Duidelijk, verstaanbaar. — « Ze spreekt blak. » Geh. *Sint-Niklaas.*

Bij Killaen is « black *æquus, planus*. Dus blak spreken ware *planè loqui*. Z. De Bo, en *Loquela* X. 26, *s. v.*

BOTS. Z. Schuermans en Sch.'s Bijvoegsel. — « Hij en zou hij-hij maar bots ga-weg in huis komen en gaan aan tafel zitten. 'k Heb het bots vergeten. 't Is bots wreed. Hij zal bots komen. » Geh. *Sint-Niklaas.*

Het w. komt van *botten*, d. i. stooten, en 't beteekent *schielijk, teenemaal, stootend, sterk, stijf, zeer*, enz.

Vrglkt *Allevot* (De Bo en Verdam), verloopen uit *allebot*, *alle bot*, herhaaldemaal, Fr. *coup sur coup*; en *oppenbot*, verloopen uit *op een bot*, al met eenen keer, *subito*.

BOTTEMAN, den. = Ingebeeld wezen, daar men meê dreegt, om de kinders de vreeze aan te jagen : bijtebouw.

— « Je moet wijs zijn, of de botteman ga-je komen halen! » Geh. *Iper.*

BREUZELEN, *breuzelde, gebreuzeld.* = Niet bij de geute noch slagwater, maar bij zeldzame droppelingen regenen : mijzelen (De Bo). — « 't En regent niet, 't en breuzelt maar. » Geh. *Kortrijk.*

Bij Kiliaen is « broselen, breuselen, *jam* brijselen. *In minimas micas frangere.* » Dat is in zeer kleene brokkelingen of kruimelingen breken.

In Limburg heet men 't caffeegruis « de brozelen, » zegt *Schuermans.*

Het w. *mijzelen* draagt, bij De Bo, ook de twee bediedenissen van [1] tot zeer smalle deelkens breken, [2] bij kleene en zeldzame dreupels regenen.

Stofregen, stuifregen, motregen, Fr. *brouée, bruine, brouillasse*, dat is weêr iets anders.

BREUZEN, *breusde, gebreusd.* = Breulen (*Loquela* VI. 66; VII. 82); brullen (*Loquela* XIV. 69), krielen, mieren, mierelen (De Bo), wriemelen, wemelen, krioelen : in overgroote, roerende menigvuldigheid tegenwoordig zijn. — « Als wij daar kwamen, 't breusde van 't volk. » Geh. *Veurne.*

De zelfste wortel *breu-* schijnt in *breulen* en *breuzen* te zitten. *Brush, brushwood* in 't Engelsch, is uitkrielend struikgewas te zeggen. Misschien hadden wij vroeger een woord, *breus* of *breuze* : struikgewas; van daar *breuzen*, zoo dikke en zoo dichte staan als struikgewas, als kreupelhout, als heikruid, op het veld.

Bij De Bo is een *breuze* een kwast van peerdshaar, om te witten; en *bruis, bruiszaad*, het zaad van *Sinapis arvensis* L., dat elders *harik, harink, darik, darink* (d'harik, d'harink) heet.

DAPPER! = Rap! Spoedt u! — « Dapper! Jan : een glas bier! » Geh.

Vrglkt De Bo, *s. v.*

DEKDWALE, de. Z. *Steendwale.*

DULLE KOOP, den. = Rooverskoop (De Bo). — « 'k Heb 'en tafel gekocht voor 2 fr. 30, en ze is er wel 20 weerd : 't is 'en dulle koop. » Geh. *Iper, Kortrijk.*

In *Het Duyfken in de steen-rotse*, van *Pater A. Poirters, Antwerpen, Jacobus Woons, 1695*, bl. 220, staat er, van den koop van Judas :

> « O grooten Godt, y! laet u licht
> Altyt bestraelen myn gesicht,
> Op dat ick my noyt en verloop
> Met Judas aen soo dullen koop. »

DWALE. Z. De Bo, *s. v.*, en *Loq.* XIV. 73-78, *s. vv. Autaar-, dek-, onder-, opper-, steendwale.*

EERGIERIG, stemz. op *eer-*. = Gierig, dief (*Loq.* I. 41), op zijne eere; bezorgd, bekommerd om in zijne eere niet gehinderd te worden, om zijne eere te kavelen. — « Jan zou liever vergaan van den hongere, als entwat te vragen : hij is te eergierig daartoe. » Geh. *West-Vlanderen.*

« Eergierig... *ambitieux*; eergierigheid... *ambition*, » zegt Kramers.

EERGIERIGHEID, de, stemz. op *eer-*. = Hoedanigheid van iemand die eergierig is. — « Hij zegt dat hij niet van doene en heeft, maar dat is uit eergierigheid. » Geh. *West-Vlanderen.*

FLETER, den. = Vezel, rafel. — « Schudt dien jas wat uit, en de fleters zullen er afvliegen. » Geh. *Sint-Niklaas.*

FRANSCHEN, *franschte, gefranscht.* = Fransch spreken. — « Ze stonden daar onder malkaâr te franschen. » Geh. *Sint-Niklaas.*

FRANSCHEN, *franschte, gefranscht.* = Onverstaanbaar spreken, prazelen, zoo de kinders plegen. — « Amand kan altemets franschen, maar Heleneken spreekt goed. » Geh. *Sint-Niklaas.*

GEES, de, *ee* gelijk in *twee, zee.* = Lief, geliefde, met eenen bijzin van verachtinge. — « Met zijn' gees uitgaan. Schoone gees! » Geh. *Sint-Niklaas.*

Vrglkt De Bo, *s. vv. Scheers, treze.* In 't Bargoensch is *gœze* een vrouwmensch, en een *tovvige gœze* een snel, schoon vrouwmensch.

GIERIG. = Met gierige, weêrhoudende b'hendigheid. — « 't Eten kwam gierig op. » Geh. *Sint-Niklaas.*

HAAS. Z. *Van krommen haas.*

HAB, de. = Afgehabt, afgehapt, afgebeten stuk, brokke, bete, beetje; gelijk het Fr. *morceau*, van *mordre*. — « 't Hangt aaneen meê habben en krabben. » Geh. *Mechelen.*

Vrglkt de Jager, *Frequent., s. v. Habbelen;* en Kiliaen, *s. vv. Habbe-drabbe, habben ende snabben.*

Het Fr. w. *happer* behoort hier thuis.

HAK, de. = Hiele. — « Ge'n moet uwe vrouw moeder op de hakken niet vallen! » Geh. *Sint-Niklaas.*

De zin was : Ge moet uwe moeder tijdelijk verwittigen van uw aanstaande bezoek en ze niet onvoorziens overrassen.

Vrglkt, in de woordenboeken, de ww. *hakstuk*, d. i. hielstuk; eenen schoe *verhakstukken*, d. i. er nieuwe hakstukken aanzetten, of hem anderszins vermaken; *Korthakke*, een lapname van den boozen vijand, die met boksvoeten, dus zonder lange hielen, verbeeld wordt; *hak over bak*, eigentlijk *over hak over bak*, d. i. over hiele over rugge, *over head* (hoofd) *and heels*, in 't Engelsch; *hak over ende*. Z. *Loquela* X. 18, enz.

HOE, den. = Het w. *hoe*, als zelfstandiglijk naamwoord gebruikt. — « Ze moeten den hoe en den waaromme van alles weten. » Geh. *Belleghem.*

Kramers zegt *het* hoe, *het* waarom.

HONDEJACHT, den. Z. *Loquela* III. 82. — « M'n zwijns he'en d'hondejacht : ik kome om hulpe. Sedert dat Jan dat gedaan heeft, hij heeft den hondejacht. De koeien he'en den hondejacht. » Geh. *Eessen, Vlamertinghe, Becelaere.*

JACHT, den. = Hondejacht, *q. v.* — Hier en hoort men niet anders als : « De zwijns he'en de' jacht! » Geh. *Noordschoote.*

KANNEGELUK, het. Z. De Bo.

Kannegeluk
is mannegeluk.

Geh. *Iper, Kortrijk, Brugge*, en ommelands.

Bij De Bo is 't :

Kannegeluk
is vrouwegeluk.

Bij d'Arsy en Mellema is 't « Kannegheluc, *L'heur qu'on a de boire le premier traict du pot.* » Bij ons is 't de laatste teuge, daar 't geluk aan vast is.

In Holland is het w. *kannegeluk, kanluk* zoo wel bekend als bij ons. De Duitschers zeggen *kannenglück*, de Engelschen *pot-luck*, de Denen *sœnnelykke*, enz.

Michaël Richey, P. P. in zijn *Idioticon Hamburgense*, zegt: « *Kannen-Glück nennet man, wann einer den letzten Trunck aus dem Geschirr thut, und eben noch so viel darin findet, als ihm gnueget.* » Dat is : Kannengeluk naamt men als een den letsten dronk uit het (drinkvat) doet, en even nog zoo vele daarin vindt als hem genoegzaamt.

KLAUWVOL, de. = Handsvulle. — « Geeft Jantje een klauwvol noten. » Geh. *Sint-Niklaas.*

KOBBEL, den. = Kommel, reep (De Bo). — « Met eenen kobbel een voer vlas toehalen. » Geh. *Avelghem.*

KRAB, de. = Krap (Schuermans), afgesneden stuk, lap, overschot, slunse. Z. *Hab.*

KROM. Z. *Van krommen haas.*

KWA DAG, den, uitsprekens *kwa daag.* = Dag, tijd, gelegentheid, als men lastigen, zwaren, tegenstekenden arbeid te doen heeft. — « Dat is kwa daag voor mij. » Geh. *Land van Waas.*

Vrglkt *goe dagen*. B. v. : « Mijn voeten hebben daar goe dagen in, (in die gewarmde kamermuilen). » Vrglkt nog *slaag* krijgen, voor *slagen* krijgen.

LAAISUIKER, den. = Suiker die laait in den mond, b. v. de « *menthepastieljen*. » — « 'k Hebbe laaisuiker meê, voor den asem. » Geh. *Avelghem.*

LAUW. = Traag. — « Gij zijt toch lauw! » Geh. *Voormeseele.*

LAUW. = Traagzaam, langzaam. — « Gij spreekt toch lauw! » Geh. *Voormeseele.*

Van der Schueren's *Theutonista* heeft « Lawe, traich, lantzem. » Z. Verdam, *s. v. Laeuw.*

Zoo als *hot*, in 't Eng., *heet* en *haastig* bediedt, zoo beteekent *lauw*, bij ons, *niet heet* en *traag*.

LEITE, de. = Streke, ligginge, strekkinge, weg. —

« Ninove, Geeraardsbergen, Oudenaarde... 't is toch in die leite. » Geh. *Meirelbeke.*

LEUGEN OF WAAR. Z. *Waar of leugen.*

MEÊ, den. Z. *Tegen.*

OMMEKEER, den. = Keer, werf. — « 't Was in eenen ommekeer gedaan. » Geh. *Brugge.*

In *Des Werelds Proef-steen... van P. Geschier... Antwerpen, Wᵉ en Erfⁿ Jan Cnobbaert, 1643,* bl. 341, staat er :

« Want 't ghenieten van de vruchten
Compt de menschen haast t'ontvluchten,
En met eenen omme-keer
Light me lonkher sonder eer. »

ONDERDWALE, de. Z. *Steendwale.*

ONGETOEF, het. = Ongedoef, ongedoefte? (De Bo), ruize, gekijf, gerel. — « Daar is ongetoef : ze krijgen woorden. » Geh. *Sint-Niklaas.*

Bij De Bo staan de ww. *gedoe, gedoeg,* en *gedoevig* bekend, die van *doen, doegen* af te leiden zijn. Een *ongedoef* is een kwalijk, onhebbelijk *gedoef, gedoeg,* eene *doeninge* die tegensteekt, die lastig om hooren of om zien is.

Het w. kan ook van *toeven* afkomstig zijn en de handelinge bedieden van lieden die malkaâr *toeven* met roepen, tieren, schelden, slaan, 't gene bekwamelijk een *ongetoef* ofte een kwaad *getoef* zou heeten.

OPPERDWALE, de. Z. *Steendwale.*

OVERHALEN, *overhaalde, overhaald.* = Treden, betreden, vogelen, dekken, trappelen. — « Het canariepupke wierd al meer als eenen keer overhaald. » Geh. *Lokeren.*

OVERWATEREN. *overwaterde, overwaterd,* stemzate op *-wat-*. Z. De Bo, die 't w. vertaalt door « onder water zetten. » — « 'k Ga mijn wee overwateren. Patatten en eiers willen overwaterd zijn, als ge ze kookt. » Geh. *Iper.*

Kiliaen vertaalt *overwateren* door *inundare;* Plantin door *couvrir d'eau;* Mellema en d'Arsy door *couvrir d'eau, inonder;* Heremans door *inonder;* Kramers, met oorlof, door niet anders als : « Overwateren, v. overpissen. » En « *inonder* » is bij hem : « Overstroomen, onder water zetten, *inundeeren.* »

Laat ze maar de « *hegemonie* » hebben, die mannen!

POLLEPEL, den. Z. Kramers. — « Als hij zijnen pap roert, hij kan zijn deure toesteken, met zijnen pollepel. » Geh. *Avelghem.*

PULKEREN, *pulkerde, gepulkerd.* = Pulken (De Bo). — « Jan, mijn gebuur, zit altijd in de scheidvoor te pulkeren. » Geh. *Meirelbeke.*

REPPER, den. = Hij-konijn, konijnebuk ; konijn dat rept, rammelt, remmelt, rijdt ; rammelaar. — « Een goe repper en mag niet vet zijn. De voei heeft bij den repper geweest. » Geh. *Sint-Niklaas.*

RIESCHALLIG. = Kwaad van betalen, onvermogend. — « Jan en is maar een rieschallige boer. » Geh. *Stekene.*

Vrglkt De Bo, *s. v. Rieschaalde, Loquela* XV. 53, *s. vv.*

ROEPSTEEN, den. = Kerksteen. — « Moest ge

zeggen *kerksteen,* ze'n zouden 't niet verstaan : hier en in 't omliggende zeggen ze, en in een deel van Oost-Vlanderen, op den roepsteen iets afkondigen. » Geh. *Sint-Denijs,* in West-Vl.

SCHIERSCH. = Die schieren (De Bo), tuimen heeft; die bij schieren, buien, vlagen, zonder overleg, iets doet, iets zegt, dat hij anders ongezeid, ongedaan zou laten. — « Man, ge zijt veel te schiersch met de kinderen. » Geh. *Sint-Niklaas.*

SCHIERS. = Ras, rad, varings. — « Jan is nog al schiers te baan : hij zegt nog al haastiglijk iets, dat beter ongezeid ware. » Geh. *Sint-Niklaas.*

Vrglkt De Bo, *s. v. Schiere.*

SLIBBERACHTIG. = Slibberig, in de nieuwere woordenboeken. — « De weg is slibberachtig : zwicht u, of ge zult vallen. De slibberachtigheid van den trap maakt dat men er wel zou mogen over een's konsen op gaan. » Geh. *West-Vlanderen.*

SLIBBERACHTIGHEID, de. Z. *Slibberachtig.*

Kiliaen, Mellema en d'Arsy kennen 't w. *Slibberachtig.*

SMEELEN, *smeelde, gesmeeld.* — « De boeren zouden ne keer moeten smeelen : vijs opzien en misnoegdheid te kennen geven! Ge smeelt gelijk : ge'n eet van dit of dat niet, dat op tafel staat! » Geh. *Sint-Niklaas.*

Vrglkt *Loquela* IX. 39 en XI. 94, *s. vv. Smeel* en *smeelen.*

STEENDWALE, de. = Wijsteen- of autaardwale (De Bo), die, zonder tusschenheid, den wijsteen of den *autaar* dekt. — « Daar zijn verschillige autaardwalen : ge hebt eerst de *steendwale,* om den autaarsteen te dekken. Boven de steendwale ligt de korte dwale of *onderdwale,* om de steendwale, en geheel het autaarvlak, te dekken. Boven de onderdwale ligt de groote of *opperdwale,* die, slinks en rechts, afhangt tot op den grond. Ge hebt eindelinge de *dekdwale* of beter gezeid het autaarkleed, dat gebezigd wordt, als de diensten gedaan zijn, om de groote dwale te dekken en te bevrijden van 't stof. » Geh. *Iper, Brugge.*

STRALEN, *straalde, gestraald.* = In 't zedelijk gevoelige, raken, kwetsen, te bij, te naar komen. — « Die mensch is licht gestraald : » zeer naarnemende, *very touchy,* in 't Engelsch. Geh *Sint-Niklaas, Aalst.*

TAKEN, *taakte, getaakt.* = Met vijandig inzicht, grijpen, vastnemen, in 't zedelijke of anderszins. — « Een boer heeft te veel takens! » Dat was : ze kunnen, op te veel wijzen, eenen boer taken, grijpen, vasthebben, leed, hinder, den duivel aandoen, kwellen. Geh. *Meirelbeke.*

Vrglkt Schuermans, *s. v. Taken.* Z. de middelnederlandsche woordenboeken en het Engelsch w. *to take.*

TE, den, uitsprake *tee,* gelijk het Fr. *-té.* Z. *Tegen.*

TEGEN, den. = Het w. *tegen,* als zelfstandig naamwoord. — « Alles heeft zijnen meê en zijnen tegen. »

« Alles heeft zijnen meê
en zijnen te. »

Geh. *West-Vlanderen.*

TOELATEN, *eenszelven wel toelaten, liet, gela-*

ten. = Eenszelven verzetten, genoegen doen, in 't leven. — Afscheidgroetenisse : Marie : « Alla, Sjaarle, laat u wel toe! » — Karel : « Mie! » Geh. *Meirelbeke.*

TRAME, de. Z. De Bo.

Men zegt ook de ***tramen*** van een leêre, tegen de lange zijstukken, daar de sporten in en deure zitten; en zoo vermijdt men het schuimw. ***schalieren*** (De Bo). Een ander echt dietsch w. voor de ***schalieren*** is de kaken. — « De tramen van de leêre zijn met ijzer beslegen. » Geh. *Iper.*

Schaliere is het Provençaalsch w. *escalier*, boerelatijn *scalarium*, van *scala*, leêre, trap.

TREUR, den. = Treurenisse, ellende, droefheid; met een schuimwoord, *miserie.* — « Daarmeê was ik uit mijnen treur. » Geh. *Oost-Vlanderen.*

Vrglkt Schuermans, *s. v.*, die 't w. als Limburgsch opteekent. De Hoogduitsche weêrga van 't w. is *Trauer.*

UITGANG. = Tenden. — « De eerrappels planten wij uitgang Maarte of in 't begin van April. » Geh. *Iper* en ommelands.

Vroeger zei men ***uitgaande.***

UITINGE, de. = Vertier, verkoop. Z. *Loq.* XIII. 48. — « Ik heb, God zij gedankt, veel uitinge. » Geh. *Voormeseele.*

UITSNIJDEN, ***sneed uit, uitgesneden.*** = Haastiglijk gaan, dapper de voeten reppen. — « Uwe vrouw kan uitsnijden! » Geh. *Sint-Niklaas.*

Bij Kramers is ***uitsnijden*** het hazepad kiezen, en men zegt van iemand die zeere gaat : « Hij kan gaan lijk ne ***snijere.*** »

VAL, den. Z. *Loquela* VIII. 95; VII. 79.

In *Des Wereldts Proef-steen... van P. Gheschier... Antwerpen, W^e en Erf^n Jan Cnobbaert, 1643*, bl. 147, staat er :

« Wee die tuysschen, wee die spelen,
En den nutten tijdt soo stelen,
Nu met kaerten, nu met bal,
Naer 't gheselschap en den val. »

En, bl. 133 :

« *La Gentille, la Valette*
Comen eerst hier in 't salette,
Canarie en *grand Bal*
Hebben hier oock hunnen val. »

VAN KROMMEN HAAS ***gebaren.*** = Gebaren dat men van een zake onbewust is, geen wetenisse ervan en heeft. — « Als ze hem van die zake spreken, zoo gebaart hij van krommen haas. » Geh. *Gent, Sint-Niklaas.*

*Van **krommen haas*** kan mishoord, en misopgenomen, zijn voor ***van krommen Naas*** (Ignatius), of voor ***van krommen aars*** (eers, achterste). Schuermans drukt ***van krommenhaas***, en De Bo boekt : « *Krommenis* (Wvl. ***krommenesse***) : sluwe handelinge. Met krommenessen ommegaan. »

Bij de Westvlamingen zou 't van krommen *Naas*, van krommen ***haze*** of van krommen ***eers*** moeten zijn.

Wie weet er 't nauwste daarvan?

VERBABBELEN, ***verbabbelde, verbabbeld.*** = Verliezen, verkwisten, verwaarloozen, al babbelende. — « Als ge al uwen tijd verbabbeld hebt, ge komt toen om hulpe. » Geh. *Sint-Niklaas.*

VERZOEKEN, ***verzochte, verzocht.*** = Verliezen, verkwisten, verwaarloozen, al zoekende. — « 'k Heb er nen halven dag aan verzocht. » Geh. *Sint-Niklaas.*

VIERENDEEL, het. = Met een schuimw., ***quart, qart, quartier, qartier, quartier uurs***, enz. — « 't Is nog een vierendeel vóór den twaalven. 't Wierd te Dadiseele eerst vierendeel van uren slaan in 't jaar 1462. » Geh. *West-Vl.*

Z. onder *Werden.*

VLIERESPEL, het. = Kijkspel, dat gespeeld wordt bij middel van eene vliere (De Bo), dat is een raam, bespannen met oliepapier; en, op dat papier doet men, onder een vergrootend of een ander licht, de schaduwbeelden verschijnen, en soms bewegen, van op glas geschilderde of uitgesnedene boomen, huizen, mannen, enz. — « 'k He' geweest dat ik 14 froon, op eenen avond, met mijn vlierespel. » Geh. *Kortrijk.*

WAAR OF LEUGEN? = Is 't geen waar? Is 't niet zoo ik zegge? En-neen? En ne waar? Ne waar? — « Ge stondt erbij : waar of leugen, leugen of waar? » Geh. *Sint-Niklaas.*

WAAROMME, den. Z. *Hoe.*

WALME OP- WALME NEÊRE. = Bij open neêrgaande walmen. — « Die pot stond daar te koken, walme op- walme neêre. » Geh. *Alveringhem.*

WATERBLAD, het, tweevoud ***waterblären***, de. = Met een spaansch schuimwoord, ***fenteneelen***, (***ventana***, raam), ***blaffeteuren***, buitenluiken. — « Doet de waterblären toe, en ontsteekt licht. » Geh. *Sint-Niklaas.*

WERDEN, ***wierd, geworden*** ~~= Beginnen. Z. De Bo, s.~~ = *Worden.* — « 't Zal werden gaan. 't Zal werden genoeg zijn. 't Gaat werden regenen. » Geh. *Heule.*

In de ***Gedenkschriften van Heer Jan van Dadiseele***, uitgegeven door ***la Société d'Émulation***, te Brugge, bl. 162, staat er : « De III choren vander selver kercke waren beghinnen langhen oostwaert, in 't jaer MIIII^cLXII. Het warter (wierd er) 't eerst vierendeel van hueren slaen, in 't jaer 1462. »

WINDDRACHT, den. = Dragende, dat is trekkende, voorspoedige wind : « De wind van achter. » — Een oud vrouwken, den winkel verlatende, daar 't snuif gekocht had, wenschte

« Iedereen den goeden nacht,
zegen en winddracht. »

Geh. *Oost-Vlanderen.*

Men zegt : Ge'n moet u dat niet aan***dragen*** (***Loquela*** VI. 89) voor aan***trekken.*** Een***dracht*** bestaat onder zulken die eens en gelijk ***dragen***, d. i. ***trekken.*** Vrglkt Eng. ***to draw***, trekken.

WOORD, het. = Wijze van verhalen, voorstellinge van een gebeurtenisse, van eene meeninge. — « 't Is nu al in drie verschillige woorden dat ze is! » Dat was : Zij verhaalt de zake op drie verschillige voeren of voegen. Geh. ***Stekene.***

ZIELTJESPAP, den. Z. ***Loquela*** X. 96. — « Men eet zieltjespap achter de uitvaarden, bezonderlijk als 't kinderuitvaarden zijn. » Geh. *Iper.*

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's H^n Alfons weg.

LOQUELA

No 11, Lentemaand 1895. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

BARENESSE, de. = Uitwendige toog van droefheid, of van andere onblijde gemoedsontsteltenisse; ook die ontsteltenisse, zoo zij is : deernisse. — « Dat ongeluk doet hem veel barenesse. Hij heeft daar veel barenesse in. 't Is barenesse om zien, om hooren. Ge'n moet al die barenesse niet maken : 't en gaat beneên uwen kin (tot in uw herte) niet. » Geh. *Avelghem, Deerlyk, Harlebeke, Kortrijk.*

B-BRUGGE. Z. *Loquela* IV. 49.

In *Des Wereldts Proef-steen...* door *Petrus Gheschier. Antwerpen, by de We ende Erfn van Jan Cnobbaert, 1633*, bll. 106—107, staat het volgende :

« Antwoordt my, ick sal u vraghen :
Als ghy saeght nu dese dagben,
Op den Burgh met roeyen slaen
Eenen swarten Indiaen ;
En dat hy kreegh op den rugghe
'T leeuwken van de stadt van Brugghe ;
Als een brandt merck voor sijn quaedt,
Dat hy dé langhs 's Heeren straet ;
Meyndt ghy dat die felle slaghen,
Die hy als een fielt moest draghen
Hem aenbrochten eer oft lof?
Neen, het liep hem anders of.
Meyndt ghy dat hy wierdt verheven
Door de B hem soo ghegheven?
Jonckher dit 's een ydel leer,
'T was sijn schande, niet sijn eer. »

« Als 't geen waar en is, B-Brugge mag op mijnen rugge staan! » zoo spreekt het volk nog, heden ten dage.

BEZEM. *Over den bezem getrouwd zijn.* = Ongetrouwd samenleven, als vrouwe en man. — « Die twee zijn over den bezem getrouwd. » Geh. *Antwerpen.*

Dat heet in Engeland : *to be married over the broomstick* : over den bezemstok.

BEZIENS, het. = Vermaak, genoegen. — « 'k Ha'der mijn beziens in, als ik hem zag van de trappen komen, omdat hij er zoo wel uitzag. » Geh. *Kortrijk.*

BIJSLAAN, *sloeg bij, bijgeslegen.* = Bijkomen, bijvallen, bijgevoegd worden. — « Karel hadde de rooze : de koortsen zijnder bijgeslegen en hij is ervan dood. Slaat er niet bij, ge zijt, eer acht dagen, op de been. Dat moest er nu nog

bijslaan, dat ons peerd geenen weg en kan! » Geh. *Brugge, Iper, Kortrijk.*

In *Het Masker van de wereldt...* van Pater A. Poirters, Antwerpen, Mart. Verdussen, 1646, bl. 318, staat er :

« Myn Dogter heeft een tertiaen,
S'en mag daerom niet buyten gaen,
Zy moet haer houden van de straet,
Op dat 'er niet wat by en slaet. »

Andere uitgaven hebben :

« Op dat 'er niet wat toe en slaet. »

Noch *toeslaan* noch *bijslaan*, met den zin, zoo hij hooger beschreven staat, en vinde ik in Kramers.

BIJVOUDER, den, *ou* uitgesproken als korte *oe*. = Vlinder. — « Die witte veugelkes, die van de een blomme naar de ander vliegen, dat zijn bijvouders. » Geh. *Kortrijk.*

BINNENWERK, het. = Bij timmerliên en metsenaars, het hout- of metsewerk, dat in 't drooge blijft. — « 't Binnenwerk zal lichte drooge zijn. 't Binnenwerk en is niet geschilderd. » Geh. *Iper.*

BLINDEKEN, het. = Kleene scherm, dien men vóór de onderste vensterruiten zet, en die belet van buiten naar binnen, maar niet van binnen naar buiten te zien. — « Doet de blindekens weg, dat ze ons kunnen zien. » Geh. *Antwerpen.*

BLOOTENAAR, den. = Een die niet in 't zoo gezeid houtland en woont, maar in 't bloote. — « De blootenaars verachten de houtlanders » Geh. *Pervyse.*

BOERENGETAL, het. = Boerentel : tel, talmerken, met boekstaven op zijn Roomsch, b. v. I, II, V, X, enz. — « Dat w. *boerengetal* hebbe ik van oude buitenlieden gehoord, en ze wilden zeggen Roomsche cifers. » Geh. *Antwerpen.*

BUITENWERK, het. = Bij timmerliên en metsenaars, het hout- of metsewerk, dat onder den blooten hemel blijft. — « 't Buitenwerk is 't bezonderste : je moet er wel op schaffen. » Geh. *Iper.*

DOBBEL EN DIK. = Overvloediglijk. — « Hij betaalt dobbel en dik. » Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt De Bo, *s. v. Dobbel en drie.*

DRAGEN, het. = Drage (*Loquela* X. 2, 33). — « Ik en wille er geen dragen van hebben. » Geh. *Antwerpen.*

Met een schuimw., *responsabiliteit.*

DRONK, den. = Al dat er toe behoort, opdat een drank bekwame zij om gedronken te worden. — « Dat bier is op zijnen dronk. » Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt *Loquela* XI. 35, *s. v. Eet.*

EUVELER, het. = Euverleêr, overleder. — « 't Euveler kerft af. » Geh. *Antwerpen.*

FEBBE, de. = Keppe, troetelkind, lieveling van vader of moeder. — « Zij is vaders febbe! » Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt *Loquela* X. 91, *s. v. Febbeken.*

GEDIEND *zijn, was, geweest.* = Bate, voordeel hebben. — « Die vrucht en is met den wind niet gediend. » Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt *Loquela* X. 17, *s. v. Dienst.*

GESTOLEN. = Bedektelijk en haastig. — « Hij doet dat gestolen! » Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt *Loquela* X. 33, *s. v. Bij stolingen.*

GOOIEN, *gooide, gegooid. Van den preekstoel gooien.* = Kerkelijk afroepen, als zullende trouwen. — « Ze hebben ze zondag van den preekstoel gegooid. » Geh. *Antwerpen.*

GRAANKUISSCHER, den. = Schuurmeulen, *q. v.*

GROOTVADERS *oogen uittrappen, trapte, getrapt.* = In eenen drek treden. — « Daar zult ge grootvaders oogen uittrappen! » Geh. *Antwerpen.*

HEFTE, de. = Schielijke vlage of tuime van gramschap, van korzelheid. — « Hij schoot in een hefte en hij zei: Gaat van hier! » Geh. *Veurnambacht.*

De Bo boekt nog een ander w. *hefte.*

HOOGMIS. Z. de woordenboeken. — « Een weder gelijk een hoogmis, zoo schoon! » Geh. *Antwerpen.*

INVETTEN, *vette in, ingevet.* = Afranselen, slaan. — « m'He'enden gisteren ingevet: hij en zal ons niet meer uitschelden! » Geh. *Iper, Kortrijk,* en ommelands.

JAPPER, den. Z. *Kadodder.*

KADODDER, den, stemzate op *-dod-.* = Kleengestaltig menschken; ook spotnaam van de jappers of katholijken. — « De kadodders komen af! » Geh. *Antwerpen.*

KANTJEBOORD, den. = Twijfelaar. — « Met dien kantjeboord en kunt ge geen weg. » Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt *Loquela* XI. 76, *s. v.*

KARRE. *Tegen iemands kar rijden.* = Iets zeggen of doen dat iemand mishaagt, krenkt, verkrookt. — « Hij heeft tegen zijn kar gereden, en dat en vergeet hij niet. » Geh. *Antwerpen.*

KAZOOM, de, stemzate op *-oom*, kwade uitspr. van 't Fr. w. *quinzaine.* = Betaaldag. — « Bij dien baas is 't alle weken kazoom. » Geh. *Wyneghem.*

KIEKENVLEESCH, het. = Deelnemer in 't spel, die te jong is om de lasten en de plichten van 't spel te dragen. — « Als Antwerpsche jongens soms eenen kleine, die nog niet zoo snel als zij en kan loopen, laten meêspelen en overeenkomen dat hij er niet en zal moeten aan zijn, dan heet die kleine kiekenvleesch. » Geh. *Antwerpen.*

KRAAMMARTER, den. = Een die op de kraammart, die met een kraam op de mart zit en kraamwaren verkoopt. — « De kraammarters en gaan hu'lder niet beloven, vandage: 't regent altijd voort. » Geh. *Kortrijk.*

KREVITSEN, *krevitste, gekrevitst,* stemzate op *-vit-.* = Krieuwelen, krievelen, kittelen. — « Krevitst'n ebbitje, dat 'n lacht! » Geh. *Veurnambacht.*

KREVITSER, den, stemzate op *-vit-.* = Een die krevitst. — « Die krevitser, hij en wilt me niet gerust laten! » Geh. *Veurnambacht.*

Het w. *vitsen, vitselen* (De Bo) bestaat zonder 't stemzaatloos voorvoegsel *kre-.*

KROBBEDEVOL, stemzate op *krob-.* = Opgehoopt, ophoopende vol. — « De korf staat krobbedevol appels. » Geh. *Antwerpen.*

Zou dit w. niet verloopen zijn uit ons *kroppende vol,* vol tot aan den krop?

LAMOEN, het, stemzate op *-moen.* = Slameur (De Bo), overlast van arbeid. — « Van 's morgens tot 's avonds in 't lamoen zijn. » Geh. *Antwerpen.*

LATEN LIGGEN, *liet l., laten l. Het laten liggen.* = Iets onaangetrokken, onbetaald, ongewroken, ongedaan, zonder verder ernaar om te zien laten; ook sterven. — « Ze hebben mij gisteren zottigheid gezeid, maar 'k en ga 't niet laten liggen. 'k En ga 't niet laten liggen, of most ik mij dood vechten. 'k Hebbe 't beloofd en 'k en ga 't niet laten liggen. Zoo Jan heeft het eindelinge laten liggen? — Ja-hij: hij is van den nacht overleden. » Geh. *Kortrijk, Brugge, Iper* en ommelands.

In *Het Duyfken in de steenrotse,* van Pater A. Poirters, Antwerpen, Jacob. Woons, 1695, bl. 162, staat er:

« Petrus hadde het in 't avondt-mael, en het Hofken met een groote kloeckmoedigheyt wel hoogh en vierigh op-genomen, maer hier laet hy 't soo veel te leelycker liggen. »

LEÊRKEN *geven, gaf, gegeven.* = Schoere staan, schoerken staan, leêre, leerken staan (De Bo). — « Hij gaf mij een leêrken en ik klom in den hof. » Geh. *Antwerpen.*

LIJWAARD, het. = Lijnwaad, linnen, lijndoek. — « Het kot was overspannen met lijwaard. » Geh. *Rousbrugge.*

LUKSMETE, de. = Lukslag (De Bo). — « Trouwen is een luksmete. » Geh. *Brugge, Iper.*

MEÊSPOED, den. = Voorspoed, geluk. — « Een mensch komt van alles tegen, in zijn leven: nu meêspoed, dan tegenspoed. » Geh. *Brugge.*

Pater Croon, in zijnen *Moelal,* zegt, van den *voerman:*

« Hij heeft nauwlijks eenen voet
op het rad: zijn medespoed
lost, en is verdwenen. »

MENSCHACHTIG. Z. *Loquela* XI. 37. — « Eene vertroetelde kat is menschachtig. » Geh. *Antwerpen.*

MIK, de. = Boomtak die gaffelwijs groeit: spriet. — « Hij klom op den boom en hij zat in de mik. » Geh. *Antwerpen* en ommelands.

MOTTIG. Z. De Bo, *s. v.* — « 't En is vandage maar mottig weêre! » Geh. *Iper.*

In *Het Masker*... bl. 318, z. hooger, onder 't w. *Bijslaan*, staat er :

« Zy mogt wat krygen in de kou,
Dat zy daer naer beklaegen zou.
Want zieke lien zyn wonder teer,
Haer let het minste mottig weer. »

Vrglkt *motregen*, d. i. stuifregen, in de woordenboeken.

MOTTIG. = Misselijk, dicht bij 't kwalijk vallen. — « Geeft mij een glas water : ik word mottig. » Geh. *Antwerpen*.

Vrglkt De Bo, *s. v.*

MOZEGAT, het. = Vroeger de name van eene herberge te Hemixhem, nu *Au Mozegat*.

Vrglkt Schuermans, *s. vv. Mozegat, moos, mooshuis*.

NACHTWEDUWE, de. = Gehuwde vrouwe die buiten 't huis van haren man woont, of die van heuren man verlaten zit. — « 't Is 'en nachtweeuwe, en 't is al lange dat ze van heuren veint gescheed is. » Geh. *Kortrijk*.

NIETWELLIGHEID, de. = Met een schuimw., *onpasselijkheid*, ziekachtigheid. — « Met al die ellende en die nietwelligheid is mijn werk blijven staan. » Geh. *Kortrijk*.

Bij De Bo staan *wellig* en *welligheid* bekend.

NOCH BOE NOCH BOUW. = Noch houws noch bouws. Z. *Loquela* XI. 13. — « Hij kwam in, en hij en zei noch boe noch bouw. » Geh. *Antwerpen*.

OOGE. Z. *Grootvaders*.

OPGAAN, *ging op, opgegaan*. = 't Kinderspel daar de bidder (*Loquela* XI. 73) bij te pas komt. — « Laat ons eens opgaan. Willen wij eens opgaan. » Geh. *Antwerpen*.

OPGOOIEN, *gooide op, opgegooid*. = Opsmijten (De Bo), 't gene gebeurt als de zuurheid van de mage, of de smake van genoten voedsel, opbreekt in de kele. — « Mijn eten, mijn maag gooit op. » Geh. *Antwerpen*.

OPSLABBEREN, *slabberde op, opgeslabberd*. = Opslobberen (Kramers). — « De hond slabberde haastig het water, het eten op, en hij liep voort. » Geh. *Antwerpen*.

PLAKKEN, *plakte, geplakt*. = Laten zitten, verlaten, niet meer als geliefde of geliefden bezoeken. — « Hij heeft ze geplakt. » Geh. *Antwerpen*.

Te Parijs hoort men : « *Il m'a plaquée*, » met dien zin.

PLAMOTTEREN, *plamotterde, geplamotterd*. = Plamotten (*Loquela* XI. 77), ook troetelen, te vele liefkozen, streelen, pootelen. — « De kinderen plamotteren de kat en bederven ze heel ende al. » Geh. *Antwerpen*.

POES. *Van de poes*. = Van de katte, van geen of kleender weerde, belang, aangelegentheid. — « Als hij iets ten beste geeft, 't en is niet van de poes. » Geh. *Antwerpen*.

Vrglkt, bij Kramers, het w. *Kattekwaad*, en, bij Schuermans, het w. *Kattebiechte*.

PREEKSTOEL. Z. *Gooien*.

PRIJZIJ, de. = Fr. *prisée*. Z. De Bo, *s. vv. Prezij, prezie, prizij*. — « Schatting van het mest, dat een grond bevat dien men huurt om er eene bergplaats van hout of andere waren van te maken; dat mest, dat de boer er het jaar te voren

in gesteken heeft en dat hem nu niets en zal opbrengen, wordt geschat, en die schatting, die de huur verhoogt, heet prijzij; dat woord wordt daarvoor alleen gebruikt, en niet voor het schatten der weerde van gronden, huizen, peerden, enz. » Geh. *Evergem*.

RANST, de, meervoud *ransten*. = Berderen, met een schuimw., *planken*, die men aan den houtdok onder de stapels gezaagd hout legt, om ze tegen de vochtigheid van den bodem te beveiligen. — « Ze vonden hem dood liggen op de ransten. » Geh. *Antwerpen*.

RECHTS, uitsprake *res*. = Rechts, reks (De Bo) met een schuimw., *juist*. — « 't Was res gedaan. 't Was reskens gedaan. Ik kwam eens res aan de vlam en ik verbrandde mij. » Geh. *Antwerpen*.

RESKENS. = Rechts, *q. v.*

RIJDEN, *reed, gereden*. Z. *Karre*.

ROOZENHOED, den. = Eigentlijk, hoed, d. i. krans, hoofdband, snoer, *diadema* van roozen; oneigentlijk, 5 tientjes van de 15, die tot den Roozenkrans behooren; ook het beesnoer, dat dient om die 5 tientjes erop te lezen. — « Laat ons elk een roozenhoedtje lezen, tot den goeden uitval. Ik heb mijn roozenhoedtje vergeten mee te brengen. » Geh. *Brugge, Iper, Kortrijk* en om.

Vroeger droegen de Priesters roozenhoeden, echte kranzen van roozen, om hun anderszins ontdekt hoofd, in de Goddrachten (Kiliaen) of *processiën*. De beelden der Heiligen wierden insgelijks getooid en gemooid met roozenhoeden. Z. *Gailliard, Gloss. Flam.*, blz. 325.

RUIZIE *krijgen, kreeg, gekregen; rui-* uitgesproken gelijk *ru-* in 't Fr. *rude, rugir*. = Berispt worden, bekeven, bestreên worden. — « Gij zult ruizie gaan krijgen : wacht maar ! » Geh. *Antwerpen*.

SCHEERSBOUT, den. = IJzeren drilbout (De Bo), die op 't een einde doorwrocht en doorslegen is met eene smalle openinge, daar men een scheers (De Bo) kan insteken, om het uittrekken van den bout te beletten. — « Men gebruikt scheersbouten om de buitenluiken, bij nachte, toegeloken te bewaren. » Geh. *Iper, Kortrijk, Belleghem*.

Rembry, *Hist. de Menin*, *s. v.*; en Gailliard, *Gloss. Flam.*, bl. 342, *s. v. Scheede*, veroorkonden het w. met het volgende:

« En alsoo onnoodelyc daertoe scheesboulten ofte ankers temployerene. »

SCHOL. = Schilde, verleden tijd van *schillen*. — « Het schol of het schou (schow) weinig. » Geh. *Antwerpen*.

SCHOMMELHUIS, het. = Waschhuis. Z. *Schommelmeid*.

SCHOMMELMEID, de. = Meid die 't schommelwerk, in 't schommelhuis, d. i. in 't waschhuis doet. — « De schommelmeid zegt dat ze 't waschhuis, in de Kempen, de *moos* heeten, en dat heur schotelwater, door 't *mozegat*, naar den *moosput* loopt. » Geh. *Antwerpen*.

SCHORREBEDDE, het. = Groeve daar men

schorren graaft. — « Veel Vlamingen werken nu in de Henegouwsche schorrebedden. » Geh. *Gheluwe.*

SCHOU. = Schol, *q. v.*

SCHROK, den. = Een die tevens gierig en afhalend of inhalig is. — « 't Is me zoo 'n schrok ! » Geh. ***Antwerpen.***

SCHUIFPOEDER, het. = Toesprake daar de aangesprokene bij verstaat dat zijn bijwezen niet langer begeerd en wordt. — « Aanstonds zou hij van mij schuifpoeder krijgen. Ik zou hem schuifpoeder geven. » Geh. *Antwerpen.*

SCHUURMEULEN, den. = Windemolen (De Bo). — « Gaat en haalt den schuurmeulen, den graankuisscher naar huis : hij is uitgeleend te boer Lammens. » Geh. *Veurn-ambacht.*

SINT-JANSVLOED, den. = Bezonder groote stroominge, die, omtrent Sint-Jansdag, te midzomer, in de Schelde ontstaat. — « De Sint-Jansvloed komt weêr aan. » Geh. ***Zele.***

SLABBER, den. = Zeeverdoek, kwijlebabbe (De Bo). — « Doet Mieken haren slabber aan. » Geh. *Antwerpen.*

SLODDER, den. = Eigenlijk, klik, klak, slok gestort nat; oneigentlijk, erfdeel. — « Daar zal hij weêr een goeden slodder trekken. » Geh. *Antwerpen.*

SLODDEREN, *slodderde, geslodderd.* = Storten bij het eten of het drinken. — « Hij is zoo oud en zoo zwak dat hij noch eten noch drinken en kan zonder slodderen. » Geh. ***Antwerpen.***

TREKKER, den. = Lichtdrukker, met een schuimw., *photograaf.* — « Gaat naar den trekker en laat u trekken. » Geh. *Antwerpen.*

TRITSEN, *tritste, getritst.* = Kwellen, tinsen, titsen, tanen. — « Je moe' me assan niet tritsen : houdt op, of 'k ga je evvage geven. » Geh. ***Stavele.***

VAARZEN, ***vaarsde, gevaarsd.*** Z. ***Varen.***

VAGEMOL, den. = ***Cossus ligniperda Fab. vel Latr.*** Z. ***Le Bon Jardinier,*** 1889, I. blz. 354, daar ***Cossus*** vagemol van hoofde te voete beschreven staat. — « De vagemol oekert geerne in 't bul van de olms, maar bezonderlijk van den schaljaard. » Geh. ***West-Vleteren.***

De ***veemol*** (De Bo) is een ander dier, ofschoon ***vagemol*** en ***veemol,*** in den grond, twee gedaanten schijnen van een en 't zelfste woord.

VAREN, ***vaarde, gevaard;*** ook ***vaarzen, vaarsde, gevaarsd.*** Z. De Bo, ***s. vv.***

« ***Varen*** wordt hier gebruikt ongeveer in den zin van niet gewoon zijn, door iets ongewoons onaangenaam aangedaan zijn : de armoede ***vaart*** eenen gewezen rijke ; het ***vaart*** eenen welhebberszoon als hij moet soldaat spelen ; het ***vaart*** iemand in eene nieuwe bediening, daar hij het druk heeft, enz. — Dat ***varen*** van Antwerpen en omstreken en is het zelfste niet als varen, te water gaan, dat hier ***væren*** uitgesproken wordt. » Geh. ***Antwerpen.***

VERGADERHAMER, den. = Houten hamer,

met eenen korten steert, dienende om de vergåringe van de stoelen toe te slaan. — « De vergåarhamer is een stoeldraaiersallaam. » Geh. ***Belleghem.***

VLOEK, den. Z. De Bo. — « Wacht eenen vloek ! » Geh. ***Antwerpen.***

WAP. Z. ***Loquela*** XI. 80.

- Schele wip, schele wap,
waarvan maakte gij oew pap ?
Van wa' bloem, van wa' meel ;
waveur zie-de gij zoo scheel. -

Geh. ***Antwerpen.***

WIND-OM. den, uitsprake ***wein-om.*** = Iif, ijfte, bij de geleerden ***Hedera helix*** L. — « De wind-om doodt de boomen. » Geh. *Kempen.*

WOEIKE, het. = Name dien men een geetje geeft, als men 't roept. — « Woeike, woeike ! » Geh. ***Antwerpen*** en om. Vrglkt ***Loquela*** XI. 56, ***s. v. Woeten.***

WOORD. ***Met twee woorden spreken.*** = Beleefdelijk spreken, niet « ja » en « neen, » maar b. v. « ja vader, neen mijnheer. » — « Ge moet zien dat ge met twee woorden spreekt ! » Geh. ***Antwerpen.***

ZEEP. Z. ***Zijpen.***

ZEEPE, de. ***Zeep krijgen, kreeg, gekregen.*** = Onverhoord weggezonden, afgescheept worden. — « Ik ga den baas een week verlof vragen : Gij zult zeep krijgen. Ik ga afslag van huishuur vragen. Gij zult rijden. » Geh. ***Antwerpen.***

ZEEVERWEDER, het. = Zabberweder (***Loquela*** XI. 24). — « Bij dat zeeverweder en is er aan geen uit wandelen gaan te denken. » Geh. ***Antwerpen.***

ZIELTJE, het. = Hijf, Latijn ***uvula.*** Z. ***Loq. XI.*** 80. — « Hier zeggen de kinders ook : Ik heb het toppeken van mijn zieltje verbrand, als 't geen zij gedronken hebben te heet was. » Geh. ***Antwerpen.***

ZIJPEN, ***zeep, gezepen.*** Z. De Bo. — « Regenen ! 'k zeep, als ik thuis kwam. » Geh. ***Kortrijk.***

ZINDER, den. Z. De Bo.

« In de zinders gevallen zijn » is pokkeputten hebben, van de pokken geschonden zijn. — « Marie is in de zinders gevallen, maar z'heeft algelijk ne veint gekregen. » Geh. ***Iper, Brugge, Kortrijk,*** en ommelands.

ZONDE. = Jammer. — « Ach, 't is zonde ! 't Is zonde, dat hij zoo moet afzien ! 't Is zonde dat ge niet meê en komt ! » Geh. ***Sint-Niklaas.***

In de Kempen zegt men : « 't Is zund ! » en in 't Italiaansch « ***e peccato !*** » met den zelfsten zin.

ZORGZAK, den. = Ingebeelde zak, vol zorgen en bekommernissen, dien sommige lieden, zeggens het vlaamsche volk, aan hunnen hals dragen. — « Als ge trouwt, ge doet den zorgzak aan. » Geh. ***Brugge.***

ZWIKSEN, ***zwikste, gezwikst.*** = Zwemmen. — « De straatjeugd zegt hier zwiksen voor zwemmen. » Geh. ***Antwerpen.***

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

LOQUELA

N° 12, Grasmaand 1895. « Loquela tua manifestum te facit. » — MATTH., XXVI, 73.

ZANTEKOORN

dat is vlaamsche woorden, woordengedaanten of woordenbeteekenissen, die ongeboekt, mijns wetens, en tot nog toe *épea pteróënta*, d. i. vluchtig gebleven waren.

AARDIG *doen*. Z. *Loquela* XIII. 9. — « Dat doet aardig, als ge, voor den eersten keer op zee geweest zijnde, weêr aan wal komt. » Geh. *Antwerpen*.

AFDRINKEN. Z. *Loquela* XI. 91. — « Ze hebben 't geschil afgedronken. Komt en drinkt uwen schrik af. » Geh. *Antwerpen*.

AFSTOOTEN, *stootte af, afgestooten. Afgestooten komen*. = Aangegaan komen. — « Daar komen zij weêr afgestooten! » Geh. *Antwerpen*.

BAANTJE, het. = Door het herhaald rijzen (slieren) glad gewordene ijsbane. — « Laat ons een baantje slieren. 't Is verboden baantjes te rijzen. » Geh. *Brugge, Antwerpen*.
Z. *Rijzen*.

BEKNEERDE. = Uitspr. *-eer-* gelijk Fr. *air, ère*. Beknerig (De Bo), daar neer, nere, generigheid bij is. — « Die gasten zijn bekneerde naar hun avondeten. » Geh. *Zedelghem*.

BELLEMEIE, de, stemzate op *-mei-*. = Stierige koe, verstierde koe. — « Ze lieten eerst een bellemeie in den vechtvloer, in de strijdbane loopen, om den stier dul te maken. » Geh. *Kortrijk*.

BEENBEGRAVENS, het. = De zondag na de kermesse. — « Wij gaan naar 't beenbegravens. » Geh. *Antwerpsche Kempen*.
Vrglkt *Loquela* XIII. 11, *s. v. Hespebeen*, en z. *Steertje*.

BEKWAAM, het. = Kaam, kaan, kane, kanen, witte schimmel, b. v. op of in het bier. — « Ik heb een versch vat ontsteken, maar er is bekwaam op het bier. » Geh. *Antwerpen*.

BORRELEN, *borrelde, geborreld*. = Een borrel drinken, of meer : borlesoezen, borleboppen, zoo ze in Holland zeggen. — « Toen Mozes, met zijnen staf, op de rots sloeg, borrelde het water op, dus is het borrelen zeer oud. » Geh. *Antwerpen*.
Het w. *borrelen* staat bij Kramers, maar die Antwerpsche zeggenschap niet.

BREUGEL. Z. *Loquela* XI. 82.
— « Schilder Breugel was de vieze Breugel bijgenaamd, omdat hij wetens en willens ongerijmdheden schilderde. » Geh. *Antwerpen*.

DANKE-MADAMMEKE, het. = Zake, b. v. stuk kleêren, die iemand te gifte gekregen heeft. — « Wat mantel heeft zij daar aan? 't Is een danke-madammeke. » Geh. *Antwerpen*.

DREVE. Z. *Witte dreve*.

DRIEPEKKEL. Z. *Mane-driepekkel*.

DWEEP, den, uitspr. *-ee-* gelijk *ai*, in Fr. *maître, faire*. = Verstooteling. — « Jantje is daar de dweep van 't huis. » Geh. *Antwerpen*.

EEKEL, den. Z. De Bo.
« *Eekel*, heet, te Antwerpen en ommelands, de eetbare note van den welbekenden *Quercus Tournef.*, terwijl de boom zelf daar *eik* en niet *eek* geheeten wordt. Zoo zegt men *buschkolen* tegen kolen die in 't *bosch*, niet in 't *busch*, gebrand worden. Zoo zegt men insgelijks een *steinen* pot en de *steenen* brugge. »
Wijlieden in West-Vlanderen zeggen *boteram*, nooit *beuteram*, maar wel *beuter* en *beuterpot*; nooit die *dundersche*, maar wel die *dondersche* jongens, ofschoon wij zeggen 't *dundert*, en de *dunder* is gevallen, benevens de *donder* en 't *dondert*.

FEERTIG. = Veertig. — « Feertigmaal feertig is zestienhonderd. » Geh. *Antwerpen*.
Vrglkt *Loquela* XIII. 43, *s. v.*
Te Antwerpen hoort men ook *fijftig, seventig, tachtig*.

FLIKKEREN, *flikkerde, geflikkerd*. = Fikkelen, Fr. *godiller* (*Loquela* XIII. 18). — « Die schippersjongen kan goed flikkeren. » Geh. *Antwerpen*.

GAFFEL, den. = Neuze, bezonderlijk als 't een lange is. — « Hij zou met zijnen gaffel tegen de boomen loopen. » Geh. *Antwerpen*.

GAT, het. Z. De Bo. *De gaten uit zijn*. = Weg, niet meer te vinden. — « 't Is te late gezocht : de kerel is de gaten (de zeegaten) uit! » Geh. *Antwerpen*.

GEWISSELD-EN-GEDRAAID. = Gesneên-en-vernaaid (*Loquela* X. 10). — « Dat kind is zijn vader, gewisseld en gedraaid. » Geh. *Antwerpen*.

GRETEN, *greette, gegreet*, uitspr. *-re-, -ree-* gelijk *-rai-*, in 't Fr. *paraître, traire*. = Een eigenaardig geluid geven, zoo de kleene veugels doen, als ze den vastgeketenden boschuil zien zitten en als zij, eromtrent zittende en gretende, aan de lijmstokken beetgeraken. — « Wij hoorden de veugels

greten en wij hadden er seffens een geheelen hoop vast. » Geh. *Kortrijk.*

Vrglkt De Bo, *s. vv. Greten, gretten.*

GRIJBELEN, *grijbelde, gegrijbeld.* = Grijpen, rooven, met der hand opnemen. — « 't Was seffens al gepakt en gegrijbeld dat er was. » Geh. *Blankenberghe.*

De Bo teekent het w. aan uit P. Devynck.

HALFGESCHRIFTEZANTJE, het. = Zantje (De Bo), Heiligbeeldeken van den ouden tijd, daar, op de eene helft en al bovenwaard, eene gesnedene en doorgaans geverruwde heilige verbeeldinge op staat, op de andere helft en benedenwaards, eenige godvruchtige rijmreken. — « Ik zende u een halfgeschriftezantje, om te bewaren in uwe verzamelinge. » Geh. *Desselghem.*

Op zulk een oud zantje wordt Pilatus verbeeld, die zijne handen wascht, terwijl de Zaligmaker, veroordeeld, weggeleid wordt. Daaronder staat er :

GHEBEDT.

O Jesu ; die eens wesen sal
Den rechter van dit aertsche dal,
'K sien u die niet en hebt misdaen,
Voor eenen boosen rechter staen,
Hy kent dat ghy onnoosel syt,
Gelevert door den haet en nyt,
Nochtans hy sigh de handen wast,
Om van u bloedt te syn ontlast,
Door vrees en eygen baet verleydt
Verworpt hy u onnoselheydt,
Geeft my o Godt : dat ick door baet
Oft eygen liefd' u noyt verlaet.
Amen.

Isabella Hertsens.

HALLEMET, het. = Halmet, helmet (De Bo). — « Die jongen is met 'en hallemet geboren. » Geh. *Kortrijk.*

HAMES, het. = Hammes (De Bo). — « Hij had in zijn hand gekapt met zijn hames. » Geh. *Kortrijk.*

Hames is klankverkort uit *houwmes*. Vrglkt den geboortename *Blavoet* uit *blauwvoet*, *aschgrabonte* uit *aschgrauwbonte,* enz. In 't Veurnambachtsche zeggen ze *homes, q. v.*

HANTEKLOUWEN, *hanteklouwde, gehanteklouwd.* = Met vuile of toch met onbekwame handen aanraken, betasten, handelen, handhaven. — « Gij en moet uwen besten hoed, uw versche kleederen, die schoone boeken alzoo niet hanteklouwen. » Geh. *Antwerpen.*

HEILIGE STEEN, den. = Steenen beeld van een Heilige, of wat? — « Hij en weet van geen weggaan. Neenbij : hij zit daar den ronden dag, lijk nen heilige' steen. » Geh. *Kortrijk.*

HERT IN. *Het herte in zijn.* = Over zijn van leed, ongenoegen, verdriet. — « Hij is er het hert van in, dat zijn vrouw overleden is. » Geh. *Antwerpen.*

HOED, den. = Schemerhoed, Fr. *abat-jour* (*Loquela* XII. 22). — « Haalt den hoed van de lampe. » Geh. *Antwerpen.*

HOMES, het. = Hames, *q. v.*

HULLEKESZEEKER. den. = Eigentlijk, een die tegen de hullekes, b. v. de bieshullekes *(touffes de joncs)*

langs den weg, zijn water lost : lapname van den hond. — « Meen-je da'k nen hullekeszeeker ben de'? » Zoo sprak een, die van eenen anderen te bij gekomen wierd en in zijne eere geraakt. » Geh. *Desselghem.*

HUWSTIK, het. = Bruidstuk (De Bo). — « Ik zou geerne een huwstik koopen, voor eene van mijn nichten, die gaat trouwen, maar, 't en mag niet te diere zijn. Dat 't nader maagschap ware, dat ware wat anders. » Geh. *Inghelmunster.*

INZITTEN. *zat in, ingezeten. Met iets erin zitten.* = Met iets bekommerd, verlegen zijn. — « Hij zat er leelijk meê in, als hij hoorde dat er het gerecht in gemoeid was. » Geh. *Antwerpen.*

KEI, den. = Kop, hoofd, bezonderlijk kaal hoofd. — — « 'k He' gister een pinte te vele gedronken, en mijn kei doet zeer. 't Veugelke kreeg de touwe van de slagnette op zijnen kei, en 't was stokkedood. » Geh. *Kortrijk.*

KILO, den. = Een halve liter bier. — « Geeft me nog nen kilo. » Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt *Loquela* XIII. 45, *s. v.*

KLODDERBROEK, de. = Broek die loddert, kloddert, los hangt, niet genoeg en spant. — « Ze hebben later die klodderbroeken afgelaten. » Geh. *Antwerpen.*

KLODDEREN, *klodderde, geklodderd.* = Lodderen (*Loquela* XII. 44). — « Zijn schoen'n klodderen aan zijn' voeten. » Geh. *Antwerpen.*

KNECHTJE. het. = Kleene jongen, knapeling, knapekind. — « Een kleine jongen heet in West-Vlanderen een *knechtje;* dat moet te Antwerpen ook zoo geweest zijn, want het jongensweeshuis heet er algemeen het *knechtjeshuis.* » Geh. *Antwerpen.*

KNOOPEN, *knoopte, geknoopt.* = Vloeken. — « Hij kan geweldig knoopen, als hij gram is. » Geh. *Antwerpen.*

Vrglkt *Loquela* XII. 20, *s. v. Knoop.*

KOPPEN OF LETTEREN. Z. *Loq.* XIII. 4, 19. Geh. *Antwerpen.*

KOPSTUK, het. = Hoofd, aanvoerder, aanvoerster, belhamel. — « De vischkladden zijn bij den burgemeester gegaan : Trien was hun kopstuk. » Geh. *Antwerpen.*

KORREVISCH, den. = Visch, die met de korre gevangen, die gekord wordt. — « In 1894 rookten de Schotten 1,491,557 ton haring, en zij zoutten er 26,557 ton. Voegt daarbij den korrevisch ! » Geh. *Oostende.*

KREMPENEEREN, *krempeneerde, gekrempeneerd*, stemzate op *-eer-*. = Met sparende hand behandelen, bewerken. — « Hebt gij geen sjette genoeg, ge'n moet ze niet krempeneeren (die kousen, die ge breidt) : 'k zalder nóg (sjette) koopen. » Geh. *Kortrijk.*

KWA. = Dul, eetgierig, begerig. — « Appels, daar zijn de jongens kwa naar. » Geh. *Kempen.*

LAMMERZWART, het. = Lampenzwart, roetzwart, in de woordenboeken. — « De drukkers bezigen lammerzwart, om inte te maken. » Geh. *Kortrijk.*

LANDENARE. den. = Een die te landewaard en in 't dorp niet en weunt. — « 'k En zal van de plaatsenaars niet gekozen zijn, maar van de landenaars generigs wel. » Geh. *Beithem.*

LEELIJK *doen.* Z. *Loquela* XIII. 12. — « Laatsten maandag deed het leelijk, op 't stadhuis. » Geh. *Antwerpen.*

LEI, de. = Leid (Schuermans). — « Die winkel gaat goed : geen wonder, hij is op eene lei gelegen. Daar gaat het min wel : 't en is daar geen lei. » Geh. *Antwerpen.*

LUIKER, den. = Ooglid, oogscheel, Lat. *palpebra.* — « Mijn luikers vallen toe van den vaak. Mijn luikers doen zeer. » Geh. *Iper, Brugge, Kortrijk.*

MANE-DRIEPEKKEL, de, stemzate op *drie-*. = Een ingebeelde stede, daar onaangename, verfoeide, lastige lieden naartoe gewenscht worden. — « Ja, ja, loopt naar de mane-driepekkel! » Geh. *Kortrijk.*

De kranke manen hebben twee pekkels, twee tuiten, twee hoorns. De mane-driepekkel is eene onmogelijkheid; of ziet het volk, wie weet, eenen driepekkel in de volle mane, daar andere het manneke zien, met eenen bond hout op zijnen hals?

MECHEL, de. = Dom vrouwmensch. — « Zoo 'n mechel kwam ik nooit tegen. » Geh. *Maaskant.*

MEULENASSE, den. = Molenas, Fr. *arère*, in de woordenboeken. — « Me gaan met minder pijlen schieten als met meulenassen! » Dat is : wij en gaan zulk geen groote uitgaven doen : wij gaan met een kleentje, met mindere middels beginnen. Geh. *Kortrijk.*

MINNEJE-ZOETE, de, stemzate op *-zoete.* = Minneke-zoete : ware of gebaarde, vriendtoevigheid, zoete minzaamheid en overeenkomste. — « Ze waren kwaad op malkaâr, maar 't is nu nog ne keer al minneje-zoete. » Geh. *Kortrijk.*

MISTPOEFER, den. = Doof geruchte, gelijk het gedoef van een verren donderslag of van een stuk groef geschut, dat men over zee en als uit den mist hoort daveren. — « *Le Patriote* van den 16 of 17 Schrikkelmaand 1897 drukte *mistpoef* : te Oostende zegt men *mistpoefer.* » Geh. *Oostende.*

Aldus schreef *Le Patriote* : « — *Le « hoquet de mer. »* — *Un phénomène assez curieux, connu sous le nom de « hoquet de mer, » a été observé assez fréquemment dans le Sud de la mer du Nord; des détonations sourdes, lointaines, brèves et sans roulement se produisent isolément ou par séries répétées, donnant l'impression de coups de canon, ou de coups de mine, ou de coups de tonnerre éloignés.*

On a remarqué que ces détonations étaient surtout fréquentes par des journées chaudes, ensoleillées, quand le ciel était clair et qu'une brume légère s'élevait à la surface de la mer et couvrait les plaines basses. Les Belges ont donné à ce phénomène le nom flamand de mist-pouf.

Mist *signifie brume,* pouf *est une onomatopée qui se comprend d'elle-même. Pendant l'été de 1895, au cours de deux excursions de la Société belge de géologie, on a entendu ces détonations, une première fois à l'est d'Ostende, une seconde fois en France, entre Sangatte et Wissent.*

Il paraîtrait que ce phénomène est fréquent dans le golfe du Bengale.

Quoi qu'il en soit, des savants belges ont fait une étude particulière du « hoquet de mer » et ont réuni environ soixante-dix observations qui ont été publiées par la revue belge Ciel et Terre; *ils pensent que le phénomène est dû à des causes sismiques; mais comme le nombre des observations est insuffisant, ils font appel au concours de tous ceux qui sont en position d'observer les* mist-pouf. »

MONDTJES-PRUIM *trekken, zetten.* = Een pruimenmuilken (Schuermans), een gemaakt gezichtje zetten. — « Hij zal wel mondtjes-pruim trekken, tot dat gij hem gelooft. » Geh. *Antwerpen.*

NAGELEN, *nagelde, genageld.* = Vloeken, vloekwoorden uitstooten. — « Als hij dronke' is, hij nagelt tegen e quartje 't voer, maar nagelen lijk ne ketter. » Geh. *Kortrijk.*

ONGERIEVEN, *ongeriefde, ongeriefd.* = Mishanden, miskomen, ongerief voortbrengen, met een erg schuimw., *dérangeeren.* — « Al is 't dat 't ongerieft, ge'n meugt daarom niet laten van te komen, 't zij bij dage, 't zij bij nachte. » Geh. *Lede.*

ONGESCHOUDE WULLE, de. = Wolle met der ieken (Kiliaen), wulle met der ieke, iekwol (De Bo, *s. v. Ieke*), Lat. *lana succida,* Fr. *de la laine en suint.* — « Ge moet er ongeschoude wulle opleggen, op die zwere, en alzoo na bedde gaan. » Geh. *Kortrijk.*

Z. De Bo en Kiliaen, *s. v. Schouden,* dat wasschen bediedt, in heet water.

OPRAPEN, *raapte op, opgeraapt.* = Mooi, net maken, opschikken, tooien, bezonderlijk 't gene vroeger al hoeke te kante en onnuttig, vuil en leelijk lag. — « De Burgemeester heeft schoone de kanten van de stad opgeraapt, doet hij niet? » Geh. *Kortrijk.*

POOK, den. = Kwajongen. — « Die pook van een jongen! Hare jongens zijn poken. » Geh. *Antwerpen.*

PRUIM. Z. *Mondtjes-pruim.*

RIJZEN, *rees, gerezen. Baantjes rijzen.* = Baantjes sleeren, slieren. — « Baantjes rijzen doet de straatjeugd in den winter. » Geh. *Antwerpen.*

ROMPSTIK, het. = « Lendenstuk, ruggestuk, harst, *aloyau,* » in de woordenboeken. — « Als me elk een schelle of twee van dat rompstuk eten hadden, dan zetten wij onze reize voort. » Geh. *Sente-Maria-Cappel,* in Fr. Vlaanderen.

RUISSCHEN, *ruischte, geruischt, ui* als *eu* gesproken. = Krielen, wemelen, reuzen. — « Daar ruischte 'n e' volk! » Geh. *Antwerpen.*

SCHEEF EN SCHEEL *getrokken.* = Scheef en scheelde. Z. *Loquela* XIII. 14. Geh. *Antwerpen.*

SCHEE'N, *scheedde, gescheed.* = Vergaderen (*Loq.* XIII. 72), kappelen, wrongelen. — « Het melk scheedt. » Geh. *Antwerpen.*

Merkweerdig is 't, hoe het w. *vergaderen* en een ander w.,

dat *ontgaderen* bediedt, te weten *schee'n*, een en 't zelfste kan beteekenen. Ja toch, immers dat deel van de melk dat in *kerns* en in *wrongels* vergadert moet noodzakelijk ook schee'n van 't deel dat *wei* blijft of wordt.

SCHERPSCHIJTER, den. = Langgestaltig, te mager mensch. — « Die lange perse, die scherpschijter daar! » Geh. *Kortrijk*.

SCHOEFELEN, *schoefelde, geschoefeld.* = Overmatig eten en drinken, bezonderlijk als 't een ander betaalt. — « Die zullen daar weêr al wat geschoefeld hebben! » Geh. *Antwerpen*.

Vrglkt *Loquela* XIII. 47, *s. v. Sjoefen*.

SJOEFELAAR, den. = Man die sjoefelt. Z. *Sjoefelen*.

SJOEFEL, den. = Man of vrouw die sjoefelt. Z. *Sjoefelen*.

SJOEFELEN, *sjoefelde, gesjoefeld.* = Voetje voor voetje gaan, bij gebrek aan krachten. — « Die sjoefel, die sjoefelaar sjoefelt nog in en uit zijn kamer. » Geh. *Antwerpen*.

SLAGER, den, uitsprake *slæger*. = Een die 't zijn beroep maakt van bij de boeren die willen slachten (slaan in West-Vl.) rond te gaan, om het vee te dooden. — « Wij verwachten morgen den slager. » Geh. *Antwerpen* en om.

SMOEL, den. = Deugd, genoegen. — « Als het Jan tegengaat, Karel heeft daar smoel in. » Geh. *Antwerpen*.

Vrglkt *Loquela* X. 14, *s. v.*

SNAAR, de, uitspr. *snæær*. = Vrouw die op luiden, scherpen toon gewoon is te spreken. — « Hoe wijder die snaar van ons afblijft hoe beter. » Geh. *Antwerpen*.

SOLDAAT *zijn, was, geweest.* = Verloren, naar de wippe zijn. — « Durft hij dat aangaan, zoo is hij soldaat! » Geh. *Antwerpen*.

Die spreuke zal wel uit den Franschen tijd komen.

SPERTELEN, *spertelde, gesperteld*, uitspr. *spettelen*. = Spartelen (*Loquela* XIII. 86). — « 't Vier brandt dat het spertelt. » Geh. *Kempen*.

STEEN. Z. *Heilige steen*.

STEERTJE *van de kermis*, het. = Beenbegravens, *q. v.* Geh. *Antwerpen*.

STERFPUT, den. = Ongevloerde bern- of beerput, wiens vocht in den bodem wegzinkt. — « De sterfputten zijn van Stadswegen verboden. » Geh. *Antwerpen*.

Vrglkt *Loquela* X. 14, *s. v.*

STRAFFEN, *strafte, gestraft.* = Verwijzen, kwaadkeuren : van berd gezeid. — « Ze hebben twintig planken moeten straffen. » Geh. *Antwerpen*, aan de haven.

SWENST. = Swens (Schuermans), sedert. — « Swenst de laatste verlofdagen is hij thuis gebleven. » Geh. *Antwerpen*.

De *w* zal hier in 't w. *sens*, *sends*, andere gedaante van *sinds*, *sider*, *seder*, in- en bijgekropen zijn. Vrglkt Grieksch *kyd-ŏnion*, bij ons *kwede*, *kwee*, en meer zulke voorbeelden van ingevoegde *w*.

TANG. Z. *Loquela* XII. 46. — « Tang bediedt eer een wijf dat goed kan schelden. » Geh. *Antwerpen*.

TEERS, den. Z. De Bo. — « Luizen lijk teerzen! » Geh. *Lauwe*.

UITHANGEN, *hing uit, uitgehangen.* = Wonen, thuis zijn, gehuisvest zijn. — « Waar hang-de gij uit? » Geh. *Antwerpen*.

In 't Engelsch beteekent « *Where do you hang out?* » recht het zelfste.

UITKOM, den. = Voorjaar, lente. — « In den uitkom zal 't beteren. » Geh. *Antwerpen*.

VERLOECHTEN, *verloechtte, verloecht*, korte *oe*. = Verluchten (*Loquela* X. 15). — « Mijn hert was er teenemaal meê verloecht. » Geh. *Antwerpen*.

Te Antwerpen is *licht* 't geen ondonker, en *loecht* 't geen onzwaar is.

VINKENSLAG, de. = Het slaan van een vinke, daar de vinkenliefhebber naar zit en horkt, bij den vinkenwedstrijd. Van daar « op vinkenslag zitten, » dat is op den loer zitten. — « Ik zat op vinkenslag, om te zien wie daar zou uitkomen. » Geh. *Antwerpen*.

Vrglkt bij Schuermans : « De deur staat op nen vinkslag. » Dat is een weinig open. Maar hoe die twee zeggens overeengebrocht?

VLIEGEN, *vloog, gevlogen.* — « Ik zie ze vliegen. » Dat is : Ik heb honger. Geh. *Antwerpen*.

VRIJ, de. = Vrij, den (*Loquela* X. 16). — « Wie op de vrij vlucht en mag er niet vervolgd worden door degenen die eraan zijn. » Geh. *Antwerpen*.

VROUWSKEREL, den. Z. Schuermans, die 't w. in West-Vlanderen gehoord heeft. — Voor een kloeke, onbenauwde vrouw zegt men soms : « 't Is ne vrouwskerel. » Geh. *Antwerpen*.

WEKKER, den. = Wekkerspel, Fr. *carillon*. — « Zwijgt : men zou allichte de klokken uit den wekker niet hooren, dat ge zulk een leven houdt! » Geh. *Rolleghem*.

WIEDSTERINGE, de. = Vrouwenname die uitgaat bij de boeren, om te wie'n. — « Als de wiedsteringen zingen, 't en houdt dikkels al niet vele in. » Geh. *Maria-Aeltre*.

WITTE DREVE, de. = Tusschen de slaaplakens, het bedde. — « Gaat gij naar den baal? Ja 'k, naar den baal in de Witte dreve. » Geh. *Kortrijk*.

WULLE. Z. *Ongeschoude wulle*.

ZOETE. Z. *Minneje-zoete*.

ZWICHT, den. Z. *Loquela* XII. 56. — « Der zijn van d'jare 'en zwicht van suikerboonen! » Geh. *Leffinghe*.

Het Latijn-Fr. schuimwoord *masse* is te wege dat schoon Dietsch w. uit de bane te stooten! Het is versterkt uit *zwijken*. Een *zwicht* van boonen is dus zoo eenlijk veel boonen, dat men onder 't gewichte ervan *zwijken*, *bezwijken* zou.

Tot Rousselaere, bij Jules Demeester, op 's Hn Alfons weg.

WOORDENWIJZER

OVER DE TIEN EERSTE JAREN VAN LOQUELA 1881—1891

De Roomsche talmerken wijzen het jaar, de andere de bladzijde.

-A, z. *Keern-*.
-A-, z. *Schetterawetter*.
AAFSCH, X. 1.
-AAIE, z. *Aw-*.
AAIE-MEE, VII. 65.
AAIE-MEIE, VII. 66.
-AALDE, z. *Pek-*.
AAMLOOSHEID, I. 65.
AANBEHOOR, IX. 17.
AANBIJTEN, VI. 17.
AAN DEN HEERD, IX. 89.
AANDRAGEN, VI. 89.
AANGAANDE, X. 81.
AANGEPLAK, IX. 89.
AANHAMEREN, VI. 73.
AANHOUDER, X. 81.
AANJONGEN, IX. 89.
AANKLEFFEN, IV. 25.
AANKOETEREN, VI. 57.
AANKOMEN, X. 89.
AANLANGEN, VI. 73.
AANPASSEN, IX. 25.
AANPLAKKEN, z. *Aangeplak*.
AANSLAG, VII. 17, 33.
AANSLAGBARD, IX. 65.
AANSTOOTEN, X. 65.
AANSULFEREN, IX. 1.
AANTALE, VI 17.
AANTALEN, VI. 17.
AANVATTEN, IV. 41.
AANVESTEN, X. 25.
AANVOLGEN, X. 73.
AANZATTEN, IX. 1.
AANZICHTE, X. 25.
AANZIENESSE, I. 81.
AANZIJDS, I. 17.
-AAR, z. *Mallik-*.
-AARD, II. 73.
-AARD, z. *Gillen-, zwijn-*.
-AARDE, z. *G'z-*.
AARDEN, z. *Van -*.
-AARDIG, z. *Klap-, mensch-, trouw-*.
AARSLE, I. 1, 6.
-AART, z. *Troeli-*.
-AAS, z. *Koeken-*.
AAS OPHALEN, VI. 81.
AASSLE, I. 1, 6.
AATJE-PAAIS! X. 81.
ACHTERBARD, IX. 33.
ACHTERBLEEVEN, VIII. 17.
ACHTERSCHRIKKELEN, VI. 49.
ACHTERSTEKEN, III. 49.
ACHTERSZINS, IX. 89.
ADDJE, II. 89.
-ADEREN, z. *Kort-*.
-AF, z. *Bek-, boer-, ten eerden-*.
-AFAIREN, z. *Tant-*.
-AFAIRENS, z. *Tant-*.
AFBAKEN, V. 89.
AFBERDELEN, VI. 9.
AFBIJTEN, V. 57.
AFBOOTEN, VI. 49.
AFBUSSELEN, III. 1.
AFDANKEN, VII. 89.
AFDRAGEN, VIII. 81.
AFDRANK, V. 89.
AFDREEGEN, VI. 17.
AFDRINKEN, VII. 57.
AFFUTSELEN, IX. 9.
AFGUWEN, IX. 9.
AFHAGEN, IX. 41.
AFHALEN, V. 9; VII. 41.
AFHANG, VIII. 57.
AFKAMPEN, IX. 73.
AFKAP, X. 65.
AFKRINSEN, IV. 25.
AFKWIJTEN, VI. 73.
AFLEENEN, IX. 81.
AFLEKKEN, IV. 57.
AFLETTEN, VIII. 25.
AFLIGGEN, I. 1, 9.
AFLIGGEN, I. 9.
AFLISPEREN, X. 73.
AFLOESEN, VIII. 33.
AFLUTSEN, VIII. 58.
AFMAGEREN, VIII. 1.
AFMAKEN, IX. 73.
AFMAREIEN, X. 65.
AFMETEN, X. 41.
AF-MIJ TOE-MIJ, IX. 81.
AFPANDEREN, VIII. 17.
AFPIJEREN, IX. 1.
AFPLOTEN, VIII. 49.
AFPRAMEN, VII. 73.
AFRIJDEN, X. 9.
AFROEFELEN, VII. 25.
AFSCHOLEN, VII. 33.
AFSCHOOLEN, VII. 33.
AFSCHRIJVEN, X. 41.
AFSCHUINSCHEN, VII. 41.
AFSLEKKEN, III. 81.
AFSLEPEN, X. 1.
AFSMAKEN, VII. 89.
AFSNUITEN, X. 25.
AFSPICHTEN, V. 25.
AFSTAPPEN, VIII. 73.
AFSTEKEN, VII. 33.
AFSTERVEN, IX. 81.
AFSTREELEN, VI. 81.
AFSUBBELEN, VI. 17.
AFTANDIG, VII. 9.
AFTAPPEN, VIII. 9.
AFTOEPEN, VIII. 58.
AFTOEPINGE, VIII. 58.
AFTOOGEN, VI. 65.
AFTREELEN, VI. 81.
AFTRULLEN, VII. 73.
AFWAKEN, I. 1.
AFWIJK, IX. 33.
AFZET, VIII. 58.
AFZITTEN, X. 49.
AFZWEETEN, VIII. 41.
AKAARDE, VIII. 73.
-AKKERE, z. *Hoen-*.
AKKEREN, I. 9, VIII. 9.
AKKERINGE, IX. 25.
AKSTERPOT, VI. 9.
-AL, z. *Niet op -, regeer-, slok-, weet-het-*.
ALDERHEILIGENDAGE, IX. 19.
ALE, I. 81.
-ALEER, z. *Tot -, voor-*.

ALLAAI, VIII. 58.
-ALLEENE, z. *Bloedziel-, christenziel-, dood-, moedergods-, stakestijf-, stokkeziel-, sullejen-.*
ALLELUIAKOEKE, VI. 25.
ALLEMANDER, VI. 33.
ALLE-RIJSCHE, X. 73.
AL-MEÈ, X. 25.
ALOVERALS, VI. 73.
-ALS, z. *Alover-.*
ALSEFFENS, VII. 33.
ALTHOOPE, I. 1.
ALVOOREN, X. 89.
-AM, z. *Beuter-.*
AMBACHT, VIII. 65.
-AMBACHTEN, z. *Ver-.*
AMEN, X. 33.
AMEN, z. *U of.*
AMPER, VIII. 73.
AMPEREN, VII. 89; VIII. 58.
AN, III. 9.
-AN, z. *Nem-, pak-.*
AND, III. 9.
-ANDER, z. *Mannik-.*
ANDERBEST, IV. 41.
ANDER-END-EENS, IX. 49.
ANDERLIEN, X. 17.
-ANEEN, z. *Rink-.*
ANGENEEZE, VI. 89.
ANGEREEL, IX. 65.
-ANGSTEN, z. *Ver-.*
ANKLAUW, X. 1.
ANNELEG, IV. 81.
ANTHIER, X. 1.
-ANTHIER, z. *Toe-.*
APEBEHENDIG, VII. 33.
-APEGIERIG, z. *Hond-.*
APEJAREN, I. 9.
APOTHEKEREN, V. 25.
-APPEL, z. *Kijk-.*
APPELKUTS, VI. 73.
APPELMAN. VII. 41.
APPELNOORDEN, VI. 33.
ARBEIDELIJK, IV. 81.
ARBEIDERIJE, VIII. 89.
-ARM, z. *Rek-.*
ARME, VI. 73.
-ARME, z. *Een-, rek-.*
ARME-UIT, z. *Den-.*
ARMHERTIG, VII. 33.
ASEM, z. *Over.*
ASEMTOEBAK, IX. 33.
ASSELSTOK, IX. 89.
-ASTER, z. *Schaap-.*
ASTEREEN, VI. 49.
ATE, IX. 1.
-ATIG, z. *Ge-, zuur-.*
-AUWE, z. *Milt-, weegaards-.*
AVEL, VIII. 9.
AVELS, z. *Van avels t'-.*
AVEN, VII. 41.
-AVEN, z. *Boer-.*
AVERLEK, I. 1.
AVEVLUGGE, IX. 81.
-AVOND, z. *En-.*
AWAAIE, X. 49.
AWIERIG, VII. 25.
AZINGE, VII. 41.
B-BRUGGE, IV. 49.
BA, X. 57.
BAAIEN, X. 89.
BAARD, IX. 73.
-BAARD, z. *Pap-.*
BAARD DRAGEN, VIII. 81.
BAARDE LOOPEN, z. *Te -.*
-BAARDEN, z. *Bree-, grim-.*
BAARPAPIER, VIII. 25.
BAARVOETS, X. 33.
BAAS, IV. 33, 47; V. 9.
-BAAS, z. *Sente-.*
BAFEREN, IX. 1.
-BAFEREN, z. *Binnen-.*
-BAFFEN, z. *Binnen-.*
BAFFEREN, IX. 1.
BAGGE, VIII. 65.
BAGGEVEINT, VIII. 65.
BAGINESPELLE, IX. 73.
-BAK, z. *Kwante-, spaars-.*
BAKE, IV. 1, V. 1.
BAKELEBOONE, VII. 33.
BAKELOOS, VI. 73.
BAKEN, IX. 25.
-BAKEN, z. *Af-, slab-.*
-BAKKELEN, z. *Sakke-.*
-BAKKEN, z. *Kalle-, kla-, slakke-.*
-BAKTE, z. *Kalle-.*
-BAKWAGENEN, z. *Toe-.*
BAL, X. 58.
-BAL, z. *Goes-.*
BALIE, IX. 65.
-BALIE, z. *Draai-.*
-BALIEREN, z. *Hutse-.*
BALIERIK, IX. 65.
BALING, VII. 89; VIII. 9.
BALJENIER, VIII. 1.
-BALKE, z. *Hoek-, hoorn-.*
-BALKEN, z. *Op-.*
BALKORSTIGHEID, VII. 41.
BALUTTE, I. 9.
BAMESKLOKKE, IX. 81.
-BAND, z. *Ge-, kimme-, schroo-.*
BANDEN, V. 89.
-BANDEN, z. *Knie-.*
BANE, II. 33; VII. 17.
-BANE, z. *Kets-, melk-, wind-*
-BANK, *Berrie-, bier-, bosse-, vate-.*
BANKLOKKE, I. 1.
BANNEELE, VI. 89.
-BANNEN, z. *Uit-.*
BANUTTE, I. 9.
BARBELS, IX. 65.
BARBOETS, IX. 49.
-BARD, z. *Aanslag-, achter-, b*
-BARE, z. *Winkel-.*
BARE, z. *In baren liggen.*
-BARIEREN, z. *Husse-.*
BARM, VII. 89.
-BARM, z. *Zonne-.*
-BARRIÈN, z. *Harre-.*
BASSEN, z. *Grollen en.*
-BASSEN, z. *Verhasse-.*
BATE, IV. 1; V. 57; VII. 34.
BATTE, IV. 2.
BATTEPUT, VI. 65.
BATTEWACHTER, VIII. 89.
-BAUTER, z. *Vliegen-.*
-BAUW, z. *Kla-.*
BAUWAARD, IV. 49.
BAVETAARTE, IV. 57.
BAZZEVIEREN, IV. 41.
BE, VIII. 17; X. 59.
BEBIEREN, IX. 2.
BEBLEKKEN, VII. 1.
BEBLENDEMUREN, VI. 89.
-BED, z. *Ge-.*
BEDAGEN, I. 17, 33, 41.
BEDDE, VIII. 89.
BEDDELIJKS, V. 89; VIII. 25; X
BEDDELINKS, VIII. 25.
BEDEENSTEN, VII. 81.
BEDEI, VII. 81; X. 25.
BEDEIEN, X. 25.
BEDEIENEN, X. 25.
BEDEINZEN, X. 49.
BEDELARE, V. 81.
BEDERVEN, z. *Bedorven.*
BEDEWEGEN, V. 9.
BEDIENDER, IX. 17.
[illegible]DIJZEN, X. 41.
[illegible]DING, X. 59.
[illegible]INNEN, IX. 33.
[illegible]DORVEN DANS, IV. 1.
BEDRETSEN, VIII. 65.
BEDULLEN, V. 41.
BEÊCHEM, II. 73.
BEEKENEN, V. 1.
-BEEN, z. *Beuger-, geld-, ha mensche-, op een been staan, beenen.*
-BEENDE, z. *Brak-, velge-.*

BEENEN, z. *Botten en.*
-BEENEN, z. *Mingel-.*
BEER, I. 17.
-BEESTE, z. *Maand-.*
BEESTENBOCHT, VII. 89.
BEETE, z. *Op de.*
-BEETEL, z. *Goeze-.*
BEËWEGEN, VII. 1.
BEFRUIT, VII. 89.
BEGAAIEN, X. 25.
BEGADEN, X. 17.
BEGEESTEN, IV. 25.
-BEGEL, z. *Zwijne-.*
BEGELE, IX. 9.
BEGELEN, I. 49; II. 25.
BEGESSEN VII. 25.
BEGGELINGE, II. 34.
BEGGEREN IX. 9.
BEGIETINGE, 1.
-BEGIETINGE, . *Keerse-.*
BEGISSEN, VIII. 9.
BEGOMME, X. 65.
BEGOMMELINGE, X. 65.
BEGORIEBLOK VIII. 74.
BEGOTTELINGE, X. 65.
BEGRIJPIG VII 41
BEGROOTZAAMHEID, VIII. 81.
-BEHENDIG, z. *Ape-, honde-.*
-BEHOOR, z. *Aan-.*
BEHOOZEN, IX. 17.
BEI, VIII. 17.
-BEI, z. *Ge-, ont-.*
-BEIDEN, z. *Ver-.*
-BEIER, z. *Hage-, kele-, moese-.*
BEIEREN, X. 1.
-BEITE, z. *Klakke-.*
BEJAGEN, I. 33; V. 33.
-BEK *Scherre-, schetter-, scheur-, snabbelen-.*
BEK-AF, X. 25.
BEKE, I. 1.
BEKFLUITE, III. 65.
BEK HEBBEN, X. 41.
BEKKEN, VII. 17; X. 41.
-BEKKEN, z. *Gekke-, henne-, klinke-.*
BEKLEED, X. 89.
BEKLEEDEN, I. 33.
BEK LEGGEN, X. 41.
BEKLEURIËN, IX. 81.
BEKLIJVEN, V 1; VII. 73; VIII. 81.
BEKLUTTEREN, IX. 33.
BEKNEEUWELEN, IX. 41.
BEKORRELD, VIII. 89.
BEKSTROOI, VIII. 49.
-BEKTE, z. *Schaur-.*
BEKWAMELIJK, IX. 34.
BEKWELLEN, VIII. 9.
BEL, X. 59.
BELAAI, VIII. 41.
BELEED, VIII. 65.
BELEEDEN, VIII. 25.
BELEG, V. 2.
BELES, IV. 57.
BELET, VIII. 1.
-BELGEN, z. *Ver-.*
BELIEGEN, IV. 9.
BELIJVEN, VIII. 33.
BELLEN, X. 65.
BELL'HUILDERE, IX. 2.
BELOOPER, IV. 89.
BELOT, VII. 66; X. 65.
BENACHTE, II. 89.
-BENAMELIJK, z. *On-.*
BENAUWDELIJK, VI. 49.
BENDEN VI. 33.
BENDEPEERD, VI. 89.
BENIJD, V. 89.
BENOODEN, V. 9.
BENOTEN III 1.
-BERD, z. *Bom-, gaai-, horre-, kalle-, pakkel-, spei-, wille-, zelle-.*
-BERDEL, z. *Slag-.*
-BERDELEN, z. *Af-.*
-BERDEN, z. *Verbom-.*
BEREKKEN, VIII. 41.
BEREKKER, VIII. 41, 49.
BEREN, IX. 34.
BERGELEN, VI. 17.
BERGSUIKER, VIII. 33.
-BERIE, z. *Mesch-.*
BERLEURE, VI. 17.
BERM, VII 89.
BERMEN, VI. 33; VII. 89.
-BERMEN, z. *In-.*
BEROMMEN, VI. 73.
BERRE, VI. 65.
BERRIE, X. 81.
BERRIEBANK, VIII. 81.
BERTELOTE, VI. 9.
BESAUWEN IX. 81.
BESCHANSEN VII. 11.
BESCHARTEN, X. 81.
BESCHEMELIJK, X 65.
-BESCHIKT z. *On-.*
BESCHINKINGE, . 17.
BESCHOTTIG, IV. 41.
BESCHRAPT, X. 33.
BESCHRIJVEN VI. 89.
BESCHUDDEN, VI. 11.
BESLAPEN, V 89; VI. 17.
BESLONDEREN, IX. 9.
BESMETHEID, III. 41.
BESNEUVELD, VI. 89.
BESNEUVELEN, III. 65.
BESPORTEN, III. 65.
BESPRAK, IX. 25.
-BEST *Ander-.*
BESTAAN, VII. 34, 73.
BESTANDSEL, X. 89.
BESTE HOOFD, V. 41.
BESTELEN 9.
BESTEMENSCH VIII. 1.
BESTREUVELEN, VI. 11.
BESTRUFFEN, VI. 57.
BESTRUT X. 41.
BESTUIVEN, III. 65.
BET, VI. 65.
-BETAAMBAAR, z. *Om-.*
BETEEKENHEID, III. 81.
BETEGELEN, IV. 89.
BETEIEN, VII. 89; X. 1.
BETERREN, X. 81.
BETHEBBEN, VII. 41.
BETICHTELIJK, III. 65.
BETIJDEN, VI. 33.
BETNAAR, VII. 66.
BETOOG, VIII. 74.
BETUIMELEN, VIII. 65.
BETUINEN, VI. 65.
BEUG, X. 26.
BEUGEL, V. 9.
BEUGERBEEN, VII. 42.
BEUK, VII. 81.
BEUKE, VII. 82.
-BEUL, z. *Heul-.*
BEUMAN, X. 49.
BEURZEKE-LAK, X. 9.
BEURZEN VII. 5 .
BEURZEZIEK, V. 41.
BEUTERAM, IX. 34.
BEUTERSTULLEIE, IX. 49.
BEUZELEN IX. 25.
BEVAARD II. 33.
BEVANGENESSE, IV. 1.
BEVATTIG, X. 81.
BEVATTIGEN, IX. 2.
BEVINDEN, I. 1.
BEVLOEKEN, VI. 90.
BEVRACHTEN, III. 57.
BEVUIEN, IX. 2.
BEWIMPELD, IX. 89.
BEWIMPELEN IX 73.
BEZARMEN VII. 25.
BEZEELEN, VIII. 89.
BEZET, X. 17.
BEZIELDHEID VIII. 9.
BEZIEN, VII. 34.
BEZIG, VIII. 61 IX. 73.
BEZIG-GELD IX. 89.
BEZINDEREN, VII. 34.
BEZOCHTSEL, VIII. 61.

BEZOMEREN, VIII. 61.
BEZWAREN, I. 81.
BEZWEREN, VII. 25.
BHENG, VIII. 81.
BIDZALIG, X. 1.
BIEBOER, IX. 73.
BIECHTEN, V. 89.
-BIECHTEN, z. *Krekels-*.
BIECHTEWAAR, IX. 89.
BIEDEN, IV. 1; VIII. 9.
BIEKOEKE, VIII. 33.
-BIER, z. *Droog-, molle-, spring-*.
BIERBANK, VIII. 74.
BIERE, z. *Bij*.
BIEREN, V. 57.
-BIEREN, z. *Be-, uit-*.
BIERHAVE, X. 26.
BIERKERMESSE, X. 26.
BIERKLOKKE, X. 65.
BIERLOOP, VI. 17; X. 26.
BIERTJE, VIII. 74.
BIEWERTSE, VI. 90.
BIEZENTRUL, VII. 89.
BIJ, I. 1; IX. 3.
BIJ BIERE, IX. 25.
BIJLEG, IX. 89.
-BIJLEN, z. *Ver-*.
BIJMIDDEL, VI. 11; VII. 57.
-BIJNE, z. *Stoke-*.
BIJ ONTIJE, X. 73.
BIJSTEN, II. 25.
BIJSTIERIG, VII. 49.
BIJ STOLINGEN, X. 33.
-BIJT, z. *Doo-*.
BIJTEN, VIII. 71.
-BIJTEN, z. *Aan-, af-*.
BIJTER, I. 9.
-BIJTER, z. *Gars-*.
BIJTOUWE, X. 9.
BIJVANG, IX. 90.
BIJZEN, I. 1.
-BIJZEN, z. *Dood-*.
-BIJZINGE, z. *Stikke-*.
BILKEMEI, I. 33.
BILLE, V. 49.
-BINDE, z. *Hals-*.
-BINDEN, z. *Uit-*.
BINNENBAFEREN, IX. 3.
BINNENBAFFEN, IX. 41.
BINNEN LICHTE, X. 81.
BINNENSCHIPPEREN, IX. 81.
BINNENWEERDS, VI. 11.
BINNENWIKKELEN, IX. 82.
BINSTENDIEN, VII. 26.
BISDOM, VI. 90.
BISSCHIEN, X. 65.
BITTER, IV. 1.
-BITTER, z. *Doo-*.
BITTEREN, VI. 66.
BLAASPUIPE, III. 9.
-BLAD, z. *Bramel-, genres-, kalle-, steen-*.
BLADDEREN, V. 2.
BLAK, X. 26.
BLAMEUIZE, I. 73.
-BLANDEN, z. *Mede-*.
BLANK, III. 9, 49.
BLANKENDE, IX. 73.
BLARE, z. *Donder-*
-BLAREN z. *Twee-*.
BLAUWMESSE, VIII. 89.
-BLAZEN z. *Ge-, uit-*.
BLEEVELINGEN III. 50, 69.
-BLEEVEN, z. *Achter-*.
BLEIEREN, IX. 3.
BLEINE, I. 9.
BLEISTEREN, VI. 41.
BLEKKEN, VIII. 49; IX. 3.
-BLEKKEN, z. *Be-*.
BLEKOORM, IX. 82.
BLEKSMER, VII. 17.
BLEND, V. 17.
BLENDE, X. 17.
BLENDEBERD, VI. 57.
BLENDEMUREN, z. *Be-*.
BLENDE ZATERDAG, X. 33.
BLEUN, IX. 73.
BLIEKEN, V. 25.
-BLIJDEN, z. *Ver-*.
BLIJVEN, z. *Kwa-*.
BLIJVER, VI. 90.
-BLIK, z. *Ee-*.
BLIND, V. 57.
BLIJET, I. 81.
-BLOEDIG, z. *Hits-*.
BLOED-MOEDERNAAKT, II. 65.
BLOED-ZIELALLEENE, II. 65.
BLOEI, X. 26.
-BLOEIE, z. *Snee-*.
BLOENUCHTER, IX. 73.
BLOERETSE, VII. 57.
BLOEVLEESCH, VI. 81.
BLOK, I. 1.
-BLOK, z. *Begorie-, fletse-, tak en*.
BLOMME, VIII. 61.
-BLOMME, z. *Donder-, water-*.
BLOMSTAAN, IX. 9.
BLONK, VII. 73.
-BLONKEN, z. *Ver-*.
BLOOT, IX. 17; X. 73, 81.
BLOOTAART, IX. 25.
BLOOTE, X. 89.
BLOOT EN BLANK, III. 49.
BLOOTENOORDEN, VI. 33.
BLOOTERIK, IX. 25.
-BLOUWEN, z. *Ver-*.
BLUTSEN, VII. 31.
BO, VIII. 89.
-BO, z. *Welle-*.
BOCHT, VII. 90.
-BOCHT, z. *Beesten-*.
BOE, IX. 66.
-BOE, z. *Kla-*.
BOEBOE, X. 26.
BOEF, VII. 34.
BOEFKE, X. 66.
-BOEIE, z. *Kalk-, kool-*.
BOEK, VI. 81.
-BOEK, z. *Knechten-, staal-*.
-BOEKEN, z. *Op-*.
BOEKENKOEKE I. 2.
BOEKSTOEL X. 31.
BOEKWEETDERSCHEN, IV. :
BOELINGE, VII. 17.
BOENEN, X. 33.
-BOER, z. *Bie-, ge-, hingste-, pijpegaal-*.
BOER-AF, VII. 42.
BOER-AVEN, VII. 42.
-BOEREN, z. *End-*.
BOERENNUT, VI. 49.
-BOERENTAFEL, z. *Peerde-*
BOERIEREN, IX. 9.
BOERNOOM, I. 33.
BOERRIJS, VI. 66.
-BOETS, z. *Bar-*.
BOETZAK, VII. 43.
BOF, X. 66.
-BOFFEN, z. *Weg-*.
BOFFEN EN BRIESCHEN, VIII
BOFIEUW, IX. 41.
BOFTREK, X. 1.
-BOGE, z. *Elle-, reine-*.
BO HEBBEN, VII. 18.
-BOK, z. *Schapen-, twee-, z*
zwijns-.
-BOKKEN, z. *Uit-*.
BOKSE, z. *De, robbel de, sloeb*
BOKTARWE, VII. 34.
-BOLLE, *Smak-*.
BOLLEMANDE, V. 89.
BOLLEN, VI. 49.
-BOLLEN, z. *Smak-*.
BOLLESUKSE, I. 41.
-BOLLIG, *Bots-, holle-*.
BOM, VI. 81.
BOMBERD, II. 81.
-BOMBERDEN, z. *Ver-*.
-BOMEN, z. *Ver-*.
-BOMIG, z. *Zoet-*.
BOMLOOS, VI. 81.

BOMME, VI. 81.
BOMMELEUREN, VIII. 33.
BOMMELEURNET, VIII. 34.
BOMMELOOS, VIII. 49.
-BONDEL, z. *Voet-*.
BONDELEN, VII. 34, 57.
BONKE, I. 2.
-BONKEL, z. *Stra-*.
BONOORE, VII. 57.
BOOIME, X. 49.
-BOOIZEN, z. *Lam-*.
BOOM, III. 11; VI. 90; VII. 43.
-BOOM, z. *Draai-, honds-, kakel-, leegaards-, leéggangers-, mei-, oker-, queste-, sprange-, staal-, toover-, vuile-*.
BOOMACHTIG, IX. 90.
-BOOMEN, z. *Ver-, vuile-*.
BOOMEZEL, VIII. 34.
BOOMOUD, VII. 34.
-BOOMPERE, z. *Pijn-*.
BOOMSPLIERDER, V. 17.
BOOMVELDERE, IX. 3; X. 26.
-BOONE, z. *Bakele-, lukke-*.
-BOOR, z. *Wemel-*.
-BOORD, z. *Sta-, winter-*.
-BOORKEN, z. *Wiel-*.
BOORMEULEN, IX. 34.
BOOS, IX. 34.
-BOOS, z. *Henne-*.
BOOS THUIS, VIII. 65.
-BOOT, z. *Water-*.
BOOTEN, IX. 90.
-BOOTEN, z. *Af-, knie-*.
BORD, IV. 25.
BORELING, VI. 57; VIII. 74.
BORINNE, X. 59.
BORNPUTKUIP, VIII. 89.
BORSTEN, VI. 57.
BOSPOERIG, VI. 81.
BOSSE, VI. 91.
BOSSEBANK, IX. 3.
BOSSEGAT, IX. 3.
-BOSSEN, z. *Ver-*.
BOT, IX. 90; X. 82.
-BOT, z. *In-*.
BOTERMIJNE, X. 9.
BOTERWIJF, X. 66.
BOTS, VIII. 74.
BOTSBOLLIG, IV. 57.
-BOTSELINGE, z. *Tra-*.
BOTSHALS, IX. 82.
-BOTSINGE, z. *Tra-*.
BOTTE, VII. 90.
-BOTTE, z. *Donder-, ka-, kap-*.
BOTTEN, I. 2; V. 81; IX. 90.
BOTTEN EN BEENEN, V. 65, 66.
-BOTTEREN, z. *Ka-*.
-BOUT, z. *Schuifel-*.
BOUTEN, IX. 9; X. 49.
BOUTERAME, III. 41.
BOUTLEPEL, IX. 34.
BOUW, X. 26.
-BOVENHEID, z. *Onderste-*.
BOVENMOEREN, VII. 58.
BRAAMKOPER, IX. 3.
BRAAMSCHARRE, VII. 18.
BRABBE, VII. 66
BRAKBEENDE, V. 73.
BRAKE, X. 66.
-BRAKE, z. *Herte-*.
BRAKELARE, X. 49.
-BRAKEN, z. *Uit-*.
-BRAKIG, z. *Ge-*.
BRAMEL, III. 65, 73.
BRAMELBLAD, III. 73.
BRAMELHUT, III. 74.
BRAMEN, X. 1.
BRAMERIJE, X. 33.
BRAND, I. 17; IX. 49.
-BRAND, z. *Nieuwjaar-*.
-BRANDEN, z. *Uit-*.
-BRANDER, z. *Helle-*.
BRANDGIST, IV. 9.
BRANDHAZE, X. 17.
BRANDLA, IV. 89.
BRANDZALVE, IX. 82.
BRANZE, V. 25.
BRANZEL, IX. 9.
-BRAVE, z. *In-*.
BREEBAARDEN, VIII. 74.
BREEDSPEUR, VII. 11.
BREEDWEVEN, VIII. 18.
BREEFEL, IX. 34.
BREEFELAAR, IX. 34.
BREEFELEN, IX. 34.
BREEK-SPEL, IX. 82.
BREELOOP, VII. 35.
BREEMSCHARRE, VII. 18.
BREESPEUR, X. 82.
BREEWEVERE, VII. 73.
-BREI, z. *Visch-*.
-BREIEN, z. *Ver-*.
-BREKERE, z. *Leén-*.
BRETS, VIII. 9.
BREU, VI. 66; VII. 82.
BREUKE, III. 81.
-BREUKE, z. *Eigen-*.
BREUL, VI. 66; VII. 82.
BREULEN, VI. 66; VII. 83.
-BRIEF, z. *Uitzend-*.
BRIESCHEN, VIII. 50.
BRIESCHEN, z. *Boffen en*.
BRIEVEN, I. 33.
-BRIEVEN, z. *Over-*.
BRILSTEERTEN, IX. 90; X. 26.
BRILTAND, V. 26.
BRIOLE, III. 49.
BROEKKANTER, IV. 9, 17.
BROEKSCHOUWE, VIII. 65.
BROEL, VII. 83.
BROELING, IV. 17.
BROEM, IX. 9.
BROKKELLOOS, VII. 67.
-BROKKEN, z. *Kaas-, kokke-*.
BROMMELEN, IV. 9.
BRONDELMART, V. 58.
-BRONNE, z. *Spring-*.
-BROOD, z. *Gebuur-, hoefte-, kante-, lokke-, schole-, steene-, vesten-, viere-*.
BROODDONKIG, VII. 18.
BROODSTRATE, VIII. 36.
BROODZATTIG, VII. 73.
BROOHOND, VI. 66.
BROOWULF, VI. 49.
BRUGGE, VI. 91.
-BRUGGE, z. *B-, vondel-, weeg-, zunne-*.
-BRUID, z. *Mei-*.
BRUIDJAAR, X. 82.
BRUIDVRAGINGE, VIII. 89.
BRUIEN, V. 58.
-BRUIEN, z. *Ver-*.
-BRUIK, z. *Ge-*.
BRUNSTIG, IX. 17.
BRUTS, X. 17.
BRUTSELEN, III. 65; IV. 60.
BUBBEL, X. 26.
-BUCHT, z. *Drake-*.
BUCHTELEN, VIII. 26.
BUDDE, V. 58; X. 26.
BUIGELHOUWE, VII. 67.
BUIGPEERD, V. 26
-BUIKEN, z. *Omme-, over-*.
BUIKTE, VII. 90.
-BUIMIG, z. *Ge-*.
BUISCHEN, VIII. 26.
BUISCHEN, z. *Gebuischel*.
-BUISCHEN, z. *Ketel-*.
BUITEN, X. 66.
BUITENBUMMEN, VI. 74.
BUITENPIEPEN, VI. 74.
BUITENSPOORLING, IX. 90.
BUITENSTIER, VII. 74; IX. 25.
-BUIZE, z. *Lauw-*.
-BUIZEN, z. *Kanne-*.
-BUK, z. *Neute-*.
BUKKELEN, VIII. 61.
BUKKIG, IX. 3.
-BUL, z. *Jan-, kulle-*.

BULTE, IV. 79.
-BUMMEN, z. *Buiten-*.
-BUSCH, z. *Pene-*.
BUSCHHAKETISSE, IX. 83.
BUSSCHOOP, IX. 10.
-BUSSEL, z. *Oorten-*.
BUSSELEN, III. 9.
-BUSSELEN, z. *Af-*.
BUSSELINGE, III. 9.
BUT, III. 41.
-BUURSCHAP, z. *Ge-*.
CALCIEPIJT, VI. 33.
CARDONNEREN, II. 25.
CASTIDEN, II. 5; VII. 18.
CASTIJEN, I. 65.
-CATERARE, z. *Peerde-*.
CATEREN, IV. 89.
CATSAENNDE-DREVE, V. 50.
CAUDAARD, X. 89.
CAUDAARDETERE, X. 89.
CAUDARDE, X. 89.
CENESSE, I. 82.
CHA! II. 9.
CHOOR, I. 41.
-CHRISTENZIELALLEENE, z. *Moeder-*.
CIFEREN, X. 59.
CLACHOIRSNOER, IX. 73.
CORTELETTEN, I. 82.
-DAAGS, z. *Heven-*.
DAARINTRONDE, VII. 43.
-DACHT, z. *Mis-*.
DAG, VIII. 1.
-DAG, z. *Alderheiligendage, doms-, duivelsdoms-, goeden-, mes-, schieters-, week-, weke-*.
DAGE, z. *Ten*.
-DAGEN, z. *Be-, eeuwen en, hoog-*.
DAGGELD, VII. 43.
DAGGEN, VIII. 89.
DAGWERK, VIII. 1.
DAIZLE, I. 2.
DAKEN, VIII. 1.
-DAKEN, z. *Her-*.
DAKSPANNE, IX. 73.
DAM, DEM, DEN, IV. 52.
DAMGAT, IV. 25.
-DAMPEN, z. *Ver-*.
DAMSCHUTTER, V. 9.
-DANIG, z. *Over-*.
-DANKEN, z. *Af-*.
DANKLOVEN, IX. 34.
DANS, III. 74.
DANS, z. *Bedorven*.
-DANTE, z. *Kla-*.
-DASI, z. *Ver-*.
-DAT, z. *Waar-*.
DAT-DAT, X. 66.
-DAUW, z. *Zee-*.
-DAUWEN, z. *Moer-*.
-DAVEN, z. *Gedaafd, ver-*.
DAVERARE, X. 9.
-DAZEN, z. *Ver-*.
-DAZINGE, z. *Ver-*.
DE, V. 17; VII. 74.
-DE-, z. *Hokkel-de-mokkel, mingel-de-mangel, robbel-de-bokse, sloeber-de-bokse*.
DEBBELJONG, IX. 41.
DE BO, z. *Deken*.
DE DOOD GAAN, III. 81.
-DEEGEN, z. *Ver-*.
-DEEL, z. *Gods-, oor-*.
-DEELEN, z. *Pinsen-*.
DEELHAGE, VIII. 18.
DEELHOFSTEÈ, VII. 26.
-DEELIG, z. *Ge-*.
DEELSTE, VIII. 12.
DEELZAAM, VII. 18; VIII. 36.
DEELZAAMHEID, VII. 35.
DEERLIJK, III. 57; X. 49.
DEERNESSE, I. 49.
DEESEM, IV. 41.
DEESTEREN, IX. 10.
-DEESTEREN, z. *Ka-*.
DEF, IX. 25.
DE GAPE KEEREN, VIII. 10.
-DEGEN, z. *Van-*.
DEI, I. 82.
-DEI, z. *Be-, fokke-*.
DEIEN, IX. 3.
-DEIEN, z. *Be-*.
-DEIENEN, z. *Be-*.
DEIN, IX. 10.
-DEINZEN, z. *Be-*.
DEIZEL, I. 2.
DEIZLE, I. 2.
DEKEN DE BO, V. 40.
DE KERKE, VII. 90; VIII. 10.
-DEKKER, z. *Tegel-*.
DE LOOCHENSTAF N, I. 57, 67.
DELVEN, III. 65.
-DELVEN, z. *In-*.
DEM, z. *Dam*.
DEMETTEN, VI. 74.
-DEMPEN, z. *Ver-*.
DEN, V. 17, 26.
DEN, z. *Dam*.
DEN-ARME-UIT, VII. 26.
DENDELE, X. 90.
DENT, IV. 61, 89.
DE PLATE SCHUREN, VIII. 1.
-DÄRI, z. *Ka-*.
DERM, VI. 82.
DERRIK, VI. 41.
DERSCH, VII. 11.
DERSCHEN, X. 66.
-DERSCHEN, z. *Boekweet-*.
DERTIGMAANDER, IX. 25.
DESSELGHEM, IV. 86.
-DESTELEN, z. *Ver-*.
-DEUGD, z. *Goe, on-*.
DEUGEL, VIII. 66.
DEUGELIJZER, VIII. 66.
DEUMELEN, II. 9.
DEUN, X. 27.
DEUNEN, VII. 58; X. 33.
DEUPE, III. 81.
DEUR-D'HAGE, VII. 43.
DEURE, III. 75.
-DEURE, z. *Gaat-, grendel-, looze-, paradijs-, rendel-, zwers-*.
DEUREN, VIII. 18.
DEURENDAALDER, IX. 74.
DEUREVALLEN, X. 27.
DEURGRIJPEN, VII. 1.
DEURSLAGER, IX. 34.
DEURSTEKER, IV. 25.
DEURZIENDE, III. 66.
DEZE, V. 65.
-DEZEN, z. *Van-*.
DHOOFDEN, IX. 35.
DIBBELEEREN, X. 49.
DIBBELEN, IV. 1.
-DICHTE, z. *Pot-, water-*.
DICHTSELKE, IX. 26.
DIE, VII. 74.
-DIEF, z. *Prang-*.
DIEF ZIJN VAN, I. 41.
-DIEN, z. *Binsten-*.
-DIENDER, z. *Be-*.
DIENEN, X. 49.
DIENLIJK, X. 82.
DIENST, X. 17.
-DIENSTEPEERD, z. *Twee-*.
-DIEPEN, z. *Veron-*.
DIEPGRONDEN, X. 1.
DIEPGRONDER, X. 1.
-DIEPKES, z. *On-*.
DIETSCH FRANSCH, I. 90; III
DIJ, IX. 41.
-DIJ, z. *Mij-en-*.
-DIJEN, z. *Ge-*.
-DIJK, z. *Half-, splet-*.
DIJS, X. 41.
-DIJS, z. *Ka-*.
-DIJSDIGHEID, z. *Ver-*.
DIJSELEN, X. 50.
-DIJSENDAG, z. *Lange-, pijke*
-DIJSTER, z. *Ka-*.

DIJZE, X. 41.
-DIJZE, z. *Flokke-, fokke-, mokke-, suiker-.*
DIJZEN, VIII. 61.
-DIJZEN, z. *Be-, ka-, toeka-, ver-.*
DIJZER, VIII. 50.
DIKKE, VI. 41.
-DIKKE, z. *Kriel-.*
-DING, z. *Be-.*
DINGEN, VIII. 81.
DINGS, IX. 10.
-DINNEN, z. *Be-.*
DINTDEMELKEN, VII. 11.
DIP, V. 58.
-DIP, z. *Ip-en-.*
-DISSCHEN, z. *Ge-.*
DISTEL, I. 9.
-DJAKKE, z. *Koei-.*
DJAKKEN, VI. 83.
DJAKKESTEERT, X. 59.
DJAMMELEN, VIII. 37.
DJANFELEN, X. 82.
DJESTEN, X. 90.
DJESTENÄRE, X. 90.
DJEUZELEN, X. 66.
DOBBELARE, VIII. 90.
DOBBELEN, VIII. 50.
DOBBELKAARTE, X. 33.
DOBBELPINTER, IX. 41.
-DOBBEN, z. *Sobbe-.*
-DODDEREN, z. *Ka-.*
-DOE, z. *Lobbe-.*
DOEKSPELLE, IX. 66.
DOEL, VII. 91.
DOEN, IX. 74.
-DOEN, z. *In-, 't doe'k, van-, vol-.*
-DOENE, z. *Goe-, noodig van, om-an-te-.*
DOESKOP, VIII. 37.
DOEVEREN, I. 9; VII. 91.
-DOEVIG, z. *Ge-.*
DOKE, X. 90.
-DOLEN, z. *Vuil-.*
-DOLIORUM, z. *In-.*
DOLLE, VIII. 10.
DOLSTEEN, VII. 26.
DOM, VI. 57.
-DOM, z. *Hoorn-, mensch-, oer-, oven-, paus-.*
-DOMENO, z. *Zjupe-.*
DOMME, VI. 66.
DOMMELIJK, IX. 66; X. 27.
-DOMMI, z. *Ver-.*
DOMPER, IX. 66.
-DOMPER, z. *Kool-.*
-DOMSDAG, z. *Duivels-.*
-DONDER, z. *Smoor-.*
DONDERBLARE, IV. 89.
DONDERBLOMME, IV. 89.
DONDERBOTTE, IV. 90.
-DONDEREN, z. *Ver-.*
DONDERFAK, IV. 92.
DONDERKOP, IX. 10.
DONDERLOOK, IV. 92.
DONFELEN, IV. 17.
DONGEN, I. 2.
-DONK, z. *Voet-.*
-DONKER, z. *Steke-.*
DONKERLINGE, VII. 19.
DONKERNESSE, VIII. 90.
-DONKIG, z. *Brood-.*
DOOBIJT, X. 33.
DOOBITTER, IX. 83.
DOOD, I. 82.
DOOD, z. *De dood gaan.*
DOODALLEENE, II. 71.
DOODBIJZEN, X. 90.
DOODKLEED, IX. 35.
DOODKOLE, VIII. 37.
DOOF, VII. 19; IX. 26; X. 42.
DOOGEN, III. 66.
DOOHAGE, X. 50.
DOOIE, IX. 17.
-DOOIEN, z. *Ver-.*
-DOOIENESSE, z. *Ver-.*
DOOIINGE, IX. 17.
-DOOIINGE, z. *Ver-.*
DOOLDRANK, VIII. 81.
DOOLJAAR, VIII. 42.
DOOLKRUID, X. 90.
DOORGANG, VII. 35.
DOORKLUTSEN, VI. 18.
DOORLEZEN, IX. 35.
-DOORN, z. *Hie-.*
DOOVER, X. 17.
DOOVEUGEL, VIII. 90.
DOPPE, VI. 11; IX. 90.
DOREN, IX. 18.
-DOREN, z. *Ver-.*
DORF, X. 90.
-DORI, z. *Ver-.*
-DORINGE, z. *Ver-.*
DORP, VII. 91.
DORRE, VI. 83; IX. 26.
DORSCHELING, X. 82.
-DORST, z. *Over-.*
-DOSI, z. *Ver-.*
DOSSEMACHTIG, IX. 49.
-DOSSIG, z. *Ge-.*
DOZEN, IX. 18.
-DOZEN, z. *Ver-.*
DOZINGE, IX. 18.
-DOZINGE, z. *Ver-.*
-DRAAD, z. *Een-.*
DRAADZIENDE, VI. 83.
DRAAIBALIE, IX. 66.
DRAAIBOOM, IX. 66.
DRAAIEN, z. *Gedraaid, 't vendel.*
-DRAAIEREN, z. *Rond-.*
DRAAILOOS, X. 66.
DRAAITE, IX. 57.
DRABBE, VII. 43.
-DRAG, z. *Op-.*
DRAGE, X. 2, 33.
-DRAGEN, z. *Aan-, af-, baard, ont-.*
-DRAGENDE, z. *Op-.*
DRAKEBUCHT, X. 2.
DRANK, VII. 1.
-DRANK, z. *Af-, dool-, nuchtere.*
DRAVE, z. *Te.*
-DREEG, z. *Ver-.*
-DREEGEN, z. *Af-, ver-.*
-DREELEN, z. *Ont-.*
-DREMPEN, z. *Ver-.*
DRENDEL, X. 34.
-DRENTEN, z. *Ver-.*
DRESSERIJE, V. 41.
-DRETSEN, z. *Be-.*
DRETSIG, VII. 91.
-DREVE, z. *Catsaennde-.*
-DRICHT, z. *Lands-.*
DRIEG, VIII. 4.
DRIEHAAK, IX. 26.
DRIEKETEN, IX. 74.
DRIEPEKKEL, VIII. 90.
-DRIESCH, z. *Klaver-, klaverwend-, wend-.*
DRIESTIKTE, V. 58.
-DRIEWEKEN, z. *Ver-.*
-DRIFTEN, z. *Zee-.*
-DRIFTER, z. *Zee-.*
DRIJF, VI. 49, 58; VIII. 37; IX. 57, 74.
DRIJFSTOEL, X. 42.
DRIJVEN, VI. 58; VIII. 66.
-DRIJVEN, z. *Over-.*
DRIJVER, IV. 93.
DRIJVERIJE, IX. 35.
DRILLE, I. 33.
-DRILLE, z. *Soldaten-.*
-DRILLEN, z. *Meé-.*
DRILPANDEREN, VII. 58.
-DRINKEN, z. *Af-, onder-, over-, ver-.*
DROEFZAK, IX. 26.
DROES, IX. 3.
DROEVE, VII. 35; VIII. 42.
-DROLS, z. *Mokke-.*
DRONKAARDSCHAP, IV. 81.
-DRONKE, z. *Ooster-, oostersteen-.*
DRONKENSCHAP, X. 82.
DROOGBIER, I. 9.
-DROOGE, z. *Koewachter-, strijk-.*

DROOGPAP, VI. 41.
DROOG ZAAD, VII. 91.
DROOG ZAAD, z. *Op.*
DROOMPERSE, IX. 41.
DROOMSTOK, I. 17, 33; IX. 42.
-DROOP, z. *Hemels-.*
DRUBBEL, IV. 17; X. 42.
DRUBBELEN, X. 42.
DRUIFIJGER, VIII. 37.
DRUIVEKOPPEL, IV. 73.
DRUIVERANKE, IV. 73.
DRUIZELEN, VIII. 4.
-DRUIZEN, z. *In-.*
DRUMMER, VI. 33.
DRUZZELEN, VIII. 18.
D'S, X. 59.
-DUCHT, z. *Ge-.*
DUCHTEN, II. 71.
DUFFEL, IV. 41.
-DUFFEL, z. *Strijk-.*
DUFFELARE, VIII. 4.
DUIGENPEERD, VIII. 66.
DUIK, IV. 49; V. 2.
DUIKEN, V. 26.
-DUIKEN, z. *Ont-.*
DUILEN, VII. 83.
DUILPENDER, VII. 83.
DUIMELEN, VIII. 75.
-DUIMELEN, z. *Ver-.*
DUIMEN, II. 9.
DUISTEN, X. 90.
-DUISTER, z. *Tien-.*
-DUIT, z. *Per-, uit-per-.*
DUIVELSDOMSDAG, IV. 81.
DUIVEL-THUIZEWAARD, X. 34.
DUL, I. 33; X. 90.
-DUL, z. *Hoorn-.*
-DULLEN, z. *Be-.*
DULP, IX. 3.
DULSTER, VII. 43.
-DULT, z. *Kr-.*
-DUMMELEN, z. *Ver-.*
DUMMERACHTIG, II. 81.
DUNDERPINNE, IV. 17.
DURF, VIII. 50; IX. 57.
DURREN, I. 10.
DURVE, VII. 19.
DUTS, IX. 35.
-DUTS, z. *Strijk-, stroo-.*
-DUTTE, z. *Lokke-.*
DUWEN, z. *Gehoopt.*
DWARKEN, VIII. 66.
DWARKER, VIII. 67.
DWARKERNIJ, VIII. 67.
-DWAS z. *Ge-.*
DWEBBELEN III. 81.
-DWEBBELEN, z. *Over-.*
DWEEL, III. 75.
DWEINSELEN, IX. 57.
DWEISELEN, IX 57.
DWENDEL, IX. 10.
DWERF, VIII. 81.
DWERZERIK, IX. 57.
DWINGEN, VI. 49; X 27.
E', X. 59.
EEBLIK, II. 17.
-EEGDE, z. *Lijf-, ploeg en.*
-EEKE, z. *Vaar-, waar-.*
EEKEN, V. 10.
EEKERLING, IX. 57.
EEKLIPSCH, II. 18.
EEMANNIG, VII. 83.
-EEMER, z. *Heims-, schout-.*
-EEN, z. *All-, rink-an-, aster-, enkelend-.*
EENARME, VI. 58.
-EENDEREN, z. *Ont-.*
EENDLIJK, X. 90.
EENDRAAD, IX. 90.
-EENIG, z. *On-.*
EENIGSTE KEEREN, IX. 10.
EENKANTER, IX. 26.
EENKANTTE, IX. 26.
-EENS, z. *Ander-end-, nog, og-, 's zijns.*
-EENSTEN, z. *Bed-.*
EENSZINS, IX. 3.
EEPIJLDE, II. 19.
EER, II. 89; VI. 25; VIII. 50.
-EER, z. *Al-, tot al-, tot-, voor-.*
-EERDELIJK, z. *Open-.*
EERDEN, V. 18.
-EERDEN, z. *Ont-.*
EERD-ENDE, IX. 90.
EERDENE AF z. *Ten.*
EERDSCHOTE, IV. 17.
-EEREN, z. *Ver-.*
-EERS, z. *Kaaleerze.*
-EERSDE, z. *Zijp-.*
EERSELARE, VI. 74.
EERSELEN VI. 74.
EERSELINGE, IX. 4.
EERSGAT, IX. 67.
-EERSGAT, z *Kul-over-.*
EERSPIJT, VI. 74.
EERST, V. 42.
EERSTESCHAP VIII. 4.
EERSTJES, z. *Van.*
EERSZIJPTE, IV. 10, 17.
EERWEETPONKE, X. 66.
-EERZEN, z. *Neuze-en-.*
-EESELEN, z. *Ver-.*
-EESSCHEN, z. *Ver-.*
EET, I. 10.
-EETACHTIG, z. *Gaan-.*
EETVEERDIG, X. 66.
EEUWE, IX. 42.
EEUWE EN EGGE, IX. 42.
EEUWELOOS, IX 43.
EEUWEN EN DAGEN, IX. 83.
-EEUWIG, z. *Erfsch-ende-.*
EEVERGOE, IX. 18.
EEVERGOED, II. 33.
EEWEG, II. 19.
EFFEN, X. 2, 9.
-EFFEN, z. *Even-.*
EFFENARE, V 65; IX. 43.
EFFENKNONSELEN, VI. 12.
EG, I. 82.
-EGE, z. *Half-.*
EGEN, VIII. 4.
-EGEN, z. *In-, langs-, recht-.*
EGENBREUKE, VIII. 4.
EGENKOMSTE, X. 66.
EGENLANDER, VI. 84.
-EGENS, z. *Recht-.*
EGGE, IX. 43.
EGGE, z. *Eeuwe en.*
-EI, z. *Kalk-, klok-.*
EIEN, VI. 74.
-EIGEN, z. *Vrij-.*
EIGENHANDIG, VII. 19.
EIGENLING, VIII. 67.
EIGETAL, VII. 83.
EI-MIJ OEI-MIJ, IX. 90.
-EINDESTEINE, z. *Van-.*
-EINE, z. *Vaneindest-.*
EIVENHEIF, VIII. 37.
ELF, X. 90
ELLEBOGE, VIII. 42.
ELLEKEUTJE, IX. 74.
ELLEKEUTTJE, V 42.
ELLIG, VI. 12.
ELSHAGE, IX. 49.
ELZESTEKKER, IX. 43.
EMPEREN, VIII 67.
EN, II. 66; IV. 93; VII. 74; X.
ENAVOND, X. 60.
END, VII. 74; X. 66.
ENDBOEREN, VIII. 81.
ENDE -ENDE, z. *Ander end e eerd-, enkelendeen, erfsch ende wig hak-over- ip-, op ende ruifel-, uit of, wentel-.*
ENDEKLOKKE, VI. 91.
-ENDEKLOKKE, z. *Pappots-.*
ENDEKLOP, III. 75.
-ENDER, z. *Twee-.*
-ENDIG, z. *Groen-.*
-ENDS, z. *Neuze-en-.*
-ENKELEN, z. *Ver-.*

ENKELENDEEN, V. 10.
ENWE', X. 60.
ENWEL, X. 60.
ERFSCH-ENDE-EEUWIG, IX. 4.
ERM, VIII. 37.
ERRIG, VI. 18.
ERROCHT, VII. 43.
ERVACHTIG, VII. 43.
ESSEN, IV. 50.
ETEN, z. *Muizels.*
-ETENTHEID, z. *Over-.*
-ETERE, z. *Caudaard-, rauw-.*
EUKER, IV. 25.
-EUVEREN, z. *Ver-.*
EUZELEN, VII. 74.
EUZIEGAT, X. 9.
EUZIELEEK, IV. 81.
EUZIESTEERT, V. 2.
EVANGELIE, IV. 61.
EVELINGEN, X. 66.
-EVEN, z. *Ver-.*
EVENEFFEN, I. 65, 82.
EVENHAAST, IX. 10; X. 50.
-EZEL, z. *Boom-.*
EZELOORDE, VII. 35.
'F, V. 58.
-FAAIE, z. *Lanter-.*
-FAAIEN, z. *Lulle-.*
FAAIS, VI. 66.
-FAAL, z. *Ronse-.*
FABELA, X. 90.
FABLA, X. 91.
FAK, VII. 74; IX. 10.
-FAK, z. *Donder-.*
FAKKEN, VII. 74; IX. 10.
FALEIE, X. 91.
-FANE, z. *Molle-.*
FANTE, VIII. 67.
-FATEREN, z *Kalle-.*
FEBBEKE, X. 91.
FEEP, X. 66.
-FEILTEREN, z. *Ont-.*
FEPEN, X. 67.
FERIEWOORD, VII. 19.
FERREN, X. 9.
FIEKEL, IX. 49.
FIELTE, VIII. 10.
FIETELEN, IX. 26.
-FIEUW, z. *Bo-.*
FIJFERACHTIG, VIII. 91.
FIJKEN, VIII. 37.
FIJKER, IX. 4.
FIJNKRUID, X. 9.
FIKKE, IX. 74.
FIKKEREN, VI. 84.
-FIMPELEN, z. *Ont-.*
FINKELEN, I. 34.
FINKELGEHAVE, VII. 43.
FINTEWATER, V. 58.
FLADDERACHTIG, VIII. 91.
FLAK, IX. 35.
-FLAKKE, z. *Oore-.*
FLAMBAARD, IX. 90.
FLEITEGAT, IV. 26.
FLENTIG, VII 75.
FLETSEGLOK, IV. 26.
FLETSEN, IV. 26.
FLIJSE, X. 42.
FLIMPEGELD, IV. 65.
FLISSEN, VII. 75
FLODDEREN, VIII. 91.
FLOKKEDIJZE, X. 42.
FLOKKEN, VIII. 4; IX. 67, 74.
-FLUITE, z. *Bek-.*
FLUITENIER, VI. 74.
FLUTSE, VIII. 91.
-FLUTSE, z. *Water-.*
FLUTSEN, X. 82.
FOK, VI. 58.
-FOKKE, z. *Kalle-.*
FOKKEDEI, X. 42.
FOKKEDIJZE, X. 42.
FOKKEMELK, X. 34.
FOOIZEN, V. 18.
-FOONE, z. *Molle-.*
-FORTUNE, z. *Kerremelk-, on-.*
-FORTUNIG, z. *On-.*
-FOTEREN, z. *Kalle-.*
FRANSCH, z. *Dietsch-, de Fransche tale, van de Fransche tale.*
FRELATER, z. *Wat is.*
FREUZEN, VII. 75.
FRIESCH, z. *Van de Friesche tale.*
FRUITEN, z. *Befruit.*
FRUL, I. 34.
FUIMEL, V. 90.
FUIMELARE, VIII. 18.
FUIMELEN, VIII. 18.
FUIMELS! VIII. 18.
FUK, VI. 84.
FUNTEWATER, V. 43.
-FUTSELEN, z. *Af-.*
FUTTERARE, IX. 90.
-GAAI, z. *Lobbe-, pape-, rakel-.*
GAAIBERD, X. 82.
GAAIEN, IX. 27, 74.
-GAAIEN, z. *Be-.*
GAAISPANGE, V. 58.
-GAAN, z. *De dood, meé-, ten hove, uit-, vol-.*
-GAANDE, z. *Aan-, vol-.*
GAANEETACHTIG, IX. 49.
GAANS, VI. 49.
GAAP, VIII. 82.
GAAPKNOK, X. 82.
-GAARD, z. *Visch-.*
-GAAT-DEURE, z. *Licht-.*
-GADEN, z. *Be-.*
GADERARE, VI. 66.
-GAGELEN, z. *Ver-.*
GAIEN, X. 50.
-GAIEN, z *Voort-.*
GAIEREN, X. 51.
-GALE, z. *Pijpe-.*
GALGE, IX. 74.
GALGEPATER, IX. 67.
GALGEPEERD, IV. 65.
GANG, IV. 93; X. 2.
-GANG, z. *Door-, gars-, jaar-, omme-, teene-, volen-.*
GANGBAAR, III. 82; X. 43.
-GANGER, z. *Halle-.*
-GANGINGE, z *Uit-.*
GANS, I. 10, 34.
GANS GENS GINS, I. 25.
-GANS, z. *IJs-.*
-GANSCH, z. *Geheele-.*
GANZE, IX. 35.
GANZEN, VI. 74.
GAPAART, VII. 83.
GAPE KEEREN, z. *De.*
GAPEN, VIII. 82.
GAR, II. 81.
GARARE, VII. 43
-GAREN, z. *Hakkel-, schemels-, schiemans-, ver-, wer-.*
GARS, VII. 67.
-GARS, z. *Hommel-.*
GARSBIJTER, I. 10.
GARSGANG, VI. 25; IX. 27.
GARZEN, VIII. 4; IX. 27.
-GAST, z. *IJs-.*
GAT, IX. 67.
-GAT, z. *Dam-, eers-, euzie-, fleite-, horte-, maze-, mee-, mene-, prop-, smutse-, tijt-, treutel-, vane-, wijd- open.*
GAT EN SCHARRE, VII. 91.
GATIG, IV. 66.
GATOUWE, VII. 26.
GAUW, VIII. 4.
GAUWELIJKS, X. 51.
GAUWMOEDIG, X. 51.
GAZEPOT, IX. 27.
GEATIG, VI. 12.
GEBAND, II. 71.
GEBBE, II. 19.
GEBED, VIII. 91.
GEBEI, VIII. 26.
GEBLAZEN, X. 82.
-GEBOD, z. *Kerk-.*

GEBOER, VIII. 75.
GEBRAKIG, IX. 4.
-GEBRUIK, z. *Vier-.*
-GEBUIMIG, z. *On-.*
GEBUISCHEL, III. 66.
GEBUURBROOD, VII. 35.
GEBUURSCHAP, X. 67.
GEDAAFD, VI. 41.
GEDEELIG, X. 67.
GEDIJEN, IX. 36.
GEDISSCHEN, IV. 42.
-GEDOEWIG, z. *On-.*
GEDOSSIG, VII. 67.
GEDRAAID, X. 9.
-GEDUCHT, z. *On-.*
-GEDUREN, z. *Urens-.*
GEDUWD, z. *Gehoopt en.*
GEDWAS, X. 52.
GEER, IV. 26.
-GEERE, z. *Oksel-.*
GEERN ZIEN, III. 41.
GEERSTEZANGE, IV. 73.
GEESELEN, VIII. 4.
-GEESTEN, z. *Be-.*
GEHAARD, X. 9.
GEHAASTIG, IX. 83.
GEHAND, X. 67.
GEHANDSCH, IX. 10.
GEHANDZAAM, IX. 10.
-GEHAVE, z. *Finkel-, vlijt-.*
GEHEELEGANSCH, VI. 42.
GEHEELEN, IX. 91.
GEHERTIG, VII. 83.
GEHOOPT EN GEDUWD, VIII. 10.
GEHUCHTE, VII. 83.
GEI, X. 52.
GEIRNEN, VIII. 19.
-GEKIPTHEID, z. *In-.*
GEKKEBEKKEN, IX. 36.
-GEKNEED, z. *Kort-.*
GELD, X. 9.
-GELD, z. *Bezig-, dag-, flimpe-, keer-, lang-, lui-, potte-, rustend-, schik-, spelle-, uitgevens-.*
GELDACHTIG, VII. 11.
GELDBEEN, I. 49, 89.
GELDER, IV. 50.
-GELDER, z. *Last-, veel-.*
-GELDIG, z. *Paai-.*
GELDSTUKKER, IV. 50.
GELDWEELDIG, VII. 19.
-GELIEF, z. *Gods-.*
GELLE, IX. 67.
-GELONGEN, z. *Op-.*
GELOOP, VIII. 67.
GELUCHTE, X. 17.
GENEESBLAD, IV. 93.
GENEESHUIS, IX. 57.
-GENOEG, z. *God-en-.*
-GENOT, z. *On-.*
GENS, I. 25.
-GEPLAK, z. *Aan-.*
GEPLUIMTE, VII. 11.
GEPRATEL, X. 27.
-GERAAKT, z. *On-.*
GERADE, z. *Van.*
GERAKELIJK, IX. 91.
GERE, X. 43.
GERECHTE, III. 66.
GEREED, I. 34, 49.
GEREEDSCH, X. 9.
GEREEDSCHEPE, X. 61.
GEREKE, z. *Te.*
-GEREN, z. *Ver-.*
GERF, VI. 84.
-GERIEF, z. *Neuzel-.*
GERIJD, X. 34.
GEROCHT, IV. 50.
GERRE, VI. 66.
-GERRELEN, z. *Open-.*
GERREN, VIII. 82.
GERS EN GERS, X. 67.
GERSKALF, I. 2; VI. 58.
GERUCHTE, IX. 91.
GERUIME, X. 82.
GERUIMIG, VI. 84.
-GESCHRAAI, z. *Hane-.*
-GESLAAFD, z. *Voor-.*
GESNEEN-EN-VERNAAID, X. 10.
GESNUR, VIII. 61.
GESPAN, VIII. 42.
-GESPAN, z. *Herte-.*
GESPEELD, IX. 91.
GESPRAK, I. 34.
GESSEN, VII. 26.
-GESSEN, z. *Be-.*
GESTEK, VII. 76.
GESTOF, VIII. 37.
-GETAL, z. *Ei-, vinke-.*
GETES, VIII. 75.
GETIJDIG, X. 10.
-GETIJE, z. *Noene-.*
-GETOUWE, z. *Klop-.*
GETRUK, IX. 10.
GEUS, IX. 27.
GEUSCH, VIII. 82.
GEUVING, VI. 84.
GEVEN, X. 17.
-GEVEN, z. *Kwijte-, ont-, op-, peé-.*
GEVENTWEEN, VI. 18.
GEVLIEGSEL, X. 27.
-GEWAAD, z. *Kerke-.*
GEWAAG, VII. 35.
GEWARIGHEID, VII. 19.
GEWEER, VII. 35.
GEWELD, z. *Hemelsch.*
GEWICHTE, VII. 76.
GEWIELSEL, X. 18.
-GEWIJS, z. *Meks-.*
-GEWIN, z. *Male-.*
GEWOUW, VII. 35.
GEZEELSEL, VIII. 26.
GEZELLEN, IV. 82.
-GEZELSCHAP, z. *On-*
-GEZETEN, z. *Huis-.*
GEZETTELIJK, X. 10.
GEZETTIG, X. 10.
GEZICHTE, IX. 43; X. 10.
-GEZICHTE, z. *Hinne-, horloge-*
GEZOLEN z. *Zuilen.*
GEZONDHERTIG, VI. 84.
GEZONDSHERTEN, IX. 43.
GEZWIJG, X. 83.
GI, VII. 26.
GIEPE, IV. 61.
GIER, I. 34; V. 26.
-GIERIG, z. *Ape-, hondeape-, kr wied-.*
GIERIGAARD, X. 83.
-GIETER, z. *Keers-, tinne-.*
-GIETINGE, z. *Be-.*
GIFTELINGE, V. 65.
GIJ, z. *Ik en.*
GIJSPE, X. 83.
GIJSPE-GIJSPE, IX. 74; X. 52.
GILLEWAARD, V. 65.
GINS, I. 25.
-GISSEN, z. *Be-.*
-GIST, z. *Brand-, zette-.*
GLANSTEREN VIII. 38.
GLASPAPIEREN, V. 43.
-GLAZEN, z. *Ver-.*
GLEIEN, VII. 35.
-GLEIEN, z. *Latte-.*
GLIMPEN, X. 61.
GLINSTER, III. 82.
GNORREN, VI. 49.
GOD, I. 10.
GOD-EN-GENOEG, VII. 58.
GODLOONEN, VI. 91; X. 73.
-GODSALLEENE, z. *Moeder-.*
GODSDEEL, X. 43.
GODSGELIEF, IX. 27.
GODSGRATIE, VI. 50.
GODSLASTER IX. 57.
-GOE, z. *Eever-, ver-.*
GOED, IV. 93.
-GOED, z. *Eever-, slaap-, wasch-, zaai-.*
GOEDENDAG, III. 41.
GOEDER, VII 59.

GOE DEUGD, IX. 43.
-GOEDINGE, z. *Ver-*.
GOEDMAKEN, VI. 74.
GOEDOENE, I. 10.
GOEDST, VII. 59.
GOEKOOPER, X. 10.
GOELIJKS, V. 33.
GOELIJKS, z. *Te*.
GOELPE, VII. 25.
GOEN, z. *Ten*.
GOERZEL, III. 66.
GOESBAL, III. 66.
-GOEZE, z. *IJs-*.
GOEZEBEETEL, IX. 4.
GOEZEN, III. 57.
-GOMME, z. *Be-*.
-GOMMELINGE, z. *Be-*.
-GOOREN, z. *Ver-*.
GOORPOEL, VII. 44.
GOOS, VIII. 26.
-GOOZEN, z. *Ver-*.
-GOTTELINGE, z. *Be-*.
GOUDSLECHT, X. 67.
-GOUWE, z. *Ver-*.
-GRAAN, z. *Heet-*.
GRAANTJE, V. 10.
-GRAMMEN, z. *Mis-*.
GRANEN, VII. 11.
GRATE, X. 10.
GRATIE, z. *Gods*.
GRATIS-MATIS, VII. 67.
-GRAUWEN, z. *Haze-*.
GRAUWOOGEN, VIII. 67.
GRAUWWATER, X. 34.
GRAZE, VIII. 61.
GREES, VIII. 4.
GREMELINGE, X. 2.
GRENDELDEURE, III. 17.
GREPE, III. 57; VIII. 38.
GRETSELINGSKE, VII. 59.
GREUS, VIII. 5.
GREZZELEN, VI. 42.
GRIELEN, X. 91.
GRIJ, I. 34.
-GRIJPEN, z. *Deur-*.
-GRIJPIG, z. *Be-*.
GRIJPSTUIVER, IV. 93.
GRIJZELDE, X. 91.
GRIJZEN, VIII. 91.
GRIMBAARDEN, VI. 42.
GRIMMELEN, IX. 27.
GRINSELEN, IX. 91.
GRIZZELEN, VI. 42.
GROEFKRUID, X. 10.
-GROEIE, z. *Oeie-*.
-GROEIELING, z. *In-*.
-GROEIEN, z. *Uit-*.
GROENE, X. 34, 52, 67.
GROEN-ENDIG, VII. 68.
GROLLEN EN BASSEN, VIII. 43.
GRONDEN, X. 83.
-GRONDEN, z. *Diep-*.
-GRONDER, z. *Diep-*.
GRONDHERTIGLIJK, VI. 91.
GRONDIG, III. 42.
GRONDMETER, X. 73.
GRONDSLAG, IX. 27.
-GROOT, z. *In-*.
GROOTEN, V. 33.
GROOTEVROUWE, IX. 10.
GROOTMETER, VIII. 61.
-GROOTZAAMHEID, z. *Be-*.
GROPPIG, VI. 33.
-GROUWEN, z. *Ver-*.
GRUWELIJK, IX. 49.
GUCHTEN, VII. 44.
-GUIT, z. *Ma-*.
GULFEN, IV. 93.
GULFEREN, IV. 93.
GUTTEN, VII. 44.
-GUWEN, z. *Af-*.
G'ZAARDE, VI. 91.
-HAAI, z. *Ver-*.
-HAAIEN, z. *Ver-*.
HAAIWAAI LOOPEN, VI. 58.
HAAK, IX. 57.
-HAAK, z. *Drie-*, *kalle-met-den-*, *pudder-*, *slik-*, *slok-*.
HAAKLECHTE, VIII. 50.
HAALDER, III. 82.
-HAAR, z. *Hers-*.
-HAARDE, z. *Vlui-*.
-HAARZELEN, z. *Ver-*.
-HAAST, z. *Even-*.
-HAASTIG, z. *Ge-*.
HAAST U-HAAST U, X. 52.
HAGE, VI. 12.
-HAGE, z. *Deel-*, *deur-d'-*, *doo-*, *els-*, *helt-*, *in d'- vallen*, *kant-*, *klijd-*, *kruid-*, *lilaak-*, *omb-*, *rijs-*.
HAGEBEIER, X. 10.
HAGELEEDERE, IX. 49.
HAGELSCHEIE, IX. 74.
HAGELTJE-WATER, V. 2.
-HAGEN, z. *Af-*.
HAGERSHULPE, IX. 36.
HAK, II. 81.
-HAKEN, z. *Ver-*.
HAKEROL, I. 10.
-HAKETISSE, z. *Busch-*.
HAKKELGAREN, VIII. 43.
HAKKEPAAIEN, IX. 5.
HAK-OVER-ENDE, X. 18.
HALEN, III. 82; IV. 10; VI. 12.
-HALEN, z. *Af-*, *in-*, *op-*, *uit-*, *ver-*.
HALEWINDE, II. 71.
HALFDIJK, IV. 82.
HALFEGE, VII. 19.
HALFSTEENEBROOD, X. 43.
HALLEGANGER, IV. 17.
HALLEVAANTJE, IV. 17.
-HALS, z. *Bots-*.
HALSBINDE, IV. 82.
HALTEPIT, IX. 11.
HALVE, I. 2.
HALVEKE, IX. 67.
HALZE, z. *Taaien*.
-HAME, z. *Schijt-*.
-HAMER, z. *Scherp-*, *speek-*, *tuin-*.
-HAMEREN, z. *Aan-*.
HAMERSLAG, VII. 12.
HAMMELINGE, IV. 42.
HAMMES, V. 50.
HAND, IV. 82.
-HAND, z. *Ge-*.
HANDHAVIG, V. 51.
-HANDIG, z. *Eigen-*.
HANDMOKKE, IV. 61.
-HANDSCH, z. *Ge-*.
HANDSCHOETJE, X. 52.
HAND VOOR HAND, X. 43.
HAND-VOOR-TONGE, X. 2.
-HANDZAAM, z. *Ge-*.
HANE, I. 10.
-HANE, z. *Hennever-*.
HANEGESCHRAAI, I. 2.
-HANG, z. *Af-*, *over-*.
HAPELING, I. 49.
HAPER, IV. 43.
HAPPEN, X. 18.
HAPSAARD, IV. 2.
HAPSTIK, X. 18.
HAPTE, X. 18.
HARDE, VI. 85.
HAREN, z. *Gehaard*.
HARIË, VI. 18.
HARINGVANGST, VIII. 50.
HARREBARRIËN, IX. 83.
HARTEKOP, VII. 27.
-HASSEBASSEN, z. *Ver-*.
-HATEN, z. *Ver-*.
-HAVE, z. *Bier-*, *finkelge-*, *ge-*, *huw-*.
-HAVELOOZE, z. *Mijn d-*, *verd-*.
HAVEREN, IX. 50.
HAVERING, VI. 91.
HAVER UIT DE MOUWE, VII. 44; IX. 43
HAVERZAAIER, VI. 33.
-HAVIG, z. *Hand-*.
-HAZE, z. *Brand-*.
HAZEGRAUWEN, VII 12.

HAZEPRAZEN, X. 10.
HE, IX. 74.
-HEBBELIJKEN, z. *Ver-*.
HEBBELOOS, VII. 83, 84.
HEBBEN, III. 25.
HEBBEN, z. *Bek, bet-, bo. vaart, val, vierheet*.
HEBBINGE, III. 82; X. 52.
HEEFDE, VII. 68.
HEEGERE, z. *Hreegere*.
HEELEN, X. 73.
-HEELEN, z. *Ge-, ver-*.
HEERD, IX. 91.
HEERD, z. *Aan den*.
HEERDEKEN, X. 43.
HEERDLOOGE, IX. 91.
-HEERE, z. *Voor-, wet-*.
HEERZAAIEN, X. 52.
HEETGRAAN, VIII. 50.
-HEET HEBBEN, z. *Vier-*.
HEEZIGHEID, VII. 81.
HEFFE, IX. 74.
HEFFEN, VI. 58.
-HEFFEN, z. *Ont-, uit-*.
HEFFER, X. 35.
HEIE, IV. 17.
-HEIF, z. *Eiven-*.
HEILEN, X. 91.
HEILIGWAAR, VI. 58.
HEINZEEMER, VI. 58.
HEKELTEE, VII. 84.
HEKELTEERS, VII 84.
HEKETESSE, VI. 75.
-HELDEREN, z. *Op-*.
HELDERINGE, VIII. 50.
HELLEBRANDER, VI. 33.
HELLENDE, VIII. 5.
HELLEWOORD, VIII. 5.
HELPE, III. 57.
HELSCH, IX. 27.
HELTHAGE, VIII. 22.
-HELZEN, z. *Ver-*.
HELZENTRIL, IV. 18.
HELZENTRUL, IV. 18.
HEM, z. *Hen*.
HEMEL, IX. 91.
HEMELEN, VII. 59.
HEMELLIJK, VIII. 5.
HEMELLUCHTEN, III. 66.
HEMELMATE, V. 18.
HEMELSCH GEWELD, X. 83.
HEMELSDROOP, VII. 59.
HEMELSTORM, VI. 66.
HEMELVAREN, V. 90.
HEMMEN, VII. 44.
-HEMMEN, z. *Ver-*.
-HENDIG, z. *Be-*.
-HENG, z. *B-*.
HENGST, IV. 43; X. 83.
HENGSTEJAAR, X. 83.
HEN-HEM, VIII. 5.
HENNEBEKKEN, VI. 91.
HENNEBOOS, VI. 66.
HENNEKUTS, VI. 75.
HENNEVERHANE, III. 66.
HERDAKEN, VII. 84.
HERDENS, VI. 18.
-HERDEREN, z. *Koei-*.
HÄRIKADÄRI, X. 91.
-HÄRIKADÄRIEN, z. *Ver-*.
HERINNERNESSE, X. 91.
HERMEN, IX. 43; X. 2.
HERRIE, V. 2.
HERRIË, VI. 3.
HERRONKERE, IV. 82.
HERSHAAR, X. 18.
HERSTAKEN, IV. 50.
HERTE, V. 26; VIII. 5.
HERTEBRAKE IV. 10.
HERTEGESPAN, III. 17.
HERTEN, VI. 33.
-HERTEN, z. *Gezonds-, spijts-*.
HERTEZOMER, VIII. 75.
-HERTIG *Arm-, ge-, gezond-, spijt-, spijts-*
-HERTIGLIJK, . *Grond-*.
HERTROUW, VI. 12.
HERTSCHEUTE, X. 67.
HERTVLAMME, IX. 27.
HERTZWEER, IX. 27.
HERWERK, VIII. 61.
HERZINNEN, IX. 58.
HESPESCHELLE, II. 9.
HESSE, IX. 11.
HET, V. 17.
HET, z. *'t*.
HET ONTZETTEN, VIII. 10.
-HEUGEN, z. *Ver-*.
HEULBANK, IX. 83.
HEULBEUL, VII. 84.
HEULEN, IX. 83.
HEUREN, VI. 18.
-HEUTELEN, z. *Mis-*.
HEVE, III. 57.
HEVEKARSTTE, II. 9.
-HEVELE, *Kwint-*.
HEVENDAAGS, VII. 12.
HIEDOORN, III. 57.
-HIELDE, z. *Spring-*.
-HIER, z. *Ant-, t-*.
HIEREWAARDS, III. 82.
HIJSTE, V. 33.
HIJSTERKAPEELE, X. 10.
HIJTSE, X. 91.
-HILDE, z. *Ont-*.
HIMSTIG, VI. 85.
HINGSTEBOER X. 2.
HINGSTEKNECHT X. 2.
HINNEGEZICHTE, IX. 36.
HISTEREN, IX. 27.
HITSBLOEDIG, VIII. 11.
HITTIG, II. 81.
HODDE, IX. 11.
-HOE, z. *Kwinti-*.
HOEDEN, z. *Medeblanden*.
HOEF, IV. 10.
HOEFTEBROOD, VII. 76.
HOEKBALKE, IX 27.
-HOEKEN, z. *Over-*.
HOEKSSNOEKS, IX. 58; X. 91.
HOELSTOK, IX. 50.
HOENAKKERE, I. 10.
-HOF, z. *Kattekerk-, kerk-, sche ten hove gaan, voor-, weeuw-, z*
-HOFKEN, z. *Kabas-*.
-HOFSTEÈ, z. *Deel-*.
HOKKELDEMOKKEL, X. 43.
-HOL, z. *Uils-*.
HOLLEBOLLIG, IV. 62.
HOLLEPOOTIG, IX. 74.
HOMMELGARS, IX. 5.
HOMMELPAP, VIII. 61.
HOMMELWUPPE, VI. 67.
HOMMES, V. 51.
-HOND, z. *Broo-, moos-, ziel-*.
HONDEAPEGIERIG, VIII. 75.
HONDEBEHENDIG, VII. 36.
HONDEJACHT, III. 82
HONDEKE, VII. 27.
HONDELAAR, V. 18.
HONDELAREN, V. 18.
HONDEN, IX. 50.
HONDSBOOM, V. 26.
HONDSELAAR, V. 18.
HONDSELAREN, V. 19.
HONDSENHOUT, V. 19.
HONDSHOUT, V. 19.
HONDSNEUZE, VII. 27.
HONDSTAND, V. 58.
HONSEN, X. 91.
HOOFD, VII. 91.
-HOOFD, z. *Beste, mans-, stopp tintel-*.
HOOFD, z. *Dhoofden*.
HOOFDTAND, VI. 34.
HOOFTIJE, VI. 50.
HOOGDAGEN, VI. 12.
-HOOGDE, z. *Pijk-*.
HOOGVESPER, VI. 50.
-HOOP, z. *Althoope, tetting-*.
-HOOPENDE, z. *Op-*.

HOOPS, IV. 50.
-HOOPTE, z. *Op-*.
-HOOR, z. *Aanbe-*.
HOORNBALKE, IX. 28.
HOORNDOM, z. *Hoorndul.*
HOORNDUL HOORNDOM, III. 89.
-HOORNE, z. *Pijl-ten-*.
HOOSTAL, I. 10.
HOOSTALLENDE, I. 11.
-HOOZEN, z. *Be-*.
-HOPPENDE, z. *Op-*.
HOPS-KROPS, VIII. 91.
HOREN, VII. 76.
HORIËN, VII. 76.
HORLOGEGEZICHTE, X. 91.
HORNING, IV. 4.
HORREBARD, IV. 83.
HORREBERD, IV. 83.
HORTEGAT, VI. 42, 50.
HORTEN, VII. 19.
HOTTENTOTSCH VLAAMSCH, II. 27.
-HOUDEN, z. *Stand, weg-*.
HOUDEN, z. *Huishoudend.*
-HOUDER, z. *Aan-*.
-HOUT, z. *Hondsen-, krom-, lilaak-, onder-, paascher-, slapers-, streufel-, struifel-, sulfer-*.
HOUTKAP, IX. 58.
HOUTSCHAVE, I. 11.
HOUTSTEEN, VI. 34.
-HOUWE, z. *Buigel-, mervel-*.
-HOUWELIJK, z. *Kruis-*.
-HOUWEN, z. *Kijk-*.
HOUWMES, VIII. 67.
HOVEN, VII. 68.
HREEGERE, REEGERE, HEEGERE, II. 11.
-HUCHTE, z. *Ge-*.
-HUILDERE, z. *Bell'-*.
-HUIS, z. *Boos t-, genees-, hulp-, klok-, pijp-, t-*.
HUISGEZETEN, VI. 67.
HUISHOUDEND, VI. 58.
HUIST, V. 81.
HUISTTEKNUISTTE, V. 83.
-HUIZEN, z. *T-*.
HUIZINGE, VII. 76.
HUKSPINDEKE, IX. 28.
HUL, IX. 28.
HULKE, V. 83.
-HULLE, z. *Over-*.
-HULPE, z. *Hagers-*.
HULPE OVER WEDERHULPE, I. 16, 24; II. 75; III. 4; IV. 18.
HULPHUIS, VI. 75.
HUNKER, VII. 44.
HUPSEMEN, VIII. 50.
HURDE, X. 28, 35.
-HURE, z. *Maak-*.
HURRE, IX. 91.
-HURST, z. *Stekel-*.
HURT, IX. 11.
HURTTJE, X. 52.
HUSSEBARIEREN, IV. 73.
HUT, VIII. 5.
-HUT, z. *Bramel-, pudder-*.
HUTSEBALIEREN, IV. 67.
HUTTEKRUT, IV. 43.
HUTTEN, I. 11.
HUWHAVE, IV. 67.
IJELINGE, IX. 50.
IJFENAATJE, X. 91.
-IJGER, z. *Druif-*.
IJPERTJE, VIII. 51.
IJSGANS, VI. 58.
IJSGAST, VI. 34, 44.
IJSGOEZE, X. 18.
IJSKEERSE, I. 11.
IJSKREPEL, IX. 67.
IJSTIG, IX. 36.
-IJZER, z. *Deugel-, kroos-, schakel-, taai-, tert-, wup-*.
-IJZEREN, z. *Ver-*.
IJZEREN JACHT, IX. 28.
IJZERMAAL, VII. 36.
IJZIGHEID, IX. 18.
IK EN GIJ, IX. 75.
IN, z. *Karn-uit karn-in, kar-uit kar-in.*
IN BAREN LIGGEN, II. 44.
INBERMEN, VI. 20.
INBOT, X. 28.
INBRAVE, X. 28.
IN DE KETEN, IX. 58.
INDELVEN, III. 67.
IN DE MUNKEN, V. 10.
IN DEN SPEGEL, IX. 83.
INDEWEG, VI. 75.
IN D'HAGE VALLEN, VI. 12.
INDOEN, III. 42; VI. 44.
IN DOLIORUM, III. 85.
INDRUIZEN, VIII. 11.
INEGEN, X. 28.
INGEKIPTHEID, X. 67.
INGROEIELING, IX. 5.
INGROOT, X. 29.
INHALEN, VI. 75.
INKACHELEN, VI. 85.
INKAPPEN, X. 29.
INKEL, IX. 11.
IN KENNESSE, X. 67.
INKLAUWDE, VI. 12.
IN KRUIME, VII. 91.
INLEGGEN, VI. 58.
INLEGJAAR, X. 83.
INLEZEN, X. 20.
INMULTEREN, X. 43.
-INNERNESSE, z. *Her-*.
IN NE ZET EN NE WET, VIII. 75.
IN PIJE, VII. 92.
INRAPEN, VII. 68.
INROLLEN, X. 29.
INSCHIPPEREN, IX. 58.
INSCHOONE, X. 29.
-INSELEN, z. *Ver-*.
INSEN, VII. 12.
INSLIMMEN, I. 3.
INSPOKKEN, VII. 19.
INSTAANS, X. 83.
INSTEEK, VIII. 22.
INSTEKEN, X. 18.
IN STRUWE, IX. 58.
INTAFELEN, VIII. 68.
IN TRA ZIJN, VII. 36.
INVET, X. 29.
INWENTELEN, III. 42.
IN WERKE, VI. 91.
INWERKEN, X. 29.
INZET, VIII. 62.
INZICHTIG, VII. 59.
INZOETE, X. 29.
INZWART, X. 29.
IP END IP, V. 60.
IP EN DIP, V. 59.
IPPEN, VII. 27.
JA, z. *U en.*
JAANSLEPER, I. 83.
-JAAR, z. *Apejaren, bruid-, dool-, hengste-, inleg-, rooze-, tel-*.
JAARGANG, VII. 76.
-JACHT, z. *Honde-, ijzeren, kater-, scherminkel-, zwallem-*.
JACHTSNEEUWEN, IX. 67.
-JAGEN, z. *Be-*.
JAMMERHEID, IX. 5.
JAN-BUL, X. 2.
-JAREN, z. *Ver-*.
-JARIG, z. *Onder-*.
JA-W', X. 35.
JA-W', z. *U-w' of.*
JEUGDVLEESCH, IX. 91.
JOKKEN, V. 44.
-JOKKEN, z. *Ju-*.
JONG, X. 3.
-JONG, z. *Debbel-, kave-, meise-*.
-JONGEN, z. *Aan-*.
JUFFER, X. 67.
-JUISCHEN, z. *Op-*.
-JUISCHER, z. *Op-*.
-JUITE, z. *Ka-*.
JUJOKKEN, IX. 67.
KAAD, X. 92.

KAAIE, X. 43.
-KAAIEN, z. *Mis-*.
KAAKAARD, X. 18.
KAAKSLABBE, X. 19.
KAALEERZE, IX. 92.
-KAARDE, z. *A-*.
-KAARTE, z. *Dobbel-, toe-*.
-KAAS, z. *Potte-*.
KAASBROKKEN X. 83.
KABASHOFKEN, X. 92.
KABOTTE, VI. 85.
KABOTTEREN IX. 50.
-KACHELEN, z. *In-, uit-*.
KACHTELPIJNE, X. 29.
KADEESTEREN, IX. 11.
-KADÄRI, z. *Hæri-*.
KADIJS, X. 43.
KADIJSTER, X. 44.
KADIJZEN X 44.
-KADIJZEN, z. *Pijtje-, rond-, toe-*.
KADODDEREN, VII. 12.
KAFFIERUSCH, X. 68.
KAFZICHTER, VI. 75.
KAGE, IV. 67.
-KAJUITE, z. *Visch-*.
-KAKE, z. *Pane-, panne-*.
KAKELBOOM, V. 60.
KAKELEN, V. 60.
KALEI, II. 25.
KALEIE, VIII. 5.
KALEPERSCHE, III. 58.
-KALF, z. *Gers-*.
-KALIJNE, z. *Pot-*.
KALJEREN, VIII. 82.
KALKBOEIE, IX. 50.
KALKEI, IV. 10.
KALLEBAKKEN VII. 59.
KALLEBAKTE, VII. 59.
KALLEBERD, X. 83.
KALLEBLAD, VII. 27.
KALLEFATEREN, X. 35.
KALLEFOKKE, X 92.
KALLEFOTEREN, VII. 76.
KALLE-MET-DEN-HAAK, VIII 62.
KALLEMOEIE, IX 50.
KALOTTERACHTIG, VIII. 11.
KALUT, VI. 85.
KALVERPLOTE, VIII. 5.
-KAM, z. *Klauw-*.
KAMMEN, VIII. 82.
-KAMPEN, z. *Af-*.
KANDELAREN, VI. 58.
KANIJFEL, VI. 44.
KANIJFELARE, VI. 44.
KANKER, IX. 75.
KANKEREN, IX. 92.
KANNEBUIZEN, VII. 92.
KANNEKE-MANNEKE, I. 18.
-KANSE, z. *On-*.
KANT, I. 11; II. 25; X. 92.
-KANT, z. *Nerf-, 't mes en de', toog-, vleesch-*.
KANTEBROOD, VII. 36.
KANTEMANDEN, VI. 91.
KANTEN, III. 67, 82.
-KANTER, z. *Broek-, een-*.
KANTHAGE, IX. 50.
KANTKOE, X. 61.
KANTMES, IX. 83.
KANTSCHOOF, X. 83.
-KANTTE, z. *Een-, zelfs-*.
-KAP, z. *Af-, hout-*.
KAPBOTTE, VI. 85.
-KAPEELE, z. *Hijster-*.
KAPERKEL, IX. 92.
-KAPPEN, z. *In-*.
KAPTIJD, IX. 47.
KAREL, I. 66.
KAR-IN, z. *Kar-uit*.
KARJOLEN 25.
-KARKOUWE, z. *Zee-*.
KARN, IX. 75; X. 92.
KARNAKKELEN, II. 33.
KARNEN, X. 92.
KARN-IN, z. *Karn-uit*.
KARN-UIT KARN-IN, IX. 75; X. 92.
KARPELEN, III. 75.
-KARSTIG, z. *Kort-*.
-KARSTTE, z. *Heve-*.
KAR-UIT KAR-IN, IX. 75.
KASSEN, IX. 36.
KATEELEN IX. 6.
KATERJACHT II 89.
-KATTE, z. *Wijngaards-*.
KATTEKERKHOF, IV. 43.
KATTELAM, VI. 59.
KATTELAUW X. 28.
KAUWELINGE, VI. 67.
KAVANE PAVANE, II. 13.
KAVE, I. 11; X. 73.
KAVEELEN, VII. 76.
KAVEJONG, IX. 18.
KAZANDER, IX. 6.
KAZANDERSPEUR, IX. 6.
KAZANDERWAGEN, IX. 6.
-KAZEVATEN . *Ver-*.
-KE, z. *Mensch-*.
KEEF, VIII. 91.
KEER, IV. 73.
-KEER, z. *Kort-, op ne, te-*.
-KEEREN, z. *De gape, mis-*.
KEERGELD, VII. 84.
KEERLAND, VIII. 5.
KEERN, II. 9.
KEERNA, VII. 84.
KEERNLINK, VII. 85.
-KEERSE, z. *IJs-, molde-*
KEERSEBEGIETINGE, I. 3.
-KEERSEN, *Kwistde-*.
KEERSGIETER, V. 3.
KEES, VIII. 75.
KEESTEN VI. 92.
KEEUWEN, III. 67.
-KEI, z. *Roer-*.
-KEIEN, z. *Ver-*.
KEIZERSCH, I. 49.
KELDEREN, VII. 45.
KELDERROOZE, X. 11.
KELE, VIII. 51.
KELEBEIER, VIII. 26.
KELEN, VIII. 51.
-KELLEN, z. *Ver-*.
KENE, X. 11.
KENEN, X. 11.
KENNESSE, II. 19; VII. 85;
KENNESSE, z. *In*.
KEPER, X. 52.
KEPEREN, X. 68.
KEPERVOET, X 53.
KEPKEUTEL, X. 11.
KERF, X. 83.
KERIEN, IX. 92.
KERKE, V. 60; VII. 92.
KERKE, z. *De*.
KERKEN, z. *Te*.
KERKEPINANT, X 68.
KERKGEBOD, IX. 6.
KERKGEWAAD, I. 35.
KERKHOF, VII. 76.
-KERKHOF, z. *Katte-*.
KERKLEUGENE, X. 73.
KERKSTEGELE, X. 35.
-KERMESSE, z. *Bier-*.
KERNEMELKSTEEN, IV. 10
KERNEMELKZIJDE, IV. 11.
KERNEWEI, IV. 11.
KERREMELKFORTUNE, IV.
KERSTESCHOE, X. 19.
KERSTIG VI 44.
KERTELEN, IX. 36.
KERVEKE, X 83.
-KERVEN, z. *Ver-*.
KESSELIJK, VII. 45.
-KETELBUISCHEN, z. *Ver-*
KETEN, IX. 58; X. 84.
-KETEN, z. *Drie-, in de, twee vijf-, zes-*
KETSBANE, IX. 58.
-KETTELEN, z. *Ver-*.
KETTER, X. 68.
KEUKENPLUIME, V. 33.

KEUKSKE, VIII. 38.
KEUNEMOMMEL, II. 25.
KEUNINGSPENNINGEN, VII. 27.
KEURE, VIII. 5.
KEUSPUT, VII. 92.
KEUTE, IX. 36; X. 19.
-KEUTEL, z. *Kep-*.
-KEUTJE, z. *Elle-*.
-KEUTTJE, z. *Elle-*.
-KEVEREN, z. *Ver-*.
KEZELEN, X. 53, 68.
KEZEMEES, VIII. 68, 82.
KIBBINGEN, IX. 11.
KIE, VI. 59.
KIEKEN, X. 3.
-KIEKEN, z. *Leg-*.
KIEMEN, III. 19.
KIEREN, V. 27.
KIFTIGHEID, VII. 85.
KIJFTE, IV. 93.
KIJKAPPEL, VIII. 75.
-KIJKEN, z. *Uit-*.
KIJKER, VIII. 75.
KIJKEREN, X. 3.
KIJKHOUWEN, X. 35.
KIJKPERE, VIII. 75.
KIJKUIT, VII. 45.
-KIJSKASSEN, z. *Ver-*.
KIJSTERARE, VI. 12.
KIJTE, VII. 92.
-KIJTE, z. *Visch-*.
KIL, VIII. 83.
KIMME, IX. 92.
KIMMEBAND, VII. 12.
KIMMINGE, V. 27.
-KIND, z. *Leen-*, *panne-*.
-KINKELEN, z. *Ver-*.
KINNEN, VII. 19, 68.
KINTEREN, V. 21.
KIPPELING, VI. 67.
KIPPEN, z. *Ingekiptheid*.
KIPZIEKTE, VI. 67.
KITJE, IX. 75.
KITSIG, VII. 85.
KITTEN, IX. 75.
KLAAG, IX. 50.
KLAAR, VI. 59.
KLAASTEREN, X. 53.
KLABAKKEN, VII. 59.
KLABAUW, X. 68.
KLABOE, IX. 58.
KLADANTE, V. 44; VII. 85.
-KLAGEN, z. *Weg-*.
KLAGENSNOOD, VII. 27.
KLAKKEBEITE, VI. 50.
KLAKOORE, II. 9.
KLAKSNOER, IX. 12.
KLAPAARDIG, VIII. 83.
KLAPOORE, II. 20.
-KLAPPEN, z. *Over-*, *weg-*.
-KLAREN, z. *Ver-*.
KLAUWE, z. *Te*.
KLAUWKAM, III. 42.
KLAVERDRIESCH, IV. 74.
KLAVERTERWE, IV. 67.
KLAVERWENDDRIESCH, IV. 67.
KLAVIE, IX. 67.
-KLEED, z. *Dood-*, *koefer-*.
-KLEEDEN, z. *Be-*.
KLEENLOOF, VII. 60.
KLEENMAN, VI. 75.
-KLEÊREN, z. *Ver-*.
-KLEFFEN, z. *Aan-*.
KLEFSCH, VI. 50.
KLEIE, IV. 63.
KLEIOOGE, VIII. 5.
KLEISTER, IX. 36.
KLEISTEREN, VII. 12.
KLEM, X. 92.
-KLEPPE, z. *Zout-*.
KLETSLULDER, VII. 19.
KLETSLULLEN, VII. 19.
KLETSWASCHTE, X. 3.
-KLEURIËN, z. *Be-*.
-KLIBBEREN, z. *Ver-*.
-KLIEVER, z. *Taarte-*.
KLIJDHAGE, X. 11.
-KLIJVEN, z. *Be-*.
KLIKKEN, IX. 6.
-KLINKEBEKKEN, z. *Ver-*.
KLINKEN, III. 67; VIII. 75; IX. 6; X. 53.
KLINKSNOER, IX. 92.
-KLIPPELEN, z. *Zarre-*.
-KLIPSCH, z. *Ee-*.
KLITTER, IX. 36.
KLOBBE, X. 19.
KLOEIE, VI. 67.
KLOEKSEL, VIII. 51.
KLOENDEREN, IX. 92.
KLOKEI, VI. 92.
KLOKHUIS, X. 74.
-KLOKKE, z. *Bames-*, *ban-*, *bier-*, *ende-*, *water-*.
-KLOP, z. *Ende-*.
KLOPGETOUWE, IX. 28, 92.
KLOPPEN, VIII. 75.
KLOZZE, VII. 68.
KLUFFE, z. *Te*.
-KLUTSEN, z. *Door-*.
-KLUTTEREN, z. *Be-*.
KNAPE, V. 28.
KNAPEMAAND, IX. 50.
KNARRIG, IX. 92.
-KNECHT, z. *Hingste-*, *perre-*.
KNECHTENBOEK, VIII. 43.
KNECHTERIJPE, X. 61.
KNEDEN, z. *Kortgekneed*.
-KNEEUWELEN, z. *Be-*.
KNESSELEN, II. 73.
KNIBBEL, VI. 25.
-KNIE, z. *Osse-*.
KNIEBANDEN, VII. 36.
KNIEBOOTEN, VII. 13.
KNIEPOOTEN, VII. 19.
KNIJZELINGE, V. 4.
KNIJZIG, VIII. 11.
-KNIKKEREN, z. *Ver-*.
-KNIPPELEN, z. *Zarre-*.
KNIPPELING, IX. 50.
KNIPPER, X. 29.
-KNOK, z. *Gaap-*.
KNOKKAART, IX. 12.
-KNONSELEN, z. *Effen-*.
KNOOP, V. 4; X. 19.
KNOOP, z. *Op den*.
-KNOPEN, z. *Ver-*.
KNOPEWAARD, VIII. 91.
KNOPOOGEN, IX. 36.
KNORREN, VI. 67.
KNOTERPERE, VI. 12.
KNUIST, VIII. 38.
-KNUISTTE, z. *Huistte-*.
KNUITE, IX. 12.
KNUIZELARE, IX. 28.
KNUIZELEN, IX. 28.
KOBBE, VII. 19, 85.
KOBBEVLIEGE, X. 92.
KODDE, VII. 13.
KODUIN, X. 74.
KOE, VI. 20.
-KOE, z. *Kant-*, *ronkel-*, *schuifel-*.
KOEFERKLEED, X. 35.
KOEIDJAKKE, X. 68.
KOEIHERDEREN, VIII. 91.
KOEIHERDERSMAAND, IX. 36.
KOEIPLEKKENAAR, IX. 36.
KOEIPOT, IX. 28.
KOEKE, VIII. 38.
-KOEKE, z. *Alleluia-*, *bie-*, *boeken-*, *paasch-*, *water-*, *zeem-*.
KOEKENAAS, IX. 67.
KOEKEPAP, VIII. 38, 62.
KOEMOMMEL, II. 25.
-KOETEREN, z. *Aan-*.
KOEVOET, VII. 92.
KOEWACHTERDROOGE, X. 36.
KOFERLA, X. 36.
KOGGE, VIII. 75.
KOKKEBROKKEN, II. 20.
KOKUIT, VI. 92.

-KOLE, z. *Dood-*.
-KOM, z. *Wille-*.
-KOMEN, z. *Aan-, wei-, wel-*.
KOMENESSE, X. 75.
KOMFERDIESCHIP, VIII. 51.
KOMMERSCHAP VIII. 11.
KOMMESCHEPE, VIII. 92.
KOMSCHEPE, VI. 75.
-KOMSTE, z. *Egen-*.
KOM-UIT, VI. 20.
KONGEL, X. 11.
KONIJNEN, VII. 36.
KONKELEN VI. 86.
KOOK, VI. 59.
KOOKLOOGE, IX. 92.
KOOLBOEIE, X. 51.
KOOLDOMPER IX 68.
KOOLKAPPERSNOENE, III. 82.
-KOOPER, z. *Goe-*.
KOORDE, I. 41.
-KOORDE, z. *Land-*.
-KOORN, z. *Maande-, zante-*.
-KOORNINGE, z. *Ver-*.
KOORTSENPILLE, VI. 86.
KOORTSEPILLETJE, V. 61.
-KOOVE, z. *Slaap-*.
-KOP, z. *Does-, donder-, harte-, peerde-, puppe-, tuite-*.
-KOPER, z. *Braam-*.
KOPPACHTIG, VII. 68.
KOPPEL, IX. 12.
-KOPPEL, z. *Druive-*.
KOPPELEN, VII. 60.
KOPPEN, X. 92.
KOPTJE, IX. 51.
KORRELEN, z. *Bekorreld*.
-KORSTIGHEID, z. *Bal-*.
KORTADEREN X. 19, 29.
KORTELING, VIII. 11.
KORTEN, IV. 43.
KORTGEKNEED, VIII. 51.
KORTKARSTIG, VI. 67.
KORTKEER, II. 92.
KOT, I. 18; VIII. 92.
-KOT, z. *Krekel-, te kote*.
-KOTEN, z. *Ver-*.
-KOTIG, z. *Onder-*.
-KOUD, z. *Rein-*.
KOUDELIJK, X. 92.
KOUSEN, VII. 36.
KOUSESTEKE, V 11.
-KOUTEN, z. *Ver-*.
KRAAIE, I. 11.
KRAKE, z. *Krane*.
KRAKELEN, VI. 12.
KRAKEN, V. 4.
KRANE KRANEKE KRAKE, III. 25.
KRANEKE, z. *Krane*.
-KRANKEN, z. *Ver-*.
KRAPPIG, VII. 13; X. 92.
-KRASSELEN, z. *Uit-*.
KRDULT, IX. 92.
KREITE, X. 11.
KREKELEN, VII. 92.
KREKELIJK, VI. 86.
KREKELKOT X. 74.
KREKELNOOM, VI 37.
KREKELS BIECHTEN V 90.
KREKELTANDS, z. *Moeie*.
-KREMMELEN, z. *Ver-*.
KREMP VII 7
KREMPELING, X. 53.
KREMPEMANE, VII. 13.
KRENKEMANE, VII. 13.
KRENKEN, I. 3.
-KREPEL, z. *IJs-*.
KREUVELINGE, X. 19.
KREVELARE, X. 11.
KREVELINGE, I. 66.
KREVIK, I. 49.
KREZZELEN, VI. 45.
KRIEKELARE, X. 93.
KRIEKEMURWE, VIII. 68.
KRIELDIKKE, IX. 19.
KRIELEN, VIII. 5, 11.
KRIETLOOS, VI. 86.
KRIJGER, VI. 67.
KRIJGERE, IV. 94.
KRIJP, VIII. 92.
KRIJZELEN, VII. 19.
KRIJZIG, VIII. 92.
KRIKKE, VIII. 43.
KRIMMEL, VII. 85.
-KRINSEN, z. *Af-*.
KROEIE, VII. 19.
KROEIEN, VIII. 51.
KROEZELEN, VI. 45; X. 68.
-KROEZELEN z. *Voort-*.
KROMHOUT 83.
KROOIZE, VIII. 75.
-KROOIZEN, z. *Ver-*.
-KROONE, z. *Vonte-*.
KROONEN, X. 36.
KROOSIJZER, V. 28.
KROOZE, V. 28.
KROPPEN, V. 4.
-KROPS, z. *Hops-*.
KROTTE, VII 92.
-KROTTEN, z. *Ver-*.
KROTTEPOES, VII. 92.
KRSJONKELE, VIII. 51.
KRUID, I. 18; X. 11.
-KRUID, z. *Dool-, fijn-, groef-*.
KRUIDACHTIG, IX. 36.
KRUIDEN, X. 11.
KRUIDGIERIG, X. 3.
KRUIDHAGE, X. 11.
KRUIDSCHOOF, X. 12.
KRUIE, VII. 20.
KRUIME, VII. 92.
KRUIME, z. *In*.
KRUIMEN VI. 92.
KRUINE, V. 51.
KRUINEN, V. 51.
KRUIS, IV. 74; V. 11.
KRUISELOOS, IX. 36.
KRUISHOUWELIJK, VI. 37.
KRUISLUCHT VIII. 68.
-KRUT *Hutte-*.
KRUWINGE, IX. 92.
KUDDELSCHOLE, VII. 68.
KUFFEL, VI. 59.
KUFFELEN, VI. 59.
KUFFEN, VII. 93.
KUI, IX. 12.
KUIFEL, III. 82.
KUIL, VI. 20.
KUIP, VIII. 92.
-KUIP, z. *Bornput-, put-*.
-KUIPE, z. *Slabbing-*.
KUISCHELING, VII. 77.
KUISCHSEL, VIII. 38.
KULLEBUL, IX. 51
-KULLEN, z. *Ver-*.
KUL-OVER-EERSGAT, III. 49.
KULTE, IV. 11; VIII. 11.
-KULTE, z. *Stof-*.
KUNKE, IX. 83.
KURREMULDE, VII. 85.
KURRIACHTIG, X. 68.
KURRIËN, VII. 45.
-KURTS, z. *Tingel-*.
-KUTS, z. *Appel-, henne-*.
KUTTELSCHOLE, VII. 68.
KUTTEREN, X. 84.
KUTTERING, X. 84.
KUWEN, I.
KWAADSPICHTEN, IX. 68.
KWAAD-T'-ZEGGEN, V. 21.
KWAAKTE, V. 61.
KWAAN, z. *Ten*.
KWA BLIJVEN, z. *Te*.
KWAKKEBEEN, X. 84.
KWAKKELEN, X. 3.
KWAKKEN X. 3.
KWANTEBAK, IV. 78.
KWANTEREN IX. 58.
-KWANTEREN z. *Ont-*.
KWARRE, VII. 36.
KWARREN, VII. 36.
KWATS, VIII. 11.

KWAWETE, VI. 20.
KWA ZIJE, IX. 75.
-KWEEK, z. *Ver-*.
KWEEKEN, IV. 11.
KWEEKENDE, IX. 92.
-KWELLEN, z. *Be-*.
KWELSPREUKEN, IV. 15.
KWELSTERZIEKTE, VII. 93.
KWIJT, X. 12.
KWIJTE GEVEN, IV. 50.
-KWIJTEN, z. *Af-*.
KWIK, X. 53.
KWIMPEL, IV. 94.
KWINKELEN, IX. 19.
KWINTHEVELE, VIII. 45.
KWINTHOE, VIII. 46.
KWISTDEKEERSEN, VI. 75.
LA, V. 4.
-LA, z. *Brand-, kofer-, opwerk-*.
LAAI, V. 22, 28.
-LAAI, z. *Be-*.
-LAAT, z. *Na-*.
LABBE, VII. 45.
LACHAAIEN, X. 75.
LACHSPEL, IX. 83.
LACHTAND, VI. 87.
LAK, X. 12.
-LAK, z. *Beurzeke-*.
-LAM, z. *Katte-, mote-, samote-*.
LAMBOOIZEN, X. 29.
-LAMMEREN, z. *Pap-*.
LAMOEREN, X. 75.
LAMOERZEN, X. 93.
-LAMPEN, z. *Pa-*.
LAND, VII. 45; IX. 12.
-LAND, z. *Keer-, leilekker-, maarte-, schalie-, spittende, vage-, zaaiende*.
-LANDEN, z. *Ont-, uit-, ver-*.
LANDENAAR, IX. 37.
-LANDER, z. *Egen-, tegen-, vage-*.
LANDKOORDE, VII. 27.
-LANDS, z. *On-*.
LANDSDRICHT, VIII. 38.
LANGDEN, II. 33.
LANGE DIJSENDAG, X. 93.
LANGELIPPEN, VIII. 11; X. 3.
-LANGEN, z. *Aan-*.
LANG GELD, IX. 84.
LANGSEGEN, IX. 61.
LANGSTLEVENDHEID, I. 36.
-LANISSE, z. *Ver-*.
-LANKE, z. *Lui-*.
LANTE, X. 3.
-LANTE, z. *Schijver-*.
LANTERFAAIE, X. 93.
LAP, V. 4; X. 68.
LAPEIE, V. 28.
-LAPESTE, z. *Potje-*.
LAPLEUNEN, X. 12.
LAST, I. 3.
-LASTER, z. *Gods-*.
LASTGELDER, VII. 77.
LATEN, I. 18.
-LATEN, z. *Uitge-*.
LATENSCHAP, VIII. 92.
LATTEGLEIEN, VI. 76.
-LAUW, z. *Katte-, liere-*.
LAUWBUIZE, VII. 45.
LAUWTAND, VII. 69.
LAVEIEN, II. 26.
LAWETEN, I. 3.
LEBBE, X. 53.
-LECHTE, z. *Haak-, splet-*.
LED, X. 84.
-LEED, z. *Be-*.
-LEEDEN, z. *Be-*.
-LEEDERE, z. *Hage-*.
LEEFTE, VII. 36.
LEEFTOCHT, VII. 36.
LEÈGAARDSBOOM, VII. 60.
LEEGER, VI. 76, 87; X. 54.
LEÈGGANGERSBOOM, VII. 60.
-LEEK, z. *Euzie-, ver-*.
LEÈNBREKERE, VII. 36.
-LEENEN, z. *Af-*.
LEENKIND, VII. 86.
LEENTJE-LOOP, IX. 29.
LEERARE, IX. 93.
-LEEREN, z. *Omme-*.
LEÈRTJESTEKER, X. 61.
LEESTEN, VIII. 68.
-LEEZE, z. *Wagen-*.
-LEG, z. *Anne-, be-, bij-*.
LEGEREN, X. 84.
LEGGE, I. 35; X. 3.
LEGGEN, VII. 69; X. 75.
-LEGGEN, z. *Bek, in-, ont-, over-, uit-, ver-*.
LEGKIEKEN, X. 84.
LEG-OP, X. 45.
LEGVELD, X. 68.
LEI, V. 11, 20.
-LEID, z. *Ver-*.
LEIDER, VIII. 51.
LEIERIG, X. 3.
LEILEKKERLAND, VII. 27.
LEINZELEKKERE, X. 84.
LEITE, IX. 12; X. 93.
LEITEN, X. 75.
LEITER, X. 75.
LEITERARE, X. 75.
LEITEREN, X. 75.
LEITERINGE, X. 75.
-LEK, z. *Aver-*.
LEKE, X. 29.
LEKELING, X. 93.
LEKER, VI. 67.
-LEKKEN, z. *Af-*.
-LEKKERE, z. *Leinze-*.
-LEKKEREN, z. *Ver-*.
-LEKKERLAND, z. *Lei-*.
LEME, VI. 93; VII. 77.
LEMEL, VII. 13.
LENDDEURE, VIII. 92.
-LENDE, z. *Hoostal-*.
LEPEL, V. 11.
-LEPEL, z. *Bout-*.
LEPELEN, IV. 94.
LEPEN, X. 68.
-LES, z. *Be-*.
LESTELINGE, I. 50; X. 19.
-LET, z. *Be-*.
-LETTEN, z. *Af-, mis-, ont-, over-*.
LETTERS VLIEGEN, IX. 84.
LETTERVAST, X. 68.
-LEUGENE, z. *Kerk-*.
LEUGEREN, IV. 43.
LEUKE, VII. 93.
LEUN, IX. 75.
LEUNEN, VII. 69.
-LEUNEN, z. *Lap-*.
LEUNTJE, X. 19.
-LEURE, z. *Ber-*.
-LEUREN, z. *Bomme-, tjokke-*.
LEUREWERK, X. 75.
LEURIDE, VIII. 92.
LEURIE, IX. 29.
LEURIG, VIII. 12.
LEURNET, z. *Bomme-*.
LEUTE, VII. 20.
LEUZENDE, V. 61.
LEUZIG, I. 18.
LEUZIGHEID, I. 18.
LEVAARD, IX. 93.
-LEVENDHEID, z. *Mensch-*.
LEVENTWEL, IV. 11.
LEVER, z. *Looze, losche*.
LEVEREN, IX. 75.
LEVERINGE, IX. 75.
-LEZEN, z. *Door-, in-*.
LIBBE, IV. 11; IX. 93.
LICHTE, X. 84.
LICHTE, z. *Binnen*.
LICHTER, VII. 13; VIII. 12.
LICHTEREN, VII. 13, 20.
LICHT-GAAT-DEURE, IX. 6.
-LIEDEN, z. *U-*.
-LIEGEN, z. *Be-*.
-LIEN, z. *Ander-*.
LIERELAUW, VIII. 92.
LIERETAP, IX. 29.

LIESTEREN, IX. 75.
-LIEVIGHEID, z. *Tier-*.
LIEWEEK, I. 83.
-LIEZEN, z. *Ver-*.
-LIGGEN, z. *Af-, op-*.
-LIGGER, z. *Plat-, uit-*.
LIGTE, VI. 93.
LIJDEN, III. 58; IX. 61.
LIJF, IX. 93.
-LIJFE, z. *Pa-*.
LIJFEEGDE, IX. 6.
LIJFNA, VI. 76.
LIJFZEUGE, VIII. 51.
LIJK, z. *Loos*.
LIJM, X. 68.
-LIJMEN, z. *Uit-*.
LIJS, VIII. 68.
LIJTSE, II. 21; X. 93.
-LIJVEN, z. *Be-*.
LIJZE, X. 75.
LIJZIG, VIII. 68.
LILAAK, X. 84.
LILAAKHAGE, X. 84.
LILAAKHOUT, X. 84.
-LIMPEREN, z. *Meê-, weg-*.
-LINGE, z. *Gifte-*.
-LINK, z. *Keern-*.
LINTEVIJLDERE, II. 81.
LINZEN, II. 10; IX. 93.
-LIPPEN, z. *Lange-*.
LISPEREN, X. 75.
-LISPEREN, z. *Af-, meê-, weg-*.
LOBBEDOE-LOBBEGAAI, IX. 48.
LOBBEGAAI, z. *Lobbedoe*.
LOBBIG, VII. 86.
LODDER, X. 30.
LOEBENDE, IX. 12.
LOEIE, II. 26.
LOEIEN, II. 26.
LOERSPEGEL, X. 3.
-LOESEN, z. *Af-*.
LOESINGE, VIII. 38.
LOESSE, V. 44.
LOETE WIJZEN, z. *Te*.
LOEVERACHTIG, VIII. 92.
LOEZE, X. 75.
LOF, IX. 48.
LOFFENIEREN, VIII. 92.
-LOGE, z. *Par-*.
LOKE, III. 67; IX. 37; X. 30.
-LOKEREN, z. *Ver-*.
-LOKKE, z. *Vis-*.
LOKKEBROOD, I. 35.
LOKKEDUTTE, X. 46.
-LOKKEN, z. *Verruw-*.
LOKKEREN, X. 19.
LOKKESLEKKE, VIII. 62.
-LOKKIG, z. *Roew-*.
-LOKTE, z. *Nieuw-, roew-, ruw-*.
LOMPE, X. 84
LONKEN, X. 4.
LONKEREN, VIII. 68.
LONTE, IX. 29, 76.
LOOCHENEN, III. 10; X. 84.
LOOCHENSTAF, z. *De*.
-LOOD, z. *Pijl-en-*.
-LOOF, z. *Kleen-, schiet-*.
-LOOGE, z. *Heerd-, kook-*.
-LOOGEN, z. *Uit-*.
LOOGE SCHIETEN, VIII. 68.
-LOOIEN, z *Uit-*.
-LOOK, z. *Donder-*.
-LOONEN, z. *God-*.
LOOP, III. 20.
-LOOP, z. *Bier-, bree-, ge-, leentje-, mane-, om-, toe-*.
LOOPEN, I. 18, 83.
-LOOPEN, z. *Haaiwaai, te baarde, ver-*.
-LOOPENDE, z. *Nieuw-*.
LOOPENE, z. *Te*.
-LOOPER, z. *Be-*.
LOOS, VII. 20; X. 93.
-LOOS, z. *Bake-, bom-, bomme-, brokke-, draai-, eeuwe-, hebbe-, kriet-, kruise-, munte-, nooze-, puppe-, scha-, tente-*.
-LOOSHEID, z. *Aam-*.
LOOS LIJK, VIII. 92.
LOOTE, IX. 6.
LOOVERIG, VI. 50.
LOOZE DEURE, III. 75.
LOOZE LEVER, VI. 13.
-LOPTE, z. *Ruw-*.
LOS, V. 61.
-LOS, z. *Peerde-*.
LOSCHE LEVER, VI. 13.
LOSSEN, V. 61; IX. 84.
LOS ZIJN, VIII. 12.
LOT, VII. 20.
-LOT, z. *Be-, pr-, twijfel-*.
LOTSOORE, VI. 67.
-LOTTERACHTIG, z. *Ka-*.
LOTTIG, VII. 21.
-LOTTIG, z. *Pa-*.
LOTTIGHEID, VII. 21.
LOUTER, VI. 59.
-LOVEN, z. *Dank-, par-*.
LOVIE, VII. 13.
-LUCHT, z. *Kruis-*.
-LUCHTE, z. *Ge-*.
-LUCHTEN, z. *Hemel-, ver-*.
LUIDE, X. 30.
LUIDEN, IX. 68.
LUIDZOLDER, VI. 13.
LUIE, VII. 77.
LUIGELD, IX. 61.
LUIKEN, IV. 43; VIII. 46.
LUIKER, IV. 12.
LUILANKE, IX. 12.
LUIPER, X. 19.
LUIPOOGE, IX. 48.
LUISOOLIJK, VIII. 12.
LUISTEREN, I. 11.
LUISTERVINKE, X. 12.
LUIZEN, X. 93.
-LUIZEN, z. *Op-, ver-*.
LUKKEBOONE, VII. 93.
-LULDER, z. *Klets-*.
LULLEFAAIEN, VII. 60.
LULLEKENS, VIII. 51.
-LULLEN, z. *Klets-*.
LULPANDEREN, VII. 60.
LUNDEREN, IX. 68.
LUST, IX. 12.
LUSTEN, VII. 45, 77.
-LUT, z. *Ka-*.
LUTHERSCH, VI. 50.
LUTSE-LUTSE, X. 75.
-LUTSEN, z. *Af-*.
LUTSINGE, VIII. 62.
-LUTTE, z. *Ba-*.
LUTTELEN, VII. 27.
LUWE, IX. 37.
LUWEREN, IX. 68.
MAAIE, IV. 43.
MAAIZIEKTE, VII. 37.
MAAKHURE, X. 4.
MAAKSEL, X. 68.
MAAKTE, IX. 61.
MAAL, VII. 69; VIII. 51.
-MAAL, z. *IJzer-, rieste-*.
MAALJE, X. 85.
MAALKES-PAP, VII. 45.
-MAAND, z. *Knape-, koeiherden*
MAANDBEESTE, II. 81.
MAANDEKOORN, VI. 20.
-MAANDER, z. *Dertig-*.
MAARREKS, X. 30.
MAARTELAND, VIII. 5.
MAARTELING, VII. 60.
MAASNAALDE, X. 75.
MAD, II. 89.
MAGE, IX. 93.
MAGER, X. 85.
-MAGEREN, z. *Af-, op-, uit-*.
MAGUIT, VI. 67.
MAKEMANNETJES, X. 30.
MAKEMONDTJESSPEL, X. 30.
-MAKEN, z. *Af-, goed-*.
MAKKEN, VIII. 68.

MALE, VI. 59.
MALEGEWIN, X. 4.
MALETTEZAK, IX. 93.
MALK, III. 9.
MALLIKAAR, I. 66.
MAMMEREN, VI. 69.
MAN, I. 11.
-MAN, z. *Appel-, beu-, kleen-, negen-, speel-, wede-, weduw-, zels-.*
-MANDE, z. *Bolle-.*
-MANDEN, z. *Kante-.*
-MANE, z. *Krempe-, krenke-, nieuw-, wasse-.*
MANELOOP, V. 4.
-MANEN, z. *Ver-.*
MANEVINKE, I. 11.
-MANGEL, z. *Mingelde-.*
-MANGELE, z. *Mingelde-.*
MANGELEN, VI. 69.
MANNEER, III. 68.
-MANNEKE, z. *Kanneke-.*
-MANNETJES, z. *Make-.*
-MANNIG, z. *Ee-.*
MANNIKANDER, VI. 59.
MANSCH, I. 50, 66; VIII. 6.
MANSELEN, VIII. 38.
MANSHOOFD, III. 42.
MAR, V. 22.
MARCHEM, II. 71.
MARE, VII. 69.
-MARE, z. *Weer-.*
-MAREIEN, z. *Af-.*
-MAREN, z. *Ver-.*
-MART, z. *Brondel-.*
MARTEN, X. 4.
MARULLE, X. 93.
-MAS, z. *Ra-.*
MASSEN, X. 75.
MASTEN, VIII. 46.
MASTEREN, VII. 60; VIII. 92.
-MATE, z. *Hemel-.*
MATE, VIII. 93.
MATEWERK, X. 54.
-MATIS, z. *Gratis-.*
MATOFFEL, IX. 61.
-MATOOIEN, z. *Op-.*
MATOTE, X. 75.
MAZEGAT, X. 75.
MAZEN, X. 75.
ME, VI. 13.
MEDEBLANDEN VAN HOEDEN, II. 59, 84.
MEE, X. 75.
-MEÈ, z. *Aaie-, al-, te.*
MEÈDRILLEN, IX. 61.
MEÈGAAN, IX. 68.
MEEGAT, X. 76.
MEELDE, VII. 45.
MEÈLIMPEREN, IX. 76.
MEÈLISPEREN, X. 76.
MEER, VIII. 83.
MEEREN, z *Met tween.*
-MEERSCH, z. *Streep-.*
-MEES, z. *Keze-.*
MEESEN, X. 76.
MEESKE, X. 76.
MEÈSLAG, X. 76.
-MEESTER, z. *Onder-.*
-MEESTEREN, z *Ver-.*
MEESTERIJE, X. 76.
MEÈTRIESTEN, IX. 37.
MEÈTRIJFELEN, VIII. 22.
-MEI, z. *Bilke-.*
MEIBOOM, I. 11.
MEIBRUID, X. 68.
-MEIE, z. *Aaie-.*
MEIEN, VII. 13.
MEISEJONG, X. 76.
-MEISEN, z. *Vrom-.*
MEISKE, X. 76.
MEISKESTIJD, IX. 37.
MEIVORST, VIII. 62.
MEKSGEWIJS, IV. 51.
MELESUIKER, VIII. 22, 68.
-MELK, z. *Dintdemelken, fokke-, vlot-.*
MELKBANE, VII. 27.
-MELKFORTUNE, z. *Kerre-.*
-MELKSTEEN, z. *Kerne-.*
-MELKZIJDE, z. *Kerne-.*
MELUW, V. 51.
-MELUWEN, z. *Ver-.*
MEMMELINGE, II. 33.
MEN, V. 84; VIII. 69.
MENEGAT, X. 76.
MENEN, X. 76.
MENIGTIJD, VI. 87.
-MENSCH, z. *Beste-.*
MENSCHAARDIG, VI. 13.
MENSCHDOM, VII. 69.
MENSCHE, X. 61.
MENSCHEBEEN, X. 19.
MENSCHESCHUI, IX. 76.
MENSCHKE, VII. 93.
MENSCHLEVENDHEID, IV. 12.
-MENTEN, z. *Scher-.*
-MERGELEN, z. *Uit-.*
MERVELHOUWE, VII. 69.
-MES, z. *Ham-, hom-, houw-, kant-, plak-, tee-, 't mes en de' kant, uithaal-, zaal-, zool-.*
MESCHBERIE, X. 76.
MESDAG, X. 76.
-MESSE, z. *Blauw-.*
MESSEWEG, IV. 12.
-METEN, z. *Af-.*
-METER, z. *Grond-, groot-.*
MET PENNE EN SCHELLE, VIII. 93.
MET TWEEN MEEREN, VIII. 12.
MEUGE, X. 76.
MEUGEN, IX. 6.
-MEULEN, z. *Boor-, schuur-, vlas-.*
MEULENEN, VII. 14.
-MEULENEN, z. *Ver-.*
MEULENROE, VI. 77; X. 76.
MEULENSLAG, VII. 37.
MEULENWERKER, IX. 68.
-MIDDEL, z. *Bij-.*
MIDDEL SCHEPPEN, VI. 51.
MIDDEN, VII. 93.
MIERELIJK, III. 68.
-MIJ, z. *Af-mij, toe-.*
MIJ, z. *Ei, oei.*
MIJ-EN-DIJ, I. 35.
MIJKE, X. 76.
MIJKEN, VIII. 62.
MIJN DHAVELOOZE, IX. 20.
MIJNE, X. 12.
-MIJNE, z. *Boter-, zane-.*
MIJN VERDHAVELOOZE, IX. 20.
MIKKE, X. 93.
MIKKEN, VII. 27.
MILTAUWE, X. 76.
MINGELBEENEN, VII. 77.
MINGELDEMANGEL, IX. 51.
MINGELDEMANGELE, X. 93.
MINKE, II. 89; VIII. 46.
-MINKEL, z. *Scher-.*
MINKEN, VI. 13.
-MINKEN, z. *Ver-.*
MINNINGE, VI. 13.
MINSSLAAGS, I. 52.
MINZEN, IX. 19.
MIRAKELEN, VIII. 38.
MISDACHT, VI. 93.
MISGRAMMEN, IV. 63.
MISHEUTELEN, VII 37.
MISKAAIEN, VIII. 12.
MISKEEREN, IX. 68.
MISLETTEN, VI. 60.
MISPELZAAD, VII. 45.
MISSEN, V. 28.
-MISSEN, z. *Ver-.*
MISSTEKEN, VII. 21.
MISVAREN, VIII. 62.
MISVRAGEN, IV. 12.
MISZINNIG, X. 19.
MODDELEN, VI. 37.
MOEDER-CHRISTENZIELALLEENE, II. 71.
MOEDER-GODSALLEENE, II. 71.
-MOEDERNAAKT, z. *Bloed-.*

MOEDERZIEL, VIII. 39.
-MOEDIG, z. *Gauw-, on-.*
MOEIE, VII. 21.
-MOEIE, z. *Kalle-.*
MOEIE KREKELTANDS, VII. 77.
MOERDAUWEN, VI. 69.
MOERE, V. 28; VIII. 93.
-MOERE, z. *Teriks-.*
MOEREN, VII. 61; VIII. 51.
-MOEREN, z. *Boven-, uit-.*
MOERZOOGER, VI. 60, 77.
MOES, II. 33.
-MOES, z. *Scher-.*
MOESEBEIER, X. 77.
MOET, V. 44.
MOETELIJK, VII. 77.
MOEVE, X. 77
MOEZE, V. 90.
-MOEZE, z. *Pa-.*
MOEZEKES, II. 13.
-MOEZELZAKKEN, z. *Ver-.*
MOEZEWULF, V. 90.
MOGENDHEID, VI. 60.
-MOKKE, z. *Hand-.*
MOKKEDIJZE, X. 46.
MOKKEDROLS, X. 19.
-MOKKEL, z. *Hokkelde-.*
MOKKELINGE, VIII. 62; X. 77.
-MOL, z. *Vee-.*
MOLDEKEERSE, VI. 25.
MOLLEBIER, VI. 25.
MOLLEFANE, VI. 60.
MOLLEFOONE, VI. 60.
MOLLEN, VI. 38.
MOLLEPLOOI, z. *Mollepooi.*
MOLLEPOOI MOLLEPLOOI MOLLEPROOI, V. 92.
MOLLEPOT, V. 90.
MOLLEPROOI, z. *Mollepooi.*
-MOMMEL, z. *Keune- en koe-.*
MOMMELEN, I. 83.
MOMMELINGE, I. 83.
MOND, V. 44.
MONDELINGE, VII. 86.
-MONDEN, z. *Ver-.*
MONDNERIG ZIJN, II. 10.
MONDSPEL, V. 6; X. 69.
-MONDTJESSPEL, z. *Make-.*
-MOOIEN, z. *Ver-.*
MOOITJE, X. 20.
-MOORDEGE, z. *Ver-.*
MOORSLE, I. 3.
MOORTELEN, IX. 37; X. 20.
MOOSCHPEERD, IV. 67.
MOOSHOND, V. 91.
MOOSSLE, I. 3.
MOREEKEL, II. 71.
-MOTE, z *Sa-.*
-MOTELAM, z. *Sa-.*
-MOTTEN, z. *Pla-.*
MOUTZAK, VII. 61.
MOUWE, z. *Haver uit de.*
MOZE SPLIJTEN, VII. 77.
MUIE, VII. 21.
MUILBOER, X. 36.
MUIMELEN, V. 33.
MUITEN, VII. 77.
-MUITEN, z. *Ver-.*
-MUIZE, z. *Zee-.*
MUIZEL, VI. 51.
MUIZELEN, V. 38; VIII. 93.
MUIZELING, VI. 38.
MUIZELINGE, VI. 38.
MUIZELS ETEN, VI. 45, 51.
-MULDE, z. *Kurre-.*
-MULTEREN, z. *In-.*
MUNKEN, z. *In de.*
MUNTE, VIII. 12.
MUNTELOOS, IX. 37.
-MUREN, z. *Beblende-.*
MURPELINGE, III. 75.
-MURTSELEEREN, z. *Ver-.*
MURTSELEN, IX. 29.
-MURWE, z. *Krieke-.*
-MUTSE, z. *Schijver-, tap-.*
N, z. *De louchenstaf.*
-NA, z. *IJfenaatje, lijf-.*
NAAD, VI. 20.
-NAAIEN, z. *Ver-.*
-NAAIER, z. *Ooge-.*
-NAAKT, z. *Bloed-moeder-, moeder-.*
-NAALDE, z. *Maas-, toezet-.*
NAAR, IX. 84.
-NAAR, z. *Bet-.*
NAARZEN, IX 29.
-NACHT, z. *Benachte, ver-.*
NACHTRIDDER, IV. 12.
NACHTVENTE, VI. 60.
NAGELEN, X. 30.
NAGELTJEWIT, V. 45.
-NAKKELEN, z. *Kar-.*
NALAAT, VI. 51; VII. 46.
-NAMELIJK, z. *Be-.*
NAREDEN, X. 36.
NARREN, VI. 13.
NASCHER, VIII. 83.
NASPIEN, VII. 69.
-NAT, z. *Role-.*
NATSCHOE, VII. 37.
NATSCHOES, IX. 29.
NATVOET, VII. 37.
NAUW, z. *Benauwdelijk.*
NE, II. 26.
NEÈRSCHEUTE, IX. 84.
NEERST, IV. 94.
-NEEZEN, z. *Ver-.*
NEGENMAN, IX. 12.
NEKKER, X. 69.
NEKKEREN, II. 10.
NEMAN, I. 3.
-NEMEN, z. *Ver-.*
-NEMINGE, z. *Over-.*
NEPE, II. 33.
NERFKANT, X. 12.
NERGEN, IX. 6.
-NERIG, z. *Mond-.*
NERINGE, z. *Te.*
NERNST, z. *Om.*
NESCHIGHEID, VIII. 85.
-NESSEL, z. *Schoe-.*
-NEST, z. *Purrem-, traaguit.*
NESTEN, IV. 51.
-NET, z. *Bommeleur-.*
NETEWERK, I. 18.
-NETTE, z. *Stof-.*
NEUTEBUK, IX. 51.
-NEUZE, z. *Honds-.*
NEUZE-EN-EERZEN, IX. 48.
NEUZE-EN-ENDS, IX. 12.
NEUZELGERIEF, VII. 37.
NEUZELWERK, I. 19.
NEVEN, I. 50.
NIET, V. 51.
NIETE, VII. 86.
NIET OP AL, VI. 77.
NIEUWE, X. 20.
NIEUWJAARBRAND, VI. 93.
NIEUWLOKTE, VIII. 93.
NIEUWLOOPENDE, VIII. 93.
NIEUWMANE, IV. 94.
NIEZEN, II. 89.
NIJD, VI. 13.
-NIJD, z. *Be-, ver-.*
-NIJFEL, z. *Ka-.*
-NIJFELARE, z. *Ka-.*
NIJP, VIII. 93.
NIJSTIG, VII. 93.
NOENE, VII. 77.
-NOENE, z. *Koolkappers-.*
NOENEGETIJE, VIII. 51.
NOENEN, III. 42.
NOENESLAAP, VI. 45.
NOENESLAPEN, IX. 84.
NOENESTOND, VI. 45.
NOENZUNNE, VIII. 75.
NOGEENS, VII. 21.
NOKKE, X. 20.
NOKKE, z. *Op de.*
-NOKKEN, z. *Ver-.*
-NOOD, z. *Klagens-, ter.*
-NOODEN, z. *Be-, ver-.*

NOODIG VAN DOENE, IX. 76.
-NOOM, z. *Boer-, krekel-.*
NOORDEN, VI. 38.
-NOORDEN, z. *Appel-, bloote-.*
NOORTE, VI. 77.
NOOTZIEKTE, X. 30.
-NOOZEL, z. *On-.*
-NOOZELEN, z. *On-, ver-.*
NOOZELOOS, VI. 87.
NOTE, z. *Van note te.*
NOUTER, VI. 93.
-NUCHTER, z. *Bloe-.*
NUCHTERE DRANK, X. 30.
-NUCHTEREN, z. *On-, ont-.*
NUCHTERSCHAP, X. 85.
NUFFEN, III. 9.
-NUFT, z. *Ver-.*
NUT, VII. 14.
-NUT, z. *Boeren-.*
-NUTTE, z. *Ba-.*
OEIE-GROEIE, VII. 46.
OEIE-MEIE, VII. 69.
OEI-MIJ, z. *Ei-mij.*
OERDOM, VI. 87.
OGEENS, VII. 21.
OG NE KEER, VII. 86.
OKERBOOM, X. 77.
OKSELGEERE, VII. 61.
OKSELINGE, VIII. 51.
-OLIE, z. *Slang-.*
-OLIEN, z. *Uit-.*
OLIEVISCH, V. 33.
OLIVLAMME, VI. 77.
OLVERGHEM, I. 12.
OM, IV. 12; IX. 12.
-OM, z. *Rond-.*
OM-AN-TE-DOENE, VIII. 12.
OMBETAAMBAAR, VI. 20.
OMBHAGE, VIII. 22.
OMDEWILLEWAAROMME, VIII. 39.
OMLOOP, VI 13.
OMMEBUIKEN, VI. 93.
OMMEGANG, II. 72.
OMMELEEREN, VIII. 69.
OMMEREUNEN, X. 77.
OMMERSTOMMERS, IX. 61.
OMMESPRONG, VII. 93.
OMMETREKKEN, VII. 86.
OM NERNST, X. 54.
OMSLOOF, X. 69.
OMTUIMELEN, VIII. 69.
OM ZEEPE, VIII. 6.
ONBENAMELIJK, VII. 86.
ONBESCHIKT, X. 36.
ONDER DEN STEERT, IX. 84.
ONDERDRINKEN, IX. 29.
ONDERHEID, II. 21.
ONDERHOUT, X. 4.
ONDERJARIG, IX. 48, 76.
ONDERKOTIG, VII. 46.
ONDERMEESTER, IX. 29.
ONDERPAKKEN, V. 51.
ONDERSCHOKKERTJE, IX. 93.
ONDERSTAND, VIII. 69.
ONDERSTE-BOVENHEID, X. 20.
ONDERTREKKEN, V. 61.
ONDEUGD, VII. 77, 86; VIII. 6, 75.
-ONDIEPEN, z. *Ver-.*
ONDIEPKES, IV. 43.
ONEENIG, VIII 51.
ONFORTUNE, I. 50.
ONFORTUNIG, I. 50.
ONGEBUIMIG, X. 20.
ONGEDOEVIG, VII. 93.
ONGEDUCHT, X. 12.
ONGENOT, X. 77.
ONGERAAKT, VI. 60.
ONGEZELSCHAP, VI. 38.
ONKANSE, IX. 29.
ONLANDS, VII. 27.
ONMOEDIG, VIII. 52.
ONNOOZEL, II. 21; X. 54, 85.
-ONNOOZELEN, z. *Ver-.*
ONNUCHTEREN, III. 59.
ONPASSELIJK, IX. 61.
ONRAAD, III. 58.
ONRUSTE, II. 21.
ONSANSAMIG, X. 69.
-ONSCHALEN, z. *Ver-.*
ONSCHULD, III. 58; IX. 93.
ONTBEI, VI. 77.
ONTDRAGEN, VI. 20.
ONTDREELEN, VI. 69.
ONTDUIKEN, VII. 37.
ONTEENDEREN, X. 30.
ONTEERDEN, X. 4.
ONTFEILTEREN, X. 20.
ONTFIMPELEN, VIII. 26.
ONTGEVEN, X. 54.
ONTHEFFEN, III. 58, 68.
ONTHILDE, V 11.
ONTIJD, X. 93.
ONTIJE, z. *Bij, ten.*
ONTKWANTEREN, VIII. 13.
ONTLANDEN, VI. 51.
ONTLEGGEN, X. 20.
ONTLETTEN, X. 36.
ONTNUCHTEREN, III. 59.
ONTPASSEN, IX. 37, 61.
ONTRUSTIG, IV. 95.
ONTSCHAMPEN, VIII. 52.
ONTSCHOPPEN, VII. 86.
ONTSPREKEN, X. 36.
ONTSTAAN, VI. 93.
ONTTADDEREELEN, VIII. 85.
ONTTODDEREELEN, VIII. 85.
ONTTOTTELEN, VIII. 13.
ONTTUTTEREN, IX. 84.
ONTVALLEN, VI. 14.
ONTVANGEN, IX. 6.
ONTVULLEN, III. 42; X. 20.
ONTWAAIEN, VI. 51.
ONTWEKKEN, X. 77.
ONTWERNAAR, IV. 43.
ONTWIJZEN, VII. 78.
ONTWIMPELEN, X. 20.
ONTZEGGEN, I. 3, 11.
ONTZETTEN, z. *Het.*
ONTZIENDE, VI. 93.
ONVALLIG, IX. 6.
ONVERPASSE, I. 3.
ONVERSCHILLIG, VII. 37; IX. 6, 61.
ONVERWAAID, VI. 25.
ONVRIJ, VIII. 93.
ONWEDER, VI. 46.
ONWETELIJK, VI. 61.
ONWILLE, VIII. 23, 69.
ONZINNIG. VIII. 13.
OOD, VIII. 26.
-OOGE, z. *Klei-, luip-, paan-, pan-, put-, stout-, vaak-.*
-OOGEN, z. *Grauw-, knop-, wit-.*
OOGENAAIER, X. 77.
OOGEZIENS, X. 13.
OOGSKE, X. 85.
OOGVIJZE, X. 36.
-OOLIJK, z. *Luis-.*
OOLK, IX. 20.
OOR, VI. 88; IX. 37.
-OORDE, z. *Ezel-.*
OORDEEL, IV. 83; V. 29.
OORDER, IX. 29.
OORDTJE, X. 85.
OORE, II. 22; IX. 76.
-OORE, z. *Klak-, klap-, lots-, paal-.*
OOREFLAKKE, V. 61.
-OOREN, z. *Snel-.*
OORIJEN, IX. 13.
OORLIJK, IX. 20.
-OORM, z. *Blek-.*
OORMSPICHTIG, X. 77.
-OORTEN, z. *Ver-.*
OORTENBUSSEL, VIII. 39.
OORZAKINGE, VI. 69.
OOSLETER, VI. 93.
OOSTERSTEENDRONKE, VIII. 13.
OOWK, IX. 20.
-OP, z. *Leg-, niet op al, strijk-.*
OP AL, z. *Niet.*
OPBALKEN, IX. 30.
OPBOEKEN, VI. 14.

OP DE BEETE, X. 85.
OP DEN KNOOP, X. 21.
OP DE NOKKE, X. 21.
OP DEN OVEN ZITTEN, II. 89.
OP DEN RUTTELE, V. 11.
OPDRAG, X. 4.
OPDRAGENDE, VIII. 69.
OP DROOG ZAAD, VII. 93.
OP EEN BEEN STAAN, VII. 46.
OPEN, z. *Wijdgat.*
OP-END-OP, V. 5; X. 77.
OPENEERDELIJK, X. 36.
OPENGERRELEN, VIII. 52.
OPENSCHEIEREN, VI. 31.
OPENSCHETTEREN, VIII. 62.
OPGELONGEN, X. 93.
OPGEVEN, VI. 69.
OPGEZICHTE, IX. 13.
OPHALEN, z. *Aas.*
OPHELDEREN, VIII. 39.
OPHOOPENDE, X. 77.
OPHOOPTE, X. 77.
OPHOPPENDE, X. 77.
OPJUISCHEN, X. 61.
OPJUISCHER, X. 61.
OPLIGGEN, IX. 37.
OPLUIZEN, VIII. 52.
OPMAGEREN, VI. 79.
OPMATOOIEN, VI. 14.
OPPAMPEREN, X. 4.
OPPEWAARDVAGER, X. 77.
OPPRIKKELEN, X. 85.
OPRAAP, IX. 48.
OPRAKELEN, X. 54.
OPRAPEN, VI. 93; IX. 6, 13.
OPREBBELEN, IX. 37.
OPREEDEN, VIII. 13.
OPREESEMEN, X. 77.
OPREEVEN, IX. 68.
OPSCHOBBELEN, IX. 68.
OP SCHUIT, V. 52.
OP SCHUIT ZETTEN, V. 52.
OPSLAAN, X. 93.
OPSLUIT, VI. 69.
OPSLUITEN, IX. 77.
OPSMIJTEN, X. 46.
OPSNIJDEN, X. 46.
OPSULFEREN, IX. 6.
OPTREKKEN, VII. 38.
OP VAARDE, X. 13.
OPVANG, IX. 77.
OPVOEREN, VI. 69.
OPWERKLA, IX. 68.
OPWERKSCHROO, IX. 68.
OP ZEE, VI. 88.
OPZEGGEN, X. 85.
OPZOMEREN, IX. 77.
-ORSE, z. *Ten-.*
OSSEKNIE, VIII. 76.
-OUD, z. *Boom-.*
OUDEWIJFSWORTEL, X. 54.
OVEN, z. *Op den oven zitten.*
OVENDOM, III. 76.
OVENSTAKE, X. 77.
OVENTOTE, X. 77.
OVER, X. 69.
-OVER, z. *Hak-over-ende, seden-, top over top.*
-OVERALS, z. *Al-.*
OVER ASEM, VII. 14.
OVERBRIEVEN, X. 85.
OVERBUIKEN, VI. 69.
OVERDANIG, I. 50.
OVERDORST, VI. 51.
OVERDRIJVEN, IX. 84.
OVERDRINKEN, IX. 13.
OVERDWEBBELEN, III. 82.
OVERETENTHEID, VII. 28.
OVERGHEM, I. 12.
OVERHANG, X. 36.
OVERHOEKEN, VII. 46.
OVERHULLE, III. 68.
OVERKLAPPEN, X. 85.
OVERLEGGEN, IX. 30.
OVERLETHEID, VI. 51.
OVERLETTEN, VI. 51; X. 21.
OVERLIJK, VI. 46.
OVERNEMINGE, VI. 94.
OVERPAMPELEN, IX. 30.
OVERPANDEREN, VIII. 76.
OVERPLOTEN, VIII. 52.
OVERRAAD, IX. 13.
OVERRAAST, VI. 79.
OVERSCHOTSEL, X. 77.
OVERSCHRAGEN, VI. 94.
OVERSOOP, X. 78.
OVERSPEEL, VI. 51.
OVERSTELLEN, VII. 93.
OVERSTRING, IX. 30.
OVERTREK, VI. 69.
OVERVERMOEIDHEID, IX. 93.
OVERZETTEN, IX. 48, 84.
-PAAI, z. *Taai-.*
PAAIE, X. 69.
-PAAIEN, z. *Hakke-.*
PAAIGELDIG, VI. 69.
-PAAIS, z. *Aatje-.*
PAALOORE, VI. 70.
PAANOOGE, X. 61.
PAASCHERHOUT, IX. 7.
PAASCHKOEKE, X. 86.
-PACHT, z. *Ratel-.*
PADWEEG, VI. 88.
PAGGEREN, VI. 61.
PAK, V. 5; IX. 48.
PAKAN, IX. 13.
PAKKELBERD, IV. 64.
PAKKEN, X. 21.
-PAKKEN, z. *Onder-, ver-, w*
PALAMPEN, VI. 70.
PALE, III. 59.
-PALE, z. *Te pijle-.*
PALEN, VI. 61.
PALIJFE, X. 78.
PALMESTEERT, X. 78.
PALOTTIG, VIII. 69.
PAMMELTJE, III. 76.
-PAMOEZE, z. *Roere-.*
-PAMPELEN, z. *Over-.*
PAMPEREN, X. 4.
-PAMPEREN, z. *Op-.*
PANDER, VIII. 76.
-PANDERE, z. *Rije-.*
PANDEREN, VIII. 76.
-PANDEREN, z. *Af-, dril-, lul-, rond-, weder-.*
PANDERINGE, VIII. 76.
PANEKAKE, X. 62.
PANNEKAKE, X. 62.
PANNEKIND, VIII. 13.
PANOOGE, X. 62.
-PAP, z. *Droog-, hommel-, k maalkes-, sprietjes-, wasch-ter-, zieltjes-.*
PAPBAARD, V. 5.
PAPEGAAI, X. 36.
PAPEIE, VII. 22.
-PAPIER, z. *Baar-.*
-PAPIEREN, z. *Glas-.*
PAPLAMMEREN, X. 4.
-PAPPEN, z. *Ver-.*
PAPPOTS ENDEKLOKKE, IX.
PAPZOUT, IX. 38.
PARADIJSDEURE, VIII. 52.
PARLOGE, X. 54.
PARLOVEN, I. 51.
-PASSE, z. *Onver-.*
-PASSELIJK, z. *On-.*
-PASSEN, z. *Aan-, ont-, verp*
PATEELEN, V. 61; IX. 13; X.
-PATER, z. *Galge-, veld-, zee*
PATJAREN, VII. 69.
PAUSDOM, VI. 94.
PAVANE, z. *Kavane.*
PAVE, III. 9.
PEE, VIII. 69.
PEÊ GEVEN, VIII. 39.
-PEELE, z. *Ka-.*
-PEERD, z. *Bende-, buig-, di duigen-, galge-, moosch-, staak-, toebak-, vel-.*

PEERDEBOERENTAFEL, VI. 14.
PEERDECATERARE, IV. 68.
PEERDEKOP, V. 29.
PEERDELOS, V. 62.
PEERDEPLOTE, VIII. 7.
PEERDEREBBE, IX. 7.
PEERDESTERRE, V. 12.
PEERDEWERK, X. 86.
PEERDEWIJS, IX. 61.
PEERDIGHEID, IX. 30.
PEEUW, IX. 84.
PEEUWEN, IX. 84.
-PEEUWEN, z. *Pritse-*.
PEGELEN, III. 10.
-PEIE, z. *La-*.
PEILEN, V. 45.
PEIZEN, z. *Te*.
PEIZINGE, III. 68.
PEK, IX. 38.
PEKAALDE, X. 86.
PEKEL, V. 62.
PEKELTJE, IX. 20.
-PEKKEL, z. *Drie-*.
PEKKELEN, X. 69.
-PEKKELEN, z. *Ver-*.
-PEKKEN, z. *Ver-*.
-PELLEN, z. *Uit-*.
PELSE-VANEEN, X. 55.
-PEN, z. *Turf-*.
-PENDER, z. *Duil-*.
PENEBUSCH, II. 57.
-PENEN, z. *Uit-*.
PENERIJE, II. 41.
PENEWINKEL, II. 43.
-PENIGEN, z. *Uit-, uitver-*.
PENNE, VIII. 93.
PENNE, z. *Met penne en schelle*.
PENNEWARE, II. 26.
-PENNINGEN, z. *Keunings-*.
PEPER, V. 62.
-PERDUIT, z. *Uit-*.
PERE, IX. 84.
-PERE, z. *Kijk-, knoter-, pijnboom-, smeer-*.
-PERKEL, z. *Ka-*.
PERPIOEN, V. 85, 86.
PERREKNECHT, I. 42.
-PERSCHE, z. *Kale-*.
-PERSE, z. *Droom-*.
PERWERIJE, II. 43.
PESJOETE, IX. 77.
-PESTE, z. *La-*.
PEURREN, X. 86.
PEZEWEVERE, IX. 68.
-PIEPEN, z. *Buiten-*.
-PIERE, z. *Vliege-*.
PIEREN, IX. 7; X. 63, 69.
-PIEREN, z. *Poef-*.
PIETERARE, IV. 51.
PIEWITTE, V. 75.
PIJE, VII. 93.
PIJE, z. *In*.
-PIJEREN, z *Af-*.
PIJKEDIJSENDAG, X. 69.
PIJKELEN, I. 12.
PIJKHOOGDE, VIII. 93.
-PIJLDE, z. *Ee-*.
PIJL-EN-LOOD, IX. 93.
PIJLEPALE, z. *Te*.
PIJL-TEN-HOORNE, V. 77.
PIJNBOOMPERE, II. 73, 81.
-PIJNE, z. *Kachtel-*.
-PIJPE, z. *Vier-*.
PIJPEGAALBOER, X. 36.
PIJPEGALE, VIII. 85.
PIJPEGALEN, X. 36.
PIJPHUIS, VII. 93.
-PIJT, z. *Calcie-, sterte-*.
PIJTJE-KADIJZEN, X. 46.
PIJZE, X. 69.
PIKKEN, VI. 79.
PILGREM, II. 90.
-PILLE, z. *Koortsen-*.
-PILLETJE, z. *Koortse-*.
PIMPAMPOENTJE, V. 77.
-PINANT, z. *Kerke-*.
PINKE, I. 12, 19, 35; II. 22.
PINKELEN, VI. 14; X. 21.
PINNE, I. 19.
-PINNE, z *Dunder-*.
PINNEN, IX. 38.
PINSEN DEELEN, VII. 78.
PINTEN, X. 69.
-PINTER, z. *Dobbel-*.
PISSOOTE, IX. 48.
PIT, IX. 85.
-PIT, z. *Halte-*.
PITJEWINTER, VIII. 76.
PITVETTEN, IX. 13.
-PLAK, z. *Aange-, zwaluw-*.
-PLAKKEN, z. *Aan-, ver-, zwaluw-*.
PLAKMES, VII. 46.
PLAMOTTEN, VII. 61.
PLANCKAERT, V. 34.
PLANKE, II. 10.
PLASCH, VIII. 76.
PLATE, VIII. 7.
-PLATE, z. *Steen-*.
PLATE SCHUREN, z. *De*.
PLATLIGGER, IV. 69.
PLEEG, VII. 38.
-PLEKKE, z. *Tinte-*.
-PLEKKEN, z. *Ver-*.
PLEKTE, X. 69.
PLETS, IX. 68.
PLICHTEN, VII. 61.
PLOEG, VIII. 13.
PLOEG EN EEGDE, I. 42.
PLOEGSTOK, IX. 51.
PLOMPENDE, IX. 78.
-PLOOI, z. *Molle-*.
-PLOOIER, z. *Tuite-*.
-PLOTE, z. *Kalver-, peerde-, van note te plote*.
PLOTEL, IX 93.
PLOTELING, IX. 93.
-PLOTEN, z. *Af-, over-*.
-PLUIME, z. *Keuken-*.
PLUIMEN, VII. 61; X. 86.
-PLUIMTE, z. *Ge-*.
PLUIMZIEKTE, VI. 14, 38.
POCHELEN, IV. 43.
PODDEREN, X. 69.
-PODDEREN, z. *Uit-*.
POEF, VII. 78; IX. 30.
POEFEN, VII. 78; VIII. 76.
POEFPIEREN, VI. 70.
-POEL, z. *Goor-*.
POENDEREN ZOENDEREN, I. 46.
POENEN, II. 27; V. 62.
-POENTJE, z. *Pimpam-*.
POEREN, X. 69.
-POERIG, z. *Bos-*.
POERMADELJE, X. 69.
POES, VII. 94.
-POES, z. *Krotte-*.
POESTEREN, X. 4.
POETEREN, VI. 61.
POKE, X. 69.
POKEREN, III. 59.
POKKE, VI. 61.
POLTE, VI. 14.
-POMPE, z. *Steek-*.
POMPELACHTIG, IX. 93.
POMPESLOT, V. 29.
PONDIG, IX. 20.
PONKE, VI. 70; VII. 94.
-PONKE, z. *Eerweet-*.
PONKELE, X. 70.
PONKEN, VI. 70.
-POOI, z. *Molle-*.
POOIE, X. 86.
POOREN, VIII. 39.
POOTEN, VII. 87; IX. 38.
-POOTEN, z. *Knie-*.
-POOTIG, z. *Holle-*.
POPERINGE, I. 51.
POSTSNARE, X. 21.
POSTSNOER, X. 21.
-POT, z. *Akster-, gaze-, koei-, molle-, stoof-, zotte-*.

POTDICHTE, X. 70.
POTE, VI. 61.
POTEN, VI. 51.
-POTEN, z. *Uit-*.
POTERINGE, IV. 44.
-POTIZE, z. *Tri-*.
POTJELAPESTE, X. 46.
POTKALIJNE, X. 70.
POTTEGELD, VIII. 46.
POTTEKAAS, VIII. 28.
POTTEN, III. 10.
POTVLUGGE, VII. 61.
POTZWART, VIII. 76.
PRAAIE, I. 3, 13.
-PRAMEN, z. *Af-*.
PRANGDIEF, VII. 46.
-PRATEL, z. *Ge-*.
PRATELARE, X. 30.
PRATELEN, X. 30.
PRATELINGE, X. 31.
PRATERE, X. 5.
PRAZELEN, X. 13.
PRAZEN, X. 14.
-PRAZEN, z. *Haze-*.
PREGGE, IV. 44; IX. 69.
PREGGEN, IV. 44.
PRIEM, VIII. 85.
PRIEME, VIII. 63.
PRIEUWKE, VII. 94.
-PRIKKELEN, z. *Op-*.
PRIKKEN, VI. 20.
PRITSEPEEUWEN, X. 70.
PRLOT, VII. 78.
PROCHIALE RAAD, IX. 48.
PROESTEN, X. 86.
PROMMELEN, X. 78.
-PROMMELEN, z. *Weg-*.
PROMMEN, VII. 28.
PRONKEN, VII. 94.
PRONKETTE, II. 22.
-PROOI, z. *Molle-*.
PROPGAT, IX. 69.
PROPPE, IX. 69; X. 46.
PROPSTAKE, IX. 69.
PROPTJE, X. 46.
PROST, VI. 46.
PRULLE, I. 12.
PRUTTELEN, VI. 61.
PUDDEREN, II. 27.
PUDDERHAAK, II. 27.
PUDDERHUT, I. 19.
PUF, VII. 47.
PUGGE, X. 70.
PUI, III. 83.
PUID, IX. 7.
-PUIKEN, z. *Uit-*.
-PUIKERS, z. *Uit-*.
-PUIPE, z. *Blaas-*.
PUITEN, IX. 38.
PULLE, X. 70.
PUNTELEGE, X. 78.
PUNTEN, X. 70.
PUPPE, I. 83; II. 22; IX. 51.
PUPPEKOP, IX. 78.
PUPPELOOS, VI. 20.
PURKELEN, III. 84.
PURREMEN, X. 78.
-PURREMEN, z. *Uit-*.
PURREMNEST, X. 78.
-PUT, z. *Balle-, keus-, sterf-*.
PUTKUIP, VIII. 93.
-PUTKUIP, z. *Born-*.
PUTOOGE, VII. 94.
PUTTEWAARDS, V. 12.
QUESTEBOOM, IV. 44, 52.
-RAAD, z. *Gerade, on-, over-, prochiale*.
RAADVOEREN, VII. 94; X. 70.
RAAK, VII. 87.
-RAAP, z. *Op-*.
-RAAST, z. *Over-*.
RABUIZE, X. 70.
RAFKEN, z. *Van rijfken*.
RAK, IX. 30.
-RAKE, z. *Span-*.
RAKELEN, VII. 62.
-RAKELEN, z. *Op-*.
RAKELGAAI, X. 78.
-RAKELIJK, z. *Ge-*.
RAKEN, III. 76; VI. 79.
RAMAS, VIII. 70.
RAMMELZAK, VI. 21.
-RANK, z. *Regelwijs-*.
-RANKE, z. *Druive-*.
RANZEN, X. 36.
RAPAARD, I. 19.
RAPEN, III. 76; IV. 13.
-RAPEN, z. *In-, op-*.
RAPPEN, IV. 52.
-RASSEN, z. *Ver-*.
RATELPACHT, VII. 87.
RATTEN, VII. 94.
RAUWETERE, VII. 38.
RAVE, X. 86.
RAVELACHTIG, VI. 70.
RAVUTSELINGE, X. 55.
-REBBE, z. *Peerde-*.
-REBBELEN, z. *Op-*.
RECHT, IX. 38.
-RECHT, z. *Te-*.
RECHTE, X. 78.
RECHTEGEN, X. 78.
RECHTEGENS, III. 59.
RECHTEN, X. 21.
-REDEN, z. *Na-*.
-REDS, z. *Ver-*.
REE, II. 90; VII. 94.
REË, X. 5.
REEDEN, X. 93.
-REEDEN, z. *Op-, uit-*.
-REEDSCH, z. *Ge-*
REE'EN, VII. 94.
REEFELE, VII. 28.
REEGELEN, VIII 28.
REEGERE, z. *Hreegere*.
REEKEN, X. 46.
REES, IX. 20.
-REESEMEN, z. *Op-*.
-REEVEN, z. *Op-*.
REGEER-AL, VII. 47.
REGELWIJS-RANK, V. 29.
REINARDIE, II. 90.
REINEBOGE, X. 78.
REINKOUD, VII. 14.
REIS, VI. 88.
-REK, z. *Gereke*.
REKARM, II. 72.
REKARME, X. 86.
REKEL, VII. 22.
REKKELIJK, IX. 51.
REKKEN, IX. 85.
-REKKEN, z. *Be-*.
-REKKER, z. *Be-*.
-REKS, z. *Maar-*.
REKSEL, VIII. 13.
REMMIG, X. 70.
RENDELDEURE, III. 21.
RENNEN, III. 68.
RESTUIT, III. 59.
-RETSE, z. *Bloe-, water-*.
-REUDEN, z. *Uit-*.
-REUNEN, z. *Omme-*.
REUNING, X. 79.
REUSCH, VIII. 76.
REUTELEN, X. 79.
REUVELEN, IV. 78.
REUZEN, X. 14.
RIBBE, X. 79.
RIBBELEN, X. 79.
-RIDDER, z. *Nacht-*.
-RIDDEREN, z. *Rond-*.
RIESTEMAAL, X. 63.
-RIESTEREN, z. *Ver-*.
RIETEN, X. 46.
RIETSCHALDE, VII. 22.
RIETSCHARRE, VII. 22.
RIETSCHORRE, VII. 23.
RIETSCHURRE, VII. 23.
RIETSPEL, V. 45.
RIETVLERKEN, VIII. 52.
RIFFE, X. 79.

RIGGE, IV. 78.
-RIJD, z. *Ge-*.
RIJDEN, IX. 94; X. 14.
-RIJDEN, z. *Af-*.
-RIJDER, z. *Stik-*.
RIJEPANDERE, VIII. 23.
RIJEPEERD, VII. 23.
RIJFKEN, z. *Van*.
RIJKE, VIII. 40; IX. 94.
RIJMEN, VIII. 63.
RIJPE, IX. 48.
-RIJPE, z. *Knechte-*.
-RIJS, z. *Boer-*.
RIJSACHTIG, X. 79.
RIJSCHE, X. 79.
-RIJSCHE, z. *Alle-*.
RIJSDE, X. 79.
RIJSHAGE, X. 55.
-RIJTE, z. *Visch-*.
RIJZE, X. 5, 55.
-RIJZE, z. *Steek-*.
RIK, IV. 78; IX. 69.
-RIK, z. *Balie-*.
RINKANEEN, VIII. 52.
RINKEL, VIII. 94.
-RINSELEN, z. *Ver-*.
RIPSTEERTIG, X. 70.
RISPINGE, VIII. 13.
ROBBEL, IV. 44; VII. 69.
ROBBELDEBOKSE, VII. 38.
-ROCHT, z. *Er-*.
-ROE, z. *Meulen-*.
ROEF, IV. 13.
ROEFEL, VIII. 63, 76.
-ROEFELEN, z. *Af-*.
ROEFEN, X. 79.
ROEIE, II. 22.
ROEIS, III. 84.
ROEREPAMOEZE, X. 47.
ROERKEI, IV. 52.
-ROEST, z. *Sneppe-*.
ROESTIG, II. 22.
ROETE, VIII. 63, 76.
ROEVEN, X. 79.
ROEWLOKKIG, IX. 38.
ROEWLOKTE, IX. 38.
ROGGELING, VI. 38.
-ROK, z. *Zot-*.
ROKELEN, VII. 14; VIII. 70; IX. 20.
ROKELSTOK, X. 94.
ROL, IV. 44.
-ROL, z. *Hake-*.
-ROLLEN, z. *In-*.
-ROMMEN, z. *Be-*.
RONDDAAIEREN, VIII. 70.
-RONDE, z. *Daarint-*.
RONDEN, VI. 88.
RONDKADIJZEN, X. 47.
RONDOM, VII. 62.
RONDPANDEREN, IX. 94.
RONDRIDDEREN, I. 83.
RONDSJOLEN, IX. 7.
RONKE, X. 31.
RONKELKOE, VI. 61.
-RONKEN, z. *Toe-*.
-RONKERE, z. *Her-*.
RONSEFAAL, VI. 52.
RONSEN, I. 3.
ROOIE, VII. 94.
ROOIEN, VI. 14.
ROOVEN, z. *Zielkes*.
ROOZE, I. 12.
-ROOZE, z. *Kelder-, wind-*.
ROOZEJAAR, X. 86.
ROTENAT, VI. 14.
ROTSEEL, VII. 94.
ROUWSCH, VII. 69.
RUGGE, IV. 85.
RUIDE, X. 94.
RUIE, III. 84.
RUIFELENDE, IV. 69.
-RUIME, z. *Ge-*.
-RUIMIG, z. *Ge-*.
RUIN, IX. 38.
RUINEN, VIII. 13; IX. 7; X. 21.
RUITEN, III. 76; X. 63.
RUK, IV. 80.
RULDER, X. 47.
-RULLE, z. *Ma-*.
RULLEN, VI. 14; VIII. 63.
-RULLEN, z. *Ver-*.
RUNSEL, III. 10.
RUSCH, VII. 94; X. 70.
-RUSCH, z. *Kaffie-*.
-RUSTE, z. *On-*.
RUSTEND GELD, VIII. 85.
RUSTER, X. 5.
-RUSTIG, z. *Ont-*.
RUT, X. 5.
RUTTELE, z. *Op den*.
RUTTES, X. 5.
RUWE, III. 84.
-RUWLOKKEN, z. *Ver-*.
RUWLOKTE, IX. 71.
RUWLOPTE, X. 37.
SAKKEBAKKELEN, IV. 44.
SALIANESSE, IX. 85.
SALONESSE, IX. 85.
SAMOTE, IV. 2.
SAMOTELAM, IV. 3.
SANK, VIII. 28.
-SANSAMIG, z. *On-*.
SANSELARE, X. 79.
SANSELEN, X. 79.
SASSE, VI. 14.
-SAUWEN, z. *Be-*.
SAVIAAR, VIII. 7.
SAVIAREN, VIII. 7.
SCHA, I. 10, 83.
SCHAAI, IX. 94.
-SCHAAP, z. *Schud-*.
SCHAAPASTER, VI. 46.
SCHAARBEKTE, VII. 39.
SCHAB, VI. 21.
SCHABBE, IX. 69; X. 79.
SCHABBERLING, X. 79.
SCHABBIGHEID, IX. 85.
SCHACHT, VII. 78; VIII. 63.
SCHADDERAAR, IX. 85.
SCHADDEREN, IX. 85.
SCHAKELIJZERE, I. 19.
-SCHALDE, z. *Riet-*.
-SCHALEN, z. *On-*.
SCHALIELAND, X. 79.
SCHALKZANGER, IX. 14.
SCHALOOS, VI. 88.
SCHALVAKKE, IX. 4.
-SCHAMPEN z. *Ont-*.
SCHANDELINGE, VII. 23; X. 21.
-SCHANSEN, z. *Be-*.
-SCHAP *Eerste-*.
SCHAPENBOK, IX 14.
SCHAPRA, VI. 94.
SCHARE, IX. 69.
SCHARRE, VII. 23, 94.
-SCHARRE, z. *Braam-, breem-, gat en -, riet-*.
-SCHARTEN, z. *Be-*.
SCHATTIG, IX. 78.
-SCHAVE, z. *Hout-, steek-, trek-*.
SCHAVEELEN, IX. 78.
SCHAVEN, X. 70.
SCHEBBE, IX. 69.
SCHEEVELING, IX. 20.
SCHEIE, VII. 94; VIII. 76.
-SCHEIE, z. *Hagel-*.
SCHEISTER, V. 34.
SCHELDEN, X. 86.
SCHELFER, IX. 85.
SCHELFEREGE, IX. 30.
SCHELFHOF X. 47.
SCHELLE, VIII. 94.
-SCHELLE, z. *Hespe-, met penne en -*.
SCHELPELING X. 21.
-SCHEMELIJK z. *Be-*.
SCHEMELSGAREN, VI. 38.
-SCHENKEN, z. *Ver-*.
SCHEPPEN. z. *Middel -, zunne -*.
SCHEPPENESSE, VI. 61.
SCHEPPIGHEID, VII. 47.
SCHERFELKE, X. 94.

SCHERMENTEN, VIII. 28.
SCHERMINKEL, X. 79.
SCHERMINKELJACHT, X. 79.
SCHERMOES, X. 37.
SCHERP, X. 94.
SCHERPHAMER, IX. 38.
SCHERREBEK, VIII. 85.
SCHERRELIJK, VII. 94.
SCHERUWE, X. 71.
SCHERVE, X. 79.
SCHERVELINGE, III. 10, 76.
SCHER EN, X. 79.
SCHETTE, V. 35.
SCHETTERBEK, VIII. 7.
-SCHETTEREN, z. *Open-*.
SCHETTERRAWETTER, VIII. 85.
SCHETTERWETTER, VIII. 63.
SCHEUNEN, VIII. 94.
SCHEURBEK, V. 52.
SCHEUTE, IX. 30.
-SCHEUTE, z. *Hert-, neêr-*.
SCHICHT, X. 94.
SCHIEMANSGAREN, VI. 46, 52.
-SCHIEREN, z. *Open-*.
SCHIETEN, IV. 52; X. 94.
-SCHIETEN, z. *Looge -, toe-*.
SCHIETERSDAG, VI. 79.
SCHIETLOOF, VII. 62.
SCHIJPSCHOOIEN, I. 36.
SCHIJTELEN, IX. 7.
SCHIJTHAME, X. 80.
SCHIJVE, VIII. 76.
SCHIJVERLANTE, VIII. 63.
SCHIJVERMUTSE, VII. 69.
SCHIKGELD, III. 59.
SCHIKKIG, V. 63; VIII. 53.
-SCHILDEREN, z. *Uit-*.
SCHIMPSLAG, X. 37.
SCHINKEN, X. 21.
-SCHINKINGE, z. *Be-*.
-SCHIP, z. *Komferdie-*.
-SCHIPPE, z. *Zif-*.
SCHIPPEN, IX. 52.
SCHIPPEREN, IX. 61.
-SCHIPPEREN, z. *Binnen-, in-, voorbij-, weg-*.
SCHOBBELARE, IX. 69.
SCHOBBELEN, IX. 69.
-SCHOBBELEN, z. *Op-*.
-SCHOE, z. *Kerste-, nat-*.
SCHOEIE, VI. 94.
SCHOENDELEN, X. 80.
SCHOENDELINGE, X. 80.
SCHOENESSEL, VII. 87.
SCHOENJELEN, X. 80.
SCHOENJELINGE, X. 80.
SCHOEP, VIII. 46.
SCHOEPEN, VI. 14; VIII. 46; IX. 7.
SCHOEPER, IX. 78.
SCHOEREN, V. 45.
-SCHOEREN, z. *Ver-*.
-SCHOETJE, z. *Hand-*.
-SCHOKKERT E, z. *Onder-*.
SCHOKSEL, IX. 20.
SCHOLE, I. 19.
-SCHOLE, z. *Kuddel-, kuttel-*.
SCHOLEBROOD, X. 80.
SCHOLEN, X. 31.
-SCHOLEN, z. *Af-*.
SCHOMMELEN, IX. 69.
-SCHOOF, z. *Kant-, kruid-*.
-SCHOOIEN, z. *Schijp-*.
-SCHOOLEN, z. *Af-*.
-SCHOON, z. *Ver-*.
-SCHOONE, z. *In-, schuur-*.
SCHOONEWERKINGE, III. 68.
SCHOONVOLK, VIII. 13.
SCHOONZIENDE, III. 69.
SCHOOT, V. 6; X. 14.
-SCHOPPEN, z. *Ont-*.
SCHORDE, IX. 94.
SCHORDS, III. 84.
-SCHORRE, z. *Riet-*.
SCHORS, X. 5.
SCHOT, X. 80.
-SCHOTE, z. *Eerd-*.
-SCHOTSEL, z. *Over-*.
SCHOTSTAKE, X. 80.
-SCHOTTE, z. *Vier-*.
-SCHOTTIG, z. *Be-, vei-*.
SCHOUDERINGE, VIII. 23.
SCHOUTEEMER, IX. 69.
SCHOUW, VIII. 46.
-SCHOUWE, z. *Broek-*.
-SCHOUWER, z. *Straat-*.
-SCHRAAI, z. *Hanege-*.
-SCHRAGEN, z. *Over-*.
SCHRANKEN, VII. 39.
SCHRANS, VI. 15.
SCHRAPPEN, z. *Beschrapt*.
SCHRENZEN, IX. 14.
SCHREUVELING, IV. 13.
SCHREVE, VI. 94.
SCHRIJFSPAAN, IX. 7.
SCHRIJNWEGEL, VI. 88.
SCHRIJVEN, II. 82; X. 71.
-SCHRIJVEN, z. *Af-, be-, toe-*.
SCHRIK, VIII. 76.
-SCHRIKKELEN, z. *Achter-*.
SCHROEP, X. 71.
SCHROEVER, X. 21.
SCHROMEN, IX. 53.
SCHROMIG, V. 63.
SCHROO, IX. 30, 69.
-SCHROO, z. *Opwerk-, voorsl*
SCHROOBAND, VII. 94.
SCHROOIEN, VIII. 94.
SCHROPPEN, VIII. 53.
SCHRUWEN, X. 31.
SCHUDDEN, VIII. 7; X. 6.
-SCHUDDEN, z. *Be-*
SCH DSCHAAP, V. 35.
-SCHUI, z. *Mensche-*
SCHUIFELBOUT, X. 94.
SCHUIFELKOE, VI. 21.
SCHUIFELTEUGE, VII. 78.
SCHUILEN, VIII. 14.
SCHUILINGE, VIII. 14.
SCHUIMTEUGE, VI. 79.
-SCHUINSCHEN, z. *Af-*.
SCHUIT, V. 52; VI. 21.
SCHUIT, z. *Op -*.
SCHUITE, VI. 62.
SCHUITIGAARD, VI. 21.
SCHULD, III. 58.
-SCHULD, z. *On-*.
SCHUPWARE, VIII. 30.
SCHURDTE, VIII. 14.
SCHUREN, VIII. 7.
SCHUREN, z. *De plate -*.
-SCHURRE, z. *Riet-*
SCHURSEN, VIII. 14; X. 6.
SCHURSENWOENSDAG, VI. 3
SCHUTSE, IX. 14.
SCH TSIG, IX. 14.
-SCHUTTER, z. *Dam-*.
SCHUTTERIGHEID, VIII. 46.
SCHUURMEULEN, V. 94.
SCHUURSCHOONE, VI. 94.
-SCHUWEN, z. *Waar-*.
SCHUWKES SMIJTEN, VII. 9
SE', VII. 28.
SEDENOVER, IX. 30.
SEELEN, IX. 30.
SEEUWSEL, IX. 70.
-SEFFENS, z. *Al-*.
SEI, VII. 28.
SENTEBAAS, II. 72.
SENTE-PIETERS-VIER, III. 1
SEWIJLEN, IX. 85.
SI', VII. 28.
SINGEL, IX. 53.
SISIJN, I. 42.
SJEUVELEN, VII. 78.
SJOEP, X. 86.
SJOLEN, VII. 88.
-SJOLEN, z. *Rond-*.
-SJONKELE, z. *Kr-*.
-SLAAGS, z. *Mins-*.
SLAAN, VI. 70.
-SLAAN, z. *Op-, uit -*.

-SLAAP, z. *Noene-*.
SLAAPGOED, IX. 38.
SLAAPKOOVE, VI. 94.
SLABBAKEN, VII. 28.
SLABBE, VIII. 94: X. 22
-SLABBE, z. *Kaak-, zeever-*.
SLABBEN, X. 22.
SLABBING, X. 22.
SLABBINGE, X. 22.
SLABBINGKUIPE, X. 22.
SLAG, VI. 70; VII. 69.
-SLAG, z. *Aan-, grond-, hamer-, meé-, meulen-, schimp-, uit-*.
SLAGBERDEL, VIII. 94.
-SLAGER, z. *Deur-*.
SLAGVLAGEN, III. 84.
SLAGWATER, VI. 46.
SLAKKEBAKKEN, X. 86.
SLAMPE, VI. 52.
SLANGOLIE, IX. 85.
SLANTEREN, IX. 14.
-SLAPEN, z. *Be-, noene-, ver-*.
SLAPER, VIII. 94.
SLAPERSHOUT, VIII. 94.
-SLAVEN, z. *Voor-*.
SLEBBIG, IX. 38.
-SLECHT, z. *Goud-*.
SLEEP, III. 59.
SLEEPEN, IX. 14.
SLEEPS, VI. 15.
SLEEPSCH, VI. 15.
SLEEUWKE, VIII. 24.
SLEINZEN, X. 80.
-SLEIZEN, z. *Ver-*.
-SLEKKE, z. *Lokke-*.
-SLEKKEN, z. *Af-*.
-SLEPEN, z. *Af-*.
SLEPER, I. 51.
-SLEPER, z. *Jaan-*.
SLERIACHTIG, X. 80.
SLETJE, IX. 53.
SLEUVEREN, X. 71.
SLIJKEVET, X. 14.
-SLIJP, z. *Tichel-*.
SLIJPEN, VIII. 86.
SLIJSE, X. 94.
SLIJTEN, IX. 39.
-SLIJTEN, z. *Ver-*.
SLIJTER, IX 39.
SLIKHAAK, X. 63.
SLIKKENDE VOL, VIII. 77.
SLIMMAARD, V. 63.
-SLIMMEN, z. *In-*.
SLOBBERIG, IX. 20.
SLOEBERDEBOKSE, VII. 39.
SLOES, VIII. 40.
SLOKAL, IX. 7.
SLOKEBIJNE, X. 22.
SLOKHAAK, X. 63.
SLOK-HET-OP, IX. 39.
SLOMP, VII. 39.
-SLONDEREN, z. *Be-*.
SLONK, VII. 95.
-SLOOF, z. *Om-*.
SLOS, V. 45.
SLOSSE, VIII. 53.
SLOT, X. 31.
-SLOT, z. *Pompe-*.
-SLUIT, z. *Op-*.
SLUITEN, VII. 62.
-SLUITEN, z. *Op-*.
SLUITER, VIII. 94.
SLUITSPELLE, IX. 78.
SLUNSEN, VI. 94.
-SLUWEREN, z. *Ver-*.
SMAGEN, VIII. 24.
SMAKBOLLE, VIII. 63.
SMAKBOLLEN, IX. 70.
-SMAKEN, z. *Af-*.
SMAKKEN, VIII. 63.
SMALEKEN, VIII. 14.
SMALEN, VIII. 24.
SMALLEKEN, VIII. 14.
SMALLEKENSWEVER, VIII. 14.
SMEDDEREN, IX. 53.
SMEEL, IX. 39.
SMEERPERE, VII. 14.
SMELTE, VIII. 46; IX. 53.
-SMELTEN, z. *Weg-*.
SMELTEWAS, X. 6.
-SMEREN, z. *Ver-*.
SMERTE, VII. 62.
-SMERTE, z. *Water-*.
-SMETTEN, z. *Besmetheid*.
SMETTERWONDE, V. 91.
SMEUZELEN, VIII. 14, 63.
SMIJLEN, VIII. 46.
SMIJTEN, V. 52; VII. 95.
-SMIJTEN, z. *Op-, schuwkes -*.
SMODDEREN, X. 6.
SMOEL, X. 14.
SMOORDONDER, X. 71.
SMOUT, IX. 39.
SMOUTEREN, VIII. 64; IX. 85.
SMUTSEGAT, V. 91.
SNAARVANGERIJE, VIII. 53.
SNABBELENBEK, IV. 44.
-SNAKE, z. *Water-*.
SNAKKER, VII. 95.
SNAKSCH, X. 22.
SNAKWIND, VIII. 77.
-SNARE, z. *Post-*.
SNEBBE, IV. 13.
SNEE, VI. 79.
SNEEBLOEIE, V. 6.
SNEEPEN, V. 91.
SNEEPS, V. 91.
-SNEEUWEN, z. *Jacht-*.
SNEKKAARD, I. 83.
SNEKKEREN, V. 29.
-SNELLEN, z. *Ver-*.
SNELOOREN, VIII. 94.
SNEPPEROEST, I. 12.
SNERKEN, VIII. 64.
SNERVEN, X. 86.
SNETSE, VII. 39.
SNEUTEL, VII. 47.
-SNEUVELEN, z. *Besneuveld*.
-SNIJDEN, z. *Op-, voor-*.
SNIJDIGHEID, X. 86.
-SNOEKS, z. *Hoeks-*.
SNOER, VIII. 14.
-SNOER, z. *Clachoir-, klak-, klink-, post-, vlechs-*.
-SNOORELEN, z. *Ver-*.
SNUISTEREN, IV. 3.
-SNUITEN, z. *Af-*.
SNUKKEN, VI. 15.
-SNUR, z. *Ge-*.
-SOBBEDOBBEN, z. *Ver-*.
SOEI, VII. 28.
SOLDATENDRILLE, IX. 30.
SONKE, VII. 28.
-SOOP, z. *Over-*.
SPAAHERDER, IV. 28.
SPAAN, II. 72.
-SPAAN, z. *Schrijf-*.
SPAARS, I. 51.
SPAARSBAK, I. 51.
SPAKKELEN, IV. 69.
-SPAN, z. *Ge-*.
-SPANGE, z. *Gaai-*.
SPANKAARD, IX. 94.
SPANKERE, IX. 94.
SPANNE, IX. 78.
-SPANNE, z. *Dak-*.
SPANRAKE, X. 22.
SPANTE, III. 59.
SPANTIJD, IX. 31.
SPAREN, IX. 94.
SPARKE, VI. 94.
SPARTEL, III. 11.
SPEEKHAMER, X. 94.
-SPEEL, z. *Over-*.
SPEELMAN, I. 12; IX. 14.
SPEER, VIII. 31.
SPEGEL, IX. 85.
-SPEGEL, z. *In den -, loer-*.
SPEIBERD, V. 45.
SPEIERACHTIG, VI. 32.
SPEITWEE, VII. 88.

SPEKKE, IV. 44.
-SPEKKEN, z. *Toe-*.
SPEL, VII. 88.
-SPEL, z. *Breek-, lach-, mond-, mondtjes-, riet-, steek-, tong-*.
SPELEN, IX. 94.
SPELEN, z. *Gespeeld*.
-SPELLE, z. *Bagine-, doek-, sluit-, toe-, tuite-*.
SPELLEGELD, VIII. 14.
SPENNEN, VIII. 14.
SPERKE, VIII. 77.
SPERRELING, IV. 28.
SPETTEREN, X. 55.
SPETTERINGE, X. 55.
SPEUKEVEURS, VI. 46.
-SPEUR, z. *Breed-, bree-, kazander-, zeeuwsch -*.
-SPICHTEN, z. *Af-, kwaad-*.
-SPICHTIG, z. *Oorm-*.
-SPIEN, z. *Na-*.
SPIEREL, VI. 70.
SPIERELEN, VI. 94.
SPIERING, I. 3.
SPIEWIJSDE, IX. 94.
SPIJKEREN, III. 42; IX. 78.
-SPIJT, z. *Eer-*.
SPIJTHERTIG, X. 23.
SPIJTIG, VIII. 94.
SPIJTSHERTEN, VII. 78.
SPIJTSHERTIG, VII. 47; VIII. 95.
-SPINDEKE, z. *Huk-*.
SPINNEN, II. 10; IV. 44; VIII. 77.
SPIT, IV. 28; VI. 94; X. 14, 47.
SPITSE, VI. 79.
SPITTENDE LAND, VI. 70.
SPIT WETEN, VIII. 15.
SPLENTER, VII. 62.
SPLENTERLING, IX. 70.
SPLETDIJK, IV. 69.
SPLETE, I. 19, 36; VII. 14.
-SPLETE, z. *Weêr-*.
SPLETLECHTE, VIII. 53.
-SPLETTERE, z. *Vlage-, wind-*.
-SPLIERDER, z. *Boom-*.
SPLIEREN, V. 13.
-SPLIJT, z. *Uit-*.
SPLIJTEN, z. *Moze -*.
SPLIT, VII. 14.
SPOELE, X. 87.
SPOKEN, IV. 69.
SPOKKEN, VI. 79; X. 23.
-SPOKKEN, z. *In-*.
SPONDE, IX. 54.
SPOOK, IV. 69.
SPOOKSULFER, X. 87.
SPOOREN, I. 3.
-SPOORLING, z. *Buiten-*.
SPORE, VIII. 53.
-SPORTEN, z. *Be-*.
SPOUTEREN, VIII. 64.
-SPRAK, z. *Be-*.
SPRAKE, VIII. 53.
-SPRAKE, z. *Ver-, voor-*.
SPRANGEBOOM, VIII. 70.
SPREINEN, III. 11.
SPREITTJE, VIII. 77.
-SPREKEN, z. *Besprak, gesprak, ont-, uit-*.
-SPREUKE, z. *Kwel-*.
SPRIET, IX. 70.
-SPRIETEN, z. *Ver-*.
SPRIETJESPAP, VI. 47.
SPRINGBIER, IV. 95.
SPRINGBRONNE, VI. 79.
SPRINGHIELDE, VII. 62, 88.
SPRINGVISCH, VI. 52.
SPROKTE, VI. 71.
-SPRONG, z. *Omme-*.
SPRUIT, IX. 54.
-SPUTTEN, z. *Weg-*.
STAAKPEERD, IV. 52.
STAAL, V. 22.
STAALBOEK, I. 19.
STAALBOOM, V. 12.
STAAN, VI. 94; VII. 78; X. 94.
-STAAN, z. *Be-, blom-, ont-, op een been -*.
STAANDELIJK, III. 69.
-STAANS, z. *In-*.
STAAS, IX. 94.
STABOORD, I. 83.
-STAIE, z. *Ver-*.
-STAKE, z. *Oven-, prop-, schot-*.
-STAKEN, z. *Her-, staakpeerd, ver-*.
STAKESTIJFALLEENE, II. 72.
-STAL, z. *Hoo-, werk-*.
-STALLEN, z. *Ver-*.
STAMEREN, III. 59; X. 31.
-STAMEREN, z. *Uit-*.
STAMPER, X. 6.
STAMPINGE, VI. 52.
-STAND, z. *Onder-, toe-, uit-*.
STANDAARD, V. 6; IX. 70.
STAND HOUDEN, IX. 54.
-STANDSEL, z. *Be-*.
-STAPPEN, z. *Af-*.
STAZERIK, IX. 95.
STEEGEN, V. 91.
STEEGERIG, VII. 14.
-STEEK, z. *In-*.
STEEKPOMPE, VI. 47.
STEEKRIJZE, X. 55.
STEEKSCHAVE, IX. 31.
STEEKSPEL, IX. 70.
-STEEN, z. *Dol-, hout-, kerne*
STEENBLAD, X. 55.
-STEENDRONKE, z. *Ooster-*.
STEENE, z. *Te -*.
-STEENEBROOD, z. *Half-*.
STEENPLATE, V. 6; X 55.
STEENS, VI. 15.
STEENZUCHT, III. 10.
STEERT, IX. 85, 95.
-STEERT, z. *Djakke-, euzie-, den -, palme-, te steerte, z*
-STEERTEN, z. *Bril-*.
-STEERTIG, z. *Rip-*.
STEG, X. 14.
-STEGELE, z. *Kerk-*.
STEGGELEN, IX. 14.
STEITEN, III. 69; VII. 47.; X.
STEITER, VII. 47.
STEK, IV. 44; VIII. 15.
-STEK, z. *Ge-*.
-STEKE, z. *Kouse-*.
STEKEDONKER, X. 23.
STEKELHURST, VII. 1.
STEKELING, IX. 20.
STEKEN, VI. 88; IX. 78; X. 6.
-STEKEN, z. *Achter-, af-, in-,*
-STEKER, z. *Deur-, leertje-*.
-STEKERTJE, z. *Weg-*.
-STEKINGE, z. *Ver-*.
STEKKER, IX. 54.
-STEKKER, z. *Elze-*.
STEL, X. 6.
STELEN, X. 31.
-STELEN, z. *Be-*.
STELLE, VIII. 86.
-STELLEN, z. *Over-, uit-*.
-STELLIG, z. *Werk-*.
-STELLINGE, z. *Vinke-*.
STELSEL, X. 6.
STEMELEN, V. 6.
STEPEREGE, III. 76.
STEPEREN, X. 6.
STEPERWEKE, X. 37.
STERFPUT, X. 6, 14.
STERFVAT, X. 6.
-STERRE, z. *Peerde-*.
STERRELINGE, X. 87.
STERTEPIJT, IV. 13.
STERVEN, IX. 39.
-STERVEN, z. *Af-, ver-*.
STEURING, II. 33.
-STIER, z. *Buiten-*.
STIJDE, VIII. 70.
STIJDEWAFER, VI. 79.
-STIJFALLEENE, z. *Stake-*.
STIJVEN, IX. 85.

-STIJVEN, z. *Ver-*.
-STIK, z. *Hap-*.
STIKKEBIJZINGE, IX. 70.
STIKKIG, VII. 88.
STIKRIJDER, X. 31.
-STIKTE, z. *Drie-*.
STINKENDE VERGOUWE, VII. 78.
STOEL, V. 6.
-STOEL, z. *Boek-, drijf-*.
STOEPE, IX. 54.
STOEPEN, VII. 28.
-STOF, z. *Ge-*.
STOFFE, IX. 14.
STOFFERELLE, X. 14.
STOFKULTE, X. 87.
STOFNETTE, VIII. 46.
STOFVAGEN, VIII. 53.
-STOK, z. *Assel-, droom-, hoel-, ploeg-, rokel-, te stokke, torke-, wacht-*.
STOKER, VI. 80.
-STOKERIJE, z. *Wijn-*.
STOKKEN, I. 19.
STOKKEZIELE ALLEENE, IV. 85.
STOKVLERKEN, VIII. 53.
STOLINGE, X. 37.
STOLINGEN, z. *Bij -*.
STOM EN STREM, VI. 15.
STOMFELACHTIG, VI. 94.
STOMMELEN, IX. 39.
STOMMELINGE, X. 47.
STOMMELINGS, IV. 85.
STOMPE, X. 55.
-STOMPEREN, z. *Weg-*.
-STOND, z. *Noene-*.
STOOFPOT, IX. 39.
-STOOTEN, z. *Aan-*.
STOPPEN HOOFD, VII. 95.
STOPPIG, VII. 47.
STORIE, VI. 71.
-STORM, z. *Hemel-*.
STORMEN, IV. 85.
STORTEN, VII. 14.
-STORVELINGE, z. *Ver-*.
STOUTOOGE, VI. 94.
-STOVE, z. *Tafel-*.
STOVEN, IV. 13.
STOVVEN, VIII. 70.
STRAATSCHOUWER, X. 71.
STRABONKEL, VIII. 70.
STRAFFEN, VIII. 46.
STRAMPE, IX. 95.
-STRANGEN, z. *Ver-*.
-STRATE, z. *Brood-, vraag-*.
STREEG, VIII. 47.
-STREELEN, z. *Af-*.
STREEPMEERSCH, V. 35.
STREM, z. *Stom en -*.
STRENSE, X. 94.
STREUFELHOUT, IX. 31.
STREUVELEN, VII. 47.
-STREUVELEN, z. *Be-*.
STRIJEN, IX. 95.
STRIJKDROOGE, VIII. 71.
STRIJKDUFFEL, IX. 86.
STRIJKDUTS, IV. 52; IX. 86.
STRIJK-OP, V. 13.
-STRING, z. *Over-*.
STRINGELEN, IV. 45.
STROELTE, I. 51.
STROODUTS, X. 31.
-STROOI, z. *Bek-, tand-*.
STROOITE, X. 64.
STROPPEN, X. 71.
STRUFFEN, VI. 71.
-STRUFFEN, z. *Be-*
STRUIFELHOUT, IX. 31.
STRUIK, IX. 62; X. 71.
STRUISCH, IX. 86.
-STRUT, z. *Be-*.
STRUWE, IX. 62.
STRUWE, z. *In -*.
STUIK, VI. 80; X. 55.
-STUIKEN, z. *Ver-*.
-STUIKER, z. *Geld-*.
STUIPEN, III. 84; X. 87.
-STUIVEN, z. *Be-*.
-STUIVER, z. *Grijp-*.
STUIVEREN, VII. 95; X. 37.
-STULLEJE, z. *Beuter-*.
STULLEN, VII. 78.
STURT, IX. 54.
STURTEVENTE, X. 47.
-SUBBELEN, *Af-*.
SUBBELVOETEN, IX. 70.
SUFFEN, X. 37.
-SUIKER, z. *Berg-, mele-*.
SUIKERDIJZE, X. 47.
SUIVEN, I. 20.
-SUKSE, z. *Bolle-*.
-SULFER, z. *Spook-*.
SULFEREN, VIII. 86; IX. 7.
-SULFEREN, z. *Aan-, op-*.
SULFERHOUT, V. 29.
SULLEJENALLEENE, II. 72.
SUSSCHEN, X. 55.
SUSSEN, VIII. 95; X. 37.
SWÄTEL, X. 95.
SWIJSWOL, IX. 62.
-SWOL, z. *Swij-*.
SWOLFS, III. 10.
SWOMP, IV. 13.
'S ZIJNSEENS, VI. 95.
TAAI, VIII. 78.
TAAIAARD, X. 80.
TAAIE HALS, z. *Ten taaien halze*.
TAAIIJZER, VIII. 31.
TAAIPAAI, IV. 45.
-TAAMBAAR, z. *Onbe-*.
-TAARTE, z. *Bave-*.
TAARTEKLIEVER, VIII. 53.
-TADDEREELEN, z. *Ont-*.
TAFEL, VIII. 53.
-TAFEL, z. *Boeren-, visch-*.
TAFELEN, VII. 14, 95; VIII. 53.
-TAFELEN, z. *In-, ver-*.
TAFELSTOVE, IX. 31.
TAK EN BLOK, I. 4.
-TALE, z. *Aan-*.
-TALEN, z. *Aan-*
TAMEN, z. *Onbetaambaar*.
TAN, IV. 13.
-TAND, z. *Bril-, honds-, hoofd-, krekeltands, lach-, lauw-*.
-TANDIG, z. *Af-*.
TANDSTROOI, X. 71.
TANEZOP, VI. 21.
TANGE, V. 29.
TANTAFAIREN, I. 4.
TANTAFAIRENS, I. 4.
-TAP, z. *Liere-, tijp-*.
TAPMUTSE, IV. 45.
-TAPPEN, z. *Af-*.
-TARWE, z. *Bok-*.
TASSEN, IV. 13.
'T DOEUK, V. 53.
TE, VI. 71.
TE, z. *Vaneindesteine*.
TE BAARDE LOOPEN, VI. 21.
TE DRAVE, VIII. 71.
-TEE, z. *Hekel-, terten-*.
TEEKENARE, IX. 78.
TEEKENEN, V. 63.
-TEEKENHEID, z. *Be-*.
TEELTE, X. 47.
TEEMES, IX. 39.
TEENEGANGE, III. 76.
-TEENEN, z. *Tukke-*.
TEENS, IX. 54.
TEERLING, IX. 78.
-TEERS, z. *Hekel-*.
TEERSWEG, X. 87.
TEGEL, IV. 95.
TEGELDEKKERE, I. 36.
-TEGELEN, z. *Be-*.
TEGEN, VII. 78; VIII. 47; IX. 15.
-TEGENEN, z. *Ver-*.
TEGENKOMSTEN BRIEVEN, I. 7, 15, 44, 55, 62, 70, 87, 89; II. 22, 30, 35, 46, 79, 87, 94; III. 15, 23, 44, 52, 63, 72, 86; IV. 7, 24, 30, 47, 72; V. 15, 23, 32, 39, 47.

TEGENLANDER, X. 55.
TEGENVINDEN, IX. 86.
TE GEREKE, VI. 15.
TE GOELIJKS, V. 35.
TEI, IX. 62.
-TEIEN, z. *Be-*.
TEILDERE, X. 6.
TE KEERE ZIJN, IV. 80.
TEKELARE, VI. 95.
TEKELEN, VI. 95.
TE KERKEN, V. 63.
TE KLAUWE, VI. 71.
TE KLUFFE, VI. 88.
TE KOTE, VI. 40.
TE KWA BLIJVEN, VII. 28.
TELJAAR, VII. 62.
TE LOETE WIJZEN, VI. 80.
TE LOOPENE, VII. 39.
TE MEÈ, X. 80.
TEMMER, IX. 39.
TEMPEL, VIII. 53.
TEN DAGE, VIII. 7.
TENDENHEID, X. 23.
TENDENIGHEID, X. 23.
TEN EERDENE AF, V. 23.
TE NERINGE, VII. 78.
TEN GOEN, V. 37.
TEN HOVE GAAN, IX. 15.
TEN KWAAN, V. 37.
TEN ONTIJE, X. 95.
TENORSE, VIII. 31.
TEN TAAIEN HALZE, VII. 39.
TENTELOOS, X. 71.
TE PEIZEN, X. 37, 55, 64.
TE PIJLEPALE, VIII. 87.
TERE, II. 10; VIII. 53.
TERECHT, IX. 95.
TERIKSMOERE, VIII. 54.
TER NOOD, IX. 31.
TERREN, VIII. 7.
-TERREN, z. *Be-*.
TERTEN, III. 42; IX. 8.
TERTENTEE, X. 14.
TERTIJZER, V. 37.
-TERWE, z. *Klaver-*.
-TES, z. *Ge-*.
TESSEN, VIII 78.
TESTE, X. 64.
TE STEENE, z. *Te stokke en -*.
TE STEERTE, IX. 95.
TESTEN, X. 87.
TE STOKKE EN TE STEENE, IX. 78.
TETTINGHOOP, VI. 62.
-TEUGE, z. *Schuifel-, schuim-*.
-TEUGEN, z. *Ver-*.
TEUVEL, IV. 45.
TE VOORINGEN, IX. 31.
TE VOORINGS, z. *Van -*.
TE WEL, IX. 20.
TE WINDE STAAN, VII. 28.
'THET, IX. 54.
THIER, VIII. 87.
THUIS, z. *Boos -*.
THUISVROUWE, VIII. 71.
THUIZEN, VI. 71.
-THUIZEWAARD, z. *Duivel-*.
THUIZEWAARDERE, VII. 23.
TICHCHEL, V. 91.
TICHELSLIJP, VIII. 40.
-TICHTEN, z. *Betichtelijk*.
TIENDUISTER, X. 95.
TIENEN, X. 39.
-TIER, z. *Vluchts-*.
-TIERACHTIG, z. *Zieke-*.
TIERELKE, VII. 49.
TIEREN, VII. 49; X. 23.
-TIEREN, z. *Ver-*.
-TIERIG, z. *Bijs-*.
TIERLIEVIGHEID, VII. 62.
TIERTJE, X. 14.
TIETJE, VII. 56, 78.
-TIJ, z. *Ver-*.
TIJD, VII. 47.
-TIJD, z. *Kap-, meiskes-, menig-, on-, span-*.
-TIJDEN, z. *Be-*.
-TIJDIG, z. *Ge-*.
-TIJDS, z. *Welk-*.
-TIJE, z. *Ge-, hoof-, noenege-, on-*.
TIJGER, I. 84.
-TIJPEREN, z. *Ver-*.
TIJPTAP, VI. 52.
TIJTGAT, V. 54.
TIKKELENVOETEN, IV. 45.
TIKKELVOETEN, IV. 45.
TILLEVOETEN, IX. 70.
TIMPEL, X. 95.
TING, VII. 14.
TINGELEN, IX. 70.
TINGELING, VIII. 54.
TINGELKURTS, VIII. 8.
TINNEGIETER, IV. 52.
TINTELARE, IX. 31.
TINTELEN, IX. 21.
TINTELHOOFD, IX. 21.
TINTEN, X. 71.
TINTEPLEKKE, X. 71.
TINTER, X. 14.
TIPENTAL, IV. 95.
TITJE, IX. 31.
-TJANKEN, z. *Ver-*.
-TJAREN, z. *Pa-*.
TJEUTEN, X. 6.
TJEUVELEN, VII. 78.
TJIERITJE, X. 14.
TJINGELEN, X. 95.
TJOBBELARE, VIII. 8.
TJOEFELEN, V.
TJOEKEN, VI. 80.
TJOETEN, IX. 62.
TJOKKELEUREN, VIII. 71.
TJOKKELIEREN, X. 47, 87.
-TJUITEN, z. *Uit-*.
'T MES EN DE' KANT, VII. 79
TOBBELEN, VII. 79.
-TOCHT, z. *Leef-*.
-TODDEREELEN, z. *Ont-*.
TOE, VI. 15.
TOEANTHIER, X. 6.
-TOEBAK, z. *Asem-*.
TOEBAKPEERD, IX. 31.
TOE BAKWAGENEN, VII. 1.
TOEFKEN, VIII. 64.
TOEKAARTE, X. 39.
TOEKADIJZEN, X. 47.
TOELOOP, VIII. 78.
TOE-MIJ, z. *Af-mij -*.
TOEPEEL, V. 45.
-TOEPEN, z. *Af-*.
-TOEPINGE, z. *Af-*.
TOERONKEN, X. 47.
TOESCHIETEN, VIII. 47.
TOESCHRIJVEN, X. 87.
TOESPEKKEN, X. 14.
TOESPELLE, IX. 78.
TOESTAND, VI. 62.
TOETOLEN, IX. 70.
TOEZETNAALDE, VI. 16.
TOEZIENDER, IV. 96.
-TOFFEL, z. *Ma-*.
TOG, VII. 39.
-TOLEN, z. *Toe-*.
TONGE, VI. 16.
-TONGE, z. *Hand-voor-, v*
TONGSPEL, V. 46.
TONK, VII. 88.
TOOG, IV. 96; V. 91.
-TOOG, z. *Be-, ver-*.
-TOOGEN, z. *Af-*.
TOOGKANT, V. 29.
-TOOIEN, z. *Ma-*.
TOOVERBOOM, III. 44; X
TOP, z. *Top over -*.
TOP OVER TOP, VI. 16.
TOPPEN, V. 78; VIII. 78.
TOPPEN-UIT, VI. 16.
TORKESTOK, II. 72.
TORRE, IV. 3.
TOT ALEER, VIII. 87.
-TOTE, z. *Oven-*.
TOT-EER, VIII. 48.

-TOTTELEN, z. *Ont-*.
TOUWE, z. *Bij-, ga-, zee-*.
-TRA, z. *In tra zijn, trime-*.
TRAAGUITTNEST, IX. 54.
TRABOTSELINGE, III. 69.
TRABOTSINGE, VIII. 64.
TRAFFELEN, VIII. 8.
TRALEN, VIII. 8.
-TRAM, z. *Trijm-*.
TRANEN, V. 37.
TRANK, VII. 1.
TRANKEN, VII. 1.
TRAP, VIII. 78.
TRAPE, IX. 31.
TRAPEN, IX. 31.
TRAPPELEN, I. 20; IX. 54.
TRAPPELWAGEN, IV. 45.
TRBEEUW, IX. 70.
-TREELEN, z. *Af-*.
TREK, V. 14.
-TREK, z. *Bof-, over-, uit-*.
-TREKKEN, z. *Omme-, onder-, op-*.
TREKKER, VIII. 87.
TREKSCHAVE, VIII. 71.
TREMMEL, X. 15.
TRENEN, IX. 15.
TREUKELEN, VIII. 71.
TREUTELEN, IX. 21.
TREUTELINGE, IX. 21.
TREUTELGAT, IX. 21.
TRIAKEL, IX. 55.
TRIEK, VIII. 95.
-TRIESTEN, z. *Meê-*.
TRIFTER, X. 71.
TRIJFELEN, VII. 70; IX. 31.
-TRIJFELEN, z. *Meê-*.
TRIJMTRAM, II. 72.
TRIJSTE, V. 37.
TRIJTSE, X. 95.
-TRIL, z. *Helzen-*.
TRIMETAAN, II. 72.
TRIMETRA, II. 74.
TRIMPE, III. 84.
TRINKEL, VII. 2.
TRIPOTIZE, X. 95.
TROEFELINGE, VII. 39.
TROELIAART, VIII. 71.
TROELIËN, VIII. 71.
TROEP, I. 83; X. 7.
TROS, VIII. 78.
TROTSEN, VI. 95.
-TROUW, z. *Her-*.
TROUWAARDIG, VI. 16.
TROUWENS, X. 31.
TROUWERS, VIII. 54.
TRUFFE, z. *Truffen*.
TRUFFEN, I. 51.
TRUK, VI. 16.
-TRUK, z. *Ge-*.
TRUL, VII. 79.
-TRUL, z. *Biezen-, helzen-*.
TRULLEN, VII. 79, 88.
-TRULLEN, z. *Af-*.
TRUWEL, II. 34.
TS, X. 64.
TSIERITJE, X. 15.
TUCHTEN, VIII. 48.
TUIG, IV. 96.
TUIMEL, IX. 55.
TUIMELARE, IX. 95.
-TUIMELEN, z. *Be-, om-*.
-TUINEN, z. *Be-*.
TUINHAMER, VI. 32.
-TUIT, z. *Ver-*.
TUITEKOP, IX. 78.
-TUITEN, z. *Uit-*.
TUITEPLOOIER, V. 54.
TUITESPELLE, IX. 79.
TUKKER, X. 87.
TUKKETEENEN, I. 20.
TURFPEN, X. 1.
-TUTTEREN, z. *Ont-, ver-*.
'T VENDEL DRAAIEN, IV. 85.
TVIFTIG, IX. 79.
-TWEE, z. *Geventween, met tween meeren*.
TWEEBLAREN, VII. 70.
TWEEBOK, VIII. 78.
TWEEDIENSTEPEERD, X. 7.
TWEE-ENDER, IV. 13.
-TWEEFELEN, z. *Weg-*.
TWEEKETEN, IX. 79.
TWEERS, III. 50.
TWIJFELLOT, X. 95.
TWIJL, IX. 55.
TWIJLEN, IX. 55.
U EN JA, X. 39.
UILSHOL, X. 95.
-UIT, z. *Arme-, karn-uit karn-in, kar-uit kar-in, kijk-, kom-, rest-, toppen-*.
UITBANNEN, VII. 62.
UITBIEREN, VIII. 48, 95.
UITBINDEN, IX. 32.
UITBLAZEN, X. 15.
UITBOKKEN, VIII. 64.
UITBRAKEN, VII. 28.
UITBRANDEN, IX. 21.
UITE, X. 15.
UITEN, X. 39.
UITGAAN, VII. 15.
UITGANGINGE, X. 7.
UITGELATEN, IV. 52.
UITGEVENS GELD, X. 15.
UITGROEIEN, VIII. 87.
UITHAALMES, IX. 39.
UITHALEN, IX. 70.
UITHEFFEN, IX. 32.
UITINGE, I. 52; II. 27; IX. 55; X. 15.
UITKACHELEN, VI. 88.
UITKIJKEN, IX. 86.
UITKRASSELEN, VI. 24.
UITLANDEN, X. 39.
UITLEGGEN, VI. 52, 88; VII. 39, 95.
UITLIGGER, X. 95.
UITLIJMEN, IX. 71.
UITLOOGEN, VIII. 64.
UITLOOIEN, VII. 39.
UITMAGEREN, VIII. 24.
UITMERGELEN, X. 15.
UITMOEREN, VII. 62.
UIT OF ENDE, IV. 96.
UITOLIËN, VIII. 95.
UITPELLEN, VII. 47.
UITPENEN, IV. 96.
UITPENIGEN, II. 58; VI. 52.
UIT-PERDUIT, V. 55.
UITPODDEREN, X. 72.
UITPOTEN, VI. 62.
UITPUIKEN, X. 23.
UITPUIKERS, X. 23.
UITPURREMEN, I. 84.
UITREEDEN, VIII. 87.
UITREUDEN, X. 64.
UITSCHILDEREN, VII. 39.
UITSLAG, VIII. 87.
UITSPLIJT, IX. 15.
UITSPREKEN, X. 31.
UITSTAMEREN, IX. 8.
UITSTAND, VII. 23.
UITSTELLEN, X. 40.
UITTJUITEN, VI. 71.
UITTREK, X. 7.
UITTUITEN, VI. 71.
UITVAARDEN, IX. 62.
UITVERPENIGEN, VI. 71.
UITVLOGE, VI. 88.
UITVRAGEN, X. 15, 72.
UITVROUWE, VIII. 1.
UITWAGEN, IX. 15.
UITWENSCHEN, VIII. 40.
UITWEUNEN, VI. 16.
UITWIJS, IX. 15.
UITZEND, IX. 40.
UITZENDBRIEF, X. 95.
UITZET, VI. 62; IX. 40, 79.
UITZETTEN, IX. 79.
UITZIEN, IX. 71; X. 95.
UITZINNIG, IX. 95.
ULIEDEN, X. 87.
U OF AMEN, X. 39.

URENSGEDUREN, VII. 70.
U-W' OF JA-W', X. 40.
VAAKOOGE, V. 46.
VAAM, VIII. 78.
-VAANTJE, z. *Halle-*.
VAARD, X. 15.
-VAARD, z. *Be-*.
-VAARDE, z. *Op-*.
-VAARDEN, z. *Uit-*
VAAREEKE, VI. 71.
VAARKE, IX 86.
VAART HEBBEN, VIII. 72
VAARZEN, I. 20; IX. 32.
VADDE, IV. 3.
VADDER, III. 11.
VADERLING, VII. 48.
VAGELAND, IV. 45.
VAGELANDER, III. 84.
-VAGEN, z. *Stof-*.
-VAGER, z. *Oppewaard-*.
VAKELIJK, VIII. 48.
-VAKKE, z. *Schalk-*.
VAL, VII. 79.
VAL HEBBEN, VIII. 95.
-VALLEN, z. *Deure-, in d'hage-, ont-*.
-VALLIG, z. *On-*.
VAME EN VOET, III. 11.
VAN, z. *-Ven-*.
VAN AARDEN, VI. 71.
VAN AVELS T'AVELS, VIII. 15.
VAN DE FRANSCHE TALE, II. 49.
VAN DE FRIESCHE TALE, II. 49; IV. 70.
VANDEGEN, VI. 88.
VANDEZEN, III. 84.
-VANDOENE, z. *Noodig-*.
VANEEN, z. *Pelse -*.
VAN EERSTJES, V. 23.
VANEGAT, V. 6.
VANEINDESTEINE, VIII. 54.
-VANG, z. *Bij-, op-, ver-*.
-VANGEN, z. *Ont-*.
-VANGENESSE, z. *Be-*.
VAN GERADE, IV. 14.
-VANGERIJE, z. *Snaar-*.
-VANGST, z. *Haring-*.
VAN NOTE TE PLOTE, VII. 79.
VAN RIJFKEN EN VAN RAFKEN, I 21.
VAN TE VOORINGS, VIII. 87.
-VAREN, z. *Hemel-, mis-*.
VARRE, VII. 79.
VARSCH, VI. 47.
-VAST, z. *Letter-*.
VASTE, X. 15.
VASTEREN, IX. 62.
-VAT, z. *Sterf-*.
VATEBANK, VIII 8.
-VATEN, z. *Kaze-*.
-VATTEN, z. *Aan-*.
-VATTIG, z. *Be-*.
-VATTIGEN, z. *Be-*.
VAZEN, I. 20.
VEEG, X. 40.
VEEG GOED, VII. 95.
VEEGHEID, IX. 95.
-VEELEN, z. *Ka-, scha-*.
VEELGELDER, X 15.
VEELTE, X. 32.
VEEMOL, V. 56.
-VEERDIG, z. *Eet-*.
VEÈRE, IX. 8.
VEERTIGSOUNARE, IX 15
VEI, X. 56.
-VEINT, z. *Bagge-*.
VEINTJE, I. 20.
VEISCHOTTIG, VII. 39.
VEL, VIII. 64.
-VELD, z. *Leg-*
-VELDERE, z. *Boom-*.
VELDPATER, IX. 71.
-VELE, z. *Kwinthe-*.
VELGE, I. 66.
VELGEBEENDE ZIJN, I. 67.
VELGEBEENEN, I. 67.
-VELLEN, z. *Vuil-*.
VELPEERD, IX. 21.
VEMMEREN, III. 22
-VEN-, z. *Gerentween*.
VENDERE, III. 69.
VENDEREN, III. 69.
-VENTE, z. *Nacht-, sturte-*.
VERAMBACHTEN, VIII. 8.
VERANGSTEN, II. 90.
VERBEIDEN, VII. 2.
VERBELGEN, VII. 80.
VERBIJLEN, IX. 86.
VERBLIJDEN, V. 63.
VERBLONKEN, VI. 32.
VERBLOUWEN, II. 34.
VERBOMBERDEN, I. 89.
VERBOMEN, IX. 71.
VERBOOMEN, VII. 39; IX. 95.
VERBOSSEN, VI. 80.
VERBREIEN, VII. 40.
VERBRUIEN, V. 78.
VERDAMPEN, IX. 63.
VERDASI, IX. 21.
VERDAVEN, IX. 21.
VERDAZEN, IX. 22.
VERDAZINGE, IX. 22.
VERDEEGEN, X. 15.
VERDEMPEN, IX 63.
VERDESTELEN, IX. 86.
VERDHAVELOOZE, z. *Miin -*.
VERDIJSDIGHEID, X. 47.
VERDIJZEN, X 47.
VERDOMMI, IX. 23.
VERDONDEREN, X. 32.
VERDOOIEN, IX. 23.
VERDOOIENESSE, IX. 23.
VERDOOIINGE. IX. 23.
VERDORD, IX. 23.
VERDOREN, IX. 23.
VERDORI, IX. 23.
VERDORINGE, IX. 23.
VERDOSI IX 23
VERDOZEN, IX 23.
VERDOZINGE, IX. 23.
VERDREEG VII. 15.
VERDREEGEN, V. 92.
VERDREMPEN, VII. 28.
VERDRENTEN, VII. 88.
VERDRIEWEKEN, X. 32.
VERDRINKEN, II. 34.
VERDUIMELEN, II. 82.
VERDUMMELEN, VII. 23.
VEREEREN, X. 88.
VEREESELEN, VII. 2.
VEREESSCHEN, IX. 86.
VERENKELEN, V. 46; VI. 16.
VEREUVEREN, X. 88.
VEREVEN, IX. 95.
VERGAGELEN, VIII. 64.
VERGAREN, IX. 63.
VERGEREN, IX. 15.
VERGETENDHEID, X. 7.
VERGETENTHEID, X. 7.
VERGLAZEN, VI. 95.
VERGOE, IX. 23.
-VERGOE, z. *Ee-*.
VERGOEDINGE. IX. 23.
VERGOOREN, VIII. 32.
VERGOOZEN, VIII. 32.
VERGOUWE, VII. 80.
VERGOUWE, z. *Stinkende -*.
VERGROUWEN, II. 34.
VERHAAI, V. 46.
VERHAAIEN, I. 43, 52; VI. 16.
VERHAARZELEN, I. 36.
VERHAKEN, IV. 45.
VERHALEN, III. 59, 84; IX. 71; X. 95.
VERHASSEBASSEN, IV. 45.
VERHATEN, III. 76.
VERHEBBELIJKEN, X. 88.
VERHEELEN, VI. 16.
VERHELZEN, III. 84.
VERHEMMEN, VII. 48.
VERHÄRIKADÄRIËN, X. 95.
VERHEUGEN, VIII. 40; IX. 24.
VERIJZEREN, VI. 95.

VERINSELEN, VII. 2.
VERJAREN, X. 15.
VERKAZEVATEN, V. 87.
VERKEIEN, VI. 32.
VERKELLEN, X. 15.
VERKERVEN, X. 88.
VERKETELBUISCHEN, X. 72.
VERKETTELEN, V. 29.
VERKEVEREN, VI. 72.
VERKIJSKASSEN V. 14.
VERKINKELEN X. 72.
VERKLAREN, II. 10.
VERKLEEREN, X 23.
VERKLIBBEREN, IV. 80.
VERKLINKEBEKKEN, VII. 15.
VERKNIKKEREN, VII. 28.
VERKNOPEN, VI. 47.
VERKOORNINGE, VIII. 54.
VERKOTEN, VI. 95.
VERKOUTEN, VIII. 48.
VERKRANKEN X. 71.
VERKREMMELEN VII. 40.
VERKROOIZEN, VII. 80.
VERKROTTEN VIII. 32.
VERKULLEN, X. 64.
VERKWEEK, II. 84.
VERLANDEN, VIII. 54.
VERLANISSE, VI. 16.
VERLEEK, IX. 15.
VERLEGGEN, III. 59; VI. 16.
VERLEID, IX. 71.
VERLEKKEREN, IX. 86.
VERLIEZEN, V 30.
VERLOKEREN, VIII. 72.
VERLOOPEN, V. 63; X. 32.
VERLOREN VLAAMSCH, II. 1.
VERLUCHTEN, X. 15.
VERLUIZEN, IX. 55.
VERMANEN, IX. 55.
VERMAREN, X. 56.
VERMEESTEREN I. 52.
VERMELUWEN, V. 56.
VERMEULENEN VII. 40.
VERMINKEN, VII. 29.
VERMISSEN, X. 7.
VERMOEIDHEID z. *Over–.*
VERMOEZELZAKKEN, V. 78.
VERMONDEN 52.
VERMOOIEN VI 40; VII. 95.
VERMOORDEGE, I. 20.
VERMUITEN VI 95.
VERMURTSELEEREN IX. 86.
VERNAAIEN, VII. 48.
VERNAAIEN, z. *Gesneén-en-vernaaid.*
VERNACHT, VII. 29.
VERNEEZEN, VIII. 32.
VERNEMEN, X. 23.
VERNIJD, V. 92; IX. 40.
VERNOKKEN, VII. 40.
VERNOODEN, VII. 63.
VERNOOZELEN, III. 11; IX. 8.
VERNUFT, VI. 40.
VERONDIEPEN, IV. 29.
VERONNOOZELEN, III. 11; IX. 96.
VERONSCHALEN VI. 40.
VEROORTEN, VIII. 72, 78.
VERPAKKEN, IX. 71.
VERPAPPEN, VII. 80.
-VERPASSE z. *On–.*
VERPAST, VIII. 15.
VERPEKKELEN, VII. 63.
VERPEKKEN V. 23.
VERPENIGEN, z. *Uit–.*
VERPLAKKEN, VII. 96.
VERPLEKKEN, VI. 32.
VERRASSEN, VI. 48.
VERRE, VIII 54.
VERREDS, IX. 8.
VERRIESTEREN, IX. 71.
VERRINSELEN, VII. 15.
VERRULLEN, VI. 24.
VERRUWLOKKEN, VIII. 72.
VERSCH, z. *Vlak–, watertje–.*
VERSCHENDEN, VII. 96.
-VERSCHILLIG, z. *On–.*
VERSCHOEREN, VI. 95.
VERSCHOON, V. 63.
VERSLAPEN, X. 40.
VERSLEIZEN, VII. 29.
VERSLIJTEN, IX. 40; X. 32.
VERSLUWEREN, VI. 96.
VERSMEREN, VIII. 55.
VERSNELLEN, VIII. 87.
VERSNOORELEN, VII. 5.
VERSOBBEDOBBEN, X. 7.
VERSPRAKE, V 15.
VERSPRIETEN, IX. 15.
VERSTAIE, X. 80.
VERSTAKEN V. 52, 69.
VERSTALLEN, IV. 96.
VERSTEKINGE, V. 15.
VERSTERVEN, VIII. 48.
VERSTIJVEN, IX. 96.
VERSTORVELINGE, VII. 40.
VERSTRANGEN III. 60, 69.
VERSTROOIDENESSE, VIII. 15.
VERSTUIKEN, VI. 32, 62.
VERTAFELEN IX. 24.
VERTEGENEN, X. 23.
VERTEUGEN, IV. 4.
VERTIEREN, VII. 63.
VERTIJ, VIII. 15.
VERTIJPEREN, VII. 48.
VERTJANKEN, VII. 29.
VERTJOEFELEN, V. 66.
VERTOOG VII. 80.
VERTUIT, IV. 4.
VERTUTTEREN, X. 7.
VERVANG, VI. 48.
VERVLAKEN, VII. 80
VERVOEDSELEN, I. 52.
-VERWAAID, z. *On–*
VERWACHTENDE, VII. 63.
VERWAKELEN, VIII. 8.
VERWANDEN, IV. 46.
VERWARMEN, V. 63.
VERWAS, VI. 48.
VERWEEKDAG, IX. 71.
VERWEI, VII. 64.
VERWEIEN, VI. 62; VII. 64.
VERWEKEDAG, IX. 96.
VERWEREN, IX. 55.
VERWIMPELEN, X. 16.
VERWINDEN, IV. 46.
VERWITTIGEN IX 96.
VERWOEDE, X. 16.
VERWONDERD, VIII. 48
VERZAAIEN IV 46.
VERZAMELINGE, X 56.
VERZAMELINGEN, I. 8.
VERZANDEN VII 29.
VERZANGELEN, IV. 14.
VERZEEVEREN VI. 62.
VERZEGGEN, VII. 29.
VERZELEN, VI. 32.
VERZETHOF, VII 15.
VERZETTEN, VIII 48.
VERZIJPEN, V. 63
VERZIKKELD, VII. 15.
VERZIKKELEN, z. *Verzikkeld.*
VERZOELEN, VII. 29.
VERZOENEN, X 56, 88.
VERZUILEN, VIII. 15.
VERZWAKKEN, VII. 96.
VERZWIJNEN, VI. 62.
-VESPER, z. *Hoog–.*
-VESTEN, z. *Aan–.*
VESTENBROOD, IX. 40.
-VET, z. *In–, slijke–.*
-VETTEN, z. *Pit–.*
VETTER, VII. 15.
VETEWAARIJE, VIII. 72.
VEUGEL, z. *Doo–, water–.*
VEUGELTONGE, V. 92.
VEUREN, X. 16.
VEURNEN, IX. 55.
-VEURS, z. *Speuke–.*
VEUZE, II. 35; III. 77.
VEZELINGE, VI. 62
VIER, V. 30.
-VIER, z. *Sente-Pieters–.*

VIEREBROOD, VI. 48.
VIEREN, VIII. 32, 95.
-VIEREN, z. *Bazze-*.
VIERGEBRUIK, I. 20.
VIERHEET HEBBEN, VIII. 72.
VIERINGE, IX. 24.
VIERKETEN, IX. 79.
VIERPIJPE, II. 27.
VIERSCHOTTE, IX. 96.
VIERVOETWEG, X. 40.
VIFTE, IX. 79.
-VIFTIG, z. *T-*.
VIGGEREN, VI. 53.
VIJFKETEN, IX. 79.
VIJFTIG, z. *Tviftig*.
-VIJLDER, z. *Linte-*.
VIJSTEN, II. 27.
-VIJZE, z. *Oog-*.
VINDEN, I. 4.
-VINDEN, z *Be-, tegen-*.
VINGEREN, VII. 15.
VINKE, V. 63.
-VINKE, z. *Luister-, mane-*.
VINKEGETAL, X. 32.
VINKESTELLINGE, X. 32.
VINNIG, VI. 96.
VISCH, V. 79.
-VISCH, z. *Olie-, spring-*.
VISCHBREI, X. 56.
VISCHGAARD, X. 72.
VISCHKAJUITE, V. 80.
VISCHKIJTE, VII. 48.
VISCHRIJTE, VI. 88.
VISCHTAFEL, VIII. 95.
VISLOKKE, V. 7.
VLAAGACHTIG, VIII. 16.
-VLAAMSCH, z. *Verloren -, Hottentotsch -*.
VLAAMVUL, IX. 79.
VLADJEELE, I. 20.
VLAGE, VI. 48; VIII. 55.
-VLAGEN, z. *Slag-*.
VLAGESPLETTERE, II. 11.
-VLAKEN, z. *Ver-*.
VLAKVERSCH, VII. 64.
VLAMEGE, IX. 24.
VLAMENDE, IX. 79.
VLAMERDINGHE, I. 12.
-VLAMME, z. *Hert-, oli-*.
VLAMMEN, VI. 48.
VLASCHAARD, IV. 85; V. 30.
VLASMEULEN, VIII. 64.
VLAZZEELE, I. 12.
VLAZZINGE, I. 20.
VLECHSSNOER, III. 59.
-VLEESCH, z. *Bloe-, jeugd-*.
VLEESCHELIJK, VII. 29.
VLEESCHEN, X. 23.
VLEESCHKANT, X. 16.
VLEEZEN, X. 24.
VLEGER, V. 30; IX. 32.
VLEGGEREN, I. 52.
-VLERKEN, z. *Riet-, stok-*.
VLETE, X. 48.
-VLIEGE, z. *Kobbe-*.
VLIEGEN, X. 88.
-VLIEGEN, z. *Letters-*.
VLIEGENBAUTER, VI. 88.
VLIEGEPIERE, X. 96.
-VLIEGSEL, z. *Ge-*.
VLIEME, VIII. 8.
VLIEMENDE, IX. 80.
VLIEMENDE VUL, IX. 80.
VLIJTGEHAVE, IX. 86.
VLIJTIG, VII. 64.
VLIMME, X. 16.
VLOEIDE, X. 72.
-VLOEKEN, z. *Be-*.
-VLOGE, z. *Uit-*.
VLOT, X. 24.
VLOTE, X. 48.
VLOTJE, X. 48.
VLOTMELK, VII. 64.
VLOTTE, X. 32.
VLUCHTEN, V. 37.
VLUCHTSTIER, VIII. 88.
VLUGGE, IV. 14; X. 88.
-VLUGGE, z. *Ave-, pot-*.
VLUIHAARDE, I. 12.
VLUWE, IX. 80.
VODDERARE, IX. 96.
-VOEDSELEN, z. *Ver-*.
VOEREN, VII. 96; IX. 8.
-VOEREN, z. *Op-, raad-*.
-VOET, z. *Keper-, koe-, nat-, vame en*.
VOETBONDEL, IX. 71.
VOETDONK, X. 88.
VOETELING, X. 72.
VOETEN, VIII. 8.
-VOETEN, z. *Subbel-, tikkelen-, tikkel-, tille-*.
-VOETS, z. *Baar-*.
-VOETWEG, z. *Vier-*.
VOL, z. *Stikkende -*.
VOLDOEN, VIII. 48; X. 7.
VOLENGANG, I. 12.
VOL GAAN, VIII. 55.
VOLGAANDE, VIII. 16.
-VOLGEN, z. *Aan-*.
VOLK, VI. 80.
-VOLK, z. *Schoon-*.
VOLZAAIEN, IX. 40.
VOLZEEUWEN, IX. 40.
VON, V. 46.
VONDEL, X. 96.
VONDELBRUGGE, VII. 70.
VONDER, VII. 96.
VONTEKROONE, VI. 24.
-VOOGD, z. *Vrom-*.
VOORALEER, X. 96.
VOORBIJSCHIPPEREN, IX. 63.
VOOREER, X. 96.
VOOREN, VIII. 80.
VOOREN, z. *Al -*.
VOORGESLAAFD, VIII. 96.
VOORHEERE, III. 85.
VOORHOF, X. 56.
VOORINGEN, z. *Te -*.
VOORINGS, z. *Van te -*.
VOORSLAGSCHROO, IX. 71.
VOORSLAVEN, z. *Voorgeslaafd*.
VOORSNIJDEN, X. 48.
VOORSPRAKE, IV. 4.
VOORSZINS, IX. 96.
VOORTGAIEN, X. 56.
VOORTKROEZELEN, VI. 48.
VOORTZEGGEN, VI. 80.
-VORST, z. *Mei-*.
VORTELEN, VII. 15.
VOU'EN, VII. 15.
VRAAGSTRATE, IX. 32.
-VRACHTEN, z. *Be-*.
VRAGEN, X. 72.
-VRAGEN, z. *Mis-, uit-*.
VRAGEN EN ANTW. I. 7, 14, 23, 40, 48, 56, 72; II. 24.
-VRAGINGE, z. *Bruid-*.
VRANSCH, IX. 15.
VRECHT, VI. 48.
VREENDE, VI. 62.
VRIENDELIJK, V. 46; VII. 48.
VRIENDTIG, VI. 56.
VRIJ, VII. 96; X. 16.
-VRIJ, z. *On-*.
VRIJEIGEN, VII. 48, 64.
VRIMMEN, I. 52.
VRO, I. 12.
VROEF, X. 56.
VROMIGHEID, IX. 87.
VROMMEISEN, IV. 86.
VROMVOOGD, VIII. 72.
VROOMVOOGD, VIII. 72.
VROON, I. 12.
VROUWE, I. 12.
-VROUWE, z. *Groote-, thuis-, uit*
VRUCHTIG, IX. 63.
-VUIEN, z. *Be-*.
VUILDOLEN, VII. 88.
VUILEBOOM, IX. 40.
VUILEBOOMEN, IX. 40.
VUILVELLEN, VIII. 80.

-VUL, z. *Vlaam-, vliemende -.*
-VULLEN, z. *Ont-.*
-VUTSELINGE, z. *Ra-.*
VUWEN, VI. 32.
-WAAG, z. *Ge-*
WAAI, V. 66.
-WAAI, z. *Haaiwaai loopen.*
WAAIAARD, I. 52; II. 27; X. 7.
WAAIE, VII. 80; X. 24.
WAAIELING, I. 69.
WAAIEN, VI. 56.
-WAAIEN, z. *Ont-, onverwaaid, wierele-.*
WAAIER, IV. 14.
WAAR, IX. 15.
-WAAR, z. *Biechte-, heilig-.*
WAARACHTELINGE, IX. 32.
-WAARD, z. *Knope-.*
WAARDAT, VIII. 55.
WAARDER, I. 20.
-WAARDERE, z. *Thuize-.*
WAARDEURE, VIII. 48.
-WAARDS, z. *Hiere-, putte-.*
WAAREEKE, VI. 72.
-WAARIJE, z. *Vette-.*
-WAAROMME, z. *Omdewille-.*
WAARPAKKEN, I. 20.
WAARSCHUWEN, X. 88.
WAARZEGGEN, X. 7, 88.
-WAASTER, z. *Wiester-.*
WACHTEN, z. *Verwachtende.*
-WACHTER, z. *Batte-.*
WACHTSTOK, X. 96.
-WAFEL, z. *Zeker-.*
-WAFER, z. *Stijde-.*
WAGE, IX. 15.
WAGEN, IV. 69; VI. 80.
-WAGEN, z. *Kasander-, trappel-, uit-.*
-WAGENEN, z. *Bak-.*
WAGENLEEZE, VIII. 96.
WAGENZIEK, IV. 64.
WAKE, VIII. 32.
-WAKELEN, z. *Ver-.*
WAKEN, I. 13.
-WAKEN, z. *Af-.*
WAL, VIII. 80.
WALGEREN, VII. 40.
-WANDEN, z. *Ver-.*
-WARE, z. *Penne-, schup-.*
-WARIGHEID, z. *Ge-.*
-WARMEN, z. *Ver-.*
WARMENESSE, V. 64.
WARTE, VI. 40; IX. 32.
-WAS, z. *Smelte-, ver-.*
WASCHGIETER, V. 15.
WASCHGOED, VIII. 96.
WASCHPAP, VIII. 64.
-WASCHTE, z. *Klets-.*
WASSEMANE, VII. 15.
-WASTER, z. *Wijster-.*
-WATER, z. *Finte-, funte-, grauw-, hageltje-, slag-.*
WATERBLOMME, X. 16.
WATERBOOT, IX. 15.
WATERDICHTE, IX. 24.
WATEREN, IX. 32.
WATERFLUTSE, IX. 56.
WATERKLOKKE, VI. 80.
WATERKOEKE, X. 72.
WATERPAP, VI. 96.
WATERRETSE, VII. 64.
WATERSMERTE, VII. 64.
WATERSNAKE, X. 16.
WATERTJEVERSCH, V. 46.
WATERVEUGEL, VI. 56.
WAT IS FRELATER, III. 12.
WAZE, I. 13.
WE', X. 64.
-WE', z. *En-.*
WEDEMAN, VI. 62.
-WEDER, z. *On-*
WEDERHULPE, z. *Hulpe.*
WEDERPANDEREN, VIII. 80.
WEDUWMAN, VII. 80.
-WEE, z. *Speit-.*
-WEEG, z. *Pad-.*
WEEGAARDSAUWE, X. 16.
WEEGBRUGGE, X. 48.
-WEEK, z. *Lie-.*
-WEEKDAG, z. *Ver-*
WEEKE, VI. 48.
-WEELDIG, z. *Geld-.*
WEELDIG EN ZOT, VIII. 48.
-WEER, z. *Ge-.*
-WEERDS, z. *Binnen-.*
WEÈRMARE, X. 88
WEÈRSPLETE, IV. 14.
WEÈRWILLE, VII. 96.
WEÈRWILLIG, VIII. 72.
WEÈRWILLIGHEID, VIII. 72.
WEÈRZUNNE, II. 35.
WEET-HET-AL, VI. 24.
WEEUWHOF, VI. 96.
WEEZIG, IX. 8.
-WEG, z. *Ee-, halfege, inde-, messe-, treis-, roet-.*
WEGBOFFEN, II. 11.
-WEGEL, z. *Schrijn-.*
-WEGEN, z. *Bede-, beé-.*
WEGGE, V. 46.
WEGHOUDEN, VI. 56.
WEGKLAGEN, II. 11.
WEGKLAPPEN, X. 32.
WEGLIMPEREN, IX. 80.
WEGLISPEREN, X. 80.
WEGPROMMELEN, X. 80.
WEGSCHIPPEREN, IX. 87.
WEGSMELTEN, IX. 72.
WEGSPUTTEN, IX. 56.
WEGSTEKERTJE, IX. 56.
WEGSTOMPEREN, IX. 72.
WEGTWEEFELEN, IX. 56.
-WEI, z. *Kerne-, ver-.*
-WEIEN, z. *Ver-.*
WEI KOMEN, VI. 72.
-WEKE, z. *Steper-*
-WEKEDAG, z. *Ver-*
-WEKEN, z. *Drie-.*
-WEKKEN, z. *Ont-.*
WEKKEREN, V. 16; VII. 16.
WEL, IX. 24.
-WEL, z. *En-, event-, te-, wete-.*
WELKOMEN, V. 80.
WELKTIJDS, V. 30.
WELLE, VI. 88.
WELLEBO, I. 36, 39, 43.
WEMELBOOR, I. 89.
WEMELINGE, VI. 72.
-WENDDRIESCH, z. *Klaver-.*
WENDING, IV. 14.
-WENSCHEN, z. *Uit-.*
-WENTELEN, z. *In-.*
WENTEL-ENDE, VII. 24.
WENTJE, IX. 24.
WEPELEN, VI. 96.
WERDEN, IV. 96; VIII. 16.
WERE, I. 4.
-WEREN, z. *Ver-.*
WERGAAI, IX. 16.
WERGAREN, IX. 63.
-WERK, z. *Dag-, her-, leure-, mate-, nete-, neuzel-, peerde-.*
WERK, z. *In werke.*
WERKELING, X. 72.
WERKEN, VIII. 40.
-WERKEN, z. *In-.*
-WERKER, z. *Meulen-.*
-WERKINGE, z. *Schoone-.*
WERKSTAL, VI. 96.
WERKSTELLIG, VII. 40.
-WERNAAR, z. *Ont-.*
WERRIE, VIII. 55.
-WERTSE, z. *Bie-.*
WET, I. 4; VIII. 80.
WET, z. *In ne zet en ne wet.*
WETE, VIII. 16.
-WETE, z. *Kwa-.*
-WETELIJK, z. *On-.*
-WETEN, z. *Lo-, spit-.*
WETE-WEL, VI. 24; X. 88.
WETHEERE, I. 13.